Gabe Dearborne

Remetelak

Regény

Tartalom

Előszó

Első rész

1. Magyarország 1938
2. Amerika 1939-1941
3. Csendes Óceán 1941-1945

Második rész

4. Újra Amerika 1945-1953
5. Békeévek 1953-1958
6. Megint háború 1959-1969
7. Vietnam 1970-1975

Harmadik rész

8. Hazatérés 1975 vége
9. Repülünk 1976-1979
10. Hétköznapok 1980-1991
11. Békesség és halál 1992
12. Sötétség 1993-2001

Negyedik rész

13. Fordulópont 2001 szeptember
14. Kétségbeesés 2002
15. Remetelak

Epilógus

Copyright © by Gabe Dearborne
Israel, 2002

A bátorság nem olyan tudomány, amit az egyetemen lehet megtanulni. Maga az élet oktatja a diákot erre. És vizsga minden nap.

Tanítómesterem, S.M. emlékére.

A szerző.

A történetben szereplő személyek, események a képzelet szülöttei, kivéve természetesen a történelmi keret eseményeit és alakjait, politikusokat, katonákat és más embereket. Minden esetleges - vélt vagy valós - azonosság a szereplőkkel és az eseményekkel pusztán a véletlen játéka lehet.

Ezzel a regénnyel nem kívántam senki személyes érzéseit megsérteni, sem a politikai hozzá-állását megváltoztatni. Csak leírtam egy magyar család életét, amelyet a történelem váratlan, néha majdnem megoldhatatlan helyzetekbe sodort, messze a hazától.

Gabe Dearborne

Előszó

Ha kinyújtanám mindkét kezemet, el tudnám érni a falakat. Itt szorítanak közre, szinte fojtogatnak. Nem merem megérinteni a falakat. Pedig kellene.

Nem csak hogy kellene, de le is kéne dönteni azokat a falakat. Le kellene dönteni, eltüntetni, megsemmisíteni ezeket a természetellenes akadályokat, amelyek körém szorultak, és nem hagynak lélegezni sem. Át kellene lépnem végre a félelmeim küszöbét.

Ha merném.

Ha nem rettegnék attól, amit azokon túl találhatok.

Ha nem fájna még most is annyira Jessica halála.

Ha nem idegenkednék attól az egyszerű kis háztól, ott, a tó túlsó partján, és a sírtól, amely mellette domborodik, a fenyők alatt.

Ha állna mellettem valaki, aki segítene, aki megfogná a kezem, és mutatná, hol, mekkorát lépjek, kifelé a múltamból.

Ha valaki elhúzná végre a rönkszállítót onnan, hogy hozzáférhessek a dzsiphez.

Ha valaki leszállásra hívná a helikoptereket, és leállítaná a motorokat.

Ehelyett itt fekszem, éppen abban a házban, és azt latolgatom, mihez kezdjek. Érdemes-e annyi energiát összeszednem, hogy megemeljem a karom, előbb a jobbot, aztán a balt, és vízszintesen kinyújtva, leellenőrizzem, hogy VALÓBAN el tudom-e érni a két átellenes falat, vagy csak az érzékeim játszanak velem, gúnyt űzve belőlem?

Jó volna, ha valaki megadná nekem a választ ezekre a kérdésekre.

De magamra vagyok utalva, teljesen és egyedül csak magamra.

Rossz egyedül.

--*

Cliff komor hangulatban ébredt. Rossz volt az éjszakája, hánykolódott, rémálmok gyötörték. Váltakozva jelentek meg álmában a dzsungel sötét árnyai, a helikopter rotorjának a zakatolása, és az az élénk narancsszínű, otromba kamion, hátán az öles farönkökkel, amely maga alá gyűrte felesége Grand Cherokee-jét, bele a méteres hóba, félig bele az útmenti szakadékba. Visszatérő álma volt ez már évek óta. Azóta az éjszaka óta álmodta ezeket a rémálmokat, amióta Jessicát eltemette.

Másnaptól kezdve nem szeretett többé odamenni a házhoz. Néha kényszerítenie kellett magát, hogy mégis menjen. A ház az övé volt, nem hanyagolhatta el. A gyerekek is szerették. És nem messze tőle, a három ikerfenyő alatt, ahol azelőtt annyira szeretett üldögélni, ott nyugodott most már évek óta Jessica.

Valamilyen öngyilkos, vagy inkább önkínzó ösztön vezérlete alatt azonban rendszeresen, körülbelül kéthavonta egyszer, teliholdkor, átment a Remetelakba, és ott éjszakázott. Úgy képzelte, ezzel a „hőstettel” bebizonyíthat valamit, önmagának inkább, mint a környezetének.

Sötétedésig takarított a házban, ahová rajta kívül senki sem lépett be azóta a téli nap óta. Alkonyatkor fogta magát, és kiballagott a fenyőkhöz. Állt az egyszerű fejfa előtt, nézte, de nem látta. Addig állt ott, ameddig minden eltűnt az éjszaka feketeségében, és már a sír körvonalait sem tudta kivenni.

Akkor megmozdult, és nyugat felé nézett. Minden alkalommal újra és újra elcsodálkozott, amikor a tó túlsó partján meglátta a repülőtér fényeit, vagy meghallotta egy-egy érkező vagy induló gép zúgását. Szinte szentségtörően hétköznapi volt az a sok fény, az a sok erőteljes hang.

De tegnap este nem hallatszott semmi. Látszani is csak a vastag hótakaró halványkék visszfénye látszott, amint visszaverte a hold sápadt sugarait. Odaát, Moon Lake Lodge-ban pihenőnap volt. Az időjárás kényszerítette rá a reptérre ezt a szünetet, és Cliff szinte hálás is volt ezért. Az éjszakát, és a következő napot, mint az utóbbi tíz évben mindig, a Remetelakban töltötte.

Vagy most nem is így volt?

Hiszen Karácsony van!

A ház felől lépések ropogása közeledett a hóban. A férfi nem fordult meg, tudta, hogy ki közeledik. Női léptek, apró neszek a magas hóba vájt ösvényen. Dolores volt az.

- Be kellene jönnöd, kedvesem - hallotta a háta mögül a nő kellemes, gyengéd hangját. - Semmi értelme, hogy megfázz. Jessica nem szökik el innen. - Melléje ért, átkarolta a derekát, és a férfi pilótadzsekijének a prémgallérjába fúrta az arcát. Cliff magához ölelte az asszonyt, és szembefordult vele.

- Azt hiszem, igazad van - felelte mély hangon. - Most már itt merem hagyni, nyugodt vagyok. - Lassan elindultak a ház felé. A férfi elgondolkodva lépkedett, hosszú hajába belekapott egy hirtelen feltámadt széllökés. Pár pillanatig szótlanul mentek egymás mellett, aztán, amikor félúton voltak, megállt.

- Tudod… - tűnődött el, és belecsókolt a nő hajába - ma éjjel nem rettegtem. Tíz év óta először nem féltem. Ugyanúgy felriadtam, mint eddig minden alkalommal, de most először nem éreztem, hogy Jessica után kell mennem. - Elhallgatott, megköszörülte a torkát, aztán fél kézzel elővett egy cigarettát, és meggyújtotta. - Ma éjjel éreztem először, hogy van mellettem valaki, akihez jó hozzábújni.

Dolores nem felelt azonnal. A félhomályban is jól lehetett látni, hogy nedvesen csillog a szeme, és sűrűn pislog. Szeretettel, szinte elragadtatással nézett a férfira, aztán lábujjhegyre emelkedett, és megcsókolta.

- Én voltam melletted, Cliff. És ezentúl mindig melletted leszek.

Első rész

Magyarország, 1938

Mihályfi Balázs repülő főhadnagy idegesen készülődött az útra. Régóta tervezte ezt az utazást, és már számtalanszor eltökélte magában, hogy nem fog mindenen bosszankodni, de tehetetlen volt a saját természete ellen. Minden fel tudta dühíteni, kezdve a hivatalok nehézkes ügyintézésétől, egészen a házmester okvetetlenkedéséig. Ideges természetét egyetlen egy személy, Borbála tudta elviselni, néha még szórakozott is rajta. Férje mackós termete, örökké összehúzott szemöldöke, durcás kisfiúhoz hasonló, dacosan előrebiggyesztett alsó ajka mindig megmosolyogtatta. Most is leste a szeme sarkából, mialatt a férfi a csomagjaival bíbelődött, és nem tudta megállni, hogy el ne mosolyodjon.

- Már megint min mérgelődik? - kérdezte kedvesen. - Ahelyett, hogy örülne, hogy végre utazunk.

A férfi rápillantott, először még jobban összehúzta a szemöldökét, aztán kisimultak a ráncok a homlokán, és elmosolyodott. Szerette a feleségét. Borbála szépsége még most, három évi házasság után is az újdonság erejével hatott rá. Otthagyta a nyitott bőröndöt, és az asszonyhoz lépett, aki szintén felegyenesedett a maga csomagja előtt, és átölelte.

- Mintha nem tudná, kedvesem - simogatta meg a nő szőke haját. - Félek. Egészen egyszerűen félek, hogy visszafordítanak a határról. Vagy hogy Berlinben ér utol a parancs, hogy térjek vissza az egységemhez. - Nagyot sóhajtott. Keze továbbra is a felesége fürtjeivel játszadozott. - Tudja maga is, milyen kockázatot vállalunk. Ha megneszelik, hogy nem egészen tiszta a nyílt parancsom, úgy bezsuppolnak, hogy azt sem mondom, félkalap.

Igaza volt. Az a tény, hogy Szepesi ezredes maga írta alá a parancsot, és ajánlólevelet küldött Per Lundquistnek, a Sandvik Művek főmérnökének, nem feltétlenül jelentette, hogy sikerül átverni a biztonsági szolgálatot. Balázs tudta hogy az Imrédi-kormány rohamléptekkel halad egy katasztrófa felé, magával rántva az egész országot. Nem tetszett neki Szálasiék májusi nyílt színrelépése, és az sem, hogy Rátz Jenő hadügyminiszter alig egy hónappal ezelőtt a minisztertanács elé terjesztette az új általános véderőtörvényt, amelyben külön helyet foglalt el a leventeoktatás. Úgy érezte, most már szinte semmi sem különbözteti meg Magyarországot a Harmadik Birodalomtól, és nem kívánta bevárni a történéseket.

- Meglássa, kedvesem - mondogatta Borbálának - Hitler következő célpontja Ausztria lesz. Az Olimpiát már megrendezte, a Saar-vidéket már visszafoglalta. Merre terjeszkedjen tovább? Délkelet felé fog. A saját hazáját fogja bekebelezni. És ez nekem egyáltalán nem tetszik.

- Nekem sem tetszik - felelte elgondolkodva az asszony, és szomorúan nézett maga elé. A szülei és a bátyja Bécsben éltek. - Gondolja, hogy háború lesz?

Mihályfi nem felelt azonnal. A tegnapi napon töprengett, amikor először ült egy Messerschmitt Me 109-es botkormánya mögött. Tetszett neki a gép, jó volt manőverezni vele, szabadon szállni, élvezni azt az ezer lóerőt a propeller mögött. De azt sejtette, hogy ennek az élvezetnek hatalmas ára lesz.

- Igen, háború lesz - mondta később tűnődve. - Piszkos, hosszú háború lesz. Nagyon sok áldozattal. Mit gondol, miért kezdik a Magyar Királyi Légierőt Messerschmittekkel felszerelni? Igaz, egyelőre csak kevés van belőlük, de a Kiskormányzó is megmondta, mire megy ki a játék. Neki pedig inkább hiszek, mint az apjának.

Mihályfi és az ifjabbik Horthy együtt végezték a repülőtanfolyamot, egyszerre avatták őket tisztté, és jó barátok voltak. Természetesen, a kormányzó fiának sokkal több esélye volt az előmenetelre, mint neki, de barátja önzetlen volt, és amikor felmerült a kérdés, hogy kit vegyen maga mellé az újonnan felállított Messerschmitt vadászrajba, azonnal Balázsra gondolt. Egyébként a magánéletben is megtartották a barátságot, gyakran összejártak szórakozni, néha leruccantak a Balatonra, vagy felautóztak Mátraházára, egy hosszabb hétvégére, és mialatt a két asszony a szokásos női dolgokról csevegett, a férfiak az előttük álló feladatokat vitatták meg, és a jövőről elmélkedtek.

- Öregem, baj lesz itt - mondta egyszer titokzatosan Horthy. - Nagy baj lesz. Apám mondta, de meg én is látom az írást a falon. De nem tőlem tudod - emelte meg figyelmeztetőleg az ujját. - Tartok tőle, hogy ennek a slamasztikának a végét már nem fogjuk látni.

És most itt készülődtek, csomagoltak, és azon izgultak Borbálával, hogy sikerüljön eltűnniük, még mielőtt valami megváltoztathatatlan szakadna a nyakukba. Mihályfi terve az volt, hogy Stockholmon keresztül eljussanak Nyugatra, ha lehet, az Egyesült Államokba. Nem akarta elárulni a hazáját, a célja nem ez volt. De nem kívánt egy igazságtalan ügyért harcba menni, embereket gyilkolni.

Természetesen őt is bántotta az, amit az Antant tett Magyarországgal, és igazságtalannak tartotta a trianoni békét. De egyúttal azzal is tisztában volt, hogy sem békés úton, sem fegyverrel nem lehet ennek a békeszerződésnek a lényegét megváltoztatni. Úgy vélte, Magyarország jobban tenné, ha a meglévő határokon belül igyekezne lépést tartani a világgal. Kis ország is lehet nagy, ha a szellemét tekintjük. Szent-Györgyi Albert nem éppen ezt bizonyította be tavaly? Miért ne lehetne ezt a kis hazát a hárommillió koldus országából virágzó nemzetté varázsolni? Okos, tanult emberekben nincs hiány.

- Azt hiszem, nem kell több csomag - mondta Borbála halkan, és lezárta a bőröndjét. - Nem nyaralni megyünk, igaz? - nevetett a férjére.

- Hát nem - mormogta Balázs. - Minden lesz ez, csak nem nyaralás. De meg különben is, szeptember van már. Svédországban ilyenkor már havazik. - Ő is lezárta a kofferjét. - Elég meleg holmit csomagolt? - nézett aggodalmasan a feleségére. - Nem akarom, hogy megbetegedjen.

A nő elnevette magát.

- Menjen már, maga medve! Ne bánjon velem úgy, mintha hímes tojás lennék! Maga mellett úgysem érhet semmi bántódás - és enyelegve fészkelte be magát a férfi ölelésébe, amint az hozzá lépett. - Szeretem, hallja? - suttogta, és megcsókolta Balázst.

Az utcáról tülkölés hallatszott. Mihályfi elengedte a feleségét, és az ablakhoz lépett. Balázs bátyja, Péter érkezett meg, hogy kivigye őket a Nyugati Pályaudvarra. Kiszállt a vadonatúj Horchból, és felnézett az első emeleti ablak felé. Meglátta Balázst, és vidáman intett neki, majd belépett a kapun, és hamarosan hallatszott a kulcs zörgése a zárban.

- Szervusztok - rikkantotta vidáman, amint belépett az előszobába. A kalapját a fogasra dobta, és bement a nappaliba. - Készen vagytok? Egy óra múlva indul a vonatotok. - Lehuppant a kerevetre, és pillantását végigfuttatta a sógornőjén, majd az öccsén. - Na, mi van veletek? Nem kell annyira elszontyolodni, egyszer még hazatértek ide.

- Gondolod, bátyó? - kérdezte Balázs. - Mert nekem azt súgja valami, hogy többé az életben nem látjuk ezt a lakást, sem Budapestet. - A dohányzóasztalhoz lépett, és kivett egy cigarettát a dobozból. Gyufát gyújtott, pár pillanatig eljátszott a lánggal, és csak aztán érintette a

cigaretta végéhez, mélyen leszíva az első füstöt. - Péter, ha viszont is látom valaha ezt a várost, ezt az országot, már semmi sem lesz ugyanaz.

- Benned egy jós veszett el, öcskös - felelte Péter. - Egy nagyon rossz jós. Honnan veszed egyrészt azt, hogy nem tértek vissza ide, másrészt azt, hogy itt valami is megváltozik? Magyarországon semmi sem változik, tudhatnád már. Ez a posvány el fog vegetálni még ezer évet, és a következő Millenniumon az utódaink majd azon fognak morfondírozni, hogy mi, ősök, a magunk idejében, miért nem tettünk semmit. Irigyellek benneteket, mert ti legalább léptek valamerre. Bennem még ennyi merészség sincs. Igaz, Tünde miatt sem tehetek semmit.

Péter felesége Csáky-lány volt, és semmi szín alatt nem volt hajlandó lemondani a kényelemről, arról pedig hallani sem akart, hogy elhagyják az országot. Szerinte a külföld annyit jelentett, hogy nyáron az Adriára mennek nyaralni, télen meg St. Moritzba síelni. Megszokta a dzsentri-életet, azt, hogy ha lelátogattak a birtokra, szolgálók egész hada vágta haptákba magát, és leste minden kívánságát. Még Pétert is lenézte a szakmájáért, pedig a nagyobbik Mihályfi fivér tehetséges mérnök volt a Ganznál. Tünde szerint, aki nem volt földbirtokos, orvos, vagy ügyvéd, annak eleve elveszett embernek kellett lennie. Szerelemből ment hozzá Péterhez, de hamarosan unni kezdte magát mellette, és nem riadt vissza egy-egy apróbb flörttől sem. A férfi jámboran tűrte felesége szeszélyeit, társaságba vitte, színházba, koncertekre jártak, és mindent elkövetett azért, hogy Tündét megtartsa, mert reménytelenül szerette.

Csak akkor dühödött fel, amikor két évvel ezelőtt, a Csáky-birtokon rendezett szüreti bálon Tünde szemérmetlenül kikezdett Balázzsal. Öccse akkor már egy éve házas volt, és Borbála volt a mindene. Nem is nagyon vette komolyan sógornője kezdeményezését, inkább nevetett rajta, és táncolni vitte. Amikor azonban visszatértek az asztalhoz, Péter szigorúan szólt rájuk.

- Azért lehetnétek óvatosabbak is - mondta komoran. - Nem kell ország-világ előtt enyelegni. Nem a magam jóhírét féltem, hanem a tiedet, Tünde. Nem veszed észre, hogy bohócot csinálsz magadból is, meg az öcsémből is? Nem erre esküdtél annak idején, emlékszel?

A nő csak megvonta a vállát, és nem felelt. Odanyújtotta a poharát az inasnak, aki teletöltötte édes Törleyvel, és mohón kiitta. Balázs eközben kínosan érezte magát. A lelkiismerete tiszta volt, de bántotta, hogy akaratlanul is bosszúságot okozott a bátyjának, aki egyben a legjobb barátja is volt. Néhány pillanatig habozott, aztán felállt az asztaltól, és diszkréten intett Péternek, hogy mondani akar valamit, négyszemközt.

A teraszon szembe fordult a testvérével, és halk, szinte bocsánatkérő hangon mondta:

- Sajnálom, Péter. Nekem kellett volna több eszemnek lennie, és nem hagyni, hogy Tünde bolondozzon. - Utolsót szívott a cigarettájából, és a csikket ledobta a kaviccsal felszórt ösvényre. - Megyek, megkeresem Borbálát, és hazamegyünk. Te meg ne nagyon vedd elő a feleségedet. Azt hiszem, egy kicsit spicces, nemigen tudja ilyenkor, mit csinál.

Negyedóra múlva elmentek, Péter maga vitte ki őket az állomásra, és megvárta, amíg a vonat elindul Pest felé. Utána majdnem egy hónapig nem találkoztak, csak telefonon beszéltek néhány szót. Borbála pontosan tudta, mi történt, és egyáltalán nem neheztelt Balázsra, viszont annál jobban Tündére.

Most is erre gondolt, amint a két fivér beszélgetését hallgatta. Némán nézte őket, nem szólt bele a vitájukba. Szerette hallgatni, amint Péter és Balázs párbajoznak a szavakkal. Szellemesnek tartotta mindkettőt, élvezte a beszélgetéseiket, és egyáltalán nem érezte kirekesztettnek magát, ha nem is szólt közbe. Vajon, lesz-e még alkalma ilyen diskurzusokat hallgatni? Vajon melyik Mihályfinak lesz igaza? A nagyobbiknak-e, hogy ők igenis visszatérnek még

Budapestre, vagy a kisebbiknek, élete párjának, aki már lélekben lemondott a hazájáról, csak azért, hogy az elvei szerint éljen, és becsületes maradhasson? Nehéz az ilyesmit eldönteni.

Azt megfogadta magában, hogy bárhová is veti őket a sors, igyekezni fog megmaradni igaz magyarnak, és Balázst sem engedi csüggedni, nem hagyja, hogy elveszítse a reménységét. Okos asszony volt, tisztában volt vele, mekkora felelősség nyomja a férje vállát, és hűséges szövetségese akart maradni mindvégig.

- Azt hiszem, itt az ideje, hogy induljunk - mondta, és felállt a székről. - Péter, Balázs, egy pillanatra… - Kiment a konyhába, és három pohárral, valamint egy üveg badacsonyival tért vissza. Töltött a poharakba, és a két férfi felé nyújtotta. - Igyunk arra, hogy… - Zavartan elhallgatott. - Nem tudom, mire igyunk. Talán az emberségre.

Balázst nem tudta úgy elringatni a vonat zakatolása, mint Borbálát. Merengve ült a fülkében, és a feleségét nézte, aki csendesen szunyókált vele szemben, a sarokban. Rajtuk kívül senki sem tartózkodott a kupéban. Irigyelte az asszonyt, amiért olyan könnyen elalszik. Még ilyenkor is, amikor erre a nagy útra indulnak.

Saját gondolatait próbálta rendezgetni, kifésülni belőlük a fölösleges koloncokat. Ha nagyon mélyen belegondolt, teljesen logikus volt a menekülése. A katonatiszti esküje kötelezte volna arra, hogy fenntartás nélkül végrehajtson minden parancsot, amit kap. A lelkiismerete azonban fellázadt volna, és amennyire önmagát ismerte, pont a legkritikusabb pillanatban történt volna ez meg. Talán a fronton. Mert abban biztos volt, hogy háború készülődik. Talán valaki a színfalak mögött már meg is gyújtotta a gyújtózsinórt, és a láng feltartóztathatatlanul közeledik a lőporos hordóhoz.

Már elhagyták Győrt, az osztrák határ felé közeledett a gyorsvonat. Balázs az órájára pillantott, és megpróbálta megsaccolni, mennyi időt kell még ebben a fülkében tölteniük. Útjuk hosszúnak ígérkezett, hiszen végig kellett vonatozniuk Európán, hogy elérjék Skandináviát. A német fővárosban kellett átszállniuk arra a vonatra, amely majd Stockholmig viszi őket, és még Berlin is nagyon messze volt.

Újra eszébe jutott az első repülés a Messerschmittel. Csodálta a német mérnökök munkáját, aminek a gyümölcseként ez a gép megszületett. Sokkal gyorsabb és sokkal manőverezhetőbb volt, mint a légierőnél addig használatos Fiatok, és a tűzereje is nagyobb volt. Balázs nem csak pilóta volt, hanem mérnök is, tehát szakértőként nézte a gépeket. Éppen erre alapozta a mostani utat, a szökést is. Az ürügyet az adta, hogy Magyarországon szinte lehetetlen volt letesztelni azokat a gyorsan kopó alkatrészeket, amelyekkel a legtöbb gond volt mindig a vadászgépeknél. Mivel sok szaklapot olvasott, és járatos volt a kohászat titkaiban is, kidolgozott egy eljárást, amihez azonban eredeti svéd acélra volt szükség, és azt tervezte, hogy az első kísérleteket a helyszínen, a Sandvik Műveknél hajtja végre.

Nem volt nehéz rábeszélnie a feletteseit az ötletére. Szepesi ezredes különösen kedvelte az ifjabbik Mihályfit, és mivel az alakulatnál mindenkinek volt legalább még egy feladatköre a repülésen kívül, őt nevezte ki műszaki tisztté. Szabad kezet adott neki a fejlesztésben.

- Te jobban értesz ehhez, mint itt akármelyikünk - mondta. - Ha én, vagy akárki más belekontárkodnánk, csak ronthatnánk a dolgon. Csináld, ahogyan jónak látod.

Mihályfi élt a lehetőséggel, mert ez egybevágott a saját elképzelésével is. Ilyen alkalom, hogy „hivatalosan” utazzon Svédországba, nemigen adódhatott több. Heteken keresztül alig repült, inkább az íróasztala fölött görnyedt, vagy a rajztáblánál állt, és készítette a rajzokat, terveket,

hogy minél hamarabb utazhasson. Amikor készen lett a teljes dokumentációval, kihallgatást kért Szepesi ezredestől, egyrészt hogy megmutathassa neki, min dolgozott annyit, másrészt, hogy kipuhatolja, nem változott-e meg valami időközben. A tiszt nem talált kivetnivalót a tervekben.

- Mikor szándékozol utazni? - kérdezte.

- Szeptember második felében, úgy a vége felé, ezredes úr - felelte Balázs, és alig akart hinni a szemének, amikor Szepesi a fiókba nyúlt, és egy levelet nyújtott át neki.

- Itt van, ezt vidd majd magaddal. Személyesen ismerem Per Lundquistet, a Sandvik főmérnökét. Beajánlottalak neki. - Elmosolyodott. - Majd tapasztalni fogod ennek a vikingnek a jó és a rossz tulajdonságait. Több benne a rossz, mint a jó. Undok fráter, de kiváló szakember.

Balázs elővette a levelet a zsebéből, és újra elolvasta. Szepesi németül írt Lundquistnek, és magasztalta beosztottja erényeit, kiemelve, hogy a magyar légierőben kevés ilyen jól képzett tiszt teljesít szolgálatot, mint Mihályfi. Elvigyorodott, ha arra gondolt, hogy a levél sohasem fog eljutni a címzetthez. Ugyanakkor kétségek kínozták, mert katonatiszti esküjét nagyon komolyan vette. „Mi lesz, ha csak rémeket láttam, és nem tör ki egy háború? Akkor nevetségessé tettem magam, és ráadásul tényleg nem térhetek vissza többé a hazámba, mert katonaszökevény vagyok. A fene egye meg ezt az egészet."

Közben teljesen besötétedett odakint, és be is borult. Már Ausztriában jártak, közel Bécshez. Borbála felébredt. Ránézett a férjére, aki még mindig a kezében tartotta Szepesi levelét.

- Már megint min töpreng?

- Sok mindenen töröm a fejem - felelte Balázs. - Maga szerint mi várhat ránk? Arra gondoltam, hogy még mindig nem késő megváltoztatni a tervünket. Még Stockholmban sem lesz késő. Nem az amerikai konzulátusra megyünk, hanem tényleg megkeressük Lundquistet. Elvégzem, amiért jöttem, és megyünk haza. - Rágyújtott. - Csak azt nem tudom, mi lesz a helyesebb.

- Kedvesem, ezt már megbeszéltük - felelte az asszony, és átült mellé. Megfogta a férje kezét, és mélyen a szemébe nézett. - Tudja jól, hogy én hiszek az első benyomásban. Amikor elmondta nekem az aggályait, én is azonnal tudtam, hogy Magyarország a katasztrófa felé sodródik. Ne emésszе magát, Balázs. Úgy helyes, ahogyan most cselekszik. - Gyengéden megszorította a férfi kezét. - Maga mellett állok mindenben. Éreznie kell. Akárhová vetődjünk is, mindig maga mellett leszek.

Mihályfi némán nézte a feleségét, aztán magához vonta, és megcsókolta.

- Köszönöm, Borika. - Ritkán nevezte így a nőt. - Magánál jobb feleséget férfi nem kívánhat magának. Nem fog csalódni bennem.

- Tudom - suttogta Borbála, és hamiskásan elmosolyodott. - Különben nem volnék a felesége.

Bécsben negyedórát időzött a vonat, aztán tovább indult, bele az éjszakába, Németország felé. Vacsoraidő volt, felszedelőzködtek, és átmentek az étkezőkocsiba. Az étel kitűnő volt, borjúpörköltet ettek magyarosan, és fanyar vörösbort ittak hozzá. Balázs pillanatokra úgy érezte, csak szabadságra utaznak, mint már annyiszor tették. Hagyta, hogy a vonat ringatózása magával ragadja, élvezte az étel ízét, élvezte, hogy ez a csodálatos nő itt ül vele szemben, és igyekezett nem gondolni a jövőre. Legalább félórát nem. Úgyis elég ideje lesz még a töprengésre, az idegeskedésre, és arra is, hogy gyorsan gondolkozzon, helyes döntéseket hozzon. Iménti kételye eloszlott már, és most határozottan tudta, hogy azt kell tennie, amit tesz.

Miután végeztek a vacsorával, visszaballagtak a fülkéjükbe, amit az utaskísérő közben hálófülkévé alakított. Aránylag újdonság volt ez a vasúton, a se nem utaskocsi, se nem hálókocsi, hanem a kettő keveréke. Franciául *couchette* volt a neve, és olcsóbb volt, mint a hálókocsi. Balázs különben sem akart nagyon kiköltekezni, mert ami pénze volt, azt későbbre tartogatta. Ezzel is szerencséje volt: Borbála nem volt az az asszony, aki a kényelemért mindent feláldozzon. Eszébe jutott, hogy ha történetesen a sógornője, Tünde lett volna az útitársa, most biztosan nem így utaznának. Szegény Péter.

- Jó lesz egy kicsit pihenni - mondta Balázs, és lehajolt a feleségéhez, hogy megcsókolja. - Jó éjt, szívem.

- Jó éjt, Balázs - felelte a nő mosolyogva. - Csak aztán tényleg pihenjen is, ne morfondírozzon annyit. Aludjon, ha tud, az álmatlanság rossz tanácsadó.

Álmos és hideg hajnal volt, amikor leszálltak az Ostbahnhofon. Balázs már Zossen óta ébren volt, és Borbálát sem kellett sokáig költögetnie. Mire a szerelvény megállt a magasított peron mellett, mindketten készen álltak a csomagokkal, hogy leszálljanak. Mihályfit ismét elkapta az izgalom. Ahogy az ablakon kinézett, miközben a keskeny folyosón araszoltak előre, nyomasztó érzés tört rá.

Noha katonatiszt volt, és hozzászokott az egyenruha látványához, mégis furcsállta a pályaudvaron sürgő-forgó sok katonát, rendőrt, csendőrt. Ez már Németország volt, és mindenütt a szemébe ötlött a horogkereszt. A nagy nyüzsgésben is észre lehetett venni a német rendet. Sehol egy eldobott papírfecni, cigarettacsikk, újságlap. Az állomás tiszta rendezettsége mégis rideg, idegen volt számára. Ismerte jól a németeket, hiszen a tanulmányai egy részét Chemnitzben végezte, most mégsem tudott úgy gondolni erre a nemzetre, mint alkotó, szorgalmas népre. Ehelyett nyomasztóan hatott rá a tudat, hogy egyetlen személy, a nem is német Führer ennyire az uralma alá tudta hajtani ezt a népet.

Ha nagyon odafigyelt magára, most érzékelnie kellett, hogy megint helyesnek tartja a döntését. Innen, EBBŐL az Európából menekülnie kell, mert ez az Európa hamarosan kivetkőzik önmagából, és kellemetlenül meglepi a világot. Az a félelme, hogy a közeli jövőben emberek milliói fognak erőszakos halált halni, most megint reális volt.

Lekászálódtak a vonatról, és egy hordárra bízták a csomagjaikat, aki az elsőosztályú váróterembe vitte azokat. Balázs megütközött azon, amikor a bejáratnál álló rendőr elállta az útját.

- *Fahrkarten, bitte*[1] - emelte fel a kezét a rendőr. Balázs önkéntelenül is a férfi mögé szegezte a tekintetét, ahol egy Hitler-kép függött a falon. Megrázkódott, és szótlanul odanyújtotta a jegyeket a rendőrnek, aki csak megnézte, és készségesen félreállt az útból, hogy beengedje őket a váróterembe. Két órájuk volt hátra a stockholmi gyors indulásáig.

Borbálát is feszélyezte a légkör. Szabadsághoz, vidámsághoz szokott szelleme lázongott minden mesterséges korlát ellen, holott nagyon is fegyelmezetten viselkedett. Lánykorától fogva megszokta, hogy ha meg is kell tennie valamit, mert ez a kötelessége, azért a lélek szabad kell, hogy maradjon. Itt pedig határozottan érezte, hogy senkinek sem szabad a lelke. Talán még annak a sváb parasztasszonynak sem, akit a peronon látott kosarakkal felszerelve, és aki biztosan a piacra igyekezett a portékájával. Pedig az egyszerű ember sokkal könnyebben veszi az élet támasztotta fizikai és szellemi akadályokat, mint tanult társai.

---

[1] A menetjegyeket kérem (német)

Ő, a német-angol tanári diplomájával, valószínűleg sokkal nehezebben tudott volna beilleszkedni a náci rendbe. Mert igaz lehet, hogy a kudarcra ítélt Weimari Köztársaság bukása után Adolf Hitler volt az, aki kenyeret, megélhetést adott minden német kezébe, de az még igazabb volt, hogy ennek az ára a teljes szellemi rabszolgaság volt. És a szellemi rabszolgaság után óhatatlanul következnie kellett a fizikainak is. Szóbeszédek, kósza hírek jártak szájról szájra odahaza, a Dachauban, München mellett felállított „javító-nevelő" táborról. Akkor ő is, Balázs is rémhírnek tekintették ezt, de most, hogy látta a gépies meghunyászkodást, a tettetett kötelességtudatot - mert érzékelte, hogy tettetett - az ide-oda siető emberek arcán, már tudatára ébredt annak, hogy ez az egész, így, ahogy van, nem normális. Csak most, a még mindig felületes benyomás hatására, adott igazat Balázsnak, amiért az a szökést választotta.

Önkéntelenül is közelebb húzódott a férfihoz, és megszorította a kezét. Mihályfi némán tekintett vissza rá, és alig észlelhetően megrázta a fejét. Mintha azt mondta volna: ne szóljon, kedvesem, szavak nélkül is értem, amit mondani akar.

Magukba zárkózva várták az idő múlását, és igyekeztek nem tudomást venni a környezetről. Egy-egy kézmozdulattal, cinkos összenézéssel jelezték egymásnak, hogy mindketten tisztában vannak ennek az útnak a szükségességével. Balázs szinte meg mert volna esküdni rá, hogy a felesége most helyesli igazán a döntését, és a tekintete azt sugározza: így helyes, ezt kell tenni. Látja, szívem, mégis az én női ösztönöm mondott igazat.

Lassan peregtek a percek, a hatalmas villanyóra unottan mutatta az idő múlását. Borbála elszunnyadt ismét, de Balázs éberen figyelt. Eszébe jutott, hogy még odahaza attól félt: itt, Berlinben fogja megkapni a visszatérésre felszólító parancsot. Ahogyan fogyott az idő a továbbindulásig, úgy nőtt benne a feszültség. És ebben a feszültségben ott volt a szabadságot választó ember várakozása is, meg a szökött fogoly, a vártáját elhagyó katona lelkiismeret-furdalása is. Pedig alaptalan volt a félelme. Ugyan ki fog keresni egy Magyarországról alig érkezett, civilruhás férfit Európa egyik legforgalmasabb vasúti pályaudvarán? Mégis állandóan összerezzent, ha nyílt az ajtó, és valaki belépett a váróterembe.

Aztán a hangosbeszélő hangja rázta fel rettegő apátiájából, amint bemondta, hogy a stockholmi gyorsvonat beállt a hármas vágányra, és tizenöt perc múlva indul menetrendszerűen Neubrandenburg-Stralsund-Sassnitz-Trelleborg-Malmö-Norrköping-Stockholm felé, csatlakozással Koppenhágába. Nincs késés.

„Nem is lesz" - tette hozzá Mihályfi magában. „Most már nem is lehet késés. Sem a vonat indulásában, sem abban a másik indulásban, amit nem akartam otthon megvárni." Ebben a pillanatban határozottan érezte, hogy a látszólagos békének egyszer s mindenkorra vége, és az emberiség hamarosan meg fog ismerkedni a legvadabb, legállatiasabb gyilkolással, amit a történelem valaha is feljegyzett. A fogaskerekek lassan forgásba lendültek, a gépezet beindult, és nem létezett olyan erő, amely feltartóztathatta volna.

Balázs karonfogta a feleségét, majd intett az időközben előkerült hordárnak, és lassan elindultak a hármas peron felé. Időközben a bejáratnál válthatták egymást a rendőrök. A hórihorgas, sovány férfi eltűnt, és helyette egy köpcös, mosolygós arcú, idősebb rendőr állt őrt. Mihályfi neki is bemutatta a jegyeket, a rendőr megnézte, majd visszaadta, és mosolyogva kívánt jó utat.

- *Gute Reise.*[2]

---

[2] Jó utat (német)

Kint még nem hajnalodott, már amennyire a csarnok üvegtetején keresztül látszott. Balázs azt sem tudta, milyen lehet az időjárás, nem fázott, de melege sem volt. Hogy néha kirázta a hideg, az inkább a kimerültség eredménye lehetett. Nem utazott olyan gyakran éjszaka, hogy hozzászokhatott volna.

A szerelvény merőben más volt, mint amivel Berlinig utaztak. A vagonok mélykék színűek voltak, diszkréten sárgállott rajtuk a hármas korona, Svédország címere. Belül is minden csupa sötétre pácolt fa, barnás árnyalatú bőr és brokát, csillogóra fényezett réz. Érezhető volt a vagonban a hűvös északi elegancia, előkelőség. A svéd királyság megengedhette magának, hogy luxusban éljen. Semleges ország lévén, nem szándékozott egyik oldalra sem állni, ha esetleg kitör egy fegyveres konfliktus Európában.

Elfoglalták a fülkéjüket, amely szintén *couchette*-rendszerű volt, és Borbála hamar lepihent. Eddig eléggé erősen tartotta magát, de mostanra legyűrte a fáradtság, és az út nagyobbik fele még előttük állt. Csak valamikor kora délután fognak megérkezni Stockholmba. Még bő ezer kilométer állt előttük, amelyből több, mint százat kompon fognak megtenni, a Balti-tengeren.

Mihályfi még ébren maradt. Átöltözött ugyan, levetette az öltönyét, hogy kényelmesebben utazzon, de jelen pillanatban nem akart még aludni. Kilépett a folyosóra, és rágyújtott. Szinte gyerekes türelmetlenséggel várta, hogy elinduljon a vonat. Úgy érezte, abban a pillanatban, amikor a kerekek eleinte lassan, majd egyre emelkedő ütemben zakatolni kezdenek a síneken, az ő feje fölül is elvonul a veszély, és senki sem szólíthatja fel többé arra, hogy leszálljon és visszatérjen Budapestre. Ha ez ebben a pillanatban történt volna meg, Balázsban összeomlott volna a világ. Nem volt gyáva ember, de hősnek sem képzelte magát. Egyszerűen el akarta kerülni a végzetet. Neki megadatott ez a lehetőség, és balgának kellett volna lennie, ha nem él vele. De mi lesz sokmillió honfitársával, ha háború lesz? Erre gondolni is rossz volt.

Füttyentett a mozdony. A szerelvény alig érezhető lódulással megindult, kibukkant a csarnok teteje alól, kanyarogni kezdett a váltók rengetegében, és egyre gyorsulva hagyta maga mögött Berlint. Balázs végigszívta a cigarettáját, a csikket gondosan a hamutartóba helyezte, majd résnyire nyitotta az ablakot, hogy egy kis friss levegőt szippantson. Orrát megcsapta a szénfüst szaga, amit gyermekkorában annyira szeretett, hiszen a Kelenföldi Pályaudvar mellett nőtt föl. Hangosabban hallotta a kerekek zakatolását a síneken, a gőzmozdony sietős puffogását, a levegő süvítését, amint elszáguld a vonat mellett. Néhány kósza esőcsepp is a homlokához vágódott, de most egyáltalán nem törődött ezzel. Pilótaként idegesítette, ha az időjárás a földhöz szögezte, de most civil volt, és úgy érezte, az eső jótékonyan befedi a vonatot, őt és Borbálát pedig elrejti a kereső szemek elől.

Még álldogált néhány pillanatig, aztán felhúzta az ablakot, és visszalépett a fülkébe. Odabent halványan világított az olvasólámpa. A férfi leheveredett a pamlagra, és elővette azt a kisméretű Európa-atlaszt, amit egy héttel korábban vásárolt. Fellapozta, nézegetni kezdte benne Németország északi részét, a Balti-tengert és Svédországot. Mint annak idején, cserkész korában, amikor tájékozódni tanult, most megpróbálta nyomon követni a vonat útját a térképen, meghatározni, merre járhatnak éppen. Gondolatai eközben vadul száguldoztak, előre, Skandinávia felé, és villanásnyira az is eszébe jutott, hogy milyen messze van már Budapesttől. Mintha a szülővárosa elmaradt volna egy másik világban, ahol időszámításunk előtt járt utoljára. Vajon viszontláthatja még valaha a magyar tájakat? Vajon végigvillamosozik-e még egyszer a Margit-hídon? Vajon, végigsétál-e valaha is a Váci utcán, kirakatokat nézegetve Borbálával? Vajon beül-e még egyszer a Gerbeaud-ba? Vagy a Gundelbe? Ki a megmondhatója? Most először értette meg, mit jelent a honvágy. És azt is tudta, hogy az idő múlásával, a távolsággal csak erősödni fog.

Még egy szívdobbanásnyira visszatért belé a kétely, hogy helyesen cselekszik-e. De amikor a szomszéd pamlagon Borbála megmozdult, és mélyet sóhajtva a másik oldalára fordult, Balázs azonnal tudta, hogy most már nincs visszaút. A kocka el lett vetve, és neki, nekik kettőjüknek nem maradt más, mint végigmenni a kiválasztott ösvényen, akármilyen váratlan veszélyek leselkednek is rájuk. Talán, néhány esztendő múlva, ha már gyermekük lesz, ha már megteremtették az egzisztenciájukat egy új hazában, ha Európa és a világ egéről eltűntek a fenyegető felhők, akkor hazalátogathatnak, esetleg haza is települhetnek. De addig le kellett mondania a magyarságáról.

„Nem!”

Megrezzent. Tényleg kimondta valaki a tagadás szavát? Vagy álmosságtól tompuló tudata játszott vele? Nem tudta volna megmondani. De azt érezni kezdte, hogy akárhová vetődne is, magyarnak kell maradnia.

Letette az atlaszt, magára húzta a könnyű takarót, és eloltotta az olvasólámpát. Fegyelemhez szokott szervezete hamar elernyedt, és percek alatt elaludt.

Furcsa ringatózásra ébredt. A kerekek megszűntek zakatolni a vagon alatt, szinte néma csend vette körül a szerelvényt, amely állt ugyan, de ugyanakkor különös módon hintázott. Balázs lassan ébredező tudata felismerte, hogy már a kompon lehetnek, azon a hajón, amely átviszi a vonatot, utasaival együtt, Skandináviába. Lassan fogyott az út, lassan közeledett a cél. Az első cél, mert a férfi tudta, hogy itt nem állhat meg.

Ismét a folyosóra ment, hogy cigarettája füstje ne zavarja meg a még mindig alvó asszonyt. Teljesen kinyitotta az ablakot, és felső testével kihajolt rajta. Párás, nedves, hal- és sószagú levegő fogadta kíváncsi érzékeit. Látni azonban csak szürke és míniumvörös, szegecselt acélfalakat látott. Valahonnan hullámok moraja hallatszott, de látni nem láthatta a tengert. Alig világosodott még. A szerelvény egy vas alagútszerűségben vesztegelt, és várta, hogy újra szilárd talaj lehessen a sínek alatt, előtte pedig egy erőteljes mozdony álljon, száguldjon.

„Hát ennyi csak a szökés?” - kérdezte önmagától. Pedig tudta, hogy a neheze csak ezután következik. Mert minden szép és jó, ha az ember tervezget. De mi van akkor, ha az amerikaiak nem kérnek sem belőle, sem Borbálából? Akkor merrefelé veszi az útját? Hol lesz egy olyan ország, amely befogadja őket, amely új hazájuk lesz? Bolyongjanak-e a végtelenségig, vagy tényleg tegye meg azt, amiért tulajdonképpen jött, és utána térjenek haza, vállalva a kockázatot? Nem tudta eldönteni.

A hajó ringása ideges rángatózássá alakult, amiből Balázs arra következtetett, hogy már közel lehet a part, és a hullámverés lett rakoncátlanabb. Nem tévedett ebben. Kisvártatva elbődült a hajókürt, aztán még egyszer, és a gépek dübörgése a fedélzet alatt is lecsitult. A komp kikötni készült Trelleborgban.

A férfi tudta, hogy innen már villamos vontatással fognak tovább gördülni Stockholm felé. Európában két ország, Franciaország és Svédország járt az élen a vasutak villamosításában, de Balázs azt is tudta - és ez büszkeséggel töltötte el - hogy mindkét országban honfitársa, a zseniális Kandó Kálmán elvét, a fázisváltást alkalmazzák. Röviden ez azt jelentette, hogy lejtmenetben a villanymozdony nem fogyaszt energiát, hanem ellenkezőleg, visszatáplálja azt a hálózatba.

Balázs nem volt soviniszta, de arra mindig büszke volt, hogy honfitársai mennyit adtak a világ tudományának, kultúrájának. Hiszen csak az ő területén, a repülésben is, milyen elévülhetetlen érdemeket szerzett Bánki Donát! És a többiek, a névtelenek, a szürke eminenciások, akiknek a

munkája nélkül sem Blériot, sem Lindbergh, sem mások nem repülhettek volna ma olyan biztonságosan. Nagy hatalom a tudomány, csak tilos visszaélni vele. Nem volna szabad rossz célok, hamis elvek szolgálatába állítani, és embereket arra kényszeríteni, hogy szellemi kapacitásukat más emberek megsemmisítésére használják fel. Akármilyen kecses, erőteljes is egy vadászgép, mégiscsak gyilkos fegyver, még akkor is, ha pusztán védelemre szolgál.

Töprengése közepette észre sem vette, hogy közben valóban kikötött a komp, és néhány furcsa, fémesen csattogó hang után, a szerelvény megmozdult. Véget ért a tengeri utazás, és a gyorsvonat folytathatta útját a svéd főváros felé. Mihályfi visszatért a fülkébe, ahol Borbála még mindig aludt. Ő is lefeküdt, átadva magát a ritka henyélésnek. Mielőtt újra elszunnyadt volna, még kinézett az ablakon, és látta, hogy a szürke égbolt alatt nedvesen áznak a mezők, erdők, falvak, városok. *Skoné*[3]-ban esett az őszi eső.

Egyre homályosodó tudatában még felvillantak a valós világ tényei, eseményei. Útban vannak Stockholm felé. Otthagyta a hazáját, önként vállalva a számkivetettséget. Új hazát keres, ahol az életelvei nem fognak összeütközésbe kerülni a politikai nézetekkel. Ember akart maradni, minden körülmények között.

Innen már csak egy lépés kellett ahhoz, hogy a terveit megvalósítsa. Közben pedig nem is sejtette, milyen váratlan fordulatokkal lepheti még meg az élete.

[3] Másik nevén Scania; Svédország déli részének a gyűjtőneve

Amerika, 1939-1941

1939 augusztusában már nyilvánvaló volt, hogy Európában hamarosan kitör a háború. Minden jel arra mutatott, hogy a náci Németország kelet felé kíván terjeszkedni, miután az eddigi hódításait teljes mértékben kimerítette. Noha lázas diplomáciai tevékenység folyt a nyílt színen, főleg Csehszlovákia lerohanása és a Cseh-Morva Protektorátus létrehozatala óta, józan ember már nem hitt abban, hogy a nyugati demokráciák képesek lesznek megállítani Hitlert és hatalmas hadi gépezetét. Küszöbön állt a második világháború.

Mihályfi Balázs és felesége már majdnem fél esztendeje tartózkodott az Egyesült Államokban. A férfi gyakran gondolt vissza kalandos útjukra, és néha még mindig nem akarta elhinni, hogy itt vannak, békében, biztonságban. Bár azt érezni vélte, hogy a béke és a biztonság itt sem végleges, mert valami megnevezhetetlen veszély közeledik feltartóztathatatlanul.

Roosevelt elnök kitartott a hatalmas ország semlegessége mellett. Nem akarta megismételni elődje 1917-es kalandját, és újra belesodorni az országot egy háborúba. Kijelentette, hogy Amerika távol tartja magát mindenféle hadi cselekménytől mindaddig, amíg őt magát meg nem támadják. Anyagilag, erkölcsileg azonban Nagy-Britannia és Franciaország mellé állt, amely országok Németország ellenségei voltak, és ha valóban kitör a háború, hadat készültek üzenni Hitlernek.

Mihályfiék Long Islanden laktak, az Adams Streeten, közel a New York-i Politechnikai Intézethez, ahol mindketten állást kaptak. Balázs az intézet kutatóosztályán volt laboráns, Borbála pedig az adminisztratív osztályon talált munkát. Egyelőre ez is megfelelt, de Balázs nem tett le róla, hogy a saját szakmájában, a repülésben helyezkedjen el. Szerette a hivatását, és már hiányzott neki a szabad lebegés ég és föld között. Akárhogyan is alakul a helyzete, azt tudta, hogy harci gépre nem kerülhet, de mivel Amerikában rengeteg légivállalat működött, abban reménykedett, hogy el tud majd helyezkedni valamelyiknél, még ha eleinte földi kisegítőként is. Az sem volt valószínűtlen, hogy oktatóként dolgozzon, hiszen tudott annyit, amennyire ehhez szüksége volt, és angolul is jól beszélt, noha kissé németes akcentussal.

Ideérkezésük felért egy regénnyel. Balázs még most sem tudta feldolgozni mindazt, ami Stockholmban történt, és az azután következő események mind ennek az eredményei voltak. Az első meglepetés akkor érte őket, amikor a pályaudvaron leszálltak a vonatról, és pontosan azzal a Per Lundquisttel találták szemben magukat, akivel nem is akartak találkozni. A svéd mérnök valahonnan megneszelte, hogy mikor érkeznek, talán Szepesi ezredes írt vagy sürgönyözött neki. Lundquist aránylag szívélyesen fogadta Mihályfiékat, és azzal kezdte házigazdai tevékenységét, hogy autóján körülvitte őket a fővároson, mint egy idegenvezető.

Balázs zavarban volt, és majdnem megingott abban az elhatározásában, hogy Nyugatra menjen Borbálával. Nem tudhatta, milyen szoros a kapcsolat a mérnök és az ő felettesei között. Abban sem volt biztos, vajon nem követett-e el valamilyen hibát, amikor megtervezte az utat és a szökést, és nem hagyott-e nyomot maga után, ami miatt esetleg Szepesi ezredes „ráállította” Lundquistet, hogy felügyelet alatt tartsa, és ne engedje elbitangolni. Így le kellett mondania arról, hogy azonnal az amerikai konzulátusra menjen, és kénytelen volt eljátszani egy színjátékot.

- Nagyon érdekes a terve, Herr Mihályfi - csóválta a fejét a házigazda, amikor Balázs felvázolta neki az elképzelését, és megmutatta a teljes dokumentációt. - Meglátszik rajta, hogy kettős minőségben gondolkodik: úgy is, mint gépészmérnök, és úgy is, mint pilóta. Szerencsés egybeesés. - Pipára gyújtott, és higgadt léptekkel járkált az irodában. - Azt hiszem, kivitelezhető, de egyelőre nem nyilatkozom. Hadd aludjak rá egyet-kettőt. Szeretném megmutatni a dolgot az egyik beosztottamnak is, aki gyakorlati ember. Tudja, én már inkább az elmélettel foglalkozom.

Két nap telt el, és csak azután találkozhattak Gunnar Johannson mérnökkel, Lundquist asszisztensével. A férfi egyidős lehetett Balázzsal, és maga volt a megtestesült skandináv. Magas, tagbaszakadt, kékszemű és mosolygós ember volt, vörösesszőke hajjal. A hangja inkább medvebrummogásra emlékeztetett. Balázs legalábbis nem emlékezett rá, hogy valaha is hallott volna ilyen mély basszust.

A hatalmas svéd azonnal megnyerte Balázs tetszését, annál is inkább, mert hamar kiderült: ő is pilóta, igaz, hogy csak amatőrként. Így legalább volt közös témájuk, amit mindketten élveztek. A munka gyorsan folyt, annyira olajozottan, mintha évek óta dolgoztak volna együtt. Johannson meg is kérdezte Mihályfit, nem akar-e itt maradni, a Sandvik Műveknél.

- El tudnám intézni, ha gondolod - mondta. Hamar összetegeződtek. - Szólhatok Lundquist-nek, ha akarod. Nem lenne rossz dolgod. És itt van a másik lehetőség, a *SAAB*.[4] Nagy szükségük van berepülő pilótákra.

- Köszönöm, Gunnar, de inkább nem - felelte Balázs. - Nekem és a feleségemnek egészen más terveink vannak.

Azt nem árulta azonban el, hogy milyen tervek azok. Nem bízott senkiben, és sejtette, hogy a német hírszerzés egyáltalán nem tartotta tiszteletben Svédország semlegességét. Naná, hogy beépültek egy olyan fontos vállalatba, mint a Sandvik. És minden bizonnyal ott vannak a SAAB-ban is. Inkább nem akart szem előtt lenni, nehogy bajba kerüljön. Azt nem tudta megjátszani, hogy gyenge munkaerő, hiszen szembeötlő volt a tudása, és gyanút keltett volna, ha butának tetteti magát. Ugyan ki olyan bolond, hogy egy átlagos, vagy annál gyengébb tudású embert küldjön ilyen fontos kutatásra? Az egyetlen kompromisszum, amire hajlandó volt, hogy legalább a kutatás legelejét végigcsinálja itt, és aztán tűnik el szem elől.

Maga Lundquist is kellemes meglepetést okozott. Egyáltalán nem volt olyan undok fráter, mint amilyennek Szepesi ezredes lefestette. Vendégszerető, jó házigazda volt, és többek között hallani sem akart arról, hogy Mihályfiék drága szállodákban költsék a pénzüket, hanem felajánlotta, hogy lakjanak nála. Szép háza volt Solnában, nem messze a Hagaparkentől, a felesége pedig elragadó asszony volt, aki azonnal a szívébe fogadta Borbálát. Míg a férfiak naponta elmentek dolgozni Lundquist autóján, addig Frida asszony újdonsült barátnőjével járta a várost, vagy otthon beszélgettek. A skandináv vendégszeretet remek példája volt ez, hétvégeken pedig kiruccantak a közeli erdőkbe, a tavakhoz, hogy egy kis friss levegőt szívjanak.

November vége lett, mire olyan stádiumba jutott a munka, hogy Balázs úgy gondolta, most már a saját dolgával is törődhet. Sürgette az idő. Nem akart túl sokáig elidőzni itt, sem gyökeret ereszteni, pedig a svéd életforma nagyon vonzó volt. De nem tudott bízni abban, hogy ennek az országnak a semlegessége elég garancia a szabadságra. Hiszen Ausztria is semleges

[4] Svéd repülőgépgyár

volt, Hitler mégis rátette a kezét. Az *Anschluss*[5] gyalázatos híre ide is eljutott, és a sajtó nyíltan bírálta az esetet, külön kiemelvén, hogy az éppen demokratikus választásokra készülődő kis országot milyen aljas módon kebelezte be a Harmadik Birodalom. Még a nevétől is megfosztották Európa egyik legrégibb államát, mert most már nem *Österreich* volt a hivatalos neve, hanem *Ostmarkt.*[6]

Borbálát nagyon lesújtotta a hír. Állandóan a szülei és a fivére jártak az eszében. Balázs meg is kérdezte tőle, nem akar-e hazatérni inkább, hogy a közelükben legyen.

- Nem, kedvesem - felelte az asszony. - Ennek semmi értelme. Talán nem lesz semmi bajuk, elvégre apám nem foglalkozik politikával, és a bátyám sem. Menjünk csak arra, amerre maga akarja. - Kérdőn nézett a férjére. - Akarja-e még egyáltalán? Úgy látom, jól érzi magát itt.

- Nem annyira jól, hogy itt akarjak maradni, szívem - nyugtatta meg Balázs. - Éppen ezen töröm a fejem már néhány napja. Menni kellene. De ezt a munkafolyamatot még be akarom fejezni. - Elhallgatott, pár pillanatig csendben szívta a cigarettáját, és csak azután folytatta. - Tudja, Borika… Azt hiszem, most lesz oka arra, hogy haragudjon rám. Mégis áruló leszek. A terveket lemásoltam odabent, a cégnél. Az eredetieket itt hagyom, de a másolatokat magammal akarom vinni Amerikába. Ki tudja, mikor lesz hasznos.

A nő nem felelt azonnal, csak nézte a férjét elkerekedett szemekkel. Nem tudta, nevessen-e, vagy bosszankodjon.

- Maga gyerek - mondta végül. - Maga sosem javul meg. Nem akar lemondani a játékáról. Engem nem érdekel, hogy hozza-e, vagy sem. Nem is vagyok abban a helyzetben, hogy bíráljam magát, sem szakmailag, sem erkölcsileg. Tegyen a legjobb belátása szerint. De akkor most már intézkedni kéne, nem gondolja?

Balázs nagyon is úgy gondolta. Kivett egy szabadnapot, és kapóra jött az is, hogy közben az amerikai konzulátus újra megnyitotta a kapuit a Hálaadás után. Nem szólt semmit, sem Lundquistnek, sem Johannsonnak, csak annyit mondott, hogy a hazatérése előtt még el akar intézni egy-két dolgot. Amazok nem faggatták, felőlük azt tehetett, amit jónak látott.

A konzulátuson kedvesen fogadták. Kérdezősködtek ugyan sokat, és egy adott pillanatban Mihályfi úgy érezte, mintha mikroszkóp alá helyezték volna, de ez nem volt bosszantó. Meg tudta érteni az amerikaiak óvatosságát. Egy nyilvánvalóan közeledő háború küszöbén egyetlen állam sem lehetett nagyvonalú, ha arról volt szó, hogy idegeneket fogadjon be. Ráadásul Balázs hivatalosan még katona volt, tehát éppen úgy kém is lehetett.

Abban egyezett meg a titkárral, hogy két hét múlva ismét jelentkezik. Addig folytatni akarta a munkáját, hogy ne tűnjön fel, miben sántikál. Még volt egy kis csiszolgatnivalója a terven, egy-két számítással nem volt elégedett, de úgy gondolta, ha minden egyezik, még Karácsony előtt végezni tud, és ha a konzulátus válasza is kedvező lesz, még az év vége előtt elindulhatnak Amerikába. Megfeszített ütemben dolgozott Gunnarral együtt, és szinte minden este későn, nyolc óra után érkezett haza. Borbála nem vette zokon férje szorgalmát, mert már jól ismerte. Tudta róla, hogy ha a fejébe vesz valamit, azt tűzzel-vassal keresztülviszi, és még örült is, hogy a konzulátus válaszára várva, nem itthon tördeli a kezét, és mérgelődik, hanem elfoglalja magát.

---

[5] Ausztria annektálása a náci Németországhoz.

[6] Ausztria német neve az Anschluss előtt, illetve utána

Mégis, a legnagyobb meglepetést az okozta, akitől nem is várták volna. Már tíz nap eltelt azóta, hogy Balázs az amerikai konzulátuson járt, és még semmi válasz nem érkezett. A háziak nem tudták nem észrevenni Mihályfiék zavart várakozását. Péntek este, miután megvacsoráztak, Per a könyvtárszobába hívta Balázst.

- Mondja csak, ha nem vagyok indiszkrét - mondta, és figyelmesen a fiatalemberre szegezte a tekintetét - mi bántja magát? Napok óta nem leli a helyét. Mintha valami megzavarta volna. Talán nem tetszik magának itt? Visszaéltünk a vendégjoggal? Vagy a feleségének van valami baja? - Kis szünetet tartott, aztán megint megszólalt. - Ne gondolja, hogy csak a faggatózás kedvéért kérdezem. De idősebb vagyok magánál, és tapasztaltabb. Azt hiszem, ha kipakol, maga is megkönnyebbül, és talán én is tudok segíteni.

Balázs nem tudta, mit feleljen. Egyelőre óvakodott attól, hogy elárulja magát, mert Lundquistet még mindig nem ismerte eléggé. Fogalma sem volt, milyen reakciót váltana ki a svédből, ha felfedné előtte a szökési szándékát. Hosszú percekig feszengve állt előtte, és nem tudta eldönteni, mit és mennyit mondjon el. Viszont az idős férfiban sok pszichológiai érzék lapulhatott meg, mert már sejtette, mi a fiatal magyar gondja.

- Maga el akar szökni, ugye? - szegezte neki a kérdést. - Ne féljen, én nem vagyok német spicli, nyugodtan megmondhatja. - Közelebb lépett a pilótához. - Nem akar háborúba menni, igaz? És megpróbálja menteni, ami menthető. Ha úgy gondolja, segíthetek is maguknak. Van egy-két ismerősöm a megfelelő helyeken. Na, ne féljen. Bökje ki.

Balázs még egy pillanatig habozott. Nézte a svédet, és hirtelen úgy gondolta, nincs veszteni-valója. Mesélni kezdett. Két óra múlva, amikor már töviről hegyire megbeszéltek mindent, Lundquist mosolyogva szögezte le.

- A maga felettese alaposan félreismert engem. - Szepesire utalt. - Igaz, többnyire annak látszom, aminek ő leírt: undoknak. Pedig csak óvatos vagyok. Nem is hiszi, mennyi veszély fenyegethet egy semleges államban is.

Végül néhány telefonbeszélgetésbe került, hogy három nap múlva megérkezett a hivatalos jelzés: Mihályfiék kiutazhatnak az Egyesült Államokba. Ugyanakkor Lundquist azt is megérdeklődte, mikor indul az első hajó New York felé. Stockholmból éppen nem volt esedékes, de megtudta, hogy négy nap múlva Oslóból indul egy. Megrendelte a jegyeket, és még azt sem volt hajlandó elfogadni, hogy Balázs kifizesse neki.

- Majd levonom a maga fizetéséből - nevetett, és kirázta a pipáját. - Ami pénzük van, arra most nagy szükségük lesz. Amit meg nálunk keresett, majd elküldöm postán, ha meglesz a címe. Itt van az enyém - és átnyújtott egy kártyát. - Írjon vagy sürgönyözzön, amint New Yorkban lesznek.

Az utolsó estét pazar vacsorával ünnepelték meg, amelyre Gunnar Johannsont is meghívták a feleségével együtt. Másnap reggel pedig vonatra ültek, és a havas skandináv tájon keresztül átutaztak Oslóba, hogy még ugyanaznap éjfél előtt a Kristiania fedélzetén legyenek. Amint a hajó felhúzta a horgonyt, Borbála könnyes szemmel fordult a férje felé.

- Kedvesem - suttogta halkan - búcsúzzunk el Európától… Magának lesz igaza ebben is, és nem Péternek. Mi már nem térünk többé vissza ide. Érzem.

Taglócsapásként érkezett a hír szeptember elsején: a náci Németország lerohanta Lengyelországot. A rádió híradásai szinte csak erről számoltak be, az újságok első oldalán vastagbetűs szalagcímek adták hírül: Európában kitört a háború. Balázs megdermedt, amikor délután

megvásárolta a New York Times-t, és meglátta a hírt. Most látta beigazolódni a sejtését. Alig várta, hogy hazaérjen, és beszámolhasson Borbálának. Az asszony két napja otthon feküdt influenzával, különben együtt mentek és jöttek haza a munkából.

Hazafelé menet Mihályfi megpróbálta összeszedni a gondolatait, de nem nagyon sikerült. Mint egy szimfonikus zenekarban az üstdob, úgy dübörgött benne állandóan ugyanaz az egy szó: háború. Sejtette, hogy ez a háború nem fog megmaradni az öreg kontinens határain belül, és azt is érezte, hogy ő, Mihályfi Balázs főhadnagy sem fog kimaradni belőle. Csak azt nem tudta, hol és milyen minőségben fog résztvenni a pusztításban. De legalább annyiban megnyugodott, hogy nem a németek oldalán megy harcba.

- Ugyan már, rémeket lát - dorgálta rekedten Borbála. - Már megbocsásson, de maga nem egész. Miért kellene harcolnia? Amerika semleges, Roosevelt elnök újra és újra hangsúlyozza ezt. Nincs félnivalója.

- Vagy igen - ellenkezett a férfi. - Borikám, maga tényleg azt hiszi, hogy ez az ország ki fog maradni ebből a cirkuszból? Mert én nem hiszek ilyen csodákban. Lehet, hogy egyelőre nem lépünk be, de ki sem maradunk belőle.

Napok óta nyugtalankodott, és régi, rossz szokásához híven, most is csak a vak nem láthatta rajta, hogy valami emészti. Az asszony nem sokat törődött férje raplijával, de az már aggasztotta, hogy Balázs újabban rosszul alszik, és enni sem akar. Egy ideig elnézően tűrte az újabb bogarat, aztán elővette minden asszonyi hatalmát, és ráripakodott Balázsra:

- Na de most aztán elég. Legyen szíves összeszedni magát, és enni. Este pedig én tömöm magába az altatót, ha nem hajlandó lenyelni. Nézze meg az ember! Mint egy eszement kamasz, úgy viselkedik! Azt hiszi, valakinek használ ezzel?

A férfi megszeppent. Amióta házasok voltak, talán kétszer látta imádott feleségét ilyen harciasnak. És tudta, hogy ha Borbála félreteszi a szendeségét, és a sarkára áll, annak több, mint egy oka van.

- Jól van, na, Borikám - engesztelte mosolyogva, mint egy rajtakapott kópé - nem kell leharapni a fejem. Megemberelem magam. - Rágyújtott, és néhány füstkarikát pöffentett maga elé. - Különben is, van egy tervem.

A terv szóra Borbála felhúzta a szemöldökét. Ismerte már Balázst annyira, hogy tudja: ha a férjének valami szöget ütött a fejébe, akkor hat ökörrel sem lehet attól eltántorítani. Kíváncsian várta, mivel hozakodik elő a párja. A férfi leült vele szemben, és megfogta a kezét.

- Mondja, Borika - kacsintott rá - mit szólna ahhoz, ha Budapestre költöznénk?

A nő hitetlenkedve nézett a férjére. Nem tudta eldönteni, hogy most komolyan beszél, vagy bolondozik. Balázs elnevette magát.

- Na? Milyen az ötletem?

- Magának elment a maradék esze is! Most akar visszamenni? Most, hogy kitört a háború? Hát ezt nem akarom elhinni! - Ezúttal ő húzta össze durcásan a szemöldökét. - Menjen már innen, hagyjon békén a hülyeségeivel! Na!!! - húzta el magát, amikor Balázs mellé telepedett, és átkarolta a vállát.

- Ki beszél itt visszamenetelről? - csodálkozott a férfi. - Maga meg miért sértődik meg? Nézze csak… - és egy térképet meg egy levelet húzott elő a zakója zsebéből. - Itt van, ni. Missouri

államban, Poplar Bluff-tól nyugatra, van egy kisváros, vagy inkább falu. Annak a neve Budapest. Gondoltam, odaköltözhetnénk.

Borbála még mindig nem értette az egészet.

- És az állás? Onnan akar bejárni New Yorkba? Maga tényleg beteg!

- Nem vagyok beteg, Borika. Nagyon is egészséges vagyok. Emlékszik, hogy hétfőn hamarabb jöttem el az intézetből? Mit gondol, hová mentem?

A nő még mindig komolyan nézett rá.

- Majd megmondja…

- Meg is mondom - felelte Balázs, és a térképre bökött. - Itt, Poplar Bluff és Budapest között, körülbelül félúton, van egy légitámaszpont. Gyakorló repülőtér, a hadseregé. - Egy pillanatra elhallgatott, és rámosolygott a feleségére. - Jelentkeztem. Elfogadták. Repülő-oktató leszek, egyelőre civilben. És magának is lehet állása ott. Mit szól hozzá?

Az asszony csak nézte a férfit, és lassan mosolyra húzódott szép arca. Felemelte a kezét, és megsimogatta Balázs arcát.

- Sejthettem volna, maga pilóta, hogy nem tud megülni a fenekén. Tudom, hogy nagyon szereti a szakmáját. - Közelebb húzódott a férfihoz, és megcsókolta. - Ha ennyire akarja, akkor menjünk.

Október közepére már nagyjából tisztázódott az európai helyzet. Lengyelország nem létezett többé, mint önálló állam. A szerencsétlen országnak mintha nem lett volna elég, hogy a németek lerohanták, ráadásul kelet felől a Szovjetunió is megtámadta, és a két hadsereg egyszerűen szétmarcangolta a tehetetlen, védekezésre képtelen országot. A német vezetés megalakította a Lengyel Főkormányzóságot, Varsó elesett, a keleti vidékeket pedig az oroszok kebelezték be, Ukrajnához és Belorussziához csatolva azokat. A sokat szenvedett, hős lengyel nemzet eddig soha nem tapasztalt nyomorba került.

Balázsnak vérzett a szíve, amikor ezt hallotta, de nem ért rá sokat töprengeni Lengyelország sorsán. Alaposan be volt fogva, szinte nem is volt szabadideje. Amióta ideköltöztek, majdnem minden idejét a támaszponton töltötte. Tevékenysége azzal kezdődött, hogy meg kellett ismerkednie a gépekkel. Két hétig bújta a hangárokat, nyálazta a szakkönyveket, jegyzetelt éjt nappallá téve, vagy szerelte a motorokat, futóműveket. Néha arra sem nagyon volt ereje, hogy levetkőzzön, amikor este hazaért, és kiszállt a rozzant Fordból, amit potom áron vettek. Borbálának tényleg úgy kellett pátyolgatnia a férjét, mint egy tehetetlen kisgyereket. Néha szinte elaludt vacsora közben, az asztal mellett. De a szemében ott csillogott az izgalom, az elégedettség, a várakozás lángja.

Csak a harmadik hét közepén ülhetett gépre. West őrmester, aki mellé beosztották, kissé szkeptikusan várta a felszállást, de aztán leesett az álla, amikor Balázs mindenféle mutatványokat kezdett végezni az elavult, kétfedelű *Aeroncá*[7]-val. Egyik ámulatból a másikba esett, amikor „tanítványa” bemutatta a tudását. Mire leszálltak, a köpcös őrmester arca szilvakék volt, és nehezen szedte a levegőt.

- Maga aztán fenegyerek - lihegte elképedve. - Hol a pokolban tanult meg így repülni? Ilyet még nem láttam. Honnan szalasztották magát?

---

[7] A harmincas évek elején gyártott, jobbára gyakorló és sportcélokra használt repülőgép

- Budapestről - nevetett Balázs.

- Ja, azt tudom, hiszen majdnem szomszédok vagyunk - morogta West. - De honnan tud repülni?

- Először is, nem erről a Budapestről beszélek, hanem Magyarország fővárosáról. Onnan jöttem. És a Magyar Királyi Légierő pilótája voltam, amíg meg nem szöktem. Vadászpilóta. Érti már?

Az őrmesteren nem látszott, hogy értené.

- Magyarország??? - kérdezte a fejét csóválva.

Sosem hallott még róla.

De ez csak az első megmérettetés volt, és Balázs alig várta, hogy egy igazi vadászgépet „lovagolhasson" meg. Ezekből tizennyolc darab volt a támaszponton: egytől egyig *Wildcat*[8] gépek voltak. Az *Aeroncá*-hoz képest összehasonlíthatatlanul jobbak voltak, de Mihályfi még emlékezett a Messerschmittre, és ha ahhoz mérte a „vadmacskát", akkor el kellett ismernie, hogy a német gép a jobbik.

Szorgalmasan gyakorolt, heti negyven órát repült. West, aki „kigyógyult" Balázsból, csak kétszer volt hajlandó felszállni vele a két egyedüli kétüléses gép egyikén, amit a teljesen kezdő pilótáknak tartottak fenn. A második leszállás után beszélni sem tudott. Megragadta Mihályfi könyökét, és se szó, se beszéd, maga után vonszolta a kantinbarakkba. Úgy fújtatott, mint egy gőzmozdony, de egy hang nem sok, annyit sem volt képes kinyögni. Csak a második üveg sör után tudott megszólalni.

- Ide figyelj, te vadember - lihegte - én még ilyet nem pipáltam. - Akkor már tegeződtek, és Balázs gyakran hozta-vitte Westet a saját kocsiján, mert az őrmester autója vagy éppen szét volt szedve, vagy a felesége furikázta vele a gyerekeket. - Amit te tudsz, az egyszerűen hihetetlen. Mintha repülésre születtél volna. Azt hiszem, még sokra fogod vinni. Illetve - tűnődött el állandóan borostás állát vakargatva - sokra vihetnéd, ha belépnél a hadseregbe. Civilként azonban nincs nagy jövőd. - Nagyot kortyolt a hideg sörből. - És ezt a fura nevedet is megváltoztathatnád. Épeszű ember képtelen kiejteni, nekem beletörik a nyelvem.

- Nézd, Norman, már gondolkoztam rajta, de nem látom sok értelmét. Nem azért pattantam meg Magyarországról, hogy itt legyek katona. De ami a nevemet illeti, mondasz valamit. - Ő is felhajtotta a sörét, aztán rágyújtott. - Már meguntam, hogy folyton betűzgessem. És az állampolgárságot is könnyebben megkaphatom, ha angol nevem van.

Igazság szerint Borbálával már tárgyaltak erről, de eddig nem jutottak semmilyen elhatározásra. Mindketten úgy érezték, ha nevet változtatnak, azzal megszűnik az utolsó kapocs is köztük és a hazájuk között. Az asszony néha hangosan elmorfondírozott ezen.

- Végtére is magyarok vagyunk. És azok is maradunk. Ámbár… Most már Amerika a hazánk. Befogadtak minket. Állásunk, megélhetésünk van. Maga meg azt csinálhatja, amit szeret, és még fizetik is érte. Szerencsés ember maga, Balázs, úgy látszik, burokban született.

Egyelőre függőben hagyták a dolgot, nem volt annyira életbevágó, hogy sokat töprengjenek rajta. Életük kezdet normalizálódni, Borbála is talált végre munkát: a helyi iskolában tanított angol irodalmat, és a kulturális tevékenységet szervezte. Mindenki megkedvelte az éles eszű,

---

[8] Ezek a Grumman által gyártott gépek 1940-ig voltak hadrendben, később felváltották őket a Curtiss P40-es vadászok

szép, szőke nőt, aki sosem fukarkodott sem mosollyal, sem jó szóval. Ha esténként elüldögéltek a nappaliban, olvasgatva, vagy rádiót hallgatva, hol ő, hol a férje hozta szóba Magyarországot.

Kevés levelet kaptak otthonról. Borbála szülei megírták, hogy az Anschluss voltaképpen semmilyen változást nem hozott az életükbe, hacsak nem azt, hogy a schilling helyett ezentúl kemény birodalmi márkával kellett fizetni a fűszeresnek, és Ausztriában is bevezették a jegyrendszert. Vilmos, a bátyja azonban otthagyta Bécset, és Budapestre költözött. Péter is ritkán írt, akkor is tele voltak a levelei a tőle megszokott szkeptikus hanggal, cinizmussal. Beszámolt az otthoni eseményekről, meg hogy kit kivel kötött össze a pletyka, csak Tündét nem emlegette soha. Balázsék csak fél év múlva tudták meg, hogy az asszony kereken kitette a férje szűrét, és összeköltözött Nógrádi Emil ügyvéddel. Mindketten ismerték dr. Nógrádit, és tudták róla, hogy szélsőséges, fajgyűlölő nézeteket vall.

- Mi a fene jött rá erre a nőre? - töprengett Balázs, aki őszintén sajnálta a bátyját. - Sosem volt ki mind a négy kereke, de azt nem gondoltam volna, hogy ennyire bolond. Szegény Péter. Hogy szerette Tündét… És azt hiszem, még mindig szereti.

Hálaadás napja után felgyorsultak kissé az események. Európában még mindig tartott a „furcsa háború", a nyugati fronton semmi nem mozdult, farkasszemet nézett egymással a francia és a német hadsereg, de egyetlen lövés sem dördült el. Nagy-Britanniában azonban úgy tűnt, recseg-ropog a demokrácia. *Neville Chamberlain*[9] nem volt hajlandó beismerni, hogy nagy részben felelős volt Lengyelország és Csehszlovákia sorsáért, és továbbra is úgy tartotta, hogy Németországot nem szabad provokálni. Fennen lobogtatta azt a szerződést, amelyet Hitlerrel kötött, és arra hivatkozott, hogy a németek be fogják tartani azt, és nem támadják meg Angliát, tehát a hadüzenet puszta formalitás. Viszont az admiralitás első lordja, *sir Winston Churchill*[10] kijelentette, hogy nem bízik a németek szavahihetőségében, és az országnak fel kell készülnie arra, hogy hosszú, kimerítő háborút vívjon Hitler ellen.

Poplarban és a kis Budapesten csendesen folyt az élet, és csak az változtatta meg valamennyire Mihályfiék életét, hogy Borbála teherbe esett. Nagy izgalom volt ez a házaspárnak, és Balázs ekkor hozta fel újra a névváltoztatás ötletét. Szerette volna, ha a fia - meg volt győződve róla, hogy a felesége fiút fog szülni, és ezen sokat élcelődtek egymással - teljesen amerikainak születik.

- Meglássa, kedvesem - mondogatta Borbálának - a mi gyerekünk nagy ember lesz, egy nagy országban. És belőle is pilótát nevelek.

- Na, meg vagyok én áldva magával, meg a bolond repülőgépeivel! - nevetett az asszony. - És ha lány lesz? Akkor is pilótát farag belőle?

- Miért ne? - vágott vissza vidáman Balázs. - *Amelia Earhart*[11] is nő volt, és milyen remek pilóta! Ha lányunk lesz, neki majd sikerülni fog az, ami Ameliának nem sikerült.

Kivett egy hét szabadságot, mert az időjárás miatt amúgy sem lehetett repülni, és elutazott St. Louisba, hogy elkezdje a reménytelennek tűnő utánajárást a névváltoztatás ügyében. Még mindig tartott a hivatali ügyintézéstől, pedig megszokhatta volna, hogy az Újvilágban sokkal

---

[9] Angol miniszterelnök

[10] 1940 májusától Nagy-Britannia miniszterelnöke

[11] Amerikai pilótanő, 1937-ben tűnt el a Csendes Óceán fölött, mialatt körül akarta repülni a Földet

egyszerűbben és gördülékenyebben megy minden, mint odahaza. Arcán elégedett vigyorral tért haza másnap, és kiterítette az asztalra az űrlapokat.

- Na, szívem, most egy kicsit legyen szíves idefigyelni - hívta a feleségét. - Annyit beszélgettünk már erről, csak azt még nem döntöttük el, hogy mi legyen az új nevünk. Magának mi a véleménye?

Borbála közelebb lépett, megvonta a vállát, és leült az egyik székre. Közben letette az asztalra a könyvet, amit éppen olvasott. Az Elfújta a szél volt az, és Balázsnak egyszerre felragyogott az arca.

- Maga egy tündér! - ujjongott, és megcsókolta a nőt, aki elképedten nézett rá, mert elképzelni sem tudta, mi lelte a férjét.

- Azt tudom, már sokszor mondta - mosolygott elnézően, mert szerette, ha Balázs lelkesedik valamiért, de ezt most nem tudta mire vélni. - De mi köze ennek a nevünkhöz?

A férfi a könyvre bökött.

- Itt van! - kiáltotta diadalmasan. - Megvan a név! Mitchell! - A füléig szaladt a szája. - Nem is fog rosszul hangzani a maga neve: Barbara Mitchell. Hmm? Mit szól hozzá?

- Hogy mit szólok? Tényleg nem rossz. De maga hogyan nevezné magát? Mert a Balázst, ha fejre áll, akkor sem tudja angolosítani. Vagy franciásan Blaise-nek írja majd? Norman West attól is a falnak fog menni!

A férfi elgondolkodott egy pillanatra.

- Látja, ez nem jutott az eszembe. - Tűnődve nézett maga elé, és a ceruzáját rágta, amitől az asszonynak melegség járta át a lelkét. Ilyenkor szerette a legjobban a férjét, amikor olyan volt, mint egy tanácstalan kisdiák. - Hopp! Megvan! Majd elővesszem a második keresztnevemet, amit amúgy sem használtam eddig! És Robert Mitchell lesz belőlem.

Harmadnap ismét elutazott St. Louisba, és büszkén vitte magával a kitöltött űrlapokat. Utána hetekig várakoztak, és majdnem meg is feledkeztek az esetről, mert az időjárás ismét jobbra fordult, és Balázs megint a repülőtéren töltötte szinte az egész idejét. Karácsony előtt egy héttel érkezett meg a hivatalos levél, és benne a két vadonatúj személyazonossági kártya. Immár amerikaiaknak tarthatták magukat. Barbara Mitchell és Robert B. Mitchell a Missouri-beli Budapest bejegyzett polgárai voltak. Már csak azt kellett türelmesen kivárniuk, hogy megkapják az amerikai állampolgárságot is.

Az ünnepek alatt megint megváltozott az időjárás, és napokig keményen havazott. A repüléseknek egy időre befellegzett, amit Bob - most már így hivatta magát, otthon is - nem is nagyon bánt. Zsongott a feje az elmúlt hónapoktól, és úgy érezte, kissé ki kellene pihennie magát. Barbarát sem akarta magára hagyni az ünnepi előkészületekkel. Szenvedélyes repülő létére szívesen segített a háztartásban is, és néha, ha a nő is beleegyezett, bemerészkedett annak a birodalmába, a konyhába is.

Kettesben töltötték a Karácsonyt, hiszen családjuk, rokonuk nem volt. Halkan szólt a nemrég vásárolt lemezjátszóról a Csendes éj, és mindketten úgy érezték, lezárulni készül életük egy fejezete, és elkezdődik egy másik, új fejezet, amelynek a kimenetele egyelőre rejtély volt. Magyarország, Európa, a háború annyira távolinak tűntek most, hogy akarattal sem tudták felidézni. Csak a stockholmi hetek éltek mindkettőjükben ugyanolyan elevenen, mint amikor kikötöttek New Yorkban.

Természetesen, megtették, ami a kötelességük volt. Ünnepi üdvözlőlapokat küldtek Budapestre, Péternek és Vilmosnak is, Bécsbe is, Barbara szüleinek, és Stockholmba, Per Lundquistnek és Gunnar Johannsonnak. Úgy érezték, ezeknek az embereknek tartoznak a legtöbbel, hiszen a svéd mérnök segítette őket amikor bonyodalomba kerültek, leckét adva emberségből.

- Látod, Bob - mondta mélán az asszony - nélkülük ki tudja, hol lennénk most. Talán nem lett volna erőnk, bizalmunk új életet kezdeni, és visszatértünk volna Magyarországra. Ki a megmondhatója, mi lett volna a sorsunk?

Bob szeretettel ölelte magához a feleségét. Ma nem volt tréfálkozós kedvében, inkább kissé melankolikus volt. Azon tűnődött, mit fog hozni a hamarosan beköszöntő új esztendő.

- Igazad van, szívem. - Amióta házasok voltak, most kezdtek csak tegeződni, talán az angol nyelv hatására, amely nem ismerte a magázó formát. De még mindig magyarul beszéltek otthon, egymás között. - Nem tudhatjuk. Mint ahogy azt sem sejthetjük, mit hoz a holnap. Talán így a jobb. Néha arra gondolok, hogy ha az ember előre látná, mi fog történni vele holnap vagy a jövő héten, az élettől is elmenne a kedve. - Nagyot nyújtózkodott, és az órára nézett. - Nem vagy fáradt? Pihenned kéne, a baba miatt is.

- Ugyan, ne izgulj, Bob - nyugtatta meg a nő. - Remekül érzem magam. Nincs semmi bajom, és álmos sem vagyok. Igaz, hogy kirohangáltam magam az elmúlt napokban, mint egy agár, de szerencsére te segítettél, így nem volt olyan nehéz. Mellesleg, remek lett a pulykasült! Gratulálok! Ha egyszer kiszuperálnak a repülésből, beajánllak szakácsnak!

Másnap és harmadnap csak henyéltek, a házból kimozdulni nem sok kedvük volt, mert egyrészt úgysem lett volna, hova menniük, másrészt farkasordító hideg és hófúvás tombolt odakint. Barbara a konyhában tett-vett, vagy rádiót hallgatott, vagy olvasott, Bobnak pedig, ki tudja mióta először, eszébe jutott a terv, amit magával hozott Svédországból. A nappaliban kiterítette az asztalra, ceruzát hegyezett, és elővette a logarlécét. Úgy érezte, nem elég az, hogy elhozta a tervet, de tovább is kell tökéletesítenie azt, és az itteni gépekre alkalmazni. Most már szívügye lett, hogy a gépek mindig tökéletes műszaki állapotban legyenek. Normannal megbeszélte a dolgot, és az őrmester tátott szájjal figyelte barátját.

- Hallod, te vadmagyar, te mindig meglepsz valamivel. Mikor van neked időd ilyesmivel is foglalkozni? Kirepülöd a beled minden nap, hajnalban jössz, sötétben mész. Neked nem huszonnégy órából áll a napod?

Kennedy alezredes, a támaszpont parancsnoka ugyanúgy elcsodálkozott, amikor Bob neki is megmutatta a tervet. Kezdettől fogva szimpatikus volt neki a magyar pilóta, de azt nem sejtette még, hogy valójában kivel áll szemben.

- Elképesztő, hogy erre mi nem gondoltunk - mondta majdnem mérgesen. Látszott rajta, hogy bosszantja a dolog. - Mi még mindig a régi rendszer szerint tartjuk karban a gépeinket, csak bütykölgetjük őket. Csoda, hogy szét nem esnek. - A tervre bökött. - De azt hiszem, a *Wildcat*-ekre már nem érdemes energiát pazarolni. Maholnap elkezdenek érkezni az új P40-esek. Márciusban kell megkapnunk az első hat darabot. Hanem érdemes volna, ha arra alkalmaznád. Kezdettől fogva.

Bob megfogadta a tanácsot, és a támaszpont könyvtárából kivett és hazacipelt minden olyan anyagot, amely valamennyire is kötődött a P40-esekhez. De magánszorgalomból azért a „vadmacskákra” is kidolgozott egy karbantartási tervet, mert sejtette, hogy ha másként nem, gyakorlógépekként még szükség lehet rájuk.

Az idő továbbra is rossz volt, repülni nem lehetett. A férfi bosszankodott ezen egy kicsit, mert már hiányzott neki a botkormány. Oktatnivalója nemigen akadt egyelőre, a létszám alig

valamivel a minimum fölött volt, újoncot pedig még nagyítóval sem lehetett találni. Az öreg rókák inkább egymást tették próbára, mindenféle trükköket eszelve ki, és eljátszva, hogy éppen légiharcot vívnak az ellenséggel. De most, hogy a hó és a hideg a földhöz szögezte a pilótákat, a támaszponton alig lézengett valaki a kötelező őrségen kívül.

Január kilencedikén, kedden aztán megenyhült az idő, és Bob bevágta magát a családi Fordba, hogy kimenjen a reptérre. Útközben felvette Normant, akivel telefonon beszélte meg, hogy ha törik, ha szakad, de ma felszállnak egy fordulóra. Kitelefonált a támaszpontra is, és szólt az ügyeletes szerelőnek, hogy készítse elő a két gépet.

A kifutópálya szinte teljesen tiszta volt, mivel az uralkodó széliránnyal párhuzamosan húzódott, és a szél lefújta róla a havat. Dübörögve és kékes füstöt okádva futott neki a két *Wildcat*, és egyszerre szálltak fel, aztán jobbra-balra dőlve elszáguldottak ellentétes irányban. Mint rendesen, Bob volt az „ellenség”, akit Norman számtalanszor próbált meg legyőzni légiharcban, de eddig sosem sikerült neki. Most is megpróbált mögé kerülni, hogy a fotógéppuska célkeresztjébe hozza Bob gépét, de hasztalan erőlködött, ellenfele minduntalan lerázta. Sőt merészen felment gyertyába, aztán egy bukfenccel ő került lövőhelyzetbe, és nem is tétovázott sokat: „lelőtte” West gépét, könnyedén, ahogyan egy agyaggalamblövő versenyen teszik a gyakorlott vadnyugatiak.

- Ki vagy húzva a listáról - szólt át nevetve rádión Normannek. - Mehetünk vissza a támaszpontra.

- A fene essen beléd! - dühöngött West tréfásan. - De egyszer úgyis elkaplak, ha addig élek is! Ma meg az asztal alá iszlak a kantinban!

- Nana, csak lassan a testtel, őrmesterkém! - vihogott vissza Bob. - Korábban kell ahhoz felkelned. De tudod, mit? Tehetünk egy próbát. Legfeljebb megint vesztesz.

Leszálltak, odagurultak a hangárhoz, ahol a szerelők már vigyorogva várták a két jóbarátot. Fogadásokat kötöttek rá, hogy ma ki fog győzni, de amikor meglátták West céklavörös képét, amint kikászálódik a pilótafülkéből, azonnal tudták, hogy megint alulmaradt. Így kezdett unalmassá válni a játék. Lökdösődve és egymás hátát püfölve tódultak be a kantinbarakkba, ahol a csapos már készítette a söröket.

A nagy hejehuja közepette észre sem vették, hogy közben megint elromlott az idő. Ilyen mulatozás közben kinek jut eszébe kikukucskálni a tenyérnyi ablakon? Dél is elmúlt már, amikor a sarokban megszólalt a viharvert telefon. A csapos unottan odacsoszogott, és fél fülét betömve igyekezett valamit felfogni a hangzavarban abból, amit a vonal másik végén mondtak neki. Kétszer is vissza kellett kérdeznie, mert alig értette, aztán visszaakasztotta a kagylót a villára, és odament a vidám társasághoz.

- West őrmester, azt hiszem, magát keresték az előbb. Nem nagyon értettem, valami női hang szólt, de mintha a túlvilágról beszélt volna. Valami Barbarát emlegetett.

Bob közvetlenül Norman mellett ült, és felfigyelt a csapos szavaira. Intett egyet, mire csend lett az asztal körül.

- Mondja csak még egyszer? - szólt rá a csaposra, és egy rossz sejtés kezdett gyökeret verni a tudatában. Időközben Norman odament a telefonhoz, és felhívta a feleségét. Csak hallgatott, bólogatott, és egy perc múlva letette. Visszaballagott az asztalhoz, és Bob vállára tette a kezét.

- Gyere, pajtás, azt hiszem, a feleségedet baleset érte. - Megszorította az elsápadó férfi karját. - Én vezetek. Ne félj, nem vagyok annyira részeg, hogy az árokba vigyelek.

West valóban nem volt részeg. De Bobnak még így is égnek állt a haja, amikor a kanyarokban meg-megfarolva, a havat széthányva száguldottak Budapest felé. Egyetlen szót sem szólt, csak azon töprengett, hogy vajon mi baja lehet Barbarának. Hiszen otthon hagyta, és az asszony nem is mondta, hogy el szándékozik menni otthonról. A tanítás még nem kezdődött el.

Negyedóra múlva hazaértek, de Mitchellék házánál senkit sem találtak, az ajtó be volt zárva. A két férfi némán egymásra pillantott, nem tudták elképzelni, mi történhetett. Aztán visszaültek a kocsiba, és Westék házához hajtottak, a második utcába.

Amint beléptek a hallba, Norman felesége, Martha sietett elébük. Ijedten nézett a két férfira, a szeme könnyes volt.

- Mi történt? - kérdezte az őrmester. - Alig értettem valamit a telefonban.

- Barbara átjött hozzám délelőtt - mondta az asszony halkan. - Unatkozott otthon, és beszélgetni akart. A lépcsőn megbotlott, és elesett. Nem tűnt nagy bajnak, felállt, és bejött. Még csak nem is bicegett, pedig megütötte a térdét. - Felsóhajtott, aztán folytatta. - Leültünk a konyhában, a gyerekek a szobában játszottak. Barbara felállt, kiment a fürdőszobába, de amikor visszajött, falfehér lett, és megint elesett. Alig tudtam bevonszolni a kanapéra. Áthívtam Johnson doktort, aki megvizsgálta, és azonnal hívta a mentőket. Bevitték Poplarba, azóta én sem tudok semmit.

Bob úgy érezte, megfordul vele a világ. Mintha nem is ivott volna, teljesen józan lett, és most már tudta, hogy a feleségével nagy baj történt. Elköszönt Westéktől, beült a kocsiba, és elindult Poplar felé.

A kórházban talált rá Barbarára, és az ügyeletes orvos megmondta neki, mi történt a feleségével.

- Mrs. Mitchell elvetélt, uram. Nagyon sajnálom. De ne izguljon, fiatal a szervezete, ki fogja heverni. Lesz még maguknak gyermekük.

Bob csak bólogatott, aztán bement a feleségéhez.

- Kedvesem… - suttogta könnyes szemmel - miért nem maradtál otthon? Vagy én miért nem maradtam melletted még ma? Sosem bocsátom meg magamnak ezt a mulasztást.

- Hagyd már abba, szívem - nyugtatgatta az asszony, aki még mindig sápadt volt. - Nem te vagy az oka. Nekem kellett volna jobban vigyáznom. Meglásd, minden rendbejön hamarosan.

Nem jött rendbe. Barbara még évekig nem esett teherbe ezután a sajnálatos baleset után.

Tavasz végére aztán megmozdult az addig állni látszó háború Európában. A németek, megkerülve a híres Maginot-vonalat, lerohanták Belgiumot, Luxemburgot és Hollandiát. A jól felszerelt Wehrmachttal szemben nem jelentettek komoly ellenálló erőt a németalföldi hadseregek. Az a villámháború, amely térdre kényszerítette Lengyelországot, itt is bevált, és május végére a német egységek már Franciaország határán álltak.

Hírekben nem volt hiány, és Bob úgy érezte, hamarosan további események is következnek. Ékes bizonyíték volt erre az, hogy a támaszpont állományát elkezdték feltölteni, és megkezdődött a tulajdonképpeni kiképzés. Ezzel együtt a hivatalos körök még mindig azt hangoztatták, hogy az Egyesült Államok nem vesz részt a háborúban. *FDR*[12] kitartani látszott

[12] Franklin Delano Roosevelt

eddigi nézete mellett, és az amerikai népnek sem hiányzott egy púp a hátára. Amerika erős volt, jólétben élt, és elnéző jóindulattal nézte a németek ellen harcoló európaiakat. De aki mélyebben nézett a felszín alá, az észrevehette, hogy a semlegesség milyen törékeny álarc, és nyilvánvaló volt, hogy csak egy szikra kell, és a nemzet harcba száll.

A támaszponton beindult a nagyüzem. Bob és kiképzőtársai alig győzték a munkát. Tejfelessszájú újoncok kerültek a repülőtérre, és kezdtek ismerkedni először a „vadmacskákkal", később pedig az új P40-esekkel. Reggeltől estig dübörögtek a gépek a kifutópályákon, a szerelők pedig, hála Bob előrelátásának, szorgalmasan és hatékonyan tudták karbantartani a gépeket. Kennedy alezredes a kezét dörzsölte elégedettségében. Poplar Air Force Base az ország középső részének az egyik élenjáró légitámaszpontja lett.

Aztán eljött a nyár, és a világnak egy újabb meglepetést kellett megemésztenie: Franciaország elesett. Ezt senki sem hitte volna. Június 14-én a német csapatok diadalmasan vonultak végig a Champs Elysées-n, a franciák pedig legszívesebben a föld alá bújtak volna szégyenükben. Párizs, a fény városa, a világszabadság bölcsője idegen hatalom uralma alá került. A *boche*[13]-ok masíroztak végig a bulvárokon, szemezgettek a szép párizsi nőkkel, és általában azt képzelték, hogy övék a világ. Anglia egyedül maradt, és hamarosan szembe kellett néznie azzal, amit Churchill előre megjósolt.

Még egy kísérletet tettek a becsület megmentésére, és expedíciós haderőt küldtek a kontinensre, de a németek szinte órák alatt szétőrölték a csapatokat. *Dunkerque*[14] katasztrófája után, amikor is negyvennyolc óra alatt kilencvenháromezer katonát kellett kimenteni a szárazföldről, a briteknek nem maradt hídfőállásuk Európában. Anglia teljesen elszigetelődött, és fel kellett készülnie a legrosszabbra is. A német Luftwaffe légitámadásai egyre gyakoribbak lettek, és kezdetét vette az Angliai Csata.

Barbara lassan kiheverte a vetélés bonyodalmait, de a hangulata, a közérzete nem lett a régi. Ingerlékennyé vált, hamar kimerült, és még a hétvégi kirándulásokat sem vette szívesen. Inkább otthon gubbasztott a négy fal közé zárva, és Bob kezdett komolyan aggódni a felesége miatt.

- Nem volna szabad ennyire emésztened magad, szívem - simogatta meg az asszony haját. - Nekem legalább annyira fáj, ami történt, mint neked, de ezzel még nincs vége a világnak. Majd újra teherbe esel, és nem lesz semmi baj.

- Igen? - kérdezett vissza szemrehányóan az asszony. - Azt mondod, minden rendben lesz? És mi lesz akkor, ha Amerika is belép a háborúba? Ha téged is berukkoltatnak? Mi lesz, ha lelőnek téged valahol, harc közben, és én itt maradok egyedül? Mondd, akkor mi lesz? Erre felelj nekem!

A férfi tanácstalanul állt felesége hisztériás kitörése előtt. Nem tudta, mit feleljen, nem tudta, mivel nyugtathatná meg Barbarát. Hiszen nagyon is igaza volt a nőnek. De mindemellett, nem engedhette, hogy elhagyja magát. Mély lélegzetet vett, és igyekezett higgadtan beszélni.

---

[13] A németek csúfneve franciául

[14] Kisváros és üdülő a La Manche csatorna partján

- Ide figyelj, Barbara. Azzal, hogy izgulsz, és az ördögöt fested a falra, senkinek sem használsz. Magadnak sem, nekem sem. Egyelőre nem vagyok amerikai állampolgár, és hadköteles sem vagyok. És az ország nem áll hadban senkivel. Bár az igaz - gondolkodott el - hogy spekuláltam a berukkoláson. De egyelőre nem akarom. Úgyhogy nyugodj meg szépen, és igyekezz összeszedni magad. Oké? - Féltőn és gyengéden magához vonta a nőt, és megcsókolta.

- Rendben van, főnök! - nevette el magát Barbara. - Megígérem, hogy összeszedem magam. Miattam ne fájjon a fejed. De te meg ígérd meg cserében, hogy nagyon ügyelsz magadra. Nem akarok idő előtt özvegy maradni.

Az elkövetkező hetekben tényleg megjavult az asszony idegállapota. Nagyritkán még arra is rászánta magát, hogy szombat délben Marthával együtt kiautózzon a reptérre, és olyankor a két férjjel madarat lehetett volna fogatni. West is imádta a feleségét, Bob meg egyenesen ajnározta a magáét. A két házaspár körülsétált az időközben elcsendesedett hangárok között, mit sem törődve a lakókörletekből jövő, a két asszonynak szóló elismerő füttykoncerttel, aztán beültek a kocsijaikba, és szép kényelmesen hazafurikáztak. Szép napok voltak ezek, és Barbara szívesen emlékezett vissza rájuk még évek múlva is.

A nyár végére minden visszazökkent a rendes kerékvágásba, és a háborúról is csak annyi hír érkezett, amennyit az angliai légicsata jelentett. Azzal, hogy elfoglalták Franciaországot, a németek szinte egy kőhajításnyira kerültek Angliától, és Calaisból jól lehetett látni a doveri fehér sziklafalat. Ez volt a következő célpont. Hitler el akarta foglalni a brit szigeteket is, de az angolok szívósságával nem számolt. Azzal sem, hogy Churchill egy bulldog erejével kapaszkodik a szabadságba, a függetlenségbe.

A Luftwaffe sorozatos támadásai, London, Leeds és más városok terrorbombázása nem tudta térdre kényszeríteni az angolokat. Sőt vissza tudták fordítani a csatát, a maguk hasznára. Találékonyságuk új harcmodorhoz vezetett, és a *RAF*[15], az addigi elavult *Hawker Hurricane* vadászgépek mellé lassan bevezette a modern, szinte legyőzhetetlen *Spitfire*[16] vadászokat is, amelyek komoly fejtörést okoztak németeknek.

Bob és társai izgatottan lesték a híreket, a szakemberek hozzáértésével tárgyalták az eseményeket, és ha a moziban híradó ment, szájtátva nézték a gépeket. El kellett ismerniük, hogy az új P40-esek messze elmaradnak a *Spitfire*-ek mögött, de még a Messerschmittek is jobbak náluk. Még szerencse, hogy nem kell megmérkőzniük velük.

A támaszpont újabb egy tucat gépet kapott, és a „vadmacskák” lassan kiszuperálásra kerültek. Csak négyet tartottak meg belőlük, gyakorló és tartalék célokra. Az új pilóták első csoportja is befejezte a tanfolyamot, szétszéledtek az egységeikhez, és új fiúk érkeztek helyettük Poplarba. Egyikük, egy hórihorgas égimeszelő Bob keze alá került. Mark Lubinsky volt a neve, Chicagóból érkezett, és nagyon hamar megkedveltette magát. Ügyes, eszes, tanulékony gyerek volt, hamar megismerkedett a géppel, és Bob elégedetten szemlélte a haladását.

- Fiam, belőled jó pilótát nevelek - mondogatta neki. - Még akkor is, ha nem akarod. Vedd tudomásul, hogy az én kezem alól két helyre kerülhetsz: vagy a legelitebb alakulathoz, vagy kórházba. Az előbbit ajánlom. Te hogy gondolod?

---

[15] Angol királyi légierő

[16] Angol vadászgép-típusok

Mark vigyorgott, de nem felelt. Imponált neki a férfi tudása, és amikor megtudta, hogy oktatója magyar, odáig volt az örömtől. Kiderült, hogy a nagyszülei is magyarok, de ő már az Államokban született. Törve bár, de beszélte a nyelvet, Norman West legnagyobb bosszúságára, mert sosem értett egy nyekket sem ebből a nyakatekert beszédből, Bob és Mark pedig jókat mulattak rajta.

Aztán lassan megint ősz lett, majd tél, az időjárás elromlott, és hosszú hetekig nem lehetett repülni. Bob ismét több időt töltött otthon Barbarával, és igyekezett felvidítani asszonyát. Eljött a Karácsony, majd az Újév is, és elkezdődött az 1941-es esztendő. Még egyikük sem sejtette, hogy milyen fordulatot hoz majd az életükbe ez az év, csak annak örvendeztek, amikor január végén megérkezett az értesítés: érdemesnek találták mindkettőjüket arra, hogy elnyerjék az Amerikai Egyesült Államok állampolgárságát. Most már végképp otthon voltak az Újvilágban.

Február közepén Bob ismét elutazott St. Louisba. Amikor két nap múlva hazatért, meglepetéssel szolgált Barbarának.

- Szívem, van egy hírem. - Feszengve állt az asszony előtt, és nem tudta, hogyan kezdje el. - Beléptem a hadseregbe. Mától kezdve Robert B. Mitchell főhadnagy vagyok, a *USAAF*[17] oktató pilótája. Egy kicsivel több lesz a fizetésem mostantól. Egyébként minden marad a régiben. Nem bánod?

Barbara komolyan nézett a férjére. Egy percig nem szólt egy szót sem, csak szuggerálta a tekintetével, aztán halványan elmosolyodott, és megérintette a férfi arcát.

- Hogy bánom-e? Ha azt mondom, hogy bánom, akkor most visszamész, és kilépsz? Nem, Bob, te ezt nem fogod megtenni. És meg is értelek. Szívvel-lélekkel katona vagy, repülő vagy. - Elhallgatott, és kinézett az ablakon, mintha valahova messzire tekintett volna. Csak nagy sokára szólalt meg ismét. - Ha ezelőtt egy évvel tetted volna meg ezt a lépést, talán haragudtam volna. Akkor nem tudtam volna feldolgozni a tényt, hogy a férjem ismét katona. De most… Most már nincs semmi baj. - Bob vállára tette a kezét, és finom ujjaival enyhén megszorította. - Csak egyet ne feledj el: az ígéretedet. Hogy vigyázol magadra. Változatlanul nem akarok megözvegyülni.

Júniusban ismét villámcsapás érte a világot. A Wehrmacht egységei átlépték a határt, és széles fronton megtámadták a Szovjetuniót. A Molotov-Ribbentrop egyezmény annyit sem ért többé, mint a papír, amelyre leírták. Hitler „szavahihetőségére” most derült igazán fény. Csak addig tartott a barátság a keleti szomszéddal, amíg nyugaton meg tudta vetni a lábát, és véglegesíteni az uralmát Nyugat-Európa fölött. Az angliai csatát elvesztette ugyan, de nem mondott le végleg Nagy-Britannia leigázásáról. Csak későbbre halasztotta. Most, hogy nyugaton csend volt, el mert indulni Keletre. Kellett az ukrán gabona, kellett a kaukázusi olaj. Kellett a Don-medence vasa, szene, minden más gazdagsága ahhoz, hogy életben tudja tartani a hatalmas hadigépezetet. És kellett az olcsó munkaerő, amit a keleti, „alsóbbrendű” szlávok jelentettek. Sztálin, bár számított erre a hitszegésre, mégis tajtékzott dühében.

Bob helyesen értelmezte a történteket. Most már biztos volt benne, hogy Amerika csak ideiglen óráig marad ki ebből a táncból. Roosevelt változatlanul a semlegességről szónokolt, de eközben katonai tanácsadók egész légiója kelt át az Atlanti Óceánon Angliába, és életbe lépett

---

[17] United States Army Air Force - az Amerikai Egyesült Államok Hadseregének Légiereje. Eleinte a légierő nem volt önálló fegyvernem

a kölcsönbérleti szerződés is, amelynek értelmében Anglia hadianyagokat kapott irdatlan mennyiségben volt gyarmatától. Amerika, ha passzívan is, de már nyakig benne volt a háborúban.

A gazdasági élet kezdett fellendülni, hiszen az elszállított hadianyagokat újra kellett termelni, olyan gyorsan fogytak. És ott volt a tengeri háború is. Portyázó német tengeralattjárók támadták meg a szállítóhajókat, nagy részüket elsüllyesztették. Sem az angolok, sem az amerikaiak nem tudták, hogyan feleljenek erre az ocsmány arcátlanságra. A vezetőknek sok álmatlan éjszakájába került, amíg kidolgozták a konvoj-rendszert. A hajók nem közlekedhettek többé egyedül vagy kettesével-hármasával, hanem konvojokba szerveződtek, amelyeket hadihajók kísértek. A német tengeralattjárók zsákmánya érezhetően megcsappant.

Közben véget ért a harmadik, majd a negyedik tanfolyam is Poplarban. Mark Lubinskyt pilótává avatták, és elbúcsúzott.

- Köszönöm, főhadnagy úr, hogy úgy oktatott, ahogyan oktatott. Ön nélkül nem lett volna belőlem pilóta.

- Na, menj gyorsan a víz alá száradni - hordta le tréfásan Bob, mert sosem szerette, ha valaki hálálkodik. - Nélkülem is pilóta lennél most. Az lehet, hogy nem ilyen jó pilóta, de azért… Na, hagyjuk. Mikor indulsz Nyugatra?

- Holnapután hajnalban, uram - felelte a fiatalember. - Csütörtökön reggel kell jelentkeznem San Diegóban. Haza már nincs időm utazni, Chicago messze van egy kicsit.

- Akkor gyere el hozzánk, Mark. És amíg nálunk vagy, nem vagyok főhadnagy úr, sem „uram”, megértetted? Csak Bob vagyok, a barátod. Rendben?

Egy ideje elmaradtak az otthoni levelek is. Magyarország belépett a háborúba a németek oldalán, és Bobék nem kaphattak több hírt az otthon maradottaktól. A férfinak alig tűnt ez fel, de Barbara elkezdett komolyan aggódni. Féltette a bátyját, ugyanakkor azonban Pétert is féltette. Tehetetlen volt, hiszen a háború parancsa ellen nem tehetett semmit, és ráadásul igyekezett is leplezni az idegességét. Bobnak volt éppen elég baja, fejfájása. Most már nyilvánvaló volt, hogy Amerikát is hamarosan elkapja az örvény, csak az volt kérdéses, hogy mikor.

A diplomáciai tevékenységbe egyszerű halandónak nem lehetett betekintése, de szóbeszédek kezdtek terjengeni arról, hogy a Csendes Óceán medencéjében egyre nagyobb a feszültség. Kína lerohanása után Japán ugyanúgy terjeszkedni akart, mint európai szövetségese.

Szeptember második felében aztán elkezdődtek a változások, amelyekre már mindketten számítottak. Bob parancsot kapott, hogy jelentkezzen San Franciscóban, a csendes-óceáni flotta parancsnokságán. Három nap múlva elutazott, és egy hét múlva tért csak vissza azzal, hogy két hét múlva ismét utaznia kell, ezúttal Hawaiiba. A poplari kiképzőpilótából is gyakornok lett: meg kellett tanulnia a repülőgép-anyahajókról történő fel-, illetve leszállást, és a *Grumman Corsair*[18] kezelését.

Barbara habozott egy kicsit, hogy mitévő legyen. Szíve szerint Bobbal tartott volna, és volt is erre lehetőség, de ugyanakkor nem akarta feladni az itteni megélhetését, a házat, az állását. Nem akart ingyenélő katonafeleség lenni. Annál is inkább, mert Norman Westet is áthelyezték ugyanoda, mint Bobot, és Martha sem akart megválni Budapesttől.

- Ahogyan jónak látod, szívem - hagyta rá Bob az utolsó napon. - Tényleg semmi értelme, hogy most szedd a sátorfádat, és mindent felrúgj itthon. Meg aztán… Egyelőre még én sem

[18] Anyahajón hordozott vadászbombázó-típus

tudom, hányadán állok. Fogalmam sincs, melyik anyahajóra kerülök. Sok dolgom is lesz, nem fogok ráérni a közeljövőben arra, hogy veled foglalkozzam. Hanem, ha minden elrendeződik, talán elintézhetem, hogy Újévre eljöhess Hawaiiba. Neked sem fog megártani egy kis trópusi kikapcsolódás.

A férfiak másnap elutaztak, és a két feleség hosszú napokig nem tudott róluk semmit sem. Aztán, november legvégén Barbara levelet kapott Bobtól, amiben a férfi beszámolt róla, hogy a *USS Yorktown*[19] fedélzetére osztották be, és kellemes meglepetése is volt: egy rajba került egykori tanítványával, Mark Lubinskyvel. Barbara megnyugodott a vidám levél olvastán, és tervezgetni kezdte, hogy az ünnepekre átutazik Hawaiiba, egy kis üdülésre.

Vasárnap volt, 1941 december hetedike. Barbara éppen Marthánál volt, amikor az állandóan szóló rádió megszakította az adását, és megrázó hírt közölt: a japánok, előzetes hadüzenet nélkül, megtámadták az Egyesült Államok flottáját Pearl Harborban. Egyelőre nem lehetett részleteket tudni, és a két asszonyt nagyon megrázta a hióbhír, hiszen mindkét férj ott volt, Hawaiiban.

Roosevelt elnök hamarosan beszédet mondott a rádióban. A galádság napjának nevezte ezt a napot, amikor a felkelő nap országa gyáván hátbatámadta Amerikát. Biztosította a nemzetet arról, hogy az ország vissza fog vágni az orvtámadásért, és addig nem nyugszik, amíg Japánt vissza nem űzi a saját szigeteire, és térdre nem kényszeríti.

Az Amerikai Egyesült Államok hivatalosan is belépett a háborúba.

[19] Legendás repülőgép-anyahajó, a midwayi ütközetben süllyedt el

Csendes Óceán, 1941-1945

Nem volt könnyű dolga az amerikai közvéleménynek, amikor magához akart térni a váratlan támadás után. Még hetekig képtelenek voltak az emberek feldolgozni, egyáltalán elhinni azt, ami Pearl Harborban történt. Mindazok, akiknek hozzátartozói voltak Hawaiiban, akár civilek, akár a hadsereg vagy a flotta kötelékében szolgáló katonák, rémülten tekintettek maguk elé. Senki sem volt képes megjósolni, meddig fog tartani a háború, és milyen áldozatokat fog követelni. De azt mindenki tudta, hogy nem lesz rövid, sem könnyű legyőzni Japánt.

Barbara napokig béna kábulatban élt. A megrázó hír annyira felkészületlenül érte, hogy egyébre nem is tudott gondolni, csak Bobra, meg arra, hogy vajon életben van-e még. Balsejtelmekkel küszködött, rémálmai voltak, amikhez egyáltalán nem volt szokva. Addig kiegyensúlyozott lelke most lázadozni kezdett, tehetetlenségében mindenfélét elképzelt. Nem volt olyan fórum, amelyhez információért fordulhatott volna.

Martha West hasonló cipőben járt, annyi különbséggel, hogy idősebb volt barátnőjénél, és mint ilyen, tapasztaltabb. Neki ott volt a két gyerek, Tom és Jenny, akik lefoglalták a gondolatait, hiszen ha akármi történik Normannel, neki, az anyának kötelessége fenntartani a családot. A másik előnye az volt, hogy született amerikai volt, tehát a gyökerei mélyek voltak. Barbara, dacára annak, hogy most már amerikai állampolgár volt, még mindig nem tudott teljesen azonosulni az amerikai nemzettel, és nem tudta otthon érezni magát.

A sajtót bejárták a Pearl Harbor-i pusztítás borzalmas képei. Hihetetlen volt. Megmagyarázhatatlan volt. Még azoknak is, akik értettek a hadi dolgokhoz, nemhogy civileknek. És felháborító volt. A kikötő füsttel teli képei, a felfordult, elsüllyedt hadihajók roncsai, a kifutópályákon szétlőtt, használhatatlan repülőgépek képei olyasmit sugalltak, amivel senki sem akart nyíltan szembenézni. Mindenkiben ott bujkált a kimondatlan kérdés: vajon visszafordítható-e még ez a folyamat? Vajon az Egyesült Államok hadserege képes lesz-e visszavágni Japánnak? Vajon a következő lépés nem lesz-e az amerikai kontinens megtámadása, esetleg megszállása?

Rémhírekben sem volt hiány, főleg az első negyvennyolc órában. Egyesek tengeralattjárókat véltek látni a nyugati part mentén, mások mintha repülőgépzajt hallottak volna éjszakai órákban, és a rémület azt sugallta mindenkinek, hogy a japánok már itt is vannak, csak a véletlen segíthet. Sokan, különösen a partvidéken lakók, felkészültek a legrosszabbra is: a japán partraszállás eshetőségére. Márpedig a japánokat senki sem ismerte eléggé, az viszont köztudott volt, hogy brutálisan bánnak a foglyaikkal.

Egy dolog teljesen biztos volt: az Amerikai Egyesült Államok 1941 december hetedike óta hivatalosan is hadban állt Japán ellen, és közvetve bár, annak európai szövetségesei, a náci Németország és a fasiszta Olaszország ellen. Bevált Bob jóslata, hogy Amerika nem fog kimaradni ebből a világégésből.

Aztán, lassan és fokozatosan, elkezdtek szállingózni a hírek. A most már megnyugtatóbb hírek, amelyekből a két asszony, na meg mások is, akik érintve voltak, egy kis reménységet meríthettek. Az első és legfontosabb ilyen hír az volt, hogy a flotta anyahajói nem tartózkodtak Pearl Harborban a támadás idején. Abban ugyan még senki sem volt biztos, vajon ott, ahol voltak a kritikus időpontban, nem érte-e azokat is támadás, de Barbara úgy érezte, nem történhetett semmi rossz a férjével. Ebbe a szalmaszálba kapaszkodva tartotta életben a reménységét, amit aztán igazolt egy rövid, pár soros levél is, amit Karácsony előtt egy héttel hozott a postás.

„Kedvesem, nincs sok időm írni. Csak annyit tudj, hogy semmi bajom nem esett. A hajónk is sértetlen, legalábbis egyelőre. Azt még nem tudom, mikor és hová vezényelnek minket, de abban biztos vagyok, hogy hamarosan elkezdjük majd kergetni ezeket a sárga majmokat, és meg sem állunk Tokióig. Ne idegeskedj, ha hosszú ideig nem kapsz majd hírt rólam. Amint lehet, úgyis értesítelek, hogy mi van velem. Csak azért imádkozz, hogy ÉN ÉRTESÍTHESSELEK, és ne más tegye meg helyettem.

Nem tudom, Norman írt-e Marthának, de ha nem tette meg, akkor mondd meg neki, hogy a férje jól van. Egy kis sérülés érte csak, az is akkor, amikor leszállt Ford-szigeten. Banális baleste volt, akár kerékpározás közben is megeshetett volna vele: az egyik futóművének a kereke kipukkadt, és egy kicsit fejre állt a gépe. De egy kificamodott hüvelykujjal meg is úszta az egészet. Még csak karcolás sincs rajta, csak borzasztóan mérges a japánokra. Hehe. Ha rajta múlna, máris a nyomukba eredne, és halomra lőné őket, ahol érné.

Ne aggódj feleslegesen, szerelmem. Nem felejtettem el az ígéretemet: vigyázok magamra. Szeretettel ölellek,

Bob."

Martha természetesen ugyanúgy aggódott Normanért, mint Barbara Bobért, de jobban tudta leplezni. Még tréfálkoztak is Mitchell levelén, mert West valóban nem írt, csak két nap késéssel, és azzal indokolta a hallgatását, hogy éppen a jobb keze sérült meg, így nem tudott írni. Amikor az asszony meglátta a megszokott, kusza, ide-oda dülöngélő betűket, elnevette magát.

- Na persze. Jó kis kifogás, hogy nem tud írni. Nem hiszem el! Mert UTÁL levelet írni! Ezen aztán eltréfálkoztak Barbarával, de végre megnyugodhattak, hogy a két férfinak semmi baja. Legalábbis egyelőre túl voltak a veszélyen, de minden nap kellett számítani arra, hogy harcba kerülnek. Pillanatnyilag az anyahajó-raj Pearl Harborban vesztegelt.

Gyászos kép fogadta őket, amikor a támadás után két nappal kikötöttek Oahun. A gépeket előreküldték, a hajók később érkeztek. A kikötő egész területén a pusztulás nyomai voltak láthatók. Az *Arizona*[20] egy bombatalálattól robbant fel, több mint ezer ember halt meg rajta. Az *Oklahoma* és a *Helena* felfordultak, elsüllyedtek. A flotta vezérhajója, az akkor éppen szárazdokkban veszteglő *Pennsylvania* is több találatot kapott. Szinte nem volt olyan hajó Pearl Harborban, amely ilyen vagy olyan mértékben ne rongálódott volna meg.

A támadás idején a *Nevada* volt az egyetlen éppen mozgásban lévő hajó, és a japán pilóták természetesen dühös darazsakként vetették rá magukat, hogy a kikötő bejáratánál elsüllyesszék. Majdnem sikerült is, de a parancsnok ügyességének köszönhetően a part mellett akadt el a hajó, így a csatorna szabadon maradt. Mindenfelé vastag olaj úszott a vizen, roncsok, törmelékek hányódtak ide-oda teljes összevisszaságban.

A szárazföldön sem volt jobb a helyzet. *Wheeler, Kaneohe, Ewa*[21] és a többi repülőtér annyi találatot kapott, hogy számolni sem lehetett. A légierő gépei fel sem tudtak szállni, a földön semmisültek vagy rongálódtak meg annyira, hogy használhatatlanná váltak. Csak két pilótának sikerült levegőbe emelkedni a támadás idején, és harcba szállni a támadókkal.

---

[20] Amerikai sorhajó, az elsők között pusztult el a japán támadáskor

[21] Repülőterek

Welch hadnagyot Bob is ismerte, San Franciscóban találkozott vele, a flotta parancsnokságán. Taylor hadnagy pedig Norman West régi barátja volt.

Miközben javában tartott a támadás, tizenkét darab *B17*[22]-es repülőerőd érkezett a kontinensről. Ezek a hatalmas, nehézkes gépek teljesen fegyvertelenek voltak, és a páncélzatuk nagy részét is leszerelték annak érdekében, hogy minél kisebb legyen a súlyuk. Még így is alig tartott ki az üzemanyag Hawaii-ig. Egyikük félig elégett a leszállás után, egy másik pedig egy Honolulu melletti cukornád-ültetvényen hajtott végre kényszerleszállást. Még egy héttel a támadás után is teljes zűrzavar uralkodott Oahun.

Bob tudta, hogy nagyon nehéz dolog lesz legyőzni a japánokat, ha egyáltalán lehetséges. Kétségtelen, hogy a meglepetésszerű támadást kitervelő koponyák számítottak az amerikai visszavágásra, de egyelőre nem kellett ettől tartaniuk. A flotta a sebeit nyalogatta, és megpróbált magához térni a kábulatból. Az egyetlen siker, amit elkönyvelhettek, az egy japán zseb-tengeralattjáró elfogása volt. Innen származott az első japán hadifogoly is, Kazuo Szakamaki hadnagy, akit természetesen alaposan kikérdeztek, de nem sokat tudtak meg tőle.

Otthon, a kis Budapesten is az izgalom volt az uralkodó érzés. Nem csak Barbara és Martha féltették a férjeiket: sok család férfitagjai vonultak be hirtelen az elmúlt hetekben. A kisváros szinte kongott az ürességtől, a férfiak egy varázsütésre eltűntek belőle, csak a kamaszfiúk és az öregemberek maradtak otthon. A háború megváltoztatta mindnyájuk életét. Szomorkás hangulatban telt el a Karácsony és az Újév. Barbarának nem volt semmilyen oka otthon maradni, egyedül a négy fal között, ezért szinte átköltözött Westékhez. Csak aludni járt haza. Már ha tudott aludni. Többnyire álmatlanul forgolódott egész éjszakákon át, és hiányolta Bobot. Alig több, mint öt éve voltak házasok, de ezalatt az idő alatt annyira megszokta a férje közelségét, hogy most szinte fojtogatta a magány. A férfi hiánya majdnem fizikai fájdalmat okozott, és olyan űrt hagyott a nő lelkében, amilyet addig még sosem érzett.

A tavalyi szomorú események, a vetélés is rajta hagyták a bélyegüket az asszonyon. Ha belegondolt, hogy most már meglehetne a gyermeke, sírni szeretett volna. Legalább nem volna ennyire magányos… Legalább, Marthához hasonlóan, a gyermek nevelése, ápolása mögé rejtőzhetne mindennapos rettegése elől. De neki nem adatott meg ez a kiváltság, és magányos óráiban csak azért fohászkodott Istenhez, hogy Bob élve ússza meg ezt a háborút. Nem akart magára maradni a világban. Gyermeket akart szülni, és annak a férfinak akarta megszülni a gyermekét, akit mindenkinél jobban szeretett. Az EGYEDÜLI férfinak, akit szeretni tudott.

Gyakran gondolt vissza némelyik nézeteltérésükre. Apró kis zivatarok voltak ezek, semmi komoly nem rejtőzött bennük. De arra elegendőek voltak, hogy utánuk édesebb legyen a megbékélés, és arra is, hogy most, magányában, a könnyekkel küszködjön, ha Bobra gondolt.

Nem vágyott vissza Magyarországra. Szülőföldje annyira távoli volt már, annyira kiesett a valóság rostájából, hogy néha afelől is kétsége támadt, vajon tényleg ott született-e. Most, hogy Bob távol volt, még a nyelvet sem gyakorolhatta senkivel, hacsak magában nem beszélgetett. Ettől azonban óvakodni akart. El akarta kerülni, hogy eszelőssé váljon. Meg akart maradni a valóság mellett, akármilyen kegyetlen volt is ez a valóság.

Mindemellett azonban, a munkáján túl, úgy érezte, kell valamilyen elfoglaltság, amivel le tudja kötni a figyelmét, és amivel agyon tudja ütni az időt. Kézimunkázni nem nagyon szeretett, és türelme sem volt hozzá, mert tudta, hogy emellett az agya nincs egészen

---

[22] A Boeing cég által gyártott nehézbombázó-típus

elfoglalva, és hiábavalóan aggodalmaskodik. Olyasvalamit akart időtöltésül, ami egész szellemi kapacitását leköti. Nem akart Martha nyakán sem rostokolni, így elhatározta, hogy utánanéz, honnan ered a kisváros neve, kik voltak az alapítói, ilyen messze az igazi Budapesttől.

Mint kiderült, nagyon jól választott. Egyáltalán nem volt könnyű dolga. Egyszer-kétszer beutazott Poplar Bluffba, és az ottani könyvtárban keresgélt. De általánosságokon túl, amiket eddig is tudott, nem sokra lelt. Annyit tudott, hogy Budapest Missouri állam Ripley megyéjében található, körülbelül egyenlő távolságra a *Beaverdam*[23] és a *Black River* között. Lakossága jelenleg mintegy hatezer-ötszáz fő lehetett, jobbára középnyugati amerikaiak. De akadt itt néhány német, lengyel és orosz család is. Az *Ozark Fennsík*[24] általában felfogta a hideg szeleket, és a tél csak akkor tombolt igazán errefelé, ha északkeleti áramlással sarkvidéki levegő érkezett a *Michigan*[25] tó felől.

A véletlen játszott a kezére a titok megfejtésében. Egy nap megint beutazott Poplarba, és a könyvtárban találkozott egy nagyon rokonszenves, idős asszonnyal. Barbara nem emlékezett rá, de a hölgy már láthatta errefelé, mert hozzá lépett, és kedvesen megszólította.

- Mit keres olyan lázasan, gyermekem? Messziről látszik magán, hogy nagyon érdekli valami, és eddig még nem akadt rá a válaszra. Talán én segíthetek.

- Ó, köszönöm - hálálkodott Barbara, és röviden elmesélte újdonsült ismerősének, mi járatban van. Amaz egyre növekvő érdeklődéssel hallgatta, és elmosolyodott, amikor a fiatalasszony a mondókája végére ért.

- Nos, erről véletlenül van tudomásom - mondta a nénike, és meghívta Barbarát egy teára meg egy süteményre a legközelebbi bisztróba. Ott aztán jó alaposan kibeszélgették magukat, és mire délután lett, Barbara egy új barátsággal és néhány hasznos információval lett gazdagabb.

Mint megtudta, a várost azelőtt, amikor még faházas kis porfészek volt, *Beaver Hill*[26]-nek hívták. Aztán, valamikor 1890 táján egy magyar kivándorló, bizonyos Ferenczy Kázmér érkezett ide, és letelepedett a városban. Akkoriban még eléggé gyakoriak voltak az indián portyák, és egy ilyen alkalommal a város szinte egész lakossága elpusztult vagy elmenekült. Ferenczy is szedte a sátorfáját, de nem ment messzire, csak Poplar Bluffig. Egy hónap múlva, amikor már úgy gondolta, semmi veszély sincs, visszaóvakodott a városba családjával, és meglepetten tapasztalta, hogy teljesen magukra maradtak. Ekkor támadt az az ötlete, hogy Budapestre változtatja a város nevét. Meg is tette, és minden bejárathoz elhelyezett egy-egy maga készítette táblát az új névvel.

Mire a következő tavaszon újabb telepesek érkeztek a vidékre, ezt a nevet találták. Elfogadták annak, ami, mert teljesen mindegy volt nekik, hogyan nevezik a helyet, ahol laknak. Később aztán Ferenczy Kázmér elköltözött az élők sorából, és mivel fia nem volt, csak három lánya, senki sem vitte tovább a család nevét. Szinte semmi sem maradt meg utánuk, csak a kisváros neve: Budapest.

Barbara nem éppen ilyennek képzelte a város származását, de ha valaki nagyon kifaggatta volna, akkor maga sem tudta volna megmondani, miért érzi csalódottnak magát. Talán azért,

---

[23] Hódgát

[24] Átlagos magasságú fennsík az amerikai Középnyugaton

[25] Az öt nagy tó közül a legdélibb

[26] Hód-domb

mert jelenleg ő volt az egyetlen élő magyar a városban? Mindenesetre, egy vastagfedelű füzetbe kiírt mindent, amit megtudott, és amikor legközelebb levelet küldött Bobnak, elmesélte neki a kutatást és annak eredményét, valamint eldicsekedett Dorothy Parker asszonnyal is, akiben igaz barátra lelt.

Martha nevetett barátnője csökönyös megszállottságán.

- Nem mindegy neked, ki és miért nevezte el így ezt a városkát? Látod, én itt születtem, és sosem fordult meg a fejemben, hogy utánanézzek. Normant sem érdekelte, amikor ideköltözött, és feleségül vett.

- Nézd, Martha - felelte Barbara tűnődve - lehet, hogy neked van igazad. Mert neked semmit sem mond ez a név. De én ott születtem, a másik, „nagy" Budapesten, és amikor elhagytam, egy pillanatig sem hittem volna, hogy egy ugyanolyan nevű kisvárosban fogok lakni, több ezer mérföldnyire az otthonomtól. Hát ezért voltam kíváncsi.

Később már nem beszéltek erről, maga Barbara is elfeledkezett otthona nevének a származásáról, mert a háború eseményei ismét felgyorsultak, és szinte minden mást kiszorítottak a köztudatból.

1942 tavaszának végén a flotta parancsot kapott, hogy hagyja el állomáshelyét, és hajózzon a Hawaii-szigetcsoport északnyugati széle felé. Amennyire lehetett, meg akarták közelíteni a japán flotta esetleges útvonalát, mert a Pearl Harbor-i támadás óta alig láttak japán hajót. Maga a támadó egység, amilyen észrevétlenül bukkant fel a semmiből, ugyanolyan nyomtalanul tűnt is el a csapás után, és mire a parancsnokok észbe kaptak volna, már kívül volt minden veszélyen. A leleplezés kockázata nélkül térhetett vissza támaszpontjára, ráadásul egy sikeres, nem is remélt támadás után, ahol jól feladták a leckét az amerikaiaknak.

Természetesen baklövések egész légióját követték el az amerikaiak, és ennek köszönhették a hatalmas kudarcot, amely hosszú időre megbénította a Csendes Óceáni flottát. Mint utólag kiderült, a támadással egyidőben tárgyalások folytak Washingtonban a *State Department*[27] képviselői és a japán nagykövet küldöttei között. És szintén utólag derült ki az is, hogy a nagykövetnek nem volt tudomása a készülődő támadásról. Hiába faggatták, nem tudtak kiszedni belőle semmi érdemlegeset.

A másik nagy hiba az amerikaiak szinte szent ragaszkodása volt a vasárnaphoz. A japánok nagyon helyesen mérték fel a helyzetet, és kihasználták ezt, hiszen tudták, hogy „odaát" vasárnap még a fű sem nő, tehát mindenképpen meglephették a flottát. Ugyancsak nagy hiba volt nem komolyan venni az *Opana Point*[28]-i vadonatúj radarállomás jelzését, amely pontosan észlelte ugyan az érkező repülőgépeket, csak éppen nem volt kinek jelentenie. Ugyanez a radarállomás nyomon követhette volna a távolodó gépeket is, ha lett volna egyetlen józan, megfontolt ember ebben a zűrzavarban, aki gondolt volna erre. Akkor nem maradt volna rejtély a japán támadóegység helyzete és útvonala, és a sértetlenül maradt repülőgéphordozók rajta üthettek volna.

---

[27] Az Amerikai Egyesült Államok külügyminisztériuma

[28] Oahu szigetének legészakibb csúcsa

A mostani csapatmozdulatokkal *Chester W. Nimitz*[29] admirális ezt a csorbát akarta kiköszörülni, és ugyanakkor elérni azt, hogy a mindenütt leskelődő japánok igenis tudomást szerezzenek a manőverről. Ki akarta piszkálni őket a fészkükből, harcra provokálni, mert meg volt győződve afelől, hogy most már képes a visszavágásra.

A célpont a *Midway*[30]-szigetek voltak, ahol az amerikai flotta előretolt támaszpontot tartott fenn. Ide vezényelték a megmaradt hajók zömét, Pearl Harborban csak egy kisebb egységet hagytak, öt repülőszázad fedezete mellett, minden eshetőségre, ha a japánok esetleg egy újabb cselt vetnének be. De a flotta büszkeségei, az *Enterprise,* a *Yorktown* (ez volt Robert Mitchell anyahajója), a *Lexington*, a *Hornet*[31] és társaik mind Midway körül gyülekeztek.

Több, mint ezerszáz mérföldet kellett megtennie a hajóegységnek, és ezalatt az idő alatt az anyahajók repülőgépei állandóan cirkáltak, hogy idejében felfedezzék, ha a japánok esetleg rajta akarnának ütni. De sehol sem volt látható egyetlen ellenséges hajó vagy repülőgép sem. Igaz, hogy az időjárás nagyon mostoha volt ebben az időszakban, viharos szél fújt, és az eget szinte teljesen elborították a felhők.

A parancs szerint a flottaegységnek csak meg kellett közelítenie Midwayt, de nem kikötni ott. Az ott állomásozó egységekkel és repülőgépekkel karöltve kellett kelepcébe csalni a japánokat, akik valóban tudomást szereztek az amerikai manőverről, és teljes gőzzel igyekeztek a szigetek felé, élükön ugyanazzal a hat anyahajóval, amelyek végrehajtották a december eleji támadást. Az *Akagi*, *Kaga*, *Hiryu*, *Soryu*, *Shokaku* és *Zuikaku*[32] harcedzett pilótái a kezüket dörzsölgették, ha arra gondoltak, hogy most aztán végképp legyőzhetik az amerikaiakat. Az senkinek sem jutott eszébe, hogy ez a harcedzettség csak látszat volt, hiszen Pearl Harbornál alig ütköztek ellenállásba, és ha a parancsnokok óvatossága nem szólította volna őket korai visszavonulásra, valóban megsemmisíthették volna a teljes amerikai flottát. De Taylor és Welch hadnagyokon kívül alig akadt valaki, aki légiharcba tudott volna bocsátkozni a mindenfelől támadó *Mitsubishi Zeró*[33]-kkal és az *Aichi* torpedóvető repülőgépekkel. A gyér légelhárítás több kárt okozott az amerikaiaknak, mint a japánoknak.

Most azonban nem csupán egy újjáteremtett flottával, hanem nagyon mérges, büszkeségükben vérig sértett emberekkel is szembe kellett nézniük, és az a néhány öreg parancsnok, akit nem ragadott magával a szamuráj-gőg, bizony tudta, hogy ez az ütközet távolról sem lesz olyan könnyű, mint a decemberi mészárlás volt.

Bob szinte minden nap felszállt a *Yorktown* fedélzetéről, és őrjáratba vezette a kötelékét. A hat gép közül négyben veterán pilóták ültek, akik láttak már egyet-mást életükben. De a fennmaradó két gépet olyan újoncok vezették, akik még sosem szagoltak puskaport. Egyikük Bob valamikori tanítványa volt, Mark Lubinsky. A másik egy Salt Lake City-i srác, bizonyos Andrew Cole volt, akivel Bob szívesen beszélgetett. A fiatalember sokat mesélt neki Utah államról, a gyönyörű hegyekről, ahol annyit kószált gyermekkorában, a szinte emberláb nem taposta, sűrű erdőkről, medvékről, farkasokról, favágókról. Mitchell szerette ezeket az elbeszéléseket, és arra gondolt, ha vége lesz egyszer ennek a háborúnak, jó volna otthagyni a kis Budapestet, egy ilyen festői helyen letelepedni, és élvezni az életet Barbarával.

---

[29] Amerikai tengernagy, a Csendes Óceáni Flotta főparancsnoka

[30] A Hawaii-szigetcsoporthoz tartozó szigetek, kb. félúton Oahu és Japán között

[31] USA repülőgép-anyahajók

[32] Japán repülőgép-anyahajók

[33] Japán vadászgép-típus

De egyelőre olyan távoli volt a békés, civil élet, amilyen távol lehet az Északi Sark a Délitől. Naponta ismétlődtek a felszállások, az őrjáratok nagy magasságban, mert a hírszerzés megneszelte, hogy a japán flotta a közelben ólálkodik. Az amerikaiak igyekeztek elsőkként meglátni ellenfeleiket.

És hirtelen elszabadult a pokol. Amikor senki sem várta volna, japán repülőgépek csaptak le a szigetekre, megbénítva az ottani repülőteret. Pearl Harbortól eltérően, most működött a radar, és a jelzéseit helyesen is értelmezték, de a nagy zűrzavarban bizony sok amerikai gép egymásra kezdett lőni. Június elsején már alig volt érintetlen gép a szigeten. Ezek is ősrégi, elavult *Vought Vindicator*[34]-ök voltak, amelyeket a pilóták úgy utáltak, ahogyan csak repülőgépet utálni lehet. Leginkább szélkakasnak csúfolták ezeket a gépeket, mert a stabilitásuk nagyon gyatra volt.

Bobnak és a többi pilótának meggyűlt a baja a japánokkal. Most hármas feladatot kellett ellátniuk: egyrészt tovább kellett kutatni a ködben és felhőkben elrejtőző japánok után, másrészt védeni kellett a saját anyahajóikat is, harmadrészt pedig segítséget kellett nyújtani a kutyaszorítóban lévő szigetvédőknek. Egyik feladat sem volt gyerekjáték.

Június másodikán, kora délelőtt, miután felszálltak, Bob kötelékének a hármas számú gépe jelentette, hogy északnyugatra gyanús nyomvonalat fedezett fel. Tizenhatezer láb[35] magasságban repültek, és a felhők meg a szigetről felszálló füst miatt alig lehetett látni a tengert.

- Pontosan merre láttad? - kérdezte Bob, megtörve a rádiócsendet.

- Innen tizenöt mérföldre lehet, tíz óránál[36] - jött a válasz. - Éles fordulóban van. Hopp, ott egy másik is! Fiúk, megvannak a japánok!

Bob élesen leborított jobbra, és utána az egész kötelék. Most már ők is látták a tajtékcsíkot, amelyet a visszaforduló hajók hagytak maguk után. Azt még nem tudták megállapítani ebből a távolságból, hogy milyen hajók lehetnek, de Bob sejtette, hogy csak anyahajók lehetnek. Más hadihajónak nem lett volna mit keresnie ebben a távolságban Midwaytől.

Ahogyan közeledtek, úgy tűnt fel a ködből az anyahajó félreismerhetetlen fedélzete, a féloldalas felépítménnyel. Nyolcezer lábnál már a fedélzeten felsorakozott repülőgépeket is látni lehetett. Kétségtelenül anyahajó volt, méghozzá nagy. Vagy a *Soryu*, vagy a *Zuikaku* lehetett. Bob most már zuhanórepülésbe vitte a gépét, és igyekezett célkeresztbe fogni a kifutó legelején veszteglő gépet. Kétmotoros *Aichi* volt, felszállásra készen, minden bizonnyal tele magas oktánszámú repülőbenzinnel, hasa alatt a torpedóval.

Bob és pilótái tövig nyomták a gázkart, és a hat *Corsair* villámként zuhant az anyahajó felé. Tőlük balra, a másik nyomvonal fölött újabb hat amerikai gép kezdett támadásba, a fenegyerek Thompson százados vezetésével. Ezek az *Enterprise* gépei voltak. Távolról is meg lehetett ismerni őket az élénk vörösre festett függőleges vezérsíkjaikról: az egész flottánál, csak Thomson hat gépe díszelgett ilyen színben.

Bob röviden megnyomta a kioldót. Az első néhány nyomjelzős lövedék a fedélzet deszkázatát érte, a célként kiszemelt gép mögött. Aztán már folyamatosan lőtt. Szeme sarkából észlelte, hogy a mögötte zuhanó gépek, egy-egy gép kihagyásával, szintén a felszállásra sorakozó

---

[34] Második világháborús könnyű vadászbombázó

[35] 1 láb = 30 cm; a repülési magasság tehát kb. 4800 méter volt

[36] Biztonsági okokból nem az iránytű által mutatott irányt mondták be, hanem az óralap analógiája szerint adták meg az irányt. Ezt az elvet használta az amerikai és a brit légierő is

gépeket támadják. Kis korrekció után egyenesen a célkeresztbe fogta az *Aichi* törzsét, és a farkától az orráig alaposan „végigvarrta”.

Ugyanebben a pillanatban dördült fel a légelhárítás is. Ha ép bőrrel akarták megúszni, azonnal ki kellett törniük balra, és alacsonyan szállva elmenekülni, különben egyenesen az ágyúk torkába repültek volna.

- Kitörni balra! - kiáltotta a laringofonba. - Azonnal! Haza kell jutnunk innen, fiúk!

Ő maga kezdte el a manővert, miután látta, hogy sorozata nyomán a célpontot előbb fehér füst, majd láng borítja el. A kötelék, mint valami jól összedolgozott cirkuszi artistacsoport, tökéletes szinkronban követte.

Még visszapillantott, amikor a légelhárítás abbahagyta a tüzelést. Elégedetten látta, hogy az anyahajó fedélzete lángtengerré változott, amelyet itt is, ott is a fellobbanó robbanások tűzgombái tarkítottak.

Amikor már biztonságos távolságban voltak a lángoló hajótól, meredeken felszöktette a gépet, hogy ha szükséges, még egy támadást indíthasson, és ne essen áldozatul egy esetleges, magasról lecsapó japán vadásznak. A többiek hűségesen követték parancsnokukat, de amint lágy balkanyarba kezdett, egyre emelkedve, és még egyszer visszanézett, látta, hogy Cole gépe vékony füstcsíkot húz maga után.

- Hatos, helyzetjelentést kérek! Farkad van! - szólt bele a rádióba. - Találatot kaptál?

- Egyes, itt hatos, eltaláltak - felelt Cole. - Nem veszélyes, Bob, hazaérek ezzel. Hacsak nem jön egy *Charlie*[37] és el nem trafál megint. Alig van olajnyomásom.

- Helyes, fiam, csak nyugodtan, nem lesz semmi baj - nyugtatta meg a fiút. - Ne daráld agyon a masinádat. Üzemanyaggal hogy állsz?

- Egyharmad tank, még elég hazáig.

- Oké, fiam, ha baj lesz, szállj le a vízre a hajó mellett. Gép van még, jó pilóta kevesebb. Irány haza, gyerekek!

Még egy pillantás a támadás helyszíne felé igazolta, hogy a másik anyahajót is elborították a lángok, tehát legjobb esetben is csak négy harcképes anyahajója maradt a japán flottának. Az *Enterprise* fenegyerekei is jó munkát végeztek. Most már majdnem gondtalanul térhettek vissza a *Yorktown* fedélzetére, csak az esetleges vadásztámadástól kellett tartani.

Ám amikor a hajó ismert helyére értek, leesett az álluk. A megszokott kép helyett ugyanolyan pusztulás fogadta őket, mint amilyet maguk mögött hagytak. Az anyahajó lángokban állt, vastag, fekete füstöt okádott, körülötte pedig mentőcsónakok forgolódtak a tengeren. Kelet felől, a sziget irányából, két kisebb hadihajó közeledett teljes sebességgel. Amint az égő hajó mellé értek, vízágyúikkal elkezdték oltani a tüzet.

Természetesen, arról szó sem lehetett, hogy erre a hajóra szálljanak le. Azt nem tudták, merre van a többi három, és most nem is volt annyi üzemanyaguk, hogy keresni kezdjék, így egyetlen lehetőségük maradt: a sziget repülőterén leszállni. Azt csak remélni merték, hogy ott éppen nem folyik japán támadás. Tudni nem tudhatták pontosan, mert a repülőtér rádiója két napja néma volt.

---

[37] A japánok egyik csúfneve

A leszállás sikeres volt. Szerencse szegődött hozzájuk, de nem sokáig örülhettek neki, mert egy csupa korom és olaj ember bukkant fel mellettük a semmiből, és dühösen óbégatva követelte, hogy azonnal szálljanak fel, és hagyják szabadon a kifutót.

- Megyünk, ember, de először feltankolunk - felelte Bob, és leugrott a szárnyról a földre. - Annyi lé sem maradt a gépeinkben, amennyi egy kormos gyújtógyertya megtisztításához kellene.

- Az engem nem érdekel! - ordította a kéményseprő kinézésű katona. - Alig van benzinünk nekünk is! Takarodjatok el innen azonnal!

Parázs vita kerekedett, majdnem ökölre mentek, aztán a kiabáló katona megadta magát. Füttyentett egyet, és mindenhonnan hozzá hasonló, csupa mocsok emberek bújtak elő. Hamar előkerült egy tartálykocsi is, amit ki tudja, hol rejtettek el eddig, és rekord idő alatt feltöltötték a gépeket benzinnel. Bob még megnézte Cole gépét, és megtalálta az eltört olajvezetéket. Javítgatni nem volt idejük, de találtak egy kanna hidraulikus olajat, amit beletöltöttek a gépbe, hogy kibírja az első ép anyahajóig.

Végül az *Enterprise* fedélzetén landoltak, valamikor késő délután. Bob és fiai pokolian fáradtak voltak. Alig álltak a lábukon, enni, mosakodni sem volt erejük, csak aludni akartak.

Két napig küzdöttek a *Yorktown* megmentéséért, de hasztalan. Június negyedikén reggel az anyahajó elsüllyedt, követve társát, a *Hornet*-et, amely egy nappal előbb merült a hullámok közé. Az amerikai flottának csak két anyahajója maradt Midwaynél, de már alig akadt dolguk. Mind a hat japán repülőgép-hordozó lángokban állt, és egymás után süllyedtek el. A japán gépeknek nem volt, hova leszállni.

Bob megtudta azt is, hogy hajójával egy *kamikaze*[38] végzett. Sajnálta is, nem is. Tudta, hogy az Egyesült Államok most már meg fogja nyerni a háborút. Anyahajót, repülőgépet lehetett pótolni, de az elesett, eltűnt, fogságba esett embereket nem. Az ő köteléke még ép volt, és ennek örült a legjobban.

A japán főparancsnok, *Nagumo* tengernagy, aki a Pearl Harbor elleni támadást is vezette, most vesztesként vonulhatott vissza a hadszíntérről. Támadó egységét úgy megtizedelték az amerikaiak, hogy értelmetlennek találta folytatni a harcot. Egyetlen pillanatig arra gondolt, hogy tengeralattjáróival intéz még egy utolsó, kétségbeesett támadást az ellenséges flotta ellen, de ráeszmélt, hogy az égboltot uraló repülőgépek hamar felfedeznék őket, és inkább lemondott erről a tervről. Szeretett volna minél előbb hazai vizekre érni, megmenteni azt, ami még megmaradt a rá bízott egységből. Ugyanakkor azzal is tisztában volt, hogy ezzel az ütközettel megpecsételődött Japán sorsa.

Az idő őt igazolta. A Midway-i csata után a felkelő nap országa már alárendelt szerepet játszott a háborúban, és arra szorítkozott, hogy védekezése közben minél nagyobb károkat okozzon az amerikaiaknak.

Barbara kíváncsian és izgatottan leste a frontokról érkező híreket. Természetesen, leginkább a Csendes Óceáni hadszíntér eseményei érdekelték, hiszen Bob ott harcolt, és megint hetek teltek el anélkül, hogy morzsányi hírt kapott volna a férjétől. Martha sem volt jobb helyzetben. Norman a *Lexington* fedélzetén szolgált, de ő sem írt gyakrabban, mint a barátja. Nyakig merültek a harcokba, szinte szusszanásnyi idejük sem maradt.

---

[38] Öngyilkos japán pilóta

Amikor megérkezett a Midway-i győzelem híre, mindkét asszony örvendezett, de amikor már részletek is kezdtek szállingózni, és Barbara megtudta, hogy a *Yorktown* elveszett, kitört rajta a kétségbeesés. Martha alig tudta megnyugtatni.

- Ne veszítsd el a reményt, te csacsi - vigasztalta. - A tudósítás szerint csak nagyon kevesen pusztultak el a hajóval együtt. A repülőgépek az *Enterprise*-ra szálltak le. Biztosan Bob is köztük volt. Fel a fejjel, Barbara!

Az asszony csak akkor nyugodott meg, amikor végre levelet kapott Bobtól. Kusza, kapkodó sorok voltak azok, de mégis simogatták háborgó lelkét: férje él, még csak meg sem sebesült.

A flotta visszafelé tartott, Pearl Harborba. Helyre kellett hozni a károkat, pótolni kellett a hiányokat, és főleg pihenni kellett a következő nagy bevetés előtt. Azt senki sem sejtette, hol és mikor ütnek rajta megint a japánokon, de mindenki tisztában volt vele, hogy az Egyesült Államok hadserege és hadiflottája most már nem áll meg Tokióig.

Ugyanakkor Európában is folytatódott a háború. A Wehrmacht mélyen benyomult a Szovjetunió területére, két vállra fektetve Sztálin hadseregét. Szinte nem ütköztek ellenállásba, és hatalmas területeket foglaltak el. Az ősz kezdetén a németek már Sztálingrád előtt álltak, és felkészültek arra, hogy minden lehetséges erejükkel legyőzzék, megsemmisítsék ezt a várost, amely jelképet jelentett mindkét küzdő fél számára. Az oroszok az utolsó védelmi vonalat látták benne, mert ha Sztálingrád elesik, és a németek előre tudnak nyomulni a Volgán túlra, már semmi sem állíthatta volna meg őket. Elesett volna a Kaukázus, és Hitler újra Moszkva felé fordulhatott volna.

A németeknek pedig Sztálingrád egyenesen az ellenség szívét jelentette. Mindenáron meg akarták kaparintani ezt a várost, és az ókori Karthágóhoz hasonlóan, a földdel egyenlővé tenni. *Von Paulus*[39] százötvenezres hadsereget vonultatott fel az ellenséges város körül, és kegyetlenül ostromolta. Ugyanakkor a Don mellett a második magyar hadsereg vonult fel a németek oldalán.

Otthonról változatlanul nem jött semmilyen hír. Barbara aggódott a családjáért és Péterért. Hosszú ideje azon törte a fejét, hogyan szerezhetne bármilyen információt róluk, de tanácstalan volt. A Nemzetközi Vöröskereszt tehetetlen volt, más hírforrás meg nem nagyon állt rendelkezésre.

Viszont ezen az őszön hallottak először az elfoglalt keleti területeken felállított koncentrációs táborokról. A hír annyira bizarr, annyira hihetetlen volt, hogy Barbara nem is akart hitelt adni neki. Nem volt képes felfogni, hogy a civilizált Németország ilyen aljasságokra képes. Hogy százezrével hajtson rabszolgaságba ártatlan embereket? Ilyen nem létezhet! Igaz, hogy ők robbantották ki a háborút is, de azt nem volt hajlandó elfogadni, hogy a németek ilyesmikre vetemedjenek.

Pedig igaz volt. Csak a világ szabadabbik fele nem vete tudomásul. Az angol légierő most már nem csak a szigetországot védte, hanem szinte naponta hajtott végre légitámadásokat Németország ellen. Felderítő gépek fényképeket készítettek azokról a furcsa barakkvárosokról, amelyeket úgy emlegettek, mint táborokat. De senki nem tett semmi lényegeset, még csak annyit sem, hogy szétbombázzák az oda vezető vasútvonalakat.

Ősz végére megint megélénkült a Csendes Óceán. Az amerikai flotta valóban előre akart nyomulni Japán felé, de ehhez először le kellett győznie a minden szigeten befészkelt japánokat.

---

[39] Német tábornok, a keleti hadjárat egyik hőse. Sztálingrádnál szovjet fogságba esett.

Mindaddig, amíg a szigetvilágot meg nem tisztították az ellenségtől, nem lehettek biztosak a dolgukban, hiszen a fanatikus japánok bármikor hátba támadhatták az amerikaiakat, és elvághatták az utánpótlási útvonalaikat.

A legfontosabb célpont a Salamon-szigetek lettek a Csendes Óceán keleti medencéjében, közel Új-Guineához. A hírszerzés tudomást szerzett róla, hogy a májusban elfoglalt szigetek egyikén, Guadalcanalon a japánok hatalmas repülőteret építenek, amely fontos támaszpontja lehetett úgy az amerikai flotta elleni akcióknak, mint az Amerikából Ausztráliába tartó hajókonvojok megtámadásának. Ezt a repülőteret meg kellett semmisíteni, a japánokat pedig kifüstölni a szigetről.

Nem ígérkezett könnyű feladatnak ez sem. Az a kevés hadihajó, amely azon a vidéken tartózkodott, állandó támadásoknak volt kitéve, és az utánpótlás is megoldatlan volt. A flotta ismét felszedte a horgonyt, és október elején kihajózott Pearl Harborból, a Salamon-szigetek felé.

Az időjárás nem nagyon kedvezett ennek a tervnek, a tengert viharok szántották fel, és így az anyahajókon állomásozó repülőgépek is alig tudtak felszállni, őrjáratozni. Annyiban megnyugodhattak, hogy a japánoknak sem lehetett sokkal könnyebb dolguk, legfeljebb annyiban, hogy gépeiket a szárazföldről indíthatták, és ugyanott landolhattak is. De Midway után, a japán pilóták krémje, a valódi légi farkasok már kiestek a harcból. Csak nagyon kevesen menekültek meg, és tértek vissza megtépázott egységeikhez.

November elejére bevetésnyi távolságra közelítették meg a szigetet, de az időjárás tovább romlott. Bob és a bátrabb pilóták vállalták a felszállásokat és a felderítést, de hasztalan köröztek naphosszat, csak a benzint fogyasztották, és nem láttak semmit. Ha biztonságos magasságban repültek, a felhők mindent eltakartak. Ha lejjebb ereszkedtek, ki voltak téve a légelhárítás tüzének. Tanultak a Santa Cruz-i összecsapás példájából, és nem akarták fölöslegesen kockáztatni a hajókat meg a gépeket.

A csata most is hirtelen tört ki. November tizenkettedikén hajnalban a japán 11. Légiflotta gépei lendültek váratlan támadásba az amerikai hajók ellen. Bobéknak alig maradt idejük előkészíteni a gépeiket, és sebtében felszállni, hogy felvegyék a harcot a támadókkal. Az *Enterprise* és kísérőhajója, a *Pensacola* nehézcirkáló azonnal célpontokká váltak.

Bob ideges volt ezen a reggelen, de mérgét egyelőre nem adhatta ki. Igyekezett kötelékével a felhők takarásában maradni, és onnan lecsapni a támadó *Aichi*-kra. Az első támadás sikertelen volt, még csak meg sem tudták közelíteni lövedékeikkel a japán gépeket, amikor egy raj *Zero* ütött rajtuk. Vissza kellett húzódniuk a felhők közé, és lesni az újabb alkalmat.

A második lecsapásnál Bob egyenesen egy japán vadásszal találta szemben magát, alig tudott kitérni előle. Szerencséjére, az ellenséges pilóta ugyanúgy megrémülhetett, mint ő, és a frontális ütközést elkerülendő, hibát követett el, mert lefelé menekült. Bobnak jól berögződött szokása volt ilyen esetekben magasra szöktetni a gépet, kipréselve belőle mind a nyolcszáz lóerőt, amíg a gép szinte egyhelyben megállt a levegőben, aztán zuhanórepülésben ereszkedni kezdett. Most is ezt tette, és pillanatok alatt célkeresztjébe fogta az ütközésből fellélegezve megszabadult japánt.

A *Zeró*-nak nem volt menekvése. Bob gépének mind a négy gépágyúja köpte rá a tüzet, és a japán gép hamarosan fáklyává változva zuhant a tengerbe. Bob még egy pillantást vetett a becsapódás helyére, aztán ismét meredeken felszöktette a *Corsair*-t, és szeme sarkából a társait igyekezett megfigyelni. Rádiózni nem lehetett, minden olyan villanásszerűen történt, hogy magukra voltak utalva mindnyájan.

Ekkora káoszt ritkán lehetett tapasztalni a levegőben. Vadászgépek cikáztak egymás orra előtt, nyomjelzős lövedéksorozatok színes csíkjai hasítottak a levegőbe, a légelhárítás fekete füstpamacsai úgy lógtak a gépek körül, mint a karácsonyfadíszek. Alul a tenger fortyogott a becsapódó lövedékektől, a villámgyorsan irányt változtató hajók nyomdokvizétől.

Bob ismét észrevett egy *Aichi*-t, amint az *Enterprise* felé lopakodott. Nem torpedóvető gép volt, hanem zuhanóbombázó. Pearl Harbor és az *Arizona* pusztulása óta mindenki tudta, mekkora veszélyt jelent egy ilyen gép, ha szabadon hagyják garázdálkodni. Bob éppen lecsapni készült rá, amikor a feje fölül előbukkant egy másik *Corsair*, és „elhappolta" előle a zsákmányt. Minden nyomorúsága és feszültsége ellenére is elnevette magát: felismerte Lubinsky gépét. A tanítvány jó volt, nagyon jó. Meredeken zuhanva, átlósan keresztezte a japán gép repülési irányát, és valósággal kettévágta annak törzsét egy sorozattal.

Csakhogy késő volt. Az *Aichi* már zuhanásban volt, és a bombáját is kioldotta. Szerencsére csak a fedélzet szélét érintette a bomba, de a robbanás így is nagy kárt okozott: teljesen megbénította az elülső liftet. A japán gép két darabja a tengerbe zuhant.

- Ez az, Mark! - rikkantotta Bob. - Szép volt! Ne törődj azzal, hogy kicsit késtél!

- Megette a fene - hangzott fel a morgás a fülhallgatóban - ezt elcsesztem, Bob!

A köteléknek le kellett szállnia tankolni és lőszert vételezni. Ez volt a csata legkritikusabb pillanata: tűz alatt álló anyahajó fedélzetén landolni, ellátni a gépet, és újra felszállni. Nem sokat gyakorolhatták az ilyesmit, de most nem volt választásuk. Bob előre engedte a köteléket, és fölöttük körözött addig, amíg egyenként el nem végezték a szükséges manővert. Csak amikor már mind az öt gép újra a levegőben volt, akkor szállt le maga is, az utolsó csepp benzint égetve el a felforrósodott motorban. A kiszolgáló személyzet tagjai úgy dolgoztak, mint valami óramű. Percek alatt tele volt a gép, a négy gépágyú és a két nehézgéppuska feltöltve és élesre állítva. Rajtolhatott.

Alig hagyta el a fedélzetet, még billegve a túl alacsony sebességtől, amikor érezte, hogy megremeg alatta a gép. A túlpörgetett motor hangja minden más zajt elnyomott, lövést nem hallott, de tudta, hogy eltalálták a *Corsair*-t. Igyekezett magasságot nyerni, és amint stabilabb lett a gép, kipróbálta, mit bír. Lehet bízni benne, úgy gondolta. Egy pillantás felfelé, a kabintetőn át igazolta a feltevését: egy japán vadász igyekezett a magasba a sorozat után. Gyatra céllövő lehetett, talán csak a farokrészt találta el. Bob folytatta az emelkedést, közben a tekintete ide-oda cikázott, hogy még egyszer ne lephessék meg.

A meglepetés mégsem maradt el, csak máshonnan jött. Cole gépe zúgott el mellette, teljes sebességgel, emelkedőben. Szinte a farkához tapadva, majdnem azt darálva a légcsavarjával, egy *Zero* üldözte. Mindez karnyújtásnyira történt Bob gépétől, jól láthatta a japán pilóta bőrsisakját, a szemüvegét, meg a homlokára kötött *hashamaki*[40]-t is. Elképedve nézte, amint a japán tüzet nyit Cole gépére, és az kigyullad.

Fájdalmas űr keletkezett Bobban. Szerette Andrewt, jó pilótának tartotta, és kedvelte a meséit. És most tehetetlenül kellett végignéznie, hogy lelövik. Mi történik itt? Miért lassult le minden érzéke? Miért nem veti magát a japán után, ahelyett, hogy bepárásodó szemmel végignézné, amint a társa irányíthatatlan csavarral a hullámok közé csapódik, és felrobban?

---

[40] A japán pilóták hagyományos kendője, rendszerint a felkelő nap képe díszítette

Keze önműködően nyomta ütközésig a gázkart, és a gép beleremegett az erőlködésbe. A sebessége időközben megnőtt, magasságot is nyert, és lassan befogta a *Zeró*-t. Zsibbadó ujjal nyomta a kioldót, és addig abba sem hagyta, amíg azt nem látta, hogy a másik gép füstölni nem kezd, aztán kigyullad, és a tenger felé szédeleg. Majdnem ugyanazon a ponton zuhant a vízbe, ahol Cole. „Isten veled, fiam…” - suttogta, és balra kanyarodott.

Nem vette észre a következő támadót. Agya még mindig a két gép becsapódásának a képsorait dolgozta fel, és elfelejtkezett az óvatosságról. Csak a lövések kerepelésére eszmélt fel, de akkor már tehetetlen volt. A találatot kapott motorházból fekete olaj csapódott a szélvédőre, és megvakította. Aztán éles, égető fájdalom hasított a bal combjába, amitől pillanatokra elvesztette az eszméletét. Amikor magához tért, a motor már alig járt, és vastagon füstölt. A műszerfal mutatói megbolondultak, és Bob ösztönszerűen nyúlt a gyújtáskapcsoló felé.

A hullámok első pofonjait még érzékelte, aztán a gép megugrott, mint egy rodeo-ló, és Bob a keresztmerevítőbe verte a homlokát. Sötétség ereszkedett a tudatára. A *Solace* kórházhajón tért magához, két nappal később, amikor a csata már eldőlt.

A japánokat megint megverték, de az amerikai flottának is súlyos veszteségei voltak. Végéhez közeledett az 1942-es esztendő, de a háború vége távolról sem látszott még. Sem Európában, sem a Csendes Óceánon nem lehetett látni a végkifejletet, csupán azt lehetett tudni egyre növekvő biztonsággal, hogy a szövetségesek fognak győzni.

Bob Mitchell súlyosan megsérült. Bal lábát alig tudták megmenteni az orvosok. Nagy kaliberű lövedék érte a combján, valamivel térd fölött, és repeszek is megkínozták. Erősen roncsolódott a lábszárcsontja, és az izomzata is. Három műtéten kellett keresztül esnie, hogy végre azt lehessen mondani: most már nem lesz komolyabb bonyodalom.

Dr. Wallace, a hajó főorvosa személyesen vette kezelésbe Bobot. Hallott már erről a Magyarországról emigrált pilótáról, és imponált neki a vasakarat, amivel minden kihívásnak eleget tett. Nem fűzött túlzott reményeket a teljes felgyógyulásához, és ezt nem is titkolta el Bob előtt.

- Doktor, amit maga mond, az a szakmai véleménye - vágott vissza Mitchell. - Amit viszont én érzek, az teljesen más. Én TUDOM, hogy még fogok harcolni. Akkor is, ha nem most azonnal, és akkor is, ha maga nem hiszi el. Mi a véleménye?

- Hogy mi a véleményem? - kérdezett vissza Wallace. - Az a véleményem, hogy életemben nem láttam magánál csökönyösebb embert. Mint egy vadszamár. Már megbocsásson, hogy így fogalmazok. De maga nem akar, vagy nem tud szembenézni a tényekkel. A lábát csak az imádság mentette meg. Hogy akar maga még harcolni?

Bob elgondolkodott, nem felelt azonnal. Végtére is a dokinak igaza lehetett. Az, hogy ő maga nem akarta meghajtani a fejét az igazság előtt, még semmit sem vont le annak nagyságából. Mégis úgy érezte, csak és kizárólag rajta múlik, mikor épül fel annyira, hogy visszatérhessen az egységéhez.

- Doki, maga ezt nem értheti meg - mondta nem sok meggyőződéssel. - Pilóta vagyok. Lételemem a repülés. Most képzeljen el egy zongoraművészt, akinek eltört mind a tíz ujja. Gondolja, hogy az az ember nem tenne meg minden tőle telhetőt csak azért, hogy visszatérhessen az életet jelentő pódiumra? Gondolja, hogy a zongorista feladná, és elmenne, mondjuk, jegyszedőnek egy harmadrendű moziba? Na ne. Ilyen nincs. Meglehet, hogy nem vezethetek többé vadászgépet. És akkor mi van? Adjanak alám egy bombázót, akkor is ott a helyem, ég és föld között.

Az orvos csak hümmögni tudott. Valóban nemigen találkozott még ilyen sziklaakaratú emberrel.

- Na jól van, meggyőzött - mosolyodott el. - Kemény legény maga, Mitchell *százados*. - Hamiskásan kacsintott a betegre, aki nem tudta felfogni, hogy most tréfálkoznak-e vele, vagy komoly, amit hall. Wallace maga oldotta meg a rejtélyt. - Igen, jól hallotta. Ma említette a parancsnoka, amikor itt járt, hogy felterjesztették előléptetésre. Nem hiszem, hogy akármi meghiúsíthatná ezt. Hanem ide figyeljen. Nekem semmi kifogásom a maga nyakassága ellen. De ha repülni akar még ebben az életben, akkor lesz szíves azt tenni, amit mondok.

- Rendben, doki, mondja. Majd meglátom, mit teszek.

- Először is velünk jön Hawaiiba. Ezt úgysem tudja megtagadni, mert egyelőre ágyhoz van kötve. Utána pedig kap két hónap lábadozási szabadságot. Hazamehet. Majd felírom magának, milyen gyakorlatokat végezzen, hogy a lába visszanyerje a mozgékonyságát és az erejét. Ha azután is ugyanígy gondolkodik, térjen vissza hozzám, és majd megmondom, mi a további teendője. Áll az alku?

- Áll az alku, doki - mondta mosolyogva Bob, és a kezét nyújtotta.

November utolsó hetében kötöttek ki Pearl Harborban. Bob addigra megerősödött annyira, hogy mankóval tudott járni, és vígan hagyta el a *Solace* fedélzetét. Még három napot kellett *Wheeler* repülőtér betegszobáján töltenie, hogy kivárja az első hajó indulását San Franciso felé. Boldogan lépett a fedélzetre, és alig várta, hogy hazaérhessen Barbarához.

A hajóút hosszú volt és unalmas. Légiharcokhoz hangolt szervezete nem tudott beleszokni a csendbe, éjszakánként vagy nem aludt semmit, vagy azt álmodta, hogy újra meg újra megütközik a japánokkal. Mire kikötöttek a kontinensen, Bob szeme karikás volt a kialvatlanságtól. Gyógyszert nem akart szedni, mert úgy tartotta, ha a szervezete eléggé kimerült, majd maga találja meg az utat az álomhoz. Még a fájdalomcsillapítókat is félretette, mert emlékezni akart minden egyes rándulásra gyógyuló lábában, hogy ne feledhesse el a fogadalmát: szárnyra kap még ebben a háborúban.

Barbarát eddig még nem értesítette, így nagy meglepetést okozott az asszonynak, amikor a főpostáról telefonált neki.

- Szívem, ne ijedj meg - mondta akadozva a kagylóba - hazafelé tartok.

- Szabadságot kaptál? - ujjongott Barbara. - Legfőbb ideje volt! Hol vagy most?

- San Franciscóban. Az esti vonattal indulok Kelet felé. De nem jövök egyenesen haza.

- Mi az, hogy nem egyenesen? - kérdezte a nő. - Megkerülöd a Horn fokot?

Bob nem felelt azonnal. Nem tudta, most hogyan magyarázza el a feleségének a valós helyzetet.

- Nem tréfálok, kedvesem - mondta halkan. - Hazamegyek, de megállok Salt Lake Cityben. - Habozott egy pillanatig, mert nem tudta, hogyan folytassa. - Az egyik katonám… Andy Cole… Elesett. Lelőtték. Az én kötelességem megmondani a családjának. - Most már úgy érezte, ki kell mondania mindent. - Engem is lelőttek…

- Jézusom… - halt el Barbara hangja a messzeségben. - Édes Jézusom…

- Élek, Barbara. És komolyabb bajom sincs, csak kicsit sánta vagyok. Holnapután estére otthon leszek. Nyugodj meg.

Nehéz szívvel tette le a kagylót, aztán fogta a mankóját, és kilépett a fülkéből. Az utcán taxit fogott, és kivitette magát a vasúti állomásra. Közben azon gondolkodott, mit fog majd mondani Cole-éknak a fiuk haláláról. Kellemetlen, de szükséges feladat volt ez, és Bob szeretett volna minél hamarabb túl lenni rajta.

Kínos lassúsággal teltek az órák, mialatt a vonat lassan kelet felé araszolt. Elhagyták Sacramentót, és Renónál beléptek Nevada államba. Bob fáradt volt, elaludt a fülke sarkában, és elejétől végig aludta az utat a Humboldt folyó völgyén. Nem is lett volna sok látnivalója, hiszen vaksötét éjszaka volt odakint, és a nagy kimerültség teljesen legyűrte. Csak hajnalban riadt fel, amikor elérték Utah állam határát.

Álmosan nézett ki az ablakon. A Sziklás Hegység csúcsait hó borította, és Bob megborzongott. Hol volt már a Csendes Óceán? Hol voltak a hajók, a repülőgépek, hol volt a háború? Csak a szűnni nem akaró zakatolás maradt meg, a vonat kerekeinek a csattogása a síneken, amibe időnként belehasított a mozdonyok ideges sípja. Bob mégsem érezte, hogy hazafelé tart. Úgy tűnt neki, mintha egy láthatatlan kéz kiragadta volna a megszokott világból, és egy idegen bolygóra csöppentette volna.

Most már a fennsíkon haladt a vonat, és hamarosan elérte Lakeside-ot, ahonnan a Nagy Sós Tó felett húzódó hídon zakatolt tovább. Sailne-nál Bob készülődni kezdett. Fogta a tengerészzsákját, és kihajította a folyosóra, majd a mankójába kapaszkodott, és kilépett a fülkéből. Még negyedórányi zakatolás, és a vonat, nagyot füttyentve, fékezni kezdett Ogdennél. Megérkeztek.

Itt, Ogdenben laktak Andy Cole szülei. Bob nehezen szállt le a vonatról, de igyekezett nem mutatni a kínlódását. Soha életében nem szerette, ha bármi miatt sajnálkoztak rajta. És különben is, mit láthattak az emberek? Egy mankóra támaszkodó katonatisztet. Manapság ez nem volt annyira ritka látvány.

Az állomás kijáratánál álló vasutastól megérdeklődte, merre található az utca, amit keresett. Szerencséjére, nem volt messze a vasúttól, és a férfi, vállára kanyarítva a zsákját, mankójával szaporán elindult a jelzett irányba. Menet közben élvezettel szívta magába a fagyos levegőt, és bámulta a várost körülvevő havas hegyek nyújtotta fenséges látványt. Hideg volt, de kellemesen napos idő, az égbolt teljesen tiszta, csillogó, amilyen csak ritka téli napokon szokott lenni. „Jó volna egy ilyen helyen élni” - gondolta magában, miközben megérkezett a megadott címre.

A kicsi, halványzöldre festett, magas tornácú emeletes faház csendesen fogadta. Életnek nyoma sem volt körülötte, és Bob egy pillanatra elbizonytalanodott: vajon jó helyen jár-e? De azért benyitott a kiskapun, és a tőle telhető legtermészetesebb léptekkel igyekezett a ház felé. Mire felért a tornácra, és keresni kezdte volna a csengő gombját, kinyílt az ajtó, és egy fehérhajú, napbarnított arcú, hatvan év fölötti férfi fogadta.

- Bocsánat - mondta zavartan Bob - nem tudom, jó helyen járok-e, de ezt a címet kaptam. A Cole családot keresem.

- Jó helyen jár - mosolyodott el az öregúr, és betessékelte a lakásba. - Edwin Cole vagyok. Ő pedig a feleségem, Daisy - mutatott az éppen előjövő, szintén fehérhajú és mosolygós öregasszonyra. - Kerüljön beljebb, uram. Úgy látom, maga repülős. Talán csak nem szolgál együtt a fiammal, Andyvel?

Erre most mit válaszoljon? Bob teljesen tanácstalan volt. Elnézte ezt a két derűs, gyanútlan öreget, és azonnal tudta, hogy Andrew az egyetlen gyermekük volt. Neki meg az a hálátlan feladat jutott, hogy hírül hozza nekik a fiú pusztulását. Pokoli zavarban volt.

- De, de - hebegte - vele szolgálok… Illetve, szolgáltam… A rajparancsnoka voltam…

Nem tudta folytatni, annál is inkább, mert Cole-né kedvesen invitálta, hogy leüljön az asztal mellé, és egy tál süteményt tett elé.

- Szegény ember, látom, megsebesült. Hagyom is magukat, férfiakat, nyugodtan beszélgetni - mondta az öregasszony, és kiment a konyhába. Bob és az öreg Cole magukra maradtak. Az öregúr gyanakvóan méregette a tisztet, és közelebb lépett hozzá. A vállára tette a kezét, és átható tekintettel a szemébe nézett.

- Mondja meg nekem, de őszintén - suttogta, hogy a felesége ne hallhassa a nyitott ajtón keresztül - valami baj van Andyvel? - Fejével a konyha felé intett. - Daisy nem hallhatja meg. Nagyot hall. Ugye, baj van Andyvel? - ismételte meg türelmetlenkedve.

- Elesett - felelte Bob halkan - Ugyanabban a légicsatában, amelyben én is megsebesültem. Szégyellem magam, Mr. Cole. Felelősséggel tartoztam Andyért, hiszen a rajparancsnoka voltam. Nagyon kedveltem a fiát, uram. És ha aznap nem vagyok annyira eltájolva, meg tudtam volna menteni az életét. Elkéstem. Mindkettőnket lelőttek. Ő meghalt, én túléltem. És most iszonyúan szégyellem magam.

Az öreg csak nézett rá, de nem felelt. Tiszta tekintetében lehetetlen volt olvasni, és Bob, amint ránézett, észrevett egy mély forradást az idős férfi homlokán. Amaz tudta, hogy a vendége meglátta a sebhelyet, és bólintott.

- Igen. Ezt az emléket hoztam haza Franciaországból. Az első háborúban tengerészgyalogos voltam. - Végigsimított a hegen. - Ez *Belleau Woods*[41] hagyatéka. Tudom, mit jelent a katona-halál. Mellettem százával hullottak el a bajtársaim. De megvédtük a haza zászlajának a becsületét. Ha Andy is így esett el, akkor nincs miért bánkódnom. Tudja maga is…

Bob szomorúan bólintott.

- Igen, tudom, Mr. Cole. És nyugodt lehet, hogy Andrew valóban hősként vesztette életét. Jól ismertem, nagyon kedveltem. Remek pilóta volt. Kár érte.

- Nem, százados, nem kár - ellenkezett meggyőződéssel az öreg. - Senkiért nem kár, aki egy szent ügyért áldozza fel magát. Legfeljebb nekünk, szülőknek fájhat. Különösen, ha az egyetlen gyermekünk volt. De ő megtette azt, amire esküdött. - Hátra fordult, és Bob csak most vette észre, hogy a nappali hátsó falán, az emeletre vezető lépcső mellett egy régi amerikai lobogó feszül a falon. - Andy megtette azt, amire a *csillagos-sávos lobogó*[42] története kötelezte. Büszke vagyok a fiamra, uram. - Egy pillanatra elhallgatott. - És most ne haragudjon, de kissé kellemetlen leszek. Menjen el, uram. Folytassa az útját, és gyógyuljon meg. A feleségemnek majd azt mondom, hogy sietett. Ne haragudjon, de én, a magam módján akarom megmondani neki, hogy nincs többé fia.

- Megértem, Mr. Cole - mondta Bob, és felállt. Fogta a zsákját és a mankóját, és az ajtó felé indult. A házigazda kikísérte a tornácra, és csak ott ráztak kezet.

- Isten vele, százados. Járjon szerencsével. Hova is utazik?

- Missouriba, ott lakom.

---

[41] Nagy ütközet helyszíne az első világháborúban

[42] Az Egyesült államok zászlajának a neve, egyúttal az amerikai himnusz címe is: Star Spangled Banner

- Szerencséje van, egy óra múlva indul egy vonat egyenesen St. Louisba, azt eléri. Nem is kell megvárnia ugyanazt a vonatot, amellyel érkezett. - Még egyszer a kezét nyújtotta. - Legyen könnyű az útja, és gyógyuljon meg. Isten vele.

Három hét sem volt elegendő Barbarának, hogy megszokja Bob közelségét. Örömébe jó adag rémület vegyült, amikor megpillantotta a mankóra támaszkodó férfit. És amikor végre a férfi elmesélte neki az egész légiharcot, amelyben Andy Cole elesett, ő pedig megsebesült, az asszony beleremegett.

- Istenem… - rebegte szinte eszelősen - épp úgy te is meghalhattál volna… Mi lett volna velünk, szívem? Mi lett volna velem? Mondd! Mi???

- Nehéz ezt megmondani, Barbara. Jaj, vigyázz a sebemre - szisszent fel, amikor a felesége keze odatévedt a takaró alatt. A sötét szobában feküdtek egymást átkarolva, de egyikük szemére sem jött álom.

- Bocsáss meg, nem akartam - szeppent meg Barbara, és lágyan, féltőn megcsókolta a férjét. - Nagyon fáj?

- Már sokkal jobb, mint volt - nyugtatta meg a férfi. - De még mindig érzékeny. Csoda, hogy megmaradt a lábam. De nem is ez az, ami foglalkoztat.

- Hanem mi? - kíváncsiskodott a nő.

Bob elmesélte neki még egyszer az egész esetet. Barbara most már nyugodtabban hallgatta végig, és csak akkor hökkent meg, amikor férje elmesélte neki a Dr. Wallace-szal folytatott vitáját a repülést illetőleg. Nem akarta elhinni, hogy ezek után Bob még repülőgépre merészkedne.

- Pedig így van, kedvesem - magyarázta Bob, és elmondta neki az öreg Cole reakcióját, meg ahogyan formálisan kidobta az otthonából a hióbhírt hozó tisztet. - Látod… Vannak emberek, akik a hazafiságot mindennél előbbrevalónak tartják. Edwin Cole minden elismerést megérdemel. És hidd el, tanultam ebből az esetből. Élek, és minden bizonnyal meg is fogok gyógyulni. Engem nem kell gyászolnod. Sem magadban, sem a világ színe előtt. De ennek az országnak, amely befogadott, amely vállalt engem, amely a hazámmá vált, adósa vagyok. Amit csak tudok, oda kell adnom. Igen - torpant meg a beszédben, amikor érezte, hogy Barbara válla megrándul a keze alatt - ha kell, az életemet is. De nyugodj meg. Amennyire lehetséges, vigyázni fogok magamra. Hidd el, én is haza akarok kerülni ebből a háborúból. Veled akarom leélni az életemet. És gyereket szeretnék. De ami elkerülhetetlen, azon nem érdemes morfondírozni.

Erről nem is esett több szó közöttük mindaddig, amíg Bob otthon tartózkodott. Barbara elfogadni látszott azt a tényt, hogy a férje, ha törik, ha szakad, visszatér a légierőhöz. Megpróbált bízni abban, hogy neki is lesz annyi lelkiereje, hogy nem fog összeroppanni a veszélyek súlya alatt. Inkább azon igyekezett, hogy széppé, kellemessé tegye neki az itthonlét heteit.

A Karácsonyt és az Újévet otthon ünnepelték, de meghívták Martha Westet is, aki most magányosabb volt, mint eddig bármikor. Norman még nem volt itthon egyszer sem, és Bob sem tudott sokat mondani róla, mert más anyahajón szolgáltak. Westnének csak annyi vigasza volt, hogy Norman az utóbbi időben gyakrabban írt, és mint mondta, kevesebb bevetésben vett részt, mint azelőtt.

Lassan közeledett a visszautazás napja, már jócskán benne jártak 1943 januárjában. Azért naponta meghallgatták a híreket, sőt Bob, szokásától eltérően, újságot is olvasgatott néha. Így tudták meg, hogy Sztálingrádnál kutyaszorítóba került Von Paulus hadserege, és már semmilyen csoda meg nem mentheti. Ugyanakkor a gyér hírek beszámoltak a második magyar hadsereg tragédiájáról is, és talán ez fájt a legjobban mindkettőjüknek.

- Látod, EZT éreztem én előre - mondta Bob elgondolkodva a feleségének. - Ebből akartam kimaradni, ezért szöktem el.

- Igen, és most mégis nyakig vagy benne, csak a másik oldalon - állapította meg az asszony.

- Na igen… - bólintott Bob, és tekintete a múltba révedt. - Az ember nem tudja elkerülni a fátumát. Tudod, hogy nem hiszek az eleve elrendeltetettségben, de kell lennie valaminek abban, hogy az embernek előre meg van írva valahol, ami történni fog vele élete során. Én katonának, pilótának rendeltettem. Ekként élek, harcolok, gondolkodom. És ugyanakkor… Férj is vagyok. Boldog férj, aki szereti asszonyát.

Már mankó nélkül tudott járni, de erősen sántított még mindig. A sérülése nehezen gyógyult, de Bobban volt annyi akarat, hogy azzal kényszerítse magát előre. Mind nagyobbakat sétáltak a kisvárosban, kétszer St. Louisba is beutaztak, és meglátogatták Poplar Air Force Base-t is, ahol még mindig Kennedy volt a parancsnok, most már ezredesként. A Wallace-féle gyakorlatok hiányában Bob igyekezett a maga feje után edzeni a lábát, és Barbara segített neki ebben. De ha kint jártak, a szabadban, nagyon kellett vigyáznia, hogy el ne essen, mert újra eltörhetett a lába, és ez hónapokkal visszavetette volna a gyógyulásban.

Éjszakánként, hálószobájuk magányában reménytelenül szerették egymást. Mindkét emberben ott munkált a hiányérzet, a jövő bizonytalansága, hiszen a férfinak vissza kellett térnie a harcmezőre, az asszony pedig még mindig nem dolgozta fel teljesen első terhessége elvesztését. Kimondatlanul is szerették volna, ha Barbara újra teherbe esik, és mindent megtettek ezért. Reménykedtek abban, hogy mire a háborúnak vége lesz, és Bob hazatér, már ifjú apaként teheti meg ezt. Harminchárom éves volt, Barbara harminc. Mindketten erejük, fiatalságuk teljében, valódi felnőttkoruk kezdetén, és az a kötelék, amely nyolc esztendeje kötötte össze őket, erősnek, tartósnak, időtállónak bizonyult. Mindketten mélyen hittek a házasságban, a szeretetben.

Aztán elérkezett az a nap, amelytől mindketten rettegtek, és Bobnak újra fel kellett kerekednie, hogy végigvonatozzon Amerikán, aztán áthajózzon Hawaiiba, és ott folytassa hazája szolgálatát, ahol a kegyetlen és vak japán lövedék megszakította azt. Nehéz volt a búcsú, és egyikük sem tudott teljesen gátat vetni a feltörő érzéseknek, amelyek szinte ostromolták őket. Férfi létére, Bob sem tudta megállni könny nélkül, és az asszony, aki eddig sosem látta a férjét ilyen elérzékenyültnek, megdöbbent. Nem mintha eddig kételkedett volna Bob szeretetében vagy őszinteségében, csak a kemény katona mindig igyekezett leplezni a felindultságát. Most az egyszer sikertelenül.

- Nyugodj meg, kedvesem - csitítgatta Barbara a peronon, amint a vonatot várták, ami St. Louisba kellett, hogy vigye a férfit, a transzkontinentális vasúthoz. - Nem akarom, hogy szomorúsággal búcsúzzunk el. Érzem, hogy hazajössz. És akkor többé semmi sem választhat el minket egymástól. Érted? Semmi!

Ez az esztendő, az 1943-as év mindenképpen nagy változások éve volt a háború minden résztvevője számára. Talán azóta, hogy kirobbant a világháború, csak most lehetett igazán érezni, hogy a gonosz erőknek befellegzett. Most volt érzékelhető valóban, hogy a szövetségesek sziszifuszi munkája kezd gyümölcsöt teremni, és egyre közelebb kerül a végkifejlet.

Sem a náci Németország, sem Japán, még kevésbé a fasiszta Olaszország, nem tudták megtartani a hódításaikat, és mindenütt visszavonulásra kényszerültek. Minél elkeseredettebbek voltak a harcok, minél több veszteséget okoztak a szövetséges haderőknek, annál világosabb volt, hogy ki fog győzni. Hosszú volt még az út a győzelemig, de az első eredmények már kézzelfoghatóak voltak.

Észak-Afrikában vereséget szenvedett a híres *Afrikakorps*[43], amely nem tudta megvalósítani a tervét, hogy lerohanja Egyiptomot, és azon keresztül az egész Közel-Keletet. *Erwin Rommel*[44] katonái minden tőlük telhetőt megtettek a kegyetlen szaharai harcokban, de *El Alamein*[45] pokla az ellenfélnek kedvezett. *Bernard L. Montgomery*[46] hadereje kiharcolta a győzelmet, majd hosszú meneteléssel visszaszorította a megtizedelt ellenséget, és elfoglalta a tunéziai Tobruk kikötőjét, ezzel végleg elhárítva a veszélyt Észak-Afrika felől.

Sztálingrádnál Von Paulus hadserege csapdába került, és a maradék kilencvenháromezer katona megadta magát. A Vörös Hadsereg végre ellentámadásba mehetett át, és most már nem történhetett olyan csoda, ami megváltoztatta volna a keleti front helyzetét. A Wehrmacht elkeseredetten harcolt, de már nem tudta átvenni a kezdeményezést egyetlen ponton sem. És mintha ez nem lett volna elég, Európa déli részén létrejött a második front: az időközben megtisztított Afrika támaszpontjait felhasználva, az amerikai és brit hadseregek partra szálltak Szicíliában, majd később az olasz csizma oldalában is, *Anzio* és *Nettuno*[47] térségében. A *Duce*[48] megbukott, és menekülnie kellett. Ugyanakkor a németek, *Kesselring*[49] parancsára, mélyen beásták magukat *Monte Cassino*[50] mellett, hogy megállásra kényszerítsék az előrenyomuló szövetségeseket, de sikertelenül. Olaszország fokozatosan felszabadult, és kilépett a háborúból, végül magára hagyva Németországot.

A Csendes Óceánon azonban még távolról sem volt ilyen könnyű dolga az amerikai hadseregnek és flottának. Visszavágtak ugyan a Pearl Harbor-i szégyenletes kudarcért, és alaposan megtépázták Japán haderejét, de a szamuráj-fanatizmushoz szokott, arra nevelt katonák ellen szinte lehetetlent kellett produkálni. Szigetről szigetre kellett ugrálni, véres harcok árán visszafoglalni minden egyes földdarabot, ahol a japánok befészkelték magukat. Volt olyan eset, hogy egy tenyérnyi szigetet, amely alig látszott ki a tengerből, tíz japán katona védett elkeseredve ötszázszoros túlerővel szemben, és csak akkor lehetett elfoglalni a szigetet,

---

[43] Afrika-hadtest

[44] Legendás német tábornok, később marsall, akit ellenfelei Sivatagi rókaként emlegettek tisztelettel

[45] Sorsdöntő ütközet helyszíne a líbiai-egyiptomi határnál

[46] Brit marsall, az El Alameini győztes, becenevén Monty

[47] Az olaszországi partraszállás helye

[48] Benito Mussolini címe, amelyet önmagának adományozott

[49] Albert Kesselring altábornagy, az olaszországi német haderők főparancsnoka

[50] Hegy és kolostor Közép-Olaszországban. Az itteni harcokról az egyik német túlélő, Sven Hassel könyvet is írt, azonos címmel

amikor az utolsó védő is meghalt, mert élve nem adták meg magukat. Soha még ilyen kegyetlen öldöklést nem láttak az amerikai tengerészgyalogosok, akik ennek a munkának az oroszlánrészét végezték.

Mire a végéhez közeledett a nyár, Bob teljesen visszanyerte a mozgékonyságát, és a lába csak akkor sajgott kegyetlenül, ha nagyon megerőltette, vagy ha időjárási front közeledett, ami a Csendes Óceánon nem volt ritka. Amióta visszatért Budapestről, egy perc nyugta sem volt. Dr. Wallace-t szerencséjére megint Hawaiiban találta, és mivel közben megérlelődött benne az elhatározás, hogy azért is újra repüljön, felkereste, és ott vették fel a fonalat, ahol hónapokkal előbb elejtették.

- Látom már, hogy magát nem lehet eltéríteni a szándékától - nevetett az orvos. - Vagyis újra szárnyakat akar. Nem bánom, de akkor van egy kikötésem: maradjon még két hónapig itt, Pearl Harborban, és én garantálom, hogy teljesen meggyógyul. Azt nem garantálom, hogy újra vadászpilóta lesz, nem baj?

- Nem baj, doki - felelte Bob. - Talán még jobb is volna más után néznem. Higgye el, nem vagyok én annyira makacs, mint amilyennek látszom. Amit akkor mondtam, az csak az első reakció volt. De maga szerint mi volna az esélyem?

- Az majd akkor válik el, amikor végzünk a terápiával. Nos, munkára fel!

Hát, munka az volt, bőven. Robert Mitchell soha nem idegenkedett a sporttól, bár aktívan, versenyszerűen még sosem űzte. De amit ezalatt a két hónap alatt Wallace végeztetett vele, az egy készülő olimpikonnak is sok lett volna. Tornaterem, súlyzók, úszás, futás, kerékpározás, minden volt ezen az „étlapon”, és még csak válogatni sem kellett, mert mindent ömlesztve kapott, szigorú felügyelet mellett. Időközben a *Solace* kihajózott ugyan többször is, de Wallace jó kezekre bízta védencét. Semmit nem lehetett kihagyni, elbliccelni, és Bob nem is akarta. Az idő múlásával érezte, hogyan tér vissza régi ereje, mozgékonysága. Már rég nem sántított, és általában fittnek érezte magát. Az egyik „fogás” az „étlapon” a hullámlovaglás volt, és a *Waikiki*[51] strandon eltöltött hosszú órák hatására szépen le is barnult.

Barbarával gyakran leveleztek, szinte hetenként váltottak üzeneteket, és eleget tréfálkoztak Bob sportemberi teljesítményein. Az asszony most már megnyugodott, csak azt sajnálta, hogy ebben az időszakban nem lehetett a férje mellett. Nem tudta megengedni magának, hogy feladja az állását, és hosszú útra menjen. Pedig nagyon szerette volna. Mindig arról álmodozott, hogy egyszer majd nagyot utaznak Bobbal, de erre, leszámítva az ideérkezésük kalandos történetét, eddig sohasem került sor. Barbara nem lázadozott a sorsa ellen, csak hiányérzete volt.

Közeledett az ősz, és a harcok még mindig szinte egyhelyben álltak. Az idegőrlő szigetharcok nem sokkal vitték előre a háborút, és az amerikai vezérkar kezdte unni a dolgot. Japán kemény ellenfél volt, nem hagyta magát. Bob is kezdett már türelmetlenkedni. A Wallace-féle terápia befejeződött, testi kondíciója kifogástalan volt, de egyelőre még mindig *Wheeler* légitámaszponton rostokolt, és igyekezett hasznossá tenni magát, amennyire lehetett. Irigykedve nézte az ott folyó munkát. Ebben az időszakban már elkezdték felújítani az elavult gépparkot, és az új sztár a *P47 Thunderbolt*[52] volt, amely első látásra meghódította a szívét. Az áramvonalas, karcsú gép 1200 lóerős, soros motorja négyágú légcsavart forgatott, és Bob, noha csak

---

[51] Hawaii egyik közkedvelt strandja és szörfparadicsoma

[52] A Republic által gyártott vadászbombázó

kívülről szemlélte a gépet, bele tudta képzelni magát a pilótafülkébe. Nagyon szerette volna kipróbálni a madarat.

Beadta már a kérvényét, hogy áthelyeztesse magát egy bombázóezredhez, de eddig még nem kapott semmilyen választ, és kezdte unni a huzavonát. Viszont a repülőtér orvosa, Dr. Johnson, és a parancsnok, Fowler ezredes kereken megtagadták, hogy repülni engedjék.

- Maradjon nyugton, Mitchell százados - mondta neki Fowler. - Lesz még bőven alkalma repülni, de egyelőre nem engedhetem gépre. Mi az elképzelése?

- Ezredes, az én elképzelésem az, hogy ad alám egy *Thunderbolt*-ot, és újra megtanulok repülni. De tudom, hogy ez lehetetlen. Megalkudtam már magammal, hogy többé nem lehetek vadászpilóta. Szeretnék átnyergelni bombázóra.

A tiszt a fejét csóválta. Előtte, az asztalon Bob dossziéja állt nyitva, azt tanulmányozta. Tetszett neki, amit abban látott, és segíteni akart Mitchellnek.

- Azt hiszem, van egy ötletem. Kérvényezze az áthelyezését *Hickam*[53] légitámaszpontra, ott most szerveznek egy *B17*-es alakulatot. Még nagyon az elején vannak, és pilótákat toboroznak. Írok egy ajánlólevelet Williams ezredesnek, és Johnson dokit megkérem, hogy oldja fel a maga repülési tilalmát. Rendben?

- Köszönöm, ezredes úr - mondta Bob, és vigyázzba vágta magát. Szalutált, aztán kiment az irodából.

Hickam Field nagyobb volt, mint *Wheeler*. Az elmaradhatatlan vadászszázadokon kívül huszonnégy darab *B17*-es repülőerőd állomásozott itt, és naphosszat ezeknek a motorjaitól zengett a támaszpont. Kevés gépen volt még állandó személyzet. Bob elhelyezkedett a szállásán, és azonnal nyakába vette a támaszpontot. Mindent látni, tapintani akart, hogy minél hamarabb megismerkedjen leendő bajtársaival, és a gépekkel is. Ámulattal nézte ezeket a hatalmas, négymotoros gépeket. Az erős *Pratt&Whitney*[54] motorok és háromágú légcsavarjaik óránként kétszázhetven mérföldes[55] sebességet és harminchatezer[56] láb repülési magasságot tudtak biztosítani a repülőerődöknek. A hatósugaruk kétezer-négyszáz mérföld[57] fölött volt, ami azt jelentette, hogy megfelelő szárazföldi támaszpontról, például az Aleuti Szigetekről már meg lehetett támadni velük Japánt. Erre készültek az amerikaiak.

Bob szinte észre sem vette, és már benne is volt a gyakorlat javában. Kiképzője, Sullivan törzsőrmester nagydarab ír volt, és állandóan káromkodott, de amúgy jóindulatú embernek mutatkozott. Általában mindenkivel úgy viselkedett, mint egy utolsó kocsis, de Robert Mitchell századosról már hallott egyet-mást, ami tiszteletet ébresztett benne. Amikor először bízta rá a hatalmas gép vezetését, maga is elcsodálkozott azon, milyen jó pilóta ül mellette.

- Csak ne facsarja agyon ezt a talicskát, mert kifingik - morogta a foga között. - Én még most sem vagyok biztos benne, hogy repül, pedig már három éve lovagolom. Néha az az érzésem, képtelenség elszakítani a földtől.

---

[53] Katonai repülőtér Oahu szigetén

[54] Repülőgép-motorokat előállító üzem North Havenben, Connecticut államban

[55] Kb. 500 km/óra

[56] Kb. 12000 méter

[57] Kb. 4500 kilométer

A repülőerőd valóban nehézkes gép volt, de aránylag könnyen kezelhető. Az öt tonnás bombateher mellett még tízfőnyi személyzetet is szállíthatott, és az egész géptest tele volt tűzdelve nehézgéppuska-állásokkal, amitől valóban úgy nézett ki, mint egy erőd. Az európai hadszíntéren, Németország bombázásánál már bevált, és ha az égen megjelent jellegzetes, kereszt formájú sziluettje, félelem költözött az alant élőkbe. Kegyetlen szerszám volt.

Két hét elteltével Bob már biztos kézzel vezette a gépet, egy hónap múlva pedig már a saját legénységével gyakorolhatott, mint parancsnok. Alig várta, hogy áthelyezzék egy harci alakulathoz, és ott folytathassa a japánok üldözését, ahol abbahagyta. Amint beállt a tél, meg is kapták a parancsot: behajóztak a *Honolulu* cirkálóra, és elindultak *Vega Point Airbase*[58] felé.

Elérkezett az 1944-es év, és vele egyre közelebbinek tűnt a háború vége. Európában a német Wehrmacht mindinkább vesztésre állt. A Szovjetunió elfoglalt területének legnagyobb részét már megtisztították az ellenségtől, és a front közeledett a Kárpátokhoz. Északon Lengyelország volt a cél, ahol ebben az időben működtek teljes kapacitással a koncentrációs táborok. A Vörös Hadsereg kegyetlenül szorongatta a német haderőt, szinte lélegzetvételnyi időt sem adva annak, hogy rendezetten vonulhasson vissza, és új védelmi vonalakat építsen ki.

Délen teljesen felszabadult Olaszország, és az egyesített amerikai-brit csapatok, a szabad francia hadsereg segítségével, Görögország és a Balkán felé fordultak. Innen is ki akarták füstölni a németeket, és ebben nagy támogatást kaptak a mindenütt harcoló partizánoktól. Jugoszláviában *Tito marsall*[59] valóságos partizánhadsereget szervezett, a reguláris haderők mintájára, és a németek által körülvett területen a maga ura volt. Ez volt az egyetlen partizánhadsereg a világon, amely még saját légierővel is rendelkezett. Ott szorongatták a németeket, ahol csak tudták, és Hitler tombolt dühében, mert Titót semmiféleképpen nem lehetett sem lefegyverezni, sem elkapni.

Nyugaton azonban még mindig elkeseredett harc folyt. Tervezgették már a valódi második front megnyitását, a szövetséges haderők partraszállását Franciaországban, amely egyszer s mindenkorra eldöntötte volna a háború sorsát, de egyelőre a tervezésen kívül nem sokra jutottak. Egy ilyen hatalmas akciót nem lehetett egyik napról a másikra kivitelezni, hatalmas harcászati és logisztikai feladat volt összeegyeztetni egy nagyjából másfélmillió főt számláló hadsereget, amellyel neki lehetett indulni Franciaországnak. Angliában már elkezdődött a gyülekezés *Ike Eisenhower*[60] parancsnoksága alatt. Ugyanakkor viszont a németek, a még mindig elfoglalt franciaországi és belgiumi területekről, minden eddiginél kegyetlenebbül szorongatták és terrorizálták Angliát. Új fegyver jelent meg a világban: a rakéták. A *V1* és *V2*[61] rakéták záporként hullottak Londonra és más angol városokra, és a Brit Királyi Légierő szinte tehetetlen volt. Nappali és éjszakai vadászbombázó-rajokat küldtek ki a feltételezett kilövőhelyek ellen, de csak nagyon ritkán jártak sikerrel. Nem volt elegendő megkeresni és

---

[58] Légitámaszpont az Aleuti Szigetekhez tartozó Kiska Island-en. Innen támadták meg először az amerikai repülőgépek Japánt

[59] A legendás partizánvezér később, Joszip Broz Tito néven a szocialista Jugoszlávia elnöke lett

[60] Dwight David Eisenhower tábornok volt a normandiai partraszállás főparancsnoka. Később az USA elnöke lett

[61] V=Vergiltungswaffe, vagyis megtorló fegyver. Így nevezték a nácik azokat a rakétákat, amelyekkel Angliát lőtték

megsemmisíteni a kilövőállásokat, de ugyanakkor meg kellett küzdeni a kegyetlen légelhárítással és a még mindig nagyon erős Luftwafféval is, amely ebben az időben állította hadrendbe a világ első sugárhajtású vadászgépeit, a *Messerschmitt 262*-eseket. Úgy tűnt, patthelyzet alakul ki a levegőben, és félő volt, hogy újra kezdődik az angliai légicsata.

A Távolkeleten azonban egyre szorult a hurok Japán körül. A császári flotta szinte mozgásképtelen volt, a légierő legjelentősebb részét már megsemmisítették az amerikai támadások, és a japánoknak már nem voltak használható anyahajóik. Az elavult japán repülőgépipar nehezen tudta pótolni a veszteségeket, de a fanatikus pilóták most is nagy veszélyt jelentettek. Bob alakulatának igencsak meggyűlt a baja ezekkel a kamikazékkal. Ósdi, alig felfegyverzett gépeikkel nem is nagyon igyekeztek a hagyományos módon támadni a bombázókötelékeket, hanem egyszerűen a közelükbe férkőztek, és nekiütköztek a bombázóknak.

A *B17*-esek legénységének sok fejtörést okoztak ezek az öngyilkos repülők, és sok gép esett áldozatul a robbanóanyaggal teletöltött, primitív repülőgépeknek. A lövészeknek nagyon résen kellett lenniük, hogy megfelelő távolságban tudják elkapni a kamikazékat, mert ezek, eltérően a „rendes” pilótáktól, nem óvakodtak a nehézgéppuskák tüzétől. Így csak nagyon pontos célzással lehetett őket harcképtelenné tenni. Bob és legénysége szerencsés volt, már a negyedik bevetést hajtották végre Tokio ellen, de ő úgy érezte, ez már nem valódi háború. A japán repülők inkább hasonlítottak holmi vásott kölykökhöz, akik csúzlival mennek a tankok ellen, és ha az alant kitörő tűzvészekre tekintett, Bob úgy érezte, aljasság, amit elkövet. De harcolni kellett, és ő is tudta jól, hogy ezeket az elvakult, önfeláldozó emberkéket csak kitartással lehet legyőzni. Ugyanakkor még mindig működött a japán légierő megmaradt, harcedzett magva is, és nagyon veszélyes is maradt az utolsó napokig, amíg az üzemanyaghiány teljesen a földhöz nem szögezte.

Legyőzni? Semmi jel nem mutatott erre. Egyszerűen nem adták fel. Nem voltak hajlandók elismerni, hogy Amerika a jobb, az erősebb, a hatalmasabb. Készek voltak az utolsó emberig harcolni, feláldozva nőket, öregeket, gyermekeket a „szent cél” érdekében. Civilizált ember képtelen volt felfogni azt az öngyilkos indíttatást, ami a japánokat vezérelte.

Akkor sem sokat javult a helyzet, amikor már a japán anyaországhoz közeli szigetek is amerikai kézen voltak, és nem a távoli Aleuti Szigetekről kellett indítani a légitámadásokat, hanem szabályszerű vadászkísérettel lehetett rárepülni a célpontokra. Darálták kegyetlenül a japán ipari központokat, de az ellenállás csak nem akart megszűnni.

- Esküszöm, ezek a sárga krampuszok még bambuszból is képesek lennének repülőgépeket készíteni - morogta Norman West, aki két hónapja csatlakozott Bob bombázóegységéhez, miután a negyedik vadászgépet lőtték ki alóla, és megunta. - Ezek még rajtad is túltesznek, te vadmagyar. Pedig te sem voltál iskolás lányka, amikor a kezem alá kerültél, emlékszel?

A két jóbarát úgy örült egymásnak, hogy a testvérek se jobban. Bevetések után, a kantinban, egy üveg sör mellett szívesen idézték fel a régi poplari napokat, és Bob újabb bajtársai, akik nem ismerték a múltját, szájtátva és hitetlenkedve hallgatták West hadnagy elbeszéléseit. Igen, Norman West megkapta az első tiszti sávokat, ami nagy teljesítmény volt, még háborús körülmények között is, és most egy *B17*-es másodpilótájaként döngölte földbe a japánokat, ahol érte.

Lassan nyár lett, a légitámadások szabályszerűen követték egymást, úgy maga Japán, mint a még mindig elfoglalt szigetek ellen. Légi támogatást kellett nyújtani az elkeseredetten küzdő tengerészgyalogosoknak, és ebben a nehézbombázók is részt vettek. Gyakran megesett, hogy ha az első támadás egy sziget ellen sikertelen volt, nem is erőltették addig, amíg a repülőgépek meg nem „puhították” a sziget japán védőit. És sokszor még ez sem volt elég. Egy-egy rom-

halmazzá bombázott, alig kialudt vulkáni kráterhez hasonló földdarabon szinte semmiből bújtak elő a ferdeszemű, torzonborz katonák, rongyokba burkolva, ócska szuronyos puskáikkal, vagy meztelen karddal, és vademberekként rontottak az elképedt amerikaiakra. Se vége, se hossza nem volt az öldöklésnek.

Aztán megtörtént az, amitől mindannyian rettegtek. Az eddig szerencsés alakulatot is elérte a pechsorozat. Először Jenkins főhadnagy gépe robbant fel egy japán vadászgép támadásakor, azután Norman West *B17*-ese maradt üzemanyag nélkül a tenger fölött, és a legénységnek nem maradt más választása, mint ejtőernyővel kiugrani a zuhanó gépből. Blőd hiba volt ez, hiszen a nehézbombázóknak most már nem kellett hosszú távokat repülni a bevetésekre, de Collins százados, West parancsnoka valami miatt úgy vélte, nem elegendő két rárepülés a célra. Ő hármat akart, sőt azzal sem elégedett meg. Collinst senki sem szerette a fura, kapzsi természete miatt, és Norman nem egyszer fenyegette meg, hogy szétveri a képét, de semmi sem használt. A gép a tengerbe zuhant, a legénység pedig szőrén-szálán eltűnt.

Bob gépe is találatot kapott ugyanazon a napon, és alig tudott visszavánszorogni a támaszpontra. A fargéppuska kezelőjét holtan szedték ki a lőtoronyból. Aznap Kobe kikötőjét támadták majdnem sikertelenül, mert az időjárás mostoha volt, és a szárazföldi légvédelem eddig sosem tapasztalt erővel lőtt rájuk.

Invázió! Csapataink, a brit, kanadai és szabad francia erőkkel karöltve, partra szálltak Normandiában! Végre megnyílt a régóta tervezett második front Európában!

Ilyen és ehhez hasonló címekkel voltak tele a lapok 1944 június hetedikén. Barbara és Martha kíváncsian olvasgatták a hatalmas hadi cselekedetről szóló cikkeket, találgatták a megjelenő térképvázlatok alapján, hogy mik a szövetségesek esélyei. Németország napjai meg voltak számlálva, de a Wehrmacht még korántsem volt elhanyagolható tényező a háborúban.

Igen, végre megvalósult az, amire Eisenhower tábornok és a rá bízott hatalmas haderő egy esztendeje készülődött a legnagyobb titokban. Az Angliában és Írországban összegyűlt közel másfélmillió katona megindult, mint valami lavina, hogy birtokba vegye a Csatorna túlsó partján számára kijelölt partraszállási övezeteket. *Omaha, Utah, Juno, Sword, Gold*[62] bevonultak a köztudatba, bár a katonákon kívül nem sokat mondtak akárkinek is. Az első kettőn az amerikaiak, *Juno*-n a *De Gaulle*[63] szabad franciái, az utóbbi kettőn pedig a brit és kanadai erők építettek ki hídfőállásokat. Sztálin ismételt követeléseinek eredménye volt ez, hiszen a szovjet vezető már régóta nyaggatta szövetségeseit, hogy nyissák meg a második frontot, és ezzel szorítsák két tűz közé Hitlert és hadvezetését.

- Mit gondolsz, mikor lesz vége ennek az egésznek? - kérdezte Barbara a barátnőjétől. - Jó volna már itthon látni a férfiakat. Félek.

- Én is félek - felelte Martha, aki még nem is tudta, hogy Norman eltűnt, és csak fél év múlva fog előkerülni egy neve sincs szigetről, ahova a szerencse vetette őt és legénységét. - Igazad van. De azt hiszem, messze van még a viszontlátás. Sokat kell még izgulnunk addig, amíg a te Bobod meg az én Normanem hazatérnek. Ha egyáltalán hazatérnek…

---

[62] A normandiai partraszállás öt övezetének a fedőnevei

[63] Charles De Gaulle tábornok, a szabad francia haderő főparancsnoka, később francia köztársasági elnök

Hát igen, ezzel az eséllyel is számolni kellett, ha akarták, ha nem. Csakhogy sokmillió más feleséghez, anyához hasonlóan ők sem akartak szembenézni azzal a lehetőséggel, hogy férjeik esetleg sohasem térnek vissza a háborúból. Barbara már kapott ízelítőt a rémületből, de Martha West még nem szembesült ezzel, és amikor egy hét múlva, a New York Post hetedik oldalán, egy kis listán az eltűntek között látta Norman West repülő hadnagy nevét, kis híján elájult. Valahogyan most megint inkább Európa felé fordult a figyelem, és az asszony önmagát is vádolta azért, hogy a férje bajba került. Barbarának nem volt könnyű dolga lelket verni Marthába.

- Jaj, ne butáskodj már! - ripakodott rá. - Te nem vagy holmi primitív, tanulatlan asszony, tudhatnád, hogy ilyesmi nem létezik. Mi csak azt hisszük, hogy a szeretetünkkel távolról is oltalmazni tudjuk azokat, akiket szeretünk, de ez nem így van. És különben is - ölelte át a reménytelenségtől zokogó asszonyt - Norman az „eltűnt" listán van, és nem az elesettek között. Még hazajöhet.

Marthának nem volt ereje vitázni. Révetegen hagyta, hogy az események magukkal sodorják, napokig tűrte Barbara aggódó anyáskodását, és nagyon nehezen tért magához. Akkor már más hírek kezdtek érkezni, és a szerencsés emberi természet, amely önvédelemből kiszűri a fájdalmat, szintén hozzásegítette ahhoz, hogy lassan bár, de újra önmaga legyen. A gyerekeknek szükségük volt az édesanyjukra, ő pedig nem engedhette meg magának, hogy gyászoljon.

- Nem tudom, mihez kezdenék nélküled, Barbara - mosolygott hálásan. - Bob igazán szerencsés ember. Nagyszerű lány vagy.

És a hírek tovább özönlöttek. Júliusban sikertelen merényletet hajtottak végre Hitler ellen, aminek az volt az egyenes következménye, hogy nagyon sok magasrangú katona meg kellett, hogy váljon a karrierjétől. Egy részüket elfogta a *Gestapo*[64] és kínvallatásnak vetették alá, majd kivégezték őket, mások pedig, mint a mindig becsületes *Erwin Rommel*, inkább választották az öngyilkosságot, mint a nevük meghurcolását. A Wehrmacht elvesztette tehetséges parancsnokainak nagy részét, és ezt a hiányt a háború végéig már nem is heverhette ki. De ettől függetlenül, tovább folyt a háború.

A Távolkeleten is mind szorosabb lett az ostromgyűrű Japán körül. Egymás után szabadultak fel a szigetek, országok, amelyeket a felkelő nap országa elfoglalt. De a harcok ereje, kegyetlensége semmit sem csökkent. Japán nem akarta megadni magát.

Beköszöntött lassan az ősz, majd a tél is, és Bob már nem számolta a bevetéseket. A *B17*-es repülőerődök szerepe lassan mellékessé vált, mert az égen megjelentek a hatalmas *B29 Superfortress*[65]-ek. A szigetországot naponta érték a támadások, és Bob gyakran próbálta beleképzelni magát az egyszerű japánok helyzetébe. Vajon mi készteti őket arra, hogy vakon kövessék fanatikus vezetőiket, és ennyi szenvedést tűrjenek el? A nyugati ember észjárása képtelen volt megérteni a keletiek fegyelmét. Bob tudta, hogy ennek magas ára lesz, és azzal is tisztában volt, hogy ha vége lesz a háborúnak, az Egyesült Államok fura helyzetbe kerülhet. Támogatnia kell majd egykori ellenségeit, segítenie kell majd újjáépíteni a lerombolt országokat, mert ellenkező esetben fennáll annak a veszélye, hogy a nyomorba taszított népek ismét szélsőséges vezetők befolyása alá kerülnek, ami újabb háborúhoz vezethet.

---

[64] Geheime Staatspolizei = titkos államrendőrség; a náci Németország hírhedt és rettegett biztonsági rendőrsége

[65] A Boeing cég által gyártott nagy hatósugarú, négymotoros nehézbombázók

1944 Karácsonya csak Európában volt reménykeltő. Ott már látszott a hosszú alagút vége. Nyugat-Európa felszabadult, megkezdődhetett az újjáépítés. A németek egyetlen kísérletet tettek a hadi helyzet megváltoztatására, de a gyatrán megtervezett és ugyanolyan gyengén kivitelezett *Ardennek*[66]-beli ellentámadás hamar kudarcba fulladt. A front most már elérte Németország területét, és egyre nyomult előre.

Kelet-Európában azonban csak most kezdődött a szenvedés. Budapestet szovjet ostromgyűrű vette körül, a Wehrmacht és az *SS*[67] egységei, karöltve a magyar nyilasokkal, nem akarták feladni Magyarországot, és mint utolsó bástyát, a végsőkig akarták védeni az oroszok ellen. Szenvedés és terror jutott osztályrészül a magyaroknak, és senki sem volt képes megmondani, mikor lesz vége ennek a gyilkolásnak.

Az új év, 1945 nem sok jót ígért. A gonosz erők, amelyek arra szövetkeztek, hogy leigázzák a világot, foggal-körömmel ragaszkodtak ahhoz a kevéshez, ami még a hatalmuk alatt maradt. A német városokat a szövetséges légierők bombázták naponta, de Hitler nem volt hajlandó megadni magát. Gyerekeket, öregembereket küldött harcba reménytelen ügye érdekében. A német népnek nagyon elege lett már a háborúból, de fegyelemhez szokott, így tovább végezte a dolgát, ahogyan lehetett.

Február második felében ismét szenzációra ébredt az amerikai nép. A lapok büszke szalagcímekben közölték a nagy hírt: *„Tengerészgyalogosok Iwo Jimán!”* Ez a fura nevű sziget volt az első valóban japán földdarab, amelyet sikerült elfoglalni. Véres harcok árán tudták csak bevenni ezt a kis szigetet, de az amerikaiak számára nagy fegyvertény volt, a japánok pedig először érezhették úgy, hogy országuk elveszíti a háborút.

Keleten egyre-másra szabadultak fel a koncentrációs táborok, és a világot csak most járta be a megrázó hír: a nácik iparszerűen gyilkolták a zsidókat, cigányokat, szlávokat Lengyelországban. A híreket kísérő fényképek hihetetlenek voltak. Csontvázzá soványodott, rongyokba burkolt emberi kísértetek tekintete nézett szembe a kamerákkal, vádolva szinte az egész világot: „Miért engedtétek ezt megtörténni?” Hivatalos, pontos adatok még nem álltak rendelkezésre, de így is több millió áldozatról volt szó. Mindenki úgy érezte, a világ kivetkőzött önmagából, ha megengedte, hogy ilyesmi megtörténhessen. Most már minden eszközzel siettetni kellett a háború befejezését.

Ebben az időszakban Bobnak alig akadt már dolga. A bevetések ritkábbak lettek, alakulata inkább csak járőrfeladatokat hajtott végre, mert a légitámadásokat most már a *B29*-esekre bízták. Többször is megtörtént, hogy röplapokat szórtak a tönkrebombázott japán városokra, amelyekben felszólították a lakosságot, hogy tegye le a fegyvert, és vállalja a békét még akkor is, ha a vezetők nem akarják. De a japánokat ilyesmire felszólítani körülbelül annyit ért, mint egy vulkánt parafadugóval lecsillapítani.

Április az európai frontok összeomlását hozta magával. A német hadvezetés már tehetetlen, működésképtelen volt, csak elszigetelten tudott utasításokat adni a még harcoló egységeknek. A Luftwaffe szinte teljesen megbénult az üzemanyaghiány miatt, de itt-ott még működtek jól szervezett vadászrajok, amelyek megkeserítették a szövetséges pilóták életét. Északon a légierő és a haditengerészet igyekezett a még mindig megszállt Norvégiába menekíteni azt a keveset, ami a hadseregből megmaradt, mert a front már Berlin körül húzódott. A Führer

---

[66] A belga-német határvidéken húzódó hegység

[67] Schutzstaffel; a náci párt különleges katonai szervezete, amely a Wehrmachttól teljesen függetlenül működött

öngyilkos lett, a vezetést pedig *Dönitz*[68] tengernagy vette át, és gyakorolta húsz napon át, amíg a szövetségesek, május 23-án, jóval a fegyverletétel után el nem fogták. Május nyolcadikán letette a fegyvert a Wehrmacht, Berlin elesett, és Európában hivatalosan is véget ért a második világháború.

Viszont nagy veszteség érte Amerikát. Ugyanebben a hónapban meghalt Franklin Delano Roosevelt elnök, aki a negyedik terminusát már nem tudta teljesíteni. Helyét az addigi alelnök, Harry S. Truman foglalta el. A demokrata politikus követni akarta elődje útját, pedig nagyon nehéz helyzetben volt. Egy háború kellős közepén átvenni a vezetést nem kis feladatnak bizonyult.

Lassan nyár lett, Európában elhallgattak a fegyverek, de a Csendes Óceánon még mindig folytak a szigetharcok, és Japán nem akart kapitulálni. Truman elnök kiadta a parancsot: gyorsítani kell a *Manhattan-tervet*[69]. Vállalta azt a hálátlan szerepet, hogy elsőként veti be az atombombát, ha nincs más mód arra, hogy Japánt térdre kényszerítse, és az amerikai katonák életét megkímélje.

Bob alakulata ekkor Guam szigetén állomásozott, és már napok óta semmilyen bevetésben nem vettek részt. A férfinak roppant furcsa volt ez a csend, amihez évek óta nem szokott, és amilyenben csak azalatt a két hónap alatt volt része, amikor sebesüléséből lábadozva, otthon volt, a kis Budapesten. Sok szóbeszéd járt szájról szájra, de senki nem tudott semmilyen konkrétumot, hiszen a terv szigorú titoktartás mellett folyt már az elmúlt ősz óta. Bob mégis sejtette, hogy valami szokatlan van készülőben, csak megnevezni nem tudta. Az időközben előkerült Normannel próbálták találgatni, mi lesz a következő lépés, és egyáltalán, mikor lesz vége ennek az egész cirkusznak.

Utólag tudták csak meg a megrázó igazságot. 1945 augusztus hatodikán hajnalban, a Tianan-szigeti North Field légitámaszpontról egy *B29*-es szállt fel, *Paul Tibbets*[70] ezredes vezetésével, fedélzetén az ártatlan *Kisfiú* névre keresztelt bombával. Néhány órával később, reggel negyed tízkor Hirosima megszűnt létezni. Az eddig sosem tapasztalt erejű robbanás pillanatok alatt majdnem százezer ember életét oltotta ki, és a várost a földdel tette egyenlővé. Mindenki elképedve vette tudomásul, hogy Amerika ilyen fegyver birtokában van.

De a japánok még mindig nem voltak hajlandók megadni magukat. Már a szigetország területén folytak a harcok, faluról falura, városról városra, házról házra, de a megadás csak nem akart bekövetkezni. Augusztus 9-én Truman elnök beszédet mondott a rádióban. *„A világnak tudomásul kell vennie, hogy ledobtuk az első atombombát Hirosimára, egy [japán] katonai támaszpontra. Azért volt szükség erre a lépésre, mert, amennyire csak lehetséges, meg akartuk kímélni a polgári lakosságot. De ez a támadás csak figyelmeztetés arra nézve, hogy mi következhet még ezután. Amennyiben Japán nem adja meg magát, további bombákat kényszerülünk majd ledobni Japán hadiiparára, és szerencsétlen módon, civilek ezrei fognak majd meghalni. Éppen ezért felszólítom a japán polgári lakosságot, hogy azonnal hagyja el az iparvárosok körzetét, és mentse az életét.”*

Ezzel párhuzamosan ugyanazon a napon ledobták a második atombombát Nagaszaki városára.

---

[68] Karl Dönitz tengernagy, a Kriegsmarine (német haditengerészet) főparancsnoka, Hitler utóda

[69] Az amerikai nukleáris fegyver kidolgozását szolgáló titkos terv fedőneve

[70] Paul Warfield Tibbets ezredes vezette azt a repülőgépet, amely ledobta az első atombombát Hirosimára

Innen már aránylag rövid út vezetett a japán kapitulációhoz. Itt-ott még folytak harcok, de a két atomtámadás hírétől megbénult, elképedt katonai vezetők egymás után adták meg magukat, még mielőtt *Hirohito*[71], élete első, augusztus 15-iki nyilvános rádióbeszédében, be nem jelentette, hogy a Japán Császárság elfogadta az Egyesült Államok fegyverletételi követeléseit, és a lakosság további szenvedéseit megelőzendő, megadja magát.

Robert B. Mitchell őrnagy, akit közben előléptettek, parancsot kapott, hogy háborús hősi minőségében jelentkezzen Tokióban, az ott állomásozó *Missouri* cirkáló fedélzetén. Barátja, Norman West vezette azt a *Catalina*[72] repülőgépet, amellyel odarepült.

Díszegyenruhába öltözve, elfogultan és hitetlenkedve, hogy vége az évek óta tartó öldöklésnek, egyik tanúja lehetett a szeptember másodiki ceremóniának, amikor *Douglas MacArthur* és *Yosshijiro Umezu*[73] tábornokok aláírták azt az okmányt, amely véglegesen befejezettnek nyilvánította a második világháborút.

Hát ennek is vége lett. Bob alig várta, hogy hajóra szállhasson, és San Franciscóba utazzon. Levélben megbeszélte Barbarával, hogy az asszony a kikötőben várja majd. Amikor végre kikötött a hajó, az ünneplő tömegben alig ismerte meg a feleségét. A szép, szőke nő, akit annyi éve szeretett, eddig sosem tapasztalt kedvességgel fogadta.

- Isten hozott itthon, szerelmem… - suttogta az első ölelés és csók után. - Most már nem engedlek el magam mellől. Soha többé, Bob. Balázs… - szólította még egyszer eredeti, magyar nevén. - Mostantól fogva együtt maradunk, amíg a halál el nem választ.

Némán, meghatottan szorongatták egymás kezét a mólón. A körülöttük hullámzó emberáradat, zászlókkal, transzparensekkel, a hazatérő hős katonákat fogadó zajos dalokkal teljesen eltűnt egy pillanatra. Bob és Barbara Mitchell, akik megjárták az egymásra várakozás tisztítótüzét, még mindig nem akarták elhinni, hogy végre újra együtt lehetnek. Szeretetük és szerelmük kiállta az idő próbáját. A hosszú út, amit egymástól távol, mégis EGYÜTT tettek meg, most véget ért.

- Gyerünk az állomásra - bökte oldalba barátját Norman West, aki alig tudott kibontakozni Martha karjaiból. - Még sok dolgunk van odahaza.

---

[71] Japán császár

[72] Amerikai gyártmányú hidroplán

[73] A japán kapitulációt aláíró amerikai, ill. Japán tábornokok

Második rész

Újra Amerika 1945-1953

Hosszú ősz volt az 1946-os. Langyos szelek játszadoztak a füves rónákon, az erdők között, a vizek fölött, és Barbarának az volt az érzése, valahol otthon van, az Alföldön. Már rég elfelejtette, mit jelent a honvágy, de ilyenkor, ha az időjárás tréfásan felidézte Magyarországot, úgy érezte, csak ki kell nyitnia a szemét, és otthon tér magához. Pedig hol volt már Pannónia, hol voltak már a megszokott, és azóta elfelejtett tájak, emberek! Azóta majdnem nyolc év telt el, nyolc kegyetlen, veszélyekkel és lemondásokkal teli esztendő, amely idő alatt ő is, Bob is megtanulták, hogy csak az ember legközvetlenebb környezete az övé, és még azt is foggal-körömmel kell védeni, mert a legcsekélyebb egyensúlyzavar is képes kihúzni az ember lába alól a talajt, és menthetetlenül otthontalanná válik.

Már egy éve, hogy újra együtt éltek a kis budapesti házban. Amikor Bob hazatért a frontról, mindketten attól féltek, nem fogják tudni együtt újrakezdeni az életet. Rettegtek tőle, hogy a sokéves távollét, a harcok attrocitásai, az emlékezetbe vésődött halottak és sebesültek egy életre megmérgezték mindkettőjük lelkét. Nem így történt.

A szeretet erősebbnek bizonyult. Bob, amint hazatért, azonnal elutazott St. Louisba, és a körzeti parancsnokságon hivatalosan is leszereltnek nyilvánították. Megkapta a neki járó leszerelési díjat, és egy oklevelet, hogy mind az egyenruháját, mind a hadseregben betöltött rangját civilként is használhatja. Eleinte nem tudta, mihez kezdjen ezzel a kiváltsággal. Az angyalbőrtől egy életre meg akart szabadulni, a rangja pedig? Ki olyan hülye, hogy valakit csak úgy „őrnagy úr”-nak szólítson? És kinek van erre szüksége? Bob tudta, hogy egyhamar nem enged újra a csábításnak. Egyelőre még hivatásáról, a repülésről sem akart tudni. Tele volt vele, mint aki két egymás után következő életre kirepülte magát.

Pedig valamilyen munka után kellett néznie. Nem volt könnyű, miután véget ért a háború, és az addig íjként felajzott ipar lassan kezdett összeesni. Olyan cégek, amelyek addig teljes kapacitással dolgoztak, most elkezdték visszafogni magukat, és fokozatosan elbocsájtották a konjunktúra éveiben felvett munkaerőt. Hiába volt Bob elsőrendű szakember, hiába volt mérnöki oklevele, itt, a Közép-Nyugaton szóba sem álltak vele. Egyszerűen nem tudta, mihez fogjon. Annál inkább bosszantotta ez, mivel augusztus végén kiderült, hogy Barbara újra terhes. Ha el akarta látni a családját, muszáj volt levetkőznie minden büszkeségét, minden előítéletét, és sürgősen munkát lelnie.

Maga a terhesség híre óriási öröm volt a házaspárnak. Bob félszegen vigyorgott, amikor megtudta a nagy újságot, és félénken ölelte magához feleségét.

- Most akkor hogy lesz ezután? - kérdezte kisfiús mosollyal, és le nem tudta venni a szemét az asszonyról, akit most százszor szebbnek talált, mint eddig bármikor.

- Na ne tettesd magad butának, Robert Mitchell! - nevetett Barbara. - Ne akard bemesélni nekem, hogy nem tudod! Mégis, mit gondolsz?

Bob nem tudta, mit gondoljon. Agyában, amely addig konkrét feladatok megoldásához szokott, most teljes káosz uralkodott. A háború évei alatt teljesen elszokott attól, hogy „civil” gondolatokkal terhelje magát. A sebesülés után itthon töltött két hónap kivétel volt, hiszen akkor sem tudott teljesen elkülönülni a fronttól, és minden nap érzékelte, amint telik az idő, és közeledik a nap, amikor vissza kell térnie a harcmezőre. De most valami megfejthetetlen űr keletkezett benne.

- Nem tudom, hogyan gondolom, kedvesem - vallotta be. - Elszoktam tőled. Elszoktam attól, hogy nem repülőgépzajra riadok fel, ha éppen olyan szerencsés vagyok, és tudok aludni. Elszoktam attól - merengőn a távolba nézett, - hogy téged ölelhesselek, amikor csak kedvem tartja. - Vágyakozva magához vonta az asszonyt, és megcsókolta. - Iszonyatosan hiányoztál, Barbara. Belebetegedtem… És hihetetlen, hogy apa leszek.

A nő meghatottan viszonozta az ölelést. Szerette a férjét, még most is ugyanolyan erővel, mint tizenegy évvel ezelőtt, amikor igent mondott neki az oltár előtt. Tétova ujjakkal borzolgatta a férfi őszülő, rövidre nyírt haját, és lassan, mélázva ringatta.

- Te is hiányoztál, szerelmem. El sem hiszed, mennyire. És fogalmad sem lehet arról, hogy mennyire féltettelek. Csak… Sosem mutathattam ki. Amikor hazafelé tartottál, sebesülten, és azt mondtad, nem jössz egyenesen haza… Nos, akkor még nem tudtam, mi bajod, de sejtettem. Éreztem, hogy nem vagy ugyanaz, akit elengedtem magam mellől. - Egy pillanatra elhallgatott, és hagyta, hogy az emlékek magukkal sodorják. - Aztán, amikor megláttalak mankóval, sántán… Összetört bennem valami. Csak hetek múlva, amikor már rendesen tudtál járni, akkor tértem teljesen magamhoz. És akkor is lázadozni kezdtem. Most engedjelek el magam mellől? PONT MOST??? - Nedvesen csillogó szemekkel nézett a férjére. - Nem olyan könnyű leszokni rólad, Bob. LEHETETLEN. Lázálmos éjszakáimon attól rettegtem, nehogy nekem hozzon valaki olyan hírt, mint amilyet te vittél Andy Cole szüleinek. - Megtorpant a beszédben, és csak egy nagyon mély, a szívéből felszakadó sóhaj után tudta folytatni. - Belehaltam volna.

A férfi nem felelt. Nem volt, mit felelnie. Hálát adott Istennek, hogy ilyen párja van.

Végül megoldódott a dilemma. Poplar Air Force Base megszűnt katonai repülőtér lenni. Már nem volt szükség rá, és a hadsereg, illetve a frissen megalakult független *US Air Force*[74] elköltöztette innen a gépeket és a személyzetet. Az utolsó napokban Bob és elmaradhatatlan barátja, Norman szinte minden idejüket Kennedy ezredessel töltötték.

- Hej, fiúk - sóhajtott az idős tiszt - de jó volna, ha ti is velünk tarthatnátok. Apropó, nem akar valamelyikőtök visszajönni kiképzőnek? Nem megyünk messzire. Csak Springfield mellé, Ozarkba. Na?

Bob és Norman némán néztek egymásra, és egyszerre rázták meg a fejüket. Egyikük sem akart megint a légierő keretében dolgozni. Már megbeszélték, mi lenne a megfelelő megoldás kettőjüknek.

- Sajnálom, ezredes - rázta meg a fejét Norman. - Civilek akarunk maradni. És nem szeretnénk olyan messze kerülni otthonról megint. Hanem - meredt Kennedyre - mondja csak, minden gépet elköltöztetnek? Úgy értem, semmit nem selejteznek ki?

Kennedy kíváncsian fürkészte a két barátot. Sejtette, hogy min törik a fejüket, de egyelőre nem szólhatott. Az utasítás szerint árverésre bocsájtották volna a kimustrálásra kerülő gépeket. De segíteni is akart.

- Nézzék, mondok valamit, de nem tőlem tudják. Rendben? - Cigarettát vett elő az íróasztala fiókjából, de csak sodorgatta, szagolgatta, nem gyújtott rá. Már másfél éve nem dohányzott. - A jövő hónapban elárverezzük a régi gépeket. November első vasárnapján lesz az árverés. Amit nem tudunk így eladni, azt megsemmisítik. Jöjjenek el, és meglátjuk, mit tehetünk. Mi

---

[74] Az Egyesült Államok Légiereje

úgyis áttérünk lassan a sugárhajtású gépekre, a robbanómotorosokra már alig lesz szükség. Alapkiképzésre nem kell olyan sok. Rendben?

- Rendben, ezredes - felelte Bob, és felállt. Kezet nyújtott Kennedynek, Norman is elbúcsúzott.

A reptér kapujában összenéztek.

- Te is arra gondoltál, amire én? - kérdezte Norman.

- Azt én nem tudhatom, hogy te mire gondoltál, de az a két darab kétüléses *P40*-es nagyon megfelelne. Ha nem túl drága. A fene egye meg - vakarta meg a fejét Bob - nem tudok elszakadni ezektől a kávédarálóktól.

Egy ideje azt tervezte, hogy Normannel együtt szerény kis vállalatot alapít. Légibemutatók, gyorsfutári szolgálat, esetleg repülés-oktatás lett volna a profil. Maga a repülés, a háború elmúltával, eddig sosem látott lendületet vett. Amerika egén most már mindennaposak lettek az utasszállító gépek. Keletről nyugatra, nyugatról keletre szállították az utasokat, és úgy tűnt, mintha mindenki repülni akarna. A vasút kezdett kimenni a divatból, mindenki sietett, mihamarabb ott akart lenni a célban. Felgyorsult az élet.

Az előre megbeszélt napon elmentek Poplarba, és délre már a két *P40*-es boldog tulajdonosai voltak. Nem is kellett nagyon kiköltekezniük, mert kevés volt a licitáló, és majdnem kikiáltási áron jutottak hozzá a gépekhez. Összenevettek, és hazafelé menet benéztek Kevin kocsmájába, hogy egy kis sörrel ünnepeljék meg a vásárt.

A poplari repülőtér gazdátlan maradt, és kettőjüknek nagy is volt. Ez gondot okozott, mert nehéz volt karban tartani a füves leszállópályákat, a hangárokat. De csinálták becsülettel, megszokásból, dacból. Hétvégeken kisebb bemutatókat szerveztek potom pénzért a környékbeli farmereknek és családjaiknak, és hol Bob, hol Norman volt az üldözött, az „ellenség". Valódi légicsatákat vívtak egymással, a száját tátó közönség feje fölött, és pillanatokra mindketten beleélték magukat az elmúlt évek harcaiba. A két *P40*-es jó szolgálatot tett. Megbízható masinák voltak még mindig, hála Bob előrelátásának, aminek következtében az utolsó percig rendben tartották őket. A légitámaszponton, még Bob bevonulása után is megmaradt az a karbantartási rendszer, ami annyira elnyerte Kennedy tetszését. Most ennek a gyümölcsét élvezték mindketten, hiszen egy időre nem volt gondjuk a gépekkel.

Viszont az üzemanyag ára, a rezsi magas volt, és adót is kellett fizetni, még akkor is, ha mint volt frontkatonák, kedvezményt kaptak. Bob is, Norman is külön-külön azon töprengtek, hogy esetleg kiválnak az alig megalapított vállalatból, de egyikük sem tudta rászánni magát, hogy cserben hagyja a társát. A helyzet kezdett kilátástalanná válni.

Barbara egy ideje felfigyelt a párja homlokán egyre szaporodó ráncokra, de ameddig lehetett, nem zavarta a kérdéseivel. Ismerte már a férfi jellemét, és tudta, hogy hagynia kell, amíg maga emészti meg a gondjait, és kivárni, hogy szükségét érezze a beszédnek. Tudta, hogy Bob előbb vagy utóbb maga fog előrukkolni a bajával.

- Kedvesem - mondta tétován a férfi, amikor egy késő délutánon hazatért a repülőtérről - szeretnék megbeszélni valamit veled. - Szomorkás tekintettel nézett az asszonyra, és bátortalanul fogta meg a kezét. - Azt hiszem, lassan a csőd szélére jutunk. Nem tudom így folytatni ezt az ipart. Mit tanácsolsz?

Barbara szembe fordult vele, és a vállára tette a kezét.

- Bob, nekem ebbe nem lehet beleszólásom. Nem értek hozzá. A te hivatásod, a te szakmád. Tudom, hogy imádod a repülést. Mondd el nekem, mik a te elképzeléseid, és aztán elmondom neked a véleményemet.

A férfi a hűtőszekrényhez lépett, és kivett egy üveg Coca-Colát. Mohón ivott belőle, aztán visszatette. Leült az asztalhoz, maga elé húzta a hamutartót, és rágyújtott. Némán szívta félig a cigarettáját, és csak azután szólalt meg.

- Magam sem tudom, Barbara. Alig van pénzem. Az egyik lehetőség volna a szállítás, de senki sem akar megbízást adni rá. Meg aztán - vakarta meg a feje búbját - ezekkel a kis gépekkel nem is lehet. Azt hiszem, rosszul tettem, hogy éppen vadászgépet vásároltam azon az árverésen. A másik lehetőség… Teljesen lemondani róla, és más után nézni. De azt te is tudod, hogy itt nem megy. Elmenjünk innen? És ha igen, akkor is, hova? - Mérgesen nyomta el a cigarettáját a hamutartóban, és szinte esdeklő tekintettel nézett az asszonyra. - Téged sem akarlak összevissza rángatni most, ebben a helyzetben. Talán okosabb volna egyelőre csinálni, amit lehet, és megvárni a baba születését. De aztán… Muszáj lesz tenni valamit, amíg nem késő.

Barbara a férje mellé lépett, és lágyan megsimogatta. Mint egy gyereknek, az álla alá nyúlt, maga felé emelte az arcát, és biztatóan mosolygott rá.

- Bob, szívem, most ne velem törődj. A baba így is, úgy is megérkezik. Rossz nézni, ahogyan emészted magad. Határozz te, és én mindenben melletted állok. Értesz? - Lehajolt, és megcsókolta a férjét. - Ne feledd el, hogy a társad vagyok. Ha kibírtam annyi háborús év bizonytalanságát, akkor ezt is kibírom.

Valójában ezzel a beszélgetéssel semmire sem tettek pontot, csak elodázták a döntést. Bob megpróbált beszélni Normannel is, de a barátja pontosan olyan tanácstalan volt, mint ő maga. Aztán teljesen váratlanul adódott egy lehetőség. Kennedy ezredes levele valóságos forradalmat hozott magával. Az ozarki légitámaszpont további gépeket selejtezett ki, és az egyik közülük egy *DC3*[75]-as volt. Elmentek megnézni, kipróbálni, és úgy találták, érdemes belefektetni a pénzt.

- Na, most már csak egy megfelelő név, és valami kis reklám kellene a vállalatnak - állapította meg Barbara, amikor a két férfi hazaért a *Dakotá*-val. - Majd én gondoskodom erről, fiúk. Martha, segítesz? - nevetett asszonytársára, aki ugyanolyan szeretettel és anyás elnézéssel figyelte a két férfit, mint ő.

- Persze, ez a két ember megérdemli.

Aznap este még tanakodtak egy keveset, és megszületett a cég neve. Az addigi *Bob&Norman's*-ből kialakult a *Dakota Wings Air Charter*[76], amit már a következő naptól kezdett hirdetni a *Poplar Bluff Daily*. A hét végére pedig érkezni kezdtek az első megrendelések. Úgy tűnt, végre megjavul az életük, és kezdenek egyenesbe jönni.

Bob és Norman nem is sejtette, hogy még a két vadászgépnek is jut szerep, méghozzá nem is csekély. Amióta vége lett a háborúnak, a hollywoodi filmgyárak egyre-másra ontották a háborús filmeket. A nagyobb cégek, mint a *20-th Century Fox* és a *Paramount*[77], amelyek nagy költségvetéssel dolgoztak, megengedhették maguknak, hogy a hadsereg és a légierő

---

[75] A McDonnel-Douglas által gyártott kétmotoros szállítógép, ismertebb nevén Dakota

[76] Dakota Szárnyak Légi Charter-válallat

[77] Ismert filmvállalatok

segítségével és statisztálásával filmezzenek. De a kisebb stúdióknak nem futotta erre, és szinte lámpással kutattak országszerte olyan pilóták után, mint Norman és Bob, akiknek gépük is volt. Szerződést ajánlottak nekik, hogy háborús témájú filmekben szerepeljenek.

Azonban a legnagyobb meglepetés nem is ez volt, hanem az a decemberi reggel, amikor egy ütött-kopott Ford kisteherautó fékezett le a repülőtér kapujában. Normannel egyszerre érkezett, Bob már ott volt. A kocsiban egy hihetetlenül sovány és magas, torzonborz szakállt és fekete napszemüveget viselő férfi ült. Farmer-öltönye olajfoltos volt, szája sarkában félig szívott és kialudt szivar fityegett. Első látásra bárki csavargónak nézte volna.

- Kit keres, uram? - kérdezte Norman gyanakodva. - Segíthetek egyáltalán?

- Azt hiszem, segíthet - felelte nevetve a furcsa jövevény. - Munkát keresek. Pilóta vagyok. Akad maguknál valamilyen meló?

- Így, fél lábon nem tudok választ adni - mondta West. - Nem én vagyok ennek a cégnek az egyedüli tulajdonosa, nem dönthetek egymagam. Jöjjön be, és beszéljen a társammal, úgy látom, már itt van a kocsija. - Behajtottak, és megálltak az irodabarakk előtt. - Hé, Bob, hoztam valakit! - kiáltotta Norman. - Még egy ilyen bolond, mint mi ketten. - Engesztelőn fordult a vendég felé. - Már megbocsásson, de mi ketten tényleg bolondok vagyunk.

Beléptek az irodába. Bob éppen az aznapi időjárás-jelentéseket tanulmányozta, mert a délelőtt folyamán Nebraskába kellett repülnie a *Dakotá*-val. Szórakozottan nézett fel a papírjaiból.

- Tessék, miben segíthetek? - kérdezte. - Ha jól értettem, maga is pilóta.

- Igen, az vagyok - felelte mosolyogva a férfi. - Vadász voltam a háborúban. De elvezetek akármilyen gépet. Jó tanítómesterem volt - kuncogta kedélyesen, és még mindig nem vette le a napszemüvegét.

- Aha, értem - mosolyodott el Bob is. - És megtudhatnám, ki volt az a tanítómester? Talán ismerem. Jó ajánlólevél lehet, ha tudom.

- Semmi akadálya, uram - nevette el magát a vendég. - Csak nézzen a tükörbe, és meglátja. Itt ül, az asztal másik oldalán. - Csak ekkor vette le a szemüvegét, és Bob elcsodálkozott. Az arc, a szakáll semmit sem mondott neki, de a magas termet, a hang és ez a szürke szempár ismerős volt.

- Csak nem?… Mark! - kiáltotta el magát, és úgy ugrott fel, hogy a széke zajosan felborult. - Mark Lubinsky! Te csavargó! Hol a pokolban kószáltál eddig?

Valóban Lubinsky volt az. A padlóra dobta a válltáskáját, és feszengve tűrte, hogy Bob, aki közben megbotolva megkerülte az asztalt, magához ölelje. Amaz azt sem tudta, hogyan fejezze ki az örömét.

- Hej, te… Úgy eltűntél, mint szürke szamár a ködben. Mi történt veled? - faggatta Bob. - Ülj már le, és mesélj!

Lubinsky letelepedett az íróasztal előtti székre, végtelen lábát kinyújtóztatta, és gyufát kotort elő a dzsekije zsebéből. Rágyújtott fél szivarjára, közben körbehordozta a tekintetét az irodán. Norman is letelepedett a másik asztal mögé, és feszülten figyelte, mit fog mesélni a vendég.

- Hát… Nem is tudom, hogyan és hol kezdjem. Őrnagy úr talán tudja, hogy a sebesülése után ott maradtam az *Enterprise*-on. Azután…

- Álljon meg a menet! - emelte fel a kezét Bob. - Először is, nem vagyok őrnagy úr. Nem vagyok katona többé. Úgyhogy csak szólíts nyugodtan a nevemen, oké? Na, mesélj, mert sejtem, hogy van mit mesélned.

Nem csalódott, és amint Lubinsky felsorolta a vele történteket, a férfi rájött, hogy egykori tanítványa valóban ember a talpán. Megtudta, hogy Mark gépét is lelőtték a japánok, és a fiatalember fogságba esett. Minden dicsekvés nélkül, szárazon és tárgyilagosan mesélte el a kalandjait, talán még kissé szégyenkezve is, amikor látta, hogy két hallgatója felvonja a szemöldökét. Nem akart a hős szerepében tetszelegni, de elmondta, milyen embertelen körülmények között éltek, jobban mondva tengődtek a hadifoglyok a japánoknál.

- Mindennapos dolog volt a verés, az éhezésről nem is szólva. Szökésről álmodni sem lehetett. Állatok voltunk, és a japánok éreztették is velünk azt, hogy alsóbbrendűeknek tekintenek bennünket. Havonta más és más táborba hajtottak minket, gyalog, szuronyok között. Amikor a légierő ledobta az első atombombát Hirosimára, az akkori táborparancsnok felsorakoztatott mindenkit. Lehettünk vagy kétszázan. Találomra kiválasztott húsz embert, és ott, a szemünk láttára lefejezte őket. Saját kezűleg. Azután megmondta, hogy ezentúl naponta megismétli ezt, és tíz nap alatt hírmondó sem marad belőlünk. - Elhallgatott, elnyomta a szivart, és kibámult az ablakon. - Szerencsénk volt, mert három nap múlva Nagaszaki is megkapta a magáét. Akkor már nem gyilkolt tovább. Egyszerűen harakirit követett el, és további két nap múlva megérkeztek a mieink.

Súlyos, mély csönd ereszkedett az irodára. Miután Lubinsky befejezte a meséjét, senkinek nem volt sem kedve, sem ereje megszólalni. Bob úgy érezte, az ő kálváriája a nyomába sem érhet Mark viszontagságainak. Mindhárman hallgattak, emésztették a hallottakat, és a két barát egymásra nézett. Aztán Norman West szólalt meg, nagy sokára.

- Hát, nem volt limonádé, amiken keresztül mentél, fiam. Egy dolgot mondhatok, és azt hiszem, Bob is egyetért velem ebben. - Társára nézett, aki némán bólintott. Már tudta, mit akar mondani Norman. - Ide figyelj. Ez a mi kis vállalatunk alig tengődik. Egyik napról a másikra élünk, evickélünk. Ha a helyedben akárki más jött volna ide azzal, hogy pilótaként munkát keres, elutasítottuk volna. Igaz, Bob? - Amaz ismét helyeslően bólintott. - De ha a szánktól kell megvonnunk a falatot, neked akkor is itt a helyed. Ahol mi ketten megélünk, ott neked is jut egy falat kenyér. Hátha még valami ötleted is támad, és fel tudod lendíteni a céget. Úgyhogy, Isten hozott itthon!

Barbara már hetek óta egyfajta megmagyarázhatatlan feszültségben élt. Férjének fel is tűnt ez, és kérdezősködött is eleget, de az asszony nem felelt egyértelműen. Bob ezt inkább a terhesség okozta, elkerülhetetlen stressznek tulajdonította, és mivel nem akarta még jobban felzaklatni az asszonyt, inkább nem faggatta. De észre kellett vennie, hogy valami nagyon nincs rendben.

1947 január derekán, amikor éppen egy hosszabb útról tért vissza, Texasból, különösen szomorú hangulatban találta Barbarát. Most már nem tudott uralkodni a kíváncsiságán, pontot akart tenni végre erre a több hete tartó furcsaságra. Megmosdott, a vacsorát félretolta, és aggódva ölelte magához a nőt.

- Kérlek, Barbara… Mondd el, mi bánt. Hetek óta látom, hogy eszed magad valami miatt. Segíteni szeretnék, de ha nem tudom, mi a baj, képtelen vagyok rá. Miért nem beszélsz? Én bántottalak meg valamivel?

- Nem te - sietett megnyugtatni a nő. - Veled semmi baj, hacsak az nem, hogy teljesen elmerülsz a munkádban. Nem vetted észre, hogy már majdnem két éve vége a háborúnak, és egyetlen levél sem érkezett otthonról? Neked nem tűnt föl? Nem kérdezted meg magadtól, mi lehet a bátyáddal?

Bob nem tudta, mit feleljen. Igen, ez a kérdés benne is megfogalmazódott, de a napi gondjai valóban a háttérbe szorítottak mindent, és soha nem jutott el arra a pontra, ahol követelni kezdte volna a választ. Péter sosem volt az a nagyon szorgalmas levélíró. De most, hogy a felesége megfogalmazta, világosan kimondta az eddig kimondatlan kérdést, rádöbbent, hogy mennyire igaz, és restellte magát eddigi nemtörődömségéért.

- Igazad van, szívem. Ne haragudj, valóban teljesen belemerültem a vállalati gondokba. Megvacsorázom, és azonnal írok.

- Ne kapkodj, Bob, én már megtettem. Egyél nyugodtan, és aztán majd mesélek. Tudod - bátortalanul megtorpant, és lesütötte a tekintetét - attól félek, valami nagy baj történhetett odahaza. Ennyi idő alatt már újra meg kellett volna találnunk egymást. Péter nem írt. Vilmos sem, és azt sem tudom, mi van a szüleimmel.

A nyomott hangulattól Bob étvágya is elmúlt. Csak turkálta a finom rántottát, és két falat után ismét félretolta a tányért. Nem tudott enni. Barbara közben bement a nappaliba, és egy levéllel tért vissza. Férje elé tette az asztalra, lassan, mint valami törékeny, igen drága tárgyat. A férfi felismerte a borítékon az asszony kézírását, aztán feltűnt neki a hivatalos pecsét magyar szövege is: címzett ismeretlen, ezen a címen nem található. Vissza a feladónak. Dátum: 1946 december 16. Tétován forgatta az ujjai között a levelet.

- És most szerinted mi a teendő? - kérdezte fojtott hangon. - Nekem fogalmam sincs, hogyan kezdhetném el a nyomozást.

- Nekem sincs, Bob - felelte a nő halkan. - Talán még várnunk kellene. Te is tudod, hiszen hallhattad, hogy odahaza teljes a káosz. Koalíció van, de a kommunisták vezetik. Szerintem az is egy csoda, hogy ez az egyetlen levelem visszatért. Pedig nyolcat küldtem. De engem nem is ez aggaszt a leginkább, hanem az, hogy Bécsbe is írtam, de onnan még ennyi választ sem kaptam. Félek, Bob. Nagyon félek.

További egy hét telt el, és Bob ismét visszasüllyedt a napi gondokba, de Barbara, miután kissé összeszedte magát, elkezdte szervezni a kutatást. Újabb levelet fogalmazott meg, ezúttal a Nemzetközi Vöröskeresztnek, Genfbe, egy másikat pedig a Magyar Vöröskeresztnek, a legutolsó ismert címre. Kérte, hogy a lehető legpontosabb információval segítsék a kutatását a budapesti illetőségű Mihályfi Péter mérnök és a bécsi illetőségű Danziger család után. Maga utazott be Poplar Bluff-ba, és ajánlva adta fel a leveleket, aztán ismét várakozni kezdett. Hosszú ideig kellett várnia, mire a válasz megérkezett.

A Magyar Vöröskereszt semmilyen használható információt nem tudott adni. Mihályfi Péterről 1943 óta nem létezett semmiféle adat. A Nemzetközi Vöröskereszt válasza sem volt sokkal tartalmasabb, talán csak annyiban ütött el az előzőtől, hogy udvariasabb formában, cikornyásabban volt megfogalmazva. De kézzelfogható, hasznos szálat ez a levél sem adott a kezébe. Barbara most már maga sem tudta, mit tehetne még eltűnt rokonai felkutatására.

Pedig a folyamat már megindult a kulisszák mögött, csak láthatatlanul, ellenőrizhetetlenül zajlott. Lassan kitavaszodott, elolvadt a hó, kizöldült a természet, és ezzel együtt mintha a reménység is visszaköltözött volna Barbara lelkébe. Bob, akit megint leginkább a repülés kötött le, voltaképpen csak asszonya terhességének az előrehaladtát kísérte figyelemmel, minden egyébre bezárkózott. A nő meg tudta érteni. A légivállalat ügyei megint nem a legsimábban mentek, és a férfinak elég volt egyfajta izgalom.

Március második felében érkezett meg az a levél, amely aztán napok alatt fenekestől felfordította addigi rendjüket. A feladója Wilhelm Danziger volt, Barbara bátyja, és a levél a svájci

Baselben keltezett. Lakonikus, néhány soros levél volt, és arról értesítette őket, hogy Vilmos április első napjaiban Amerikába látogat.

- Talán most végre megtudunk valamit az otthoniakról - reménykedett Barbara. - Istenem, ha elgondolom, milyen hosszú ideje nem láttam Vilmost… Egyáltalán, senkit sem az otthoniak közül… Bob, nekem néha az az érzésem, hogy nem is Magyarországról származunk, hogy csak álom, hazugság a magyar eredetünk, és az, hogy magyarul beszélünk még mindig…

- Igazad van, kedvesem - simogatta meg Bob a felesége haját. - Csak egy dologra kérlek. Ígérd meg nekem, hogy akármit hallunk, nem izgatod fel magad. Neki fog megártani - tette a kezét óvatosan az asszony egyre gömbölyödő hasára. - A gyermekünkre gondolj. Az ő érdekében igyekezz higgadt lenni. Tudom, nem lesz könnyű, de amennyi szörnyűséget hallottunk már az európai háborúról, mindenre fel kell készülnünk. Én majd elrepülök New Yorkba Vilmosért, és hazahozom.

Telefonon megérdeklődte, melyik hajónak kell Európából érkeznie április legelején, és azt a választ kapta, hogy a *Queen Mary*[78] másodikán hajnalban köt ki New Yorkban. Ezért már elsején délután fel kellett szállnia, hogy idejében odaérjen, szállást is keressen, és másnap reggel ott lehessen a kikötőben.

Barbara izgalma már Bobra is átragadt. Maga a repülőút rutinfeladat volt, számtalanszor megtette már, de most mégis úgy érezte, valami nagyon kellemetlen hír várja az út végén. Nem volt biztos benne, hogy lesz-e bátorsága felpattintani ezt a Pandora-szelencét. Abban pedig végképp kételkedett, hogy Barbarának lesz-e ereje szembenézni az elkerülhetetlennel. Még semmi konkrétumot nem tudott, de sejtette, hogy Vilmos olyan híreket hoz, amelyek végleg megváltoztatják az életüket. Csak most, New York felé repülve, döbbent rá, hogy otthon maradt családjuk, rokonaik sokkal kegyetlenebb sorsnak voltak kitéve, mint ők itt, Amerikában.

A *Newark*[79] repülőtéren szállt le. Parkolóhangárba tette a *Dakotá*-t, aztán sietve elhagyta a légikikötőt, és buszra szállt, amely majdnem a kikötőig vitte. Itt, egy kis mellékutcában, egy kopott, lerobbant szállodában húzódott meg másnap hajnalig, amikor a hajónak ki kellett kötnie.

Egész éjszaka nem jött álom a szemére. Csak forgolódott a nyikorgó vaságyon, és a félig behúzott elsötétítő függöny résén az utcáról beszűrődő fényjátékot figyelte a mennyezeten. Most megint olyan elszigeteltnek érezte magát, mint amikor az anyahajó kajütjében akart hasztalanul pihenni. Hosszú pillanatokra valami álomhoz hasonló révületbe került, és ebből úgy riadt fel, hogy szinte hallotta a riadót jelző szirénát, pedig csak egy rendőrkocsi száguldott el az utcán.

Hajnali háromkor már nem tudta tovább tűrni a kínlódást. Felkelt, megmosdott, megborotválkozott, és fél négykor elhagyta a szállodát. Gyalog ment le a kikötőbe, útközben betért egy éjjel-nappal nyitva tartó bárba, és egy pocsék ízű, de legalább jó forró kávéval próbált életet önteni magába. Aztán tovább ballagott a dokkok felé, és az egyre világosodó eget kémlelte.

Mire leért a rakpartra, már gyülekezett a tömeg. Emberek százai nyüzsögtek hatalmas összevisszaságban, és a víz felé nyújtogatták a nyakukat. Háromnegyed ötkor, már majdnem teljesen világosban, egyszer csak felbődült egy mély hajókürt, és a Szabadságszobor mellett

---

[78] Patinás óceánjáró

[79] New York egyik repülőtere

feltűnt a révhajók által kísért hatalmas óceánjáró. Lassan, méltóságteljesen közeledett a part felé, és Bob önkéntelenül is a fedélzeten álló embereket kezdte figyelni, pedig tudta, hogy ilyen távolságról biztosan senkit sem fog felismerni. Közben felkelt a nap is, és vörös ellenfényében a hajó is, a mögötte elterülő Long Island is csak fekete sziluettként rajzolódott ki. Egyetlen pillanatra eszébe ötlött, hogy nyolc esztendővel ezelőtt még ott lakott Barbarával, az Adams Streeten.

Aztán a part mellé simult a hajó, a tengerészek kidobták a vastag köteleket, parton várakozó társaik pedig a vaskos kikötőbakokhoz rögzítették őket. Felhangzott a kikötést jelző három kürtszó, és a hajóhíd is a móló kövezetére csattant. Fúvószenekar kezdett harsányan játszani valahol a közelben, de Bob nem törődött vele. Találomra igyekezett minél közelebb kerülni a két hajóhíd egyikéhez, és abban reménykedett, hogy sógora nem a másikon fog partra szállni.

A nagy tumultusban, integetésben és kiáltozásban is észrevette a magas, körszakállas férfit. Vilmost nem látta vagy tíz éve, de szinte semmit sem öregedett, csak megőszült. Kalap nélkül, fedetlen fővel lépkedett lefelé a partra, kezében egyetlen hatalmas utazótáskát cipelt. Bobot tizenöt lépés választotta el a hajóhíd végétől, és mire a tömegben furakodva odaért, Vilmos már lelépett a rakpartra. Némán állt meg egymással szemben a két férfi.

- Szervusz, Balázs - nyújtotta a kezét Danziger. - Semmit sem változtál.

- Szervusz, Vilmos - viszonozta az üdvözlést Bob, aztán magához ölelte felesége bátyját, aki vele volt egykorú. - Isten hozott Amerikában.

Hazafelé repülve egy szót sem szóltak egymáshoz. Bobnak jó ürügy volt, hogy közben elromlott az idő, és arra kellett figyelnie. Vilmos pedig nem akarta megelőzni önmagát az elbeszéléssel. Egykedvűen ült a másodpilóta ülésében, és fél szemmel leste sógora tevékenységét. Vajmi keveset értett a repüléshez, de Bob mozdulatai annyira önmagukért beszéltek, hogy mire leszálltak Poplarban, úgy érezte, el tudná vezetni ezt a masinát akárhová.

Bob nyugtalan volt. Vilmos hallgatagsága megérlelte benne azt a bizonyosságot, hogy semmi jót nem fog hallani otthonról. Idegesen végezte el a leszállás utáni rutinfeladatokat, reszkető kézzel töltötte ki a fedélzeti naplót, és alig várta, hogy kocsiba üljenek, és elinduljanak Budapest felé. Úgy tervezte, hogy útközben kifaggatja a sógorát, mert legalább ő maga tudni akarta, még a hazaérkezés előtt, hogy Vilmos milyen híreket hozott. De nem volt ereje megszólalni. Szokásától eltérően görcsösen szorongatta a volánt hazáig, és szégyellte magát.

Barbara ösztönösen a bátyja nyakába ugrott, amint meglátta.

- Vili… Édes bátyám… - a könnyekkel küszködött, hiszen nagyon rég nem látta a testvérét. - Olyan jó, hogy itt vagy! Gyere már, telepedj le! Nem vagy fáradt?

- Jaj, hugi, te semmit sem változtál - mosolygott elnézően Vilmos. - Ugyanolyan haszontalanságokat kérdezel, mint azelőtt. Persze, hogy kifáradtam. Te hogy bírod ezt a némbert? - kacsintott tréfásan Bobra. - Nem ment még az agyadra? Ezt sem csodálnám.

Izgatottan, mint valami kirándulásból hazatért gyerekek, letelepedtek a konyhaasztal köré. Barbara sebtében összeütött valami ételt, ami egyszerre volt késői ebéd és korai vacsora, de egyikük sem tudott most az evésre összpontosítani. Tétován és lopva lesték egymás arcát, és Danzigernek egyre inkább világos volt, hogy a húga és a sógora pontosan tudják, mit akar elmesélni nekik. Mégsem merte elkezdeni. Csak nagy sokára, amikor már a nappali pamlagján ültek, akkor szánta rá magát, hogy belekezdjen a mondókájába.

- Nem tudom, mennyire készültetek fel rá… Nehéz erről beszélni. Hugi… Árvák maradtunk. - Maga elé meredt, mintha a múltban keresne valamiféle támaszt, hogy beszélni tudjon. - Apáékat elhurcolták a nácik. Ne csodálkozz, Bori… Te nem tudtad azt, amit én. A Mama zsidó volt. Hiába keresztelkedett ki, amikor hozzáment Apához… A náci törvények szerint tiszta zsidó volt. Emlékszel? Kiskorunkban, amikor Karácsonyt ünnepeltük, ő mindig a sarokba húzódott. Egyszer meg is kérdezted, miért. Akkor nem tudtam, mit feleljek… Neki nem ugyanazt jelentette a feldíszített fenyő, amit nekünk… - Hosszú szünetet tartott, és a tekintete maga elé meredt. Úgy tűnt, mintha a szőnyegtől esdekelne támogatást. Sem Barbara, sem Bob nem láttak még férfit ennyire tanácstalannak. - 1944 elején hurcolták el őket. Egyenesen Mauthausenbe.

Az ismert és gyűlölt név hallatára az asszony összerezzent. Az újságokban már mindent elolvasott az európai népirtásról, amit addig közöltek, de arra nem volt felkészülve, hogy a saját családja is áldozat lesz. Eddigi balsejtelmei fokozatosan igazolódtak be. A férfi pedig folytatta.

- Negyvenöt februárjában még éltek. Erre bizonyítékaim vannak. Talán mindketten abban reménykedtek, hogy túlélik ezt a borzalmat. Három hét hiányzott ahhoz, hogy megmeneküljenek… Ha az amerikaiak csak két nappal gyorsabbak, akkor talán Anya és Apa ma is élnek. Nem így történt…

Vilmos képtelen volt tovább beszélni. Maga elé meredt, és tehetetlenül szorongatta a saját ujjait. A szobában szinte vágni lehetett a csendet. Barbara arcán patakzottak a könnyek. Válla némán rázkódott a visszafojtott zokogástól, a tekintete a semmibe révedt.

- És Péter? - kérdezte rekedten Bob. - Róla mit tudsz? - Képtelen volt többet mondani. Csak nézte a vele egykorú férfi arcát, és kétségbeesetten akart reménykedni benne, hogy most az egyszer más hírt fog hallani. Ugyanakkor pedig TUDTA, hogy őt is ugyanaz a hióbhír várja, mint a feleségét. Egyetlen pillanatra eszébe ötlött Edwin Cole szikár arca, homlokán a sebhellyel, és majdnem babonás bizonysággal érezte, hogy amiatt a balhír miatt sújtja most őt is a végzet.

- Péter sem él már - mondta szárazon Vilmos. - Még negyvennégy elején mondtam neki, hogy jöjjön velem Svájcba. Nem akart. Balgán remélte, hogy Tünde visszatér hozzá. Nagyon szerette. Én március tízedikén utaztam el. Éreztem, hogy baj lesz, hogy a németek meg fogják szállni az országot. Nem akartam tovább várni. Péter nem akart velem jönni. - Hosszú hallgatásba merült. - Pedig sikerülhetett volna. Képtelen volt elhagyni Budapestet.

Mindhárman némán ültek. Egyiküknek sem volt ereje szavakkal megszakítani az emlékezés csendjét. Aztán Vilmos nagyon halkan folytatta.

- A nyilas hatalomátvétel idején Pétert behívták tartalékos szolgálatra. Egy barátja mesélte el nekem mindezt. Jelentkezett. Csepelre vezényelték. Tisztként nem lett volna rossz sora, a Vasművet és a hajógyárat kellett védenie az alakulatával. Ott nem volt annyira nehéz az ostrom. De november elsején egy különítmény érkezett a szigetre. Vitéz Jávory Benedek százados volt a parancsnoka. Nyakas nyilas volt. Parancsot lobogtatott, hogy Mihályfi Pétert, az árulót, aki segített az öccsének, Mihályfi Balázs repülő főhadnagynak megszökni, fel kell koncolni. A tisztikar védeni akarta Pétert. Kedvelték. - Újabb hosszú szünet következett. Bob fásultan bámulta a kandallót. Szinte nem is hallotta, csak érezte a másik férfi szavait. - Kiemelték a csapatból, és a Dunapartra hurcolták. Át, Budára, gyalog. Talán azt remélte, hogy megmenekül. A Szabadság-híd mellett lőtték a Dunába…

Súlyos csend telepedett a szobára. Egyikük sem tudott megszólalni többé. Csak Bob érezte azt, amit gyermekkora óta sohasem: könnyek fojtogatták a torkát. Szinte hallani lehetett a

pillanatok percegését, amint áthullanak az idő szitáján. Mindhárman emlékeikbe merülve ültek szótlanul, és még egymásra sem néztek. Aztán, nagy sokára, Bob törte meg a csendet.

- Éreztem, hogy bajt hozok valakire a szökésemmel - mondta száraz hangon. - De akkor, a vonaton is, meg Berlinben is, attól rettegtem, hogy valaki utánunk veti magát, és leszállít a szerelvényről. Hogy visszatérésre kényszerít. Hogy számon kéri még a gondolataimat is. - Elhallgatott, és átölelte a feleségét. - Őt féltettem, nem magamat.

Danziger komolyan nézett a férfira, és megrázta a fejét.

- Nem te sodortad bajba Pétert. Ha otthon maradsz, akkor is ez lett volna a végzete. Tünde és az az átkozott Nógrádi jelentették fel. Illetve, Tünde, de Nógrádi sugalmazására. Azt hiszem, rajtad akart bosszút állni ezzel is, mert nem kellett neked. Hallottam arról a kisebbfajta botrányról a Csáky-birtokon. - Felállt, az asztalhoz lépett, és egy pohár whiskyt töltött magának. - Tavaly tavasszal Budapesten jártam. Akkor volt a népbírósági tárgyalás. Nógrádi tolta el az egészet, mert az utolsó pillanatig maradni akart. Pedig elmenekülhettek volna. Nem mintha ennek örültem volna. Mindvégig kitartott, szó szerint vette a nyilas köszöntést.[80] Amikor Budapestet felszabadították az oroszok, agyon akarta lőni Tündét is, magát is. Nem volt rá ideje.

Ismét elhallgatott, tétován játszott a kezében lévő üres pohárral. Ivott volna még egy kortyot, de nem akart most ismét felállni, tölteni. Tekintetével végigpásztázta a szobát, aztán Barbarára, majd Bobra nézett, végül ismét a pohárra.

- Nógrádit halálra ítélték, az emberiség ellen elkövetett bűntettek miatt. Állítólag sajátkezűleg lőtt le hatvan zsidót a Dunaparton. A tárgyalás utáni héten felakasztották. Tünde életfogytiglant kapott cinkosságért, Márianosztrára vitték. Két hónappal később felvágta az ereit a cellájában. - Nagyot sóhajtott. - Mindketten megérdemelték, ami történt velük. Látjátok… Mi legalább megmaradtunk. Hugi, ne sírj - nézett a nőre. - Semmi értelme. Visszacsinálni úgysem lehet semmit. És eszedbe ne jusson magadat vádolni, amiért te élsz, Apáék pedig… halottak. Neked most már a saját gyerekedre kell gondolnod. Arra, hogyan nevelj belőle igaz embert. Mennyi van még hátra?

- Talán másfél hónap - felelte csendesen Barbara. - Május második felére esedékes a szülés. És nyugodt lehetsz, Vili… A gyermekemet megtanítom arra, mit jelent embernek lenni.

Danziger két hétig maradt a kis Budapesten. Az első este beszélgetését soha többé nem hozták szóba, de mindhárman érezték, hogy kimondatlan kérdések és nehéz válaszok lappanganak körülöttük a levegőben. Igyekeztek kerülni a kényes témákat, nem emlékezni a múltra, vagy ha elkerülhetetlen volt, akkor csak a kellemes emlékeket idézték fel. Egy-egy bált, Barbara barátnőit, Bob kalandjait.

Hogy könnyebben teljenek a napok, Vilmos néha Bobbal tartott a repülőtérre, és megismerkedett, összebarátkozott Norman Westtel és Mark Lubinskyval is. Kétszer vagy háromszor még rövidebb utakra is elkísérte a sógorát, és úgy vélte, Bob elégedett a helyzetével. A *Dakota Wings Air Charter* egyre inkább felvirágzott, és még Danziger ottléte alatt vásárolták meg a második *DC3*-ast. Annál inkább meglepődött, amikor egyik nap Bob azt mondta neki, el akar költözni Budapestről.

---

[80] Kitartás, éljen Szálasi! Ez volt a magyar nyilaskeresztes párt köszöntési formulája

- Ne csodálkozz, Vilmos. Lassan már nem köt ide semmi. Amikor ideköltöztünk, azt hittem, szerencsés választás. De már nem érzem annak. Nyomaszt. És Barbarát is. Szeretném olyan helyre vinni, ahol senkit sem ismerünk. Szeretném, ha a gyermekem másutt születne meg. - Utolsót szippantott a cigarettájából, és eldobta. - Nem fogom megtagadni, hogy magyar vagyok. De el akarok menekülni az emlékek elől.

- Azt hiszem, meg tudlak érteni - felelte Danziger. - És hová mennétek?

- Nyugatabbra. Még én sem tudom. Nem gondoltam végig, csak felötlött bennem. Hatalmas ország ez, rengeteg hely van benne. Tudod… Azon az estén, amikor elmesélted a bátyám halálát, valami megszakadt bennem. Abban a pillanatban úgy éreztem, még egy perc, és felülök a gépre. Hazamegyek, Magyarországra, felkutatom az összes bűnöst, akik ezt tették, és egyenként megölöm őket. Nem kívánom az ellenségemnek sem, hogy azt érezze, amit én éreztem akkor.

Danziger a fejét ingatta. Nem érezte helyesnek Bob menekülési kényszerét, de nem szólhatott bele az elhatározásába. Ha jól belegondolt, talán igaza is volt. Elszökött a hazájából, ahogyan ő maga is tette, a világ másik sarkában keresett menedéket. És most, hogy szembesülnie kellett a tényekkel, a családja pusztulásával, inkább megfutamodott, mert úgy érezte, a hely neve rossz irányban befolyásolja.

- Te tudod, Balázs. - Következetesen a magyar nevükön szólította Barbarát és Bobot. - Ebbe nem kotyoghatok bele. Ti érzitek, mit bírtok ki, és mit nem.

- Eh, a csodába - legyintett Bob, és félretette a fedélzeti naplót, amelyet eddig céltalanul lapozgatott. - Nem értettél meg, sógor. Itt most nem arról van szó, hogy bírjuk, vagy nem bírjuk. Az elhatározásom még azelőtt született, hogy te megérkeztél. Nehezen boldogulunk, a látszat ellenére is. Talán jobb lenne kettéválasztani a vállalatot. - Rágyújtott, kifújta a füstöt, és kilépett a hangárból. - Hidd el, Barbara is, én is megedződtünk eléggé a háború alatt. Hogy akkor, a meséd után, dühös lettem, az természetes. Azt hiszem, mindenki más ugyanígy reagált volna.

Nem beszéltek többet erről a témáról. Este, otthon még beszélgettek egy keveset, és Bob megkérdezte Vilmostól, nem akar-e itt maradni, az Egyesült Államokban. Másnap délután kellett indulniuk vissza, New Yorkba.

- Nem, Balázs - felelte Danziger. - Visszamegyek Európába. Itt milyen hasznát tudnátok venni egy földrajz-történelemszakos tanárnak? Semmilyet. Bécsben viszont van egy iroda. *Simon Wiesenthal*[81] vezeti. Vannak ott néhányan, akik a fejükbe vették, hogy felkutatják és törvény elé viszik a rejtőzködő háborús bűnösöket. Elhatároztam, hogy csatlakozom hozzájuk. Wiesenthalt ismerem, remek ember. Segítek neki.

- Jól teszed, bátyám - mondta halkan Barbara. Azóta az emlékezetes első este óta alig lehetett a szavát hallani, és állandóan sápadt volt. - Szeretném, ha mindazok, akiknek közük volt a szüleink halálához, felelnének a tetteikért. - Lehajtotta a fejét, és elhallgatott. Domborodó hasán nyugtatta a kezét, és csak nagy sokára szólalt meg ismét, fakó hangon. - Nem bosszúvágyból mondom ezt, tudhatod. Csak így érzem méltányosnak.

Vilmos visszautazása után egy héttel újabb kellemetlen meglepetés érte Bobot. Éppen Ohióból tért vissza a *Dakotá*-val, és miután leparkolta a gépet, és belépett az irodába,

---

[81] Nácivadász aktivista

Normant és Markot nagy vitában találta. Csodálkozott ezen, mert a két barát között eddig sohasem volt nézeteltérés.

- Nem teheted ezt velünk - mondta West szemrehányóan. - Tudod te is, milyen nagy szarban van a vállalat. Nemrég vettük meg a második gépet, eladósodtunk. Most akarsz itthagyni minket?

- Norman, te ezt nem értheted meg - legyintett Mark. - Bárcsak el tudnám magyarázni neked. Szervusz, Bob.

- Megtudhatnám, miről van szó? - kérdezte a férfi, és leült az asztala mellé. Amazok ketten elhallgattak, és zavartan néztek hol rá, hol egymásra. - Nos? Mit titkolóztok?

Egy ideig egyikük sem szólt egy szót sem, aztán Mark nagyot sóhajtott, és belekezdett.

- Elmegyek, Bob. Tudom, hogy nem a legjobb pillanatban, de el kell mennem. Hidd el, nem akartalak cserben hagyni benneteket, de érzem, hogy nincs más választásom. Palesztinába megyek. A népem a szabadságáért és a függetlenségéért küzd. Kellenek ott a pilóták, most alakul meg a légierő. Elmegyek, és megpróbálom hasznossá tenni magam. - Elhallgatott, nem tudta, hogyan folytassa. - Ne aggódjatok, a részemet kifizetem. Van pénzem. Nem akarok gondot okozni nektek.

Súlyos csend telepedett a kis irodára. A három férfi egymás bámulta némán, és mindhárman a saját gondolataikkal voltak elfoglalva. Bob azt latolgatta, vajon hogyan fog ezentúl működni a légivállalat. Ha jól belegondolt, önmagára is haragudott, mert ő ugyanazt azt tervezte, hogy elmegy innen. Norman nem fogja tudni továbbvinni egyedül a vállalatot. Szégyellte magát, de a szégyenérzetét palástolnia kellett.

- Te tudod, Mark. Ha menni akarsz, hát menj. Remélem, még visszajössz, és nem löveted le magad ott, abban a pusztaságban. Mi meg - fordult Norman felé - majd csak elboldogulunk valahogyan, igaz?

West mogorván bólintott, aztán felállt, és kiment az irodából. Csak alig láthatóan biccentett, és egy pillanat múlva hallani lehetett, amint nagy nehezen beindítja örökké göthös kocsiját. Mark is felállt, és Bob asztalához lépett. Meg akart szólalni, de Bob megelőzte.

- Nem, ne szólj egy szót sem. Megértelek. Ülj le, mesélek neked valamit. - Mark leült vele szemben, ugyanarra a székre, ahova érkezésekor telepedett, de most nem volt kedve nevetgélni, tréfálkozni. - Nem csak te jársz ebben a cipőben, fiam. Én is el akarok menni innen, csak még nem volt alkalmam elmondani Normannek. Vagy nem voltam eléggé bátor hozzá, hogy elmondjam. - Töviről hegyire elmesélte a fiatalembernek mindazt, amit hetekkel ezelőtt Vilmostól megtudott. A nyurga fiú lassan eltátotta a száját, arcán hitetlenkedő és ideges kifejezés ült.

Bob befejezte a meséjét, és utána negyedórán keresztül hang nélkül nézték egymást. Közben pedig mindketten meg mertek volna esküdni rá, hogy pontosan tudják, mi zajlik le a másik agyában. Nem könnyű feladat mindent felrúgni, elmenni az ismerős helyekről a nagy ismeretlenbe, és újabb háborúba keveredni röviddel azután, hogy az előző háború véget ért. Még emlékezett arra a várakozásteljes, bizonytalan időre, amikor Barbarával Amerikába érkeztek, és nem tudták, mit hoz a holnap. Most meg itt ül előtte a tanítványa, aki elhatározta, hogy zsidó létére elmegy harcolni egy országért, amely nem is létezik még. Fura bukfenceket tud vetni a sors.

Mark a maga részéről tisztelettel bámult egykori oktatójára és legjobb barátjára. Amit az imént hallott tőle, megrendítette. Soha álmodni sem merte volna, hogy Barbara asszony

hitsorsosa. Azt pedig még kevésbé képzelte volna, hogy annak a rokonai ugyanarra a sorsra jutottak, mint a többi milliók Európában. Mindezeknek a fényében még inkább úgy érezte, kötelessége elmenni, és ott lenni, ahol a zsidók új állama meg fog alakulni.

Aznap este Bob kedvetlenül tért haza. Barbara azonnal észrevette rajta a változást, de nem tette szóvá. Megvárta, amíg a férje maga szólal meg, és meséli el, mi nyomja a lelkét. Nem kellett sokáig várnia, a férfi unottan turkálta a vacsoráját, és egyre gondterheltebb volt. Időnként lopva pillantott az asszonyra.

- Na, mondd már ki, mi bánt - ült le vele szemben Barbara. - Látom rajtad, hogy valami gondod van.

- Hmm, gondom - morogta Bob. - Az nem kifejezés. Mark lelép tőlünk. Elmegy Palesztinába. Ma mondta meg, amikor visszaértem. Norman enyhén szólva kiborult, mint a bili. - Félretolta a majdnem üres tányért, és cigarettára gyújtott. - És most fő a fejem, hogyan mondjam meg neki, hogy én is el akarok menni innen. Te mit tanácsolsz, szívem? Képtelen vagyok gondolkodni.

Az asszony nem felelt, csak figyelmesen jártatta a tekintetét férje arcán. Hirtelen megsajnálta. Most megint ugyanaz a sértett kisfiú-kifejezés ült rajta, ami olyankor jött elő, ha Bobnak megoldhatatlan problémája volt. Barbara már régóta megfejtette a férfi titkát: a látszólag kemény pilóta-álarc mögött egy sebezhető, törékeny belvilág rejtőzött. Ha különösen kemény feladattal kellett szembesülnie, Bob egyszerűen leblokkolt. A nő mindig igyekezett támaszt nyújtani neki ilyenkor.

- Azt mondom, várj egy-két napig, kedvesem. Hagyd, hogy Norman legalább Mark elmenetelét megeméssze. Ha most zúdítod rá a magad baját is, akkor összeroppan. - Gyengéden átnyúlt az asztal fölött, és megsimogatta a férfi dacosan összeszorított öklét. - Ha akarod, beszélek Marthával. Tudod, a női szolidaritás - mosolyodott el. - Majd ő felkészíti a barátodat a hírre.

- Ez rendben is volna, Barbara - felelte tétován a férfi - de azt sem tudom, te akarod-e, hogy elmenjünk. Látod, eddig töprengtem rajta, tervezgettem, és még csak meg sem kérdeztelek. Nem akarom, hogy zsarnoknak nézz.

- Nem is vagy az, Bob - nézett rá komolyan az asszony. - Sosem gondoltam ilyesmit rólad. És jól tudod, hogy mindenben melletted állok. Ha te úgy látod jónak, hogy elmenjünk, akkor megyünk. Hová? Majd az is világos lesz. Megyek, ahová te viszel. Tudom, hogy a legjobbat akarod nekem is, meg ennek a kis életkének is itt, bennem.

Másnap nem ejtettek szót az elmenetelről. Mark még bejött dolgozni, mintha mi sem történt volna. Csak a következő hét elején kellett New Yorkba utaznia. Norman megígérte neki, hogy elviszi, mert neki is dolga volt a keleti parton. Bob pedig törhette a fejét, hogyan is adja be a barátjának, hogy ő is elfelé készül Budapestről.

Még nem volt konkrét elképzelése, nem tudta, merre forduljon. Időnként halványan felderengett benne az a nap, amikor Ogdenben meglátogatta Cole-ékat, és a havas, hideg táj, amely annyira megfogta akkor. De tudatában volt annak is, hogy holmi érzésekre, pillanatnyi hangulatokra nem alapozhatja mindnyájuk jövőjét. Mégsem tudott megszabadulni a vissza-visszatérő belső hangtól, amely akkor szólalt meg benne először, amikor Ogdenben leszállt a vonatról: „Jó volna egy ilyen helyen élni.”

Hétvégéig csak apróbb utakat kellett megtennie, és leginkább a repülőtéren lebzselt. Amikor pénteken befutott a megrendelés Salt Lake Citybe, szinte eszébe sem jutott kapcsolatot keresni a szándéka és az alkalom között. Annak rendje és módja szerint felkészítette a gépet,

megvárta a szállítókat, aztán velük együtt berakodott a *Dakotá*-ba, és délben felszállt. Az idő enyhén felhős volt, de sem szél, sem eső, sem más tényező nem zavarta a repülést. Rutin-út volt, kevés eseménnyel, ha csak azt nem számította ide, hogy amikor megérkezett Salt Lake Citybe, a torony várakozó pályára állította, mert nagy volt a forgalom.

Húsz percet keringett a reptér fölött, mire leszálláshoz engedték. Nem nagyon izgatta a dolog, semmi sem volt sürgős ma, és mindig előrelátóan tankolta fel a gépét, számítva az ilyen esetekre, vagy arra, hogy egy időjárási front miatt kerülőt kell tennie. Lágyan tette le a hatalmas gépet, odagurult a hangár elé, és leállította a motorokat. Még elvégezte a szokásos drillt, bejegyezte a fedélzeti naplóba a bejegyeznivalókat, aztán kikászálódott a fülkéből, végigment a lejtős rakodótéren, és kiugrott a betonra. Csak most kezdett körülnézni, és egy kissé bosszúsan tapasztalta, hogy senki sem jön elébe. Úgy volt megbeszélve, hogy a rakodóbrigád azonnal kezelésbe veszi a szállítmányt, ehelyett azonban egy lélekkel sem találkozott. Ekkor tűnt fel neki az is, hogy más gépek is ugyanígy vannak leparkolva, mint az övé, és arrébb észrevett két ismerős pilótát, amint egy *Lockheed Vega*[82] mellett beszélgetnek. Hozzájuk lépett.

- Helló, nem tudjátok, mi van itt? Úgy volt, hogy még ma kirakodom, és megyek vissza Missouriba.

- Akkor várnod kell, pajtás - nyújtotta a kezét Dick O'Brien, a magasabbik pilóta. - Sztrájkol a kisegítő személyzet. Ha igaz a hír, akkor éppen most tárgyal a szakszervezet képviselője a reptér parancsnokával, de ma már ne számíts kiszolgálásra. Inkább keress egy olcsó szállodát valahol a városban, és gyere vissza reggel, hátha addigra zöld ágra vergődnek ezek a mormonok.

Bob megvonta a vállát. Szállodát keresni egy idegen városban, ráadásul alkonyatkor, nem a legkönnyebb feladat. Tanácstalanul nézett maga elé, aztán ismét kezet rázott a két kollégával, és elindult a repülőtér kapuja felé. Halvány fogalma sem volt, hogyan fogja agyonütni az idejét másnap reggelig.

Kifelé menet hirtelen ötlete támadt. Azóta a furcsa nap óta, amikor Cole-éknál járt, időnként eszébe jutott az öreg különös viselkedése, ahogyan óvni próbálta a feleségét a szomorú hírtől. Tiszteletet érzett ez iránt a férfi iránt, és elhatározta, hogy meglátogatja. Ogden nem volt messze, minden húsz percben járt vonat oda-vissza. De vajon mit fog szólni Edwin Cole, ha meglátja? Nem fogja-e megint kidobni? Remélte, hogy nem, hiszen Andy eleste óta sok év telt el, talán mostanra megemésztették a fiú hiányát.

Mire mindezt végiggondolta, kiért a vasúthoz. Éppen annyi ideje maradt, hogy jegyet váltson, és felszálljon az észak felé menő szerelvényre. Kint lassan besötétedett, és Bob kényelmesen elhelyezkedett az ülésen.

Edwin Cole még emlékezett a férfira. Alig látszott rajta csodálkozás, amikor ajtót nyitott Bobnak, és a kezét nyújtotta.

- Isten hozta, Mitchell őrnagy - tessékelte be a vendéget. Mintha csak tegnap váltak volna el egymástól. A nappaliban semmi sem változott, és Bob tekintete ösztönösen a zászlót kereste a hátsó falon, a lépcső mellett.

---

[82] Kétmotoros szállítógép, ilyennel tűnt el a Csendes Óceán fölött Amelia Earhart is

- Remélem, nem zavarom - szabadkozott. - Ide kellett volna telefonálnom előbb, de nem tudtam a számát.

- Azzal semmire sem ment volna, nincs telefonom - felelte az öreg. - Fölöslegesnek tartom. *Bell*[83] különb dolgot is tehetett volna, mint hogy feltalálja. - A pamlagra mutatott - Foglaljon helyet. Hozhatok valami italt? Van whiskym és hideg söröm.

- Azt hiszem, a sör mellett maradok - mondta szórakozottan Bob, és hátra dőlt. A házigazda eltűnt a konyhában, majd egy perc múlva visszatért két palackkal.

- Ne zavartassa magát, igyon csak nyugodtan az üvegből, tudom, hogy maguk, pilóták, úgy szeretik. Jó hideg. Egészségére.

Összekoccintották az üvegek nyakát, és mindketten jót húztak az italból, aztán csak ültek, és nézték egymást. Bob éppen azon töprengett, hogyan kezdjen bele a mondókájába, mert valamivel csak meg kellett indokolnia, miért tört rá Cole-ékra ilyen későn. Rövid, faramuci ismeretségük, és az a tény, hogy valaha Andy parancsnoka volt, még nem jogosította fel erre. Edwin Cole azonban remek emberismerő lehetett, mert szinte olvasni tudott vendége gondolataiban. Mosoly jelent meg a cserzett arcon.

- Bajban van, ugye, Mitchell őrnagy? - Bob nem tudta elképzelni, honnan tudja az öreg a rendfokozatát.

- Csak tartalékos őrnagy vagyok - sietett helyesbíteni. - Leszereltem.

- Nem számít, fiatalember - mondta az öreg férfi. - Mi, kiszolgált tengerészgyalogosok, azért megadjuk a tiszteletet a feljebbvalóinknak, még ha tartalékosok, akkor is. Én csak őrmesteri rangig vittem. De maga nem ezért jött, ha nem tévedek.

Bob bólintott, és pár szóban elmesélte neki, hogy mi késztette ittmaradásra. Azt is megemlítette, hogy a vállalat nem megy valami rózsásan, és mivel a felesége szüleit és az ő bátyját meggyilkolták a fasiszták, arra gondolt, jó volna otthagyni Budapestet, mert a városka neve önmagában is mementó mindkettőjüknek, és Barbara utolsó hónapos terhes. Meg szeretné kímélni a kellemetlen asszociációktól. Edwin Cole figyelmesen hallgatta, nem szakította félbe sem kérdésekkel, sem közbeszólásokkal. Mire vendége befejezte a meséjét, már tiszta kép alakult ki benne mindenről.

- És mondja csak, a barátja ott akar maradni? Egyáltalán, hogyan gondolták ezt az egészet? Kettéválik a vállalat, vagy kiterjesztik?

- Még nem beszéltem meg vele - vallotta be Bob. - Igazság szerint még azt sem tudja, hogy Mark Lubinsky után én is el akarok menni Budapestről.

- Hmm - csóválta meg a fejét Cole. - Nem is csodálom, hogy nem tudta elmondani neki. Nehéz ügy. Azt sem tudom, én hogyan cselekedtem volna a maga helyében. - Felállt, és kiment a konyhába két újabb sörért. - Látja, mindent magamnak kell megcsinálnom - mondta kissé feszélyezetten. - Amióta Daisy meghalt, teljesen egyedül vagyok. Csak tengek-lengek bele a vakvilágba, nem tudok mihez kezdeni magammal. Nagyon rossz a magány ebben a korban, fiam.

Bob meglepetten nézett Edwin Cole-ra. Eddig nem is vette észre, hogy a mosolygós és nagyothalló öregasszony nem jelent meg. Kínosnak érezte a helyzetet.

---

[83] Alexander Graham Bell, a telefon feltalálója

- A feleségem a maga látogatása után egy hónappal halt meg - folytatta Cole halkan. - És látja, nem csak maga képtelen szembenézni a kellemetlen feladatokkal. Én sem tudtam akkor. Daisy úgy halt meg, hogy hazavárta a fiát. Nem mondtam meg neki, hogy Andy nincs többé. - Merengőn maga elé meredt, a kezében lévő sörösüveggel játszadozott. - Sajnálom, hogy akkor kidobtam magát. Utána kellemetlenül éreztem magam, és napról napra halogattam a vallomást. Aztán Daisy megbetegedett. Két hét alatt elment. És én itt maradtam a titokkal, ami most már nem ér semmit, nem is titok már, és próbálom azzal nyugtatni a lelkiismeretemet, hogy a feleségem legalább nem gyászolta meg a fiát. Az egyetlen fiát.

Mély csend telepedett a szobára, csak az ódon falióra higgadt, ritka ketyegése hallatszott a falon. Kint már éjszaka volt, sötét, holdtalan éjszaka. A két férfi szótlanul ült még egy darabig a lassan fogyó sör mellett, aztán Edwin Cole lassan felállt.

- Jöjjön, megágyazok magának Andy szobájában. Remélem, nem babonás, és nem fél a szellemektől. Reggel aztán majd kisütünk valamit.

Lassan, fáradtan baktattak fel a nyikorgó lépcsőn az emeletre. Andy szobája pontosan olyan volt, amilyennek Bob elképzelte: tiszta, tágas, hatalmas ablakkal, amely előtt egy vén vörös-fenyő állt. A falakon mindenféle repülőgépek fényképei, és köztük néhány kisebb pillanatkép, amiket a fiú hazaküldött a hadseregből. Az egyiken önmagát is felfedezte. A komódon és a kis sarki íróasztalon miniatűr repülőgépmodellek álltak szép rendben. Egy pedáns, ügyeskezű kamasz kezemunkái. Bizonyára maga Andy eszkábálta össze őket szabadidejében. Az egész szobán látszott, hogy egykori lakója szívvel-lélekkel szerette a repülést. Mialatt nézelődött, az öreg megvetette az ágyat.

- Ha nem fázós, akár az ablakot is kinyithatja - mondta. - Jó friss a levegő ilyenkor, remekül lehet aludni. Jó éjszakát.

- Jó éjt - felelte Bob, és az ablakhoz lépett. Kitárta, és mélyen magába szippantotta a részegítő hegyvidéki levegőt. Igazat kellett adnia az öregnek.

Lusta mozdulatokkal levetkőzött, ledőlt az ágyra, és magára húzta a takarót. A villanyt eloltotta, de nem jött álom a szemére. Csak hallgatta a szél susogását a fenyő ágai között, és hallgatta azt a másik susogást is, a gondolatai neszét az agyában. Még nem tudta, mit hozhat a holnap, nem sejthette, hogy másnap egy elhatározással gazdagabban indul majd vissza Missouriba. De azt határozottan érezte, hogy az élete ismét fordulóponthoz érkezett.

Barbarára gondolt. Erre az elbűvölő asszonyra, akit már oly sok éve tudott maga mellett, és akinek a boldogságát szívügyének érezte. A párjára, aki nagylelkűen kijelentette, hogy bárhová megy, követni fogja. A nő ártatlan lelke mindig és mindenben az ő döntéseit fogadta el jónak, tévedhetetlennek. Elszégyellte magát, mert úgy érezte, nem mindig szolgált rá erre a feltétel nélküli bizalomra. Sejtelme sem volt, miként fog alakulni az életük, de azt tudta, hogy nem fog sajnálni semmilyen erőfeszítést azért, hogy Barbarát és a megszületendő gyermeket boldognak tudja. Vagyont, fényűzést nem tudott nyújtani nekik, de legalább nyugodt, kiegyensúlyozott családi életet akart biztosítani.

Csak nagyon sokára, jóval éjfél után szenderedett el, és mélyen aludt addig a pillanatig, amikor, a hajnal első fényjátékával együtt egy madár szólalt meg pontosan az ablak előtt. Kábán nyitotta ki a szemét, első éber pillanataiban nem tudta, hol van. Aztán lassan felderengett benne a tegnapi nap, a repülőtéri személyzet sztrájkja, aztán az esti beszélgetés Edwin Cole-lal. Még feküdt pár percig az ágyban, élvezte ezt a ritka pillanatot, amikor vendég valahol, és nem kell hajnalok hajnalán felpattannia, amikor henyélhet egy keveset. A sebesülése óta nem volt része ilyesmiben, és az egyetlen, amit ebben a percben hiányolt, Barbara közelsége volt. Hiányzott a felesége.

Komótosan, sietség nélkül öltözött fel. Úgy érezte magát, mintha vakáción lenne. Mire fél hétkor lekászálódott az emeletről, Edwin Cole már a konyhában sürgölődött. Piruló szalonna és kolbász illata terjengett, és Bob hirtelen farkaséhesnek érezte magát.

- Jó reggelt, hogy aludt? - kérdezte az öreg. - Nem zavarta semmi?

- Semmi a világon - felelte Bob. - Jó reggelt. Ilyen jól már nem is emlékszem, mikor aludtam utoljára.

- Ennek örülök - nevette el magát Cole. - Nyúljon csak oda, töltsön egy whiskyt. Magának is, nekem is. Reggeli előtt jót fog tenni egy korty.

A tojás hamar elkészült, és mindketten jó étvággyal reggeliztek meg. Közben erről-arról beszélgettek, és Bob ismét megemlítette a vállalat gondját. Nem akart panaszkodni, csak elmesélte, hogyan alakulnak a dolgaik. Az öreg figyelmesen hallgatta, és közben látszott rajta, hogy valamin töri a fejét.

- Azt hiszem, volna egy megoldás - mondta később. - Innen keletre, fent, az *Uintah*[84] közepén van egy tó. A Moon Lake. Hallottam is, olvastam is az újságban, hogy egy nagy sportkomplexumot akarnak létesíteni ott, sípályákkal meg minden. Gyönyörű vidék, fiatal koromban sokat mászkáltam arrafelé. Út alig van, a vállalkozók azt rebesgetik, hogy légi szállításra akarnának berendezkedni.

- Milyen messze lehet innen? - kérdezte Bob, akit máris érdekelni kezdett a dolog.

- Itteni viszonylatban nem sok, talán százhatvan mérföld - felelte Cole. - Van ott egy régi repülőtér is, ha jól tudom, de abban nem vagyok biztos, hogy használják-e most. De gondolom, hogy a vállalkozók éppen ezért gondolkodnak a repülésben. Amolyan második *Aspen*[85]-né akarják varázsolni a helyet, és idecsalogatni a turistákat. - Egy pillanatra elhallgatott. - Azt hiszem, ez magának való dolog lenne. És a társa is hasznát látná. Ki lehetne terjeszteni a légivállalatot, két székhellyel működni. Gondolja meg, Bob.

A férfi már sokat gondolkodott ezen az éjszaka is, mielőtt elaludt. És minél többet forgatta magában a dolgot, annál inkább tetszett neki. Mint már annyiszor eddigi élete során, ha bármit is eltervezett, most, hogy a terve alakot kezdett ölteni, jött meg a bizalma is. A jövő már nem volt holmi elvont fogalom, hanem majdnem tapinthatóvá vált. Bob egy darabig maga elé bámulva töprengett, aztán Cole-ra nézett.

- Mondja, ilyenkor van ott valaki? Azt hiszem, hazafelé menet leszállok Moon Lake-ben. Ha már itt vagyok, jó volna meg is nézni a helyet.

- Másra gondoltam, Bob - rázta meg a fejét az öreg. - Menjen ki a reptérre, és nézze meg, mi a helyzet a rakodással. Ha végzett, a reptérről telefonáljon haza, hogy még egy napot marad. Magával megyek Moon Lake-be, ha elvisz. Utána visszajön ide, itt alszik még egy éjszakát, és holnap hazarepül. Na, mit szól ehhez? Több szem többet lát. Én ismerem azt a környéket, és ismerem az itteni emberek gondolkodásmódját is. Engem nem tudnak átejteni.

Bobnak tetszett az ötlet. Annyira, hogy azonnal el is indult, és háromnegyed óra múlva a repülőtéren volt. Éppen idejében érkezett ahhoz, hogy megtudja: a sztrájknak vége, és egy órán belül sorra kerülhet. Most már nyoma sem volt rajta a hajnali tunyaságnak. Izgatottan leste az óráját, és közben az agya versenyt futott önmagával. Ha ez beválik, Istenem… Akkor

---

[84] A Colorado Fennsíkhoz tartozó hegység Utah államban

[85] Kedvelt hegyi üdülő és sportközpont Colorado államban

remek üzletet csinálhatnak. Végre kimászhat a slamasztikából, és Norman West sem fogja zokon venni a távozását. Imádkozott magában, hogy sikerrel járjon.

A kirakodás gyorsan ment, utána átellenőrizte a gépet, és feltankolta. Aztán keresett egy nyilvános telefonfülkét, és felhívta a poplari repülőteret. Senki sem vette fel a kagylót, és Bob ebből arra következtetett, hogy Norman vagy még nincs bent, vagy már elrepült valahová. Zavarában elfelejtette az ütemtervet, pedig általában egy hétre előre minden feladatott az eszébe vésett. Újabb aprót dobott a készülékbe, és az otthoni számot hívta. Rövid idő után Barbara vette fel a kagylót.

- Szia, drágám! - nevetett az asszony vidáman. - Hogy vagy, mikor jössz haza?

- Csak holnap, kedvesem - felelte Bob, és röviden elmesélte a feleségének az egész ügyet. - Szeretném megnézni azt a helyet. Normannel akartam beszélni, de nincs a reptéren.

- Nem csodálom, Minneapolisba repült még tegnap, késő éjjel. Majd én szólok Marthának, de lehet, hogy egyszerre fogtok hazaérni holnap. - Halkabbra fogta a hangját. - Szeretlek, Bob. Légy okos és körültekintő. Oda megyek, ahová te látod jónak.

Egy óra múlva megint Ogdenben szállt le a vonatról, és sietve igyekezett a Jefferson Street felé, Cole-hoz. Az öreg a kertben szöszmötölt. Amikor meglátta Bobot, azonnal tudta, hogy eddig minden rendben van.

- Sikerült telefonálni?

- A feleségemmel beszéltem, Norman Minneapolisban van. De ez nem baj. Jöjjön, Mr. Cole, a gépemet kirakták, indulhatunk Moon Lake-be.

Bob nem emlékezett rá, mikor látott ehhez hasonlóan szép tájat. Amíg a repüléssel és a leszállással volt elfoglalva, nemigen tudott körülnézni, de amikor letette a gépet a keleti kifutón, aztán odagurult a kis épülethez, és elvégezte a szokásos rutint, első pillantásra tátva maradt a szája. Fenyőerdőkkel borított, itt-ott tisztásokkal tarkított hegyek ölelték körül a tó völgyét. Úgy tűnt, az Isten is síelésre teremtette ezt a hegyvidéket, és Bob sejtette, hogy a tavasztól őszig terjedő időben is nagy vonzerő lehet a turistáknak a sok erdő, a tó.

Maga a tó kifliszerűen húzódott észak-déli irányban. A repülőtér a nyugati, alacsonyabbik part közepe táján lehetett, a víz mellett, egy mérföldnyire Moon Lake Lodge-tól északra. A kis falu házait szinte teljesen elrejtette az erdő. Lejjebb, a tó déli csücskében egy másik falu, Moon Lake Resort terült el. Edwin Cole szerint ide szánták a turistaközpontot. Maga a víztükör nem volt nagy, talán három mérföld hosszú lehetett, és a legszélesebb részén fél mérföldnél keskenyebb.

A keleti part magasabb volt a nyugatinál, és itt fehéres-mohos sziklaszirt szakadt a vízbe. Körülötte, és a tetején száz évesnél is vénebb fenyők ostromolták az eget. Lélegzetelállító látvány volt. A tiszta égen úszó néhány vattafehér felhő kacéran nézegette önmagát az enyhén fodrozódó víztükörben. Mindent áthatott a nyugalom, a csend, a békesség.

- Na, eddig hogy tetszik? - bökte meg Cole. - Látom, elakadt a szava.

- El bizony - ismerte be Bob. - Ha az üzlet is olyan jó lesz, mint amilyen szép ez a környék, akkor azt hiszem, ez lesz maga az Édenkert. - Elnevette magát. - Egy dolog biztos: a feleségem, ahogy meglátja, bele fog szeretni a helybe.

Kényelmesen elindultak a falu felé. A távolság nem volt nagy, és Bob úgy érezte, gyalog sokkal jobb lesz megtenni az utat. Legalább átjárja a hely légköre. Némán lépkedtek egymás

mellett a napsütésben, egyikük sem akarta szavakkal megszentségteleníteni a nyugalmat. Lágyan kelet felé hajlott a tó, és mellette az út is. Már látszott Moon Lake Resort, a másik falu. Takaros faházai hívogatóan barnállottak az erdő zöldje közepette. Errefelé, úgy látszik, nem volt divat tarkára festeni a faházakat, hanem meghagyták őket természetes színükben.

Könnyen megtalálták az irodát. A falu déli csücskében állt a házikó, amelyben az *Uintah Developments and Buildings Inc.*[86] felütötte a tanyáját. Két ütött-kopott katonai terepjáró és egy vadonatúj Packard állt az épület előtt. A hatalmas, kissé hivalkodó cégtábla semmi kétséget nem hagyott afelől, hogy jó helyen járnak. Jól megtermett korcs kutya sietett farkcsóválva elébük, és mindkét embert alaposan megszaglászta, aztán öblös hangon felugatott, de a farkcsóválást nem hagyta abba. A hangra egy ötven év körüli, köpcös férfi lépett ki a kis faház tornácára.

- Fogd be a szád, Bear[87]! - ripakodott az állatra. - Muszáj neked mindig ekkora cirkuszt csapni? Jónapot - vette észre a két jövevényt. - Remélem, nem zaklatta magukat ez a dög. Miben segíthetek? Jöjjenek beljebb. Paul Harris vagyok.

Beléptek az apró irodába, és leültek. Bob bemutatkozott, és bemutatta Edwin Cole-t is, aztán tömören előadta, hogy mi járatban vannak. A házigazda végighallgatta Bobot, és közben jegyzetelt. Amint a férfi befejezte a mondókáját, Harris figyelmesen ránézett, aztán Cole-ra, majd ismét Bobra.

- Magukat a Gondviselés küldte ide. Képletesen szólva, lejártam a lábam eddig, de nem sokra mentem. Ritka az olyan légivállalat, amelyik ilyen helyen vállalná a szállítást. Azt hiszem, meg tudunk egyezni. - Átnézte a jegyzeteit, aztán ismét a két férfira emelte a tekintetét. - Gondolom, nem akarnak máról holnapra szerződést kötni. De azt is sejtem, hogy várni sem akarnak ítéletnapig. Magának, Mr. Mitchell, kell az üzlet. Nekem is. Nem akarok senkit kisemmizni. Menjen nyugodtan haza, egy héten belül megkapja a szerződés vázlatát. Nézze át, és ha tetszik, írja alá. Ha nem tetszik, küldje vissza úgy, ahogy van.

Délután volt, mire kiléptek a *UDB* irodájából. Bob összeszűkült szemmel hunyorgott bele a tájba. Tetszett neki, nagyon tetszett.

- Azt hiszem, Norman sem talál kivetnivalót benne - fordult az öreg felé. - Éppen ideje volt, hogy valami megváltozzon.

- Nana, csak várja ki a végét, fiam - figyelmeztette Cole. - A szerződést pedig alaposan nyálazza át, nehogy csapda legyen benne. Nem szeretném, ha miattam kerülne csávába, elvégre én beszéltem rá erre az útra.

Kényelmes léptekkel elindultak észak felé. Most sem volt sietős a dolguk, hiszen a repülőtér közel volt, és Bob élvezte a tiszta levegőt, azt, hogy ábrándozhat a jövőről. Alig várta, hogy hazaérjen, és elmesélhesse Barbarának, milyen helyet talált. De előtte még Normannel kellett szót értenie. Fogalma sem volt róla, hogy a barátja miként fogadja majd a tervet.

Körülbelül félúton lehettek a két falu között, amikor egy öregemberrel találkoztak. Cserzett arca, sötét bőre, horgas orra elárulta indián származását. Fehér haja hosszú tincsekben kandikált ki a kalapja alól. A hátán pokrócba bugyolált, ötévesforma gyereket cipelt. Amint meglátta őket, félre akart húzódni az útról, de Edwin Cole észrevette, és nagyot kiáltott:

---

[86] Uintah Fejlesztési és Építési Rt.

[87] Medve

- *Swift Eagle*[88]! Öreg barátom! - Lelkesen odament a hallgatag öreghez, és átölelte. - Mi járatban vagy? Ezer éve nem láttalak.

Az indián nem felelt azonnal. Gondterhelt pillantással mérte végig Bobot, aztán Cole-ra nézett. Arcán semmiféle érzelem nem látszott. Jó tíz évvel lehetett idősebb Edwin Cole-nál, de a termete, a tartása még mindig szálfa-egyenes volt. Hosszan hallgatott, és amikor megszólalt, érezni lehetett a hangjában a tartózkodó, büszke tiszteletet.

- Üdvözöllek, Edwin. - A hangja ércesen csengett - Az unokámat vittem az orvoshoz. Beteg szegény. De az itteni orvos nem tud segíteni rajta. Most nem tudom, mit tegyek. Nincs pénzem, hogy levigyem a Sós Tó városába. Hazamegyek a rezervátumba, és fohászkodom Manituhoz, hogy gyógyítsa meg a gyermeket. Talán meghallgatja az öreg harcost…

- Nem addig van az, barátom! - ellenkezett Cole. - Gyere, ismerd meg Mitchell őrnagyot. Ő pilóta, a repülőgépe itt van, Lodge mellett, a reptéren. - Az indián közelebb lépett Bobhoz, és a kezét nyújtotta. A fogása kemény, férfias volt.

- Edwin barátom - mondta halkan - nekem nincs pénzem repülőre.

- Nem is kell pénz - nyugtatta meg Bob. - Jöjjön csak nyugodtan. Szívesen leviszem magát és az unokáját Salt Lake Citybe, úgyis oda tartok. Hacsak nem fél a repülőtől.

Fürge Sas kihúzta magát.

- Én sohasem repültem még, uram. De félni sem féltem még soha. Edwin megmondhatja magának. Sok mindenen mentünk keresztül fiatal korunkban együtt. De azért köszönöm.

Észre sem vették, és máris a repülőtéren voltak. A gyermek aludt a batyuban, fel sem neszelt egész úton, és nem törődött vele, hogy mi folyik körülötte. A két öreg csendesen beszélgetett, mialatt Bob leellenőrizte a gépet, és a felszálláshoz készülődött. Felpörögtek a motorok, a *Dakota* nekiiramodott a kifutópályának, lassan a levegőbe emelkedett, aztán Bob nyugat felé fordult, és úgy tűnt, egyenesen a lemenő napba repülnek bele.

Ezen az estén mindketten képtelenek voltak elaludni. Barbara - úgy tűnt - elérkezett a terhessége legutolsó szakaszához, és hiába bizonyult tévesnek a számítás, hiszen május második felére várták a babát, a kis jövevény jobban tudta, mikor kell kopogtatnia. Az asszony teste elnehezedett, mozgása lelassult, és minden mozdulat fáradtságot okozott. Bob megilletődve és nem kis félelemmel nézte felesége változását. Műszaki ember létére, nem sokat tudott az emberpalánták születéséről, de azért, amit csak lehetett, elolvasott róla. Fel volt készülve mindenre, legalábbis elméletben.

Viszont a gyakorlat azt mutatta, hogy könnyen elveszítheti a fejét. Barbara, amikor éppen nem húzta görcsbe a testét a kezdődő fájdalom, tréfálkozott és nevetett rajta.

- Na, te háborús hős - bökte meg - erre nem gondoltál, mi? Most mondd meg nekem, mihez kezdenél, ha történetesen neked kellene szülnöd?

- Tudja a jófene - vakarta meg a feje búbját Bob. - Azt hiszem, inkább megküzdenék egy japánnal. Rossz nézni, amin keresztül mész.

---

[88] Fürge Sas

- Nem olyan fekete az ördög, kedvesem - nyugtatta meg Barbara. - Nem mondom, hogy tömör élvezet ez az állapot, de ki lehet bírni. És ne vágj már ilyen nyomorult képet! Nem lesz semmi bajom!

Hát ez, a jelen pillanatban, enyhe költői túlzásnak tetszett, mert az asszony arcán csak úgy gyöngyözött a veríték. Szép vonásai időnként teljesen eltorzultak a fájdalomtól, de egyelőre nem volt mit tenni. Bob már telefonált az orvosnak, de az megnyugtatta, hogy az első gyermek nem nagyon siet meglátni a napvilágot, úgyhogy van idejük. Nem volt mit tenni, várakozni kellett, és ennek a várakozásnak nem látszott jobb formája, mint pihenni.

Bob hullafáradt volt. Hősiesen küzdött az elalvás ellen, mert sejtette, hogy ha elnyomja az álom, akkor azonnal megindul Barbaránál a szülés. De a szeme minduntalan leragadt rövidebb-hosszabb időre, és amikor egy-egy ilyen néhány másodperces szunyókálásból felriadt, az első pillanatban nem tudta, hol van, mi, és főleg MIÉRT történik körülötte.

Nem bírta tovább ezt a semmilyen állapotot. Felkelt, és kiment a konyhába, hogy főzzön egy kávét. Barbara teljesen éber volt, mosolyogva figyelte a szeme sarkából a férfit, amint kitámolyog az ajtón. Saját gondjai ellenére is sajnálta Bobot. Mennyire törékeny, esendő tud lenni ez az ember! Régóta tudta, hogy a férfiak sokkal sebezhetőbbek, mint mutatják. Sejtette azonban, hogy amint meglesz a gyermek, a férfi is meg fog változni, nemcsak ő. Szülővé válni hatalmas feladat, és nem csupán az anyát változtatja meg, hanem az apát is. Olvasott erről, érdekelte a téma. Tudta, hogy arra a régmúlt időre vezethető vissza, amikor az ősember elkezdett kiemelkedni az állati sorból, és amikor az addigi faji-törzsi közösséget a család kezdte felváltani az emberi társadalomban.

Azonban most nem csupán a közelgő gyermek okozott gondot, hanem az elhatározásuk is, hogy elmennek a kis Budapestről. Hazatérése után Bob részletesen beszámolt mindenről, amit Moon Lake-ben intézett, és azt sem hallgatta el, hogy a hely nagyon magányos, fent a hegyekben. Barbarát ez egyáltalán nem zavarta. Az a fajta asszony volt, aki bárhol feltalálja magát. Attól viszont tartott, hogy ha nem találják meg a számításukat, nem lesz visszatérés. És nem akart örökké vándorolni egyik helyről a másikra. A gyermekkel együtt semmiképpen sem. Meg akart végre állapodni valahol, véglegesen.

Norman West nem tapsolt örömében, amikor megtudta a szándékukat. Bob egy ideig ingadozott, hogy talán mégsem kellene elválniuk, de a lehetőség túl csábító volt. Végül, háromnapi vita után abban állapodtak meg, hogy egyelőre megpróbálják két székhellyel működtetni a *Dakota Wings Air Charter*-t, és ha úgy látják, hogy nem megy, akkor különválnak, és ki-ki a maga szakállára próbál boldogulni.

Normant is meg lehetett érteni, hiszen Mark Lubinsky elmenetele óta kettesben maradtak. Feladott ugyan valami hirdetést az újságokban, hogy a vállalat tapasztalt pilótákat keres, de senki sem jelentkezett eddig. Nem volt túlságosan csábító egy apró, középnyugati céghez elszerződni. Akinek megvolt a kellő tapasztalata, az inkább a nagy repülőtársaságokat kereste, és transzkontinentális járatokon repült.

Elkészült a kávé, és Bob kitöltött magának egy hatalmas csészével. Sejtette, hogy ezen az éjszakán nem sokat fog pihenni. Még szerencse, hogy másnap nem kellett sehova sem elrepülnie, pihenhetett, amennyit akart. Letelepedett a konyhában, bekapcsolta a rádiót, és szórakozottan keresett valamilyen elfogadható műsort a skálán. Végül egy country-zenét sugárzó állomásnál állapodott meg, és mélázva kortyolgatta a kávéját.

Összerezzent, amikor meghallotta Barbara lépteit. Háttal ült az ajtónak, és amikor megfordult, ijedtében azt sem tudta, hova kapjon. Az asszony arcát szinte eltorzította a fájdalom, és falfehér volt.

- Azt hiszem, itt az idő - mondta halkan Barbara, és megkapaszkodott az ajtófélfában. - Kérlek, hívd fel Dr. Hellert.

Az orvos nem volt otthon, csak a feleségével tudott beszélni. Mrs. Heller elmondta, hogy a férje délután elment otthonról, egy közeli farmra hívták, és azóta sem látta, de még üzenetet sem kapott tőle. Egyszerűen képtelen volt megmondani, hol lehet az orvos. Bob ideges lett. Most mitévő legyen? Kihez forduljon, ha egyszer Heller volt Barbara orvosa? Mérgében úgy csapta le a kagylót, hogy az majdnem elrepedt.

- Ne idegeskedj, Robert Mitchell! - mondta Barbara, és leült egy székre. - Ezzel semmit sem oldasz meg. Inkább szólj Marthának, hogy jöjjön át, ha tud. És hívd el Dr. Lucast.

Éppen ezt nem akarta Bob. Martin Lucas ellenszenves ember volt, iszákos és kötekedő. Jó orvos hírében állt, de senki sem szerette. Viszont a jelenlegi helyzetben nem volt más megoldás, hacsak nem akarta beültetni Barbarát a kocsiba, és éjnek idején bezötykölődni vele Poplar Bluffig.

Martha szerencsére még ébren volt, és készségesen megígérte, hogy átjön. Dr. Lucas pedig, csodák csodájára, ma este józan volt. Azt mondta, félóra múlva ott lesz. Ez egy kicsikét megnyugtatta Bobot, aki most úgy érezte, megint kezd ura lenni a helyzetnek. Gyengéden megsimogatta az asszony haját.

- Nem akarsz inkább ledőlni, szívem? - kérdezte aggodalmasan.

- Isten ments! - felelte a nő. - Fogok még feküdni éppen eleget, de most képtelen volnék rá. Jaj! - kiáltott fel élesen egy erősebb fájdalomhullámra. - Ennek fele sem tréfa…

Nem is volt az. Mire megérkezett Martha és Norman, Barbarát már rendszeresen húzta össze a fájdalom görcse, és kisvártatva elfolyt a magzatvize is. Negyedóra múlva betoppant Dr. Lucas is, és a tőle megszokott goromba módon mindenkit kikergetett a szobából, csak Marthát tűrte meg maga mellett.

A két barát kiment a verandára, és leültek a sötétben. Egy ideig nem szóltak egymáshoz, aztán Norman törte meg a csendet.

- Ne haragudj, Bob, hogy lehurrogtalak. Ideges voltam. Voltaképpen igazad van, ha el akarsz menni innen. Igazság szerint én is elmennék, de nem vagyok biztos benne, hogy Martha akarná. Itt pang az élet. Remélem, hogy Utahban jobb sorotok lesz.

- Ugyan már, ne hülyéskedj - felelte Bob. - Én sem voltam teljesen fair, ha már erről van szó. De tudod, mit? Maradjunk annyiban, hogy majd időnként eljössz, és megnézed, mi a helyzet. Ha látjuk, hogy kettőnknek is lesz elég munkája, akkor majd döntesz. Mindentől függetlenül, partnerek maradhatunk.

A postás tegnap hozta meg a szerződést, de a mostani izgalomban Bobnak a legkisebb gondja is nagyobb volt annál, semhogy azzal foglalkozzon. Úgy gondolta, egy-két napot még hagyja érni a dolgot, és csak aztán dönt véglegesen. Átolvasta ugyan, de Barbarával akarta megbeszélni, viszont az asszonynak egyéb baja volt ezekben a napokban.

Már egy órája ültek a verandán, amikor halk nyikordulással kinyílt az ajtó, és kilépett Martha. A kiszűrődő gyenge fényben alig vette észre a két férfit. Odasietett hozzájuk, és megállt Bob előtt.

- Azt hiszem, bemehetsz. - Elmosolyodott, ezt a sötétben is jól lehetett látni. - Nagyszerű feleséged van. És most már egy nagyszerű fiad is. Gratulálok!

1947 május harmincadikán, hajnali egy órakor megszületett a kisfiú. Bob bátyjának az emlékére, akit Péternek hívtak, a szintén sziklát jelentő Cliff nevet kapta.

Őszire már nagyjából berendezkedtek Moon Lake Lodge-ban. Ahogy Bob sejtette, Barbara azonnal beleszeretett a környékbe. Naponta megcsodálta a fenséges hegyeket, a tavat, a napkeltéket és a naplementéket, az erdőt, és dicsérte a pazar hegyi levegőt. Paul Harris jó partnernek bizonyult, mindent megtett azért, hogy Mitchellék jól érezzék magukat az új otthonukban. Egy csapat helyi munkással alaposan kitataroztatta a kis házat, amelybe a pilóta és családja beköltözött. Barbara pedig a maga részéről ízlésesen berendezte. Ő maga is furcsállta, mennyire hamar otthon érezte magát ezen a helyen. Sokkal hamarabb, mint gondolta volna, és sokkal hamarabb, mint a férje.

Munka volt bőven, és Bob szinte naponta repült, hosszabb-rövidebb utakra. Anyagokat szállított, embereket hozott és vitt, mikor mire volt szükség. Moon Lake Resortban már elkezdődött a munka, és lassan alakot kezdtek ölteni a szállodák, a sípályák, az ugrósáncok. A repülőteret is kibővítették, még egy kifutópályát építettek, és két új hangárt, mindezt a *UDB* költségén. Norman rendszeresen járt erre, a kapcsolat nem szakadt meg, és végre úgy tűnt, egyenesbe kerül a vállalat.

De természetesen mindenkinek a kis Cliff volt a szeme fénye. Szép baba volt, egészséges és nyugodt. Alig lehetett a hangját hallani, csak olyankor nyöszörgött, ha éhes volt. Éjszakánként nyugodtan aludt, hagyta a szüleit pihenni, és szépen fejlődött. Barbara kivirult a szülés után, még szebb lett, mint azelőtt, és Bob úgy érezte, nincs nála boldogabb férj és apa, ha nem is a világon, de Utah államban biztosan.

Az egyik kellemes meglepetés az volt, amikor Edwin Cole megjelent a faluban. Nem szólt előre, hogy mikor érkezik, csak egyszerre ott volt. Fürge Sassal együtt érkezett, egy púposan megrakott kis teherautóval, hegyi utakon zötyögve idáig Ogdenből. Bob, amikor meglátta, nem akart hinni a szemének. Nagyon örült az öregnek, aki elmondta, hogy lent, Ogdenben végleg felszámolt mindent, eladta a házát, és elhatározta, hogy ideköltözik.

- Már semmi sem kötött oda, fiam - mondta este, amikor Bobéknál üldögélt. - Minek maradjak ott? Azért, hogy hetente kimenjek a temetőbe, Daisyhez? És hogy naponta elmélázzak azon, hogy már senkim sincs? Nem nekem való a magány. Itt még hasznossá tehetem magam, ha befogadtok magatok közé.

Befogadták. Két hétig náluk lakott, amíg a saját kis házikóját fel nem építette, egészen közel a repülőtérhez. Amint beköltözött, azonnal munkához is látott. Egyfajta mindenes lett: a repülőteret tartotta karban, füvet nyírt, ajtót-ablakot javított, motort szerelt, ácsmunkákat vállalt, és néha még az építőtelepen is dolgozott. Úgy tűnt, mindenhez ért. Bob csodálta az öreg energiáját, és hálás volt neki azért, amit érte tett.

Cole nem mondta meg előre, hogy mi a szándéka. Megtakarított pénzét kétfelé osztotta, és betette egy Salt Lake City-i bankba. A kisebbik hányad volt az életjáradéka, abból bőségesen meg tudott élni, hiszen hozzá sem nyúlt jóformán, mert megélt a munkájából. Bob rendes fizetést adott neki a reptéren végzett munkáért. De a nagyobbik részhez egyáltalán nem nyúlt, hagyta kamatozni, mert be akart szállni vele Bob üzletébe. Egyelőre azonban hallgatott, mint a sír, meglepetésnek szánta a dolgot.

Elmúlt az október, a november is, Moon Lake-ben és környékén már leesett az első hó. Rövidek voltak a napok, hideg szelek fújtak, és a kis ház valóban meleg otthonná vált. Barbara, Bob, az öreg Edwin, sőt néha még Fürge Sas is, ha éppen arra járt, szívesen üldögéltek el a

kandalló előtt, és meséltek egymásnak régi történeteket. Bob a háborús élményeiről, Cole mindenféle apróságról, Fürge Sas pedig a hegyek és erdők varázslatos szépségéről tudott úgy mesélni, hogy a többiek belefeledkeztek a történetbe, és szájtátva hallgatták. Időnként, ha nem volt túl késő, Cliffet is lehozták, és az anyja ölében fekve csodálkozott rá először a nagyvilágra. Hatalmas zöld szemeivel figyelmesen szemlélte a körülötte zajló eseményeket, és mindenkinek úgy tűnt, tudatosan raktározza el kis agyában az új ismereteket.

December közepén Norman levelet hozott Bobnak. Mark Lubinsky írt Palesztinából, de mivel nem tudta Bob új címét, Budapestre címezte a levelet. Bob izgatottan bontotta fel a borítékot, és összehúzott szemöldökkel próbálta kisilabizálni a keszekusza sorokat. Látszott a levélen, hogy sebtében íródott, valószínűleg nem is asztalon.

„Kedves Bob,

először is szeretettel üdvözöllek, és kérlek, add át üdvözletemet kedves feleségednek is. Gondolom, mostanra már megszületett a gyermeked, így hát őt is üdvözlöm, ismeretlenül is.

Eltűnésem óta sok minden történt velem, és néha azt hiszem, hogy egy valósággá vált álomvilágba csöppentem. Lassan kialakul körülöttem egy kis ország, egy nép kezd önállóan dönteni a sorsa felől. Egy olyan nép, amely kétezer éven keresztül bolyongott a nagyvilágban céltalanul, és száműzetéséből hazatérve, most a saját kezébe veszi a sorsát.

Ennek a népnek a része vagyok én is. Olyan emberek vesznek körül, akik megjárták a poklok poklát, akik átvészelték Auschwitzot és Sobibort és Mauthausent (bocsánat, ha olyasmit hoztam szóba, ami fájdalmat okoz), akik alig menekültek meg élve a haláltáborokból. Ha rájuk nézek, elszégyellem magam, mert én aránylag jólétben, néha a japánokat hajkurászva éltem át azokat a sötét éveket, amikor ezek a társaim máról holnapra nem tudták, mikor jöhet el értük a halál.

Ennek az ügynek - a zsidók új államának - az oltárán már sokan feláldozták az életüket. Én csak kis csavar vagyok a gépezetben, de remélem, hasznos csavar leszek, és nem akkor török össze, amikor a legnagyobb szükség van rám. Alakulgat - egyelőre titokban - az új ország légiereje. Amit csak megtanultam tőled, most ennek az ügynek a szolgálatába állítom.

Ha itt volnál, elcsodálkoznál, milyen repülőgépekkel kell dolgoznunk. Életemben nem láttam még ilyet. Háborút túlélt gépek ezek, amelyeket jórészt szétszedett állapotban, szedett-vedett hajókon, vagy az éjszaka leple alatt, motor nélkül vitorlázva hoztak be ide. Van itt angol Spitfire, német Messerschmitt, francia Cyrrus, olasz Fiat, meg mindenféle, ami képes a levegőbe emelkedni.

Egyelőre még csak ismerkedünk a gépekkel, és néha arra gondolok, de jó lenne, ha itt lehetnél. Szükség volna a te tudásodra, tapasztalatodra. Kevesen vannak itt olyanok, akik már átestek a tűzkeresztségen, akik a világháborúban már belekóstoltak a harcba. Egyikük kedves barátom lett. Ezer Weizmann[89] *valódi Spitfire-specialista, tőle sokat tanulok. Élvezem ezt az életet, és alig várom már, hogy kipróbálhassam a tudásomat az ellenségen.*

Háború lesz itt hamarosan. A politikusok azt rebesgetik, hogy az ENSZ határozatának az értelmében tavasszal kikiáltják Izrael Államot. Szinte biztos, hogy a környező arab államok nem fogják szó nélkül tűrni ezt, és azonnal rátámadnak az országra. Erre készülünk most, mert nem akarjuk olcsón adni az életünket. A zsidóknak teljes joguk van ahhoz, hogy végre

[89] Izraeli politikus, államelnök és tábornok, a második világháborúban az angol RAF pilótája volt

békében és biztonságban éljenek a saját országukban, és ne kisebbségként valahol, a nagyvilágban.

Ne hidd, hogy most agitállak. És nem szólamokat ismételgetek. Amit leírtam, az a színtiszta igazság, és ha visszatekintesz az elmúlt háborúra, akkor magad is rájössz, hogy Izrael megalakulása történelmi szükségszerűség. Remélem, hozzá tudok majd járulni ehhez.

Most már búcsúzom, ezt a levelemet is guggolva, a gépem szárnyán írtam. Ne haragudj, hogy eddig nem jelentkeztem, és azért sem, hogy otthagytalak benneteket. Amint lehetséges, megint írok, és beszámolok mindenről, amiről veszély nélkül lehet.

Maradok tisztelő barátod,

Mark Lubinsky"

Bob háromszor is elolvasta a levelet, és meghatottan tette el. Kedvelte a nyurga chicagói fiút, és azon töprengett, ha valóban háború lesz a Közép-Keleten, vajon viszontláthatja-e még volt tanítványát. Barbarának is felolvasta a levelet, és látta a feleségén, hogy Mauthausen nevének az említésére összerázkódik. Az emlékek, a fájdalom még nem távoztak el végleg az életükből.

A Hálaadás ünnepét megint együtt töltötték, és ezúttal Fürge Sas elhozta az unokáját is. Jim már lassan hatéves lett, nyoma sem volt rajta a tavaszi betegségnek. Bőre sima volt és fénylő, fekete szemei okosan tekintettek a világba, és amint meglátta a kis Cliffet, azonnal a szívébe zárta. El nem mozdult volna a bölcsője mellől, ringatta, játszott vele, vagy sosem hallott indián altatódalokat énekelgetett neki torokhangon. Barbara megszerette a kis indián gyereket, és amikor csak lehetett, vendégül látta.

Fürge Sas is gyakori vendég volt Mitchellékvél. Az öreg indián nem felejtette el Bob nagylelkűségét, és azt, hogy megmentette az unokája életét. Titokzatosan viselkedett, és Bob, amióta csak ismerte, először látott az arcán valamiféle indulatot, amelyet leginkább gyermekes csintalanságnak nevezett volna. Hamiskás lángocskák villantak meg időnként az indián szemében, és újabban szívesen mosolygott. De mondani nem mondott semmit.

Vége felé járt a december is, és az idén szokatlanul hideg volt. Moon Lake Lodge öregjei azt beszélték, hogy legalább húsz éve nem volt ilyen kemény tél errefelé. A hó helyenként öt-hat lábnyira is feltorlódott, az utak járhatatlanná váltak, és heteken keresztül Bob repülőgépe jelentette az egyetlen kapcsolatot a külvilággal. De az élet egyáltalán nem tűnt nehéznek, és Barbara most már nyíltan örült a változásnak. Mintha világéletében itt élt volna. Sokkal otthonosabban mozgott Moon Lake-ben fél esztendő után, mint annak idején, a kis Budapesten még évek múltán is.

Gyönyörű karácsony köszöntött rájuk. A sziporkázó hó, a fenyőkön lerakódott vastag zúzmara mintha egy téli üdvözlőlapról kerültek volna le. Már napok óta nem havazott, az ég magas volt és mélykék, és éjszakánként úgy villogtak a csillagok, mint megannyi gyémánt az égbolt fekete bársonyán. Álmodni sem lehetett szebbet. Bob és Edwin kiválasztottak egy szép kis fát, kivágták, és becipelték a házba, ahol aztán közös erővel feldíszítették. A friss fenyőillat és a sütőben piruló pulyka szaga észbontó egyveleget alkotott.

Este aztán, régi európai szokás szerint, körbeállták a karácsonyfát, és halkan elénekelték a Csendes éjt, aztán ki-ki megajándékozta a többieket, a tehetsége szerint. Barbara az utóbbi hónapban leküzdötte régi viszolygását a kézimunka iránt, és minden férfinak kötött egy-egy pár gyapjúharisnyát és kesztyűt. Bob bevásárolt Salt Lake Cityben, a feleségének egy rövid prémkabátkát vett, Edwinnek egy távcsövet, mert tudta, hogy öreg barátja erre vágyik, Fürge Sast pedig egy doboz kubai szivarral lepte meg.

- Köszönöm - mondta megilletődve Edwin. - Látjátok… Sosem gondoltam volna, hogy még egyszer lesz családom… És most itt vagyok veletek, és nem érzem magam számkivetettnek, idegennek, árvának. Bárcsak Daisy és Andy is megérhették volna ezt… - Zavartan elfordult, letörölte a könnyeit, aztán a kabátja zsebébe nyúlt, és egy lezárt borítékot húzott elő onnan. - Bob, Barbara… Ez az én ajándékom nektek. Kérlek, ne utasítsátok vissza. Egy csekk lapul benne, húszezer dollárról szól. Vegyétek úgy, hogy befektetés. Szeretnék komoly részese lenni a vállalatnak, és szeretném, ha ezzel a pénzzel okosan gazdálkodnátok. Boldog Karácsonyt.

A házaspár nem jutott szóhoz. Meghatottan néztek egymásra, aztán Cole-ra, és tekintetükből tiszta szeretet áradt. Az öreg folytatta.

- Cliffnek egyelőre nem tudok ajándékot adni, hiszen még nagyon kicsike. De az a repülőgép-gyűjtemény, ami Andytől maradt, hadd legyen majd az övé. Ez az egyetlen dolog az amerikai zászlón kívül, amit elhoztam Ogdenből.

Fürge Sas eddig csak állt, és hallgatott. Okos tekintetével végigpásztázta a társaságot, és magában arra gondolt, milyen jó is, hogy léteznek ilyen emberek a világon. Élete a rezervátumban egyhangú volt és sivár, de amióta ez a furcsa pilóta megjelent ezen a tájon, úgy érezte, nincs már semmi baja a fehér emberekkel. Hiszen megmentette Jim életét. Egyenrangú emberként beszélt vele, tisztelte őt, az öreg bennszülöttet, akibe addig az törölte a lábát, aki akarta. Természetével ellenkezett az érzelmek kimutatása, nem erre nevelték gyermekkorában, de amióta ezekkel az emberekkel érintkezett, lekopott róla valamennyi az indiánok hallgatag büszkeségéből és zárkózottságából. Néha, ha a kezébe vehette Cliffet, olyan szeretettel ápolgatta, ringatta, hogy Barbara úgy érezte, valódi nagyapja a fiának.

Most ő is előlépett a sarokból, ahol eddig állt, boldogan szorongatva a szivardobozt, és megállt Bob mellett. Némán átkarolta a férfi vállát, és mélyen a szemébe nézett. Nagyon halkan, mégis jól hallhatóan szólalt meg.

- Bob. Én nem vagyok a szavak embere. Nem tanultam meg ékesszólóan beszélni. Ha a törzsem még mindig szabadon élne a wigwamjaiban, nekem nemigen volna helyem a vének tanácsában. De egyet megtanultam életem során. A hálát és a tiszteletet azok iránt, akik emberként kezelnek. - Elhallgatott, és mélyet sóhajtott. - Bob, nálunk, indiánoknál van egy szokás. Ami a tulajdonunk, azt nem adjuk el. Ha a fehér ember akarja, úgyis elveszi erővel. De te, Bob Mitchell, nem átlagember vagy. Neked köszönhetem, hogy az unokám él. Neked köszönhetem, hogy embernek érzem magam, újra. Hát most neked adok valamit, és csak egy dollárt kérek érte. Csak azért, hogy üzlet legyen. Gyere csak… - Az ablak mellé húzta a férfit, és kimutatott az éjszakába. - Ott, a tavon túl, azon a sziklán, van egy kis házikó. Az egyetlen tulajdonom. Ott szoktam egymagam tanyázni és elmélkedni. Remetelak a neve. Az a ház mostantól fogva a tied. A tied, a feleségedé, és ezé a csöpp kis gyermeké, akit az én Jim unokám annyira megszeretett. Uff, én beszéltem.

Fürge Sas szavai után mindenki úgy érezte, fölösleges megszólalnia. Ennél többet úgysem lehetett volna elmondani erről az estéről, amely kétezer év alatt a szeretet és a család ünnepévé vált. Az az ember, ott messze, Palesztina hegyei között, aki szeretetet és megértést terjesztett, és ezért keresztre feszíttették, olyan magot vetett el, amely azóta is életképes csírákat hajtott.

Amint elolvadt a hó, teljes erővel beindult az építkezés, és a két kis falu benépesedett. Paul Harris összetoborozta a környék minden favágóját, vadászát, indiánokat a szomszédos rezervátumból, és munkába állította őket. Bob *Dakotá*-ja légi hidat képezett a külvilággal, de ezzel egyidőben nehéz munkagépek nekiálltak az útépítésnek is. Legalább egy, egész évben

használható országútra szükség volt, hogy a sportkomplexumot olyanok is elérhessék, akik nem kívántak repülni.

Norman West állandó vendég volt Moon Lake-ben. Többnyire hetente kétszer jelent meg, és ilyenkor természetesen Bobéknál szállt meg, hacsak nem repült vissza ugyanaznap. Elégedettnek tűnt, mert a légivállalat ezzel a koncesszióval jó munkához, és főleg ÁLLANDÓ munkához jutott. Eladta az egyik vadászgépet a Paramount filmgyárnak, de a másikat, Bob tulajdonát, megtartotta. Szándékukban volt elhozni ide, Moon Lake-be, mert Bobnak néha felderítő utakat is kellett tennie, és erre a *Dakota* nem volt kimondottan alkalmas.

Május végén újabb levél érkezett Mark Lubinskytől, ezúttal már rendes postával, és az új állam, Izrael[90] bélyegével. Lelkesen számolt be az államalapításról, amelynek tanúja és részese volt, és beszámolt, a titkosság betartásával, azokról a harcokról is, amelyeket négy arab állam hadseregeivel vívtak szinte reménytelenül. Nem volt elég, hogy a szomszédok, Egyiptom, Szíria és Jordánia megtámadták az újonnan alakult kis államot, még a távolabb eső Irak is beszállt a háborúba. Kegyetlen harc volt, a frissen érkező bevándorlókat néha a haifai kikötőből egyenesen a katonai kiképzőtáborokba vitték, és két nap után már a fronton voltak. Nem volt más választás, ha meg akarták védeni az országot a betolakodók ellen.

A szedett-vedett légierő az arabok sokkal jobban felszerelt gépei ellen harcolt, és a legnagyobb gond a karbantartás, az alkatrészellátás volt, hiszen a szírek és jordánok mögött ott állt Franciaország, Irakot és Egyiptomot pedig a nemrég kiebrudalt Nagy-Britannia látta el mindennel, amire csak szükségük lehetett. Mark elmesélte, Bob nem kis büszkeségére, hogy az általa annak idején Poplarban bevezetett rendszert itt is tudták alkalmazni, és így a gépek szinte állandóan harckészültségben lehettek. A majdnem fanatikus hazaszeretet, és a néhány veterán pilóta által betanított trükkök megtették a hatásukat: rövid időn belül az ellenséges légierők, ha csak tehették, kitértek az izraeli vadászok elől, végül pedig abbamaradt a légiháború.

Bob büszkén tette el ezt a levelet is, és közben arra gondolt, hogy ha nem kötné ide a munkája, puszta kalandvágyból is elmenne a világnak erre a forrongó tájára, egy kis puskaport szagolni, és megnézni, hogyan boldogul egy alig megalakult légierő. A Csendes Óceánon szerzett sebe már régóta begyógyult, a vele együtt kapott lelki trauma is elmúlt, és most képesnek érezte volna magát arra, hogy újra vadászpilóta legyen.

De hát a napi feladatok, és most már a családja is, itthon tartották. A kis Cliff betöltötte az első évét, és ismét összegyűltek mindnyájan, hogy megünnepeljék a születésnapot. A legközelebbi hétvégén tartották meg a szerény ünnepséget, amelyre ezúttal Norman és Martha is hivatalosak voltak. Boldogan el is jöttek, magukkal hozva Tomot és Jennyt is, akik azonnal „birtokba vették” az ünnepelt kisfiút.

Szombaton délelőtt a férfiak otthagyták a két asszonyt a házban, hogy kedvükre főzőcs-kézzenek és pletykálgassanak, és Fürge Sas vezetésével felkerekedtek, hogy meglátogassák a Remetelakot. Bob sem járt itt túl gyakran, Karácsony után mindössze háromszor volt a kis faházban, de most, hogy libasorban baktattak az erdei ösvényen a sziklák felé, úgy érezte, haza megy. Gyerekkora óta nem érzett ilyesmit. Akkoriban, sok más gyermekkel együtt, kuckókat építgetett mindenféle hulladékanyagokból, deszkából, bádogból, és akkor érezte azt, hogy a világnak egy kis sarka egyedül csak az övé. Most újra elhatalmasodott rajta ez az érzés, és amikor az ösvény utolsó kanyarjában elé villant a rönkökből összerótt kis ranger-ház, nagyot dobbant a szíve.

---

[90] Izrael Államot 1948 május 14-én kiáltották ki

Késő délutánig maradtak itt a férfiak, halkan, higgadtan beszélgetve mindenféléről. Norman félrevonta Bobot.

- Barátom, most értettelek csak meg igazán - mondta kissé bűnbánóan. - Amikor bejelentetted, hogy elmész Budapestről, haragudtam. Aztán, amikor kezdett beindulni a bolt, megenyhültem. De megérteni csak most vagyok képes téged. Azt hiszem, itt VALÓBAN otthon érezheted magad.

Mire estefelé visszatértek Moon Lake Lodge-ba, ínycsiklandozó vacsora várta őket, és a hegyi úttól kimerült emberek jó étvággyal fogyasztották az ételt, amit Barbara és Martha készítettek nekik. Utána még elbeszélgettek, mialatt a háziasszony, Jenny társaságában, megfürösztötte a kisfiút. Időnként behallatszott Cliff gurgulázó, vidám nevetése, amitől Bob megint úgy érezte, büszkeség tölti el. Ha nem másért, hát EZÉRT érdemes volt mindent végigcsinálnia az elmúlt tíz esztendőben. Ha otthon maradtak volna, Magyarországon, ki tudja, élnének-e még… És ki a megmondhatója annak, hogy most, amikor a hírek szerint kommunista kormány került hatalomra rég elhagyott hazájukban, milyen sorsban lenne részük. Bob úgy érezte, így van ez jól, ahogyan van. Csak azért fohászkodott, hogy most már maradjon béke a világban.

Vasárnap délután aztán szétszéledt a társaság. Norman, Martha és a gyerekek felszálltak, hogy visszatérjenek Missouriba, Fürge Sas is elköszönt, mert ezt az éjszakát öreg barátjánál, Edwinnél akarta tölteni, és másnap, kora hajnalban le akartak menni Salt Lake Citybe, egy-két dolgot elintézni. Jim viszont ott maradt. Addig kérlelte nagyapját, hogy maradhasson, amíg az beleegyezett. Barbara megágyazott neki a vendégszobában, és az indián kisfiú boldogan ment aludni. Szeretett itt lenni, ezeknél a kedves embereknél, szerette Cliffet, és amikor csak tehette, eljött, néha Fürge Sas nélkül is.

Lassan csend borult a házra, Bob még elidőzött egy darabig a konyhában, és a másnapi terveit nézte át. Kaliforniába kellett repülnie Paul Harris megbízásából, anyagbeszerzés miatt, és mert el kellett hoznia egy hídépítő mérnököt, akit Harris szintén leszerződtetett a nagy munkához. Barbara már lefeküdt, de ébren várta, olvasott. Mire Bob is levetkőzött, és mellé bújt az ágyba, álmosan, de vidáman mosolygott.

- Köszönöm, szívem - suttogta halkan, és a férjéhez bújt. Hosszú csókot váltottak.

- Mit köszönsz, Barbara? - kérdezte a férfi, noha sejtette, mit akar mondani a felesége.

Barbara félkönyékre emelkedett, és megcirógatta Bob arcát. Komoly tekintettel nézett a szemébe, és újra megcsókolta.

- Köszönöm, hogy ilyen életet ajándékoztál nekem. Köszönöm, hogy igazolva láthatom a bizalmamat benned. Hidd el, tudom, miken mentél keresztül, amíg erre a pontra jutottunk. Tudom, milyen kockázatokat vállaltál azóta, hogy Stockholmba utaztunk. És most végre valódi otthonunk van. Otthon vagyunk a világban. Van egy szép gyermekünk, gyönyörű helyen, kedves emberek között élhetünk, és béke van. Hát ezt köszönöm neked, Bob.

1949 nyarára elkészült az építkezés legnagyobb része. Készen voltak a szállodák, összesen öt darab, stílszerűen terméskőből és barnára pácolt rönkfából építve, készen volt a négy síugró sánc, és Moon Lake Resort kezdett apró faluból büszke kisvárossá változni. Már csak a sípályákat kellett véglegesen megtisztítani és előkészíteni a következő télre. Június végén megérkezett egy osztrák és svájci szakemberekből álló csapat, akik a sífelvonókat kezdték építeni, hogy mire beköszönt a tél, az új sportkomplexum teljes felszereltséggel várhassa az első vendégeket.

Beindult a reklámkampány is. A nagy, országos lapok, meg a kisebbek is, a televíziós társaságok, a rádióállomások rendszeresen emlékeztették Amerika népét arra, hogy Karácsony előtt egy Aspenhez hasonló, vonzó hegyi üdülő várja majd a sportolni, kikapcsolódni vágyókat. Elfogadható árak mellett minden szolgáltatással, amit az ember csak el tud képzelni egy ilyen helyen. A repülőtér újabb kifutópályával és egy modern terminállal bővült, és mostanra már állandó személyzete is volt. Edwin Cole azonban még mindig mindenes volt a reptéren, és hozzáértésével, fiatalos lelkesedésével nélkülözhetetlenné tette magát.

A *Dakota Wings Air Charter* is fejlődött. Másfél esztendő alatt kinőtte magát, és mind Bob, mind Norman West megnyugodhattak. A székhely Poplar maradt, és fő foglalkozásként is a szállítás dominált. Nem létesítettek rendszeres járatokat sehova, mert ennek a légivállalatnak éppen az volt a vonzereje, hogy külön megrendelésre, akármikor képes volt az ország legkülönbözőbb helyeire elszállítani embert és árút, biztonságosan és aránylag olcsón. Újabb gépeket vásároltak, pilótákat és kisegítő személyzetet vettek fel a két telephelyre. A pilóták megválasztásánál Bob akarata érvényesült: kizárólag háborús veteránokat vettek fel, olyan embereket, akik ilyen vagy olyan módon kitüntették magukat a harcokban, és tapasztalt, dörzsölt vén rókák voltak. A *Dakota Wings Air Charter* kezdett exkluzív klubbá válni, igazgatási módja pedig példaként szolgált sok nagyvállalat részére. A Moon Lake-i repülőtér tartalékreptérként felkerült Amerika térképére.

Ősz elejére elkészült az új országút is, amely az Uintah legszebb vidékein keresztülhaladva kötötte össze a tó katlanát Salt Lake Cityvel. Megélénkült a forgalom, egyre több idegen jelent meg Moon Lake Resortban. Egyikük, egy Roy Quintano nevű nevadai azzal a képtelen ötlettel állt elő, hogy a saját légivállalatát ajánlja. Egyenesen Paul Harrishez igyekezett. A férfi meghallgatta Quintanót, aztán rövid úton kidobta.

- Amikor elkezdtük itt a munkát, magát is felkerestem, emlékszik? Azt mondta, nem hajlandó egy halva született ötletbe befektetni még negyed dollárt sem. Nem erőltettem. Azóta ez a maga szerint halva született ötlet nagyon is élővé vált. Van most pofája idejönni, és learatni a mások által véres verejtékkel elültetett babérokat? Na nem! Én üzletember vagyok, de megmaradok a becsületes úton. Takarodjon innen, Quintano, amíg szépen elmehet. Hallja?

A nevadai elkotródott, de ettől kezdve szinte hetenként jelentek meg mindenféle kétes egyének Moon Lake Resort-ban. A helyi seriff már régóta barátja volt Bobnak, de ettől függetlenül sem szívesen tűrte meg az ilyen jöttmenteket Moon Lake-ben. Röviden végzett velük, egyszerűen kitoloncolta őket a megyéből.

Barbara nem vállalt munkát azóta, hogy itt éltek. A tanítás már talán nem is ment volna neki, és a helyi iskola amúgy is kicsi volt. Kevés gyerek született a Moon Lake környékén. Ehelyett a háztartással és a gyermekneveléssel foglalkozott, és időnként elvállalt apróbb adminisztratív munkákat a repülőtér és a légivállalat igazgatásában.

Cliff volt a szeme fénye. A kisfiú betöltötte a második évét, járt, beszélt és minden érdekelte, ami körülötte történt. Mivel otthon csak magyar szót hallott, természetesen ez volt az első nyelv, amit elkezdett megtanulni, de ugyanakkor ráragadt az angol is, és Jim kezdte megtanítani a törzse nyelvére is. Cliff és az indián kisfiú elválaszthatatlanok voltak. Jim már iskolába járt, és Barbara, hogy megkönnyítse a gyerek boldogulását, és az ne kényszerüljön a rezervátumban működő, nagyon gyenge iskolába, magukhoz vette a fiút, és a Moon Lake-i iskolába járatta. Csak hétvégeken ment haza, de néha még akkor sem, mert Fürge Sas rendszerint megjelent, és vagy náluk, vagy Edwin Cole-nál szállt meg.

Jim szülei már nem éltek. Az édesanyja, Fürge Sas lánya, akkor halt meg, amikor Jim egyéves volt. Apja pedig a rákövetkező télen tűnt el, egy lavinaomlásban, amikor két montanai

fiatalembert akartak kimenteni a hóból. Az árva kisfiú rövid idő alatt megszokta Mitchelléket, és jól érezte magát náluk, azok pedig majdnem úgy szerették, mintha a saját gyermekük lett volna.

Csak két dolog nem akart teljesülni azok közül, amiket Barbara kívánt. Az egyik az volt, hogy szeretett volna még egy gyermeket. Egyszer úgy is tűnt, hogy teherbe esik, de két hónap múlva elvetélt. Az orvos megvizsgálta, és kijelentette, hogy nem is lehet több gyermeke. Pedig milyen szép lett volna, Cliff mellé egy kis öcsike, vagy hugica! Az asszony szomorúan vette tudomásul a megfellebbezhetetlent, és beletörődött abba, hogy Cliffet neveli, mellette pedig Jimet istápolja.

A másik beteljesületlen kívánsága a béke volt. A második világháború befejezése nem jelentette azt, hogy a világban másutt nem folytatódnak harcok. Kelet- és Délkelet-Ázsia azóta is forrongott. A kettéválasztott Koreában, a 38. szélességi körtől északra létrejött kommunista bábállam hadserege, kínai befolyás alatt, rendszeresen provokálta a szabad Délt, és noha június végén az utolsó ott állomásozó amerikai csapatokat is kivonták a félszigetről, Barbara majdnem biztos volt benne, hogy hamarosan vissza fognak térni Koreába, mert nem fogják cserben hagyni a demokratikusan megválasztott déli kormányt.

Ugyanakkor Indokínában is folytatódott a háború. A franciák erőnek erejével visszatértek Vietnamba, ahol azonban az azóta megalakult Vietnami Nemzeti Védelmi Hadsereg egységei úton-útfélen támadták és gyilkolták őket. Egyre inkább úgy nézett ki, hogy a világ egy újabb háború felé közeledik rohamléptekkel. Barbarát nyomasztotta ez a felismerés, és csak abban reménykedett, hogy Bob ezután már ki fog maradni az ilyesmiből. Hiszen leszerelt. Megsebesült. A maga részét kivette már a haza védelméből. Ugyanakkor azonban tudta, hogy a nyughatatlan természete ismét afelé sodorhatja. Bár, ki tudja? Most, hogy a vállalkozás ilyen szépen ment, és megvolt a gyermek is, a férfi talán nyugton marad.

Nem is tudta, hogy nyitott kapukat dönget. Bob már régóta elhatározta, hogy a katonásdival végleg felhagy. Ehelyett egyre azon töprengett, mivel tudná még jobban felfuttatni a *Dakota Wings Air Charter*-t. Egyik alkalommal, amikor Poplarban járt, megbeszélte a dolgot Normannel. De egyiküknek sem támadt okos ötlete. Nem értettek az üzletnek ehhez a részéhez.

- Egy reklámszakember kéne - vélte West. - Az majd kiagyalja helyettünk. Én megmaradok a botkormány mellett, és gondolom, te is inkább azt választod.

- Nem is ez a gond, Norman - felelte Bob. - Persze, hogy megmaradok mellette. De reklámszakemberről ne halljak. Mindenféle baromságot fundálna ki, és nekünk így is tele a kezünk munkával. Inkább arra gondoltam, hogy kellene egy-két helikopter. A repülőgéppel nem jutunk el mindenhova, a helikopterrel igen.

Ezen még elmorfondíroztak egy darabig, de semmire sem jutottak. Végül abban maradtak, hogy majd másik alkalommal jobban elmélyednek a dologban. Közben lassan ősz lett, színes köntöst öltött az erdő, csak a fenyők maradtak meg eredeti sötétzöld színükben. A sportkomplexum komolyan készült az első szezon megnyitására. Paul Harris a kezét dörzsölte elégedettségében: egyre-másra érkeztek a helyfoglalások, és úgy tűnt, Moon Lake Resort első idénye siker lesz. Most már csak azért kellett fohászkodni, hogy az időjárás is kegyes legyen, és ne pont ezen a télen legyen hóhiány.

Most, hogy nem egymaga kellett, hogy repüljön, hanem kész legénységei voltak, Bob is megengedte magának, hogy egy kicsit lazítson. Hétvégeken nem repült, a szabadidejét a családnak szentelte. Néha összepakoltak még péntek délután, és Barbarával és a kis Cliffel együtt felmentek a Remetelakhoz. Jim majdnem mindig elkísérte őket, és az okos kis indián fiú sok

mindent mesélt Bobnak az erdőről. Olyasmiket, amiket nagyapjától tanult. Az ilyen hétvégék felejthetetlen emlékek maradtak Bob számára, és boldogan tapasztalta, hogy a fia szeme is kezd rányílni a természetre. Cliff bele tudott feledkezni egy virágba, áhítattal tudta nézni órák hosszat a felhők rohanását és alakváltoztatását az égen, rá tudott csodálkozni a fákra, mókusokra, madarakra. Fogékony gyermek volt, csillogó tekintettel olvadt bele a környezetébe.

Egyre többet beszélt, és egyre tisztábban. Minden érdekelte, ami körülötte történik, és az elmaradhatatlan „miért", minden kisgyerek leggyakoribb kérdése nála is első volt.

- Apa, miért kék az ég? - kérdezte. - És miért zöld a fű? És te miért repülsz? És miért nem úgy repülsz, mint a madarak? És Jim a testvérem?

Se vége, se hossza nem volt a kérdéseknek, de a férfi szívesen válaszolgatott. Maga is elcsodálkozott, mennyire könnyű apának lenni. Eddig nemigen eszmélt rá a felelősségre, hacsak nem arról volt szó, hogy a megélhetést kell előteremtenie a családjának. De sohasem történt olyasmi, ami megrázta volna. Csak az élvezetet észlelte, azt, hogy milyen boldogító érzés tud lenni az erdőn kószálni Cliffel és Barbarával és Jimmel.

Október végére aztán végleg elromlott az idő. A kevés lombhullató fa levetette őszi pompáját, és egyik napról a másikra lekopaszodott. A fenyvesek is megváltoztak, az eddigi szilaj zöld színt egyfajta komor feketeség váltotta fel, és a szél az elmúlás szimfóniáját dúdolta a hegyek között, megtöltve a csendes völgyet az állandó zúgással. Didergő hajnalokon nehéz volt felkelni és munkába indulni, a gépek szárnyát most már glicerines oldattal kellett rendszeresen lemosni, hogy el ne jegesedjenek.

Moon Lake-ben megjelentek az első turisták is. Még nem volt hó, síelésről szó sem lehetett, de egyesek már kíváncsiak voltak a vidékre. November elsején délben egy kis *Piper Cub*[91] szállt le Lodge-ban. Bob egy órával korábban ért vissza Salt Lake Cityből, és éppen elvégezte a szükséges rutint a gép körül, amikor a jövevény leszállt. Huszonöt-harminc év közötti barna nő volt a pilóta, és Bob, aki kíváncsian nézte végig a leszállást, elismerően megcsóválta a fejét.

- Helló! - rikkantotta a nő, és a kezét nyújtotta. - Patricia Duncan vagyok, New Yorkból. Robert Mitchell őrnagyot keresem.

- Megtalálta, de civil vagyok - felelte Bob. - Miben segíthetek, kisasszony?

A nő nem felelt azonnal, egyelőre azzal volt elfoglalva, hogy alaposan körülnézzen. Tetszhetett neki, amit látott, mert mosolyogva fordult ismét a férfi felé.

- Érdekelne minden, amit el tud mondani erről az egész álomvölgyről. Újságíró vagyok. És író is. Szeretném megismerni Moon Lake-et. Szeretném tudni, hogyan került ide, hogyan kezdett bele ebbe a vállalkozásba. És mi a véleménye a hegyi üdülésről, a téli sportokról. És…

- Álljon meg a menet, hölgyem! - szakította félbe nevetve Bob. - Mindezt egy szuszra akarja tudni, itt, a repülőtéren? Legalább menjünk be az épületbe, könyörgök! - Sietve elindult, mielőtt a vendég újabb kérdés-áradatot zúdíthatott volna rá. - Ja, az üdülőről majd Paul Harrist kérdezze, odaát, Resortban - szólt hátra. - Az az ő asztala.

Az irodában aztán kiderült, hogy Duncan kisasszonyt tényleg minden érdekli. Bob alig győzött válaszolni a kérdéseire. Mialatt válaszolgatott, azon törte a fejét, ki küldhette ezt a nőt. Még emlékezett arra az esetre, amit Harris mesélt neki Quintanóról, és gyanakvó volt. Ugyan miért érdekelhet egy New York-i újságírónőt éppen ez az isten háta mögötti hely?

---

[91] Könnyű egymotoros sportrepülőgép

Valahogyan nem illett a képbe, mert a reklámon már rég túl voltak. És a tény, hogy a nő tudta az ő régi rendfokozatát, szintén gyanús volt. Egyelőre azonban folytatta a kérdések megválaszolását, és közben óvatosan, tapogatózva, megpróbálta kifundálni, mit akarhat Patricia Duncan.

Késő délután lett, mire végeztek. A nő Resortba igyekezett volna, de nem volt kocsija. A vidék egyetlen, nemrég megnyílt autókölcsönzője már bezárt, másnap reggelig nem is nyitott ki. Bob felajánlotta, hogy átviszi, és Paul Harrisre bízza a vendéget. Éppen idejében értek oda, mert Paul már bezárni készült az irodát.

- Nos, itt van, hölgyem. Ez Paul Harris, mindnyájunk gazdája. Többet tud majd elmondani magának erről az egészről, mint én. Viszlát.

Otthagyta Patricia Duncant, és még látta, hogy Harris rosszallóan csóválja a fejét. Sietett haza. Útközben még eltöprengett ezen a furcsa látogatáson, és visszapergette magában az elhangzott párbeszédeket. Remélte, hogy nem árult el túl sokat Duncan kisasszonynak. Még mindig nem tudott megszabadulni a rossz érzéstől, hogy kelepcébe akarják csalni.

Otthon a szokásos kép fogadta. Barbara a konyhában tett-vett, a rádiót hallgatta, Cliff és Jim pedig a nappaliban hancúroztak nevetgélve. Bob elmosolyodott erre a kedves, idilli látványra, és csak most fogta fel igazán, hogy mit jelent a szó: OTTHON. Erre vágyott egész életében, ezt az álomképet követte azóta, hogy Amerikába érkeztek. De soha azelőtt, sem otthon, Budapesten, sem Missouriban, nem érezte azt, amit itt érzett.

Lágyan megcsókolta az asszonyt, aki hozzá simult egy pillanatra. Egymásra nevettek, aztán Barbara a hűtőszekrény tetejére nyúlt, és egy borítékot adott át Bobnak.

- Leveled jött, drágám. Lubinsky írt megint.

Bob izgatottan bontotta fel, és olvasni kezdte.

Kedves barátom!

Összeszidhatsz, amiért megint ilyen hosszú ideig nem adtam életjelt magamról, de mentségemre szolgáljon, hogy nagyon sűrű volt az elmúlt fél év, és néha azt sem tudtam, fiú vagyok-e, vagy lány.

Lassan megnyugszunk itt, végre sikerült móresre tanítani az ellenségeinket. Véget ért a háború, de amiben most élünk, csak amolyan látszat-béke. Sem az egyiptomiak, sem a szírek nem akarnak belenyugodni abba, hogy itt vagyunk, és államot alapítottunk. Lesz még ennek folytatása, úgy érzem.

Beer Sheva[92] fölött megsebesültem, és kényszerleszállást kellett végrehajtanom. Nem nagy ügy, már jól vagyok, csak a gépet sajnálom, mert nincs olyan sok, hogy pótolni lehetne. Szénné égett. A parancsnokom azonban biztatott, hogy ne kámpicsorodjak el, és elárulta, hogy talán hamarosan kiküldenek külföldre. Ben Gurion[93] kikönyörgött néhány Gloster Meteor[94]-t az angoloktól, és rám esett a választás, hogy egyik legyek az első pilóták közül, akik ilyen gépekre kapnak kiképzést. Izgatottan várom, hogy Angliába mehessek.

---

[92] Város Izraelben

[93] David Ben Gurion, Izrael első miniszterelnöke

[94] Brit gyártmányú sugárhajtású harci repülőgép

Amúgy pedig jól vagyok. Hamarosan megnősülök, találtam Tel Avivban egy helyes holland lányt, aki majdnem olyan magas, mint én, és úgy gondoltuk, jobb lesz kettesben, mint külön-külön. Hanna a neve, majd küldök fényképet az esküvőről. Ha minden jól megy, hazalátogatunk jövőre, szeretném, ha a szüleim is megismernék a menyüket. Őket nem lehet meggyőzni arról, hogy áttelepüljenek Izraelbe, azt mondják, már túl öregek ahhoz, hogy idegenben éljenek. Ha lehet, majd benneteket is meglátogatunk.

Kérlek, add át üdvözletemet Normannek, neki nem írtam külön. Barbara asszonynak kézcsókom (bár itt nem divat), és üdvözlöm a kisfiadat is. Ha adhatok egy tanácsot: belőle ne nevelj pilótát. Szép élet ez, de…

Maradok hű barátod,

Mark Lubinsky.

Amitől mindenki félt, bekövetkezett. Nyárra kialakult az új világkép, és a béke, mint olyan, megint csak távoli álom maradt. Észak-Korea csapatai megszállták a déli övezetet, pusztítottak útjukban, és az ENSZ Biztonsági Tanácsa hasztalan követelte az agresszió beszűntetését. A déli állam hadserege kénytelen volt feladni a főváros, Szöul védelmét, amire Truman elnök azzal válaszolt, hogy bejelentette az amerikai intervenció kezdetét. Ismét háború fenyegetett, amit itt, Moon Lake-ben is megéreztek. A nyolc pilóta közül hárman bevonultak, és Bob ismét úgy vélte, az üzlet csődöt fog mondani.

Michael Clement volt az első, aki elhagyta a csapatot, és egy hét múlva már a halálhírét olvashatták a lapokban. Bombázóját Wanju fölött lőtték le az észak-koreaiak. Gyász és félelem lett úrrá egész Amerikán. Ismét belekényszerültek egy olyan háborúba, amely nem az övék volt, csak azért, hogy a demokrácia értékeit megvédjék. De egyelőre ugyanolyan reménytelennek tűnt az ügy, mint amikor kilenc évvel korábban a Pearl Harbor-i támadás véget vetett az Egyesült Államok semlegességének. Eltelt a huszadik század első fele, és ebben az időszakban több volt a háború, a harc, mint a béke.

Ugyanakkor kellemetlen, szinte hihetetlen hírek érkeztek Magyarországról is. Barbara alig tudta elhinni, amiket a lapokban olvasott. Egyszerűen képtelenség volt, hogy egy rendszer, alig néhány esztendővel a nácizmus bukása után, ugyanolyan eszközökkel éljen. Kitelepítésekről, kényszermunka-táborokról érkeztek hírek. A Rákosi Mátyás által vezetett kommunista rezsim, Sztálin csatlósaként, nem riadt vissza semmilyen aljasságtól. Kétségessé vált, hogy a második világháborút követő rövid békeidőszak megmarad-e.

Az egyetlen biztos támpont a család volt. Bob naponta hálát adott Istennek, amiért ilyen asszony volt a felesége, mint Barbara. A szeretet és a melegség elfeledtették vele a napi gondokat és a távlati bajokat egyaránt, és amikor estefelé hazaérkezett Lodge-ba, el tudta vonatkoztatni magát mindentől, ami napközben zavarta. Cliff lassan három éves lett, értelmes, érdeklődő, csupa szeretet gyermek volt, aki boldogsággal töltötte el a környezetét. Jim, a kis indián gyerek ugyanúgy a családhoz tartozott, mint Cliff. Amióta Fürge Sas betegeskedett, és ritkábban járt errefelé, a kisfiú el sem hagyta Mitchellék házát.

Edwin Cole sem volt jól. Megöregedett, összeroppant, de azért még mindig ragaszkodott hozzá, hogy a maga ura legyen. Barbara hiába hívta, hogy lakjon náluk, az idős férfi nem akart kötélnek állni. Váltig bizonygatta, hogy képes ellátni magát, és még dolgozott is a repülőtéren. Valóságos örökmozgó volt, igyekezett nem elhagyni magát, de nem lehetett nem észrevenni rajta a hanyatlást. Ha Barbara vagy Bob néha meglátogatták, nem mutatta ki a baját, de az ő

szemüket nem lehetett megcsalni. Hetvenöt év az mégiscsak hetvenöt év volt, és az élet viszontagságai, Andy és Daisy elvesztése mély nyomot hagytak a férfiban.

A másik dolog, aminek örülni lehetett, az az elmúlt tél volt. Moon Lake Resort első szezonja teljes sikerként vonult be a történelembe. Telt ház volt, az ország minden tájáról érkeztek a vendégek, és Paul Harris elégedetten könyvelhette el, hogy minden terve bevált. A síközpont forgalma minden várakozását felülmúlta, és voltak olyan vendégei is, akik Aspenből jöttek át kíváncsian, aztán azzal mentek el, hogy a jövő idényben egyenesen ide jönnek. Öröm volt látni a sikert. Csak egyetlen kellemetlenség árnyékolta be: egy cikk, ami a New York Times-ban jelent meg, Patricia Duncan tollából.

Az újságírónő azzal kezdte a mocskolódását, hogy protekcionizmussal vádolta Moon Lake Resort vezetőségét. Szerinte nem egyezett a versenyszellemmel, hogy az egész vállalkozás túl családias, és nem hagynak teret más vállalkozóknak. Például miért ne repülhetne más légivállalat is azon a vidéken, miért csak a *Dakota Wings Air Charter*? Hazug módon azt is a vezetőség szemére vetette, hogy a repülőtér használatát magas díjakhoz kötik idegenek számára, ami nem volt igaz. Bob és csapata mindig igyekezett a lehető legjobb szolgáltatást nyújtani minden arra tévedt repülőgépnek, és a díjaik megegyeztek az országszerte elfogadott tarifákkal.

Paul Harris dühöngött. Mindennek elmondta Patricia Duncant, nem takarékoskodott a jelzőkkel. Még Bobot is megvádolta, hogy miatta kerültek ilyen kellemetlen helyzetbe, hiszen ő hozta ide a nőt.

- Paul, te meg vagy húzatva! - csodálkozott rá Bob. - Honnan a pokolból sejthettem volna, mit akar? Ne engedtem volna leszállni? Mellesleg megjegyzem, nekem is volt egy rossz előérzetem, amikor azzal a boszorkánnyal beszélgettem, de azt hittem, te majd leszereled.

- A fene ott egye meg, ahol van - mérgelődött Harris. - Le merem fogadni, hogy Quintano keze van a dologban. Nem tudta lenyelni, hogy kidobtam. De tudod, mit? Nem érdekel. Akkor is a te vállalatod marad itt az egyetlen. Most már dacból is. És akinek nem tetszik, tehet egy szívességet Paul papának. Kinyalhatják a… Bocsánat. Néha megfeledkezem a jó nevelésemről. Te meg ne vágj ilyen képeket, hanem ha legközelebb idejön ez a nő, szállj fel a vadászgépeddel, és lődd bele a kanyonba. Mert ha még egyszer meglátom Moon Lake-ben, magam fojtom meg.

Paul Harris nem is járt messze az igazságtól, amikor azt feltételezte, hogy Quintano bujtotta fel Duncan kisasszonyt a látogatásra és a mocskolódó cikk megírására. De erre csak jóval később, ősz vége felé talált bizonyítékot, teljesen véletlenül. Akkor ugyanis az történt, hogy egy kaliforniai légivállalat képviselője kereste meg levélben, és afelől érdeklődött, hogy a Moon Lake Lodge-i repülőtér milyen feltételek között és milyen díjazással lát el idegen gépeket. Harris átirányította a levelet Bobhoz, aki aztán részletes felvilágosítást adott az érdeklődőnek mondván, hogy akárki igénybe veheti a repteret, méghozzá az általánosan elfogadott tarifával. Üzemanyagfelvétel, szükség esetén műszaki segítség áll rendelkezésre, akár célfuvarról van szó, akár tranzitforgalomról. Elküldte a választ, és azonnal meg is feledkezett róla egészen addig, amíg újabb levél nem érkezett, ezúttal egyenesen az ő címére. Most már cégjelzéses papíron, amelyen a *United Californian Airways*[95] neve szerepelt. Ebben a levélben már nyíltan nekiszegezték a kérdést: miért nem szállíthatja a turistákat más cég is, miért van monopolhelyzetben a *Dakota Wings*.

---

[95] Rövid ideig működött ez a légivállalat, hamar tönkrement

Bob most már felmérgelődött, és nem akart belebonyolódni egy hosszas, kimerítő levelezésbe, magyarázkodásba. Ismét Paul Harrisre bízta a választ, aki röviden elintézte a dolgot azzal, hogy Moon Lake Resort és a légivállalat egyetlen cég két részlege, és mint ilyen, természetes, hogy ez a légivállalat bonyolítja le a turisták utaztatását, legalábbis Salt Lake City-ből és vissza. Példának hozta fel a *Tahoe-tó*[96] mellett működő buszvállalatot, amelynek szintén elsőbbsége van azon a vidéken.

Ezután a levélváltás után hosszú szünet következett, és az egész ügy feledésbe merült, csak jóval később, már 1951 februárjában jelent meg egy újabb cikk a New York Times-ban, amely visszatért a dologra. Az aláírás ezúttal P.D. volt, ami világossá tette egyrészt azt, hogy Duncan kisasszony még mindig nem nyugszik, de ugyanakkor azt is, hogy most már nem meri nyíltan vállalni a saját nevét. Harris ekkor úgy döntött, hogy egyszer és mindenkorra véget vet ennek az ügynek, és keményhangú levélben fordult a főszerkesztőhöz: kijelentette, hogy amennyiben Patricia Duncan nem hagy fel ezzel az átlátszó, gyermeteg, de ugyanakkor nagyon is bosszantó szőrszálhasogatással, feljelenti nem csak a nőt, hanem a lap szerkesztőbizottságát is, és addig nem nyugszik, amíg a per el nem dől, kerül, amibe kerül. Végül is ez hatott, és a cikksorozat abbamaradt.

A második tél még nagyobb siker volt, mint az első. A vendégek egy része már azok közül került ki, akik tavaly is itt jártak, és ehhez csatlakoztak azok, akiket az első szezon üdülői „hoztak” magukkal. Mind az öt szállóban telt ház volt, az összes sípályák teljes üzemben működtek reggeltől estig, és a légivállalat egymás után szállította az újabb vendégeket. A zsúfoltság elkerülése végett néhány Resort-beli család elhatározta, hogy szobákat ad ki, olcsó áron, és családi vendéglátással igyekszik tehermentesíteni a sportkomplexumot. Teljes siker volt, de ugyanakkor Paul Harris úgy döntött, hogy jövőre, amint kitavaszodik és elolvad a hó, megkezdi két újabb szálloda építését. Volt rá kereslet, volt rá pénz, és volt hozzávaló lelkesedés is.

Barbara időközben elhatározta, hogy mégis munkát vállal, de nem akart már tanítani. Ehelyett kisebb-nagyobb adminisztratív munkákat végzett Resortban, és magára vállalta a reklámozást is, amelyhez nagy kedvet érzett, és, mint utólag kiderült, tehetsége is volt hozzá. Igaz, hogy a jól működő vállalatnak már nem nagyon kellett a reklám, hiszen jó nevet szerzett magának, de mindnyájan úgy vélték, azért nem árt ébren tartani az érdeklődést. A nő leginkább otthon dolgozott, így kényelmesen el tudta látni a házimunkát is, és a két gyerekkel is törődhetett. Jim jól tanult, szorgalmas diák volt, és emellett nagyon sokat segített is Barbarának. Cliff pedig egyszerűen levakarhatatlan volt. Délelőttönként, amíg nagyobb barátja az iskolában volt, néha az őrületbe kergette anyját a sok kérdéssel, nyűglődéssel: miért nem mehet ő is iskolába, és mikor jön már haza Jim. Amikor pedig a fiú betoppant, kitört a mindennapos hajcihő. Viháncoltak, kergetőztek, nyúzták egymást végkimerülésig, vagy Grizzlyvel, a hatalmas korcs kutyával játszottak.

Az ebet Harris ajándékozta a gyerekeknek. Bob eleinte féltette a fiát a kutyától, mert az szilajabb volt Bearnél, de aztán megnyugodva látta, hogy Cliff és az állat igazi barátokká váltak. Ha nem volt ideje vagy kedve hétvégeken útra kelni, nyugodtan elengedhette a két fiút Grizzlyvel kirándulni. Biztos volt benne, hogy a kutya megvédelmezi őket, akármi történjék is.

Ez az idény majdnem tragédiával végződött. Február vége felé megenyhült az idő, aztán újra

[96] Kedvelt kaliforniai üdülőhely

nekikeményedett a tél, és két nap alatt annyi hó esett, mint az azelőtti másfél hónap folyamán összesen. Napokra megbénult a síközpont élete, a vendégek bezárkóztak a szállodákba, és a repülőtér sem működött. Bob és csapata keményen dolgozott azon, hogy legalább egy kifutópályát megtisztítson a lerakódott két lábnyi hótól, de a makacs szél újra meg újra betakarta azt. Aztán abbamaradt a havazás, de a szél csak nem akart alábbhagyni.

Hét végére nagyjából megjavult a helyzet, de ugyanakkor lavinaveszély jelentkezett. A magas hegyekben összegyűlt hó nem tapadt meg a régebbi, előbb megolvadt, aztán kérgesre fagyott rétegen, és fennállt a lehetősége annak, hogy egy hevesebb szélrohamra lezúdul a völgybe. Az országutat lezárva tartották két hétig, csak nehéz katonai járművek közlekedhettek rajta a legnagyobb óvatossággal. A *Nemzeti Gárda*[97] Salt Lake City-ben állomásozó egységei mindent elkövettek a helyzet javításának az érdekében, és ehhez Bob repülőgépei is hozzájárultak.

Március első napjaiban aztán bekövetkezett az, amitől rettegtek. Gyors egymásutánban, egyetlen délelőttön két lavina is megindult, és teljesen eltorlaszolta az *Uintah*-országutat. Az egyik omlásnál három katonai teherautót temetett maga alá a hó, és a Moon Lake Resort-i hegyi mentőcsapat negyvennyolc órán keresztül dolgozott megszakítás nélkül, hogy kimenthessék az ottrekedt katonákat. Szerencséjük volt: a huszonhat katona közül senki sem pusztult el, de néhányan komoly fagysérüléseket szenvedtek. Bob személyesen szállította őket le Salt Lake City-be, ahol azonnal kórházba kerültek. A *Utah Report*[98] egy három cikkből álló sorozatban írta meg az emlékezetes esetet, kiemelve a bátor hegyimentők és a pilóták érdemeit.

- Látod, kedvesem, ez az én reklámaimnál is jobb ajánlólevél - mondta Barbara aznap este, amikor Bob visszatért Lodge-ba. Két napig nem járt otthon. - Aki eddig netán kételkedett volna a vállalat életképességében, most az is meggyőződhetett róla, hogy nekünk van igazunk.

- Ez még nem jelent semmit, szívem - felelte Bob fáradtan. - Én még mindig nem szeretem, ha hősként állítanak be. Semmi különlegeset nem tettem, és nem csak én, hanem a társaim sem. Csak azt tettük, amit bárki megtett volna hasonló esetben. - Nagyon fáradt volt, vacsora sem kellett neki aznap. - Ne haragudj, Barbara… - engesztelte az asszonyt, aki kissé rosszallóan csóválta a fejét. - Te a magad szemszögéből nézed a dolgot, és igazad is van. Én nem értek a reklámhoz, csak repülni tudok. De még mindig azt tartom, hogy jó bornak nem kell a cégér.

Aztán egy csapásra vége lett a télnek, és a hónap végére már csak a magasabb hegycsúcsokon, vagy a mély völgyek árnyékos helyein maradt meg a hó. Az addig kisebb-nagyobb megszakításokkal fújó északi szél lassan délkeletivé fordult, és kimelegedett. A tó jege elolvadt, kisarjadt a fű, kikeltek a színes tavaszi virágok is, és az utolsó makacs vendégek is elutaztak Moon Lake Resortból.

Fürge Sas, hónapok óta először jelent meg a faluban. Meggyógyult ugyan, de most lehetett csak igazán látni rajta, mennyire öreg. Jim lelkesen fogadta a nagyapját, Barbara pedig úgy örült neki, mintha az édesapja lett volna.

- Ugye, itt maradsz nálunk néhány napig? - kérdezte kedvesen. Az öreg indián némán bólintott.

---

[97] Az Amerikai Egyesült Államok honi hadserege

[98] Azóta megszűnt Salt Lake City-i újság

- Nem akarlak sokáig zavarni benneteket - felelte kimérten - de azért maradok, ha nem zavarok. Már nagyon hiányoztatok. És az unokám is. Meg ez a kis vasgyúró - mosolygott az éppen beszaladó Cliffre, aki, amint észrevette Fürge Sast, azonnal a nyakába ugrott. - Látod, lányom… - folytatta elmélázva az öreg - sohase gondoltam volna, hogy ilyen közel kerülhetünk egymáshoz. Mintha nem is volna semmi különbség közöttünk. Az édesgyermekem meghalt, a vejem is, itt maradtam egyedül az unokámmal, és ha Bob akkor nem segít rajtam, akkor most Jim sem élne. Nem így történt. És azóta érzem magam embernek.

Barbarát mélyen meghatotta az öreg vallomása. Nedves szemekkel nézett rá, aztán mellé lépett, és a vállára tette a kezét.

- Fürge Sas, tudnod kell, hogy nincs is semmi különbség közöttünk. Mindnyájan emberek vagyunk. Mit számít az, hogy az én bőröm fehér, a tied pedig rézvörös? Meséltem neked arról, amit Európában tettek a fehér emberek - EGYMÁSSAL. Az talán még nagyobb bűn volt, mint amit a bevándorlók, a telepesek tettek itt, Amerikában, a te őseid ellen. Egyformák vagyunk, Fürge Sas. Igenis, egyformák, függetlenül attól, hogy ki, hol, milyen anyától született. Én is, Bob is apánkként tisztelünk téged. Jim pedig olyan nekünk, mintha a második gyermekünk volna. Illetve, az első - nevetett - hiszen nagyobb Cliffnél. Néha arra gondolok, hogy nem is tudnám már elképzelni a mindennapjainkat nélküle. És te is… Itt mindig otthon vagy. Már akartam is mondani… Ha nehezen boldogulsz a rezervátumban, költözz ide, hozzánk. Te sem fiatalodsz, Fürge Sas.

Az indián némán hallgatta a nő szavait. Csak ült a konyhaszéken, és bólogatott. Lassan elővett egy szivart, és körülményesen rágyújtott, aztán, amikor kifújta az első füstöt, úgy tett, mintha kalumet volna a kezében. Képletesen a négy égtáj felé bólintott, aztán letette a szivart a hamutartó szélére, és felnézett Barbarára. Göcsörtös kezébe vette az asszony finom kezét, és Barbara most először látott könnyeket csillogni az indián szemében.

- Barbara - szólt halkan Fürge Sas. - Azzal, amit mondtál, nagyon boldoggá tettél. Köszönöm neked. Köszönöm, mert érzem, hogy szívből jöttek a szavaid. De, mindentől függetlenül, én indián maradtam. A helyem a rezervátumban van, a hozzám hasonlók között. Most, hogy meggyógyultam, majd gyakrabban jövök meglátogatni benneteket, de nem költözöm ide. Hanem, ha ez nem nehéz nektek, Jimet szeretném továbbra is itt hagyni, nálatok. Azt szeretném, ha a gyerek, ha majd eljön az ideje, egyenrangú részese lehetne az amerikai társadalomnak. Neki ne kelljen már szenvednie azért, mert indiánnak született. És… - kis szünetet tartott - én is úgy érzem, hogy a lányom vagy. Csengő Hajnal természete volt ilyen, mint a tied. - Az öreg eddig nem sokszor emlegette meghalt lánya nevét. Úgy érezte, sérti a kegyelet íratlan szabályait, ha beszél róla. - Ő is ilyen jóságos és szelíd volt. Köszönöm.

Aznap délután Bob bosszúsan érkezett haza. Egyik pilótája, Fred Garrett hibát követett el, és kényszerleszállást hajtott végre az egyik géppel. Nem történt komolyabb baja sem neki, sem a *Dakotá*-nak, de a baleset legalább ötnapi kiesést jelentett a munkában, ami most nagyon érzékenyen érintette a vállalatot. Megindult Paul Harris új vállalkozása, a két új szálloda építése, és minden repülőgépre, minden pilótára szükség volt. Este telefonált Missouriba, Norman Westnek, és megkérte, ha teheti, küldjön egy gépet egy emberrel, néhány napra, amíg meg nem javítják a sérült gépet, és vissza nem hozzák Lodge-ba.

Harmadnapra ott is volt a helyettes. Ugyanolyan hórihorgas fiatalember volt, mint Mark Lubinsky, és a mozgása is rá emlékeztetett, de Vermontból származott. Philip Boyd volt a neve, és amint megérkezett, azonnal megtetszett neki a hely, a környezet. Bobot eddig nem ismerte személyesen, de Normantől sokat hallott már róla. Régi barátokként üdvözölték

egymást, és hamar kiderült, hogy Boyd is a Csendes Óceánon szolgált a háború alatt. Másnaptól rendszeres munkába állt, és mire a sérült gépet helyrehozták, és visszaszállították Moon Lake-be, Bobban kialakult egy elképzelés: szerette volna itt tartani Boydot, és cserébe elküldeni helyette Spencert. Újabb telefonjába került, és Norman West beleegyezett, Spencer pedig egyenesen örült a dolognak, mert Tennessee-ből származott, és szeretett volna közelebb kerülni a szülőföldjéhez.

A napok megint egyhangúan teltek Moon Lake-ben. Sok volt a munka, úgy a repülővállalatnál, mint az építkezésen. Bob megint naponta repült, és csak a hétvégeken maradt otthon, ilyenkor azonban inkább pihent. Nemigen akart kimozdulni a házból, és Barbarának úgy tűnt, mintha a férfi kissé elhagyta volna magát. Bob nem győzte megnyugtatni, hogy semmi baja, egyszerűen és hétköznapian kimerült. Pedig látszott rajta, hogy emészti valami. Ez a valami pedig a háború volt, amely Koreában zajlott.

A hírek nem voltak biztatók. MacArthur tábornokot leváltották, helyébe Ridgeway került, akiről mindenkinek az volt a véleménye, hogy elődjénél sokkal gyengébb, erélytelen, nem rátermett katona, és képtelen lesz döntésre vinni a háborút a kommunisták ellen. Ezek újabb offenzívát kezdtek, és egy év alatt másodszorra is elfoglalták Szöult. Nagyon sok volt az áldozat, a hadifogoly, és sem az ENSZ, sem a Nemzetközi Vöröskereszt felhívásai nem hoztak eredményt. Az egyesített kínai-észak-koreai hadseregek parancsnokai egyszerűen fittyet hánytak mindenféle nemzetközi egyezménynek, és nem voltak hajlandók tárgyalni. Truman elnök, utolsó kísérletként, azzal fenyegetőzött, hogy Koreában is beveti az atomfegyvert.

Ez nyomasztotta Bobot, meg az is, hogy még két pilótája ment el a háborúba. Már csak négyen maradtak, beszámítva Boydot is, aki végleg Moon Lake-ben maradt. Az egész tavasz és nyár egyhangú munkával telt el, és mire ősz lett, elkészültek az újabb szállodák is. Paul Harris most már valóban elégedett lehetett. Moon Lake Resort valódi sportközponttá fejlődött. Az oda vezető országutat is korszerűsítették, kijavították a lavinák okozta károkat, és mindnyájan várták a következő tél eljövetelét.

Időközben a *Dakota Wings Air Charter* is fejlődött. Lassan, fokozatosan kivonták a forgalomból az elavult *Dakotá*-kat, és a sokkal modernebb, négymotoros *DC6*-osokkal váltották fel őket. Bob egyetlen egy régi gépet tartott meg, azt is inkább nosztalgiából, mert maga is inkább az új gépeken repült.

A tél kezdete kellemes meglepetéssel és háromlábnyi hóval köszöntött be. Megint telt ház volt Moon Lake Resort-ban, de a meglepetés nem ez volt, hanem Norman West megjelenése a repülőtéren. Több, mint fél esztendeje nem járt erre, és amikor leszállt, huncut vigyorral a képén ugrott ki a betonra.

- Veled meg mi van? - érdeklődött Bob. - Nem emlékszem rá, mikor láttalak így bazsalyogni. Miben töröd a fejed?

- Mindjárt meglátod - kacsintott vissza a férfi. - Hoztam valakit, akinek nagyon fogsz örülni. Jöhettek! - üvöltött vissza a gépbe, ahonnan először egy csinos, magas, szőkehajú nő lépett ki, majd rögtön utána Mark Lubinsky.

- Gondoltam, talán örülsz majd egy régi bajtársnak - mondta Mark, és meghatottan ölelte magához Bobot. - Ismerd meg a feleségemet, Hannát.

- Mark! - nevetett Bob. - Ennél szebb meglepetést nem is okozhattál volna! Isten hozott! Meddig maradtok?

- Sajnos, csak egy hétig, December tízedikére vissza kell érnem Tel Avivba - felelte Lubinsky. - Van itt valamilyen elfogadható szálloda?

- A füled töve, nem szálloda - morgott Bob, és hátba vágta Markot. - Nálunk fogtok lakni, és kész. Barbara meg is sértődne, ha nem.

Norman is maradt két napot, és ezalatt az idő alatt a három jóbarát sok mindenről beszélgetett. Barbara azonnal megkedvelte a szűkszavú, ám annál mosolygósabb Hannát, és életreszóló barátságot kötött vele. Mialatt a férfiak a repülés és a koreai háború érthetetlen dolgait tárgyalták meg, a két asszony inkább a gyerekekkel foglalkozott. Cliff hízelegve közeledett Hannához, ellenben Jim tartózkodóbb volt, és Barbara most először tapasztalta rajta, hogy nem mindenkivel egyformán közvetlen. A gyerek nem idegenkedett eddig senkitől, és arra sem volt magyarázat, hogy Hannától miért húzódik vissza. Ha kérdezték, udvariasan felelt, de ennél többre nem volt hajlandó.

A férfiaknak sok megbeszélnivalója akadt. Mark elmesélte, hogy alezredesi rangig vitte az izraeli légierőben, és jelenleg tartalékosként oktatja az újabb generációt *Ramat David*[99]-ban. Az acsarkodó araboktól kitelik, mondta, hogy akármikor rajtaütésszerűen újra megtámadják a fiatal államot, és a Függetlenségi Háború bebizonyította, hogy az izraeli légierő klasszissal jobb az ellenségénél. Erre alapozták a védelmet, és természetesen a szárazföldi hadseregre.

A koreai intervenció kérdése mindvégig téma maradt. Mark nem titkolta el, hogy csodálkozik Bobon: hogyhogy nem vonult be.

- Ugyan már, fiam - felelte Bob - mi a fenét keressek én ott? Kinőttem már a katonáskodásból, maholnap negyvenhárom éves leszek. És itt van a családom. Tudom, hogy ez neked furcsa, és azt is tudom, hogy nálatok, Izraelben ez másképpen megy. De Amerikának elég katonája van, nincs szükség az ilyen kiszolgált, vén csatalovakra, mint én. Még akkor sem, ha sokat tudnak. Manapság már egészen más a háború, mint annak idején, a Csendes Óceánon volt. Meg sem találnám a helyem a fiatalabbak között.

- Ebben igazad lehet - tűnődött Mark. - Nálunk valóban másként megy. Negyvenöt éves korig hadköteles minden férfi, és szinte semmi különbség nincs az aktív és a tartalékos szolgálat között. Izrael akármikor kiállíthat még egy teljes hadsereget a sorkötelesek mellett. Nem is lehetne másként, barátom. Kevesen vagyunk. Nézd Hannát. Nő létére, mivel már férjes asszony, nem volna hadköteles, de mivel kórházi ápolónő, önként elvállalta, hogy tovább szolgál. Így minden évben bevonul egy hónapra, és csak annyi a különbség, hogy egyenruhában folytatja azt, amit addig civilként tett. Nálunk ez a természetes.

Bob megcsóválta a fejét. Fura ország lehet az az Izrael.

- Nem vágyódsz haza? - kérdezte később. - Nem hiányzik Chicago?

- Nem különösebben - felelte Mark, és elnyomta elmaradhatatlan szivarcsutkáját. - Már megszoktam a Keletet. Most már ott vagyok otthon. A szüleimet ezentúl minden évben meglátogatom, és remélem, még elég sokáig fognak élni. Így lesz még alkalmam téged is meglátogatni. De vissza nem vágyom.

Lassan letelt az egy hét, és Markék visszautaztak a keleti partra. A búcsúestén ott volt Edwin Cole és Fürge Sas is. Nosztalgiáztak egy kicsit, felidézték az elmúlt évek minden kellemes és kevésbé kellemes élményét, Moon Lake felvirágzását, és Mark, aki eddig többnyire maga

---

[99] Katonai repülőtér Haifa közelében

mesélt, most érdeklődve hallgatta a mesét. Tetszett neki, amit hallott. Tetszett neki az az emberi, szoros kapcsolat, ami az öreg indián és Bob családja között alakult ki.

- Remélem, amikor legközelebb jövök, az nem télen lesz, és akkor meg szeretném nézni a Remetelakot is. Szép hely lehet - mondta elgondolkodva. - Nálunk azért ez hiányzik, látod. Hegyek és erdők alig vannak, a fa nagyon drága.

Másnap hajnalban Bob elvitte Markot és Hannát Poplarba, ahonnan Norman szállította tovább őket New Yorkba. Ő maga elgondolkodott hazafelé mindazon, amiket egy hét alatt megbeszéltek Markkal, és tudta, hogy egykori tanítványa egyáltalán nem túlzott, amikor az állandó veszélyről beszélt, amiben Izrael élt. Lám, az amerikaiak még mindig nem tanulták meg a leckét, ezért is bonyolódtak bele Koreába. Most, hogy a vége felé közeledett az ezerkilencszázötvenkettes esztendő, egyáltalán nem lehetett tudni, mikor lesz vége a távolkeleti összetűzésnek.

Az új elnök, Eisenhower tábornok, kijelentette, hogy beiktatása után fél éven belül, ilyen vagy olyan módon, véget akar vetni a koreai háborúnak. Nagy általánosságban beszélt, a szavaiból ki-ki azt érthette, amit jónak látott. Lehetett ez figyelmeztetés is arra nézve, hogy folytatja elődje, Truman harcias politikáját, ugyanakkor jelenthette azt is, hogy közös nevezőre kíván kerülni a háttérben meghúzódó szovjet hatalommal. Éppen ideje volt, hogy valódi béke legyen a világon.

A harmadik szezon is letelt lassan Moon Lake-ben, és most már mindenki számára természetes volt a telt ház, a siker. Szilveszter éjszakáján hatalmas ünnepséget rendeztek, amin a két falu majdnem teljes lakossága is részt vett a vendégekkel együtt. Salt Lake City-ből egy televíziós stáb is érkezett az akkor már híressé vált Philo Farnsworth vezetésével, és az egész ünnepséget lencsevégre kapták. Filmeztek a szállókban, filmeztek a sípályákon, a repülőtéren, mindenütt, ahol csak megfordultak. Paul Harris örvendett ennek. Úgy érezte, ez a legnagyobb és legjobb reklám, amit Moon Lake kaphat.

És elérkezett 1953 is. Mindnyájan reménykedtek benne, hogy az új esztendő végre megnyugvást hoz majd és valódi jólétet. Belefáradtak már a háborúba. Cliffnek békében kell felnevelkednie, Jimmel együtt. Barbara és Bob azt szerették volna, ha a két gyermek nem ismerné többé a háború borzalmait, és ha nem kellene majd azért bevonulniuk, hogy egy idegen országban legyenek kitéve a veszélynek. Halvány remény volt ez, de bíztak benne, hogy valóra válik.

A jelek erre mutattak. Márciusban meghalt Sztálin, és ezzel egy csapásra megváltozott minden. A hónap végére az észak-koreai diktátor és Csu En-láj kínai külügyminiszter bejelentették, hogy elfogadják az előző decemberi, úgynevezett Indiai Határozatot, és rövid időn belül megkezdődhetnek a fegyverszüneti tárgyalások. Elkezdődtek a fogolycserék, hazakerülhettek a sebesültek. Lassú folyamat volt ez, időnként még fel-fellángoltak a harcok, de most már érezni lehetett, hogy közeledik a várva várt megbékélés.

Július huszonhetedikén, helyi idő szerint reggel tíz órakor William K Harrison és Nam Il tábornokok aláírták a fegyverszüneti okmányt a 38. szélességi körön fekvő Panmindzsomban, és tizenkét órával később véget ért a három éve tartó koreai háború.

Nagy öröm lett volna ez Moon Lake-ben, ha egy nagy veszteség nem árnyékolta volna be. A régóta gyengélkedő Edwin Cole hajnalban meghalt. Ő már nem láthatta az örömöt, nem osztozhatott benne Bobbal és családjával. Másfél hónappal a hetvenhetedik születésnapja előtt távozott közülük. Mélyen meggyászolták, tisztességgel eltemették, és az emlékére ősztől róla nevezték el a Moon Lake Lodge-i repülőteret.

Békeévek 1953-1958

Az első tartós emlékeim gyerekkorom hajnaláról éppen abból az időből származnak. Ma is úgy emlékszem apámra, mint ahogyan akkoriban láttam. Magas, szélesvállú, erős ember volt, szinte állandóan azt a bőrdzsekit viselte, amit most én hordok. Tőle örököltem nem csak a repülést, hanem sok minden mást is. Akkor növesztette meg a bajuszát, amikor megszülettem, ezt anyám mesélte el nekem. Én meg már évek óta szakállas vagyok. Azóta, hogy azon a decemberi napon Jessica elmúlt mellőlem.

Emlékszem arra is, amikor először hallottam a repülőgép zúgását. És arra is, ahogyan Jim csitítani próbált, amikor megijedtem a dübörgő zajtól. És arra is, hogy Grizzly a kezemet meg az arcomat nyalogatta, szánakozva rajtam, a kis emberkén, hogy a hatalmas gép ennyire megrémített. Anyám hiába fogta a kezem, hiába szólt hozzám lágy hangján; semmi sem volt képes akkor megnyugtatni bennem a rémület érzését. Zokogtam és ordítottam, és tombolt bennem a félelem.

Aztán egy csapásra megnyugodtam, és már nem féltem, hanem azt néztem, ahogyan a légcsavar forog, ahogyan a levegőt csapkodja. Most is érzem azt a nyugalommal vegyes érdeklődést, amire apám azt mondta: „Ebben a pillanatban lett pilóta a fiam." Alig voltam kétéves akkor. Később pedig már nem rettegtem, amikor csak lehetett, a repülőtéren lebzseltem, és lestem az alkalmat, hogy felosonhassak valamelyik gépre. Félni már csak a felfedeztetéstől féltem. Nem egyszer esett meg, hogy akkor vették észre a jelenlétemet a gépen, amikor az már a levegőbe emelkedett. Ilyenkor a pilótának vissza kellett térnie, mert nem akart magával vinni apám tudta nélkül. Érdekes módon azonban az ő gépére sohasem másztam fel, még akkor sem, ha hívott, vagy meg akart mutatni valamit. Azt a gépet úgy kerültem, mint az ördög a tömjénfüstöt.

Később, amikor már elég értelmes voltam ahhoz, hogy meghallgathassam a magyarázatait, úgy éreztem, egy teljesen új világ nyílik meg előttem. Eltökéltem, hogy én is repülni fogok, és alig vártam, hogy elég nagy legyek végre ehhez. Apám gyakran jót szórakozott az elhatározásomon. „Nem gondolod, kisfiam, hogy ez enyhén szólva furcsa? A társaim gépére fellopakodsz, az enyémtől menekülsz. Hogyan foglak így megtanítani arra, amit tudnod kell? És jobban tennéd, ha a tanulásra is gondolnál. Iskola nélkül semmire sem mész az életben. Nem elég a két szárny, Clifford. Ahhoz könyv is kell." Hol angolul, hol magyarul beszélt hozzám.

Igaza lett. Csak most érzem át, mennyire. Itt vagyok, életem delén túl, és abbahagytam a repülést. És nem tudok mihez kezdeni magammal. És nem merem bevallani senkinek, sem a gyerekeimnek, sem Doloresnak, hogy fölöslegesnek érzem magam. George talán érzi. Maggie is, minden bizonnyal. A többiek? Nem tudom. Talán Dolores is, amilyen érzékeny. De éppen neki nem szabad soha megtudnia, mennyire sivár lett az életem, amióta kiengedtem a kezemből a botkormányt. Ő úgy érezné, elégedetlen vagyok. Vele. Ami nem igaz. Benne találtam rá arra, aki el tudta velem feledtetni Jessicát. Hát most nem lehet annyira igazságtalan a sors, hogy miattam, a megújuló, feléledő félelmeim miatt úgy érezze, kevés nekem a szerelme.

Mert nem az. És jó itt élni vele, a Remetelakban. Csak még meg kell találnom a megfelelő adagolást. Az egyensúlyt.

--*

Úgy zuhogott az eső, mintha dézsából öntötték volna, és a villámok egymás után cikáztak az égen. A mennydörgés hatalmas, mindent elsöprő robaja úgy töltötte be a szűk völgyet, hogy a hegyek szinte beleremegtek, és meg sem lehetett különböztetni egyik dörrenést a másiktól. Egyfolytában dübörgött a hangorkán, és a hűvös levegő telítődött az elektromos kisülések éles ózon-illatával.

Az épületből alig lehetett látni a kifutópályát. Sűrű, egyöntetű függönyben zúdult a hatalmas víztömeg a betonra, helyenként tócsák keletkeztek, amelyeknek a felületén buborékok egész hada adta tudtul, hogy ez az ítéletidő tartós lesz. Már két napja szakadt kisebb-nagyobb erővel, és úgy tűnt, sohasem akar vége szakadni a viharnak. A szél is megbolondult a Moon Lake fölött, hol innen, hol onnan fújt, és hatalmas hullámokat korbácsolt a tavon. Mintha egy újabb özönvíz készülődött volna, hogy elmossa a gonosz világot, minden bűnével együtt, és utána egy új, talán jobb világ szülessék a régi helyébe.

Bob tehetetlenül ácsorgott az ajtóban. Az imént érkezett a repülőtérre, élénk sárga esőkabátja pillanatok alatt csurom víz lett, pedig csak pár lépést kellett megtennie a parkolótól az épületig. Két napja halasztotta az utat, de ma már nem húzhatta tovább. Ha törik, ha szakad, még ma el kellett indulnia. Oregonban várták a szállítmányt. Élelmiszerről volt szó, ami gyorsan megromolhatott még akkor is, ha légmentesen le voltak zárva a csomagok. Az egész nyugati partvidékre kiterjedő ítéletidő, amelynek Utah állam csak a csücskét érezhette, minden erőt elvont a hatalmas országtól. Árvizek pusztítottak, földcsuszamlások tették járhatatlanná az utakat, vasutakat, és a Nemzeti Gárda egységei megfeszített erővel dolgoztak azon, hogy a külvilágtól elzárt települések lakosai ne maradjanak élelem és ivóvíz nélkül. Keletről szállították az árút nyugatra, és minden magán légivállalat kivette a részét az akcióból. A *Dakota Wings Air Charter* jelentős szerepet játszott ebben a megmozdulásban, és Bob most értékelte csak igazán, hogy két telephellyel rendelkeznek. A poplari repülőtér volt az egyik átrakó állomás, az itteni Edwin Cole reptér a másik, és innen szállították tovább a legszükségesebbeket mindenhova, ahova csak kellett. Norman West és csapata összpontosította az árút Poplarban, aztán átszállította Moon Lake-be. Így a két jóbarát szinte naponta találkozott, és ha nem , telefonon beszéltek egymással.

Már a tél legvégén sejthető volt, hogy ez az esztendő, az 1954-es nem lesz könnyű. Rengeteg hó esett decemberben és januárban, és nem csak itt, a magas hegyvidéken, hanem nyugaton is. Amint megindult az olvadás, azonnal elkezdődtek az árvizek, és ezt még csak súlyosbította a sok tavaszi eső. Aztán májusban úgy tűnt, alábbhagy az elemek tombolása, de június végén ismét elkezdett esni, és nem is hagyta abba egy hónapig. És mintha ez nem lett volna elég, az egész nyugati partvidéken, Washingtontól Kaliforniáig szökőárak tomboltak. Nehéz volt elképzelni, mihez kezdett volna egy sokkal szegényebb ország ezekkel a katasztrófákkal. Hiszen az Egyesült Államoknak megvolt mindene, gazdag volt. Ugyanakkor lent, Mexikóban valódi éhínség pusztított, és míg északabbra a sok víz volt a baj forrása, itt éppenséggel a hiánya miatt kerültek bajba sokmillióan. Az aszály kiszárította a földeket, az idei kukoricatermésnek vége volt, még mielőtt learathatták volna. Az állatállományt is megtizedelte a szárazság. A mexikói szövetségi kormány segítségért fordult a hatalmas északi szomszédhoz, de egyelőre eredménytelenül. Eisenhower elnök ígéretet tett a segélyre kollégájának, *Adolfo Ruíz Cortines*[100]-nek, viszont az ígéret valóraváltása még váratott magára.

---

[100] A Mexikói Egyesült Államok (Estados Unidos de Mexico) elnöke 1952 és 1958 között

Bob eldobta a cigarettacsikket, és bement az épületbe. Az irodában ketten várták. Paul Harrisnek megörült, de a másik férfit nem ismerte. Sovány, gondozatlan, gyűrött öltönyű, bő ötvenes alak volt, és egyik cigarettáról a másikra gyújtott. Vastag, fémkeretes szemüvegén keresztül gyanakodva tekintett a világba, mint általában a rövidlátók, akik bizalmatlanok mindenkivel szemben, mert azt hiszik, az egész világ arra szövetkezett, hogy őket kisemmizze, meglopja.

- Hello, Paul - mondta Bob, és kezet fogott a vállalkozóval. - Mi szél hozott errefelé? Nem láttalak hetek óta. Néha úgy érzem, a világ másik végén élsz, és nem ennek a tónak a csücskében.

- Hát ebben igazad van, Bob - mosolyodott el Harris. - Nem voltam itthon, Texasban jártam. - A másik vendégre mutatott. - Ismerd meg Ralph Jenkinst. Austinból hoztam, és üzletet ajánl neked.

Az idegen tekintete egy csapásra megváltozott, amint ő is kezet rázott Bobbal. Az eddigi szerencsétlenkedő pillantás helyét csillogó, ravasz arckifejezés foglalta el.

- Nagyon örvendek, Mr. Mitchell - mondta a férfi. - Sok jót hallottam már magáról. Tudja, a hír megelőzi az embert, akiről terjesztik. Nekem meg éppen egy ilyen emberre volna szükségem. Paul barátom magát ajánlotta.

- Oké, Mr. Jenkins, eddig ez mind szép és jó - válaszolta Bob. - De kérem, árulja már el, miért keresett éppen engem. És röviden, ha lehet. Ma még repülnöm kell, még ha az ég ránk rogyik, akkor is. Már így is késésben vagyok. - Elrestellte magát a nyers hangért, és szabadkozva tette hozzá: - Ne haragudjon, de sürgős szállítmányt várnak Oregonban. Minden pilótám be van fogva, mint a bivaly. Maga is tudja, milyen rossz a helyzet Nyugaton.

- Ugyanolyan rossz, mint lent, délen - felelte a jövevény. - Éppen ezért jöttem magához. Paul azt mondta, hogy vagy maga segít rajtam, vagy senki más az Egyesült Államokban.

Bob csodálkozva nézett Jenkinsre, aztán Harrisre, majd ismét az idegenre. Nem értette, mire megy ki a játék. Szeretett volna belátni a vastag lencsék mögé, de nem is a szemekbe, hanem egyenesen a férfi agyába, a legrejtettebb gondolataiba. Nem szerette, ha valamit túl nagy hűhóval adnak neki elő. Még katonakorában megszokta a rövid, velős beszédet. Tájékoztatást, értelmes parancsot. Maga is így vezette a légivállalatot.

Jenkins, úgy látszik, meglehetősen jó emberismerő lehetett, mert szinte leolvasta Bob arcáról annak a gondolatait. Természete azonban - az üzletember óvatos ravaszsága - nem engedte meg neki, hogy azonnal a tárgyra térjen. Ehelyett inkább úgy döntött, hogy kérdez. Ami fölösleges volt, hiszen Paul Harris már eddig is mindenről tájékoztathatta, amire kíváncsi volt. Különben mit keresett volna itt? Minden érdekelte, ami a *Dakota Wings Air Charter*-rel kapcsolatos volt. Bob ingerülten válaszolgatott neki, és egyre jobban haragudott. Mi az ördögöt akarhat ez a fura alak? Mert még mindig nem tért a tárgyra.

- Már megbocsásson, Mr. Jenkins - szakította félbe nem éppen udvariasan a vendég szóáradatát - de még mindig nem árulta el, mit akar. Nekem pedig félórán belül fel kell szállnom, akármi történik is. Miért nem mondja ki kerek-perec, mit akar?

- Hiszen éppen arra akartam rátérni, barátom! - kiáltott fel színpadiasan Jenkins. - Azért jöttem, hogy üzletet ajánljak magának. Nem is kis üzletet. Tudom, hogy nehéz lesz, de csak eleinte. És jól fizetnék. - Újabb gyűrött cigarettát húzott ki a zsebéből, és az előző parazsán gyújtotta meg. - Élelmiszert és gyógyszert, vizet, sok minden effélét kellene szállítania. Meg takarmányokat, vetőmagokat, műtrágyát. Nagyjából ugyanazt, mint eddig. De Mexikóba. Talán hallotta, hogy micsoda nyomor van most ott. Segíteni kell rajtuk, különben illegális

bevándorlók tízezrei fogják elárasztani az Egyesült Államokat. És úgy vélem, jobb, ha otthon maradnak, és újjáépítik a gazdaságukat, mint hogy ideözönlenének. Nos, elvállalja?

Bob hitetlenkedve nézte a férfit, és egy rosszalló pillantást vetett Harris felé is. Úgy érezte, hiába beszélt eddig, a vendég mintha meg sem hallotta volna, amit mondott. Elege volt az ilyen erőszakos, mindenen és mindenkin keresztül gázoló alakokból. Miért nem képes megérteni, hogy a vállalat a teherbíró képességének a határára ért? Már-már azon volt, hogy valami durvaságot vág a lompos ember fejéhez, aztán türtőztette magát. A tőle telhető legtürelmesebb hangon felelt.

- Uram, már megmondtam önnek. Nem bírom elvállalni. Most nem. És a jövőben is csak akkor, ha előbb beszélek a társammal. A légi vállalat nem egyedül az enyém. Egymagamban nem dönthetek. És most bocsásson meg, de tényleg indulnom kell. Itt lesz még holnap is?

- Igen, itt lesz - válaszolta Jenkins helyett Harris, aki eddig némán figyelt. - Nálam fog megszállni. Bob, te csak intézd a magad dolgát, és közben gondolkozz az ajánlaton. Nekem úgy tűnik, érdemes.

Bob megvonta a vállát, és arra gondolt, vajon holnap estére, mire hazaér, mi fog megváltozni, amitől neki könnyebb legyen döntést hozni. Felállt, kezet nyújtott a két vendégnek, aztán a fejére húzta az esőkabát csuklyáját, és kilépett az irodából, a zuhogó esőbe.

Az irodában Jenkins kérdőn nézett Paul Harrisre. Amint a pilóta kitette a lábát, az üzletember arcáról teljesen eltűnt az eddigi álarc, és természetes hangon kérdezte:

- Mondd, Paul, szerinted el fogja vállalni?

- Remélem, hogy igen - felelte Harris, és kifelé fülelt. A kifutóról behallatszott a *DC6*-os motorjainak a berregése, amint Bob és másodpilótája bemelegítették azokat. - De türelmesnek kell lenned. Mitchell nem az a fajta ember, aki elhamarkodottan dönt. Előbb mindent alaposan megrág. Meg is tudom érteni. Viszont az is biztos, hogy szüksége van a pénzre. Már régóta tervezi, hogy helikoptereket szerez be, és tőle tudom azt is, hogy a jövő téltől be akarja indítani a hegyi mentőszolgálatot. Az általad ajánlott üzlet segíthetne neki ebben. De most valóban nagyon nehéz lenne megosztania a gépparkot. A pilótákat is, mert kevesen vannak.

Jenkins eltűnődött, és közben az ablakon át leste, amint a repülőgép odagurul a rajthelyre, megtorpan, majd felpörgeti a motorjait, nekilendül, és a levegőbe emelkedik. Ameddig lehetett, utána nézett, arcát az ablaküveghez szorítva, mint egy kíváncsi gyerek. Aztán visszafordult Harris felé.

- Tudod, Paul, sosem tudtam megérteni azokat, akik nem úgy gondolkodnak, mint én. Én üzlettel foglalkozom, és azt hiszem, mindenki más ugyanazt műveli. Most meg eléggé kellemetlenül érzem magam, mert azt hiszem, egy kicsit túljátszottam a szerepemet. Remélem, a rámenősségemmel nem riasztottam el Mitchellt. Nekem tényleg egy ilyen emberre van szükségem. - Újabb cigarettát szedett elő, de most az egyszer nem gyújtott rá, csak sodorgatta szórakozottan az ujjai között. - Azt hiszem, még segíthetek is a barátodnak a terveiben. Van ismeretségem a *Sikorsky*[101]-cégnél. Méltányos áron tudnának helikoptereket szállítani a *Dakota Wings*-nek. És azt hiszem, a kiképzést is vállalják. Meg aztán, azt hallottam, hogy a légierő is be akar lépni ebbe az egész országot átfogó mentésbe. Ez tehermentesítheti a barátodat. - Elhallgatott, és egy darabig Pault fürkészte. - Mondd, kiféle-miféle Mitchell barátja, illetve a társa? Vele hogyan lehetne közös nevezőre jutni?

---

[101] Igor Sikorsky, orosz származású amerikai repülőmérnök, híres helikopter-konstruktőr

Harris nem felelt azonnal. Azon tűnődött, vajon helyes-e, ha mindenbe beleszól, és nem akarta, hogy éppen Jenkins túlzott rámenőssége legyen az, ami majd elriasztja Bobot és Normant.

- Ugyanolyan lelkiismeretes és precíz pilóta, mint Bob. Háborús veterán. Annak idején Bob kiképzője volt. Missouriban él és dolgozik. Ha még maradsz egy-két napot, lehet, hogy találkozol is vele. És talán ez lenne a legjobb. Mitchell holnap estére hazaér, West is itt lehet holnap-holnapután. Azt hiszem, a legjobb lenne, ha mindkettőjükkel beszélnél, egyszerre. Tudod, több szem többet lát. Ja, és még valami. - Megint rövid szünetet tartott, és csak aztán beszélt tovább. - Valóban túllőttél egy kicsit a célon. Viselkedj természetesen, mert West még Bobnál is jobban irtózik az efféle üzleti trükköktől. Add elő, amit akarsz, de röviden és tényszerűen. Mondd meg nekik azt is, amiben te akarsz segítséget, és azt is, amiben nyújtani tudsz. Várd meg, hogy mérlegeljenek, ne siettesd őket. Én pedig nem szólok bele az egészbe, mert úgy vettem észre, hogy Bob megneheztelt rám, amiért elhoztalak. Nem akarom alá-aknázni a jól működő kapcsolatomat Bobbal. Tudod… A te kérésed végtére is meghatározott időre szól, mert a mexikói aszály nem fog a végtelenségig tartani. De nekem itt van a sport-központ, és állandóan szükségem van Mitchellre és a gépeire.

Kellemes meleg terjengett a házban. Barbara a konyhában tett-vett, az ebédet készítette, és közben zenét hallgatott a rádióban. Jó kedve volt. Napok óta először érzett valami meg-nyugtató, simogató érzést. Azóta érezte, hogy tegnapelőtt délután megérkezett Fürge Sas. Az asszony nagyon megszerette az öreg indiánt. Az pedig, amint megérkezett, azonnal birtokba vette a nappalit, és a két gyerekkel együtt ott tartózkodott. Iskola nem volt, Jim és Cliff beszorultak a lakásba, Fürge Sas pedig megtalálta a módját, hogy elszórakoztassa a két fiút.

Faháncsot, fakérget, vékony furnérlemezt hozott magával hímzett tarisznyájában, és most azzal foglalkozott, hogy két apró kenut faragjon ki a fából. A gyerekek izgatottan lesték a kezét, amint boszorkányos ügyességgel bánt az éles késsel. Az öreg keveset beszélt, de néha szeretettel pillantott a gyerekekre. A pirinyó csónakok lassan alakot öltöttek a keze alatt, és amikor készen lettek, festékes tégelyeket szedett elő a tarisznyából. Vékony ecsettel, óvatosan kifestette a kis kenukat, aztán az ablakpárkányhoz lépett velük, és odatette száradni.

- Jövőre, ha nagyobbak lesztek, igazi csónakot készítek nektek, és levisszük a tóra - mondta csendesen. - Megtanítalak benneteket evezni, halászni. Elmegyünk majd az erdőbe, és megtanultok nyomokat keresni, vadászni.

A gyerekek csillogó szemmel figyelték az öreg indián kezét és a szavait, aztán egymásra pillantottak. Cliff arcán boldog mosoly vibrált. Repesett az örömtől.

- Hallod, Jim? Csak lenne már jövő nyár! Nem tudom kivárni! - ujjongott, és fél lábon ugrálva kiszökdécselt a konyhába. - Anya, anya! Hallod ezt? Fürge Sas megígérte, hogy jövőre elvisz evezni meg halászni meg vadászni! Jaj, anya, mikor lesz már jövő nyár?

- Ej, kisfiam, ne légy türelmetlen - próbálta Barbara csillapítani a fiát. - Addig még egy év van hátra. És apádnak is lesz egy-két szava ehhez. Csak nem gondolod, hogy…

- De anya! - kilátott fel a gyerek elszontyolodva. - Hiszen apa is szereti Fürge Sast, és tiszteli a tudását! Tőle hallottam! Én biztos vagyok benne, hogy el fog engedni vele és Jimmel! Jövőre már nyolc éves leszek! Nem vagyok már kisgyerek! Anya!!!

Barbara szeretettel nézte a fiát, és beleborzolt a hajába. Igen, ez ugyanaz a rajongó jellem, mint amilyen Bob volt fiatalabb korában. Gyermekkorában pontosan ugyanilyen lehetett. Hát

lehet egy ilyen gyereknek ellenállni? Ő maga sem hitte, hogy a férje akármi kivetnivalót találhat majd ezekben a tervbe vett kirándulásokban. De egy kicsit le akarta hűteni a túlzott lelkesedését, mert nem akarta, hogy bármilyen véletlen akadály csalódást okozzon majd a kisfiúnak.

Cliff észrevette anyja komoly tekintetét, és megtorpant. Nem nagyon értette még a felnőttek furcsa viselkedését. Néha rácsodálkozott erre. Miért nem tudnak ugyanúgy örülni, mint ő? Miért nem tudnak lelkesedni azért, amiért ő lelkesedik? Érthetetlen volt számára ez. Igaz, Jim is sokkal higgadtabb volt nála, de hát Jim indián! Neki muszáj komolynak lennie! Amióta megtanult olvasni, a kedvenc írója Cooper volt, és büszke volt arra, hogy hétévesen is mindent tud Bőrharisnyáról meg Csingacsgukról meg a többiekről. Példaképet látott ezekben a hősökben, mint minden gyerek, és igyekezett is utánozni őket, de a természetét nem tudta megváltoztatni. Akár az örömét, akár a bánatát azonnal kimutatta.

Most, hogy Barbara lehűtötte a lelkesedését, megszeppenten kullogott vissza a nappaliba, és értetlenül nézett Jimre és nagyapjára. Az indián fiú nem mutatott semmiféle érzelmet, de az öreg szemében valami vidám szikra villant, ezért a gyerek hozzá fordult.

- Te érted ezt, Fürge Sas? Mert én nem értem.

- Még sok mindent nem értesz, Clifford - mondta halkan az öreg, és megsimogatta a haját. - Kicsi vagy még. De én azért vagyok melletted, hogy felnőj, és megismerd a világot. Csak azt mondd meg nekem: most tulajdonképpen indián akarsz lenni, vagy pilóta?

- Indián pilóta akarok lenni! - vágta rá diadalmasan Cliff, és Fürge Sas nyakába ugrott. - Miért, lehetetlen? - nézett rá elkerekedett szemmel. - Szerinted lehetetlen?

Az öreg indián nem felelt azonnal. Cserzett arcán semmiféle gondolat nem tükröződött ezúttal, és Cliff nem tudhatta, mire gondol most. Fürge Sas pedig arra gondolt, hogy milyen szerencsésen alakult az élete attól a naptól kezdve, amikor megismerte Bobot. Ha Bob nincs, akkor most Jim sincs talán. És akkor ő, törzsének egyik utolsó élő tagja nem itt élhet, hanem valahol fent, a kopár fennsíkon, a rezervátum nyomorában. Ha Bob nincs, akkor Cliff sincs, és ő, a valaha messze földön híres Fürge Sas most nem taníthatja meg minden tudására ezt a kis sápadtarcú emberkét. Hálából, mert az apja őt, a kisemmizett, lenézett indiánt embernek tekintette.

Csak nagy sokára szólalt meg. Hangja nyugodt, fémes csengésű volt.

- Te még minden lehetsz, Clifford. Kizárólag rajtad múlik. És nem csak te, hanem Jim is lehet még minden, ami csak lenni akar. Amit én tehetek ezért, azt megteszem. A többi a szüleid dolga. De leginkább a tied. Rajtad múlik, mi akarsz lenni, és mennyit áldozol majd ezért. Értesz engem? - Ráncos kezével a kisfiú álla alá nyúlt, és felemelte. Mélyen belenézett a szemébe. A gyerek egy ideig nyíltan nézett szembe vele, aztán lassan bólintott.

- Igen, Fürge Sas. Értelek. - Halkabb hangon folytatta. - Köszönöm szépen.

Kibontakozott az öreg indián karjából, és lassan az ablakhoz ballagott. Két kezét a kis csónakok mellett nyugtatta, a párkányon, és az ablakon át a kinti esőt nézte. Még nem látta, mi lesz a jövője, csak sejtette, érezte. Valami azt súgta neki, hogy messzire fog kerülni innen. Nem akarta ezt. Itt akart élni, ezen a tájon. Itt, ahol felébredt a tudata. Itt, ahol megismerkedett a természettel, a külvilággal. De azt is sejtette, hogy nem lesz könnyű. Megnevezni nem tudta volna hétéves kis eszével, gyermeki tudatával, hogy milyen veszélyek fognak leselkedni rá, de érezte a veszélyek jelenlétét.

Elfordult az ablaktól, és a tekintetét újra Fürge Sasra függesztette.

- Én már tudom, mi leszek - mondta halkan. - Az leszek, ami az apám. De ami ehhez kell, azt te tanítsd meg nekem, Fürge Sas. És te, Jim - fordult a nagyobbik fiú felé. - Kell, hogy tanítsatok. Mindent tudni akarok. Értitek? Mindent.

A két indián egymásra nézett, és egyszerre bólintottak méltóságteljesen. Közben észre sem vették, hogy Barbara egy ideje az ajtóban áll, és őket figyeli. Könnyek csillogtak a szemében. Végig hallotta a kisfiú szavait, és nagyon meghatódott a bennük rejlő akarattól, lelkesedéstől. Csak most eszmélt rá arra, hogy Cliff kezd felnőni. Igen, felnőni, pedig még alig múlt hét éves.

Odalépett a gyerekhez, és lehajolt hozzá. Komoly tekintettel nézte, és nem akarta elhinni, hogy ez az ő gyermeke. Megsimogatta a homlokát, és halk hangon szólalt meg.

- Igazán mindent meg akarsz tanulni, Clifford?

- Igen, anya, mindent - felelte elszántan a fiú. - Ugyanannyit akarok tudni, mint apa, meg Fürge Sas. Elhatároztam, hogy én is pilóta leszek. És bejárom majd a világot. És ezeket a hegyeket is. És mindent látni akarok. Ugye, tudod, anya, hogy ha nagyon akarom, akkor sikerül is? - kérdezte mosolyogva.

- Hát persze, kisfiam, tudom - mondta az asszony. - Hiszen erre tanítottalak mindig. Akarni kell, és az ember mindent el tud érni az életben. De neked még fel kell nőnöd ehhez. Gyerek vagy még. Sokat kell tanulnod, iskolába járnod.

A kisfiú megvonta a vállát, és felnevetett

- Rajtam nem múlik! - rikkantotta, és kibontakozott anyja öleléséből, aztán visszaszaladt az ablakhoz, és levette a párkányról az egyik kis kenut, amely idő közben teljesen megszáradt. - Jövőre evezni is megtanulok!

Barbara csak bólintott, de nem szólt. Arcáról lassan lehervadt a mosoly, és a tekintete elrévedt. Mintha valahova nagyon távolra nézett volna, az élet ki tudja melyik, még el nem érkezett fejezetébe. Lassan megfordult, és visszament a konyhába. Fürge Sas is feltápászkodott ültéből, és utána ment. A két fiú közben összenevetett, és játszani kezdtek az apró csónakokkal.

- Okos fiad van, Barbara - mondta az indián. - Nagyon okos gyerek. De azt megjósolom neked, hogy nem lesz könnyű élete. És boldog sem lesz, nagyon sokáig.

- Honnan tudod? - kérdezte komolyan az asszony.

- Hogy honnan? Tudod, mi indiánok sok olyasmit megsejtünk, amiket ti, fehér emberek nem. Nincs ebben semmiféle csoda. Csak rengeteg tapasztalat. - Elővett egy szivart, és rágyújtott, aztán leült az asztal melletti székre. - Igen, lesznek nagyon nehéz időszakok a fiad életében. Sok sötét éve lesz. Nem azért mondom, hogy elszomorítsalak. De a végére majd eléri a nyugalmat, amit keres. Amit minden ember keres ezen a világon.

Sokkal könnyebb volt szót érteni Jenkinsszel, mint Bob gondolta volna. Mire másnap este leszállt Moon Lake-ben, már Norman West gépe is ott vesztegelt a fő hangár előtt, és az időjárás is megemberelte magát, mintha jelt kívánt volna adni, hogy mostantól a jó irányba haladnak majd a dolgok. Kelet felől derülni kezdett, és a felhők foszlányai között átlátszott a kelő hold.

Aznap este már nem lett volna értelme sokat vacakolni, késő volt ahhoz, hogy megvárja, amíg Harris és Jenkins ideérnek Resortból. Mielőtt hazament volna, Bob telefonált a vállalkozónak,

hogy másnap délután várja őket, akár az irodában, akár nála, otthon. Abban még nem volt biztos, vajon repül-e holnap, de amennyire a lehetőségek megengedték, szeretett volna egy szabadnapot. Kimerült volt.

Újabban egyre gyakoribb volt a fáradtsága. Nem akarta beismerni, hogy öregszik, nem akart tudomást szerezni erről a vitathatatlan tényről. Úgy érezte, amint alábbhagy benne a lelkesedés, a tenniakarás, azonnal elveszítheti az uralmat önmaga fölött, és ez végleg megpecsételi a sorsát. Kellemetlen volt számára az is, hogy újabban egyre többször álmodott a bátyjáról, Péterről. Meg nem tudta volna magyarázni, miért. Hiszen éveken keresztül jóformán eszébe sem jutott, csak ősz végén, amikor Barbarával együtt megemlékeztek Mindenszentekről és Halottak napjáról. Miért kísérti most ennyire? Miért érez valamiféle bűntudatot, ha arra gondol, hogy ő, Bob Mitchell, vagyis inkább Mihályfi Balázs, itt él és a családjának szenteli minden erejét és idejét, ami a repülésen felül megmarad, míg a bátyja holttestét elvitte a Duna, és ki tudja, hol porlad ismeretlenül, kegyelet nélkül?

Nem akarta, hogy ezek a gondolatok túlságosan a hatalmukba kerítsék, és végképp nem akart áldozatul esni egy depressziónak. Amikor másnap reggel, szinte időtlen idők óta, derűs, napfényes napra ébredt, elhessegette magától az előző este minden torz és fájó gondolatát, és arra összpontosított, mi a következő feladata.

Norman West is felébredt, és előkászálódott a vendégszobából. Bobnak az volt az érzése, nagyon rég nem találkozott a barátjával. Néma öleléssel üdvözölték egymást, mint az olyan férfiak, akik már keresztülmentek mindenen, amit az élet akadályként gördíthetett az útjukba, és most magának a ténynek örülnek, hogy még mindig élnek.

- Na, mondd csak - unszolta West. - A képedre van írva, hogy valami piszkál.

- Ennyire meglátszik rajtam? - tűnődött Bob. - Igazad van, tényleg piszkál valami.

A tőle telhető legrövidebben előadta a Jenkins-féle ajánlatot. Barátja némán hallgatta, egyetlen egyszer sem szólt közbe, és látszott rajta, hogy a lehetőség nagyon érdekli. Miután Bob befejezte a meséjét, a férfi még hallgatott egy darabig, és töprengett. Aztán kimondta azt, amit Bob várt tőle.

- Nézd, nekem elvileg semmi kifogásom ellene. De azért hadd lássam én is azt a pasast. A magam szemével akarok meggyőződni róla, hogy nincs átverés a dologban. Az igaz, hogy a légierő most már beszáll a segélyprogramba, Poplarban hallottam. Ez tehermentesíthet bennünket, bár a mostani szállítmányokról sem volna jó lemondani. De ez a mexikói üzlet nagyon csábító.

Mire Harris és vendége délután megérkeztek, a két barát már eldöntötte, hogy igent mond. Nagyon előrelátóan, Paul addigra el is készítette a szerződés vázlatát, és egyik fél sem talált benne olyan gyenge pontot, ami akadályt jelentett volna. Jenkins meg is lepte Bobot azzal, hogy nagy előleget ajánlott fel, és kijelentette, hogy már az első szállítmány után tovább fizet.

- Ja, igen - kapott a homlokához teljesen természetesen, és Bob örömmel látta, hogy a korábbi ravaszdi álarc végleg eltűnt Jenkins képéről. - Már beszéltem a *Sikorsky* céggel. Amikor csak jónak látják, felvehetik velük a kapcsolatot. Akár bérbe is vehetnek helikoptereket, nem muszáj megvásárolniuk. A pilóták kiképzését természetesen vállalják. A karbantartást is. Azt hiszem, ennél méltányosabb egyezményt nem köthettek volna velük. - Szokásához híven megint rágyújtott, egyik cigarettáról a másikra, és Bob némán nevetve gondolt arra, hogy ezt az embert jobb lesz távol tartani a repülőtértől, mert tűzveszélyes. - Higgyék el, nem a magam érdemeit nagyítom fel, de tudom, mennyit ér manapság egy jól működő üzleti kapcsolat. Itt vagyok, használjanak ki alaposan, mert azután már én használom ki magukat.

Végül is teljesen simán egyeztek meg, és a lényeg az volt, hogy a következő héttől kezdődően heti négy fuvart bonyolítanak le *Guadalajarába*[102]. Kettőt Bob, a másik kettőt pedig Norman gépeivel, hogy azért mégse terheljék le túlságosan a vállalatot. A gyűjtőhely, ahol a Mexikónak szánt szállítmányokat összpontosítják, legyen az Edwin Cole repülőtér. Ez minden szempontból megfelelt.

A hétvége megint borongós volt, de nem esett az eső, és a rádió is lassú javulásról számolt be a nyugati partvidéken. Az óceán háborgása is alábbhagyott, a megáradt folyók szintje is apadni kezdett, ami azt jelentette, hogy a mentésen túl hamarosan el lehet kezdeni a helyreállítási munkákat. Barbara rendszeresen hallgatta az időjárás-jelentéseket, a háztartáson kívül ez volt az egyik rendszeres feladata, ezzel segítette Bobot, amennyire csak tőle telt. Ezen túlmenően szinte minden idejét Cliffel és Jimmel töltötte.

Az indián fiú nagyon intelligens volt, és Barbara, mint vérbeli pedagógus, örömét lelte abban, hogy magyarázzon neki, vagy segítsen a házi feladatok elvégzésében. Voltaképpen csak ellenőriznie kellett, mert Jim lelkiismeretesen elvégezte a dolgát, sosem próbált meg kibújni a feladatok alól. Most, hogy szünidő volt, Barbara azt találta ki, hogy naponta valamilyen különleges feladattal bízta meg Jimet. Olyasvalamivel, amihez sokat kellett olvasnia. A szerény családi könyvtár lassan bővült, Bob pedig, ahányszor nyugatra repült, San Franciscóba vagy Los Angelesbe, mindig hozott valami új könyvet. Igyekezett általában olyan olvasmányokat hozni, amik mindenkit érdekeltek, Cliffnek képregényeket, Barbarának romantikus történeteket, de Jimmel egy ideig nem volt tisztában.

Véletlenül fedezték fel benne az érdeklődést a folklór és az utazások iránt. Amikor Bob hazahozta a *Kon-tiki*[103]-expedícióról szóló útleírást, Jim majdnem kibújt a bőréből örömében. Megható volt látni azt a lelkesedést, amellyel az indián fiú belevetette magát az olvasás gyönyörűségébe. Két nap alatt „kivégezte” a vastag, színes képekkel illusztrált könyvet, és azon frissiben újra elolvasta. Aztán gondosan félretette, és egy ideig nem nyúlt hozzá, csak ült naphosszat, vagy kint kószált Cliffel, és nagyokat hallgatott. Amúgy is csendes, szűkszavú gyerek volt, a korához képest talán túl komoly, amit a származásával és az alapnevelésével lehetett magyarázni, de most még önmagán is túltett. Egyik szabad délutánján, Bob odahívta Jimet, és leültette maga mellé a kerevetre. A tévében nem volt semmi érdekes, Barbara a konyhában hallgatta a másnapi időjárási előrejelzést, és a férfi kedvet kapott egy kis beszélgetésre. Ki akarta faggatni Jimet.

- Látom, nagyon tetszik neked a *Kon-tiki*. Mondd csak, fiam, mit találtál annyira érdekesnek benne? - kérdezte komolyan, és az indián fiú szeme felcsillant. Tisztelte Bobot, és örült, hogy az felnőttesen, egyenrangú félként szól hozzá.

- Igen, nagyon tetszett - felelte halkan, nyugodtan. - Szerintem minden érdekes, ami benne van. Ahogyan megépítették a tutajt, ahogyan összeállították a felszerelését, ahogyan kiválogatták a legénységet. És maga az útvonal is. - Egy pillanatra elhallgatott, a tekintete a semmibe révedt, mintha gondolatban ott ringatózott volna az óceán hullámain a norvég hajóssal. - Engem nagyon érdekel az ilyesmi, és köszönöm, hogy elolvashattam ezt a könyvet.

---

[102] Mexikói város, Jalisco szövetségi állam fővárosa

[103] Thor Heyerdahl, norvég antropológus, utazó és néprajzkutató (1914-2002) híres balsafa-tutaja, amellyel 1947-ben áthajózott a Csendes Óceánon, Peruból a Tuamotu-szigetekig

Tudod, Bob - tette hozzá szégyenlősen - engem az is érdekel, hogyan élnek, vagy éltek más indián törzsek[104]. El tudnám képzelni az életemet, hogy ilyesmivel foglalkozzam.

Bob figyelmesen hallgatta a fiút, és magában azt gondolta: jó volna, ha majd Cliff is ilyen komoly dolgok iránt érdeklődne, és nem akarna minden áron repülni. Szerette a hivatását, nem is tudta volna elképzelni, hogy mással foglalkozzon, de a fiának jobb, tartalmasabb életet szánt. Viszont még korai volt a pályaválasztáson töprengeni Cliff esetében, hiszen csak hét éves volt. Jim viszont már belépett a kamaszkorba, és fokozatosan alakuló tudatával együtt a jelleme is megszilárdult. Bob elhatározta, hogy tőle telhetően támogatni fogja a gyereket, mert nem akarta, hogy ugyanazt a sivár és reménytelen életet élje majd, mint a nagyapja, egy istentől elrugaszkodott, nyomorúságos rezervátumban, ahol csak elzüllene, alkoholistává, kábítószer-függővé válna. Noha semmi köze nem volt az indiánok siralmas múltjához és kirablásához, mégis szégyellte azt, és segíteni akart.

- Mondd csak, Jim - tűnődött félhangosan - volna kedved ezt tanulni? Gondolom, tudod, mi a néprajzkutatás. Olvashattál róla éppen eleget. Vagy még nem gondoltál a jövődre?

- Gondolni gondoltam, Bob - felelte Jim, és lesütötte a szemét - de nem hiszem, hogy lesz rá alkalmam. Nagyapám öreg és szegény. Nincs semmije. Nem tud taníttatni engem. Ha szerencsém lesz, és felnőtt koromban találok valami rendesebb munkát, amiből meg tudok élni, akkor talán megpróbálom. Ha másképpen nem, levelező tagozaton. De egyelőre kár ezen gondolkodni.

A férfi elcsodálkozott a komoly, megfontolt szavak hallatán. Nem szólt egyetlen szót sem, csak hosszan nézte az értelmes fiút, és megszületett benne az elhatározás, hogy mindenben támogassa.

- Figyelj rám, Jim. Nem véletlenül kérdeztelek. Elég régóta élsz itt, velünk, és családtagnak tekintelek. Mintha a fiam volnál. Nem, ne szólj közbe, kérlek - emelte fel az ujját, amikor látta, hogy Jim ellenkezni akar. - Amikor kicsi voltál, nagyapád idehozott. Gondolom, azóta sokszor elmesélte neked ezt. Beteg voltál. Elvittelek Salt Lake Citybe, hogy az orvosok meggyógyítsanak. Azóta laksz velünk, hogy onnan visszatértél. Nekem Fürge Sas olyan, mintha az apám volna. Én meg neked akarok olyan lenni, érted? Nem számít, hogy te indián vagy, én meg fehér. Emberek vagyunk mindnyájan. Szeretném, ha majd felnősz, ne kelljen ugyanazt a nehéz és reménytelen életet élned, amit a többi indián. Vagyis a többségük. Értesz engem, fiam? Amit az amerikai társadalom vétett ellenetek, őslakosok ellen, nem tudom jóvátenni. Mindenkin nem tudok segíteni. De rajtad igen. Szeretném, ha elfogadnád a segítségemet, és nem utasítanád vissza valamilyen haszontalan büszkeség miatt.

Jim hallgatott. Arca nem árult el sokat a gondolataiból, de Bob ismerte már annyira, hogy tudja: most komolyan fontolgatja a hallottakat, és olyan válaszra készül, ami illik hozzá. De még nem szánta rá magát, hogy megszólaljon. Váratlan támaszként, megjelent az ajtóban Fürge Sas. Hallotta az egész beszélgetést, de úgy ítélte meg, nem szabad közbeszólnia mindaddig, amíg Bob és Jim meg nem beszéltek mindent. Most azonban úgy érezte, szólnia kell.

- Figyelj rám, Bob Mitchell, barátom. - Az öreg indián hangja érces volt, mint mindig, de hiába akarta elrejteni az érzelmeit, ezúttal nem sikerült. - Azzal, amit most mondtál az unokámnak, egy életre megpecsételted a barátságunkat. Mindig is tiszteltelek, és sosem tudtam megfelelően kifejezni ezt. Tanulatlan, buta öregember vagyok, csak azt tudom, amit

---

[104] Fürge Sas és Jim az uintah törzshöz tartoztak, akik közeli rokonaik voltak a sziú indiánoknak

emberöltőkön keresztül az őseim megtanultak és továbbadtak a fiataloknak. De azt megtanultam, hogy nem szabad előítéletekre hallgatni. Tudod, a társaim, a többi indián, még most is gyűlölik a sápadtarcúakat, mert rablógyilkosoknak tartják őket. Engem is erre oktattak az öregek, amikor fiatal voltam. És ha nem lett volna Edwin barátom, és nem ismerlek meg téged, minden bizonnyal ebben a hitben maradtam volna életem végéig. - Szünetet tartott, majd folytatta. - Tőled tanultam meg, mit jelent az önzetlen emberség. Gondolom, te ezt onnan hoztad magaddal, ahol születtél, ahonnan jöttél. Abból a messzi országból, a tengeren túlról. És nem szégyellem, hogy megtanultam tőled ezt. Köszönöm neked. De egy kérésem van: ha segíteni is akarsz Jimnek, tedd azt úgy, hogy közben a saját fiadat is segíted. Akkor nem érzi majd úgy, hogy le van kötelezve neked. Meg én sem.

- Úgy lesz, Fürge Sas - felelte Bob. - Te pedig, fiam - fordult Jim felé - folytasd azt, amit szeretsz. Olvass, művelődj, nyílj meg a világ előtt. Ha pedig eljön az ideje, hogy tovább tanulj, ne kérdezd, honnan van rá a pénz. Hanem én is kérek tőled valamit cserébe. Cliff nagyon szeret téged, és néha jobban hallgat rád, mint rám vagy Barbarára. Próbáld úgy irányítani, hogy ő is inkább tanuljon. Nem bánom, ha repülni fog, de ne ez legyen az egyedüli érdeklődése. Oké? És téged is megkérlek valamire, Fürge Sas. Tanítsd meg a fiamat mindenre, ami szép és okos és bölcs. Szeresse, becsülje a természetet. Találjon benne válaszokat minden kérdésére.

Ez az ősz szebb és varázslatosabb volt, mint az összes eddigi ősz, amit Amerikába való érkezésük óta átéltek. A tavasz és a nyárelő ítéletideje a múlté lett, és szeptember végén elkezdődött az a semmihez sem hasonlítható állapot, amelyet költőien „indián nyár”-nak neveznek. Mintha a természet engesztelni akarta volna az embereket azokért a kínokért és nehézségekért, amiket korábban rájuk mért. Az árvizek és a földcsuszamlások ideje lejárt, az élet visszatért a rendes kerékvágásba, és az erdők színpompája feledtetni tudta a szenvedéseket, a megfeszített munkát.

A mexikói segélyprogram is a végéhez közeledett, a *Dakota Wings Air Charter* tevékenysége is alábbhagyott végre. Bobnak nem kellett naponta vagy kétnaponként repülnie, több ideje maradt a családra. Elkezdődött az iskola, Cliff másodikos lett, Jim pedig minden eddiginél lelkesebben tanult. Az a nyári nap, az a komoly beszélgetés mély nyomot hagyott benne, és látszott a kis indián gyermeken, hogy komolyan veszi a jövőjét. Barbara is hozzátette a maga érzéseit ehhez. Anyás szeretettel és pedagógusi bölcsességgel egészítette ki Bob és Fürge Sas szavait. Jim most már tényleg teljes értékű családtagnak érezhette magát a Mitchell-házban.

Nagyapja, aki nem tudott olyan könnyedén szakítani a múlttal és eddigi életritmusával, rendszeresen visszatért a rezervátumba, de minden hétvégén megjelent Moon Lake-ben. Az ilyen hétvégék felejthetetlen élményekkel ajándékozták meg a kis ház lakóit. Közben az is kiderült, hogy Fürge Sas mivel töltötte a hétköznapjait. Október második szombatján kirándultak a tóhoz. Az északi öbölben volt két kicsiny sziget, alig akkorák, hogy két sátor elférhetett rajtuk. Fenyők, bükkök, sűrű bokrok nőttek színes összevisszaságban a két apró földdarabon, velük szemben pedig, a tó partján, egy keskeny, régóta elhanyagolt, időtől megbarnult deszkastég nyúlt be mélyen a vízbe. Ide vezette az öreg indián a családot.

Cliff izgatottan leste, mi fog történni. Előző kirándulásaikon nemigen érintették a tónak ezt a csücskét, inkább a Remetelakhoz jártak, és annak környékén barangoltak a vadonban. A gyerek sejtette, hogy meglepetés készül, de nem tudta pontosan, hogy micsoda. Amikor kiszálltak a terepjáróból, és átvágtak az út és a tópart közötti bozótoson, nagy sietségében megcsúszott, és majdnem belegurult a vízbe. De nem ijedt meg, és a figyelmét sem kerülte el az a látvány, aminek mindennél jobban megörült. A stég mellett két kenu ringatózott a lágy

hullámokon. Pontosan megnagyított másai voltak annak a két kis játékcsónaknak, amiket azon az esős délelőttön faragott nekik Fürge Sas. Még a színeik is egyeztek.

- Hurrá!!! - rikoltotta a gyerek vidáman, és eszét vesztve ugrálni kezdett a parton. - Fürge Sas! Köszönöm! Megvannak a kenuk! Ugye, most megtanítasz minket evezni is? Megyünk a szigetre? Jaj, de izgatott vagyok!

Zengett az erdő a vidám hangtól. A lágy napfényben ide-oda repkedő elkésett pillangók, a halvány pára, amit a víz lehelt ki magából, mesebeli képet tártak a család elé. Az indián büszkén, de szótlanul állt meg a stég mellett, és mosolyogva figyelte a kisfiú önfeledt örömét. Ő is boldog volt, hogy meglephette kis pártfogoltját.

- Igen, kimegyünk a szigetre - felelte nyugodtan, és tekintete összetalálkozott Bob és Barbara tekintetével. - Ami elemózsiát hoztunk, azt ott esszük meg. És közben mesélek is majd. Gyertek.

Óvatosan szálltak be a két kenuba. Az egyikbe Fürge Sas és Jim, a másikba Cliff a szüleivel. Bob kézbe vette az evezőt, és figyelmesen követte az indián mozdulatait. Régi dunai hajókirándulásain szerzett annyi tapasztalatot, hogy el tudjon hajtani egy csónakot, most mégis zöldfülűnek érezte magát, amikor látta, hogy az öregember mennyire könnyedén és hangtalanul szeli a vizet a kenuval. Ez volt az a mozdulatsor, amit senki más nem tudott. Ez volt az, amit ő is, gyermekkorában, elképzelt, amikor indián történeteket olvasott kíváncsian.

Negyedóra alatt a keleti sziget partján voltak. A két kenu zökkenés nélkül csúszott ki a keskeny parti fövenyre, és az utasok kiszálltak. Barbara a férje karjára támaszkodott, és meghatottan nézett körül.

- Olyan szép itt, Bob - suttogta alig hallhatóan. - Nem is tudom, kinek és hogyan köszönjem meg ezt a látványt.

- Nem nekem kell megköszönnöd - felelte ugyanolyan csendesen a férfi, és fejével a gyerek felé intett. - Majd ő megköszöni mindnyájunk nevében. Figyeld csak… Ösztönösen tudja, hogyan kell ezt csinálni.

Cliff már ott is volt a másik csónak mellett, és amint az öreg indián a partra tette a lábát, a nyakába ugrott. Nem szólt, csak ölelte, szorította Fürge Sast, az pedig, tőle szokatlan elérzékenyüléssel, megsimogatta a gyerek haját, és közben a szülei felé pillantott. Ebben a pillantásban benne volt a teljes megértés, az összetartozás, és még valami apróság, amit csak ők hárman vettek észre. Benne volt az, hogy MOST, ebben a pillanatban omlott le az utolsó fal, az utolsó képzeletbeli sorompó a bennszülött és a fehér emberek között. Lelkeik egybe ötvöződtek, egy olyan szövetségbe, amelyet soha többé nem lehetett szétszakítani.

Jim, aki már tapasztalt egyet-mást, hiszen maga is indián volt, gyorsan és ügyesen tábortüzet gyújtott, miközben Barbara kicsomagolta a magukkal hozott ételt. Fürge Sas hirtelenjében nyársakat faragott, amikre feltűzték a sütni való szalonnát, húsdarabokat, hagymát, paprikát. Közben Cliff, akit minden érdekelt, ide-oda szaladgált a szigeten, és vérbeli indiánhoz illő rikoltással jelezte, ha valami eddig ismeretlenre bukkant. A tisztás szélén felfedezett egy mohos sziklát, annak a tövében pedig egy gyöngyöző forrást.

- Friss víz! - kiáltotta diadalmasan, és visszavágtatott a többiekhez. - Kéne egy kulacs, vagy valami, hozok a vízből!

Vidáman és tartalmasan telt a nap. Ebéd után kicsit elbágyadtak mindnyájan, csak az öreg indián maradt teljesen éber, és míg a többiek pihentek, ő nyugodtan ült a helyén, és az égen lágyan úszó felhőket figyelte. Gondolatai messzire szálltak, a múltba, rég eltűnt ifjúsága

éveibe, amikor még nem sejtette, hogy mit hozhat az élete. Most, amikor már közel volt az alkonyat, megértette, hogy a tanítások csak akkor érnek valamit, ha konkrét, létező emberekhez kapcsolódnak. Semmiféle általánosítás nem vezethet jóra. Nem tudta volna megfogalmazni ezeket a gondolatokat, hiszen a szó nem volt soha az erőssége, de érezte, tudta, hogy így van. Élete vége elé kellett megtanulnia, hogy sosem szabad mindenkit egyazon ítélet alá vetni. És szerette volna, ha mások is ráébrednek erre.

A pihenők felé pillantott. Jim, mint már annyiszor, most is átkarolva tartotta Cliffet, és nyugodtan szunyókált a langyos napsütésben. „Ez a gyerek már nem egészen indián" - gondolta Fürge Sas. „Talán nem is baj. Hadd legyen igaz amerikai. Hiszen itt született, itt nő föl. Mint ez a másik kis emberke, a barátom fia. Jó volna látni majd őket, amikor felnőttek lesznek. De tudom, hogy ez lehetetlen. Sok tavaszt értem meg már, ideje lassan arra gondolnom, hogy meg kell térnem az őseimhez. De nyugodt lélekkel teszem."

A szieszta végeztével még arra is maradt idejük, hogy a lemenő nap fényében megtartsák az első evezősleckét a tavon. Barbara és Bob a parton maradtak, az öreg indián pedig csónakba ült a két fiúval, és kieveztek a nyílt vízre. Szél alig fújt, szelíden ringatózott a tó, és lágyan hintáztatta a kenut a három emberrel. Jim hamar beletanult az evezés fortélyába, de Cliff inkább lelkesedéssel, mint tudással fogta a könnyű evezőt. Keze kicsi volt és erőtlen, az akarata viszont annál nagyobb. Nevetgélve bólogatott, amint Fürge Sas magyarázgatott neki, és igyekezett mindent úgy tenni, ahogyan oktatták. A legnagyobb örömöt az okozta neki, amikor végre a part felé vették az irányt, és sikerült majdnem zökkenőmentesen kikötnie.

- Anya, apa, láttátok? - kiáltotta vidáman. - Sikerült! Már nem vagyok olyan tudatlan, mint reggel voltam! Jövőre akár végig is evezem a tavat!

Lassan ideje volt a hazatérésre gondolni. A kellemes pihenés, a jó levegő, az evezés, a hangulat megtette a magáét. Ennek a napnak a végén már nem lehetett tovább fokozni az élvezeteket és élményeket. Cliff is elfáradt, és már nem volt energiája kitörően örvendezni. Nyugodtan ült a dzsipben, csak az arcán szétáradó mosoly jelezte, hogy elégedett a mai nappal. Mire hazaértek, teljesen elbágyadt, és vacsora sem kellett neki. Barbarának azért is rimánkodnia kellett, hogy a gyerek megfürödjön, és ne azon maszatosan menjen aludni.

Amikor lefeküdtek, Cliff egy pillanatra még odahívta édesanyját az ágyhoz.

- Anya, mondani szeretnék neked valamit - suttogta halkan, hogy ne zavarja Jimet, aki már elszunnyadt.

- Mondd, kisfiam - simogatta meg a nő a gyerek homlokát. - Ugye nincs semmi baj?

- Á, nincs baj - mosolygott a kisfiú - csak azt akartam mondani, hogy nagyon tetszett a mai nap. Köszönöm szépen. És légy szíves, ha kimész, és eloltod a lámpát, mondd meg Fürge Sasnak is, hogy ma nagyon jól éreztem magam. Tudod, anya… Mindig kérdezni akartam, hogy nekem miért nincs nagyanyám meg nagyapám. Ma rájöttem, hogy mégis van. És testvérem is van - mutatott a másik ágy felé. - Anya, miért sírsz?

Meglepetéssel érkezett el az 1954-55-ös tél. Paul Harris nem árulta el a tervét, még Bobnak sem, pedig az ő gépén repült New Yorkba még október közepén. Senki sem tudhatta, hogy a vállalkozó miben töri a fejét, így aztán tényleg mindenkit meglepett, amikor két héttel később öt idegen jelent meg Moon Lake Resortban.

Jól öltözött és még jobban értesült keletiek voltak, akiket egyetlen egy dolog érdekelt csupán: a síközpont. Bob nem tudta mire vélni a dolgot. Az üdülőtelep jól működött, a szállodák

kényelmesek és tágasak voltak, és nem ez volt az első idényük. Ugyan mit találhatott ki Harris, amiért ezek az idegenek itt szaglásznak, méricskélnek, jegyzetelnek napok óta?

Véletlenül tudta meg az igazat. Norman West is megérkezett, és egész hétvégén maradni szándékozott. Kivételesen magával hozta a feleségét és a gyerekeket is, és Barbara kimondhatatlanul örült Marthának, akit nagyon régóta nem látott. Mialatt az asszonyok a maguk apró kis ügyeit beszélték meg izgatottan, a gyerekek pedig tombolva és örömmel játszottak, a két pilóta elbeszélgetett egy pohár whisky mellett.

- Azt hiszem, Resort történelme most kezdődik - jegyezte meg Norman. - Figyeld csak meg, a januári verseny után minden évben itt akarják majd megrendezni a bajnokságot.

- Miféle bajnokságot, te? - képedt el Bob. - Mi az ördögről beszélsz itt?

- Hát te nem tudod? - csodálkozott el most West - Azt hittem, Paul elmondta neked. - Kortyolt egyet a poharából, és barátja arcát fürkészte, akin látszott, hogy tényleg semmit sem tud. - Az a magas, fekete manus, ennek a csoportnak a főnöke nem más, mint Leonard MacMillan, az amerikai síszövetség elnöke. Régebben maga is sportolt, fiatalon részt vett a *Lake Placid*[105]-i Olimpián, és nem is szerepelt rosszul. Paul rávette, hogy itt rendezzék meg az idén az Amerika-bajnokságot. Erre mondtam, hogy most már fölfelé ível Resort csillaga. Ha sikeres lesz ez a verseny, Colorado Springs bezárhat.

Bob egy szót sem szólt, csak tűnődve nézte a barátját. Nem tudta elképzelni, hogy Paul Harris miért hagyta ki a tervből, holott azelőtt mindent vele beszélt meg. Aztán az a sejtelme támadt, hogy Harris szégyellte magát a Jenkins-féle trükkért, és azért hallgatott. „Á, ez nem lehet” - hessegette el a gondolatot Bob. „Miért tette volna? A mexikói segélyakció után mindent tisztáztunk.”

- Nem, nem tudtam erről - mondta csendesen. - Nem mintha ez engem akármiben is zavarna. Elvégre egy síközpont erre való. Csak azon tűnődöm - szívott egy utolsót a cigarettájából, és elnyomta - hogy nem lesz-e túl nagy falat így, minden előkészület nélkül. Ha belebukunk, Harris szedheti a sátorfáját. És én is megnézhetem, mi lesz a repülővállalattal.

- Ugyan már, Bob! - nevetett Norman. - Ez bennünket semmiben sem érint. Legfeljebb visszaadod a helikoptereket a *Sikorsky*-nak. A szállításainkat nem fogja befolyásolni.

Bob tovább törte a fejét, és igazat kellett adnia Westnek. A három helikopter bérleti díja nem volt magas, és a szerződés semmiféle határidőt nem szabott meg a bérletre. Akármikor vissza lehetett csinálni az üzletet. De akkor is… Hogyan képzelte Paul, hogy csak úgy, ukkmukkfukk, meg lehet rendezni egy nagyszabású síversenyt egy olyan helyen, ahol azelőtt sohasem csináltak ilyet? Hiszen neki is fel kellene készülnie logisztikailag. Nem csak a sportolókat és a közönséget, de valószínűleg felszereléseket, anyagokat is kell majd szállítania.

Mintha erre érkezett volna válasz, estefelé betoppant Harris. Arcán egy rajtakapott rosszcsont kölyök bűntudatos vigyorával sompolygott be az ajtón, és alig mert Bobra nézni.

- Ha most leharapod a fejem, igazad lesz - vigyorgott félszegen. - Tudom, szólnom kellett volna, hogy mit tervezek, de az az igazság, hogy én sem tudtam biztosan, lesz-e belőle valami. MacMillantól és csapatától függ minden. Ha az ő vizsgájukat kiálljuk, szabad az út a versenyrendezés előtt.

---

[105] Az 1932-ben rendezett Téli Olimpia helyszíne

- Fenét harapom le a fejed - nevetett Bob is. - Csak meglepődtem egy kicsit. Ha már így állunk, akkor jó lenne, ha megbeszélnénk a további teendőket is.

Késő éjszakáig beszélgettek, és mire Paul Harris éjféltájt elbúcsúzott, nagyjából tudták, hogyan készüljenek fel a télre. Norman West feladata az volt, hogy a következő héten átrepüljön Quebecbe, és felvegye a kapcsolatot a *Bombardier*[106]-céggel, akiktől Harris hókotrókat, lánctalpas hójárókat és motoros szánokat készült rendelni.

Bob hullafáradtnak érezte magát. Csak ült egykedvűen, és hallgatta a többiek beszédét, de nem szólt bele. Azon töprengett, mekkora utat tett meg azóta, hogy Svédországon keresztül ide szökött Barbarával. Hihetetlen… Azóta lezajlott egy világháború, megszületett a fia, légivállalatot alapított, és megalapozta az életét az új hazában. Aránylag jól éltek, de sokat is kellett dolgoznia ezért a jólétért. És most egy kicsit tartott tőle, hogy Harris új ötlete kudarcba fullad. Még mindig nem szokta meg, hogy üzletemberként gondolkodjon. Mindeddig csak a munkát ismerte, a megfeszített, önfeláldozó, szüntelen munkát. Semmi máshoz nem értett, csak a gépekhez. Képtelen volt nagyvonalúan előre nézni, és meglátni az esélyeket.

Sosem vágyott vagyonra, gazdagságra, és ha valaki azzal kecsegtette volna, hogy egyszer tehetős ember lesz, a szemébe nevetett volna. Igaz, hogy a bankszámláján szépen gyűlt a pénz, de ezt az összeget sohasem tekintette olyan tőkének, amelyet az utolsó garasig befektethet, egy még nagyobb nyereség reményében. Nem. Ez a kis vagyon a családjáé volt, elsősorban Cliffé. A gyerek életét, jövőét akarta megalapozni ezzel, és még mindig reménykedett benne, hogy ha nagyobb lesz, a fia nem fog annyira ragaszkodni a repüléshez. „Istenem, mekkora különbség lehet két ember között… Lehet, hogy a korral majd megváltozik Clifford is. És mégis… Szeretném, ha olyan céltudatos és komoly lenne, mint Jim. Remélem - fűzte tovább a gondolatait - hogy az indián fiú befolyása hat majd rá.”

- Hát te min morfondírozol annyira? - bökte meg Norman. - Már legalább félórája nem szóltál egyetlen szót sem.

- Á, semmi, csak elkalandoztak a gondolataim - felelte Bob szórakozottan. - Szerinted sikerülni fog ez az egész dolog?

- Már miért ne sikerülne? - szólt közbe Paul Harris. - Ne aggódj, a szövetség dönti el, hogy lesz-e verseny, vagy sem. Ha úgy határoznak, hogy nem, akkor minden marad a régiben. Igaz, kár volna nem kihasználni ezeket a jó pályákat és az ugrósáncokat, meg a többi berendezést, de nem katasztrófa. Ha viszont sikerül, akkor néhány éven belül akár a téli olimpia megrendezésére is gondolhatunk. Szerintem nem csak Lake Placid, Colorado Springs vagy Squaw Valley[107] létezik, hogy ne beszéljek az európai városokról. Hol van az megírva, hogy Moon Lake-ben nem lehet ekkora sporteseményt rendezni?

- Jól van, nem vitatkozom veled - nevette el magát Bob. - Ha rajtad múlna, minden sikerülne. Néha elcsodálkozom az energiádon.

Lassan éjfél lett, és Harris elbúcsúzott. A két jóbarát is nyugovóra tért, de Bob sokáig nem tudott elaludni még. Felesége észrevette, hogy álmatlanul forgolódik mellette az ágyban, és hozzá simult.

---

[106] A kanadai Joseph-Armand Bombardier fejlesztette ki a negyvenes évek elején az első gépesített hójárműveket

[107] A kaliforniai Squaw Valley-ben rendezték az 1960-as Téli Olimpiát, de már hat évvel korábban is versenyzett a város, az 1956-os Téli Olimpia rendezési jogáért

- Aludj nyugodtan, kedvesem - mondta suttogva. - Minden rendben lesz. Én bízom Paulban, tudja, mit csinál. Te meg ne rágd magad mindenen. Újabban mindig aggályoskodsz.

A gondos és mindenre kiterjedő előkészületeknek nem maradt el az eredménye. Január huszadikára minden készen állt az észak-amerikai téli sportok kedvelői részére. Csütörtökre esett ez a nap, és másnap, pénteken reggel szándékoztak megnyitni az Amerika-bajnokságot, amelyen az Egyesült Államok sportolóin kívül a kanadaiak vettek még részt. A *Dakota Wings Air Charter* minden gépe ingajáratba volt állítva Salt Lake City, Chicago és New York, valamint Winnipeg és Montreal felé.

Leonard MacMillan is kitett magáért, ami a szervezést és a rendezést illeti. A síszövetség szakértelme minden téren megmutatkozott: a sportolók és a közönség elszállásolása és élelmezése zökkenőmentes volt, a versenypályák tiszták és jól áttekinthetők voltak. Paul Harris a kezét dörzsölgette örömében.

Sajtósok egész légiója lepte el Moon Lake Resortot. Újságírók, tévések érkeztek az ország minden részéről, hogy beszámolókkal, helyszíni közvetítésekkel adjanak hírt a nagy eseményről. A tévések között ott volt Philo Farnsworth is, akit már ismertek abból az időből, amikor ez az egész vállalkozás beindult. Minden érdekelte, amit azóta építettek, létesítettek Resortban. Nem csupán a síbajnokság miatt érkezett ide, hanem egy többrészes riportfilmet is akart forgatni Moon Lake-ről.

- Szeretnék majd találkozni azzal a pilóta barátjával is, Paul - mondta Harrisnek. - Ahogyan akkor megismertem, remek fickó lehet. És hallottam róla, miket vitt véghez tavaly, amikor az árvizek voltak. Tudja, engem érdekelnek ezek a különleges emberek.

- Majd összehozom vele, Philo, ne féljen - nyugtatta meg Harris - de nem most. Egyelőre azt sem tudja szegény, hol áll a feje ebben a bolondokházában. Ha elkezdődnek a versenyek, kevesebb repülnivalója lesz, és biztosan kijön ő is ide. Amennyire tudom, a repülésen kívül a sport is érdekli.

A versenyek nagy szenzációja éppenséggel egy Utah-beli lány, *Jill Kinmont*[108] volt. A tizennyolc éves kislány büszkeséggel töltötte el a helybéliek szívét. Mindenki neki drukkolt, és Jill rendesen meg is nyerte a lesiklást és az óriás műlesiklást, míg a műlesiklásban ezüstérmes lett. Amikor az első győzelem után a riporterek a további terveiről faggatták, szerényen válaszolt.

- Nekem ez a verseny is pont olyan, mint a többi. Voltaképpen a jövő évi Téli Olimpiára készülök. Az, hogy itt és most nyertem, még nem jelent semmit. Jövőre Cortina D'Ampezzóban[109] akarok bizonyítani. Számomra az lesz az igazi megmérettetés.

A férfi versenyzők között már megoszlottak a helyezések. A műlesiklást és az óriás műlesiklást amerikai sízők, nevezetesen Arthur Hughes és William Redding nyerték, a lesiklásban azonban egy kanadai francia, Jean-Pierre Clossart győzött utcahosszal. A közönség élvezte a nagyszabású erőpróbát, és bár az északi számok meglehetősen

---

[108] Jill Kinmont síző az USA olimpiai válogatottjának a tagja volt. Ugyanezen a télen súlyos balesetet szenvedett, amelynek következtében teljesen megbénult. A róla szóló „A hegy másik oldala" (1975) című filmben Marilyn Hassett játszotta Jill Kinmont szerepét, Olivia Newton John pedig a betétdalokat énekelte

[109] Az 1956-os Téli Olimpia helyszíne

ismeretlenek voltak az itteniek számára, azért a sífutó és síugró versenyeket is sokan nézték meg.

Paul Harrisnek igaza lett. Bob valóban kijött a pályákhoz, amint megtehette. Nem is egyedül, Barbara és a két kisfiú is vele tartott. Élvezték a csillogóan kék eget, a jó időt, a nyüzsgést, az izgalmakat. Cliff egyenesen odavolt a látványtól, és egyre azzal nyúzta a szüleit, hogy ő is meg akar tanulni síelni.

- Igazán! - kiáltotta lelkesen. - Én is tudni akarom ezt! Jövőre akár versenyezhetnék is, nem, apa?

- Persze, kisfiam, miért ne? - felelte Bob, és körbe fürkészett. Harrist kereste a tekintetével, mert tudta, hogy a *UDB* örökmozgó főnöke mindenütt ott van. Hamarosan észre is vette, éppen azzal a tévéssel beszélgetett.

Bob otthagyta a családját, hogy szórakozzanak, és odament a két férfihoz.

- Á, Mr. Mitchell! - üdvözölte Farnsworth. - Paul barátom, úgy látszik, jobban ismeri magát, mint én. Ami természetes is, ugye. Tudja, már régóta szerettem volna találkozni magával, és alaposan kifaggatni. - Még mindig a pilóta kezét szorongatta. - Mondja, volna valamilyen hely, ahol nyugodtan elbeszélgethetnénk?

- Semmi akadálya, Mr… Izé, elfelejtettem a nevét - mondta zavartan Bob. - de ha megengedi, most engem is inkább a verseny érdekelne. Paul bizonygatta, hogy siker lesz, és látom, hogy jól mérte fel a helyzetet. Mi volna, ha estefelé eljönnének hozzánk egy kis tereferére?

- Farnsworth. Philo Farnsworth a nevem - mutatkozott be a vendég. - Ha úgy gondolja, és persze, ha nem zavarom az otthonában, akkor megköszönöm a vendégszeretetét, és természetesen élni fogok a meghívással.

- Rendben van, Mr. Farnsworth, akkor várni fogom önöket. Viszlát. - Sarkon fordult, és visszament Barbarához és a két gyerekhez. A tévériporter csodálkozva nézett a férfi után, aztán Paul Harrisre pillantott. Amaz mosolyogva nézett vissza rá. Sejtette, mit akar mondani a tévés.

- Mondtam neked, hogy fura madár ez a Mitchell. Nem szereti a sok beszédet. De este talán nem lesz ennyire merev, és akkor majd mesél neked. Hidd el, van miről mesélnie. - Fürkésző szemmel nézett a pilóta után, aki közben visszaért a családjához.

A két gyerek elunta a nézelődést, és a pálya szélét jelző drótkerítésen túl hóembert kezdett építeni. Bob átkarolta Barbara vállát, és szeretettel nézett a feleségére. A nő elmosolyodott, és a férfi vállára hajtotta a fejét.

- Ki volt az a pasas Harris mellett? - kérdezte kíváncsian.

- Valami tévés nagykutya Salt Lake Cityből, a neve Farnsworth - felelte félvállról Bob. - Riportot akar készíteni Moon Lake-ben. Emlékszel? Amikor beindult ez a sportlétesítmény, már járt itt.

Barbara legyintett.

- Ha én mindenkire emlékeznék, aki azóta itt járt, ekkora lenne a fejem - mutatta, és nevetve tárta szét a két karját. - Azt hiszem, az elmúlt években megfordult itt fél Amerika. De a negyede legalábbis. Hanem… A neve ismerős - tűnődött tovább. - Nem rokona véletlenül annak a Richard Farsnworth nevű színésznek? Tudod, akit abban a régi westernben láttunk nemrég. Na… Mondd már!

- Nem tudom, Barbara, de nem is nagyon izgat - felelte a férfi. - Engem nem nagyon érdekel, sem a színész, sem ez a mókus. Túl rámenős, és te is tudod, hogy az ilyenek az agyamra mennek. Apropó, el fog jönni Paullal együtt hozzánk ma estefelé. Bár nekem úgy hiányzik, mint egy púp a hátamra. Mi a fenéről akar engem kérdezni? Nem vagyok én olyan illusztris személyiség, mint mondjuk Harris. Nem az én érdemem, ha ez az üdülő ennyire felvirágzott. Én pilóta vagyok, nem reklámszakember. Sem vállalkozó. És tudod, hogy azt a néhány ritka napot, amikor nem kell repülnöm, inkább veled töltöm meg a srácokkal. - Hátratolta a pilótasapkát a feje búbjára, és megvakarta a homlokát. - Inkább mentünk volna át a házhoz ahelyett, hogy idejöttünk volna.

Az asszony szembefordult vele, és rosszallóan csóválta a fejét.

- Ejnye, Bob Mitchell. Nem lehetsz ennyire önző. Meg ennyire morgó medve sem. Tudom, hogy a Remetelakban sokkal jobban érzed magad, de megígérted a fiúknak, hogy ma kijövünk ide, a versenyt nézni. - Észrevette, hogy a férje közbe akar szólni, és felemelte a kezét. - Most én beszélek, kedvesem. Nem csak mára ígérted meg ezt, hanem holnapra és holnaputánra is. Nem minden nap van Moon Lake-ben Amerika-bajnokság.

Bob nem felelt. Hirtelen borzasztóan fáradtnak érezte magát, pedig az éjszaka remekül aludt. Az órájára pillantott, majdnem dél volt már. Csak most érezte, mennyire éhes, és ahogy a két, játéktól kipirult gyerekre tekintett, biztos volt benne, hogy ők is farkaséhesek.

- Hej, srácok! - kiáltotta, - mit szólnátok egy adag hamburgerhez és egy kólához? Nem akartok enni? - Szánt szándékkal nem akarta észrevenni Barbara bosszús pillantását, ami azt sugallta: „Na megállj, Robert Mitchell, ezért még számolunk, csak legyünk otthon."

- Hurrá! - rikoltotta a két gyerek egyszerre, és faképnél hagyták a félig elkészült hóembert. Odarohantak Bobhoz, és vidám kutyakölykök módjára viháncolták körül. Barbara is megfeledkezett előbbi bosszúságáról, és szeretettel nézte a két kipirult gyerekarcot. Jim bőre természetesen valamivel sötétebb volt, mint Cliffé, de rajta is meglátszott a játék és a csípős hideg okozta pír.

Hátat fordítottak a pályának, és az egyik sebtében felállított bódé felé igyekeztek, ahol már állt néhány éhes néző. Bob beállt mögéjük, Barbara pedig letelepedett arrébb, egy lócának használt farönkre, a két fiú társaságában. A férfi gyönyörködve nézte a még mindig szép asszonyt, és magában bűntudatot érzett az előbbi viselkedése miatt. Kifizette az idő közben elkészült hamburgereket, egyensúlyozva tálcára tette a palackokkal együtt, és odament a családhoz.

- Jó étvágyat mindenkinek - mondta, és kézbe vett egy zsemlyét. Lopva, a gyerekek háta mögött, a feleségére nézett, az meg viszonozta a tekintetét. „Ne haragudj" - mondta némán, de érthetően, mire Barbara elmosolyodott, és bólintott.

A hamburger pillanatok alatt elfogyott, de a kérdésre, hogy akarnak-e még egy adagot, mindnyájan megrázták a fejüket. Lassan kezdett délutánba hajlani a nap, és most már Barbara is fáradtnak érezte magát. Arra gondolt, hogy ha este vendégei lesznek, nem várhatja őket üres kézzel, készítenie kell valamilyen harapnivalót. És hazafelé menet be kellene nézni Mrs. Kelly boltjába is. Mialatt Bob visszavitte az üres tálcát a bódéhoz, összeszedte a gyerekeket, akik megint a hóember felé vizslattak.

- Ne menjetek már vissza oda, fiúk. Azonnal indulunk haza.

- Jaj, anya… - szontyolodott el Cliff. - Hiszen még korán van! Úgy szeretnék még maradni!

- Kisfiam, estére apádnak vendége lesz, nekem meg mindkét kezem tele lesz munkával - felelte Barbara. - És különben is, holnap megint kijövünk. Indulás, apátok már a kocsinál vár.

Harris és a tévés sötétedés után érkeztek Bobékhoz. Barbara csak most végzett a süteménnyel, és örvendett, hogy ennyire előrelátó volt. Farnsworth ízlését nem ismerhette, de Paulról tudta, hogy szereti a nyalánkságokat, és kedvelte is a köpcös vállalkozót, akinek ezt az egész itteni életét köszönhette. Magyaros túróspitét sütött mazsolával. Bob közben a nappaliban olvasgatta az *Aviation Week*[110] legújabb számát, mialatt a gyerekek rajzfilmeket néztek a tévében, és nagyokat kacagtak.

Farnsworth kissé feszélyezett volt, amin Bob elcsodálkozott, hiszen őt az előítélete vezérelte, és elvből nem kedvelte a sajtósokat, akik mások életében vájkálnak. A tévés eleinte nem is találta meg a helyes hangot házigazdájával szemben, és semmiségekről beszélgettek mindaddig, amíg Barbara fel nem szolgálta a friss, ízletes süteményt. Akkor mintha megtört volna a jég, és a vendég is ráhangolódott Bobra.

- Tudom, hogy maga nem nagyon szereti, ha faggatják - jegyezte meg. - Paul barátom sok mindent mesélt magáról. És ne szerénykedjen, mert azt is tudom, hogy a maga segítsége nélkül talán sohasem épült volna meg ez a sportkomplexum. - A háziasszony felé fordult. - Igazán ízletes ez a sütemény! Vehetek még?

- Csak tessék! - nevetett Barbara, akinek jólesett a dicséret. - Gyerekek, gyertek a konyhába, ne zavarjátok a felnőtteket.

A nő és a két fiú kimentek a nappaliból, és a három férfi magára maradt. Bob még mindig nem volt teljesen biztos magában Farnsworthöt illetőleg, de már jócskán felengedett az ellenszenve, és várta, mivel fogja kezdeni a vendég a kérdezősködést.

- Elragadóak a gyermekei - mondta a férfi elismerően. - Ha nem tévedek, csak a kisebbik a magáé, nemde? Nekem is van egy kislányom, egyetlen gyerek. Most hat éves, idén kezdi az iskolát.

- Eltalálta, Mr. Farnsworth - bólintott Bob. - A nagyobbik csak fogadott gyermek. Vagyis még az sem, csak itt lakik, mi neveljük. Egy öreg indián unokája, akinek sokkal tartozom. A szülei meghaltak, én meg magamhoz vettem. Tudja… - kissé feszengve latolgatta, vajon mennyit fedhet fel a magánéletéről anélkül, hogy megsértené a jó ízlés íratlan törvényeit - tudja, a feleségemnek sajnos nem lehet több gyermeke. Jimet pedig nagyon szeretjük. Majdnem annyira, mintha a sajátunk lenne.

- Ha kérhetném, ne legyen ennyire hivatalos, Bob. Szólítson csak nyugodtan Philónak. - Megköszörülte a torkát. - Nagyon szép az, amit mond. Megvallom őszintén, nemigen vagyok ehhez szokva. Tudja, az itteni szegregáció nem éppen humánus jelenség. Nekem megvan erről a magam privát véleménye. Szerintem a négerek is, az indiánok is teljes jogú tagjai az amerikai társadalomnak, éppúgy, mint mi, fehér emberek. Amit a déli államokban művelnek velük, az egyenesen embertelen. És jó volna, ha mihamarabb felébrednénk végre, mielőtt egy újabb polgárháború tör ki.

Bob csodálkozva hallgatta a riportert. Neki magának is ugyanez volt a véleménye, de nem szokott hivalkodni vele. Egyrészt, mert még mindig nem érezte teljesen amerikainak magát,

---

[110] Repülős folyóirat

másrészt, mert tudta, hogy a tősgyökeres amerikaiakat mennyire nehéz meggyőzni. Most jólesett neki olyan szavakat hallani, amelyek benne is megfogalmazódtak ezerszer.

- Nézze, Philo - mondta tűnődve - nálam ez a természetes. A szülőházamat részben azért hagytam ott, mert láttam, mire készülnek egyesek. És sajnos, igazam lett. A sejtésem valóra vált. Ennek esett áldozatul a bátyám, emiatt pusztultak el a feleségem szülei. Magának nem kell magyaráznom, mit jelentett a nácizmus Európában. Tudom azt is, hogy sokan még mindig megbélyegzik a magyarokat azért a sok bűnért, amit elkövettek. Azt is tudom, hogy én egymagam nem tudom jóvátenni mindezt. De az világos, hogy ember akarok maradni. - Most már teljesen felszabadultan tudott beszélni, és Paul Harris, noha jól ismerte Bobot, rácsodálkozott, mert erről az érző, emberi oldaláról még nem ismerte. - Amit mások elkövettek, azt én nem tudom meg nem történtté tenni. Így hát teszem a magamét, a legjobb tudásom és a lelkiismeretem szerint.

Farnsworth hallgatott. Egyszerűen nem tudta, mit lehetne erre mondani. Sokéves újságírói és tévériporteri tapasztalata sem segített ebben. Ritkán adatott meg neki, hogy ilyen őszinte emberrel beszélgethessen. Harrisre pillantott, és magában hálát adott a szerencséért, hogy barátja ilyen emberrel hozta össze.

- Nem tudom, mit felelhetnék erre - jegyezte meg később, miután mindhárman hallgattak egy sort. - Szeretném remélni, hogy igaza lesz. Szeretném remélni, hogy előbb vagy utóbb a honfitársaim szeme is rányílik az igazságra. Már megbocsásson, ez nem jelenti azt, hogy magát nem tekintem honfitársamnak. Csak szeretném, ha a többség begyepesedett gondolkodásmódja is felzárkózna a jelenhez, a jövő érdekében.

Késő estig beszélgettek, és amikor elbúcsúztak, Bob is, Philo is úgy érezték, egy nagyon értékes barátsággal lettek gazdagabbak. A vendég megjegyezte, hogy szeretne még máskor is ide látogatni, ha nem zavar.

- Á, dehogyis zavar! - nevette el magát Bob. - Sőt örülnénk, a feleségem is, meg én is, ha vendégül láthatnánk magát és a családját. Mondjuk a jövő nyáron. Mit szól hozzá? Vegye ezt bizonytalan időpontra szóló meghívásnak.

- Köszönöm, Bob - rázta meg a kezét Farnsworth. - Azt hiszem, élni fogunk vele.

A vendégek elmentek, és a férfi, miután kikísérte őket, visszament a nappaliba, és egy pohár whisky mellett cigarettázva, még elgondolkodott a beszélgetésen. Újra felidézte magában az elmúlt éveket, és mindazokat az embereket, akik hozzásegítették ahhoz, hogy most itt élhessen, aránylag jólétben, aránylag gondtalanul. Szepesi ezredes (ki tudja, él-e még?), aki akaratán és tudtán kívül lehetővé tette neki a stockholmi utat, Per Lundquist, aki tapintatosan, de jó érzékkel segítette, Norman West, a legjobb barátja, akinek a karrierjét köszönhette, Edwin Cole, aki elindította ezen az úton. És nem utolsó sorban a felesége, Barbara, aki mindig mellette állt, a legnehezebb időkben is, és bizalommal, szeretettel segítette akkor is, ha egy-egy döntése nagyon bizonytalan volt. Lelke mélyén tudta, hogy nagyon kevés ember mondhatja magát ennyire szerencsésnek. Nagyon keveseknek adatik meg ez a biztató, támogató háttér. Azt is tudta, hogy neki, Robert Mitchellnek, kutya kötelessége mindezt a bizalmat és támogatást a tőle telhető legjobban meghálálni. Azzal, hogy mindig megteszi a magáét, a lelkiismerete szerint.

Tisztában volt vele, hogy az élet tartogat még meglepetéseket, jókat és rosszakat egyaránt. De azzal is tisztában volt, hogy most már könnyebb lesz szembenéznie a meglepetésekkel, az akadályokkal.

Halkan, hogy fel ne ébressze őket, bement a fiúk szobájába, és leült a két ágy közötti karosszékbe. A nyitott ajtón át beszűrődő fényben némán nézte az alvó gyerekeket. Ha nagyon őszinte akart lenni magához, nem tudta volna megmondani, melyiket szereti jobban. Szavai, amelyekkel Farnsworthnek leírta ezt a kapcsolatot, csak most kaptak igazi súlyt. Jimet ugyanúgy fel akarta nevelni, mint Cliffet. Semmivel sem akart kevesebbet nyújtani neki, mint a saját, vér szerinti gyermekének.

Hosszú percekig ült mozdulatlanul, és hallgatta a fülében doboló vért. Aztán lassan felállt, még egy pillantást vetett a gyerekekre, és kiment a szobából.

- Gyere, kedvesem, ideje, hogy lefeküdj te is - hallotta Barbara suttogását, amikor bement a hálószobába. - Még ébren vagyok. Hallottam minden szavatokat.

- Bocsáss meg, ha túl hangosak voltunk - engesztelte a férfi. - Gondolnom kellett volna arra, hogy pihenni akarsz. - Levetkőzött, és bebújt az ágyba az asszony mellé. Az szeretettel ölelte át.

- Nincs semmi baj, szívem. Úgysem voltam még álmos, de sem olvasni nem akartam, sem benneteket megzavarni a jelenlétemmel. Fölösleges lettem volna köztetek. - Mélyet sóhajtott. - De nekem elég volt az, amit hallottam. Büszke vagyok rád, Bob Mitchell. Boldog vagyok, hogy egy ilyen ember felesége lehetek, mint amilyen te vagy. - Még szorosabban ölelte a férfit, és forrón megcsókolta. - Szeretlek. Jó éjt.

Az olimpiai esztendő ígéretekkel és félelmekkel telten köszöntött rá a világra. Reményekre adott okot, hogy a Szovjetunióban, Sztálin halála óta, mintha más szelek kezdtek volna fújni. Ugyanakkor viszont híre érkezett sok kellemetlen dolognak is. A keleti blokk államaiban egyre nagyobb lett az elégedetlenség, nőttön nőtt az ellenállás a totalitárius állam ellen, és nem kellett hozzá sok fantázia, hogy az ember megjósolja: hamarosan történni fog valami.

Ez önmagában talán még nem volt riasztó jelenség. Annál elgondolkodtatóbb volt viszont, hogy a Közel-Keleten is gyülekezni kezdtek egy újabb háború fellegei, és a fiatal zsidó államnak megint szembe kellett néznie az őt körülvevő arab országok fenyegetésével. A fő veszély Egyiptom volt, ahol Nasszer[111] elnök katonai huntája uralkodott. Az arab vezető még az elmúlt esztendő végén bejelentette a Szuezi Csatorna államosítását, és ugyanakkor önkényesen lezárta a Tiráni Szorost. Izrael fulladozott a blokád alatt, és ebből a zsákutcából nem látszott semmiféle kiút, csak egy újabb háború.

Bob ismét levelet kapott régi barátjától, Mark Lubinskytől, aki most már egy vadászezred parancsnoka volt. A sokat próbált pilóta panaszkodott, hogy mennyire rossz a cserealkatrész-ellátás, és hogy a franciák, a tőlük megszokott szélkakas-elv szerint, hol ide, hol oda fordulnak, inkább pártolva az arabokat. Emiatt kétséges volt az újonnan beszerzett *Ouragan*[112]-ok megbízható bevetése.

---

[111] Gamal Abdel Nasszer (1918-1970), egyiptomi elnök. Ő vezette 1952-ben a Szabad Tisztek Szövetségének (El-Dhobatt El-Arrar) lázadását, amelynek eredményeként Ahmad Fouad király megvált a tróntól, és kikiáltották az Egyiptomi Arab Köztársaságot. Nasszer államosította a Szuezi Csatornát, majd 1955 végén önkényesen lezárta az Aqabai Öblöt a Tiráni Szorosnál, ezzel megbénítva Izrael déli kikötőjét, Eilatot.

[112] Francia gyártmányú lökhajtásos vadászgép, a Mirage elődje. Abban a korban az egyik legmodernebb harci gépnek számított

El sem hinnéd - írta Mark - *hogy mennyi gondunk van emiatt. Itt vannak ezek a csodálatos gépek, és nem merjük használni őket, mert a sugárhajtóművek rövid élettartama óvatosságra int bennünket. Tartalék alkatrészeink pedig nincsenek, mert a franciák kerek-perec megtagadták a szállítást, annak dacára, hogy az egész tétel előre ki lett fizetve. Még mindig az özönvíz előtti Spitfire-ekkel és Messerschmitt-ekkel, meg a néhány Gloster Meteorral kell járőröznünk, holott az egyiptomiak már megkapták, és büszkén fitogtatják a vadonatúj MIG15*[113]*-öseiket. Ha egy összecsapásra kerül a sor köztünk és az egyiptomiak között, hát őszintén szólva, nem tudom, mi lesz velünk. Márpedig az összecsapás elkerülhetetlen. Ben Gurion nem fogja a végtelenségig ölbe tett kézzel tűrni Nasszer pimaszságát. Arról nem is beszélve, hogy a szintén francia „kegyet" élvező szírek is nagyon mozgolódnak. Jordániával is szinte nap nap után gyűlik meg a bajunk, ezek a fedayín*[114]*-támadások sokkolják a népet, és megbénítják a normális életet. Meddig lehet vajon ezt tűrni?*

Bob hallott-olvasott eleget ezekről az eseményekről, már amennyire a munkája megengedte. De mostanában már annyira nyilvánvaló volt, hogy a világ egy újabb veszélyes küszöbhöz közeledik, hogy ha akarta volna, sem tudta volna kizárni az életéből a riasztó híreket.

Válaszlevelében nem sokkal tudta biztatni Mark Lubinskyt. Azzal, hogy mint veterán harci pilóta, kifejezte a szimpátiáját, még semmi sem oldódott meg. Összeköttetései pedig nem voltak, sem jók, sem rosszak, hogy másképpen tudjon segíteni. Mindemellett közismert tény volt, hogy az Egyesült Államok lazítani próbálja az Izraelhez fűződő stratégiai kapcsolatait, mert a szovjet blöff túlságosan fenyegető volt[115]. Hruscsov[116] túl kemény ellenfélnek látszott ahhoz, hogy Eisenhower elnök figyelmen kívül hagyhatta volna. Ezen még az sem enyhített, hogy a februári 20. Pártkongresszuson a főtitkár nyíltan megbírálta elődje túlkapásait, sőt bűnként bélyegezte meg azokat. Amerika már megtanulta, hogy nem bízhat a volt keleti szövetségesben, akiből azóta esküdt ellenség lett.

Forrongani látszott a világ. Megint egyszer figyelmeztetés lógott a levegőben: jó lesz vigyázni, óvatosnak lenni, mert nem lehet tudni, mit hoz a holnap. Kelet-Európában megindult egy folyamat, amely voltaképpen reménykeltő lett volna, hiszen olyan kósza hírek terjengtek, hogy a sztálinista rendszerek meg fognak bukni. Mozgolódott Lengyelország, mozgolódott Magyarország is, de mindezeknek a mozgolódásoknak egyelőre semmilyen kézzel fogható eredménye nem volt, a kimenetelük pedig a bizonytalanság határát súrolta. Még azt sem lehetett pontosan tudni, vajon nem álhírek-e ezek, amelyeket a szovjetek hintettek el csak azért, hogy a Nyugat veszteg maradjon, esetleg azért, hogy közbelépjen, és felüljön egy provokációnak.

A Szovjetunió hírszerzése és kémelhárítása képes volt egy ilyen félrevezetésre, és érdeke is fűződött ahhoz, hogy Amerikát és a többi nyugati demokráciát távol tartsa Kelet-Európától, ahol a második világháború végén megvetette a lábát, és létrehozta a saját érdekszféráját. Ezek a bábállamok képezték Moszkva gyarmatbirodalmát, az ott hatalomra juttatott árnykormányok mindenben kiszolgálták pártfogóikat, és attól sem riadtak vissza, hogy ennek

---

[113] A szovjet Artjom Mikojan által tervezett sugárhajtású vadászbombázó

[114] Öngyilkos arab terroristák

[115] Ebben az időszakban már a Szovjetunió is rendelkezett nukleáris fegyverekkel, és azzal fenyegette a nyugati világot, hogy amennyiben veszélyezteti a kialakult világrendet, valamint a szovjet érdekszférát, a szovjet hadvezetés nem lesz rest elsőként alkalmazni az atomfegyvert

[116] Nyikita Szergejevics Hruscsov (1894-1971) volt a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének az elnöke 1953 (Sztálin halála) és 1964 (a Brezsnyev-puccs) között

érdekében a szó legszorosabb értelmében vérig kiszipolyozzák saját népeiket. A kérdés csak az volt, hogy ezek a népek, minden külső támogatás nélkül, meddig hajlandók tűrni.

És mintha mindez nem lett volna elég, mintha a világ háború utáni politikai-gazdasági felosztása nem támasztott volna elég ellentétet, az elmúlt évben a Szovjetunió létrehozta a saját katonai táborát, a Varsói Szerződést, mintegy ellensúlyozva a NATO szervezetét. Egyre mélyebb szakadék húzódott Kelet és Nyugat között, egyre nagyobb volt a feszültség, és egy adott pillanatban mindenki úgy érezte, elég egyetlen szikra, és kirobban egy minden eddiginél kegyetlenebb háború. Tulajdonképpen ez a háború máris dúlt, csak nem hagyományos fegyverekkel vívták. Nyugat-Európa politikai körein félelem lett úrrá. Mert igaz, hogy a Szovjetunió szenvedte a legnagyobb veszteségeket a világháborúban, úgy gazdaságilag, mint emberileg, de az is igaz, hogy a nyugati szövetségesek hatalmas segélyprogramja, valamint a legyőzöttekre rótt kegyetlen hadisarc folytán a kommunista államszörny hatalmas előnyökre tett szert. A világnak újabb veszélyekkel kellett szembenéznie.

Ezekből a riasztó hírekből kevés jutott ugyan el Utahba, de ahhoz éppen elegendő, hogy Bobot és Barbarát elgondolkodtassa. Gyakran beszélgettek erről, ha este kettesben maradtak a hálószobában. A férfi egyre sötétebben látta a helyzetet, és Barbara, aki eddigi életük során mindig a férje mellett állt, és lelkileg a támasza volt, most egyszerűen nem talált semmi olyat, amivel megnyugtathatta volna.

- Mi lesz, ha kitör egy újabb világháború? - tette fel többször is a kérdést Bob. - Mit teszünk akkor? A mostani fegyverekkel az emberiség képes elpusztítani az egész világot. Akkor pedig… Teljesen értelmét veszíti az, hogy annak idején megszöktünk, és ide jöttünk. Félek, Barbara. Nagyon félek.

- Megértelek, kedvesem - szólt halkan az asszony. - Én is félek. Féltem a gyerekeket. Féltelek téged is. De egyszerűen nem tudom, mit tehetnénk. Ötletem sincs. Abban tudok csak reménykedni, hogy az elnök és csapata elég bölcs lesz ahhoz, hogy most már nem sodorja bele ezt az országot egy konfliktusba. Elég volt.

- Igazad van, elég volt - felelte legyintve Bob. - Csakhogy a konfliktus máris fennáll, és akár tetszik, akár nem, benne vagyunk nyakig. Gondolod, hogy Eisenhower hagyni fogja az oroszokat terjeszkedni? Egy fenét! Gondolod, hogy adott esetben megelégszik azzal, hogy a nyugatiakat csupán gazdaságilag támogassa? Nem! Gondolod, hogy az a sok tízezer amerikai katona, aki Európában maradt a háború vége óta, potyára van ott? Dehogyis! Abban a pillanatban, amikor ott megmozdul valami, elindul a lavina, és nincs többé visszaút!

Minél többet töprengtek ezen, annál reménytelenebbnek látszott minden. Vilmos nemrég írt levele is alátámasztotta a félelmeiket, a kétségeiket. Danziger ott élt, közvetlenül a kommunista fenevad szájában. Bécs egy lépésnyire volt a Vasfüggönytől, és onnan sokkal élesebben és tisztábban lehetett látni mindazt, ami történik.

Félelmetes dolgok történnek odaát - írta Vilmos - *és néha az az érzésem, mintha véget sem ért volna a nácizmus, csak színt váltott volna. Eléggé megbízható értesüléseim vannak, olyan emberektől, akik nagyon sokat kockáztatnak. Ha elkapják őket, és fény derül arra, hogy híreket juttatnak ki Magyarországról, kemény büntetésre számíthatnak, amely a sokéves börtöntől a halálig terjedhet.*

Voltaképpen nem ez a feladatom, de nem tudok nem odafigyelni erre is. Otthon formális koncentrációs táborokat alakítottak ki, ahova tízezrével hurcolták el az „osztályellenséget". Akiktől a híreket kaptam, olyasmit meséltek, hogy rettegés és terror uralkodik a nép fölött, semmivel sem enyhébb, mint amikor Hitler és bandája fenyegette a világot. Ami engem a leginkább aggaszt, az az, hogy most megint a zsidók ellen kezd fordulni minden.

A kevés menekültet, akiknek sikerült ép bőrrel átszökni a határon, ott segítjük, ahol tudjuk. Egy részük Izraelbe kíván kivándorolni, más részük Európában vagy az Egyesült Államokban és Kanadában akar letelepedni. De mindnyájan megegyeznek abban, hogy Magyarországra többé nem térnek vissza, még akkor sem, ha ott valami változás lesz. A legriasztóbb pedig az, hogy maga a sokat dicsőített „vezér" is zsidó[117] *származású.*

Legnagyobb félelmünk az, hogy ha keleten kitör egy lázadás, forradalom, vagy bármiféle más megmozdulás, amelynek a célja a jelenlegi rendszer megdöntése, az háborúba torkollhat. Ausztria semleges ország, alig számíthat segítségre. Akkor pedig vége a jelenlegi felvirágzásnak, jólétnek, arról nem is beszélve, hogy nem csak ez az ország, de egész Európa veszélybe kerülhet.

Nem lehetett nem hinni Danziger értékelésének, és Barbara, akiben felidéződtek a múlt kísértetei, napokig hallgatag volt ezután a levél után. Még a gyerekek is észrevették ezt. Jim nem kérdezősködött, de Cliff annál többet.

- Anya, mi bánt téged? - faggatta az asszonyt. - Még sohasem láttalak ilyen szomorúnak. Én tettem olyasmit, amit nem kellett volna?

- Nem, kisfiam - sietett Barbara megnyugtatni a gyereket, és meghatódott annak érzékenységén. - Te nem tettél semmit. Más a baj, de egyelőre még túl kicsi vagy ahhoz, hogy megértsd. Majd, néhány év múlva, ha nagyobb leszel, akkor elmesélem neked. Tőled csak egyet kérek, Cliff. Hogy mindig legyél ilyen jó gyerek. Apádnak is, nekem is sok a gondunk.

Később aztán a nő mégis megtalálta a módját annak, hogy röviden bár, de meséljen a kisfiúnak Európáról és mindarról, ami ott zajlott le az ő születése előtt. Nehezen tudta úgy alakítani a történetet, hogy azzal ne okozzon fölösleges traumát Cliffnek, de úgy érezte, el kell mondania némely dolgot. Így a fiú azt is megértette, miért nincsenek neki is nagyszülei, mint sok más gyereknek. Úgy tűnt, a gyerek mélyen elgondolkodik a hallottakon.

Közben nyár lett, véget ért a tanítás, és a két gyerek élvezte a megérdemelt vakációt. Néha napokra eltűntek otthonról Fürge Sassal, csavarogtak a vadonban, megmászták az összes környező hegycsúcsot, sátoroztak indián módra egy tisztáson, vagy lementek a tóra kenuval, és keresztül-kasul evezték a vizet. Barbara eleinte aggódott egy kicsit, de Bob megnyugtatta.

- Nem lesz semmi baja a gyereknek, kedvesem - biztatta. - Ne feledd el, jó kezekben van. Én magam kértem meg Fürge Sast, hogy tanítsa meg mindenre, amit a természetről tudni kell. Most van a legjobb, legfogékonyabb korban, és ott van mellette Jim is, aki már tud egyet s mást. Nem kell aggódnod, szívem. - Elhallgatott, gondolkodott. - Azt hiszem, nemsokára vendégeink is lesznek, még a télen meghívtam Farnsworthöt, hogy látogasson meg a családjával. Elfogadta a meghívást.

- Az jó lesz, Bob - nevetett az asszony. - Legalább nekem is lesz kivel traccsolnom néha. Tudod, hogy az itteni asszonyokkal nemigen találom meg a közös témát. Nem mintha lenézném őket, de… Őket más izgatja, mint engem. Nem panaszkodom, szívem - sietett hozzátenni, amikor észrevette, hogy a férje felkapja a fejét - nekem teljesen megfelel ez az életmód. De amióta elköltöztünk a kis Budapestről, nagyon hiányzik az olyan társaság, mint Martha.

Nem is kellett sokat várniuk. Június közepén Philo telefonált, hogy hamarosan érkeznek, és ha nem zavarnak, szeretnének vagy két hetet Moon Lake-ben tölteni Mitchelléknél. Barbara

---

[117] Rákosi Mátyás Adán született 1892-ben, eredeti neve Reich Manó

beszélt vele, Bob éppen úton volt Montanába, és mire hazaérkezett, a felesége kellemes meglepetéssel várhatta.

- Azt hiszem, nekem is jót fog majd tenni néhány nap pihenő - mosolygott a férfi. - A repülést és az irányítást rábízom Herbertre, és kiveszek egy hét szabadságot. Mit gondolsz, kedvesem?

- Hogy mit gondolok? - nevetett Barbara. - Azt gondolom, hogy végre kezdesz helyesen gondolkodni, Robert Mitchell! Nem lehet állandóan egyfélével foglalkozni! Amióta itt élünk, egyszer sem nyaraltunk még. Csak dolgozol, eszed magad minden kicsiségen, és lassan tönkre fogsz menni. Nekem pedig még szükségem van rád. És a gyerekeknek is. - A telefonhoz lépett, és odavitte Bobhoz, aki az asztal mellett kuporgott a kedvenc székén. - Hívd csak vissza Philót, és kérdezd meg tőle, nem akarja-e, hogy értük menj Salt Lake Citybe. Aztán, ha itt lesznek, hagyj mindent folyni a maga medrében, és pihenj.

Farnsworth örült az ajánlatnak, és megbeszélték, hogy harmadnap reggel várja Bobot a repülőtéren.

A vendégek érkezése felért egy ünneppel Moon Lake-ben. Barbara kitakarított, sütött-főzött, kicsinosította a lakást, és izgatottan lesett kifelé, vajon mikor hallja meg az érkező helikoptert. Dél felé felhangzott a jól ismert, kereplő hang, és az asszony kiszaladt az udvarra. Látta, amint a gép egy félkört tesz a repülőtér fölött, aztán lassan leereszkedik. Vidám volt. Fürge Sas tegnap délután tért vissza a két fiúval a csavargásból, és most csendesen pihent a tornác sarkában. Amikor meglátta az asszonyt, felállt, és odaballagott hozzá.

- Hallom, látogatók érkeznek, lányom - mondta nyugodtan. - Mit gondolsz, nem kellene nekem most visszatérnem a rezervátumba?

- Ugyan, hova gondolsz? - hökkent meg Barbara. - Te éppúgy ide tartozol, mint Jim. Szeretném, ha itt maradnál velünk. Akik érkeznek, rendes embereknek tűnnek. Sem szóval, sem tettel nem fognak téged megbántani.

A gyerekek közben elviharzottak a reptér felé, mert Cliff minél előbb szeretett volna találkozni a jövevényekkel. Félúton találkoztak Bob terepjárójával, és ők is beszálltak a kocsiba, úgyhogy haza már egyszerre érkeztek. Barbara nevetve nézte, amint az egész társaság kikászálódik a viharvert járgányból, aztán kíváncsian kezdte méregetni a vendégeket.

Philót már ismerte, de sem a feleségét, sem a lányát nem látta eddig, csak hallott róluk. Az idegen nő vele lehetett egykorú, és ebből Barbara arra következtetett, hogy a kislány ugyanolyan késői gyerek lehetett Farnsworthéknél, mint náluk Cliff. Anya és lánya úgy hasonlítottak egymásra, mint két vízcsepp. Mindketten szőkék és kékszeműek voltak, mosolygósan és derűsen szemlélődtek a világba. Az asszony elébük ment, de fél szemmel az öreg indiánt fürkészte, aki visszaballagott a tornácra, és letelepedett a sarokban.

- Üdvözlöm magukat - nyújtotta a kezét Barbara. - Isten hozta a házunkban.

- Helló, Mrs. Mitchell! - felelte Philo Farnsworth, és megszorította a nő kinyújtott kezét. - Engedje meg, hogy bemutassam a feleségemet és a lányomat. Millie és Jessica.

A kölcsönös kézfogások és mosolyok után a vendégek felmentek a tornác lépcsőjén, és Barbara, jó háziasszonyhoz híven, befelé terelte őket a házba. Az ajtóban azonban megtorpant, és visszanézett a tornác sarka felé, ahol az öreg indián kuporgott egy alacsony széken, és a messzeségbe bámult némán. Az asszony odament hozzá, és megállt előtte.

- Fürge Sas - szólította meg halkan, - kérlek, gyere be te is a házba.

- Nem vagyok én oda való - szabadkozott az öreg. - Minek zavarnám meg a vendégséget? - Cserzett arca, amelyet hófehér haj övezett, nem árult el semmilyen érzelmet. Barbara kérlelve nézett rá, és a vállára tette a kezét.

- Kérlek, Fürge Sas… - mondta alig hallhatóan. - Kérlek, *apám*. Szeretném, ha te is velünk lennél. - Zavartan elhallgatott, aztán sűrűn pislogva folytatta. - Nekem lenne jobb. Te is a családhoz tartozol.

Az indián nem felelt. Tekintete még mindig a látóhatárt pásztázta nyugodtan. Aztán lassan, nagyon lassan Barbara felé fordította az arcát, és az asszony, életében először, most látott két megilletődött könnycseppet az öreg férfi szeme sarkában. Fürge Sas felállt a székről, kiegyenesedett, és gyengéden átölelte a nőt.

- Nagyon jó lélek vagy, Barbara. Már mondtam neked: a lányom volt ilyen szelíd és jóságos, mint te. Köszönöm. Ha Manitou megengedi, hogy még néhány évig éljek, sokszor meg fogom hálálni neked és Bobnak a nagylelkűségeteket. - Áldólag a nő fejére tette a kezét, és megsimogatta a haját. - Akkor… Menjünk be, *lányom*.

A vendégek ezalatt már letelepedtek a nappaliban, és élénk beszélgetésbe kezdtek. A két fiú azt sem tudta, hogyan tegyen a kislány kedvére, szórakoztatták, megnevettették. Cliff előhozta a két kis kenumodellt, Jim pedig sebtében indián babát faragott neki. Amikor Fürge Sas és Barbara beléptek az ajtón, Millie kíváncsian pillantott rájuk, és Bob, aki észrevette ezt, és ma kivételesen tréfás kedvében volt, megszólalt.

- Ismerjék meg a mi fogadott apánkat, Fürge Sast. Sok mindent köszönhetünk neki. Sok mindent tanultunk tőle. - Jimre mutatott. - Ő az unokája. És nekünk fogadott gyermekünk.

Csend telepedett a szobára, és mindnyájan elgondolkodtak a hallottakon. Millie és Philo még sosem találkoztak ilyen jelenséggel, és most nehezen tudták feldolgozni, hogy egy idegenből jött család leckét ad nekik, mindnyájuknak, az amerikai társadalomnak, emberségből és toleranciából. Egyikük sem volt fajgyűlölő, de gyermekkoruktól kezdve egy olyan közegben éltek, ahol az volt a természetes, hogy a más bőrszínt lenézték, alacsonyabbrendűnek tartották. És most ez a magyar házaspár bebizonyította nekik, hogy másként is lehet. Azzal, hogy Barbara beinvitálta az öreg indiánt közéjük, tudtukra adta, hogy ebben a házban mindenki egyenrangú.

Fürge Sasnak nagyon jól estek Bob szavai, de legbelül még mindig Barbara hangja vibrált benne. „Apám.” Ezzel az egy szóval megpecsételte azt a szoros kapcsolatot, amely már évek óta erősödött közöttük, és az indián most először nem érezte feszélyezetten magát. Leült az egyik szabad székre, és a legtermészetesebb módon rágyújtott egy szivarra.

A csendet a gyerekek törték meg elsőként. Jessica kíváncsian nézte az indiánt, aztán a két fiúra pillantott, és megszólalt:

- Mondjátok, kutya vagy macska van a háznál? Én nagyon szeretem az állatokat.

- Akkor gyere! - ugrott fel Cliff, és kézen fogta a kislányt. - Grizzly kint van a hátsó udvarban. Biztosan meg fogod szeretni! - A másik kezével Jim kezét ragadta meg, és máris húzta őket kifelé.

A légkör teljesen felengedett, és a társaság mindenféléről beszélgetett, közben az udvarról behallatszott a gyerekek kacagása és a kutya vidám csaholása. A felnőttek egyetértőn tekintettek egymásra, és Philo Farnsworth, akit nagyon mélyen érintettek a látottak-hallottak, Bobhoz fordult:

- Azt hiszem, nem hiába választottam éppen magát ki arra, hogy interjút készítsek. Hanem - tűnődött el egy pillanatra - most már nem is annyira a pilóta érdekel, aki hősiesen megtett mindent ezért a szép környékért, hanem az ember. Érti, Bob? Teljesen megváltoztatta a tervemet. Én úgy gondoltam el, hogy egy riportsorozatban mutatom be Moon Lake-et és magát. Kezdve az első napoktól, amikor ideérkeztek Barbarával. Most már nem tudom pontosan, mit is akarok. Hagyni fogom, hogy ez a néhány nap magától alakuljon. - Millie-re pillantott, aki helyeslőn bólintott vissza. - Akárhova megyünk, a magnót nem viszem magammal. Csak a fényképezőgépemet, és egy jegyzetblokkot. Ez elég lesz.

Bob elgondolkodva hallgatta a vendég szavait, aztán körülnézett a szobában.

- Csak egy dologra kérném, Philo. Ne csináljon belőlem hőst, mert egyáltalán nem vagyok az. A helyemben mindenki ugyanezt tette volna. - Észrevette, hogy Farnsworth közbe akar szólni, és felemelte a kezét. - Várjon, tudom, mit akar mondani. - Fürge Sasra mutatott. - Az ő esete nekem is különleges. Nem tudom, meséltem-e már… Amikor megismertem, éppen Jimet cipelte betegen. A gyerek nagyon súlyos állapotban volt. Ha nem viszem le Salt Lake Citybe, a kórházba, meghalhatott volna. Nekem mi sem volt természetesebb, mint ez. Akkor még élt Edwin Cole is, akinek a nevét a repülőtér viseli. Voltaképpen neki köszönhetek mindent itt. Egyáltalán azt is, hogy ide kerültem. - Szünetet tartott, és elégedetten látta, hogy a vendégek figyelmesen várják a folytatást. - Ha mindenáron ki akar emelni valakit személy szerint a riportjában, akkor beszéljen Edwin Cole-ról. Majd mindent elmesélek magának róla, és arról is, hogyan ismertem meg. De engem ne állítson hősi pózba.

Bob elhallgatott. Újra csend telepedett a szobára, de ez a csend nem volt nyomasztó. Érezhető volt, hogy a jelenlévők mindnyájan ugyanarra gondolnak, egyszerre emlékeznek olyan eseményekre, amiknek együtt voltak részesei. Még Farnsworthék is részeseknek érezték magukat ebben a közös gondolkodásban, pedig csak ma csöppentek bele ebbe a társaságba. Millie, aki írónő volt, és így szakmailag is érdekelte minden emberi különlegesség, nem tudott megszabadulni a visszatérő gondolattól, hogy az emberek, akikkel most beszélget, akaratlanul is beleillenek abba a világképbe, amelyet kedvenc költője, Robert Frost[118] köré épített.

Lassan dél lett, és Barbara ráeszmélt, hogy ideje lesz az ebédre gondolni. Még várt néhány pillanatig, hagyta, hogy a hangulat magától ülepedjen le, és a gondolatok elszálljanak, aztán felállt Bob mellől, és a kezét nyújtotta Millie-nek.

- Gyere - mondta kedvesen - készítsük el az ebédet. Azt hiszem - tekintett végig a társaságon - mindenki éhes lehet már. Meg ők is, odakint - intett a fejével a bejárati ajtó felé, amely mögül a három gyermek kacagása hallatszott, Grizzly boldog ugatásával egyetemben.

Szinte észrevétlenül telt el az egy hét. Ezalatt az idő alatt bejárták az egész környéket, és amikor pénteken késő délután visszatértek Moon Lake-be, az egész társaság úgy érezte, mintha egy teljes hónapot töltöttek volna együtt, a vadonban kószálva. Barbara jó barátnőre lelt Millie-ben, akivel mindenféléről tudott beszélgetni, Bob pedig úgy érezte, mintha örök időktől fogva ismerné Philót. A gyerekekre nem sok gondjuk volt, általában jóval a társaság előtt jártak Fürge Sassal, aki ügyesen és hozzáértőn tanítgatta őket. Ezalatt a két házaspár kényelmesen ballagott az erdei ösvényen, és nyugodtan megvitatták mindazokat a kérdéseket, amelyek mindnyájukat foglalkoztatták. Bob nem mulasztotta el házigazdai feladatát sem, és szakképzett idegenvezetőként magyarázta a táj sajátosságait.

---

[118] Modern amerikai költő (1874-1963)

A Remetelakban tanyáztak egy hétig, és onnan kirándultak minden irányba. Philónak nagyon tetszett a kis ranger-ház, de még jobban a legendája, vagyis a mód, ahogyan Mitchellék tulajdonába került. A ház kicsi volt nyolc személynek, de ezt úgy oldották meg, hogy Fürge Sas sátrat húzott fel a ház mellett, és ott tanyázott a három gyerekkel együtt, akik roppant élvezték ezt a vadregényes vakációt. Mindnyájuk kellemes meglepetésére, Jessica egyáltalán nem finnyáskodott, és örömét lelte mindenben. Cliff igyekezett állandóan mellette lenni, és szórakoztatni a kislányt.

- Gyönyörű lehet itt télen - jegyezte meg utolsó este Millie, amint a nagyobbik szoba kandallója mellett ültek. - Néha úgy érzem, mintha látnám is a házat és a környékét, egy fagyos, holdvilágos téli éjszakán. Boldog lehet, aki ilyen helyen lakik.

- Igazad van - felelte Barbara. - Télen sokkal meghittebb a Remetelak. Volt úgy, hogy kijöttünk Bobbal hétvégére - pillantott szeretettel a férje felé, aki éppen whiskyt töltött Philo poharába - és vasárnap este alig akartam hazamenni innen. Pedig nézd - mutatott az ablak felé - a reptér itt van, egy karnyújtásnyira, a túlsó parton. Mégis olyan, mintha egy másik világban lennénk.

Millie Farnsworth bólogatott, és arra gondolt, milyen jó volna, ha itt írhatná majd meg a következő könyvét. Ilyen környezetre vágyott, ilyen helyen szeretett volna alkotni, megálmodni mindazt, amit a könyvében le akart írni. Azon törte a fejét, vajon mit szólnának Mitchellék, ha előállna az ötletével. Egyelőre nem akarta felfedni a szándékát, de a gondolat nem hagyta nyugodni.

Közben Bob és Philo félrehúzódtak, és általános dolgokról beszélgettek. A házigazda nagyon elcsodálkozott, amikor vendége elkezdte feszegetni a nemzetközi politikai helyzet alakulását. Eddig azt hitte róla, hogy csak a riportok érdeklik, de rá kellett jönnie, hogy Farnsworth nagyon is otthonosan mozog a politika terén, és sokkal jobban van értesülve, mint ő.

- Ne csodálkozz, Bob - mondta Philo. - Igen, minden érdekel, és ha tehetném, közelebb mennék a tűzfészekhez. Egyelőre azonban beosztott vagyok, nem csinálhatom azt, amit akarok. Viszont megpályáztam a televíziós társaság helyettes igazgatói állását, és ha megnyerem a pályázatot, sokkal könnyebb lesz majd azzal foglalkoznom, amivel akarok.

- Lehet - tűnődött Bob. - Ha őszinte akarok lenni magamhoz, azt kell mondanom, te pont olyan vagy a magad szakmájában, mint én az enyémben. Lehetőleg semmit sem bízol másokra, magad akarod végigcsinálni, amit kell.

- Igaz! - nevette el magát Farnsworth. - Talán éppen ezért érdekelt a te személyed annyira, már kezdettől fogva. Hmm, furcsa.

Bob nem értette a vendég megjegyzését.

- Mi a furcsa? - kérdezte kíváncsian.

- Az, hogy neked sikerült megfogalmaznod azt, amit én, a szakember, nem tudtam megfogalmazni. Mondd, Bob, nem gondoltál még arra, hogy otthagyd a repülést? Belőled remek sajtós válna, jók a megfigyeléseid.

Mitchell elnevette magát.

- És neked nem fordult meg a fejedben, hogy pilóta legyél? Ugyan már! A suszter maradjon csak meg a kaptafánál, így mondják ezt mifelénk. Én pontosan úgy szeretem a magam hivatását, mint te a tiédet. Ameddig lehet, folytatom. Semmi okom otthagyni. Hanem a fiamnak más életet szeretnék biztosítani. Ha nagyobb lesz, és meg fogja érteni, próbáld meg őt meggyőzni, erre a pályára téríteni.

Mintha csak megérezte volna, hogy róla beszélnek, Cliff viharzott be a szobába. Izgatott volt, a szeme csillogott.

- Gyertek gyorsan, Fürge Sas tábortüzet gyújtott nekünk! Olyan szép! Szeretnénk, ha mindenki ott lenne körülötte! - És már rohant is kifelé.

A felnőttek felszedelőzködtek, és nevetve követték a kisfiút, aki közben kirohant a házból. Philo Farnsworth utána nézett, aztán a barátjára:

- Talán nem is lesz nehéz, Bob. Lelkesedni, azt tud. És ezt a szakmát lelkesedés nélkül nem lehet űzni. Stramm srác a fiad.

Halkan pattogott a tábortűz a ház melletti tisztáson. Az öreg indián a három fenyő mellett kuporgott, és amikor meglátta a közeledőket, felemelkedett, és elébük ment. Lángok megvilágította arcán most sem látszott semmiféle érzés, de a szeme beszédes volt. Egyenesen Barbarához lépett, és átkarolta a vállát.

- Lányom, én mondtam Cliffordnak, hogy hívjon ki benneteket. A ház már nem az enyém, mégis házigazdának érzem itt magam. Jim pedig be szeretne mutatni nektek valamit.

A nő csak most vette észre a nagyobbik fiút, akin eddigi farmere helyett hímzett indián bőrnadrág feszült, és meztelen felsőtestét színes ábrák díszítették. Fején az uintahok hagyományos homlokpántját viselte, és benne három sólyomtollat. A gyerek felállt, és mokaszinba bújtatott lábával valami furcsa, szinkópás ritmust kezdett dobogni a talajon. A fenyők mögé lépett, és elővett egy kis tomahawkot meg egy lándzsát, amelyet szintén tollak ékesítettek. Mindenki kíváncsian figyelte, mit akarhat Jim.

A fiú lassan, még mindig topogva, közeledett a tűzhöz, ott megállt egy pillanatra, aztán torokhangon énekelni kezdett, és szökdelve körültáncolta a tüzet úgy, hogy minden negyedik lépésnél keményet dobbantott a lábával, és a négy égtáj felé rázta a tomahawkot és a lándzsát. Cliff és Jessica elragadtatva figyelték, de a felnőttek is érdeklődtek a produkció iránt. Négyszer járta így körül az indián fiú a tüzet, és mindvégig énekelte a monoton dalt. Fürge Sas látható büszkeséggel figyelte az unokáját. Ő volt az egyedüli a társaságban, aki tudta, mi a jelentősége ennek a táncnak. Amikor Jim befejezte a negyedik kört, egy pillanatra megállt, fegyvereit magasra emelte és megrázta, és hatalmasat kiáltott. Majd megcélozta az egyik távolabbi fenyőtörzset, és gyors egymásutánban elhajította a szekercét és a lándzsát. A két fegyver rezegve állt meg a fában, Jim pedig megdermedt. Pár pillanatig mozdulatlanul állt, aztán lehajtott fejjel, lassan a nagyapjához ment, aki áldólag a fejére tette a kezét, és a társaság felé fordult.

- Unokám, Jim, ma töltötte be a tizennegyedik évét. Törzsünk szokásai szerint mától már nem gyermek többé, hanem férfi, és harcos. Ezzel a tánccal lépett be a felnőtt korba. Végtelenül örülök, hogy a ti jelenlétetekben válhatott harcossá az unokám. Most már nem kell aggódnom, és ha Manitou elszólít erről a világról, nyugodtan megyek az örök vadászmezőkre, mert tudom, hogy törzsemnek van egy új harcosa. - Pillanatnyi szünetet tartott, miközben még mindig a fiú haját simogatta. - Harcosokra ma már nincs szükség a világnak ezen a részén. De felnőtt, gondolkodni tudó emberekre igen. Én, Fürge Sas, az uintah törzs egyik utolsó tagja, büszke vagyok és boldog, hogy ennek az eseménynek a legjobb barátaim lehettek a tanúi. Uff, én beszéltem.

Másnap még kirándultak a tó északi csücskébe, mert Cliff mindenáron be akarta mutatni a tudományát. Annyira ragaszkodott hozzá, hogy ő maga csónakáztassa át a szigetre Jessicát, hogy nem lehetett ellenállni a kérésének, és egyúttal Jim is örülhetett, mert mint ifjú uintah

harcos, képletesen ő lett a kenu vezére. A másik csónakban Fürge Sas ült a két házaspárral, és csendesen evezve, nyugodtan lebegtek át a szigetre.

Nem maradhattak sokáig, mert lassan az időjárás is kezdett megváltozni, és az egy hétig tartó jó időnek vége lett. Beborult, kellemetlenül hűvös szél kezdett fújni a Moon Lake fölött, és a felnőttek úgy látták jónak, hogy minél hamarabb térjenek vissza Mitchellék házába. Cliff nem nagyon örült ennek, de a duzzogását nem mutatta ki. Mivel Jim a példaképe volt, igyekezett hozzá méltóan viselkedni, csak a szeme árulta el, hogy nem örül. De azért arra volt ideje, hogy megmutassa a kislánynak a szigetet, különösképpen pedig a sziklát, amely alatt a hűs forrás fakadt, amit ő fedezett fel első alkalommal, amikor itt járt.

- Ideje indulni - mondta halkan Bob, amikor a gyerekek visszatértek a csónakok mellé. Az égre mutatott. - Kár volna ezt a hetet elázva befejezni. Gyerünk.

Otthon, a házban kellemes csend fogadta a társaságot. Házigazdák és vendégek egyaránt úgy érezték, hogy hazatértek, és Millie egyáltalán nem titkolta ezt, amikor teljesen természetesen csatlakozott Barbarához a konyhában. Amaz szabadkozott, hogy nem kell segítenie, de Millie ragaszkodott hozzá.

- Engedd meg, Barbara - kérlelte. - Nem akarok haszontalan lenni. Otthon érzem magam itt, nálatok. Nagyon kellemes érzés ez, még sohasem tapasztaltam ilyet, pedig sok embert ismerek. De soha senki nem fogadott minket ilyen magától értetődő kedvességgel. Szeretném kivenni a részemet a házimunkákból azalatt a két nap alatt, amíg még itt vagyunk. A férfiak pedig - intett hátra a fejével a nappali felé - csak hadd foglalkozzanak a maguk dolgával. Ha jól hallom, máris belemerültek valamibe.

A gyerekek visszahúzódtak a fiúk szobájába, és időnként kihallatszott a nevetésük. Fürge Sas a nappali sarkában tanyázott le, szokása szerint, és félig lehunyt szemmel, elgondolkodva figyelte a két fiatalabb férfit, akik nyugodtan cigarettázva tárgyalták meg a mögöttük álló hét eseményeit. Philo nagyon örült ennek a vártnál is jobban sikerült vakációnak. Közben fél szemmel a televíziót figyelte, ahol a *KULC*[119] esti hírmagazinja kezdődött éppen. Ha akarta volna, sem tudta volna letagadni, hogy vérbeli sajtós, és mivel a Remetelakban egy hétig sem tévét nem nézett, sem rádiót nem hallgatott, most ki volt éhezve a hírekre.

Bob szórakozottan nézte a kezdődő műsort, aztán megkérdezte.

- Te ennél a társaságnál dolgozol?

- Nem - felelte Farnsworth. - Az én társaságom a *KSTU*, ezek a riválisaink. De ha pontos híreket akarok kapni, őket nézem. Talán furcsállod, de így van. Myers[120] a legjobb hírmagazin-szerkesztő Salt Lake Cityben. Megpróbáltuk átcsalogatni hozzánk, de nem állt kötélnek. A főnököm nem nyugszik bele egykönnyen, de a költségvetésünk nem annyira nagy, hogy meg tudjuk fizetni. Tudod - mondta tűnődve - én úgy érzem, még nem jutottam el a csúcsra, van mit tanulnom, csiszolnom. És nem szégyellek a nálam jobbaktól tanulni. Igyekszem kiépíteni a magam rendszerét, talán kicsit túl későn. Elkövettem azt a hibát, hogy túlságosan sokrétű munkát vállaltam, mindenbe belekezdtem, és nem összpontosítottam egyetlen dologra, mint mások. - Kortyolt egyet az italából. - A mai versenyben az ember nem lehet polihisztor. Sajnos, egyre inkább egyoldalúvá válik a sajtó szerepe, és ezen belül is a hírszerkesztés. Talán még nem múlt el a megfelelő pillanat.

---

[119] Az egyik Salt Lake City-i tévétársaság. Az Egyesült Államokban a televíziós társaságokat általában négybetűs kóddal jelölik

[120] Walter Myers volt az ötvenes években a KULC vezető hírszerkesztője

Fürge Sas, aki eddig nem szólt egy szót sem, most megmozdult ültében, és Philóra nézett. Egy pillanatig habozott, vajon kimondja-e a gondolatát, vagy sem, de úgy érezte, semmilyen íratlan szabályt nem sért meg vele, ha beleszól a két fiatalabb férfi beszélgetésébe.

- Tanulni sosem késő, Mr. Farnsworth - mondta nyugodt hangon. - Az okos ember élete végéig nem hagyja abba a tanulást. Nem akarom magamat példának állítani, ahhoz én jelentéktelen vagyok. De még én is megtanultam néhány dolgot, amióta Bobot és családját ismerem. Olyan dolgokat, amiket azelőtt lehetetlennek képzeltem. Legfőbbképpen azt, hogy fehérek és indiánok együtt élhetnek, egyenrangú felekként. A harag, amit őseimtől örököltem, teljesen elmúlt. És nem számít, mit gondolnak vagy mondanak mások, ha Bob és Barbara embernek tekintik Jimet, és engem is. Nekem ez elég. - Zavartan elhallgatott. - Ne haragudjon, hogy buta vénember létemre beleszóltam a maguk dolgába. De így érzem.

- Ugyan már, Fürge Sas! - felelte Philo. - Én nem vagyok az a fajta ember, aki nem hallgatja meg mindenki véleményét. Sőt köszönöm, hogy elmondta ezt. Igaza van.

Még szólni akart, de a következő hír teljesen lekötötte a figyelmét. Myers szavai súlyosan hangzottak a beállt csendben, és Bob is ösztönszerűen figyelni kezdett.

Kelet-Európából érkezett hírek szerint fordulóponthoz érkezett az a régóta tartó, eddig a felszín alatt gyűrűző feszültség, amely a kommunista blokkban kifejlődött. A rájuk kényszerített ál-demokrácia és hazug „proletár-diktatúra" ellen lázadó erők ma először ütköztek meg az elnyomó rezsimmel. A lengyelországi Poznan[121] munkásai tiltakozó felvonulást szerveztek az egyre romló életszínvonal ellen. A békésen induló tüntetésre a lengyel Belbiztonsági Szolgálat könyörtelen tűzzel válaszolt. A poznani épületet akkor kezdték el ostromolni a felkelők, amikor a biztonsági rendőrök tüzet nyitottak a felvonulókra. Fegyvereket szereztek, és tűzharc alakult ki.

A kettős minőségben szereplő Rokossowsky marsall[122], nemzetvédelmi miniszter tízezer katonát, négyszáz tankot, sőt repülőgépeket is hadba vetett a többségben fegyvertelen felkelő tömegek ellen. Hetven halott, és majdnem ezer sebesült maradt a harctérré változott poznani utcákon, mintegy figyelmeztetésként, hogy a sztálinista, elnyomó rezsim mennyire könyörtelenül bünteti meg az ellene fellázadókat.

Értékelésünk szerint a mai lengyelországi események csak előhírnökei egy készülő felkelésnek, amely lángba fogja borítani Kelet-Európát[123].

Walter Myers jelentését látták, kedves nézőink. Újabb hírekkel későbbi híradásainkban jelentkezünk, addig is maradjanak a KULC-n.

***M**ár sokszor töprengtem ezen. Tulajdonképpen ekkor változott meg a családunk élete olyan gyökeresen, hogy azután már többé sohasem lett ugyanaz, ami azelőtt volt. Apámat - ahogy*

---

[121] Ebben a városban tört ki 1956 június 29-én a vérbe fojtott munkásfelkelés, amely mintegy előhírnöke volt az októberi magyarországi forradalomnak

[122] A lengyel származású szovjet marsall az Armia Krajowa (Honi Hadsereg) parancsnokaként részt vett Lengyelország náci iga alóli felszabadításában, ugyanakkor azonban Sztálin vazallusaként a nép elnyomója volt

[123] Igaza lett a kommentátornak, mert 1956 októberében valóban kitört a reménytelen magyar szabadságharc

mondani szokás, és ahogy tőle is, Anyámtól is sokszor hallottam - ekkor „kapta el a gépszíj”. Philóék látogatása után nem volt többé nyugta.

Nem is a látogatás maga volt az, ami ekkora traumát okozott neki is, a többieknek is. Hanem az az eseménysorozat, ami akkor indult el, mint egy egyre terebélyesedő lavina, mint egy partjait feszegető, megvadult folyó. Akkor még alig értettem, részint, mert el voltam foglalva Jessicával, részint, mert túl kicsi voltam ahhoz, hogy felfogjam, milyen események rázzák meg Európát. Pedig a szüleim sohasem titkolták a származásunkat. Anyám, ez a drága lélek, gyakran mesélt Magyarországról. Arról a hazáról, amelyben ő is, Apám is születtek. Magyarul tudtam, hiszen otthon majdnem mindig csak úgy beszéltünk, még Jim is kezdte megtanulni. Mégis furcsa volt, amikor azt hallottam tőlük, mi történik „otthon”.

Otthon? Hát nem itt vagyunk otthon? Nem Moon Lake-ben, Utah államban, ahol felnőttem? Mi az az OTTHON? Sokáig nem értettem meg.

Aztán ősz lett, Apám egyik napról a másikra bejelentette, hogy „hazautazik”, de legalábbis Bécsbe, Vilmos bácsihoz. Egyik nap megjelent Philo, és vele együtt Millie néni és Jessica. Attól kezdve már nem figyeltem a nagyok beszédére, nekem elég volt, hogy Jess itt van újra nálunk. Szinte még azt sem vettem észre, amikor Apám egyik nap eltűnt Philóval együtt. Csak jóval később tudtam meg, hol járt majdnem két hétig. És csak évek múlva értettem meg, hogy azalatt a két hét alatt Apám idegzete miért ment teljesen tönkre.

Én, mint gyermek, örültem annak az őszi két hétnek. Jim szorgalmasabb volt nálam, naphosszat tanult, én viszont, amint hazaértem az iskolából, rögtön azon voltam, hogy Jessicát szórakoztassam. Az idő csodálatos volt, az erdő színeit akkor figyeltem meg először teljes pompájukban. Talán Jess jelenléte miatt? Nem tudom. Akkor még nem sejtettem, mi a szerelem. Csak jó volt együtt lenni ezzel a szép kislánnyal, jó volt elszökni otthonról a két tragacs kerékpáron, lemenni a stéghez, és minden idegen szem elől rejtve, átevezni a szigetre. Nem sejtettem, hogy Fürge Sas tekintete végigkíséri az útjainkat. Csak akkor jöttem rá, amikor azon a délutánon kitört a vihar, és majdnem odavesztünk.

Aztán… Lassan vége lett a színes októbernek, bennem is lelohadt a lelkesedés. Jess is inkább Millie néni mellett maradt a házban. És november hatodikán hazaérkezett Apám, Philóval együtt. Akkor ijedtem meg tőle életemben először. Aki belépett a Moon Lake-i házba, mintha nem az én apám lett volna. Nagyon sokáig féltem tőle. Még talán akkor is tartott a félelmem, amikor, sok évvel később, ő maga oktatott a repülésre.

Csendes-szomorúan hullott az őszi eső. Farnsworthék haza készülődtek, és Cliff fancsali képpel nézte, amint a csomagjaikat rendezgetik. Már megfeledkezett arról a hatalmas veszekedésről, ami akkor tört ki, amikor kiderült, hogy engedély és felügyelet nélkül elszökött Jessicával csónakázni. Nem érdekelte többé a szidás, csak azon szomorkodott, hogy a kislány most hazautazik Salt Lake Citybe, és ki tudja, mikor láthatja ismét. Még Jim vigasza sem jelentett igazi megnyugvást.

- Ne búsulj, öcsi. Karácsonyra visszajönnek megint. Hallottam - füllentette az indián fiú, csak hogy felvidítsa kisebb társát. Inkább vállalta a hazugságot, de biztatni akarta Cliffet.

Nem értette a felnőttek gondterhelt viselkedését. Érezte, hogy súlyos a csend, ha éppen nem beszélnek, és nem értette a szavaikat, amikor forradalomról, áldozatokról, hullákról, sortüzekről és tankokról meséltek fojtott hangon. Nem rejtőzködtek, nem titkolóztak, csak éppen halkabbak voltak a megszokottnál. És az ő gyermeki eszének rejtélyesek.

Ez alatt a bő két hét alatt Bob arca teljesen megváltozott. Még Barbara is megrettent, amikor viszontlátta. A homlokán feszülő ráncok, az orra két oldalán elmélyülő, a bajuszába fulladó árkok, a dacos kis vágás az álla közepén, külön-külön mind ismerősek voltak, csak most sokkal mélyebbek lettek, és a férfi tekintete gyakran révedt a semmibe. Az asszony nem faggatta, hagyta, hogy ő maga eméssze meg előbb a látottakat, és elkezdjen mesélni.

Eleinte haragudott Philóra, hogy elcsalta Bobot Európába. Nem tudta megérteni, miért nem megy inkább rendes nemzetközi repülőjárattal. Azt meg végképp nem fogta fel, hogy Bob miért lelkesedik annyira. Amikor megérkeztek az első hírek a budapesti felkelésről, a férfit mintha kicserélték volna.

- Barbara - mondta izgatottan - meglásd, hogy otthon most majd minden megváltozik. Érzem, hogy így lesz. Elmegyek Philóval, látni akarom, hogyan alakulnak a dolgok. Addig Herbert is elvezeti a vállalatot, most úgyis uborkaszezon van. És mire beindul a téli nagyüzem, hazaérek. - Megsimogatta az asszony aggodalmat tükröző arcát. - Ne izgulj, nem lesz semmi baj.

Az asszonyok is figyelemmel kísérték az eseményeket a sajtóban. A tévé, a rádió, az újságok a lehető legrészletesebben számoltak be a magyarországi forradalomról. Megbukott a Moszkva-barát kommunista kormány, eltűntek a pártfunkcionáriusok, bevezették a többpárt-rendszert, szabad választásokat hirdettek. Úgy tűnt, Magyarország végre a demokrácia útjára lép. Barbarának sem volt mindegy, izgatottan leste a híreket, és magyarázott Millienek. Elmesélte neki, hogyan kerültek ide, a világnak ebbe a sarkába, elmesélte a nyilasok hatalomra jutását, a szülei és Péter pusztulását, és nem tudta nem észrevenni a megdöbbenést a másik nő arcán.

- Hihetetlen - álmélkodott Farnsworthné. - Nem vonom kétségbe, hiszen hallottam már erről, de nekem, aki ebben az országban születtem és nőttem fel, ahol közel száz éve nem volt háború, megfoghatatlan az ilyesmi.

Valóban megfoghatatlan volt, amit később Bob mesélt. Philóval együtt Bécsben szálltak meg, Vilmos egyik barátjánál, mert Danziger nem volt vendéglátásra berendezkedve. Alig egy éjszakát töltöttek az osztrák fővárosban, aztán kocsit béreltek, egy látványos, hatalmas Ford Zephirt, és a következő reggel Budapestre utaztak mindhárman.

A magyar határőrök nem sokat akadékoskodtak. Wilhelm Danziger neve ismert volt, és mellette a két amerikai férfi nem keltett gyanút. Annyian keltek át a határon az utóbbi napokban, hogy a határőrök szinte már oda sem figyeltek, csak tisztelegtek, és már emelték is a sorompót az érkezők előtt.

- Ez még nem volt nagy dolog - mesélte Bob. - Hanem amikor már túl voltunk Győrön is, és megláttuk a sok nyugat felé menekülő embert, akkor ébredt fel bennem a gyanú, hogy itt valami nincs teljesen rendben. Alig vártam, hogy megérkezzünk Budapestre. Sejtettem, hogy nem lesz szép látvány… Mint ahogyan nem is volt szép, csak izgalmas. - Hosszan hallgatott, és Barbarának úgy tűnt, mintha a férje hirtelen kiemelkedett volna a jelenlegi környezetéből, és nem csak gondolatban, hanem majdnem fizikai valójában is visszaszállt volna oda, az Atlanti Óceánon túlra, Magyarországra. Mintha még egyszer átélte volna mindazokat az eseményeket, amelyeknek nem is olyan régen volt szemtanúja.

- Tudod, Barbara - folytatta a férfi - ahogy ott járkáltunk az utcákon, lett valami fogalmam arról, hogyan nézhetett ki a főváros az ostrom alatt. Fegyveresek járőröztek mindenütt, Kossuth-címeres harckocsik álltak a fontosabb épületek előtt, vagy száguldoztak ide-oda, rajtuk fürtökben lógtak a civil vagy félkatonai ruhába öltözött emberek. És mindenütt a lyukas zászlók… A házakon még látszottak a háború okozta károk, az Erzsébet-híd roncsai még belelógtak a Dunába… Akkor jutott eszembe Péter. Meg akkor is, amikor Philo interjút készített az egyik harcoló csoport parancsnokával, és nekem kellett tolmácsolnom. Amiket

akkor hallottam… Még most is borsódzik a hátam tőle. Nyíltan antiszemita, nyilas szöveg volt az, amit hallottam, és később mondtam is Philónak, hogy nem tetszik nekem ez az egész. Félek, hogy rossz irányban fajul el a forradalom.

Az asszony némán hallgatta Bob elbeszélését, és beleborzongott a hallottakba. Visszaemlékezett Vilmos elbeszélésére, a szüleik halálára. Könnyezni kezdett, és kétségbeesetten szorongatta a férfi kezét.

- Ne mondd tovább, Bob… Kérlek - esedezett. - Én már elrendeztem magamban mindazt, ami akkor és azóta történt a régi hazánkban… Most úgy érzem, felszakadnak mind a sebek.

- Megértelek, Barbara - felelte alig hallhatóan a férfi - de hagyd, hogy végig mondjam. Én is érzem azt, amit te érzel. De ha nem beszélem ki magamból, akkor nem tudom, mi fog történni. - Idegesen, remegő kézzel gyújtott rá, mélyen leszívta a füstöt, és kibámult az ablakon. - Hadd folytatom… - Az asszony tehetetlenül bólintott. - Bejártuk Budapestet, beszéltünk politikusokkal, egyszerű emberekkel. A többség megegyezett abban, hogy véget kell vetni a kommunizmusnak, és Magyarországot vissza kell vezetni Európába. Hogy demokráciára van szükség. Mondom, ez volt a többség, de a hangjuk gyenge volt. Viszont annál hangosabban ágáltak azok, akikről az előbb beszéltem. Azok, akik büszkék voltak arra, hogy volt ávósokat fejjel lefelé akasztottak fel, tárgyalás nélkül, meglincselték őket, vagy azok, akik ugyanolyan büszkék voltak rá, hogy elevenen égettek el orosz katonákat. Hidd el, kedvesem, tudom, mi a háború, volt benne részem a japánok ellen. Nem ijedek meg a vértől, szagoltam eleget. De ha valaki kérkedik azzal, hogy hidegvérrel képes volt felkoncolni védtelen, akaratuk ellenére ott lévő más embereket, akkor kijön a gálám.

Ismét hallgatott egy sort. Barbarának úgy tűnt, a férje igyekszik megemészteni a látottakat, mielőtt tovább mesél. Hagyta, hogy gondolkozzon, és már nem berzenkedett a mese ellen. Megfogadta magában, hogy csakazértis végig hallgatja, lesz, ami lesz. Már úgysem lehetett változtatni rajta.

- Aztán megint bejöttek az oroszok - folytatta Bob. - Nekünk menekülnünk kellett, de még beletelt két napba, mire otthagytuk Budapestet. Philo még maradt volna, de én is, Vilmos is tudtuk, hogy nem játszhatunk a sorssal. A külföldi állampolgárságunk sem lehetett volna mentség, ha azok elkapnak. Jöttek, és lőttek. Repülőgépekből kezdték bombázni a várost. Tankokkal lőtték az épületeket, ahol tudták, vagy sejtették, hogy forradalmárok vannak. És nem számított semmi… Hullottak az emberek, mint ősszel a legyek, és nekem csak egy gondolat járt a fejemben: Magyarország végleg elveszett, és én soha többé nem teszem a lábam a szülőföldemre. Most sem kellett volna… Hagynom kellett volna, hogy az a kép maradjon meg bennem, amit 1938-ban láttam utoljára. A békebeli Budapest… Oktalanul mentem el Philóval. Most már nem lehet visszacsinálni. - Felállt a pamlagról, körbejárta a szobát. Az ajtónál megtorpant, visszanézett a feleségére. - Csak annak örülök, hogy te nem láthattad mindazt, amit én láttam. Nem nőnek való látvány volt, pedig nők is harcoltak a forradalmárok között. Amikor visszamentünk Bécsbe, még többen menekültek nyugat felé, mint tíz nappal előbb. Ellepték az országutat. Győrben meg kellett állnunk tankolni. Szerencsénk volt, az utolsók között kaptunk benzint, a kutak ellátása szünetelt. Aztán Mosonmagyaróvárott két katona tartóztatott fel minket. Az egyik sebesültnek látszott, de nem voltam biztos benne. Látható jele nem volt, sem vérfolt, sem kötés. Én vezettem, Vilmos mellettem ült, Philo hátul rendezgette a jegyzeteit. Komolyan mondom, megijedtem. Azt hittem, végeznek velünk, hiába a külföldi rendszámú kocsi. Meg kellett állnom, pedig egyetlen pillanatig arra gondoltam, rájuk hajtok, hiába fogják ránk a fegyvereiket. Aztán mégis megálltam. Jól tettem. Az egészséges katona mellém került, beszólt az ablakon, és megkért, hogy a társát vigyük magunkkal. Meg még valakit. Várakoznunk kellett kis ideig,

mialatt a sebesült katona beszállt a kocsiba, Philo mellé. Társa bement a szemközti ház kapuján, és percek múlva egy állapotos fiatalasszonnyal tért vissza, aki szintén beszállt hátra. Nem kérdezősködtem, kifélék, mifélék, csak azt kérdeztem meg az egészséges katonától, nem jön-e velünk ő is. Még egy helyet tudtunk volna szorítani a kocsiban. Megrázta a fejét, azt felelte, neki még szolgálata van. Akkor nem értettem meg, csak napok múlva, Bécsben mesélte a másik katona, hogy a bajtársának ott kellett maradnia. Nem szökhetett meg, inkább vállalta a katonai törvényszék veszélyét. Azt nem mondta el, miért. De azt igen, hogy ő maga nem volt katona, csak annak álcázta magát, és a fiatalasszony a sógornője, a bátyja pedig a harcokban pusztult el. Vilmos vállalta, hogy vigyáz rájuk. Azt ígérte, majd ír…

Bob nem mesélt többet.

Fürge Sas napok óta betegen feküdt Bobék házában. Soha azelőtt nem látták ilyen gyengének az öreg indiánt, és Barbara nagyon aggódott érte. Farnsworthék már rég hazamentek, a vendégszoba felszabadult, de az asszony tudta, hogy ha nem is történt volna így, fogadott apját akkor sem hagyta volna visszamenni a rezervátumba.

Pedig az öreg nagyon akarta. Semmiféleképpen nem akart nyűg lenni Mitchellék nyakán, a büszkeségével ellenkezett ez. De tehetetlen volt. Magas láz kínozta, szinte égett a teste, és Barbara komolyan aggódott Fürge Sasért. Sejtette, mikor fázhatott meg ennyire az öreg. Biztosan akkor, abban a viharban, amikor Jessicát és Cliffet mentette ki a háborgó tóból. Eddig nem tették szóvá a dolgot, a kisfiú hallgatott, de az arcán látszott a bűntudat. Amennyire a tanulás engedte, lehetőleg ott ült Fürge Sas ágya mellett, némán, mint az indián, és csak a jelenlétével igyekezett megnyugtatni.

Jim sem mesélt, pedig ő aztán részleteiben tudta, ami történt. Viszont egyrészt nem volt árulkodós fajta, másrészt hagyni akarta, hogy fiatalabb társa megemésszé magában a történteket, leszűrje a tanulságokat, és maga álljon elő az igazsággal. Ez is a nevelés része volt, Jim jó érzékkel tudta ezt. El akarta érni, hogy Cliff önként vállalja a cselekedeteit, és tudta, hogy ha nehéz is, a fiú meg fogja tenni.

Cliff összeszedte a bátorságát, de még nem szánta rá magát arra, hogy meséljen. És talán még sokáig nem beszélt volna a kalandjáról, ha egy este észre nem veszi, hogy az apja sír. Kedveskedve odabújt hozzá, amit régóta nem tett meg, és faggatni kezdte.

- Apa, mi bajod?

- Semmi, kisfiam - hárította el Bob. - Semmi az égvilágon. Csak nehéz az élet. Majd, ha nagyobb leszel, talán elmesélem neked, miket láttam. Örülök, hogy itthon vagyok.

A gyerek tágra nyílt szemmel bámulta a férfit, és megilletődve tapasztalta, hogy az édesapja már nem ugyanaz az ember, akit addig ismert. Barbara nem szólt neki, beszélni is alig beszélt vele azóta az októberi nap óta, és Cliff abban a hitben volt, hogy még mindig haragszik rá. Félt, hogy ha anyja elmeséli apjának, mit tett, még nagyobb veszekedés kerekedik, ezt pedig el akarta kerülni. Szülei sohasem veszekedtek vele azelőtt.

- Apa… - kezdte félénken - én is örülök, hogy itthon vagy… És be kell vallanom neked valamit. Rossz voltam…

A férfi csodálkozva nézett a gyerek szemébe, és a tekintetében először lobbant fel egy kis vidám lángocska azóta, hogy hazaérkezett. Megsimogatta a kisfiú haját.

- Mondd csak el, Clifford - biztatta. - Látom, hogy nagyon bánt valami. Hidd el, ha kibeszéled magadból, könnyebb lesz.

A gyerek csak állt mozdulatlanul, és nem tudta, hogyan kezdjen bele a mondókájába. Magában azt gondolta, bárcsak nagyobb volna és bátrabb. Gondolatai összevissza száguldoztak, egy pillanat tört része alatt visszajátszotta azt a délutánt, érezte a vihar szagát, és maga sem vette észre, mikor kezdett beszélni.

- Egyik délután kimentünk a stéghez Jessicával - szőtte halkan a szót. - Csak mi ketten… Meg akartam mutatni neki a szigetet még egyszer. Beültünk a kenuba, kieveztem a vízre. Nem siettem, volt időnk bőven. Anya tudta, hogy elcsavarogtunk, csak azt nem tudta, hogy hova. Jessnek nagyon tetszett a móka, nevetett, örült. Baj nélkül elértük a szigetet, kikötöttem, és elsétáltunk a forráshoz. Aztán csak csavarogtunk összevissza, Jessnek tetszett, hogy annyi mindent tudok. - Nagyot nyelt, csillogó, de félénk tekintettel nézett Bobra. - És nekem is tetszett, hogy ott lehetek vele, és hogy csak ketten vagyunk. - Elpirult, feszengve folytatta. - Szép volt nagyon… A színes erdő, a víz, a párás hegyek… Sast láttunk, belerepült egyenesen a lemenő napba. Nem vettem észre, hogy kelet felől gyorsan beborult. Mire Jess azt mondta, hogy fázik, jó lenne most már visszafordulni, és hazamenni, már erős szél fújt. Elindultunk, és én biztos voltam benne, hogy baj nélkül elérjük a stéget, legfeljebb egy kicsit elázunk majd a kerékpáron, hazafelé menet.

Abbahagyta, és kérdőn nézett az apjára. Amaz várta, mi lesz a történet folytatása, de sem harag, sem ingerültség nem látszott rajta. Cliff, aki közben megnyugodott, most már bátrabban folytatta.

- Félúton lehettünk, amikor megfordult a szél, és északról kezdett fújni. A tó most már nagyon hullámos volt, egyedül nem volt erőm legyőzni a szél erejét. Sodródni kezdtünk dél felé… Teljesen beborult, esni kezdett, és én megijedtem. Kiejtettem az evezőt, és most már nem tudtam, mihez kezdjek. Jess meg volt rémülve, sírt, vacogott. Odaültem mellé, a kenu aljába, átöleltem, és vigasztalni próbáltam, pedig tudtam, hogy a legjobb esetben is csak Resortban vethet partra a víz… Besötétedett, mintha éjszaka lett volna… - Ismét elhallgatott, és megborzongott az emlékek hatására. Nagyot sóhajtott. - Akkor… Megfogadtam, hogy ha élve kikerülünk ebből a bajból, soha többet nem leszek meggondolatlan… Nem tudom, honnan került mellénk a másik kenu, egy pillanatra azt hittem, rosszul volt kikötve, és elsodorta a vihar. Aztán felemelkedett benne Fürge Sas… Átemelt mindkettőnket a másik csónakba, a mienket sorsára hagyta, és evezni kezdett visszafelé… De ő sem bírta legyőzni a szelet, a csónakban is volt már víz, nehéz volt… - Cliff hangja elcsuklott. - Hagyta, hogy a szél vigyen minket déli irányba, csak kormányozott az evezővel… A repülőtér felett értünk partot. Hazahozott minket, és másnap elment a két kerékpárért… És most itt fekszik betegen, és miattam beteg… Ó, apa… - A gyerek most már zokogott. Azt sem vette észre, amikor Barbara belépett a szobába, és megállt az ajtó mellett, a falnak támaszkodva, és hallgatta a gyerek meséjét.

Csak akkor eszmélt fel, amikor az asszony melléjük lépett, és mindkettőjüket átölelte. Gyengéden megsimogatta Cliff fejét, és vigasztalón magához vonta. A kisfiú még mindig az apja vállán tartotta a kezét, de engedelmesen, szinte megkönnyebbülten hajtotta a fejét édesanyja mellére. Nehezen higgadt le, sokáig szipogott még.

- Kisfiam - mondta csendesen Barbara - nyugodj meg. Fürge Sas meg fog gyógyulni. És nem haragszik rád egyáltalán. Már én sem - tette hozzá még halkabban. - De többé ne légy meggondolatlan. Ne hősködj, ha nem muszáj. Ígérd meg nekem ezt, és apádnak is. De főleg önmagadnak.

A gyerek könnyes szemmel nézett rá, és lassan bólintott. Aztán óvatosan levette a kezét Bob válláról, átölelte anyja derekát, elfordult, és tétova léptekkel kiment a szobából. A két felnőtt magára maradt. Az asszony leült a férje mellé, a pamlagra, és átölelte.

- Mi lesz velünk, Bob? - kérdezte elcsukló hangon. - Mondd, mi lesz?

A férfi szomorúan nézett rá, de nem válaszolt, csak megvonta a vállát. Tekintetéből fájdalom és kimerültség sugárzott. Végig gondolta mindazt, ami az utóbbi hetekben történt vele és a családdal, és nem tudta, hogyan tovább. Legszívesebben mindent abbahagyott volna, fogta volna a feleségét és a két gyereket, és odébb állt volna. Mindegy, hová, csak el innen. Aztán rájött, hogy nem menekülhet innen oda egész életében. Valamilyen megoldást kellett találnia arra, hogy le tudja győzni a tehetetlenségét.

- Tudod… - mondta nagy sokára - azt hiszem, rájöttem valamire. Nem fizikailag, de szellemileg, lelkileg vagyunk menekültek. Legalábbis én az vagyok. - Rágyújtott. - Harmincnyolc óta menekülök. És vonszollak magammal mindenfelé, anélkül, hogy figyelembe venném, hogy te talán mást akarsz. Belenyugodtam abba, hogy én vagyok a családfő, és hogy neked természetes ez a felállás. Néha úgy érzem, visszaélek azzal a szeretettel, amit tőled kapok. Most, hogy otthon voltam… Meg kell mondanom neked valamit. Amikor elmentem Philóval, egy kicsit reménykedtem abban, hogy talán hazatérhetünk. De amikor megláttam a pusztulást, amikor eljutott a tudatomig, hogy Magyarország nem lehet többé a hazám, akkor értettem meg végleg, hogy hontalan maradtam. Még akkor is, ha itt befogadtak. Még akkor is, ha teljes jogú amerikai állampolgárok vagyunk. Még akkor is, ha a fiam itt született, ezen a földön. Még akkor is, ha itt csak barátok vesznek körül, olyan emberek, akikre minden körülmények között számíthatunk. Én, Robert Mitchell, alias Mihályfi Balázs, eljátszottam, örökre elvesztettem azt a lehetőséget, hogy valahol otthon lehessek a világban. Nincs visszaút. - Megtorpant a beszédben, némán nézte a cigaretta felfelé bodorodó füstjét. Lemondóan elmosolyodott, aztán ismét Barbarára tekintett. - Megérted a dilemmámat, kedvesem? Nem vagyok biztos benne, hogy van létjogosultságom. Néha már abban sem vagyok biztos, vajon valóban pilóta vagyok-e, vagy csak bitorlom a címet, mint a kuruzslók az orvostudományt. Értéktelennek érzem magam, és azzal vádolom magam, hogy akkor megfutamodtam, nem vállaltam fel a jövőt. Ki tudja? Ha otthon maradtunk volna, és rajtam is múlik, talán a háborúnak is más lehetett volna a végkifejlete. Minden emberen múlik valami, még ha a legapróbb dolog is. És a legapróbb dolgok is eredményezhetnek nagy változásokat a sorsban. De nekem ehhez már nincs, és nem is lehet jogom. Belefáradtam az életbe, Barbara. Nagyon belefáradtam…

A nő nem felelt. Szomorúan nézett a férjére, és megértette nem csak a szavait, hanem a mögöttük meghúzódó, kimondatlan gondolatokat és önmarcangoló kérdéseket is. Neki, személy szerint, más volt a véleménye, de igazat kellett adnia Bobnak. Az ő érzései teljesen mások voltak. Ő nő volt, neki vállalnia kellett mindent, amit a férje vállalt. Erre nevelték annak idején. De Bob éppen a férfiúi felelősségében sérült meg, és az asszony, bármennyire is igyekezett, nem talált olyan utat, amelyen kivezetheti emberét a hullámvölgyből. Érezte, hogy ez a lelki válság nagyon hosszú lesz. Tudta, hogy most sokkal jobban kell ragaszkodnia a férfihoz, mint eddig bármikor, mert ha Bob megérzi az ő vívódását, teljesen talajt veszít.

Nem lázadozott ez ellen. Annak idején, amikor hozzá ment, szerelemből, de főleg szeretetből tette azt, és egy életre fogadott nem csak hűséget, de szövetséget is ennek az embernek. Nem volt oka arra, hogy megbánja. De most hogyan tovább? Mi lesz, ha ő maga sem áll majd a helyzet magaslatán, és képtelen biztosítani Bobnak azt a viszonylagos nyugalmat, ami nélkül soha nem állhat talpra lelkileg? Sosem hitte volna, hogy negyvenhárom évesen kell majd szembenéznie egy ilyen feladattal, amely egy sokkal fiatalabb embernek is megpróbáltatás lett volna. Még volt benne energia, még volt benne életkedv, hiszen szerette a szomorú, megtört tekintetű férfit. De abban nem volt biztos, hogy ezek után még lehet-e a lelki támasza. Pedig nagyon akarta.

Nagyon félénken szólalt meg.

- Bob… - mondta fátyolos hangon - kérlek, ne rémíts meg. Hogyan juthat eszedbe olyasmi, hogy nincs létjogosultságod? Hogyan tételezhetsz fel rólam olyat, hogy nem fogadom el azt, amit te döntesz? Hidd el, nem azért teszem, mert te férfi vagy, én meg csak nő. Hanem azért, mert úgy érzem, helyes az, amit teszel. Eddig nem is volt közöttünk semmiféle nézeteltérés emiatt. Ezután sem lesz. - Elgondolkodott, és mérlegelte, hogyan folytassa úgy, hogy ne ejtsen újabb sebet a férje lelkén. - Egyetlen egy dolgot nem helyeslek, és azt nem is félek megmondani neked. Tényleg nem kellett volna elmenned Magyarországra. Oktalanság volt részedről. Nem maga az út, hanem az időzítés. Most egy harcik által feldúlt várost, egy széteső társadalmat találtál, és emiatt támadhattak olyan gondolataid, hogy ha otthon maradtunk volna, akkor talán a háború is másképpen alakul. Gondolkodj, szívem! Te, egyes egyedül, túl kevés lettél volna ahhoz, hogy megváltoztasd a történelmet! Mit tehettél volna? Megtagadod a parancsot? Akkor hadbíróság elé állítottak volna, és ki tudja, mi lett volna a következmény! Tekints önzőnek, ha akarod, de nekem szükségem volt rád! És most is szükségem van! Ha te nem lettél volna, kinek szülöm meg ezt a gyermeket? Vagy, ha otthon maradunk, mi a biztosíték arra, hogy élve megússzuk? Hidd el, mi is ugyanarra a sorsra jutottunk volna, mint a szüleim… Könyörtelenül kiirtottak volna minket. Hát nyugodj bele, hogy itt vagyunk, hogy együtt vagyunk, és ne ragaszkodj ehhez a Wells[124]-féle ostobasághoz! Az időt nem tudod visszafordítani, és azt sem tudhatod, hogyan történhetett volna másként mindaz, ami már megtörtént. - Féltőn átölelte a férfit, és megsimogatta őszülő haját. - Nyugodj meg, Bob. Ha kell, egy ideig ne is repülj. A pilóták el tudják látni a feladatokat nélküled is. Vezesd a repülőteret, és legyél többet itthon, a fiúkkal. És velem… Még mindig szerelmes vagyok beléd, ha nem vetted volna észre! És nem akarlak idő előtt elveszíteni! Menj orvoshoz, pszichiáterhez, ha kell, kezeltesd ki magad, mert most szellemileg vagy kimerült! Kérlek, tedd meg ezt nekem…

A férfi bólintott, aztán Barbara vállára hajtotta a fejét, és csendesen elkezdett sírni.

Úgy telt el a legutóbbi két esztendő, mint egy álom. Néha jó, néha rossz, de álom. Sok minden megváltozott Moon Lake-ben, és ugyanígy sok minden megváltozott Mitchellék életében is. Bob, bár nagyon lassan, de visszanyerte korábbi önmagát. Igaz, nagyon magas árat kellett fizetnie a mostani nyugalomért, de megérte.

Másfél esztendeig nem repült. Megfogadta Barbara tanácsát, és orvoshoz fordult, egy neves Salt Lake City-i specialistához, aki tényleg mindent elkövetett azért, hogy talpra állítsa. Viszont keményen gyógyszerezte, és emiatt Bob nem szállhatott fel többé. Eleinte berzenkedett a dolog ellen, és életében először veszett össze a feleségével, aki hallani sem akart arról, hogy félbehagyja a kezelést.

- Robert Mitchell! - kiáltott rá mérgesen. - Esküszöm, rosszabb vagy egy gyereknél! Mondd, gondolkodni szoktál egyáltalán? Ha most abbahagyod, megint visszaesel, és kezdődik az egész elölről! Hallani sem akarok arról, hogy megszakítsd a kezelést. Ha kell, összekötözlek, és magam viszlek le Salt Lake Citybe!

---

[124] Herbert George Wells, amerikai író. Őt tekintik a modern science-fiction atyjának. Barbara itt az 1895-ben megjelent Időgép című munkájára utal

- Velem hiába veszekszel, Barbara! - feleselt a férfi. - Nem megyek többet annak a hiénának a rendelőjébe! Már teljesen meghülyültem a sok méregtől, amit belém tömött. Néha azt hiszem, már sohasem fogok többé repülni! Abbahagyom, és kész!

Bob végül is rászánta magát, hogy végigcsinálja a kezelést, bár néhány alkalommal még lázadozott ellene. Minden hétfőn és csütörtökön kocsiba ült, és lement Salt Lake Citybe, ahol dr. Tyler kezelte. A szikár ideggyógyász nagyjából egykorú lehetett Mitchellel, és hamarosan összebarátkoztak. Egy alkalommal elmesélte, hogy a háború idején Európában szolgált, egy tábori kórházban, és leginkább lelőtt pilótákat kezelt, akiknek, a fizikai sérüléseken kívül súlyos lelki bajaik is voltak: lázálmok, félelem, depresszió. Ettől kezdve Bob nagyobb bizalommal viseltetett az orvos iránt, aki, a maga furcsa, szarkasztikus humorával, így biztatta:

- Nézze, Mitchell, nem ígérem meg magának, hogy Nobel-díjas lesz ezek után. Zsenit nem nevelek magából. De arra mérget vehet, hogy két éven belül visszaül a botkormány mögé, és repül.

- Szarv - vetette közbe Bob.

Az orvos meghökkenve nézett rá.

- Hogy micsoda?

- Mondom, szarv - ismételte Bob. - Szarvkormány. A mai utasszállító gépeknek szarvkormányuk van, nem botkormányuk. Sokkal több funkciót egyesít, mint a kisebb gépek botkormánya.

Tyler vigyorogva legyintett.

- Akkor legyen szarv, mit bánom én! Úgysem lesz belőlem pilóta a büdös életben. Igaz, magából sem lesz pszichiáter.

Ezen nem is vitatkoztak többé, de a barátságuk elmélyült, és amikor 1958 nyarán Tyler megmondta Bobnak, hogy vége a kezelésnek, a férfi úgy érezte, nagy kő esett le a szívéről. Már alig várta, hogy újra repülhessen, és ezt nem is titkolta. Örömében majdnem táncra perdült, és Barbara elnéző mosollyal figyelte a férjét.

- Mondtam, hogy nagy gyerek vagy, kedvesem - tréfálkozott vele. - Nézz csak a tükörbe, mit látsz?

- Ugyan mit láthatnék? - hökkent meg Bob. - Na jól van, belenézek. Hmm. Azt hiszem, a férjedet látom.

- Csak? - nevette el magát az asszony. - Nekem úgy tűnik, egy négyéves gézengúz pislog vissza abból a tükörből. Egy vásott, rosszposztó kölyök. Akinek most lejárt a büntetése, és visszakapja a kedvenc játékát. - A férfihoz simult, és szeretettel nézte mindkettőjük tükörképét. - De nem baj. Ilyennek akarlak látni mindig, Bob. Ilyen vidámnak, kiegyensúlyozottnak. Hidd el, nekem is könnyebb így.

Fürge Sas is felépült lassan, de az ő gyógyulása távolról sem volt annyira látványos, mint Bobé. Makacsnak ő is makacs volt, és ezzel nem kevés fejtörést okozott Barbarának, de az asszony nagyon értett az öreg indián nyelvén. Szeretettel és türelemmel ápolta, és meggyőzte arról, hogy legalább az ő kedvéért engedje magát megvizsgálni a körzeti orvossal. Dr. Holways majdnem ugyanolyan öreg volt, mint Fürge Sas, ismerték is egymást évtizedek óta, de az indián mindig viszolygott a fehér orvosoktól, mert fennhéjázó, tudatlan embereknek tartotta őket. Most viszont nem volt mit tenni, szükség volt a szakavatott kezelésre, és a

penicillinre is, hogy legyőzzék a tüdőgyulladást. Ezt semmilyen indián kuruzsló nem tudta volna megtenni, hiába ragaszkodott Fürge Sas hozzá.

Szinte végig feküdte azt a telet, és csak 1957 februárjában kezdett látszani rajta a javulás. Jim, aki jól ismerte nagyapja természetét, kevésbé aggódott, mint a többiek, vagy ha mégis, akkor jobban tudta leplezni az aggodalmát, de Cliffet mintha kicserélték volna. Az addig szeleburdi, mindig minden csínyre kész gyerek csendes, felnőttes viselkedésű nagyfiúvá ért néhány hét alatt. Fogadott testvére példáját követve, egyre jobban tanult, még a szabadideje nagy részét is az íróasztala mellett töltötte, és noha a leckéjével már végzett, a könyveit bújta. Barbarának feltűnt, hogy a gyerek legszívesebben az atlaszt és a térképeket lapozgatja. Érdekelte a földrajz, az iskola könyvtárából pedig csillagászati könyveket hordott haza, és azokat is nagy előszeretettel böngészte. Ha valamit nem értett, Bobhoz fordult tanácsért, és apja csodálkozva vette tudomásul, hogy a fiú megkomolyodott.

- Talán mégis lesz benne annyi akarat, hogy ne a repülést válassza, hanem valami komolyabbat tanuljon - mondta egy este Barbarának. - Szép szakma az enyém, kedvesem, de csak ebből nem lehet megélni. Szeretném, ha Cliff többre vinné, és nem ragadna le egy kis eldugott, vidéki repülőtérnél, meg egy sokadrangú légivállalatnál, mint én.

- Várd ki a végét, Bob - intette az asszony. - Ne ringassuk magunkat illúziókba. A fiad pontosan olyan, mint te. Amit most látsz, az részint a bűntudat eredménye. Cliff még mindig meg van győződve róla, hogy Fürge Sas őmiatta beteg. És ez a nagy tanulási láz éppen úgy lehet pillanatnyi fellángolás is. Hagyd, hogy csinálja, elvégre, ha mégis repülő lesz, a földrajznak és a csillagászatnak akkor is hasznát veheti. Ártani semmiképpen sem árthat neki, ha ilyesmivel foglalkozik.

Aztán, mire eljött 1958 tele, már minden visszazökkent a rendes kerékvágásba. A *Dakota Wings Air Charter* teljes gőzzel dolgozott, Moon Lake Resort nagyban készülődött a soronlévő Amerika-bajnokságra, Bob is újra repült, Fürge Sas végleg otthagyta a rezervátumot, és a Mitchell-ház megint azzá vált, ami azelőtt volt: a nyugalom és a boldogság szigetévé. Akkor még egyikük sem sejtette, hogy mit hoz a jövő.

Megint háború 1959-1969

Nyár végén Jim elbúcsúzott a családtól. Az elmúlt évek alatt jóképű, jókötésű fiatalemberré cseperedett, akit nem egyszer megnéztek a lányok is maguknak. Még mindig komoly és megfontolt volt, és talán nem kis részben ennek köszönhette, hogy most, tizenhét évesen, elkezdhette a középiskola utolsó évét. A *Granite High*[125]-ba felvételizett annak idején, és simán bejutott, méghozzá a legjobbak között. Korengedményes volt persze, ami errefelé ritkaságszámba ment, és Fürge Sas rendkívül büszke volt az unokájára.

- Tudjátok - mondogatta néha - csak addig szeretnék még élni, amíg ezt a fiút kész embernek látom. És akkor nem is bánnám, ha Manitou magához szólít az örök vadászmezőkre. Ha azzal a tudattal halok meg, hogy az unokám egyszer s mindenkorra kiemelkedhetett a fajtánk nyomorából, akkor nem éltem hiába.

- Ugyan, hogy mondhatsz ilyet! - háborodott fel Barbara. - Egyáltalán nem kell még meghalnod. De abban igazad van, ha büszke vagy Jimre. Én is büszke vagyok rá, és azon imádkozom, hogy Cliff is kövesse a példáját.

Az öreg indián bólintott. Dr. Holways minden igyekezete, hogy lebeszélje a szivarról, hiábavalónak bizonyult, pedig vigyáznia kellett volna a tüdejére is, és a szívére is. Ebben a korban már az is csoda volt, hogy kigyógyult a tüdőgyulladásból. Az öreg nyugodtan pöfékelt, szemét összehúzva nézte Barbara jövésmenését, és megint bólintott.

- Cliffet más fából faragták, lányom. Teljes akaratával azon van, hogy Jimet utánozza, de ő teljesen más jellem. Ne is akard megváltoztatni, mert a fiad olyan ember lesz, akire minden anya büszke lehet. Hagyd, hogy menjen a saját útján.

Az asszony nem felelt. Maga is tudta, vagy legalábbis sejtette, hogy Clifford sohasem lesz olyan, mint Jim, de titokban azért remélte, hogy az elmúlt két esztendő legalább valamiféle nyomot hagyott benne.

Jócskán benne jártak már az augusztusban. A hónap elején Farnsworthék ismét itt jártak, és a két család tíz napot töltött együtt a Remetelakban. Barbara már nem neheztelt Philóra azért a rosszul sikerült utazásért, amire akarata ellenére csábította el Bobot, csak azért aggódott, hogy ha netalán beszélgetés közben Magyarországra terelődik a szó, az nehogy felkavarja férje érzelmeit, és megint visszaessen. Örömmel tapasztalta azonban, hogy Bobnak már sikerült teljesen túltennie magát azon az eseménysorozaton, és csak annyi jele maradt, hogy időnként elmélázott, szótlanná vált, mintha kiszakadt volna a valós világból. Ilyenkor hosszan merengett, és Barbara nem merte megzavarni a gondolatait, de készenlétben állt arra, hogy ha riasztó jeleket fedez fel a férfin, azonnal közbelép. Erre, szerencsére, nem került sor, és a nő titokban hálát adott dr. Tylernek, hogy meggyógyította Bobot. Azt persze ő sem tudhatta, hogy a férfiban mi zajlik ilyenkor.

Ismét elérkezett a tervezgetések ideje: Bob ragaszkodott hozzá, hogy Jim alaposan fontolja meg a további terveit a jövőre nézve, és amellett is kitartott, hogy ebben Cliff is vegyen részt. Mint már annyiszor hangoztatta, szerette volna, ha a fia példát vesz idősebb társáról, és valami komolyabb dologgal foglalkozik ahelyett, hogy állandóan a repülőtéren őgyelegne. Mert Cliff, miután kissé megnyugodott, bizony sutba dobta a könyveket, ahogyan Barbara is megjósolta,

---

[125] Salt Lake City-i középiskola

és megint a repülőgépek között töltötte minden szabadidejét. Leszokott ugyan arról, hogy felosonjon a gépekre, de amennyit csak lehetett, ott téblábolt a pilóták és a karbantartók között, és néha fülig koszosan ment haza. Nem bírta ki, hogy ne nyúljon hozzá egy-egy szétszedett motorhoz, vagy közelebbről meg ne vizsgáljon egy javítás alatt lévő kormányrendszert.

Mihelyt vége lett a szünidőnek, és Jim elutazott, mintha a munka is megszaporodott volna a *Dakota Wings Air Charter*-nél. Rég nem látott ütemben érkeztek a megrendelések, felkérések egy-egy kényesebb szállítás lebonyolítására, ami Bobnak és társainak nagy elégtételt jelentett. A férfi most látta igazolva azt a rengeteg munkát és konok kitartást, amivel idáig fejlesztette a vállalatot. Elvétve még állami megrendeléseket is kapott, Paul Harris pedig azzal biztatta, hogy vállaljon csak el nyugodtan minden ilyen munkalehetőséget, mert sosem tudhatja, mikor lesz haszna belőle, a pénzen túl is.

- Öregem, Sam bácsinak a bőre alatt is dollár van - mondogatta a köpcös ember. - Bolondnak kéne lenned, ha nem fejed meg. Miért csak mások keressenek mindig nagy pénzeket kevés munkával? Idestova neked is korszerűsítened kellene a gépparkodat, nem? Nem értek hozzá, ebben te vagy a szakember, de nekem úgy tűnik, mintha a világ kezdete óta repülnének el a fejem fölött ugyanazok a gépek. Hmm? Mit szólsz?

- Azt, hogy igazad van - felelte Bob. - Tényleg ránk férne legalább két-három új madár. De egyelőre nem merek belevágni. Látni szeretném, mennyire stabil a mostani konjunktúra. Úgy terveztem, ha kitart tavaszig, beleértve a téli nagyüzemet is, akkor újra meggondolom, hogy mi is a teendő.

- Ez a te bajod, látod - sommázta Harris. - Kevés benned a vállalkozó szellem, mindig kudarctól tartasz. Vannak dolgok, amelyeken nem szabad sokáig kotlani. Légy már egy kicsivel bátrabb! Jó-jó, tudom, hogy ez nem gyávaság - sietett hozzátenni, amikor látta, hogy Bob meghökken - de azt neked is tudnod kell, hogy néha muszáj kockázatot vállalni.

Bob azon tűnődött, hogy most mivel érveljen. Természetesen teljesen tisztában volt az üzleti élet fortélyaival, nem mindig tiszta és becsületes fogásaival, de még mindig nem vedlett át annyira amerikaivá, hogy a gyakorlatban is így cselekedjen. Óvatos volt, mert érezte a család iránti felelősség súlyát.

- Paul, te ezt nem értheted meg - mondta elgondolkodva. - Én nem csak magamra gondolok. Itt van a feleségem, itt van a két gyerek. Ha belevágok valamilyen kétes, bizonytalan vállalkozásba, ami nem biztos, hogy sikerül, megkockáztatom, hogy egy kudarc esetén itt maradok egy fitying nélkül. És akkor nem csak hogy nem lesz pénzem taníttatni a fiúkat, de búcsút mondhatok a vállalatomnak is. Képzeld csak el: kuncsoroghatok kölcsönért, amit talán meg is kapok, persze jó magas kamatra, vagy elkótyavetyélhetem a gépeket, szélnek eresztheted az egész személyzetet, és azzal nem csak magamat, hanem másokat is bajba sodorhatok. Sok ember él belőlem, Paul. Többek között te is. Ezt se feledd el.

Harris nem vitatkozott tovább, de önmagában eldöntötte, hogy segít Mitchellnek, még ha az nem is akarja. Sebtében felmérte, milyen ismerősökre és üzlettársakra számíthat, akikkel letárgyalhatja, hogy bombabiztos megrendeléseket adjanak Bob vállalatának, olyanokat, amiken a legtöbbet keresheti, a lehető legkisebb ráfordítással. Persze, ez nem volt valami fair eljárás, és ha egy pénzügyi szakértő netalán belekotor, bizony kimerítette volna a protekcionizmus vádját, de az üzleti élet cápái között az ember nem maradhatott talpig becsületes. Harris magára vállalta a dolog piszkosabbik részét azért, hogy Bobot megkímélje a kellemetlen érzésektől. Lehet, hogy senki mással nem tett volna ilyen kivételt, de Mitchellben felfedezte azt az embert, aki örökké hálás marad a segítségért, és alkalomadtán viszonozza is.

Bobon már régóta nem látszottak az elszenvedett lelki trauma jelei, és hirtelen megőszült haján kívül semmi nyoma nem maradt annak a válságnak, amelyet a magyarországi út okozott. Vilmos elvétve írt, de leginkább csak a saját munkájáról, kevés szót ejtve az otthoni történésekről. Wiesenthal és csoportja töretlen kitartással kutatta és üldözte a rejtőzködő náci háborús bűnösöket, bárhol legyenek is azok.

El sem hinnétek, milyen agyafúrt ötletekkel tudnak elrejtőzni ezek a hiénák - írta egyik levelében. - *Meglátszik, mire fordították a zsidóktól elrabolt hatalmas vagyont. Arról már közvetlenül a háború után is tudtunk, hogy a legtöbb SS és Gestapo tiszt, legalábbis a magasabb rangúak, tetemes összegeket harácsoltak össze és menekítettek a semleges országok, elsősorban Svájc bankaiba, de mostanáig nemigen sejtettük, hova vándoroltak ezek a pénzek. Manapság egyre-másra kapunk olyan értesüléseket, hogy x vagy y itt és itt tűnt fel, és éli a maga életét, mintha mi sem történt volna.*

A legtöbben Dél-Amerikában találtak menedéket, az ottani katonai hunták védő szárnyai alatt. A bátrabbja nem is rejtőzködik, még annyi fáradságot sem vesz, hogy álnevet, hamis identitást szerezzen magának. Ezeket könnyebb elkapni és bíróság elé vinni. De ezek, amint lenni szokott, csak a kis halak. A nagy ragadozók majdhogynem érinthetetlenek, mintha egy külön kaszt volnának, és a Nyugat-Németországban még mindig dívó kettős elbírálás is segíti őket. Ugyanakkor létesítettek egy földalatti szervezetet, az ODESSÁ[126]*-t, amely pénzeli és hamis papírokkal látja el a bűnösöket.*

Most éppen nagy fába vágtuk a fejszénket. Meg kell értenetek, hogy erről egyelőre nem írhatok nyíltan, mert ezzel veszélybe sodorhatnám a vállalkozás sikerét, de annyit elárulhatok, hogy a Nagy Inkvizítor[127]*-ról van szó. Úgy tűnik, az izraeli Titkosszolgálat, a* Shin Bet[128] *a nyomára bukkant, és minket is felkértek a közreműködésre. Azt hiszem, hamarosan bombaként fog robbanni a hír, hogy elkapták és ítélőszék elé állították minden idők legvérengzőbb tömeggyilkosát*[129].

Barbara megdöbbenéssel olvasta el bátyja levelét. Ebben a pillanatban teljesen meg tudta érteni Bobot, hogy az mit érezhetett a magyarországi kiruccanás alatt és után, amikor kénytelen-kelletlen szembesült a történelem könyörtelen igazságával. Úgy érezte, kéznyújtásnyira vannak tőle a bűnösök, akik a halálba sodorták a szüleit, akiknek a parancsára milliók és milliók fizettek azért, mert zsidónak születtek. Voltak olyan pillanatai, amikor úgy tűnt neki, el kellene indulnia, mint akkor Bobnak, csak azért, hogy jelen legyen ott és akkor, ahol és amikor bilincsbe verik a gyilkosokat, és a törvény teljes szigorával sújtanak le rájuk.

---

[126] Organisation Der Ehemaligen Ss-Angehörigen (néhai SS-tagok szervezete), 1947-ben, Németországban alapított földalatti szervezet, amely elősegítette és pénzelte az SS és a Gestapo korábbi tagjait, hogy elkerüljék az igazságszolgáltatást és idegen országokba szökjenek, ill. ott hamis személyazonosság alatt letelepedjenek

[127] A hírhedt Adolf Eichmann ragadványneve

[128] Shin Bet: Sherutey Bitachon, magyarul Biztonsági Szolgálat. Ez a szervezet kutatta fel, Shimon Wiesenthal csoportjának a segítségével, Eichmannt, és elrabolta Buenos Aires-i lakásából, hogy izraeli törvényszék elé állítsa

[129] 1960 tavaszán izraeli titkos ügynökök felfedezték Eichmannt, majd kilenc nappal később, május másodikán elrabolták, Izraelbe szállították és bíróság elé állították. A tárgyalás, amely 1961 áprilisa és augusztusa között zajlott le Jeruzsálemben, hatalmas visszhangot keltett világszerte. 1961 december másodikán kötél általi halálra ítélték a zsidó nemzet ellen elkövetett bűnei miatt, majd 1962 május 31.-én kivégezték a ramleh-i börtönben

Aztán erőt vett magán, mert tudta, hogy ha ő most elveszíti a józan eszét, és a bosszúnak áldozza a jelent, ezzel elrabolja önmaga és családja elől a jövőt. Neki, az anyának és feleségnek, józanabbnak kellett lennie.

Nem kis örömöt jelentett, amikor 1960 koratavaszán hirtelen megjelent Mark Lubinsky. Bob alig akart hinni a szemének, és örömében szinte gyerekesen ugrálva üdvözölte egykori tanítványát. A nyurga ember, ha lehet, még soványabb volt, mint eddig bármikor, egyedül a huncut vigyora maradt a régi, és persze a szivarcsutka, amit állandóan a szája sarkában fityegtetett.

Bejelentés nélkül érkezett, és teljesen egyedül. Bob éppen úton volt, amikor Mark beállított a Moon Lake-i házba, és Barbara hirtelenjében azt sem tudta, kivel áll szemben. Évek óta nem látta a pilótát, híreket sem nagyon hallott róla, és most, ahogyan rá tekintett, csak nehezen jött rá, ki ez a hihetetlenül sovány és hosszú férfi.

- Nem emlékszik rám, ugye? - nevette el magát Mark Lubinsky. - Nem baj, nem vagyok én annyira fontos személyiség, hogy ennyi év után még emlékezzenek rám. Bob biztosan tudná, ki vagyok. A chicagói srác. A szökevény. A fenegyerek. - Elnevette magát, és áttolta a szivart a szája másik sarkába. - Bocsásson meg, asszonyom, hogy csak így betörök ide, de két napom van mindössze. Itt jártam Amerikában, gondoltam, nem megyek el addig, amíg nem láttam és nem köszöntöttem magukat.

- Jaj, Mark! - nevette el magát Barbara. - Maga semmit sem változott, ugyanaz a gézengúz, aki volt! Bob nincs itthon, Illinoisba repült, de ma délutánra haza kell érnie. Akar egy kávét?

- Köszönöm, kérek - felelte a férfi, és letelepedett a konyhában, mintha teljesen otthon lenne a Mitchell-házban. - De miattam ne zavartassa magát, Barbara asszony. Nem vendégnek jöttem. Nem is vagyok hozzászokva, hogy körülugráljanak, kiszolgáljanak. Tudja, minálunk, Izraelben, még mindig egy kicsit vadak a körülmények, a luxust nemigen ismerjük arrafelé. Maguk hogy vannak itt?

Az asszony kitöltötte a kávét egy csészébe, és a vendég elé tette, aztán leült vele szemben, és mesélni kezdett. Elmondta mindazt, ami Mark utolsó látogatása óta történt itt, Moon Lake-ben, beszámolt mindenről, még Bob szomorú magyarországi útjáról is. Mark figyelmesen hallgatta, ravaszdi szemeiben érdeklődés szikrázott. Amióta ismerte, az asszonynak most először tűnt úgy, hogy Lubinskynak csak a szeme vidám, maga az ember egy furcsa, érthetetlen, külön világban él, amit senkivel nem hajlandó megosztani. Önmagáról keveset mesélt.

- Majd, ha Bob is itthon lesz - mondta furcsa hangon. - Most talán csak annyit, hogy apai örömök elé nézek. Képzelje, sok évi házasság után Hanna végre teherbe esett. Már azt hittük, sohasem lehet gyermekünk. Higgye el, nem is nagyon tudom, mihez kezdjek ekkora örömmel.

- Gratulálok! - nevetett Barbara. - Ez igazán jó hír. És mikorra várják a babát? Hanna jól viseli a terhességet?

- Nincs vele komolyabb gond, csak az első hónap volt nehéz neki - felelte Mark. - Erős lány az én Hannám. Csak azt sajnálom, hogy nem lehetek többet vele. Éppen most, amikor szüksége volna rám. Tudja - tűnődött el - Izraelben nem könnyű az élet. Még most sem, pedig már idestova négy éve, hogy háború volt[130]. És ha minden jól megy, november végére várjuk a

[130] Lubinsky itt az 1956-os Sinai-félszigeti Kadesh-hadműveletre céloz

trónörököst. Mire maguknál megválasztják az új elnököt, már mi is tudni fogjuk, kisfiú-e, vagy kislány.

Amikor hazaérkezett, Bob valóban elképedt. Mindenre inkább számított, mint arra, hogy egykori tanítványát itt találja, Moon Lake-ben. Meglátta Markot, és tréfásan megdörzsölte a szemét.

- Ej, te elkószált bárány! - kiáltotta örömmel, és keményen, férfiasan megölelte Lubinskyt. - Hallgatsz nagyokat, mint az a bizonyos a fűben, aztán csak fogod magad, és megjelensz! Mesélj, mi van veled?

- Na, szép kis bárány válna belőlem - vigyorgott a vendég. - Az ellenfeleim inkább légi farkasnak szoktak titulálni. Már akik túlélték a találkozást. De szerintem nem is baj, ha félnek tőlem.

Csak a vacsora kedvéért szakították meg a beszélgetést, egyébként Mark egész este, késő éjszakáig mesélt. Bob néha közbekérdezett, hiszen a szakmájáról volt szó. Lubinsky azt is elárulta, hogy hivatalos úton van, az izraeli légierő fejlesztése, korszerűsítése a tét, és több repülőgépgyárral, valamint a Pentagon felelős embereivel kell tárgyalnia. Azt is elmondta, hogy jelenleg a légierő parancsnokának a helyettese, tábornoki rangban.

- A „nagyfőnök” éppen az az Ezer Weizmann, akiről már meséltem neked. Piszok kemény legény, és én büszke vagyok rá, hogy alatta szolgálhatok. Meg hát arra is, hogy valaha vele együtt harcolhattam. Nem tudom, itt hogyan van ez mostanában, de minálunk van egy öreg rókákból álló mag, ami köré fölépítették az egész légierőt. Hétpróbás fenegyerekek, akik már minden lehetségest és minden lehetetlent megcsináltak egy olyan szerkezettel, amit el lehet szakítani a földtől. Olyanok, akik nem csak az íróasztal mellett ülve tudnak parancsolgatni, hanem ha kell, igenis beülnek a botkormány mögé, és lerepülik az ellenség fejét. Ebben áll a mi erőnk, az arabok meg félnek tőlünk, mint az ördögtől. Látnád Weizmannt, aki világéletében légcsavaros gépeken repült. Hogy az a pasas mikre képes egy sugárhajtású masinával! Nem egyszer azt hittük, odaveri magát. Aztán csak nem történt semmi, a hallgatókban hiába lestük a híres *Mayday*-t, hallgatott, mint a csuka, és szépen leszállt. Kiugrott a betonra, megsimogatta a bajuszát, és vigyorgott, mi meg mehettünk zuhanyozni, mert helyette is megizzadtunk. Én mondom neked, elefánt-idegei vannak annak az embernek. 56-ban, a Sinai fölött, még *Spitfire*-rel repült, és egymás után szedte le az egyiptomi *MIG*-eket. Fantasztikus.

Bob kíváncsian hallgatta Lubinsky szavait, és magában arra gondolt: íme, egy ember, aki megtalálta az élete értelmét. Markot amúgy is olyannak ismerte, aki szeret kockáztatni, ugyanakkor pedig, teljesen érthetetlen módon, mindent előre meggondol, kitervel. Annak idején, amikor a Csendes Óceánon harcoltak, számtalanszor állt értetlenül a chicagói fiú váratlan reakciói előtt. Nem csodálta hát, hogy egy olyan légierőben, mint az izraeli, ilyen magas beosztásig vitte. Ha körülötte is ilyen fenegyerekek voltak, mint Ezer Weizmann, akkor nem csoda.

- Meglásd, belőled még a légierőtök főparancsnoka lesz egy szép napon - jósolta mosolyogva.

- Á, ezt nem hiszem - legyintett Lubinsky. - Egyelőre a légierőnél ugyanaz a „divat”, mint itt, Amerikában az elnöki választásokon. Csak Izraelben született pilóták lehetnek főparancsnokok. De nem is áhítozom ilyen magas polcra. Nekem jó az, amivel most foglalkozom, és az is, hogy, amerikai születésű lévén, meg a helyismeretem miatt is, engem küldözgetnek ilyesféle tárgyalásokra. Meg hát - szívott egy utolsót a szivarjából, aztán elnyomta a hamutartóban - érdekel is, már a kezdet kezdetén, hogy milyen gépeink lesznek. Most is ebben

járok. A *McDonnell-Douglas*[131] céggel tárgyalunk, *Phantom F4*-eseket és *Skyhawk A4*[132]-eseket akarunk beszerezni. Ha kell, be is repülöm őket.

Harmadnap, amikor Mark elutazott, Bob elgondolkodva mondta Barbarának:

- Jó volna, ha ez az ember egyszer visszatérne ide, Amerikába. Nem tudom, miért érzem így. Néha arra gondolok, hogy egyszer majd abba kell hagynom ezt az egészet. Felszámolni sajnálnám. Cliffet meg ki tudja, mi fogja izgatni a jövőben. Normanre sem hagyhatok mindent, neki megvan a maga fejfájása Poplarban, és ő sem lesz fiatalabb, sőt. Nem tudom… - tűnődött el ismét - de valami azt súgja, hogy eljön az idő, amikor nem fogom már bírni az iramot.

- Már megint képzelődsz, kedvesem - vonta össze a szemöldökét az asszony. - Azt hittem, már leszoktál az ilyen gondolatokról. Mondd - fogta meg a férfi kezét - igazán rendben van minden? Időnként aggódom miattad.

- Nem kell az ördögöt a falra festeni - sietett megnyugtatni Bob. - Azért nem olyan sötét a helyzetem. Csak hát… Elmúltam ötven éves. Elkél már egy kis előrelátás. Gondolj csak bele: ha más lenne a munkám, mostanában már kezdhetnék a nyugdíjra gondolni. De az én hivatásom nem nyugdíjas hivatás. Az lenne, ha egy nagy légivállalatnál volnék alkalmazott. De itt? Én vagyok a főnök, rajtam múlik szinte minden. Néha fárasztó már.

- Igen, mert mindig többet vállaltál, mint kellett volna. Régóta figyellek, Bob. Azóta, hogy megismertelek. Világéletedben te voltál a megtestesült kötelességtudat. - A férfihoz simult. - Szeretném, ha Cliff is olyan volna, mint te.

Ez az esztendő emlékezetes maradt minden amerikai állampolgárnak. Több olyan esemény is történt világszerte, és az ország határain belül is, amire addig nem volt példa. Lezajlott a Római Olimpia, és Európa újra átélhette a nagyszabású sportesemény lázát, amelyre annyira készült minden nemzet. A hidegháború is mintha visszavonulóban lett volna, az Egyesült Államokban pedig egyre kevesebbet beszéltek a hírhedt McCarthy[133] szenátor feketelistájáról, noha az évek során felgyülemlett félelem és gyanakvás még mindig éreztette a hatását.

Nagyban folyt a korteshadjárat az esedékes elnökválasztásokra. A két jelölt, a republikánus Richard Nixon és a demokrata John Fitzgerald Kennedy sorra járták a szövetségi államokat, hogy a maguk oldalára állítsák a választópolgárokat. Mindkét jelölt bőven kihasználta a modern technika és a hírközlés adta lehetőségeket, a katolikus Kennedy pedig egycsapásra elnyerte a tévénézők rokonszenvét. Ha hinni lehetett az előrejelzéseknek, akkor ő volt az esélyesebb.

Mindkét jelölt gazdag katonai múlttal rendelkezett. És, érdekes módon, mindketten a Csendes Óceánon szolgáltak a második világháborúban, a haditengerészet kötelékében: Kennedy hajóparancsnokként, Nixon másodtisztként. Persze, nem ugyanazon a hajón. Ez azonban nem jelentett semmit, mert a befolyásolható, és az inkább a szívére, mint a józan észre hallgató

---

[131] Az USA második legnagyobb repülőgépgyára

[132] A 60-as évek két híres harci gépe

[133] Joseph McCarthy, Wisconsin állam republikánus szenátora volt az az amerikai politikus, aki az ötvenes években keresztes hadjáratot indított a vélt vagy valós kommunista kapcsolatokkal rendelkező közéleti személyiségek ellen. Ebben az időszakban kerültek feketelistára olyan személyek, mint Leonard Bernstein, Arthur Miller, Charlie Chaplin, Robert Oppenheimer

amerikai közvélemény a fiatalabb, jóképű Kennedyt kedvelte. Ebben az is szerepet játszott talán, hogy a kortesbeszédekben és a televízió által először élőben közvetített összecsapásokban a betegnek látszó Nixon maradt alul. Temperamentumos ellenfele elvitte a pálmát. Talán az is befolyásolta az esélyeket, hogy a reménybeli First Lady[134] különlegesen szép és vonzó volt. Ha megválasztják, JFK lett volna az Egyesült Államok egész történetének a legfiatalabb elnöke.

A novemberi választások előestéjén azonban még távolról sem lehetett tudni, ki lesz végül is a Fehér Ház lakója az elkövetkező négy esztendőben. A közvélemény rendkívül megosztott volt, és még a legtapasztaltabb politológusok és szakértők sem merték megsaccolni, hogy ki kapja majd a szavazatok többségét[135]. Amerika lakosságának a legnagyobb hányada az utolsó pillanatig nem tudott dönteni, kire adja le a voksát.

- Neked melyik jelölt szimpatikusabb? - kérdezte Barbara a férjétől.

- Legyek egészen őszinte? Egyáltalán nem izgat - felelte Bob szórakozottan. - Az elmúlt két választáson nekem teljesen természetes volt, hogy Ike[136]-ra szavazzak. Talán azért, mert katona volt, méghozzá kiváló katona. Talán azért, mert olyan briliánsan nyerte meg a háborút Európában. Egy kicsit „hazabeszéltem”, mert én is végigharcoltam ezt az öldöklést. De most? Úgy érzem, teljesen mindegy. Amerika stagnál. Semmi sem mozdul, 1956-ban beijedtünk a saját árnyékunktól, amikor az oroszok fenyegetőzni kezdtek. Őszintén mondom neked, egyik jelöltben sem látok annyi karakánságot, hogy ezt az országot kirángassa a posványból.

Végül Bob el sem ment szavazni, illetve Barbarát elkísérte a léggömbökkel, nemzeti színű szalagokkal, kokárdákkal, csillagos-sávos lobogókkal feldíszített szavazóhelyiségig, de ő maga nem dobott semmilyen cédulát az urnába. Unta az egészet, és egy kósza érzés kezdett gyökeret verni benne. Balsejtelme azt súgta, hogy Amerika hamarosan újabb háborúba sodródik. Nem tudta volna konkrétan megindokolni a félelmét, de egyre erősebben érezte.

Az asszony teljesen felvillanyozódott. A választások előtti napokban lelkesen magyarázta Cliffnek az amerikai demokrácia nagyszerűségét, és a gyerek kikerekedett szemekkel hallgatta. Ez az eufórikus hangulat semmit sem csökkent benne a nagy napra, és csinos ruhában, kipirult arccal lépkedett Bob mellett az utcán. Boldognak érezte magát, hogy végre békében élhet, és a családnak szentelheti magát. Viszont az aggasztotta, hogy a férje annyira apatikus. Csak rá kellett nézni Bob savanyú arcára, és máris megrettent.

- Ugye, nincs semmi bajod? - kérdezte aggódva, amikor hazafelé tartottak. - Nem nagyon tetszik nekem a hangulatod.

- Ugyan már, Barbara! - a férfi hangja élesen, szinte ingerülten csattant. - Ne törődj folyton a hangulataimmal! - Észrevette, hogy túl durván vágott vissza, és engesztelésül átkarolta a nő derekát. - Ne haragudj. Nem akartam kiabálni. Örülj helyettem is, ha az neked jólesik. Én nem tudok tapsikolni örömömben. Sajnálom.

Nyomottan, rosszkedvűen értek haza, és csak Cliff vidámsága tudta valamennyire feldobni a házaspárt. A fiú alig bírt magával, mesélt, be nem állt a szája.

---

[134] Jaqueline Lee Bouvier Kennedy

[135] Az óvatos becslések beigazolódtak: JFK 50.1%-kal győzött Nixon 49.9%-ával szemben. Soha azelőtt nem volt ilyen szoros a küzdelem az elnökségért

[136] Dwight D. Eisenhower beceneve

- Miss Taylor elmagyarázta nekünk az iskolában, mennyire fontos, hogy mindenki jó honpolgár legyen, és a megfelelő jelöltre szavazzon! Én azt hiszem, Mr. Kennedy lesz a győztes. Nekem annyira tetszett, amikor a tévében beszélt! Nem úgy, mint az a kacsaorrú[137].

- Clifford! - kiáltott rá az anyja. - Szégyelld magad! Senkit sem illik csúfolni a kinézése miatt. Kitől tanultál te ilyesmit? Meg ne halljam még egyszer, hogy így beszélsz, mert nagyon megharagszom!

A gyerek megszeppenve vonult vissza a szobájába. Most, kamaszkora kezdetén, hajlamos volt mindenféle végletes viselkedésre, és ha eddig nem kapott ki, azt csak annak köszönhette, hogy apja keveset volt itthon, anyja pedig sokkal inkább szerette, semhogy megfenyítse. De egy idő óta keményebben fogta a fiút, mert nem akarta, hogy elkanászodjon, mint annyi más kiskamasz a környéken. Hiába volt Moon Lake apró porfészek, a gyerekeket egyre inkább befolyásolta a sok új divat, a harsogó zene, amit a rádióban vagy a tévében hallottak, és a seriffnek és helyetteseinek bizony néha akadt dolga egy-egy hétvégi táncest alkalmával. Cliff most sértődötten ült az ágyán, és az egyik kis repülőgépmodellel játszott.

- Nem kellett volna annyira ráreccsenned - jegyezte meg csendesen Bob. - Voltaképpen igaza van. Nixont látni sem bírom.

- Lehet, hogy te látni sem bírod, meg nekem sem annyira rokonszenves, mint Kennedy, de akkor se csúfolódjon! - vágott vissza Barbara. - Itthon nem hallhatott ilyesmit. Én pedig elvárom a gyermekemtől, hogy mindenkiben tisztelje az embert, és ne a külső alapján ítéljen meg valakit. Azt hiszem, eddig helyesen neveltem, te nem így gondolod?

A férfi cigarettára gyújtott.

- De igen, kedvesem, semmi hiba nem csúszott a nevelésébe. Annál is inkább, mert megszokhatta, hogy mindenki egyenlő. Legalábbis ebben a házban. Ezt Fürge Sas jelenlétének is köszönhetjük. De arra gondoltál-e már, miket láthat és hallhat az iskolában? Barbara, te egy védett világban élsz, jóformán ki sem mozdulsz itthonról. Elfelejted, hogy ebben az országban, amely olyan nagy hangon hirdeti a demokráciát és az egyenlőséget, még mindig nem utazhat együtt ugyanazon a buszon néger és fehér, még mindig nem mehet be a feketebőrű ugyanabba a lokálba, ahová a fehérek járnak. Ehhez mit szólsz? És ezt teljesen rendjénvalónak tartja a tanrendszer is! - Idegesen szívta a cigarettáját. - Idehurcoltak egy csomó rabszolgát. Aztán felszabadították őket, amikor véget ért a polgárháború. De ezzel be is fejezték a dolgot, mert a fehéreket senki sem világosította fel, hogy a feketék is emberek! És az indiánok is! A fene egye meg… - Elnyomta a csikket. - Nem nekem való a politizálás. Nem is értek hozzá. Csak rühellem látni, hogy egyet mondanak, és egészen mást csinálnak.

Végül is John Fitzgerald Kennedy lett az Amerikai Egyesült Államok harmincötödik elnöke. Dwight D. Eisenhower és csapata annak rendje és módja szerint átadta a stafétabotot az új kormányzatnak, a Kennedy házaspár pedig, két kis gyermekével, beköltözött a Pennsylvania Avenue 1600-ba. Az ország ujjongott, és már senkit sem érdekelt az a tény, hogy mindössze két tizedszázaléknyi különbség választotta el a győztest a vesztestől. Fellélegzett az amerikai társadalom: na, majd most végre rend lesz ebben az országban, hiszen egy energikus, fiatal ember vette a kezébe a kormányt. Ő majd elnavigálja Amerika hajóját a világpolitika háborgó tengerén, nem lesz abban hiba. És mellesleg itthon is rendet csinál.

---

[137] Richard Nixon későbbi elnöksége idején is sok tréfa és karikatúra céltáblája volt jellegzetes, kacsacsőrhöz hasonló orra miatt.

Csakhogy nem mindenki volt elégedett, sőt. Egyes körök aggodalommal figyelték JFK tevékenységét már az első napoktól kezdve, hiszen sok féltenivalójuk volt. A jól megolajozott gépezetbe homokszemcse került. Az elnök nyíltan hadat üzent a korrupciónak, és az egész társadalomnak feladta a leckét: egyenlő jogokért cserébe egyenlő teherviselést követelt.

Ne azt kérdezzétek, mit tehet az ország értetek - kérdezzétek azt, hogy ti mit tehettek az országotokért[138].

Ezekkel a szavakkal fordult az új elnök a néphez, és sokan feltették magukban a kérdést: vajon mire célzott JFK? Vajon kinek kell megválnia addig élvezett előnyeitől? Vajon milyen árat kell majd fizetni ezért az egészért? Voltak olyanok is, akik, félig-meddig nyíltan, bundát emlegettek. Nem lehet tiszta az a választás, ahol ilyen csekély előnnyel lehet bejutni a Fehér Házba. De a többség hangja elnyomta a méltatlankodók hangját.

Kennedynek azonban már a kezdet kezdetén meg kellett mutatnia, hogy ki az úr a háznál. Szinte semmi türelmi időt nem engedtek neki a körülötte kialakuló események. Az előző évben Amerika „hátsó udvarában", Kuba szigetén megdöntötték Battista diktatúráját, és a gerillák vezetője, Fidel Castro Ruz[139], egyre nyíltabban és szemtelenebbül támadta az Egyesült Államokat. A hatalmas országnak úgy kellett ez a kis kommunista diktátor, mint egy púp a hátára, és a Floridában összesereglett kubai menekültek, a CIA[140] vezetésével, készülődni kezdtek, hogy visszatérjenek a szigetországba, és megdöntsék a vörös uralmat, mielőtt az megszilárdul. Sietni kellett, lassan kitavaszodott, és ha a támadást nem indítják időben, megkockáztatták, hogy a hadművelet belenyúlik a kora nyári hurrikánszezonba.

Ezerötszáz jól kiképzett és állig felfegyverkezett kubai emigráns vállalkozott a nehéz feladatra. A szigetet nyugatról megkerülve, délen, a Disznó-öbölben[141] szálltak partra az éj leple alatt. Azt hitték, minden rendben lesz, és sétálva juthatnak el Havannába. Számítottak az elnyomott nép szimpátiájára, hiszen meg voltak győződve róla, hogy a kubai nép nem akar, nem AKARHAT kommunizmust. Csakhogy elszámították magukat. A kubai hadsereg rajta ütött az inváziós erőn, és Kennedy elnök ekkor követte el az első komoly hibát is, mert letiltotta az ellenforradalmárok légi támogatását. Az eredmény súlyos volt: mintegy százan estek el a harcokban, a többieket pedig foglyul ejtették Castro katonái. A Disznó-öbölbeli partraszállás kudarcba fulladt, és az Amerikában rekedt kubai emigránsok soha többé nem bocsátották meg JFK-nek, hogy cserben hagyta őket[142].

---

[138] Eredetiben: „Ask not, what your country can do for you - ask, what you can do for your country". Kennedy elnök azóta emlékezetessé vált beiktatási beszédjének egy része

[139] A kubai diktátor egy gazdag földbirtokos család fiaként látta meg a napvilágot, később jogot tanult, és egy szintén dúsgazdag családba házasodott be. 1953 és 1955 között börtönben volt, mert csoportjával megtámadott egy katonai tábort. Később az Egyesült Államokba utazott pénzgyűjtési céllal, és ott ismerkedett meg az argentin Ernesto Che Guevarával, akivel később Mexikóban újra találkozott és szövetséget kötött. 1960-ban önhatalmúlag államosította a legtöbb Kubában működő amerikai érdekeltséget és a Szovjetunióval kötött olajszállítási egyezményt. Emiatt sok gazdag kubainak menekülnie kellett a szigetországból, ezek később Floridában ellenforradalmi szervezetbe tömörültek, és arra készültek, hogy megtámadják Kubát

[140] Central Intelligence Agency - Központi Hírszerző Ügynökség, az Egyesült Államok hírszerző és elhárító hivatala

[141] Szűk öböl Kuba déli partján, Zapata tartományban, Havannától mintegy 150 kilométerre délkeletre

[142] Egyesek egyenesen árulónak nevezték Kennedyt ezért a habozásért. Szerintük, megfelelő légi fedezet mellett, a harcosoknak jó esélyeik lettek volna

- Na tessék - morogta Bob, és letette az újságot. - Itt az első hiba. Látod, Barbara, megmondtam annak idején, hogy semmi esély. Kennedy rosszul számolt. Az a szakállas majom pedig most jót röhög a markába, és páholyból nézi az országunkat. Nem tetszik nekem ez az egész. Nagyon bűzlik itt valami.

- De hát mit vársz tőle? - hökkent meg az asszony. - Hiszen még alig lépett hivatalba. Türelmetlen vagy, Robert Mitchell.

- Jó, kedvesem, legyen neked igazad. Türelmetlen vagyok. JFK viszont hebehurgya. Ha nem volt biztos a dolgában, nem kellett volna zöld utat adnia az akciónak. Így meg mit tett? Húsdarálóba küldte azokat a szerencsétleneket, akik nem akartak semmi mást, mint hazatérni, és lehetőleg visszaszerezni a vagyonukat. - Idegesen matatott az asztalon, majd felállt, a hűtőszekrényhez lépett, és kivett egy üveg sört. Lepattintotta a kupakot, és mohón ivott. - Sajnos, úgy sejtem, hogy nem ez lesz az első ilyen ballépése. És ha tudni akarod, van egy másik rossz sejtelmem is. Háború lesz nemsokára. Nagyon sok amerikai fiatal esik majd el.

- Mert te mindig olyan okos vagy! - kiáltott fel mérgesen Barbara. - Mondd, hogy van az, hogy te mindig mindent jobban tudsz? Miért nem jelöltetted magad elnöknek? Állandóan rémeket látsz, és a tébolyba kergeted vele a környezetedet!

A férfi nem felelt, csak megütközve nézte a feleségét. Ilyen türelmetlennek még sohasem látta. Mi üthetett ebbe a szelíd, kedves nőbe, akivel annyi éve él együtt veszekedés nélkül? Mi vette ennyire el a józan eszét, a természetes éleslátását? Hiszen eddig mindig bízott az ő véleményében! Mi változhatott meg ilyen hirtelen benne?

- Tudod jól, hogy nem vagyok politikus - felelte nagy sokára halkan, békülékenyen. - És elnök még véletlenül sem lehetnék, hiszen nem vagyok született amerikai. Talán szerencsére. Mert egy ilyenbe nem szívesen másznék bele. - Odalépett az asszonyhoz, maga felé fordította, és mélyen a szemébe nézett. - Mi van veled, Barbara?

A nő lehajtotta a fejét. Nem tudta, mit feleljen. Egy szempillantás alatt megváltozott a viselkedése, mélyet sóhajtott, lassan Bobra emelte a szemét, és hangtalanul sírni kezdett.

- Öregszem, kedvesem - hüppögte. - Csak ennyi a bajom. Tudom, hogy általában neked van igazad… Sajnos… Minden bajt megérzel… Én meg nem akarok több bajt ebben az életben! Nem akarom, hogy a fiam, a FIAIM háborúba menjenek… Érted? - Most már zokogott. - Nem akarom!

Bob tehetetlen szomorúsággal ölelte át a zokogó asszonyt. Hirtelenjében nem tudta, mivel vigasztalja meg. Bántotta a lelkiismerete, hogy kemény beszédével felzaklatta Barbarát, de most már nem szívhatta vissza a szavait.

- Na, kedvesem… - engesztelte - ne hagyd el magad ennyire. Oktondi voltam, bocsáss meg nekem. Nem tehetek róla, neked van igazad. Én mindig mindent a sötétebbik oldaláról látok. Talán az szolgálhat mentségemre, hogy az élet edzett rá erre. - Megcsókolta a lassan lecsillapodó nő homlokát. - Ne haragudj. Gyere, menjünk aludni.

Cliff hazafelé tartott. Gondtalanul szökdécselt a járdán, fütyörészett, és minden udvarba belesett. Ma jó napja volt az iskolában, jelesre felelt földrajzból, és a tanár, Mr. Bradshaw megdicsérte.

- Ez a helyes felelet, Mitchell fiam! - tette a kezét a fiú vállára. - Örülök, hogy komolyan veszed a tanulást. És annak különösen örülök, hogy ilyen szépen tudsz térképet rajzolni. Kitől tanultad?

- Apám szokott néha segíteni, uram - felelte Cliff büszkén. - De többnyire a mama. Ő állandóan otthon van velem. Tudja, uram, ő is tanár volt régebben, de ma már nem tanít.

- Igen, Cliff, ismerem édesanyádat - mondta Bradshaw. - Kár, hogy nem akar már tanítani, ebben az iskolában jó helye volna. Na, menj szépen haza, és tanulj továbbra is ilyen jól.

A fiú jókedvűen ügetett az utcán, befordult a sarkon a repülőtér felé vezető utcába, és megbotlott. Nagy lendületében alig tudta megtartani az egyensúlyát, hogy el ne essen, és azonnal lenézett, hogy lássa, mibe botlott bele. Egy gumikarikával átfogott, összetekert újság volt. Biztosan Fred Alpert, az újságosfiú ejtette el nagy sietségében. Cliff tudta is, kié lehet a lap. Ebben az utcában csak az öreg Williams járatta a *Salt Lake Tribune*-t. Felvette az újságot, és lehúzta róla a gumikarikát. Lassúra fogta a lépteit, és beleolvasott. A címlapon egy mosolygós férfi fényképét pillantotta meg, aki pilótaruhában nézett szembe a kamerával. Vastagbetűs címre tévedt a tekintete.

Ember az űrben! Az orosz Jurij Gagarin az első űrhajós, aki körülrepülte a Földet!

A kép alatt folytatódott a cikk:

A szovjet TASSZ hírügynökség bejelentette, hogy tegnap, 1961 április 12.-én fellőtte a Vosztok 1 jelzésű űrhajót, amelynek fedélzetén egy sokat próbált pilóta, Jurij Alekszejevics Gagarin őrnagy tartózkodott. Ezzel a fellövéssel kezdetét vette az űrkutatási program legújabb szakasza, az emberi űrutazás. A sikeres fellövést követően Gagarin őrnagy űrhajója közel százkilencven mérföldes magasságba emelkedett, és óránként tizennyolcezer mérföldes sebességgel repülve, száznyolc percig tartózkodott az űrben, majd sikeresen landolt a Szovjetunió előre meghatározott körzetében[143]*. Az amerikai nemzet őszintén gratulál a szovjeteknek ehhez a hatalmas, korszakalkotó sikerhez, és ugyanakkor elfogadja a kihívást. Hamarosan amerikai asztronauta fogja megismételni a nagy bravúrt. Ezzel az Egyesült Államok is ki fogja venni a részét a világűr kutatásából és békés célokra történő felhasználásából. Kennedy elnök a Fehér Házba hívta a légierő parancsnokát és a NASA*[144] *igazgatóját.*

Cliffet egészen felvillanyozta a cikk. Megállt, és még kétszer egymás után elolvasta, aztán csak nézegette az űrhajós fényképét, és elábrándozott. Sok tudományos-fantasztikus regényt olvasott, és más fiúkhoz hasonlóan, ő is arról álmodozott, hogy egyszer majd hős űrhajós lesz. Ugyanakkor eszébe jutott apja intelme is. „Nem elég a két szárny, Clifford. Ahhoz könyv is kell.” Most igazat adott neki. Kibontakozó értelmével felfogta, hogy még pilóta sem lehet, ha nem igyekszik a tanulásban.

Majdnem megfeledkezett magáról, és már túlment Williams házán, amikor eszébe jutott a kezében lévő újság. Gyorsan visszatekerte, ráhúzta a gumit, és beosont az öreg udvarára. Ismerte jól a vénembert, tudta róla, hogy magának való, morcos ember, aki mindenkibe beleköt. Nem akart ujjat húzni vele, különösen, hogy a kezében volt az újság. Végigszaladt a házhoz vezető ösvényen, és letette a lapot a verandára, aztán visszatért az utcára, és hazafelé indult.

---

[143] Az akkori szokásokhoz híven, nem közölték sem a fellövés, sem a landolás pontos helyét. A mindenütt kémeket gyanító szovjet apparátus egészen a késői évekig nem hozta nyilvánosságra ezeket az adatokat. Ma már tudjuk, hogy a Szovjetunió (jelenleg Oroszország) űrrepülőtere a kazahsztáni Bajkonurban van

[144] National Aeronautics and Space Administration - Nemzeti Repülésügyi és Űrkutatási Igazgatóság, az USA űrkutatási szervezete

A feje fölött éppen egy repülőgép húzott el a tó irányába, kieresztett futóművekkel. Egyetlen pillantás is elég volt ahhoz, hogy leolvassa a gép lajstromszámát, és tudja, az édesapja érkezett meg Wyomingból, ahová tegnap repült. Ismét futásnak eredt, hogy minél hamarabb találkozhasson vele, és elújságolhassa, amit olvasott.

A kifutópályán éppen akkor fordult meg élesen a *DC6*-os, amikor Cliff kiért a reptérre. Be sem ment az épületbe, hanem megkerülte a kerítést, balról maga mögött hagyta a kis házikót, ahol régen Edwin Cole lakott, és kijutott a hatalmas beton térségre, ahol a beérkező repülőgépek vesztegeltek ideiglenesen, amíg a rakodás tartott. Apja gépe lassan gurult a parkoló felé, a napfényben megcsillanó szélvédő vakító tükrözésén keresztül is meglátta Bob bajuszos arcát, és elnevette magát. A férfi, noha el volt foglalva a szokásos műveletekkel, tekintetével elkapta a fiút, és röviden intett neki. Cliff ilyenkor úgy érezte, a mennyben van. Büszke volt az apjára, büszke volt arra is, hogy ő a repülőtér parancsnokának és a *Dakota Wings Air Charter* legjobb pilótájának a fia. Igen, büszke volt minderre, de sohasem kérkedett. Jó természetű gyerek volt, amennyire csak lehetett, senkivel sem éreztette, hogy kinek a gyermeke. Nem tartozott azok közé az elkényeztetett kamaszok közé, akik, ha a szüleik fontos pozíciót töltöttek be valamilyen közösségben, fent hordták az orrukat. Tisztelettudóan beszélt mindenkivel: pilótákkal, technikusokkal, még a legutolsó takarítóval is, és a pilóták gyermekeivel is jó barátságban volt. Cliffet mindenki szerette.

Jó természetét Barbarának köszönhette, de még inkább Fürge Sasnak és Jimnek. Neki kiskorától kezdve természetes volt, hogy a két indián többnyire itt él, vele egy fedél alatt, és Jimet valóban a testvérének érezte. Másfél évvel ezelőtt, amikor az anyja összeszidta, mert Nixont csúfolta, megszeppent, és többé nem felejtette el.

- Na, mi újság, fiam? - hallotta hirtelen Bob hangját, és a férfi a vállára tette a kezét, éppen úgy, mint egy órával korábban Mr. Bradshaw. - Megint itt őgyelegsz ahelyett, hogy egyenesen hazamennél?

- Jaj, apa! - kiáltott fel a fiú. - Hiszen csak azért jöttem errefelé, mert láttam, hogy éppen leszállsz. És ma jelesre feleltem földrajzból, a tanár megdicsért. És van egy újságom is, ha érdekel.

- Gratulálok, fiú! - nevette el magát Bob. - Ilyen dolgokat akarok hallani mindig tőled. És persze, hogy érdekelni fog a híred is, csak előbb hadd menjek be az irodába, és adjam le a papírokat. Bejössz te is, vagy megvársz itt?

Cliff az utóbbit választotta. Az iroda egyben repülésirányító központ is volt, nem nagyon szerette, mert zsúfolt, sötét helyiség volt. Ha már épületen belül kellett lennie, akkor inkább a tornyot választotta. De amikor csak lehetett, inkább a szabadban maradt, és a gépeket nézte. Mostanában már ritkábban ment közel hozzájuk, ismerte már minden szegecsüket, csavarjukat, csűrőfelületüket. Inkább távolabbról figyelte a gépek mozgását, a hangárok sürgő-forgó életét. Tetszett neki a repülőtér mozgalmas világa, ahol jóformán sosem volt szünet. Ahogyan tekintetével átfogta az egészet, háttérben a csillogó tóval, a Remetelakot takaró fehér sziklával, az égen lassan úszó felhőkkel, a magas hegyek itt-ott még havas csipkeszegélyével, a fenyőerdők haragos zöldjével, úgy érezte, semmi sem lehet ennyire szép és izgalmas. Semmi, csak az a hír, amit már alig várt, hogy megoszthasson az apjával.

Teljesen elmerült az eléje táruló látványban. A hármas hangárból egy kis *Piper Cub*[145]-ot toltak ki éppen. A fő épület keleti oldalán állt az az öreg *Dakota*, amelyről a légivállalat a

[145] Kis egymotoros sportgép

nevét kapta. Észak felől az egyik helikopter kelepelt egyre közelebb, és kényelmesen ereszkedett le a kijelölt kör közepére. Cliff ismerte a pilótát, Donald Kirmer volt az. Vele sokszor repült már, kedvelte a hallgatag, ám vidám embert, és a lányával egy osztályba járt. Tetszett neki a vöröshajú Betty Kirmer. Annyira, hogy elszomorodott, amikor megtudta, hogy a lány jövőre nem Salt Lake Cityben fogja folytatni a tanulmányait, hanem Nyugatra megy, San Franciscóba, a nagynénjéhez, és egy ottani középiskolába fog járni. Betty azonban vigasztalta.

- Jaj, Cliff, hiszen az még annyira messze van! Na, ne lógasd az orrod, hallod? Előttünk a nyár!

A fiú összeszedte magát, és gondolatban igazat adott a lánynak. A szeptember valóban nagyon távoli volt még, és addig sok minden történhetett. Ő maga még egyáltalán nem tudta, hol fog tovább tanulni. Fejében teljes káosz uralkodott. Mindent szeretett volna, és nem tudta, mihez kapjon. Odavolt a földrajzért, a csillagászatért, de vonzotta a repülés is. Eddig csak egyetlen egyszer jutott odáig, hogy apjával kettesben felszálljon, és öt percig vezesse a gépet. Izgalmas öt perc volt, úgy érezte, soha nem felejti el.

Gondolataiból az apja hangja rázta fel.

- Gyerünk, Cliff, mehetünk haza. - A zsebébe nyúlt, és a fiú kezébe nyomta a dzsip kulcsát. - Nesze. Az én felelősségemre te vezetsz hazáig.

Cliff szélesen elvigyorodott, és beült az ütött-kopott *Willys*[146] kormánya mögé. Bob melléje telepedett, egyik lábát kint hagyta a kocsi hágcsóján, és elégedetten tekintett a fiára. Felpörgött a motor, a kocsi egy alig érezhető rántással elindult, és a fiú, elrejtve boldog vigyorát, szigorú szemekkel meredt az egyébként jól ismert útra. Hazáig tökéletesen el is felejtette az újságban olvasott cikket, és mire beállt a garázsba, már csak az éhséget érezte. Reggel óta nem evett, a tízóraiját otthon felejtette. Újabban gyakran felejtett el hol ezt, hol azt, Barbara nem kis bosszúságára, de ugyanakkor a mulatságára is.

- Hol jár az eszed, fiam? - korholta nevetve. - Legközelebb a fejedet hagyod el valahol.

Anyja ma csirkepaprikást főzött, és amint beléptek a házba, mindkettőjük orrát megcsapta az étel ínycsiklandozó illata. Bobbal egymást lökdösve, nevetve vonultak a fürdőszobába kezet mosni, az asszony pedig mosolyogva nézte őket a konyha ajtajából.

- Na, megéritek a pénzeteket mindketten.

Az ebéd kitűnő volt, szótlanul ettek mindhárman, és csak amikor már jóllaktak, akkor szólalt meg Bob.

- Mintha mesélni akartál volna valamit, fiam.

- Igaz! - csapott a homlokára Cliff. - Az utcán a kezembe akadt az öreg Williams újságja, az a dilis Alpert biztosan elvesztette. Abban láttam egy érdekes cikket. Képzeljétek, az oroszok fellőttek egy embert a világűrbe!

Izgatottan mesélte el a történetet, szülei figyelmesen hallgatták. Később Cliff visszavonult a szobájába tanulni, szülei viszont még ott maradtak a konyhában, és halkan beszélgettek.

- Nem tudom, mi lesz ebből a gyerekből - mondta elgondolkodva Bob. - Láttad, mennyire lázba hozta ez a hír?

---

[146] A Chrysler által gyártott terepjáró

- Láttam - felelte Barbara. - De azt meg naponta látom, hogy nincs benne kitartás, hogy komolyan tanuljon. Ha te is arra gondolsz most, amire én, akkor azt kell mondanom: belőle a büdös életben nem lesz űrhajós. Nem mintha azt szeretném… Még azt sem nagyon szeretném, hogy összevissza röpködjön, mint te. De ki tudhatja? Majd meglátjuk ősztől kezdve, hogyan boldogul a középiskolában.

A világűr meghódításában egyelőre úgy tűnt, az oroszok lefőzték Amerikát. Látszólagos előnyre tettek szert, ami egyeseknek nagyon nem tetszett. De az amerikai űrprogram még nem volt felkészülve arra, hogy embert küldjön a kozmoszba. A késedelmet az okozta, hogy a hordozó rakéták fejlesztése akadályokba ütközött. Kennedy elnök, azon a konferencián, amelyet a Fehér Házba hívott össze, megjegyezte, hogy a NASA-nak minden lehetőt el kell követnie az előny visszaszerzésére.

- Uraim - fordult a két férfi felé - szeretném, ha megértenének. Nem puszta nemzeti büszkeségből mondom, amit mondok. Az oroszok vetélytársaink sok mindenben. Ha az űrkutatásban előnyre tesznek szert, a későbbiekben ezt ellenünk is felhasználhatják. Önöknek nem kell magyaráznom, mivel jár ez. A legmerészebb tudományos-fantasztikus szerzők sem tudták még megálmodni azt, ami ezután fog következni. Fegyverkezési verseny, amely a világűrre is kiterjedhet. Ezt szeretném elkerülni.

A szakemberek lázas tevékenységbe fogtak. Voltaképpen készen volt már a *Mercury*[147], asztronautákat is kiképeztek, csak az említett rakéta-probléma gátolta a kísérlet sikeres folytatását. A *Cape Canaveral*[148]-i központban éjjel-nappal folyt a munka, és az eredmény sem maradt el: május ötödikén fellőtték az első amerikai űrhajóst is. *Alan B. Shepard*[149] repülése nem volt olyan látványos tett, mint Gagariné, csak szuborbitális pályán emelkedett 116 mérföldnyi magasságba, és az Atlanti Óceánra szállt le, 302 mérföldnyi távolságra a kilövés helyétől. De kezdetnek ez az eredmény is jó volt, mert bebizonyította, hogy a *Freedom 7* névre keresztelt űrhajó megfelel a követelményeknek, és a *Redstone*[150] hordozórakéta, ha tovább fejlesztik, képes lesz sokkal nagyobb teljesítményekre is. A várt eredmény nem is maradt el: július második felében[149] egy újabb asztronauta, *Virgil „Gus" Grissom*[150] ismételte meg Sheppard bravúrját, és ezzel biztosította a helyét a NASA hírességeinek a listáján.

Cliffet egészen felvillanyozta ez a két amerikai siker. Nem törődött vele, hogy technikailag talán kisebbek voltak, mint az orosz Gagarin teljesítménye: amerikai önérzete azt súgta neki, hogy hazája asztronautái hamarosan nem csak utolérik a szovjeteket, hanem le is hagyják

---

[147] A NASA első generációs űrhajó-típusa

[148] Az Egyesült Államok űrrepülőtere Floridában

[149] Alan B. Shepard altengernagy (1923-1998)

[150] A NASA eredetileg kétlépcsős ballisztikus rakétákkal kísérletezett, csak később tértek át a háromlépcsős változatra, amely más földkörüli pályára tudta állítani az űrhajókat

[149] A forrásanyagok ellentmondásosak: egyes helyeken június 21, másutt július 21 szerepel. A valódi dátum az utóbbi

[150] A második amerikai asztronauta (1926-1967) szintén csak szuborbitális „űrugrást" hajtott végre, de ezzel bebizonyította, hogy lehetséges a hosszabb űrrepülés is. Később a Gemini-programban, 1965 márciusában több, mint 4 órát töltött az űrben, és ő lett volna az első amerikai űrhajós, akinek a Holdra kellett volna lépnie. 1967-ben, az Apollo 1 hírhedt kiégésében vesztette életét, felszállás előtt

őket. Magánszorgalomból naplót kezdett vezetni az egymást követő űrkísérletekről, és ebbe a naplóba válogatás nélkül kerültek be German Tyitov, Alekszej Leonov, Pavel Beljajev, John Glenn nevei és teljesítményei[151]. Sziszifuszi munkával, újságokat böngészve, rádiót hallgatva, tévét nézve és telefonálgatva egészítette ki az ismereteit rögzítő naplót a fiú. Lelkesen számolgatott, nem egyszer ott maradt tanítás után az iskolában, és Mr. Bradshaw tanácsát kérte, ha egy-egy bonyolultabb számításnak nem jutott a végére. Örömmel tapasztalta, hogy a tanár ugyanolyan lelkesedéssel követi a világűr meghódítását, mint ő, és valamiféle szövetség alakult ki tanár és diákja között. Néha cinkosan összenevettek, és a férfi büszke volt rá, hogy az osztályból legalább egy gyerek ennyire komolyan veszi azt, amit a legtöbb ember kétkedéssel fogadott. Igen, voltak olyanok, akik el sem hitték, hogy az ember képes volt elhagyni szülőbolygóját, és ki tudott lépni a világűrbe. Ezek a szkeptikusok váltig hangoztatták, hogy szemfényvesztés az egész, ember nem képes erre. Cliff hite néha megingott, és ilyenkor tanácstalanul fordult a tanárhoz.

- Fiam, nem mindenki képes elhinni vagy elfogadni a tényeket - magyarázta neki Bradshaw. - Ne feledd el, hogy amikor Stevenson megépítette az első gőzmozdonyt, akkor is akadtak olyanok, akik fennen hirdették, hogy az emberi szervezet képtelen elviselni ekkora „száguldást”. Még arra is vetemedtek, hogy lovas küldöncöt küldtek ki a vonat elé, hogy figyelmeztesse az embereket a csoda érkezésére. Meg kell szoknod valamit, Cliff. Az emberek fantáziája nagyon is földhözragadt. Verne Gyula regényeire is azt a bélyeget sütötték, hogy egy beteg képzelet szüleményei. Pedig azóta igenis létezik tengeralattjáró, űrutazás, és sok minden más is. A Földet is körül lehet utazni, nem is nyolcvan nap alatt, hanem sokkal gyorsabban. Tanulj meg egy dolgot, fiam: az ember természete tunya. Képtelen az önálló gondolkodásra. Képtelen valóságként elhinni a nyilvánvaló eseményeket, ott is kételkedik, ahol nem kellene. Más dolgokat pedig kész elhinni, bizonyítás nélkül is, mert úgymond „meg vagyon írva”. - A férfi figyelmesen nézte tanítványát, vajon az mit szól ezekhez a szavakhoz. - Ezért van az, hogy papok és prédikátorok szava akadálytalanul és főleg szűretlenül eljut az emberekhez, de a tényekkel azok képtelenek megbirkózni. Hazugság az, amiben élnek. Önámítás.

- Azt hiszem, értem önt, uram - felelte a gyermek. - Én régóta gondolkodom ilyesmin, csak nincs senki, akivel megbeszélhetném. A szüleim elfoglalt emberek. Nyílt gondolkodásúak, de sosem érnek rá, hogy velem igazán foglalkozzanak. Az édesanyám ugyan tanár, az édesapám pedig pilóta. Ismeri őket. De… Elfoglalt emberek, és ha ezzel állnék eléjük, talán meg sem értenének. - Elszégyellte magát a szavaiért. - Uram, nem is pontosan így van ez, ahogyan elmondtam önnek. Nem tudom én sem… Senkit sem akarok igazságtalanul megbántani… A bátyám - talán tudja, Mr. Bradshaw, hogy van egy fogadott bátyám, aki uintah indián - ő talán megért engem. De senki más. A családban azt hiszik, még mindig gyermek vagyok. Kényeztetnek. Pedig nekem nem kényeztetésre van szükségem, hanem arra, hogy embernek nézzenek végre. Érti, Mr. Bradshaw?

A pedagógus értette. Nagyon is. Annyira, hogy hajlandó lett volna a magáévá fogadni ezt a nyíló értelmű gyereket, mert neki nem volt sem felesége, sem fia. Oktatta volna, egyengette volna az értelmét, az útját az életben. Hosszú pályafutása során még sosem találkozott ilyen gyerekkel, akit érdekel a világ, és aki hajlandó a legmagasabb erőfeszítésre: a nyílt és szabad gondolkodásra.

---

[151] German Styepanovics Tyitov: a második szovjet űrhajós. Alekszej Leonov és Pavel Beljajev hajtották végre az első páros űrrepülést a Vosztok 3 és Vosztok 4 fedélzetén. John Glenn volt az első amerikai űrhajós, aki körülrepülte a Földet

- Jól van, Clifford - mondta Bradshaw. - Még majd beszélünk erről. Most eredj haza, és gondolkodj tovább. És a világért abba ne hagyd a naplód vezetését. Nekem bármikor megmutathatod. Nem foglak kinevetni, sem gyermeknek nézni emiatt. Sőt.

Cliff boldogan ment haza, és nem felejtette el Bradshaw tanításait, sem azt a bizalmat, amivel a férfi fogadta az ő közeledését. Ettől kezdve, ha magányosnak érezte magát, az iskolában, megtalálta ennek az ellenszerét is. Senkivel sem osztotta meg a gondolatait. Szüleinek megemlítette ugyan, hogy a földrajztanár segíti a tanulásban, de azt nem árulta el, hogy pontosan miben. Bettyvel sem osztotta meg a titkait, mert attól tartott, hogy a szép kislány kinevetné. Talán nem így volt, de Cliff félt, hogy nevetségessé válik az előtt a lány előtt, akit először érzett vonzónak, mint nőt.

Igen, Betty Kirmer vonzotta a fiút, mint virág a méhet. Amikor csak tehette, hazakísérte, és boldog volt, ha ezeken a rövid utakon Betty megfogta a kezét. Moon Lake Lodge nem volt nagy település, mindenki mindenkit ismert benne, és Cliffet annál inkább ismerte az egész kisváros. Nem törődött ezzel, hűségesen kísérgette a lányt, hétvégeken pedig úgy rendezte a dolgát, hogy minél több időt tölthessen vele. Ha az időjárás mostoha volt, az iskola állandóan nyitva tartó könyvtárában ücsörögtek, és a könyveket bújták kettesben. Együtt fedezték fel az irodalom legszebb verseit, történeteit. Együtt olvasták, kissé szemérmesen, az első szerelmes verseket, amelyek mindkettőjük lelkét megmozgatták. Ha viszont szép volt az idő, és a természet megengedte a vállalkozóknak, hogy behatoljanak a titkaiba, akkor a két kamasz együtt tette ezt meg. Nem volt a környéknek olyan zuga, ahol meg ne fordultak volna, és barátságuk nagyon hamar alakult át azzá, amit mindketten vártak ugyan, de még nem ismertek: szerelemmé. Mindketten örvendtek a felfedezésnek, és igyekeztek is kihasználni minden pillanatot, amikor kettesben lehettek. Félénken, ugyanakkor kíváncsian közeledtek egymáshoz, és észre sem vették, mikor alakult át a kapcsolatuk olyasvalamivé, amiben eddig még nem volt részük.

Amint beköszöntött a nyár, és vele együtt a szünidő, a két gyerek elválaszthatatlanná vált. Kirmerék közel laktak Mitchellékhez, nem volt nehéz összeegyeztetni a programjukat. Gyakran kerékpárra kaptak, és látszólag céltalanul bolyongtak a tó mentén, bejárva a part minden zugát. Cliff félt elvinni Bettyt csónakázni, mert még nem felejtette el azt a kalandot, amit a kis Jessicával élt át, és ami miatt Fürge Sas annyit betegeskedett. De a vonzás sokkal erősebbnek bizonyult a félelem taszításánál, és egy szép augusztusi napon erre is rászánta magát.

A fiú izmos volt, korához képest erős és fejlett. Napégette bőre sötétbarnára sült, a lány csodálattal tekintett rá. Felnőttes előrelátással készített össze mindent erre a napra, egy kosárkában elemózsiát vittek magukkal, amit a szigeten akartak elfogyasztani. A kerékpárokat a stég mellett hagyták, és sietve beültek az egyik kenuba.

- Nem félsz velem jönni oda? - kérdezte Cliff, és megszorította Betty kezét. - Ha félsz, még visszafordulhatunk…

A lány megvonta a vállát, és nevetett.

- Mitől félnék? Úszni tudok, ne aggódj. Ha bármi bajba kerülnénk, nem leszek tehetetlen, és nem kívánom, hogy te ments ki belőle. Tudok vigyázni magamra.

Vidáman kötöttek ki a szigeten, és azonnal bejárták a kis földdarabot. Később letelepedtek a forrás közelében, egy hatalmas fenyő tövében, és jó étvággyal megebédeltek, aztán csak pihentek egymás mellett, és az égbolton magasan úszó bárányfelhőket bámulták szótlanul. Észre sem vették szinte, mikor ért egymáshoz a kezük. Ujjaik kíváncsian kulcsolódtak egybe, majd ismét elhagyták egymást csak azért, hogy egy pillanattal később megint összeérjenek.

A lány felemelkedett a földre terített takaróról, és Cliff némán figyelte a mozdulatait. Betty feltérdelt, a nyaka mögé nyúlt, és teljes természetességgel oldotta ki a fürdőruhája melltartóját. A fiú csak bámulta, és egy szót sem tudott szólni. Akkor is néma maradt, amikor a lány föléje hajolt, és megcsókolta. Később pedig, amikor már mindketten meztelenül hevertek a napon, nem is tartották szóra érdemesnek azt, ami történt. Boldogok voltak mindketten. Az első együttlét gyönyörűsége szétfolyt az ereikben, és semmi másra nem tudtak gondolni, csak a jelen pillanat szépségére.

Augusztus utolsó napjaiban Jim is hazalátogatott egy rövidke időre. Nem volt sok ideje, szeptember elején Los Angelesben akart lenni. Sikerrel felvételizett a *UCLA*[152]-re, néprajzot akart hallgatni, és alig várta, hogy elkezdhesse a tanulmányait. Cliff éppen nem volt otthon, amikor az indián fiatalember hazaérkezett.

- Jim, nem hiszek a szememnek! - ujjongott Barbara, amikor a fiú belépett. - Hogy megnőttél, megemberesedtél! Gyere már be, és ülj le, hiszen itthon vagy! - Megölelte, megcsókolta a fiút. - Apád és Cliff nincsenek itthon. Jól utaztál?

- Igen, köszönöm - felelte Jim. Kimutatott az ajtón, az udvarba, ahol egy Harley Davidson állt a diófa alatt. - Ezzel jöttem. A sajátom, a zsebpénzemből vettem. Most szabadon vándorolhatok, amerre csak tetszik. Nagyapám hogy van?

Barbara nem felelt azonnal. Igyekezett elrejteni az érzéseit, nem akarta elszomorítani a fiatalembert. De nem titkolózhatott a végtelenségig. Jimre nézett, és halkan mesélni kezdett.

- Nagyapád megint rosszul van. Hetek óta nem mozdult ki a szobájából. Csak fekszik ott, és néz némán. Nem tudom, mit tehetek vele.

A fiú lehajtotta a fejét. Értett mindent. Tudta, hogy Fürge Sas nagyon öreg. Azon csodálkozott, hogy ilyen sokáig bírta. Talán az indián életforma őrizte meg ilyen magas korig. Azon töprengett, neki vajon milyen hosszú életet szán a sors. Halkan felelt.

- Barbara… Anyám… Ugye, mondhatom így? - Elakadt a szava, csak hosszú szünet után tudta folytatni. - Nagyapám nagyon öreg. Ha jól számolom, idén lesz kilencvennyolc éves. Én sem tudom pontosan, de talán még ő maga sem. Amikor ő született, még nem vezettek ilyen pontos nyilvántartást senkiről, különösen nem az itteni indiánokról. Emlékszem, egyszer azt mesélte nekem, hogy az ő születésének az évében dúlt a polgárháború. Tudom, hogy már nem sokáig bírja… És azt is tudom, hogy tehetetlenek vagyunk. El kell fogadni ezt, akármilyen szomorú is.

Elhallgatott. Egyszerűen képtelen volt folytatni a beszédet. Lassan megfordult, és felment a lépcsőn az emeletre, be a nagyapja szobájába. Halkan nyitotta ki az ajtót, lábujjhegyen lépett be. A szobában félhomály volt, a félig leeresztett redőny résein alig szűrődött be a kinti fény. Szeme nehezen szokta meg a sötétséget, tanácstalanul nézett körül, és meglátta az öregembert az ágyban.

Fürge Sas szeme csukva volt. Ha nem látszott volna mellkasa lassú emelkedése és süllyedése, Jim azt hihette volna, hogy már nem él. De az öreg élt és lélegzett. Jim csak állt az ágy mellett, és megpróbálta elképzelni, vajon mit érez, mit álmodik a nagyapja. A mozdulatlan testen nem látszott semmiféle mozgás, csak a lélegzés egyhangú, ütemes tágulása, összeszorulása. Ebben a nehéz csendben a fiú úgy érezte, hirtelen valamiféle erő elkapja, és

---

[152] University of California Los Angeles - a Kaliforniai Egyetem

felemeli. Mindaz, amit eddigi élete során megtanult, elsajátított a világ dolgaiból, most előjött a lelkében. Érezte a természetfeletti energiát, amely még életben tartotta Fürge Sast. Érezte a világ forgását, amely magával ragadta őt is, a környezetét is. Sejtette, hogy árgus szemek figyelik észrevétlenül, valahonnan messziről. Vagy talán itt vannak, a közvetlen közelében?

Szú percegett valahol. A nyitott ablakon keresztül behallatszott egy leszálló repülőgép motorzúgása. Gyerekhang kiáltott az utca túloldalán. Ölyv sivított élesen, szél borzolta meg a ház előtti diófa lombját. Meglebbent a függöny, egy láthatatlan kéz félrelegyintette, és a szobában erősebb lett az eddigi tompított fény. Jim mereven állt még mindig, és a nagyapját nézte. Még csak nem is pillantott a szemével, látása elhomályosodott egy pillanatra, és hirtelen úgy látta, mintha az ernyedt test megmoccant volna a takaró alatt. Káprázott volna a szeme? Az érzékei játszottak vele kegyetlen játékot?

A mély csendbe belehasított egy hang. Nagyon mélyről jövő, érces, zengő hang volt, és a fiú csak hosszú pillanatok múlva eszmélt rá, hogy a nagyapja énekel. Fürge Sas szeme még mindig le volt csukva, de az ajkai megmozdultak, és egyre erősebben zengett közülük az a gyászdal, amelyet Jim már nagyon régen hallott utoljára. Alig emlékezett rá. Apró gyermek volt még, amikor a szülei meghaltak. Akkor is a nagyapja énekelte az uintahok gyászdalát. És most önmagát búcsúztatta vele.

Semmi más nem mozdult, csak az öreg indián ajkai. A dal egyre zengőbben szárnyalt, betöltötte a kis szobát, visszhangzott a falakon, kiszállt az ablakon keresztül a szabadba, és megint visszatért, mintha a hegyek is búcsút intettek volna a távozni készülő léleknek. Most már teljes erővel szállt a gyászdal, és Jim észre sem vette, mikor nyílt ki mögötte az ajtó, és lépett be Barbara. Az asszony meghallotta az éneket, és feljött megnézni, hogy ki énekel. Ő nem ismerhette az ősi szokást, keveset vagy semmit sem hallott róla.

A fiú csak egy pillantást vetett nevelőanyjára, aztán visszafordította a tekintetét a nagyapjára. Fürge Sas szeme nyitva volt, a mennyezetet bámulta mereven, és egyre csak énekelte tovább a dalt. Aztán lassan balfelé fordította a szemét, és a tekintetén látszott, hogy tudja, hol van, kik veszik körül. Egyet pillantott, majd még egyet, és visszafordult a mennyezet felé. Mindaddig úgy maradt, amíg be nem fejezte a dalát. Mély csend ült ismét a kis szobára, végtelen perceken keresztül semmi hang nem hallatszott, még a kinti világ is elhallgatott.

Barbara megkövülten nézett maga elé. Már tudta, mi következik. Tudta, hogy ez az öreg ember, akit apjaként szeretett, nem sokáig marad már közöttük. Remegő ujjakkal nyúlt Jim keze után, és belé kapaszkodott. Még nem mert sírni, de érezte, hogy a torkát szorongatják a feltörni készülő könnyek.

A görcsös, sötét kéz megmozdult a takarón. Fürge Sas felemelte az ujját, és magához intette a két néma embert. Iménti dala mintha minden erejét kiszívta volna, csak nagyon halkan, erőtlenül tudott megszólalni. Barbara és Jim visszafogták a lélegzetüket, és úgy hallgatták az öreg indián szavait.

- Lányom… Unokám… Nekem most el kell mennem tőletek. Manitou szólít. Magához rendelt az örök vadászmezőkre. Sok tavaszt éltem meg népem körében. Sok testvéremet láttam elpusztulni. Volt idő, amikor gyűlöletet éreztem emiatt a sápadtarcúak iránt. Meg akartam bosszulni népem kipusztulását, elégtételt akartam szerezni a kínjaikért. A kisemmizésükért. Azért, mert a fehér ember elvette a földet, és ezzel elvette a reményt is. Aztán megismertem egy embert, akit testvéremként szerettem. Edwin Cole volt az az ember. Az első sápadtarcú, akit meg tudtam kedvelni. Miért is? Mert ugyanúgy érzett és gondolkodott, mint egy uintah. Évtizedekig ő volt az egyetlen barátom.

Az indián elhallgatott. Látszott rajta, hogy kimeríti a beszéd. Barbara megmozdult, és szólni készült, hogy kíván-e valamit, talán egy korty vizet, de Fürge Sas elértette a szándékát, és tagadólag intett. Nem volt már szüksége semmire, csak az erejét akarta összeszedni, hogy be tudja fejezni, amit elkezdett. A nő tehetetlenül ernyedt vissza előbbi helyzetébe, csak a keze szorongatta kétségbeesetten Jim kezét.

- Aztán megszületett az unokám, Jim. Nem sokkal később meghalt a lányom és a vejem. Magamra maradtam ezzel a fiúval, és nem tudtam, hogyan fogom felnevelni úgy, hogy ne abban a sorsban kelljen osztoznia, ami a törzsének jutott. Reménytelennek látszott. És akkor megjelent ismét a barátom, és magával hozott egy értékes embert. Bob Mitchellt. Azt a sápadtarcút, akit másodiknak kedveltem meg életemben. Ő a te nevelőapád, Jim. És a te férjed, lányom. Ő mentette meg az életedet, Jim. Ha ő nincs, te sem vagy már. Tiszteld Bob Mitchellt, szeresd mindig a nevelőanyádat, akinél jobb talán az édesanyád sem lehetett volna, ha megéri, hogy felneveljen. Szeresd és óvd tehetséged szerint a fogadott testvéredet, Cliffet, mert gyermek még, és sok veszedelem vár rá az életben.

Ismét elhallgatott. Nehezen lélegzett, szeme lecsukódott egy időre, és a két ember egy adott pillanatban úgy érezte, hamarosan üt Fürge Sas órája. Csend nehezedett ismét a szobára. De az indián még mondani akart valamit. Ismét kinyitotta a szemét, és szeretettel, szinte szomorúan nézett Barbarára és Jimre.

- A mi törzsünk hagyományaiban a halál nem szomorú dolog, hanem dicsőség. A test megkínzatik és elporlad, de a lélek szabaddá válik, és Manitou elé kerül. Sem az nem érez szomorúságot, aki elmegy az életből, sem azok, akik itt maradnak, és búcsúztatják a távozót. Legyen ez most is így, gyermekeim. Ha én most mégis szomorú vagyok egy kicsit, annak az az oka, hogy nagyon keveset lehettem veletek. Még szerettem volna jót tenni… Még meg akartalak volna tanítani benneteket sok mindenre, ami a többi ember szemében talán butaság… Pedig nem az. Mindnyájan a természet gyermekei vagyunk. Ismerni kell a világot. - Most megtorpant a beszédben, és a kezével intett hogy Barbara és Jim lépjenek közelebb. Engedelmesen melléje léptek, és Fürge Sas megfogta mindkettőjük kezét. Az unokájáét megszorította egy kicsit, a maradék erejével, Barbaráét pedig gyengéden megsimogatta. Ki hitte volna, hogy ebben az erős emberben ennyi szeretet rejtezik? - Benneteket kérlek meg arra, hogy gondoskodjatok rólam, ha már nem leszek. Jobban szerettem volna, ha Bob és Cliff is itt vannak, de… Annyi időm nincs már. Mennem kell. - Felsóhajtott. - Ha meghalok… Temessetek el uintah szokás szerint, az erdőben. A Remetelak mellett. Bent, ahol a legsűrűbb a fenyves. A síromra csak egy nagy követ tegyetek, más jelre nincs szükség. Jim, te menj el a rezervátumba, és hívd el a varázslót. Ha még él, és tud mozogni. Ő végezze el a szertartást. Ha nem ő, akkor te tedd meg. Mellém ne temessetek semmit. Fegyverem nincs már, a békepipámat régen eldobtam, még fiatal koromban, amikor azt hittem, sohasem lesz rá szükségem. Csak egy indián takarót tegyetek rám.

Hosszabb szünetet tartott. Arcára már kiült a jellegzetes kifejezés, amely semmilyen kétséget nem hagyott Barbarában és Jimben afelől, hogy közel a perc, amikor eltávozik örökre. Az öreg szemei lecsukódtak, és többé nem nyíltak már fel. Amit még mondani akart, azt már vakon is elmondhatta. A keze tartása is elernyedt Barbara és Jim kezében. Nagyon halkan szólalt meg utoljára.

- Szeressétek egymást. Segítsétek egymást. Féltsétek egymást egészséges féltéssel, mert nagyon sok veszedelem közeleg. Egyedül egyikőtök sem fog tudni szembenézni velük. Csak együtt. És… néha… ha nincs jobb dolgotok, emlékezzetek egy bolond vén indiánra, akitől mindezt megtanultátok. Ígérjétek meg nekem…

- Megígérjük - szólalt meg egyszerre az asszony és a fiú, olyan nehezen, mintha évek óta nem beszéltek volna. - Megígérjük…

És mialatt ez az egyetlen utolsó szó elhangzott és elhalt, Fürge Sas örökre eltávozott közülük.

1962 semmivel sem volt jobb esztendő, mint az előző. A világ egén megint felhők gyülekeztek, és nem volt olyan ember, aki ne vette volna észre a fenyegetést. Újra kiéleződött a hidegháború Kelet és Nyugat között, a két nagyhatalom pedig, az Egyesült Államok és a Szovjetunió, készek voltak egymás torkának ugrani. Nyugtalanító volt az is, hogy Dél-Vietnamban, ahol a francia kivonulás szinte légüres teret hagyott maga után, az utóbbi két évben kilencszázról tizenötezerre szaporodott a katonai tanácsadók száma. Az ingatag rezsim nem volt képes megbirkózni a kommunista Vietkong térhódításával, és ha Amerika el akarta kerülni a koreai példát, tennie kellett valamit. Özönlött az ember és a hadianyag a déli országrészbe, Saigonban teljes főhadiszállást rendeztek be az amerikaiak. A CIA megfeszített erővel dolgozott, és próbálta kideríteni a kommunisták szándékait, kitotózni a következő lépésüket.

Bob kedvetlenül végezte a napi munkáját. Most már teljesen taposómalommá vált a repülés, jóformán semmi izgalmat, érdekességet, újdonságot nem hozott, és a napok egyhangúan teltek, egyik a másik után. Amióta Cliff nem volt itthon, csak a vakációkban, vagy egy-egy hétvégén, üres volt a ház. Barbara is megérezte az újabb hirtelen kedélyváltozást a férjén, de ezúttal tehetetlen szemlélője volt a folyamatnak. Belefáradt már, hogy folyton a férje lelki nyavalyáit gyógyítgassa, és az utóbbi időben egyre gyakoribbak voltak köztük a veszekedések. Az asszony komolyan foglalkozott a gondolattal, hogy felhagy jelenlegi háziasszonyi tevékenységével, és munkát keres. A repülőtér és a vállalat irányítása már profi kézbe került, azzal semmi dolga nem volt többé. Az Edwin Cole repülőtér kifejlődött, szinte túlnőtt önmagán, és egyre többször került szóba egy újabb bővítés. A transzkontinentális repülőjáratok kezdték egyre többször igénybe venni.

Az egyetlen alternatíva, ami kecsegtetőnek nézett ki, az a Moon Lake Resort-i sportkomplexum volt. Minden tél meghozta a maga nagy eseményét, most már rendszeresen itt rendezték meg az Amerika-bajnokságot, és két újabb szálloda is épült. Akár az adminisztrációban, akár a reklámok terén, Barbara úgy érezte, megállná a helyét. Két alkalommal is beszélt Paul Harris-szel, és az idős férfi biztatta, hogy vágjon csak bele.

- Semmi veszítenivalója nincs, Barbara - mondta Harris. - Nekem meg csak nyernivalóm lehet, ha maga is belép ebbe a társaságba. A *UDB* már nem egy kis vidéki kóceráj, hanem valódi nagyvállalat. Gondolkodjon rajta, nem sürgős. Gondolom, az sem mindegy, hogy mennyit keresne.

- Igaza van, Paul - felelte az asszony. - De nem tudom, Bob mit fog majd szólni ehhez. Vele még nem beszéltem a dologról, és félek, hogy a mostani idegállapotában nem is lenne tanácsos. Megszokta, hogy én otthon vagyok és várom, akárhonnan jön is meg. Nekem viszont már elegem van abból, hogy én legyek a család oszlopa. - Elgondolkodott egy kis ideig, nem volt biztos benne, helyes-e folytatnia. Végtére is Harris idegen, nem kötheti az orrára a magánügyeit. - Tudja… Amióta a gyerekek nincsenek itthon, és Fürge Sas meghalt, üres a ház. Igazság szerint unom magam. Szomszédolni, pletykálkodni sohasem szerettem. Olvasni igen, de már kívülről tudom az egész könyvtárat. Tévézni sem lehet a végtelenségig. Szeretnék hasznos lenni, mielőtt beleőrülök a magányba.

- Hmm - ingatta a fejét a férfi. - Ebből a szempontból talán nem volt okos dolog ideköltözniük. Magának nagyvárosi életre volna szüksége. Még fiatal, emberek közé kellene járnia.

- Ugyan már, fiatal! - kiáltott fel keserű mosollyal Barbara. - Negyvenkilenc éves vagyok, és semmit sem tudok felmutatni, amit én tettem volna! Nagyváros, azt mondja? Hol? Már attól is elszoktam, sajnos. Talán el sem hiszi, Paul, de az utóbbi két évben kezdtem igazán megérteni a férjem baját, hogy hontalannak, gyökértelennek érzi magát. Azelőtt azt hittem, csak hóbort a részéről. Most TUDOM, hogy nem az, mert én is érzem. - Felállt az asztaltól, és kezet nyújtott Harrisnek. - Viszlát, Paul. Még meggondolom, és ha döntöttem, telefonálok.

Végül mégsem telefonált legalább három hétig, mert Bob, amikor megtudta tőle, hogy mire készül, teljesen kiborult. Már veszekedni sem volt ereje, csak meresztette rá a szemét, és nem akarta elhinni, hogy ez az asszony, aki mellett a fél életét eltöltötte, ennyire megváltozott.

- Elment az eszed? - kérdezte rekedten. - Tanárnő vagy, nem adminisztrátor! Miért nem mész vissza tanítani? Bradshaw megígérte, hogy akármikor csinál neked helyet az iskolában! Ez nem elég?

- Nem! Nem elég! - felelte indulatosan Barbara. - Miért nem vagy képes felfogni, hogy már nem bírok megmaradni a négy fal között? Az iskola is csak ugyanaz lenne, valamivel nagyobb arányban! Olyan régen nem tanítottam, hogy talán már nem is volnék képes rá! És mi az, hogy nem vagyok adminisztrátor? Itthon mit csináltam éveken keresztül, azon kívül, hogy rád meg Cliffre meg Jimre főztem-mostam-vasaltam? Vezettem a vállalatod ügyeit, és nem is rosszul! Beletanultam! Más téren is meg tudnám tenni, hidd el! Miért érek én kevesebbet, mint te vagy akárki más? Mondd, miért? - Mérgében elsírta magát. Újabban gyakran sírt. - Bob, én semmi mást nem akarok, mint hasznos lenni! Érted? HASZNOS!!!

- Bánom is én, csinálj, amit akarsz! - legyintett mérgesen a férfi. - Látom már, hogy a fejedbe vetted a dolgot, és hat ökörrel sem lehet téged eltántorítani ettől. - Cigarettára gyújtott, és nem vette észre, hogy tévedésből a füstszűrőt gyújtotta meg. Idegesen a hamutartóba dobta a bűzlő cigarettát, és másikat vett elő. - Felőlem azt teszel, amit akarsz, nem szólok bele - mondta most már halkabban. - Majd én is megszokom valahogyan, hogy nem vagy itthon, amikor hazaérkezem.

Ha nagy nehezen is, de ebben maradtak, és Barbara már másnap felkereste Paul Harrist, hogy megbeszélje vele az új állását. A férfi betartotta az ígéretét, és azonnal alkalmazta az asszonyt. Egyelőre tanulmányoznia kellett az üzletvitelt, könyvelést, propagandát. Harris megmondta neki, hogy a három havi próbaidő után majd újra tárgyalnak, és Barbara választhat, mit szeretne csinálni.

- Semmit sem kell elsietnie - mondta. - Ideje van. Én nem szeretném, hogy olyasmivel foglalkozzék, amit aztán hamar megunhat. Ha már itt dolgozik, akkor csinálja kedvvel, amit csinál.

Barbara nagyon hamar feltalálta magát az új munkahelyén. Boldog volt, hogy nem kell az otthon négy fala között idegeskednie, hanem végre-valahára igazi feladata van. Pedig a munkája nagyon is általános volt. Afféle mindenes titkárnőként kötött ki Harris mellett, és mindenbe beletanult. Tárgyalásokat jegyzett elő a főnökének, üzletfelekkel értekezett telefonon, összegyűjtötte és osztályozta a beérkező ajánlatokat, prospektusokat, levelezést. Sportszereket gyártó, és azokat reklámozni kívánó cégekkel egyeztetett, szponzorokkal értett szót, összehozta a következő síidényre tervezett, gyerekeknek és felnőtteknek egyaránt szóló síoktatási programot. A szállodák karbantartásával foglalkozó külső cég képviselőjét falhoz állította leleményességével, mindenre kiterjedő figyelmével. Szívvel-lélekkel végezte a

munkáját, és ez hamarosan a külsején is meglátszott. Mintha éveket fiatalodott volna néhány hónap alatt, a tekintete izgatottan csillogott, és az utóbbi időben észrevette, hogy egyre több férfi fordul meg utána elismerő tekintettel.

Alakja meghazudtolta a korát. Még mindig csinos, jó megjelenésű asszony volt, szép arca kisimult a nyugodtabb, elégedettebb élet folytán, szőke haja ügyesen elrejtette az ősz szálakat. Harris nem győzte dicsérni.

- Barbara, maga egy tündér! - mondta elragadtatva. - Most már nem is tudnám elképzelni az irodámat maga nélkül! Eszébe ne jusson egy pillanatnyi szeszély miatt abbahagyni, mert a seriffel hozatom vissza! - fenyegette meg tréfásan.

- Olyan szeszélyesnek ismer, Paul? - nevetett vissza a nő. - Eszem ágában sincs abbahagyni! Örvendek, hogy végre olyasmit tehetek, amihez kedvem van.

Harris gyanakodva nézegette.

- És Bob mit szól mindehhez? - Megköszörülte a torkát. - Bocsásson meg. Remélem, nem voltam tapintatlan.

Barbara megrázta a fejét, és kinézett az ablakon. Most hogyan mondja meg ennek az idős férfinak, aki a férje, és közvetve az ő jótevője volt, hogy nagyon nehéz Bob véleményét kitapasztalni? Hogyan mondja meg neki, mit érez néha, amikor a férje tekintetében időnként gyanakvást, máskor alig leplezett csodálatot vél észrevenni? Hiszen ez nem is tartozik senkire, csak rá és Bobra. De az intim egyetértés nagyon nehezen verekedte vissza magát kettőjük életébe. A hosszú viszálykodás, mindkettőjük belefeledkezése a maga bajába bizony otthagyta a bélyegét.

Maga is meglepődött akkor, amikor a munkába állása után két héttel, Bob kisfiúsan feszengve közeledett hozzá este. Lerítt az arcáról, hogy nehezen szánja rá magát a beszédre. Köhécselt, sűrűn pislogott, és a nő, aki nem tudta nem észrevenni a férfi zavarát, majdnem elnevette magát. Csak az tartotta vissza a kacagástól, hogy tudta, ezzel mindent elrontana. Bob nem bírta magában tartani a mondókáját, és félszegen, kamaszosan kezdett udvarolni neki, mintha csak most ismerkedtek volna össze. Vakarta az üstökét, a zsebébe nyúlt, és egy cégjelzéses borítékot húzott elő.

- Izé… - krákogta - azt hiszem, a múltkor nagyon elvetettem a sulykot. Bocsáss meg. Szeretlek még mindig. Tessék - nyomta a nő kezébe a borítékot. - Hadd legyen ez az én ajándékom.

Barbara megtagadta volna női mivoltát, ha nem lett volna kíváncsi rá, mit rejthet a boríték. Izgatottan tépte fel, és mialatt a benne rejlő papírokat akarta kihúzni, egy fémes csengést hallott a padlón. Lenézett, és egy kulcs fénylett a cipője orra előtt. Felvette, megforgatta az ujjai között. Egy kocsi indítókulcsának nézett ki. Kérdő mosollyal nézett Bobra, az meg átölelte, és megcsókolta.

- Gyere csak velem a reptérre - fogta kézen, és kivonszolta a lakásból, a meleg nyári estébe. Barbara szótlanul lépkedett mellette, és meg sem merte kérdezni, miért nem ülnek be a dzsipbe, miért mennek gyalog. A férfi átkarolta a derekát, mint régen, fiatal korukban, amikor a Dunaparton vagy a Margit-szigeten andalogtak szerelmesen, és halkan mesélt neki. Pár

szóval említette John Glenn űrrepülését[153], ami már egyáltalán nem volt újdonság, és Barbara most már végképpen nem értett semmit.

Mire kiértek a reptérre, már egyáltalán nem tudta, mit gondoljon. Még mindig a kezében szorongatta a kapott kulcsot, de álmodni sem merte volna, mi vár rá éppen a repülőtéren. Zavarában az is eszébe jutott, hogy Bob talán elvesztette a józan eszét. Annál nagyobb volt a meglepetése, amikor a férfi elhúzta a kettes hangár nehéz kapuját, belépett és felgyújtotta a villanyt, aztán visszatért, és kézenfogva bevezette a hatalmas csarnokba. Középen egy ponyvával letakart valami állt, ami, az alakja után ítélve, autóra emlékeztetett.

- Nos, nem is vagy kíváncsi? - kacsintott most már magabiztosabban a férfi. Látszott rajta, hogy itt, a repülőtéren, sokkal jobban érzi magát, mint másutt. - Gyere csak, leplezzük le együtt ezt a valamit.

A súlyos vitorlavászon könnyedén csúszott le a betonozott padlóra, és Barbarának elállt a lélegzete: egy égszínkék, kétajtós Dodge Dart állt előtte csillogva. Mint egy izgatott gyermek a karácsonyfa alatt kínálkozó játékszerre, úgy meresztette rá a szemét. Közelebb lépett, remegő ujjakkal simogatta-tapogatta a kocsit. Nem akarta elhinni, hogy valóság az, amit lát. Attól félt, álmodik, és mindjárt fel kell ébrednie.

- Jaj, kedvesem… Te vén bolond! - Nem tudta, sírjon-e, vagy boldogan kacagjon. - Hogyan jutott eszedbe ilyesmi, mondd?

Annyira meghatotta a férfi figyelmessége, hogy szinte megköszönni is elfelejtette az ajándékot. Vezetni jól vezetett, még Bob is elismerte, hogy ügyesen és óvatosan bánik a volánnal, de most, hogy beült és begyújtotta a motort, majdnem le is fullasztotta izgalmában. Még nem indította el a Dodge-ot, csak élvezettel hallgatta a motor halk duruzsolását, tapogatta a műszerfal barnára pácolt faburkolatát, az ülés és az ajtókárpit világosdrapp-bordó bőr borítását, és erős vágyat érzett arra, hogy magába csípjen. A mellette lévő ülésen Bob szélesen mosolygott, és pontosan át tudta érezni a felesége örömét.

- Arra gondoltam, hogy… Mégsem illik egy titkárnőnek azzal az özönvíz előtti batárral munkába járnia. - Még mindig megvolt a régi családi Fordjuk, Barbara azzal intézte a bevásárlásokat, és azzal járt át Resortba is, a *UDB* telephelyére. Megszokta az öreg jószágot, Bob és társai pedig rendesen karbantartották, de mégiscsak ócskaság volt. - Meg aztán… Most már én is elkezdhetek egy kicsivel lazább életet élni. Arra gondoltam, hogy hosszabb hétvégeken elmehetnénk kirándulni, utazgatni. Hiszen amióta itt élünk, jóformán ki sem mozdultál ebből a katlanból. Mit szólnál például ahhoz, ha a következő hétvégén leruccannánk Salt Lake Citybe, Cliffhez? Végig a fennsíkon… Tudod, én eddig mindig csak fentről láttam. Most megnézhetném közelről is. Na?

Aznap éjjel, hosszú idő után, megint úgy szeretkeztek, mint hosszú évekkel ezelőtt. Kíváncsisággal és vágyakozva keresték egymás testét, dédelgették és becézték egymást, és Barbara teljesen elfelejtette, hogy valaha is volt közöttük összetűzés. Olyan önfeledten és boldogan adta át magát a férfi szerelmének, mint talán még soha.

Majdnem hajnal volt már, Bob halkan szuszogva aludt mellette, karját az ő derekán átvetve. Barbara még mindig nem tudott elaludni, nyitott szemmel feküdt, és az éjszaka neszeit hallgatta, amint a saját gondolataival keverednek. Meztelen bőrén apró borzongások futottak

---

[153] John Herschel Glenn ezredes, az USA első olyan űrhajósa, aki körülrepülte a földet. 1962 február 20-án közel öt óra alatt három teljes fordulatot tett a Föld körül Friendship 7 nevű, Mercury típusú űrhajóján

végig a nemrég átélt gyönyörtől, és arra gondolt, hogy ez az ember, akinek az életét adta, voltaképpen a legjobb, legbecsületesebb ember, akit valaha is ismert. Óvatosan, hogy Bobot fel ne riassza, felkelt, belebújt könnyű selyemköntösébe, és kiment a konyhába. Szomjas volt. A hűtőszekrényből elővett egy doboz narancslevet, töltött magának egy pohárral, és lassan szürcsölgetve az ablakhoz lépett. A kinti fényben sejtelmesen csillant meg a kocsi. Harmatcseppek szikráztak rajta, és a nő hirtelen elsírta magát.

„Nem az ajándék a fontos, hanem a jószándék" - hallotta valahonnan messziről édesanyja szavát. Régmúlt gyermekkorában arra oktatta, hogy a szerény ajándék is szerezhet nagy örömöt, ha szívből adja, aki adja, és ha ugyanúgy szívvel fogadja a megajándékozott. És most szégyellte, hogy annyira örült az autónak. Voltaképpen nem is annak örült, hanem hogy visszakapta a férje szerelmét, de még inkább a szeretetét, amit pedig már elveszettnek hitt.

Ha az égben, vagy akárhol másutt, létezne egy krónikás, aki részletesen és pontosan feljegyez minden eseményt egy nemzet életében, akkor minden bizonnyal nagyon sok feljegyeznivalója lett volna az utóbbi másfél esztendőben. Amerika népe belekóstolt a büszkeségbe épp úgy, mint a rettegésbe. Az a tény, hogy az Egyesült Államok végre utolérte a Szovjetuniót az űrkutatás terén, és az elnök kijelentette, hogy még az évtized vége előtt ember fog a Holdra lépni, semmivel sem enyhítette a fenyegető jeleket, amelyek elgondolkodtatták Kennedyt és kormányzatát.

Mintha egy átok ült volna a nemzeten. Szinte a második világháború befejeződése óta nem volt megnyugvás, béke. Egymás után jöttek a viharok, mintegy figyelmeztetésként, hogy az egykori szövetséges esküdt ellenséggé vált, és sok politikus, így utólag, meggondolatlanságnak tartotta azt a hatalmas arányú segélyt, amellyel Roosevelt elnök jóhiszeműen segítette a nácik ellen harcoló Sztálint. A diktátor már rég eltűnt a történelem süllyesztőjében, és vele buktak szinte az összes csatlósok, a keményvonalas kommunista vezetők, de a szellem nem bújt vissza a palackba, tovább kísértett Európában is, és másutt is. Még elevenek voltak a koreai háború sebei, amikor már két újabb konfliktus fenyegette a világot. Alig múlt el 1956 vészteljes esztendeje, a közel-keleti összetűzés és a vérbe fojtott magyar forradalom, máris újabb rém ütötte fel a fejét. A berlini krízis arra intett: nincs, és egyhamar nem is lesz béke az öreg kontinensen. A legkeményebb bolsevik elveket valló keletnémet vezetés egyszerűen fittyet hányt a Berlin helyzetét és státusát biztosító négyhatalmi egyezményre, és blokád alá vonta Nyugat-Berlint. Megszűnt a szárazföldi áruszállítás, sem közúton, sem vasúton nem lehetett megközelíteni a várost. Nyugat-Berlin lakossága éhezett, fázott, kínlódott. Az egyetlen összeköttetés a légi szállítás volt.

És mintha ez nem is lett volna elég, Walter Ulbricht[154] még 1961-ben elrendelte a hírhedt Berlini Fal felépítését, ezzel mintegy gettóba zárva a berlinieket. A Nyugat a körmét rágta mérgében és tehetetlenségében. Egyebet nem tehettek a demokrata politikusok, mint elítélni ezt a terrort. Az egyetlen olyan államférfi, aki tenni is kész volt Berlin szabadságáért, Kennedy elnök volt. Utasította a légierő vezérkari főnökét, hogy dolgozzon ki tervet Nyugat-Berlin legszükségesebb árucikkekkel való légi ellátására. A terv hamar megszületett, és még hamarabb a gyakorlatba került. A keletnémet és a szovjet haderők tehetetlen dühvel nézték a Tegel-repülőtérre[155] egymás után érkező amerikai gépeket, és nem mertek lépni. Kennedy

---

[154] Keletnémet politikus (1893-1973), a keményvonalas, sztálinista politika legtovább hatalmon maradt követője Kelet-Európában

[155] Berlin három repülőtere közül az egyik

elnök pedig, a szenátus előtt tartott beszédében, büszkén jelentette ki: *„Ich bin ein Berliner!”*[156]

Később aztán ezt a huszárvágást is elhomályosították az október közepi események. Amerika megint arra ébredt, hogy róka jár a hátsó udvarban. *U2*-es[157] repülőgépek perdöntő bizonyítékokat hoztak arról, hogy Kubában rakétákat telepít valaki. Ugyan ki más lehetett ez a valaki, mint a Szovjetunió? És tette mindezt alig száz mérföldnyire Florida partjaitól. Ha hinni lehetett az értékeléseknek, márpedig semmi ok nem volt a kételkedésre, akkor ezek a ballisztikus rakéták könnyűszerrel elérhették az Egyesült Államok keleti partvidékének és középső részének bármelyik nagyvárosát. New York, Washington, Baltimore, Chicago élet-veszélybe kerültek. Ismét háborús szelek kezdtek fújni. Sürgősen lépni kellett, még mielőtt a szovjetek befejezik a rakéták telepítését.

Az Egyesült Államok első lépése a Kuba elleni tengeri és légi blokád bevezetése volt. Fojtogató gyűrűt vontak Castro szigete köré, a flotta és a légierő hajtóvadászatot indított a szovjet hajók és tengeralattjárók ellen, és ezzel párhuzamosan elkezdődött a politikai kötél-húzás is az ENSZ-ben. A Biztonsági Tanács október huszonötödikei ülésén Adlai E. Stevenson nagykövet bemutatta az *U2*-esek által készített légi felvételeket az épülő rakétakilövőkről, és ezzel el is döntötte az ügyet. Huszonhetedikén maga Hruscsov érkezett lélekszakadva New Yorkba, de arra még volt ereje, hogy a kubai rakéták visszavonása fejében nagy hangon követelje a Törökországba telepített amerikai Jupiter rakéták leszerelését. Kennedy elnök ezt szó szerint zsarolásnak nevezte, és nem is állt szóba szovjet kollégájával, hanem Dobrinyin ENSZ-nagykövettel közölte, hogy az említett rakétáknak semmi közük a Szovjetunióhoz, hanem a NATO kölcsönös védelmi rendszeréhez tartoznak. Végül a szovjeteknek meg kellett adniuk magukat, és rövidesen megkezdődött a rakéták leszerelése, elszállítása, és a Kubában maradt berendezések megsemmisítése. Amerika ismét fellélegezhetett. De ez nem jelentette, hogy ezen túl béke lesz a Földön.

Pénteken Cliff nem ment iskolába. Általában véve jó tanuló volt, nem hiányzott igazolatlanul, de ma reggel nem érezte jól magát, és úgy határozott, csúsztat egy napot. Osztálytársát, Teddy Cartert kérte meg, hogy szóljon az osztályfőnökének, ő pedig úgy tervezte, hogy az internátus könyvtárában tölti a napot, és a dolgozatokra készül inkább. Közben eszébe jutott, hogy holnap már szombat, hátha ismét eljönnek a szülei látogatóba. Még nem felejtette el a hatalmas csodálkozást és örömöt, amikor meglátta anyját a Dodge volánja mögött. Nem akart hinni a szemének, és akkor bámult el igazán, amikor a másik ülésen meglátta az apja mosolygós arcát. Rég nem látta ilyennek Bobot. Az a hétvége kellemes emlék maradt Cliff számára, különösképpen azért, mert a szülei elkérték az internátusból, és magukkal vitték. Meglátogatták Farnsworthékat, és mialatt a két házaspár felidézte a közös emlékeket és megbeszélte a világ dolgait, a fiú kellemes órákat töltött az idő közben gyönyörű nagylánnyá cseperedett Jessicával. Tetszett neki a lány, nagyon tetszett. Bettyvel történt szakítása óta nem járt komolyabban senkivel sem, és amióta itt tanult, Salt Lake Cityben, nem is nagyon volt ideje rá. Meglepte, hogy a lány milyen jól emlékszik mindenre, ami azon az emlékezetes vakáción történt velük. Amikor megtudta, hogy Fürge Sas meghalt, könnybe lábadt a szeme.

---

[156] Berlini vagyok!

[157] Az amerikai légierő híres, nagy repülési magasságú felderítőgépei

- Istenem, Cliff - rebegte halkan - annyira szerettem az öreget. Pedig alig ismertem. De azt láttam, hogy téged milyen szeretettel néz, mintha a saját unokája lettél volna. Apropó, mi van Jimmel?

- A bátyó Los Angelesben tanul - felelte Cliff. - Nagyon komolyan veszi a tanulmányait. Alig látom… Azt hiszem, van vagy három hónapja, hogy utoljára találkoztunk. Néha nagyon hiányzik - vallotta be zavartan. - Tudod, Jess, engem tulajdonképpen ő nevelt kiskoromban. Állandóan mellettem volt. Most meg szinte el sem akarom hinni, hogy olyan messze került.

Néha találkoztak hét közben is, ha Cliff kiment a városba csavarogni, bámészkodni. Beültek egy moziba, vagy egy cukrászdába, és nagyokat beszélgettek. A fiú mindig hazakísérte a lányt, néha bement hozzájuk, és elbeszélgetett Philóval és Millie-vel, de sohasem volt tolakodó. A tavalyi Hálaadás Napját is csak azért töltötte Farsworthéknál, mert a szülei elutaztak Keletre, Westékhez.

Mára azt tervezte, hogy ebéd után kimegy a városba, és talán felkeresi Jesst is. Nem beszéltek meg semmi programot, de tudta, hogy a lány mindig otthon van, és szívesen fogadja a látogatását. Kilépett a szobájából, a hóna alatt cipelte a vastag füzetet a jegyzeteivel. A folyosókon alig lézengett egy-két diák. A könyvtárban is kevesen voltak, az előtérben halkan szólt a televízió. Az elnök dallasi látogatását közvetítették. Cliff önkéntelenül is a képernyőre pillantott, és megtorpant egy percre. A kamera a széles sugárutat mutatta, amelyen az elnöki konvojnak kellett érkeznie akármelyik pillanatban. Az út két oldalán hatalmas tömeg tülekedett, egyenruhás és civil rendőrök igyekeztek rendet tartani a kíváncsiak között, hogy valaki le ne szaladjon az úttestre. Még nem látszott semmi mozgás az úton, és Cliff már-már tovább ment az olvasóterem felé, amikor a képmező jobb felső sarkában megjelent egy motoros rendőr, majd közvetlenül utána még egy. A fiú most már teljesen szembe fordult a készülékkel, kíváncsian leste, mi fog történni. Ritkán volt alkalma látni Kennedyt a tévében, de azokra az alkalmakra kivétel nélkül emlékezett. Kedvelte ezt a jóképű, láthatóan erős akaratú és egyenes jellemű embert, aki képes egy ekkora országot kormányozni ezekben a nem éppen könnyű időkben.

- Te is az elnököt lesed? - hallotta a háta mögül Barney Holland hangját. Kicsit meg is rezzent a hirtelen hangra. Barney az iskola legerősebb gyereke volt, egyidős Cliffel, de legalább egy fejjel magasabb nála. Diszkoszvető volt.

- Aha - bólintott Cliff. - Ha már itt maradtam ma délelőtt, legalább JFK-t lássam. Ennyi hasznom nekem is lehet, nem? - vigyorgott Barneyra.

- Lehetni lehet - mondta a magas fiú - de minek ácsorgunk itt? Vagy sietsz valahová? Gyere, üljünk le, úgy sincs itt senki.

Letelepedtek a kényelmes fotelekbe, és éppen idejében pillantottak ismét a televízióra, mert a képen újabb mozgolódás támadt. Az út két oldalán ácsorgó nézők mintegy varázsütésre egy irányba kezdtek figyelni, és hamarosan ismét motoros rendőrök jelentek meg az úton, majd távolabb, mögöttük, feltűntek a gépkocsik is. A riporter izgatottan magyarázta a látnivalókat, és egy olyan, látszólag mellékes megjegyzést tett, hogy a biztonsági tanácsadó figyelmeztette Kennedyt: nem ajánlatos nyitott kocsiban megtennie az utat. JFK viszont köztudottan makacs volt, és ragaszkodott a nyitott Lincolnhoz. Most egyre közelebb gördült a hatalmas gépkocsi, már látni lehetett benne a hátul ülő elnöki házaspárt. JFK jobboldalt ült, balján a szép Jackie-vel. Amint a kamera ráközelített a kocsira, az éppen egy enyhe kanyarhoz érkezett, és most már a képmezővel párhuzamosan haladt lépésben. Az elnök magyarázott valamit a feleségének, majd jobb kézzel mosolyogva integetett a közönség felé. Aztán visszafordult a

First Lady felé, aki láthatólag kérdezett tőle valamit. Figyelmesen felé hajolt, mint aki nem hallja jól a feltett kérdést.

Aztán sem Cliff, sem Barney nem értettek semmit. Bambán meredtek a képernyőre, ahol fantasztikus képsor futott. Az asszony mindkét kezét felemelte, majd visszaejtette, és ijedt arccal hajolt a férfi felé, akinek a feje hirtelen előrecsapódott, aztán visszahanyatlott az ülés támlájára. Ugyanebben a pillanatban egy biztonsági ember ugrott a kocsi hátsó lökhárítójára, a sofőr pedig a gázba taposott, és az addig alig haladó Lincoln megugrott. A kamera alig volt képes követni a gyorsító járművet, aztán azt el is takarták a hátul haladó autók és motoros rendőrök. A két fiú ijedten és értetlenül nézett egymásra.

- Mi volt ez? - kérdezte halkan Barney. - Nem értem…

- Én sem értem, de rossz sejtelmem van - vonta fel a vállát Cliff.

A riporter érthetetlenül zagyvált összevissza, hiába figyelték a szavait, semmit sem tudtak kihámozni belőle. A kamera többször is végigpásztázta a teret, a környező épületeket mutatta, meg az ide-oda futkosó rendőröket, civileket. Percekkel később eltűnt a kép, és a rendező visszakapcsolt a stúdióba, ahol az ügyeletes bemondó komor arccal jelentette be, hogy Kennedy elnök ellen merényletet követtek el. Ismeretlen tettes egyetlen lövéssel a fején sebesítette meg Kennedyt, akinek az életéért most sebészek harcolnak. Amint lesz újabb hír, azonnal jelentkeznek. A kép visszaváltott a dallasi térre, ahol ekkorra már szinte elült a zűrzavar, és a rendőrökön kívül alig lézengett ember.

Meredten bámulták a képernyőt, és szólni sem bírtak. Cliff úgy érezte, elzsibbad minden tagja, a feje pedig zúg, lüktet. Amióta az eszét tudta, sosem volt rosszul, teljesen ismeretlen volt számára ez az érzés. Lelke mélyén sejtette, hogy valami őrült tragédia történt a szeme láttára, és azt is érezte, hogy ez kihatással lesz az ő további életére, és mindenkiére az Egyesült Államokban.

Felállt, és kiment a könyvtárból. A mai tanulásnak befellegzett. Visszatámolygott a szobájába, leroskadt az ágy szélére, és a tenyerébe temette az arcát. Gondolkodni sem volt ereje. Amit látott, mélyen megrázta. Eddig még sohasem kellett szembesülnie erőszakos halállal, és most a szeme láttára lőtték le az elnököt. Ha hinni lehetett az utoljára hallott hírnek, a sebészeknek talán sikerül megmenteni JFK életét, de ebben nem tudott bízni. Így aztán nem is csodálkozott, amikor délben meghallotta, hogy a Fehér Ház szóvivője bejelentette: John Fizgerald Kennedy, az Amerikai Egyesült Államok harmincötödik elnöke meghalt a dallasi kórházban. Hivatalát, a törvény értelmében, az alelnök foglalta el[158].

Aznap délután majdnem el is feledkezett Jessicáról. Ebédelni sem ment, nem érzett éhséget, csak fájdalmas gyászt. Mintha egy hozzátartozója halt volna meg. Még Fürge Sast sem gyászolta meg ennyire, pedig az öreg indián szinte azóta élt velük, amióta ő megszületett. Csak ült a szobájában, később kiszaladt telefonálni, de elfelejtette, hogy az édesanyja nincs otthon. Hirtelenjében a munkahelyi telefonszáma sem jutott eszébe, ehelyett a repülőteret hívta. Bob sem volt ott, reggel Tennessee-be repült egy szállítmánnyal. Csalódottan akasztotta vissza a kagylót, nem volt kedve beszélgetni senkivel.

Később kabátba bújt, és kiment a városba. Céltalanul lézengett az utcákon, és megdöbbenve vette észre, hogy minden közintézményen félárbocra eresztették a csillagos-sávos lobogót.

---

[158] Az akkori alelnök, Lyndon Barnes Johnson lett az Egyesült Államok harminchatodik elnöke, választások nélkül

Beehive State[159] gyászolta az elnököt. A kirakatokban megjelentek JFK fekete gyászszalagos fényképei, sok bolt becsukott ezen a hideg pénteki délutánon. A mormon templom előtt nagyobb gyülekezet ácsorgott, komoly férfiak tárgyalták izgatottan, de fojtott hangon a délelőtt történteket. Az *Angel Moroni*[160] szomorúan tekintett az alant nyüzsgő emberekre. Cliff kikerülte őket, és elindult Farnsworthék háza felé. Messze volt innen, a nyugati külvárosban, de a fiúnak nem volt kedve buszra szállni, inkább gyalogolt. Lemenőben volt a nap, éles szél kezdett fújni hidegen és metszően. Elfelejtett sapkát venni, ehelyett most a kabátja csuklyáját húzta a fejére, és elszántan folytatta az útját.

Mire megérkezett Philóék házához, már majdnem besötétedett. A nap lebukott a hegyek mögött, keleten lassan kapaszkodott felfelé a hold. Kutya ugatott a szomszédban, de Cliff nem törődött vele. Benyitott az udvarba, elfelejtette becsukni maga után a kis fehér kaput, csak ment, egyenesen a veranda felé, és alig várta, hogy tető legyen a feje fölött. Csengetésére semmi válasz nem jött, idegesen nyomta meg újra a gombot, és hosszan tartotta. Fázósan topogott az ajtó előtt, és már csalódottan vissza akart fordulni, amikor megcsörrent a zár, és Jessica állt előtte a küszöbön, kisírt szemmel. Cliff megdöbbenve nézte a lány arcát, az meg kétségbeesetten emelte a tekintetét a fiúra.

- Gyere be - mondta alig hallhatóan. - Még megfázol. - Becsukta az ajtót a belépő Cliff mögött, és átkarolta a nyakát. - Istenem, Cliff… Miért? Mondd meg nekem, miért?

- Nem tudom, Jess - felelte a fiú. Tudta, hogy a lány mire céloz. - Erre, azt hiszem, senki sem tud válaszolni, csak az a gazember, aki meghúzta a ravaszt. Vagy még az sem. - Megsimogatta Jessica arcát. - Nyugodj meg. Úgysem tudunk változtatni a történteken. Az imént még én is el voltam anyátlanodva. De nem engedhetjük el magunkat ennyire. Senkinek sem használunk vele, magunknak a legkevésbé. Hallod?

- Igen - bólintott a lány - hallom… Neked könnyű, te férfi vagy. De nekem? - Röstelkedve lehajtotta a fejét. Aztán megfogta Cliff kezét, és bevonszolta a nappaliba.

Kellemes meleg volt a lakásban, és mély csend. Farnsworthék nem voltak otthon, Philo valószínűleg a stúdióban tartózkodott, mint minden más tévés, akiket az elnök ellen elkövetett merénylet a munkahelyükön ért. Cliff tudta, hogy Millie rendszeresen belátogat a férjéhez a televízióba, itt-ott segít neki, és ilyenkor együtt jönnek haza késő este. Kissé feszélyezve érezte magát amiatt, hogy kettesben marad Jess-szel, ugyanakkor viszont örült is ennek. Hiába biztatta az előbb, hogy szedje össze magát, neki éppen úgy szüksége volt most a lelki támogatásra, mint a lánynak. Még egyiküket sem edzette meg az élet annyira, hogy egy váratlan tragédiát fel tudjanak dolgozni magukban. Gyermekek voltak még lelkileg, a fiú pedig különösen sebezhetőnek érezte magát, hiszen a megszokott családi körtől távol élt most.

Hallgatagon ültek a fotelben, és mintha kerülték volna egymás pillantását is. Később Cliff felállt, és a könyvespolchoz lépett. Böngészni kezdte a kötetek gerincén a címeket, és találomra kiemelt egy könyvet. Robert Frost verseit tartalmazta.

- Na, itt van - mondta a fiú, és fellapozta a kötetet. A lány kíváncsian és értetlenül bámult rá, nem értette, mire céloz Cliff. Amaz megállapodott az egyik lapon, és fennhangon olvasta a *Téli erdő*[161] befejező sorait.

---

[159] Utah állam beceneve. Beehive jelentése: kaptár. Az állam címerében is benne található, a lakosok szorgalmára utal

[160] A Salt Lake City-i mormon templom nevezetes angyal-szobra

[161] Ismert Robert Frost vers

Ígéretemet be kell tartanom,
hosszú az út, míg alhatom,
hosszú az út, míg alhatom.

Utána sokáig hallgatott, és amikor megszólalt, a lány úgy érezte, hogy Cliff éveket öregedett néhány perc alatt.

- Látod, Jess… - mondta a fiú tétován - az elnöknek az útja ilyen rövidre szabatott. Már nem tudja betartani az ígéreteit. És nem tudom, hová fog jutni ez a nemzet, ha már ez a tragédia megtörténhetett. Érzem, hogy ennek a történés-sorozatnak én is részese vagyok. Vagy leszek. Nem tudom megmagyarázni. Eddig sohasem gondolkodtam ilyesmin, mindig csak a repülés és a földrajz, a csillagászat érdekelt. Néha úgy érzem, a világ elment mellettem, és észre sem vettem. Nem mintha bele tudnék szólni az események alakulásába, csak… Olykor annyira tehetetlennek érzem magam! Te érted ezt, Jess?

- Azt hiszem, értem - felelte a lány, és megrázta a fejét. - Én is gondolkodtam már ilyesmin. Anyu azt mondja, korai még filozofálgatni a világon, gyerek vagyok. Pedig nem is vagyok már annyira gyerek. Aput pedig hiába kérdezem, neki annyira lefoglalja minden percét a munkája, hogy itthon sem nagyon lehet vele beszélgetni. De ha arra gondolok, hogy néhány év múlva, ha már felnőtt leszek, rajtam is sok fog múlni, akkor nem hagyhatom, hogy az események csak úgy megtörténjenek. - Felállt a fotelből, és Cliff mellé lépett. Átkarolta a fiút. - Köszönöm, hogy eljöttél ma este hozzám. Egyedül nem bírtam volna elviselni ezt a napot. Most már lesz erőm, ne félts. Összeszedem magam, megígérem. Nem vagy éhes? - A lány szeme még mindig nedves volt a könnyektől, de már nevetett a tekintete. - Gyere a konyhába, összeütünk valami vacsorát. Mit szeretnél enni?

Tíz teljes hónapra volt szüksége a *Warren-bizottságnak*[162] ahhoz, hogy feldolgozza a rendelkezésére álló adatokat, és nyilvánosságra hozza a nyomozás eredményeit. Az FBI és a CIA - utóbbi valójában a külföldi hírszerzéssel foglalkozott, de az elnökgyilkosság szálai túl kuszák voltak ahhoz, hogy ne vonják be ezt a szervet is a nyomozásba - voltaképpen zsákutcában toporgott, és nem sok kézzel fogható bizonyítékra tett szert. A külföldi (kubai) összeesküvés elmélete gyorsan megdőlt, mert senki sem tudta bizonyítani, hogy a gyilkost valóban Castro küldte és pénzelte. A végső következtetés szerint *Lee Harvey Oswald*[163] magányosan hajtotta végre a merényletet. Kuba-barát kapcsolatai felderítetlenek maradtak, csupán azt lehetett minden kétséget kizáróan bebizonyítani, hogy a helyszínen, a dallasi könyvraktár hatodik emeletén talált távcsöves fegyver Oswald tulajdona volt, és hogy ebből a fegyverből adták le a két gyilkos lövést[164].

Mire a bizottság jelentése nyilvánosságra került, már utónyomozást sem lehetett tartani, mert Oswaldot is meggyilkolták. Egy bártulajdonos, bizonyos *Jack Ruby*[165] kihasználta az alkalmat, amikor Oswaldot a börtönből kihallgatásra szállították, és lelőtte. Voltaképpen a Warren-bizottság nyomozati anyaga feltételezéseken alapult, és a mai napig homály fedi John

---

[162] A Kennedy elnök ellen elkövetett merényletet nyomozó és feltáró bizottság

[163] John Fitzgerald Kennedy feltételezett gyilkosa

[164] A menekülés során Oswald állítólag halálosan megsebesített egy Tippit nevű rendőrtisztet is

[165] Ruby szintén magányosan működött, bizonyíthatatlan volt mindenféle kapcsolata bármilyen bűnszövetkezettel vagy külföldi állam hírszerzésével, így tette indítékai a mai napig tisztázatlanok. Annál is inkább, mert a börtönben őt is meggyilkolta egy Sirhan nevű fogoly

Fizgerald Kennedy meggyilkolásának a részleteit. Marion Baker rendőrtiszt, aki a lövéseket követő egy percen belül az épületben volt, vallomása szerint a második emeleti úgynevezett Dominó-szobában találta Oswaldot, aki éppen egy könnyű italt fogyasztott. A nyomozás szerint ezalatt a hatvan másodperc alatt, ha nem is kényelmesen, de a tettesnek lehetett ideje lejönni a lépcsőkön a hatodik emeletről a másodikra, ahol a Dominó-szoba található, ugyanis a felvonót elakadva találták meg az ötödiken, továbbá volt ideje arra is, hogy aprópénzt halásszon elő a zsebéből, egy italt vegyen az automatából, és azt nyugodtan kortyolgatni kezdje, mire Baker megjelent. Az már szinte mellékesnek tűnt, hogy sem a gyilkos fegyveren nem találták meg Oswald ujjlenyomatait, sem Oswald kezén nem találtak lőpornyomokat. Sőt, ami még furcsább, egy James Altgens nevű fotós az épület bejáratában fényképezte le Oswaldot, amint az elnöki konvoj elhaladását nézte, és soha senki sem látta abban a hatodik emeleti ablakban, ahonnan feltételezhetően a gyilkos lövést leadták.

A szálak egyre kuszábbak lettek. Évekkel később Jesse Curry, a dallasi rendőrség főnöke azt mondta az újságíróknak: *„Nincs, és soha nem is volt semmiféle perdöntő bizonyítékunk arra, hogy Oswald húzta meg annak a fegyvernek a ravaszát."* A három rendőr közül, akik a fegyvert megtalálták a hatodik emeleti ablak mellett, és eredetileg német gyártmányú Mauserként azonosították, ketten, Seymour Weitzman és Luke Mooney később megváltoztatták a vallomásukat, és határozottan állították, hogy a szóban forgó fegyver egy Mannlicher-Carcano volt. Csak a 3x18-as távcső fölött nem volt vita. Harmadik társuk, Roger Craig kitartott eredeti vallomása mellett, és később felfüggesztették, majd elbocsájtották a dallasi rendőrség kötelékéből. Craig 1975 május 15.-én öngyilkos lett.

Az ország még mindig nem tért magához a tragédia után. Az emberek többsége nem is merte hangosan kifejezni a véleményét, inkább csak suttogva és rettegve, mert ez a gyilkosság túl bonyolult volt ahhoz, hogy ne legyen nyilvánvaló benne a szervezett alvilág szerepe. Kennedynek sok ellensége volt, és valószínűleg egyikük kihasználta az adódó alkalmat, hogy eltegye, vagy eltétesse láb alól a kényelmetlen és veszélyes politikust. Amiben mindenki megegyezett, az a gyász volt és az együttérzés a szép özveggyel, valamint a meghatottság, amikor a kisfiú olyan magától értetődően szalutált apja sírja előtt[166].

Azt hiszem, én sem voltam kivétel. A fél ország nehezen, vagy sehogyan sem tudta megemészteni Kennedy halálát. Még a Warren-bizottság jelentésének a közzététele után is olyan részletesen emlékeztem vissza arra a novemberi napra, mintha csak tegnap történt volna. És még most is elevenen élnek bennem azok a képsorok, történések, amelyek 1963 november 22.-én vésődtek az eszembe. Ha nagyon őszinte akarok lenni magamhoz, az a nap sorsdöntő volt az életemben. Két teljesen különálló okból. Egyrészt, mert az utána következő káosz sodorta bele Amerikát a vietnami háborúba, amely az én életemből is elrabolt majdnem öt esztendőt, másrészt, mert azon az estén kerültem olyan nagyon közel Jessicához. Nem, ne gondolja senki, hogy akkor történt valami közöttünk. Túlságosan feldúltak voltunk mindketten ahhoz, hogy szerelemre gondoljunk. Én pedig, a Betty-féle epizód után, féltem is attól, hogy akármibe keveredjem Jess-szel. De maga a tény, hogy egymás mellett voltunk, hogy egymást biztattuk és támogattuk szavakkal, a jelenlétünkkel, talán elindította azt a folyamatot, aminek a végén Jessica a feleségem lett.

Neki is, nekem is természetes volt ez. Mint ahogyan az is, hogy amikor Philoék késő este hazaértek, egyáltalán nem botránkoztak meg a jelenlétemen, és nem is engedtek vissza a kollégiumba, hanem ott tartottak éjszakára. Fáradt voltam és elcsigázott, de képtelen voltam

---

[166] Emlékezetes az a kép, amelyen az ifjabbik JFK katonásan tiszteleg az apja sírja előtt

elaludni. Jess már rég aludt a szobájában, és Millie néni is, de amikor kimentem a fürdőbe, jóval éjfél után, Philóba botlottam. Akkor először történt meg velem, hogy valaki felnőttként kezelt, és úgy is beszélt velem, mint egy egyenrangú emberrel.

Megkínált egy itallal, és kifaggatott, hogy mit éreztem, amikor végignéztem az eseményeket. Nem tudom, mi sarkallt arra, hogy a legapróbb részletekig elmeséljek neki mindent. Talán tudat alatt azt éreztem, hogy most beszélnem kell, formálisan kidobnom magamból a felgyülemlett tragédiát, különben képtelen leszek feldolgozni.

Philo okosan kérdezett, amikor szükségét látta, és ugyanolyan okosan tudott hallgatni is, amikor úgy látta, hogy magam is megbirkózom a történtekkel. Nem értek az ilyesmihez, de azt hiszem, ilyen a vérbeli riporter. Aki úgy tud beszéltetni, hogy az alany maga találja meg a fonalat. És ilyen az igazi apa is. Nem kell félreérteni, apámat tiszteltem és szerettem, de olyan óriási volt a különbség közte és Philo között ezen a téren, hogy azt hiszem, ha otthon lettem volna, Moon Lake-ben, akkor sem tudtam volna könnyebben átvészelni azt a napot és a rá következő hétvégét.

Másnap Philo szabadnapot vett ki, és ő maga hívta fel a szüleimet. Ezt is okosan tette, mert mint kiderült, anyám már keresett telefonon előző nap, a kollégiumban, és kétségbe volt esve, amikor senki sem volt képes megtalálni engem. Apám is nyugtalankodott, újabban megint nagyon leromlott az idegállapota, és a vége az lett, hogy helikopterrel jött le értem Salt Lake Citybe, anyámmal együtt.

Nem tudom, miket beszélgettek aznap a szüleim Philoékkal. Csak arra emlékszem, hogy Jess és én szinte az indulásunk pillanatáig együtt voltunk, egymás kezét fogva, mintegy folytatásaként a pénteknek. A fájdalom és a megdöbbenés már kezdett leülepedni bennünk, de szükségünk volt egymás támogatására. Akkor nem értettem meg, csak most válik világossá előttem, mire célzott anyám, amikor kiértünk a repülőtérre, és amíg apám a helikoptert ellenőrizte, ő csak annyit mondott: „Fiam, vésd jól az eszedbe, hogy nagyon nehéz megtalálni a megfelelő társat az élethez. Nekem sikerült annak idején. Most úgy tűnik, neked is sikerült." Nem firtattam, még csak nem is sejtettem, hogy Jessre céloz. Most, ennyi év után, már világos minden. Csakhogy már késő is. Azóta anyám sincs már, Jess is elment… A gyerekeim is felnőttek, és Dolores él velem. De azt, ami akkor történt, soha nem fogom elfelejteni.

Augusztus eleje megint riasztó hírt hozott. Másodikán hajnalban, az értesülések szerint, észak-vietnami torpedónaszádok megtámadtak néhány amerikai rombolót a Tonkini Öbölben. A támadásnak néhány halottja és sok sebesültje volt, és mélyen felháborította a közvéleményt. Johnson elnök a Kongresszus elé terjesztette azt a tervezetet, amelynek értelmében ő, mint az amerikai fegyveres erők legfőbb parancsnoka, megtorló intézkedéseket foganatosítson annak érdekében, hogy a térségben állomásozó amerikai katonákat ne érhesse több orvtámadás. Hivatalosan az Egyesült Államok még nem vett részt aktívan a háborúban, és az Indokína partjai mentén cirkáló flottának csak egy feladata volt: megvédeni, vagy szükség esetén kimenekíteni az amerikai katonai szakértőket. Hetedikén azonban a Kongresszus megszavazta Johnson indítványát, felhatalmazva az elnököt „minden szükséges intézkedés meghozatalára annak érdekében, hogy az amerikai hadsereg győzzön Vietnamban". Ez, köznapi nyelven szólva, az eszkalációval volt egyenlő, és ettől kezdve az amerikai hadsereg részese lett az indokínai háborúnak.

Megkezdődtek a légitámadások, egyelőre csak a déli országrész területe fölött, annak érdekében, hogy a dzsungelben rejtőző Vietkong-harcosokat megakadályozzák a terveik kivitelezésében. A bombázások egyelőre csak helyi méretűek voltak, az őserdő egy-egy

meghatározott körzetére szorítkoztak, ahol a hírszerzés partizánokat gyanított. Saigon környéke egyelőre csendes volt, ezzel szemben a Mekong folyó deltája valóságos partizánfészek volt. *F86*-os és *F4 Phantom* vadászbombázók tartották sakkban a mocsaras vidéket, nem egy esetben napalm-támadásokkal égették fel az őserdőt. Amikor a hadvezetés úgy ítélte meg, hogy már tiszta a levegő, megjelentek a csapatszállító helikopterek, és gyalogosokat, tengerészgyalogosokat dobtak le a területre. Közelharcra egyelőre nemigen került sor, a partizánok vagy megpörkölődtek a kegyetlen légitámadások alatt, vagy, helyismeretüket kihasználva, még idejében kereket oldottak. Az a néhány szegény kis halászfalu, amely a folyó mentén tengődött, nem jelenthetett komoly ellenállást a jól felfegyverzett amerikai katonákkal szemben.

Cliff izgatottan és szomorúan figyelte az eseményeket. Nem volt gyáva, de érezte, hogy előbb vagy utóbb neki is közvetlen köze lesz az indokínai öldökléshez. Tizenhét éves volt, még egy éve volt hátra az érettségiig, és újabban azzal a gondolattal játszott, hogy megpróbálkozik az annapolisi Tengerészeti Akadémiával. A legutóbbi szünidőket otthon töltötte, Moon Lake-ben, és végre összegyűjtötte a bátorságát, hogy megkérje apját, oktassa repülésre. Bob nemigen akart kötélnek állni.

- Inkább valami komolyabbal foglalkoznál, fiam - mondta komoran. - Van eszed hozzá, és a szorgalmaddal sincs hiba. Miért akarsz te is leragadni egy ilyen szakma mellett? Nincs ennek jövője. Előbb vagy utóbb felfalnak minket a nagy légivállalatok. Te többre vagy hivatott.

- Apa, én megértelek - felelte a fiú - de érts meg te is engem. Gyerekkorom óta érdekelnek a repülőgépek. Ebben nőttem fel. Érdekel és értek is hozzá. És ha már így alakult a helyzet, ezzel az átkozott háborúval, hát inkább lennék pilóta, mint gyalogos. Mert hogy nem fogom elkerülni, az biztos. Jövőre, az érettségi után, jelentkezem Annapolisba. Ha kell, végigcsinálom a tiszti tanfolyamot is, bár nem sok kedvem van hozzá. Nem parancsnok akarok lenni, csak jól képzett pilóta. Mindent akarok tudni, amit te is tudsz.

- Csak tudtam, fiam - legyintett Bob. - Most már csak egy kis vidéki amatőr pilóta vagyok. De Annapolis jól hangzik. Nekem pedig még érvényes az oktatói engedélyem. Mire oda kerülsz, már meglehet a pilóta-igazolványod. Benne vagyok.

A nyár rendszeres repülésekkel és rengeteg gyakorlattal telt el. Cliff minden idejét a repülőtéren töltötte, néha éjfélkor ért haza, és másnap hajnalban már megint a hangárok között csörtetett. Az egyetlen lazítás, amit megengedett magának, az a hétvége volt. Még tavasszal megszerezte a jogosítványt, és megtakarított pénzéből vett egy használt Volkswagent. Pénteken este hazament, megmosdott, aludt egy órát, aztán kocsiba ült, és elindult Salt Lake Citybe. Szeretett éjszaka vezetni, imádta a sötét tájat. Itt-ott megállt, lehúzott az út szélére, kiszállt, és leült egy sziklára. Hallgatta az éjszaka neszeit, figyelte az égbolt csillagait, és időnként egy-egy űrhajót, műholdat is megpillantott, amint lassan haladt az álló csillagok között. Álmodozott róla, hogy egyszer talán ő is kikerül az űrbe. Szakképzett pilótaként megpályázhatta a felvételt a NASA kötelékébe. Fiatal volt, még minden lehetőség nyitva állt előtte.

Rendszerint hajnalban érkezett meg a városba. Túl korán volt ahhoz, hogy felzavarja Farnsworthékat, ezért leállította a kocsit a Sós Tó partján, és magányosan nézte végig a napkeltét. Termoszból kávét töltött magának, megreggelizett, aztán csak üldögélt, és country-dalokat dúdolgatott magában. Szerette a zenét, maga sem tudta, mikor ragadt meg benne egy-egy dal, de csak magának énekelgetett. Szégyellte magát, még Jessica előtt is. A lány viszont rajongva ragaszkodott Cliffhez.

Ezeket a hétvégéket mindig együtt töltötték, a vidéken kószálva. Millie és Philo teljesen természetesnek tekintették, hogy a lányuk a Mitchell-fiúval kirándulgat kettesben, és sohasem tettek ezért szemrehányást sem Jessnek, sem Cliffnek. Még csak azt sem tartották szükségesnek, hogy figyelmeztessék a két kamaszt az esetleges kellemetlenségekre. Becsületére legyen mondva, Cliff sohasem élt vissza a helyzettel, és Jessica teljes biztonságban érezhette magát a fiú mellett.

Bejárták a város környékét, északon a Bear River völgyét, délen Red Pointig jutottak találomra kiválasztott útvonalaikon. Körülautózták a Sós Tavat, motelekben, kempingekben szálltak meg, és rengeteget beszélgettek. Többnyire a jövőt fejtegették, tervezgettek, néha apró kis viták alakultak ki kettőjük között, de alapjában véve vidáman, gondtalanul teltek el a szombatok és vasárnapok. Amikor vasárnap késő délután búcsúzkodni kezdtek, mindketten egy kis szomorúságot éreztek, de már a következő hétvégét tervezgették.

Cliff maga sem tudta, mikor szeretett bele Jessicába, csak azt vette észre magán, hogy egyre gyakrabban gondol a karcsú, szőke lányra. Ahogy közeledett a péntek, úgy vált egyre izgatottabbá, türelmetlenebbé, annyira, hogy már az apja is észrevette rajta a változást. Eleinte nem akart szólni, csak elnéző mosollyal figyelte a fiát, de egy idő után már piszkálta a csőrét, hogy vajon milyen titka lehet a kamasznak. Nem akart tapintatlanul faggatózni, inkább igyekezett úgy intézni, hogy Cliff magától kezdjen mesélni, ha akar.

Egy csütörtöki napon, a nyári szünidő vége felé, korábban hagyták abba a repülést. Újabban Bob úgy intézte, hogy a beosztott pilótákra bízta a hosszabb utakat, ő maga pedig hol a helikopterrel, hogy a kis Piperrel szállt fel Cliffel együtt. Mindenképpen meg akarta tanítani a fiút mind a helikopter, mind a merev szárnyú gépek kezelésére. Aznap a Piper volt soron, és miután Cliff tökéletesen simán landolt a géppel, és a hangár elé kanyarodott vele, apja vállára tette a kezét, és enyhén megszorította.

- Pocsék meleg van ma, fiam. Nincs kedved meginni velem egy sört?

- Nemigen szeretem a sört, apa - felelte mosolyogva a fiú. - De egy Coca-Colára a vendéged vagyok. Nem akarok rászokni az alkoholra.

- Helyesen is teszed - vigyorodott el Bob. - Bár egy-két sörtől még nem szoksz rá. Gyere, mert odakozmálok, ha még sokáig ácsorgunk itt a napon.

A büfében működött a légkondicionáló berendezés, kellemes hűvös fogadta őket. Bob a pulthoz lépett, és megrendelte az italokat, ezalatt Cliff az egyik ablak melletti asztalhoz ült le, és kibámult a verőfényben szinte olvadozó repülőtérre. Áttetszően remegett a levegő a felforrósodott beton fölött, mögötte sejtelmesen távolinak tűnt a tó, és a túlsó parton emelkedő fehér szikla. Cliff arra gondolt, milyen jó volna ezen a hétvégén itthon maradni, és felmenni a Remetelakhoz. Régóta nem járt a kis háznál, pedig nagyon szerette. Aztán hirtelen az ötlött az eszébe, hogy jó volna Jessicát is elhozni ide, ha akarja. Az idejükből kitelt volna.

- Min töröd a fejed? - kérdezte Bob, amikor letette a tálcát az asztal közepére, és leült a szemközti padra. - Vagy titok?

Cliff nem felelt azonnal. Még bámészkodott egy darabig kifelé, aztán lehunyta a szemét, mert már káprázott a napsütéstől, és az apja felé fordult.

- Nem titok, apa - mondta halkan. - Arra gondoltam, hogy ezen a hétvégén ide jönnénk kirándulni Jess-szel. Vagy nektek kell a Remetelak?

Bob éppen kortyolt egyet a hideg sörből, és majdnem megfulladt, mert kitört belőle a nevetés. Megtörölte a bajuszát, cigarettára gyújtott, és hunyorogva nézett a fiára.

- Nem kell, jöhettek. Bár anyádnak lehet egy-két szava ehhez, mert éppen azt terveztük, hogy ezen a hétvégén meglátogatjuk Philoékat. Na de hát ti fiatalok vagytok, azt csináltok, ami jólesik, nem kell mellettünk kuporognotok. - Egy pillanatra elhallgatott, és Cliff arcát fürkészte. - Mondd, fiam, hogyan is álltok ti Jessicával?

- Hogyan állhatnánk? - hökkent meg a fiú. - Kedveljük egymást, jó barátok vagyunk. Ennyi az egész. - Figyelmesen nézte az apját, és megpróbálta kitalálni, hogy az mire gondol, hová akar kilyukadni. - Ha az jutott eszedbe, hogy volt-e valami köztünk, akkor megnyugtathatlak, mert semmi sem történt. Nem akarom tönkretenni Jesst. És még korai lenne komolyabb dologra gondolni. Ő még alig múlt tizenhat éves.

- Hmm, ebben igazad van - mondta Bob. - Ne hidd, hogy bizalmatlanságból kérdezősködöm. Nagy vagy már, és a helyén van az eszed. Én bízom benned, fiam. Csak nem akarom, hogy a mások bizalmát eljátszd. Millie és Philo nagyon kedvelnek téged, Jessica viszont az egyetlen gyermekük, és nagyon vigyáznak rá.

- Tudom, apa - hajtotta le a fejét Cliff. - Én is vigyázni akarok rá. Szeretem. - Elakadt a szava, és nem is volt képes felfogni, hogyan szaladhatott ki a száján ez az egyetlen szó. Mohón magába döntötte a maradék italt, mélyet sóhajtott, és megint az apjára pillantott. - Izé… Én nem is így gondoltam. De nekem tényleg nagyon fontos Jess.

Bob nem szólt egy szót sem. Tökéletesen értette Cliffet. Tudta, mi dúlhat most a fia lelkében, és nem is kárhoztatta ezért. Volt annyi élettapasztalata, hogy bele tudja élni magát egy kamasz lelkivilágába, és azt sem felejtette el, milyen gyönyörűséges kín volt annak idején az első szerelem. Azt nem sejthette, hogy Cliffnek volt már köze Bettyhez, ez tökéletesen titokban maradt, de nem is volt lényeges. Ha történetesen meg is tudta volna, akkor sem lett volna oka felháborodni.

Viszont Jessica tényleg szép kislány volt, és Bob voltaképpen büszke volt a fiára. A lány arca enyhén emlékeztetett Barbara egykori vonásaira, és a férfiban egy-egy pillanatra felidéződött sok évvel ezelőtti megismerkedésük. Akárhogyan is nézte, igazat kellett adnia a fiúnak. Még ha a jövő el is választja a két gyereket egymástól, most jól megvoltak együtt, és jól is néztek ki egymás oldalán.

- Rendben van, fiam - tápászkodott fel az asztaltól Bob. - Ne haragudj, hogy kérdeztelek. Nem faggatni akartalak, csak valahogyan így alakult. - Feltette a pilótasapkát. - Gyere, menjünk haza. A jövő héten pedig vizsgára jelentkezel. Veled megyek. Befejezted a tanulást, szerintem kész pilóta vagy. Még hasznát fogod venni ennek.

Westmoreland tábornok[167] közel kétszázezer amerikai katona fölött parancsnokolt Dél-Vietnamban. Az elmúlt év leforgása alatt iszonyatosan felduzzadt a hadsereg létszáma: több, mint az ötszörösére. Hadianyagban, fegyverzetben nem volt hiány, a katonák jól kiképzett harcosoknak számítottak. Majdnem a legjobbak voltak a világon a maguk nemében, de ez egymagában még nem biztosította a győzelmet. Ha a híres Idegenlégió nem tudott annak idején zöld ágra vergődni a vietnamiakkal, akkor az amerikai tengerészgyalogosoknak sem lehetett könnyebb dolguk. A dél-vietnami hadsereg gyenge volt, egyes tiszteket semmi más nem érdekelte, mint az, hogy Saigon utcáin vagy mulatóiban flangáljanak díszegyenruháikban, és egymás után hódítsák meg a nőket, vagy az asztal alá igyák magukat minden este. Az

[167] William C. Westmoreland tábornok töltötte be 1964 és 1968 között a Vietnamban működő amerikai Katonai Tanácsadó Testület parancsnoki tisztét

amerikai hadseregnek kellett kikaparnia a gesztenyét a tűzből, ha nem akarta, hogy a déli országrész is a kommunisták kezére kerüljön.

A hadihelyzet kezdett romlani. Egymást érték a partizántámadások, hol gépkocsi-oszlopokat támadtak meg aknavetőikkel, hol egy-egy támaszpont közelébe lopóztak, hogy kikémleljék az amerikaiak szervezkedését. Kitűnően tudtak tájékozódni ott is, ahol rajtuk kívül senki más nem volt képes nem hogy utat, de még egy nyavalyás ösvényt sem találni a dzsungelben. Az őserdei hadviselést nem éppen az amerikaiaknak találták fel. Hiába voltak jobbak a fegyvereik, az ellátásuk, a vadonban védtelenek voltak.

A partizánok eleinte kizárólag a dél-vietnami reguláris hadsereg egységeit támadták, de amikor az amerikaiak létszáma meghaladta a százezer főt, és már nyilvánvaló volt, hogy nem csak katonai tanácsadásról van szó, hanem szabályszerű háborúról, őket sem kímélték meg. Teljesen egyre ment, ki a célpont. A tábornoknak főhetett a feje, hogyan védhesse meg az állásait, a katonáit. Saigoni főhadiszállásán, amelyet katonai zsargonban Kelet-Pentagonnak[168] csúfoltak, egymást érték a megbeszélések, eligazítások, értekezletek. Westmoreland tábornok konzervatív katonának számított. Térképasztal mellől akarta irányítani a hadműveleteket, és ameddig csak a dél-vietnami haderő fölött rendelkezett, addig nem is volt különösebb gondja, de miután elkezdtek özönleni az országba az amerikaiak, nekik szánta a kulcsszerepet, a vietnamiakat lefokozta másodhegedűssé.

Mindennaposakká váltak légi bevetések. A légierő repülőgépei és helikopterei néha csak annyi ideig tartózkodtak a földön, ameddig feltöltötték őket üzemanyaggal és lőszerrel, és máris újra a levegőbe emelkedtek. A pilóták kezdtek kifáradni, arcuk elnyűtt lett, kedélyük a padlón hevert. Mire fordult az esztendő, és a naptárlapok 1966-ot mutattak, a vietnami intervenció teljes méretű háborúvá nőtte ki magát.

Cliff aggódva figyelte az események alakulását. Egyelőre még nem vezették be a teljes hadkötelezettséget az Egyesült Államokban, de a fiatalember érezte, hogy ez már nem sokáig várat magára. Tervéből, hogy az érettségi után Annapolisba felvételizik, semmi sem lett. A Tengerészeti Akadémiának nem volt szüksége rá. Voltaképpen nem is nagyon szomorkodott emiatt, elfogadta a helyzetet, és visszatért Moon Lake-be. A nyarat még kihasználta, hatalmasat vakációzott Jessicával, és ezúttal messzebbre utaztak, mint szoktak. Utah államnak szinte minden zegét-zugát ismerték már, keresztül-kasul kóborolták az Uintah fennsíkját, megfordultak mindenütt, ahol látnivaló ígérkezett, de most elhatározták, hogy másutt próbálnak szerencsét. Kalifornia felé vették útjukat, amelyet egy hónaposra terveztek.

Jessica szinte repesett örömében. Úgy érezte magát, mint egy ifjú feleség, akit újdonsült férje nászútra visz. Tizenhét évesen ragyogóan szép fiatal nő lett, és azóta az emlékezetes Remetelak-beli hétvége óta, amikor először lett Cliffé, minden idegszálával tudta, hogy senki más nem kell neki az életben, csak a fiú. Szerette és becsülte Cliffet. A fiú pedig csodálta és kényeztette a lányt, és igyekezett mindent megadni neki, amit csak adhatott. Már százszor is megbeszélték, hogy amint lehet, összeházasodnak, és ha csak Jessen múlt volna, akár mindjárt az oltár elé járulhattak volna. De Cliff nem akarta, hogy Jessica feláldozza a jövőjét miatta.

- Legyen először valamilyen szakma a kezedben - mondta bölcsen. - Tanulj valami komolyat, ne ess bele az én hibámba. Mindig azt mondtad, érdekel a sajtó, a televíziózás. A te apád nem taníthat téged otthon, mint engem az apám. Ez nem repülés.

---

[168] Az MACV (Military Advisers Command in Vietnam) gúnyneve

- Nem értelek, Cliff - ellenkezett a lány. - Eddig azt hittem, szereted a repülést. Most miért kicsinyíted le ennyire, mintha valamiféle alantas foglalkozás volna? Megértem, hogy azt akarod, legyek valaki. A szüleim is állandóan ezzel tömik a fejemet. De most valahogyan úgy érzem, elegem lett a tanulásból. - Látta, hogy a fiú elkomorodik, és meg akarta előzni a vitát. - Jól van, na. Kössünk egyezséget. Ameddig a vakációnk tart, nem beszélünk többet a továbbtanulásról. Oké? Szeretném ezt az egy hónapot gondtalanul eltölteni veled. Utána meg majd meglátjuk.

Egy hetet töltöttek a Tahoe-tónál a kempingben. Naponta hajnalban keltek, két mérföldet futottak a még hűvös levegőn, együtt csodálták meg a napkeltét, aztán megreggeliztek, és úszni mentek, vagy csónakázni. Cliff már teljes biztonsággal evezett, és a tavi kenuk nem is voltak afféle könnyű lélekvesztők, mint amilyet annak idején Fürge Sas épített a Moon Lake-en. Ezzel együtt, Cliffben benne maradt a félsz, és amikor először futottak ki csónakkal a nyílt vízre, olyan arcot vágott, hogy Jessica elnevette magát.

- Tán csak nem félsz, Cliff? - kacagott vidáman. - Látnod kéne magadat most.

- Nevess csak - húzta el a száját a fiú. - Fogadjunk, hogy nem tudod, mire gondoltam ebben a pillanatban.

- És ha igen? - incselkedett Jess. - Eszedbe jutott az a szerencsétlen csónakázásunk a Moon Lake-en. Ne izgulj, az rég elmúlt már. - Amikor látta, hogy a fiú csak bólogat maga elé, felállt, és közelebb húzódott hozzá. Gyengéden a kezére tette a kezét, amint Cliff egy kis pihenőt tartott evezés közben, és mélyen a szemébe nézett. - Nem kell féltened már. Akkor hülye kisgyerekek voltunk, most meg már majdnem felnőttek vagyunk. Tudom, hogy vigyázni akarsz rám… De én magam is tudok vigyázni magamra. Nem lesz semmi baj, meglátod.

Lágyan csókolták meg egymást. Cliff lelke kezdett megnyugodni, és hálát adott a szerencséjének, hogy nem kellett most magyarázkodnia. Nem tudta volna elmondani Jessicának, mennyire elevenen él még mindig benne az a régi nap, minden rémületével együtt. Azt sem tudta volna elmesélni a lánynak, mennyire félti. Nehezen talált szavakat, amikkel kifejezhette magát. A szerelem annyira elhatalmasodott benne, hogy szinte semmi másra nem tudott gondolni.

Késő délutánig kint kóboroltak a tavon, és már erősen hanyatlott a nap, amikor visszatértek a kemping stégjéhez. Cliff kikötötte a csónakot, aztán átkarolta Jessica derekát, és lassan, kényelmesen bandukoltak vissza a tanyájukhoz. Körös-körül mindenféle színű és alakú sátrak álltak, ütött-kopott, vagy éppen csillogó-villogó kocsik parkoltak mellettük, és a kemping tele volt fiatalokkal. Ének, gitárzene hallatszott innen is, onnan is, amint ide-oda kanyarogtak a tábor ösvényein. Mindenki élvezte a nyarat, a vakációt, és a legtöbb fiatal nagyjából olyan korú lehetett, mint Cliff és Jess.

A fiú már látta a kocsi jellegzetes, púpos hátát, és mellette a kis terepszínű katonai sátor tetejét, amivel Bob ajándékozta meg. Még egy kanyar és a bokrok takarták el előle a teljes képet, de amint kettőt lépett, megtorpant. Jessica éppen nem figyelt oda, lehajolt, hogy megkösse kioldódott cipőfűzőjét. Amikor ismét felegyenesedett, észrevette a fiú feszült figyelmét, de nem értette, mi történt.

- Azt hiszem, idegenek vannak a sátrunknál - mondta halkan Cliff. - De kik lehetnek?

Újabb néhány lépés után már mindketten látták, hogy a Volkswagen mellett egy motorkerékpár áll, a sátor előtti farönkön pedig egy barna hajú, tarka ruhájú lány ül. A sátor túloldalán is mintha mozgott volna valaki, és Cliff megszorította a lány kezét, aztán határozott léptekkel a sátorhoz lépett.

- Keresel valakit? - kérdezte nem éppen kedvesen a rönkön ülő lánytól, aki feléjük fordult és felállt.

- Igen, téged keres - hallotta a sátor mögül Cliff, és ebben a pillanatban egy magas, izmos indián fiatalember emelkedett fel ott, ahonnan a hang hallatszott. Hosszú, fekete haját egyszerű homlokpánt szorította le, és Cliffnek földbe gyökerezett a lába.

- Jim! - kiáltotta izgatottan, és az indián felé iramodott. A két lány ekkor már egymás mellett állt, és mindketten meghatottan nézték a két összeölelkező fiatalembert. - Jaj, bátyó! Hát honnan tudtad meg, hogy itt találsz minket?

- Nem volt nehéz, csak egy telefonomba került - nevetett Jim. - Anyánk mondta meg, merre indultatok. És mivel mi is vakációzunk, gondoltam, megleplek benneteket. - A barna lány mellé lépett, és gyengéden átkarolta a vállát. - Ismerkedjetek meg. Ez itt Laura. Laura Hightower, a menyasszonyom. Ő pedig Cliff, a fogadott öcsém, és Jessica, a barátnője.

Kezet ráztak, összeölelkeztek, és pillanatok alatt nyoma sem volt az iménti feszültségnek. A két lány hamar összemelegedett, és mire leszállt az este, olyan vidáman beszélgettek, mintha évek óta ismerték volna egymást. Jim és Cliff kissé távolabb húzódtak, hogy a maguk gondjait tárgyalják meg anélkül, hogy a lányokat zavarnák vele.

- Mit szólsz ehhez az egészhez, öcskös? - kérdezte Jim. - Nemigen tetszik nekem a vietnami ügy.

- Nekem sem, bátyó - vonta meg a vállát Cliff. - És lefogadom, hogy a fél országnak nem tetszik. De most mondd meg nekem, mi mit tehetünk? Engem egyelőre nem hívtak be, még Annapolisból is elküldtek. De bármikor rám kerülhet a sor. És ne feledd el, pilóta vagyok. Levizsgáztam. Téged még nem hívtak be?

Az indián fiatalember megrázta a sörényét.

- Nem, és nem is fognak. Indiánokat nem vonultatnak be, csak fehéreket és négereket. Különben gratulálok a pilótaigazolványodhoz. De jól figyelj rám, Cliff. Bajt érzek. Neked nem lesz könnyű dolgod, ha egyszer oda kerülsz.

Cliff ismét megvonta a vállát, és némán bámult maga elé. Azt már ő is sejtette, jobban mondva megérezte, hogy ha egyszer Délkelet-Ázsia földjére teszi a lábát, ezer veszély fog rá leselkedni. De most nem volt hajlandó ezen töprengeni. Nem akarta elrontani sem a maga, sem Jessica vakációját. Újra Jimre emelte a tekintetét, és a karjára tette a kezét.

- Gyere, bátyó, menjünk vissza a lányokhoz, mert gyanút fognak. És a háborúról ne beszéljünk többet. Pihenni, kikapcsolódni jöttünk el otthonról, nem pedig izgulni. Ti merre igyekeztek?

- Azt hiszem, felmegyünk Oregonba vagy Washingtonba - felelte Jim. - Szeretnék egy igazi őserdőt látni. Laurát is érdekli, biológusnak készül.

- Veletek tartunk mi is. Nincs szigorú útitervünk - nevette el magát Cliff.

A kemping büféjében gazdagon megvacsoráztak, aztán visszatértek a táborhelyre, és mialatt a lányok újra beszélgetésbe merültek, a két fiatalember sebtében felállította a másik sátrat is. A munka végeztével még egy kicsit elüldögéltek a lassan elcsendesedő éjszakában, aztán nyugovóra tértek, mert másnap korán reggel útnak akartak indulni észak felé.

Időközben teljes erővel és lendülettel folytatódott az amerikai űrprogram. A kozmosz kutatása egyre inkább párharccá vált az Egyesült Államok és a Szovjetunió között. Már mindkét nagyhatalom túl volt a páros repüléseken, az űrsétákon, és a repülések egyre

hosszabb ideig tartottak. Az amerikai Mercury űrhajókat felváltották a Gemini űrhajók, a szovjet Vosztok helyébe pedig a sokkal modernebb Voszhod lépett. Számtalan fénykép jelent meg a sajtóban a Földről, és az embereknek egyre inkább megváltozott a világképe. Kennedy elnök ígérete, hogy még az évtized vége előtt ember fog a Holdra lépni, érvényben maradt, és a NASA lázasan dolgozott az új űrhajó-típus, az Apollo tökéletesítésén. Teljesen új hordozórakétát fejlesztettek ki ehhez az űrhajóhoz. A Saturnus háromlépcsős rakéta volt, amelynek biztosítania kellett három űrhajós kilövését és Föld körüli pályára állítását. Maga az űrhajó egy parancsnoki és egy leszálló egységből, úgynevezett holdkompból állt. Ez utóbbinak kellett két személyt az égitest felületére szállítani, és onnan vissza is hozni a Hold körül keringő űrhajóhoz.

Január végére tervezték az Apollo 1 kilövését Cape Kennedyről[169]. Ez a misszió még nem célozta meg Földünk kísérőjét, csak gyakorolnia kellett a különböző feladatokat. A legénység válogatott asztronautákból állt: a parancsnok a veteránnak számító Virgil Grissom volt, aki már repült mindkét előző típussal, társai pedig Edward White, aki az első amerikai űrsétát hajtotta végre, és az újonc Roger Chaffee, aki első űrrepülésére készült. Minden a terveknek megfelelően alakult, és a kilövés kitűzött napjára, január huszonhetedikére a meteorológia is szép időt jósolt. Úgy tűnt, jobb lábbal indul el az Apollo-program. Megkezdődött a visszaszámlálás, az irányító központban is, és az űrhajó fedélzetén is minden normálisnak látszott.

És mégis… Szinte az utolsó pillanatban, amikor a hatalmas hajtóműveket már begyújtották, és már csak másodpercek voltak hátra a felszállásig, hirtelen pokollá változott a kilövőállás. Tűz ütött ki a hordozórakétán, és pillanatok alatt beborított mindent. Óriási füst- és lánggömb emésztette magába az űrhajót és három utasát, és a szakemberek nem tehettek mást, mint bénán nézték, amint a Nap-hőmérsékletű lángokban minden addigi munkájuk semmivé válik a három emberrel együtt.

Cliffet mélyen megrázta az esemény. Titkon dédelgette magában a tervet, hogy megpályáz egy helyet a NASA-nál, pedig tudta, hogy nagyon erős a verseny, és rendkívül szigorúak a feltételek. Azt is tudta, hogy ilyen fiatalon semmi esélye nincs, mégis reménykedett benne. Bobbal beszélgetett erről a tervéről, ám az apja nem nagyon lelkesedett érte.

- Fiam, maradj te csak meg a földön, ha lehet. És különben is, mit akarsz? A pilóta-igazolványodon kívül nincs semmilyen képesítésed. Menj egyetemre, eszed van. Tanulj valamit. Így akarsz nekivágni az életnek? Húsz éves vagy, hova sietsz?

- Nem tudom, apa - felelte zavartan a fiatalember. - Úgy érzem, kiszalad az idő a kezem közül.

- Kiszalad? - vonta fel a szemöldökét Bob. - Hát éppen azért igyekezz valami hasznosat csinálni!

Erről nem is esett több szó apa és fia között. Cliff mélyen eltemette magában a vágyálmát, és igyekezett megfelelni a napi követelményeknek. Most már teljes jogú pilóta volt a *Dakota Wings Air Charter*-nél, mindenféle géppel repült, és nem válogatta meg a feladatokat. Apja régi barátai is elismerték, hogy tud, és azért sem húzta fel senki az orrát, hogy a hétvégeken nem volt hajlandó repülni. Szombatjait és vasárnapjait még mindig Jessicával töltötte, és ezt mindenki teljesen természetesnek fogadta el, nem a parancsnok fiának a raplijaként. A lány már szinte a menyasszonyának számított, bár még nem is beszéltek az eljegyzésről.

---

[169] Cape Canaveral nevét JFK halála után Cape Kennedyre változtatták

Most már nyíltan jártak együtt, és mind Barbara, mind Millie elfogadták a két fiatal kapcsolatát. Jessica egyelőre még nem döntött a továbbtanulást illetőleg, de egyre inkább hajlott rá, hogy tévés legyen. Philóval beszélgetett erről, apja pedig felajánlotta, hogy maga mellé veszi a *KULC*-hez, hogy gyakorlatot szerezzen mindenben. A lány ráállt az ajánlatra, és magában úgy döntött, hogy mindenképpen belevág. Ha valamilyen szakterület útközben megtetszik neki, majd ráér akkor dönteni, érdemes-e egyetemre mennie. Egyelőre azonban nem akart messzire kerülni Salt Lake Citytől, mert még azt a százhatvan mérföldet is sokallta, ami Clifftől elválasztotta. A fiú hiába erősködött, hogy tanuljon, hiszen repülőgéppel is meglátogathatja, akármerre van az országban, Jessica nem engedett a magáéból.

- Itt akarok lenni a közeledben, Cliff - mondta halkan. - Nekem még ez a távolság is sok. Legszívesebben itt hagynám az egészet, és felköltöznék hozzád Moon Lake-be.

- Még csak az hiányzik! - nevette el magát Cliff. - Apád kitérne a hitéből, anyád meg sírógörcsöt kapna!

- Ugyan miért? - kérdezte komolyan a lány. Nem értette a fiú vidámságának az okát. - Anyu nem olyan sírós fajta, nehogy azt hidd. És különben is, semmi kifogása ellened. Apunak sem.

- Ez igaz, kedvesem - simogatta meg a haját Cliff. - De gondold el, hogy én egyelőre egy senki vagyok. Ha teszem azt össze is házasodnánk most, nem tudnálak eltartani. Te tévés akarsz lenni. Egyelőre bejársz apáddal a *KULC*-hez. Onnan nem lehetne minden nap ingázni, Jess! Mit tennél? Belefulladnál az unalomba, mint anyám tette éveken keresztül. És hiába szeretjük egymást, előbb vagy utóbb elhidegülnénk egymástól, éppen emiatt. Ezt akarod?

- Nem… - hajtotta le a fejét a lány - nem ezt akarom… Boldogan akarok élni veled, azt akarom. Igazad van… Mint mindig.

Közben elmúlt a tavasz, beköszöntött a nyár, és az élet szépen folyt tovább a maga medrében. Indokínából egyelőre nem érkeztek újabb aggasztó hírek, a vietnami háború mintha elcsendesedett volna kissé, és Cliff is megnyugodott valamelyest. Ám június első hetében a világ egy másik táján történt olyasmi, amire senki sem várt, senki sem számított. Az egész közvéleménynek leesett az álla, amikor Izrael megtámadta Egyiptomot, Jordániát és Szíriát, és alig hat nap alatt tönkre verte mindhárom ország hadseregét. Egyik tréfa a másikat követte. Voltak, akik azt hangoztatták, hogy ez a huszadik század legnagyobb csodája, mert íme, a németek megtanultak a zsidóktól üzletet kötni, a zsidók viszont ellesték a németektől, hogyan kell villámháborút csinálni. Egyesek odáig mentek, hogy azt mondták: Johnsonnak el kellene mennie Izraelbe, egy továbbképző tanfolyamra, hogy megtanulja, miként vethet véget minél hamarabb a vietnami intervenciónak. A másik tréfa egy kicsit akasztófahumorszerű volt, és egyenesen Moshe Dayant[170] vette célba, mert azt tartották a zseniális hadvezérről, hogy ha mindkét szeme ép lett volna, három nap is elég lett volna ehhez a hatalmas győzelemhez.

Bobot magával ragadta a lelkesedés. Régóta nem hallott már Mark Lubinsky felől, és most azon töprengett, vajon egykori tanítványának mekkora része lehetett ebben. Barbarának mesélgetett néha Markról, és tudta, hogy az asszony őszintén kedveli a kissé különc, hórihorgas férfit. De hírt még nagyon sokáig nem kaptak Lubinskytől, ami bizonyára nem volt véletlen, hiszen egy magas rangú katonatisztnek, akinek a vállán egy modern légierő minden gondja nyugszik, a legkisebb gondja is nagyobb annál, hogy a barátaival levelezzen. Bob jól ismerte Markot, és tudta, hogy előbb vagy utóbb úgyis előkerül, mint a rossz pénz.

---

[170] Moshe Dayan (1915-1981) volt az úgynevezett Hatnapos Háború idején Izrael hadügyminisztere. A bal szemét borító kötés miatt sok tréfa célpontja volt

Aztán lassan eljött az ősz, és az élet Moon Lake-ben megint olyanná vált, mint amilyen mindig is volt: unalmassá. A légivállalat nagyon jól működött, de talán éppen ez volt az oka annak, hogy semmi új nem történt, minden rutinszerűen, óramű-pontossággal zajlott. Izgalmat csak az okozott, amikor megjelent Norman West és Martha. Nagyon rég nem jártak itt, Barbara pedig már hiányolta a barátnőjét, akivel annak idején, a kis Budapesten szinte elválaszthatatlanok voltak. Ha időnként nem telefonáltak volna, vagy nem váltottak volna egy-egy levelet, talán meg is feledkeznek egymásról. A házaspár egy hétre érkezett, Bob legnagyobb örömére.

Amint Westék megérkeztek, mintha teljesen megváltozott volna az élet. Barbara kivett néhány szabadnapot, és Paul Harris egyáltalán nem neheztelt rá ezért. Nagyon kedvelte az asszonyt, és ha őszinte akart lenni magához, talán titkon szerette is. De annál becsületesebb volt, semhogy ezt szóba hozta volna, és az önbírálata is erős fékező erő volt. Ugyan mit akarhatna egy öreg férfi egy ilyen nőtől?

Martha sokat öregedett az elmúlt évek során, de ez csak a termetén és a haján látszott meg. Meghízott, a haja pedig szinte teljesen megőszült, egyébként ugyanaz a csupa erő, mozgékony teremtés volt, mint évekkel ezelőtt. Sokat tréfálkozott Barbarával azon, hogy a nála alig pár évvel fiatalabb asszony semmit sem változott.

- Te miféle varázsszert szedsz, mondd? - nevetett. - Én már nem tudom, hogyan szabaduljak meg a felesleges fontjaimtól. Biztosan nagyon elkényeztet a férjed. Bezzeg az én Normanem…

Barbara sután nevetett. Szerette Marthát, jó barátnők voltak, de azt nem tudta volna elképzelni sem, hogy a hálószobatitkaiba beavassa. Sem őt, sem senki mást. Pedig Bob szinte egy újabb ifjúságot élt meg mellette. Legyintett, és visszakérdezett.

- És a gyerekek?

- Gyerekek??? - nézett nagyot Martha, és elkacagta magát. - Rájuk sem ismernél, ha látnád őket! Tom kész férfi, Normannel együtt repül. Nem tudtam lebeszélni róla, de nem is nagyon igyekeztem, ez az igazság. Jenny pedig… Két hónap múlva lesz az eljegyzése. Egyébként tanítónő lett.

Barbara csak hallgatta a barátnőjét, és magában azt gondolta: ha nem lett volna ilyen szerencsétlen, talán most neki is lehetne egy lánya Cliff mellett. Már rég eltemette magában a bánatot, hogy nem lehetett több gyermeke, de most egy kis időre újra fájni kezdett neki a dolog. Csak akkor nyugodott meg, amikor Jimre gondolt. Az indián fiatalember nem volt vér szerinti gyermeke, de néha közelebbinek érezte, mint Cliffet. És már olyan rég nem látta…

A férfiak ezalatt egy pohár whisky mellett tárgyalták a légivállalat ügyeit. Normannek, aki majdnem teljesen megkopaszodott, hajmeresztő ötlete támadt.

- Mi lenne, ha mi is áttérnénk a sugárhajtású gépekre a légcsavarosak helyett? Sokkal gyorsabbak, megbízhatóbbak, nem annyira érzékenyek a légzsákokra. Mit szólsz, öreg harcos?

- Hogy mit szólok? - kérdezett vissza Bob. - Nem tudom, mit szóljak. Azt hiszem, én teljesen betokosodtam már. Azt is meg kellene tanulni. Vajon képes leszek rá? Hmm.

Egyelőre nem hoztak semmilyen döntést, de Norman megjegyezte, hogy vannak ismerősei a Boeing cégnél. Annyiban maradtak, hogy majd egy másik alkalommal, ha esetleg Mitchellék látogatnak el Missouriba, folytatják a témát.

1968-at írtak már. Tavaly október óta Nguyen Van Thieu volt Dél-Vietnam elnöke, de

elődeihez hasonlóan, neki sem volt túl nagy befolyása az ország életében. Az amerikai hadsereg már több, mint félmillió főt számlált Indokínában, de szinte tehetetlenül álltak az agyafúrt Vietkong-gerillák akcióival szemben. A partizánok sorra megtámadták Saigont, Huét, az egykori császárvárost, és még sok vidéki megyeszékhelyt. Az amerikai légierő nehézbombázói, a félelmetes *B52*-esek[171] iszonyatos bombázásokat hajtottak végre Észak-Vietnamban, nem kímélve sem Hanoit, a fővárost, sem a legnagyobb kikötőt, Haiphongot. A háború egyre hatalmasabb méreteket öltött, és Johnson elnök minden igyekezete, hogy a kínaiak által támogatott észak-vietnamiakat tárgyalóasztalhoz csalogassa, sikertelen maradt.

Aztán egy olyan esemény történt, amelyet senki sem akart elhinni. És amikor a tények napvilágra kerültek, egész Amerika a föld alá süllyedt volna szégyenében. A második világháború óta nem esett ilyen szégyenfolt egyetlen hadsereg becsületén sem. My Lai falu lakosságát lemészárolta egy amerikai katonai osztag, mert állítólag együttműködtek a gerillákkal. Több, mint háromszáz ember, a falu teljes lakossága pusztult el a vérengzésben, és a háborútól megcsömörlött közvélemény hangosan követelte a bűnösök felelősségre vonását. „Mi nem lehetünk olyan aljasok, mint amilyenek a nácik voltak egy emberöltővel ezelőtt. Milyen példát mutat Amerika a szabad világnak, ha ilyen kegyetlenség végbe mehet? Semmilyen cél nem szentesítheti a vétlen polgári lakosság bántalmazását.” Ilyen, és ehhez hasonló cikkek, kijelentések jelentek meg a sajtóban.

Ugyanakkor Európa is forrongott. Úgy tűnt, a több, mint egy évtizeddel ezelőtti szikra újra lángra lobban, és Csehszlovákiában végbe ment az, amit a történelem Prágai Tavaszként jegyzett fel. Szabad gondolkodású értelmiségiek vezették ezt a lázadást, amelynek célja a demokrácia helyreállítása volt. Alexander Dubček és Ludvig Svoboda vezetésével új kormány alakult, és a csehek azt hitték, végre felszabadultak a több, mint két évtizede tartó kommunista elnyomás alól. Csak azzal nem számoltak, hogy a Szovjetunió nem fogja ölbe tett kézzel nézni ezt a gyökeres változást. A nyár elején a Varsói Szerződés egyesített hadseregei elözönlötték az ünneplő Prágát és más városokat, és kegyetlenül vérbe fojtották a felkelést. A demokrácia újabb pofont kapott. Halottak, sebesültek százai fémjelezték ezt a kísérletet, és a hívő emberek Isten kezét vélték felfedezni ebben is.

Cliff keserűen figyelte az eseményeket. Még akkor sem nyugodott meg, amikor ősszel Johnson elnök elrendelte Észak-Vietnam bombázásának a beszűntetését. Az elnök mindenképpen el akarta érni, hogy a kommunisták végre tárgyalóasztalhoz üljenek, és hagyják békén Dél-Vietnamot. De minden igyekezete hasztalan volt, a villongások nem szűntek meg. Hol itt, hol ott lángoltak fel újra a harcok, és egyre több amerikai katona esett el, vagy sebesült meg. Amerika közvéleményének elege lett ebből a háborúból.

Diákok kezdtek tüntetni mindenfelé. Jessica, aki végül rászánta magát, hogy a Utah Egyetemen elkezdje a tanulmányait, majdnem bajba keveredett, mert részt vett egy háborúellenes tüntetésen. Csak apja neve mentette meg a letartóztatástól. Cliffnek égnek meredt a haja, amikor megtudta, milyen kalamajkába keveredett a menyasszonya. Azonnal Salt Lake Citybe repült, és egyenesen Farnsworthékhoz rohant.

- Te teljesen meg vagy őrülve? - támadott rá a lányra, aki alig érkezett haza. - Mi az istent akarsz? Börtönbe kerülni?

---

[171] Minden idők legnagyobb bombázógépe, nyolc motoros, sztratoszférikus repülőgép, amelyet szinte semmiféle fegyverrel nem lehet ártalmatlanná tenni. Az ötvenes évek óta megszakítás nélkül hadrendben van

- Te meg mit véded ezeket a véreskezűeket? - vágott vissza a lány. - Rád is ez a sors vár, és még nekik adsz igazat? Takarodj el innen, látni sem akarlak! - Zokogni kezdett, és tehetetlenül hagyta, hogy a fiatalember mellé lépjen, és átkarolja. - Látni sem akarlak… Menj, és lövesd szét a segged Vietnamban!

Cliff elhűlve nézte az őrjöngő lányt. Nem tudott mit felelni neki. Simogatta, nyugtatgatta, igyekezett lelohasztani benne a keserűséget.

- Jess… Miért haragszol rám? - kérdezte rekedten. - Bántottalak? Csak azt akartam, hogy maradj ki ebből, mert teljesen hasztalan. Oda akarsz jutni, ahová King?[172] Nincs jobb dolgod? Arra nem gondolsz, hogy nekem még szükségem van rád? Akkor is, ha esetleg nekem is be kell vonulnom. Jess, térj észhez! Nem az ellenséged vagyok! Hanem az a férfi, aki szeret téged! Érted?

Jessica lassan lecsillapodott. Önmagában elkönyvelte, hogy nem forradalmárnak való. De akkor minek? Annak, hogy férjhez menjen, és gyerekeket szüljön? Vagy annak-e, hogy kiálljon az elvei mellett? Szerette Cliffet, és most, hogy kissé megnyugodott, rájött, hogy lehet egyszerre feleség is, meg - no nem forradalmár, de szabad elvű, gondolkodó ember. Szégyellte magát, amiért az imént olyan keserűen rátámadott Cliffre. Nem akarta elveszíteni.

- Bocsáss meg, kedvesem - suttogta. - Neked van igazad. Csak azt szeretném, és a barátaim is azt szeretnék, hogy véget érjen végre ez az értelmetlen öldöklés. Mit keres ott félmillió amerikai fiú?

Az 1969-es nyár két olyan eseményt tartogatott Amerika ifjúságának, amely gyökeresen megváltoztatta mindenki életszemléletét, és új szellemet lehelt az emberekbe. A hippik, akik elárasztották az Egyesült Államokat, hatalmas koncertet és popfesztivált szerveztek a Hog Farmon, Woodstockban. Özönlöttek a fiatalok mindenfelől, pedig a hivatalos szervek nem akarták engedélyezni a fesztivált. Mindenki félt, hogy a diáktüntetések lángja ismét fellobban, és az új elnöknek, Nixonnak mindenre inkább szüksége volt, mint egy újabb belföldi bonyodalomra.

De ezt a megmozdulást lehetetlen volt megállítani. Neves és alig ismert együttesek jelentkeztek a koncertre, tízezrével özönlött a zenét hallgatni kívánó közönség a farmra. Egyes becslések szerint számuk meghaladta az ötvenezret. Végül a hatóságok beadták a derekukat, de a szemük rajta volt mindenkin, aki élt és mozgott.

Jess és Cliff is elutaztak. Már hivatalosan is jegyesek voltak, Húsvétkor tartották meg az eljegyzést Salt Lake Cityben. Cliff még nem kapott katonai behívót, de érezte, hogy hamarosan rá is sor kerül. Ezt a nyarat még ki akarta használni, és mint régebben is, Jessicával utazgatott ide-oda.

A fesztivál óriási siker lett. A legemlékezetesebb slágert a Steppenwolf[173] mutatta be. Ez a dal, a *Born To Be Wild*, később egy sikeres film, a *Szelíd motorosok*[174] emlékezetes betétdala is lett.

És mialatt a fiatalok Woodstockban ünnepeltek és élvezték a zene, a szerelem és a marihuána gyönyöreit, három hős férfi, Neil Armstrong, Edwin Aldrin és Michael Collins arra készült, hogy egyszer és mindenkorra meghódítsa a Föld kísérőjét. Az Apollo 11 legénysége útban

---

[172] Martin Luther King, néger polgárjogi harcos, 1968-ban gyilkolták meg Tennessee-ben

[173] A hatvanas évek egyik ismert amerikai rock-együttese

[174] Eredeti címén Easy Rider

volt a Hold felé. 1969 július 20-án hajnalban a *Columbia Eagle*[175] levált az űrhajóról, és valamivel később sikeresen landolt a Nyugalom Tengerében, az egyik legnagyobb, a Földről is látható kráterben. Armstrong, az első ember, aki idegen égitestre tette a lábát, elfogult hangon mondta el emlékezetessé vált szavait, amelyeket az egész világ megjegyzett:

Egy kis lépés az embernek, egy hatalmas ugrás az emberiségnek.[176]

[175] A leszálló egység neve

[176] Eredetileg: It's a small step for a man, it's a giant leap for mankind

Vietnam 1970-1975

Ma sem tudom felfogni, hogyan bírtam ki azt az öt évet abban a pokolban. Ha rossz napjaim vannak, olyankor éjszakánként még mindig kísért az indokínai pokol. Az állandó nedvesség, a monszun-esők átláthatatlan vízfüggönye, a nyálkás sötétség, amelyből bármelyik pillanatban előbukkanhattak a vézna, semmitmondó arcú, rejtélyesen szívós gerillák. Nem értettem, miből élnek ezek a kis sárga emberkék. Nem értettem, honnan merítik ezt a soha véget nem érő erőt, aminek a segítségével szembe mertek szállni a világ legerősebb hadseregével, csupa jól táplált, bivalyerős fiatalemberrel.

Nem tudtam megérteni a vietnami nőket sem. Aprók, törékenyek voltak, és mégis olyan életerő lakozott bennük, ami megszégyenített bennünket. Otthonukat feldúlta a háború, férjüket, gyakran a gyermeküket is elvitte a korai halál. És mégis tudtak mosolyogni, olyan derűsen, mintha ez lett volna a világon a legtermészetesebb jelenség. Csak a szemük nem mosolygott soha. Tekintetük fekete és nyomasztó volt. Ha most, utólag visszagondolok erre, rá kell jönnöm, hogy az engesztelhetetlen gyűlölet sugárzott azokból a komor, de megtörni nem akaró szemekből.

Addig sosem szembesültem ilyennel. Elképzelni sem tudtam, hogy egy nő, akinek finomnak, gyengédnek, törékenynek kellene lennie, legalábbis elméletben, egy férfit megszégyenítő kegyetlenséggel tud gyilkolni. Pedig a saját szememmel láttam Zach Penghills összekaszabolt testét abban a saigoni lebujban. Rajtunk kívül nem volt férfi a közelben. És mi a bajtársai voltunk, meg sokkal részegebbek is annál, semhogy bántottuk volna. Amikor már hat órája vártuk hiába, mert lassan hajnal lett, és nekünk vissza kellett botorkálnunk a támaszpontra, Kowalsky hadnagy engem pécézett ki, hogy nézzem meg, mi van Zach-kal. Nem nagyon akarózott benyitni azon az ajtón. Nem akartam meztelen nőt látni, állandóan Jessre gondoltam. Aztán Kowalsky meglökött - „Menj már be, te fatökű, mire vársz?" - és benyitottam.

A küszöbön földbe gyökerezett a lábam. A nő már nem volt sehol, csak az ablakkeretben libegő fátyolfüggöny jelezte, hogy arrafelé menekülhetett el. A szoba közepén véres húscsomó hevert. Percek kellettek, amíg ráeszméltem, hogy Zach az. Illetve Zach VOLT. Már nem élt. Mellkasán legalább három tucat késszúrás éktelenkedett. A torkát átvágták úgy, hogy a kés a nyakcsigolyájában akadhatott meg. Amikor felemeltem, megijedtem, mert attól féltem, leszakad a feje. De nem is ez volt a legszörnyűbb, hanem az ágyéka. Irdatlan seb tátongott ott, ahol azelőtt a nemi szerve és a heréi voltak. Óriási, lassan már alvadó vértócsa terjengett alatta a padlón, majdnem hanyatt estem, amikor véletlenül beleléptem. Még szerencse, hogy részeg voltam. Különben nem tudtam volna kihozni. Utána Kowalsky belém diktált még egy hatalmas pohár rizspálinkát, és kivezetett az udvarba. Azt hiszem, azt is kiokádtam, amit egy héttel azelőtt ettem. Alig voltam képes megállni a lábamon. És még zavaros, ködös agyamban is felötlött a gondolat: ha nem Jessre gondolok - a nő engem szemelt ki Zach előtt, de nem akartam vele menni - akkor most én hevernék itt holtan, megcsonkítva.

Egy életre elegem lett az erőszakból.

Da Nang[177] volt az amerikai légierő és a haditengerészet fő támaszpontja Dél-Vietnamban. Itt összpontosították azokat a légi egységeket, amelyek az északi erőket támadták. Hármas védőgyűrű vette körül az óriási területet, amelyen helikopterek, vadászbombázók, gigantikus *B52*-esek várakoztak tarka összevisszaságban. A sugár alakban ötfelé húzódó kifutópályákon szinte sohasem szűnt meg a gépek jövés-menése. Az öbölben is mindig nagy volt a forgalom, egérszürke hadihajók tömege rajzott ki és be állandóan. A város tele volt katonákkal, haditudósítókkal, ingyenélőkkel, prostituáltakkal. Rozoga járművek, riksák, szamárkordék nyüzsögtek az utcákon, pizsamaszerű ruhába öltözött, kúpos tetejű kalapot viselő nyeszlett emberek igyekeztek ki tudja hová. Szédült az ember, ha ezt a forgatagot nézte.

A tenger mentén húzódó keskeny nyomtávú vasútvonal megkerülte az Annámi Felföldet, és óriási ívet leírva, Bien Hoán keresztül Saigonba vezetett. Da Nang közvetlen környéke tele volt rizsföldekkel, de húsz mérföldnyire már az őserdő kezdődött. Állandóan párás, fülledt volt a levegő, és Cliff kezdetben azt hitte, sohasem fogja megszokni ezt a gyilkos éghajlatot. Izzadt és didergett egyszerre, pedig edzett volt. Egyenruhája egyfolytában nyirkosan tapadt a testére, és amikor zuhanyhoz jutott, egyhuzamban egy órát is eltöltött a vízsugár alatt, szappanozta és dörzsölte a testét, és azt hitte, sohasem fog tudni megszabadulni a poshadt bűztől, amely minden pórusába beleivódott. Utálta magát.

Számított ugyan a behívóra, de mégis meglepetésként érte, amikor 1970 áprilisában kikézbesítették neki. Akkoriban már általános mozgósítás volt érvényben az Egyesült Államokban, és minden huszonegy évnél idősebb, de huszonhat évnél fiatalabb férfinak be kellett vonulnia. Kivételt csak a tartalékos tisztek képeztek, akiknél a felső korhatár harminckét év volt. Először San Diegóba kellett bevonulnia, ahol próbára tették a tudását. Meglehetősen sokan jelentkeztek olyanok, akiknek volt pilóta képesítésük, és a hadsereg nem kockáztathatott. Aki csak afféle „úri" pilóta volt, sportgépeket vezetett civilként, az csak akkor maradhatott meg a légierőnél, ha valóban felfedezték benne a tehetséget, és elvégzett egy tanfolyamot. Így is sokan lemorzsolódtak, ezeket más egységekhez irányították.

Cliffnek szerencséje volt. Illetve, nem is szerencse volt ez, csak a körülmények kedvező alakulása. A válogató bizottság tagjai unták már az egészet, és minél hamarabb szerettek volna túl lenni a dolgon. Dél elmúlt, mindenki a kantinban hűsölt, ebédelt vagy sörözött, Cliff azonban hamar végzett, és kiballagott megint a hangárok mellé. Egyedül akart maradni. Gondolkodni akart nyugodtan, eltervezte, hogy a hétvégén felhívja Jessicát és a szüleit.

Változatlanul nem szerette, és nem is bírta az alkoholt. Ha a társai esténként elmentek inni, ritkán tartott velük, inkább a barakkban maradt, és a naplóját vezette. Most is azt tervezte, hogy vacsora után ezzel foglalkozik majd. Egyetlen káros szenvedélye a dohányzás volt. Naponta legalább egy doboz cigarettát szívott el. Most is éppen rágyújtott, amikor egy ismeretlen, nála valamivel idősebb hadnagy lépett mellé.

- Maga Clifford Mitchell? - kérdezte a tiszt.

- Igen, uram - vágta vigyázzba magát Cliff.

- Jöjjön velem, fiam - mosolyodott el a hadnagy - és ne csodálkozzon semmin sem.

Cliff nem tudta elképzelni, min ne kellene csodálkoznia. Követte a magas termetű tisztet, aki egyenesen a helikopterek parkolóterülete felé vezette. Már éppen ideje volt, hogy valami

---

[177] Dél-vietnami város, az azonos nevű öböl partján, Huétől mintegy 80 kilométerre, délkeletre. Itt volt az amerikai hadsereg legnagyobb légi és tengeri támaszpontja

történjen, kezdte unni ezt a huzavonát. A hadnagy megállt egy *Huey*[178] mellett. Beszálltak, Cliff jobb oldalt, a tiszt a bal oldalon. Már tudta, hogy vizsga lesz ez, méghozzá komoly vizsga. Becsatolta magát, elvégezte az összes ellenőrző műveletet, és miután meggyőződött róla, hogy a gép teljesen rendben van, várakozón nézett a mellette ülő tisztre.

- Indítsa el a motort.

Cliff bekapcsolta az indítót, megvárta, amíg az áramfejlesztő felpörög, aztán beindította a hajtóművet. A jellegzetes süvítés egyre magasabb lett, és amikor elérte a megadott szintet, bekapcsolta a rotort is. Az addig ernyedten függő lapátok megpördültek, egyre sebesebben csapkodták a levegőt, majd szinte láthatatlan koronggá változtak.

- Szálljon fel - intett a hadnagy. Cliff engedelmesen felemelte a helikoptert a betonról, már érezte a gépet. A hadnagy intéseire reagálva, különböző manővereket kellett végrehajtania, aztán elrepültek Los Angeles irányába, végig a tengerpart mentén. A tiszt szűkszavúan utasította időnként, és szaporán jegyzetelt a naplójába. Cliff gépiesen hajtotta végre a parancsokat, nem okozott neki gondot a repülés. Igaz, hogy nem ehhez a típushoz volt szokva, hanem a sokkal régebbi *Sikorsky*-hoz, de a gyakorlata elegendőnek bizonyult. Közben azon töprengett, ki lehet ez a hadnagy, aki halványan ismerősnek tűnt neki, és aki egyelőre még be sem mutatkozott. Vajon mire értette, hogy „ne csodálkozzon semmin sem”?

Két órai repülés, és számtalan csalafinta manőver után tértek vissza San Diegóba. A tiszt elégedettnek látszott, de a visszatérésre utasító parancs óta egyetlen szót sem szólt. Cliff ezt sem tudta mire vélni, letette a gépet a talajra, kikapcsolta a hajtóművet, és a szabály szerint megvárta, amíg a rotor teljesen leáll. Csak akkor ellenőrizte a gép összes funkcióját, hogy meggyőződjön róla, minden ugyanolyan rendben van, mint a felszállás előtt. Aztán kikapcsolta a biztonsági övet, letette és a helyére akasztotta a fejhallgatót, és kérdően nézett a hadnagyra.

Az észrevette Cliff kissé furcsálló arckifejezését, és elmosolyodott.

- Na, azt hiszem, itt az ideje, hogy én is bemutatkozzam - nevetett, még mindig az ülésben ülve. A kezét nyújtotta. - Tom West vagyok, civilben a *Dakota Wings Air Charter* pilótája, Missouriból. Rég nem láttalak, csak hallottam rólad. A vizsgán átmentél, bár mindenki így tudna repülni, mint te. Hogy vannak a szüleid?

Hiába rendelte el Nixon elnök még 1969-ben a részleges csapatvisszavonást. Jelenleg úgy nézett ki, hogy az indokínai háború nemhogy a vége felé közeledne, hanem egyre jobban kiterjeszkedik. Ho „apó”[179] tavaly szeptemberi halála után az észak-vietnami új kollektív vezetés ugyanazt a keményvonalas politikát látszott folytatni, mint az elhunyt elnök idejében, és sem a Thaiföldről kivont hatezer katona, sem a Dél-Vietnamból kivont ezer tengerészgyalogos nem jelentett számára bizonyítékot arra, hogy Amerika véget szándékozik vetni a háborúnak.

---

[178] A Bell cég által gyártott csapatszállító helikopter

[179] Ho Chi Minh (1890-1969), az indokínai szabadságharc legfőbb irányítója és ideológusa. Eredményesen vezette a harcot a francia gyarmatosítók, majd az amerikai intervenció ellen. Az 1954-es Dien Bien Phu-i győzelem után, amelyet a francia csapatok fölött aratott, Észak-Vietnam elnökévé választották. 1967-ben azt üzente Johnson elnöknek: „Mi sohasem fogunk tárgyalni. Takarodjanak ki Vietnamból, vagy itt pusztulnak mindnyájan.”

Nixonnak ugyancsak főtt a feje az otthoni helyzet miatt is. Az októberi tüntetések bebizonyították, hogy az amerikai közvélemény megoszlik a háborút támogató, és az azt elítélő csoportokra. A rendőrség tehetetlen volt, erőszakhoz kellett folyamodnia, hogy szétoszlassa a megmozdulásokat, ami még nagyobb arányú elégedetlenséget szült. És közben egyre nőtt a halottak, a sebesültek, az eltűntek száma Indokínában.

A hadsereg bevonult Kambodzsába is, hogy kifüstölje onnan a Vietkong fegyvereseit, akik most ezen a határvonalon keresztül támadták kíméletlenül az amerikai erőket. 1971 januárjában a Kongresszus leszavazta a szárazföldi erők további bevetését Vietnamban és környékén, de a légierőnek továbbra is szabad cselekvést biztosított. Viszont kudarcba fulladt az amerikai légi támogatással történt dél-vietnami behatolás Laoszba. Egy újabb offenzív front nyitása lett volna a cél, de a megbízhatatlan dél-vietnami erők ezzel is felsültek. Az amerikai hadvezetés már nem tudott rájuk számítani, tehát saját erejéből kellett megoldania az egyre szorongatóbb problémákat, amit nagyon megnehezített, hogy sok szárazföldi egységet máris kivontak a harctérről. Patthelyzet alakult ki az indokínai félszigeten.

És mintha mindez nem lett volna elég, a *New York Times* bombaként dobta a nagyközönség elé azokat a titkos Pentagon-iratokat, amelyeknek a birtokába jutott, és amelyekből minden kétséget kizáróan kiderült, hogy a kormányzat nemhogy csökkenteni kívánta volna a vietnami jelenlétet, de ki akarta terjeszteni a háborút. Nixon elnök megkapta az első figyelmeztető pofont, és még csak védekezni sem tudott. A magyarázkodást már „nem vette be” sem a sajtó, sem a közvélemény.

Bob ideges volt. Hetek óta semmi hír nem érkezett Cliffről, és Jim sem jelentkezett azóta, hogy még szeptemberben itthon járt Laurával, akit közben feleségül vett. Akkor is csak egy hetet töltöttek itthon, Barbara legnagyobb szomorúságára, aztán elutaztak Alaszkába. Jim meglepte őket. Egyrészt azzal, hogy elmesélte: önkéntesként be akart lépni a hadseregbe, és el akart jutni Vietnamba, hogy fogadott öccse közelében lehessen, akit veszélyben érzett, de megint visszautasították. Másrészt pedig azzal, hogy az egyetem elvégzése után kitűzte magának az egyetlen lehetséges életcélt. Eszerint a legtávolabb élő indián törzsek életét akarta kutatni, és így esett a választása éppen Alaszkára.

Rossz hírekben pedig nem volt hiány. Valahányszor bemondta a televízió vagy a rádió, hogy Vietnamban újabb repülőgépet vagy helikoptert lőtt le az ellenséges légelhárítás, az otthon maradottakból kitört az elkeseredés, a gyász. Mindnyájan féltették Cliffet. Jessica össze tudta egyeztetni a munkájával, hogy hétvégeken felruccanjon Moon Lake-be, és ilyenkor leendő anyósával beszélgetett fojtott hangon. A két nő meg volt rendülve az özönlő hírektől.

- Istenem - sírta egy alkalommal Jessica - nem akarok idő előtt megözvegyülni! Szeretem Cliffet, nagyon szeretem! Miért nem vetnek végre véget ennek a hasztalan öldöklésnek?

- Nyugodj már meg, lányom - vigasztalta Barbara. - Azzal, hogy itt emészted magad, semmit sem segítesz. Neked is rossz, nekünk is. A szüleidnek sem mindegy. És Cliff, azt hiszem, haragudna is ezért. Nyugodj már meg, és fogadd el, amit a Sors nyújt.

- Nem tudom elfogadni, Barbara! - zokogta a fiatal nő. - Úgy érzem, ha csak egyetlen pillanatra is megadom magam, és nem akarom teljes erővel, hogy Cliff sértetlenül visszatérjen, azzal magam ásom meg a sírját! Én legyek a gyilkosa? Pont én??? Ezt nem kívánhatja senki!

- Túlzol, lányom - igyekezett Barbara megnyugtatni. - Senki nem gondol ilyet. És ne emészd magad. Tudom jól, mit érzel. Amikor Bob kint volt a Csendes Óceánon, és hónapokig nem hallottam róla semmit, én is ugyanígy éreztem magam. Mégis visszajött. A mi családunk túlélő fajta. Na, szedd össze magad végre. Ha hazatér, Cliffnek egy kiegyensúlyozott, okos és

erős asszonyra lesz szüksége. Nem egy idegroncsra. Ő pont olyan, mint az apja. Ha nem tudsz majd mellette állni, és néha átvállalni tőle a gondokat, teljesen össze fog zavarodni. AKKOR fogod elveszíteni, Jess.

Aztán a véletlen játszott Jessica kezére. Cliff végre telefonált, és elmesélte, hogy szabadságot kapott. Haza nem utazhatott, de két hetet tölthetett egy szállodában, Manilában. A fiatal nő megbeszélte a dolgot Philóval, és az apja teljesen magától értetődőnek találta, hogy Jess odautazzon.

- De nincs annyi pénzem, apu - mondta szomorúan Jessica. - A Fülöp-Szigetek messze vannak. Hogyan mehetnék el? És a munkám is visszatart.

- Most akarsz menni, vagy nem akarsz? - csattant fel Farnsworth. - Tudtommal jóban vagyok a főnököddel. A munkád megvár. Rossz nézni, ahogy kínozod magad. Menj csak, majd én fizetem az útiköltségedet. És egy kicsivel nyugodtabban térj haza, mert teljesen kikeltél magadból. Ha Cliff helyében lennék, fenéken billentenélek. Menj csomagolni, és negyvennyolc órán belül itthon ne lássalak!

Így esett, hogy 1972 Húsvétját Jessica nem otthon töltötte, hanem Manilában. Izgatott volt, úgy tűnt neki, mintha évek óta nem látta volna a vőlegényét. Ha nagyon szigorú akart lenni önmagához, be kellett ismernie, hogy nem is tudja felidézni magában a férfi arcvonásait. Furcsa volt ez a helyzet. Cliff szinte benne élt és lüktetett, minden gondolatát lefoglalta, kívánta és akarta a fiatalembert, de az arcának csak a részleteit tudta felidézni magában, a teljes kép mindig szétesett lelki szemei előtt, mint amikor a televízió képernyőjén összekuszálódik minden. Néha erőltetnie kellett magát, hogy fel tudja idézni a szeme színét, a hangját, a keze könnyed szorítását a testén.

Elutazása előtt, mintha csak egy mennyei sugallat hatására tette volna, sebtében magához vette a születési anyakönyvi kivonatát. Nem tudta volna megmagyarázni, miért teszi, de úgy érezte, muszáj. Valami legbelül azt súgta neki, hogy menyasszonyként utazik el, de feleségként tér majd vissza a Fülöp-szigetekről. A világért sem akarta volna, hogy Cliff úgy érezze, a nyakába varrja magát. Tudta, hogy a fiatalembernek ezer más gondja van ott, Délkelet-Ázsiában, és a legnagyobb közülük az, hogyan maradjon életben. De abban biztos volt, hogy Cliff sem akarhat mást, mint hogy egymáshoz tartozzanak véglegesen. Nem hitt az okkult tudományokban, csillagjóslásban, sem más efféle hókuszpókuszokban, de abban bízott, hogy a szerelem köteléke képes lesz Cliffet kimenteni minden bajból, megóvni őt.

A *PanAm*[180] Boeing 747-ese reggel szállt le a *Ninoy Aquino Nemzetközi Repülőtéren*. Senki sem várta Jessicát, és ő sem készült arra, hogy valaki várja. Meg akarta lepni Cliffet. Tudta a hotel nevét, ahol megszállt, és amint átesett a szokásos útlevélés vámvizsgálaton, egyenesen a repülőtér előtti parkolóba sietett, ahol már várta az apja által előre kibérelt Ford Mustang. Kifelé menet még vásárolt egy Manila-térképet, könnyen megtalálta rajta a szállodát, és mivel nem esett nehezére tájékozódni, bátran beült a kocsiba, és elindult a belváros felé. Nagy volt a forgalom, szinte nyüzsgött. Valódi világváros volt Manila, és Jessica egy pillanatra elrettent: vajon tényleg meg fogja találni ebben a zűrzavarban Cliffet? De mire végiggondolhatta volna, már ott is volt a San Andrès sugárúton, Malate-ban. Megtalálta a Plaza Hotelt is, és boldog megkönnyebbüléssel parkolt le. Úgy érezte, hazaérkezett. Pedig mérföldek ezrei választották el Salt Lake Citytől. Önmagában csodálkozott ezen a furcsa, otthonos érzésen, amit semmiképpen sem tudott megmagyarázni. Megint eszébe jutott, vajon megtalálja-e a vőlegényét, és

[180] Azóta megszűnt amerikai légitársaság

miközben éppen a csomagjait akarta kivenni a kocsiból, egy erőteljes, ismerős tapintású kéz fogta meg a könyökét.

- Segíthetek, hölgyem? - kérdezte egy nevető hang, és Jessica ijedten perdült meg a tengelye körül. Aztán csak ernyedten tűrte, hogy Cliff magához szorítsa, és nem tudott, de nem is akart gátat vetni a könnyeinek.

- Istenem - szólalt meg később, amikor már Cliff szobájában ölelték egymást kétségbeesve - voltak pillanatok, amikor nem hittem, hogy még egyszer viszontláthatlak. Így még életemben nem rettegtem. Féltem, hogy bajod lesz, Cliff. És most is félek. És mindaddig félni is fogok, amíg haza nem jössz. Meddig, mondd, meddig fog még tartani ez a háború?

- Azt én nem tudhatom, kedvesem - felelte a férfi. - Azt hiszem, senki sem tudja. Aki elkezdte, az már a föld alatt van. Aki be fogja fejezni, lehet, hogy még meg sem született. Én meg csak egy apró, jelentéktelen csavar vagyok a hatalmas gépezetben. Rajtam pont annyi múlik, amennyit az én életem ér, meg azé a nyolc-tíz katonáé, akit egyszerre szállíthatok. Ha szerencsém van, ugyanúgy hozom vissza a szitakötőt, ahogyan elvittem. Ha nincs szerencsém… - Elhallgatott, nem tudta, folytassa-e, vagy sem. Megijedt Jessica rémült pillantásától, amely egyúttal szuggerálta is, hogy mondja tovább. - Ha nincs szerencsém, akkor a dzsungel valamelyik tisztásán marad egy kiégett *Huey*, és benne néhány csontváz. Kész, passz, vége.

- Nem!!! - kiáltotta a lány. - Ennek nem szabad megtörténnie! Érted? Nem szabad! Én nem engedem meg! És ha te ennyire fatalista módon bele tudsz törődni abba, hogy akármikor lelőhetnek, akkor én magam fogok idejönni, és megakadályozom azt, ha kell, a saját testemmel is! Cliff… - zokogta - neked élned kell! Mellettem kell élned!

A férfit megrendítette Jessica őrjöngő kitörése, és ugyanakkor meg is hatotta. A lány eddig meglehetősen visszafogott volt, csak nagyon ritkán engedte szabadjára a szenvedélyeit, és noha Cliff tudta, hogy nagyon szereti, erre az önfeláldozásra mégsem számított. Persze, szavak voltak ezek, hiszen senki sem engedte volna Jesst még a harctér közelébe sem, de akkor is meglepő volt, mennyire kész mindenre csak azért, hogy őt, a szíve választottját, biztonságban tudhassa.

Jessica is megszeppent a saját szavaitól, és rájött, hogy a szavak csak szavak maradnak. Nem is lehet más a sorsuk. Restelkedve lehajtotta a fejét, és tétován simogatta Cliff kezét.

- Butaságokat beszélek, Cliff, ne haragudj - mondta halkan. - Tudom, hogy tehetetlen vagyok. De azt is tudom, hogy te vagy az életem egyetlen párja. Az egyetlen ember, akinek joga van hozzám. Mondd… - suttogta szégyenlősen - nagyon nagy merészség a részemről, ha arra kérlek, hogy… vegyél feleségül? Most? Hozzád akarok tartozni hivatalosan is, Cliff. Értesz engem? Nem a nyakadba varrni magam, hanem eggyé válni veled, ország és világ előtt, örökre. Lehetséges ez?

Lehetséges volt. Annyira, hogy harmadnap elmentek az Egyesült Államok manilai nagykövetségére, ahol Martin Bowden követségi titkár annak rendje és módja szerint házastársakká nyilvánította őket.

- Gratulálok maguknak - mondta az idős férfi a ceremónia után. - Nem tagadom, hogy kellemes emlékek idéződnek fel bennem, ha most magukra nézek. Annak idején, a második világháborúban, itt szolgáltam, a Csendes Óceánon. És a menyasszonyom éppen így utánam utazott, amikor megtehette. Majdnem harminc éve a feleségem, öt gyermekünk van. És két unokánk is. Szívből kívánom maguknak, hogy legyenek nagyon boldogok.

Szeptemberben pedig megrendült a nagyvilág. A háborútól megfáradt közvélemény Münchenre szegezte a szemét, ahol minden öldöklés ellenére is a béke jelképe öltött testet, és megkezdődött az Olimpia. Délkelet-Ázsia harctereinek a helyét egy időre átvették a sport hírei a sajtóban. A televíziós társaságok egymással versengtek azért, hogy minél több és minél jobb minőségű tudósítással örvendeztessék meg a nézőket.

Amerika büszke volt. Elsősorban Mark Spitz[181]-re lehettek büszkék. A fiatal úszó egyszerűen tarolt, és az újságokban egyre-másra jelentek meg a fotói. Vékony, fekete bajuszával, mosolygós tekintetével hamar belopta magát a közvélemény szívébe, megint egyszer bizonyítva, hogy a sport igenis háttérbe szoríthatja a világ szégyenteljesebb eseményeit. *Citius, altius, fortius*[182] - ez az eszme most talán sokkal élőbb volt, mint Athén óta bármikor. Ünnep volt ez az Olimpia, valódi ünnep, hiszen Németországban rendezték meg, abban az országban, amely a második világháború előtt az utolsó Olimpiát rendezte, akkor még náci hatalom alatt. Azóta béke uralkodott Európában, és a kisebb konfliktusoktól eltekintve, úgy tűnt, hogy ez így is marad.

És akkor lecsapott egy váratlan vész, a semmiből. Egyik napról a másikra gyász borította el nem csak Münchent, hanem az egész világot. Felháborító dolog történt: arab terroristák hatoltak be az olimpiai faluba, és túszul ejtették az izraeli küldöttség tizenegy tagját. Kettőt a helyszínen megöltek, a többi kilenc szabadon bocsájtása ellenében szabad elvonulást követeltek, valamint az izraeli börtönökben fogva tartott társaik és vezetőik elengedését. München rendőrfőnökének főtt a feje, mert tudta, hogy Izrael sohasem tárgyal a terroristákkal. Ugyanakkor ő és beosztottjai voltak a felelősök az Olimpián részt vevő összes sportoló életéért. Patthelyzet alakult ki.

A rendőrfőnök megpróbálta az időt húzni, és tárgyalni a terroristákkal. Annyit elért, hogy azok, túszaikkal együtt egy München melletti katonai repülőtérre hajtottak, ahonnan vissza akartak térni a Közel-Keletre. De a repülőtéren elszabadult a pokol. A mesterlövészek célba vették a terroristákat, és egyenként leszedték őket. Az utolsóknak azonban még maradt annyi idejük, hogy tüzet nyissanak a védtelen túszokra, és halomra gyilkolták őket. A hirtelen kitört tűzharcban egy német rendőr és még két terrorista vesztette életét.

A Játékokat huszonnégy órára felfüggesztették. Avery Brundage[183] nyolcvanezer ember előtt mondott beszédében, a stadionban kijelentette: *Az Olimpiai Játékoknak folytatódniuk kell."* És folytatódtak is, félárbocra eresztett nemzeti lobogókkal.

Az izraeli titkosszolgálat szinte azonnal működésbe lépett. Sejtették, ki állhat a véres merénylet hátterében. A *Fekete Szeptember* elnevezésű terrorszervezet, amelyet a Palesztin Felszabadítási Szervezet pénzelt és irányított Tuniszból, nyíltan magára vállalta a felelősséget a müncheni vérengzésért. Most már csak meg kellett találni, és egyenként likvidálni az értelmi szerzőket.

Bob elképedve nézte a tudósításokat, és olvasta az újságban megjelent cikkeket Münchenről. Álmában sem tudta volna elképzelni, hogy ilyesmi megeshet a civilizált világban. Hirtelen megint Mark Lubinsky jutott eszébe, akiről már évek óta nem hallott. Kíváncsi volt, mit érezhetett a tiszt, aki élete legjavát áldozta azért, hogy az üldözött zsidóságnak végre saját

---

[181] Amerikai úszó, aki az 1972-es Olimpián hét aranyérmet szerzett

[182] Az olimpiai eszme jelmondata. Jelentése: gyorsabban, magasabbra, erősebben

[183] A Nemzetközi Olimpiai Bizottság akkori elnöke

állama lehessen, és méltóképpen lehessen tagja a népek nagy családjának. Ugyanakkor pedig Cliffen járt az esze, aki a világ egy másik távoli sarkában nap mint nap nézett szembe a fenyegető halállal, csak azért, hogy a demokrácia, a kultúra ne kényszerüljön meghátrálni a sötét fanatizmus előtt.

- Nem lesz ennek jó vége, kedvesem - mondta egy este Barbarának. - Érzem, hogy valami nagy disznóság fog történni hamarosan. Bárcsak ez a fiú hazatérne végre.

- Igazad van - felelte az asszony. - Rossz elgondolni is, mi lenne, ha… - nem folytatta. Mindketten tudták, hogy Jessicára gondol. A fiatalasszony az elmúlt hétvégén volt náluk, és bevallotta Barbarának, hogy gyereket vár. - De hát mit tehetünk mi, Bob? Mit tehetünk azon felül, hogy imádkozunk? Ki más hallgat meg minket Istenen kívül?

- Még abban sem vagyok biztos, hogy Isten meghallgat - morogta a férfi. - Ha ide figyelne, már rég véget vetett volna ennek a haszontalanságnak. Az ördögbe is, elegem van.

Nem akart vitatkozni. Egyáltalán, ha tehette volna, kizárta volna a tudatából az egész világot. Nagyon beleunt már, hogy egyik bajból a másikba essen. Két pilótája kilépett a vállalattól, egy harmadik olyan szerencsétlenül hajtott végre kényszerleszállást az egyik géppel, hogy az menthetetlen lett. Újra kemény napok vártak a *Dakota Wings Air Charter*-re. És egyre inkább érezte, hogy öregszik. Ha nem akad valaki, akivel megoszthatja az irányítás gondjait, tönkremegy.

Barbarán is meglátszottak az évek. Még mindig csinos volt, szerette a munkáját, de egyre fáradtabb volt. Hatvanhoz közeledett, és nem tudta, mihez fog kezdeni, ha visszavonul. Újabban egyre gyakrabban jutott eszébe, hogy szinte semmihez sem ért, semmit sem tud csinálni, pedig nem így volt. De nem tudott - és talán nem is akart - szembenézni az öregedéssel. Néha fogta magát, és hétvégén beült a kocsijába. Csak úgy, egyedül. Vagy céltalanul bolyongott a környéken, vagy leutazott Salt Lake Citybe, egy kis tereferére Millie-vel. Ilyenkor szerét ejtette, hogy négyszemközt beszéljen Jessicával is. Kedvelte a menyét, és biztatta, hogy legyen erős, hiszen a háború sem tarthat örökké: előbb-utóbb Cliff is hazakerül.

A fiatalasszony örült az ilyen látogatásoknak, csak még mindig nehezen tudta elhinni, hogy ez az asszony már az anyósa. Bele kellett szoknia az új állapotba, és néha arra gondolt, hogyan fognak élni azután, hogy Cliff leszerel, és hazatér. Hol fognak lakni? Cliff valószínűleg újra a légivállalatnál fog dolgozni, őt viszont ideköti a munkája a *KULC*-hez. Hogyan lesz?

- Majd csak megoldjátok valahogyan - nyugtatgatta Barbara. - Egyelőre azzal törődj, hogy egészséges legyél. És ha eljön az idődd, szép gyereket szülj. Munkát meg azután is találhatsz majd. Ne ez legyen most a legfőbb gondod.

Millie büszke volt a lányára, de ritkán mutatta ki ezt. Magába zárkózott az utóbbi időben, csak a munkájának élt. Egyáltalán, az egész Farnsworth család olyannak tűnt, mintha vadidegen emberek éltek volna egyazon fedél alatt. Philo szinte napi huszonnégy órát töltött a stúdióban vagy az irodájában, Millie állandóan az írógépét döngette. A nyár elején jelent meg a legújabb könyve, amely egy otthontalan, árva gyermekről szólt. Siker lett már az első héten, és az asszony örömmel újságolta Barbarának a hírt.

- Képzeld, egy hollywoodi producer máris érdeklődik az *Elveszett, kerestetik* iránt! Mit tanácsolsz, Barbara, vállaljam el a forgatókönyv megírását? Soha nem csináltam ilyet, és a pasas nagyon biztat.

- Nem tudom, Millie, ehhez nem értek - felelte Barbara. - De gratulálok a sikeredhez. Talán nemsokára a mozikban is láthatjuk a filmet! Philo mit szól hozzá?

- Érdekli is őt… - legyintett Millie. - Azt hiszem, azt sem vette még tudomásul, hogy a könyvem megjelent. Alig látom az utóbbi időben. Hajnalban megy, éjfél után jön.

Barbara elgondolkodott. Ő is ugyanígy állt Bobbal. Annyi volt a különbség, hogy a férje legalább az éjszakáit otthon töltötte, ha éppen nem repült, de ez egyre ritkább volt mostanában. De alig beszélgettek, szinte egymáshoz sem értek. Elkeseredett volt. Ennyi volna a családi élet hatvan év körül? Abban reménykedett, hogy ha a kisunoka megszületik, az majd egy kicsit felrázza őket is, Millie-éket is. Egy gyermek érkezése mindenképpen olyan esemény, amely mélyen befolyásolja egy család életét.

Lassan elültek a müncheni tragédia utóhullámai, késő ősz lett, és a figyelem ismét Vietnam felé fordult. Az észak-vietnami hadsereg sorozatosan megsértette a két országrész közötti demilitarizált övezetet, és Nixon elnök válaszként elrendelte az északi kikötők elaknásítását, valamint Hanoi és Haiphong bombázását. Közeledett a Karácsony, és semmi jele nem mutatkozott annak, hogy a szembenálló felek hajlandók volnának visszatérni a tárgyalóasztalhoz. Pedig mindenkinek elege volt már a harcból, a gyászból.

Végül úgy látszott, mégis sikerül egyezségre jutni, és december legvégén Párizsban felújultak a tárgyalások. Mindenki reménykedett benne, hogy az új esztendő végre elhozza a várva várt békét.

Január közepére végre feltűnni látszott a fény az alagút végén. Az elnök elrendelte az északi országrész bombázásának a teljes felfüggesztését, és nem sokkal később Párizsban Észak- és Dél-Vietnam, a Nemzeti Felszabadítási Front és az Egyesült Államok végre aláírták a békeegyezményt, amely véget vetett Amerika leghosszabb háborújának. Mindenki fellélegzett. Vége! Hazatérhetnek a fiúk!

Cliff alig akarta elhinni, hogy mindez igaz. Mint minden bajtársa, ő is teljesen belefásult már a harcokba, a mindennapi veszélybe, abba a bizonytalanságba, hogy épségben hazatérhet-e, vagy örökre ott marad valahol a dzsungelben. Ha arra gondolt, hogy nemsokára megszületik a gyermeke, el sem tudta képzelni, milyen lesz majd, ha a karjába veszi. Egyáltalán, az is valószínűtlennek tűnt, hogy házas, és otthon, sokezer mérföldnyire innen, ettől a pokoltól, a felesége várja.

Jessica február legelejére várta a gyereket. Cliff minden lehetségest elkövetett azért, hogy akkorra hazautazhasson. Most már nem Da Nangban szolgált, hanem egy kisebb támaszponton, Saigon mellett, Bien Hoában. Napról napra egyre izgatottabb lett, és a parancsnoka, Jackson ezredes észrevette ezt.

- Ej, Mitchell fiam, nem maga az első, aki apa lesz. Ha így felpörgeti magát, mire hazaér, teljesen idegroncs lesz. Miért nem lazít?

- Uram, nem tudok lazítani - felelte Cliff. - Nem tehetek róla, de állandóan az jut eszembe, hogy az utolsó pillanatban történik valami, és nem mehetek haza. Nem vagyok gyáva ember, de szeretném elkerülni a bajt, ha már eddig megúsztam.

Január huszonkilencedikére szólt a repülőjegye, és már csak pár nap volt hátra addig. A támaszponton unalmasan zajlott az élet, rutinszerű repülésekkel, amiknek semmi más feladata nem volt, mint ellenőrizni, hogy a partizánok is betartják-e a tűzszünetet. Kevés incidens történt ezekben a napokban, és Ciff kezdett bízni benne, hogy most már nem is fog történni semmi, ami visszatarthatná. Már összecsomagolta a holmiját, leadta a fegyverét, amikor Blake százados lépett be a körletbe.

- Mitchell, hova készül?

- Saigonba, uram - felelte Cliff. - Holnap délelőtt utazom haza.

- Hmm, baj van - vakarta meg a fejét Blake. - Most kaptunk egy jelentést, hogy gyanús dolgokat észleltek Thu Dau Môt környékén. Nem volna kedve felszállni?

Cliff bajban volt. Sohasem tagadta meg a szolgálatot, nem is cserélte el senkivel, és most hivatalosan már szabadságon volt. Nem tudta, mit tegyen. Egy ilyen bevetés akár reggelig is elhúzódhat, senki sem tudja felbecsülni, hogy mikor lesz vége. Menjen, ne menjen? Blake százados furcsa ember volt. Neki még sohasem volt vele baja, de a többieknek nem volt túl jó véleménye róla. Tudta, hogy a szabadsága után még vissza kell térnie Vietnamba, és nem akart ujjat húzni a tiszttel. Keserűen sóhajtott, és a századosra nézett.

- Oké, uram, még ezt megcsinálom. Aztán elhúzom a csíkot innen.

Már kifelé ment, a hangárok felé, menet közben húzta fel a kezeslábasa cippzárát, amikor futó lépteket hallott meg a háta mögött a betonon. Csodálkozva nézett vissza, és Evans őrmestert, az egyik legjobb barátját pillantotta meg. A kis texasi lihegve állt meg mellette.

- Mitch, hadd menjek én helyetted. Beszéltem Blake-kel, beleegyezett. Még van idő d lezuhanyozni, átöltözni, és elérni az utolsó buszt Saigon felé. Én csak a jövő héten utazom, minek ragadnál itt?

- Henry, öregfiú, azt sem tudom, hogyan köszönjem meg neked! - ujjongott Cliff. - Ha visszatérek, megszolgálom! Legalábbis leihatod magad a számlámra!

- De csak, ha te is velem piálsz! - nevetett a tömzsi fiú. - Egyszer az életben szeretnélek részegen látni!

- Láthattál már eleget, amikor alig álltál a lábadon! - kacagott vissza Cliff. - Te, biztos vagy benne, hogy ma este repülni akarsz?

- Biztos, és mars vissza, a körletedbe! - csapott a vállára Evans. - Nyomás, ne is lássalak itt, mert még meggondolom magam!

Kezet ráztak, futólag megölelték egymást, és Cliff futólépésben indult vissza a barakkok felé. Közben az órájára pillantott. Nem, zuhanyozni már nem lesz ideje, de semmi vész, majd Saigonban, a szállodában vesz egy forró fürdőt. Nagy igyekezetében majdnem hasra esett, amikor felszaladt a három lépcsőn. Sietve rángatta le magáról a kezeslábast, fél lábon ugrált ügyetlenül, mert az egyik nadrágszár beakadt a lábába, és majdnem hanyatt vágódott. „Hogy én milyen hülye vagyok” - vigyorgott maga elé, aztán már nyugodtabban húzta magára a kimenő egyenruháját. Megigazította magát a tükör előtt, vállára dobta a zsákját, és kiügetett a térre, ahol már indulni készült az autóbusz. Még két perce maradt arra, hogy elhelyezkedjen az egyik ülésen, a majdnem üres járműben, és az máris elindult a kapu felé. Útközben még elhaladt a helikopterek állása mellett, ahol már melegítették a két *Huey* hajtóműveit, és fegyveres katonák rohangáltak ide-oda. Egy pillanatra Evanst is látta, a texasi is észrevette a buszt, és intett.

Aztán a kapuhoz értek, ahol az ügyeletes őrszem ellenőrizte a menetlevelet, majd felemelte a sorompót, és a busz végre nekivághatott az útnak Saigon felé. Kint teljes sötétség terpeszkedett, semmit sem lehetett látni, és Cliff a gyenge belső világítás tükrözésében nézte a semmit, meg a saját képét az ablaküvegen. Szíve minden megtett mérfölddel gyorsabban dobogott, és ha tehette volna, pedálozta volna az időt, hogy minél hamarabb célhoz érjen. Istenem, már csak néhány óra, és felszáll a repülőgépre, amelyet most nem ő maga vezet hazafelé. Hosszú lesz az út a Csendes Óceán fölött Los Angelesig, és onnan a másik járattal

Salt Lake City-ig. Vajon időben odaérhet? Nem fog lekésni élete legnagyobb eseményéről? És vajon Jess rendben van? Napok óta nem hallotta a hangját, egyszerűen nem jött ki a lépés, hogy telefonáljon. Elhatározta, hogy a repülőtérről felhívja.

Késő éjszaka lett, mire megérkezett a szállodába. Fáradtnak, törődöttnek érezte magát, és már semmihez sem volt kedve. Mégis kényszerítette magát, hogy alaposan lefürödjön, mert úgy érezte, hogy a dzsungel és a támaszpont minden bűze a testén párolog el, és tisztán, lehetőleg üdén és frissen akart másnap repülőgépre szállni. Hirtelen ötlettel felvette a telefont, és kapcsolást kért Amerikába, de egy dadogó, selypes hang unottan közölte vele, hogy lehetetlen, nincs nemzetközi vonal. „A fene egye meg, miféle szálloda ez?" - dühöngött magában Cliff. „Ahhoz képest, amennyi pénzt van pofájuk legombolni az emberről, még telefonálni sem lehet innen." Mérges volt, de még annál is sokkal fáradtabb, semhogy a dühe elhatalmasodhatott volna rajta. Ahogy volt, fürdőköpenyben, elnyúlt az ágyon, és bekapcsolta a primitív tévékészüléket. Valami özönvíz előtti westernfilm ment az egyetlen fogható adón, és Cliff unottan nézte egy darabig, aztán leragadt a szeme, és elaludt.

Hajnalban ébredt, az üresen zúgó televízió hangjára. Kábultan tekintett körül, és hirtelenjében azt sem tudta, hol van. Csak amikor az égve maradt lámpa fényében megpillantotta a hámló tapétát és a pókhálós sarkokat, akkor eszmélt rá, hogy a saigoni szállodában van, órákra a hazautazástól. Kint még nem virradt, és amikor Cliff felemelkedett az ágyról, hogy kinézzen az ablakon, keserűen tapasztalta, hogy megint zuhog az eső.

Gyerekkora óta szerette az esőt, de ezt a fajta vízözönt, amit itt, Vietnamban tapasztalt, egyszerűen utálta. Most, hogy felületes és torz álmából felriadt, borzongva nézett ki az eső áztatta utcára, és elképzelni sem tudta, hogy valaha volt-e más közegben, vagy hogy lesz-e még olyan helyen, ahol a nedvesség nem hatol a csontjáig.

Nem bírt már tovább aludni, sem fekve maradni. Ledobta a fürdőköpenyt, és tornázni kezdett. Ütemes mozgása felserkentette a vérkeringését, és az agya is kitisztult. Utána bement a cseppnyi kis fürdőszobába, és megborotválkozott. Tudta, hogy hiába, mert mire Salt Lake Citybe érkezik, úgy fog kinézni, mint egy szalasztott haramia. De legalább a nagy utazásnak frissen akart nekikezdeni.

Nem akart telni az idő. Cliff már mindent megpróbált, hogy agyonüsse a tetűlassúsággal folydogáló perceket, de olvasnivalója sem volt, és a cigarettája is majdnem elfogyott. Tudta, hiába is menne le az utcára, egyetlen bolt sem tart nyitva ilyen órában. Legfeljebb a keleti kuplerájokba térhetett volna be, de ehhez semmi kedve nem volt.

Végre-valahára szürkülni kezdett az ég keleten, és Cliff ismét az órájára szegezte a tekintetét, mintha az ugráló másodpercmutató megnyugtatta volna. Még hat órája volt a gép felszállásáig. Sokadszor ellenőrizte a csomagját, a jegyét, a nyílt parancsát. Mindig úgy tűnt neki, hogy valamit kifelejtett, elmulasztott. Henry és az éjszakai őrjárat jutott hirtelen az eszébe. Vajon visszatértek már Bien Hoába? Biztosan, ha megint vaklárma volt a riasztás, mint az utóbbi időben mindig. Sok hűhó semmiért. Ők, az állig felfegyverzett elithadsereg megijedtek minden mozgó árnytól, a vélt partizánok pedig, paraszti valójukban, békésen aludtak szegényes kunyhóikban. „Esküszöm, őrültek vagyunk mindnyájan" - gondolta Cliff. - „Mi a fészkes fenét keresünk még mindig itt? Nemhogy hazatakarodnánk, és hagynánk ezeket a sárga majmokat, hogy maguk között intézzék el ezt az egész kalamajkát."

Nagyon nehezen lett reggel, és Cliff ezt nem is a beszűrődő, egyre erősebb világosságból, vagy az órája mutatóinak az állásából észlelte, hanem az ajtón túl, a folyosóról behallatszó hangokból. Valaki krákogott, köpött egy jól hallhatót, aztán tompa zaj hallatszott, és egy hamisítatlan, cifra déli káromkodás. Cliff elvigyorodott. „Na, otthon vagyunk már. Vagy

legalábbis majdnem." Emlékezett az alabamai fiúra, aki előtte ült a buszon, és minden zötykölődésre szitkozódni kezdett. Tüzér volt, és Cliff kajánul jegyezte meg magában, milyen képet vágna egy ilyen pasas, ha helikopteren kellene lebegnie a dzsungel fölött, húszcsomós szélben, szakadó esőben.

Aztán, mintegy varázsütésre, lent találta magát a kopott étteremben, gyorsan elfogyasztotta a tojást és a teába mártott pirítóst, és sietett vissza a szobájába a zsákjáért. Negyedóra múlva már Tan Son Nhut repülőtér várótermében ücsörgött, egy elnyűtt padon. Újságot vásárolt az elsőként kinyitó bódénál, és kíváncsian futotta végig a szalagcímeket.

Alig vette észre a hírt, amely valahol a második oldal alján bújt meg két másik cím között. Thu Dau Môt-nál ellenséges tűzbe került az amerikai légierő két helikoptere. Egyelőre semmit sem lehet tudni a legénységről.

Cliff megborzongott. Megint Henryre gondolt, aki átvállalta tőle a szolgálatot. Vajon megmenekült a srác? Nem sok ideje maradt a töprengésre, mert a recsegő hangszóró beszálláshoz szólította az utasokat a *Trans World Airlines*[184] Los Angelesbe induló 566-os járatára. Ez az ő gépe volt.

Az egész család ott téblábolt a *Millcreek* kórház szülészetének a várótermében. Türelmetlenül várták, hogy jelet, hírt kapjanak végre. Jessica már öt órája vajúdott a szülőszobában, és sem Millie, sem Barbara nem tudták elképzelni, mi lehet a lánnyal. A nővérek nyugtatgatták őket, hogy minden a legnagyobb rendben van, de egyik asszony sem akarta elhinni, hogy ez igaz. Philo és Bob ki-be járkáltak a váróterem és a terasz között, és már legalább fél csomag cigarettát elszívtak fejenként. A baba meg sehol.

Csak Cliff volt látszólag nyugodt. Lehunyt szemmel ült a fal melletti hosszú kanapén, nyúzott arcán kiserkent a szakáll, és sejteni sem lehetett, mi játszódik le az agyában. Hajnalban bukott be a kórházba, mint egy elzavart árva gyermek, akinek még a szociális nevelőintézetből is kitették a szűrét. Jess már rég bent volt a szülőszobában, a férfi nem is találkozhatott vele. Gyűrött volt és másnapos, szemében zavart szomorúság tükröződött.

A Los Angeles-i repülőtéren tudta meg, mi is történt valójában azon az őrjáraton, amelyet Henry Evans olyan magától értetődően átvállalt tőle. Egyik gép sem tért vissza a támaszpontra. Partizánok támadták meg a gyalogos őrjáratot, amely a környéket ellenőrizte, és amikor megjelent a két helikopter, tűzözönt zúdítottak rájuk. Senki sem menekült meg, Cliff pedig borzongva gondolt arra, hogy Jessica, akaratán kívül is, már másodszor mentette meg az életét. Ha nem kellett volna elutaznia, akkor most ő heverne, ki tudja mennyi sebből vérezve ott, a dzsungelben, és semmiféle kíméletre nem számíthatna, hiszen ő a gyűlölt betolakodó, a hódító, a bennszülött nép elnyomója.

Szomorúan és megtörten szállt fel a Salt Lake Citybe induló járatra, és elhinni is nehezére esett, hogy életben van. Nem akart embereket látni, minél hamarabb otthon akart lenni Jess mellett, és a karjába venni a gyermekét. Szentül megfogadta: ha fiú lesz, Henrynek fogja nevezni.

Halk nyikordulással nyílt ki a szülőszoba ajtaja, és egy idősebb ápolónő lépett ki rajta. Millie és Barbara elhallgattak, Philo és Bob is megtorpantak ingajáratukban, és Cliff is felnyitotta a szemét. A nővér halk hangon kérdezte:

---

[184] Amerikai légitársaság

- Ki a gyermek apja?

- Én vagyok - felelte Cliff, és felpattant a kanapéról. Kissé szédelegve, de határozottan lépett a nő elé, aki szótlanul megfogta a könyökét, és bevezette a lassan becsukódó ajtó mögé. Bent csend volt, csak egy vékonyka hang jelezte, hogy itt, valahol ezek között a falak között, új élet sarjadt. Cliff megilletődve követte az ápolónőt, és egyszerre Jessica előtt találta magát.

- Jess… Kicsim… - szólt halkan, és lehajolt a nő fölé. Gyengéden megcsókolta még mindig verejtékes homlokát. - Jól vagy, életem?

- Igen, jól vagyok - felelte ugyanolyan csendesen az asszony. - És a kisfiunk is jól van. Nézd csak… - mutatta boldogan a pólyában fészkelődő csöppséget. - Egészen olyan, mint te… Mit szólsz, milyen nevet adjunk neki?

Cliff nem szólt pár pillanatig. Csak nézte ezt a kis életet, amely vér volt a véréből, Jessica és az ő szerelmének első gyümölcse, és képtelen volt megszólalni. Agyában egyre az az elképzelt kép lobogott, amely azóta kísértette, hogy elolvasta a cikket az újságban. Csak nagy sokára szedte össze az erejét, hogy ki is mondja a torkát fojtogató szavakat.

- Ha te is beleegyezel, legyen a neve Henry… - mondta szinte suttogva, és mintegy bocsánatkérően simogatta Jessica kezét. - Volt egy bajtársam… Ha ő nincs, és nem vállalja át tőlem az utolsó éjszaka bevetését, most nem vagyok itt. És soha nem lehettem volna itt, melletted… - Elhallgatott, érezte, hogy még egy szó, és zokogásban tör ki. Minden erejét össze kellett szednie, hogy megállja könnyek nélkül. Csak nagy sokára tudott ismét beszélni. - Őt, a bajtársamat hívták Henrynek. Hadd viselje a fiam annak a nevét, aki megmentette az apja életét.

Miféle végzet, miféle átok ülhet a világon, hogy képtelen megnyugodni, lecsillapodni, békében élni? Ezt a kérdést millióan és millióan tették fel maguknak világszerte 1973-ban. Az amerikai csapatok sorra hagyták el Vietnamot, csak egy nagyon kicsi kontingens maradt Saigonban és környékén, hogy felügyeljen a békére, valamint az ottmaradt hadi felszerelés elszállítására. Cliff is maradt az alakulatával Bien Hoában.

Nehéz szívvel érkezett vissza a támaszpontra. Az egy hónap, ami otthon töltött a feleségével és az újszülött Henryvel, nem tudta kitörölni az emlékezetéből Evanst, akinek ezt az egészet köszönhette. A támaszponton gyászos hangulat uralkodott, Blake százados pedig szándékosan kerülte a találkozást Cliffel. De bármennyire is kerülte, az egyik eligazításon mégis összefutottak, és a tiszt kellemetlenül érezte magát, amikor szembe kellett néznie Mitchell őrmesterrel.

- Sajnálom, Mitchell - morogta alig hallhatóan. - Sajnálom mindazt, ami történt.

- Hagyja, százados - intett Cliff. - Voltaképpen semmi sem történt. Legalábbis nem velem. Evans halt meg helyettem, meg a többiek. Ez igazán szóra sem érdemes. - A hangja gunyoros volt, életében először engedte meg magának, hogy függelemsértést kövessen el, de nem tudta visszatartani. - Ha Henry Evans nem olyan jó bajtárs, akkor most én lennék a helyében, és a fiam árván született volna meg. De hát ez kit érdekelt volna?

Blake nem válaszolt. Akár fél évvel ezelőtt is katonai fogdával torolta volna meg az ilyesféle viselkedést, emiatt is volt olyan rossz híre a támaszponton, de most igazat kellett adnia a beosztottjának. Ízig-vérig katona volt, az a fajta katona, akinek nem számít semmiféle áldozat,

ha el kell érni egy bizonyos célt. A *MacArthur*[185]-féle iskola neveltje nem is lehetett más. De most, hogy minden összeomlott Vietnamban, és az Egyesült Államok, létezése során először, veszteségként kullogott el a csatatérről, benne is megingott az a katonai tartás, amelyet West Pointban sulykoltak belé.

A vietnamiak talán a háború kezdete óta először adták jelét annak, hogy emberi módon viselkednek, amikor a félresikerült légi őrjárat halottjait visszaszolgáltatták az amerikaiaknak. Igaz, ebben benne volt a Nemzetközi Vöröskereszt keze is, de ettől függetlenül, eddig még sohasem történt meg, hogy sebesülteket vagy halottakat szolgáltattak volna vissza. Jackson ezredes és a tisztikar katonai tiszteletadással fogadta a koporsókat, majd gondoskodtak róla, hogy azokat visszaszállítsák az Egyesült Államokba.

Cliff hálát adott a szerencséjének, hogy legalább ezt nem kellett végignéznie. Azalatt az idő alatt történt, mialatt ő otthon volt Salt Lake Cityben, és mire visszatért a támaszpontra, már csak beszédtéma volt a tizennégy halott. Néha, amikor magányosan virrasztott éjszaka, vagy levelet próbált fogalmazni Jessicának, akaratlanul is eszébe jutott Evans, és szégyellte magát, hogy a texasi fiú helyette ment a halálba. Ugyanakkor nem tudta elkergetni magától azt a gondolatot sem, hogy Jessica már másodszor mentette meg az életét.

- Butaságokat beszélsz, kedvesem - mondta az asszony - hiszen egy odaadó feleségnek ez az egyik kötelessége, nem? És különben is, mióta hiszel te az ilyesmikben?

Cliff elmesélte neki azt a saigoni esetet, amikor Zach Penghillst helyette gyilkolta meg az az átkozott partizán nő. Jessicának a szeme sem rebbent meg. Figyelmesen végighallgatta férje elbeszélését, aztán sokáig egyetlen szót sem szólt, csak merőn nézett a férfi szemébe, és a kezét simogatta. Amikor végre megszólalt, a hangja még a megszokottnál is gyengédebb volt, és Cliff határozottan érezte, hogy a lelkiismerete fokozatosan megnyugszik.

- Kedvesem - mondta Jessica - azért sem tudnálak elítélni, ha kiderülne, hogy olykor találkozol nőkkel. Nem esne jól, de nem tudnék haragudni rád emiatt. Férfi vagy, katona vagy, ez pedig életszükséglet. De azért köszönöm, hogy ennyire megbíztál bennem, és elmesélted nekem, ami történt. Azt meg verd ki a fejedből, hogy emiatt nekem tartozol hálával, vagy akármivel. Ha úgy alakulna, hogy ott legyek melletted, amikor harcba indulsz, akkor azt hiszem, a saját testemmel is védelmeznélek téged. Mint ahogy te is megtennéd ugyanezt fordított esetben. De ne keress ebben semmi sorsszerűséget, Cliff. A mi kettőnk sorsa azzal pecsételődött meg, hogy találkoztunk, egymásba szerettünk, összeházasodtunk. És azzal, hogy most itt van ez a kisfiú, a kettőnk gyermeke. Az ELSŐ gyermekünk, Cliff. Erre gondolj mindig, és te magad óvakodj, amennyire csak lehet, hogy ne ő maradjon az egyetlen gyermekünk. És hogy ne kelljen árván, édesapa nélkül felnőnie. Neked ez a feladatod, mint ahogy nekem az, hogy visszavárjalak, neveljem Henryt, és majd a testvéreit, hogy meleg otthont nyújtsak neked, amikor végleg hazatérsz Vietnamból. Érted?

Cliff nem volt képes megszólalni, csak nézte a feleségét, és érezte, hogy az egész élete ehhez az asszonyhoz fűződik. Ez már nem szerelem, nem szeretet volt, hanem valami annál is nagyobb, amire sem ő, sem más nem talált megfelelő szót vagy fogalmat. A teljes összetartozás, az egymásra utaltság volt belesűrítve ebbe a néhány egyszerű mondatba. Jessica csodálatos asszony volt, és Cliff biztosan tudta, hogy soha nem tudna véteni ellene.

---

[185] Douglas MacArthur tábornok híres volt arról, hogy semmilyen legénységi áldozatot nem tartott túlzottnak a sikerei eléréséhez. A Csendes-óceáni Front parancsnoka volt, majd a japán kapituláció után Japán katonai kormányzója

Aztán eltelt a hónap, és neki vissza kellett térnie Bien Hoába, ahonnan nem tudta, mikor szabadul el véglegesen. Lassan múltak a napok, a hetek, a hónapok, az idő egyhangúan pergett láthatatlan, kitapinthatatlan óraüvegében, és Cliff egyre azon törte a fejét, mikor fog véget érni egyszer s mindenkorra ez az egész. Három esztendeje volt már Vietnamban, néha úgy tűnt neki, jobban ismeri a dzsungelt vagy a kusza városokat, a sárga, semmitmondó arcú embereket, vagy a bajtársait, mint Moon Lake-et és környékét, ahol egész addigi életét leélte. Mintha gyökerestől kiszakadt volna addigi közegéből, mint egy átültetett fa, amely hiába akar megkapaszkodni az új talajban.

Azóta a reggel óta, amikor hazaérkezett Salt Lake Citybe, nem borotválkozott többé. Afféle fogadalom volt ez: annak örömére, hogy életben maradt, hogy kisfia született, hogy Jessica ennyire szereti, szakállt növesztett. Senki sem szólt egyetlen szót sem emiatt, sem otthon, sem itt, a támaszponton. Amiken keresztül ment, elég indokot szolgáltattak erre, és mindenki természetesnek érezte, hogy Cliff így fejezi ki a háláját valamiféle felsőbb hatalom előtt, amelyben ő maga sem hitt határozottan. Gondosan ápolta a szakállát, jól is állt neki.

Arra azonban nem is akart, de nem is tudott gondolni, hogy mikor fog véget érni ez a száműzetés. És azt is csak halványan tudta felvázolni magának, hogy mihez fog kezdeni azután, hogy hazatért. Egyelőre megcsömörlött a repüléstől, teljesen fádan és unottan végezte el a szükséges rutint, és fel sem tudta idézni magában azt a lelkesedést, amelyet korábban érzett minden iránt, ami repül. Tudta, hogy nincs egyedül ezzel az érzéssel, bajtársai is ilyesmivel foglalkoztak, csak ők ki is merték mondani a gondolataikat, Cliff viszont megszokta, hogy megtartsa magának azokat, és ne ossza meg senkivel, csak Jessicával. Neki be merte vallani a leveleiben, hogy nem látja a jövőt. Neki el merte mondani, hogy halvány fogalma sincs arról, mihez fog kezdeni odahaza, mivel fogja megkeresni a kenyerét, miből tartja majd el a családját. Az asszony biztatta, nyugtatta, hagyta, hogy maga találja meg a helyes utat, és állandóan biztosította, hogy bármit határoz, mindenben mellette fog állni. „Egyelőre azon légy, hogy mielőbb hazakerülj, aztán úgyis ki fog alakulni minden. Ne most foglalkozz ezzel, mert csak becsavarodsz, és az nem vezet jóra” - írta nem egyszer.

Eltelt a nyár, beköszöntött az ősz, és Cliff még kevésbé tudta, hogy mi lesz a következő lépése, mint eddig bármikor. A támaszponton mindenféle kósza hírek terjengtek, hogy őket is kivonják innen, és áthelyezik Laoszba, a határhoz közel, de eddig még semmilyen hivatalos megerősítés nem érkezett, a hír megmaradt a találgatások mezsgyéjén. Ez a látszat-béke pedig, amelyet csak kisebb helyi incidensek zavartak meg olykor, tespedésbe, apátiába taszította az embereket. Kedvetlenül, lélektelenül végezték el a kötelező feladatokat, és úgy érezték magukat, mint akiket itt felejtettek.

A világ már csak olyan, hogy képtelen ellenállni a tehetetlenségi erőnek. Nem a bolygó körforgása vagy a nap körüli pályája okozza ezt, hanem maguk az emberek. Valamiféle torz egyensúly azt követeli, hogy ha egy ponton megszűnik az ellenségeskedés, a harc, egy másik régióban fellobbanjon. Vietnamban elhallgattak a fegyverek, a Közel-Kelet azonban ismét forrongani kezdett, és csak a vak nem látta, hogy Izrael hatalmas veszély felé sodródik. A kulisszák mögötti tevékenységbe szinte senkinek nem volt betekintése, de amit a politikusok a nyílt színen kijelentettek, semmi kétséget nem hagyott afelől, hogy a környező arab országok még mindig nem emésztették meg a megalázó 1967-es vereséget, és bosszúért lihegnek. Természetesen Izrael vezetése erősnek érezte magát, bízott a hadseregben, de a történelem már számtalanszor bebizonyította, hogy a túlzott önbizalom bumerángként tér vissza, és alaposan fejbe kólintja azt, aki nem képes túltenni magát rajta. Pedig az írás ott díszelgett a falon, a határok mentén történt csapatösszevonások nem maradtak rejtve a megfigyelők szeme

elől. Csakhogy van az úgy, hogy a megfelelő előjelekből valaki nem a megfelelő következtetést vonja le.

Október hatodika volt, szombat, *Yom Kippur*[186] napja. Mint ilyenkor mindig, teljesen megállt az élet Izraelben, az emberek elegáns ruhákban mentek a zsinagógákba, hogy böjttel és imával engeszteljék az Urat egész éves bűneikért. A mélységes csend, a tiszta napsütés, a nyugalom szinte elkábította a népet, és ezen a szent napon senki sem tudott arra gondolni, ami az év többi háromszázhatvannégy napján foglalkoztatta. Még azok is, akik nem voltak vakbuzgó hívők, átérezték ennek a napnak a különleges hangulatát, és legalább pihenéssel töltötték az időt. Semmi jel nem mutatott arra, hogy mi készül ezen a gyönyörű napon. Azt sem tudhatta „földi halandó", hogy Tel Avivban, az ország „konyhájában" mi fő. Pedig *Golda Meir*[187] már sejtett valamit a lecsapni készülő viharról, mert lakására összehívta a legfontosabb embereket, akik a politikai és katonai életet irányították. *Husszein*[188] üzenete egyértelmű volt: Egyiptom és Szíria hamarosan meg fogja támadni a zsidó államot. A jordán uralkodó titkos csatornákon tartotta a kapcsolatot az izraeli vezetéssel, és ebből is kiviláglott, hogy nem szándékozik részt venni semmiféle ellenséges akcióban nyugati szomszédja ellen.

Délután két órakor megszólaltak a szirénák, és ami addig sohasem történt meg Izraelben, a rádió is sugározni kezdett. Lakonikus hír közölte az elképedt lakossággal, hogy háború van, majd különféle, laikusok számára ismeretlen és érthetetlen kódok hangzottak el, amelyek a megfelelő gyülekezési körletekbe szólították a tartalékos katonákat. Kevés olyan laikus volt Izraelben, aki ne értette volna ezeket a kódokat, jelszavakat. Szinte az egész ország férfi lakossága tagja volt a tartalékos hadseregnek, évente közel egy hónapot töltöttek *miluyim*[189]-ban, tehát mindenki tudta a dolgát.

Az addig kihalt utcák, amelyeket a zsinagógákba sétáló, vagy onnan hazatérő emberek leptek el, hirtelen megelevenedtek. Gépkocsik, teherautók, autóbuszok kezdték összeszedni a pillanatok alatt egyenruhába bújt, fegyvereiket ellenőrző katonákat. Családapák, ifjú férjek, vőlegények, fiúk, fivérek vonultak, amilyen gyorsan csak lehetett, a gyülekezőhelyekre, hogy megkapják az eligazítást, és a frontra siessenek.

A helyzet katasztrofális volt. Egyiptom, átkelve a Szuezi Csatornán, lerohanta a hatnapos háborúban izraeli kézre került Sinai-félszigetet, és csapatai gyors ütemben haladtak régi izraeli határ felé. A légierő *MIG*-jei és *TU*-jai Tel Avivot támadták. Északon pedig valóságos pokol szabadult el, amikor a szír páncélos egységek szinte a föld alól bújtak elő, és ostromolni kezdték a Golán Fennsíkot. Szinte órák alatt omlott össze a teljes védelmi rendszer, és az izraeli hadsereg, fennállása óta először, visszavonulásra kényszerült. Délen a *Bar-Lev*[190]-vonal erődjei teljesen elszigetelődtek a csatornán átözönlő egyiptomi erők támadása miatt, északon pedig a fennsík támaszpontjai szenvedtek súlyos csapásokat a szírek előretörésének a következtében.

---

[186] Az Engesztelés Napja, a zsidó vallás legszentebb ünnepe, amikor a hívők böjtölnek és lélekvizsgálatot folytatnak. Ilyenkor Izraelben megáll az élet, nincs közlekedés, nincs rádió, televízió, közélet, csak ima

[187] Izrael miniszterelnök-asszonya 1973-ban

[188] Jordániai király

[189] Kötelező tartalékos katonai szolgálat Izraelben

[190] Hayim Bar-Lev, volt izraeli vezérkari főnök, akkoriban a Déli Front parancsnoka

Az arab világ ujjongott, a nyugati demokráciák pedig képmutatóan sajnálkoztak Izrael vereségén. Szinte mindenki elkönyvelte már, hogy a zsidó államnak egyszer s mindenkorra vége ebben a támadásban, és az arabok most véres bosszút állnak az eddig elszenvedett vereségekért. Hiszen hosszú lajstrommal rendelkeztek, 1948-tól idáig. Csak azzal nem számolt senki, hogy az izraeli hadsereg és légierő képes lesz bátran szembenézni az álnok támadással, és végül a maga oldalára billenti a győzelem mérlegét.

Tizennyolc napig folytak a harcok. Több, mint háromezer izraeli katona esett el a frontokon, és ezrével estek fogságba is, amíg a vakmerő parancsnokok meg tudták fordítani a háború menetét. Északon a hírneves 77-es páncélos hadosztály fékezte meg a szírek támadó ékét, amely már a Genezáreti tóhoz közeledett, majd magához ragadta a kezdeményezést, és úgy űzte vissza az arabokat, mint vadász a vadat, csupán ötven kilométernyire állva meg Damaszkusztól. A déli fronton *Ariel Sharon*[191] tábornok egységei visszaverték az egyiptomiakat, nem egyszer csapdába csalva őket a Sinai sivatagában, majd bátran átkeltek a Csatornán, és megvetették a lábukat a nyugati parton, Kairót fenyegetve.

Amikor október utolsó hetében elhallgattak a fegyverek, a nagyvilág döbbenten állt az újabb izraeli győzelem előtt. Legalábbis az arabok egy életre megtanulták, hogy nem ajánlatos ujjat húzni Izraellel. Ekkora technikai és szervezési fölényt egyszerűen lehetetlen a létszámfölénnyel ellensúlyozni. Maga a tény, hogy ha a nagyhatalmak nem szólnak közbe, és nem kényszerítik ki a fegyvernyugvást a harcoló felek között, akkor az izraeli hadsereg könnyűszerrel elfoglalhatja mind Damaszkuszt, mind Kairót, elgondolkodtatott mindenkit. Csak a Sinai-félszigeten több, mint öt egyiptomi hadosztály, összesen körülbelül százötvenezer katona esett fogságba.

Tehetetlen dühében az arab világ kijelentette, hogy az egész izraeli győzelem mögött a Nyugat áll, elsősorban az Egyesült Államok. Az OPEC[192] taggyűlése soha addig nem látott ellenlépésre szánta el magát: bojkottot hirdetett a Nyugat ellen. Egyszerűen nem szállítottak több nyersolajat Angliának, Amerikának, Németországnak, Franciaországnak. Ezeknek az országoknak a kőolajfeldolgozó ipara elsősorban az arab olajtól függött, így nem volt csoda, hogy hetek alatt megbénult az élet. Hosszú sorok álltak az üres benzinkutak előtt, leállt a közlekedés, gyárak zártak be, és a tél közeledtével kétséges volt, hogy lehet-e majd fűteni a távfűtéses lakásokat. A bénító hatású bojkott a fél világot fenyegette.

És ez még mind nem volt elég. Ugyanebben az évben, alig egy hónappal a közel-keleti háború kitörése előtt a világ másik sarkában ért szomorú véget egy haladó rendszer, mert a konzervatív erők képtelenek voltak végignézni a sikerét. Chilében ellenforradalom tört ki az alig ezer napja kormányzó Nemzeti Egység kormánya ellen, és szeptember 11-én katonai államcsíny buktatta meg *Salvador Allende*[193] elnököt. Előtte a közép- és nagyiparosok üzemeket zártak be, tízezreket tettek ki az utcákra, megbénították a dél-amerikai ország gazdasági életét, csak azért, hogy lehetetlenné tegyék Allende törekvéseit a belső béke megteremtésére.

A puccs előtti napokban a hadsereg újonnan kinevezett főparancsnoka, *Augusto Pinochet Ugarte*[194] tábornok „kiszűrte” a hadseregből a baloldali érzelmű tiszteket, hogy későbbi

---

[191] A Déli Front frissen kinevezett parancsnoka

[192] Oil Producing and Exporting Countries - az olajtermelő- és exportáló országok nemzetközi szervezete

[193] Chilei baloldali politikus (1908-1973)

[194] Chilei diktátor (1915-)

pozícióját biztosíthassa. Szeptember 11-én hajnalban a fellázadt csapatok megrohamozták Santiago központjában az Elnöki Palotát, és véres harc után el is foglalták azt. Allende elnök fegyverrel a kezében halt hősi halált. És utána hosszú, kegyetlen leszámolás következett, egy véres diktatúra vette kezdetét, amely csírájában fojtott el minden nemű politikai ellenzékieskedést. Mindezt a CIA irányításával és asszisztálásával tették.

A világ megérett egy gyökeres változásra, de ehhez a változáshoz még sok mindennek kellett történnie szerte a kontinenseken: le kellett zárni a vietnami háború szégyenletes időszakát, békét kellett teremteni a Közel-Keleten, helyre kellett állítani a fejlett országok és az úgynevezett Harmadik Világ egyensúlyát, le kellett győzni az éhínséget Bangladeshben és Afrikában. Sok volt a tennivaló, de annál kevesebb a tenni kész ember. Politikusok egész ármádiája sütögette a maga pecsenyéjét az itt-ott kiújuló háborúk és forradalmak tüzénél.

Nem volt nehéz kitalálni, hogy a törékeny vietnami béke nem lesz hosszú életű. Szinte az egész 1974-es esztendő azzal telt el, hogy hol az egyik fél, hol a másik sértette meg a tűzszünetet, és aztán, mint valami vásott óvodás kölykök, egymásra mutogatva bizonygatták, hogy „kérem, az úgy kezdődött, hogy a másik visszaadta". A közelben állomásozó, teljes készenlétben lévő amerikai egységek ugrásra készen lesték a fejleményeket, hogy a legalkalmasabb pillanatban közbelépjenek, és megmentsék az ingatag Thieu-rezsimet. Nem volt más választásuk, ha nem akarták tehetetlenül végignézni, hogy a keményvonalas kínai politikát majmoló Észak-Vietnam bekebelezi a legalább a szabadság látszatát fenntartó Délt.

Saigonban nem maradt más amerikai katonai erő - ha ezt egyáltalán annak lehet nevezni - mint az amerikai nagykövetséget védelmező, kissé létszám fölé duzzasztott tengerészgyalogos egység. A még mindig működő amerikai kereskedelmi érdekeltségek vezetői azonban már megneszelték a közeledő összeomlást, és egymás után zárták be a főhadiszállásaikat. Az addig éltető amerikai tőke kezdett kiszivárogni Dél-Vietnamból, és a magára maradt primitív nemzetgazdaság, valamint az egyre növekvő munkanélküliség csődbe jutatta az országot.

Ennek az egyenes következménye volt, hogy 1975 április 21-én Nguyen Van Thieu elnök lemondásra kényszerült, átadva a helyét egy az eddiginél is labilisabb ideiglenes vezetésnek, amelynek annyi ereje sem volt, hogy legalább egy látszólagos önállóságot fenntartson. A hónap utolsó hetében Dél-Vietnam megadta magát az egyre inkább fenyegető Északnak, és megkezdődött egy hosszú és szomorú exodus, amelynek során több, mint száznegyvenezer vietnami kényszerült elhagyni az otthonát, a hazáját, hogy tengeren vagy a levegőben idegenbe emigráljon. Legnagyobb részük az Egyesült Államokat választotta úticélul, hiszen abban reménykedtek, hogy eddigi szolgálataik elismeréseként majd tárt karokkal fogadják őket az Újvilágban. Legtöbbjüknek azonban csalódnia kellett, mert az amerikai kontinensre érkezve, még a bélpoklosoknál is idegenebbeknek tartották őket, és a még mindig csírázó McCarthyzmus mindenkiben kémet, a kommunizmus szolgáját vélte látni.

Cliff egységét április harmincadikán kora hajnalban riasztották. A hír, hogy az északi erők, amelyeket a fellázadó saigoni lakosság felszabadítókként fogadott, ostrom alá vették a nagykövetséget, nem csak riasztó volt: maga volt a katasztrófa. Embereket kellett kimenteni onnan, iratokat kellett megsemmisíteni, hogy az északiak ne válthassák be a fenyegetésüket, miszerint mindenkit, aki valaha is kiszolgálta a déli rezsimet, rögtönítélő bíróság elé állítanak, és kivégeznek. Nem lehetett nem hinni a fenyegetésnek. A revans szelleme mindent átitatott, Északnak éppen elég oka volt gyűlölni nem csupán Délt, hanem egyenesen az amerikaiakat, akik tönkrebombázták Hanoit, halálba sújtottak tízezreket, kettészakítottak családokat, nyomorba döntöttek egy egész népet, amely semmi mást nem akart, csak szabadon élni a gyarmatosítás megszűnése után.

A férfi izgatottan várta az eligazítás végét. Tudta, hogy nem lesz könnyű dolga, hiszen a felajzott kedélyek nem ismertek kegyelmet. Feladata az volt, hogy három társával együtt, négy teljesen fegyvertelen helikopterrel, kisegítő személyzet nélkül, repüljenek Saigonba, és a nagykövetség tetején landolva, lehetőleg mindenkit mentsenek ki onnan, beleértve a tengerészgyalogosokat is, akiknek a parancsa úgy szólt, hogy a teljes evakuálásig az életük árán is védelmezniük kell az épületet és lakóit. Ha hinni lehetett a megbízhatatlan híreknek, az észak-vietnami reguláris erők már a nagykövetség körül állomásoztak, kézifegyverekkel és tüzérséggel támadták az épületkomplexumot, veszélybe sodorva nem csak az ott tartózkodókat, hanem mindenkit, aki bármilyen szándékkal megpróbálta megközelíteni a területet.

Egy bátor tévériporter, akinek a neve eltűnt a történelemben, élőben közvetítette a minden képzeletet felülmúló képsorokat. Amikor az operatőrjét halálos lövés érte, nem volt rest a kezébe venni a kamerát, és ott folytatni, ahol a barátja abbahagyta. Ki ne emlékezne a kerítésekre meg a nehéz vaskapura kapaszkodó, kétségbeesetten menekülni akaró ezrekre, akik utolsó mentsvárat láttak az ostromlott épületben? Mindenki abban reménykedett, hogy valamilyen csoda folytán feljuthat még egy helikopterre, amely majd biztos menedékbe szállítja. És ugyanakkor mindenki tudta, hogy aki itt marad, azt kegyetlenül legyilkolják a kommunista katonák.

Cliff az utolsó transzportot szállította. Már amikor az épület fölé ért, tapasztalnia kellett, hogy erős gépfegyvertűzbe került. Minden ügyességét latba kellett vetnie, hogy sikeresen landolhasson az épület tetején, amelyet mellmagasságú fal övezett. Így csak maga a leszállási manőver volt igazán veszélyes, és a gépet, hacsak a támadók nem vetnek be könnyű aknavetőket, megvédhette a fal magassága. Azt viszont elképzelni sem merte, hogyan fog felszállni a tetőről a megterhelt géppel. Pontosan ismerte a *Huey* gyenge pontját: szinte imádkozni kellett a nehézkes gépnek, hogy sebességet kapjon, és eltűnhessen a veszélyes körzetből. Ezen állt, vagy bukott az egész akció.

A szerencse - vagy a balszerencse - úgy hozta, hogy Cliff helikoptere volt az utolsó, amely még aránylag biztonságosan szállhatott le a nagykövetség tetejére. Az észak-vietnami erők akkor értek az épület előtti térre, amikor sikerült simán letennie a gépet a tetőn. A közelben lebegő, leszállásra váró másik gépet nehézgépfegyver-sorozat érte, pörögni kezdett, vastag fekete füstöt okádva egyre lejjebb ereszkedett, és tisztán látszott a vezetőfülkében a pilóta, amint golyótól leterítve a botkormányra hanyatlik. Cliff elborzadva nézte a lassított filmként lejátszódó képsort, és még megrendülni sem volt ideje, amikor a helikopter, izzó tűzgolyóvá változva, a földhöz csapódott és felrobbant.

- Induljon már, az istenért! - sürgette egy ideges hang a beszállók közül. Cliff képtelen volt megkülönböztetni az arcokat, csak kukacokként araszoló embertömeget látott, amely szinte elárasztotta a *Huey* utasterét. Félni kezdett. Nem volt semmiféle hatalma az emberek fölött, ereje sem maradt, meg lélekjelenléte sem ahhoz, hogy figyelmeztesse őket: a túlterhelt gép képtelen lesz fölszállni. Amikor úgy ítélte meg, hogy már nincs vesztegetni való ideje, idegesen csapott a gázkarra, magához rántotta a botkormányt, és tudomást sem vett arról, hogy az utolsó ember, aki kétségbeesetten kapaszkodott a helikopter szántalpába, élettelen rongyként hullik vissza a betontetőre. Ha nem akart maga is áldozattá válni, azonnal el kellett hagynia az épületet.

Egyetlen pillanat-töredéknyi ideig Jessica szeretett arca jelent meg előtte, amint könnytől nedves szemekkel, kérlelően nyújtja ki a kezét feléje. Beléhasított a tudat: ha azonnal nem száll fel, az életben soha többé nem látja viszont a feleségét, sem a fiát. Még nagyobb erőre kapcsolt, a motor rezgett és prüszkölt a megterheléstől, és a gép lassan, óvatosan felemelkedett.

Még érezte, hogy valami a géptesthez csapódik. A visszapillantó tükörben tisztán látta a sárgás füstöt, ami a géptörzsből kezdett szivárogni, és azonnal tisztában volt vele, hogy a helikopter hidraulikája megsérült. A lehető legrövidebb úton el kellett hagynia Vietnam légterét, és Laoszban landolnia, mindegy, hogy hol.

A félórás repülés felért egy vesszőfutással. Mire biztonságos terület fölé értek, Cliff már alig bírta tartani a megbokrosodott helikoptert. Ő maga nem sérült meg, de a harc a fizika erőivel kiszedte minden erejét. Hinni sem bírta, hogy a gép végre földet ért. Keze-lába remegett az erőfeszítéstől, és mire a földi személyzet megközelítette a *Huey*-t, már nem volt eszméleténél.

Harmadik rész

Hazatérés 1975 vége

Abból a kábulatból, mint utólag elmesélték, csak három nap múlva tértem magamhoz. Attapu volt a kisváros - vagy falu? - neve, ahol elszállásoltak. Egy bambuszból összetákolt, hosszú épületben ébredtem fel, amelynek nem voltak oldalfalai, csak teteje, ami oszlopokon nyugodott. Szél fújt, időnként süvített, és én képtelen voltam összekapcsolni ezt a valóságot bármivel, ami a hosszú sötétség előtt történt velem. Csak bámultam bele a világba, anélkül, hogy tudtam volna, hol vagyok, miért vagyok ott, és egyáltalán, ki vagyok.

Csak mérhetetlen fáradtságot éreztem. Zúgott a fejem, kóválygott velem a világ. Azt hiszem, még annyi erőm sem volt, hogy pillantsak: attól a másodperctől kezdve, amikor kinyílt a szemem, mereven néztem magam elé, és valamiféle csőlátás is kínozhatott, mert nem emlékszem, hogy oldalt láttam volna valamit. Csak hosszú idő múlva - fogalmam sincs, egy óra lehetett-e, vagy hat - kezdtem észlelni, hogy körülöttem mozognak. Hogy addig hol lehettek az emberek, nem tudom. Ha ez kórház volt, vagy akár egyszerű falusi betegápoló, akkor a személyzetnek ott kellett volna sürögni-forogni a közelben. Hát nem igaz?

De egyedül voltam a hosszú csűrben. Ágyam is bambuszból készült, a keretre durván kötött hálót feszítettek ki, amely besüppedt a súlyom alatt. Mozdulni is nehezemre esett. Pedig viszketett a fejbőröm, a nyakam, az arcom. A homlokom égett, mintha tüzes vassal sütögették volna.

Nem tudom azt sem, mikor jelent meg mellettem a nő. Egyszerre csak ott volt. Keskeny arca szépnek mondható, de szomorú. Ferde vágású fekete szemében mintha egy ki nem mondott kérdés lebegett volna. A haja is fekete volt, egyetlen lófarokba fogva simult a hátára. A fehér köpeny, amit viselt, azt sugallta, hogy orvos vagy nővér. De sem fonendoszkópot, sem más, erre a mesterségre utaló eszközt nem láttam nála. Vagy csak elkerülte a figyelmemet? Nem tudom.

Ami a leginkább meglepett, az a hangja volt. Öt év alatt megtanultam, hogy az indokínaiak hangja sipító, beszédük selypes. Amikor megszólalt, a hangja mély volt és meleg zöngéjű, a kiejtése pedig olyan tökéletesen londoni, hogy szinte bántotta a fülemet. Sohasem szerettem a brit angolt, affektálónak tartottam, mintha mindenki mindenkit lenézne. Ez a nő pontosan azzal a hangsúllyal beszélt, amit nem szerettem. De mégis lenyűgözött.

- Ki maga? - kérdezte halkan.

Csak bámultam rá, és azt hiszem, az első benyomása nem lehetett valami jó rólam, mert kérdőn vonta fel a szemöldökét, amikor percekig nem feleltem. És amikor végre kinyitottam a szám, az volt az érzésem, hogy nem is én beszélek.

- Azt hittem, maga majd megmondja - dünnyögtem rekedten, kelletlenül. - Én ugyanis nem tudom, ki vagyok. Azt sem, hogy maga kicsoda. Azt meg még kevésbé, hogy hogyan kerültem ide. - Muszáj volt szünetet tartanom, még a lélegzés is nehezemre esett. - Hol vagyok egyáltalán?

A nő nem felelt azonnal. Gyanakodva bámult, mintha kétségbe vonta volna, hogy igazat beszélek, pedig láthatta rajtam, mennyire nem vagyok ura sem a testemnek, sem a gondolataimnak. Nagyon nehezen tudtam megkapaszkodni a valóságban. Kis undorkodó grimasszal lehunyta a szemét, a fejét kicsit félrefordította, aztán megint felém fordult, és komoly hangon beszélni kezdett.

- Magát az erdő szélén találta meg egy paraszt. Laoszban van. Nem volt magánál semmiféle irat. Ruha sem volt magán. Csak egy alsónadrág. Maga amerikai, ahogy a beszédjéről hallani lehet. Három napja van itt nálunk. Három napja fekszik itt lázasan, eszméletlenül. Bocsásson meg, de még be sem mutatkoztam: doktor Emma Curtiss vagyok. A férjem doktor Benjamin Curtiss. Ahol most van, az Attapu, egy kis falu Laoszban. Ha jól sejtem, maga Vietnamból érkezett. Csak azt nem tudom, hogyan.

Már semmin sem csodálkoztam. Lassan derengeni kezdett, mik lehettek az előzmények. Emlékezni kezdtem a nagykövetség épületére, a lövésekre, a helikopterre. Arra a lárvaarcú férfira, aki szinte női sikoltással követelte, hogy azonnal szálljak fel. Most már csak azt kellett volna kideríteni, hogy hol van a helikopter, hol vannak a többiek, és én hogyan kerültem ebbe a putriba, egy szál gatyában, eszméletlenül.

- Azt hiszem, még el fog telni egy kis idő, amíg mindenre visszaemlékszik - mondta Dr. Curtiss. - Pihenjen. Szedje össze magát, mert nagyon rossz bőrben van. Nemsokára enni kap. Ha valamire szüksége van, szóljon nyugodtan, itt vagyok a közelében.

Ezzel otthagyott.

Cliffnek csak hetek múlva sikerült összeraknia a mozaikot. A Curtiss házaspár mindenben segítette, és a férfinak egyre rokonszenvesebbek lettek. Érdekes módon, Benjaminhoz jobban vonzódott, mint a feleségéhez. Emma elmesélte, hogy kislány korában került Londonba a szüleivel. Ott nőtt fel, ott járt iskolába, egyetemre. Ott is ment férjhez Benjamin Curtisshez, aki tizenöt évvel volt idősebb nála. Cliff nem tudta volna megmagyarázni, miért érzi mesterkéltnek Emmát.

A férfi tipikus brit volt, sovány, szívós, inas ember, gyér őszes szőke hajjal. Kurta pipát rágott sárgás fogai között, és remek humora volt. Rövidlátó szemei vastag szemüvegek mögül pislogtak riadt kifejezéssel a világra, amitől az embernek az volt az érzése, hogy gazdájuknak nem erénye az önbizalom. De ha megszólalt, azonnal tudni lehetett, hogy egy sokat látott, sokat tapasztalt ember a tulajdonosuk, akit már nemigen lehet meglepni semmivel.

- Nem tudom, mi készítette ki magát ennyire, mert fizikai sérülés nincs magán - mondta elgondolkodva. - Nemigen láttam még ilyet. Leginkább olyan, mintha hetekig kóborolt volna étlen-szomjan az őserdőben, de még inkább a sivatagban. Az arcbőre le van égve. Amúgy kutya baja. Erős a szervezete, mint a szikla.

„Hmm, szikla…” - tűnődött Cliff, és mintha derengeni kezdett volna neki valami, bár még mindig nem tudta, kicsoda is valójában. Curtissnek nem kerülte el a figyelmét a dolog. Fürkészően nézett a férfira, mintha ki akarta volna találni, mi játszódhat le annak az agyában.

- Segítsek? - kérdezte. - Akarja, hogy kérdezzek, hátha beugrik valami?

Cliff határozatlanul bólintott. Elképzelni sem tudta, milyen kérdésekre gondol Curtiss, vagy azok hogyan segíthetnének neki visszatalálni önmagához. Hirtelen úgy érezte, nem tud az orvos szemébe nézni, zavarja a szemüveg. Oldalt pillantott, a szabadba. Még most sem tudta megérteni, miért van egyedül ebben a hodályban.

- Amerikában született? - kérdezte Curtiss.

- Azt hiszem, igen. Nem tudom. A maga felesége szerint egészen olyan a kiejtésem.

- Emlékszik valamire a gyermekkorából?

- Egy… Egy tóra emlékszem, olyan volt, mint a hold. Meg egy kutyára.

- És még?

Cliff megvonta a vállát, és összehúzta a szemöldökét.

- Hegyekre emlékszem. Meg egy faházra. Meg két indiánra. Az egyik nagyon fiatal volt, a másik nagyon öreg.

- Úgy - bólintott Benjamin, és feljegyzett valamit a noteszébe. - Kezdetnek nem is rossz. Lesz ez még jobb is, ha meg nem unja, és rám nem borítja ezt a kunyhót. - Gondolkodott egy percig, aztán ismét megszólalt: - Ha azt mondom, repülőgép, arról mi jut eszébe?

Cliffet idegesíteni kezdte ez a kvíz-szerű játék. Mire akar kilyukadni ez a szemüveges ürge? De erőt vett magán, és igyekezett válaszolni.

- Zúgás. Meg felhők. - Akaratlanul is megrándult a keze-lába. - Meg sebesség. Gyorsan mozgok.

- Aha, értem. A mozdulataiból ítélve, maga nem csak külső szemlélője a repülésnek. Maga valószínűleg pilóta. - Megszortyogtatta a pipáját. - A repüléssel kapcsolatban eszébe jut még valami?

- Nem hagyna békén, doktor? Azt mondta, kezdetnek nem rossz. Meddig akar kínozni? Ma akar kiszedni belőlem mindent?

- Nyugodjon már meg, fiatalember - felelt Curtiss. - Nem kíváncsiskodnék, ha nem a maga javát akarnám. - Közelebb hajolt Cliffhez, és szinte suttogva mondta: - Jó lenne, ha minél hamarabb talpra állna. Ez a vidék nem éppen biztonságos magának. Ha valaki megneszeli, hogy maga itt van, könnyen megjárhatja, de még mi is, Emmával.

A férfi csodálkozva nézett az orvosra. Most ijesztgetni akarja, vagy mi a fene baja van vele? Idegességét azonban legyőzte a kíváncsiság. Most már nem csak önmagára volt kíváncsi, hanem arra az eddig meg nem nevezett veszélyre is, ami itt fenyegethette.

Curtiss látta, hogyan változik meg Cliff arckifejezése, hogyan váltja fel a tekintetében a dühöt az érdeklődés. Nem állt szándékában megijeszteni a beteget, de valamivel ki kellett zökkentenie az apátiájából. Tudta, hogy az emlékezetkiesés néha hosszadalmas, és a gyógyulás folyamatát egy trauma felgyorsíthatja. A jelen esetben nem is kellett túloznia, mert ha ez az ember valóban amerikai pilóta, akkor tényleg veszélyben volt itt. Elhatározta, hogy nem kertel.

- Figyeljen rám. Én is, a feleségem is azon leszünk, hogy magának nyugalma legyen, ameddig itt van. Két-három hét áll rendelkezésünkre. Talán észrevette, hogy egyedül van ebben az épületben. A többi betegünk másutt van. A maga biztonságának az érdekében.

- És az a paraszt, aki a felesége szerint ide hozott? - vetette közbe Cliff. - Az csak látott. És akárkinek elmesélheti, hogy egy félmeztelen idegent hozott ide. Ő nem jelent veszélyt?

- Ő nem, nyugodjon meg. Az az ember a mi barátunk. És süketnéma, egy szót sem fog szólni senkinek. De ezt a vidéket felerészben khmerek[195] lakják. Nem éppen szimpatikus emberfajta. Ahol maga most van, az Laosznak a déli, háromszög alakú része, mélyen beékelve Vietnam és Kambodzsa közé. Van valami fogalma erről?

- Nincs, de nem lényeges - felelte Cliff. - Mondja csak tovább. Később is hasznomra lehet, amit most megtudok, nem? Mondja, miben befolyásolhatnak engem a khmerek?

---

[195] Indokínai népcsoport

- Sokkal több mindenben, mint gondolná. Ezek az emberek teljesen magukba szállnak, gyűlölik az idegeneket. Nem szeretnek senkivel sem közösködni, és meglehetősen fura fogalmaik vannak a humanitásról. Ezért mondom, hogy jó lenne, ha minél hamarabb összeszedné magát, és eltűnne innen. - Curtiss ismét szünetet tartott. Cliffnek úgy tűnt, hogy az orvos olyasmit akar közölni vele, amit egyébként a legszívesebben ki sem mondana. - Tudja, Emma is khmer. Elég régóta a feleségem, de még mindig nem ismerem ki magamat rajta teljesen. Nem azt akarom ezzel mondani, hogy nem bízom benne, de ki tudhatja? Igaz, hogy Angliában nőtt fel, ott járt iskolába, de ezeknél a keleti embereknél sosem lehet tudni. Legalábbis mi, nyugatiak, képtelenek vagyunk megérteni őket.

Cliff nem szólt egy szót sem. Nem tudta, mit mondhatna még. Újra elkapta valami pánikszerű szorongás, és akaratlanul is gyötörni kezdte az emlékezetét. Hogyan került ide? Mi a magyarázata ezeknek a bizarr eseményeknek, amelyeknek a közepébe csöppent? Ez az orvos azt állítja, hogy ő pilóta. Na és? Meglehet. De akkor mit keres itt, a dzsungel kellős közepén, egy durván összetákolt bambuszházban, és hová lett a gépe? És hol vannak a többiek? Miért van egyedül?

Hirtelen úgy érezte, azonnal elájul az erőlködéstől. Fel akart állni, de elvesztette az egyensúlyát, és háttal nekivágódott az egyik oszlopnak. A feje is hátracsuklott, alaposan beverte. Benjamin Curtiss megbénultan nézte, hogy mit csinál ez a fiatalember, és meg sem mozdult, hogy segítsen neki. Cliff nagy nehezen visszanyerte az egyensúlyát, és a tarkóját tapogatta, ahol fájdalmas dudor keletkezett.

- A fészkes fenébe - csúszott ki a száján az akaratlan káromkodás. Az orvos felkapta a fejét.

- Hogy micsoda? - kérdezte csodálkozva. - Megismételné, amit mondott?

- Miért, mit mondtam? - bámult rá Cliff. - Csak káromkodtam egyet. Azt mondtam: a fészkes fenébe. - Most rajta volt a sor, hogy elcsodálkozzon. - Hiszen ez nem is angolul van.

- Éppen emiatt kérdeztem - mondta Curtiss. - Nem angolul van, de akkor milyen nyelven? Valamilyen eurázsiai nyelv lehet. Milyen nyelveket tud maga az angolon kívül?

Cliff összehúzott szemöldökkel gondolkodott. Erőltette az emlékezetét, és mintha valahol a koponyájában egy fátyol lebbent volna fel.

- Tudok franciául, de nem valami jól. Németül is tudok. Meg magyarul.

Az orvos elvigyorodott.

- Ez az! Magyar! Maga magyarul mondta azt a pár szót. Ezek szerint maga Amerikában született, amire az angol beszéde enged következtetni, de magyar szülőktől, akiktől megtanulta a nyelvet. Valószínűleg otthon úgy beszéltek vagy beszélnek most is. Ez nem juttat eszébe semmit? - Látta, hogy a fiatalember erősen töri a fejét, de tanácstalan arcáról leolvashatta azt is, hogy hiába. - Jól van, mára hagyjuk abba, mert látom magán, hogy teljesen kimerült. Adok magának egy gyenge nyugtatót, hogy aludni tudjon. Holnap folytatjuk. Jó éjszakát.

Curtiss valóban csodát tett Cliffel. Két héttel később már vissza tudott emlékezni rá, hogy valóban Vietnamban harcolt, helikopter-pilóta volt. Elmesélte néhány bevetését, aztán a menekülést a saigoni amerikai nagykövetség tetejéről, a túlterhelt helikopterrel. Csak a nevére nem tudott visszaemlékezni. Felsorolta néhány bajtársa nevét, Jackson ezredest is megemlítette, de a saját neve csak nem ugrott be.

- Mondja, maga házas? - kérdezte egyik nap teljesen váratlanul az orvos.

- Nem vagyok biztos benne, de lehet - felelte Cliff. - Miből gondolja?

Curtiss megszívta a pipáját, és megigazította az izzadó orráról állandóan lecsúszni akaró szemüveget.

- Néztem a kezét. A bőre napbarnított, de a bal keze gyűrűs ujján van egy világosabb sáv, mintha jegygyűrűt viselt volna sokáig. Maga túl fiatal ahhoz, hogy elvált volna, és a világos sáv az ujján is túlságosan elüt a bőre többi részének a színétől. Tehát a gyűrűjét mostanában veszíthette el, mielőtt ide került. Gondolom, otthon a felesége várja, talán a gyermeke is. A gyermeke nevére nem emlékszik?

Cliff megint elgondolkodott. Tekintete a semmibe meredt, és mintha egy távoli, nagyon halk és gyenge hang szólalt volna meg a lelkében. „Őt, a bajtársamat hívták Henrynek. Hadd viselje a fiam annak a nevét, aki megmentette az apja életét.” És ugyanakkor egy arc suhant elé. Egy szőke hajjal övezett, kékszemű, kedves női arc. Egy fiatal nő arca, aki a távolból rámosolygott, és hívogatón mormolt valamit. Egyetlen szótagot ismételt többször. … f… ff… iff… Megvan! Cliff! Hiszen Jessica hívja őt haza…

A férfi csak bámult maga elé, tekintete elmerült valami távoli dimenzióban, és maga sem vette észre, mikor kezdtek el csorogni a könnyei. Benjamin Curtiss tapasztalatból tudta, hogy a betege ebben a pillanatban érkezett el az önfelismerés küszöbére. Nem szólt egyetlen szót sem, megvárta, amíg a páciens teljesen megnyugszik. Cliff szipákolva törölgette a könnyeit, mint egy elkeseredett kisfiú, és lassan ismét visszatért a jelenbe. Az orvosra nézett.

- Nagyon sokáig voltam… távol? - kérdezte zavartan. Megrezzent, mert Emma lépett melléjük. A nőre nézett, és ebben a pillanatban már pontosan tudta, kicsoda. Csak azt nem tudta, hogyan került Attapuba.

Hogy sem Curtiss, sem a felesége nem szóltak, maga kezdett beszélni.

- Igen, doktor. Most már tudom a gyermekem nevét. Kisfiú, Henrynek kereszteltük el. És emlékszem a feleségem nevére is. Jessica. És most már be is mutatkozhatom. Cliff vagyok. Clifford Mitchell. Missouri államban születtem, egy Budapest nevű kisvárosban. Az apám Robert Mitchell, szintén pilóta. Kérhetnék egy cigarettát? - fordult Emma felé, mert úgy emlékezett, mintha már látta volna dohányozni. A nő készségesen odanyújtotta a csomagot, Curtiss pedig gyufát gyújtott. Az első jóleső slukk után Cliff folytatta. - Egészen kicsi voltam, amikor a szüleim elköltöztek Missouriból Utahba. Egy Moon Lake nevű kis településen lakunk, az Uintah-fennsíkon. Ja, és most jut eszembe: a feleségem lánykori neve Farnsworth.

- Az apja pedig Philo Farnsworth, a tévés, nemde? - vetette közbe Curtiss. - Ismerem. És a maga apjáról is hallottam már. A világháborúban a Csendes Óceánon szolgált, igaz?

Cliff bólintott, és valami megnevezhetetlen melegség járta át a bensőjét. Hihetetlen volt számára, hogy itt, az isten háta mögött is lehetnek olyan emberek, akik hallottak már Bobról, Philoról. Mennyire lehet kicsi a világ? Milyen meglepetés érheti még itt, Laoszban, vagy akárhol, amíg haza nem érkezik? És ha hazaérkezik, azzal vajon vége a megpróbáltatásoknak? Vagy néhány év múlva ismét kitör egy háború, és neki megint el kell hagynia az otthonát, a családját? És vajon Henryre, vagy a még meg sem fogant testvéreire mi várhat ebben a világban? Képtelen volt előre gondolni ebben a pillanatban. Csak örült a jelennek, és élvezte, hogy él, lélegzik, és van egy lehetősége újrakezdeni az életét.

Emma meg akart szólalni, de a férje leintette. Egyetlen pillantással tudtára adta az asszonynak, hogy most nyugton kell hagynia Cliffet. A kritikus időszak még nem múlt el, fennállt a veszélye annak, hogy a páciens visszaesik előző állapotába, és Curtiss tudta, hogy ilyen esetben ritkán van második esély. Ha Cliff visszasüllyed az amnéziába, lehet, hogy örök

életére szellemi roncs marad. Magában pedig arra gondolt, hogy most már tényleg itt az ideje a szökésen gondolkodni. A hazatérésen. Ki kell juttatnia ezt a embert innen, minél előbb, annál jobb.

- Nos, jól van - szólalt meg nagy sokára az orvos. - Azt hiszem, a mai nap emlékezetes marad mindnyájunk számára. Gratulálok, Cliff. Maga igazán erős és bátor ember. Tudom, mi foglalkoztatja ebben a pillanatban. Az idekerülése körülményei. Egyelőre hagyja, ne töprengjen ezen. - Megtömte a pipáját, és lassú élvezettel gyújtott rá. - Ha megengedi, felvázolnám a teendőket. Maradjon még itt pár napig, aztán elkísérem Vientiane-ba, az amerikai konzulátusra. Ne szabadkozzon, úgyis dolgom van a fővárosban. Más a baj. Nekem nincs kocsim, csak kerékpárom. Autóbusszal, alkalmi fuvarral tudunk csak eljutni a célunkhoz. A maga kinézete meglehetősen furcsa. Igaz, maga nem túl magas, a haja színe is sötét, de errefelé senki sem visel szakállt. Javasolnám, hogy borotválja le, és ameddig még itt van nálunk, napozzon minél többet, hogy az arca is lesüljön. Majd a feleségem szerez magának olyan ruhát, ami nem feltűnő ezen a vidéken. Ha már eddig megúszta, kár lenne most veszélybe kerülnie. És ajánlok magának valamit, Cliff. Igyekezzen minél gyorsabban haza innen, és ne is nézzen vissza soha. Ha béke lesz valaha is ezen a vidéken, az törékeny béke lesz, és nem is lesz tartós. Nézze csak, Vietnam egyesül. Elharapózik a kommunizmus. Kambodzsában nagyon ingatag a rendszer. Igazi béke sohasem lesz ezen a vidéken. És maga is hiába veszélyeztette az életét. Meg azok a bajtársai is, akik örökre itt maradtak. Menjen haza, éljen teljes életet, szeresse a családját, és amilyen gyorsan csak lehet, felejtse el Indokínát, mert ez maga a pokol. Legyen szerencsés.

Ezen az estén Cliff nehezen tudta álomba csalni magát. A gondolatai, mint valami megbokrosodott ménes, szerteszaladtak. Most már tisztán tudott emlékezni mindenre, ami a majdnem balul sikerült leszállást megelőzte, és a jelene is tiszta, érthető volt számára, attól a perctől kezdve, hogy magához tért ebben a barakkféleségben. De hogy azalatt a - mások szerint - három nap alatt mi történt vele, még mindig nem tudta, nem is sejtette. Egyszerűen hiányzott az életéből néhány nap, amivel nem tudott elszámolni. Úgy gondolta, nem is érdemes most ezen rágódnia. Emlékek rohanták meg, elsősorban Jessica. Hirtelen rájött, hogy időtlen idők óta nem ölelt nőt, és maga a gondolat is elég volt ahhoz, hogy megkívánja. Tehetetlen volt, sohasem szokott hozzá, hogy önmagán könnyítsen.

„El kellene aludnom végre” - biztatta magát, és az oldaláról a hátára fordult. Aztán hegyezni kezdte a fülét. Mintha neszezést hallott volna a közelben. „Ej, csak a fülem káprázik” - legyintett gondolatban, hiszen az őserdő hangjai bármit produkálhattak. De ez a nesz nem messziről jött, hanem közvetlenül mellőle. Akárhogyan is meresztette a szemét, nem látott semmit. Csak az égbolt nagyon halvány vibrálása látszott a szabadban, rajta pedig a fák elmosódott körvonala.

Újra hallatszott a nesz, és mintha elfojtott lélegzés is hallatszott volna a közelből. Cliff most már biztosan tudta, hogy valaki járkál a közelében. Vajon mit akar? Kirabolni? Nincs semmije, ami értékes volna. Megölni? Az már valószínűbb. Hiszen Curtiss figyelmeztette erre. Megmerevítette az izmait, és felkészült minden eshetőségre. Ha az ólálkodó idegen hozzáér, elkapja és megfojtja. Cliff még sohasem ölt embert, nem is tudta elképzelni, milyen lehet az. De annyit tudott, hogy az életét drágán adja majd. Ha csak kézitusára kerül a sor, nincs mitől félnie. Erős volt. De mi van akkor, ha az illetőnek fegyvere van? Kés, pisztoly, akármi?

Ekkor érezte meg a kéz tapintását az oldalán. Odakapott, sikerült keményen megfognia egy csuklót. Olyan erősen szorította, hogy szinte az ujjai is belezsibbadtak. Nagyon halk nyögés

volt a válasz a hirtelen mozdulatra. Ebből, és a kéz tapintásából Cliff rájött, hogy az ólálkodó idegen nő. És most már érezte az illatát is.

- Mit keres maga itt ilyenkor, Emma? - kérdezte fojtott hangon.

- Magát keresem, Cliff - felelte ugyanolyan csendesen a nő. - Már régóta figyelem. Magának nagyon hiányzik az asszony. Igaz?

- Ezt meg honnan veszi? - képedt el a férfi. - És egyáltalán, miért érdekli ez magát?

Emma válasz helyett kiszabadította a csuklóját az egyre lanyhuló szorításból, és most ő fogta meg Cliffét, de sokkal gyengédebben.

- Ezért - felelte suttogva, és lassan végigvezette a férfi kezét a testén. Cliff meglepetten tapasztalta, hogy a nő teljesen meztelen. Sima, feszes bőre forró volt, a mellbimbói keményen álltak ellent a kényszerített simogatásnak. - Érti már? Szeretnék a magáé lenni ma éjjel. És szeretném, ha nem Benjaminnal menne el Vientiane-ba, hanem velem. Én khmer vagyok, sokkal jobban ismerem ezt az országot, mint a férjem. Sokkal jobban tudnék segíteni magának, hogy kijusson innen. És magával mennék, el innen, minél messzebbre. - Egész testével a férfihoz simult. - Szóljon már valamit… Kérem… - a hangja szinte könyörgő volt. - Vagy nem kíván?

Cliff nem tudta, mit mondjon. Iménti gerjedelme ismét visszatért, a puha, meleg női test érintése felkorbácsolta a vérét. Már-már azon a ponton volt, hogy megadja magát az ösztöneinek, de valami megmagyarázhatatlan erő visszatartotta attól, hogy magához vonja, megölelje, megcsókolja ezt az idegen asszonyt. Nem értette a helyzetet, és most, hogy már szinte teljesen visszatért az emlékezete, képtelen volt ezt a jelenséget beleilleszteni a meglévő mozaikba. Emmának volna valami köze ahhoz, hogy ő ide került? Nem kizárt. Visszaemlékezett Benjamin szavaira. A khmerek kiismerhetetlenek.

Ismét erős vágyat érzett ahhoz, hogy magához szorítsa Emmát. Túl régóta nem volt dolga nővel, hiányzott neki a szeretkezés. De aztán eszébe jutott, hogy Curtiss doktor menynyit tett érte, és úgy érezte, nem csak Jessicát csalná meg, ha most a magáévá tenné ezt az asszonyt, hanem azt is, aki kimentette az amnézia mélységéből. Becsülethez szokott jelleme nem engedett meg efféle kihágást. Óvatosan kiszabadította a kezét Emma ujjai közül, és felült az ágyon.

- Miért teszi ezt? - kérdezte csendesen.

Emma nem felelt azonnal, csak csalódottan sóhajtott. Szépen megszőtt terve dugába dőlt, mert előreláthatatlanul jellemes, vagy éppenséggel gyáva férfival hozta össze a végzete.

- Ha most azt mondanám magának, hogy megszerettem, kinevetne. Hiszen alig beszélgettünk eddig, a férjem kezelte magát. Akkor már jobb, ha megmondom az igazat. El akarok szabadulni innen. Kisgyerek korom óta Európában éltem. Megszoktam az ottani életet. Benjamin viszont, még ha morog is az itteni helyzete miatt, imád itt lenni. Hallani sem akar arról, hogy elköltözzünk innen. Férfiként is tehetetlen már, majdnem az apám lehetne. Én pedig megfulladok mellette. - Egyetlen pillanatra elhallgatott, és ujjai hegyével megérintette Cliff vállát. - Ne haragudjon, hogy megzavartam. Nem így akartam, Cliff. Szégyellem magam, amiért azt tettem, amit tettem. - Mélyet sóhajtott. - Legalább maga menjen el innen, térjen haza a feleségéhez, éljen teljes életet. És soha többé ne nézzen vissza. Felejtse el Indokínát, és felejtsen el engem is. Pihenjen jól. - Hirtelen mozdulattal a férfihoz hajolt, és leheletfinoman megcsókolta, aztán visszahúzódott a semmibe, ahonnan előbukkant.

A férfi bambán meredt maga elé a fekete éjszakába, és még mindig nem tudta elhinni, hogy az iménti perceket nem álmodta. Magában hálát adott a sorsnak, hogy nem szennyezte be a lelkét egy olyan kapcsolattal, amely eleve halálra volt ítélve. Cliff az a fajta férfi volt, aki nem tud szerelem nélkül ölelni. Nagyon kevés futó kalandja volt életében, és azokra sem szívesen emlékezett vissza. Ez pedig, itt, a dzsungel kellős közepén, kimondottan visszataszító lett volna most. Úgy érezte, hogy soha többé nem tudna a tükörbe nézni, ha engedte volna, hogy a dolgok a maguk medrében folyjanak tovább. És abban is biztos volt, hogy nem tudott volna emelt fővel visszatérni Jesshez és a kis Henryhez.

Csak hajnal felé szunnyadt el, és akkor is gyötrő álmai voltak. Amikor pedig reggel lett, és kinyitotta a szemét, elhatározta, hogy megkéri Benjamint: minél hamarabb vigye el innen, és engedje útjára, hogy hazamehessen.

Jessica napjai egyhangúan teltek. Amióta a háborúnak vége lett, és özönlöttek hazafelé a katonák Vietnamból, minden reggel azzal a reménnyel ébredt fel, hogy talán valamiféle hírt kap Cliffről. És minden este csalódottan, elhagyatottan tért nyugovóra, mert eltelt még egy nap anélkül, hogy akármilyen életjelt kapott volna a férjétől. Cliffet mintha a föld nyelte volna el. Halálhírét nem jelentette senki, de sem sebesülten, sem fogságban nem látták. Egyszerűen eltűnt, nyomtalanul. Néha úgy érezte, nem is igaz, hogy volt egy férje. Csak amikor a kis Henryre pillantott, akkor hasított belé az igazság pengéje: igen, volt egy férje. Néha már lemondott róla, máskor pedig mindennél erősebben érezte, hogy ez így nem lehet igaz. Nem is igaz! VAN férje! Miért enged a csüggedésnek? Haragudott magára, amiért képtelen volt úgy hinni, remélni, mint mások.

Naponta a munkájába temetkezett, azzal űzte el magától a sötét gondolatokat. A tévétársaság olajozottan működött, és Jessica is megállapodott végre. Hírszerkesztő lett. Hozzá futottak be a különböző hírügynökségek anyagai, ő szelektálta, vagdosta, alakította a kora esti és az éjszakai híradók anyagát. Philo elégedett volt a lányával, büszkén nézte kitartó munkáját, és magában elkönyveltre, hogy a *KULC* az ő visszavonulása után is jó kezekben lesz. Annak meg kimondottan örült, hogy Jessica elfogadta az ajánlatát, és otthon lakott a kisfiúval. Eleinte a fiatalasszony berzenkedett ez ellen, önálló életet akart, akár hazajön Cliff, akár nem. De két hónapi kínlódás után lemondott a függetlenségről, és hazaköltözött. Ennek Millie örült a legjobban. Egyszerűen imádta az unokáját, és mivel otthon dolgozott, össze tudta egyeztetni a munkáját a gyerek nevelésével. A hétvégék kivételével, amikor Jessica is otthon volt este, mindig ő fürösztötte meg és fektette le a kisfiút, aki kimondottan élvezte a kényeztetést. Meséket mondott neki, amiket Henry tágra nyílt szemmel hallgatott végig, aztán ásított egy nagyot, az oldalára fordult, és pillanatok alatt elaludt. Millie-nek ilyenkor kezdődött a munka, rendszerint éjszaka dolgozott, és hajnalban feküdt le, nem sokkal azelőtt, hogy Philo felkelt.

Lassan a vége felé közeledett az 1975-ös esztendő. Még mindig gyűrűzött a *Watergate*[196]-botrány, egyre újabb adatok kerültek napvilágra. Mindenkit elképesztett az a szemtelenség, ahogyan egyes elemek megengedték maguknak, hogy bemocskolják a világ vezető demokráciájának a képét. Titkos és titkolt lehallgatások, betörés a Demokrata Párt Nemzeti Bizottságának a székházába, szigorúan bizalmas iratok megszerzése és szellőztetése a

---

[196] Híres botrány, amely Richard Nixon elnök lemondásához vezetett. Nevét az azonos nevű washingtoni szállodáról kapta, amely kétes helyként vonult be a köztudatba. Ebben a szállodában lakik még mindig Bob Dole szenátor, és a Watergate-hez kötődik Monica Lewinsky és Bill Clinton afférja is

nyilvánosság előtt - mindez megannyi figyelmeztetés volt arra nézve, hogy az Egyesült Államok politikai élete sem mentes a piszkos üzelmektől. Ez a botrány késztette Nixon elnököt arra, hogy az ország közel kétszáz éves történelmében egyedülálló módon, lemondjon az elnöki hivatalról, és átadja a stafétabotot az alelnöknek, Gerald Fordnak. És mindehhez járult még az a közel százötvenezer délvietnami menekült, akik mindenféle eszközzel, néha a saját és a családjuk életét veszélyeztetve, fejvesztetten menekültek el az országukból a kommunista hatalomátvétel során, és akiknek nagy része az Egyesült Államokban keresett és talált menedéket.

Ugyancsak nyomasztó volt a sok adat, amely napvilágot látott az elesett vagy eltűnt amerikai katonákról. Egyes források szerint Vietnamban ezrével, sőt tízezrével tartottak fogva amerikai hadifoglyokat, olyan alantas és embertelen körülmények között, amelyek még a második világháborúban oly szörnyű hírnevet szerzett japánokat is megszégyenítették. Állati sorban tengődtek ezek az akaratuk ellenére harcba sodródott fiatalemberek a délkelet-ázsiai országban, és legtöbbször még a legelemibb emberi jogaiktól is megfosztották őket. Rémhírekben nem volt hiány, brutálisan kivégzett vagy agyonkínzott emberekről érkeztek titkos jelentések, szemtanúk meséltek hajmeresztő történeteket, és Jessicának nagyon nehezére esett megőrizni a hidegvérét, a reménységét. AKARTA hinni, hogy Cliff életben van, AKARTA hinni, hogy a férfi haza fog térni hozzá és a kisfiához. AKARTA hinni, hogy Cliff túl fog élni minden megpróbáltatást, és az utólagos traumát is átvészeli majd, ha ő, Jessica mellette áll a szeretetével, a ragaszkodásával.

Az egész család azt tervezte, hogy Moon Lake-ben töltik a Hálaadás napját. Philo is, Millie is egyetértettek ebben Jessicával, aki most is rendszeresen, majdnem hetenként meglátogatta Cliff szüleit. Azoknak nagy szükségük volt a jelenlétére, erőt merítettek belőle és a kisunokából, akiben Barbara is, Bob is Cliff hasonmását vélte felfedezni.

A fiatalasszony nem mesélte el Farnsworthéknak azt, amit anyósától megtudott. Bob egészsége rohamosan hanyatlott. A hatvanöt éves férfi jóval többnek nézett ki a koránál, a Csendes Óceánon szerzett sebesülése, amely annyi éven keresztül nem okozott gondot neki, most ismét kínozta. Alig tudta használni a lábát, le kellett mondania a repülésről, ami aztán a lelkiállapota gyors hanyatlásához vezetett. És mintha mindez nem lett volna elég, olyan jelenségek kezdtek mutatkozni rajta, mintha elveszítette volna az emlékezetét. Jessica aggódott, és bár nem volt szakértője az orvosi dolgoknak, arra gyanakodott, hogy apósa Alzheimer-kórban szenved.

Barbara is nehezen viselte el ezt az új helyzetet, annál is inkább, mert nyugdíjba vonult, és naphosszat össze volt zárva az egyre inkább magába roskadó, zsémbes emberrel. Ha nem merített volna erőt a régi szeretetből, a Bobbal való összetartozásból, a kis Henry bájos kedvességéből és hasonlatosságából Cliffhez, ő maga sem tudta volna simán venni a mindennapi akadályokat. Jimről sem kapott hírt már időtlen idők óta, csak annyit tudott nevelt fiáról, hogy Anchorage-ban él Laurával, gyermekük nem született, és a fiatalember a helyi egyetemen tanít.

Pénteken, november 28-án délben Farnsworthék kocsiba ültek Jessicával és a kis Henryvel egyetemben, és útnak indultak az Uintah felé. Philo vezetett, Millie ült mellette, Jess pedig a kisfiúval hátul foglalt helyet a családi kocsiban, és elmélázva bámulta a tájat, amelyen annyiszor autózott át Cliffel együtt. Szép, verőfényes, igazi őszi nap volt az a péntek, az amerikai kontinens dísze, gyöngyszeme. A mélykék égen fehér bárányfelhők úsztak lustán, az erdők megmaradt lombja a festőpaletta minden színében pompázott, és a fiatalasszonyt furcsa nosztalgia szállta meg. Néha megfeledkezett magáról, és úgy érezte, a férje is mellette ül a kocsiban, és a kezét szorítja gyengéden. Nem volt nehéz Cliffre emlékezni, de annál nehezebb

volt elképzelni, mikor, és főleg milyen állapotban fog hazatérni, ha egyáltalán megtörténik ez a csoda valaha is.

Amint késő délutánba hajlott a nap, és ereszkedni kezdtek a félig már árnyékba borult völgy felé, ahol a Moon Lake rejtőzött, Jessica ismét úgy érezte, alig bírja ki Cliff távollétét. De ahogyan közeledtek a kisvároshoz, és a távolból feltűnt a repülőtér, hirtelen új érzés kerítette hatalmába. Mintha valahol, legbelül, felgördült volna egy függöny. Izgatott lett, alig bírt magával. Az egyik kanyar előtt, ahol Philo lelassított, előre hajolt, megérintette az apja vállát, és megkérte, hogy álljon meg. A férfi csodálkozva pillantott a tükörbe, és lehúzott az úttestről.

- Rosszul vagy, Jess? - kérdezte aggódva Millie, amikor a fiatalasszony kinyitotta az ajtót, és kiszállt a kocsiból.

- Nem, anyu, nincs semmi bajom - igyekezett megnyugtatni. - Ellenkezőleg, nagyon jól érzem magam. Csak szívni akartam egy kis friss levegőt. - Körülmutatott. Időközben Philo is kiszállt, csak Henry szunyókált nyugodtan a hátsó ülésen. - Nézzétek, milyen gyönyörű vidék. Nézzétek - ismételte lelkesen - itt nőtt fel Cliff. Élete kezdete óta ezt a gyönyörűséget látja. Ha hazatér, szeretnék itt élni vele. Szeretném, ha Henry is itt nőne fel. És a többi gyermekünk is, akik majd meg fognak születni.

- De hát mi lesz akkor a munkáddal, Jess? - értetlenkedett Millie. - Feladod?

- Nem adom fel, anyu. Majd utazom naponta. Nekem megér annyit, hogy Cliff otthon lehessen, azon a helyen, ahol szeret élni. Te nem tudod, mennyi mindent mesélt nekem erről a vidékről, ahányszor erre jártunk. És a Remetelakról. Hidd el, anyu, Cliff csak itt, ITTHON lehet igazán boldog. Ezért vállalom, hogy inkább ingázzak. Neki nagyon nagy szüksége lesz az otthon melegére, amikor hazatér. És azt a melegséget, még ha én adom is meg neki, csak itt, Moon Lake-ben kaphatja meg. Apu, te se csóváld a fejed, kérlek. Tudom, mit beszélek. Cliff a férjem, nekem pedig kötelességem ezután a pokol után nyugalmat nyújtani neki.

- Csak térjen vissza valaha is - mondta csendesen Philo.

Sem Jessica, sem Millie nem válaszoltak azonnal. Az asszony szeretettel ölelte magához a lányát, azt hitte, hogy Jess el van keseredve. Pedig nem így volt. Valami megmagyarázhatatlan reménység csírázott benne már órák óta, és ez a reménység most azt súgta, hamarosan, talán néhány napon belül hírt fog kapni Cliffről.

- Vissza fog térni, apu. - A fiatalasszony hangja nyugodt volt. - Érzem, hogy már nincs veszélyben, és hogy hazatér hamarosan. Ne kérdezzétek, honnan veszem ezt, mert nem tudom elmondani. Csak érzem. De mindennél biztosabban érzem.

- Úgy legyen, kislányom - suttogta könnyes szemmel Millie, és még szorosabban ölelte magához Jessicát. Visszaszálltak a kocsiba, és szótlanul tették meg a hátralévő utat Moon Lake Lodge-ig.

A hónapok, amelyek elteltek azóta az emlékezetes repülés óta, mintha most a végükhöz közeledtek volna. Cliff már nem fárasztotta magát azzal, hogy kiderítse, mi történt vele abban a kiesett három napban, és azt sem akarta, hogy az állandóan csigavonalba csavarodó gondolatok megzavarhassák az agyát. Örült a szabadságnak, bár még mindig nem volt teljesen szabad. Kalandos szökése a khmerek lakta dél-laoszi vidékről amúgy is zavaros volt, és ő nem is foglalkozott azzal, hogy megpróbálja pontosan felidézni ezt vagy azt az epizódot.

Majdnem egy hétbe telt, amíg Vientiane-ba jutottak Benjamin Curtissel. Maga a földrajzi távolság nem volt nagy, de az orvos jobbnak látta, ha óvatosan haladnak előre, és nem kísértik

meg a sorsot. Buszra csak ritkán szálltak, többnyire alkalmi teherautókkal, vagy éppenséggel parasztok bivalyfogataival utaztak északnyugat felé. Az orvos tanácsára Cliff némának tettette magát, hogy ne kelljen beszélnie, és a csúcsos kalapot mélyen a szemébe húzta. Aligha kelthetett gyanút az egykedvű parasztokban, akik némán hajtották a fogataikat. Pizsamaszerű bennszülött ruhája is jó álca volt, többnyire rá sem hederítettek. Olyan alkatú és kinézésű emberek, mint Cliff, tucatjával szaladgáltak a falvakban, kisvárosokban.

Egész úton azon töprengett, vajon elmondja-e Benjaminnak, ami azon az éjszakán történt közte és Emma között. Voltaképpen semmi sem történt, semmi megbánnivaló, semmi visszafordíthatatlan, amit szégyellnie kellett volna, de mégsem tudta rászánni magát, hogy olyasmit meséljen az orvosnak a feleségéről, ami azt esetleg kiábrándítja, vagy szomorúságot okozhat neki. Nagyon sokkal tartozott ennek a férfinak, és maga sem tudta, hogyan fogja mindezt valaha is meghálálni neki.

- Valószínűleg sehogy, Cliff - nyugtatta meg Curtiss egy alkalommal, amikor Cliff éppen a háláról beszélt neki halkan. - Hagyja a fenébe ezt, nekem nem kell senki hálája. A magáé sem. Vagy ha nagyon hálás akar lenni, akkor menjen haza, és néha emlékezzen vissza egy a dilis öregemberre, aki még Indokína dzsungelében is ízig-vérig angol maradt. Nem hiszem, hogy sokan találkozhattak ilyen csodabogárral, amilyen én vagyok.

Vientiane önmagában véve nem volt nagyváros, de az eddig látott településekhez képest metropolisnak tűnt. Cliff kíváncsian bámészkodott, és nem egyszer megfeledkezett a helyzetéről is, egyszerűen turistának érezte magát. Rácsodálkozott a pagodákra, a különböző, keleti ízléssel rikítóra festett buddhista szentélyekre, amelyek között voltak nagyon szerények és hivalkodóan díszesek is, arannyal gazdagon borítva. Rábámult a narancsszínű lepelbe öltözött, fénylően kopasz lámákra, akik az útjába kerültek. Furcsa volt számára ez a távolkeleti világ, amelyből öt hosszú év alatt alig látott valamit. Most, hogy már érezhető, szinte tapintható közelségbe került a pillanat, amikor visszatérhet a megszokott civilizációba, akaratlanul is megismerkedett a Távol-Kelet furcsaságaival. Lenyűgözte ez a kavalkád, de annyira nem, hogy vágyat érzett volna valaha is visszatérni ide. Sosem tudta megérteni azokat, akik Keletre utaztak, úgymond „önmaguk megtalálására". Sem a Beatles tagjainak a rajongása a buddhizmusért, sem egyes ismerőseinek a kíváncsi kutató szelleme nem volt képes Cliffet magával ragadni. Számára a Kelet mindig egzotikus, de ugyanakkor elérhetetlen, és főleg ÉRTHETETLEN jelenség maradt, és az itt eltöltött öt esztendő után nem is akart közelebbről megismerkedni vele.

Az amerikai konzulátuson gyanakodva fogadták. Megfoghatatlan volt a tisztviselők számára, hogy egy ember, aki nem halt meg a harcokban, és fogságba sem esett, hol maradt ennyi ideig. Időbe és energiába telt, amíg Curtiss segítségével el tudta magyarázni az ügyeletes titkárnak, hogy nem tud semmit a kiesett három napról, és meggyőzte, hogy született amerikai. Nem egyszer már káromkodnia kellett, mert semmilyen érv nem hatott a kockafejű aktatologatóra. Benjamin jól szórakozott ezen. Aztán, mindkettőjük meglepetésére, egy magasabb rangú tisztviselő lépett be a szobába, ahol Cliffet faggatták, és rövid úton elintézte az egész dolgot.

- Nézze, Mr. Mitchell - mondta szabadkozva - a beosztottaim nincsenek ilyesféle történetekre felkészülve. Ne vegye rossznéven, ha a története hihetetlennek hangzik. Nemigen történt még meg amerikai pilótával, hogy ilyen körülmények között maradjon életben. Amit magának ajánlani tudok, a következő: átszállítjuk Bangkokba, ott működik egy jól felszerelt katonai kórházunk. Pihenjen, gyógyuljon. Tudom, hogy nem érzi betegnek magát - vetette közbe, amikor látta, hogy Cliff meg akar szólalni. - Szerintem - és ezt majd az orvosok is igazolni fogják - magának még pihenésre van szüksége, mielőtt hazautazik.

Amikor elbúcsúzott Benjamin Curtisstől, az orvos egy cédulát nyújtott át Cliffnek.

- Nem kívánom, hogy gyakran tegye meg, de néha írjon nekünk. Szeretném biztosan tudni, hogy épségben hazaért, és újra elfoglalta a helyét az életben. Higgye el, Clifford, nekem ennél nagyobb elégtételem nem lehet. És az Istenért, nehogy még egyszer Indokínába tegye a lábát. Magának nem tesz jót ez a környezet.

- Legyen nyugodt, Benjamin, eszem ágában sincs visszatérni erre a földre - mondta mosolyogva Cliff, és kezet rázott az orvossal. - Úgy fogom elkerülni, mint ördög a tömjénfüstöt. De maga, ha egyszer arra szánja el magát, hogy utazzon, tegye meg nekem azt a szívességet, hogy ellátogat Moon Lake-be. A legkevesebb, amivel tartozom magának és Emmának, az az, hogy a házam a maguk háza is legyen.

Másnap, október 20-án Cliff felszállt egy amerikai katonai gépre, amely egyenesen a thai fővárosba szállította. Az ottani katonai kórház tele volt sebesültekkel, akik hosszasan lábadoztak, mielőtt egyáltalán a hazatérésre gondolhattak volna. És tele volt olyan, látszólag semmilyen sérülést nem szenvedett emberekkel, mint amilyen ő maga is volt, akiknek viszont a lelke sérült meg valamilyen módon, és akik nem vállalhatták, hogy magukkal viszik ezeket a láthatatlan sebeket, hegeket a hazájukba. Akik itt voltak, azoknak elsőrendű feladatuk volt - önmagukkal szemben is - hogy lelkileg talpra álljanak, mielőtt hazautaznak. És munka volt bőven.

Cliff egy hónapot töltött ebben a kórházban, és napról napra erősebben érezte, hogy az emlékezete visszatér, és az idegei megnyugszanak. Éjszakánként még nehezen aludt el, lázálmok gyötörték, vagy éppenséggel úgy érezte, Emma Curtiss meztelen testét simogatja. Most sem gondolt másként a nőre, mint azon az éjszakán, amikor visszautasította a közeledését. Megnyugodott, hogy a lehető leghelyesebben cselekedett. De sajnálta az asszonyt, aki akarata ellenére élt olyan közegben, amelyből talán egyedül ő, Clifford Mitchell tudta volna kiszabadítani.

Aztán, mintegy varázsütésre, letelt a hónap, és november 25-én a kezelőorvos közölte Cliffel, hogy másnap reggel elhagyhatja a kórházat. Egy borítékot nyújtott át a férfinak, amelyben ötszáz dollár és egy repülőjegy lapult.

- Menjen Isten hírével, Mitchell - mondta az orvos. - Térjen haza, kezdje újra az életét. Magának megadatott ez a lehetőség, nem úgy, mint másoknak.

Cliff nem felelt, csak tapogatta a kezében lévő borítékot, és hirtelen úgy érezte, nem is igaz, hogy holnap felszáll egy repülőgépre, amely hazaviszi Amerikába. Nem lehet igaz, hogy hazatér… Nem lehet igaz, hogy talán negyvennyolc óra múlva a karjaiban tarthatja Jessicát és a kis Henryt. Mintha egy végtelen alagútból ballagott volna elő lassan, erőtlenül.

A bangkoki repülőtéren eltervezte, hogy hazatelefonál. Aztán mégsem tette meg. Úgy gondolta, ennyi idő után mindegy, hogy felkészíti-e Jesst a találkozásra, vagy váratlanul toppan be. Alig várta, hogy felszálljon vele a *DC10*[197]-es San Francisco felé. Alig várta, hogy végre ne érezze a talpa alatt Indokína mocsárként visszahúzó földjének a vonzását. Félt, szinte rettegett, hogy egy adott pillanatban felébred, és a mostani szabadulás csak álom marad. Labilis öntudata néha még játszott vele, összekeverve benne a valóságot a képzelettel, de azt már határozottan tudta, hogy ő, Clifford Mitchell, az Egyesült Államok légierejének az őrmestere, vietnami veterán harcos, most végleg itthagyja a világnak ezt az elátkozott sarkát, és hazatér a szülőföldjére.

---

[197] A McDonnel-Douglas cég által gyártott utasszállító gép

Se vége, se hossza nem volt a várakozásnak. Cliffnek úgy tűnt, mintha a fél világ itt nyüzsögne *Bang Khen*[198]-ben, és mindenki ugyanarra a járatra várna, amire ő. Annyira elszokott a tömegtől, hogy szédülni kezdett. Émelygett a gyomra. Türelmetlenül várta, hogy végre a gép fedélzetén legyen és a gondolataiba merülhessen. Úgy érezte, semmi sem igaz abból, hogy most itt lökdösik vadidegen emberek, a képébe bámulnak, vagy közönyösen elmennek mellette, mert ugyan kit is érdekelhet egy zsákját cipelő katona? Mi a fenét keresett itt kezdettől fogva? Mindegy.

Megszólalt a hangszóró, és egy kellemesen fátyolos női hang szelíden beszállásra szólította a *Pacific Airlines*[199] San Franciscóba tartó utasait. Cliff is megindult a hirtelen meglóduló sorral együtt, és öt perc múlva már a helyén ült, az ablak mellett. A lehető legkényelmesebben elhelyezkedett, és megpróbálta rendezni a gondolatait. Nem felejtett el valami fontosat? Napok óta, amióta tudta, hogy hazautazik, ez az érzés kísértette. Mintha otthagyott volna valamit valahol. Mintha elvesztett volna egy fontos tárgyat, csak nem tudta megnevezni, mi az.

Rutinszerűen bekapcsolta a biztonsági övet, meg sem várta a felszólítást, mint a többi utas. Elvégre pilóta volt, tudta, mi a szabály. Hátradőlt, a fejét az üléstámlának támasztotta, és lehunyta a szemét. Azonnal elszunnyadt, és azt sem hallotta, amikor a parancsnok bemondta, hogy a repülőgép felszáll. Csak valami nagyon távoli remegést érzett, amint a gép nekilendült a kifutópályának, és amikor a futóművek elszakadtak a talajtól, lágy lebegés fogta körül.

Édes otthon! Cliff csak erre tudott gondolni, amikor Salt Lake Cityben kiszállt a repülőgépből. Pedig még hosszú utat kellett megtennie Farnsworthék házáig. Fázni kezdett. Itthon már majdnem tél volt, szervezete elszokott ettől az éghajlattól. Az öt esztendő, amit Indokínában töltött, nem csak az idegrendszerében hagyott mély nyomot. Meg sem kottyant neki a nehéz zsák, szaporán szedte a lábát a buszmegálló felé.

Hihetetlen volt, hogy ismét Amerikában van. Mialatt a busz befelé száguldott a város központja felé, Cliff úgy bámészkodott, mint egy külföldi turista, aki életében először jár Utah államban. Kora délután volt, 1975 november 28-a, péntek. Kellemesen sütött a nap, a környező hegyek erdői ismerősként üdvözölték a hazatérő férfit. A mormon templom csillogó *Angel Moroni*-ja is mintha barátságosan integetett volna Cliff felé, amikor a busz elhúzott mellette.

Aztán csodálkoznia kellett. A házat teljesen üresen találta, sehol egy teremtett lélek. Philo kocsija sem volt a garázsban, mintha mindenki elköltözött volna innen. Hol lehetnek? Hol lehet Jess, hol lehet a kis Henry? Cliff csak forgott a házban, szobáról szobára járt, és nem tudta elképzelni, hol kereshetné még a családját. Tanácstalanul kiment a ház elé, megint benézett az üres garázsba, mintha azt remélte volna, hogy időközben hazaérkezett valaki. És ismét csalódottan tért vissza a lakásba. Még a szomszéd házakban sem látott semmilyen mozgást, mintha az egész környék kihalt volna.

„Mekkora ökör vagyok” - csapott a homlokára. Hiszen Hálaadás napja lesz ezen a hétvégén, valószínűleg mindenki elutazott a rokonokhoz az ünnepre. Ebben a negyedben többnyire idős emberek laktak, akiknek a gyermekei már elköltöztek innen. Érthető, na de hol lehet Jessica és a többiek?

---

[198] Bangkok nemzetközi repülőtere

[199] Amerikai légitársaság

Hirtelen ötlettel a telefonért nyúlt. Fél kézzel lapozta a telefonkönyvet, a másikkal tárcsázott, a kagylót pedig ügyetlenül szorongatta a vállával. Az első négy autókölcsönzőnél már nem felelt neki senki, valószínűleg bezártak. Az ötödiknél egy női hang közölte vele, hogy a főnök már eltávozott, és különben sincs szabad kocsijuk. A lap legalján szerényem húzódott meg egy cím és egy telefonszám. Salt Lake City legkisebb kölcsönzője, Cliff utolsó reménysége még nyitva volt, és csodák csodájára a kagylót is felvették.

- Igen, kérem, van szabad kocsink - mondta egy meghatározhatatlan korú férfihang. - Milyet parancsol, uram? És mennyi időre veszi igénybe?

- Teljesen mindegy, csak legyen négy kereke, és guruljon! - kiáltotta Cliff a kagylóba. - Erre a hétvégére kellene, hétfőn visszahozom. Az Uintahba megyek vele. Hol vehetem át a kocsit?

Papírmatatás hallatszott a vonal túlsó végéről, koppant a kagyló, amint az illető eléggé keményen letette az asztalra. Aztán egy kuncogásféle szakította meg a telefonvonal háttérzörejét, és ismét felhangzott az előbbi hang.

- Ne haragudjon, uram, elügyetlenkedtem itt valamit. A kocsit, ha akarja, házhoz szállíthatom magának. Csak akkor megkérem, hogy majd hozzon is vissza a központba. Honnan telefonál?

- Kings Lane 562, South Salt Lake - felelte Cliff. Idegesen pillantott a karórájára. Jó volna indulni… Sejtette, hogy Jess és a család Moon Lake-be utaztak.

- Oké, uram, negyedóra múlva ott vagyok. Viszlát.

Cliff soha életében nem élt át ilyen negyedórát, de a kölcsönzős pasas becsületére legyen mondva, valóban ott volt tizenöt perccel később. Egy metálzöld Chevy Nova volánja mögül szállt ki. Alacsony, köpcös, kopasz, szemüveges férfi volt, hatvan körül. Állandó vigyora és pirosas orra arról árulkodott, hogy nem veti meg az alkoholt. Gyűrött szürke öltönye úgy állt rajta, mintha kölcsönkérte volna. Cliff majdnem elnevette magát ennek a karikatúra-alaknak a láttán, pedig nem sok nevethetnékje volt.

- Itt a járgány, uram - nyújtotta a kulcsot a jövevény. - Teletöltöttem benzinnel, erre már nem lesz gondja. Nem csak az Uintahba, de akár Seattle-be is elmehet vele. - Megvakarta a fejét, egyik lábáról a másikra állt, és úgy nézett Cliffre, mint egy tettenért kamasz. - És akkor legyen szíves, és vigyen vissza a központba, mert az asszony leveri a derekamat, ha kések. Maga házas?

- Igen, éppen a feleségem után sietek - felelte Cliff.

- Siet? - képedt el a férfi. - Hagyja a bánatba, fiatalember, minek egy asszony után sietni? A végén úgy jár vele, mint én. Nem érdemes törnie magát. - Csak most vette észre Cliff egyenruháját. - Maga Vietnamból jött?

- Pontosan onnan. És öt éve nem voltam itthon.

- Akkor megértem, fiatal barátom. Menjen csak. Én is így siettem a feleségem után, amikor hazakerültem Európából.

Cliff bezárta a házat, és a volán mögé ült. Köpcös útitársa kényelmesen elhelyezkedett mellette, és mutatta az utat, merre vigye. Ide-oda kanyarogtak az utcákon, és Cliff alig várta, hogy megszabaduljon végre ettől a szószátyár alaktól. Egyedül akart maradni, és minél hamarabb nekivágni az útnak Moon Lake felé.

- Na, itt is vagyunk - jelentette ki a férfi, és Cliff lefékezett egy kopott garázs előtt. - Fizetni ráér, ha majd visszahozza a kocsit. Jó utat.

Már késő délután volt, amikor elérkezett az első szerpentinekhez. A Chevy egyenletesen húzott a hűvös levegőben felfelé, a táj szinte pillanatonként változott Cliff szeme előtt, de most nem ért rá azt figyelni. Ismerte már ezt a vidéket, számtalanszor megtette az utat Jessicával is, nélküle is. Most csak arra koncentrált, hogy minél hamarabb felérjen a fennsíkra. Úgy érezte, az a határ, amelyet át kell lépnie, onnan már könnyű lesz utolérnie a szeretett asszonyt és a kisfiát.

Számot vetett az elmúlt évekkel. Mögötte állt egy háború, amelyben voltaképpen senki sem győzött. Az amerikaiak, szégyenszemre, behúzott farokkal kullogtak ki Vietnamból. És amazoknak mi maradt ott? Egy tönkretett ország, egy megtizedelt nép. Most mégis úgy érezte, így helyes. Hadd építsék azok az országukat úgy, ahogyan jónak látják. Ki szólhat bele ebbe?

Lassan alkonyodni kezdett, amikor a fennsík keleti végéhez érkezett, és a völgyben megpillantotta a tavat. Muszáj volt megállnia. Hirtelen olyan gyengeség kerítette hatalmába, hogy kis híján leszaladt az úttestről. Kiszemelt egy szélesebb helyet, és lefékezett. Pillanatokig mozdulatlanul ült a járműben, aztán kiszállt, és mélyet szippantott az ismerős illatú levegőből. Ó, ez az ózondús szél… Éveken át erről álmodott. És gyakran érezte úgy, hogy soha többé nem lesz alkalma teletölteni vele a tüdejét. Most pedig egyre csak nyelte, és közben a tekintete végigpásztázta a Moon Lake völgyét. Odalent már félhomály uralkodott, ide látszottak a fények. Majdnem otthon volt.

Jessica összerezzent, amikor meghallotta a fékcsikorgást a ház előtt. Kérdőn nézett Barbarára.

- Vártok még valakit ma estére? - kérdezte halkan.

- Tulajdonképpen senkit, csak Bob egyik pilótája fog benézni valamiért. Holnap Kaliforniába repül, meg kell beszélnie valamit a férjemmel - felelte az asszony. - Lehet, hogy ő jött meg? Kimegyek, megnézem. Szegény fiú, még az ünnepet sem töltheti itthon. - Kisietett az előszobába, ajtót nyitott. Aztán csak egy sikoly hallatszott, és Jessica fürgén az anyósa után szaladt. Addigra már a többiek is kitódultak a nappaliból, és most mindenki földbe gyökerezett lábbal nézte a katonát, aki félszeg mosollyal állt a küszöbön, és Barbarát támogatta. Az asszony sápadt volt, és reszketett.

- Cliff! - kiáltotta Jessica, és a férfi mellett termett. Azt sem tudta, hogyan érintse meg, félt, hogy csak egy látomás, ami, ha hozzá nyúl, szertefoszlik. - Drága Cliff… Csakhogy itthon vagy végre! - Barbara közben erőt vett magán, és átengedte a fiát a fiatalasszony ölelésének, csókjainak, dédelgetésének. Ő maga Bob mellé húzódott, aki az ajtó mellett állt, és hitetlenkedve nézte a jelenetet.

Farnsworthék egy szót sem szóltak, csak közrefogták a kis Henryt, aki láthatóan semmit sem értett ebből az egészből. Csak bámulta ezt az idegent, akit az édesanyja a csókjaival halmozott el, és gyermeki eszével el nem tudta képzelni, ki lehet. Sosem látta még az apját. Aztán, amikor Jessica öröme már kezdett lecsitulni, és Cliff is beljebb léphetett a még mindig nyitva álló ajtóból, az egész család közrefogta. A férfi érezte, hogy a torkát egy láthatatlan marok szorítja egyre erősebben, és elakad a lélegzete. Erre a pillanatra várt öt hosszú évet. Hogy hazaérkezzen.

Nem akartam ünneprontó lenni. De nagyon feszélyezett, hogy mindenki úgy bámul rám, mintha én lennék Neil Armstrong, amikor visszatért a Holdról. Láttam apám és anyám arcán a hitetlenkedő félmosolyt, éreztem Jess karjának a szorítását, ahogy magához ölelt és remegett közben, és nem tudtam betelni ezzel az érzéssel. Meg azzal sem, amikor percekkel

később a karomba vehettem a fiamat. Féltem, hogy álmodom, és nemsokára ébresztőt fúj a kürtös.

A vacsora jó volt, csak az ízét nem éreztem. Egyáltalán, minden olyan bizarr volt, mintha egy film egyik jelenetébe csöppentem volna bele. Mintha semmi közöm nem lett volna mindehhez a nagy hajcihőhöz. Anyám és Millie leszedték az asztalt, Jess segíteni akart nekik, de elhárították azzal, hogy neki most mellettem van a helye. Apám és Philo néha kérdeztek valamit, én meg gépiesen felelgettem, de szinte azt sem tudtam, mit mondok. Kába voltam, és nem csak a sörtől.

Már késő este volt, Henryt lefektettük. Igen, mi ketten, Jess meg én. Életemben először voltam ott, amikor a fiam elaludt. Persze, leszámítva az első hónapot, a születése után. Életemben először éreztem magam apának, amúgy istenigazából. És ez is legalább olyan hihetetlen és megfoghatatlan volt, mint már napok óta szinte minden. Természetesen, a mostani agyammal értem, hogy átutaztam a fél világot, alig pihentem, feloldódott bennem a stressz, és azért éreztem akkor magam statisztának a saját hazatérésem nagyjelenetében.

Két dologban voltam csak biztos. Az egyik, hogy nem akartam tudomást venni a holnapról. Nem voltam képes tervezni. Felőlem jöhetett a holnap, jöhettek a holnapok, nekem akkor csak a jelen perc volt élő és fontos. A másik, hogy kettesben akartam maradni Jessicával. Azt hiszem, senki sem csodálkozott azon, amikor apámhoz léptem, és elkértem tőle a Remetelak kulcsát.

- Nem félsz most odamenni? - kérdezte apám, és megszorította a karom.

Megráztam a fejem. Ott féljek? Amikor megjártam a poklok poklát? És Jess mellett féljek? Nem. Már nem ismertem a félelmet. Nem tudtam visszanézni, és előre sem. MOST kellett élnem, MOST kellett az asszonyomat szeretnem, MOST kellett kettesben lennem vele.

Így talán még sosem szerettük egymást. Ebben az éjszakában benne volt minden tőlünk elrabolt pillanat, öt esztendő minden sóvárgása, kínja, vágyakozása. Benne volt a múlt, amelyet átéltünk, benne volt a még beteljesületlen jövő, amelyről nem mertük fellebbenteni az ismeretlenség fátylát, benne volt a jelen pillanat varázsa, érzékisége, szerelme. Benne volt az a gyökér, amely mindkettőnkből táplálkozott, amely egy életre egyesített kettőnket. Benne voltunk mi ketten, és a vadon magánya is, amely jótékonyan ölelte körül a kis házat.

Repülünk 1976-1979

Mire véget ért Innsbruckban a téli olimpia, Cliffék élete is visszatért a rendes kerékvágásba. A férfi, aki azelőtt nem érdeklődött különösebben a sport iránt, most szinte odaragadt tévé képernyője elé, és lelkesen figyelte a különböző sportesemények. Jessica megértő volt, felfogta, hogy a férjének éppen erre van szüksége ahhoz, hogy teljesen és végérvényesen megszabaduljon a mögötte álló öt esztendő kísértésének a végső utóhatásától. Valami semleges dolog kellett ehhez, és ugyan mi lehetett volna semlegesebb, mint a sport?

Hosszú évek óta először nem Moon Lake Resortban rendezték meg ezen a télen az Amerika-bajnokságot, és a sportkomplexum majdnem kihalt volt. Csak a turisták vehették birtokukba a szállodákat, lesikló pályákat, és többnyire csak hétvégeken tették ezt. Colorado állam fővárosa, Denver[200] kénytelen volt lemondani az olimpia megrendezéséről, ehelyett a kontinentális bajnoksággal kárpótolta magát. És, szintén hosszú évek óta először, pangani kezdett a *Dakota Wings Air Charter*. A kimondottan erre berendezkedett légivállalat most tétlenül nézhette, hogy a turisták többsége vagy kocsival, vagy magánrepülőgépekkel érkezik Moon Lake-be.

Cliff nem tudta nem észrevenni apja hanyatlását. Az idős férfi szinte napról napra öregedett, és vesztette el az érdeklődését a nagyvilág eseményei iránt. Volt úgy, hogy napokig feléje sem nézett a repülőtérnek, csak otthon gubbasztott a szobájában, és olvasott. Legalább ez az elfoglaltsága még megmaradt. Legszívesebben Walter Lord[201] könyveit lapozgatta, mintha önkéntelenül is vissza akart volna térni időben több, mint három évtizedet, abba a korba, amikor még újdonsült amerikaiként védelmezte befogadó hazáját a japánok ellen.

Pontosan az történt, amit Jessica akart és megjósolt. Cliff váratlan hazatérése, a tény, hogy ép bőrrel úszta meg a vietnami háborút, arra késztette a fiatalasszonyt, hogy beváltsa a tervét: inkább vállalta a napi több, mint háromszáz mérföldes autózást Salt Lake Citybe és vissza, de azt akarta, hogy Cliff otthoni környezetben élhessen, és azt is, hogy Henryt ugyanaz a környezet ébreszthesse rá a világra, mint ami annak idején az apja bölcsője volt. Szükség is volt erre az áldozatra, mert ha Cliff nem veszi át a légivállalat és a repülőtér igazgatását, a *Dakota Wings Air Charter* óhatatlanul tönkrement volna. Így is borotvaélen táncolt a cég, és Norman West decemberi halála óta a missouri-i részleg is roppant nehézségek árán tudott csak fennmaradni. Ebbe belejátszott az 1973-74-es kőolajválság utóhatása is, mert azóta lettek olyan magasak az üzemanyag-árak, hogy már csak nagyon nehezen lehetett eredményesen, és főleg nyereségesen üzemeltetni egy légivállalatot. Tom West, ugyanúgy mint Cliff, igyekezett mindent megtenni a vállalatért, de sok esetben tanácstalan volt, és azt fontolgatta, hogy ismét mundért ölt, és visszatér a légierőhöz. Biztosabb megélhetés volt ez. Cliff viszont hallani sem akart arról, hogy valaha még köze legyen a hadsereghez, a légierőhöz.

---

[200] A Nemzetközi Olimpiai Bizottság eredetileg ennek a városnak ítélte oda az 1976-os Téli Olimpia rendezési jogát, Innsbruck csak második volt a listán, de miután a coloradói szavazók többsége elvetette a költségvetést, Denver teljesen visszalépett, és a játékokat Tirol fővárosa rendezhette meg

[201] Több nagysikerű történelmi regény szerzője. Ő írta meg a Titanic elsüllyedését leíró első nagyobb lélegzetű könyvet (Egy felejthetetlen éjszaka), írt a második világháború eseményeiről a Csendes Óceánon (A galádság napja-Pearl Harbor, Hihetetlen győzelem-Midway), valamint régebbi, pl. a polgárháborúval foglalkozó témákról (A Fremantle-napló)

Az egyedüli reményforrás az Edwin Cole repülőtér volt, amely szép forgalmat bonyolított le. A tranzitjáratok inkább itt szálltak le, mint Salt Lake Cityben, és a kisebb vállalatok gépei, vagy a magánpilóták is itt pihentek meg, vettek fel üzemanyagot. Cliff örült ennek, de azért főtt a feje a légivállalat miatt, és ezt nem is rejtette véka alá.

- Ha így megy tovább, be kell zárnunk - mondta többször is Jessicának. - Ami kevés vagyonunk van, azt nem akarom kidobni az ablakon. Már így is majdnem ráfizetésesek vagyunk. Mi a véleményed, szívem?

Jess nem akart beleszólni a vállalat irányításába, mert nem értett hozzá. Cliffre bízta a döntést, aki egyre gyakrabban gondolkodott el azon, hogy jó volna valami más megélhetési forrás után nézni. Na de mi legyen az? A repülésen kívül semmi máshoz nem értett, és csak most ébredt rá az apja igazságára, aki annak idején arra ösztökélte, hogy tanuljon, mert a két szárny nem elegendő ahhoz, hogy a felszínen maradhasson. De úgy érezte, már késő. Huszonkilenc évesen mihez kezdjen? És itt a gyermek is, akit fel kell nevelnie, akinek gondtalan életet, jólétet kell biztosítania. Összeszorított foggal folytatta a munkáját, abban reménykedve, hogy a véletlen szerencse majd csak hoz valami váratlan megoldást.

Voltaképpen aggódott. Soha életében nem szeretett a vakszerencsében bízni, most mégis rákényszerült. Nem volt ereje tervezni. És főleg, nem volt alapja, amire egy tervet felépíthetett volna. Jessica jól keresett a *KULC*-nél, de az ő fizetése nem volt elegendő ahhoz, hogy a család jólétét hosszú távon biztosítsa, és Cliff nem is akart beleegyezni, hogy a felesége tartsa el, még látszólag sem. Úgy érezte, zsákutcába került, amiből nincs kiút.

Annál is inkább aggasztó volt ez, mivel február végén kiderült, hogy Jess ismét anyai örömök elé néz. Azon az emlékezetes Hálaadáson, amikor a Remetelakba menekültek, hogy kettesben maradhassanak, és szenvedélyesen szerethessék egymást, az asszony ismét teherbe esett, de egészen mostanáig nem avatta be a férjét a titokba. Meglepetésnek szánta, pedig tudta, hogy Cliffnek most nincs szüksége meglepetésekre, mert még egy ilyen jó hír is inkább a gondjait szaporítja meg.

Talán az egyetlen, aki sztoikusan fogadta a gyülekező gondokat, Barbara volt. Nyugdíjba vonulása óta szorosabb kapcsolatba került Millie-vel, gyakorta meglátogatta, és kedvet kapott arra is, hogy írni kezdjen. Farnsworthné látott fantáziát ebben, hiszen az amerikai könyvpiac fellendülőben volt, és arra ösztökélte anyatársát, hogy próbálja megírni a Mitchell család történetét.

- Meglásd, Barbara, ebből bestseller lehetne - mondta neki többször is. - Az amerikai átlagolvasók szeretik az ilyen történeteket. A hazafias büszkeségüket legyezgeti, hogy egy Európából származó család ilyen gyorsan be tud illeszkedni az amerikai álomba, és még az ország védelméből is kiveszi a részét. Ne félj belevágni, segítek neked. Vedd úgy, hogy a kiadóm a te kiadód is, nem lesz nehéz elhelyezni és megjelentetni a könyvedet. Nem ígérem, hogy egyből meggazdagszol belőle, de nem lesznek anyagi gondjaid. És arra is gondolj - tette hozzá szomorúan - hogy Bob talán már nem sokáig marad melletted. Egy kis önállóságra neked is szükséged lesz. Ne tedd meg magaddal azt, hogy csak háziasszony és főállású nagymama légy. Ez nem illik a te jellemedhez.

- Pedig ilyesmire vagyok beállítva, Millie - felelte elgondolkodva az asszony. - De talán igazad van. Megpróbálkozom vele.

A hír, hogy újabb kis jövevény fog érkezni a családba, mindenkinek öröm volt. Barbara szövetkezett Jessicával, és az erőfeszítésük sikeres volt: a gondok ellenére is, a férfiak, elsősorban Cliff, örömmel fogadták a bejelentést, hogy augusztus első felében újabb kisbaba fog születni. Még Bob is kimutatta az örömét, és attól a naptól kezdve mintha a hanyatlása is

lelassult volna. Ha éppen nem olvasott, Henryvel foglalkozott szívesen, mesélgetett a kisfiúnak, az pedig egyenesen imádta a nagyapját, pedig másfél évesen nem sokat érthetett a meséiből.

A tavasz közeledtével pedig a gondok is megszelídültek. Cliff ismét bízni kezdett abban, hogy sikerül fenntartania a légivállalatot, sőt abban is, hogy még felvirágoztathatja. Az első komolyabb szerződése a kaliforniai Berkeley Egyetem ajánlata volt. A neves intézmény kutatóprogramot tervezett, amelynek a lényege a légköri szennyezés elemzése volt. Összehasonlításos alapon igyekeztek megfigyelni a különbségeket az Egyesült Államok és Kanada között, és ehhez olyan légivállalatra volt szükségük, amilyen a *Dakota Wings Air Charter* volt. Cliff örvendett az ajánlatnak, és elfogadta azt. Kaliforniába utazott, személyesen tárgyalt a projekt vezetőivel, és kész, aláírt szerződéssel tért vissza Moon Lake-be. Nem volt sok oka arra, hogy halogassa, taktikázni sem akart, mert minden centre szüksége volt. A ráfordítás alacsonynak ígérkezett, a nyereség aránylag magasnak. A kutatóknak több repülőgépre és megbízható pilótákra volt szükségük, és az is megkönnyítette a dolgot, hogy Moon Lake Resort egyik szállodájában rendezkedtek be, így a kutatórepülések elkerülték Kaliforniát. Vagyis hát nem kerülték el, hiszen az ottani iparközpontok is a kutatás tárgyát képezték, de legalább nem kellett oda-vissza ingázni a tudósokkal.

Cliff élvezettel vetette bele magát a munkába. Hetenként legalább négy napot repült, vidám volt. Jessica pedig boldogan vette tudomásul, hogy a férje végre szakítani tudott az Indokínában felgyűlt emlékekkel. Legalábbis nyíltan nem beszélt róluk, de a fiatalasszony alaposan ismerte a férfit, és biztos volt benne, hogy azt néha még megkísértik a régi események. Óvakodott tőle, hogy szóba hozza, nem akarta megzavarni Cliff teljes szellemi gyógyulását. Hagyta, hogy a folyamat természetes módon zajlódjék le, és a férje akkor hozzon szóba egyes epizódokat, amikor ő maga érzi azt szükségesnek. A közlési vágy élt benne, de ugyanakkor gátlások is visszatartották attól, hogy kellemetlen dolgokat idézzen fel. Nagyon ritkán engedte meg magának, hogy a Vietnamban, majd később Laoszban tapasztaltakról meséljen Jessicának.

Egyik hétvégéjükön, amikor megint kettesben voltak a Remetelakban, Cliff ellenállhatatlan vágyat érzett arra, hogy elmesélje a feleségének az Emma Curtissel történt furcsa esetet. Félve kezdte el a történetet, mert nem sejthette, hogyan fog Jessica reagálni a meséjére. De tudta, hogy a nő megbízik benne, és érezte, hogy ha eltitkolja a dolgot, azzal méltatlan lesz a bizalmára. Nem volt biztos benne, helyes-e ennyire nyíltan és őszintén elmondania mindent, ami Laoszban történt vele, hiszen azzal ő is tisztában volt, hogy vannak dolgok, amelyeknek a létezéséről jobb, ha nem tud valaki. Akkor kevésbé fájnak. De a lelkiismerete tiszta volt, nem nyújtotta ki a kezét a felajánlott „ajándék” felé. És amikor a mondókája végére ért, már biztos volt benne, hogy helyesen döntött.

Jessica eleinte némán, visszafojtott lélegzettel hallgatta Cliff éjszakai monológját. Az első szótól kezdve sejtette, hogy a férfit valami irdatlan teher nyomasztja, és kíváncsian várta, hogy hová fog fejlődni a mese. Boldog volt, amikor a férfi a végére ért, gyengéden simogatta verejtékben úszó arcát, és meztelen testéhez vonta a fejét.

- Kedvesem… - suttogta megnyugtatóan - most már ne emészd magad emiatt. Kérlek. Nem érdemes, mert voltaképpen semmi sem történt köztetek. Ne vádold magad a gondolatok miatt, azok szabadok, és az ember a legritkább esetben tudja csak kordában tartani őket. Már mondtam neked régebben is: azon sem botránkoztam volna meg, ha lett volna kalandod. Férfi vagy, szükséged van az élet diktálta kielégülésre. Az ösztöneid egészségesek - kuncogta halkan - nézd csak meg az eredményt - és alig domborodó hasára húzta Cliff kezét. - Abban pedig mindig biztos voltam, hogy a lelkedet sohasem adnád másnak. Ne kérdezd, miért

voltam és vagyok ennyire biztos benne. Lehet, hogy nagyképűen hangzik, de úgy érzem, vagyok annyira „jó nő”, hogy magam mellett tudjalak tartani. Szeretlek, Cliff…

Olyan őszintén és kedvesen mondta ki ezeket a szavakat, hogy Cliffnek szinte a torkába költözött a szíve, és hevesen dübörgött. Imádta az asszonyt. Érzéseinek nem vetett gátat, forró testük ismét akarni kezdte a másikat, és a lüktető vágy hamarosan újabb beteljesüléshez juttatta a szerelmespárt. Később, amikor kimerülten pihegtek egymás karjában, és együtt érezték a lassan lelohadó forróság simogatását, a férfi bátortalanul érintette meg az asszonyt, és alig hallhatóan vallott neki.

- Jess… Ügyetlen vagyok, ha szavakba kell öntenem, amit irántad érzek. Én nem vagyok a beszéd mestere. De téged annyira szeretlek, hogy minden pillanatomban melletted vagyok, akkor is, ha éppen Albertában[202] landolok. Vagy ha felhők között repülök, és nem látok semmit. Soha nem lettem volna képes megcsalni téged. Emma Curtiss érezhette ezt, azt hiszem, a keleti emberek bölcs érzékével felfogta, hogy milyen kötelék fűz össze veled. Talán ezért is nem erőszakoskodott tovább. Pedig azt hiszem, komolyan gondolta. Sajnáltam is ezért. De boldog vagyok, hogy nem engedtem a kísértésnek. Nem szennyeztem be a szerelmünket, még akaratlanul sem. Ha megtettem volna, utána egy életen át kereshettem volna a mentségeket. És nem tudtam volna megbocsátani magamnak. Még akkor sem, ha te megtetted volna. Számomra nem létezik más nő. Csak te. Érted ezt, Jess? Csak te. A többi - mennyi is? - három milliárd, aki a Földön él, nem más, mint díszlet. Léteznek, de nem élnek. Számomra nem. Számomra egyetlen nő létezik és él: Jessica Farnsworth-Mitchell. A feleségem. A gyermekem anyja. A jövendő gyermekeim anyja. Érted ezt?

- Igen, kedvesem, értem - felelte gyengéden az asszony. - Értem, és köszönöm neked. Szívből, őszintén köszönöm. Igyekszem majd felnőni ehhez a feladathoz. Ilyen embert, mint te, nem könnyű úgy szeretni, hogy érezze is, és ne csak a szavak mondjanak el neki időnként egy-egy üzenetet. Test és lélek, akarat kell ehhez a szerelemhez. Vagy talán ez már nem is szerelem, hanem valami annál sokkal hatalmasabb? Nem tudom. Szó, emberi fogalom nincs még erre. Csak érzés, tudat, boldogság. Amit neked adni tudok - és adni AKAROK - az csak látszólag egyszerű. Nem csak feleség, nem csak anya, nem csak „jó nő” akarok lenni számodra, hanem szövetséges, társ, megbízható barát is. Érted ezt, Cliff? MINDEN akarok lenni neked. És tudom, hogy ha nagyon akarom, sikerül is. Még csak a te segítségedre sincs szükségem ehhez, mert a szeretet, amit irántad érzek, eléggé bőséges forrás ahhoz, hogy erőt merítsek belőle.

Lassan minden kezdett helyrerázódni, és Cliff újra úgy érezte, érdemes volt kitartania a hivatása mellett. A légivállalat, ha nehezen is, de talpra állt, és a Berkeley Egyetem szerződése biztos kereseti forrásnak bizonyult. A kedélye is rendbejött, annál is inkább, mert Bob állapota javulni kezdett. Repülni nem mert már, de a repülőtéri munkából ismét kivette a részét. Szabad idejében pedig ő foglalkozott a legtöbbet a kis Henryvel. Hétvégeken kirándultak a környékre, leginkább a Remetelakhoz, vagy leutaztak Salt Lake Citybe, Farnsworthékhez. Ilyenkor a két nagymama vette gondjaiba a kisfiút, a férfiak pedig a maguk komolyabb dolgait tárgyalták meg.

Az idei esztendő ismét választási év volt, és mind Bob, mind Philo érdeklődéssel figyelték az alakuló helyzetet. Megegyezett a véleményük abban, hogy Gerald Fordnak nem sok reménye van megtartani a tisztségét, a georgiai földimogyoró-termesztőnek[203] jobbak az esélyei, hogy a

---

[202] Kanada egyik szövetségi állama

[203] James Earl Carter, ismertebb nevén Jimmy Carter lett az Egyesült Államok 39. elnöke

következő négy évben a Fehér Házból irányíthassa az ország és a világ ügyeit. Cliff nem szívesen vett részt ezekben a vitákban, és amikor apja megkérdezte tőle, miért, kissé ingerülten válaszolt.

- Apám, te is tudod, honnan jöttem vissza, és azt is tudod, mi volt annak az előzménye. Egyszerűen nem hiszek benne, hogy az elnöki intézmény elég tiszta ahhoz, hogy a politikát szalonképesebbé tegye. Bárcsak tévednék. De úgy érzem, Vietnammal nem zárult még le az Egyesült Államok határokon kívüli kalandjainak a sorozata.

- Ugyan, menj már - felelte Philo - Hiszen Carter éppen azt tűzte ki célul, hogy emberközelbe hozza az elnöki posztot, és a belpolitikát megtisztítsa a sok szennytől. És én úgy érzem, sikerülni is fog neki.

- Örülök, hogy ilyen optimista vagy, Philo - legyintett a fiatalember. - Én nem tudok így érezni. Bennem még mindig ott van a tüske, amit egy olyan ember - Nixon - szúrt belém, aki egyet mondott, és egészen mást tett. És én még a szerencsésebbek közé tartozom. Mindössze három nappal nem tudok elszámolni az életemből. De nézd meg a sok nyomorultat, akik kezüket-lábukat, vagy éppen a józan eszüket hagyták ott Délkelet-Ázsiában. És most koldulnak, mert sehol sem kérnek belőlük, mintha bizony ők lettek volna a vétkesek. Hányan lettek belőlük bűnözők? Utána számoltál már? Hányan lettek a heroin rabjai? Hányan élnek kegyelemkenyéren? És még azt is el kell tűrniük, hogy a fiatalabbak kigúnyolják őket. Mondom, nekem szerencsém volt - idegesen kotorászott cigaretta után - mert egy kész vállalkozásba érkeztem haza. Ha nem is megy fényesen, megélek belőle, és el tudom tartani a családomat. De mások?

- Túlságosan sarkítva fogod fel a dolgokat, fiam - mondta Farnsworth.

- Lehet - vonta meg a vállát Cliff. - De én így látom. Akikben még volt vállalkozó szellem, elmentek zsoldosnak, valahová a világ végére. A fene tudja, hova: Angolába, Dél-Afrikába, Latin-Amerikába. És ott mit csinálnak? Gyilkolnak, és gyilkolni tanítanak, egészen egyszerűen azért, mert SEMMI MÁSHOZ NEM ÉRTENEK. Szerinted akkor ne lássam sarkítva a dolgokat? Már ne haragudj, nem akarok veled ellenkezni, tisztellek, mint idősebbet, és mint a feleségem édesapját, de amit mondasz, az szerintem hülyeség. És nem csak szerintem az.

Nem akarta tovább feszíteni a húrt, úgy érezte, ennyit sem kellett volna mondania. Nagyon jól ismerte Philo életszemléletét. Tudta, hogy ezt az embert nem lehet meggyőzni. Kész elvei vannak, jól felépített világképe, csak az vele a baj, hogy ez a világkép egyedül neki helyes. Arra pedig Cliff gondolni sem akart, hogy az apósát „átnevelje”. Voltaképpen emiatt is örült annak, hogy nem Salt Lake Cityben laknak Jessicával, hanem Moon Lake-ben.

Rosszkedvű volt, amiért ilyen vitába kellett keverednie. Úgy döntött, jár egyet a környéken, és kiszellőzteti a fejét. Jess, aki kijött hozzá a konyhából, észrevette a férje borús tekintetét, és kedvesen hozzá bújt. Mindent hallott a férfiak vitájából. Magára kapta könnyű kiskabátját, és belékarolt Cliffbe.

- Veled megyek, kedvesem, ha nem zavarlak - mondta mosolyogva, és szeretettel megcsókolta a férfit. - Nekem sem fog ártani egy kis mozgás. Apu miatt meg nem érdemes mérgelődnöd. Ő már csak ilyen. Nem kell mellre szívni.

- Jess, itt nem arról van szó, hogy mellre szívom-e, vagy sem. Hát te sem érted? Egy elv forog kockán. Emberekből roncsok lettek, és az egész társadalom úgy tesz, mintha vak volna, és nem látná, mi folyik a szeme láttára. Egy egész generáció áldozta fel a fiatalságát, egészségét, életét, csak azért, mert egy bizonyos körnek ez volt az érdeke. És most kirekesztettekké

váltak, számkivetettekké a saját hazájukban, nemkívánatos söpredékké. Munkát csak a legritkább esetben kapnak, akkor is valami alantas, piszkos munkát. Mindenki úgy törli beléjük a lábát, mintha ez volna a világon a legtermészetesebb. Undorító, ami itt történik. - Megtorpantak, az asszony szembe fordult a férfival, és két keze közé fogta annak kipirult, indulattól fényes arcát. De nem szakította félbe, hagyta, hogy Cliff kibeszélje magát. - Annyira undorító, hogy néha kedvem volna világgá menni. De én nem szólhatok egy szót sem, mert nekem van megélhetésem, drogos sem vagyok. És itt vagy nekem te. - Fél kézzel előhalászott egy cigarettát, rágyújtott. Óvatosan félre fújta a füstöt, mert tudta, hogy Jesst zavarja a dohány. - Ha te nem lennél, Jess, nem tudom, mivé degradálódtam volna. Lehet, hogy most én is ott hányódnék valahol, egy mocskos sikátorban, a patkányok között, alig valamivel magasabb szinten, mint azok. Vagy már nem is élnék. Te hoztál vissza az életbe, Jess.

- Butaságokat beszélsz, Cliff - simogatta meg a nő. - Én biztos vagyok benne, hogy nélkülem is megálltad volna a helyed, egyszerűen azért, mert ilyen a jellemed. Emlékszel, hányszor meséltél nekem Fürge Sasról, meg a tanításairól? Nem én mentettelek meg, hanem ő. Illetve mindaz, amit beléd oltott gyerekkorodban. Te nem veszel erről tudomást, mert a tudatalattidban zajlik le minden. De azért köszönöm, hogy engem tekintesz a mentőangyalodnak. Igyekszem megszolgálni a bizalmat.

A férjéhez simult, és lassan andalogtak a csendes utcákon. Élvezték a szelíd napsütést, a hajukba kapó kósza szellőt, az innen-onnan kiszűrődő családias hangokat, amint minden házban ebédhez készülődtek, és ösztönösen arra gondoltak mindketten, milyen jó, hogy az élet egymásnak ajándékozta őket. Szótlanul lépkedtek egymás mellett, kanyarogtak jobbra-balra a kis mellékutcákon, és mindketten ugyanarra gondoltak. Arra a ritka szerencsére, hogy Cliffnek sikerült ép bőrrel hazakerülnie arról a távoli vidékről, ahol ezer és ezer más fiatalember lelte a halálát, ahol még most is sínylődhetnek foglyok, méghozzá a legembertelenebb körülmények között.

Jessica tudta, hogy Cliff nem szívesen beszél arról a három napról, amely kiesett az emlékezetéből. És mégis, kíváncsi volt rá, mi történhetett a férfival, hogyan jutott el Attapuba. Mindeddig nem akarta szóba hozni a dolgot, de most felülkerekedett benne a kíváncsiság. Éppen egy kis parkhoz érkeztek, két utca sarkán, és az egyik pad hívogatón kínálta félárnyékját. Leültek, Jessica a férje vállára hajtotta a fejét, és boldogan adta át magát az ölelésnek, a simogatásnak.

- Mondd - kezdte halkan - téged nem foglalkoztat a megmenekülésed? Jó volna tudni, hogyan kerültél Curtissékhez.

- Kedvesem - felelte Cliff - már összevissza gondolkodtam ezen. Semmi sem jut eszembe. Persze, hogy érdekel, de fogalmam sincs, mi történt azalatt a három nap alatt. Tudod, voltaképpen nem is maga a három nap a fontos, hanem hogy hogyan hagyhattam ott a helikoptert. Miért nem maradtam ott, mint a többiek? Ha megfeszülök, sem tudok erre magyarázatot találni.

- Próbáljunk logikusan gondolkodni, mintha nyomozók lennénk - javasolta az asszony. - Van kedved egy kis agytornához? Tegyünk úgy, mintha egy bűnügyet kellene felgöngyölítenünk. Lehet, hogy sohasem találjuk meg a valóságot, de valami elfogadható magyarázatot csak lelünk. Mit szólsz hozzá?

Cliff elnevette magát. Már nyoma sem volt rajta az ingerültségnek, ami erre a sétára sarkallta. Megszorította Jessica kezét.

- Hát legyen, ha már annyira akarod. Játsszunk. Legyünk olyanok, mint Sherlock Holmes és doktor Watson[204]. Hátha kiokoskodunk valamit, és végre engem is nyugton hagy ez az ügy. Tudod - mondta tűnődve - lehet, hogy éppen emiatt a bizonytalanság miatt vagyok ennyire nyugtalan még mindig. - Ismét rágyújtott. - Kezdjük az elején. Mit tudunk?

- Például tudjuk, hogy nagyon kimerült voltál, amikor letetted a gépet. Te mondtad, hogy az utolsó, amire emlékszel, a földi személyzet volt, amint a gép felé futott. Ugye, nem repülőtéren szálltál le?

- Nem. Már közel voltunk, de a gép egyre rakoncátlanabbul viselkedett. A hidraulikus nyomás nullára esett vissza, a hajtómű felforrósodott. Erre határozottan emlékszem. Muszáj volt leszállnom, ha nem akartam lezuhanni, vagy a levegőben felrobbanni.

- Értem - mondta Jessica. - Milyen távolságra lehettetek a legközelebbi repülőtértől?

- Talán nyolc-tíz mérföldnyire. Pár perc repülés kellett volna még. De nem kockáztathattam. Le kellett tennem a masinát, mielőtt késő lett volna.

- Előtte beszéltél rádión a bázissal?

- Valószínűleg, különben a földi személyzet nem jött volna elébünk. Halványan rémlik, hogy dzsipeket, mentőkocsikat láttam a környéken. És rengeteg embert. Katonákat, civileket vegyesen.

- Akkor minden világos - összegezte az asszony. - A személyzet nem csak tőled tudhatott az érkező menekültekről, hanem egyébként is. Valószínűleg figyelemmel kísérhették a saigoni eseményeket. Ha szóltál is nekik rádión, az nem volt nekik meglepetés, csak arra figyelhettek fel, hogy a géped sérült, és emiatt nem biztos, hogy eléred a támaszpontot. Volt abban a körzetben amerikai légitámaszpont?

Cliff a homlokát ráncolva gondolkodott. Megpróbálta emlékezetébe idézni a térképet. Hmm, Attapu. Dél-Laosz. Kellett ott lennie valaminek, de maga a helyiségnév nem mondott neki semmit. Álljunk csak meg… Mintha egy folyóra emlékezett volna a térképről. Csak a Mekong lehetett.

- Nem tudom biztosan… - mondta tétován, és egy macska után nézett, amely egy fa alá osont, és egy ott tollászkodó madarat lesett sóváran. - Valahol a thai határ mellett kellett volna leszállnunk. Cham… Megvan. Champasak. De az jó messze volt onnan, a levegőből még nem láttam a folyót. Szólj majd, ha hazaérünk, hogy nézzem meg a térképet. De akkor megint nem értek valamit - gondolkodott el. - Ha jól emlékszem, át kellett repülnöm Kambodzsa fölött is. Á, lehet, hogy mindent összezavarok.

- Nem baj, Cliff, ez nem is lényeges. A te szempontodból nem fontos. Ha jól értelmezem, akkor valahol Attapu és Champasak között értetek földet. Még a viszonylagos távolság sem sokat számít.

A férfi elnevette magát.

- Kedvesem, te valóságos navigátor lettél. Ha netán kirúgnak a *KULC*-tól, biztosítok neked egy állást a reptéren. Vagy légi navigátor akarsz inkább lenni?

- Nevess csak, Cliff, ha akarsz - mosolygott vissza a nő kedvesen - de megállnám a helyem ott is. De most térjünk vissza a te esetedre. Tehát elveszítetted az eszméletedet. Mi történhetett azután szerinted?

---

[204] Sir Arthur Conan-Doyle világhírű nyomozó párosa

Cliff ismét eltűnődött. Vajon mi játszódhatott le a leszállás után?

- Nem tudom, csak találgatok. Azt hiszem, a kisegítő személyzet a menekülteket vette gondozásba, velem nem is törődtek. Lehet, hogy nem látszott rajtam semmi különös, sebesült sem voltam. Hogy bent maradtam a pilótafülkében, rám sem hederítettek. Azt hiszem, fogták a menekülteket, kocsira rakták őket, és elszeleltek velük Champasakba.

- Téged meg otthagytak egyedül? - csodálkozott Jessica. - Mire számítottak? Hogy alámászol a gépnek, mintha autó lenne, és megjavítod? Miféle hadsereg az ilyen? Legalább egyvalakinek ott kellett volna maradnia veled. Kíváncsi vagyok, vajon akkor is így tettek volna, ha a környék hemzseg a partizánoktól? Ha lőnek rátok?

- Sok mindent nem értesz te, Jess - felelte a férfi. - Azt hiszem, ha venném a fáradságot, és leírnám mindazt, amit Vietnamban tapasztaltam, vagy börtönben végezném, vagy őrültekházában. Elképzelhetetlen. Érted? Emberi agy nem képes felfogni mindazt, ami ott történt. És én még szerencsés voltam, mert csak a felületét láttam mindennek. Ha gyalogos vagy tüzér lettem volna… Á, beszélni is rossz erről. Képzeld el azt a helyzetet, amikor a légierő *B52*-esei a mocsárba bombázták a mieinket. Vagy a *Phantom*-ok gépfegyverezni kezdtek egy gépkocsioszlopot, csak azért, mert a légi irányítás „elfelejtett” szólni nekik, hogy abban a körzetben amerikaiak vannak az úton. Ehhez mit szólsz? Csoda akkor, ha kivert kutyákként kullogtunk ki abból az átkozott országból, ahol amúgy sem volt semmi keresnivalónk? - Idegesen rágyújtott, és ezúttal arra sem figyelt oda, hogy ne Jessica felé fújja a füstöt. Csak később eszmélt rá. - Ne haragudj, szívem.

- Nem haragszom, Cliff - mondta szelíden a nő. - Ilyesmiért haragudjak rád? Örülök, hogy mellettem vagy. - Két keze közé fogta a férje szabad kezét, és megszorította. - Figyelj rám. Számomra már világos minden. Elvesztetted az eszméletedet. Otthagytak egymagadban. Feleszmélhettél, egyedül voltál. Annyira nem volt tiszta az agyad, hogy helyesen tudj tájékozódni. Találomra elindultál egy irányba. Fordítva kellett volna, de akkor ez is lényegtelen volt. Mentél, amerre a lábad vitt. Napszúrást kaphattál, ami csak súlyosbította a helyzetedet. Azt hiszem, ezért dobhattad le magadról a kezeslábast, és félmeztelenül mentél tovább, egészen addig, amíg összeestél. Nem rabolt téged ki senki, ezt csak Emma Curtiss mondta neked, mert már akkor megvolt a terve arra, hogy behálóz téged, és rávesz, hogy magaddal vidd, ha otthagyod Attaput. - Elhallgatott, és merőn nézett a férfi szemébe. - Ilyen egyszerű az egész, kedvesem. Ami pedig a mesédet illeti, mármint Vietnamról, számíthatsz rá, hogy „elővesszlek” még vele. Azt hiszem, csinálok veled egy riportot. Itt az ideje, hogy mindenki tudjon arról, ami ott történt. Nem lehet, NEM SZABAD elhallgatni az igazságot.

- Már megint keresztes háborúra készülsz, Jess? - ugrott fel a férfi. - Nem! Érted? Nem! Vedd tudomásul, hogy nem vagyok hajlandó a nyilvánosság előtt beszélni erről! Pláne nem, ha te vagy a riporter! Ezt az egyet egyszer és mindenkorra verd ki a fejedből, mert nem lesz belőle semmi! - Észrevette, hogy túlságosan elragadtatta magát, és bocsánatkérőn nyújtotta a kezét a feleségének, hogy felsegítse a padról. - Ne haragudj, hogy ordibálni kezdtem, Jess. Gyere, menjünk haza, mert a szüleink el sem tudják képzelni, merre csavargunk. - Magához ölelte a nőt, és lágyan megcsókolta, aztán megérintette a hasát. - MIATTA kell nagyon vigyáznunk egymásra, érted? Meg Henry miatt. Meg a későbbi gyerekeink miatt is. Azt szeretném, ha ő majd nem venne részt semmilyen háborúban. Akár fiú lesz, akár lány. És a többiek sem.

- Éppen miatta, miattuk akarom megcsinálni azt a riportot, Cliff - felelte halk makacssággal az asszony. - Egyelőre békén hagylak vele, de gondolkozz. Én nagyon jól tudom, mit miért teszek. Felelős vagyok a gyermekeimért. Mint ahogy te is. És mindketten felelősek vagyunk nem csak a saját gyermekeinkért, hanem egy egész generációért. Akik utánunk jönnek, akik

majd felépítenek egy másik világot, ha lesz hozzá erejük és erkölcsi tartásuk. De mindkettőhöz rád, ránk van szükségük. Gyere haza.

Bárhol a világon dúl egy háború, bárhol arat a halál, egy dolog a biztos: a kaszás nem válogat. És aki ép bőrrel képes megmenekülni a veszedelemből, az szerencsésnek tekintheti magát, még akkor is, ha egyes egyedül marad. Cliffnek szerencséje volt, és nem is kellett magánnyal küszködnie, erről most már ő maga is meg volt győződve. Azután az emlékezetes beszélgetés után, ami nagyjából fellebbentette a fátylat a titokról, és amely, ha teljesen nem is, de megmagyarázta, hogyan volt képes életben maradni, sokkal nyugodtabban és nagyobb életkedvvel vetette bele ismét magát a munkába.

A Berkeley Egyetemmel kötött szerződés lassan lejárófélben volt, a projekt a végéhez ért. Ugyanakkor viszont közeledett a Montreali Olimpia megnyitásának a dátuma, és a *Dakota Wings Air Charter* újabb megbízáshoz jutott: egyike lett azoknak a légivállalatoknak, amelyek a különféle sportfelszereléseket, logisztikai segédeszközöket szállították Kanadába. A munka nem volt nehéz, és jól is fizetett. Cliff bízni kezdett benne, hogy a légivállalat végre kilábal a hullámvölgyből, és újabb sikersorozat felé halad. Csak egy gondja volt ezzel kapcsolatban: Bob lelkiállapota ismét ingadozni kezdett, nemigen lehetett számítani rá. Jessica terhessége is a vége felé közeledett, számítása szerint még egy hónapja, legfeljebb hat hete volt hátra a szülésig.

Cliff igyekezett a lehető legésszerűbben beosztani a saját idejét, hogy mind az aktív repülésre, mind az adminisztrációra legyen ideje, és a feleségét se hagyja magára ebben az időszakban. Amikor csak tehette, otthon maradt vele, és boldogan tervezgették, milyen lesz az életük a második gyermek megszületése után. Nagyon várták már mindketten a nagy eseményt. Jessica most már otthon maradt, férje követelésére, mert Cliff hallani sem akart arról, hogy az előrehaladott állapotban lévő nő naponta lefurikázzon Salt Lake Citybe és vissza.

- Nem akarom, hogy valahol az úton kapjon el a vajúdás, szívem - mondta a férfi. - Ekkora kockázatot nem vállalok, és te sem vállalhatod.

- De hát semmi bajom az égvilágon! - ellenkezett az asszony. - És óvatosan vezetek, te is tudod.

- Persze, hogy tudom - felelte Cliff - de tudni egy dolog, aggódni meg egy egészen más dolog. Tedd meg a kedvemért, hogy nyugton maradsz. Vagy, ha nem tudsz nyugton maradni a fenekeden, akkor erre az időre, ami még hátra van, költözz le a szüleidhez, és akkor semmi kifogásom ellene, hogy folytasd a munkádat. - Látta a nő arcán, hogy nehéz választás előtt áll, és tudta, hogy Jess legalább annyira szereti a hivatását, mint ő maga. - Hidd el, kedvesem, nekem sem kellemes ilyen „vagy-vagy” elé állítani téged, de tényleg nem akarom, hogy bármilyen bajod essen. Elhiszed? Féltelek.

Jessica nem vitatkozott tovább, belenyugodott abba, hogy most egy ideig semmilyen más feladata nem lesz, csak feleségnek, anyának lenni, pedig legbelül éppen ez ellen berzenkedett a legjobban. De belátta, hogy Cliff idegei nem viselnének el most egy újabb izgalomsorozatot, és tulajdonképpen igazat adott neki. Még legyezgette is a női hiúságát, hogy a férje ennyire szereti és óvja.

Viszont még mindig nyitott kérdés maradt a repülőtér adminisztrációja, amibe ő nem tudott beleszólni, és kontárkodni sem akart. Bob újabb visszaesése komoly gond volt, Cliffnek pedig éppen elég fejfájást okozott, hogy mindennel meg tudjon birkózni. Barbara sem tudott segíteni ebben, noha jártas volt az ilyesféle munkában, de amióta Millie rábeszélésére elkezdte írni a

család történetét, szinte nem is maradt szabadideje. Egyre inkább tetszett neki az új feladat, amit maga elé tűzött ki, és igyekezett a lehető legélethűbb módon hozzáállni a dologhoz. Nem volt nehéz dolga: az események, attól az 1938-as meneküléstől kezdve, élénken éltek az emlékezetében, pedig semmit sem jegyzett fel, és gyermekkora óta nem vezetett naplót. Jessica, hogy mégse maradjon otthon teljesen tétlenül, igyekezett bekapcsolódni anyósa munkájába, beszélgetett vele, és az elkészült részeket lektorálta. Cliff nem egyszer mosolygott magában azon, hogy anyja szobájából többnyire az írógép kopogása, vagy élénk vita hallatszott ki.

A Függetlenség Napját[205] emlékezetes piknikkel ünnepelték meg a Remetelakban. Jól érezték magukat, csak az hagyott mindenkiben, de főleg Barbarában némi kellemetlen szájízt, hogy Paul Harris nem vehetett részt a közös ünneplésben. Az öreg férfi beteg volt, magatehetetlenül feküdt a kórházban, és már nem lehetett számítani a felépülésére. Az utódot, Jonathan Cusackot, aki a helyébe lépett a *UDB* élén, még alig ismerték, és nem is fogadta el a meghívást. Nyílván nem akarta megzavarni a családi együttlétet.

Cliff tartott tőle, hogy ezen a közös ünneplésen újabb vita alakulhat ki közte és apósa között, és nem szerette volna, ha emiatt rossz hangulatban kellene tölteniük a napot. Szerencséjére Philo sem hozott szóba semmi olyan témát, amelyen összevitatkozhattak volna, így felhőtlenül élvezhették a szép napot és az ízletes marhasültet, amit szabad ég alatt készítettek el a férfiak.

Késő délután volt már, a bőséges vasárnapi ebéd csendes mélázásra késztette a társaságot a kis faház előtti tisztáson, ahonnan gyönyörű panoráma nyílt a tóra és a túlparti repülőtérre. Ünnep volt, semmilyen légiforgalom nem zavarta meg a csendet, így annál nagyobb meglepetést okozott, amikor délután fél öt tájban egy kétmotoros repülőgép szállt le az Edwin Cole repülőtéren. Cliff nem számított látogatóra, el sem tudta képzelni, ki érkezhetett, és mit akar. Távcsővel nézte a gépet, amint szabályosan landol, odagurul a hangárokhoz, és leáll. Kisvártatva egy férfi szállt ki a gépből, egyetlen csomagja egy hatalmas, a tengerészzsákhoz hasonló öblös zsák volt, amit a vállára vetett, és sietős léptekkel eltűnt vele a központi épületben.

- Vártál valakit mára? - kérdezte Jessica, aki a férje mellett állva látta a jelenetet.

- Senkit az égvilágon - felelte Cliff. - El sem tudom képzelni, ki lehet ez az ürge. Pláne nem, hogy mit akar. De majd este megtudjuk. Gyere, szedelőzködjünk össze lassan, mert nekem holnaptól megint kezdődik a taposómalom, és abban egyeztünk meg, hogy nem maradunk estig itt.

Cliffet izgatta, ki lehet a jövevény. Ilyen távolról még a távcsővel sem tudta kivenni a gép jelzését, sem a pilóta arcát, csak annyit látott, hogy a férfi az átlagosnál jóval magasabb. Ki lehet ez az ember, és mit akarhat itt? Elképzelni sem tudta. Alig várta, hogy otthon legyen és a végére járhasson a rejtélynek.

Farnsworthék elbúcsúztak, már nem akartak megállni Moon Lake-ben, hanem egyenesen hazafelé vették az útjukat Salt Lake City felé. A család többi tagja még elidőzött a Remetelaknál, az asszonyok elmosogattak, Bob és Cliff pedig szétszerelték a grillt, és eltakarították a ház előtti tisztáson maradt szemetet.

- Apa, szerinted ki lehet ez a pasas, aki az imént érkezett? - kérdezte Cliff, miközben bezárta a ház mögötti kamrát.

---

[205] Július 4-e, 1776-ban ezen a napon kiáltották ki az Amerikai Egyesült Államok függetlenségét, és ezzel a gyarmatok hivatalosan is elszakadtak Angliától

- Nem tudom, fiam - felelte a férfi - de van egy olyan érzésem, hogy régi ismerős. Nem tudom, miért gondolom így. Nemsokára megtudjuk.

A nap éppen aláereszkedett a nyugati hegyvonulat mögé, amikor megérkeztek Moon Lake-be. Mindnyájan kimerültek voltak, pihenni akartak, hiszen másnap ismét kezdődött a szürke hétköznapok végeérhetetlen sorozata. Amint Cliff bekanyarodott a kocsival a ház elé, és leállt a csukott garázsajtó előtt, szeme sarkából észrevett egy magas, sovány férfit, aki a verandán várakozott. Ismerősnek tűnt, és valahogyan mégsem… Nem tudta, hová tegye, de amikor Bob elkiáltotta magát, már tudta, ki érkezett kora délután a repülőtérre.

- Mark Lubinsky! - hallotta apja hangját, aki azonnal kiugrott a kocsiból, és a jövevény felé sietett. - Honnan a pokolból kerültél elő már megint, te elveszett csavargó?

Éppen onnan - mondta komolyan Lubinsky, és kortyolt egyet az asztalon előtte álló pohár whiskyből. - A pokolból jöttem. Olyan helyről, ahonnan menekülnöm kellett, ha nem akartam teljesen becsavarodni.

Némán ültek az asztal körül, és egyiküknek sem volt annyi bátorsága, ereje, hogy siettesse a vendéget. Cserzett, ráncokkal tagolt arcán meglátszott, hogy olyan élményeket szerzett az elmúlt évek alatt, amiket még mindig nem dolgozott fel önmagában, és beszélni sem volt róluk alkalma. Bob emlékezett rá, hogy Mark látszólagos közlékenysége és tréfás felszíne alatt egy mélyen gondolkodó, önmagába forduló jellem rejtőzik, amely nehezen tárja fel az őt ért sérelmeket, inkább próbálja egyedül megoldani a problémákat. Cliff alig ismerte Lubinskyt, csak az apja elbeszéléseiből tudta, hogy a kiváló pilóta hősiesen harcolt a Csendes Óceánon, aztán eltűnt a Közel-Keleten, hogy segítsen létrehozni egy új államot és egy hadsereget. Tisztelettel adózott ennek a férfinak, aki most itt ült, vele szemben, és akin látszott, hogy olyasvalami marcangolja a lelkét, amit eddig még senkivel sem osztott meg.

Nehezen jöttek a szavak, Mark Lubinsky restellte elmesélni, mi történt vele az elmúlt évek alatt, de magában sem tudta tartani. Lassan, fokozatosan tárult fel előttük a történet, amely mindnyájukat mélységesen megrendítette.

- Talán emlékeztek még a yom kippuri háborúra, 1973 őszére - mesélte halkan a férfi. - Addig úgy tűnt, minden a legnagyobb rendben van Izraelben. Nyugodtak voltunk, bíztunk a légierőben, a hadseregben, hogy minden veszedelemtől meg tudja védeni az országot. Akkora fölényünk volt az arabokkal szemben, hogy gondolni sem tudtunk egy esetleges meglepetésre. Azt hiszem - rágcsálta gondterhelten elmaradhatatlan szivarcsutkáját - ugyanúgy jártunk, mint Roosevelték 1941-ben. Nem tudtuk, nem akartuk elhinni az érkező híreket, figyelmeztetéseket. Képtelenségnek tűnt, hogy a hat évvel korábbi teljes vereség után az arabok arra készülnek, hogy megtámadjanak minket. Az az októberi szombat pedig ugyanolyan derült égből kőbalta volt nekünk, mint Amerikának Pearl Harbor. Kísértetiesen ugyanolyan. Elaludtunk, túl nagy volt a mellényünk, megfizettük az árát. Keményen megfizettük.

A férfi elhallgatott. Arcán nem látszottak az érzelmek, csak a kimerültség, a szomorú beletörődés a megváltoztathatatlanba. Hosszú csend nehezedett rájuk, gondolatban mindnyájan felidézték azt a decembert, amely Amerikát belesodorta a második világháborúba. Akik átélték, azoknak személyes élmény volt, akik csak hallottak, tanultak róla, mint Jessica és Cliff, azoknak pedig figyelmeztetés: az ember védtelen a sorsával szemben, ha nem veszi kézbe azt, ha hagyja, hogy mások kényére-kedvére alakuljon.

- Annyira váratlanul és felkészületlenül ért minket a szombat déli támadás - folytatta Lubinsky - hogy el sem akartuk hinni. Voltak, akik még napok múlva is azt hitték, rossz tréfa az egész. Mint amikor - bocsánat a parlagi hasonlatért - letolt gatyával lepik meg az embert a reteráton. Egyiptom és Szíria harapófogóba kapott minket, és őrölték a hadsereget. Napok alatt visszafoglalták a Sinait és a Golánt. Mi meg kapkodtunk fűhöz-fához, azt sem tudtuk, hol nyúljunk hozzá a dologhoz. Teljes volt a fejetlenség, és sokan úgy érezték, ezzel be is fellegzett a cionista álomnak: Izraelt eltörlik a föld színéről, lesöprik a térképről, és akik élve megússzák, ismét kétezer éves száműzetésre ítéltetnek, ha egyáltalán lesz, hová menekülniük. Megmondom őszintén - vakarta a fejét - én sem hittem benne, hogy sikerül kimenekülni ebből a kutyaszorítóból. Pedig minden eszközünk megvolt hozzá. Remek hadfelszerelés, edzett katonák, élni akarás, hazaszeretet. És mégis… Úgy látszott, valami hatalmas és láthatatlan kéz lehúzza az egészet a lefolyón. Az arabok összefogtak, mi kezdtünk szétesni. Hiába mondott le Dado[206], hiába hívta vissza Golda a sértődött Dayant, senki sem hitt benne, hogy sikerülhet megfordítani a szerencse kerekét. Ráadásul a szövetségeseink megtagadták a segítséget. Elmaradtak az anyagszállítások, ami elsősorban minket, a légierőt érintett fájdalmasan. Ha nincs egy vállalkozó szellemű gyáros[207] Nahariyán, szögre akaszthattuk volna a légierőt, vagy elővehettük volna a naftalinból a robbanómotoros gépeket, és tehetetlenül nézhettük volna, hogy egymás után szednek le minket.

- Elképesztő - vetette közbe Cliff, aki akkoriban, tizenhat éves kamaszként érdeklődéssel figyelte az események alakulását. - Mondd, Mark, hogy lehet az, hogy az emberek sohasem képesek a más példájából okulni?

- Jó kérdés, fiam - felelte a férfi. - Annyira jó, hogy erre csak egy idézettel válaszolhatok. Van egy magyar közmondás, apád biztosan ismeri, én a nagyszüleimtől hallottam annak idején. Így szól: okos ember a más kárán tanul, kevésbé okos a sajátján. A buta pedig a sajátján SEM. Emellett pedig van még egy aranyigazság, amit nem szabad figyelmen kívül hagyni. Bármennyire furcsa is, hogy zsidó létemre egy német tábornokot idézek, Rommelnek igaza volt abban, hogy sosem szabad lenézni az ellenfelet. Tisztelni kell, és megtanulni a harcmodorát. Mi beleestünk abba a csapdába, amelytől az összes hadtörténész óva int: lenéztük az arabokat. Meg is volt az eredménye. Úgy csépeltek minket, ahogyan csak tudtak.

Ismét elhallgatott. Olyan mély csend nehezedett a szobára, hogy az ott ülők szinte a saját gondolataik percegését is meghallották. Nem volt nehéz elképzelni azokat a napokat, amikor egy halottaiból újjáéledt nemzet a fennmaradásáért küzdött foggal-körömmel. Hiszen alig három esztendő múlt el azóta… Szemük előtt alakult a történelem.

Mark Lubinsky sokáig hallgatott. Látszott rajta, hogy most érkezik el a mese legnehezebb részéhez. Amit eddig elmondott, nem volt annyira személyes. De még tartogatta azt, ami miatt ideérkezett, ami miatt annyi ránc, annyi keserűség tükröződött az arcán.

- Lehet, hogy most megkérdezitek magatoktól, miért vagyok itt - folytatta halkan, és egy érintetlen szivart halászott elő. - Elmondom. Bár egyszer megfogadtam, hogy senki sem fog tudni róla. A sors engem sújtott ezzel, nekem kell megmérkőznöm vele. És mégis, úgy érzem, ti a barátaim vagytok, majdnem a családom. El kell mondanom nektek. Vagy véglegesen begolyózom. - Tekintete a semmibe meredt. Újabb nehéz csend ülte meg a szobát. - Akkor

---

[206] David Elazar tábornok, az izraeli hadsereg vezérkari főnöke a yom kippuri háború kitörésekor

[207] Stefan (Stef) Wertheimer, az ISCAR (Israel Carbide) cég megalapítója és tulajdonosa, aki hatalmas erőfeszítéssel, szinte a háború első napjaitól kezdve átállította nahariyai gyárát a sugárhajtóművek alkatrészeinek a gyártására, ezzel ellensúlyozva az elmaradt szállítmányokat és az embargót

történt meg - folytatta az előbbinél is halkabban - hogy lelőtték a gépemet. Őrjáratban voltam, a goláni hadihelyzetet kellett kikémlelnem. A gépem egy *Phantom* volt. Ne csodálkozzatok… Akkoriban mindenki otthagyta az íróasztalt, majdnem olyanokká váltunk, mint a kínai hadsereg: nem voltak parancsnokok és beosztottak, csak egymást segítő, vállvetve harcoló katonák. Találatot kaptam a Golán fölött. Látszólag jelentéktelen volt a sérülés, de a gép egyre nehezebben volt irányítható. Igyekeztem visszahozni, és közben tudtam, hogy képtelen vagyok megmenteni a madarat. Magamra kellett koncentrálnom, legalább nekem meg kellett menekülnöm. A Galil[208] fölött katapultáltam. Még volt annyi időm, hogy rádión leszóltam a földieknek, hol vagyok, aztán meghúztam a kart. Lefelé lebegtem, amikor a gépem szétzúzódott a talajon. Aztán émelygés kapott el, elvesztettem az eszméletemet, és csak a Poria[209] kórházban tértem magamhoz, törött lábbal. Két hét gipsz, ezzel „örvendeztettek" meg az orvosok. Amikor körös-körül minden égett, pusztult. Haza telefonáltam. Hanna szegény annyira meg volt rémülve, hogy azonnal látni akart. A kis Yonival együtt útnak eredt, és másnap már mellettem volt.

Ismét némaság nehezedett a szobára. Cliff már sejtette, mi fog következni. De ez a sejtés is elmaradt amögött az igazság mögött, amit Mark leleplezett előttük.

- A kórház zsúfolt volt, még a folyosókon is betegágyak sorakoztak. Szó sem lehetett arról, hogy Hanna itt kapjon helyet, akár csak egy kis zugot is Yonival, hogy a közelemben lehessen. Tiberiason[210] bérelt egy szállodai szobát, egyet a kevés közül, ami még szabadon maradt, miután újságírók és tévések lepték el a várost. Estig ott maradt velem… Aztán másnap még bejött Yonival, jól éreztük magunkat, tréfálkoztunk, és tervezgettük a jövőt… - a férfi elhallgatott, csak rázkódó válla jelezte, hogy némán zokog. - És harmadnap reggel, amikor felébredtem, az első, amit meghallottam, az volt, hogy a szírek éjszaka ágyúzták Tiberiast. Találat érte a Moria szállót is… Éppen azt az emeletet, ahol Hanna lakott… Tizennégy halott, hatvan sebesült maradt a támadás után… - Mark most már nyíltan, hangosan zokogott. - A feleségem és a kisfiam elpusztultak. Magamra maradtam. Egyesegyedül maradtam a világban. Mint egy kivert kutya. Értelmetlenné vált az életem. Akiért és amiért harcoltam, szenvedtem, semmivé vált. Jobb, nyugodtabb életet akartam a családomnak, és most már családom sincs. És most itt vagyok. - Megtörölte könnytől nedves szemét, arcát. - Ne haragudjatok. Sohasem esett meg, hogy mások szeme láttára sírtam volna. Még akkor sem, amikor a szüleim meghaltak. Mindenki hülye fakírnak tart engem emiatt. De most… Nem tudok már mihez kezdeni magammal. A háború után nyugdíjaztak. Sem az *El Al*, sem az *Arkia*[211] nem tartott rám igényt. És most itt vagyok, nálatok, mert nem tudom, ki máshoz fordulhatnék nyomorúságomban. Senkinek nem kívánom, hogy ennyire magányosnak érezze magát.

Mindenki magába roskadva hagyta visszhangozni Mark szavait. Fülük hallatára bontakozott ki egy újabb emberi tragédia, amelyet a vak, kegyetlen háború okozott. Cliff teljes mértékben átérezte Lubinsky lelkiállapotát, de talán nála is jobban érezte ezt Bob. Emlékezett még arra az időre, amikor lelőtték az óceán fölött a gépét, és hazakerült, lábadozni. Tudta, hogy Marknak most olyan környezetre van szüksége, amely képes teljesen kiiktatni belőle az elszenvedett veszteség minden fájdalmát.

---

[208] Észak-izraeli hegység

[209] Észak-izraeli kórház neve

[210] Észak-izraeli város a Genezáreti tó nyugati partján, héber neve Tveria. Tiberius római császár alapította

[211] Izraeli légivállalatok

- Azt hiszem, a lehető legjobbkor jöttél, Mark - mondta. - Vagyis hát ez így nem teljesen igaz, mert te mindig szívesen látott vendég voltál nálunk. De nézz csak körül. Nem először látod ezt a tájat. Hidd el, remek hely ez arra, hogy magadhoz térj lelkileg, idegileg. Maradj nálunk, ameddig csak akarsz. Azt hiszem - pillantott Cliffre, aki egyetértően bólintott - senkinek sem lesz ez ellen kifogása.

- Nem akarok a terhetekre lenni - szabadkozott Lubinsky. - Nem azért jöttem, hogy megzavarjam a családotok nyugalmát, mindennapi életét.

- Nem zavarsz meg senkit - vetette közbe Cliff. - Arra meg ne is gondolj, hogy csak idejöttél, elmesélted a gondodat, és most eltűnsz. Maradj velünk. Ha tényleg feszélyez az, hogy velünk egy fedél alatt élj, ott a Remetelak. Húzódj meg ott, két hétig, egy hónapig, ameddig jólesik. De légy a közelünkben. Mi a véleményed?

Mark nem felelt azonnal. Cliff körültekintett a családján, és mindenkinek a tekintetéből helyeslést olvasott ki. Kíváncsi volt, mit szól majd Lubinsky, és szerette volna, ha nem utasítja vissza ezt az ajánlatot.

- Nem tudom - mondta a férfi. - A Remetelak a ti nyaralótok, nem? Ha én most beköltözöm oda, akkor ezzel megint nektek okozok gondot. És még valami… Nem henyélni jöttem. A henyélés nem az én stílusom, dolgoznék, ha lehet. Semmi máshoz nem értek, csak a repüléshez. Mint te, Bob, és mint te, Cliff. Nem volna valami más megoldás, hogy a repülőtér közelében maradhassak? Persze, csak akkor, ha… - megtorpant a beszédben - szóval, ha szükségetek van rám. Mondom, nem nyűgnek jöttem.

Apa és fia jelentőségteljesen néztek egymásra, és látszott, hogy ugyanarra gondolnak mindketten. Ismét Bob szólalt meg.

- Éppenséggel volna egy megoldás. Ott áll a reptér mellett az öreg Edwin Cole háza. Azóta üres, hogy az öreg eltávozott közülünk. Kicsit ki kellene pofozni, az igaz, de jó kis épület. Fizetned sem kell érte egy fityinget sem, a ház senkié. Ha nem utálod a zajt…

Lubinsky arcán most jelent meg először az ismert, kópés mosoly.

- Hogy utálom-e a zajt? Ne viccelj már. A háborúban néha a repülőgép szárnya alatt aludtam, egy rongyos hálózsákban, a betonon. Nem vagyok kényelemhez szokva, ehhez képest akármilyen ház maga a párizsi Ritz. És hát… A repülőgépek zúgása nekem muzsika. Fura csodabogár vagyok, nem?

- Mindnyájan azok vagytok - szólalt meg Barbara, aki eddig hallgatott. - Mi nők pedig alaposan meg vagyunk áldva veletek, vad pilótákkal. - Elmosolyodott. - Akkor most tedd magad kényelembe itt, a vendégszobában, mert ma este már nem érdemes semmit sem elkezdeni. Holnap reggel Jessicával együtt átkísérünk a Cole-házba, kitakarítunk, és berendezkedhetsz kedved szerint.

Mark megjelenése Moon Lake-ben valóságos jótéteménynek bizonyult. A férfi edzett volt, kiválóan értett a szakmájához, és valóban nem is henyélt sokáig. Két nap alatt véglegesen berendezkedett a kis házban, amelyet nem kevés akasztófahumorral a maga remetelakának nevezett el, és már a harmadik napon elkezdte a munkáját a repülőtéren. Olyan energiával vetette bele magát a dolgok sűrűjébe, mintha soha nem is foglalkozott volna mással. Éppen idejében tette ezt, mert Bob állapota ismét hanyatlani kezdett, és már nemigen lehetett számítani rá.

Cliff örült, hogy egy ilyen tapasztalt embert küldött neki a sors. A *Dakota Wings Air Charter* gondjait senkivel sem tudta volna jobban megbeszélni, mint Lubinskyvel. Egy olyan ember, akinek a vállán egy egész légierő minden problémája nyugodott, igazán alkalmas volt arra, hogy ezt a légivállalatot kirángassa a kátyúból, és gazdaságossá tegye. Annál is inkább szükség volt erre, mert Jessicán meglátszott, hogy közeleg a szülés ideje, és Cliff számított arra, hogy azután valamivel kevesebb ideje marad a munkájára. Egyetlen gondja az volt most, hogy milyen beosztásban alkalmazza Markot, és mennyit tud neki fizetni.

- Emiatt ne fájjon a fejed, Cliff - nevetett a férfi. - Mondjuk, egyelőre amolyan mindenes leszek. Ha kell, repülök, ha kell, gépet szerelek, vagy éppen a reptér ügyeit intézem. Nem vagyok válogatós. És a pénz sem elsőrendű probléma. Akkora obsittal eresztettek utamra a izraeli légierőtől, hogy akár életem végéig sem kellene dolgoznom. Csakhogy nekem kukac van a seggemben, nem bírom a tétlenséget. Hagyd, hogy csináljam a dolgom, aztán majd még beszélünk a pénzről is. Gondolom, te sem vagy egy Rothschild.

Július végére annyira összeszoktak, mintha már évek óta dolgoztak volna együtt, és Bobnak is jót tett, hogy itt a barátja, a volt tanítványa. Mark majdnem minden este ott időzött Mitchelléknél, nagyokat beszélgettek, és Cliff rájött, hogy az apja sok mindent el sem mesélt még neki a régmúlt időkből. Csak most, ahogy a két férfi felidézett egy-egy sztorit, jött rá arra, hogy milyen is volt valójában a csendes-óceáni háború. Csak hallgatta a meséket, és egyre jobban tisztelte az apját, akiről kiderült, hogy valóságos hős volt annak idején, csak szemérmesen nem mesélt róla.

- Azért neked sem kell szerénykedned - mondta egy este Mark, amikor Cliff is beszámolt a saját kalandjairól Vietnamban. - Az se volt habostorta, amin te keresztül mentél. Azt hiszem - rágta elmaradhatatlan szivarját - mindnyájunknak megvan a magunk emléke. Nem egy, de tíz könyvet meg lehetne tölteni vele, úgyhogy édesanyádnak lesz bőven munkája, ahogy elnézem.

Az asszony szeretett esténként a férfiak társaságában üldögélni, hallgatni az elbeszéléseiket, de csak nagyon ritkán szólt közbe. Viszont egyre többet jegyzetelt. Most, hogy Lubinsky szóba hozta, nevetve nézett rá.

- Ahhoz nálamnál gyakorlottabb emberre volna szükség, Mark. Még az első könyvemnek a felénél sem tartok. És hogy mennyire lesz sikeres, hogy egyáltalán folytatom-e utána, vagy én is olyan „egylövetű” leszek, mint sokan mások, az még nagyon sok mindentől függ. De egy dolog biztos. Amiket itt hallok, köztetek, azt nemigen hallotta még más. Érdekes és izgalmas történetek ezek, főleg olyasvalakinek, aki feléje sem szagolt egy harctérnek. Mert más dolog benne lenni az események forgatagában, és megint más hírekből, lecenzúrázott és kikozmetikázott tudósításokból felépíteni a valóságot. Mindenesetre, mint látod - a jegyzettömbjére bökött - igyekszem elraktározni az információkat. Aztán majd csak gazdálkodom velük valahogyan.

Augusztus első napjaiban hirtelen megszaporodott a légivállalat munkája. Egymás után érkeztek a különféle megrendelések, megbízások, és Cliff úgy érezte, ez volt az a fordulópont, amire várt. Ha Mark nem lett volna mellette, aligha tudott volna szembenézni a feladatokkal, és gyakran megjegyezte, hogy a férfi személyében valóságos őrangyal érkezett Moon Lake-be. Lubinsky nevetve hárította el a dicséreteket.

- Majd pont így néz ki egy angyal, mint én, még ha őr is - vigyorgott megszokott módján, és ebből világosan látszott, hogy ő is visszanyerte a lelki egyensúlyát, amióta itt tartózkodott. - Az igazi angyalok valószínűleg visítva szaladnának világgá, ha beállítanék közéjük ezzel a pofával, meg az égimeszelő termetemmel. Menj már, ne bókolj, hagyd azt meg a nőknek. Teszem, amit tennem kell, ennyi az egész. De szívesen teszem, ez is igaz. Add csak ide azt a

dossziét - nyúlt át az íróasztalon - valami nem tetszik nekem ennél a tételnél. Mi a jófenét akar ez a cég?

- Melyikre gondolsz? - értetlenkedett Cliff, akinek az esze most egészen máshol járt. Az éjjel Jessica felébresztette azzal, hogy úgy érzi, megkezdődtek a fájásai, és utána már nem sokat tudott aludni. Persze, kiderült, hogy csak vaklárma az egész. - Milyen cég, milyen dosszié?

- Az a nagy, barna, te tökfej. Hol tartod a kobakod? - Marknak időnként meglehetősen durva kiszólásai voltak, de egyszerűen képtelenség volt megharagudni rá. Olyan volt, mint egy hosszúra nyúlt, korán megöregedett gyerek. - Arról a nevadai cégről beszélek, a *Quintano Enterprises*-ről. Venezuelába akarnak gépeket, felszereléseket szállítani, visszafelé meg Kolumbiából kávét és más mezőgazdasági termékeket behozni. Nem tetszik nekem ez az ügy. Ha jól tudom, ennek a Quintanónak saját légivállalata is van, a *Q Air*. Miért dobná ki a pénzt az ablakon, ahelyett, hogy saját maga fuvarozna? Valami veszettül bűzlik nekem ebben.

Most már Cliff is felfigyelt a dologra. Mintha rémlett volna neki, hogy Bob egyszer mesélt egy Roy Quintano nevű nevadairól, aki annak idején, amikor Moon Lake Resortban beindult a turisztikai nagyüzem, be akart furakodni a szállításokba, de Paul Harris kereken elutasította. Tényleg gyanús volt az ügy.

- Pontosan mire gondolsz, Mark? - kérdezte, és odaadta a dossziét.

- Egészen pontosan arra gondolok, hogy ez a szarházi Quintano csapdába akar csalni minket. Apád mesélte nekem, hogy miatta elesett egy üzlettől, utána pedig egy New York-i újságírónő cikkezett hosszasan a protekcionizmusról, amivel a *UDB*-t vádolta, mert az a *Dakota Wings Air Charter*-t részesítette előnyben. Ez a gengszter mostanáig lapított, te sem hallottál róla, meg én sem. De nekem az a gyanúm, hogy valamit készít ellenünk, és szeretnék a szeme közé nézni. Azt hiszem, magam repülök Nevadába, és tárgyalok vele. Te meg ne szólj bele, majd én elintézem a dolgot.

Cliffnek szöget ütött a fejébe mindaz, amit Mark mondott. De még mindig nem volt képes felfogni a mélyebb értelmét. Vagyis, jobban mondva, nem akarta elhinni, hogy valaki ennyire aljas lehet, mint Quintano.

- Csak nem kábítószerre gondolsz? - képedt el.

- Hát mi másra? „Mezőgazdasági termékek”. Hmm. Így, általánosan. Szerinted mi minden fér bele ebbe? Mert szerintem belefér a coca-cserje is, meg a marihuána. Azt is termesztik, nem? Méghozzá nagyüzemileg, és Kolumbiában. A kávé csak ürügy, fiam. Fal, kamu. Roy barátunk sötét üzleteihez mi vagyunk a legjobb madarak. Az ő keze tiszta marad, minket meg lezárnak csempészet miatt. És így két legyet üt egy csapásra: tőlünk is megszabadul, mint vetélytárstól a nyugati vidéken, és ha egy kis szerencséje van, egy árverésen a gépeinket is megkaparinthatja bagóért. De ebből nem eszik. Neked nem tűnt föl, hogy a szokásos szállítási díj kétszeresét ajánlotta fel? Ügyes pecás lehet ez a sivataglakó, a legjobb csalit tűzte a horogra.

- Lehet valami abban, amit mondasz, Mark - vakarta meg a fejét Cliff. - De ha így van, mit tudsz te tenni az ügyben? Utasítsuk vissza az ajánlatot, mondjuk azt, hogy nincs rá kapacitásunk. Nem is hazudunk nagyot, így is be vagyunk fogva, akár a lovak. Hogy akarod elkapni Quintanót? Dörzsölt pacáknak tűnik, nem fog belemenni a kelepcédbe.

- Azt te csak hiszed, Cliff - legyintett Lubinsky. - Ne feledd el, hogy zsidó vagyok, a véremben van az üzlet. És sok ilyen vakarcsot láttam már, mint Quintano. Nemigen járnak túl az eszemen. Még nem tudom pontosan, hogyan fogom csinálni, de majd improvizálok, ha nagyon kell. Ha csak egyszerűen lemondunk az üzletről, akkor sohasem hagyja abba, egy

hónap múlva újra kezdi. De ha most ráhúzzuk a vizes lepedőt, akkor mehet, ahol a part szakad. Egyszer és mindenkorra megszabadulunk tőle, és még börtönbe is kerülhet. Fiam, az ilyen piszok alakokkal nem lehet és nem szabad kesztyűs kézzel bánni. Le kell söpörni őket a pályáról, különben ők söpörnek le minket. Dzsungel ez is, nem csak az, ahol te harcoltál Vietnamban. És itt sokkal nagyobbak a veszélyek is. Neked családod van, arról kell gondoskodnod. Ezt ne feledd el soha. A dolog piszkosabbik részét pedig bízd Lubinsky papára, ért ő az ilyenekhez. Reggel veszem az egyik *Cessnát*[212], és repülök Nevadába. Nincs véletlenül ismerősöd az FBI-nál? Azoknak is érdemes volna szólni, hogy tartsák figyelemmel Quintanót.

- Senkit sem ismerek a szövetségieknél - mondta Cliff tűnődve - de majd beszélek a seriffel. Hátha ő tud valamilyen csatornát. - Még valamit akart mondani, de ebben a pillanatban megszólalt a telefon. A férfi izgatottan vette fel a kagylót, és azonnal elsápadt, amikor az első szavakat meghallotta.

- Igen… Értem, anya. Sietek haza. Ne aggódj, Jesst pedig készítsd fel, viszem Salt Lake Citybe.

Mark kíváncsian figyelte a féloldalas beszélgetést, de sejtette, milyen hírt kaphatott Cliff. Felvette a másik telefont, és azonnal utasította a mechanikusokat, hogy sürgősen készítsék elő az egyik mentőhelikoptert. Mire végzett, Cliff is letette a telefont. Összeakadt a tekintetük, és egyszerre bólintottak.

- Menj, fiú, hozd az asszonykádat, aztán huss, indulunk - mondta Lubinsky. - Ne szólj egy szót sem, ma én repülök. Ne félj, úgy bánok majd a géppel, mint a hímes tojással. Nyomás, még itt vagy?

Cliff elsietett, Mark pedig szomorúan nézett utána. Most, hogy egyedül maradt, ismét eszébe jutott a saját magánya. Hol van már Hanna, és hol a kis Yoni? Egy pillanatra a semmibe révedt a tekintete, és ismét érezte a torkába felkúszó gombócot. De nem engedte meg magának, hogy elérzékenyüljön. Most szükség volt a józanságára, a figyelmére, a tudására. A barátja feleségét kellett kórházba szállítania, és egy új emberke volt születőben.

Negyedóra sem telt el, és Cliff visszatért a kínoktól vonagló fiatalasszonnyal. Fürgén elhelyezték Jessicát a helikopterben, aztán ők is beültek, és Cliffnek szokatlan volt, hogy most a másodpilóta helyén ül, de nem volt sem kedve, sem akarata ellenkezni. Hagyta, hogy minden úgy történjen, ahogyan történnie kell, és közben tudta, hogy a lehető legjobb kezekre bízta magát is, a feleségét is, és a születendő csecsemőt is. Felszálltak, a gép nyugat felé fordult a délutáni napsütésben, és mindhárman tudták, hogy az út végén isteni ajándék, egy új élet várja majd őket.

Cliff csalódása rövid életű volt. Titkon arra számított, hogy a második gyermeke kislány lesz, egy aranyhajú és kékszemű tündér, amilyen Jessica, de amikor meglátta és kézbe vette második fiát, úgy érezte, nincs nála boldogabb és büszkébb apa Utahban. A kis George valóságos vasgyúró volt, majdnem kilenc fonttal[213] született, és alaposan próbára tette a fiatalasszonyt. Pedig mindenre fel volt készülve, előre tudta, hogyan védheti ki a fájdalmak ostromát, és az orvossal meg a szülésznővel együtt remek csapatmunkát végeztek. De a szülés kimerítette, és amikor már mind őt, mind a babát ellátták, és a férje mellette ült, úgy érezte,

---

[212] Amerikai gyártmányú könnyű repülőgép

[213] 1 font kb. 0,5 kilogramm

mintha egy hatalmas kősziklát gördítettek volna le a testéről. Bágyadtan mosolygott Cliffre, keze erőtlenül markolászta a férfi ujjait, de a szeme, a tekintete mindennél beszédesebb volt.

- Boldog vagyok - suttogta halkan. - Ugye, milyen szép gyerek?

- Gyönyörű, kedvesem - felelte ugyanolyan halkan a férfi, és nem bírt betelni a nő látványával. Talán ebben a pillanatban ébredt rá, hogy végképp itthon van, hogy sikerült megszabadulnia az elmúlt háború vissza-visszatérő kísértetétől, az emlékek kusza ingoványától. Most már tudta, hogy előre kell néznie, és ez a gondolat azonnal egy másikat szült az agyában: vajon hogyan fogják tudni kivédeni az aljas Quintano támadását? Fogalma sem volt róla, de nem is tudott ezzel törődni most.

- Azt hiszem, lassan kinőjük a házat - nevette el magát, és megszorította az asszony kezét. - Tudom, egyelőre nem gond, a két fiú lakhat egy szobában, de mi lesz később? Kellene egy nagyobb ház, vagy a meglévőt kéne bővíteni. Mit gondolsz, szívem?

- Most akarsz ezzel foglalkozni, Cliff? - hitetlenkedett Jessica. - Még nincs egy órája, hogy szültem, és te máris a következőre gondolsz? Mi vagyok én, tenyészállat, hogy csak úgy potyogtassam a gyerekeket?

- Nem úgy gondoltam - szeppent meg a férfi, és engesztelőn megsimogatta a nő arcát. - De azért jó néha a jövőre gondolni, tervezgetni.

- Tudom - mondta bűnbánóan Jessica. - Nem akartalak lehordani. És örülök, hogy előre gondolsz, nem pedig visszafelé. Az utóbbi időben túlságosan magadba szálltál, féltettelek is emiatt. De hadd tervezzem én is a magam jövőjét, karrierjét. Ha minden két évben szülök, hova jutok? Teljesen ki fogok esni a munkából, nem kellek majd senkinek. És engem azért nem olyan fából faragtak, hogy csak és kizárólag anya és feleség legyek. Erre nem gondoltál?

A férfi nem felelt. Igazat kellett adnia az asszonynak, de ugyanakkor azt is tudta, hogy ha mindketten nagyon akarják, ki lehet kerülni a nehézségeket, meg lehet oldani a gondokat, és a gyermekek nem jelenthetnek igazi akadályt. De most nem akarta ezzel fárasztani Jessicát. Elbúcsúzott tőle, megkereste Philót és Millie-t, akik az előcsarnokban várták, és velük együtt indult haza. Még megállt a nyilvános telefonnál, felhívta a szüleit, és elújságolta a nagy hírt, aztán az ott várakozó Markhoz lépett.

- Én most itt maradok pár napig - mondta. - Köszönöm. Majd telefonálok, hogy mikor érkezünk haza. Neked meg sok szerencsét Nevadában.

- Ne köszönd, szóra sem érdemes - felelte Lubinsky. - Quintano testvért meg nyugodtan rám bízhatod. Elveszem a kedvét az efféle áskálódástól örökre.

- Csak ne csinálj valamilyen hülyeséget, hogy aztán téged is lesitteljenek - intette Cliff. - Nélküled nem működik már semmi a reptéren, sem a vállalatnál. Menj, és légy ügyes.

Carla Fontaine rendőrhadnagy úgy érezte, azonnal megbolondul, és hangosan fog üvölteni. Lassan, de biztosan egyre mélyebben bonyolódott bele ebbe a nyomozásba, amin már kis híján egy éve dolgozott, és még mindig nem ért a végére. Néha a haját tépte volna tehetetlenségében, vagy pusztán amiatt, hogy ennyi emberi aljasságot, gonoszságot tárt elé ez a mocskos ügy. Azt sem nagyon értette a legutóbbi napokig, miért éppen hozzá, a New York-i rendőrség nyomozójához került a dolog. Hiszen egy Utah-i és egy nevadai repülővállalat peréről volt szó, miért képtelenek ezt egymás között elintézni? A harmincöt éves nőnek amúgy is elege volt már a sokféle csip-csup baromságból, amit felettese, Simon százados az asztalára dobott.

A vérében volt, hogy inkább az utcákat rója, Harlem, Bronx vagy Észak-Manhattan utcakölykeivel és fiatalkorú bűnözőivel foglalkozzon.

Sohasem szerette az irodai munkát. Irtózott tőle, hogy aktakukacként rágja át magát egy-egy nyomozás papírhegyein, és következtetéseket kelljen levonnia ismeretlen tanúk jegyzőkönyvbe mondott vallomásaiból. Nem mintha nem lett volna meg a képessége ehhez, sőt. Remek eszével, gyorsan kapcsoló intuíciójával szinte azonnal a lényegre tapintott, de ha az asztalához volt kötve, úgy érezte, teljesen megbénul, és még gondolkodni is képtelen. És ez az ügy is, a *Dakota Wings Air Charter* és a nevadai *Q Air* viszálya teljesen véletlenül került az ő hatáskörébe, egyetlen egy vonatkozás miatt, amelyet az elődje, aki az ügyön dolgozott, szinte a semmiből halászott elő. Ez a vonatkozás pedig Patricia Duncan szerkesztő volt, akiről kiderült, hogy évekkel ezelőtt, amikor abban az isten háta mögötti fészekben, Moon Lake Resortban elkezdték építeni a télisport-központot, maró cikkeket közölt, amelyben megvádolta az *Uintah Developments & Buildings* vállalatot, hogy részrehajlóan a helyi légivállalatnak juttatott minden megrendelést, kizárva a versenyből a többi jelentkezőt.

Mi sem volt kézenfekvőbb, mint hogy elkezdjen utánajárni, milyen titkolt kapcsolat fűzhette egymáshoz Duncant és Roy Quintanót. Carlának gyanús volt a dolog, és sejtette, hogy nem lesz könnyű dolog bebizonyítani akármilyen kapcsolatot, különösen ha az piszkos üzletekhez fűződik. Patricia Duncan, legalábbis látszatra, minden gyanún felül állt, szoros barátságban állt több politikussal és magas rangú jogásszal, és egyike volt a New York Times vezető embereinek. Persze, ez nem jelentett semmit, és Carla Fontaine biztos volt benne, hogy ha elkezd vájkálni a múltban, olyasmire fog bukkanni, ami őt igazolja majd. Ha már megtörténhetett olyasmi, hogy Nixon elnök lemondott a Watergate-botrány miatt, akkor az elnöknél alacsonyabb polcokon lévő emberek sem lehettek angyalok, mint ahogy nem is voltak azok.

Nehéz dolga volt ezzel az üggyel. A múlt héten találkozót kért Patricia Duncantól, és az asszony fogadta is, de szinte semmit sem tudott kiszedni belőle. Az elegáns, idősödő nő nyílván sejtett valamit, és sokkal gyakorlottabb hazudozó volt, semhogy elárulja magát. Carla képtelen volt csapdába csalni, és félórányi meddő kérdezősködés után üres kézzel távozott. De szöget ütött a fejébe egy apró részlet: nevezetesen az, hogy akkoriban, amikor Moon Lake elkezdett fejlődni, Duncan ott járt, és személyesen interjúvolta meg Robert Mitchellt, a légivállalat tulajdonosát. Tehát a szerkesztőnő ismerte legalább az egyik felet. Érezte, hogy ezen a szálon kell elindulnia.

Fáradtan csukta össze a nyitott dossziét, és felállt az asztaltól. Az irodában amúgy is nagy volt a nyüzsgés, képtelen volt koncentrálni, és elhatározta, hogy lemegy a közeli vendéglőbe egy szendvicsért. Éhes volt, mérges volt, kimerült volt, ilyenkor képtelen volt logikusan gondolkodni. Amint Simon százados irodája előtt haladt el, benézett a félig nyitott ajtón, és látta, hogy a főnök bent ül, és telefonon beszél valakivel. Simon is észrevette a nőt, és intett neki, hogy jöjjön be. Carla kelletlenül belépett az irodába, és a férfi intésére becsukta maga mögött az ajtót. A főnök letette a kagylót, és a beosztottjára pillantott.

- Hogy haladsz, Carla?

- A fene egye meg, sehogy - legyintett mérgesen a nő. - már majdnem egy éve kotlok ezen a szeméten, de jóformán semmit sem tudtam kibogozni. Frank, te is tudod, hogy nagyon nem szeretem az efféle íróasztali nyomozásokat. Miért nem adod oda másnak? Nincs türelmem ehhez.

Frank Simon összehúzta a szemét, és hunyorogva hallgatott. Szokása volt ez, hogy miközben a pipáját tömte és rágyújtott, majdnem teljesen leeresztett szemhéja alól figyelje azt, aki az

íróasztal túlsó oldalán ül. Sercent a gyufa, kibuggyant az első illatos - Carla szerint büdös - füstfelhő, és a főnök, látszólag elégedetten, újra tágra nyitotta a szemét.

- Tudom, hogy nincs türelmed, kislány. - A férfi hangja mély volt és szelíd, ami egyáltalán nem illett temperamentumos külsejéhez és viselkedéséhez. - De nálad jobb nyomozót keresve sem találok. Ebben a pocsék ügyben a te koponyádra van szükség.

- Ne bókolj, Frank, kérlek - felelte a nő. - Nincs arra szükség, pontosan tudom, mennyit érek. Azt viszont te tudod pontosan, hogy képtelen vagyok a fenekemen megmaradni, és papírokat nyálazni hónapszámra. Nekem akció kell, nem aktatologatás. Így sohasem tudok pontot tenni a dologra.

- Ezzel is tisztában vagyok - mondta Simon - éppen ezért hívtalak be. Mit szólnál egy kis kiruccanáshoz Utahba és Nevadába? Nézz körül ott, a helyszínen. Beszélj mindenkivel, aki él és mozog, próbálj a dolgok mélyére ásni ott, ahol szerinted a legjobban bűzlik.

Carla Fontaine elképedt. A rendőrség keretében nemigen volt szokás, hogy egy nyomozót elküldjenek egy másik államba, akármilyen bonyolult volt is egy munka. Általában az államok közötti kapcsolatra bízták az ilyesmit, és ha egy nyomozás túlbonyolódott, akkor az illető államok saját rendőrsége folytatta le a rá háruló részt. Egy New York-i rendőrnek amúgy sem volt felhatalmazása a városon kívül nyomozni, csak a legritkább esetekben, és akkor is megszorításokkal. Egyes helyekre még a szolgálati fegyvert sem vihették magukkal, és a rendőri jelvény sem ért semmit. A nő el sem tudta képzelni, hogy Frank Simon hogyan gondolja az egészet.

- Azt hiszem, ez nem az én feladatom volna - jegyezte meg indulatosan. - Én tanítsalak téged, hogy az egész országra kiterjedő nyomozás már a szövetségiek dolga?

- Éppen erről van szó, Carla. És ne harapj, mert arra semmi szükség. Éppen most beszéltem Eugene Kozesznykkel, az FBI-tól. Nem egyedül mész oda, hanem vele. Formailag ő vezeti a munkát, de mivel te foglalkozol vele már régen, mellette kell lenned, mert nálad jobban senki sem ismeri az ügy vonatkozásait. Itt a repülőjegyed Salt Lake Citybe. Menj át Kozesznykhez, beszéld meg vele a teendőket, és holnap induljatok el. Én már beszéltem a Salt Lake City-i rendőrséggel és Utah rendőrfőnökével is. Várnak titeket. És ha kell, hívj, a nap bármely órájában. Menj át Nevadába is, ha a szükség úgy hozza. Sok sikert.

- Így már más! - nevette el magát Carla. - Sikert, azt mondod? Hát arra szükség is lesz. De azt megígérem, hogy nem könyökig, hanem vállig belekotrok ebbe a maszlagba.

Eugene Kozesznyk nyomozó a tőle telhető legbarátságosabban fogadta Carlát. Alacsony termetű, izmos, vállas ember volt, egy unciányi súlyfelesleg nélkül, fura arcán állandóan mosoly bujkált, és általában úgy nézett ki, mint egy rossz kölyök, aki éppen a soron következő csínyen töri a fejét. Majdnem egy fejjel volt alacsonyabb a nőnél, és vele egykorú lehetett. Díjbirkózóhoz hasonló testalkatával, állandóan rágógumin kérődző erőteljes állkapcsával, a hatvanas évek hippijeihez hasonló öltözetével mindennek kinézett, csak FBI-nyomozónak nem. De Carla tudta, vagy legalábbis érzékelte, hogy a megtévesztő külső egy ízig-vérig tökéletes, munkaszerető és teherbíró embert takar, akinek nincsenek fölösleges kilengései, és akire bátran rábízhatja magát.

Nagyon hamar a tárgyra tértek, és Kozesznyk elmagyarázta Carlának, amit az ügyről ő tudott. A nő figyelmesen hallgatta, jegyzetelt, aztán, amikor a férfi befejezte a mondókáját, ő is elmesélte, amit tudott. Kozesznyk töprengő arcot vágott, ami egyáltalán nem illett hozzá, de

Carla tudta, hogy a férfi agya most lázasan dolgozik, és magában összeilleszti a mozaik darabjait.

- Azt hiszem - mondta Gene - nem lesz könnyű dolgunk. Amit eddig tudunk, az alig több a semminél. Arra elegendő, hogy elinduljunk, de arra nem, hogy bárkit is felelősségre vonjunk. Nagyon nyitva kell tartanunk a szemünket Utahban és Nevadában. Kétlem, hogy elsőre beugrik a szerencse. De bízom abban, amit megtanultam: minden bűnöző elkövet legalább egy hibát. Nyomra fogunk bukkanni.

- Jó-jó - bólogatott Carla a repülőtérre menet, a taxiban - de ki itt a bűnöző? Ahogyan maga elmesélte, Quintano feljelentette Mark Lubinskyt rágalmazásért és súlyos testi sértéssel való fenyegetésért. Ugyanakkor abból, amit én tudok, éppen az ellenkezője derül ki: Mitchell és Lubinsky jelentették fel Quintanót azzal a gyanúval, hogy kábítószerrel kereskedik. De eddig semmi bizonyíték nincs erre nézve. Ez a Mitchell azonos Robert Mitchellel?

- Nem - felelte az FBI-nyomozó, és eldobta az ízetlenné vált rágógumit, majd másikat vett elő, és a szájába tömte. - Ez Clifford Mitchell, Robert fia. Vietnami veterán, ő szállította helikopterrel Laoszba az utolsó menekülteket a saigoni amerikai nagykövetségről. Látta a dokumentumfilmet?

- Láttam, kétszer is - felelte a nő. - Nem akárki lehet ez a Mitchell. Állítólag ezután el is tűnt egy időre, és amikor megkerült, nemigen emlékezett vissza arra, ami vele történt. Mondja, Gene, normális az az ember? Nem véletlenül kérdezem. Sok olyat láttam, akik visszatértek Indokínából, és nem teljesen épek agyilag. Lehet bízni abban, amit mond?

- Tökéletesen megbízható - felelte Kozesznyk, és kiszállt a lefékező kocsiból. Kifizette a fuvart, kézbe kapta mindkettőjük csomagját, dacára annak, hogy Carla tiltakozott ellene. - Majd megismeri. Én már találkoztam vele is, Lubinskyvel is. Szerintem ők mondanak igazat, és nem Quintano. De amíg bizonyítékokat nem tudunk felmutatni, addig mindenki egyformán gyanús.

Unalmas repülőút volt. Carla alig várta, hogy Salt Lake Citybe érkezzenek. Gene Kozesznyk egykedvűen tűrte az unalmat, olyan embernek látszott, akit semmi sem zökkent ki a maga megszokott állapotából. Többnyire szunyókált mellette, de a nő sejtette, hogy ez csak álca, ami alatt a férfi keményen gondolkodik. Nem is csalódott ebben, mert amint a gép földet ért a mormon fővárosban, társa teljesen éberen kezdett mozogni. Bérelt kocsi várta őket a repülőtér parkolójában, és azonnal elindultak kelet felé, az Uintah fennsíkjára. Carla törődött volt a fél éjszakán át tartó repüléstől, de Kozesznyk szemmel láthatóan sokkal jobban bírta a strapát. Mire megérkeztek Moon Lake Lodge-ba, késő délelőtt volt, és egyenesen az Edwin Cole repülőtérre hajtottak.

Szerencséjük volt, Cliff még nem szállt fel. Éppen felkészítette a gépet az útra, az utolsó drillt végezte a *Boeing 707*-esen, és a pilótafülkéből látta a reptérre bekanyarodó kocsit. Szólt Bart Maldennek, a másodpilótájának, hogy folytassa az ellenőrzést, és kikászálódott az üléséből. Mire a kék Chevrolet megállt a fő épület előtti parkolóban, már lent is volt a lépcső alján. Sejtette, hogy őt kereshetik.

A jövevények kiszálltak, és egyenesem a feléjük tartó férfi elé siettek.

- Clifford Mitchell vagyok, a *Dakota Wings Air Charter* igazgatója és vezető pilótája - nyújtotta a kezét Cliff először a nőnek, aztán a kíséretében lévő férfinak. - Mi ketten mintha már találkoztunk volna - nézett az alacsony férfira.

- Eltalálta. Eugene Kozesznyk, FBI-nyomozó vagyok, ő pedig Carla Fontaine hadnagy, a New York-i rendőrségtől - viszonozta a bemutatkozást Gene, és keményen, bizalomgerjesztően megszorította Cliff kezét. - Remélem, nem zavartuk meg valamiben?

- Voltaképpen indulófélben voltam, ha tíz perccel később érkeznek, már csak a hűlt helyemet találják - mosolygott Cliff. - New Mexicóba indulok, de ha akarják, elhalaszthatom a felszállást egy-két órával. Annyi késés nem oszt és nem szoroz, a szállítmányom nem sürgős. De ma mindenképpen el kell indulnom. - Dzsekije zsebéből egy cigarettát húzott elő, és a gyakorlott dohányosok ügyes mozdulatával, fél kézzel gyújtott rá, majd az öngyújtót visszacsúsztatta ugyanabba a zsebbe. - Hadd találjam ki, mi járatban vannak: a Quintano-ügy miatt jöttek. Nem tévedek?

- Egyáltalán nem - felelte Carla, és a férfi alaposan megnézte magának a csinos, kisportolt testalkatú, vonzó nőt. - Hol beszélgethetnénk nyugodtan?

A férfi hátratolta ellenzős pilótasapkáját, és megvakarta a fejét. Sejtette, hogy az alatt egy-két óra alatt, amennyivel az imént mondta, hogy elhalaszthatja a felszállást, nem fognak végezni. Pár pillanatig tétovázott, és ezalatt az idő alatt felmérte, kit küldhetne el maga helyett, de rájött, hogy egyetlen szabad pilótája sincs a jelen pillanatban. Hirtelen ötlete támadt.

- Feltételezem, hogy egy ilyen ügyben nem lehet két-három szóban végezni. Tehát önök több napi ittmaradásra készültek fel. - A két vendégre pillantott, és rokonszenvesnek találta őket. - Mit szólnának hozzá, ha felajánlanám, hogy tartsanak velem? Amint felszálltunk, és a gép eléri a repülési magasságot, beszélgethetünk. Nos?

Carla és Gene kérdőn néztek egymásra, majd mindketten vállat vontak. Végül is mindegy volt. A nő beleegyezően bólintott.

- Rendben van. Mikor térnénk vissza?

Cliff az órájára pillantott.

- Most tizenegy óra. Ha azonnal felszállunk, másfél óra múlva Albuquerque[214]-ben vagyunk. Kirakodunk, visszafelé semmilyen szállítmány nem várható. Tankolunk, esetleg várni kell a felszállási engedélyre, de nem hiszem, hogy fél hat-hatnál későbben érnénk vissza. Megfelel maguknak?

- Tökéletesen - mondta Kozesznyk. - Pedig eléggé elgémberedtem már a sok repüléstől. De azt szokták mondani: kutyaharapást szőrével. Felőlem mehetünk. Carla? - nézett a társnőjére, és az bólintott. - Akkor induljunk.

Pár perccel később a hatalmas gép teljes erővel nekifutott a betonszalagnak, elszakadt a földtől, rézsútosan magasságot nyerve felemelkedett, és délkelet felé fordult. Carla és Gene a rakodótérben meghagyott két sor ülés első sorában ült, bekapcsolt biztonsági övvel, és arra vártak, hogy Mitchell, ígéretéhez híven, csatlakozzon hozzájuk. Alattuk, ahogyan az ablakon kinéztek, a Colorado-fennsík kietlen, kopár hegyvonulatai hullámzottak.

Nem kellett sokáig várniuk. Kinyílt a pilótafülke ajtaja, és kilépett Cliff. Barátságosan mosolygott két utasára, és egy kézmozdulattal jelezte, hogy kiszabadíthatják magukat a biztonsági öv fogságából, majd melléjük telepedett. Kozesznyk elnyomott egy ásítást, és egyenesen a tárgyra tért.

- Mióta ismeri Mark Lubinskyt?

---

[214] Új-Mexikó fővárosa

- Gyermekkorom óta - felelte a pilóta. - Helyesebben szólva, ő ismer engem azóta. Apám tanítványa és beosztottja volt a Csendes Óceánon, remek pilóta. 1947-ben Palesztinába ment, és bábáskodott az új állam, Izrael megalapításánál. Egyike volt az izraeli légierő legelső pilótáinak. 1967-ben már tábornok volt, Ezer Weizmannak, a légierő akkori főparancsnokának a helyettese. Négy évvel ezelőtt, a yom kippuri háború idején, elvesztette a családját. Tavaly tért vissza az Egyesült Államokba, azóta a helyettesem, de voltaképpen ő intéz szinte mindent a vállalatnál és a repülőtéren. Pótolhatatlan ember.

Kozesznyk már ismerte Lubinsky élettörténetét, de Carla Fontaine szaporán jegyzetelt. Maga sem tudta volna megmondani, miért kelt benne jó érzést az, amit hall. Egyre inkább az volt a meggyőződése, hogy ebben a mocskos ügyben Mitchellnek és Lubinskynek van igaza. De azt már rég megtanulta, hogy ne bízza magát az első benyomásra.

- Mondja, Mr. Mitchell, hol tartózkodik most Mark Lubinsky? - kérdezte, és megpörgette az ujjai között a ceruzát.

- Jelen pillanatban éppen Venezuelában van - felelte Cliff. - Meghánytuk-vetettük magunkban a dolgot, és úgy véltük helyesnek, hogy egyelőre elfogadjuk Quintano ajánlatát. Mindeddig semmi sem történt, az üzlet tisztának tűnik, de nekünk az az érzésünk, hogy már nem sokáig. Quintano annak idején be akarta fúrni magát Moon Lake-be, és amikor nem sikerült neki, felpiszkálta Patricia Duncant, hogy úgymond leleplező cikkeket írjon a nálunk folyó „protekcionizmusról". Le akarták járatni apámat és a vállalatot. Nem sikerült, hála Paul Harrisnek, a *UDB* akkori igazgatójának. De nem hiszem, hogy ennyi idő után lemondtak volna a piszkos tervükről. Most arra várunk, hogy Quintano azt higgye, behúzhatott a csőbe. Meggyőződésem, hogy előbb vagy utóbb tényleg felkerül valamilyen kábítószer az egyik szállítmánnyal a gépünkre. Ezért is tettünk feljelentést.

- Helyesen cselekedtek - mondta Kozesznyk. - De mi van akkor, ha a vámhatóság feltartóztatja a szállítmányt? Tisztában van azzal, Mr. Mitchell, mekkora kockázatot vállaltak? Elkobozhatják a gépet, Lubinsky börtönbe kerülhet, és időbe telik, amíg tisztára mossák magukat. Egyetért velem?

- Teljes mértékben, Mr. Kozesznyk - mondta Cliff. - De nem volt más választásunk. Ha visszautasítjuk az üzletet, Quintano más módon igyekezett volna ártani nekünk. Azt gondolom, a feljelentés, amit tettünk ellene, valamilyen fedezetet nyújt. És maga a tény, hogy önök most itt vannak velem, ugyanezt bizonyítja. Magánnyomozást mi nem tudunk végezni, ez nem is a mi feladatunk, és azt hiszem, ha belevágtunk volna, még nagyobb lenne a ránk leselkedő veszély. Hallottam már róla, hogy Quintano nem bánik éppen kesztyűs kézzel azokkal, akik keresztbe tesznek neki. Szerintem sötét, alvilági alak, aki semmitől sem riad vissza. De most mondja meg nekem maga, Mr. Kozesznyk, hogyan cselekedhettünk volna másképpen?

- Sehogyan sem, hiszen éppen az előbb mondtam. Miss Fontaine és én azért vagyunk itt, hogy segítsünk. - Kinézett az ablakon, és hirtelen másra terelte a szót. - Tulajdonképpen irigylem magát, Mr. Mitchell. Gyerekkori álmom volt a repülés. Nem voltam eléggé kitartó. De azóta is sóvárogva bámulom a repülőgépeket, és szívesen belebújnék egy pilóta bőrébe.

Cliff elnevette magát.

- Nincs ezen semmi irigyelnivaló. Ugyanolyan szakma, mint akármi más. És nem is veszélytelen. Ráadásul költséges. Higgye el nekem, néha bánom, hogy kamaszkoromban nem hallgattam apámra, és nem tanultam ki valami mást. Két kisfiam van, a feleségem a *KULC* tévétársaságnál dolgozik. Nem vet fel minket a pénz. De abban igaza van, hogy lehet szeretni

a repülést. - Az órájára nézett. - Hamarosan itt kell hagynom magukat, bocsássanak meg. Közeledik a leszállás ideje, a kabinban a helyem.

- Tegye csak, amit tennie kell - mosolygott Carla - mi megleszünk addig.

Cliff felállt, és eltűnt a keskeny ajtó mögött. A két nyomozó újra becsatolta a biztonsági övet, és nyugodtan várták a leszállást. Kozesznyk a nőre pillantott.

- Mi a benyomása, Carla?

- Eddig nagyon jó, de azért óvatos vagyok - felelte a rendőrnő. - Azt hiszem, Mitchell feddhetetlen ember, és a vállalata mentes mindenféle kétes üzlettől. Nem hiszem, hogy én másképpen cselekedtem volna a helyében. Mondja, Gene, maga hisz benne, hogy elkaphatjuk Quintanót?

- Nekem is megvan a magam óvatossága, Carla. Csak azt hiszem el, amit a markomban tartok. Néha még azt sem. De hajlok arra, hogy tényleg Mitchellnek és Lubinskynek van igaza. Mindenesetre megteszem, ami tőlem telik, hogy tisztázzam ezt a dolgot. Most már csak abban kell reménykedni, hogy ha valóban jön egy drogszállítmány Kolumbiából valamelyik géppel, nem akad egy túlbuzgó vámtiszt, aki beleköp a levesbe. És azon töröm a fejem, ha tényleg lesz ilyen szállítmány, hogyan bizonyítjuk rá Quintanóra, hogy benne van a keze. De ez már az ügy következő fokozata. Jobb, ha sorjában megyünk. - Kipillantott az ablakon. - Úgy nézem, megérkeztünk.

A gép ebben a pillanatban döccent rá alig észlelhetően a kifutópályára, és egyre lassulva gurult tovább, bekanyarodott a kijelölt helyre, és simán leállt. A sugárhajtóművek sivítása egyre halkabb lett, majd teljesen megszűnt. Ismét kinyílt a pilótafülke ajtaja, kilépett Cliff, majd mögötte Bart Malden és a navigátor.

- Jöjjenek - intett a férfi - igyunk meg egy kávét. Nagyon jól főzik itt, Albuquerque-ben.

Idegesen csörrent a telefon. Jim álomittasan nyitotta ki a szemét, és az órára nézett. Korán volt még, de a félig leeresztett redőny résein kívül már majdnem nappali fény ragyogott. Alig múlt hajnali öt óra. Kelletlenül vette fel a kagylót.

- James Swifteagle - szólt bele álomtól rekedt hangon.

- Bocsásson meg, Mr. Swifteagle, hogy ilyen hajnali órában zavarom - hallatszott a vonal másik végéről egy ismeretlen, de kellemes zöngéjű női hang - az a helyzet, hogy elnéztem az időpontot. Tegnap este akartam hívni, de elmaradt. A nevem Alice Carpenter, a bostoni Harold Rush könyvkiadó szerkesztője vagyok. Tényleg nem zavarom?

Jim a mellette alvó Laurára pillantott. Az asszony fel sem ébredt a telefon csengésére, de a férfi nem akarta zavarni. Halkan szólt bele a kagylóba.

- Tartsa egy pillanatig a vonalat, Miss Carpenter, lemegyek a nappaliba. A feleségem alszik.

- Sajnálom, Mr. Swifteagle - mondta a nő - tényleg nem most kellett volna alkalmatlankodnom. Visszahívom később. - Ezzel le is tette, még mielőtt Jim ellenkezhetett volna.

A férfi bambán meredt a kezében lévő kagylóra. Ugyan, mi lehetett ennyire sürgős a kiadónak? Hónapok óta szinte semmit sem hallott felőlük, és hiába várta, hogy jelentkezzenek. Az elküldött kéziratot sem méltatták még arra sem, hogy legalább egy válaszlevelet írtak volna: kell-e nekik, vagy sem. Jim már félig-meddig lemondott róla, pedig sok munkája, rengeteg álmatlan éjszakája feküdt ebben a tanulmányban.

Az észak-amerikai indián törzsek életéről, kultúrájáról írott könyv szívügye volt. Lehetősége szerint igyekezett segíteni a még megmaradt embereken, akik szétszórva éltek Alaszkában és az Egyesült Államok és Kanada északnyugati vidékén. Amióta itt élt és tanított Anchorage-ban, sok olyasmit tapasztalt, ami egyáltalán nem tetszett neki. A mamutvállalatok, elsősorban az *EXXON*[215] terjeszkedése lassan még arról a kevés területről is kiszorították az indiánokat, eszkimókat, amely még megmaradt nekik, és hanyagságukkal, környezetszennyező tevékenységükkel veszélybe sodorták az élővilágot. Jim nem volt annyira naiv, hogy azt higgye, egyetlen könyvvel meg tudja változtatni ezt a folyamatot, de abban azért hitt, hogy ha kitartóan dolgozik, talán a közvélemény felfigyel rá.

Újságcikkekkel, rádiós interjúkkal is igyekezett alátámasztani a tevékenységét, és újabban állandó riportműsort is szerkesztett az egyik tévétársaságnál. Ez a fórum volt a kedvence. Néha meghívott a stúdióba egy-egy nevezetesebb közéleti személyiséget, és az igyekezete kezdett gyümölcsöt érlelni. Ez leginkább abban nyilvánult meg, hogy lépten-nyomon megállították az utcán, ismeretlen emberek szólították meg, és gratuláltak neki a bátorságához.

Erre bizony szüksége is volt. Akadtak szép számmal olyanok, akik enyhén szólva rossz szemmel nézték, hogy olyasmibe üti az orrát, ami szerintük nem az ő dolga volt, és kapott már burkolt fenyegetéseket levélben, telefonon. De nem törődött velük. Hivatásának érezte, hogy néprajzkutatóként és egyetemi tanárként a tőle telhető legtöbbet tegye az indiánokért és az eszkimókért.

A korai telefon teljesen kiverte a szeméből az álmot. Ma mindketten szabadnaposak voltak, Laurának sem kellett bemennie a munkahelyére, és pihenni akartak. Kiballagott a konyhába, feltett egy kávét, és mialatt várta, hogy kifőjön, leült az asztal mellé. Rágyújtott, elgondolkodva nézte a cigaretta kékesen bodorodó füstjét, és hirtelen úgy érezte, nagyon hiányzik neki a szülőföld, Utah állam, Moon Lake. Nem is emlékezett rá, mikor járt utoljára otthon. Alig tudott valamit a Mitchell családról, ritkán leveleztek. Vajon hogy vannak a nevelőszülei? Elszégyellte magát, amiért ennyi ideje nem adott magáról életjelt. És azonnal el is határozta, hogy a közelgő nyári szünetben meglátogatja őket. Kíváncsi volt Cliffre is. Róla még kevesebbet tudott, csak annyi hírt kapott még tavalyelőtt, hogy öccse hazatért Vietnamból, és ismét repül. Volt egy kellemetlen érzése Cliffel kapcsolatban. Képtelen volt megmagyarázni magának, mi is ez az érzés, csak éles indián ösztöne sugallta, hogy a fiú bajban lehet.

Hangos sistergéssel folyt ki az illatos kávé, és Jim felriadt merengéséből. Alig félóra telt el a telefon csörgése óta, de neki az volt a benyomása, mintha már órák óta ébren lenne, és amikor kinézett a konyha ablakán, elcsodálkozott, hogy mennyire világos van. Még most sem szokta meg az alaszkai fehér éjszakákat. Mintha felborult volna a világ rendje azzal, hogy nyáron még éjfélkor is alkonyi derengés uralkodik az égen, télen pedig koromsötét éjszaka van naphosszat. Pedig tudta, hogy ez így van rendjén a Sarkkör közelében.

Kitöltött magának egy csésze kávét, és visszaült előbbi helyére. Mialatt a kesernyés italt kortyolta, az ablakon keresztül nézte a távoli hegyek csúcsain sziporkázó hópaplant, és arra gondolt, hogy minden nehézség ellenére is szeret itt élni, Alaszkában. Laura alkalmazkodó feleség volt, soha nem tett egyetlen megjegyzést sem, de Jim tudta, hogy a felesége nem érzi magát annyira otthon ezen a vidéken, mint ő maga. „Talán mégis el kellene költöznünk innen” - gondolta ki tudja hányadszor. Gyermekük nem született, Laura meddő volt. Sajnálta a nőt, mert tudta, hogy mennyire szeretne egy bébit, és ő maga is gyakran gondolt rá, mennyire üres

[215] Az egyik vezető amerikai olajtársaság

így az életük. Arra is gondoltak már, hogy örökbe fogadnak egy gyermeket, de eddig nem döntötték el véglegesen. Laura is, Jim is utálták a sok bürokratikus hercehurcát, amivel ez járt volna, de azért időnként újra meg újra szóba került a dolog.

- Addig kellene megtennünk, amíg nem vagyunk túl öregek - mondta nemrégiben az asszony. - Most még volna energiánk felnevelni, de mi lesz néhány év múlva? Nem szeretnék ugyanabba a hibába esni, amelybe olyan sokan beleesnek, hogy a hivatásuk rabjaivá válnak, és mire odáig jutnak, hogy gyermeknevelésre gondoljanak, már túl késő.

Jim igazat adott neki, de a mindennapok szürke taposómalma, az állandó elfoglaltság mindig háttérbe szorították ezt a kérdést. Most, hogy itt ült a konyhában, és a kávét kortyolgatta, újra eszébe jutott ez, és arra gondolt, hogy a sors igazsága is azt követeli: fogadjanak örökbe egy árva gyermeket, és becsülettel neveljék fel, ahogyan őt magát is felnevelte Barbara és Bob Mitchell. Adósnak érezte magát, és tudta, ezt a fajta adósságot csak így róhatja le. Hiszen oly sok gyermek veszíti el a szüleit. Mindnek nem adhat melegséget, családi hátteret, biztonságot, de ha becsületes akar lenni, és nem csak elméletileg akarja segíteni a bennszülötteket, akkor az a legkevesebb, hogy megteszi ezt a lépést.

Halk lépteket hallott a háta mögötti lépcsőn. Megfordult, és Laurát látta, amint lefelé ballag. Az asszony szeme álmosan pislogott bele a reggelbe, hosszú barna haja kissé kócosan hullott a vállára, steppelt kék pongyoláját fázósan húzta össze magán.

- Régóta ébren vagy? - kérdezte, és leült Jimmel szemben. A férfi felállt, töltött még egy csésze kávét, és a felesége elé tette.

- Öt után csörgött a telefon - felelte. - Nem akartalak felébreszteni, de mire lejöttem ide, már lelették.

- Ki volt az? - érdeklődött Laura.

- Valami Alice Carpenter, Bostonból. Azt mondta, a Harold Rush kiadó szerkesztője. Elnézhette az órát - nevetett - nem vette számításba, hogy itt még hajnal van. Azt mondta, később visszahív.

Laura kedvesen elmosolyodott, és átnyúlt az asztal fölött, hogy megfogja a férje kezét. Tekintetéből bizakodó öröm sugárzott Jim felé.

- Végre - mondta. - Éppen ideje már, hogy komolyan foglalkozzanak a könyveddel. Rossz volt nézni is, mennyit robotoltál rajta. És igazán jó könyv lett belőle. Megérdemled, hogy kiadják, és nem csak ennyit érdemelsz. Az amerikai közvéleménynek meg kell tudnia, milyen nehéz körülmények között él az a kevés megmaradt *kivalliq* és *inupiaq*[216], aki itt tengődik. Nem elég, ha csak itt, Alaszkában tudnak róla.

Jim nem válaszolt azonnal. Tűnődve nézte a feleségét, és közben egyre az járt az eszében, amin azelőtt gondolkodott, hogy az asszony lejött hozzá a konyhába. Nehezen szánta rá magát, hogy újra szóba hozza a gyermek kérdését, mert tudta, mennyire bántja Laurát a dolog. A nő szinte önmagát vádolta a meddősége miatt. Neki pedig elég gondot okozott, hogy ne éreztesse vele, mennyire hiányzik a családból egy gyermek.

- Igazad van, szívem - mondta, és ismét kitekintett az ablakon. A ház előtt éppen egy sárga iskolabusz húzott el üresen, és ez ismét eszébe juttatta a dolgot. - Laura… Az imént sokat gondolkodtam. Mielőtt lejöttél. Nem vagyunk már fiatalok. Szeretném, ha elgondolkodnál az

---

[216] Alaszkai bennszülött indián törzsek

örökbefogadáson. Meg tudjuk engedni magunknak. És én legalább ennyivel tartozom Bobnak és Barbarának, akik nélkül ki tudja, hol lennék most. Mi a véleményed?

Most Laurán volt a sor, hogy hallgasson. Figyelmesen, nyílt tekintettel nézett szembe a férjével, szeméből őszinte szeretet áradt. Tudta, hogy Jimnek milyen sokat jelentene egy gyermek. Neki is ugyanolyan sokat jelentett volna. Napok óta akarta ugyanezt szóba hozni.

- Nincs mit gondolkodnom, Jim. Ha te is akarod, akkor ma elmehetnénk a gyermekmenhelyre, körülnézni. Legalább nem telik el haszontalanul a napunk.

Egyszerre álltak fel az asztal két oldalán, egyszerre kerülték meg és közeledtek egymáshoz. Amikor a férfi átkarolta asszonyát, megszólalt a telefon. Csak egy felületes, leheletfinom csókra futotta, és Jim már nyúlt is a kagylóért. A füléhez emelte, aztán elkomorodott az arca.

- Értem, anya - szólt bele fakó hangon. - A déli géppel indulunk Salt Lake Citybe. Nyugodj meg, kérlek. Számíthatsz ránk.

Laura tekintete ijedt kérdőjeleket sugárzott a férfi felé. Az letette a telefont, és szomorúan nézett vissza a nőre.

- Apámat baleset érte, kórházban van. Gyere, csomagoljunk össze. Oda kell utaznunk. Anyámnak szüksége van ránk.

Gene Kozesznyk kényelmetlenül érezte magát. Idegesítette a vele szemben ülő ügyvéd, aki maga volt a hivatalos lenézés. Felsőbbrendűsége teljes tudatában igyekezett jogi szakkifejezésekkel ledorongolni ellenfelét. A nyomozó azonban nem emiatt érezte kényelmetlenül magát. Hozzászokott már az ilyen jogfacsarókhoz, és ki tudta cselezni őket. A rossz érzés amiatt kerítette hatalmába, mert érezte, hogy Eric Waltham, és közvetve Roy Quintano ellen nagyon nehéz játszmát kell megvívnia, és a győzelem egyáltalán nem biztos.

Megtörtént az, amire Carlával számítottak, méghozzá nagyon hamar történt meg. Még szerencse, hogy számítottak erre a húzásra. Amikor Mark visszatért Kolumbiából, a rossz időjárás miatt kénytelen volt leszállni a Kirby repülőtéren, San Antonióban. Mintha várták volna, amint a gép földet ért, és odagurult a fő épület előtt kijelölt parkolótérre, fegyveres emberek vették körül a *Boeing*-et, és a legénységet felszólították, hogy felemelt kézzel hagyja el a gépet. Azonnal őrizetbe vették őket, aztán átkutatták a gépet, és két zsákkal tértek vissza. A zsákokban tiszta heroin volt, ötunciás csomagokban. Lubinsky hiába bizonygatta, hogy semmi köze ehhez a két zsákhoz, őt is, és két társát is letartóztatták. Csak a szokásos egyetlen telefonhívást engedélyezték nekik, és Mark azonnal riasztotta Cliffet, aki már tudta, mi a teendője.

Cliff azonnal repülőgépre ült Kozesznykkel együtt, és két óra múlva már San Antonióban voltak. Carla Fontaine jobbnak látta, ha nem tart velük. A férfi nem törődött az időjárással, a heves széllel, a fenyegető tornádóveszéllyel: mennie kellett, hogy legjobb társát, a légivállalat eszét megmentse.

- Azt hiszem, kemény ellenfelünk lesz - mondta Kozesznyk útközben. - Van egy olyan előérzetem, hogy nem lesz könnyű dolgunk Texasban.

- Én sem számítok diadalívre és zenés fogadtatásra - felelte Cliff, és figyelmesen nézte a műszereket - de kutya kötelességem odamenni. A szeme közé akarok nézni annak a Quintanónak, ha ott találjuk.

- Kötve hiszem, hogy ott lesz - vigyorgott Kozesznyk. - Annál sokkal dörzsöltebb pasas. De legalább megtudunk valamit, és óvadék ellenében szabadlábra helyezhetik a barátját. Most ez a legfontosabb.

Gene-nek igaza lett, Quintanónak nyoma sem volt San Antonióban. Csak az ügyvédjével, Eric Walthammel beszélhettek, akit szemmel láthatóan aggasztott a szállítmány sorsa. Voltaképpen ő járt közben a hatóságnál, hogy megfelelő óvadék ellenében bocsássák szabadon Mark Lubinskyt és társait, és a gépet se foglalják le. De az FBI-nyomozót nem lehetett becsapni. Átlátott a szitán, és jól tudta, hogy a jogász egyáltalán nem olyan önzetlen, mint amilyennek mutatkozik.

A pilótáknak csak annyit kellett várakozniuk, amíg a gépet kirakták. Ezt is Waltham „intézte" el, mondván, hogy majd telefonál a megbízójának, és egy *Q Air* gép szállítja innen tovább az árút. A heroinról nem is esett több szó. Aztán a *Boeing* felszállt, Kozesznyk pedig diszkréten odasúgta Cliffnek, hogy lehetőleg maradjon a háttérben, és ne szóljon bele a beszélgetésbe. A férfi megígérte, és kíváncsian várta, hogy mire megy a nyomozó ezzel a minden hájjal megkent ügyvéddel.

- Nos, uraim - mondta szándékos vontatottsággal Waltham - azt hiszem, ezzel meg is volnánk. Az ügyet elsimítottuk, és szerintem nem is lesz komolyabb következménye.

- Téved - morogta Kozesznyk. - Csodálkozom rajta, hogy ügyvéd létére elkerülte a figyelmét egy fontos mozzanat. A *Dakota Wings Air Charter* gépén kábítószert találtak. A vámhatóság jogköréből következik, hogy az esetet jelenteniük kell, annál is inkább, mert a gyanúsítottakat óvadék ellenében szabadlábra helyezték. Azt akarja ezzel mondani, hogy akkor most minden szép és jó, kéz kezet mos, és fátylat rá?

Az ügyvéd meghökkent.

- Már miért ne? A megbízóm, Mr. Quintano eléggé befolyásos ember. És mivel ügyfelekről van szó, azt hiszem, nem lesz nehéz meggyőznöm, hogy járjon közben annak érdekében, hogy az önök légitársaságát ne érje semmilyen kár.

Kozesznyk elfojtott egy káromkodást. Most már viszketett a tenyere, és legszívesebben odasózott volna ennek az elegáns férfinak. De uralkodott magán. Tudta, hogy ha el akarja kapni a nevadait, finoman kell megközelítenie a viperafészket, különben hoppon marad, és ezzel Cliffnek is árt. Még messze volt attól a ponttól, hogy bizonyítani tudja a feltevését, miszerint Quintano nyakig benne van a tiltott drogbehozatalban és kereskedelemben, és ezt a bizonyítékot feltétlenül meg akarta szerezni, függetlenül attól, hogy Cliff és Mark rokonszenvesek voltak neki és Carlának.

Tettetett nyugalommal cigarettára gyújtott, és olyan hangon válaszolt, mintha az ügyvéd lekötelezettje lenne. Közben a szeme sarkából a távolabb ülő Cliffre sandított, aki tágra nyílt szemmel leste ezt a furcsa beszélgetést, mintha nem értene egészen jól angolul. Valóban úgy tűnt neki, nem ért meg minden szót.

- Ezért, azt hiszem, hálásak lehetünk - mondta higgadtan. - Elvégre egy feddhetetlen vállalatról van szó. De engem azért nagyon érdekelne három apróság. Kérdezhetek? - Nem tudta nem észrevenni, hogy Waltham tágabbra nyitja a szemét, és megrezzen.

- Természetesen, tessék csak - válaszolt az ügyvéd mesterkélt előzékenységgel.

- Nos, először is: furcsának tartom, hogy egy nevadai üzletember jogi képviselője Salt Lake City-i, mint ön, kedves Mr. Waltham. Ennyire gyengék volnának a nevadai ügyvédek? Másodszor: ha fejre állok, sem tudom megérteni, miért nem Mr. Quintano saját légivállalata, a

Q Air szállítja ezeket a szállítmányokat. Az én csökönyös lengyel agyam azt súgja, hogy ha van saját vállalatom, akkor nem dobom ki a pénzt az ablakon, hogy mással szállíttassak. - A nyomozó most már pontosan tudta, hogy az ügyvéd kezdi ugyanolyan kényelmetlenül érezni magát, mint ahogyan ő érezte a beszélgetés elején. Jó nyomon járt. - Harmadszor: Hogy lehet az, hogy éppen a *Dakota Wings Air Charter* gépére csaptak le a vámosok? Mintha fülest kaptak volna. Maga az imént azt mondta, ezek a szállítmányok teljesen rutinszerűek. Ha jól tudom, az eddigi szállítmányok érkezésekor ön nem is volt jelen. Honnan ennyi véletlen? Rossz időjárás, ami miatt nem a cél-repülőtéren száll le a gép, a vámosok pontosan tudják, mire és kire kell lecsapni, pedig ugyanabban az órában három másik gép is érkezett Kolumbiából Kirbybe. És végül megjelenik ön, kedves Mr. Waltham, és nagylelkűen „elrendez" mindent. Maga hogyan gondolkodna a helyemben? - Látta, hogy az ügyvéd izzadni kezd, és feszeng ültében. Elhatározta, hogy legalábbis mára megadja neki a kegyelemdöfést. Ártatlan, majdnem bamba arccal folytatta. - Oh, ezer bocsánat. Három kérdést ígértem, és egy egész halommal zúdítottam magára. Csak arra feleljen, amit lényegesnek talál. Köszönöm szépen. - Ismét Cliffre pillantott, és látta, hogy a pilóta, minden idegessége ellenére, alig tudja magába fojtani a nevetést.

Waltham igyekezett nyugalmat parancsolni magára. Nagyjából Cliffel lehetett egyidős, és meglátszott rajta, hogy a legjobb körökben mozog. Választékos öltözéke, csiszolt modora, sima mozdulatai arról tanúskodtak, hogy ennek az embernek eddig minden sikerült az életben, és hozzászokott, hogy ő diktálja a feltételeket. Bal kezén vékony karikagyűrű csillogott, tehát házas lehetett, és a korából ítélve, nem is olyan régen. Voltaképpen semmilyen külső jel nem mutatta, hogy az ügyvéd mennyire érzi veszélyesnek ezt a beszélgetést, de Kozesznyk jobb emberismerő volt, semhogy bele ne tudott volna látni a vele szemben ülő férfiba.

- Nos, azt hiszem - kezdte megint a kedvenc szófordulatával Waltham - meg tudom magyarázni mindazt, ami érdekli, Mr. Kozesznyk. Bármennyire is lenézi a véletleneket, itt mégis azzal állunk szemben. Merő véletlen az, hogy Mr. Quintanót képviselem. Irodám van San Franciscóban, mint ahogy neki is. Onnan az ismeretség és az üzleti kapcsolat. A második kérdésére is tudok válaszolni. A *Q Air* jelenleg teljes kapacitásával egy nagyon fontos állami megrendelésnek tesz eleget. Erről nem adhatok részleteket, az ügy szigorúan bizalmas. Mi is volt a harmadik kérdése? - igyekezett utánozni a nyomozó stílusát, de meglehetősen ügyetlenül csinálta. - Ja, megvan. A vámosok. Nos, tényleg „fülest" kaptak, ahogyan ön mondta. Nem konkrétan a *Dakota Wings Air Charter*-re vonatkozott. Szúrópróbaszerűen vizsgálták át a gépet. Megint csak a véletlen. Kielégíti a válaszom?

Kozesznyk egy utolsót szívott a cigarettájából, és szándékosan rosszul nyomta el, hogy minél tovább füstöljön, és büdösítsen az ügyvéd orra alá. Észrevette a futó fintort Waltham arcán, de nem törődött vele. Felállt.

- Mondjuk, hogy kielégít. Egyelőre. Mint ön is tudja, Mr. Quintano és Mr. Mitchell között van egy csekélyke ellentét. Ezért vagyok itt, és itt is maradok mindaddig, amíg ezt az ellentétet el nem egyengetem valahogyan. Túl régi ez az ellentét, és túl mély a gyökere. Mint említettem, lengyel származású vagyok, az őseim földművesek voltak, és a családunkban az a mondás járta: ha jól akarsz aratni, szánts mélyen. Hát én megfogadtam a tanácsot. Nagyon mélyen fogok szántani. Kiforgatom azokat a gyökereket a talajból. Kerül, amibe kerül, elvégre FBI-nyomozó vagyok, ez a szakmám, és most ez a feladatom is. A viszontlátásra, Mr. Waltham. Jöjjön, Cliff, repüljünk vissza Moon Lake-be. - Hidegen kezet fogtak, és kimentek az irodából. Az ajtóban Kozesznyk megtorpant, és visszaszólt az ügyvédnek. - Még egy véletlent fedeztem fel: magának, kedves Mr. Waltham, egészen véletlenül itt, San Antonióban is van

irodája. Méghozzá szép, kényelmes iroda. Ja, és kérem, ha találkozik Mr. Quintanóval, adja át neki Patricia Duncan üdvözletét. Örülni fog neki.

Ahogy közeledett a tél, úgy lett egyre rosszabb Bob állapota. A balesetet kiheverte ugyan, de a hideg idő beálltával egyre romlott a kedélye, és a csontjai hasogattak. Barbara lassan már nem tudta, hogyan és mit tegyen, hogy az idős férfinak a kedvében járjon. Igyekezett kényelmesebbé tenni az életét, éjjel dolgozott, amikor Bob már mélyen aludt az erős altató hatására, nappal pedig a közelében volt, és megpróbált beszélgetni vele, felvidítani, elfeledtetni vele a betegségét. De nem ment könnyen.

Azon az emlékezetes nyári napon Bobnak az a hajmeresztő ötlete támadt, hogy kimegy a repülőtérre. Hetek óta nem volt már ott, és azt mondta, kíváncsi a dolgok menetére, mert Cliff alig avatja be őt abba, ami a *Dakota Wings Air Charter*-nél történik.

- Elvégre még én vagyok a főnök - dohogta, és kiment a garázsba. Beült a régi, rozzant dzsipbe, cifrán káromkodott magyarul, amikor többszöri próbálkozásra is alig gyulladt be a régóta használatlan motor, aztán kihajtott, és elindult.

Barbara félve nézett utána. A férje hónapok óta nem vezetett, állandóan gyógyszereket szedett, a járása bizonytalan volt, de most nem látott semmi veszélyt. Mégis úgy érezte, tennie kell valamit, különben ez a nyakas ember még gépre talál szállni. Gyorsan visszaszaladt a házba, és feltárcsázta a repülőteret.

- Halló, Barry? - kiáltotta a kagylóba, amikor Portland, az ügyeletes diszpécser felvette a telefont.

- Igen, én vagyok, Mrs. Mitchell. Mit tehetek önért? Hogy van Bob?

- Jól van, sőt túl jól. Éppen emiatt telefonálok. Útban van a reptérre a terepjáróval. Kérem, nézzen utána, nehogy valami baja essen. Tudja, mennyire beteg…

- Persze, legyen csak egészen nyugodt, Mrs. Mitchell. Rajta lesz a szemem. - És ezzel letette.

Barbara megnyugodva akasztotta vissza a konyhai telefont a villára, és körülnézett. Az ebéd készen volt, mosogatnia sem kellett, így elhatározta, hogy felmegy a szobájába, és átnézi a tegnap éjjel írt anyagot. Közben benézett a gyerekekhez. Henry nyugodtan játszott, a kis George pedig édesen aludt a rácsos ágyban. Megdobbant benne a nagymama-szív, és mosolyogva kacsintott Henryre, aki felnézett rá. Az ujját a szája elé tette, jelezvén a kisfiúnak, hogy maradjon csendben, és halkan becsukta az ajtót, aztán megindult fölfelé a lépcsőn.

Alig ért fel, amikor újra megszólalt a telefon. Barbara azt gondolta, Jessica telefonál, és nyugodtan vette fel. Aztán elsápadt, és szédelegve az ajtófélfának dőlt, amikor meghallotta Portland hangját.

- Ne haragudjon, Mrs. Mitchell - mondta Barry zavartan - nem akartam zavarni, de… Ide tudna jönni?

- Megyek - nyögte Barbara, és majdnem leejtette a kagylót. Szinte vakon tapogatózva tette vissza, és lesietett a garázsba. A gyerekekről teljesen meg is feledkezett.

Rossz sejtelem gyötörte, és ez a sejtelem még rosszabb bizonyossággá vált, amikor megérkezett. Bobot összetörve, véresen találta, a reptér orvosa tett-vett körülötte. Mint egy valóra váló lázálom, úgy tárult Barbara elé a valóság: a férje elvesztette az uralmát a kocsi felett, és nekihajtott egy betonfalnak. A mechanikusok már készítették az egyik mentőhelikoptert, hogy elszállítsák Salt Lake Citybe. Az orvos gondterhelt arccal fordult Barbarához.

- Alaposan kihímezte magát a férje. Mindkét lába eltört, és van három törött bordája is. Amennyire lehetett, rögzítettem, ennél többet itt már nem tehetek. Magánál van, de sokkos állapotban. Ne féljen, túléli. Vele akar menni?

- Szeretnék, ha lehet - felelte az asszony, és azon gondolkodott, kire hagyhatná a gyerekeket. Eszébe jutott, hogy a szomszéd lány, Dora Chester a múltkor szólt neki, hogy szívesen vállalná a gyerekek gondozását, ha szükséges. Be sietett az irodába, és tárcsázott.

Szerencséje volt, a lányt otthon találta. Hamarjában elmagyarázta neki, mi a helyzet, aztán lecsapta a kagylót, és kisietett, mert hallotta, hogy a helikopter motorja már működik. Egyetlen pillanatra eszébe jutott, hogy a mai napját szinte kizárólag a telefon irányítja. Milyen furcsa… Ez a zsarnok készülék teljesen uralja az emberek életét, diktálja a tempót, híreket továbbít. Hol jókat, hol rosszakat… Az utóbbi időben inkább rosszakat.

Aztán már csak zavarosan emlékezett az eseményekre. A zakatoló repülés idegesítette, Bob állapota aggasztotta. A Millcreek kórházban azonnal a traumatológia műtőjébe vitték a sebesültet, és attól a pillanattól kezdve nem is látta Bobot majdnem négy óra hosszat. Magába roskadtan kuporgott egy fakó színű padon, vagy ide-oda téblábolt a folyosón, időnként az automatához ment, és legalább három kávét megivott. Közben haza telefonált, Jessica már otthon volt. Legalább ez megnyugtatta, és hálát érzett Dora iránt, amiért vigyázott Henryre és George-ra.

Visszatért a padra, leült, és magában tépelődött. Miért ilyen szerencsétlen? Miért kell Bobnak annyit szenvednie? Nem elég, hogy Alzheimer-kóros, most még ez is? Bár ez a baleset éppen a betegségének a következménye. „Ej, te konok ember…” - korholta magában a férjét - „hát sohasem lesz nyugtod?” És közben arra gondolt, milyen kínokat, mennyi keserű megpróbáltatást tartogathat még számára a sors. Hiszen talán nem is olyan sokára megnyugszik a férje, örökre… Maga elé meredt, és hagyta, hogy kicsurranjanak a könnyei. Nem magát, még csak nem is Bobot siratta. Hanem ezt az egész, lemondásokkal és gondokkal teli életet, amelyet magukra vállaltak. Olyan ösvény volt ez, amelyen nem lehetett sem megállni, sem visszafordulni. Csak menni lehetett, előre, mindig csak előre, többé-kevésbé felkészülve arra, hogy a következő kanyarban újabb próba várhatja őket.

Észre sem vette, hogy megállt mellette valaki. Annyira el volt merülve a gondolataiban, hogy csak hosszú másodpercek múlva látta meg az illető könnyű, fehér cipőbe bújtatott lábát. Apró női láb volt, és amint Barbara lassan felemelte a tekintetét, egy alacsony termetű, csinos, mosolygós nővért látott maga előtt. A fekete szemekből meleg együttérzés sugárzott felé. Akaratlanul is leolvasta a nő nevét a köpenyén fityegő kitűzőről: Dolores Waltham.

- Segíthetek valamiben, asszonyom? - kérdezte kedvesen a nővér. - Akarja, hogy hozzak egy kávét vagy egy teát? - A hangja bársonyosan bizalomgerjesztő volt.

- Köszönöm, nem kérek - hárította el Barbara, és igyekezett visszamosolyogni a nőre. - Már egy hordóval megittam. Hanem telefonálnom kéne, és nincs apróm. Ki tudna segíteni egy negyeddollárossal? A fiamat szeretném felhívni Anchorage-ban. Tudja - folytatta tétován, mert nem volt biztos benne, hogy a kis ápolónőt érdekli-e - van egy fogadott fiam, aki a *UAA*[217]-n tanít. És van egy édes fiam, aki pilóta. Mint az apja… Akit most műtenek…

- Á, semmiség, jöjjön csak velem az irodába, onnan telefonálhat - invitálta Dolores.

---

[217] University of Alaska Anchorage - az Anchorage-i Alaszkai Egyetem

Felhívta Jimet, aki megígérte, hogy még aznap délben hazarepül Laurával együtt. A repülőtérről egyenesen a kórházba jöttek, addigra a műtétnek is vége volt, és egy rövid pillanatra benézhettek az összevissza gipszelt és pólyált Bobhoz, aki, mint valami furcsa bogár a rovargyűjteményben, mindenféle súlyokkal és zsinegekkel kifeszítve feküdt az ágyában.

És most majdnem itt a tél. A törések, zúzódások begyógyultak, de Bob állapota tovább romlott. Mogorva lett, és egyre feledékenyebb. Már akkor furcsákat mondott és kérdezett, amikor hazaszállították a kórházból. Cliffet megkérdezte, mikor kell visszatérnie Vietnamba, Jessicára pedig úgy bámult rá, mint egy idegenre.

- Ki ez a nő? - kérdezte Barbarától, amikor kettesben maradtak. - És mit keres a házban az a kisgyerek?

- Jaj, kedvesem, ez a nő Jessica, a menyed. Nem emlékszel? Cliff felesége. És az a kisgyerek az unokád. Henry. A másik, George is az unokád. Hiszen tudod…

Bob nem tudta, de a betegek jellegzetes ravaszságával úgy tett, mintha már értené. Gondterhelt arccal bámult maga elé, naphosszat könyveket lapozott, vagy a tévét nézte. Szólni alig szólt, az étvágya sem volt jó. Hálaadáskor, amikor Jimék ismét haza látogattak, megint úgy tűnt, nem tudja, kivel van dolga. Akkorra már tudott járni, botra támaszkodva mászkált egyik szobából a másikba.

A nagy meglepetés a kis Hope volt. Laura diszkréten elmesélte Barbarának, hogy örökbe fogadtak egy árva *denendeh*[218] kislányt, és a Hope[219] nevet adták neki. Csodálatos gyermek volt, eleven fekete szemeiben állandó mosoly bujkált. Másfél éves lehetett, arányos, kecses, szép arcú gyermek. Kékesfekete haja sima zuhatagban omlott a vállára. Arcban még hasonlított is Jimre, akárki azt hihette volna, hogy a saját gyermeke.

Még Bob is felfigyelt a kislányra, tetszett neki, hogy az teljesen fesztelenül viselkedik vele is, a két másik gyerekkel is. Félénken az ölébe vette, beszélt hozzá, Hope pedig azzal a kedves áhítattal figyelte, amely csak a gyermekekre jellemző.

- Tetszel nekem, kicsi Hope - babusgatta a kislányt. - Biztosan a dédnagyapádnak, Fürge Sasnak is tetszel. Így van?

A többiek összenéztek. Ez volt az első eset, hogy olyasvalakit emlegetett élőként, aki már rég nem volt közöttük. Jim tekintete találkozott Barbaráéval, aztán Cliffre pillantott, és mindhárman tudták, mit jelent ez. Bob lassan elvesztette a realitás érzetét, és, ha nem is önként, egy olyan zárt világba vonult vissza, amelyben senki más nem találta fel magát. Elboruló tudatában nem tett különbséget élő és holt között, számára mindenki, akivel valaha találkozott, élt.

Máskor Edwin Cole-t emlegette, és amikor Mark Lubinsky meglátogatta, tőle is megkérdezte, még mindig az *Enterprise*-on szolgál-e. A férfi ráhagyta, mire Bob kitört:

- Azt hiszed te is, hogy teljesen hülye vagyok? Ebben a korban már nem lehetsz aktív pilóta, legalábbis nem a légierőnél. Miért akarsz átejteni te is?

Rá kellett hagyni. Reménytelen dolog volt megmagyarázni az idős férfinak, hogy mi is történik körülötte.

---

[218] Kanada északnyugati vidékén élő indián törzs

[219] Remény

Aztán eljött a Karácsony, és ismét együtt volt az egész család, kivéve Jiméket, akik ezúttal nem tudtak eljönni. Viszont eljött Philo Farnsworth és Millie, és egy ideig úgy tűnt, békesség és nyugalom van végre a Mitchell-házban. A Szenteste hangulata magával ragadta a jelenlévőket, meghatottan és áhítattal énekelték a megszokott karácsonyi énekeket, Barbara és Jessica vacsoraremeke mindenkinek ízlett, és még Bob is közelebb került a társasághoz. Jókedvű volt, tréfálkozott, látszólag tiszta értelemmel beszélgetett mindenkivel, és kényeztette az unokáit.

- Meglátjátok, tavasszal megint kirándulunk a Remetelakhoz - ígérte mosolyogva. - Ha minden jól megy, és nem hasogat a lábam. Vagy majd te elviszel kocsival - nézett Cliffre.

- Még sok idő van tavaszig, apa - felelte a fiatalember. - Egyelőre olyan hideg van, hogy a tó is befagyott. Repülni is alig lehet.

Már majdnem éjfél volt, az asszonyok leszedték az asztalt, a gyerekek már rég aludtak. Halkan ketyegett az Edwin Cole-tól örökölt falióra a nappaliban, és a négy férfi nyugodtan beszélgetett egy pohárka bor mellett. Álmosak voltak, de ahhoz is lusták, hogy felálljanak és aludni menjenek. Cliff elfojtott egy ásítást. Philo laposan pislogott, Bob a semmibe bámulva ült a fotelében. Mark, hosszú lábait kinyújtóztatva, kényelmesen hátradőlt a pamlagon, és huncut arccal nézett a többiekre.

- Köszönöm ezt az estét. Nemigen volt ilyesmiben részem. Azt hiszem, erre sokáig fogok emlékezni. - Behúzta a térdét, és nyögve felállt. - Azt hiszem, lassan hazaballagok.

- Szóra sem érdemes, Mark, a családhoz tartozol - kapta fel a fejét Bob, és a botjára támaszkodva ő is felállt. - Ha Isten is úgy akarja, jövőre… - hirtelen megtántorodott, Lubinsky alig tudta elkapni a könyökét. Cliff és Philo is felpattantak.

- Apa, nem érzed jól magad? - kérdezte aggódva Cliff, és a pamlaghoz cipelte az apját. Barbara akkor lépett be a nappaliba, és amikor látta, hogy a férje szederjes arccal csuklik össze, már tudta, hogy nincs tovább.

Jessica telefonált az orvosnak, de mire Dr. Holways megérkezett, már nem volt mit tenni. Komoly arccal tette el a fonendoszkópot, és a családra nézett.

- Sajnálom. Megállt a szíve. Semmit sem tehetek. Részvétem.

Csak álltak némán, magukba roskadva, és nem akarták elhinni, hogy Robert Mitchell nincs többé. A gyász még nem terítette be őket, de a veszteség szele már megcsapta mindnyájukat. Cliff az apját vesztette el, Mark Lubinsky a tanítómesterét és legjobb barátját. Philo és Millie szintén a barátot vesztették el Bobban, Jessica szinte a második apját, akivel néha olyasmit is meg tudott beszélni, amit az édesapjával nem. De a legnagyobb veszteség Barbarát érte. Az asszony végiggondolta a sok szép esztendőt, a szeretetet, amivel egymást övezték, és csak most ébredt rá arra, hogy milyen ember volt a férje. Könnytelen, szárazon égő szemmel fordult a többiekhez.

- Most pihenjetek le. Bobon már nem segít, hogy itt virrasztotok. Majd én mellette maradok erre az éjszakára. - Leült a pamlagra a halott mellé, és abban a pillanatban meg is feledkezett mindenkiről. Tétován simogatta a férje kihűlő kezét, szívében hatalmas űrt érzett tágulni. Észre sem vette, hogy Cliff intésére a többiek csendesen kivonultak a nappaliból.

- Pihenj nyugodtan, kedvesem - suttogta a halottnak. - Én vigyázom az álmodat most is, mint annyiszor… Emlékszel? Most már megnyugodhat a lelked… Jó ember voltál, jó férj és jó apa… És nekem kiváló társam… Balázs… Szerelmem… Talán nemsokára én is követlek oda, ahol most vagy. Még egy kicsit légy türelemmel… A fiaidnak még szükségük van rám, és az

unokáidnak is… Henrynek, George-nak… A kis Hope-nak is… Aludj csak nyugodtan, Balázs…

Másnap délelőtt Robert Mitchellt felravatalozták a kis helyi templomban, és egész Moon Lake apraja-nagyja eljött, hogy lerója a kegyeletét, és kifejezze a részvétét a családnak. Harmadnap pedig, 1978 december huszonhatodikán örök nyugalomra helyezték. Fejfájára csak ennyit írtak:

Robert B. Mitchell, pilóta - 1910-1978. Béke poraira.

A Quintano-ügyre végül is nem került pont. Cliff nem is nagyon bánta ezt, hiszen az apja halála éppen elég megrázkódtatás volt számára, és a légivállalat fenntartása, a repülőtér üzemeltetése olyan feladat volt, amely egész embert követelt. Markra lehetett számítani. Igaz barátnak bizonyult, teljes odaadással dolgozott.

- Tudod, Cliff - mondta egy alkalommal - én annak örülök, hogy szegény apád nem volt tanúja ennek a piszkos rágalmazási ügynek. Vannak előnyei is az Alzheimer-kórnak. - Figyelmesen nézte fiatal barátját, azt leste az arckifejezéséből, hogy vajon nem ment-e túl azon a bizonyos láthatatlan határon, amely a tapintatot elválasztja a durva tapintatlanságtól.

- Éppen ez járt az én fejemben is - felelte Cliff őszintén. - Igazad van. Azt hiszem, apám a maga elzárt világában nem vett tudomást a veszélyről, ami a *Dakota Wings Air Charter*-t fenyegette. Talán jobb is így. Ha egészséges lett volna, semmi sem tarthatta volna vissza attól, hogy beleavatkozzon. - Egy pillanatra elrévedt, Bobra gondolt, akinek már nincsenek evilági gondjai. Neki viszont nagyon is megvoltak, és a jelen pillanatban ez volt a legfontosabb.

Természetesen, a venezuelai-kolumbiai szállítmányok abbamaradtak. A történtek után nem volt értelme folytatni, és az alakoskodás már semmire sem vezetett volna, mert a nevadai pontosan tudta, hogy ha az FBI rászáll, csak idő kérdése, hogy mikor kerül horogra. Kozesznyk és Carla Fontaine elbúcsúztak, és visszautaztak Keletre. Mark szállította őket vissza New Yorkba. Az utolsó estén még meglátogatták Cliffet, és hosszasan elbeszélgettek vele.

- Gratulálok - mondta Kozesznyk - remekül bírta ezt az egészet. Nem tudom, a maga helyében hányan viselkedtek volna így.

- Nézze, Gene - mondta Cliff - nem is volt más választásom. Nekem ez a vállalat az egyetlen vagyonom. Családom van, akiket el kell tartanom. Semmi máshoz nem értek, csak a repüléshez. Akár tetszik, akár nem, kutya kötelességem állni a sarat, vagy mehetek a vakvilágba. Meséltem magának, miken mentem keresztül odaát - a fejével nyugat felé intett, és a két vendég pontosan tudta, hogy Vietnamra gondol. - Ha azt túléltem, akkor már minden, ami jön, csak könnyebb lehet annál. És hát az igazság az én oldalamon állt.

- Ó, arról az igazságról nagyon sokat lehetne beszélni - vetette közbe Carla. - Általában nem sokat segít, főleg az ilyen minden hájjal megkent alakokkal szemben, mint Quintano. De abban igaza van, hogy ha pozitívan áll valamihez, sokkal könnyebb az akadályokat leküzdeni. Jöjjön, Gene, induljunk - mondta, és felállt. Kezet nyújtott Cliffnek és Jessicának, aki csak most, ebből a beszélgetésből fogta fel pontosan, hogy mi is volt ez az egész. - Minden jót maguknak, és vigyázzanak a két kicsire. Nagyon aranyosak.

- Viszlát - felelte az asszony - és mindent köszönünk.

A verandán még egyszer kezet fogtak, és Carla hamiskásan elmosolyodott.

- Mondja, Cliff, ez a maga Mark barátja házas? Mert erről sohasem mesélt egy szót sem.

- Özvegy - felelte Cliff. - A felesége és a kisfia Izraelben haltak meg, 1973-ban. Ő meg visszajött ide, amikor már nem bírta az ottani magányt. De miért kérdi?

- Mert tetszik nekem az az ember - felelte őszintén a rendőrnő. - Pontosan az a fajta férfi, aki nekem imponál. Nem egy filmszínész, de talpig ember. Maga meg szerencsés, hogy ilyen barátja van.

Az újabb, végső kézfogás után Cliff még sokáig nézett a két távolodó alak után, míg el nem nyelte őket a havas sötétség, aztán visszaballagott a házba, és átölelte a feleségét. Jessicán meglátszott, hogy a hallottak nagyon felkavarták. De nem kérdezősködött fölöslegesen, mert ismerte már Cliffet annyira, hogy tudja róla: amikor majd úgy érzi, hogy beszélnie kell, magától fog elmesélni mindent, és a gondolatait nem rejti el előle. Ezzel szemben egyre inkább azt érezte, hogy azt a bizonyos riportot igenis meg kell csinálnia, még akkor is, ha a férje kézzel-lábbal kapálózik ellene. Az érzékei nem csaltak, pontosan tudta, hogy ezzel óriási sikert arathat, mert a tévénézők ezt „eszik".

- Gyere, kedvesem, pihenjünk le - hívta Cliffet. - Rád fér egy kis pihenés, sok volt neked ez az utóbbi néhány nap. Féltelek - bújt hozzá gyengéden.

- Csalánba nem üt a mennykő - mosolyodott el a férfi. - Ne izgulj, Jess, most már egyenesbe jövünk. Sok mindent kibír az ember, ha ilyen asszony van mellette, amilyen te vagy. Csak anyám miatt aggódom. Nagyon összeroppant. - Lefeküdtek, Cliff eloltotta a lámpát, és magához vonta Jessicát. Hosszan, szeretettel csókolta meg. - Jó éjszakát.

Másnap hajnalban a repülőgép süvítésére ébredtek fel, amint elhúzott a ház fölött. Cliff álmosan is elmosolyodott, hiszen a légifolyosó nem itt volt, csak Mark, a maga gyerekes tréfacsináló kedvével kanyarodott erre, hogy felébressze. Kibújt az ágyból, és az ablakhoz lépett. Még látta a kelet felé tartó *Boeing* villogó helyzetlámpáit, és arra gondolt, vajon a beköszöntő 1979-es év milyen meglepetéseket, kalandokat, bonyodalmakat tartogathat számára. Várta is, meg nem is az új esztendőt. Nem félt tőle, de nem is számított valami világrengető eseménysorozatra, amely esetleg gyökeresen megváltoztathatja az életüket. És nem is akart más életet, mint ezt. Repülni, dolgozni, élvezni a családi tűzhely melegét, látni, amint a két kisfiú felcseperedik, tanítani, oktatni őket, és szeretni Jesst, és csendben, békességben megöregedni. A jövő ígérete ennyi volt, és nem több. Egyszerű, becsületes élet.

Márciusban a világ közvéleményének a szeme Camp David felé fordult, és mindenki izgatottan leste a soron következő csodát: Egyiptom és Izrael elérkeztek arra a pontra, amely a több évtizede tartó fegyveres viszály végét jelentette, és egyben új reményt, hogy a Közel-Keleten igenis lehetséges a béke. Mindkét félnek, a zsidóknak is, az araboknak is elegük volt már a hosszú és fölösleges vérontásból, és Carter elnök dédelgetett álma, hogy ő lesz az az amerikai elnök, akinek sikerül közös nevezőre hozni a két esküdt ellenséget, kezdett alakot ölteni.

Hosszú folyamat volt ez, amely akkor kezdődött, amikor 1973 késő őszén elhallgattak a fegyverek. Izrael nagylelkűen szabadon engedte a teljesen bekerített egyiptomi Második Hadsereget, amelyet a Sinai-félszigeten ejtett fogságba, és ezzel mintegy megnyitotta az utat a későbbi béketárgyalások előtt. 1974-ben létrejött a tűzszüneti egyezmény a két ország között, és hivatalosan is véget ért a háború, amely annyi áldozatot követelt mindkét oldalon. Ám ennyi nem volt elég: az akkori elnök, Richard Nixon mindenképpen el akarta érni, hogy Egyiptom és Izrael békét kössön. A történelmi események azonban megvonták tőle ezt a lehetőséget. És, valljuk be, a két ország vezetése sem érett még meg a békekötésre. Meg kellett előbb tanulni együtt élni a gondolattal, hogy zsidó és arab lehet jó szomszéd is. De

mindaddig, amíg a Sinai-félsziget Izrael része volt, és rajta települések, katonai támaszpontok voltak, addig szó sem lehetett békéről. Egyiptom visszakövetelte a félszigetet, Izrael viszont nehezen szánta rá magát ennek a biztonságos ütközőzónának a feladására.

Az áttörés akkor kezdődött meg, amikor 1977 novemberében Muhammad Anwar El Sadat[220] elnök váratlanul Jeruzsálembe látogatott, és megjelent a Knesszet[221] nyilvánossága előtt, ahol korszakalkotó beszédet mondott. Válaszbeszédében Menahem Begin[222] méltatta az addigi ellenség bátorságát és kezdeményező készségét, és hajlandóságát fejezte ki arra, hogy a tárgyalóasztal mellett jusson kompromisszumra vele.

Mark Lubinsky éppen Tel Avivban tartózkodott akkoriban. Volt még néhány elintéznivalója a hagyatéki hivatalban, bár nem szívesen utazott vissza Izraelbe, ahol elvesztette nem csak a családját, de a hitét is. Dacára annak, hogy általában Haifán vagy a légitámaszponton tartózkodott, kivéve azt az időszakot, amikor a légierő főparancsnok-helyettesi minőségében a Kiryában[223] dolgozott, úgy érezte, minden épület, minden utca Hannát és Yonit juttatja eszébe. Bátor ember létére félt, szinte rettegett. Attól tartott, hogy az emlékek legyőzik, és az idegrendszere összeroppan.

Már-már megváltásként hatott rá egy véletlen találkozás egykori kollégájával és felettesével, Ezer Weizmannal. Éppen hazafelé készült, és az elutazása előtti napon még néhány ajándékot akart vásárolni Mitchelléknek. A Dizengoffon[224] kószált, be-benézett a boltokba, válogatott, alkudozott a szuvenírekre, amikről azt gondolta, örömet fognak szerezni a barátainak, amikor egy fekete színű Chevrolet fékezett le mellette, és egy régóta nem hallott, érces hang szólította meg.

- Lubinsky vezérőrnagy, mit keresel te itt civilben?

Sarkon fordult, és majdnem a földbe gyökerezett a lába. Weizmann szikáran, mosolyát vékony bajusza alá rejtve lépett hozzá, és a két volt katona bajtársiasan megölelte egymást. Mark mindig kedvelte azt az embert, akit Bob Mitchell után a második legjobb pilótának és oktatónak tartott.

- Merre csavarogsz, mondd? - kérdezte Weizmann. - Azt hittem, elnyelt a föld.

- Nem sok híja volt, hogy elnyeljen - felelte Mark komolyan. - Te is tudod, mi történt. Nem bírtam már a magányt, meg azt sem, hogy kiseprűztek a légierőtől. Visszamentem az Államokba.

- Aha, értem - biccentett a másik. - Nem csodálom. Meghívhatlak egy kávéra? Nekem úgy sincs most sürgős dolgom. - Diszkréten intett a sofőrnek, hogy elmehet. A két férfi belépett egy kis presszóba, ahol egy pincérlány azonnal az egyik asztalhoz vezette őket. Látszott, hogy Ezer Weizmannt jól ismerik errefelé.

Leültek egymással szemben, és néhány hosszú pillanatig némán néztek egymás szemébe. Mindketten ugyanazt olvasták ki a másik tekintetéből: kérdést, kíváncsiságot. A csukott ajtón

---

[220] Egyiptomi elnök (1918-1981). Az ő nevéhez fűződik a történelmi békekötés Egyiptom és Izrael között

[221] Az izraeli parlament

[222] Izraeli miniszterelnök (1913-1992)

[223] Az izraeli biztonsági parancsnokság Tel Avivban

[224] Tel Aviv főutcája. Nevét Meir Dizengoffról, a város egykori polgármesteréről kapta

keresztül beszűrődött az utca zaja, a tülkölés, a buszok csörömpölése, a szomszéd talponálló zenegépének a nyekergése, kiáltások. Élet. A mindig megújuló, magát megadni nem akaró élet, amely legyőzte a halált, a háborút, a reménytelenséget, a megadást, a beletörődést. Weizmann cigarettára gyújtott, a kékes füst vastag felhőben vette körül egy pillanatig az arcát.

- Mikor utazol vissza az Államokba?

- Ma éjjel - felelte Lubinsky. - Mindent elintéztem már, amit el kellett intéznem. Már semmi sem köt ide.

A szemben ülő férfi a fejét ingatta.

- Azt mondod, semmi sem köt ide? És az álom, amiért együtt harcoltunk, amiért együtt vittük vásárra a bőrünket? Az semmi szerinted? Nem ismerek rád, Mark. Bárki más mondaná ezt a helyedben, elhinném. De tőled, már megbocsáss, ezt nem veszem be. Önként jöttél annak idején, egymás izzadtságát szagoltuk a koszos sátorban, együtt szültük meg ezt az országot, a légierőt. És te akarod nekem bemesélni, hogy semmi sem köt ide? - Mélyet szívott a cigarettából, sokáig magában tartotta a füstöt, és csak lassan eresztette ki. - Azt hiszed, te vagy az egyetlen, aki elvesztette a hozzátartozóit? Mark, ez az ország tele van olyan emberekkel, akiknek a gyermeke, a testvére, a férje vagy a felesége meghalt. És mégis itt vagyunk. De te tudod. Nem akarok neked most prédikálni. Csak meg akartalak hívni Jeruzsálembe. Mindössze egy napról volna szó, ha van kedved hozzá. Szeretném, ha találkoznál néhány emberrel.

Lubinsky habozott. Voltaképpen Weizmannak igaza van. De ha már visszatért az Egyesült Államokba, nem akart most ismét gyökértelen lenni. És mit veszít? Egy telefonba kerül, és elhalaszthatja az utazást. Volt még annyi ismeretsége és befolyása, no meg Weizmann barátsága is segíthetett. Némán bólintott.

- Ez a helyes beszéd, barátom. Ne félj, nem akarlak meggyőzni, hogy gyere vissza. Te a magad útját járod, arról nem térhetsz le. Tényleg, mi az ördögöt csinálsz ott? Visszamentél Chicagóba?

- Nem volt miért visszamennem oda, Ezer - felelte Mark. - Az öregek is meghaltak rég. Egy nagyvárosban tengeni-lengeni, az nem az én asztalom. Utahba mentem, egy régi barátomhoz, azt hiszem, meséltem neked már róla.

- Mitchell? - kérdezte Weizmann.

- Igen, ő. Most is vele dolgozom, illetve a fiával. Bob már nem repül, nagyon beteg. A fia viszont pont olyan, mint mi voltunk annak idején. Megjárta Vietnamot. Mindent tud, amit tudni kell a repülésről. És remek ember.

- Hmm - mondta a másik férfi. - Ilyenek kellenének nekünk itt. Gyere, induljunk. Majd útközben mesélsz még. - Felálltak, Weizmann kifizette a kávét, és kiléptek az utcára. Mark elcsodálkozott, hogy miféle telepatikus kapcsolat létezhet a barátja és a sofőr között, mert a fekete Chevrolet ott állt a járda mellett. Aztán rájött, hogy Ezer, a maga fanyar, kissé pökhendi modorával együtt, nagyon is jól kiismerhető ember, és a sofőr már bizonyára régóta dolgozik vele.

Hamar elértek a szállodához, a tengerpartra, és csak annyi ideig várakoztak, amíg Mark lebonyolította a telefont, amivel az utazás elhalasztását kérte, és magához vette a csomagjait. Már nem akart visszatérni ide másnap, úgy beszélték meg Weizmannal, hogy a sofőr Jeruzsálemből egyenesen a Ben Gurion repülőtérre viszi holnap este. Nekiindultak a tengerparti úton

Jafo[225] felé, mert ki akarták kerülni a belváros zsúfoltságát, és délről, Ashdod[226] felől kanyarodtak rá a jeruzsálemi útra.

Sok mindenről beszélgettek az alatt a másfél óra alatt, amíg úton voltak. Mark szinte mindent elmesélt Weizmannak, aki érdeklődéssel hallgatta a barátját. Közben a tájat nézték, az erdőket, amelyek között az út húzódott, az utat itt-ott szegélyező roncsokat, amelyek mementóként maradtak itt még a felszabadító háborúból, amikor az arabok blokád alá vonták a fővárost. Mark tudta ezt, most mégis elcsodálkozott, ennyi esztendő után, hiszen hihetetlennek tűnt, hogy egy maroknyi, alig felfegyverzett katonának sikerült visszaverni, legyőzni a gyűlölettől fűtött reguláris arab hadseregeket, és megteremteni Izrael államot. Részese volt ennek akkor, de most, ha visszagondolt rá, úgy érezte, az egy másik világban, egy másik érában történt.

Délután lett, mire megérkeztek Jeruzsálembe. Egyenesen a King David Hotelhez hajtottak, amelynek a neve emlékezetessé vált még a brit mandátum idején, amikor néhány mindenre elszánt zsidó felkelő felrobbantotta az épület egyik szárnyát, és vele együtt a britek főhadiszállását. Azóta az épületet újjáépítették, és a főváros egyik legluxusosabb szállodájává vált, ahol fogadásokat, nemzetközi rendezvényeket tartottak. A hotelben most is hemzsegtek a világ minden tájáról érkezett újságírók, tévé- és rádióriporterek, akik a nemrég lezajlott történelmi fontosságú látogatásról tudósították országaikat, és most itt maradtak, hogy még néhány cseppnyi információval szolgáljanak az izraeli közvélemény reakciójáról Sadat beszéde után.

A hallban, amint beléptek, Mark viszontlátott sok olyan személyiséget, akikkel korábban együtt dolgozott, és akik most örömmel fogadták a pilótát. Ott volt Yitzhak Rabin[227] is, akit Mark különösen kedvelt. Sok más fontos katonai és polgári személyiséggel is találkozott, és késő éjszakáig fent maradt, beszélgetett, válaszolgatott az újságírók lehetetlen kérdéseire, akik, amint megneszelték, kiről van szó, azonnal rászálltak. Nem szerette az efféle nyilvánosságot, zavarta a tény, hogy élő hősként kezelik.

Hajnal felé, amikor a társaság már kezdett fogyatkozni, megjelent Menahem Begin miniszterelnök is. Rövid időre érkezett, beszélni akart néhány emberrel, és Mark csak ekkor vette észre, hogy Weizmann már régóta nincs mellette. A kavarodásban valahogyan elmaradt, eltűnt, hagyta, hogy barátja egyedül birkózzon meg a riporterekkel, és most a miniszterelnök oldalán látta viszont.

Vastag szemüvege mögül Begin figyelmesen fürkészte a hórihorgas pilótát, majd hozzá lépett, és kezet nyújtott.

- Jó látni magát, Lubinsky - mondta. - De még jobb lett volna ITTHON látni magát. Ezer barátom mindent elmesélt. Megértem. Szerettem volna, ha hivatalos minőségben jelen lehetett volna a nagy eseményen, amikor majd aláírjuk Sadattal a békeegyezményt.

- Köszönöm, miniszterelnök úr - felelte Mark. - Számomra nagy megtiszteltetés, hogy ezt mondja, de azt hiszem, a jelenlegi munkám mellett időt sem tudtam volna szakítani erre. Viszont most már úgy érzem, a családom nem hiába esett áldozatul annak a vaktában kilőtt szír ágyúgolyónak.

---

[225] Tel Aviv eredeti magja, jelenleg külvárosa. Zömében keresztény arabok lakják

[226] Izraeli kikötőváros

[227] Volt izraeli miniszterelnök (1922-1991), a Hatnapos Háború (1967) alatt az izraeli hadsereg vezérkari főnöke

- Nem is tudja, mennyire igaza van - mosolyodott el Begin, de a mosolya mögött érezni lehetett a komolyságot. - Nagyon sokan vannak Izraelben olyanok, akik a legközelebbi szeretteiket vesztették el. Nem ringatom magam abba az illúzióba, hogy most máról holnapra barátainkká válnak az egyiptomiak. Ahhoz még sok generációnak kell kihalnia és megszületnie, mert a gyűlölet túl mélyen gyökerezik. De egy ellenséggel kevesebb leselkedik Izraelre. És remélem, hogy utánam, UTÁNUNK akadnak majd még olyan emberek, akiknek lesz elég mersze rálépni erre az útra. Ha igen, akkor az áldozatok nem voltak hiábavalók, és ez az ország élni fog, a valóságban is, nem csak a történelemkönyvek oldalain.

Majdnem reggel volt már, mire Mark ágyba került. Elalvás előtt még végig gondolta az elmúlt huszonnégy óra minden eseményét, és most ő is úgy érezte, Hanna és Yoni végre tényleg békében nyugodhatnak. És azt is elhatározta, hogy amint hazaér, mindent elmesél Cliffnek.

Ebben az esztendőben azonban nem csak örülni lehetett. A béke, amely a Közel-Keleten kezdett alakot ölteni, csak egy aspektusa volt az 1979-es évnek, és talán az egyetlen, ami reményt kölcsönözhetett a világ háborúktól és gyilkolástól megcsömörlött lakosságának. Mint mindig, akadtak olyan elemek is, akiknek éppen az ellenkezője volt a célja: újra elhinteni az ősi gyűlölet magvait, nem hagyni kihalni azt, tovább adni a gyermekeknek, az unokáknak.

Iránban megdöntötték a sah[228] uralmát, és helyette a sokáig száműzetésben élő Ruhollah Khomeini ajatollah[229] vezette iszlám fundamentalisták jutottak hatalomra. Mindent gyűlöltek, ami nyugati volt, az ország lakosságát arra kényszerítették, hogy a legszigorúbb vallási előírásoknak megfelelően éljenek, a nőket pedig különösen arra, hogy csadort viseljenek. Ez tulajdonképpen belügy volt, de az már nem, hogy a khomeinista erők megtámadták és elfoglalták az Egyesült Államok teheráni nagykövetségét, túszul ejtve ötvenegy alkalmazottat. Újra puskaporszag kezdett terjengeni a levegőben. És mintha ennyi nem lett volna elegendő ahhoz, hogy az átlagember háta libabőrös legyen, a Szovjetunió lerohanta Afganisztánt, látszólag azzal a céllal, hogy az ott hatalomra jutott kommunista rezsimet megvédje az ellene irányuló és egyre nagyobb méreteket öltő terrortámadásoktól.

Cliff elborzadva figyelte az eseményeket, és félelmeit megosztotta mind Jessicával, mind Mark Lubinskyvel. Nem rejtette véka alá a véleményét. Rettegett attól, hogy Carter elnök engedni fog az egyre erősödő nyomásnak, és a hadsereg bevetésével fogja megkísérelni az amerikai túszok kiszabadítását Teheránban. Afelől semmi kétsége nem volt, hogy egy ilyen esetben őt, mint tartalékos pilótát, és főleg mint az ilyen esetek szakértőjét, azonnal fegyver alá rendelik.

- Lehet, hogy ez nem hangzik jól egy férfi szájából, de félek - vallotta be kissé szégyenkezve Jessicának. Az asszony ismét állapotos volt, őszre várták a bébi megszületését. - Attól félek, hogy ha be kell vonulnom, nem térek vissza élve. Tudod, a szüleimtől tanultam egy régi és nagyon igaz magyar mondást: addig jár a korsó a kútra, amíg el nem törik. Egyszer már kiszabadultam a halál markából, de kétlem, hogy még egyszer sikerülne.

Jessica együttérzőn simogatta a férfi arcát. Egymás mellett feküdtek a sötét szobában, hallgatták a nyitott ablakon beszűrődő éjszakai neszeket, és mindketten ugyanarra gondoltak: a látszólagos béke és biztonság mennyire törékeny. Nem akarta hagyni, hogy a félelem a

---

[228] Mohamed Reza Pahlavi Aryamer iráni uralkodó

[229] Ajatollah=muszlim egyházi méltóság

hatalmába kerítse, ugyanakkor viszont igazat kellett adnia Cliffnek. Egyszerűen nem tudta, mitévő legyen.

- Nyugodj meg, szívem - csitította szelíden, és még szorosabban bújt hozzá. - Nem hinném, hogy pont rád volna szükség, ha egy akcióra kerül a sor. Igaz, hogy amit Saigonban tettél, az a maga nemében különleges és egyedülálló, de hidd el, vannak még rajtad kívül is elegen, akik készek és alkalmasak erre a feladatra. Harminckét évesen, miután már hivatalosan sem vagy katona, nem hiszem, hogy mozgósítanának. Végezd nyugodtan a dolgod, és ne törődj ezzel.

Anyja is ugyanezt tanácsolta a minap, mert látta, hogy a férfi mennyire elréved. Barbara, miután kiheverte Bob halálát, aránylag hamar összeszedte magát, és minden eddiginél nagyobb erőbedobással vetette bele magát két legfontosabb tevékenységébe. Kiváló nagymama volt, Henry és George rajongtak érte. Ugyanakkor rengeteg energiát fektetett az írásba is. Az a könyv, amelyet Millie unszolására kezdett írni a család történetéről, szépen haladt, a végéhez közeledett. Barbara eleinte félénken viszonyult ehhez a dologhoz, nem bízott önmagában, de amikor megmutatta Millie-nek az első két fejezetet, anyatársa el volt ragadtatva tőlük, és biztatta, hogy folytassa.

- Meglátod, sikered lesz - mondta Millie. - Nekem elhiheted. Remekül írsz. Nagyon tetszik.

Ez ösztönzőleg hatott Barbarára, és ettől a pillanattól kezdve minden éjszaka szorgalmasan írt. Napi teljesítménye öt-hat oldal volt, és élvezettel használta a Clifftől születésnapjára kapott új, nagyon könnyen kezelhető és csendes villanyírógépet. A könyv oldalain felelevenítette életük legfőbb mozzanatait, amelyek olyan élők voltak az emlékeiben, mintha ma történtek volna. Egy-egy személyesebb mozzanatnál megtorpant, és megengedte magának azt a ritka luxust, hogy távol a család figyelő és mindent észrevevő szemeitől megsirassa szeretett férjét. A külső burok, amely napközben bevonta és védte, lehullott ilyenkor, és mardosva érezte magában azt az űrt, amelyet Bob halála okozott. De beletörődött a megváltoztathatatlanba, és arra kényszerítette magát, hogy erővel és kitartással helyt tudjon állni a mindennapokban.

Közben elmúlt a tavasz, koranyár lett Moon Lake-ben, és az élet nem állt meg. Cliff félelme fölöslegesnek bizonyult, már nem is emlékezett vissza rá, csak néha jutott eszébe, ha egy-egy hírfoszlány eljutott hozzá. Teljes gőzzel dolgozott a *Dakota Wings Air Charter*, újra fellendülni látszott a vállalat csillaga. Cliff megosztotta a felelősségteljes munkát Markkal, és abban egyeztek meg, hogy a heti öt repülőnapon kívül, amely a cég minden pilótájára egyformán érvényes volt, ők ketten felosztják maguk között a hétvégi szolgálatokat úgy, hogy egyik héten Cliff, a másikon Lubinsky a riadós.

Ez röviden annyit jelentett, hogy ilyenkor még egy személlyel együtt repülőtéri szolgálatot tartottak, fogadták az érkező gépeket és ellátták őket, vagy ha a szükség úgy hozta, akkor felszálltak a helikopterrel. Ritkán akadt ilyen alkalom, nyáron sokkal biztonságosabb volt Moon Lake környezete, mint télen, és a kirándulók, akik megszerették ezt a vidéket, igazán tudtak vigyázni magukra. Ha volt is baleset, az mindig enyhe volt, a turisták segítettek magukon és bajba jutott társaikon.

Nevezetesebb esemény csak egy volt a nyár folyamán, éspedig Jimék látogatása a Függetlenség Napján. A hét közepére, szerdára esett az ünnepnap, és Cliff úgy egyezett meg Markkal, hogy ezt a hetet elejétől a végéig ünneppé nyilvánítják. Csak Peter McCaine és Lawrence Battis, a két legfiatalabb alkalmazott, akik mellesleg egyedülállók voltak, töltötték be a szolgálatot ezekben a napokban. Telefonon beszélt Jimmel, aki természetesen szabadságon volt Laurával együtt, és meghívta mindhármukat Moon Lake-be. Az ünnepi készülődés jegyében Jessica, akin már jócskán meglátszott a terhesség, igyekezett minden tőle telhetőt megtenni azért, hogy a vendégek jól érezzék magukat. Barbarával megbeszélték, hogy

a hagyományos pulykasültön kívül mi mindennel lepjék majd meg az éhes szájakat, a többit viszont a férfiakra bízták. Cliff és Mark, aki már-már családtagnak számított, mindent elrendeztek a Remetelakban és környékén, mert szóba sem jöhetett olyasmi, hogy ne a kis faházban ünnepeljenek. Mindnyájan szerették ezt a csendes erdei zugot.

Mark Lubinsky már napok óta gondterhelt arccal járkált, ami egyáltalán nem illett tréfás, csínyekre mindig kész egyéniségéhez. Cliff nem faggatta, megszokta már, hogy idősebb barátja úgyis előjön a farbával, ha úgy látja jónak, de ahhoz nem volt hozzászokva, hogy Mark napokig alig szóljon egy-egy elvétett szót. Tartott tőle, hogy a férfi esetleg beteg, de nem meri vagy nem akarja a tudtára adni. Az is eszébe jutott, hogy Mark esetleg megint az elmenetelt fontolgatja, mint abban az évben, amikor ő született. Meg is ijedt egy pillanatra, amikor június végén, egy este Mark azzal rukkolt elő, hogy másnap Keletre utazik. Máskor is megtette már ezt, de most valahogyan gyanús volt a dolog.

- Valami baj van, Mark? - kérdezte Cliff aggodalmasan. - Elvigyelek?

- Baj éppen nincs - felelte a férfi - és elvinned sem kell. Egy napra megyek csak, viszem a kétmotoros *Cessnát*, ha neked nem kell. Holnap reggel indulnék, holnapután délre megjövök. Más a bökkenő…

- Ejnye, úgy szégyenlősködsz, mint egy falusi menyasszony - korholta Cliff. - Bökd már ki, mi nyomja a begyedet. Azt hiszed, lehet közöttünk harag? Sokkal régebbi és jobban kipróbált a mi barátságunk ennél. Na, nyögd.

Lubinsky még hallgatott néhány másodpercig. Idegesen rágta a szivarcsutkáját, szeme ide-oda ugrált, és ebben a pillanatban valóban olyannak tűnt, amilyennek Cliff akaratlanul is lefestette. Aztán a barátjára tekintett, és akadozva előadta azt, amin annyit kotlott. Amikor meghallotta, Cliff elnevette magát.

- Izé… Arról volna szó, hogy… Na, hogy is mondjam csak… Szóval elférne még két személy a Remetelakban?

- Csak nem akarod azt mondani, hogy meghívtál valakit? - vigyorgott Cliff. - Mi a fene! Feladod az agglegénységet?

- Úgy valahogy - húzta fülig a száját Mark. Szeme egészen összeszűkült, sarkában szerteágazó szarkalábak jelezték a jókedvét. - Az a nagy helyzet, hogy megismertem egy nőt Chicagóban. Nem most, még régebben. Néha összejövünk. Hozzám való, ő is özvegy, és van egy tizenkét éves lánya. De nem mertem neki biztosra ígérni, amíg veled meg nem beszéltem a dolgot. Akkor hozhatom őket? - nézett rá reménykedve, mint egy nagy kamasz, aki először kéri kölcsön az apja kocsiját szombat estére.

- Micsoda kérdés, hát persze! - nevetett Cliff. - Sok jó ember kis helyen is elfér, ezt is a szüleimtől tanultam. És örülök, hogy találtál valakit, aki szerinted megfelelő. Ne is törődj a többivel, hozd el nyugodtan.

Mark boldogan repült el másnap reggel, azzal a letagadhatatlan előérzettel, hogy ez az egy hét, ami előtte áll, fordulópont lesz az életében. Aznap Cliff látta el a repülőtéri szolgálatot, és mosolyogva nézte barátja izgatott készülődését. Bár Mark jóval idősebb volt nála, mégis mintha régi önmagát látta volna, amikor még csak udvarolt Jessicának, és egy keményen ledolgozott hét végén arra készült, hogy beüljön a Volkswagenbe, és lemenjen Salt Lake Citybe, hogy aztán a következő két napot végigbarangolják kettesben. Meg tudta érteni Mark izgalmát, és vele örült.

A következő reggelen átadta a stafétabotot Peternek, és maga is helikopterre ült, hogy elhozza Jimet és családját Salt Lake Cityből. A repülőtéri viszontlátás megható volt. Jim végre elégedettnek látszott, Laura csinos volt és mosolygós, a kis Hope pedig egyenesen elragadó. Fekete szemével, amelyben okos kíváncsiság szikrázott, eleinte gyanakodva nézte a nagybátyját, aztán minden további nélkül az ölébe kérezkedett, és jobbról-balról megpuszilta. Cliffet teljesen levette a lábáról.

- Gyertek, ne ácsorogjunk itt hiába - invitálta őket a helikopter felé, miután átestek a kölcsönös üdvözléseken és a kötelező kérdezősködésen. - Anyánk vár minket Jessicával. Bátyó - szegezte a tekintetét az indiánra - alig ismerek rád. És kimondhatatlanul örülök, hogy itt vagy. És te is, Laura. Kár, hogy egyvalaki már nem láthatja együtt a családot…

- Kár bizony - felelte higgadtan Jim, és besegítette a helikopterbe a feleségét és a kislányt, majd beült Cliff mellé, a másodpilóta székébe. - Sajnálom, hogy nem lehettem ott apánk temetésén - mondta, és feltette a fejhallgatót.

Cliff elvégezte a megszokott ellenőrzést, beindította a hajtóművet, aztán a rotort is, és lágyan felszállt. Kelet felé fordította a gépet, és elindult Moon Lake felé. Szeme sarkából időnként fogadott bátyjára pillantott, akinek az arcán most először látszott meg az érzelem. Tisztán kiolvashatta Jim vonásaiból, mennyire meghatja a szülőföld látványa, a tudat, hogy közeledik afelé a hely felé, ahol gyermekéveit töltötte, ahol megtanulta az emberi életet, ahol szeretetet, odaadást kapott olyan emberektől, akiknek tulajdonképpen semmi közük nem volt hozzá. Ahogyan kelet felé haladtak az Uintah fennsíkja fölött, minden egyes sziklaszirt, minden egyes erdő vagy patak, az alant itt-ott feltűnő és gyorsan hátramaradó falvak, egyedülálló farmok vagy erdészházak mintha mind régi ismerősei lettek volna. És amikor feltűnt előttük a mély völgykatlan és a szelíden csillogó tó, Jim szemében is megcsillant két könnycsepp. Úgy érezte, hazaérkezett.

Alighogy leszálltak és kiléptek a forró betonra, kelet felől a *Cessna* ismerős zúgása hangzott fel, és kisvártatva meg is jelent Mark gépe. Könnyedén, szinte játékosan szállt le, mintha a gép is érezte volna pilótája örömét. Egyre lassulva közeledett, majd lefékezett mellettük, és a két légcsavar leállt. A csend mindent beborított, egy pillanatra csak a madarak csicsergését lehetett hallani, és a közeli fenyves ágai között játszadozó szellő susogását. Mark kiszállt, majd kisegítette a gépből útitársait is. Csinos, alig negyven év fölötti, barna hajú és kék szemű asszony szállt ki elsőnek, utána egy vékony termetű, a korához képest kissé hosszúra nyúlt, szintén barna hajú, mosolygós kislány.

- Hadd mutassam be nektek Gloria Kingsleyt és a lányát, Alice-t - mondta Mark mosolyogva. Mindenki mindenkivel kezet rázott, összeölelkezett, aztán sietve bementek a repülőtér épületébe, mert a júniusvégi nap perzselőn égette őket. Egy kicsit pihentek a hűs irodában, Cliff pár szót váltott az ügyeletessel, aztán kocsiba ültek, és haza hajtottak Mitchellékhez.

Barbara és Jessica már várták a vendégeket. Zsongott a ház a sok vidám hangtól, a gyerekek visongva rohangáltak egyik szobából a másikba, és mindenki lábába beleakadtak. Alice azonnal kinevezte önmagát bébiszitternek, és kedvesen, bohókásan játszadozott a három kisebb gyermekkel, azok meg boldogan nyúzták, csimpaszkodtak rajta. Úgy látszott, remek társaság alakul ki.

A felnőttek sem kényeskedtek sokat, és Jessicának hála, Gloriát minden zökkenő nélkül maguk közé fogadták, úgyhogy alig félóra múlva úgy érezte magát, mintha időtlen idők óta ismerne mindenkit. A könnyű ebéd után még elbeszélgettek egy keveset, aztán Cliff kiadta a vezényszót.

- Barátaim, indulás. A csomagok készen vannak, a három kocsiba beférünk mindnyájan, hagyjatok egy kis beszélgetnivalót későbbre is. Vár minket a Remetelak. Van valakinek valamilyen kérdése?

- Vihetem a biciklimet? - kérdezte Henry, aztán megilletődötten körülnézett, és nem volt képes felfogni, miért hahotázik mindenki.

Késő délután volt, mire felszedelőzködtek, és elindultak a tó keleti partja felé. Mindenkinek jó volt a hangulata, és Cliff örült annak, hogy végre ez egész család együtt ünnepelhet. Kissé félt attól, hogy apja halála beárnyékolhatja a társaság jókedvét, és indulás előtt is, meg útközben is gyakran fürkészte Barbara arcát, aki mellette ült. Jessica a gyerekekkel hátul foglalt helyet, és végigkacagták az utat Moon Lake Lodge-tól a Remetelakig.

Az erdő árnyéka hívogatóan fogadta őket, amint a három kocsi nekiveselkedett a rövid szerpentinnek. Az egész csapatban ketten voltak, akik még sohasem jártak itt: Gloria és Alice. A kislány álmélkodva nézte a rengeteg zöldet, és egyre ujjongott, amint az út kanyarjai újabb csodákat tártak elé. Mint minden, a nagyvárosok kőrengetegében nevelkedett gyermek, őt is lenyűgözte a természet szépsége, és csak annyit jegyzett meg, hogy azért a Michigan tó nagyobb ennél a kis pocsolyánál, de ez is szép.

- Várj, még semmit sem láttál - mondta Mark, és a visszapillantó tükörből Alice-ra pillantott, majd összemosolygott a mellette ülő, és nem kevésbé lelkesedő Gloriával. - Csodaszép helyek vannak errefelé, és egy teljes hetünk van arra, hogy mindenfelé barangoljunk. Még én sem ismerek minden zugot, de majd Cliff és Jim elvezetnek minket mindenüvé. Légy türelmes.

- Az vagyok - nevetett a kislány.

A ház barátságos környéke úgy fogadta őket, mintha csak tegnapelőtt hagyták volna el. Nem csak Cliffnek és Jimnek támadt ez az érzése, hanem mindenkinek. A különleges atmoszféra, amely a kis tisztást körül lengte, a társaság minden tagjának mást és mást, mégis ugyanazt sugallta: itt megpihenhetnek, elfeledhetik az élet hétköznapi oldalát, és feltöltődhetnek a további hétköznapokra, hogy el tudják viselni azokat.

Hétköznapok 1980-1991

Ha visszagondolok arra az időszakra, talán azt mondhatom, hogy akkor voltam igazán boldog. De nem akarok igazságtalan lenni a sorsommal szemben. Sok szép és emlékezetes epizód volt eddigi életem alatt, amelyekre szívesen emlékezem vissza. És sok olyan, amelyet szeretnék meg nem történtté tenni, bár tudom, hogy ez lehetetlen. De az az 1979-es Függetlenség Napja valahogyan úgy maradt meg bennem, mint ahogyan a gyermekkorom élményei: felhőtlenül, vidáman, gondtalanul.

Egy kerek hétig mással sem törődtünk, mint azzal, hogy enni-inni kell, bejárni az erdőt, a hegyeket, megmutatni a gyerekeknek mindent, amit addig még sohasem láttak, érzékeltetni velük a természet hatalmasságát, és tiszteletet tanítani nekik az iránt. Nem volt nehéz dolgom, Jim mellettem volt. Amit én nem tudtam elmagyarázni, azt megtette ő. Remek érzékkel tudott a gyerekek nyelvén beszélni, én magam is elcsodálkoztam rajta, bár megvolt a magyarázata. A kis Hope volt a szeme fénye, és tanári hivatása révén okosan, fölösleges szóvirágok nélkül, de mégis érzékletesen tudta átadni a környezetének mindazt, amit érdemes volt megtanulni. Néha azon kaptam magam, hogy szájtátva figyelem a szavait, Jessica meg is jegyezte nevetve, hogy ekkora gyereket még nem látott, mint amilyen én vagyok.

Anyám is jól viselte magát ez alatt az egy hét alatt. Egyetlen egyszer jegyezte csak meg, milyen kár, hogy apám már nem érhette meg ezt, de akkor is csak nekem mondta, négy-szemközt. Nem látszott rajta szomorúság, csak valami halvány nosztalgia. Azt hiszem, nagyon uralkodott magán, és ha volt is benne fájdalom - kizárt dolog, hogy ne lett volna - azt le tudta vezetni, amikor az unokáival foglalkozott. Öröm volt látni, mennyi szeretetet pazarolt rájuk. Öröm volt az is, hogy Hope ugyanannyit jelentett neki, mint Henry és George, sőt Alice-t is a szárnya alá vette, úgyhogy a kislány már a harmadik napon Nagyinak szólította, mindnyájunk mulatságára. Szép napok voltak azok, és valami megmagyarázhatatlan folyamat eredmények-ént most nem egy hétnek tűnnek, hanem egy örökkévalóságnak. Annyi élményt gyűjtöttünk, szívtunk magunkba, annyi szép dolgot láttunk és tapasztaltunk, amekkora gazdagság nem sok embernek jut osztályrészül.

És szükség is volt erre. A későbbi események miatt. Akkor még nem sejtettük, mi vár ránk, milyen dolgokkal kell majd szembenéznünk. Ha tudtuk volna… Nos, ha tudtuk volna, akkor sem cselekedtünk volna másként. Vagy mégis?

Erre a kérdésre nincs, és nem is lehet válasz. Az idő kereke visszafordíthatatlan. Kár azon elmélkedni, mit és hogyan tettünk volna másképpen, hogy ez vagy az a nemkívánt esemény ne következzék be. Néha irigylem a keleti fatalistákat, akik mindent úgy fogadnak el, ahogyan az megesik. Néha, futó pillanatokra, eszembe jut Emma Curtiss. Nem vágyom utána, csak kíváncsivá tesz a kérdés: ő vajon hogyan állt volna szembe mindazzal, ami velem megtörtént?

És ennek is vége lett, mint mindennek az ember életében. Szétszéledtünk, együtt maradtunk, visszatértünk a dolgunkhoz. És hosszú ideig abból éltünk, amit akkor, a Remetelaknál magunkba szívtunk.

Biztatóan indult az 1980-as esztendő. Cliff reménykedve tekintett előre, és boldog volt. Tavaly, október végén három olyan esemény történt rövid egymásutánban, amely örömet okozott. Az elsőre számított: huszonhetedikén megszületett a lánya. Jessicát még előző nap beszállították Salt Lake City-be, a Millcreek kórház szülészetére, és Mark nagylelkűen elvállalta, hogy amíg haza nem jön a babával, addig elvállal minden fontosabb munkát a vállalatnál és a repülőtéren, hogy a barátja az asszony mellett lehessen.

- Úgyis könyökig rágnád a körmödet - tréfálkozott vele - én meg beszélhetnék a falnak, mert az eszed ott járna.

- Kösz, igazi barát vagy - felelte meghatottan Cliff. - Nem is tudom, mire mennék nélküled.

- Hogy mire? - nevetett a nyurga férfi. - Hát tönkre! Valld be, hogy így van. Na, nyomás, tűnj el a szemem elől. És hagyd abba a hálálkodást, mert kettőnk közül nem tudom, ki tartozik több hálával a másiknak.

A szülés könnyű volt, minden bonyodalom nélkül zajlott le, és amikor felsírt a kislány, Cliffel madarat lehetett volna fogatni. Mivel mindkettőjük fiatalkorának egyik kedvenc énekesnője Janice Joplin volt, ezt a nevet adták a babának. A kis Janice Mitchell már újszülött korában gyönyörű volt: fekete haja éles ellentétben állt alabástromszerű bőrével, az arca arányos volt, ajkait mintha egy szobrász metszette volna márványba. Az újdonsült apa büszkesége nem ismert határokat. Jessica mosolyogva nézte a férjét.

- Nahát, Cliff, az ember azt hinné, ez az első gyereked, úgy örülsz!

- Hogyne örülnék, amikor végre lányom született! - nevetett vissza rá a férfi, és valóban ragyogott az arca.

A második örömteli esemény Barbarát érintette. A Knox Könyvkiadó elfogadta a család történetéről írt könyvét, és tárgyalni kezdett vele az esetleges megfilmesítésről is. Az idős asszony nem akart hinni a fülének, amikor Alex Taylor, a kiadó felelős szerkesztője felvetette előtte ezt a lehetőséget. Millie, aki vele volt a tárgyaláson, kimenet átölelte anyatársát.

- Ugye, megmondtam? Látod, érdemes volt rám hallgatnod.

- Igen, megmondtad - felelte Barbara megilletődve - de nekem még most is hihetetlen, hogy vén fejjel egyszerre csak írónő lesz belőlem. Csípj már belém, hátha felébredek!

Millie tréfásan és gyengéden megcsípte, aztán magával vonszolta egy kis presszóba, hogy egy korty itallal ünnepeljék meg a nagy eseményt. Barbara ötpercenként összenevetett Millie-vel, és egészen úgy érezte magát, mint egy kamaszlány, aki most tette le sikerrel az érettségijét. Rég nem volt oka ennyire boldognak lenni.

A legnagyobb öröm, vagyis inkább elégtétel azonban nem ez volt, hanem egy újságcikk, amely a Los Angeles Times-ban jelent meg, és amit Cliff legalább tízszer elolvasott egyvégtében, mert egyszerűen képtelen volt elhinni a tartalmát. Túl szép volt ez, hogy igaz legyen, mégis igaz volt. A cikk arról tudósított, hogy a vámhatóság, az FBI-jal karöltve, végre pontot tett egy régóta húzódó nyomozás végére, és sikerült felgöngyölnie az ország egyik legveszélyesebb kábítószer-csempész bandáját, amelynek az élén egy látszólag feddhetetlen jellemű és tiszta múltú üzletember, bizonyos Roy Quintano állt.

Mint ilyenkor lenni szokott, egy véletlen vezette nyomra a detektíveket. Egy aránylag jelentéktelen ember, Quintano egyik alkalmazottja került horogra egy rutinellenőrzés során, Las Vegasban, ahol egy egyszerű közúti rendőr megállította gyorshajtásért. Jack Perry - ez volt az alkalmazott neve - először el akart menekülni, és ez felkeltette a rendőr gyanúját, hogy

itt tulajdonképpen sokkal többről van szó, mint a sebességhatár túllépéséről és ittas vezetésről. Az efféle forgalmi kihágások nem indokolták meg, hogy valaki így viselkedjen.

A bekísért ember először nagy hangon követelte, hogy beszélhessen az ügyvédjével, aztán Quintanót emlegette, hogy ő a főnöke. David Hammond százados, a Las Vegas-i rendőrség parancsnoka azonnal felfigyelt Perry szavaira, és utasította az egyik beosztottját, hogy nézzen utána a nyilvántartásban, hátha van valamiféle anyag Roy Quintanóról. A remélt eredmény nem maradt el, sőt nagyobb és értékesebb volt Hammond minden várakozásánál. Nyomra bukkant egy olyan ügyben, amely őt magát nem érintette személyesen, de amelyről hallott annak idején.

Most már keményebben kezdték faggatni Perryt. Megtagadták tőle a találkozást az ügyvéddel, illetve ahhoz a feltételhez kötötték, hogy előbb kipakol. Közben a műszakiak darabokra szedték Perry *Corvette*[230]-jét, és több csomag heroint találtak benne. Amikor elébe tették a bizonyítékokat, Perry összeroppant, és „köpött". Hammond alig győzte jegyezni a hallottakat, és a kihallgatás végére egy majdnem száz oldalas jegyzőkönyv állt előtte. Perryt visszakísérték a cellájába, és egyelőre békén hagyták, de a jegyzőkönyv alapján széleskörű nyomozást indítottak szerte a nyugati államok területén. Az FBI azonnal bekapcsolódott az akcióba, és Las Vegasba küldte Gene Kozesznyket, aki mindenkinél jobban ismerte az ügyet.

Cliff alig akart hinni a szemének, amikor már tizedszer olvasta a cikket. A több napig tartó akció végén egyszerre fülelték le Roy Quintanót és Eric Waltham ügyvédet Los Angelesben, ahol éppen egy Hong Kongba tartó repülőjáratra akartak felszállni nagy sietve, Jerry Hoffert, a *Quintano Enterprises* pénzügyi tanácsadóját az arizonai Phoenixben, ahol egy szintén a Távol-Keletre tartó gépre akart felszállni, valamint Pierre Lamontot, a *Q Air* igazgatóját a nevadai Renóban, és még több „kis halat" szerte Nyugaton, Montanától Texason keresztül Kaliforniáig. Óriási fogás volt, és hatalmas siker. Ugyanakkor pedig alapos gyanú merült fel Patricia Duncan New York-i sajtókirálynő ellen is, akinek a kapcsolata Quintanóval már rég nem volt titok. Őt azonban egyelőre békén hagyták. Túl sok magasrangú barát védte a nőt, és túl mélyre kellett volna belekotorni a politikai élet mocsarába. Ezzel együtt egyre inkább Watergate-szaga volt az ügynek.

A cikk szerint Eric Waltham, aki azelőtt Quintano jogi tanácsadója volt, egyezséget kötött az FBI-jal. Ennek értelmében hajlandó volt tanúskodni egykori kenyéradója ellen, ha biztosítják a sérthetetlenségét és a szabadságát. Arra hivatkozott, hogy fiatal házas, kisgyereke van, és a feleségének szüksége van rá. A nyomozók belementek az üzletbe, Waltham szabadlábon játszhatta el a koronatanú szerepét. És nem is játszott rosszul. A sok vádpont, amely az ügyben felmerült, alaposan elnyújtotta a tárgyalást. *„A legjobb esetben is csak 1980 végére várható ítélet ebben a bonyolult ügyben"* - jelentette a cikk - *„de akkor a legszigorúbb körülmények között. Ennek a gengszterbandának annyi bűntett van a rovásán, kezdve a zsarolástól egészen a gyilkosságig, hogy a bíróság kíméletlenül fog lesújtani a vezetőkre. Nem kizárt, hogy életfogytiglani ítélet is fog születni."*

Cliff végre megnyugodhatott. Amióta annak idején elbúcsúzott Kozesznyktől és Carla Fontaine-től, nemigen volt nyugalma. Állandó készenlétben állt Markkal együtt, hogy lehetőleg kivédhesse Quintano esetleges újabb támadását vagy csapdáját. Sohasem tudhatta, mit hoz a holnap, milyen cselt fog legközelebb alkalmazni a nevadai.

De nem volt sok idő a tépelődésre. A *Dakota Wings Air Charter* munkája megszaporodott, sok olyan kliens jelentkezett, akik azelőtt a *Q Air*-rel szállíttattak, és Cliff először érezte úgy,

---

[230] A General Motors által gyártott híres sportkocsi

hogy a vállalata végre sínen van. Megrendelés megrendelést követett, a gépek teljes kapacitással szállítottak utast és árút egyaránt, és a férfi azon kezdett gondolkodni, vajon nem volna-e érdemes kibővíteni a vállalatot és az Edwin Cole repülőteret.

- Várj még ezzel - csitította Mark Lubinsky, aki óvatosabb volt. - Egyelőre nem tudhatod, meddig tart ez a konjunktúra. Egy ilyen gazember, mint Quintano, akkor is keresztbe tehet nekünk, ha rács mögött van. Nem bízom teljes mértékben az amerikai igazságszolgáltatás tisztaságában, megvesztegethetetlenségében. Apád, ha élne, ugyanezt mondaná, és még hozzátenné a jó magyar mondást, amit nem egyszer hallottam tőle: láttam én már karón varjút. Azt javaslom, dolgozzunk egyelőre így. Kissé talán nehéz lesz, de várjuk ki, mit hoz az előttünk álló év.

Cliff beleegyezett, de tudta, hogy ennek elég magas ára lesz. Igaza is volt, hónapokon keresztül alig látta a családját, és ha történetesen otthon volt, annyira kimerültnek érezte magát, hogy Jessica már komolyan aggódni kezdett miatta.

- Többet kéne pihenned, kedvesem - mondta számtalanszor az asszony. - Tudom, hogy most ki akarod használni ezt a ritka alkalmat, de hidd el, semmilyen gazdagság nem pótolhatja az egészségedet. Mi lesz velünk, ha tönkremész? A gyerekek hiányolnak, még Janice is, pedig ő még nagyon kicsi. De a fiúknak kegyetlenül hiányzol. - Gyengéden bújt Cliffhez, és suttogva folytatta. - És nekem is. Annyira szeretnék már egy pár napot csak veled tölteni, mondjuk a Remetelakban… Kérlek, ne tedd tönkre magad.

- Jól van, szívem - hagyta rá a férfi. - Megígérem, hogy egy kicsit visszafogom majd magam. Úgy néz ki, hogy május közepe táján lesz majd néhány könnyebb napunk. Ha Mark beleegyezik, akkor majd lehet szó egy hosszabb hétvégéről. Akár a Remetelakban, akár másutt, ahogy te akarod. A gyerekekre majd anyám vigyáz. Rendben?

Jessica szavak helyett csókkal válaszolt, és perceken belül mindketten elfeledkeztek a környező világról, amint elmerültek a szeretkezés hullámaiban.

Simogatóan terült rá a vidékre a májusi napsütés. Idén későn tavaszodott ki, a távolabbi, magas csúcsokon sokáig kitartott a hósapka, és a Moon Lake völgye ritka szép látványt nyújtott. Jessica ezt az időszakot szerette leginkább. Ilyenkor, amikor a természet újjáéledt a tél fogsága után, amikor a kristálytiszta levegőben nagyon messzire lehetett ellátni, amikor éjszaka még hűvös volt, de nappal már érezni lehetett a napsütés nyarat ígérő melegét, az asszony úgy érezte, teljesen azonosul a környezetével.

Nem bánta meg, hogy vállalta a mindennapos utazást kocsival Salt Lake Citybe és vissza. Boldogan élt ebben a gyönyörű völgykatlanban, és csak azért irigykedett Cliffre, mert a férfi a gyermekkorát is itt élte végig.

- Sok bepótolnivalóm van, ha utol akarlak érni - tréfálkozott vele gyakran. - Te olyasmiket tapasztalhattál annak idején, amit én csak megálmodni tudok, ha elmeséled. Még emlékszem Fürge Sasra. Kár, hogy nincs már közöttünk, szerettem volna, ha a gyermekeinket is egy ilyen bölcs öregember taníthatta volna meg a természet szeretetére.

- Igazad van, Jess - bólintott szelíden Cliff, és átkarolta az asszonyt. A Remetelak verandáján ültek békésen, és lustán élvezték a vasárnap lassú múlását. Reggel volt, a madarak még nem fejezték be hajnali koncertjüket, és az előttük álló vasárnap csodálatosnak ígérkezett.

Három napja voltak itt, Mark nagylelkűségének hála. A férfi elvállalta, hogy helyt áll barátja helyett is a repülőtéren. Egy kis szünet állt be a sok munka közepette, és Cliff beváltotta az

ígéretét, amit Jessicának tett. Ő maga is érezte már, hogy lassan elfogy az energiája, és kimerültsége egyre rosszabb. Ha nem akart megbetegedni, vagy ami még rosszabb, ha nem akart egy váratlan balesetet, muszáj volt pár napra kikapcsolódnia. Eleinte azt tervezte, hogy elutaznak Jessicával Alaszkába, Jimékhez, de később letett erről. Most valóban pihenni akart, nem gondolni a repülésre, a munkára.

A kettesben eltöltött napok alatt mindketten úgy érezték, mintha egy láthatatlan sorompó emelkedett volna fel végre közöttük. Az utóbbi hónapok megfeszített munkája óhatatlanul eltávolította őket egymástól, és Cliff semmiképpen sem akarta megkockáztatni, hogy emiatt nézeteltérés legyen közte és a felesége között. Jessica békés, alkalmazkodó természet volt, de ez csak a felszínen mutatkozott meg. A felszín alatt egy erős akaratú jellem rejtőzött, és szelíden bár, de mindig el tudta érni, hogy Cliff azt tegye, ami a leghelyesebb volt. Az asszony óvakodott attól, hogy az akaratával megbéklyózza Cliffet, de engedni sem volt hajlandó, ha arról volt szó, mi a helyes, mi az egészséges.

Most is ezen gondolkodott, miközben a férje védelmezően lágy ölelésében ült, és egy idetévedt fenyőrigó ugrabugrálását nézte mosolyogva. A környező erdő neszei szinte elhallgattak a kismadár felszabadult csivitelése közben. Odaátról, a tó túlsó partjáról gyengén idehallatszott egy repülőgép hajtóműveinek a süvítése. Keleti szél fújdogált lassan, elnyomta a megszokott hangot.

Hirtelen valami megmozdult. Jessica és Cliff meglepetten néztek egymásra, mindketten érezték azt a különös remegést, amely átjárta a faházat. Tompa dübörgés hallatszott ezután, valahonnan mélyről, a föld gyomrából, mintha egy láthatatlan tehervonat haladt volna el alattuk egy ismeretlen alagútban. Jessica elsápadt.

- Mi ez? Földrengés? - kérdezte riadtan.

- Olyasmi lehet, de nagyon távoli - felelte Cliff gondterhelten. - Nem tudom. Itt nem vagyunk veszélyben, ez a vidék szeizmológiailag semleges, passzív. - Újabb remegés futott végig a talpuk alatt, halkan megreccsent a veranda tetőzete, aztán csend lett, és a tompa dübörgés is elhallgatott végleg. - Nagyon emlékeztet arra, amit tavaly Újévkor éreztünk, amikor Los Angelesben volt a földrengés[231]. Várj csak, kihozom a táskarádiót, hátha bemondják a legközelebbi hírekben.

A férfi felállt, és be akart menni a házba, de ebben a pillanatban megszólalt a telefon. Ideges lett, és haragudott magára, amiért tavaly, Jessica akarata ellenére, bevezettette a telefont a Remetelakba. Az asszony nem akarta, hogy a ritka alkalmakkor, amikor itt pihennek, üzleti ügyekkel zavarják a férjét, de Cliff makacs volt, és ebben az esetben nem engedett a felesége akaratának. A készülékhez lépett, és felvette. Mark hangját hallotta a vonal másik végéről.

- Cliff, sajnálom, hogy megzavarlak, de azt hiszem, szükség lesz rád - mondta Lubinsky.

- Hogy érted? - kérdezte Cliff. - Induljunk most haza? Estig maradtunk volna.

- Tudom - felelte Mark - de Washingtonban katasztrófahelyzet van.

- Miféle katasztrófahelyzet? Merénylet az elnök ellen? És ha az is, nekünk itt, Nyugaton, mi közünk hozzá?

---

[231] Los Angelest 1979 január elsején, 23 óra 14 perckor rázta meg egy 5.2-tes Richter-erősségű földrengés

- Nem a fővárosról van szó, hanem Washington államról. Kitört a St. Helens tűzhányó[232], hatalmas a pusztítás. A Nemzeti Gárda egységeit is mozgósították, nemkülönben a nyugati államok összes repülővállalatát. Menteni kell, Cliff. Minden pilótára szükség van. Én már riasztottam a többieket, és haboztam, hogy téged hívjalak-e.

- Rendben van, megyek - mondta Cliff lehangoltan. Sejtette, hogy most megint következik néhány olyan nap, amikor alig vagy egyáltalán nem fogja látni a családját. Letette a kagylót, és kifelé indult, de az ajtóban összetalálkozott Jessicával. Az asszony kerekre nyílt szeméből kérdés sugárzott feléje.

- Baj van?

- Igen, méghozzá nagy baj - felelte a férfi. - Vissza kell mennünk Moon Lake-be, nekem pedig el kell repülnöm Washington államba. - Röviden elmesélte Jessnek, amit Marktól hallott az imént. - Nem tudom, mikor kerülök haza.

Gyorsan összecsomagolták azt a kevés holmit, amit magukkal hoztak, és csak annyi időt töltöttek még itt, amennyi egy kávéhoz kellett. Cliff sietni akart, és Jessica nem tudta nem észrevenni rajta a feszültséget. Amikor már a terepjáróban ültek, és a kanyargós hegyi úton száguldottak Moon Lake felé, bátortalanul a férfi karjára tette a kezét. Cliff mereven nézett előre, az utat kémlelte, és feszült arcáról semmiféle érzelmet nem lehetett leolvasni.

- Kérlek - mondta halkan az asszony - nagyon vigyázz magadra.

- Oké, nem lesz semmi baj - igyekezett megnyugtatni a férfi. - De ott a helyem, ahol a többieknek. Ne izgulj, kedvesem.

Csikorogva fékezett le a repülőtér parkolójában, futó csókot lehelt Jessica ajkára, és eltűnt az épületben. Azon túlról már idehallatszott a helikopterek hajtóműveinek a zaja, a műszaki személyzet az utolsó ellenőrzéseket hajtotta végre a nyolc gépen az indulás előtt. A nő még egy hosszú pillanatig az ajtóra szegezte a tekintetét, amely mögött az imént Cliff eltűnt, aztán mélyet sóhajtott, és átcsúszott a vezetőülésre. Sebességbe tette a *Cherokee*[233]-t, és elindult haza.

A teljes pusztulás képe fogadta Cliff raját, amikor a kitörés által érintett övezet fölé értek. Még iránytűre sem volt szükségük, hogy megközelítsék a tűzhányót, hiszen a füst- és hamuoszlop nyolcvanezer lábnyi[234] magasságával mutatta az utat. Alant óriási területen az egész erdőség a földön hevert, mintha a hatalmas fenyőtörzsek csak fogpiszkálók lettek volna. Sehol egyetlen álló, megmenekült fa nem volt látható. A szürke vulkáni hamu mindent elborított, olyan volt így felülnézetben a táj, mint egy idegen bolygó felülete.

A hegykúp, amely még mindig lövellte magából a lávát és a füsttel keveredett hamut, a déli oldalán teljesen eltűnt. Cliff emlékezett a hegy hófödte képére, számtalanszor repült már el

---

[232] 9677 láb (2903 méter) magas vulkán. 1980 május 18-án reggel 8:32-kor tört ki, és egy hatalmas robbanás megsemmisítette a hegy felső 1314 lábnyi (394 méter) részét. A láva és a hamueső több, mint 230 négyzetmérföldnyi területet érintett, elsodort 27 hidat, közel 200 otthont 185 mérföld országutat és 15 mérföld vasutat. A 24 megatonnás atombombának megfelelő energiájú kitörés egyike volt a huszadik század legnagyobb természeti katasztrófáinak

[233] A Chrysler Motors által gyártott terepjáró

[234] 24 kilométer. Ez a hamutömeg három nap alatt átszelte az Egyesült Államok egész területét, és tizenöt nap alatt megkerülte a Földet

fölötte, vagy a közelében, és most nem ismert rá erre a jellegzetes tereptárgyra. Megborzongott, mint minden alkalommal, amikor a természet hatalmas, szinte végtelen erejének a nyomait látta. Ugyanez a borzongás járta át akkor is, amikor a Colorado kanyonja fölött repült.

Rákapcsolt a portlandi légi irányítás hullámhosszára, és utasításokat kért. Ez a város feküdt a legkisebb távolságban a katasztrófa sújtotta területtől. A diszpécser azt mondta neki, hogy egyelőre szálljanak le Portlanben, és a repülőtéren kapják majd meg a további utasításokat. A nyolc *Bell206*-os zárt kötelékben közelítette meg a repülőteret, majd egyenként szálltak le.

Teljes fejetlenség uralkodott a repülőtéren. Emberek szaladgáltak ide-oda, látszólag céltalanul, repülőgépek és helikopterek szálltak fel és le, mentőautók szirénáztak sivítva, amint a beszállított sebesültekkel elindultak a közeli kórházak felé. És itt is, mint mindenütt a környéken, egyre hullott a sápadt, sötét égből a szürke hamu, mint a végzet kíméletlen esője. Itt-ott, ahol a szél összehordta egy-egy épület sarkánál, vagy oszlop tövénél, akár egy lábnyira is felmagasodott a szürke por. Lehangoló, rémítő, földöntúli látvány volt. A levegőben nehéz, kénes bűz terjengett, mintha valahol a közelben megnyílt volna a pokol kapuja.

Cliffnek a következő félórában ki kellett bírnia az irányító központ hangos zűrzavarát. Idegessége percről percre nőtt, szeretett volna már kint lenni, és visszaülni a helikopter botkormánya mögé, hogy felszálljon. Utálta a semmittevést, a bizonytalanságot. Ez még Vietnamban rögződött belé, akkor is az eligazításokon volt a legidegesebb. Ez a feszültség azonnal feloldódott benne, amint megkapta a parancsot, és tudta, mi a feladata. Most viszont ebben a zsúfolt, cigarettafüsttől bűzlő teremben kellett hallgatnia a diszpécserek hangzavarát, és várnia, amíg rá is sor kerül. Nem nagyon értette, miért kell ennyire nehézkesen irányítani a mentést, hiszen repülés közben is megkaphatta volna mindazt az információt, amire szüksége lehetett. Aztán belenyugodott, és arra gondolt, talán jobb is így, mert ki tudja, milyen hosszú lesz a bevetés, jobb előtte feltankolni a gépeket.

Először a Columbia folyó völgyébe küldték a *Dakota Wings Air Charter* nyolc helikopterét. Ez volt a legsúlyosabban érintett körzet, a vulkáni hamu egy helyen teljesen elzárta a folyó medrét, és árvízveszély fenyegetett. Bányászati szakembereket, tűzszerészeket szállítottak oda, visszafelé pedig sebesült, otthontalanná vált embereket arról a kevés farmról, amely a folyó völgyének ezen a szakaszán volt. Az egész völgyet ugyanaz a szürke por lepte be, néha derékmagasságon felül is, ami mindent elborított. Amikor a helikopter leszállt, óriási, átláthatatlan felhő lebbent fel a talajról, és Cliff attól tartott, ez a finom por behatol a hajtóművekbe, és tönkre teszi azokat.

Percnyi megállás nélkül dolgoztak késő éjszakáig. Amikor már mindenkit kimentettek a völgyből, akit csak fel lehetett kutatni, egy pár órás zaklatott pihenő következett, ami egyáltalán nem segített a kimerült pilótákon. Rövid félórákat alhattak csak egyhuzamban, azt is megszakításokkal, a gépek vezetőfülkéjében. Közben a repülőtéren egyetlen pillanatra sem hagyott alább a nyüzsgés. A szakemberek újabb kitöréstől tartottak, és ez a veszély valóban fenn is állt, amennyire egy laikus a talaj állandó remegéséből kikövetkeztethette.

Hajnal felé megérkezett az *Air Force One*[235], és megjelent Jimmy Carter elnök, aki a helyszínről akarta követni az eseményeket. Mosolygós arcán csak az nem vehette észre a feszültséget, aki nem akarta. Cliff visszaemlékezett Mark szavaira, aki tavaly ősszel, amikor Izrael és Egyiptom aláírta Camp Davidben a történelmi békeegyezményt, azt mondta Carterre:

---

[235] A mindenkori amerikai elnök különrepülőgépe

„Ez a farmer olyasmit tudott produkálni, amit egyik elődje sem. És kétlem, hogy az utódjainak sikerülni fog hozzá hasonlót tenni.”

Reggelre a szél egy kissé kitisztította a levegőből a hamut, jobbak lettek a látási viszonyok, és könnyebben ment a munka is. A felrobbant hegyből még mindig áramlott felfelé a hamu és a füst, megbízható támpontként az összes, levegőben lévő egységnek. Újabb gyors bevetés következett a Columbia folyó fölött, de mentenivaló már nem akadt. Innen a Yakima indián rezervátum területére irányították a helikoptereket, ahonnan szintén sebesültekről kaptak jelentéseket, és azokat a salemi kórházba szállították. Délben kis pihenő következett, Cliff és társai bekaptak egy-egy íztelen hamburgert a portlandi repülőtér büféjében, majd ismét fel kellett szállniuk. A Berkeley Egyetem kutatócsoportja igyekezett a körzet másik, egyelőre alvó vulkánjához, a Mount Rainier-hez, amely nem volt messze a St. Helenstől. A tudósok attól tartottak, hogy a föld mélyében lezajló hatalmas változások miatt ez a hegy is ki fog törni, és most a helyszínen, műszerekkel akarták vizsgálni a Mount Rainier viselkedését.

Kereken egy hétig tartott a megfeszített munka. Május huszonötödikén délután az akkori ügyeletes fődiszpécser összehívta a mentésben részt vett pilótákat, és melegen megköszönte nekik a részvételt. Már nem volt kit vagy mit megmenteni Washington államban. Ami munka még hátra volt, azt már elvégezte a Nemzeti Gárda. Az Egyesült Államok történetének legnagyobb természeti kataklizmája ezzel lezárult. A statisztikák így is elképesztőek voltak. A kitörésnek mindössze ötvenhét ember esett áldozatul, és ez a szám nem volt magas ahhoz mérten, hogy mekkora pusztítást vitt véghez a St. Helens. Több, mint négymilliárd köblábnyi erdő pusztult el teljesen, amely nagyjából háromszázezer otthon felépítésére lett volna elegendő. És nem csak az erdők sínylették meg a vulkán robbanását. A Cowlitz River vízhozama Castle Rocknál másodpercenként hetvenhatezer köbláb volt a kitörés előtt; utána mindössze tizenötezerre csökkent, a folyó medrét elzáró hordalék miatt. Még ennél is súlyosabb volt a helyzet a Columbia River folyásán, ahol először vetették be Cliff csapatát. A folyó addigi negyven lábnyi átlagmélysége tizennégyre csökkent, aminek következtében harmincegy kisebb-nagyobb hajó maradt elzárva a felső folyás kikötőiben.

A legsúlyosabban azonban az élővilág sérült meg. Becslések szerint több, mint hétezer nagy emlős, közöttük szarvasok és medvék pusztultak el, és ugyanígy elpusztult majdnem minden kisebb emlős és madár is. A kisebb rágcsálók, kétéltűek csak úgy tudták túlélni az óriási természeti csapást, hogy mélyen a föld vagy a vizek felszíne alatt találtak menedéket, amikor az bekövetkezett. A halállomány is megsínylette a kataklizmát. Becslések szerint több, mint tizenkét millió Chinook és Coho lazacivadék vált az elemek áldozatává, valamint negyven-ezernél is több fiatal lazac pusztult el, amikor a vízierőművek turbinalapátjai közé került a Lewis River folyása mentén, ahol a hatóságok majdnem teljesen kiürítettek minden duzzasztót és víztározót, hogy megelőzzék az árvizeket, amelyeket a meder elzáródása okozhatott. És mindenek felett megmaradt a kitörés okozta tartós éghajlati változás is, amely nem csak Washington államot érintette, hanem az egész északi féltekét.

Cliff és társai kimerülten, zúgó fejjel érkeztek haza május huszonhatodikán kora hajnalban. A kötelék nyolc helikoptere zakatolva érkezett meg Moon Lake fölé, felverve az egész kisváros lakosságát. Gyors egymásutánban landoltak, a földi személyzetnek pedig úgy kellett kiráncigálni az elcsigázott pilótákat a gépekből, mint valami magatehetetlen bábúkat. Jessica is felriadt a szokatlan zajra, már csak azért is, mert a kis Janice megrémült, és sírva fakadt. Alig tudta lecsillapítani a kisbabát, ölébe vette, és az ablakhoz ment vele. Kibámult a még alig derengő hajnalba, látta az utolsó két gépet, amint lassan, bizonytalanul lebegve leereszkednek a reptérre. Az elmúlt napok híradásai, a rémítő kép, amelyet a média a katasztrófáról adott, mély borzadállyal töltötték el az asszonyt. A napok összefolytak, úgy tűnt neki, hogy nem egy

hete, hanem legalább egy hónapja volt, amikor azon a békés vasárnap reggelen megremegett alattuk a föld, és Cliffet elszólította a kötelesség.

A férfi végre hazatért. Arca elnyűtt volt, beesett, szemeit mély ráncok és sötét karikák keretezték. Tíz évvel öregebbnek nézett ki a koránál, amikor megállt Jessica előtt. Arra is alig volt ereje, hogy felemelje a karját, és magához ölelje a nőt. Az asszonynak kellett segíteni neki levetkőzni, megfürödni, enni pedig már egyáltalán nem volt ereje. Élettelen tuskóként rogyott az ágyba, és azonnal elaludt. Másnap délig nem is volt tudomása semmiről, ami körülötte történt, többek között arról sem, hogy Jessica betelefonált a munkahelyére, és kért három nap szabadságot, hogy a segítségére lehessen, amikor majd magához tér mély kábulatából.

- Nagyon nehéz volt? - kérdezte Jessica másnap este, vacsora közben. - Amit a tévében látni lehetett, az borzalmas volt, de gondolom, ti ott a helyszínen sokkal többet láttatok.

A férfi erőtlenül legyintett. Tekintete a semmibe veszett, és csak nagy sokára szólalt meg.

- Hogy nehéz volt-e? Igen, pokoli nehéz volt. Majdnem ugyanúgy éreztem magam, mint akkor, Laoszban. Néha az volt az érzésem, nem is én vezetem a gépet, hanem valami robot, én pedig tehetetlen szemlélője vagyok az egésznek. - Eltolta magától a félig üres tányért, nem volt étvágya, csak inni akart. Olyan szomjúság gyötörte, mintha hetekig kóválygott volna egy csepp víz nélkül a sivatagban. Előkotort egy cigarettát, és rágyújtott. - Ilyet még életemben nem láttam, Jess. És azt hiszem, senki közülünk. Még így is szerencse, hogy nem sűrűn lakott területen történt. Képzeld el…

Később Mark és Gloria ugrottak be kis időre, beszélgetni. Lubinsky végighallgatta barátja lakonikus magyarázatát, Gloria pedig hitetlenkedve bámult a két pilótára. A szavak felét nem értette, mintha a két férfi valami ismeretlen nyelven beszélgetett volna egymással. Kérdőn Jessicára pillantott, és a fiatalasszony elmosolyodott.

- Gyere, hagyjuk magukra őket, ez úgysem a mi asztalunk - invitálta nevetve, és átmentek a gyerekekhez. - Hadd beszéljék meg a maguk dolgát nélkülünk.

Mire beköszöntött az ősz, teljes gőzzel elkezdődött a választási kampány. November végén el kellett dőlnie annak a kérdésnek, vajon a demokrata Jimmy Carter marad-e további négy esztendeig az Egyesült Államok elnöke, vagy pedig riválisa, a kaliforniai, republikánus Ronald Reagan, a negyvenes-ötvenes évek westernfilm-hőse költözik be a Pennsylvania Avenue 1600-ba. A harmadik jelölt, a független John B. Anderson nem jelentett komoly kihívást egyik jelöltnek sem.

A sajtó elemzői szerint Carter esélyei jobbak voltak, hiszen az ő malmára hajtotta a vizet a sikeres izraeli-egyiptomi békeegyezmény is. Viszont a befolyásolható közvélemény Reagan felé látszott hajlani, akiben megint egyszer az amerikai álom megvalósulását látta az átlag-amerikai. Egy sokadrangú filmszínész, aki nem sok vizet zavart Hollywoodban, egyszerre csak átnyergel, és politikus lesz belőle. Előbb kaliforniai kormányzó, majd elnökjelölt. Ki ne érezné büszkének magát, hogy ez a dolog éppen Amerikában, a korlátlan lehetőségek hazájában történhet meg? Még arról is megfeledkezett mindenki, hogy a nyár folyamán Moszkvában csonkán zajlott le az Olimpia.

Persze, ennek megvolt a magyarázata. Az Egyesült Államok, és vele együtt sok nyugati ország így kívánta kinyilvánítani a nemtetszését a Szovjetunió afganisztáni intervenciója ellen. Pedig éppen az olimpiai szellem volt arra hivatott, hogy a világpolitikai ellentétek fölé hidat verjen. De ezúttal a politika bizonyult erősebbnek, és emiatt a szovjet fővárosban rendezett Olimpia

hiányosan, ám annál nagyobb felhajtással zajlott le. És ami nem sikerült a sportnak, az sikerült egy kedves, bohókásan mosolygó mackónak: a játékok kabala-figurája, a tömzsi Misa meghódította Amerikát is.

Ám az élet nem állt meg, egyre közeledett a választás, és a két jelölt sorra járta kortesútja állomásait. Nem volt olyan nagyobb város, ahol meg ne fordultak volna. A mindenre odafigyelő szakértők által készített statisztikák máris tetemes előnyt jósoltak Reagannek. A megnyerő külsejű, még mindig jóképű volt színész, mély, meleg hangjával, ügyes arcjátékával képes volt arra, hogy maga mellé állítsa az ingadozókat. Anyagi és szellemi jólétet ígért, valamint békét a nagy ellenféllel, a Szovjetunióval, és annak szövetségeseivel. Ha az ember Reagant hallgatta, akaratlanul is a politikussá előlépett színész befolyása alá került, és még a legszkeptikusabbak is hajlandók voltak elhinni neki, hogy minden úgy fog menni, mint a karikacsapás.

Cliff egykedvűen követte a választási hadjáratot. Nemigen érdekelte, ki lesz a győztes. Jessicát már sokkal jobban izgatta a kimenetel, és nem is titkolta, hogy Reaganre fog szavazni. Ugyanígy nyilatkozott Barbara is, akinek a kedvence a finom, kellemes megjelenésű Nancy Reagan volt, a leendő First Lady. Naponta megvitatták otthon az esélyeket, és nyíltan örvendeztek, ha a statisztikák megint Reagan előretörését mutatták.

- Nem tudom, mit esztek azon a ripacson - morogta Cliff egy este, vacsora közben. - Azt hiszitek, az egész világ egy nagy westernfilm? Mihez ért egyáltalán ez az ember? Arról nem is beszélve, hogy semmi biztosíték arra, hogy be is fogja váltani az ígéreteit.

- Ejnye, fiam - korholta Barbara - pontosan úgy beszélsz, mint szegény apád. Ő sem szerette ezt a dolgot, cirkusznak titulálta, és az utóbbi választásokon el sem ment szavazni.

- Azt hiszem, igaza is volt - vágott vissza bosszúsan Cliff. - Ez már tényleg cirkusz. Minden jöttment megjátssza a nagy demokratát, fűt-fát ígér, aztán, ha hatalomra kerül, rendesen megfeledkezik minden ígéretről. Azt hiszem, Kennedy óta nem volt ennek a szerencsétlen országnak igazi elnöke. Úgy értem, olyan, akire fel is lehet nézni, akinek gondolatai is vannak, nem csak a száját tépi. Á, a fene egye meg, nem érdemes nekem ezen bosszankodnom. Azt hiszem, ahogyan apa nem ment el szavazni, úgy én sem fogok. Nélkülem is lezajlik ez a cirkusz.

A két asszony megütközve nézett rá. Barbara már ismerte a fia jellemét, és tudta róla, hogy esetenként ugyanolyan megveszekedetten konok tud lenni, mint egykor Bob volt, de Jessica most elcsodálkozott a férje kitörésén. Erről az oldaláról még nem ismerte Cliffet. Közben eszébe jutott, hogy már időtlen idők óta halasztgatja azt a bizonyos riportot, és még mindig nem mondott le róla, hogy a tévékamera elé cipelje a férfit. Most, hogy kissé feszültté vált a házban a hangulat, elhatározta, hogy az első adandó alkalommal be is váltja az ígéretét. De egyelőre letett róla. Veszekedni nem volt kedve, és szerette a férfit. Jobbnak látta, ha békén hagyja, és nem szól bele annak a nézeteibe. Elvégre Cliff sem befolyásolta őt semmiben.

Két egymás utáni hétvégét töltöttek újra a Remetelakban. Az elsőn kettesben voltak, és szenvedélyesen szerették egymást a kis ház csendes magányában, a második alkalommal azonban meghívták Gloriát és Markot is. A két asszony között majdnem olyan szoros barátság szövődött, mint a férjeik között. Gloria még mindig hálás volt Jessicának, amiért annak idején olyan simán befogadta őt és Alice-t a társaság, illetve a család. Amióta pedig Mark hivatalosan is feleségül vette Gloriát, és adoptálta a kislányt, ez a barátság még jobban elmélyült. Gloria remek pszichológus volt, és nem csak a végzettsége folytán, hanem a mindennapi életben is. Mindig tudta, mire van szüksége a nála sokkal idősebb férfinak, és

Markon meg is látszott a gondoskodás. Szinte éveket fiatalodott azóta, hogy ismét férj és családapa volt, és Cliff nem győzött vele tréfálkozni ezen.

- Kimondottan jót tesz neked Gloria - mondta Cliff, és a barátjára kacsintott. - Olyanok vagytok így együtt, mint egy galambpár.

- Ejha, Mitchell! - nevetett vissza rá Lubinsky. - Mióta lett belőled ilyen költő?

- Pénzköltő, az igen - vigyorgott vissza Cliff. - Egyébként ez idézet, nem az én agyamból pattant ki. Jess szüleménye. Úgy becsüld meg.

Még szép volt az idő, amolyan igazi indián nyár honolt a Moon Lake völgyében, és a két házaspár boldogan barangolta be a Remetelak közelebbi és távolabbi környékét. Gloria és Jessica kissé lemaradtak a két férfi mögött, a maguk apró-cseprő dolgairól csevegtek vidáman. Cliff azonban észrevette, hogy Mark valami komolyat akar mondani neki. Megálltak egy mohos szikla mellett, hogy bevárják a nőket, és Lubinsky a barátja felé fordult. Mindig mosolyra kész arca most nagyon komoly volt.

- Minden viccet félretéve, valóban jót tett velem Gloria. Tudod - rágcsálta elmaradhatatlan szivarját - amikor visszatértem ide, olyan voltam, mint a kivert kutya. Hosszú ideig nem tudtam kiheverni Hanna és Yoni elvesztését. Amit te és a többiek láttatok rajtam, az csak álarc volt. A jó öreg Mark Lubinsky, a bohóc, akit nem kell, nem lehet és nem is szabad komolyan venni. Nem tudod elképzelni, mekkora erőfeszítés volt megtartani ezt a látszatot, és nem nekirohanni a világnak. Olykor ordítani, nyüszíteni lett volna kedvem kínomban. Nem tudom, mivé fajultam volna, ha nem ismerem meg Gloriát. Csodálatos asszony.

- Elhiszem, és megértelek - mondta ugyanolyan komolyan Cliff. - És örülök, hogy így történt. Annak pedig még jobban örülök, hogy itt éltek, a közelünkben. Tudod, egy időben attól féltem, hogy itthagysz, és elmész vissza, Chicagóba. Nem tudom, mihez kezdtem volna nélküled.

- Ez a veszély egyetlen pillanatig sem fenyegetett, Cliff - felelte a férfi. - Az egyik kikötésem az volt, hogy ha Gloria is komolyan akarja a kettőnk kapcsolatát, akkor ide jön Alice-szel együtt. Én már képtelen volnék egy zsúfolt nagyváros kőrengetegében élni. Semmi sem vonz oda, az úgynevezett civilizációba. Jól érzem magam itt. Ide köt a munkám, amit szeretek. És ide köt sok emlék is. Olyan emlékek, amiket nem akarok eltemetni, mint Hanna és Yoni emlékét. Lehet, hogy elítélendő, amit mondok, de azt a fejezetet ki kellett iktatnom az életemből, ha nem akartam becsavarodni. Talán minden ember lelkében van egy olyan zug, ahová az efféle fájó emlékeket bezárja, és aztán eldobja a kulcsot. Nem tudom, ehhez nem értek. És Gloriának sem meséltem még róla. Talán nem is fogok. Ő egy másik fejezetet képvisel, és a legkevesebb, amit megtehetek érte, hogy nem keverem össze a múltammal. Senki sem szeret valaki másnak az árnyékában élni, azt hiszem.

- Lehet, hogy így van - tűnődött el Cliff, aztán arra nézett, amerről a két asszony közeledett lassan beszélgetve. - Mindenesetre jó, hogy itt vagytok.

Ez a tél egy hatalmas ünnepséggel köszöntött be Moon Lake-ben. Az Amerika-bajnokságot ugyan nem rendezhették meg, viszont egy hatalmas, az ország minden vidékéről vendégeket vonzó hófesztivált tartottak Moon Lake Resortban. Fergeteges hangulat volt, december közepétől január végéig tartott a búcsújáráshoz hasonló népvándorlás a sportközpontban, és a szállodákban ismét telt ház volt. A *Dakota Wings Air Charter* is teljes kapacitással dolgozott, rendszeres járatokkal biztosították a pihenni vágyók zökkenőmentes utaztatását, a helikopterek pedig naphosszat a levegőben köröztek, és vigyázták a kirándulókat, síelőket.

Alig lehetett ráismerni a hajdani Moon Lake Resortra. A régi kis falu elhanyagolt, düledező, vadnyugati film díszleteire emlékeztető viskói eltűntek, mintha a föld nyelte volna el őket, és a helyükben modern, emeletes, részben kő, részben faházak épültek. A helyiség kifejlődött, hála az idegenforgalomnak és az ezt követő jólétnek. A korszerű szállodák önmagukban még nem biztosították a turisták teljes kényelmét. Vendéglők, sportszerboltok, játékboltok nyíltak városszerte, és sok helybéli foglalkozott szobák kiadásával is, ha csúcsforgalom volt a sport-komplexumban. Az évek folyamán aztán kialakult egyfajta törzsközönség is, olyan emberek, akik évről évre szívesen tértek vissza ugyanide. Barátságok, ismeretségek szövődtek, a vendéglátásra berendezkedett családok visszavárták a látogatókat. Családias, közvetlen hangulat uralkodott a havas hegyek övezte kisvárosban, és esténként, amikor besötétedett, az egész környék olyan volt, mint egy karácsonyi képeslap. Érintetlen, fehér hó, takaros kis házak, melegen világító ablakok, megannyi színes fénypont vonzotta a tekintetet.

Bruce Manning polgármester elégedetten dörzsölte a markát. Rendre minden számítása bejött, a terveit úgy tudta valóra váltani, hogy jóformán nem is kellett módosítania azokat. A középkorú férfi nagyon jól tudta, kinek köszönheti mindezt. A *Hillside Inn* szálló halljában üldögélt Cliffel és Markkal, és egy pohár ital mellett Manning felidézte azt az időt, amikor először pályázta meg a polgármesteri tisztséget.

- Emlékszem, mennyire kishitű volt akkoriban mindenki ebben a fészekben - mondta elgondolkodva. - Ebben az egész völgyben csak maroknyian voltunk azok, akik hittünk a fejlődésben, akik mertünk távlatokban gondolkodni. A legbátrabb Paul Harris volt, nyugodjon békében. Azt hiszem, az az ember előre tudta, a lelki szemeivel látta, hogy mivé fog átalakulni ez a hely. Kár, hogy nem érhette meg ezt. A másik, aki vakon hitt, a maga apja volt - nézett Cliffre. - No és az öreg Edwin Cole.

Néhány pillanatig egyikük sem szólt egy szót sem. Magukban némán idézték fel az eltávozottakat, azokat a nagyszerű embereket, akik már nem lehettek közöttük. Cliff csak halványan emlékezett Cole-ra, de apja elbeszéléseiből sokat tudott róla. Mark pedig személyesen ismerte Andyt, még a Csendes Óceánról.

A *UDB*, Moon Lake Resort hajdani lelke, az a vállalat, amely felépítette ezt a síparadicsomot, tavaly feloszlott, és az egész sport- és üdülőkomplexum a városka tulajdonába került. Ez azt jelentette, hogy nőnek ugyan a kiadások, viszont minden bevétellel a város önkormányzata gazdálkodhatott szabad akarata szerint. Manning elégedettsége éppen ebből fakadt. Jó üzletember és kiváló gazda volt, ügyesen sáfárkodott a rábízott vagyonnal. Különféle terveket szövögetett ő is a további fejlesztésre, de semmit nem sietett el. Okos ember létére tudta, hogy az örökség értéke nem korlátlan.

- Mondja, Cliff, magának milyen tervei vannak a légivállalattal? - kérdezte. - Gondolt már bővítésre? Fejlesztésre?

- Gondolni gondoltam, Bruce - felelte a férfi. - Állandóan a további lehetőségeken gondolkodom. Jelenleg teljes kapacitással üzemelünk, a gépparkunk, mondjuk úgy, középkorú. Alaposan be vagyunk fogva. Nem vagyunk szegények, de nem is vet fel a pénz. Nagyon meg kell gondolnom, mire mennyit költök. Hamarosan el kell kezdenünk korszerűsíteni a gépeket, kiselejtezni a legrégebbieket, és újakat vásárolni. Nem két garas. - Rágyújtott, hosszasan magában tartotta a füstöt, ahogy szokta, és lassan fújta ki, tekintetével követve a bodorokat. - Mire gondol?

- Elmondom. Maga is emlékszik a tavalyelőtti nyár aszályára, és arra a kezdődő tűzvészre az Uintah nyugati peremén, amit a Salt Lake City-i tűzoltóknak szerencsére sikerült időben megfékezni. Ilyesmi bármikor megismétlődhet. Arra gondoltam, hogy két-három régebbi

gépet át lehetne alakítani légi tűzoltásra. Mi a véleménye? Maga ért ehhez, én gyalogos vagyok - tette hozzá kedélyesen nevetve.

A két pilóta egymásra nézett. Ők is törték már a fejüket ilyesmin, de a kezdeti gondolatnál messzebb sohasem jutottak. Hiába voltak jó repülők, ez a fajta feladatkör teljesen más követelményeket támasztott. De maga az ötlet, ahogyan Manning előadta, hívogató volt. Végül is Mark szólalt meg.

- Azt hiszem, a két megmaradt *DC6*-ost át lehetne alakítani erre a célra. Mi a véleményed, Cliff? Eléggé nagy gépek, új motorokkal sikerülhet. Van egy régi ismeretségem az *Allison*[236]-nál. Turbóhajtóművekkel éppen megfelelőek volnának. És két helikoptert is fel lehetne szerelni oltásra. - Kiköpte az agyonnyűtt szivarcsutkát, és egy vadonatúj szivart húzott elő a zsebéből, de csak szagolgatta, nem gyújtott még rá. - Bruce, azt hiszem, mindkettőnk nevében mondhatom, hogy komolyan gondolkodunk rajta. Szervezés dolga az egész, maga a tó a vízforrás. Azt hiszem, ha alaposan megtervezünk mindent, menni fog.

Ennyiben maradtak, és az évből fennmaradó néhány nap alatt már egyikük sem vetette fel a tervet, de mindketten tudták, hogy a másik ugyanazon töri a fejét. Közeledett a Karácsony és az új esztendő, amelytől Cliff nagyon sokat várt.

Az ünnepek békésen teltek el, és Barbara legnagyobb örömére, Jimék is hazalátogattak. A kis Hope-ra alig lehetett ráismerni. Megnőtt, már jól tudott járni, és naphosszat be nem állt a szája. Henry és George azt sem tudták, hogyan tegyenek a kis indián lány kedvére. Odahordták neki a játékaikat, szórakoztatták, foglalkoztak vele, és jókat kacagtak együtt. Zengett a ház a sok egészséges és vidám gyerekhangtól.

Jessica nagyon elfoglalt volt. A *KULC* vezetősége őt bízta meg egy ünnepi varietéműsor szerkesztésével, és heteken keresztül hajnaltól késő estig láthatatlan volt otthon. Amikor végre hazaért, összeesni is alig volt ereje, de a szeme vidáman csillogott. Szerette a munkáját, és ahogy a műsor kerekedett a keze alatt, úgy változott meg ő is fokozatosan. Újév előtt két nappal végzett a munkával, és megengedte magának azt a luxust, hogy egy teljes hét szabadságot vegyen ki.

Szilveszter estére megint tele lett a Mitchell ház. Remek hangulatban ünnepelték az 1981-es esztendő érkezését, és az egész család, beleértve Markékat is, jól szórakozott Jessica műsorán.

- Igazán nagyszerű munkát végeztél, drágám - súgta Cliff az asszony fülébe. - Büszke vagyok rád. De azt tudnod kell, hogy a hideg rázott heteken keresztül, hogy abban a feneketlen hóban furikázol ide-oda a kocsival. Féltettelek.

A nő hízelegve odabújt a férjéhez.

- Igazán nem veszélyes dolog, te is tudod, hogy jól vezetek. És a kocsi is rendben van. Nem kell mindig rémeket látni. Mi baj van, kisfiam? - fordult Henry felé, aki egy ideje mellettük állt, és lerítt az arcocskájáról, hogy valami nagyon fontosat akar kérdezni.

A gyerek egyik lábáról a másikra állt, nem tudta, hogyan kezdjen bele. Aztán összeszedte a bátorságát, és megszólalt.

- Anya, mondd, Hope kicsoda nekem?

- Az unokatestvéred - felelte Jessica, és megsimogatta a kisfiú kobakját.

- De hát ő indián! Ki volt indián a családban Jim bácsin kívül? És Jim bácsi kicsoda nekem?

---

[236] Amerikai hajtóműgyár

- Jim bácsi a nagybátyád - válaszolta türelmesen az anyja, és a szeme sarkából Cliffre pillantott, akit majd szétvetett a nevetés. - Apa és Jim bácsi testvérek. Érted?

A gyerek elgondolkodott. Mindig kétkedés nélkül elfogadott minden magyarázatot a szüleitől, de ezt most képtelen volt felfogni.

- Hogy lehet az, hogy Jim bácsi indián, apa pedig nem az? Akkor hogyan lehetnek testvérek?

Cliff előre hajolt, és felemelte a gyereket. Az ölébe ültette, és magyarázni kezdett neki.

- Jim bácsi árva gyerek volt. Sem az anyukája, sem az apukája nem élt. A te nagypapád, aki az én apám volt, örökbe fogadta és felnevelte. Mi ketten, Jim bácsi meg én, úgy nőttünk fel, mint a testvérek. Mint te és Georgie. Tudod, kisfiam, az embernek jónak kell lennie. Tudni kell adni is, kapni is. Majd, ha nagyobb leszel, te is megtanulod. Most pedig menj szépen játszani a többiekkel.

Henry lecsúszott az apja térdéről, aztán mindkettőjüket átölelte és megpuszilta. Hamiskás tekintetében nevetés bujkált.

- Tudjátok meg, hogy nagyon büszke vagyok erre! Nem mindenkinek van indián unokahúga! - és ezzel elviharzott.

Gloria, aki a közelükben ült, hallotta a beszélgetést, és most a házaspár felé fordult.

- Szépen nevelitek a gyermekeiteket, öröm nézni. Mark sokat mesélt nekem erről, és boldog vagyok, hogy a barátotokká fogadtatok. Jó itt élni, sokkal jobb, mint Chicagóban.

- Ugyan már, hiszen ez természetes - szabadkozott Jessica, Cliff pedig az órájára nézett. Néhány perc hiányzott az éjfélig. A férfi felállt, kibontott egy üveg pezsgőt, és mindenkinek megtöltötte a poharát. A társaság is felállt, ki-ki kézbe vette a poharát, Mark pedig lehalkította a televíziót. Néhány másodpercig csak az öreg falióra lassú ketyegése hallatszott, aztán lustán ütni kezdett az óra. A tizenkettedik ütésre mindenki magasra emelte a poharát, Cliff pedig, házigazdai minőségében, kissé elfogult hangon szólalt meg.

- Nem vagyok a nagy szavak embere. Boldog újévet. És még sokszor adassék meg nekünk, hogy együtt ünnepelhessünk, ugyanilyen békésen, mint most.

Tavasszal és egész nyár folyamán teljes erővel dolgozott a *Dakota Wings Air Charter*. Cliffnek nem sok ideje maradt azon töprengeni, hogy a régi gépeket átalakítsa légi tűoltásra. Az igazat megvallva, enni és aludni is alig volt ideje, annyi megrendelés özönlött a vállalathoz.

Visszáján sült el egy régi, már-már elfelejtett baljóslat. Annak idején, amikor elkezdődött a Quintano-féle áskálódás Cliffék ellen, a férfi attól tartott, hogy a pénzéhes nevadai minden eszközzel ki fogja harcolni, hogy megszerezze az egyeduralmat a légi szállítások terén, és bekebelezze a Moon Lake-i céget. Legrosszabb álmaiban néha még most is előjött ez a veszély, és másnap, amikor felébredt, viszolyogva gondolt vissza arra az időre, amikor még teljesen bizonytalanul tekintett a jövőbe. Ám Quintano és bandájának a bukása éppen az ellenkező hatást érte el. Az *Aviation Week*-ben megjelent cikk szerint a *Q Air* csődöt mondott, és ezzel egy csapásra eltűnt a riválisok táborából. A megrendelők egy része a sokkal kevésbé hivalkodó, de megbízhatóbb, kisebb cégeket kereste meg, és így Cliff vállalata is bőven osztozhatott a koncon.

Mark, aki végtelenül óvatosnak bizonyult, ha üzletről volt szó, óva intette fiatal barátját, nehogy egy hamis eufória csapdájába zuhanjon.

- Nem kell minden ajánlatra ugrani, Cliff - mondta egy este, amikor az aznapi eseményeket összegezték. Cliff éppen egy telexet böngészett, ami percekkel azelőtt érkezett. - Próbáljunk meg rendszerezni. Három kategóriára oszthatjuk a megrendeléseket. Első kategória: azok a megrendelések, amelyeket NEM SZABAD elfogadni. Könnyen felismerhetők, ha veszed a fáradságot, és a sorok között is olvasol. Az ismeretlen, de túl hangzatos nevű cégek komolytalanok, aztán vagy futhatsz a pénzed után, vagy behúznak a csőbe. Szerintem ennek a mocsok Quintanónak maradtak még barátai, akik bármikor szívesen kitörnék a nyakunkat. Második kategória: azok a megrendelések, amiket bizonyos megfontolás és tárgyalás után el lehet vállalni. Akkor sem kell az első árajánlatra reagálni. Van bőven munkánk, bár gépünk és pilótánk volna annyi. Bízd ezt a dolgot rám, nem lesz semmi baj. És végül, a harmadik kategória: azok a megrendelések, amiket MUSZÁJ elfogadni, mert ennél jobbat nem kaphatunk.

Cliff látszólag figyelmesen hallgatta a barátját, de az esze másutt kalandozott. Jessica ismét állapotos volt, őszre várták a negyedik gyerek érkezését. Most sem tudta a teljes figyelmét Marknak szentelni, mert a felesége, ellentétben az előző három terhességével, ezt nagyon rosszul tűrte, állandó hányinger kínozta még most is, és az orvos sem tudott egyértelműen nyilatkozni. Mindketten attól féltek, hogy a magzat valamilyen rendellenességgel fog világra jönni. Most is ezen töprengett, és eleinte nem is vette észre, hogy Lubinsky jó ideje hallgat, és a ceruzájával idegesen dobol az asztal lapján.

- Mondd, kinek beszélek itt, mi? - reccsent rá kissé harciasan. - Esküszöm, holdkóros vagy. Hallottad egyáltalán, amit papoltam? Vagy ismételjem meg?

- Jaj, ne haragudj, Mark - engesztelte Cliff. - Tényleg elkalandozott az eszem. Ismételd meg, ígérem, hogy most már odafigyelek.

- Ajánlom is - nevette el magát Mark, és még egyszer elmondta ugyanazt. Cliff most már teljes figyelmével jelen volt, és ahogyan kibontakozott előtte a barátja elképzelése, úgy kerekedett el a szeme. - Na, mit szólsz hozzá? - kérdezte Lubinsky.

- Azt, hogy ez így mind szép és jó, de egy számítógép kellene ennyi adat tárolásához és feldolgozásához. Vagy felvehetünk teljes állásban egy könyvelőt, aki egyben fődiszpécser is legyen. Mark, te meg vagy húzatva. Ez már magas logisztika, nem olyan tingli-tangli, mint az eddigi szállításaink. Hogyan képzeled ezt, ha még repülni is kell közben? Szeretném a tudomásodra hozni, hogy egy nap még mindig huszonnégy órából áll. Ha fejre állunk, akkor sem fogjuk győzni.

- Dehogyis nem, csak bízd rám - nevette el magát Mark. - Mondtam, hogy az első két kategóriával megbirkózom. Te törődj a harmadikkal. Hanem, amit a számítógépről mondtál, nem is olyan nagy hülyeség. Vajon mennyiért vesztegetnek egy ilyen masinát? Azt is meg lehet tanulni, mi a véleményed? Elvégre, ha az ember már eljutott a Holdra, akkor ez sem lehet nagy ördöngösség.

De a következő hetekben nem volt idejük ezzel foglalkozni. Mindketten heti hat napot repültek, a hetediken pedig az adminisztrációval foglalkoztak. Jessica morogni kezdett emiatt. Általában nem volt kifogása az ellen, hogy a férje megszállottként dolgozik, hiszen ő maga is a hivatása rabja volt, de ezt már túlzásnak tartotta. Egyik este Cliff szemére vetette, hogy már alig látható itthon. Nem akart veszekedni a férfival, mégis oda lyukadtak ki, hogy kiabálni kezdtek egymással, és a végén Cliff, hogy ne feszítse túl a húrt, elment otthonról, de előtte még jól bevágta az ajtót. Az asszony ott maradt könnyes szemmel, és amikor Henry odasompolygott mellé kérdő szemmel, nem tudta, mit mondjon a gyereknek.

- Apa most rád haragszik? - kérdezte a kisfiú.

Az asszony habozott, óvakodott a választól. Eddig sohasem volt közte és Cliff között hangos szóváltás, csak a legelején, amikor még egészen fiatalon belekeveredett abba a tüntetésbe, és a férfi legorombította. Nem akarta a gyerek előtt befeketíteni az apját.

- Nem, szívem, nem haragszik. Csak egy kicsikét. - Két ujjával mutatta, mennyire kicsikét, de maga sem hitte el.

- Akkor apa most miért ment el itthonról?

- Mert dolga van a repülőtéren, és visszasietett. És most már nyomás aludni, Henry, egy ilyen kisgyereknek, mint te, már régen ágyban volna a helye. - Igyekezett megjátszani az erélyes anyát, bármennyire is nehezére esett. - Ne kelljen még egyszer mondanom. Indulj aludni.

Cliff reggelig nem került haza. Jessica csak utólag tudta meg, hogy a férje, mérgében, hazazavarta az egyik pilótát, és maga repült helyette Topekába, pedig olyan fáradt volt, hogy a szemét is alig tudta nyitva tartani. A repülőtér büféjében magába öntött egy pint méregerős kávét, a gépen pedig, hogy el ne aludjon, egész idő alatt szakállas viccekkel szórakoztatta az elképedt másodpilótát, aki jó barátja volt ugyan, mégsem mert szólni neki. Amikor végül hazasomfordált, bűnbánóan ölelte magához Jessicát, az asszony pedig szentül megfogadta magában, hogy ezentúl lakatot tesz a szájára, és nem kritizálja Cliff munkatempóját. Elvégre ebből éltek, akármennyire is bizonygatta maga előtt, hogy az ő saját munkája is van olyan fontos, mint a férfié.

Végül onnan jött a segítség, ahonnan nem is gondolták volna. Gloria, remek érzékkel, elvállalta, hogy osztályozza a beérkező megrendeléseket. A munkája mellett megtehette, tanár volt, méghozzá matematika-fizika szakos. Nyár volt, szünetelt a tanítás, és az asszony kedvét lelte benne, hogy ezt az adminisztratív munkát otthon elvégezze. Azzal biztatta Markot, hogy ha őszire újra kezdődik az iskola, akkor is fogja tudni csinálni. Ami Cliff elejtett megjegyzését illette, a számítógéppel kapcsolatban, azt kiváló ötletnek tartotta, és meg is indokolta, miért.

- Meglátod, Mark, hamarosan a computerek fognak elvégezni mindent. Vagy majdnem mindent. Olvastam egy cikket a *Popular Science*[237] egyik számában, amely szerint az elkövetkező húsz évben a számítástechnika annyira ki fog fejlődni, hogy szinte minden háztartásban lesz majd számítógép. És nem csak munkára, hanem szórakozásra is lehet majd használni.

- Hmm - vigyorgott a férfi. - És szerinted mi mindent fog még csinálni az a bizonyos computer? Mert azért vannak dolgok, amiket nem szívesen bíznék rá - kacsintott a nőre, aki boldogan mosolygott vissza rá.

- Tudom, és azt is tudom, hogy mit nem. Ej, te javíthatatlan nagy gyerek! Szeretlek.

Közeledett a szeptember eleje, és ezzel együtt az új iskolaév is, de addigra már jól bejáratták az új adminisztrációs rendszert, és Alice, aki örökölte anyja érzékét a számokhoz, szintén besegített néhanapján. Általában véve, a *Dakota Wings Air Charter* egyre inkább kezdett családi vállalkozásra hasonlítani, és Lubinskyék méltán érezhették magukat családtagnak.

Most, hogy a dolgok ismét sínen voltak, és a bevételek is növekedtek, újra lehetett gondolkodni a bővítésen, újra lehetett tervezgetni. Elővették a fiókból Manning ötletét, és az ismét felszabadult hétvégeken, amikor testületileg kivonultak a Remetelakba, a két férfi ezen rágódott. Jegyzetek, vázlatok tömege született meg a durván ácsolt, sokat látott asztal lapján, és mialatt a gyerekek, Alice felügyelete alatt, a szabadban játszottak, a két asszony csak

---

[237] Amerikai tudományos folyóirat

hallgatta a sok szakkifejezést, amelyek szinte röpködtek a levegőben, nem mulasztva el néha ugratni is a két teljesen elmerült férjet.

- Mit jelent az a barometrikus szelep? - kérdezte ártatlan arccal Jessica, és közben Gloriára kacsintott. - Van valami köze a barmokhoz?

Cliff először nem értette a kérdést, de Mark azonnal kapcsolt, és most azt leste, hogy a barátja mit szól. Sejtette, hogy a gondolataiból kizökkentett férfi komolyan elkezd majd magyarázni. Mivel pedig még tudott pár szót magyarul, azt is sejtette, hogy Jessica hallhatott valamit Clifftől, és most azt használja ki arra, hogy megtréfálja.

- Az egy olyan szerkezet - kezdte a várakozásnak megfelelően Cliff - amely előre beállított légnyomásra reagál, és akkor engedi ki a folyadékot. - Elhallgatott, mert csak most értette meg, hogy mindhárman rajta szórakoznak. - A barmokhoz meg csak annyi köze van, hogy barom az, aki ilyesmit egy nőnek megpróbál elmagyarázni. Jelen esetben én vagyok a barom, ha ezt akartad hallani, kedvesem - nevette el magát, és belecsípett a mellé lépő asszonyba. - Te meg ne vigyorogj, Lubinsky pajtás, mert ahogy Gloriát ismerem, még téged is be lehet ugratni.

Augusztus utolsó hetére azt tervezték, hogy ismét kivesznek néhány nap szabadságot, és már csütörtökön kimennek a Remetelakba, egy utolsót pihenni, kikapcsolódni, mielőtt elkezdődik az őszi hajrá. Már csak azért is, mert a hónap vége felé Jessicának ismét be kellett vonulnia a kórházba, és utána, ki tudja meddig, szó sem lehetett kiruccanásról. Cliff örült neki, hogy most, a terhesség vége felé, az asszony állapota javulni kezdett, és már nem érezte rosszul magát. Megnyugodott, és már nem félt attól, hogy a kis jövevénnyel valami baj lesz. Reménykedett benne, hogy ez a kisbaba is lány lesz, úgy érezte, így lesz teljes a családja.

Gloria is szabaddá tette magát erre a hétvégére. Ebben a tanévben nem kapott saját osztályt, tehát legalább az osztályfőnöki gondokkal nem kellett küszködnie. Az első napok az iskolában amúgy is a nyári szünidő emlékeinek a jegyében teltek, a gyerekek egymással versengve mesélték izgalmasabbnál izgalmasabb kalandjaikat, és mit sem törődtek a tananyaggal. Csütörtökön kora délután Mitchellék és Lubinskyék felpakoltak, kocsiba ültek, és kényelmes tempóban megkerülve a tavat, elindultak a kis erdei ház felé, amely már a puszta létével maga volt a pihenés, a felüdülés ígérete. Az idő nyáriasan meleg volt még, csak éjszakánként ereszkedett rá a völgyre a közeledő ősz hűvös előszele. Az erdők lombhullató fái sem öltötték még magukra jellegzetesen színpompás ruhájukat, minden zöld volt és üde az utóbbi hét gyenge esői után.

Aznap délután már semmit sem csináltak, csak berendezkedtek a hosszú hétvégére, és este kis tábortűz mellett beszélgettek, mialatt Alice türelmesen lefektette és elaltatta a két kisfiút.

- Mi a holnapi program? - kérdezte Gloria Clifftől. - Nagyon tetszik nekem ez a vidék, betonrengeteghez szokott nő létemre csak most kezdem igazán értékelni a természetet. És a múltkor megígérted, hogy elmegyünk a *Bear's Pass*[238]-hoz.

- Igaz, jó, hogy szólsz - felelte Cliff. - Megígértem, tehát betartom. És megértelek, hogy tetszik a természet. Kár, hogy nem voltál itt, amikor még élt az öreg Fürge Sas, akinek én is sokat köszönhetek. Jim nagyapja volt. Amit tudok, azt mind tőle tanultam meg. Kevés olyan derék és becsületes embert ismertem életemben, mint őt.

A másnapi kirándulás csodálatosra sikerült. Felnőttek és gyerekek egyaránt élvezték az erdő csendjét, amelyet csak olykor zavart meg egy-egy madár éles kiáltása, vagy a néha feltámadó

---

[238] Hegyszoros az Uintahban

szellő susogása. Apró bárányfelhők úsztak magasan a kék égen, lustán haladva kelet felé, és Cliffben felidéződött az a nap, amikor apja először foglalkozott vele komolyan, és felkészítette a repülővizsgára. Akkor is ugyanilyen felhők díszítették az eget. „De régen is volt…” - gondolta, és egy tovatűnő pillanatra szinte érezte az akkori meleget.

Lassan haladtak felfelé, egy helyen megtorpantak, mert Cliff hiúznyomokat fedezett fel, és egy intéssel csendet parancsolt a társaságnak. Lélegzetüket is visszafojtva bámészkodtak körös-körül, és csakhamar fel is fedezték az állatot: egy tisztáson, nem messze tőlük, békésen pihenve figyelte két kajla kölykének az esetlen játszadozását. Felőlük fújt a szellő, nem fenyegetett az a veszély, hogy a pamacsos fülű macskaféle észreveszi őket, így nyugodtan megfigyelhették. Egy darabig nézték anélkül, hogy az anyaállat felfigyelt volna a közelben álló embercsoportra, aztán a kis George eltüsszentette magát, mire a hiúz felkapta a fejét, és meglátta őket. Egyetlen éles nyávogással, amelybe némi morgás is elegyedett, figyelmeztette a kölyköket, és a következő pillanatban már ott sem voltak, elnyelte őket a sűrű erdő homálya.

- De szépek voltak - suttogta megilletődötten Alice, aki a két kisfiú kezét fogta. - Még sohasem láttam hiúzt, csak az állatkertben.

- Még sok mindent láthatsz errefelé - biztatta Cliff. - Ha szerencséd van, akár medvét is.

Aztán tovább indultak, és nemsokára elérték az erdő felső határát. Innen már csak alacsony bozótos tarkította a hegyi legelőt, amelyet helyenként szürkésfehér sziklák szakítottak meg. Hamarosan a hangvillára emlékeztető sziklaszoroshoz értek, amely előtt széles, lapos párkány húzódott. Itt megpihent a társaság, letelepedtek, és nyugodtan gyönyörködhettek a tóban, amely most nagyon aprónak, nagyon távolinak tűnt. Mint egy kiterített térképen a tereptárgyak rajza, úgy terült el előttük a Moon Lake, a két kisváros, és a repülőtér kifutópályái.

- Hallod-e, Cliff - mondta mélán Mark - már ezerszer láttam ilyen magasságból a fészkünket, de talán még soha ezelőtt nem volt ennyire szép. Most értem csak meg a feleségemet, amiért annyira rajong ezért a vidékért.

- És nincs igaza? - vetette közbe Jessica, aki éppen a gyerekek nyugodt játszadozását nézte mosolyogva.

- De igen, Jess, csak az én földhöz ragadt, illetve jócskán a földtől elrugaszkodott fantáziám eddig nem volt képes felfogni ezt. Azelőtt sohasem voltam oda a természetért. Nem ártottam neki, ha lehetett, de közömbös volt. Most viszont érzem, mennyire körülvesz. Még a végén költő lesz belőlem - nevette el magát a férfi, és kényelmesen elnyúlt a sziklán.

Meguzsonnáztak, nézelődtek még egy darabig, aztán felszedelőzködtek, és Cliff vezetésével ereszkedni kezdtek lefelé, a Remetelak irányába. A férfi szándékosan más utat választott, hogy visszatérőben megmutathassa nekik a *White Fall*[239] zuhatagát. Nem volt miért sietniük, még előttük volt szinte az egész hétvége. Péntek volt, 1980 szeptember negyedike, körülöttük a csodálatos koraősz pompázott, és mindenki, felnőttek és gyerekek egyaránt átérezték azt, mennyire kellemes így élni, egységben a természettel.

A kirándulás kifárasztotta mindnyájukat, és amikor alkonyat felé visszaértek a házhoz, tele ennek a napnak minden élményével, az evésen kívül semmi másra nem vágytak, mint elnyúlni a puha ágyakban, és a látottakat felidézve, lassan átevezni abba a másik világba, ahol az álmok születnek.

---

[239] Vízesés az Uintahban

- Köszönöm ezt a gyönyörű napot, Cliff - mondta vacsora végeztével Gloria. - És mindent. Mindent…

A férfi nem felelt azonnal. Nagyon jól tudta, mi az a minden, amire a barátja felesége gondol. Némán bólintott, aztán halkan válaszolt.

- Nincs mit megköszönnöd. Talán inkább én tarozom hálával, hogy Markból ismét boldog embert varázsoltál. Hidd el, megérdemli. - Nehézkesen állt fel, nyögve nyújtózkodott egyet. - Menjünk aludni, emberek, holnap is van egy nap.

Követelőző állhatatossággal csörgött a telefon a konyhában. Cliff kábán nyitotta ki a szemét, és belemeredt az éjszakai félhomályba. Az első pillanatban azt sem tudta, hol van, mi történt. Támadt egy olyan futó érzése, hogy csak álmodta a telefoncsörgést, de azonnal megváltozott benne ez az érzés, amint egyre éberebb lett, és a készülék tovább zajongott. Sietve kiugrott az ágyból, és kibotorkált a konyhába, hogy elhallgattassa a csörömpölést, mielőtt az egész ház felébred.

Nem gyújtott villanyt, az órája foszforeszkáló lapjára pillantott. Tíz óra múlt néhány perccel. Közben felvette a kagylót, és azon tanakodott, ki hívhatja ilyenkor. Valami baj lehet a repülőtéren? Meghagyta az ügyeletesnek, hogy csak legvégső esetben riasszák, ha már elkerülhetetlen.

- Mitchell - szólt bele fojtott hangon a kagylóba. - Mi a baj, Don? Valaki odaverte magát?

- Súlyosabb annál, Mitch - válaszolta idegesen a diszpécser. - Te nem hallgattál rádiót?

- Nem, a fene egye meg, bökd már ki, mi történt! - emelte fel a hangját Cliff. - Mi az a súlyos dolog, ami nem várhatott holnap reggelig?

Donald Collins aránylag új volt a vállalatnál, és most kissé megszeppent a főnöke csípős megjegyzésétől. De utasítása volt rá, hogy riassza Cliffet.

- Ne mérgelődj, itt semmi baj - mondta nyugtatóan. - Viszont Los Angelesben hatalmas földrengés volt ma délután[240]. A Montana-Wyoming-Colorado-Új Mexikó vonaltól nyugatra minden légivállalatot riasztottak mentésre. Már elindítottam egy csapatot, négy helikopterrel. Sajnálom, Mitch, rád és Markra is szükségünk van. Állítólag nagy káosz van ott.

Cliff megvakarta a fejét. Már sajnálta, hogy az imént letolta a fiút, hiszen csak a kötelességét teljesítette. Békülékenyen szólt bele a telefonba.

- Oké, Don, indulok azonnal. Készítsétek fel a másik négy helikoptert is, egy órán belül a reptéren vagyunk. Majd beszólok rádión, amint elindulunk innen. - Ezzel letette a kagylót, és megfordult. Csak egyre tudott gondolni: miféle végzet üldözi állandóan? Amikor a St. Helens felrobbant, akkor is itt volt Jessicával. Miért van az, hogy a természeti katasztrófák mindig itt érik utol, és nem hagynak egy cseppnyi nyugalmat neki és az asszonynak? És éppen most?

Vissza akart menni a szobába, de a konyhaajtóban szinte beleütközött a sötétben kifelé botorkáló Jessicába. Az asszony sem akarta a többieket megzavarni, ezért osont kifelé a

---

[240] Az 1981 szeptember 9-i földrengés délután 15 óra 50 perc 50 másodperckor rázta meg Los Angelest. A Richter-skála szerinti 6-os erősségű rezgés epicentruma a Santa Barbara sziget alatt 6 mérföldnyi mélységben volt, és hatalmas károkat okozott a kaliforniai nagyvárosban. A halálos áldozatok viszonylag kis száma a megfelelő építési eljárásoknak köszönhető

sötétben. Megbotlott, elvesztette az egyensúlyát, és ha Cliff nincs ott, végigvágódott volna a padlón.

- Mi a baj, kedvesem? - kérdezte suttogva.

- Földrengés Los Angelesben. Riadó van - felelte a férfi ugyanúgy. - Megyek, felébresztem Markot, addig készíts egy adag jó erős kávét, kérlek. Viszem a dzsipet. Maradtok még Gloriával?

- Azt hiszem, maradunk, de csak holnap estig - mondta kissé szomorkásan az asszony. - Nélkületek semmi értelme, hogy vasárnap estig maradjunk. Na menj, ébreszd fel Markot.

- Semmi szükség rá, itt vagyok - hangzott fel mellettük Lubinsky fojtott hangja. - Még nem aludtam, valahogy megzavart valami. Mintha megéreztem volna. Minden szót hallottam. - A barátja vállára tette a kezét. - Hja, fiam, ez a mi formánk, ha már ezt a hivatást választottuk. Megyek öltözni.

A hatalmas adag kávé, aminek csak a felét itták meg, a másik felét Jessica termoszba öntötte, fölöslegesnek bizonyult. Mindketten teljesen éberek voltak, és Cliff veszélyesen száguldva kanyargott a hegyi úton a tó északi csücske felé. Mark tartotta a kapcsolatot a repülőtérrel útközben, és néha feljegyzett egy-egy szót a noteszébe. Mire megérkeztek, a négy helikopter már feltankolva, bemelegítve, felszállásra készen várakozott a betonon a központi hangár előtt. A másik két pilóta ott ácsorgott a gépek mellett, Cliff és Mark pedig csak annyi időt vesztegettek, ameddig berohantak az irányítóterembe, meghallgatták Donald utolsó jelentését, és átöltöztek a repüléshez. A telefonriasztást követően másfél órával a négy helikopter már a levegőben volt, és nyugat felé igyekezett az éjszakában.

Több, mint hatszáz mérföld állt előttük, és Cliff egész idő alatt türelmetlen volt. Szeretett volna minél hamarabb a helyszínen lenni, és belevetni magát a munkába. Tudta, hogy nem lesz könnyű dolog, talán még nehezebb, mint tavaly tavasszal Washingtonban. Lakott, sűrűn beépített terület fölött repülni nem gyerekjáték, és ki tudja, milyen kép fogadja majd őket, ha a város fölé érnek. Cliff nem egyszer látott már filmfelvételeket földrengés sújtotta városokról.

Ám ennél is nagyobb baj volt, hogy a Los Angeles-i repülőtér irányítótornya sem működött. Szerencsére a légierő San Diego-i központja ideiglenesen átvette ezt a feladatot, és így a *Dakota Wings Air Charter* köteléke biztonságosan és pontosan tudta megközelíteni a nagyvárost. Már jócskán virradt, amikor a kijelölt terület fölé érkeztek, így a pusztítás szomorú képe teljes kíméletlenségében tárult a négy pilóta elé. Romhalmazok, villogó tűzvészek, amelyeket a tűzoltóknak még nem sikerült megfékezni, kártyavárként összeomlott, mintegy machetével kettészelt épületmaradványok, egymásra nyomódott autósztráda-szakaszok iszonyatos tömkelege látszott a levegőből. Ahogyan egyre lejjebb ereszkedtek, úgy vált még elrettentőbbé a földrengés által hátrahagyott terület.

Mintha egy tornádó száguldott volna végig a városon. Voltak olyan sávok, ahol egyetlen álló épület sem maradt meg, csak szürke romhalmazok az utcák így is jól kivehető sakktáblájának a mentén. És voltak olyan területek, ahol látszólag semmi kár nem keletkezett. Természetesen Cliff tudta, minek tulajdonítható ez a paradox helyzet, hiszen a földrengés lökéshullámai koncentrikus körökben terjednek minden irányban, és ahol az amplitúdó a minimumon van, ott jóformán semmilyen kárt nem okoz a mozgás. Most mégis elcsodálkozott a látványon. Ugyanakkor pedig az üzleti negyed felhőkarcolói teljesen épen magasodtak az ég felé. A Beverly Hills fölé magasodó hegyen a Hollywoodot jelző hatalmas betűk közül az egyik L és az egyik O teljesen eltűnt, a H pedig ferdén lógott, mintha le akart volna zuhanni.

Egy aránylag ép körzet közepén, a Dodgers stadionban landoltak. Sem a nemzetközi repülőtér, sem a Burbank-Glendale[241] nem volt üzemképes, a John Wayne[242] pedig, ha működött is, túl távol volt innen. És itt voltak a közelben azok a kórházak, amelyek képesek voltak még ebben a zűrzavarban is fogadni és ellátni a sebesülteket. Az egész városban szünetelt az áramszolgáltatás, alig volt ivóvíz, nem működött a telefonhálózat. Úgy nézett ki minden, mint egy futurisztikus film díszlete az atomtámadás után.

A stadionban állították fel az ideiglenes központot. Izgatott sürgés-forgás volt mindenfelé, szanitécek, mentősök, rendőrök rohangáltak összevissza, és mindenkin meglátszott a kialvatlanság, a kimerültség. Cliff kiugrott a helikopterből, és egyenesen az egyik férfihoz lépett, aki éppen a rádiótelefonba ordított. A férfi fekete haja nedvesen és csapzottan tapadt a koponyájára, mintha most lépett volna ki a zuhany alól, az arca borostás volt, a nadrágja gyűrött. Egy szál átizzadt ingben lótott-futott egész éjjel.

- Küldjetek azonnal két tűzoltókocsit a Wilshire-re! Nem oda, te barom, a másik végére! Azonnal megy a helikopter! - Egy pillanatig Cliffre meredt, aztán ismét belekiabált a készülékbe. - És siessetek, azt mondja itt valaki, hogy kopogást meg kiáltásokat hallott a romok alól! - Újra Cliffre bámult. - Jó, hogy itt van. Mennyire ismeri a várost?

- Semennyire. Adjon egy térképet, akkor eligazodom.

- Nyavalyát! - ordított ismét a férfi. - Honnan szedjek most térképet? Magával megy valaki, hogy el ne tévedjen. Hé, Luke! Mozogj már, te istenátka, vagy külön kérvény kell? Szedd a lábad! - A Luke-nak nevezett fiatalember odatámolygott, és Cliffnek az volt az érzése, hogy azonnal összeesik. - Elmész ezzel a pilótával, mutatod neki az utat. A Wilshire északkeleti végére mentek, hallod? Maga meg ne haragudjon, hogy ilyen vagyok, de azt sem tudom, hol áll a fejem. Nyomás.

Pillanatok alatt felszálltak, és nyugat felé fordultak. Cliff ellenőrizte a műszereit, aztán a mellette ülő és majdnem elbóbiskoló emberre sandított.

- Jó kis kalamajka, igaz? A maga főnöke mindig ilyen?

- Ki, Morgan? - értetlenkedett Luke. - Á, dehogy, alapjában véve a légynek sem árt. De most be van sózva, mint mindenki. Ott van, az a romhalmaz lesz az - mutatott le - látom a tűzoltókat is. Szálljon le, ha talál egy tenyérnyi helyet.

Egész délelőtt dolgoztak, csak délben álltak le egy kis időre, amíg bekaptak valamit egy mozgó büfében, miközben egy tartálykocsiból feltankolták a gépeket. Utána folytatódott a megfeszített munka sötétedésig, és mire Cliff utoljára leszállt a közben félhomályba borult stadionban, úgy érezte, mintha már legalább egy hete nem aludt volna. Még egyszer leellenőrizte a gépet, aztán odabotorkált egy sebtében felállított sátorhoz, bemászott, lerogyott, és a következő pillanatban már horkolt. Semmit sem hallott a kint zajló zűrzavarból, mintha egy feneketlen barlangban hevert volna.

Azt sem hallotta meg elsőre, amikor másnap hajnalban Morgan beordított a sátorba. Csak akkor nyitotta ki a szemét, amikor a csupa ideg férfi megrázta a lábát.

- Ébresztő, Mitchell! Kezdődik a taposómalom!

---

[241] Los Angeles kisebbik, északi repülőtere

[242] Los Angeles harmadik és egyben legkisebb, déli repülőtere, amelyet a híres western-színészről neveztek el

Kábán feltápászkodott, megragadta a gőzölgő kávéval telt papírpoharat, amit a férfi feléje nyújtott, és rekedten kérdezte:

- Maga nem aludt egész éjjel? Esküszöm, úgy néz ki, mintha a kutya szájából rángatták volna ki.

- Aludni? - csodálkozott rá Morgan. - Meghalni sincs időm, nemhogy aludni! Egyébként kösz a bókot, maga sem néz ki sokkal jobban. Amúgy meg köszönet azért, hogy maga meg az emberei itt vannak, remek munkát végeztek.

Cliff már sokkal éberebb volt a kávé után, és elmosolyodott.

- Szereztünk némi gyakorlatot tavaly, a St. Helensnél, és otthon, Moon Lake-ben telente hegyi mentéssel foglalkozunk. Ez a titka, semmi más. - Most már képesnek érezte magát arra, hogy talpra is álljon. Kikászálódott a sátorból, nyújtózkodott, és körültekintett a stadionban.

Ugyanaz a zűrzavaros kép fogadta, mint tegnap. A helikopterek egy része láthatatlan volt, a többit éppen felkészítették az újabb mentésre. Távolról meglátta Markot, amint két technikussal beszélget az egyik zöld-fehér *Bell206*-os mellett. Oda sietett.

- Készen vagy? - kérdezte röviden. - Volt valami különleges esemény tegnap?

- A géppel semmi, és a többivel sem - felelte Lubinsky. - Egy várandós nőt hoztam be estefelé, súlyos fejsérüléssel, az egyik leszakadt autósztrádáról. Nem tudom, mi van vele.

- Valószínűleg nem is fogod megtudni soha, Mark - mondta Cliff. - Talán nem is fontos. Talán csak az a fontos, hogy itt vagyunk, és tesszük, amit tenni kell. - Cigarettára gyújtott, és kéjesen szívta le a mai reggel első füstjét. - Engem csak egy dolog bosszant. Ez már a második eset, hogy a Remetelakban ér egy ilyesféle természeti csapás, és meg kell szakítanom a pihenést. Tudom, hogy ez a feladatom, de akkor is. Ha babonás volnék, most azt mondanám, hogy szerencsétlenséget hoz rám és Jessre az a ház.

- De nem vagy babonás, csak mérges - vigyorodott el Mark, és beszállt a helikopterbe. - Na, nézzük, miből élünk ma - mondta, aztán bekapcsolta az indítót, és becsapta maga mögött a pilótafülke ajtaját.

Erre a napra Cliff később úgy emlékezett vissza, hogy még az első napnál is nehezebb volt. Nem annyira a munka mennyisége vagy az üteme miatt, mert abba hamar belerázódott, és fizikailag sokkal frissebb volt, mint előző nap, hanem inkább a látványtól, ami elébe tárult. Csak most fogta fel igazán, mekkora pusztítást volt képes maga után hagyni a földrengés. Luke most már állandó társként ült mellette a gépben, és nem is volt annyira álmatag, mint az első huszonnégy órában. Tősgyökeres helybéliként sok mindent tudott a várost valaha sújtó katasztrófákról, és Cliff sok érdekességet hallott tőle. A nap végére egészen jó barátok lettek, és már tréfálkozni is volt kedvük egymással.

Kedden, szeptember nyolcadikán végre Morgan bejelentette, hogy a munka oroszlánrésze mögöttük van. A városban helyreállt az áramszolgáltatás, lassan újra megindult az élet, és a leszakadt magasutak kivételével, amelyeknek egymásra préselődött elemeit óriásdaruk és hozzáértő szakemberek szedték széjjel meglepő gyorsasággal, szinte mindenütt megindult a közlekedés is. Nem volt már szükség a helikopterekre, az esetleges túlélőket, akik ennyi idővel a rengés után még a romok között lehettek, most már mentőkocsikkal is meg lehetett közelíteni és kórházba lehetett szállítani.

Morgan, akiről Cliff közben megtudta, hogy a városi katasztrófamentő szolgálat főnöke, most egészen más képet mutatott. Valahol megborotválkozott, ruhát váltott, és a szeme alól is

eltűntek a sötét karikák. A kötelék hazatérése előtt odament hozzájuk, és kezet rázott a nyolc pilótával.

- Köszönöm, fiúk. Egész Los Angeles nevében köszönöm. Remek csapat a maguké, sokkal jobb munkát végeztek, mint amit elvárt volna az ember. Sőt megkockáztatom, hogy jobbat annál is, amit a mi helybéli pilótáink csináltak. A viszontlátásra, de nem ilyen körülmények között.

- Úgy legyen, Charles - válaszolta Cliff. - Indulás, emberek, megyünk haza.

A nyolc helikopter egymás után szállt fel a délutáni napsütésben, és kelet felé vette az útját. Cliff és emberei még egyszer végigpillantottak a lassan újjáéledő nagyvároson, aztán maguk mögött hagyták, azzal a reménnyel, hogy a közeli jövőben nem kell újra viszontlátniuk. Az otthonuk, a mindennapi munkájuk várta őket, az a hivatás, amelyre mindnyájan feltették az életüket.

Szeptember utolsó előtti hetében Jessica már nem ment munkába. Most már minden nap esedékes volt a szülés, és az asszony kimerültnek látszott. A rosszullétei nem tértek vissza ugyan, de a mozgása nehézkes volt, és Cliff néha azzal ugratta szelíden, hogy talán ikreket fog szülni.

- De bolond vagy, kedvesem - nevetett rá erőtlenül Jess. - Hány gyereket akarsz tulajdonképpen? Így is majdnem egy kosárlabdacsapatra való van a házban. Négy elég lesz.

- Úgy beszélsz, mintha rajtad múlna - vigyorgott a férfi. - Jól van, na, csak tréfáltam. Szeretném, ha már túl lennél ezen, és a jövőben jobban fogunk vigyázni. Tényleg elég lesz négy gyerek.

- Ajjaj, te és a vigyázás! - nevetett most Jessica. - Abban aztán nagymester vagy!

Barbara kissé aggódva figyelte a menyét. Bár csak egyszer szült, nő létére sokkal jobban át tudta érezni a fiatalasszony kínjait, és tudta, mekkora teher számára a három meglévő gyerek mellé egy negyedik is, ha tovább akarja folytatni a munkáját. Kissé haragudott Cliffre, és ezt nem is titkolta. Viszont azt is meg tudta érteni, hogy a fiának, aki voltaképpen egyedüli gyermek volt, noha Jimmel együtt nőtt fel, mit jelent egy népes család. Azon kívül, hogy egyszer a szemére vetette a dolgot, többé nem szólt róla. Ismerte Cliff természetét, és nem akarta megbántani. Ehelyett amennyire csak tudta, szabaddá tette magát, és a lehető legtöbbet foglalkozott Henryvel, George-zsal és Janice-szel.

A gyerekek imádták a nagyanyjukat. Csintalanok voltak, néha engedetlenek, akaratosak, mint akármelyik gyermek az ő korukban, de Barbara értett a nyelvükön, és sohasem volt szükség túlzott szigorúságra ahhoz, hogy kordában tudja tartani őket. Elég volt egyetlen rászólás, vagy egy összehúzott szemöldök, és a kicsik azonnal tudták, hogy eddig, és nem tovább. Az idős asszony szerint - és ebben igaza is volt - ez az alapja a helyes gyermeknevelésnek. Már nagyon fiatal korban meg kell tanulniuk, hol az a láthatatlan határ, amit nem ajánlatos átlépniük. A szigorúságot, módjával persze, csak eszköznek tartotta, és nem öncélnak. Sokszor hallott és olvasott már olyan családokról, amelyekben a gyermekeket szinte kalodába zárta a szülők, elsősorban az apa szigorúsága, és tudta, hogy az ilyen gyermekek sohasem lehetnek boldogok, mi több, amikor ők maguk válnak szülőkké, tovább örökítik ezt a nem éppen szerencsés hagyományt, és így, egy végeláthatatlan láncreakcióhoz hasonlóan, egyre szaporodik a társadalomban a frusztrált, boldogtalan emberek száma. Szerinte sok esetben a bűnözés, főleg fiatal korban, erre volt visszavezethető.

Húszadika után már tényleg készenlétben kellett állni, és Cliff ismét szabaddá tette magát, hogy Jess mellett lehessen, ha az asszonynak szüksége van rá. Ezeket a napokat arra használta fel, hogy pihenjen egy keveset, mert a földrengés utáni mentés minden erejét kiszívta. Ezúttal saját maga akarta levinni a feleségét a Millcreek kórházba. Nem mintha nem bízott volna Markban vagy akármelyik pilótájában, de úgy érezte, ez a feladata. Nem tartott attól, hogy az izgalom úrrá lesz rajta repülés közben. A sok éves tapasztalat, és nem utolsó sorban az elmúlt másfél év eseményei teljesen és végérvényesen megedzették.

Szerda este az asszony panaszkodni kezdett, hogy megindultak a fájások. Az arcán verejtékcseppek gyöngyöztek, a lélegzése felületessé és szaporává vált. Cliff és Barbara óvatosan besegítették a terepjáróba, a férfi már jó előre értesítette a mechanikusokat, hogy készítsék el a helikoptert. Kíméletesen, szinte túlzott lassúsággal hajtott a reptérig, és közben nyugtatgatta Jessicát. Magában pedig elmosolyodott, mert akaratlanul is egy régi Yves Montand-film jutott eszébe, a Borzalom bére, amelyben a színész egy nitroglicerinnel megrakott kamiont manőverezett hajmeresztő hegyi úton.

A repülés Salt Lake City-ig már nem is lehetett volna rutinszerűbb ennél. Mentőautó várta őket a repülőtéren, és negyedórával később Jessica már a szülőszobában volt a férjével együtt. Egy hosszú és idegőrlő várakozás következett, amelynek során a hirtelen jövő fájáshullámok rövidebb-hosszabb nyugalmi időszakokkal váltakoztak. Cliff egyre idegesebb lett, de az orvos megnyugtatta, hogy a jelek szerint minden a legnagyobb rendben megy. A férfi hitte is, nem is az orvos szavait. Azt már saját tapasztalatából is tudta, hogy az orvosok társadalma egy különleges emberfaj, amelyben más normák érvényesek, mint a többi halandó között, és a kíméletesség, vagy az orvosi titoktartás leple alatt néha teljesen félrevezetik a pácienst és a hozzátartozókat.

Idegtépő lassúsággal másztak a percek, a félórák, és még mindig nem történt semmi. Jessica közben kapott egy injekciót, amelynek elő kellett volna segíteni a szülés beindulását, de a várt eredmény elmaradt. Cliff most már a kétségbeesés határán volt, és őszintén sajnálta az asszonyt, akinek szép, harmonikus vonásait eltorzította a fájdalom. Majdnem bűnösnek érezte magát, amiért ilyen kínokat kell Jessicának elviselnie. Ha tudott volna, imádkozott volna, hogy Isten, vagy valamilyen más, földöntúli hatalom segítsen a feleségének átvészelni ezeket a nehéz órákat, és végre megszülessen a gyermek. Most ismét attól rettegett, hogy a kicsi talán nyomorékon, talán halva jön majd a világra. Akárhogyan is igyekezett, nem tudta elhessegetni magától ezt a visszatérő gondolatot, közben pedig meg kellett játszania magát, hogy Jessica legalább az ő kínlódását ne észlelje, és erőt meríthessen a jelenlétéből.

Hajnal felé már az orvos is kételkedni kezdett abban, hogy minden rendben van, és éppen ki akarta adni az utasítást a stábnak, hogy készítsék fel a kismamát a császármetszésre, amikor teljesen váratlanul megindult a folyamat, és háromnegyed ötkor felsírt a kisbaba. Kislány volt, teljesen arányos, és minden látható hiba nélkül. Jessica erőtlenül mosolygott, Cliff pedig majdnem olyan sápadt volt, mint ő. A szülész ellátta a csecsemőt, aztán az ifjú anyát is, egy nővér pedig kedvesen mosolyogva megkérdezte, gondoltak-e már névre, mit jegyezzen fel a kicsi lapjára.

Jessica és Cliff egymásra tekintettek. Az asszony halkan, de annál határozottabban szólalt meg, de a szavait a férjéhez intézte:

- Emlékszem, egyszer elmesélted, hogyan lett a családotok neve Mitchell. Anyád éppen az Elfújta a szélt olvasta akkor. Most arra gondoltam… Ennek az emlékére hadd legyen a kislányunk Margaret. Neked mi a véleményed?

Cliff csak mosolygott boldogan, és bólintott, aztán a nővérhez fordult.

- Legyen Maggie. Nekem is tetszik ez a név. Margaret Mitchell. Ki tudja, miféle ómen lesz ez az ő kis életéhez.

És a kis Maggie, akiről akkor még senki sem sejthette, milyen lesz, ha majd felnő, elfoglalta az őt megillető helyet a Mitchell családban és az életben.

Nehéz lenne megállapítani, hogy a világ eseményeinek oki és okozati összefüggései hová, milyen messzire nyúlnak vissza. Annyi minden történik, néha látszólag jelentéktelenül, néha pedig felborítva egy ország, egy egész földrész rendjét és nyugalmát, hogy a kései utódok, a kutató szellemű emberek csak részben tudnak eligazodni rajta. Különösképpen igaz ez, ha a Közel-Keletre vetítjük ki. Izrael állam 1948-as kikiáltását megelőzően is sok véres cselekmény torzította el a világnak ezt a sarkát, amelyet a három nagy monoteista világvallás, a judaizmus, a kereszténység és az iszlám egyaránt szentnek tart. Ám abban a pillanatban, amikor David Ben Gurion 1948 május 14-én kikiáltotta Izrael államot, ez a sokféle, szerteágazó harc egy irányba összpontosult: a fiatal és szinte magatehetetlen zsidó állam elpusztítására, lakosságának a kiirtására.

Azoknak a bevándorlóknak, akik a második világháború és a Holocaust borzalmait túlélve menedéket kerestek őseik kétezer évvel azelőtt elhagyott földjén, de még azoknak is, akik bennszülöttek voltak, szembe kellett nézniük ezzel a kegyetlen valósággal. A palesztinai arabok egy része követte akkori vezetőinek az utasítását, és nem volt hajlandó zsidó fennhatóság alatt az országban maradni, így elhagyta azt, és a környező országokban, menekülttáborokban telepedett le, a legnagyobb nyomorban, tovább ápolva és szítva a gyűlölet lángját.

Libanon déli részében csak úgy hemzsegtek a palesztin menekültek. Remek helyismeretüket és az izraeli hadsereg kissé hanyag védelmét kihasználva, még 1978-ban megtámadták Izrael északi településeit, amire válaszként az akkori hadvezetés elrendelte az izraeli erők bevonulását Dél-Libanonba, ahol egy hat-tíz mérföld mélységű biztonsági övezetet hoztak létre. Dacára annak, hogy az ENSZ békefenntartó erőket állomásoztatott ebben a körzetben, időnként újra meg újra fellángoltak a csatározások, áldozatokat követelve mindkét oldalon, és nem csak a harcoló felek, hanem a polgári lakosság körében is.

Mark sokat mesélt Cliffnek erről, és semmit nem szépített a valóságon.

- Tudod, ha jól belegondol az ember, azoknak a menekülteknek is igazuk van. Hontalanok, Szíriában, Jordániában, Libanonban élnek szétszórva, nem egy esetben családok szakadtak ketté. Természetes, hogy vissza akarnak térni a szülőföldjükre. A Függetlenségi Nyilatkozat tisztán kimondta, hogy egyenlőséget kínál mindenkinek, legyen az zsidó vagy arab. De a sötét nyomorban és mély tudatlanságban tartott népet nagyon könnyű volt megtéveszteni, így aztán százezrével keltek útra, amikor Izrael megalakult, mert attól féltek, hogy a zsidók majd bosszút állnak rajtuk a harmincas-negyvenes évek pogromjaiért. Most meg mindenütt utálják őket. A saját arab fajtájuk. Husszein király, attól való félelmében, hogy a palesztinok esetleg az életére törnek, és meg akarják dönteni a hasemita királyságot, egyetlen éjszaka alatt több, mint ötezer menekültet mészároltatott le. Csak azért, hogy Jordániában csend és nyugalom legyen. És lett is. De még ez sem tudta a palesztinokat meggyőzni arról, hogy nem a zsidók a fő ellenségeik. Most meg nézheted, mi történik.

És nézték is. A gerillák támadásai immár tarthatatlan helyzetet eredményeztek, amire Izrael válasza egy masszív támadás volt Libanon ellen. Menahem Begin miniszterelnök jóváhagyásával és Ariel Sharon tábornok vezetésével a kitűnően felszerelt izraeli hadsereg kiűzte Dél-Libanonból az ott tanyázó palesztin fegyvereseket, és egészen a fővárosig, Bejrútig üldözte

őket. A libanoni főváros nyugati, muzulmán negyede egy csapásra valamiféle erőddé alakult át, amelyet Sharon egységei heteken át ostromoltak és vesztegzár alatt tartottak. A polgárháború által amúgy is elgyengült libanoni hadsereg nem volt képes számottevő ellenállást kifejteni, és így vált lehetségessé, hogy a PFSZ[243] megvethette a lábát Bejrútban. A valaha Kelet Svájcának titulált ország, az ókori föníciai hajós-kalmárok egykor oly gazdag szülőföldje elszegényedett.

A libanoniaknak éppen elég volt a saját bajuk. Ahhoz, hogy végre megszabaduljanak a benyomuló izraeli hadseregtől, bele kellett egyezniük abba, hogy az ENSZ égisze alatt valamiféle kompromisszum szülessen. Határozat mondta ki, hogy a tíz hétig tartó vesztegzár feloldásának a fejében az összes palesztin harcos elhagyja Bejrútot, és különböző arab országokba, elsősorban Tunéziába emigrál. Ugyanakkor, egy Sza'ad Haddad nevű keresztény őrnagy vezetésével egyfajta árnyékhadsereg alakult Dél-Libanonban, amely részben Izrael északi településeit, részben a helybéli keresztény arabokat volt hivatott védelmezni a biztonsági övezetben. Végre úgy nézett ki, hogy csend és nyugalom születik a vidéken.

Ám ekkor két olyan esemény rázta meg az amúgy is sok sebből vérző országot, amely teljesen felborította az eredeti tervet, és amelynek következtében Libanonban újra hadiállapot lépett érvénybe. Az egyik Pierre Dzsemajel elnök fiának, Aminnak a meggyilkolása volt. Kiújult a polgárháború. A másik esemény még súlyosabb következményekkel járt. Szabra menekülttáborban megtalálták egy eltűnt izraeli katona néhány holmiját, közöttük a személyazonossági igazolványát és az azonosító érméjét, az úgynevezett dögcédulát. Az izraeli válasz gyors volt és kegyetlen. A Szabrát és a szomszédos Satila tábort megrohamozó izraeli erők valóságos vérfürdőt rendeztek[244]. Az már szinte mellékes volt, hogy a katonát, akinek a neve Hayim Ben Yosef volt, közben életben találták, és helikopterrel visszaszállították Izraelbe. Maga a tény, hogy egy izraeli katona okmányait és személyes tárgyait egy palesztin táborban találták meg, elég ok volt a támadásra.

Több száz ember esett áldozatul a támadásnak, és ezrével maradtak hátra sebesültek is. A világ, de még inkább az arab világ közvéleménye bosszúért kiáltott. Szerte a világban meg kellett erősíteni nem csak az izraeli, de az amerikai érdekeltségek védelmét is, hiszen minden arab szemében az Egyesült Államok volt a támadó Izrael legfőbb védnöke, az ő tudta és hozzájárulása kellett ehhez az akcióhoz. Mindenki rettegett a terrortámadásoktól, hiszen csak tíz esztendő telt el az emlékezetes müncheni támadás óta, és ebben az időszakban a terroristák sok más akciót is végrehajtottak világszerte.

Cliff nem nagyon értette az összefüggéseket. Viszont tartott tőle, hogy a barátja, noha már gyökeret eresztett itt, Moon Lake-ben, és bőven túl van a megfelelő koron, esetleg meginog, és megint a nyakába veszi a világot. Nem is titkolta előtte ezt a félelmét.

- Nem kell betojni - nyugtatta meg Mark. - Túl vagyok már azon, hogy csak úgy, ukkmukkfukk nekivágjak a nagyvilágnak. Nem is tudnának mihez kezdeni velem ott, vén csataló vagyok.

- Meg eléggé izgága is - jegyezte meg Gloria vidáman. - Láttátok volna, milyen képet vágott, amikor megtudta ezt a dolgot. Majdnem harapott. - Clifféknél ültek, szombat este volt, és ma valahogy úgy alakult, hogy mindkét férfi szívesen emlékezett vissza a katonakorra, pedig

---

[243] Palesztin Felszabadítási Szervezet

[244] Emiatt, az úgynevezett „szabrai és satilai mészárlás" miatt kívánja a Brüsszeli Nemzetközi Bíróság elmarasztalni Ariel Sharon jelenlegi izraeli miniszterelnököt háborús bűntettek elkövetése címén

általában eltitkolták ezt. - Alig ismertem rá az én jámbor és tréfás férjemre, azt a büdös szivarját is majdnem lenyelte. Alice meg majd elgurult, úgy nevetett.

- Hogyne haraptam volna, amikor személyesen ismerem Sharont, és tudom, mekkora fenegyerek - vágott vissza tőle szokatlan vehemenciával Lubinsky. - Nála jobb katonát keveset hordott a hátán a föld, de imposztort sem. Arikon csak Dayan tett túl, ha arról volt szó, hogyan forgasson ki egy felsőbb parancsot, és közben azt csinálja, ami neki tetszik. Tartok tőle, hogy ez az ember még fog egy-két kellemetlen meglepetést okozni. Hogy az araboknak teszi, az még hagyján, de a nyakamat teszem rá, hogy képes Begint is bajba keverni[245]. Pedig sok érdeme van az öregnek, azon túl is, hogy békét kötött Egyiptommal.

Valóban, majdnem egy évvel korábban tátva maradt a világ szája, amikor egy a semmiből előkerült izraeli vadászbombázó-kötelék a földdel tette egyenlővé a Bagdad melletti Osirakban épülő iraki atomreaktort. Akkor Cliff is, és Mark is ujjongtak, hiszen egy ilyen akciót véghez vinni valóban nehéz, majdnem lehetetlen feladat volt. Lubinsky nem is titkolta a büszkeségét, mert a támadásban részt vevő pilóták közül ketten az ő tanítványai voltak. Szaddam Husszein iraki elnök dúlt-fúlt mérgében, és azzal fenyegetőzött, hogy látványos bosszút áll ezért a cselekedetért az izraelieken. Egyelőre azonban el volt foglalva az Irán ellen vívott háborúval, és kisebb gondja is nagyobb volt annál, semhogy nyugat felé kacsintson.

Ebben az évben végre gondolhattak arra, hogy tovább fejlesszék a *Dakota Wings Air Charter*-t. Ismét előkerült a fiók mélyéről a régi terv, a két *DC6*-os átalakítása tűzoltási célokra. A két barát hosszú estéken át töprengett és vitatkozott a lehetőségeken, egyik tervet a másik után vetették el, mire megszületett a végleges megoldás. Ennek értelmében Felvették a kapcsolatot mind az *Allison*, mind a *Pratt&Whitney North Haven* cégekkel, és végül az utóbbi mellett döntöttek. Megrendeltek tizenkét darab *PW300TB* turbóhajtóművet, így gépenként két-két tartalékkal is rendelkeztek, és a cég elvállalta a cserealkatrészek szállítását is Moon Lake-be. A szükséges tartályokat és egyéb berendezést egy oregoni cég gyártotta le, és még a nyár vége előtt üzembe lehetett helyezni a két gépet.

Cliff boldognak érezhette magát ebben az időben. A vállalat minden eddiginél jobban működött, a bevételek magasak voltak, és a család is jól élt. A kis Maggie születése után minden visszatért a rendes kerékvágásba, Henry első osztályos kisdiák lett, és Jessica ismét dolgozott a *KULC*-nél, és bár a férje nem nézte jó szemmel ezt, télen-nyáron hetente öt napon keresztül megtette az utat Salt Lake City-be és vissza. Cliff vásárolt neki egy vadonatúj Cherokee terepjárót. Hétvégeken pedig rendszeresen kiruccantak a Remetelakhoz Lubinskyékkel.

Barbara hol velük ment, hol otthon maradt, és Maggie-re vigyázott. Új könyvbe kezdett, és az első sikerén felbuzdulva már egy harmadik tervét is dédelgette. Ezen kívül rendszeresen ellátogatott Farnsworthékhez, és jókat beszélgetett Millie-vel és Philóval.

Húsz esztendő telt el Gagarin emlékezetes első űrrepülése óta, de a versengés a két űrnagyhatalom, az Egyesült Államok és a Szovjetunió között nem szűnt meg. Míg az orosz tudósok kitartottak a nagyon költséges, egyszer használható űrjárművek mellett, addig amerikai kollégáik egy újra felhasználható eszközön törték a fejüket. Sok szellemes és sok utópisztikus terv került le a rajzasztalokról, míg végül egy nagyméretű, a brit-francia

[245] Begin, aki hat és fél éven keresztül volt Izrael miniszterelnöke, végül nem Ariel Sharon miatt volt kénytelen lemondani a tisztségéről. A béke Nobel-díjjal kitűntetett politikus volt az, aki kiürítette a Sinai-félszigetet, dacára az országban fellángoló tiltakozásnak

Concorde[246]-ra emlékeztető alakú űrrepülőgép mellett döntöttek, amelyet kisegítő rakétákkal lőttek ki függőleges helyzetben, de a Földre való visszatéréskor vitorlázógépként, kerekes futóművekkel landolt.

Sok kísérletet kellett végrehajtani, amíg az összes rendszer operatív lett, és alkalmas az első valódi kilövésre. Cliff kíváncsian kísérte figyelemmel az előkészületeket, szabadidejében az *Aviation Week* számait bújta, és Mark nem győzött tréfálkozni vele emiatt.

- Miért nem jelentkezel a NASA-hoz, Cliff? - kérdezte többször is. - Esküszöm, olyan vagy, mint egy gyerek. Az utóbbi időben másról szinte alig lehet veled beszélni, mint az űrsiklóról. Van még valami ezen kívül, ami igazán érdekel?

- Te csak ne heccelődj - vágott vissza Cliff. - Igenis, érdekel. Arról viszont már lemaradtam, hogy űrhajós legyen belőlem. - Elmesélte barátjának a régi álmát, amit még akkor dédelgetett, amikor repülni tanult Bobtól. - Ha nem mentem volna Vietnamba, talán megpróbálkoztam volna vele. De így…

- Ugyan, menj már, csak nem akarod azt mondani, hogy öregnek érzed magad? - csodálkozott rá Mark. - Hiszen még alig múltál harminc éves. Mások a te korodban kezdenek el repülni, te már veterán vagy.

- Ez igaz, de ne felejtsd el, hogy többnyire helikopterrel repültem, a merevszárnyú gépekkel csak a leszerelésem után kezdtem el foglalkozni. Nem, Mark. Kinőttem ebből. Nem vagyok gyerek. És ezen kívül családom van, akiket el kell tartanom. Igaz, hogy egy NASA-fizetésből könnyebb lenne, de akkor tizedennyi időt sem tölthetnék Jessel és a gyerekekkel. Én, amikor hazatértem Indokínából, egy életre megfogadtam, hogy többé nem megyek messzire tőlük. És a fogadalmaimat meg szoktam tartani.

- Te tudod, ebbe nem szólok bele - felelte higgadtan Lubinsky. - Egy dolog biztos: én a te helyedben megpróbálnám.

Ebből nem lett ugyan semmi, de Cliff lelkesedése Markot is magával ragadta. A férfi egészen más lelki alkat volt, mint fiatalabb barátja, de minden érdekelte, ami a repüléssel volt kapcsolatban, a kis repülőmodellektől egészen a mostani űrsiklóig. Ettől kezdve ő is csatlakozott Cliffhez, és ketten kísérték figyelemmel a programot egészen az 1981 április tizenkettediki első fellövésig[247]. Még abban az évben, novemberben a *Columbia* ismét felszállt. Az űrrepülés történetében először történt meg, hogy ugyanaz a jármű visszatért a kozmoszba. Közben a Seattle-i *Boeing* gyár már a következő űrsikló, a *Challenger* építésének az utolsó fázisain dolgozott nagy erővel, és 1983 április negyedikén ez az űrrepülőgép is megtette az első útját a Földön kívüli térben. Ugyanannak az évnek a júniusában a *Challenger* is visszatért az űrbe, ezúttal egy öttagú legénységgel a fedélzetén, amelynek a parancsnoka ugyanaz a Robert L. Crippen volt, aki a *Columbia* első útján repült már.

1984 augusztusában már valódi űrflottáról lehetett beszélni. A két „régi” sikló mellé üzembe állították a nemrég elkészült *Discovery*-t is. Az Egyesült Államoknak sikerült előretörnie az

---

[246] A hangsebességnél kétszer gyorsabban haladó személyszállító repülőgép, amely a London-New York távolságot 3 és fél óra alatt tette meg. A 4 db Rolls-Royce/SNECMA Olympus 593-as hajtóművel felszerelt repülőgépet a nemrégiben bekövetkezett Párizs melletti légibaleset után mind az Air France, mind a British Airways kivonja a forgalomból

[247] A Columbia űrrepülőgép, fedélzetén John W. Young parancsnokkal és Robert L. Crippen pilótával 2 nap 6 óra 20 perc 53 másodpercet töltött az űrben, és bebizonyította az űrjármű használhatóságát. A floridai Cape Canaveral-ból lőtték ki és a kaliforniai Andrews légitámaszponton landolt

űrprogramban, Sally K. Ride személyében, aki az előző év júniusában repült a *Challenger*-rel, volt már női űrhajós is, és most már komolyan lehetett venni azokat az eddig meseszámba menő terveket is, hogy állandó űrlaboratóriumot, egy hatalmas űrállomást telepítenek a Föld körüli állandó pályára, amely majd a huzamos kutatásokon kívül ellátthatja egy ugródeszka szerepét is hosszabb távú, például a Marsra irányuló expedíciók esetében. A szovjetek *MIR* űrállomása egyszerre elvesztette a jelentősségét, a merész tudósok már a huszonegyedik században álmodoztak.

Közben azért a földön sem állt meg az élet. Moon Lake-ben zajlott a munka, a gépparkot lassan teljesen lecserélték, kibővítették, és új személyzetet is felvettek. A *Dakota Wings Air Charter* kezdte kinőni önmagát, mint egy páncéljától évente megszabaduló tarisznyarák, és Cliff komolyan gondolkodott azon, hogy a valaha kis, egy-a-sok-közül vállalattal rááll a menetrendszerű személyszállításra is. Mark azonban lebeszélte erről.

- Ne menj bele ilyesmibe, fiam, nem érdemes - intette barátját. - Akármennyire jók vagyunk is a teherszállításban, a nagy társaságokkal egyelőre nem vehetjük fel a versenyt. Az egy teljesen más terület. Maradjunk csak meg a saját szolid keresetünknél, és ne ostromoljuk a lehetetlent, mert belebukhatunk.

- És ezt éppen te mondod? - meredt rá Cliff az öregedő férfira. - Általában te szoktál a vállalkozóbb lenni.

- Ez igaz, de vállalkozó szellem és vakmerőség között óriási különbség van. Amit te akarsz, az egyenlő a vakmerőséggel. Ha tönkremegyünk, kezdheted elölről az egészet. A nullától, vagy még annál is alacsonyabbról. Viszont, ha már a további tervekről beszélünk, belekezdhetnénk valami sokkal komolyabba. Globális logisztika, olyan „most adom fel, most kapják meg”-rendszer, mint a *UPS* és a *DHL*. A megbízhatóságunkat már ismerik Amerika-szerte. Ezzel betörhetnénk a világpiacra, és nem kellene azon törnünk a fejünket, hogy egy sokkal nagyobb bázis-repülőtér kellene. West barátod Poplarban, mi itt, és ezekkel a modern gépekkel az egész világra szállíthatnánk, gyorsan és pontosan. Az áruszállítás esetében még jobb is, ha nem egy nagyforgalmú nemzetközi repülőtéren kell tolongani. Van már computerünk, nem is egy, a részleteket ki lehet dolgozni. Na, ehhez mit szólsz?

- Nem tudom, Mark - felelte bizonytalanul Cliff. - Nem hangzik rosszul, de hadd aludjak rá még egyet-kettőt. A feleségemmel is meg akarom beszélni. És abban sem vagyok biztos, hogy az Edwin Cole elbírna egy ekkora forgalmat. Újabb pályák kellenének. Pénzünk van rá, de nem akarom ezt az egész völgyet tönkretenni a zajjal, a kerozinfüsttel. Akkor mit ér az, hogy itt élünk? Egyszer és mindenkorra vége lenne a nyugalmunknak, és a két kisváros egyszerre csak elnéptelenedne. Várjunk még.

Cliff szégyellte bevallani idősebb barátjának, hogy miért vonakodik a gyorsfutári szolgálattól, ezzel szemben miért gondolkodik a személyszállításon. Volt benne valamiféle ellenérzés, ha arra gondolt, hogy egyik-másik szállítmánya esetleg olyasmit tartalmazhat, amit nem szívesen vinne el, vagy éppenséggel olyan kezekbe kerülhet, amelyekbe nem szánná. Egy ilyen vállalat, ha beindul, nem válogathat. Ő viszont nem akart esetleg rosszhiszemű emberek részére ki tudja, mit szállítani. A személyszállítást tisztábbnak érezte, bár ha belegondolt, hány utas-szállító gépet térítenek el világszerte, ez sem volt túl biztonságos. Talán ezért is kért még gondolkodási időt.

Végtére is a vállalatot nem kötelező extra méretekre növelni. Ennél már jobb befektetésnek tűnt teljesen felújítani a gépparkot, és emellé beszerezni két-három speciális gépet, nagyon fontos személyek gyors és kényelmes utaztatására. Legutóbb, amikor az apja régi iratai között kutatott, felfedezte a kanadai *Bombardier* cég egy reklámját. Legújabb termékeik már egyál-

talán nem hasonlítottak az ötvenes évek azóta kivénhedt hómobiljaira. Ez a találékony cég az égvilágon mindent gyártott, ami mozog: a montreali metró kocsijait, modern hójárókat, vízisporthoz alkalmas járműveket, sőt repülőgépeket is. Leginkább a *Learjet 31A* érdekelte. Könnyen kezelhető és karbantartható gép volt, két, a törzsre szerelt *Honeywell* sugárhajtóművel. Ideális kis gép, gyors, kényelmes, éppen egy ilyen közepes repülőtérre való, mint az Edwin Cole volt.

Meg is említette Jessicának, hogy min töri a fejét, de az asszony éppen más gondokkal foglalkozott, és meglehetősen szórakozottan válaszolt.

- Miért nem szakemberrel beszéled ezt meg? Marknak a kisujjában van minden, amit a repülésről tudni kell. Én mit értek ehhez? Csak annyit, hogy te repülsz. Jószerivel azt sem tudom, mi tartja a levegőben a gépet.

Ettől a pillanattól kezdve Cliff többé nem kísérletezett a feleségével, ha a vállalat ügyeiről volt szó. Nem tartozott azok közé a férfiak közé, akik szerint nőnek fakanál való, de a műszaki gondjait többé nem osztotta meg Jess-szel. Viszont egyre inkább érlelődött benne ez az ötlet, és mire a végére ért az 1985-ös esztendő, el is határozta, hogy cselekszik.

- Na végre, egy épkézláb ötlet - örvendezett Lubinsky. - Ebben már én is látok fantáziát. Utazz el Kanadába, tárgyalj személyesen a céggel. Nézz körül. Hány gépre gondoltál?

- Azt hiszem, kezdetben két-három gépnél több nem kell - válaszolta homlokát ráncolva Cliff. - Viszont ha beindul az üzlet, akkor talán érdemes lesz még vásárolni. Nem tudom, mennyit ér a nevünk Quebecben, de arra, azt hiszem, emlékeznek, hogy Moon Lake Resortnak ők szállították a téli felszerelést. A jövő héten odarepülök.

Még Karácsony előtt megkötötték az üzletet, egyelőre két *Learjet 31A*-ra, azzal a kikötéssel, hogy a gyártó cég pilótái hozzák a gépeket Moon Lake-be január közepén. Cliff örült, és az ünnepek is jó hangulatban teltek el. Csak azt sajnálta, hogy Jessica teljesen közömbösen fogadja a sikert. Bár nem hibáztatta ezért az asszonyt. Neki is megvolt a maga gondja, munkája, és mindezek tetejébe a négy gyerek. De néha szerette volna megosztani vele is a gondolatait, megvitatni az ötleteit. Leginkább amiatt, mert néha kételkedett a saját döntései helyességében is. Illetve, nem kételkedett, de nem akart olyan helyzetbe kerülni, hogy utólag kelljen megbánnia egyik vagy másik határozatát. Elvégre a vagyon közös volt, és ugyanígy a felelősség is.

Jessicának kényelmesebb volt azonban a felelősséget teljesen ráruháznia. A hozzá nem értése csak ürügy volt. Mindenesetre vakon bízott a férjében.

Ezen a kedden Cliff nem repült. Egy makacs influenza kínozta már két hete, és képtelen volt összeszedni magát. Ritka eset volt, hogy betegség tartotta otthon, nem is emlékezett rá, mikor volt az utolsó ilyen eset. Edzett szervezete minden bajjal megküzdött, legyőzte a vírusokat. Most azonban képtelen volt talpra állni, és a felesége unszolására hallgatva, otthon maradt.

Kedvetlenül nézett a nap elé. Mivel fogja agyonütni az idejét? El nem tudta képzelni. Utált a négy fal között poshadni, állandó tevékenységhez szokott lelke lázadozott ez ellen a kényszerpihenő ellen. Ma is korán kelt, a beidegződés hajnalban kiverte az ágyból, és mint minden nap, ma is ő készítette el a reggeli kávét és a pirítóst. Amikor tálcán bevitte Jessicának, az asszony éppen felébredt. Kedvesen álmos mosollyal fogadta Cliffet.

- Ma sem nézel ki jobban, mint tegnap - korholta szelíden. - De te olyan makacs vagy, mint egy hegyi öszvér. Hamarabb kellett volna itthon maradnod.

- Igenis! - nevette el magát a férfi. - Ígérem, legközelebb úgy lesz. De most itt a reggelid. Legalább megdicsérhetnél érte.

- Hogyisne, hogy nekem elbízd magad! - kacagott Jessica. - Különben is, minden nap ezt csinálod, már megszoktam. Fel sem tűnik.

- Vagy úgy! Fel sem tűnik? Adok én neked, te! - Csiklandozni kezdte az asszonyt, aki sikítva rúgkapált a takaró alatt, és a könnyei potyogtak.

- Hagyd már abba, kilötykölődik a kávé! - kérlelte lihegve Cliffet. - Javíthatatlan vagy. De éppen ezért szeretlek.

Később, amikor éppen indulni készült, és Cliff felsegítette rá a kabátot, gyengéden megsimogatta a férfi arcát. Forrónak érezte.

- Igyál egy meleg teát - ajánlotta. - Tudom, hogy utálod, de most szükséged van rá. És lehetőleg maradj ágyban. Onnan is nézheted a tévét. Majd felhívlak, ha lesz időm. Vigyázz magadra. - Kinyitotta az ajtót, de a küszöbről még visszaszólt. - Ha jól emlékszem, ma lövik fel a *Challenger*-t. Nem fogsz unatkozni. - Futó csókot lehelt a férfi homlokára, aztán behúzta maga mögött az ajtót. Egy perccel később felzúgott a terepjáró motorja, és Cliff az ablakon keresztül látta, amint Jessica kihajt a garázsból, megfordul, és elindul a havas utcán lefelé.

Csak most eszmélt rá, hogy valóban így van. Már nem is bánta annyira ezt a szabadnapot. Elővette a tegnapi újságot, és nem is kellett sokáig keresgélnie. A kilövés helyi idő szerint valamivel fél tizenegy utánra volt kitűzve[214]. Most már szinte teljesen elfeledkezett a betegségéről, előre élvezte, hogy élő adásban fogja látni az űrrepülőgép startját. Készített magának egy kiadós reggelit, jó étvággyal megette, aztán benézett a gyerekekhez. Még aludtak, csak Barbara szobájából hallatszott ki halkan az írógép kopogása. Cliff benyitott az anyjához.

- Hogy érzed magad, fiam? - nézett fel a munkájából az asszony. - Lázas vagy még?

- Nem mértem - vonta meg a vállát a férfi. - Minek? Jess szerint biztosan az vagyok, ha rajta múlna, egy hónapig ki sem dughatnám az orrom a házból. És pont megenne a fene az unalomtól. Nem nekem találták ki a betegeskedést.

Barbara elnézően mosolygott. Számára a harminckilenc éves férfi még mindig az az óvni való gyermek volt, mint évtizedekkel ezelőtt. Ahogy most elnézte, itt-ott már deresedni készülő hajával, kissé hajlott hátával, makacs állával, úgy tűnt neki, mintha Bobot látná maga előtt. Érdekes módon eddig sohasem tűnt föl neki a hasonlóság apa és fia között. A szívébe markolt a jól eltitkolt fájdalom és hiányérzet. Egy pillantást vetett a papírlapra, ami az írógépből lógott ki, megcsóválta a fejét, és leütött még néhány billentyűt, aztán felállt.

- Örülj neki, hogy ilyen gondoskodó feleséged van, fiam. Ne készítsek neked valami reggelit?

- Jaj, anya, nem kell annyira félteni engem! - emelte fel a hangját Cliff, de azonnal meg is bánta. - Nincs semmi bajom, és éppen az előbb reggeliztem. Egy falatot sem tudnék többet lenyelni. - Észrevette anyja arcán a csalódottságot, és engesztelően hozzá tette: - De egy hársfateát elfogadnék. Azt senki sem tudja olyanra főzni, mint te. És ígérem, hogy utána bebújok az ágyba.

---

[214] Keleti idő szerint 11 óra 38 perckor vált el a Challenger űrsikló a kilövőállástól. 73 másodperccel később, a kilövést figyelő sokezer ember és több, mint egymilliárd tévénéző szeme láttára felrobbant. Az itt említett időeltolódás a keleti és a középső időszámítás egy órás eltéréséből adódik

- Ajánlom is, te vén gézengúz! - nevette el magát Barbara. - Menj csak, majd behozom neked. A gyerekekre meg ne legyen gondod, ellátom őket. Na sipirc az ágyba!

Cliff hízelegve hagyta, hogy az anyja átölelje, és beletúrjon a hajába, aztán visszament a hálószobába. Kényelmesen elhelyezkedett az ágyban, a háta mögé polcolta a párnát, hogy jól rálásson a sarokban álló tévékészülékre, kezébe vette a távirányítót, és bekapcsolta.

Éppen reklám ment azon a csatornán, amely az újság szerint a kilövést kellett, hogy közvetítse, és mivel Cliff utálta a reklámokat, kapcsolgatni kezdett, állomásról állomásra ugrált, hátha elfog valami érdekesebb adást. Az egyik adón valami repülőgép-eltérítésről adtak összefoglalót. Hamar megértette, hogy egy perui gépet akart három fegyveres arra kényszeríteni, hogy Havannában szálljon le. Egy személy megsérült, de a géprablókat, akikről kiderült, hogy a *Fényes Ösvény* nevű gerillaszervezet tagjai, sikerült ártalmatlanná tenni, a gép pedig zavartalanul folytatta az útját, és eredeti végcéljánál, Miamiban szállt le. Az FBI azonnal őrizetbe vette a három peruit.

Cliffnek akaratlanul is a tavaly októberi incidens jutott eszébe, amikor a Földközi Tengeren egy palesztin csoport hatalmába kerítette az *Achille Lauro* nevű luxushajót. Akkor sokat tárgyalták Markkal az eseményt. A férfi képtelen volt megérteni, hogy a különböző terrorszervezetek miért nem hagynak fel a sikertelen próbálkozásokkal. Tudott dolog volt, hogy egyetlen állam kormánya sem tárgyal érdemben olyanokkal, akik ártatlan emberek testi épségét, mozgásszabadságát, életét veszélyeztetik. Lubinsky akkor türelmesen magyarázott neki.

- Te ezt sohasem értheted meg, mint ahogy a világ, már úgy értem, a civilizált világ nagyobbik hányada sem érti meg. Ahhoz ott kellene élni, közöttük. Cliff, ezek fanatikus emberek, akiknek semmi sem drága. Legkevésbé a saját életük. Az ő értékrendjük értelmében egyenesen dicsőség mártírként meghalni a szent ügy érdekében, és minél több ártatlant vonnak magukkal a halálba, annál nagyobb a dicsőség. Én láttam, hallottam éppen eleget, amíg Izraelben éltem. Primitív emberek csordája ez, amelyet a vezetőik úgy manipulálnak, ahogyan akarnak.

A tudósítás befejeződött, és Cliff visszakapcsolt az eredeti csatornára. A reklámnak is vége lett addigra, és a férfi most már Cape Canaveralt láthatta, ahol lázasan folytak az utolsó előkészületek. A kamera időnként ráközelített a kilövőpadon ágaskodó *Challenger*-re, amely szinte eltörpült a nála csaknem kétszer hosszabb, narancssárgára festett üzemanyagtartály mellett, amelyet kétfelől a szilárd üzemanyagú segédrakéták fogtak közre. Cliff érezte, hogy ereiben szaporábban üget a véráram erre a látványra, és az adrenalin-szintje is emelkedik. Mint egy gyermeknek, úgy ragadt a tekintete a képernyőre, és mialatt a műsorvezető magyarázott, ő szakértő szemmel nézegette ezt a kolosszust, az emberi elme és alkotókészség gyönyörű példáját, amely hamarosan hét asztronautát repít majd a világűrbe, hogy kutatásaikkal, kísérleteikkel tovább vigyék a tudomány soha ki nem alvó fáklyáját. Kissé szomorkásan gondolt arra, milyen kár, hogy annak idején elszalasztotta a lehetőséget, és nem válhatott a NASA tagjává. Mert hiába volt Mark minden ösztökélése, Cliffnek már nem volt bátorsága most nekikezdeni az egésznek. Valószínűleg nem is sikerült volna, és nem csak afféle „savanyú a szőlő”-elv miatt mondott le végérvényesen arról, hogy valaha is űrhajós lehessen. Rengeteg jól képzett, nála sokkal fiatalabb ember közül válogathatott a NASA.

Lábdobogás és kiáltozás ragadta ki az álmodozásából. Felpattant az ajtó, és a négy gyerek egymás hegyén-hátán nyomult be a hálószobába, majdnem ledöntve a lábáról Barbarát, aki egy tálcán egyensúlyozott egy teáskannát, egy csészét, és egy tál frissen sütött lekváros palacsintát, Cliff kedvencét. Mindnyájan fel voltak már öltözve, ki iskolába, ki óvodába

készült, de ki akarták használni a ritka alkalmat, hogy az apjuk ilyenkor itthon van, és mindenáron el akartak búcsúzni tőle. Arcukon a gyermekkor gondtalan, széles mosolyával ott tülekedtek az ágy mellett, és mindegyikük azon volt, hogy ő kerüljön a legközelebb Cliffhez.

A férfit meghatotta a gyerekek szeretete és ragaszkodása. Imádta őket, és most, hogy mind ott voltak mellette, kicsit zavartan gondolt arra, hogy íme, milyen nagyok lettek, és szinte alig is vette észre. Mostani eszével felfogta, hogy a megfeszített munka, a hivatástudat voltaképpen láthatatlan falat készült emelni közé és a családja közé, és ha nem kap észbe idejében, arra fog eszmélni, hogy a gyermekei idegenek számára. Megborzongott erre a gondolatra.

- Jól van már, agyonnyomjátok apátokat - korholta Barbara a gyerekeket. - És ne nagyon nyaljátok-faljátok, mert ti is megkaphatjátok az influenzát, és akkor ápolhatom az egész bagázst. Én pedig nem vagyok ápolónő. Mars kifelé! - kiáltott rájuk tettetett szigorral, de a szeme elárulta, mert a négy gyerek ügyet sem vetett rá. Hízelegve bújtak az apjukhoz, ki-ki még egy utolsó puszit kunyerálva, mielőtt elmennek.

- Viszlát, apa, szia, érezd magad jobban! - kiabálták egymás szavába vágva, aztán, mintegy varázsütésre, egyszerre megfordultak, és libasorban kimentek az ajtón. Csak a kis Maggie szaladt vissza még egy utolsó puszira, simulásra, aztán az ajtóból még egyszer kedvesen visszaintegetett, és kiment.

Anya és fia cinkosan nevettek össze ez után a zajos közjáték után, majd Barbara letette az éjjeliszekrényre a tálcát, és rábökött:

- Itt van, egyél-igyál. Tudom, hogy ezt szereted. Én meg megyek, folytatom, ahol abba-hagytam. - Az ágy fölé hajolt, és mint hajnalban Jessica, ő is homlokon csókolta Cliffet. - Nincs lázad. Úgy nézem, megmaradsz az utókornak. - Ezzel kiment ő is, és a férfi magára maradt a gondolataival, meg a tévével.

Csigalassúsággal múltak a félórák, miközben a kamerák újra meg újra mutatták a *Challenger* hófehér testét, amint magasra emelt orrával a kék égen úszó apró felhőket tapogatja. Hatásos kép volt, és a férfi arra gondolt, hogy lám, minden szakmának megvan a maga fortélya. Jess erre biztosan tudna egy szakkifejezést, hogy ez most milyen felvétel. Az asszonynak a kisujjában volt már a televíziózás minden csínja-bínja, noha csak szerkesztő-műsorvezető volt. Egyszer rendezett is egy kedves kis tévéjátékot, és abban sem maradt el a tőle megszokott magas szinttől. Cliff büszke volt rá, amikor másnap a reptér büféjében a pilóták megvitatták az előző esti adást.

Időnként a stúdió részleteket közölt a hét asztronautával felvett interjúkból, meg a kilövés előtti nap sajtókonferenciájából, máskor pedig a houstoni űrközpontot mutatta, ahol emberek egész hada sürgölődött, görnyedt a monitorok fölé. Ez a bonyolult és precíz gépezet minden apró részletre figyelt, és egyre közeledett az a pillanat, amikor az űrsikló elhagyja a kilövőállást, és a magasba emelkedik.

Az órájára pillantott. Még negyedóra volt hátra a rajtig, és a képernyő bal alsó sarkában egy pillanatra bevillant a visszaszámláló óra, amely majd az utolsó tíz percet fogja mutatni. Cliff a korábbi kilövések közvetítéseiből tudta, hogy most nullázzák az órát, hozzáigazítva a houstonihoz, hogy majd teljes szinkronban legyenek, ha eljön az ideje. Egy ilyen akciónál még az ezredmásodperceknek is van jelentősége.

Ásított. Egy kissé elnehezült a második reggelitől, és most egy cigarettáért áhítozott. Kikászálódott az ágyból, magára kapra a hálóköntösét, amelyet egyébként ugyanúgy nem szeretett, mint a teát, de most úgy érezte, mintha Jessica szeme a távolból, láthatatlanul is ellenőrizné minden lépését, tettét. Elhatározta, hogy ezegyszer nem csal, és tényleg komolyan veszi a

betegséget. Meg akart gyógyulni, ki akart szabadulni innen, repülni akart. Visszatérni az ő saját, természetes közegébe.

Az emeleti folyosón szívta el a cigarettát, és közben a félig nyitva hagyott ajtón keresztül fülelt, mit mondanak éppen a tévében. Elnyomta a csikket a hamutartóban, és visszatért a szobába, éppen abban a pillanatban, amikor elkezdődött a visszaszámlálás utolsó tíz, látványos perce. Már nem érzett kókadtságot, tágra nyílt szemmel figyelt minden apró mozzanatot a képernyőn. És mintha az idő is felgyorsult volna. Már csak három perc volt hátra. Már csak kettő… A hatalmas állvány karja, amely addig a fő üzemanyagtartály kúpos orrához csatlakozott, most elmozdult. Kábelek, csövek kötegei váltak el az űrhajó testétől, és egy futó pillanatra Cliff úgy érezte, az egész szerkezet meginog. Pedig tudta, hogy csak a távlat okozta érzéki csalódásról van szó.

Gőzáramlatok gomolyogtak mindenütt, az óra számjegyei egyre csak ugrottak, fogytak, már csak egyetlen perc volt hátra. Aztán a bemondó higgadt hangon magyarázta, hogy most következik a gyújtás. A kamera ráközelített a fő hajtóművekre, amelyeknek csonka kúp alakú fúvókái lazán inogtak még egy pillanatig, aztán határozottan elmozdultak, és irányba álltak. Szikraeső zúdult rájuk, aztán felvillant a sokezer fokos láng, a levegő remegni kezdett az irdatlan hőségtől, és a számláló hang szenvtelenül mondta be az utolsó másodperceket: öt, négy, három, kettő, egy, *Liftoff*[215]. A *Challenger* tétován megmozdult, felemelkedett, majd egyre gyorsulva, ferdén, a hossztengelye körül lustán megfordulva, egyre magasabbra emelkedett. Lassan a hátára fordult, a hatalmas tartály és a két segédrakéta maradt fölül, és a vastag, fehér tűzés kondenzcsíkon egyre távolodva, most már az atmoszféra felső rétegei közé hatolt. Minden a legnagyobb rendben látszott lebonyolódni, de Cliffben hirtelen egy kellemetlen szorítás jelentkezett. A hatodik érzéke megsúgta neki, hogy valahol valami hiba történt, másodpercekkel azelőtt, hogy az láthatóvá vált volna.

Bár a sejtése előre megsúgta, a villanás mégis váratlanul érte. Mint ahogyan mindenkit váratlanul ért, aki a földről, vagy a televíziók képernyői elől nézte a kilövést. Az addig egységes csík hirtelen szétvált, a végén alig látható űrsikló helyén hatalmas tűzgömb keletkezett, aztán milliónyi apró csík jelezte, amint a *Challenger* izzó darabjai szerteszéjjel repülnek. Visszafojtott lélegzettel nézte a katasztrófát, és nem akart hinni a szemének. Görcsösen szorította össze az öklét, és a szája némán mormolta: „Ez nem lehet igaz. Nem szabad igaznak lennie. Tévedés."

Ebben a pillanatban csöngött az ágy mellett a telefon. Jess volt az.

- Istenem, Cliff… Láttad? - Az asszony hangja remegett.

- Igen, láttam - felelte rekedten a férfi. - Bár ne láttam volna…

Erős nyugati szél fújt. Annyira erős, hogy veszélyeztethette a leszállást. Cliff egyedül volt a *Learjet* pilótafülkéjében. Egyetlen utast szállított, olyasvalakit, akire csak a szülei meséiből emlékezett. Wilhelm Danziger volt az. Az öreg férfi még egyszer meg akarta látogatni a húgát. Normális esetben Cliff másra bízta volna ezt a New York-i utat, de mivel a nagybátyjáról volt szó, ő maga repült Keletre, hogy elhozza Moon Lake-be.

Az út legnagyobb részében a robotpilótára bízta a gépet, és hátrament az utastérbe, hogy egy kicsit ismerkedjen a vendéggel. Kevés szó esett közöttük, Danziger hallgatag, elgondolkodó

---

[215] A kilövést jelző formula, azt jelenti, hogy az űrhajó elhagyja a kilövőállást

ember volt. De abból a kevésből is, amennyit beszélgettek, Cliffnek az a benyomása támadt, hogy tökéletesen ismeri a férfit. Hófehér, sűrű hajával, aranykeretes szemüvegével, kissé régimódi szabású öltönyében és csokornyakkendővel, Danziger sikeres üzletembernek tűnt, holott semmi köze nem volt az üzlethez. Cliff természetesen tudta, mivel foglalkozik az öreg, hiszen Barbara rengeteget mesélt neki róla. Azt is tudta, hogy ez a munka egyáltalán nem jövedelmező, azonban Bécs, és általában az európai élet bizonyos rangot adott az embernek.

- Ha nem tudnám, hogy Balázs már nem él, azt hinném, ő jött értem - mondta enyhe mosollyal Danziger. - Nagyon hasonlítasz apádra, fiam. Még a hangod is olyan, mint az övé. - Ezt még a Kennedy repülőtér várócsarnokában mondta, aztán kérdőn nézett Cliffre. - Milyen nyelven beszéljünk, neked mi a kényelmesebb?

- Maradhatunk a magyarnál - felelte Cliff. - Igaz, hogy ritkán beszélem, és csakis anyával, de még nem felejtettem el. És nem is akarom elfelejteni az anyanyelvemet. Lehet, hogy nem beszélek úgy, mint egy született magyar, de mégis, ez a szüleim nyelve. Indulhatunk? - Megfogta Danziger egyetlen bőröndjét, és az öregre pillantott. Az arcán látta, hogy az előbbi válasz kedvére való volt.

Átvágtak a terminál folyosóinak a végeláthatatlan labirintusán, és kiléptek az északi kapun, amely egyenesen a magángépek részére fenntartott részlegre nyílt. Cliff gépét már ellenőrizték, felszállásra készen állt a várakozó sávon. Danziger megcsóválta a fejét.

- Vénségemre úriember lesz belőlem. Magángép, méghozzá milyen. Hmm. Ez igen.

- Nem olyan nagy luxus ez mifelénk - felelte Cliff. - Vannak ennél sokkal modernebb, sokkal luxusosabb gépek is, akinek telik rá. Amire viszont nekem kell, arra nagyon is megfelel. De meg kell majd elégednie az én társaságommal, egyedül jöttem, Vili bácsi. Nem akar a pilótafülkében ülni velem?

- Ugyan mit keresnék ott, fiam? - nevette el magát Danziger. - Egyszer utaztam úgy, még apáddal, és akkor is végig úgy éreztem, mintha egy számomra tiltott helyre osontam volna be. Megvagyok én magammal is, itt hátul. Ha lesz idődd, és a technika is megengedi, majd gyere ide. Látod - csapott enyhén a homlokára - ennyit értek a repüléshez. Azt sem tudom, létezik-e ilyesmi. Földhözragadt vénember vagyok.

- Mármint robotpilóta? - nevetett Cliff. - Persze, hogy létezik. Tegye magát kényelembe, Vili bácsi, és csatolja be a biztonsági övet. Majd szólok, ha kikapcsolhatja.

Danziger ismét elnevette magát, és az öv két szárát maga elé húzta, majd összecsatolta.

- Ehhez az egyhez legalább értek, sokat utazok repülőn.

Felszállás után, amikor a gép már elérte az utazási szintet, Cliff valóban az automatikához folyamodott. A napnak ebben a szakában amúgy is meglehetősen kicsi volt a légiforgalom. Hátrament az utastérbe, és egy darabig az üzletről diskurált a nagybátyjával. Hálás téma volt, és mint ilyen, eléggé semleges is két olyan embernek, akik most ismerkedtek meg egymással. Az idős férfit szemmel láthatóan minden érdekelte, még az is, amikor Cliff műszaki részletekbe bocsájtkozott. Figyelmesen hallgatta unokaöccse szavait, és az arcáról egyetlen pillanatra sem tűnt el a halvány mosoly. Olyan volt, mint egy öreg tanár, aki egykori tanítványa elbeszélését hallgatja arról az időszakról, ami az érettségi, és egyben az utolsó találkozás óta eltelt.

- Ebben is apádra hasonlítasz - jegyezte meg Danziger. - Ő is imádta a hivatását.

Később aztán elakadt a beszélgetés, és Cliff tanácstalanul nézett a nagybátyjára. Sejtette, hogy a rokoni látogatás csak a felszín, ez alatt valami más is rejtőzik, de annyira még nem érezte

közel magát az öreghez, hogy faggassa. És különben sem volt az a kíváncsi társalgó, aki beszélgető partneréből erőnek erejével húzza ki a szavakat. Magában kajánul arra gondolt, hogy ha Jessica itt lenne, egyből kibújna belőle a riporter, és mire Moon Lake-be érnének, sokkal többet tudna Wilhelm Danzigerről, mint az róla.

Látta, hogy az öreg elálmosodott, ami nem is volt csoda a tizennégy órás repülés után az Atlanti Óceán fölött. Elérkezettnek találta a pillanatot, hogy magára hagyja, és visszatérjen a pilótafülke magányába. Tekintetével végigpásztázta az összes műszert, elégedetten nyugtázta, hogy minden a legnagyobb rendben van, aztán csak bámult kifelé a szélvédőn át, és a messze alant lustán hátrafelé suhanó tájat nézte. A látványt csak időnként zavarta meg egy-egy felhőgomoly. Akaratlanul is mérleget készített. Negyvenegy éves volt, egy gyönyörű asszony férje, és négy szép gyermek apja. Saját vállalata volt, egy virágzó és sikeres légivállalat, amely eltartotta nem csak őt és családját, hanem egy egész kis közösséget. Csak barátai voltak, az olyan ellenségeket, mint amilyen Quintano volt, nem kellett számításba vennie. Úgy érezte, ennél többet nem is lehetne kicsikarni az élettől.

Missouri fölött légörvények zavarták meg a nyugodt repülést, és Cliff tudta, hogy ez a tornádók időszaka. A talaj eltűnt a hirtelen megvastagodott felhők alatt, nem lehetett látni semmit, csak a bolyhos paplanként hullámzó, hófehér felhőket. Rádión leszólt Poplarba, üdvözölte az ottaniakat, azok meg tréfásan hívták, hogy szálljon le, ha egy kis mozgalmasságot akar látni és érezni.

- Ennyire rossz a helyzet odalent? - nevetett bele a mikrofonba.

- Á, semmiség, Cliff, csak a szokásos - felelte Barney Adams ugyanolyan hangnemben. - Megpróbálunk lehorgonyozni, hogy el ne vigyen a szél. Na, jössz?

- Majd máskor, ezt most kihagyom. Üdv nektek, tartsatok ki.

Mire elérték az Uintah fennsíkjának a keleti szélét, a nap már lehagyta a gépet, és szemből sütött. Cliff még egyszer hátrament az utastérbe, hogy megbizonyosodjon róla, Danziger ébren van, és becsatolta a biztonsági övet. Aztán visszatért a pilótafülkébe, kikapcsolta a robotot, és bejelentkezett az Edwin Cole repülőtér irányítótornyának. Egyre alacsonyabbra vitte a gépet, tíz mérföldnyire a repülőtértől kitolta a futóműveket, csökkentette a sebességet, és percekkel később simán landolt a hármas kifutón. Odagurult a terminál elé, lefékezett, és leállította a hajtóműveket.

Már messziről látta, amint anyja, szeme elé tett kézzel, az épület ajtajából lesi az érkező gépet. Bele tudta képzelni magát Barbara lelkiállapotába. Éveken keresztül csak a ritka levelezés és a még ritkább telefonbeszélgetések jelentették az egyetlen kapcsolatot a bátyjával. Európába nem akart utazni, akkor mondott le erről a lehetőségről, amikor Bob annyira összetörten tért vissza 1956 végén. Nem akart lelki traumát magának. És nem akarta egyetlen pillanatra sem abbahagyni a tevékenységét.

Amikor kiszálltak a gépből, Barbara elindult feléjük. Meg-megtorpant, aztán ismét sietni kezdett, és az utolsó lépéseket szinte futva tette meg. A következő pillanatban már egymást átölelve állt a két testvér, és Cliff, aki kissé távolabbról figyelte őket, látta, hogy mindkettőjük válla enyhén rázkódik a visszafojtott zokogástól. Ebben a pillanatban nem érezte egyébnek magát, mint külső szemlélőnek, akinek semmi köze két ember érzelmeihez, akik oly rég nem látták egymást. Ez a pillanat csak az övék volt, és szavak sem kellettek ahhoz, hogy elmondhassák egymásnak mindazt, ami a lelküket nyomta. Aztán egyszerre fordultak feléje, szemükben diszkréten csillogtak a könnyek, és Cliff is melléjük lépett.

- Menjünk haza, fiam - mondta halkan Barbara. - Olyan sok beszélgetnivalónk van, nem igaz, Vili?

A férfi bólintott, majd kihúzta magát, és egyenes tartással, majdnem katonásan lépkedett a kijárat felé. Az arcáról eltűnt az iménti elérzékenyülés utolsó emléke is.

Otthon már várták őket. Jessica ma korábban jött haza Salt Lake Cityből, és izgatottan várta, hogy találkozhasson Danzigerrel, akiről sokat hallott. Számára, aki itt született, a szabadság hazájában, évekkel a második világháború vége után, de aki végigszenvedte a férje távollétét és hiányát egy másik háborúban, Wilhelm Danziger élő példakép volt. Olyan ember, aki egész életét egyetlen ügynek szentelte: a még élő és a törvény elől rejtőző háborús bűnösök felkutatásának.

A gyerekek egyenként, kissé megilletődve sompolyogtak elő a szobáikból, és sokáig nem mertek közelíteni Danzigerhez. Nem ismerték, és ha nem is féltek tőle, mindenesetre gyanakodva nézték. Maggie volt a legelső, aki közel merészkedett hozzá, és amint megállt előtte, ráemelte kíváncsi tekintetét. Néhány hosszú pillanatig csak bámulta, aztán kinyújtotta kis kezét, és megfogta az idős férfi kisujját.

- Gyere beljebb, Vili bácsi - mondta kedvesen, de addigra a testvérei is körülfogták a vendéget, aki ismét elérzékenyült.

- Köszönöm, gyerekek - mondta meghatottan, és a húgára nézett, majd az unokaöccsére. - Jó dolog érezni, hogy az embernek családja van.

Wilhelm Danziger agglegény volt. Valaha, nagyon régen, udvarolt egy pesti lánynak, de a kapcsolat megszakadt, és a háború kínos évei alatt már sem ereje, sem kedve nem volt új kapcsolat kiépítésére senkivel. Aztán Svájcba szökött, és amikor a Harmadik Birodalom összeomlott, egész életét annak szentelte, hogy törvény elé hozza a bűnösöket. Mire megnyugodhatott volna, már túl öreg volt ahhoz, hogy udvarolni kezdjen, vagy családot alapítson.

A vendég érkezésének az izgalma lassan elcsitult, és a gyerekek visszavonultak játszani vagy tanulni. Csak a felnőttek maradtak együtt a nappaliban, de sokáig csend uralkodott fölöttük. Mindnyájan érezték, hogy Danzigernek fontos mondanivalója van, de nem sürgethették az idős embert. Meg kellett várni, amíg magától hozza szóba jövetele igazi célját. Közben Jessica kiment a konyhába, hogy elkészítse a vacsorát.

- Azt hiszem, nincs értelme, hogy tovább titkolózzam - mondta Danziger. - Hiszen voltaképpen nem is titok, amit most mondani akarok. Bori - fordult a húga felé - ez elsősorban téged érint. Németország már nem az, ami harmincöt évvel ezelőtt volt. A mostani német politikusok kötelességüknek érzik, hogy kárpótolják a nácizmus üldözötteit, vagy az áldozatok leszármazottait. Kapcsolatba léptem velük, Bonnba utaztam, és az irodánkon keresztül is érdeklődtem. A kártérítés, ami nekünk jár, eléggé szép summa, nagyjából húszezer márka. - Felállt, a bőröndjéhez lépett, és kinyitotta. Egy nyomtatott papírlapot vett elő belőle, és az asztalra tette. - Itt van ez az űrlap. Csak ki kell tölteni és aláírni, aztán magammal viszem, és fél éven belül a bankszámládon lesz az összeg. A húszezer márka kettőnket illetne, de én lemondok a magam részéről. Kevésből is megélek, neked és Clifféknek nagyobb szükségetek lehet erre a pénzre. Gondolkodj el rajta, Bori. Nem érdemes elszalasztani a lehetőséget.

Az asszony hallgatott. Ujjai egymást morzsolgatták, a tekintete az asztalon heverő lapra szegeződött, de mindenki biztos volt benne, hogy nem látja azt. Egész lényéből áradt az emlékezés és a fájdalom. Egy olyan fájdalom, amelyet eddig magába zárt, eltitkolt, igyekezett elfelejteni. Amikor felemelte a tekintetét, és a bátyjára nézett, a szemében könny csillant meg: a gyász könnye. Nagyon halkan szólalt meg.

- Vili, én nem tudom, mihez kezdjek ezzel a pénzzel. Helye és haszna volna, de… Azt hiszed, hogy pénzzel jóvá lehet tenni apánk és anyánk halálát? Van egyáltalán valaki a világon, aki így képzeli? Létezhet annyi pénz, amennyi jóvá képes tenni sokmillió ártatlan ember oktalan és kegyetlen pusztulását? Nem! - A hangja elcsuklott, egy ideig képtelen volt beszélni. Cliff megsajnálta az anyját. Ennyire összetörtnek akkor sem látta, amikor az apja meghalt. - Nekem nem kell ez a pénz. Vér tapad hozzá. Nem tudom, Cliff mit szól hozzá, de ha jól ismerem a fiamat, akkor neki is ugyanez lesz a véleménye. - Kérdőn nézett Cliffre, aki lassan bólintott. Az asszony hangja most már nyugodtabban csengett. - Látod, tudtam. Tedd el azt a lapot, és soha többé meg se említsd. Itt vagy, NEKED örülünk, nem annak a pénznek, amit meg tudnál szerezni a szüleink életének a fejében. Maradjon csak az a pénz a német állam tulajdona. És ha kívánhatok valamit, hát azt kívánom, hogy a kevés megmaradt német zsidó életének a könnyebbé tételére fordítsák. Ezzel igenis jóvá tudnak tenni valamit. De akik elpusztultak, azok csak nyugodjanak békében jeltelen sírjaikban, és az ő nevükben ne történjék semmi.

1988 ismét jó év volt. A *Dakota Wings Air Charter* forgalma az utóbbi években megsokszorozódott, és egyre több megrendelés futott be. Az új gépekkel most már nem csak az országon belül lehetett szállítani, hanem a tengeren túlra is. Cliff elégedett volt. A nehézségeket okosan, jól meggondolva lehetett csak leküzdeni, és ehhez neki nem csak érzéke, de pótolhatatlan támasza is volt Mark Lubinsky személyében.

Kanada északi részétől egészen Fokföldig, Németországtól Új-Zélandig ágaztak szerteszét a vállalat kapcsolatai és útvonalai. Cliffék végül is nem valósították meg teljes mértékben a gyorsfutári szolgálatot. A vállalat legfőbb értéke és vonzereje nem a gyorsaság volt, hanem a precíz megbízhatóság. A megrendelők hamar megtanulták, hogy ha igen kényes, nagy figyelmet érdemlő küldeményekről van szó, akkor keresve sem találnak a *Dakota Wings Air Charter*-nél alkalmasabb szállítót.

Cliff személy szerint a keleti útvonalakat választotta. Semmi kedve nem volt visszatérni a Távol-Kelet vidékére, a viszolygás, amely Vietnam után maradt benne, nem enyhült. De bejárta Európát, és lassacskán úgy ismerte Frankfurt és Párizs repülőtereit, mint az Edwin Cole-t. Az év dereka táján Budapestre is eljutott, és elbűvölve csodálta meg a magyar főváros szépségét. Most, hogy látta a Duna két partján terpeszkedő várost, tökéletesen meg tudta érteni apja egykori zavarát, azt, hogy sokáig alig lelte a helyét, amikor 1956-ban visszatért Moon Lake-be, és anyját is meg tudta érteni, ha az nagyritkán megengedte magának a luxust, hogy régi pesti emlékeit felidézze. Egyre jobban érlelődött benne az ötlet, hogy legalább Jessicát el kellene vinnie Magyarországra. Meg akarta mutatni neki mindazt, amit ő maga sem látott soha, de amiről a szüleitől hallott valaha.

Az asszonynak tetszett a terv, és Barbara sem ellenezte.

- Menjetek csak, gyerekek, addig én majd vigyázok itthon mindenre - mondta mosolyogva. - Engem már nem vonz Budapest. Csak lélekben. Ha odamennék, talán soha többé nem tudnék elszakadni tőle. Én - és szegény apátok - már akkor lemondtunk a visszatérés lehetőségéről, amikor 1938 őszén Svédországba utaztunk. Tudtuk, hogy ez egyirányú út lesz. Maradjon is ez így. De neked, Cliff, talán jót is fog tenni, ha meglátod az őshazádat. A gyökereid akkor is odakötnek, ha nem ott születtél.

Azonban a sok munka nem tette lehetővé, hogy abban az évben elutazzanak. Közbejött a szöuli olimpia, amelynek a logisztikai felkészítésében Cliff vállalata is részt vett, és noha a férfi maga nem repült Koreába, úgy érezte, most nem hagyhatja cserben a vállalatot. Elsősorban pedig Markot.

Barátja le is tolta ezért.

- Hülye vagy, fiam, már ne is haragudj. Azt hiszed, nélküled nem boldogulunk? Évek óta dolgozunk együtt, eddig még sohasem mentél szabadságra. Az egész idődet és erődet felemészti a vállalat. Mikor akarsz élni is? Na? Majd nyolcvanévesen? Amikor már a hamunak is azt mondod, hogy mamu? Ugyan már. Eddig csak abban a nyomorult Remetelakban pihentél, ha egyáltalán pihentél.

Cliff tanácstalan volt. Igazat kellett adnia Lubinskynek, de ugyanakkor nem volt képes elszakadni a mindennapi teendőitől. Az eszével tudta, hogy a hivatása rabszolgájává vált, de képtelen volt legyőzni magában ezt a tehetetlenséget. És volt még egy körülmény, amelyet meg sem akart említeni a barátjának, mert tudta, hogy akkor ismét lehülyézi. Nem tudott elszakadni a gyerekektől sem. Ha el is repült Európába vagy Dél-Amerikába, az útja sosem tartott három napnál tovább. Ilyenkor, ha nyugtalan volt is elmenetelekor, vigasztalta a tudat, hogy legfeljebb hetvenkét óra múltán viszontlátja a családját. Most azonban legalább két hétről volt szó, mert kevesebb időre nem lett volna érdemes Magyarországra utazni.

Végül úgy döntött, hogy sehogyan sem dönt. Jessicával megvitatta a dolgot, és az asszony, ha nem is lelkesedett látványosan egy ilyen útért, mindenesetre nem is idegenkedett tőle. A férjére bízta a döntést, és végül abban állapodtak meg, hogy az év legvégére, Karácsonyra-Újévre időzítik az utat.

- A gyerekek már eléggé nagyok ahhoz, hogy kibírják két hétig nélkülünk - mondta az asszony. - Anyád meg élvezi, ha kotlós módjára terelgetheti és gondozhatja őket. Nyugalom, kedvesem, nem lesz semmi baj. És ha tetszeni fog Budapest, akkor legközelebb majd velük együtt utazunk oda. Nekik sem fog ártani, ha megismerik a nagyszüleik szülőföldjét, és egyáltalán, ha világot látnak.

Egyre közeledett az év vége, és Cliff is belenyugodott, hogy utaznak. Sőt a végén még tetszett is neki az ötlet, és úgy érezte, egy második nászúttal fog felérni ez az utazás Jessicával. Azt már elfelejtette, hogy az eredeti ötlet tőle származott. A sok kétség, tépelődés teljesen megváltoztatta.

Azt jó előre elhatározta, hogy nem repül saját géppel. Nem akart ezen az úton is a repüléssel törődni, utas akart lenni, aki élvezi a látnivalókat a felesége oldalán. Abba azért beleegyezett, hogy Mark szállítsa kettőjüket New Yorkba az egyik *Learjet*-tel, ahonnan aztán a Pan American rendes járatával utaznak tovább Budapestig. Ahogyan fogytak a napok, úgy lett egyre izgatottabb, Jessica nem kis mulatságára.

- Esküszöm, nagyobb gyerek vagy, mint a fiaid meg a lányaid, kedvesem - mondta nevetve egyik este. - Van anyádnak erre egy nem éppen szalonképes mondása: sós seggű tyúk. Nem is tudod, mennyire rád illik.

- Azt mondod, tyúk? - vigyorgott Cliff. - Legfeljebb kakas lehetek. De abban igazad van, hogy izgatott vagyok. Világéletemben ilyen voltam, csak nem mindig látszott meg rajtam. De az sem történik meg minden nap, hogy a feleségemmel kettesben utazom külföldre. Ha jól emlékszem, a Fülöp-szigetek óta nem voltunk együtt sehol, már úgy értem, Amerikán kívül.

- Jó-jó - ingatta a fejét Jessica - magyarázd csak a bizonyítványodat. Azért jó, ha tudod, hogy örülök ennek az útnak.

Vasárnap este elbúcsúztak a gyerekektől és Barbarától, aztán beültek Mark kocsijába, aki kivitte őket a repülőtérre. A *Learjet* már feltankolva, bemelegítve várta őket az egyes kifutón. Gloria is velük tartott New Yorkig, és mialatt a két férj a pilótafülkében tartózkodott, az asszonyok elbeszélgettek az utastérben.

- Egy kicsit irigyellek, Jess - vallotta be Gloria. - Markot még nehezebb elmozdítani a fránya gépeitől, mint Cliffet. De esküszöm, jövőre a sarkamra állok, és kiharcolok egy ehhez hasonló szabadságot.

- Jól is teszed - helyeselt Jessica. - Én is boldog vagyok, hogy ezt a medvét sikerült meggyőzni, hogy két hétig nélküle is menni fog minden a vállalatnál. Arra már nem is emlékszik, hogy a nyáron ő hozta fel a témát. Komolyan mondom, néha kételkedem a szellemi képességeiben.

Ezen aztán elkacarásztak egy ideig, és megállapították, hogy mindkettőjük párja javíthatatlan és fanatikus repülő. Mire New Yorkba értek, már hajnalodott, és a hatalmas metropolis szemmel láthatóan készülődött a néhány nap múlva esedékes ünnepre. A korán leesett hó fehér lepel alá rejtette a *Big Apple*[216] kopott szürkeségét. A *La Guardia* repülőtéren szálltak le, ahonnan limuzin - Mark Lubinsky meglepetése, amin sokat tréfálkoztak - szállította őket a *JFK*-re.

- A fenébe is, úgy érzem magam, mint egy Onasszisz - vigyorgott Cliff, amikor kiszálltak a limuzinból a terminál előtt, és a hordár se szó, se beszéd, felkapta a bőröndjeiket. - Hé, Lubinsky pajtás, hol a piros szőnyeg?

- A mosodában, te ütődött - nevetett vissza Mark. - Már most készülnek a fogadásotokra, mire visszatértek. A virágesőt is előre megrendeltem, nem lesz abban hiba.

- Cserepes virág, mi? Jól fogunk kinézni!

Idejében érkeztek, a beszállásig már nem sok idő volt hátra. Elbúcsúztak Marktól és Gloriától, aztán a többi utassal együtt elindultak a kapu felé. Tíz perccel később már a *Jumbo* fedélzetén voltak, és várták a felszállást.

Elválni Amerika földjétől a felesége oldalán semmivel sem volt kisebb izgalom Cliff számára, mint amikor Manilában feleségül vette. Ahogy az óriási utasszállító egyre magasabbra emelkedett, és a szárazföld eltörpült alatta és mögötte, úgy fokozódott benne az öröm. Jessica érezte ezt, keze a férje kezén nyugodott, és kitapintotta annak minden akaratlan rezdülését. Nem mondta ki, de boldog volt. A tudat, hogy most végre gondtalanul tölthetnek el két hetet, távol a megszokott környezettől, rendkívüli hatással volt az asszonyra.

Hosszú órákig repültek az óceán fölött keleti irányba, és ezalatt az idő alatt alig beszélgettek, de a mozdulataik, egy-egy önkéntelen pillantás vagy simogatás többet mondott el száz szónál. Aztán, valahol nagyon mélyen alattuk, feltűnt Írország, majd a La Manche csatorna és Franciaország partja. Párizsban leszálltak, de nem hagyták el a gép fedélzetét. Kint már alkonyodott, és amikor a gép ismét nekilendült az égboltnak, a Fény Városának ezernyi színében, sziporkázásában gyönyörködhettek.

Innen már szinte csak egy ugrás volt Magyarország. A hatalmas *Boeing* méltóságteljesen ereszkedett egyre alacsonyabbra, a párás, ám felhőtlen levegő távlatában szikrázva jelentek meg Budapest hívogató fényei, a királyi vár, a Halászbástya fehér tömbje, a Dunát átívelő Lánchíd ünnepélyes fénygirlandja, és amikor a gép kerekei megérintették Ferihegy betonját, Cliffben valami furcsa érzés kezdett bizseregni. Mintha hazaérkezett volna.

Az ünnepi előkészületben sürgő-forgó város valóban kedvesen fogadta a vendégeket. Jessicát elkápráztatta minden: a kirakatok, az utcán siető, csomagokkal megrakott emberek, a buszok, villamosok. A taxi egyenesen az Atrium Hyatthoz vitte őket, és amikor beléptek a szálloda

---

[216] Nagy alma, New York beceneve,

halljába, az asszony nem tudta volna megmondani, mihez találja hasonlónak a helyet. Soha nem szokott ilyesmihez, a manilai szálloda pompáját sem érezte ilyennek. Kellemes, halk zene, ugyanolyan halk, zsongásszerű beszélgetés, süppedő, bordó szőnyegek, elegáns személyzet és még elegánsabb vendégek, mindez olyannak tűnt számára, mintha Hamupipőke lett volna. A lakosztályuk is pompás volt, kényelmes és tágas, kilátással a folyóra.

- Csodálatos - suttogta megilletődve Jessica. - Köszönöm, Cliff. Ezt kár lett volna kihagyni. Azt hiszem, ez lesz életem legszebb Karácsonya. Kár, hogy a gyerekek nincsenek itt.

- Majd máskor őket is magunkkal hozzuk - nyugtatta meg Cliff. - De azt hiszem, most jobb lesz nekünk kettesben. Nem vagy fáradt?

- Most, hogy mondod, érzem a kimerültséget - felelte az asszony. - Nem minden nap utazom ekkora távolságot. Jó volna pihenni, de mintha félnék, hogy valamiről lemaradok.

- Semmiről sem maradsz le, Jess. Vacsorázzunk meg, ismerd meg az eredeti magyar konyhát, aztán aludjuk ki magunkat. És holnap elviszlek várost nézni.

Kedden és szerdán az utcákat járták, és mindent megnéztek, amit érdemes volt megnézni Budapesten. Kimentek a kis földalattival a Városligetbe, megcsodálták a Hősök terének a szobrait, a Szépművészeti Múzeum kiállítását, visszatértek a Belvárosba, végigsétáltak a Rákóczi úton, bámészkodtak és ajándékokat vásárolgattak a Váci utca boltjaiban, és Jessica egyre ujjongott, mint egy gyerek. Alig talált szavakat arra, amit érzett. Más tájakhoz, más látványhoz szokott szeme előtt a magyar főváros mesébe illő kincsesdoboznak tűnt, az emberek kedves előzékenysége és vendégszeretete pedig egyenesen elragadónak. Amikor szerda este visszatértek a szállodába, alig pislogott a fáradtságtól, de nem tudott uralkodni a mosolyán. Cliff boldog volt, hogy ilyennek látja a feleségét.

- Gyere, azt hiszem, vár a vacsora - hívta az asszonyt. - Egy ilyen nap után úgy illik, hogy finom étel és jó magyar bor mellett hallgassunk egy kis hamisítatlan cigányzenét. Aki nem hallott ilyet, el sem mondhatja, hogy Budapesten járt.

A hotel éttermében Déki Lakatos Sándor zenekara szolgáltatta a muzsikát a vendégeknek. Jessica, noha majd leesett a lábáról, nem tudott nemet mondani Cliffnek, amikor az felkérte egy csárdásra.

- Honnan tudsz te ilyesmit? - ámult, amikor visszatértek az asztalhoz. - Egyszerűen nem ismerek rád, mintha nem az én férjem lennél. Mondd, miféle rejtett tehetségek szunnyadnak még benned?

A férfi elmesélte neki, hogy gyerekkorában Barbara tanítgatta csárdásra, és meséket mondott neki, a csodaszarvasról és egyebekről.

- Tudod, anyám azt akarta, hogy megmaradjak magyarnak, noha Amerikában születtem. A furcsa csak az, hogy addig, amíg először itt nem jártam, nem éreztem szinte semmit. Most meg belülről fűt valami megfoghatatlan tűz. Talán a bor teszi, talán az étel, talán a levegő. Nem tudnám megnevezni. Olyan furcsa… Soha életemben nem jártam ebben a városban, mégis otthonosan mozgok benne. Anya el lesz ragadtatva, ha mindezt elmesélem neki.

Majdnem éjfél volt, mire ágyba kerültek, és az elmúlt két nap élményeitől zúgó fejjel hanyatlottak egymás karjaiba. Jessica hamar elaludt, félálmában még mozgolódott egy kicsit, aztán egyre mélyebb és egyenletesebb lett a lélegzése. Cliff még sokáig éber maradt, átölelve tartotta az asszonyt, és a sötét szoba magányában végiggondolta eddigi életét. Most tudta igazán értékelni mindazt, amit valaha átélt, mindent, amit valaha is birtokolhatott. Most, hogy

meg tudta ajándékozni a feleségét olyasmivel, ami fölött mások talán elsiklanak, de ami benne gyökerezett, még ha nem is tudott róla.

A hajnal első homályos villanására ébredt. Pár percig még nyugton maradt, megvárta, amíg az álom teljesen elszáll a szeméről és még kába tudatáról, aztán óvatosan, nehogy Jessicát felébressze, felkelt, és az ablakhoz ment. Félrehúzta a nehéz drapériát, és kilesett a résen az alig ébredező városra. December huszonkettedike volt, és Cliff úgy látta, a tegnapi jó idő mára elmúlt. Vastag köd úszott a Duna fölött, az egyre világosodó égbolt szürke volt és morcos. Résnyire nyitotta az ablakot, és kiszimatolt. Hószagot hozott a hideg szél.

Visszafordult az ágy felé, és gyönyörködve nézte az alvó nőt. Mindig elfogta valami megmagyarázhatatlan gyengédség, ha Jessica álmát őrizte éberen. Ilyenkor az asszony arcán teljesen kisimultak a ráncok, szép vonásai megfiatalodtak, és egészen úgy festett, mint kamaszlány korában, amikor udvarolni kezdett neki. Egyetlen más nőt sem talált ennyire szépnek.

Egyetlen rövid pillanatig kedvet érzett arra, hogy visszabújjon mellé, és csókokkal, öleléssel ébressze fel, aztán megsajnálta, és lemondott róla. Ehelyett megborotválkozott, felöltözött, és lement a hallba. A portás fejbiccentéssel üdvözölte, Cliff ugyanígy válaszolt, majd a pult melletti újságosállványhoz lépett, és kivett egy friss Népszabadságot. Összehajtva a kabátja zsebébe csúsztatta, és kilépett a hideg utcára. Emlékezett rá, hogy a közelben látott egy huszonnégy órán át nyitvatartó kávézót, és kedve támadt egy friss, gőzölgő fekete mellett átfutni a lapot.

Hamar megtalálta a bisztrót. Valóban nyitva volt ebben a korai órában, és az üzletvezetőn meg egy csinos, harmincöt év körüli pincérnőn kívül senki sem volt bent. Leült egy ablak melletti asztalhoz, és szólnia sem kellett, pillanatok alatt előtte volt a csésze kávé. Mélyen magába szívta az illatát, és megállapította, hogy Budapesten még a kávé is más, mint odahaza. Belekortyolt, előhúzott egy cigarettát, rágyújtott, és kiterítette maga előtt az újságot. Szórakozottan átfutotta az első oldal híreit, és befelé mosolyogva arra gondolt, vajon Jessica, mint sajtós, mit szólna az efféle cikkekhez. Tervgazdálkodás, x találkozott y-nal, z fogadta ki tudja, kit. Amennyire jó volt a vendéglátás Magyarországon, annyira lapos volt az újság. „Mennyire más azért otthon” - gondolta, és átlapozott a második oldalra, közben megint hörpölt a kávéból.

És ekkor majdnem a torkán akadt a korty. A lap közepe táján egy vastagabb betűvel nyomtatott, pár soros cikkre ragadt a tekintete. Így szólt:

Légikatasztrófa Skócia fölött

Lapzárta előtt érkezett hír szerint tegnap este, a skóciai Lockerbie kisváros fölött eddig ismeretlen okból felrobbant a Pan American amerikai légitársaság 103-as, London és Detroit között közlekedő Boeing 747-es repülőgépe. A repülőgép roncsai a város házaira zuhantak. A 259 utas és a 11 főnyi személyzet közül senki sem maradt életben, sőt a roncsok további 11 polgár életét követelték a földön. A Pan American londoni szóvivője egyelőre nem tett közzé részletes nyilatkozatot, de állítása szerint nem kizárt, hogy terrorcselekmény következtében zuhant le az utasszállító gép. A Scotland Yard egységei, karöltve a nemzetközi polgári légiforgalmat ellenőrző hivatal tagjaival, széleskörű nyomozásba kezdtek, hogy fényt derítsenek a katasztrófát előidéző okokra.

Bárány Zsolt, MTI, London

„Úristen” - gondolta Cliff. „Ez nem lehet igaz.” Már nem volt kedve meginni a lassan kihűlő kávét. Fizetett, magához vette az újságot, és visszasietett a szállodába.

A nyár a vége felé járt. Idén beigazolódott Cliff és Mark előrelátása, és Manning polgármester bölcsessége. Szükség volt a két *DC6*-osra. Szokatlanul nagy szárazság uralkodott Utah egész területén már április vége óta, és a forróság hol itt, hol ott okozott kisebb-nagyobb erdő- és bozóttüzeket. Heteken keresztül szinte éjjel-nappal tartott a tűzügyelet az Edwin Cole repülőtéren, és a helyi tűzoltóság parancsnoka hosszú napokra odaköltöztette a főhadiszállását. Cliff és társai szintén állandó ügyeletet tartottak, két teljes legénység volt riadókészültségben a gépek mellett, és két másik legénység tartalékban. Három, esetenként négy helikopter körözött az Uintah fölött, rádión jelentve a tűzgócokat.

Mire véget ért a nehéz időszak, Cliff úgy érezte, mintha soha semmi mással nem is foglalkozott volna. Még álmában is lángokat, sűrű, fekete füstöt látott, és hetekkel az utolsó tűz megfékezése után is megcsalta néha a szimata. Mintha mindenütt megperzselődött volna az erdő.

A Remetelakot nem fenyegette közvetlen veszély, de távolabb, főleg az indián rezervátum környékén bizony sok fejtörést okozott a tűz. Egy adott pillanatban a hatóságok a rezervátum kiürítését fontolgatták, aztán alábbhagyott az erős szél, és sikerült megfékezni a lángokat. Így is hatalmas kár keletkezett az erdőkben. Milliárdokra rúgott az összeg, nem beszélve a sok védett növény- és állatfaj pénzben nem mérhető értékéről.

És mintha mindez nem lett volna elég a boldogsághoz, augusztus elején bombaként csapott be a hír: Irak megtámadta és lerohanta a szomszédos Kuwaitot. A két arab ország között régóta feszült volt a viszony, és Szaddam Husszein iraki elnök sohasem mulasztotta el hangsúlyozni, hogy Kuwait tulajdonképpen a történelmi Irak része. De ez csak a felszín volt. A valóságban az iraki vezetésnek a kuwaiti olajkutak hasznára fájt a foga, no meg arra, hogy közvetlen tengeri kikötővel rendelkezzenek. A *Shatt-el-Arab*[217] túl kényelmetlen volt a tankhajóforgalomnak.

Mark Lubinsky mogorván csóválta a fejét.

- Meglásd, ebből háború lesz - jósolta sötéten Cliffnek. - Bush[218] csak ürügyre vár, hogy móresre taníthassa Szaddamot. Már régóta a begyében van az a pökhendi arab.

- Gondolod, hogy Amerika beavatkozik ebbe? - hitetlenkedett Cliff. - Mi a fészkes fenét keresnénk mi ott? A fél világ választ el minket a Közép-Kelettől. Olajunk van, éppen Bushék vállalata révén[219]. Úgy kell nekünk most egy háború, mint egy második lyuk a seggünkre.

Lubinsky a szemöldökét ráncolva bámult Cliffre.

- Nagyon naiv vagy, fiam. Persze, hogy beavatkozunk. Naná, hogy odaküldünk egy nagy rakás katonát meg hadfelszerelést. És ha lehet, a porba bombázzuk az irakiakat. Hát nem érted? Irak ott, ahol van, nem más, mint a Szovjetunió előretolt bástyája. Azok pénzelik a hadi gépezetét, azoktól kapta Szaddam a sok repülőgépet meg tankot. Ne tégy úgy, mintha nem tudnád. Bushnak és kompániájának meg most az a legfőbb érdeke, hogy mindezt a földdel tegye egyenlővé. A tavalyelőttig tartó iraki-iráni háborúban Amerika a rossz oldalra állt. Jobban mondva, nem kellett volna egyik oldalra sem állnia, mégis Szaddamot pártolta, mert az elnök

---

[217] A Tigris és az Eufrátesz összefolyásából származó folyam, amely a Perzsa Öbölbe ömlik

[218] George Herbert Bush volt abban az időben az Egyesült Államok elnöke

[219] A Bush család tulajdonában lévő Pennzoil társaságról van szó, amely a Texaco legnagyobb vetélytársa a texasi és a Mexikói Öbölbeli olajkutatásnak és -termelésnek

még mindig dühös volt Teheránra. Azt hiszed, ez nem játszott szerepet? Most meg itt a nagy alkalom, ki kell használni.

Az ENSZ-ben hetekig folyt a vita: beavatkozni, vagy nem beavatkozni. A főtitkár[220] óvatosan elvi beleegyezését adta egy nemzetközi haderő létrehozására, azzal a feltétellel, hogy arab államok is részt vehessenek benne. Az Egyesült Államok szorongatta a közgyűlést, fennen hangoztatva, hogy elmúlt már az az idő, amikor egy erősen felfegyverzett ország csak úgy, hadüzenet nélkül lerohanhat egy nálánál kisebb, gyengébb államot. Nyílt üzenet volt ez a Szovjetuniónak, az afganisztáni intervenció kapcsán. És a második világháború vége óta először történt meg, hogy Hitlerhez hasonlítottak egy államfőt, ebben az esetben Szaddam Husszeint.

Ultimátumot intéztek az iraki vezetéshez: amennyiben a hadsereg nem hagyja el azonnal Kuwaitot, nemzetközi fegyveres erő fogja erre kényszeríteni. A válasz fellengzős volt és teljesen Szaddam-szerű. A diktátor kijelentette, hogy senkinek a világon nincs beleszólása Irak belügyeibe, minthogy Kuwaitot mint tartományt az országhoz csatolták. És ha Amerika és bűnös szövetségesei mégis háborúra gondolnak, akkor majd a hős iraki hadsereg megmutatja nekik, mi az a háború. Nagy melldöngetéssel „minden háborúk anyjának" titulálta a még ki sem tört konfliktust, és azt sem felejtette el hangsúlyozni, hogy ha bárki meg meri támadni Irakot, akkor mind Izraelre, mind Szaúd-Arábiára rakéták özöne fog hullani. Mindkét országgal régi elszámolnivalója volt Szaddamnak. A szomszédos Szaúd-Arábiára azért orrolt meg, mert az nyíltan Amerika-párti volt, és a területén készültek összevonni a támadáshoz szükséges csapatok zömét. Izrael meg azért szúrta a bagdadi diktátor szemét, mert majd egy évtizeddel korábban tönkrebombázta az épülő atomreaktort.

Cliff kevésbé értette ezeket a dolgokat tapasztaltabb barátjánál. Ki akarta iktatni a tudatából a készülő konfliktust, de nem sikerült. A sajtó, a rádió, a televízió tele volt a hírekkel, amelyek újabb diplomáciai kísérletekről szóltak, és egyszerűen nem játszhatta meg a struccot, mondván, hogy ez nem az ő háborúja.

- A fene egye meg, már a vízcsapból is Irak folyik - morogta otthon, Jessica nem kis derültségére. - Kezd nagyon elegem lenni ebből. Menjenek oda, verjék szét azt a felfuvalkodott marhát, és legyen már vége.

- Ejnye, Clifford Mitchell - korholta az asszony. - Miféle útmelléki szavak ezek? Nem ismerek rád, szívem. Ezen kívül pedig úgysem téged fog megkérdezni Bush elnök, hogy mit és hogyan csináljon. Nekünk nem marad más, mint abban reménykedni, hogy nem fog kiszélesedni ez a galiba, és nem ér el minket is. Miért rettegsz? Téged már úgysem hívhatnak be, legfeljebb tanácsadónak, a fiúk pedig még nem hadköteles korúak. Nyugodj már meg. Anyád szerint így is pontosan olyan vagy, mint szegény apád volt. Ő is folyton a világ gondjain rágódott.

Cliffnek nem volt kedve vitatkozni, sem veszekedni. Ehelyett engesztelően magához ölelte Jessicát, és megcsókolta. Igazat kellett adnia neki: minek törje a fejét ilyesmiken, amikor úgysem tudja befolyásolni a dolgok menetét? Természetesen a legutóbb sem ment el szavazni, amikor Bush hatalomra került, pedig ezt az embert kedvelte. Talán csak azért, mert a második világháborúban pilóta volt, és ugyanúgy a Csendes Óceánon szolgált, mint az apja.

Lassan ősz lett, aztán tél, a háborús készülődések témája elvesztette az újdonságát, és Cliff végre tudott nem törődni vele. Ehelyett érdeklődéssel figyelte a televízióban és az újságokban

---

[220] A perui Javier Perez de Cuellar volt az ENSZ főtitkára 1982-től 1991-ig

a kommunista diktatúra bukásának közelgő első évfordulójára készülő Romániából érkező híreket. Visszaemlékezett a tavaly decemberi eseményekre, amikor a családdal együtt nézte a tévé élő adásában Ceauşescu diktátor menekülését, üldözését, elfogását, a rögtönítélő bíróság halálos ítéletét és a kivégzést. Akkor Barbara sokat mesélt neki 1956-ról.

- Látod, fiam, a románoknak harminchárom évvel több kellett egy forradalomhoz, mint a magyaroknak. De sohasem késő, ha egy abszolutista diktatúrát kell megdönteni.

Cliffet annál is inkább érdekelte a román forradalom sorsa, mert abban az időben egy furcsa szerzet, egy Grigore Petrescu nevű román pilóta jelentkezett nála, munkát kérve. Cliff rövid gondolkodás után felvette, és nem is járt rosszul vele. Petrescu a *TAROM*[221] pilótája volt a szökése előtt, tapasztalt, jó szakember. És ő lett a *Dakota Wings Air Charter* első nem amerikai születésű pilótája.

Lassan eltelt az ősz, aztán tél lett, és mintha a természet ki akarta volna engesztelni az embereket a nyáron elszenvedett sok gondért-bajért, rengeteg eső hullott októberben és novemberben. A leégett erdők területén új telepítésbe kezdtek az erdészek, helyenként pedig a megmaradt fák sarjasztottak friss és zsenge, törékeny csemetéket. A hó már november utolsó harmadában leesett, és Karácsonyra vastag, néhol négy lábnyi lepel borította Utah államot. Aztán elérkezett az ünnep, és megint mindenki boldog volt, főképpen Barbara, mert Jimék ismét hazalátogattak.

Ekkor már tudni lehetett a pontos dátumot, amikor az amerikai vezetéssel összetoborzott nemzetközi hadsereg meg fogja támadni Irakot, ha Szaddam Husszein addig nem ad parancsot Kuwait evakuálására. Január tizenötödike volt ez a dátum, és a világ szeme a Közép-Kelet felé fordult ismét. Több interjú is készült Norman Schwartzkopf tábornokkal[222], és a Medvének becézett férfi kisfiús mosollyal, kissé szégyenlősen állt a kamerák előtt, és óvatosan válaszolgatott a riporterek kérdéseire.

- Korai volna még kijelenteni, hogy győzni fogunk. Természetesen azért gyűltünk itt össze, és persze azért is, hogy a kuwaiti népet felszabadítsuk. De sohasem szabad lenézni az ellenfelet. Irak hadserege jól felszerelt, erős hadsereg. Rajtunk, a bölcsességünkön és az előrelátásunkon múlik, hogy a mi fiaink és lányaink közül minél kevesebben sebesüljenek meg vagy essenek el. Ami pedig Szaddam Husszein melldöngetését illeti, nos majd meglátjuk a végén, kinek a számára lesz ez „minden háborúk anyja”.

Az ünnepek elmúltával Jimék is visszautaztak Alaszkába, és Moon Lake-ben is visszatért az élet a rendes kerékvágásba. Munka volt bőven, síelők özönlötték el ismét Resortot. Majdnem mindenki megfeledkezett a küszöbön álló háborúról. Aztán, január tizenötödikén éjjel, pontosan az előre megadott időpontban megindult a hatalmas hadi gépezet, és kezdetét vette a Sivatagi Vihar[223], amely arra volt hivatott, hogy kiűzze Kuwait földjéről a betolakodott irakiakat. Negyvennyolc órával később pedig Szaddam Husszein beváltotta a fenyegetését, és becsapódott az első *SCUD*[224] rakéta Tel Avivban.

---

[221] A román állami légitársaság neve

[222] Az Irak ellen felvonult fegyveres erők amerikai főparancsnoka

[223] Az 1991-es Öböl-háború fedőneve

[224] A szovjetek által továbbfejlesztett és gyártott német V2 közepes hatótávolságú ballisztikus rakéta

Békesség és halál 1992

Akármennyire is akarom, nem tudok megszabadulni egyfajta bűntudattól, pedig tudom, hogy egész házasságunk alatt nem vétettem Jessica ellen. Mindent megadtam neki, ami tőlem telt. Szeretettel vettem körül, vagy legalábbis megpróbáltam. Persze tudom, hogy nincs házasság összezördülések nélkül, és ahogy anya mondogatta mindig, úgy szép az élet, ha zajlik. Azt hiszem, nem voltam zsarnok férj. Talán kicsit szakbarbár, ahogyan Jess jellemzett nem egyszer, hiszen a mindenem a repülés volt. Talán kissé szórakozott, ugyanebből az okból. De úgy gondolom, tiszta lelkiismerettel tudtam a tükörbe nézni mindig. Jess és a gyerekek voltak a legfontosabbak számomra. Ezért is dolgoztam néha erőmön felül, ezért igyekeztem minden akaratommal még többet kicsikarni a vállalatból.

Igen, azt is tudom, hogy az anyagi jólét még nem biztosíték a boldogsághoz. Nem hiába mondják, hogy a pénz nem boldogít. Én azonban tudom, hogy a pénz hiánya nagyon boldogtalanná tud tenni. Sohasem hiányzott semmi lényeges az életünkből, talán csak több együttlét. Akár a gyerekekkel, akár kettesben. Leginkább kettesben. Ez az, amiről lemaradtunk, amíg lehetett volna, és ez az, aminek a hiánya most annyira mardos. Az az út Magyarországra csodálatos lett volna, ha nem nyomja rá a pecsétjét a Lockerbie-katasztrófa. Engem annyira megrázott az a néhány soros hír, hogy ezután már képtelen voltam élvezni az édeskettest Jessicával. Mint még sohasem, ezúttal a Karácsony sem volt olyan színes. Megpróbáltam azzal magyarázni, hogy a gyerekek hiányoznak. És már akkor tudtam, hogy ez nem igaz, vagy legalábbis NEM ÍGY igaz. A Szilveszternek sem tudtam örülni. Valahol a tudatalattimban talán az munkált, hogy éppen úgy mi ketten is ott lehettünk volna a 103-ason Skócia fölött.

Ha egy pszichológus valaha is elolvasná ezt a naplót, képzelem, milyen véleménye lenne rólam. Hiszen minden józan meggondolás szerint éppen ellenkezőleg kellett volna viselkednem. A katasztrófa híre, karöltve a tudattal, hogy NEM VELÜNK esett meg, csak még meghittebbé kellett volna, hogy tegye azt a két hetet. Ehelyett elfásultam, begubóztam, és Jess minden igyekezete, hogy felvidítson, hasztalan maradt. Pedig neki talán még jobban tetszett Budapest, mint nekem. Egyszerűen el volt ragadtatva tőle, és nyaggatni kezdett, hogy tanítsam meg magyarul.

Aztán lejárt a szabadság, és vissza kellett utaznunk az Államokba. Mindkettőnket visszavárt a munka, és mindkettőnket vártak a gyerekek. Ilyen hosszú ideig még sohasem voltunk távol tőlük, méghozzá mindketten egyszerre. Mark nagyon rendes volt, és értünk jött a Learjettel New Yorkba. Alig vártam, hogy ismét Moon Lake-ben legyek. Jessről is majdnem ugyanez rítt le. Amikor végre hazaértünk, úgy éreztem, mintha nem két hétig, de két évig lettem volna távol.

De nem is erről akartam beszélni, hanem az összezördülésekről. Nem voltak gyakoriak, és a békülés hamar követte őket. És, mint mondtam, minden családban előfordul az ilyesmi. Amit bánok, az az utolsó nap volt. Ezt nem tudom elfelejteni. Vagy talán nem AKAROM elfelejteni. Mint egy figyelmeztetőleg felemelt mutatóujj, vissza-visszatér az a decemberi reggel, amikor utoljára láttam életben Jessicát. Előző éjjel erősen havazott az Uintahban, és a szél reggelre sem hagyott alább, bár a havazás megszűnt. Három-négy lábnyi hótorlaszok emelkedtek a városban is, hát még azon kívül. Felajánlottam Jessnek, hogy leviszem a helikopterrel Salt Lake City-be, de ne menjen a terepjáróval.

- Évek óta járom ezt az utat télen-nyáron, Cliff - felelte dacosan - és minden kanyarját úgy ismerem, mint a tenyeremet. Mi ütött beléd, hogy éppen ma akarsz engem taxiztatni? Eddig sohasem jutott eszedbe ilyesmi.

- Hogy mi jutott eszembe, azt kérded? - vágtam vissza. - Talán csak az, hogy ma van Szenteste, és szeretném, ha hamar és biztonságban hazaérnél. A meteorológia újabb hóvihart jelez. Ha most le is érsz a városba, nem biztos, hogy vissza is tudsz jönni. Miért nem akarod ezt megérteni?

- És te miért nem akarod megérteni, hogy jól vezetek, és megbirkózom ezzel az úttal? - ellenkezett Jess. - Hagyj békén! Ne kezelj úgy, mint egy hülye gyereket!

A földbe gyökerezett a lábam. Erről az oldaláról még nem ismertem a feleségemet. Mi történt ezzel a szelíd és csendes nővel hirtelen? Nem akartam veszekedni, a válaszom mégis ingerültre sikeredett.

- Akkor menj csak - legyintettem dühösen. - És ha valami baj ér az úton, magadra vess. Telefonálj majd, ha megérkeztél a stúdióba.

Válasz helyett bevágta az ajtót. Én meg ott maradtam az előszobában, mint egy szamár, csak éppen nem ordítottam. Pedig ha tudom, hogy mi vár rám még az este beköszönte előtt, azt hiszem, a felhőket is leordítottam volna az égről.

Az Öböl-háború befejezése után új rend alakult ki a Közép-Keleten. Irak teljes katonai vereséget szenvedett ugyan, de Szaddam Husszein hatalma csorbítatlan maradt. Nem sikerült elérni azt, amit titkon vagy nyíltan mindenki remélt: a bagdadi diktátor elmozdítását. Kuwait felszabadult, de az olajkutak lángokban álltak, és hónapokba telt, amíg mindet eloltották. Az iraki reguláris hadsereg és a Köztársasági Gárda[225] majdnem teljesen felmorzsolódott a harcokban, nem is beszélve a légierőről. A szövetséges repülőgépek már a háború első óráiban a földhöz szögezték az iraki *MIG*-eket és *Szuhoj*-okat, és nagy részüket megsemmisítették. Ugyanerre a sorsra jutottak a harckocsik és egyéb járművek is, amelyeknek a kiégett, összevissza nyomorodott roncsai szerteszét éktelenkedtek a sivatagban. Hiába volt számszerű fölényben az iraki hadsereg, technika szempontjából messze alulmaradt az amerikai-brit vezetés alatt álló szövetséges haderőhöz képest.

Tízezrével adták meg magukat a megfélemlített iraki katonák, és ezzel nem kis gond elé állították Norman Schwartzkopf tábornok vezérkarát. Ilyen rengeteg hadifoglyot élelmezni, őrizni komoly feladat volt. Aki vette a fáradságot, hogy figyelemmel kísérje a CNN[226] műsorait, az láthatta, hogy a kiéhezett, rongyos iraki katonák boldog mosollyal az arcukon vonultak a sebtében felállított fogolytáborok felé: most legalább enni kaptak, és számukra már befejeződött az öldöklés. Biztonságban érezték magukat.

A sarokba szorított fenevad módjára dühöngő Szaddam Husszein azonban nem nyugodott. Bagdadot a szövetséges légierő bombázta nagy pontossággal, ezalatt pedig a nyugat-iraki sivatag H2 és H3 körzetéből SCUD rakéták repültek Izrael felé. Ugyancsak rakéták hullottak a szaúd-arábiai Daharanra és a fővárosra, Riyadra is. Egyszerűen lehetetlen volt felkutatni és

---

[225] Jól felszerelt és kitűnően kiképzett elithadsereg, amely a náci SS-hez hasonlóan az elnök és a Baath-párt közvetlen védelmét szolgálta

[226] Cable News Network, a világ egyik vezető hírtelevíziója. Az 1991-es Öböl-háborúban helyszíni közvetítésekkel jeleskedett

megsemmisíteni a mozgó kilövőállásokat. Megbújtak a végtelen sivatag szurdokaiban, elő-lopakodtak, kilőtték a rakétákat, és ismét eltűntek. Közben pedig Bush elnök és Colin Powell vezérkari főnök attól rettegtek, hogy Izrael megelégeli a támadásokat, és a saját szakállára visszavág. Yitzhak Shamir miniszterelnök többször is hangoztatta a Knesszetben, hogy Izrael fenntartja magának a jogot arra, hogy megtorolja a civil lakosság elleni rakétatámadásokat. Ha ez bekövetkezett volna, szétbomlik az ingatag és laza koalíció, amelyben Egyiptom és Szíria is részt vett.

Mark Lubinsky majdnem a haját tépte mérgében. Cliff még sohasem látta ennyire idegesnek a barátját. Minden egyes újabb hírtől majdnem a falra mászott.

- Mi a jó édesanyjukat totojáznak annyit? - méltatlankodott a férfi. - Esküszöm, ezeknél kontárabb hadvezetést még nem hordott a hátán a föld. Azt hiszik, hogy pusztán a levegőből le lehet győzni az ellenséget? Akármilyen pontosak is a támadások, ezzel még nem lehet térdre kényszeríteni Irakot.

- És szerinted mi a teendő? - kérdezte Cliff. Érdekelte, mire gondolt Mark.

- Ne tettesd te is hülyének magad! - förmedt rá az idős pilóta. - Ott van háromszázezer jól felfegyverzett katona, a világ legjobb felszerelésével. Szárazföldi hadművelet kell, méghozzá minél gyorsabban. Különben ez az állat szétlövi fél Izraelt. Csodálom azt a kertitörpét[227], hogy még mindig bírja cérnával.

Végül a hadművelet nem maradt el, és a világnak ismét tátva maradt a szája. Nem egész száz óra alatt teljesen megszűnt az iraki ellenállás. Schwartzkopf tábornok egységei négyórányi távolságra voltak Bagdadtól, amikor Bush elnök megálljt parancsolt. Senki sem értette, Mark a legkevésbé.

- Megáll az ész - ingatta a fejét. - Itt a ragyogó alkalom leszámolni ezzel a gengszterrel, és erre mi történik? Lefújják a meccset. Ilyet még nem pipáltam. Esküszöm, aki ezt nekem logikusan el tudja magyarázni, azt szembeköpöm.

Cliff nem tudta, Markkal mérgelődjön-e, vagy nevessen rajta. Furcsa helyzetbe került. Mérge-lődni nem volt kedve, viszont Markot kinevetni sem akarta. Túl távolinak érezte ezt a háborút ahhoz, hogy közvetlen módon befolyásolja az életét vagy a vállalat tevékenységét. Azon viszont elcsodálkozott, hogy Lubinsky, aki mindig vidám és tréfálkozó volt, most menynyire fel tudta húzni magát. Tulajdonképpen megértette a barátját. A férfi évtizedekig élt Izraelben, vérbeli katona volt, és ebből következett, hogy mindent sarkítva, egyetlen szemszögből tudott csak nézni. Cliff távolról sem tartotta magát olyan jó katonai szakértőnek, mint amilyen Mark volt. Ő egyszerű helikopter-pilóta volt, és csak az őrmesteri rangig vitte Vietnamban, barátja viszont nyugalmazott tábornok volt, és valaha egy egész ország légierejéért volt felelős.

Végül is nem tudták befolyásolni a dolgok menetét, csak külső szemlélőként figyelték Kuwait újjáépítését az iraki csapatok kiűzése után. De nem csak Kuwaitban voltak kijavítani való károk. Irak kőolajipara romokban hevert, az erőműveket szétbombázták. Magának az iraki népnek, noha az iraki állami televízió örömtüntetésekről közölt képeket, nem sok oka volt az örömre. Élelmiszerhiány volt, az iraki dinár szinte annyit sem ért, amennyit a papír, amelyre nyomtatták. Az ENSZ, miután ölbetett kézzel végignézte, hogy az általa biztosított mandátum értelmében a szövetséges haderők felszabadították Kuwaitot, most maga Irak felé fordította a figyelmét. Határozatban kötelezték Szaddam Husszein rezsimjét, hogy vesse alá magát a legszigorúbb ellenőrzésnek. Fegyverzet-ellenőrök érkeztek Badgadba, és a feladatuk nagyon

---

[227] Shamir miniszterelnök, alacsony termete miatt, sok élc és karikatúra célpontja volt

bonyolult volt. Fel kellett kutatniuk és meg kellett semmisíteniük minden nem konvencionális fegyvert, és az azokhoz szükséges nyersanyagokat. Ugyanerre a sorsra jutottak a megmaradt SCUD rakéták is. Ám Irak számára, amely Szaúd-Arábia és Irán mellett a világ harmadik legnagyobb kőolaj-exportőre volt a háború előtt, a legfájdalmasabb megszorítás csak ezután következett. Ennek értelmében korlátozták az ország kőolajkivitelét, évi kétmilliárd dollárra, és ennek a jövedelemnek a legnagyobb részét „természetben" kapta meg Bagdad: élelem és gyógyszerek formájában.

Lassan már csak emlék maradt a Sivatagi Vihar. Izraelből visszatértek a támaszpontjaikra az odatelepített *Patriot*[228]-egységek, és a Perzsa Öböl térségéből is kivonták a haderő legnagyobb részét. Irak északi, kurdok lakta, és déli, siíták lakta területei fölött repüléstilalmi zónákat jelöltek ki, amelyekben az iraki légierő megmaradt gépeinek tilos volt tartózkodni. A tilalmat, illetve annak betartását amerikai és brit légi őrjáratok biztosították.

- Jó, hogy vége lett - fújtatott Mark. - Ha még egy hétig tartott volna ez a csetepaté, azt hiszem, teljesen becsavarodtam volna.

- Látszott rajtad - jegyezte meg nevetve Gloria, amikor egy szombat este Clifféknél vendégeskedtek. - Látnotok kellett volna, hogyan viselkedett otthon - fordult Jessica felé - néha attól is féltem, hogy gyufát gyújtsak a közelében, mert azt hittem, menten felrobban. Alice viszont nem félt tőle, ő volt az egyetlen a családban, aki kezelni tudta. Teljesen az ujja köré csavarta az apját.

- Mint minden lány - vigyorgott Cliff. - Én sem tudok ellenállni ennek a két kis boszorkánynak. Azt csinálnak velem, amit akarnak, igaz, Jess?

- De mennyire! - nevetett az asszony is. - Csak azt nem értem, én miért nem tudom ugyanazt elérni nálad?

- Talán mert nem vagy eléggé fiatal - kapcsolódott be az általános heccelődésbe Lubinsky is, és kitartóan csámcsogott utálatos szivarcsutkáján. - Hiába, a szülőknek ez a sorsuk. Az anyák inkább a fiaikkal jönnek ki jól, az apák a lányaikkal.

- Hű, de nagy szakértő lettél! - kapott az alkalmon Gloria.

A tavasz végére már minden visszazökkent a megszokott mederbe, és a *Dakota Wings Air Charter* ismét teljes gőzzel dolgozott. Cliffet megint megkereste a Berkeley Egyetem, és minden eddiginél furcsább ajánlatott tett. Egy tervbe vett sarkvidéki expedíció szervezéséhez kért árajánlatot a Moon Lake-i vállalattól. Cliff csodálkozott ezen, holott tudta, hogy éppen a téli mentőszolgálat révén olyan előnnyel indulhat a versenyben, amely más légivállalatoknak nincs meg. Mert versenyfelhívás volt az ajánlat, és Cliff azonnal tudta, hogy megpályázza. Meg is beszélte a dolgot Mark Lubinskyvel. A férfi csak ingatta a fejét.

- Van neked fogalmad arról, hogy ez mivel járhat? - kérdezte kétkedve. - Gondolom, nem csak a helikoptereinkre van szükség, hanem megfelelő szállítógépekre. Olyanunk pedig nincs.

- Tudom, Mark, erre már én is gondoltam - felelte Cliff. - Az jutott eszembe, amit apám és Norman West csináltak régen. A légierő állandóan selejtez ki gépeket, árverésre bocsájtja őket, mielőtt a géptemetőbe kerülnének. Ha be tudnánk szerezni két vagy három *C130*[229]-ast, nyeregben lennénk.

---

[228] Amerikai fejlesztésű légelhárító rakétarendszer, amelyet meglehetős sikerrel vetettek be Izraelben a SCUD rakéták ellen

[229] Hercules néven közismert négymotoros amerikai szállítógép

- Ebben lehet valami - ráncolta a homlokát Lubinsky. - A kérdés csak az, hogy milyen áron juthatnánk hozzá ezekhez a gépekhez. Tudod, mibe kerül egy *C130*-as újonnan? Rengetegbe. Ha mindent összeszámolunk, az egész vállalat értékét felemésztené.

- Éppen ezért gondolok használt gépekre, Mark - mondta Cliff, és a ceruzájával az asztal lapját ütögette. - Felújítani és karbantartani olcsóbb lenne, mint újat vásárolni. Esetleg lízingről is szó lehet, mint annak idején az első helikopterek esetében. De nem erőltetem. Itt most nem csak az én pénzemről van szó, hanem mindnyájunkéról. Maradjunk egyelőre ennyiben. Nem sürgős, és ha azzá válik, még ráérünk dönteni.

Jessica izgatottan lapozgatta az asztalán fekvő dossziét. Régóta szeretett volna egy ilyen műsort szerkeszteni, de eddig csak egyszer jutott hozzá. Most, hogy a főnöke ismét felajánlotta a következő év végi ünnepi műsor szerkesztését, az asszony úgy érezte, egy nagy álma teljesül. Azt jó előre tudta, hogy a fennmaradó időben megfeszített munkára lesz szükség, ha azt akarja, hogy a karácsonyi és újévi magazin gördülékeny legyen, de vállalta. Azzal is tisztában volt, hogy alig marad majd szabadideje, legfeljebb hétvégeken foglalkozhat majd a gyerekekkel és Cliffel. De még ilyen körülmények között is meg akarta csinálni a magazint.

Amikor pár nappal ezelőtt elmesélte a férjének, hogy mire vállalkozik, Cliff egy kicsit furcsán nézett rá.

- Mondd, Jess, biztos vagy abban, hogy ezt akarod?

- Soha nem voltam ennyire biztos, drágám - felelte őszintén, és a férfi szemébe nézett, mert kíváncsi volt rá, hogy a ki nem mondott szavak mit rejtenek. De képtelen volt eldönteni, hogy Cliff most haragszik-e, vagy csak gondterhelt. - Nézd, most már elég tapasztalt vagyok ahhoz, hogy ilyesmit is csináljak. Már szinte mindennel megpróbálkoztam, amit a tévés szakmában csinálni lehet, csak haditudósító nem voltam, de az nem is akarok lenni - tette hozzá nevetve. - Viszont úgy érzem, hogy a hírműsorok és a talkshow-k ideje lejárt, legalábbis számomra. Valami nagyobbat, érdekesebbet akarok, és ennél jobb alkalmam nincs.

- Te tudod - felelte komolyan Cliff. - De ugye, azzal tisztában vagy, hogy akkor most nyakig benne leszel a munkában? Még kevesebbet leszel itthon, mint eddig. A gyerekeknek hiányozni fogsz. És nekem is…

- Tudom, szívem, de akkor is meg akarom csinálni - mondta elszántan a nő. - Ha jól belegondolsz, nem több, mint négy hónap. És Szentestére készen is leszek, az év utolsó hetét kiveszem szabadságnak. Így megfelel?

A férfi vállat vont.

- Nekem megfelel. Mikor kezdesz?

- A jövő héten. Arra gondoltam, hogy ezen a hétvégén elmehetnénk valahová, mert utána nem tudom, mikor lesz megint időm rá. Hálaadásig be leszek táblázva.

Végül a kiruccanásból semmi sem lett, így csak a Remetelakba mentek kettesben. Barbara elvállalta, hogy szombat-vasárnap vigyáz a gyerekekre. Cliffnek még ehhez sem sok kedve volt, borúsan nézett maga elé az úton. Nem akarta megbántani a feleségét, mert tudta, hogy Jessicának milyen fontos az önmegvalósítás, és abban rég megegyeztek, hogy egyikük sem szól bele a másik hivatásába. De ha arra gondolt, hogy most szinte idegenekként fognak egymás mellett élni mindaddig, amíg a magazin el nem készül, mindentől elment a kedve. Abba beletörődött, hogy Jess állandóan ingázik Salt Lake Citybe és vissza, bár ez az út is

rengeteg idejét emésztette fel. De abba nehezen tudott belenyugodni, hogy még a hétvégéik is kérdésesek legyenek, hiszen ilyen megfeszített munkatempó mellett az asszonynak legalább olyankor pihenésre volt szüksége.

Nem volt vita köztük, Jessica mégis kellemetlen érzéssel gondolt vissza arra a beszélgetésre. Most, hogy a műsortervet böngészte, és közben jegyzetelt, ugyanúgy szorongott, mint akkor, amikor látta a férje arcán a csalódott kifejezést. Ő sem akarta Cliffet bántani, pedig előre eltervezte, hogy ha vitára kerül a sor, alaposan odamondogat a férfinak. Ő is mindig aggódott, ha a férje hosszabb útra ment.

Átnézte még egyszer a vendégszínészek listáját, és úgy találta, meg fog felelni az elképzelésének. A költségvetéssel nem volt gond, szabadon gazdálkodhatott a pénzzel, és éppen ezért úgy állította össze a listát, hogy minden néző igényét kielégíthesse. Olyan műsort akart összehozni, amire majd emlékeznek az emberek, és ami kellemes órákat nyújt mindazoknak, akik a televízió előtt akarják tölteni az ünnepet. Szerepeltek a listán nagy nevek is: a legbüszkébb arra volt, hogy a nagy Frank Sinatra is elfogadta a meghívást. Jessica már előre örült a vele való találkozásnak. Tudta, hogy a híres énekes, akit Amerika-szerte *Mr. Blue Eyes*[230]-nak becéztek, kellemes beszélgetőpartner. Színésznek ugyanolyan tehetséges volt, mint énekesnek, és Jessicának otthon egész gyűjteménye volt a lemezeiből. Szívesen hallgatta a meleg hangú sztár dalait, a kedvencei pedig a *Strangers In The Night*, a *New York, New York* és a *My Way* voltak.

A művésznek másnap kellett érkeznie Salt Lake Citybe, és Jessica legalább annak örült, hogy Cliff, aki szintén kedvelte Sinatrát, beleegyezett, hogy eljön, és együtt fogadják a repülőtéren. Ez volt az első eset, hogy a férfi valamilyen módon részt vállalt a felesége munkájából. Azzal is tisztában volt, hogy ez tulajdonképpen engedmény Cliff részéről, és nem kevésbé néma tüntetés: a férfi ezzel kívánta az asszony tudomására hozni, hogy hiányolja otthon, hiszen Jessica minden este kilenc óra tájban ért haza, és alig volt ereje beszélgetni. Hétvégeken pedig leginkább pihenni akart, reggel tízig aludt, és utána is szótlanul lézengett a házban.

Összecsukta a dossziét, és csengetett az asszisztensének. A fiatalember azonnal megjelent az irodában.

- Ted, mára végeztünk - mondta Jessica. - Kérlek, holnapra mindent készíts elő.

Edward Billings bólintott, és elmosolyodott.

- Nem lesz semmi hiba, Jess - mondta megnyugtatólag. - Van valamilyen különleges kívánságod?

- Csak annyi, hogy beszélj Parkerrel, és juttasd eszébe, hogy három napra nekem ígérte a négyes stúdiót. Ja, és ne felejtsd el elhozni az archívumból a filmeket. Donna Hayes pedig ne kódorogjon el megint. Ha kell, kötözd a székéhez. Nincs idegem állandóan őt hajkurászni. Intézze a fiúügyeit a munkaideje után. Nem vagyok sem az anyja, sem az óvónője, engem nem érdekel, kivel és mikor bújik ágyba, de ne a munkahelyén udvaroltasson magának. - Az órájára pillantott, és lemondóan vette tudomásul, hogy megint késésben van. Fél nyolc volt, mire kikecmereg a városból, nyolc is elmúlik, és még százhatvan mérföldet kell autóznia Moon Lake-ig. - Indulok, Ted. Menj te is haza, mert olyan vagy, mint az öntött ürge.

- Úgy is érzem magam - vigyorgott Ted. - Pokoli tempót tudsz diktálni a munkában. De azért élvezet veled dolgozni. Donnára meg majd ügyelek, ne félj.

---

[230] Kékszemű Úr

Elbúcsúztak, és az asszony szinte rohanva lépett ki a *KULC* épületéből. Legnagyobb bosszúságára, reggel tele volt a parkoló, csak egy távolabbi sarokban tudta leállítani a Grand Cherokee-t, és most rohannia kellett a közben eleredt esőben. Mire a kocsihoz ért, csupa víz volt. „Egyéb sem hiányzott nekem” - gondolta bosszúsan. „Ha megfázom, kiesem a munka üteméből, és oda az egész műsor.” Persze, ez túlzás volt, hiszen még csak augusztus végét mutatta a naptár, de Jessica nem szeretett semmit sem az utolsó pillanatra hagyni. És joggal félt egy náthától, mert az utóbbi években érzékenyebbé vált. A korral járt ez, és bármennyire is jólesett az asszonynak, hogy Cliff bókol neki, és fiatalosnak, szépnek látja, azért tisztában volt vele, hogy az évek nem múltak el fölötte sem nyomtalanul. A szeme sarkában apró szarkalábak jelentek meg, néha felfedezett egy-egy ősz szálat a hajában, de ez nem nagyon izgatta, hiszen szőke volt. A maga negyvennégy évével, négy gyermek után, még egyáltalán nem volt szégyellnivalója, legalábbis külsőleg. De aggasztotta a fáradékonysága.

Szokatlanul nagy volt a forgalom ebben az órában. Nagyon nehezen tudott csak átvergődni a belvároson, és ahogyan számította, bőven elmúlt nyolc óra, mire kiért az Uintah felé vezető országútra. Néha arra gondolt, hogy egy-egy ilyen megfeszített nap után jobb volna a szüleinél éjszakázni, de erre sohasem szánta rá magát. Egyrészt nem akarta megzavarni az öregek nyugalmát azzal, hogy másnap hajnalok hajnalán kel, másrészt pedig tudta, hogy Cliff hallgatólagos beleegyezése egyből érvényét vesztené, és kiszekírozná a lelkét a műsor miatt. Különben sem tudott volna elaludni, ha nem érzi maga mellett az ágyban a férfi melegségét.

Rásötétedett. Sietni akart, de ugyanakkor vészharangként csendült a fülébe Cliff állandóan visszatérő szava, hogy vigyázzon magára. Amióta pedig tavaly ősszel megbírságolták gyorshajtásért, igyekezett a szabályoknak megfelelően vezetni. Uralta a nehéz kocsit, rutinos sofőr volt, de azzal is tisztában volt, hogy egy váratlan veszélyhelyzetet csak akkor tud kivédeni, ha előrelátó.

Egyre zuhogott az eső, az ablaktörlők alig győzték leseperni a rengeteg vizet a szélvédőről. Ráadásul kint le is hűlt a levegő, és Jessica rákényszerült, hogy legalább az ablakfűtést bekapcsolja, mert az üveg párásodni kezdett. Ettől megint ingerültté vált, mert hamar leizzadt, és ha ki kellett szállnia a kocsiból, a nedves és hideg levegő biztosan bajt okozott volna. Már a hegyi szerpentineken járt, amikor észrevette, hogy alig van benzinje. Reggel elfelejtett tankolni, most pedig rémülten leste a szeme sarkából a szintmérő tűjét, amint a minimum felé közeledett. Azon töprengett, vajon eléri-e még Francist, a Provo folyó partján. Odáig egyetlen nyitott benzinkút sem volt az út mentén. Még harminc mérföldet kellett megtennie, a tartály pedig rohamosan ürült. A hatalmas, erős, nyolchengeres motor szinte itta a benzint, ő pedig idegesen nyomta a gázpedált, noha tudta, hogy ezzel még jobban fogyasztja a maradék üzemanyagot.

Nem volt szerencséje. Oakley és Marion között félúton a motor köhögni kezdett, a kocsi pedig rángatva lassult le. Még fél mérföldnyit tudott haladni, aztán teljesen kiürült a tank, és az utolsó lendületből már csak annyira futotta, hogy a keskeny útpadkára kormányozza a terepjárót. Wanship óta egyetlen járművel sem találkozott, és amikor az órájára nézett, mérgesen látta, hogy már háromnegyed kilenc is elmúlt. Elképzelni sem tudta, mihez fog kezdeni itt, a semmi kellős közepén. Szálljon ki? Még mindig zuhogott az eső, a villámok időnként valósággal nappali fénybe borították a nedves aszfaltcsíkot és a környező erdőket. Kikapcsolta a világítást, csak a villogó elakadásjelzőt hagyta működni. Éhes is volt, szomjas is, de sem enni-, sem innivalója nem volt a kocsiban. Csak most eszmélt rá, hogy ma nem is ebédelt. Egyszerűen elfelejtette. Dolgozott egész nap, mint a güzü, és észre sem vette, hogy éhes.

Unalmában a rádiót csavargatta, de ezzel sem volt szerencséje. Az Uintahnak ezen a vidékén a hegyek leárnyékolták a vételt, és recsegésen, sistergésen kívül mást nem lehetett hallani a hangszóróból. „Ha most nem kapok ki Clifftől a makacsságomért, akkor soha” - nevette el magát kínjában. Előkotort egy kazettát, és belökte a készülékbe. Aztán kényelmesen hátradőlt az ülésben, kioldozta a biztonsági övet, és lehunyt szemmel hallgatta Roy Orbison hangját, amint egy piros ruhás hölgyről énekel. Jessica egyenesen imádta ezt a dalt. A ritka esetek egyikét juttatta eszébe, amikor Cliff, aki egyébként nem szeretett táncolni, felkérte. Tavaly tavasszal történt, amikor Idahóban jártak, a Soldier Mountains-ban. Egy kis motel éttermében ültek, Paradise Hot Springs mellett, és éppen végeztek a vacsorájukkal. A gyerekek már aludtak, nekik meg semmi sietnivalójuk nem volt, és amikor a zenegépen felhangzott ez a szám, Cliff váratlanul feléje nyújtotta a kezét. Szavak nélkül is tudta, mit akar a férfi, és mosolyogva állapította meg, mennyire ráillik most a szöveg is. Ha nem is ruhát, de piros pulóvert viselt a farmernadrághoz. Lágyan összeölelkezve mozogtak, ő a férfi vállára hajtotta a fejét, és lehunyt szemmel élvezte a zenét és a táncot. Azóta, ahányszor hallotta a Lady in Red-et, mindig az az esze jutott eszébe.

Arra riadt fel, hogy valaki kopog az ablakon. A terepjáró mellett egy esőkabátos, tányérsapkás országúti rendőr állt, társa a kék-piros villogókkal felszerelt járőrkocsiban maradt, a Grand Cherokee előtt. Jessica letekerte az ablakot.

- Valami baj van, asszonyom? - kérdezte a rendőr. - Miben segíthetünk?

- Baj éppen nincs - felelte Jessica - csak ma figyelmetlen voltam, és kifogyott a benzinem. Arra vártam, hogy valaki erre járjon.

- Régóta várakozik?

Az asszony ismét az órára pillantott.

- Hát legalább félórája, és azóta maguk az elsők, akiket látok. Egyébként Jessica Farnsworth Mitchell vagyok, Moon Lake-be megyek.

- Mindjárt sejtettem, hogy ismerem valahonnan! - nevette el magát a rendőr. - A feleségem rendszeresen nézi a maga műsorait a tévében. Van üres benzineskannája a kocsiban? Elvihetjük Francisig, a társam majd vissza is hozza.

- Nagyon megköszönném, de sajnos nincs kannám - vonta meg a vállát Jessica. - Sohasem történt még velem ilyesmi, nem vagyok felkészülve rá. Tudom, hogy oktalanság, és kapok is majd a férjemtől emiatt, de… Ez van. Mindig rohanok. Sosincs időm semmire.

- Elég baj - csóválta a fejét a rendőr. - No de semmi gond, megoldjuk valahogyan. Hé, Jack! - kiáltott a társának, aki kidugta a fejét a járőrkocsi ablakán. - Menj el Francisba, és kérj egy kanna benzint Louistól. Elég lesz két gallon, a hölgy majd visszaviszi az üres kannát, és kifizeti. Eredj. - Ezzel megkerülte a terepjárót, és beült a jobb oldali ülésre. - Ha megengedi, itt várom meg Jacket. Az ördög látott ilyen ítéletidőt. Hogyhogy ilyen későn utazik haza? Egyébként Will Brooks őrmester vagyok.

Az asszony elmesélte Brooksnak, hogy milyen műsoron dolgozik, és hogy emiatt kénytelen éjnek évadján egyedül autózni. Az őrmester még mindig a fejét csóválta. Szerinte nem volt biztonságos ilyen hosszú utat egyedül megtenni, méghozzá naponta kétszer.

- Ebben igaza van, mintha a férjemet hallanám - nevetett Jessica. - De mit csináljak? Otthon a négy gyerek, a munkám viszont Salt Lake Cityhez köt. A férjemet pedig Moon Lake-hez. Lakjunk külön? Az nem megoldás. Akkor csak hétvégeken látnám a gyerekeimet. Igaz, hogy

mire hazaérek, a két legkisebb már alszik, sőt néha a nagyok is. De mégis… Bemehetek a szobájukba, megigazíthatom a takarójukat, ha lerúgták, érezhetem őket. És ott a férjem.

- Hmm. Nehéz ügy - mondta Brooks. - Engem is eleget szid a feleségem, hogy állandóan úton vagyok. Három gyerekünk van, két fiú, egy lány. Itt a képük - húzta elő a tárcáját a nedves zubbony zsebéből, és kinyitva Jessica elé tartotta. Az asszony felkattintotta a mennyezeti világítást, és két szeplős, vöröshajú ikerfiút látott, akik egy mosolygós, szőke kislányt fogtak közre. A fiúk tízévesek lehettek, a kislány hét vagy nyolc.

- Helyes srácok - bólintott Jessica. - Én sajnos nem mutathatok képet az enyéimről, mert sosem hordom magamnál a képüket. Az irodámban ott állnak az íróasztalomon, de itt minek?

Nehéz motorberregés hangzott fel a hátuk mögül, és a kanyarból hirtelen egy hatalmas Mack kamion tűnt fel. Fényszórói végigpásztázták az utat, egy pillanatra megállapodtak az álló terepjárón, aztán a hatalmas rönkszállító dübörögve elhúzott Jessica és Brooks mellet, de annyira közel, hogy az asszony idegesen összerezzent. Közben a kamion kürtje fülsiketítően felbődült. Az őrmester már vette is elő a noteszét, és sebesen lefirkantotta a nehéz jármű rendszámát. Aztán a derékszíján fityegő adóvevőhöz nyúlt, és hadarva beszélt bele.

- Jack, hallasz? Vétel!

- Igen, hallak - hangzott a recsegő hangszóróból a másik rendőr hangja. - Útban vagyok visszafelé a benzinnel. Vétel!

- Oké, ez rendben van, de nyisd ki a szemed alaposan. Mike Forrester az imént hajtott el mellettünk, és majdnem elsodorta a kocsit. Úgy nézem, már megint részeg. Siess ide, amilyen gyorsan csak tudsz, segítsünk Mrs. Mitchellnek, aztán indulunk utána. Vége.

- Rendben, Will, két perc múlva ott vagyok, már látom Mike tragacsát. Vége.

Brooks magyarázólag fordult Jessica felé.

- Ez a Mike Forrester a környék réme. Még nem találkozott össze vele?

- Soha, legalábbis nem emlékszem - rázta meg a fejét Jessica.

- Akkor maga nagyon szerencsés. Ennek az embernek a lelkén már három ember halála szárad, és még mindig nem okult belőle. Újra meg újra iszik, nem törődik a szabályokkal. És ezzel a behemót döggel mindenkit veszélybe sodor. Most talán megint elkapom, mielőtt még hazaér Moffit Pass-be. Ha ugyan addig ki nem töri a nyakát. Na, itt is van Jack. Ne szálljon ki, Mrs. Mitchell, kár lenne megáznia. Csak a tanksapka kulcsát adja ide.

Két perc múlva már dorombolt a terepjáró motorja, a két rendőr pedig villámsebesen megfordult a járőrkocsival, és teljes fénnyel, szirénázva száguldottak el. Jessica is elindult, és alig várta, hogy Francisbe érjen. Közben szentül megfogadta, hogy soha többé nem lesz ilyen hanyag, és nem marad benzin nélkül az országúton. Fél tíz volt, sietnie kellett. Szerencséjére az eső alábbhagyott, gyorsabban tudott haladni. Legszívesebben meg sem állt volna Francisben, hogy minél hamarabb hazaérjen, de nem tehette meg, hogy ne vigye vissza a kiürült benzineskannát annak a Louisnak, vagy kinek, akit Will Brooks emlegetett.

Louis tagbaszakadt, ötven és hatvan év közötti férfi volt, hatalmas sombrerót viselt, és dörmögő hangon üdvözölte. Már mindent tudott róla, és sietve töltötte tele a terepjáró tartályát. Az üres kannát, amit az asszony úgy adott át neki, mintha hímes tojás lett volna, hanyag mozdulattal félredobta, és az éktelen csörömpölés közepette alig lehetett hallani a hangját, amint útjára bocsájtotta Jessicát.

- Máskor legyen körültekintőbb, asszonyom. Üdvözlöm a férjét.

Majdnem tíz óra volt, mire leállt a kocsival Moon Lake-ben, a ház előtt. Addigra az eső is megszűnt, hűvös szél fújta szét a felhőket a tó fölött, és itt-ott feltűntek a csillagok is. Jessica halálosan kimerültnek érezte magát. Ahhoz is alig volt ereje, hogy előkotorja a kulcsait a táskájából. Mire beillesztette volna a zárba, az ajtó felpattant, és Cliff állt előtte.

A férfi egy hosszú pillanatig nem szólt egy szót sem, csak szigorúan nézte a feleségét. Aztán félrehúzódott, hogy beengedje.

- Jó későn jöttél - mondta nyugodtan, de Jessica érezte a hangjában a szemrehányást. - A gyerekek hiányoltak. Engem meg a gutaütés kerülgetett, hogy hol lehetsz.

Dolores Waltham éjszakai műszakba készült, a Millcreek kórházba. Kissé zavarosnak érezte a fejét, reggel korán kelt fel, és főzött, mosott, vasalt a három kislánynak. Délben lefeküdt egy kicsit pihenni, de nem jött álom a szemére, csak forgolódott az elsötétített szobában, és az óra ketyegését hallgatta. Máskor elálmosította ez a monoton hang, most viszont minden kettyenéssel éberebb lett. Mégis kényszerítette magát rá, hogy fekve maradjon. Tudta, hogy legalább fizikailag ki kell pihennie magát, ha nem akar a műszak alatt összeroppanni.

Már napok óta tartott a viszály a férjével. Eric sohasem mesélt neki semmit az ügyeiről, egyszerűen kizárta az asszonyt a saját életéből, de Dolores már ismerte annyira, hogy rájöjjön, valami nem stimmel. Ugyanígy viselkedett akkor is, amikor néhány évvel ezelőtt lebukott Roy Quintano, és Eric alig tudta tisztára mosni magát. Voltaképpen nem is mentették fel, csak feltételesen helyezték szabadlábra, Doloresre való tekintettel, aki akkor volt állapotos Judyval. Ericet eltiltották a joggyakorlattól, és két évig nem is dolgozott mást, csak alkalmi munkákat. Aztán visszakapta a ügyvédi engedélyét, és egy közepes vállalatnál helyezkedett el jogtanácsosként. Nem keresett sokat, és emiatt állandóan zúgolódott. A mérgét, keserűségét Doloresen töltötte ki, éreztetve vele, hogy őt okolja minden kudarcáért.

Aztán kezdtek helyrejönni a dolgaik, Eric otthagyta a vállalatot, és irodát bérelt a belvárosban. A keresete ugrásszerűen megnőtt, és az addig morcos ember mintha ismét kezdett volna régi önmaga lenni. Elhalmozta a feleségét és a három kislányt ajándékokkal, virágot vett hazafelé menet, vagy szombat estére bébiszittert hívott, hogy szórakozni vihesse az asszonyt. Dolores boldog volt, úgy érezte, most már a helyes irányba halad az életük. Ám ha megkérdezte a férjét, minek köszönheti a hirtelen rájuk szakadt bőséget, az csak fölényesen legyintett.

- Nem tartozik rád, szívem. Jól keresek, és kész. Elégedj meg ennyivel. Vagy nem tetszik az, hogy ajándékokat kapsz, vagy táncolni viszlek?

- Te is tudod, Eric, hogy nem így van - válaszolta szelíden Dolores. - Persze, hogy örülök. Csak féltelek. Soha semmit sem mondasz el nekem, és attól rettegek, hogy megint valamilyen sötét üzletbe keveredsz. Elég volt az izgalmakból. A lányaidnak szükségük van rád. Apára van szükségük, nekem pedig férjre, társra, nem olyasvalakire, aki névleg hozzánk tartozik ugyan, de a börtönben ül.

- Ugyan már, nem kell folyton rémeket látni! - emelte fel a hangját a férfi. - És miért mesélnék neked az ügyvédi munkáról? Úgysem értesz hozzá! Mint ahogyan én sem értek ahhoz, hogyan kell helyreilleszteni és merevíteni egy törött lábszárcsontot.

Dolores nem erőltette, de titkon rosszul esett neki, hogy Eric ennyire semmibe veszi. Igaz, hogy ő nem végzett egyetemet, csak ápolónőképzőt, de rengeteget olvasott, és megtalálta a helyét a világban. Veleszületett éles eszével sok mindent átlátott, öröklött életbölcsessége pedig sok nehézségen segítette már át.

Újabban azonban megint olyasmit észlelt Eric viselkedésén, ami nem tetszett neki. A férfi elkezdett kimaradozni, néha nem is jött haza éjszakára, és ha az asszony rászánta magát, hogy félénken megkérdezze, merre járt, vagy nem felelt semmit, vagy ingerülten odavágta, hogy üzleti tárgyalása volt. Dolores sohasem volt féltékeny, és azt is sejtette, hogy a férje nem éppen a házastársi hűség szobra, de belenyugodott, mert szerette a férfit. És amire neki szüksége volt tőle, azt meg is kapta maradéktalanul. Eric szenvedélyes és gyakorlott szerető volt, mindig kielégítette Dolores vágyait.

Mostanában viszont egyre ritkábban szeretkeztek, és ha mégis sor került rá, Eric közömbösen, majdnem durván bánt vele, nem egyszer fájdalmat is okozva. Az asszony igyekezett jó képet vágni a dologhoz, és nem tette szóvá, ha Eric olyasmit tett, ami neki nem tetszett. Szüksége volt a férjére, mint ahogy a lányainak szükségük volt az apjukra. Nem akart olyasmit tenni, amivel magára haragíthatja Ericet.

Dolores még nem felejtette el, honnan indult neki az életnek. A szülei Mexikóból vándoroltak be az Egyesült Államokba, méghozzá illegálisan. Két évig sikerült is elkerülniük a törvényt, és közben megszületett a kislány. Akármi történt volna, ő már amerikai állampolgárnak számított. Apja, Pedro alkalmi munkákból tartotta el a feleségét és a kis Dolorest, és jó ember volt, de egy hibával rendelkezett: nagyon szeretett inni, és amikor felöntött a garatra, nem ismert sem istent, sem embert. Ő maga nem volt kötekedő természet, de ha másvalaki belékötött, azt megtorolta.

Így esett, hogy egy szombat este, miután megkapta a heti bérét, és a nagyobbik részét hazavitte Mariának, visszament a városba, egy kicsit szórakozni a társaival. Akkoriban a texasi Amarillóban laktak, egy koszos, szoba-konyhás lakásban. Maria, Dolores anyja takarítani járt a belváros gazdag kerületébe, Pedro pedig hol építkezéseken, hol a vasútállomáson trógerolt. Aznap este ugyanúgy elment, mint más szombat estéken, egyedül. Többet nem is jött haza. Dolores nem tudta meg soha, mi is volt az igazság abban az ügyben, de valahogyan érezte, hogy az édesapja csak áldozat. Maria szűkszavúan csak annyit mesélt el neki, amikor már nagyocska volt, hogy Pedrót aznap este ketten megtámadták. Ivott, persze hogy ivott, melyik mexikói nem iszik? A feje zúgott a sok tequilától, de azok támadták meg. Déli négerek voltak, az egyiknél kés volt. Pedro társai gyáván félrehúzódtak, nem avatkoztak bele a csetepatéba. A késes megsebesítette Pedrót. Akkor állítólag elborította az agyát a vörös köd, és megvadult. Annyira, hogy a késest csak hosszas kezelés után engedték ki a kórházból. De a másik négert úgy ütötte le egy székkel, hogy az félóra múlva meghalt.

Pedrót letartóztatták. Nagyon hamar megejtették a tárgyalást, és Maria szerint az egykori cimborák közönséges módon cserbenhagyták a férfit. Ellene vallottak, aminek az lett az eredménye, hogy kitoloncolták az Egyesült Államokból. Mariát nem bántották, a kislány miatt, meg azért is, mert az egyik munkaadója, egy gazdag kereskedő kezességet vállalt érte. Két év múlva meg is kapta az amerikai állampolgárságot. Ugyanabban az évben hazalátogatott, és találkozott Pedróval.

A férfi időközben teljesen elzüllött. Az alatt a néhány nap alatt, amíg Maria és Dolores ott voltak, józan maradt, de váltig fogadkozott, hogy még visszatér Amerikába, és bosszút áll egykori társain. Maria könyörgött neki, hogy maradjon veszteg, inkább ő is hazaköltözik a kislánnyal együtt, de a férfival nem lehetett ésszerűen beszélni. Egy hónappal azután, hogy Maria és Dolores visszatértek Amarillóba, Pedro megpróbált éjjel átszökni a határon. Észrevették, és agyonlőtték.

Dolores gyermek- és kamaszkora szegénységben, de becsületben telt el. Maria mindent megadott a lánynak, amit csak szűkös lehetőségei megengedtek. Dolores jó tanuló volt, sok

téren még a bennszülött, tősgyökeres amerikaiakat is lefőzte. Lett volna rá tudása és tehetsége, hogy egyetemre menjen, csak a pénz hiányzott hozzá. Akkor döntötte el, hogy ápolónő lesz. Elvégezte a dallasi ápolónőképzőt, és egy évig abban a kórházban dolgozott, amelybe annak idején Kennedy elnököt szállították be a merénylet után. Itt ismerte meg élete első komoly szerelmét, egy fiatal orvostanhallgatót, aki a nyári szünidőben ott kulizott a kórházban, hogy egy kis pénzhez jusson. Jared Winston nem volt jóképű fiú, de annál kedvesebb, és Dolores igazán szerette.

Aztán haza kellett mennie Amarillóba, mert Maria írt neki. Csak amikor hazaért, akkor tudta meg, hogy anyja halálos beteg: méhrákja volt. A lány kétségbe volt esve. Egyszerűen nem tudta, mitévő legyen. Amarillóban nem volt kórház, ahol elhelyezkedhetett volna, de nem akarta magára hagyni Mariát. Írt Jarednek, hogy nem megy vissza Dallasba, és a fiú az első távolsági busszal odautazott, hogy jobb belátásra bírja. Nem sikerült azonban meggyőznie a lányt, hogy menjen vissza vele.

- Nem hagyhatom itt anyámat ilyen állapotban, Jared - mondta könnyes szemmel. - Anyám mindig mellettem állt, amikor szükségem volt rá. Most neki van szüksége rám. Nem megyek vissza. Most legalábbis nem. Ha anyámat magammal vihetném, talán mennék. De hol lakjon? Velem meg még három másik lánnyal a szűk szálláson?

Jared dolgavégezetlen utazott vissza Dallasba, de annyit sikerült elintéznie, hogy ne mondjanak fel a kórházban Doloresnek. Még egy kis anyagi segélyt is kijárt neki, ami éppen kapóra jött, mert Maria meghalt, és Doloresnek annyi pénze sem volt, hogy becsülettel eltemettethesse. A temetés után visszament Dallasba, de ott szomorú hír fogadta: Jared megkapta a behívóját, és két hét múlva elment Vietnamba. Soha többé nem tért vissza onnan.

Ezek az emlékek jártak az eszében, amikor felöltözött, és menni készült. Katherine, a középső kislány durcáskodott.

- Nem akarom, hogy elmenj! Apu sincs itthon, te is elmész… Miért?

- Mert dolgoznom kell, kislányom. És apu nemsokára hazajön. Addig Deborah vigyáz rád és Judyra. - Magához ölelte a kislányt. - Na, igazán, most már elég legyen.

- És ha apu megint nem jön haza? - akadékoskodott Katherine. - Máskor is megtette már! Akkor egész éjjel egyedül legyek?

- Jaj, mondtam, hogy nem leszel egyedül! - nyugtatgatta Dolores. - Igazán, lehetnél már annyira értelmes, hogy ezt felfogd! Itt van Debbie, és itt van Judy is. Nekem viszont mennem kell, mert ha elkésem, hátrakötik a sarkam!

Éppen a garázs ajtaját nyitotta ki, amikor megérkezett Eric. A sötétkék Mercedes ropogva fékezett le a kerti út kavicsain, és a férfi úgy szállt ki belőle, mint aki se lát, se hall. Amikor meglátta Dolorest, elcsodálkozott.

- Te meg hová mész? - kérdezte felvont szemöldökkel.

- Hová mehetnék? - kérdezett vissza mosolyogva az asszony. - Munkába. Máris késésben vagyok, a főnököm le fog tolni. Jó, hogy jöttél, mert Katie megint makrancoskodott.

Eric elfintorította az orrát.

- Jó, hogy jöttem… - dohogta. - Mi vagyok én, szárazdajka? El kell utaznom, nagyon fontos megbeszélésem lesz San Franciscóban. Nem tudnál beteget jelenteni, és itthon maradni a lányokkal?

Dolores arcáról lehervadt a mosoly.

- Már megint? Két hete is ugyanez történt. Nem maradhatok mindig itthon, nekem is megvan a magam hivatása. És a főnököm nem nézi jó szemmel, ha kimaradok mindenféle ürügyekkel.

- Nem nézi jó szemmel? - emelte fel a hangját Eric. - Ürügyek? Három lányod van, családanya vagy, ez neked „ürügy”? Még hogy hivatás! Tudtommal én tartalak el mindnyájatokat! Amennyit te keresel, azzal a híres „hivatásoddal” - gúnyosan megnyomta a szót - az jóformán a benzinre sem elég, amivel a Millcreekbe furikázol, meg vissza!

Az asszony úgy érezte, mintha rászakadna a világ. És Eric már megint szerét ejtette, hogy kint, az udvarban, a kíváncsi szomszédok füle hallatára oktassa ki. Hát ennyire félreismerte volna ezt az embert? Nem volt ereje vitatkozni, szégyellte a jelenetet, bár amikor lopva körülpillantott, nem látott senkit a közelben. Mégis meg volt győződve róla, hogy minden szavukat hallják. Csak annyit tudott, hogy most az egyszer nem enged Eric zsarolásának.

- Szívem, sajnálom. Nekem munkám van. Ha el kell menned - bár elhalaszthatnád nyugodtan holnap reggelre - akkor hívd át Tillie-t, ő szívesen van a lányokkal. Szia. - Lábujjhegyre emelkedett, hogy megcsókolhassa a férfit, de az ellenségesen elhúzódott. Dolores megvonta a vállát, bement a garázsba, beült az öreg Volvóba, és begyújtotta a motort. Kifarolt az utcára, de még egy utolsó pillantást vetett Ericre, aki úgy állt ott, mintha leforrázták volna. Nem volt hozzászokva, hogy a felesége ellentmondjon neki.

Hálaadásra ismét összegyűlt az egész család Moon Lake-ben. November utolsó hétvégéje mogorva, borús idővel köszöntött be a tó völgyére, de senki sem törődött ezzel. Barbara repesett az örömtől: Jimék megint hazajöttek látogatóba. Az idős asszony minden unokáját egyformán szerette, és ugyanígy Alice-t is, de amikor meglátta az időközben felcseperedett Hope-ot, szinte elállt a lélegzete. A kislány egyszerűen gyönyörű volt, és amint belépett a házba, egyenesen Barbarához rohant, és a nyakába ugrott.

- Nagymama! - kiáltotta lelkesen, és jobbról-balról megpuszilta a meghatott Barbarát. - Olyan jó téged látni!

- Téged is, kincsem - motyogta az öregasszony, és magához szorította a kis indián lányt. Közben a tekintete találkozott Jim pillantásával, és szavak nélkül is tudta, hogy mindketten ugyanarra gondolnak. Az a szövetség, amely oly sok évvel ezelőtt köttetett Bob és Fürge Sas között, most teljesedett be tökéletesen.

A társaság beözönlött a lakásba. A gyerekek azonnal félrevonultak, a felnőttek pedig letelepedtek a nappaliban. Cliff, Jim és Mark az egyik sarokban beszélgettek fojtott hangon és izgatottan, ezalatt az asszonyok nem győztek áradozni a gyerekekről. A konyhából beszűrődött a piruló pulyka csábító illata, és a társaság, bár nem mutatta ki nyíltan, egyre gyakrabban sandított arrafelé.

Jim nagyon sokat változott a legutóbbi látogatása óta. Nem fizikailag, hanem inkább szellemileg. Mintha sokkal komolyabb lett volna még annál az emléknél is, amit Barbarában és Cliffben hagyott. Nem felejtette el elhozni újonnan megjelent könyvét sem, amelyet nevelőanyjának dedikált.

- Szeretném, ha rám gondolnál, amikor olvasgatod - mondta szelíden, és a szemében ugyanaz a sötét, mégis meleg tűz perzselt, amelyről Barbarának Fürge Sas jutott az eszébe. - Leírtam benne a ma élő indiánok minden gondját. A szegénységet, a mellőzöttséget, a reménytelenséget. És közben egyetlen pillanatra sem felejtettem el, hogy én, James Swifteagle mennyit köszönhetek neked és Bobnak. Ha ti nem lettetek volna, belőlem sem lett volna semmi más, mint egy alkoholista, szellemi roncs indián, aki a régiek legendáin csámcsog.

- Nem így van, fiam - ellenkezett vele Barbara. - Ha mi nem lettünk volna, te akkor is emberré fejlődtél volna, mert ilyen a jellemed. Amit mi adtunk neked, az csak ráadás. A legtöbbet a nagyapádnak köszönheted. És önmagadnak is, mert volt kitartásod és akaratod. Én is adok neked valamit - mondta, és kisietett a nappaliból, majd pár perc múlva a saját könyvével tért vissza a társasághoz. - Ez a tied. És Lauráé és Hope-é. Ebben benne van az egész család élete. És ti is ehhez a családhoz tartoztok.

Hosszú csend telepedett a szobára. Mindenki elgondolkodott a hallottakon, és Jessicában ismét érlelődni kezdett a gondolat, hogy ha végez ezzel az ünnepi műsorral, kierőszakolja Clifftől, hogy egy interjút készíthessen vele. Nem a háborúról, az már rég lerágott csont volt, és az asszony tiszteletben tartotta a férje viszolygását a témától. De amit itt tapasztalt, a Mitchell-házban, abból olyan sorozatot készíthetett, amivel egycsapásra híressé válhatott. A tévénézők imádták az ilyen témákat, a szerkesztők pedig szinte nagyítóval kerestek érdekes embereket és könnycsalogató sztorikat. Neki meg az ölébe pottyan az egész, családon belül.

Cliff felállt, és az italszekrényhez lépett.

- Azt hiszem, itt az ideje, hogy igyunk is valamit erre a nagy napra - mondta, és kezébe vette a whiskys üveget. - Szóljatok, ha elég - kacsintott anélkül, hogy az első pohárba akár egy cseppnyit is töltött volna. Általános nevetés volt a válasz. Végül mindenki megkapta a maga adag italát, és egymásra emelték a poharaikat.

- Csak azt szeretném mondani - szólalt meg Jessica elfogódott hangon - hogy jövőre ugyanígy akarok majd ünnepelni. Hogy itt legyen mindenki, együtt. Rád emelem a poharam, Clifford Mitchell. Rád, aki a férjem és a társam vagy, jóban-rosszban. Rád, aki türelemmel viseled el a szeszélyeimet, ha vannak, és aki meg tudsz bocsátani, ha elfelejtek gondolkodni. - Cliff pillantásából értette, hogy a férfi ugyanarra gondol, amire ő. - És rátok, mindnyájatokra emelem a poharam, rátok, akik ennek a családnak a tagjai vagytok. Közelebbi-távolabbi, tényleges vagy tiszteletbeli tagjai, de igazi tagjai. És most irány az ebédlő, jó étvágyat!

Mindenki fenékig ürítette a poharát, és a gyerekek is letrappoltak az emeletről. Az asztal már megterítve várta, hogy köréje telepedjenek, a közepén két karcsú gyertyatartó állt. A nappali fényben alig észrevehetően lobogott a két apró lángocska, mégis melegséget kölcsönzött a helyiségnek. Azt a melegséget, amelynek mindnyájan részesei voltak.

Laurát és Gloriát lenyűgözte ez a közvetlenség. Talán ők ketten estek a legtávolabb egymástól is, meg a család tulajdonképpeni magjától is, mert Jim családtagnak számított, éppúgy mint Mark. Most mégis összetartozóknak érezték magukat, és ez mindkét asszonyt mélyen meghatotta.

Már jócskán az ebéd vége felé jártak, amikor megszólalt a telefon. Cliff egy bosszús pillantással nyugtázta a csengést, és elnézést kért. Felállt az asztaltól, és kisietett az előtérben lévő készülékhez. A többiek kérdőn néztek össze.

Nem hallatszott be a beszélgetés. Jessica kíváncsi volt, ki keresheti ilyenkor őket, hiszen ünnep volt, és a repülőtéren is szünnapot tartottak. Felállt, és úgy tett, mintha a konyhában akadt volna valami dolga, de amint kilépett az ajtón, egyenesen a telefonhoz sietett. Cliff a füléhez szorította a kagylót, a szabad kezével jegyzetelt valamit, és közben hümmögve bólogatott. Háttal állt, nem vette észre a feleségét, aki melléje lépett. Összerezzent, amikor Jessica a vállára tette a kezét.

- Igen, értem. Köszönöm - mondta még a kagylóba, aztán visszaakasztotta a villára, és szembefordult a nővel. A szeméből valami eddig sosem látott szomorúság áradt. Erős kezével megfogta Jessica vállát, és szelíden kényszerítette, hogy leüljön a kis támlás székre, ami a telefonasztalka mellett állt.

- Jess - mondta rekedt, alig hallható hangon. - Elég erősnek érzed magad, hogy egy rossz hírt meghallgass?

Az asszony tágra meresztette a szemét, és semmit sem értett. Erőtlenül bólintott, és közben a tekintetével próbált belekapaszkodni a férfi tekintetébe, mint ahogyan a fuldokló tekintete kulcsolódik egybe a megmentőjével. Még egyszer bólintott, most már határozottabban, amikor látta, hogy a férfi habozik.

- Mondd - suttogta alig hallhatóan. - Valami baj történt?

- Igen, Jess. Nagy baj. - Cliff érezte, hogy most nem kíméleteskedhet. Át kell esnie a hálátlan feladaton, minél előbb. - Apád… Philónak szívrohama volt. Beszállították a Millcreekbe. - Látta, hogyan kerekedik el Jessica szeme a rémülettől. Utálta önmagát, hogy éppen rá hárult ez a kegyetlen dolog, de most már nem visszakozhatott. - Jess… Ne sírj. Az orvosok nem tehettek már semmit. Éppen úgy, mint akkor, apámmal. - Letérdelt az asszony elé, és szánakozva nézte, amint annak a szeméből kibuggyannak a kétségbeesés könnyei. Tudta, hogy Jessica mennyire szerette az apját. - Nyugodj meg, szívem. Semmit sem tehetünk már, csak belenyugodhatunk a megváltoztathatatlanba. Millie eléggé jól bírja. És… akármi történik is, mi ketten itt vagyunk egymásnak. Igaz?

Az asszony gépiesen bólintott, és igyekezett erőt venni a fájdalmán. Aztán felzokogott, és a férje vállába fúrta az arcát. Egy ideig rázkódott a teste a sírástól, Cliff pedig óvón szorította magához, és a haját simogatta. Csak nagy sokára nyugodott meg az asszony, lassan felemelte a fejét, és könnyben ázó szemeivel a férfira nézett. Ismét bólintott.

- Igen - rebegte alig hallhatóan. - Mi ketten itt vagyunk egymásnak… Gyere, Cliff, menjünk vissza a többiekhez. És kérlek… Egyelőre ne szólj senkinek sem. Majd én megmondom, ha már eléggé erős leszek hozzá. Jó?

Cliff nem felelt, csak magához ölelte a feleségét, és magában néma tisztelettel adózott annak a mérhetetlen erőnek, amely ebből a nőből áradt. Most ébredt csak rá, mennyi mindent el kell viselnie egy asszonynak, és mégis tartania kell magát, mert ő a család gerince. És még merje valaki azt állítani, hogy a férfi a teremtés koronája… Nevetséges. Még így, a tragédia kellős közepén is az.

Egész éjszaka tombolt a hóvihar. Cliff az idő nagy részében álmatlanul forgolódott az ágyban, és némán átkozta az elemeket, meg azt a megnevezhetetlen rettegést, amely hol a hatalmába kerítette, hol meg eltávolodott tőle. Mindent megadott volna azért, hogy most beszélhessen Jimmel. Talán a bátyja, az ő sajátos indián ösztönével, meg tudná nevezni ezt az ismeretlen rémet, amely fenyegetőn közeledik a semmiből, és úgy rémisztgeti Cliffet, mint nagyon rég, apró gyermekkorában.

Jessica nyugodtan aludt mellette, szemmel láthatólag semmit sem észlelt a körülötte tomboló indulatokból. Sem az elemek féktelen vadságából, sem a férje szorongásából. Cliff sajnálta megzavarni az asszony álmát, mereven feküdt mellette, és a sötétségbe bámult. Jessica tegnap aránylag korán, már délután ötkor itthon volt, és nevetve mondta neki, hogy végre sínen van a műsor. Másnap már csak az utolsó simításokat kell elvégeznie, és aztán haza is jön, nem marad bent sokáig. Mégis, este, amikor lefeküdtek, olyan hamar elálmosodott, hogy szinte

nem is észlelte a férfi közeledését, és valamiféle tompa félálomban adta át magát a becézésének. Csak akkor tért teljesen magához, amikor mindketten elértek a csúcsra, és felforrósodott, remegő testük egy utolsó nekifeszüléssel tapadt egymáshoz.

„Kész téboly” - gondolta magában. „Előbb-utóbb mégis meg kell látogatnom egy lélekbúvárt. Mi az ördög bajom lehet?” Semmi kézzelfogható oka nem volt az aggodalomra, mégis szorongott. A repülőteret lezárták, Mark személyesen vállalta el a riadóügyeletet a toronyban. Cliff tudata tisztában volt mindezzel, de az ösztöneinek nem tudott parancsolni.

Nagyon óvatosan kelt fel az asszony mellől, és gondosan visszahajtotta a paplant a meztelen testre. A leeresztett redőny résein keresztül kísértetiesen világított be a hó, és a szél, újra meg újra nekiveselkedve és üvöltve, egyre csak tépte, rázta a fából épült házat. Cliff leküzdhetetlen szomjúságot érzett. Lebotorkált a földszintre, nem gyújtott villanyt. Az enyhén nyikorduló lépcső halk neszét olyan intenzitással észlelte, mintha egy hangerősítőn keresztül hallotta volna, több száz decibellel.

A konyhában levett egy poharat a polcról, és a csap alá tartotta. Alaposan kieresztette a vizet. Még a legkeményebb télben is kizárólag jéghideg vizet ivott. Felhajtotta a poharat, és újból megtöltötte. A második adagot, ha lehet, még mohóbban öntötte magába. Ebben a pillanatban el tudta képzelni, mit érezhetnek a sivatagi vándorok a nap gyilkos hőségében, ha elfogyott az ivóvizük.

Maga sem vette észre, mikor akasztotta le a telefonkagylót. Az ujjai maguktól ütötték be a számokat. Türelmetlenül hallgatta a szaggatott búgást a vonalban, és szinte fellélegzett, amikor a vonal másik végén megszólalt Jim álomittas, dörmögő hangja.

- Halló. Ki az?

- Én vagyok, bátyó - felelte Cliff majdnem suttogva. - Összeszidhatsz, hogy ilyenkor zavarlak fel az álmodból, de valami őrületesen piszkál. - Pár szóban elmondta Jimnek, hogy mi zavarja. Az indián szó nélkül végighallgatta.

- Szerintem csak rémeket látsz. Meg nem is szoktál te ilyesmikkel foglalkozni. Ha rám hallgatsz, amilyen gyorsan csak lehet, elmész egy pszichológushoz, és neki meséled el ugyanezt. Már tudom is, mit fog mondani. - Jim hangjában valami huncut zöngét vélt felfedezni.

- Ugyan mit? - kérdezte, és érezte, hogy a feszültség lassan feloldódik benne.

- Azt, hogy többet kellene pihenned, és nem ilyen eszeveszett tempóban dolgoznod. Három normális embernek is sok volna, amit magadra vállalsz.

- Vagyis nem vagyok normális? - Cliff szája a füléig szaladt. Most már örült, hogy felhívta Jimet.

- Te mondtad, én csak helyeselhetek! - nevetett halkan Jim. - Na, mars vissza az ágyba, öcskös, és aludj még egy sort reggelig. Én is megpróbálok visszaaludni. Jó éjt.

Cliff megnyugodva akasztotta vissza a kagylót. Ivott még egy pohár vizet, és lassan felballagott az emeletre. Közben azon töprengett, vajon miféle erő lakozhat az élettelen tárgyakban, mert a lépcső most meg sem nyikkant a léptei alatt. Benyitott a gyerekekhez, megnézte, jól be vannak-e takarva, aztán visszaosont a hálószobába, és bebújt Jessica mellé. Az asszony megrezzent, sóhajtott egyet álmában, és a másik oldalára fordult, közben pedig a karját átvetette a férfin.

Csak a hajnal első derengésére ébredt fel. A furcsa éjszaka lázálma most már tényleg nevetségesnek tűnt számára, és mialatt felöltözött, arra gondolt, mennyire jó, hogy Jim megnyugtatta. Jim mindig megtalálta a helyes hangot, gyermekkorukban is, és később is. Sohasem mondott egyetlen betűvel sem többet, mint amennyi feltétlenül szükséges volt, de abban a kevésben minden benne foglaltatott.

Feltett egy kávét, és közben kinézett a konyhaablakon. Kint már jócskán derengett, a szél viszont majdnem teljesen elállt. A hó vastagon borított be mindent, a fák és a bokrok fázósan bújtak meg a fehér takaró alatt. Semmi sem mozdult odakint, mintha az éjszakai hóvihar csak álom lett volna.

Bekapcsolta a rádiót, és nagyon halkra állította. Alig múlt fél hat, nem akarta az egész házat felzavarni. Lágy countryzene áradt a hangszóróból, a bemondó időnként rövid helyzetjelentéseket közölt az utak állapotáról. Azt is bemondta, hogy a következő huszonnégy órában újabb hóvihar várható. Cliff arra gondolt, hogy ma inkább ő viszi le Jessicát Salt Lake Citybe a helikopterrel. Jobb, ha nem merészkedik a havas, torlaszos utakra a terepjáróval.

Amint kifőtt a kávé, kitöltötte egy csészébe, és két vékony szelet kenyeret tett a kenyérpirítóba. Aranybarnára pirította, ahogyan Jessica szerette, a tálcára pedig odakészített egy üveg áfonyalekvárt, az asszony kedvencét, majd elindult felfelé a lépcsőn, hogy reggelivel ébressze a feleségét.

- Jó reggelt, szívem - suttogta a fülébe, miután a tálcát letette az éjjeliszekrény tetejére. - Ébresztő, Jess. Ma nagy nap van.

- Miféle nagy nap? - nyújtózkodott egy macska elégedettségével az asszony. - Elmondod nekem is? Különben jó reggelt, Cliff. - Az éjjeliszekrényre tévedt a tekintete. - Ó, micsoda kiszolgálás! Mivel érdemeltem ki?

- Azzal, hogy létezel - nevetett a férfi. - A nagy nap pedig azért nagy, mert ma mész be utoljára ebben az évben dolgozni. Emlékszel? Megbeszéltük. És ma este Karácsony. Éppen ezért úgy gondoltam, hogy ma kivételesen leröpítelek a helikopterrel Salt Lake Citybe, és ott is maradok veled, hogy ne kelljen ebben a nagy hóban bajlódnod a kocsival. Na, milyen férj vagyok?

- Dilis, az vagy! - mondta Jessica váratlanul, és a mosoly egy szempillantás alatt eltűnt az arcáról. - Nem tudom, minek kell ilyen nagy feneket kerítened ennek. Máskor is volt már hóvihar, és akkor is elmentem dolgozni. És vissza is tértem, bak nélkül. Nem megegyeztünk az este?

- Velem lehet, hogy megegyeztél - felelte csalódottan Cliff - de azzal, aki a meteorológiáért felelős, elfelejtettél megegyezni. Kelj csak fel, és nézz ki az ablakon, majd meglátod, miről beszélek. Hajnalban hallgattam az előrejelzést: újabb hóvihart várnak. El akarsz akadni valahol?

Az asszony felkelt, és az ablakhoz lépett. Pár pillanatig kibámult a havas tájra, aztán megvonta a vállát, és szembefordult a férfival.

- Semmiség, vezettem én már ennél nagyobb hóban is. Nem emlékszel? Még meg is dicsértél érte.

- Igen ám, de akkor melletted voltam, és nem százhatvan mérföldet autóztunk, hanem csak negyvenet! - próbálta meggyőzni Cliff. - Jess, miért nem akarsz rám hallgatni?

- És te miért nem akarsz rám? - feleselt Jessica. - Mi értelme van mindig újrakezdeni a vitát? Inkább törődj a magad dolgával!

Cliff teljesen megdöbbent. Ismerte már a feleségét, és jól tudta, hogy néha szeszélyes, de ezt a tulajdonságát nem tartotta aggasztónak. Semmi esetre sem aggasztóbbnak, mint általában a női szeszélyt. Abban igaza volt Jessicának, hogy jól vezetett. Rutinosan és megfontoltan. Attól az egyedi esettől eltekintve, amikor szárazon maradt a tankja, soha nem volt semmiféle baj sem vele, sem a Grand Cherokee-val. De most teljesen más volt a helyzet, és Cliff hirtelen visszaemlékezett az elmúlt éjszaka nyomasztó rettegésére, aminek a Jimmel folytatott beszélgetés vetett véget. Viszont éppen ezt nem mondhatta el az asszonynak, mert az kinevette volna. Egyszerűen nem tudta, mitévő legyen.

Míg Jessica lezuhanyozott és felöltözött, ő bevetette az ágyat, és levitte az üres reggelis tálcát a konyhába. Ma később szándékozott kimenni a repülőtérre, csak nyolckor kellett leváltania Markot. Közben azt latolgatta, mivel győzhetné mégis meg Jesst, hogy most az egyszer mondjon le a százhatvan mérföldes útról. Aztán eszébe jutott, hogy talán okosabban teszi, ha ráhagyja. Végtére is mi baja történhet? Legfeljebb elakad egy hótorlasznál, és még akkor is hazaszólhat a kocsiba szerelt adóvevőn keresztül. Áldotta az eszét, hogy mindhárom kocsiba, még Barbaráéba is beszereltette a CB-t. Így, bármi történt is, legalább azt tudta, hol vannak, hová kell értük mennie, vagy másvalakit odaküldenie.

- Na, nem gondoltad meg magad? - kérdezte reménykedve, amikor az asszony lejött a földszintre. - Egy szavadba kerül, és a helikopterrel viszlek.

- Fel akarsz csapni légitaxisnak? - mondta nem kevés gúnnyal az asszony. - Nem mindenkinek áll rendelkezésére egy helikopter, és az élet mégsem áll meg. Mi ütött ma beléd?

- Csak az, hogy ma lesz Szenteste, és szeretném, ha időben és ÉPSÉGBEN itthon lennél. Ennyire nehezen fogod fel? Ha most meg is teszed ezt a szerinted rutinszerű utat, nem biztos, hogy vissza is tudsz térni.

- És te, Clifford Mitchell, te nem fogod fel, hogy jól vezetek, és ismerem ennek az útnak minden kanyarját? - feleselt az asszony. - ne kezelj már úgy, mint apa a hülye gyermekét!

Cliff látta, hogy nincs kivel szót értenie ma reggel. Már bánta, hogy egyáltalán szóba hozta az egész dolgot. Annál is inkább, mert látta, hogy az asszony, valami megmagyarázhatatlan dactól fűtve, egyre inkább belelovalja magát a vitába, és ismerte már annyira, hogy tudja, most juszt sem fog engedni. Csendesen, szinte engesztelően szólalt meg.

- Hát ha annyira akarod, akkor csak menj. De ha valami bonyodalomba keveredsz, magadra vess. És hívj fel, amint megérkeztél.

Jessica válasz helyett bevágta maga után az előszobaajtót. Cliff dermedten nézett utána az ajtó melletti hosszú, keskeny ablakon keresztül, és a szívét ismét marcangolni kezdte az éjszakai szorongás. Akkor sem hagyott alább benne, amikor a terepjáró, vastag gőzfelhőt eregetve a kipufogójából, kifarolt a havas utcára, majd elindult lefelé.

Hát veled mi az ördög történt? - kérdezte Mark, amikor Cliff benyitott az ellenőrzőszoba ajtaján. - Mintha kísértetet láttál volna, fiam. Na, ülj csak le, és mesélj szépen Mark papának. A fene ezt a büdös szivart - szitkozódott, és elnyomta a kialudt csikket.

Cliff akadozva mesélte el a nézeteltérését Jessicával. Sohasem teregette ki mások előtt a háziszennyest, bár az is igaz, hogy oka sem volt rá. De most szüksége volt egy nálánál tapasztaltabb ember pártatlan, őszinte bölcsességére. Nem is lepődött meg, amikor látta, hogy Lubinsky egyre szélesebben mosolyog a történet hallatán, majd a mosoly azzá a rosszcsontos

vigyorrá torzul, ami annyira jellegzetessé tette a hórihorgas férfi sovány arcát. Most már ő maga sem látta annyira vészesnek a helyzetet.

- Hát, öregem, te egyszerűen meg vagy húzatva, nem hiába mondta Jessica, hogy dilis vagy. Rájöhettél volna azzal a rengeteg eszeddel, hogy a feleséged a változás korában van, és ilyenkor, ha nem akarsz bajt, jobb, ha ráhagyod.

- De hát ráhagytam! - felelte Cliff, és széttárta a karját. - De csak annál rosszabb volt utána, még az ajtót is majdnem a pofámba vágta. Mint aki megveszett. Veled történt már ilyesmi, Mark?

- Naná, hogy történt, nem is egyszer. Csakhogy én annyival vagyok okosabb, amennyivel öregebb nálad. Gloria pedig hamar megtanulta, hogy nálam hisztivel nem megy semmire. Abba is hagyta rövid úton. Neked is ezt tanácsolhatom. Ilyenkor hallgass, hagyd, hogy kiadja a mérgét, és meglátod, magától jön meg az esze.

- Lehet benne valami - tűnődött el Cliff, aztán másra terelte a szót. Átnézték a napi időjárás-jelentést, amit faxon kaptak meg, és ami különbözött attól, amit a rádió közölt. Nem a tények voltak mások, csak az adagolás, az alak. Ilyen jelentést hiába is olvastak volna be a rádióban, senki sem értette volna meg a számokból és szakkifejezésekből álló abrakadabrát. Semmi jóval nem kecsegtetett ez a jelentés, és Cliffet ismét elkapta a kétség, vajon helyesen tette-e, hogy mindent ráhagyott Jessre.

Később kimentek a hangárokhoz, ahol azért ilyenkor is folyt a karbantartás. Az ilyen kényszerpihenők adták a legjobb alkalmat arra, hogy minden észlelt hibát kijavítsanak a gépeken. Alaposabban át tudtak vizsgálni minden alkatrészt, nem szorította őket az idő, a repülési ütemterv, és mind Cliff, mind Mark nyugodtabbak voltak ilyenkor. Addigra Cliff már meg is feledkezett a hajnali összezördülésről, annyira belemerült a saját gondjaiba. Mire feleszméltek, már tíz óra is elmúlt, és Mark keserű fintort vágott.

- Azt hiszem, éppen itt az ideje, hogy elhúzzam a csíkot haza, és aludjak egy jót. Olyan a fejem, mint egy méhkas, nem hiába élek Utahban[231]. Van neked fogalmad arról, milyen idegölő egy éjszakán át hallgatni azt az őrült karattyolást?

- Nem ismeretlen előttem sem! - nevette el magát Cliff. - Na, menj, és tedd el magad holnapra. Illetve, ma estére. Átjöttök?

- Természetesen! - vigyorgott Mark. - Na, viszlát.

Ebben a pillanatban csörrent meg a telefon. Cliff ösztönösen nyúlt érte, és gépiesen mormolta belé a megszokott mondatot:

- Edwin Cole repülőtér, Moon Lake, Utah állam. Hallgatom.

- Én vagyok, Cliff! - hallotta a vonal másik végéről Jessica hangját. - Csak azt akartam mondani… Szóval baj nélkül megérkeztem. Nem akadtam el sehol. De… Igazad volt. Úgy leizzadtam vezetés közben, mintha idáig toltam volna a terepjárót. Máskor inkább rád hallgatok. - Egy pillanatra elhallgatott. - Szeretlek, Cliff. És ne haragudj, hogy reggel hisztiztem.

- Ugyan már, Jess, semmi baj - nyugtatta meg az asszonyt. - Már el is felejtettem. Mikor jössz haza?

---

[231] Utah állam címerében benne van a méhkas

- Még egy kis dolgom van a stúdióban, utána megiszunk egy italt a stábbal, az ünnep tiszteletére. Benézek anyuhoz, és indulok is haza. Úgy déltájt. Ha minden jól megy, háromra - fél négyre otthon vagyok. Rendben?

- Nagyszerű, Jess. Vigyázz magadra, és csókoltatom Millie-t. Boldog Karácsonyt neki. - Megköszörülte a torkát. - Én is szeretlek. Várunk haza mindnyájan, addig feldíszítjük a fát a fiúkkal.

Egyszerre tették le a kagylót, és Cliff végre teljesen nyugodtan érezte magát. Mark még mindig ott állt az íróasztal túlsó oldalán, és őt nézte.

- Na látod. Nem eszik a kását olyan forrón, ahogy főzik. Na, mentem, este találkozunk.

Cliff magára maradt a központban. Egy ideig a diagramokat böngészte, aztán belemerült a következő heti repülési tervbe. Több, mint egy órát piszmogott az iratokkal, elrendezte őket, aztán a computerben nézett utána az esedékes megrendeléseknek. Ezzel is eltelt egy bő félórája, és kezdte unni a szoba magányát. Kiment ismét a hangárokhoz, elbeszélgetett a technikusokkal, sajátkezűleg ellenőrzött néhány dolgot, aztán visszaballagott a terminál épületébe, hogy bekapjon egy tonhalas szendvicset az étteremben. Eddig nem is vette észre, mennyire megéhezett, csak amikor már a kezében tartotta az ételt, akkor kordult egy hatalmasat a gyomra. Jól hallhatóan. Összenevetett a pincérnővel, akit mindenki Nancy anyónak becézett, holott alig múlt harminc éves, de nagyon szeretett anyáskodni a pilóták és technikusok fölött.

Már jóllakottan ballagott vissza a toronyba, és közben az órájára pillantott. Jól elrepült az idő, majdnem két óra volt már. Ha minden jól megy, Jessica már jócskán úton lehetett hazafelé. Cliff az égre pillantott, és magában megállapította, hogy most sem volt pontosabb az időjárási előrejelzés, mint máskor. Úgy látszik, a beígért hóvihar késik, talán éjszakára érkezik meg ismét. Majdnem kisütött a nap is, és a tó fölött áttetsző köd lebegett.

Abban a pillanatban szólalt meg a telefon, amikor belépett az ellenőrzőszobába. Ismét gépiesen vette fel a kagylót, és bemondta a megszokott formulát, aztán várta, hogy az illető a vonal másik végén előadja a baját.

- Mr. Mitchell? - kérdezte egy közepesen mély férfihang. Cliff ebből azonnal tudta, hogy nem hivatalos ügyben keresik, mert aki ezen a vonalon hívta a repülőteret, Jessica kivételével, az nem érdeklődött nevek után.

- Én vagyok. Mit óhajt?

- Will Brooks őrmester vagyok, a közúti rendőrségtől. Kérem, Mr. Mitchell, hallgasson végig. A felesége…

- MI TÖRTÉNT A FELESÉGEMMEL??? - kiáltott hirtelen a telefonba Cliff, akit most rohamszerűen szorított meg ismét a pánik. - MONDJA MÁR, ŐRMESTER!!!

- A… feleségét baleset érte, kérem. Nagyon sajnálom… Ide tudna jönni?

- Az istenfáját magának, mondja már, hogy hová!!! - kiabálta magából kikelten Cliff. - A HELYET MONDJA, maga fafejű zsaru!!!!

- Oakley után hat mérföldre, a Deer-kanyarban, Marion felé menet - felelte Brooks, aki egyáltalán nem lepődött meg Cliff gorombaságán, és nem is sértődött meg miatta. - Uram… A felesége meghalt.

Azt a látványt halálom pillanatáig nem fogom elfelejteni. És azt sem, hogy életemben akkor először féltem, hogy lezuhanok a helikopterrel. Nem akartam Markot felzavarni, ami miatt utólag aztán alaposan összeveszett velem. Talán az a veszekedés rázott helyre lelkileg. Legalábbis részben. Az a veszekedés, ami azután az utolsó, annyira fölösleges, annyira gyerekes veszekedés után történt… Ami miatt most is mardos a lelkiismeretem.

Mintha egy óriási prés nyomta volna össze a dzsipet. Csak a fara maradt meg épségben, és amikor odaértem, még égtek a helyzetlámpái is. Az egész képet a hatalmas, csúfondárosan narancsszínű rönkszállító uralta. Az a kolosszus, amely elsodorta és maga alá gyűrte a feleségem kocsiját, majdnem a szakadékba taszítva őt. Istenem… Nem kellett volna megengednem mégsem, hogy aznap a terepjáróval menjen Salt Lake Citybe! Ordítani akartam kínomban, fájdalmamban, de csak szánalmas nyüszítésre futotta az erőmből.

Nem lett volna szabad végignéznem, amint kiszedik Jessica holttestét a roncsból. De… MUSZÁJ VOLT VÉGIGNÉZNEM. Olyan élettelen volt, mint egy bábú… És csupa vér. Csak az arca, az az édes és szép, finom arc volt érintetlen. Legalább ez az emlékem megmaradt utána.

Már azt sem tudom, hogyan voltam képes a karomba venni, és betenni a helikopterbe. Azt hiszem, még soha senkinek nem jutott osztályrészül ilyen érzés. A saját halott feleségét hazaszállítani… Pillanatokig játszottam a gondolattal, hogy nekirepülök az egyik sziklacsúcsnak, és mindketten ottmaradunk, együtt, az örökkévalóságig… Aztán eszembe jutottak a gyerekek. Az értelmes Henry… A bátor és huncut George, akinek a mindene a repülőgép… A kedves és mosolygós Janice… A kis szende, ragaszkodó Maggie…

Nekik még szükségük volt rám, nem hagyhattam őket magukra. És még előttem állt a fájdalmas kötelesség, megmondani nekik, hogy az anyjuk nincs többé…

A Remetelak mellett temettük el. Egész Moon Lake ott volt a temetésen. Papot nem hívtunk, Jim mondott egy rövid beszédet a sírnál, mindnyájunk nevében. Amikor készen lett a hant, és leszúrták a fagyos földbe a fejfát is, anya azt akarta, hogy Mark és Jim erőnek erejével hazacipeljenek. Nem tudom, hogyan nézhettem rájuk, de letettek erről.

- Menjetek haza - mondtam halkan. - Én itt maradok Jessicával.

Sötétedésig álltam a sír mellett, és a szemem előtt lepergett egész életünk filmje. Minden kaland és boldogság, amit együtt éltünk át. Éjszaka a Remetelakban maradtam, teljesen egyedül. Nem aludtam egy szemernyit sem. Jessicával beszélgettem. Engeszteltem, békítgettem… Bocsánatot kértem tőle, amiért nem voltam erélyesebb hozzá, még egy több napig tartó harag árán is… Még az is jobb lett volna, mint ez az őrjítő magány, a fájdalom…

Reggel, amint megvirradt, kimentem a sírhoz. Órákig álltam előtte, és a szemem örökre lefényképezte azt a néhány semmitmondó szót:

Jessica Farnsworth Mitchell
1948-1992
R.I.P.

Másnaptól nem borotválkoztam többé.

Sötétség 1993-2001

Alig van használható emlékem arról az időszakról. Ha most visszagondolok rá, olyannak tűnik, mint egy hosszan tartó, nagyon súlyos betegség, amelynek során szinte végig eszméletlen voltam. Csak villanásszerűen ugrik be egy-egy kép, de többnyire az is halvány, mint egy ködfoszlány. Éltem-e én egyáltalán azokban az években, vagy csak vegetáltam? A környezetem szerint - ha lehet hinni nekik, és nem akarnak szándékosan félrevezetni, valamilyen rosszul értelmezett szánalomból - nagyon is éltem. Sőt veszélyesen éltem. Mintha kerestem volna magamnak a bajt, hogy lehetőleg Jessica után mehessek, de - véletlenszerűen. Többször is bajba keveredtem, hol egy repülőgéppel, hol valamelyik helikopterrel, és mindig pokoli szerencsém volt.

Sohasem hittem angyalokban. Őrangyalokban pláne nem hittem. De ha most újra végiggondolom a dolgot, akkor hajlok rá, hogy hinni kezdjek. Talán Dolores volt az, aki tudtán kívül vigyázott rám. Hiszen akkor még nem is ismertük egymást. Az a futó találkozás a Millcreek kórház folyosóján, apa balesete után, nem számít igazi ismeretségnek. Nem is hiszem, hogy megjegyezte volna a nevemet. Én sem az övét.

Tény, hogy minden slamasztikából úgy másztam ki, mintha valaki vezette volna a lépteimet. A gyerekek szerint nem is látszott rajtam komolyabb megilletődöttség, még akkor sem, amikor két lángoló motorral hoztam le az egyik Boeinget. Csak Mark jegyezte meg a maga szarkasztikus módján, hogy ha még öt percig a levegőben maradok, kiskanállal kell összeszedni. Rábámultam, elvigyorodtam (legalábbis ő azt állítja, hogy még nála is rondábban tudok vigyorogni, ha akarok), megvontam a vállam, és bebújtam az étterembe, Nancy anyó oltalma alá.

A reptéren szolid szesztilalom volt, én magam vezettem be, amikor Petrescu és az egyik szerelő túl kicsapongóan ünnepelték meg a születésnapjukat, és ez két gép nagyjavításához vezetett. Egy kicsit összeakadtak a betonon. De számomra Nancy anyó mindig tartott dugiban egy kis jóféle szeszt, amelyet a konyha melletti kis szobában göngyöltem magamba, távol a többiek vizslató szemétől és éles nyelvétől. Én, aki világéletemben utáltam a szeszes italokat, akkoriban minden nap merevre ittam magam. Nancy anyó csak annyit tett szóvá, hogy egy orvost valószínűleg nagyon érdekelne a májam - formalinban tartósítva. Ékes példája lehetne az alkoholisták májzsugorának, és elrettentő példaként lehetne mutogatni. Még pénzt is hozna a házhoz. De azért szorgalmasan hordta nekem az italt, és csak a jó ég a megmondhatója, mit gondolhatott magában. Annál tapintatosabb volt, semhogy kérdezősködjön, vagy beleszóljon bármibe is.

Néha, ha az ő kedve is úgy hozta, meghívott magához. Resortban lakott, teljesen egyedül. Elvált, gyermeke nem volt, és úgy tűnt, nem is hiányzik neki. Ilyenkor reggelig nála maradtam, és ha jól belegondolok, számára nem lehetett valami felemelő élmény egy részeg férfi. Mégis volt türelme hozzám. Azt hiszem, egy icipicit szeretett is. De ezt sohasem mondta, még az ágyban sem. Csak éreztette velem, lépten-nyomon. A születésnapomra ajándékot vett, a gyerekeknek játékokat küldött, meg könyveket.

Nancy anyó tapintatos volt, Mark Lubinsky annál kevésbé. Szidott minden nap, mint a bokrot, elmondott mindenféle mocsok csatornatölteléknek, aki csak azért képes még mindig repülni, mert a vérében oldott szesz elegyedik a kerozinnal, és a gépnek teljesen mindegy, mitől marad a levegőben. Hagytam, hadd szapuljon, és bénán vigyorogtam rá. Tükörbe még véletlenül sem néztem. Okom sem volt rá, hiszen a borotvát már a temetés utáni napon kidobtam a szemétbe,

fésülködni meg az ujjaimmal fésülködtem. Hogy nem bűzlöttem egy mérföldre, mint egy vadászgörény, azt anyának köszönhettem. Minden napra kikészített tiszta fehérneműt, inget, miegymást, és szelíd eréllyel kényszerített arra, hogy naponta lezuhanyozzam. Morgott eleget a kisöreg, hogy nem elég neki a négy gyerek, itt van ötödiknek egy nagy is. Én meg tettem gépiesen, amit mondott, holott az ellenkezőjéről voltam meggyőződve.

Mark egy kerek évig tűrte az önkínzásomat. '93 Karácsonya előtt egy héttel elém állt, megragadta a vállamat, és úgy megrázott, mint a tornádó. Amúgy is jó egy fejjel volt magasabb nálam, de akkor úgy tornyosult fölém, mint a Himalája.

- Most azonnal elmész a jófenébe a nyavalygásoddal együtt, hallod? Elég volt. Eddig tűrtem, de betelt a pohár. Nancy anyónak pedig megmondtam, hogy ha még egyetlen csepp alkoholt ad neked, páros lábbal rúgom ki innen. Azt hiszed, csak te veszítetted el a feleségedet? Emlékeztesselek rá, hogy mi történt Hannával és Yonival? Mégsem lett belőlem szeszkazán. Gondolj arra, hogy ott van neked a négy gyerek. Csodálatos kis emberkék. Kutya kötelességed, hogy értük óvd magad. Nekik apára van szükségük, nem egy holdkóros piásra, akivel nem lehet két értelmes mondatot váltani. Szégyellhetnéd magad.

Szégyelltem. Borzalmasan. Annyira, hogy nem mertem a szemébe nézni. És másnaptól erőnek erejével megvontam magamtól a szeszt. Szenteste még annyit sem engedtem meg magamnak, hogy koccintsak a családdal. Úgy éreztem, nincs mire koccintani.

Az egyetlen vigaszom, ha egyáltalán vigasz volt ez, a Remetelak volt. Minden második hónap holdtöltekor kimentem oda. Teljesen egyedül. Kényszerítettem magam, hogy kibírjam. Anélkül, hogy szesszel elkábítanám magam. Anélkül, hogy beleőrülnék a tudatba, hogy Jess ott nyugszik, tőlem pár lépésnyire, a fenyőfák alatt. Anélkül, hogy nyüszítve kapartam volna a falat kínomban, vagy őrült módjára kiszaladtam volna a vadonba, hogy eltűnjek az emberek szeme elől örökre.

Az az egy év maga a földi pokol volt. Nekem is, a családomnak is. Mégis túléltük. Túl KELLETT élnünk. És érdemes volt túlélni.

Dolores szorongva várta, hogy véget érjen a műszakja, és hazamehessen végre. Szorongásának komoly oka volt, és az asszony félve gondolt arra, mit fog majd tenni, mit fog mondani Ericnek. Sohasem szerette a veszekedést, a nézeteltéréseket igyekezett elkerülni, vagy ha már elkerülhetetlenek voltak, a lehető legbékésebb módon elsimítani. De ami most történt, azt már nem lehetett csak úgy a szőnyeg alá söpörni.

Hitte is, nem is, amikor két héttel ezelőtt az egyik kolléganője izgatottan félrevonta az öltöző sarkába, és egyszuszra elmesélte neki, hogy Ericet az egyik lokálban látta, egy feltűnően csinos, fiatal nővel. Pletykának vélte a dolgot, ráadásul Peggyvel, a kolléganőjével nem is volt túl bensőséges a viszonya. Dolores sohasem szerette a pletykálkodást, és az osztályon néha kialakuló beszélgetésekben, mások boncolgatásában sem vett részt soha. Éppen Peggy volt az, aki emiatt különcnek, gőgösnek bélyegezte Dolorest, persze a háta mögött. Annie Richards, Dolores legjobb barátnője mondta ezt el neki.

- Ugyan már, hadd beszéljen - legyintett mosolyogva. - Ha neki ez örömet szerez, ám tegye. Engem cseppet sem zavar vele.

A pletyka azonban igaznak tűnt. Eric nem volt az a fajta férfi, akit össze lehet téveszteni mással, ráadásul a fél város ismerte. És, ami a legelgondolkodtatóbb volt az egészben, az állítólagos jelenlét abban a lokálban akkor esett meg, amikor Ericnek minden számítás szerint Las Vegasban kellett volna lennie. Dolores legalábbis így tudta. Azonban akkor fátylat borított

a dologra, és még csak nem is szólt a férjének. Addig hallgatott, amíg tegnapelőtt este Eric el nem szólta magát. Merő véletlen volt az egész, és az asszony, aki tudott elemezni, erősen hitt benne, hogy a férfi észre sem vette a nyelvbotlását.

Szokás szerint a szex körül alakult ki a vita, mint az utóbbi pár évben mindig. Eric vágya kielégíthetetlennek tűnt, meghazudtolva a korát. Dolores viszont, ha nem is idegenkedett a szeretkezéstől, túlzottnak tartotta, hogy egy este kétszer, néha háromszor is sor kerüljön rá. Különösen pedig azért, mert az utóbbi időben Ericnek mindenféle hajmeresztő ötletei támadtak, amelyek már-már a pornográfia határát súrolták. Dolores nem volt sem prűd, sem álszent, de mexikói volt, és mélyen vallásos nevelést kapott néhai édesanyjától.

Eric, amikor látta, hogy az asszony vonakodik ismét kielégíteni a vágyát, meglehetősen durván megjegyezte, hogy ez biztosan nem okozna semmiféle bonyodalmat egy másik nőnek.

- Vannak, akik szeretik a szexet, szivi, nem úgy, mint te. Sőt.

A nő eleresztette a füle mellett a mondatot, de valahol az agytekervényeiben rögzült ez a néhány szó. És most arra készült, hogy szembenézzen az igazsággal. Tegnap a véletlen játszott a kezére, amikor vásárolni ment. Amikor leállította a Volvót a parkolóban, szokása szerint alaposan körülnézett, mert könnyen eltévesztette a kocsit. Amint körüljártatta a tekintetét a hatalmas téren, tőle a második sorban egy füstszínű Porschét pillantott meg, amelyben ketten ültek. Egy nő a volán mögött, és mellette… Mellette Eric látszott halványan. A nőre pedig teljesen ráillett az a leírás, amit Peggy adott róla. Platinaszőke haj, érzéki, vörös ajkak, telt keblek. Ennyi látszott belőle a nyitott sportkocsiban. Dolores a többit könnyen hozzáképzelhette.

Annál inkább megdöbbentette a látvány, mert Ericnek ebben az órában még az irodájában kellett volna lennie. Az asszony szabadnapos volt, ilyenkor szokta a bevásárlásait intézni, és bármire számított volna, csak arra nem, hogy a férjét itt látja. Az nem vette észre őt, annál sokkal jobban el volt merülve a beszélgetésben. Karját hanyagul átvetette a vezetőülés támláján, és Dolores minden megerőltetés nélkül jól látta, hogy a keze az idegen nő vállán nyugszik. Annyira bizalmas volt ez a helyzet, hogy Doloresben egyszerre dolgozni kezdett az indulat. De féken kellett tartania, legalábbis addig, amíg meg nem bizonyosodik róla, hogy Eric és a nő között más is van, mint egyszerű üzleti kapcsolat. Elvégre lehetett egy kliense is, és Eric köztudottan kedves volt a nőkhöz.

Elrejtőzött a kocsi mögött. Nem kellett attól tartania, hogy a férfi megpillantja. Egyrészt túlságosan el volt foglalva a szőkeséggel, másrészt alacsony termetű volt, és a nagy kombi szinte teljesen eltakarta. Pillanatokig küzdött a vággyal, hogy odarohanjon a sportkocsihoz, és kérdőre vonja a férjét meg azt a nőt, aztán ráeszmélt, hogy fölösleges a nyílt utcán cirkuszt csapnia. Ehelyett még vagy tíz percig leste őket, és amikor látta, hogy a férfi bizalmasan odahajol a szőke nőhöz, és arcon csókolja, elfordult. Eleget látott. Gyors léptekkel elindult az üzletközpont kapuja felé, és onnan csak egy pillanatra nézett vissza. Még mindig egymás mellett ültek a Porschében, és látszólag tovább beszélgettek.

Mire befejezte a vásárlást, és kijött, a sportkocsinak hűlt helye maradt. Gyorsan bepakolta a papírzacskókat a csomagtartóba, beszállt a kocsiba, és haza indult. Útközben megpróbálta elhessegetni magától a korábbi látvány okozta keserűséget, de nemigen sikerült. Túl régóta voltak már házasok ahhoz, hogy egy ilyen esemény fölött csak úgy napirendre térjen. Ő maga sohasem érzett kísértést, hogy más férfiakkal viszonyba bonyolódjon, pedig éppen elegen körüldongták. Dolores minden számítás szerint szép nő volt, és a három szülés után is lányosan rugalmas maradt az alakja. Hollófekete hajával, sötétbarna szemével, kreol árnyalatú

bőrével vonzotta a férfiszemeket. A hangja is kellemesen fátyolos zengésű volt, és a beszédének külön varázst kölcsönzött az alig észrevehető spanyolos akcentus.

A lakásban nem volt senki, amikor hazaért. A lányok még iskolában voltak ilyenkor, és az asszony igyekezett a hazatérésükig fennmaradó időt jól kihasználni. Elpakolta a vásárolt élelmiszert, elmosogatta a reggeli edényt, aztán ágyneműt cserélt, és a használtat bedobta a mosógépbe. Közben a rádióból halkan kiszűrődő zenét hallgatta, és néha dúdolva kísérte. De egy adott pillanatban úgy érezte, hogy minden magára kényszerített ellenállása összeomlik, és legszívesebben a padlóra vetette volna magát, zokogva.

Sejtette, hogy mi a férje baja. Eric eddig nem mondta ki nyíltan, de burkoltan sokszor célzott rá, hogy a gyanúja szerint Deborah, a nagyobbik lány nem az ő gyermeke. Valóban, nagyon rövid idő telt el Jared bevonulása után, amikor Dolores megismerte Ericet, és már az első találkozásukkor az övé lett. Nem védekezett, és a férfi sem használt óvszert. Kilenc hónap múlva megszületett a kislány, de Eric és Dolores még mindig nem házasodtak össze, csak együtt éltek. Az esküvőre csak fél év múlva került sor, amikor Dolores visszament dolgozni a Millcreek kórházba.

Lassan csak vége lett a műszaknak, megérkezett a váltás, és az asszony annak rendje és módja szerint átadta az ügyeletet az éjszakás gárdának. Kint már sötétedett, és sűrű felhők gyülekeztek az égbolton. A nyomott levegő közeledő zivatart jósolt, és valahol keleten, a hegyek fölött már fel is villant egy-egy villám. Dolores nem szeretett esőben vezetni, de hazáig még elég hosszú útja volt. Tavalyelőtt költöztek ki Salt Lake Cityből Springville-be, és az asszony majdnem minden nap megtette oda-vissza a negyven mérföldes utat. A lányok Provóba jártak iskolába.

Mire kivergődött a belváros forgalmából, és Sandy-be ért, eleredt az eső. Idegesen kapcsolta be az ablaktörlőket, és erőltetve meresztette a szemét az útra. Egyre sötétebb lett, a szembejövő járművek fényszórói megsokszorozottan verődtek vissza a nedves úttestről, és elvakították. Le kellett lassítania. Egyre idegesebben markolta a volánt, és ötpercenként nézett az órájára. Az idő mintha megállt volna, ráadásul kellemetlen széllökések lendítették meg időnként a Volvót. Úgy érezte, soha sem fog már hazaérni.

Pleasant Grove-nál meg kellett állnia. Valami baleset történhetett elöl, torlódás keletkezett az úton. Az alkony utolsó, esőbe vesző fényében még látta a Utah tó szél korbácsolta, hullámos tükrét. Kellemes meleg volt a kocsiban, Dolores mégis összeborzongott. Csigalassúsággal kullogtak a percek, a kocsisor alig araszolt előre. Jó két mérföldet tett meg, inkább állva, mint haladva, mire meglátta a torlódás okát. Hatalmas, tizennyolc kerekű kamion csúszott meg az úton, és keresztbe állva, szinte az egész délnek tartó sávot elfoglalta. Csak egy akkora rés maradt az utánfutó és a középső terelőkorlát között, amin alig tudott átevickélni egy kocsi. A kamion mellett villogó fényekkel állt egy országúti járőrkocsi, és a két rendőr közül az egyik éppen a sofőrt faggatta, mialatt a másik széles taglejtésekkel igyekezett kordában tartani a forgalmat, és a megszorult járműveket átirányítani a szűk átjárón. Lassan Doloresre is sor került, és megkönnyebbülten lélegzett fel, amikor maga mögött tudta a dugót. Szerencséjére, az eső alábbhagyott, és az asszony boldogan nyomta meg a gázpedált. Hirtelen támadt jókedvében hangosan kezdte énekelni az autórádióból hangzó szám szövegét, mintegy duót alkotva Kenny Rogers-szel. Mintha ő lett volna Dolly Parton helyettesítője a színpadon, a mikrofon előtt, vele énekelte az *Islands In The Stream*[232]-et. Maga sem tudta volna meg-

[232] Kenny Rogers, Dolly Parton: sikeres country-énekesek. Islands In The Stream: Szigetek a sodrásban; egyik legismertebb daluk

mondani, miért könnyebbült meg ennyire, hiszen amitől egész nap görcsbe rándult a gyomra, az még mindig előtte állt: szembe kellett néznie Eric-kel, pontot kellett tennie a hetek óta tartó kétségek és a bizonytalanság végére.

Csak otthon, Springville-ben, amikor a garázsajtó előtt lefékezett, akkor jött rá, mi volt a feltámadt jókedv igazi oka. Eric kocsija nem volt sehol, sem a ház előtt, sem a garázsban. A férfi még nem érkezett haza, noha már rég otthon kellett volna lennie. Dolores úgy érezte, mintha haladékot kapott volna a sorstól, hiszen nem is igazán akart egy konfrontációt a férjével.

A lakásban kellemes hangulat fogadta. A lányok már rég otthon voltak, Katherine és Judy a leckéjüket csinálták, szokásuk szerint a konyhaasztal két oldalán, Deborah pedig a hifitornyot nyaggatta, amiből csodálatos módon ugyanaz a szám hangzott most, mint negyedórával azelőtt az autórádióból.

- Szia, anyu! - rikkantották a lányok, és mindhárman Dolores nyakába ugrottak.

- Sziasztok, madárkák! - nevette el magát az asszony, és most már nem is bánta, hogy Eric nincs otthon, sőt azt remélte, hogy nem is jön haza, vagy ha igen, késő este, amikor ők már alszanak. Tudta, hogy ez tulajdonképpen struccpolitika a részéről, de inkább elodázta az összetűzést, hogy még egy békés estét nyerjen magának és a gyermekeinek.

Néha úgy tűnik, egyetlen tragédia nem is elég ahhoz, hogy fenekestől felkavarja egy ember vagy egy család életét. Barbara mondása volt, hogy a baj sosem jár egyedül. Cliff nem sokat törődött ezzel a szójárással, hiszen eddig jobbára sohasem tapasztalta az igazságát, legalábbis nem a saját bőrén. De most hirtelen kézzelfoghatóvá vált a mondat, és a férfi, aki még mindig nem tudta összeszedni magát Jessica elvesztése után, nehezen tudott megbirkózni minden újabb gonddal, amit az élet támasztott. Egyszerűen elvesztette a lába alól a talajt, és még Mark Lubinsky morgása, veszekedése sem tudta teljesen felrázni a férfit.

Az új gond onnan jött, ahonnan senki sem számított rá. 1994 tavaszán teljesen váratlanul megjelent Tom West, a poplari társ. Évek óta nem találkoztak, és Cliff eleinte azt sem tudta, hova tegye a társát. Fürkészőn nézte az arcát, amikor West leszállt Moon Lake-ben egy kétmotoros *Cessná*-val. Hosszú percekig csak egymásra meredtek, mert Tom West sem ismert rá első pillantásra régi barátjára. Tulajdonképpen a két férfi alig ismerte egymást, apáik szoros barátsága nem szállt át a fiúkra. Távol laktak egymástól, nagyon ritkán találkoztak, és az üzleti dolgaikat is többnyire levélben vagy telefonon intézték. Az egyetlen időszak, amikor közelebb kerültek egymáshoz, az volt, amikor Cliff bevonult a légierőhöz, és West keze alá került.

Tom West is nehezen ismert rá Cliffre. A férfi szakállt növesztett, a haja is hosszabb lett annál, amit akkor viselt, és jócskán őszült már. De ami igazán megrendítette a vendéget, az Cliff arckifejezése volt, és még inkább a tekintete. Zavaros, megtört tekintet volt ez, amelyből mélységes, bár jól titkolt fájdalom sugárzott. Természetesen Tom West tudott Jessica haláláról, de a temetésre nem tudott eljönni. A poplari repülőtér bajokkal küszködött már régóta, és a férfi szinte minden idejét annak szentelte. A *Dakota Wings Air Charter* keleti részlege lassan tönkrement, és ez nem is volt csoda. Az Egyesült Államok keleti vidékén a kisebb légivállalatok képtelenek voltak megélni. A nagy cégek mindent elkaparintottak előlük, néha a szó szoros értelmében megfojtották kisebb versenytársaikat. Tom West már régóta azon törte a fejét, hogy felhagy a repüléssel, és más megélhetés után néz. Tehette, mert tulajdonképpen repülőmérnök volt. Főleg sugárhajtóművekkel foglalkozott, és a *Pratt&Whitney* cég North Haven-i gyára állást ajánlott neki.

- Képtelen vagyok fenntartani ezt az egészet, Cliff - mondta West még a repülőtéren. - Ezért is jöttem ide, hogy személyesen beszéljek veled. Tudom, hogy ez nem a legmegfelelőbb pillanat, de nem tehettem mást. Ha tovább erőltetem a dolgot, előbb-utóbb kihat rád is. Úgy tudom, itt még remekül megy minden, és nem látom értelmét annak, hogy a te részleged a hátán cipelje az enyémet.

- Ebben igazad van, Tom - felelte tűnődve Cliff, és West csak most ébredt rá teljesen, hogy a társát mennyire megtörte a felesége halála. Idestova másfél év telt el azóta a szerencsétlen Karácsony óta, de Cliff még mindig nem volt a régi, és Tom West sejtette, hogy már soha többé nem is lesz az. - Igen, itt még jól mennek a dolgok. Hogy meddig, azt nem tudom. És, őszintén szólva, ha nem volna mellette Mark Lubinsky, talán én is régóta abbahagytam volna. Aranyat ér az az ember, minden tekintetben. De meg kell értened, hogy nélküle nem dönthetek semmiben. Teljes jogú társam, illetve társunk. Mennyi időd van?

- Voltaképpen rengeteg időm van - mondta West, és pipára gyújtott. - Akár két-- három nap is. Miért?

- Mert Mark éppen úton van, Kanadába repült, és a legkorábban holnap este tér vissza, ha ott minden rendben megy. Gyere, szállj meg nálunk, anyám boldog lesz, ha meglát. Sokat emleget titeket. Hogy vagytok odahaza?

- Megvagyunk, csak anyám betegeskedik sokat. Nem fiatal már. És apám halála óta búskomor lett.

Barbara tényleg nagyon örült, amikor meglátta régi barátnője fiát. A gyerekek közömbösen fogadták, el voltak foglalva a maguk dolgával: leckeírás, szakkörök, szórakozás. George a helyi repülőmodellező szakkörbe járt, és most sem volt otthon. A két kislány egy rajzfilmsorozatot nézett kacagva a tévében, Henry pedig egy vastag könyvet olvasott, amely az amerikai polgárháború történetéről szólt.

- Igazán elhozhattad volna Marthát, fiam - mondta az idős asszony, és a két férfi elé tett egy tálcát, amelyen gőzölgő kávé mellett saját sütésű aprósüteményt kínált.

- Anyám nem mozdul ki Budapestről - felelte komolyan Tom. - Azt mondja, neki ott a helye, és nincs kedve utazgatni.

- És akkor hogyan fogjátok megoldani a költözést? - képedt el Barbara. - Remélem, nem akarjátok magára hagyni.

West letette a pipáját az asztalra, és Barbarára nézett.

- Nem fogjuk magára hagyni, Barbara néni. - Még mindig ugyanúgy szólította az asszonyt, mint annak idején, Budapesten. - De nem kevés fejfájást okozott, mire meg tudtuk győzni, hogy költözzön velünk Connecticutba. Eleinte hallani sem akart róla, hogy otthagyja a szülővárosát.

- Vén fát nehéz átültetni, vagy egyenesen lehetetlen - állapította meg bölcsen Barbara. - Magatokra hagylak, fiúk.

A két férfi egy ideig némán meredt maga elé. Mindketten a saját gondolataikba mélyedtek, és azt latolgatták, mit szól a másik a kialakult helyzethez. Végtére is, ha nem is találkoztak gyakran, azért barátnak tekintették egymást, és ezen felül is összekötötte őket a közös vállalkozás. Cliff nehezen fogalmazta meg magában a kérdést, amely pedig ott követelőzött benne: hogyan tovább?

- És mi lesz a reptérrel? - kérdezte nagysokára.

- Az a legkisebb gond - felelte Tom West. - A légierő ismét átveszi, és ki akarja bővíteni. Engem sokkal jobban izgat a géppark és főleg a pilótáim sorsa. A mechanikusok, egy kivételével, még fiatalok, és közösen úgy döntöttek, hogy elfogadják a légierő ajánlatát, és maradnak. A földi személyzet könnyebben talál magának megfelelő munkahelyet, mint a hajózó állomány. Te tudnál kezdeni valamit velük? Vagy legalábbis egy részükkel?

Cliff habozott.

- Mondtam már neked, hogy Mark nélkül nem dönthetek. Neki szinte ugyanannyi pénze fekszik már ebben a cégben, mint nekem. Nem is beszélve arról, hogy szervezésben ő az ász. Elméletileg el tudnék helyezni legalább tíz pilótát, és majdnem ugyanannyi gépet. Sok a dolgunk. Kérdés azonban, hogy Lubinsky mit szól ehhez. Várjunk ezzel holnap estig, Tom.

- Rendben - felelte a vendég - engem nem nagyon szorít az idő.

Késő estig beszélgettek, aztán Tom visszavonult a vendégszobába, amit Barbara készített elő neki. Cliff még sokáig fenn maradt. Gondolkodott. Most ismét úgy érezte, hogy kiszalad a lába alól a talaj. Akármennyire is jól ment a cég, a keleti társ döntése, de főleg az, ami ezt a döntést előidézte, figyelmeztetésként hatott. Talán nem is olyan sokára őt is eléri ugyanez a folyamat, és a nagy halak bekapják az ő kis halát. Viszont míg Westnek volt mivel felváltania a jelenlegi megélhetését, Cliff semmi máshoz nem értett, csak a repüléshez. Most ismét eszébe jutott az apja egykori oktatása, amit annak idején nem vett komolyan. Szinte hallotta is Bob szavait, amint elhalóan visszhangoznak ebben a szobában, ahol oly sok évvel ezelőtt kimondta őket: „Nem elég a két szárny, Cliff. Ahhoz könyv is kell." De ehhez már tényleg késő volt. Ha neki kéne feladnia a Moon Lake-i életét, a legtöbb, amit elérhetne, egy helikoptervezetői állás volna, ki tudja, hol. Talán egy olyan gazembernél, mint Quintano.

Valamit nem értett. Halványan rémlett neki, hogy West annak idején a hadseregben maradt. Vagy csak gondolta? Nem volt képes visszaemlékezni. Ismét érezte azt a tompa ürességet, ami olyan gyakran elfogta az utóbbi másfél év alatt. Néha komolyan megrettent ettől. Nem önmagát féltette, hanem a gyerekeket, akik teljesen magukra maradnának, ha ővele valami visszavonhatatlan történne. Barbarára már nem sokáig lehet számítani. Nyolcvanegy éves, és ezen még az sem szépít, ha látszatra legalább tíz évet letagadhatna a korából. Jó erőben volt az öregasszony, de bármelyik pillanatban összeroppanhatott.

Tulajdonképpen a gyerekek léte volt az, ami Cliffet visszatartotta, ami életerőt kölcsönzött neki. Ha ők nem lettek volna, már rég olyasmit tett volna, amiből nincs visszaút. Pokoli erővel érezte Jessica hiányát. Néha fizikai fájdalmat okozott a tudat, hogy a szeretett asszony nincs többé. Azok az éjszakák, ott, a Remetelakban, egyedül… Felértek egy tisztítótűzzel. Olyankor tudott teljesen tisztán, minden részlettel együtt visszaemlékezni egész közös életükre, a kezdetektől egészen addig a fekete napig. A nagy és emlékezetes kirándulásokra, az öreg Volkswagennel… A házasságkötésre Manilában… Henry születésére… A fejvesztett menekülésre Saigonból… Arra a zavaros időszakra Laoszban… Emma Curtiss csábítására, aminek sikerült ellenállnia… Sok apró mozzanatra az életükből, amikor vétett az édes asszony ellen, és arra a tudatra, hogy ezeket az apró vétkeket már sohasem teheti jóvá. Csak egyféleképpen: ha él és becsülettel felneveli a gyerekeket. Ezzel tartozott Jess emlékének. Nem önmagának.

Néha eszébe jutott, mi lesz, ha egyszer a gyerekek felnőnek. Mi lesz akkor, ha mindannyian elindulnak a saját útjukon. Barbara akkor már, minden emberi számítás szerint, nem lesz az élők sorában. Ő pedig magára marad véglegesen. Ettől rettegett mindennél jobban. Ismerte annyira önmagát, hogy tudja: sohasem fog tudni megszabadulni Jessica emlékétől. Talán nem is akar. Egész életében ő volt az igazi párja. Betty nem számított. Az kamaszszerelem volt, amely már akkor kudarcra ítéltetett, amikor elkezdődött. És ugyanígy nem számított Nancy

anyó sem, bármennyire kívánta is néha az együttlétet vele. Ez nem szerelem volt, hanem csak a test vágyainak a kielégítése. Minden szellemi, lelki alap nélküli szenvedély.

Mielőtt elment volna aludni, még bekapcsolta a computert. Átnézte a vállalat aktáit, a beérkezett megrendeléseket. Belepillantott a karbantartási ütemtervbe is, amelyet szintén a computeren vezetett. Úgy tűnt, minden a legteljesebb rendben van. Mégis lappangott benne egyfajta hiányérzet. Mintha valamit elfelejtett volna. Mintha elhagyott volna valahol egy számára nagyon fontos iratot, vagy tárgyat, és nem csak arra nem tudna visszaemlékezni, hol hagyta el, hanem azt sem tudja, MIT hagyott el, és mikor. Tompán követelőzött benne az alkoholszomj, de rendkívül szigorú volt önmagával szemben. Amióta megígérte Marknak, hogy nem iszik többet, azóta teljes önmegtartóztatásban élt, és még ünnepekkor sem ivott egy kortyot sem. Kínlódott, de betartotta ezt a fogadalmát. Gyakran érezte úgy, hogy Jessica figyeli, és már csak emiatt is kényszerítette magát a józanságra. Pedig sohasem hitt sem a túlvilágban, sem abban, hogy az emberi lélek megmarad sokkal azután is, hogy a test elporladt. Mégis, még most, másfél évvel a szörnyűség után is, úgy érezte, Jessica nem halt meg. Legalábbis NEM TELJESEN.

Már kóválygott a feje a kimerültségtől, de még mindig nem tudta rászánni magát arra, hogy aludni menjen. Csak ült a monitor előtt, és már azt sem látta, mi jelenik meg rajta. A tudata egy másik dimenzióban létezett most, a valós világ egyre távolabb került tőle.

Hirtelen eszmélt rá, miért érzi úgy, hogy Jessica figyeli valahonnan, nagyon messziről. Ez az érzés nem a sajátja volt, hanem egy régi barátjáé. Fred Quayle volt az, aki annak idején nyolc éven keresztül volt a padtársa az iskolában. Kayleen Fosternek udvarolt, még kora kamaszsága óta. Az égvilágon mindenki úgy beszélt róluk, mint ideális párról. Szépek voltak együtt, és szemmel láthatólag boldogok. Ez volt az a fajta szerelem, amely még valahol a gyermekkor késői szakaszában csírázik, és az évek múlásával semmit sem veszít a csillogásából, az erejéből. Felnőttek és fiatalok egyaránt úgy ítélték meg, hogy a két fiatal egymáshoz való, és ha befejezik a tanulmányaikat, semmi sem tarthatja vissza őket attól, hogy egybekössék a sorsukat.

Egyetlen egy dologra nem gondolt senki. Kayleen betegségére, amelyről, a szülein kívül, ő tudott egyedül. Még Fred sem sejtette, min megy keresztül a lány, és azt különösen nem, hogy gyógyíthatatlan. Kayleen Fosternek leukémiája volt. Nem látszott rajta semmilyen külső jel, egészen az élete utolsó hónapjáig. Akkor elemi erővel tört ki rajta a gyilkos kór, és ágyhoz szegezte. A lány hallani sem akart róla, hogy kórházba utalják. Otthon akarta eltölteni azt a kevés időt, ami fiatal életéből még hátramaradt. Fred, noha az esze pontosan megmondta neki, hogy semmire sem számíthat, mégis titkon abban reménykedett, hogy sikerül Kayt kiragadni a halálból. Csodákban hitt, holott pontosan tudta, hogy nincsenek csodák.

Kayleen pontosan egy hónappal a tizenhetedik születésnapja előtt halt meg. Fred volt az utolsó, aki élve látta, az ő karjában hunyta le örökre a szemét a lány. Attól a pillanattól kezdve a fiú gyökeresen megváltozott. Szavát sem lehetett többé hallani, megőszült, az arca egy vénemberé lett. Olyan volt, mint a kőszáli sas, ha elveszíti a párját. És egy évvel később, alig tizenkilenc évesen, szívrohamot kapott. Alig tudták megmenteni az életét. És mindezek után a sorozóbizottságnak még volt pofája alkalmasnak nyilvánítani a fiút, és elküldeni Vietnamba. Nem csak egész Moon Lake, de fél Utah állam felfortyant ezen.

Fred Quayle mindent elkövetett azért, hogy otthagyja a fogát Indokínában. Számára mindaz, ami történt, sokkal rosszabb volt, mint a halál lehetősége. Megváltást látott benne, és vakmerően ment bele mindenbe, amiben veszélyt sejtett. Mégis megúszta, sőt sebesülés nélkül úszta meg. Az ott töltött majdnem öt év alatt tökéletes gyilkológéppé változott. Álomkatonának

nevezték parancsnoki körökben, olyan embernek, aki otthon hagyta minden skrupulusát, és ha kellett, az élete kockáztatásával is segítségére sietett a bajtársainak. Azok mégsem szerették, sőt rettegtek tőle, az eszelős tekintetétől, a baljós hallgatagságától.

Cliff és Fred szinte egyszerre érkeztek haza Moon Lake-be. Quayle céltalanul lézengett a világban, nem lelte a helyét, képtelen volt beleilleszkedni a civil életbe. Magányosabb volt, mint valaha, a szülei egy évvel korábban haltak meg, amikor mindmáig ismeretlen okból kigyulladt és porig égett a házuk. Csak Fred nővére, Joelle maradt életben, de ő hamar elköltözött Moon Lake-ből, és többé nem is hallottak róla.

- Szedd már össze magad, Fred - próbált akkor Cliff a barátja lelkére beszélni. - Így képtelenség élni. Engedd el végre magad mellől Kay szellemét, mert így sem ő, sem te nem tudtok megnyugodni soha.

- Megnyugodni, azt mondod, Cliff? - bámult rá a korán megvénült fiatalember. - Létezik-e még ezen a világon nyugalom? Nem létezik. Csak akkor lesz nyugalom, ha már én is Kayleen mellett fogok aludni, három lábnyira a föld alatt.

Fred nem sokáig maradt meg a kisvárosban. Egyik napról a másikra tűnt el, üzenetet sem hagyott senkinek. Csak öt év múlva érkezett róla hír Peruból. Limában telepedett le, magánnyomozó és személyi testőr volt. Egyetlen rövid levélkét küldött Cliffnek.

Azt hiszem, neked volt igazad, barátom. Most értem el arra a pontra, ahol bevált a tanácsod. Úgy érzem, megtaláltam a helyem ebben a kegyetlen életben, és egy kis jóindulattal még boldognak is mondhatom magam.

Amit Vietnamban megtanultam, azt most jó célra hasznosíthatom. Nem veszem el a mások életét, hanem megóvom. És a sajátomat is. Megnősültem, gyermekem született. Kayleen pedig, ha a lelke még él valahol, a csillagok fölött, most végleg megnyugodhat.

Köszönöm, hogy ezt, és nem mást tanácsoltál nekem akkor. Egy életre hálás maradok neked, Clifford Mitchell.

Cliff most már alig látott a kimerültségtől. Kikapcsolta a computert, még rágyújtott egy utolsó cigarettára, és amíg azt szívta, arra gondolt, hogy most elkelne Fred Quayle barátsága, az, hogy visszaadja a kölcsönt. Jó volna valaki, aki arra figyelmeztetné, hogy az élet fonala nem szakadt meg Jessica halálakor. Jó volna, ha valaki kölcsönözhetne neki annyi erőt, amennyi ahhoz kell, hogy Jess szellemét egyszer és mindenkorra szabadon engedhesse maga mellől.

Dolores úgy érezte, már nem halogathatja a szembesülést a férjével. Hetek óta tartott a feszült hangulat közte és Eric között, és a férfi lépten-nyomon éreztette vele, hogy fölöslegessé vált számára. Nem közeledett az asszonyhoz, amin Dolores eleinte nem is akadt fenn, de később már szöget ütött a fejébe a dolog.

Eric türelmetlenné, ingerlékennyé vált. A kevés idő, amit otthon töltött, olyanná vált Dolores és a lányok számára, mint amikor a Közép-Nyugaton tornádó készül. Szinte vágni lehetett a levegőt a lakásban, kézzel tapinthatóvá vált az a vibrálás, aminek előbb vagy utóbb kitöréshez kellett vezetnie. Az lelke mélyén az asszony még mindig hajlott a békés megoldásra, és igyekezett engesztelően viselkedni Eric-kel szemben. Napokig kísérletezett, hogy helyrehozza azt, amiben, érzése szerint, ő lehetett a bűnös. Valósággal felkínálkozott a férfinak, hirtelen elhatározással olyasmire és képesnek érezte magát vele szemben, amitől azelőtt visszariadt. De már semmi sem látszott használni.

A pontot az tette fel az i-re, amikor egy szombat este, fürdő után, Dolores felvette a legkihívóbb hálóingét, amely alig hagyott valamit födetlenül még mindig szép és kívánatos testéből. Előzőleg majdnem egy fél órát hevert az illatos fürdővízben, és kezével félénken járta végig testének legérzékenyebb pontjait. Lehunyt szeme előtt olyan képek peregtek le, amilyeneket azelőtt ízléstelennek érzett volna, de amelyek most felpezsdítették a vérét, és mire letörülközött és magára öltötte a hűvösen is izgató érintésű, áttetsző hálóinget, az izgalom olyan fázisába ért, hogy azonnal képes lett volna mindenre Ericért.

A férfi már ágyban volt, és a TIME magazin legújabb számát böngészte. Amikor Dolores belépett a hálószobába, csak egy pillanatra engedte lejjebb a lapot, és jól szemügyre vette a feleségét. Azután, mintha mi sem történt volna, tovább olvasott. Csak akkor tette le ismét a lapot, amikor érezte, hogy Dolores félrehajtja róla a takarót, és kecses ujjaival a pizsamája gombjait pattintgatja ki egyenként. Amikor pedig azt érezte, hogy az asszony ujjai ráfonódnak a férfiasságára, és gyengéden megszorongatják, még arra is rászánta magát, hogy az éjjeliszekrényre tegye a magazint, és levegye a szemüvegét is.

Dolores hirtelen közeledése kíváncsivá tette. Nem érzett vágyat arra, hogy magáévá tegye a nőt, de azt látni akarta, amint az asszony birtokba veszi a testét. „Mennyire más ez a buta liba, mint Cynthia” - gondolta magában, de nem szólt, csak kényelmesen elnyúlt az ágyon, és hagyta, hogy a felesége teljesen meztelenre vetkőztesse. Élvezte uralmi helyzetét, és azt is, hogy a megkívánás nélkül is gerjedelem kelt benne. Annyira jól ismerte már Dolorest, hogy tudta: a nő most sikerként könyveli el a dolgot. Élvezi, hogy fel tudta izgatni a férjét, és reménykedik benne, hogy ezután majd minden visszatér az általa normálisnak hitt kerékvágásba.

Amikor Dolores ajkai eleinte kissé bátortalanul megérintették a hímvesszőjét, megborzongott. De ez nem a szexuális gyönyör borzongása volt, hanem egy majdnem szadista káröröme. Hagyta, hogy Dolores a szájába rejtse duzzadó férfiasságát, és csak a megfelelő pillanatra várt, hogy teljesen elengedve magát, elélvezzen. Amint érezte, hogy ágyékában egyre inkább lüktet a kitörni készülő kéj, megragadta az asszony fejét, ujjait a hajába mélyesztette, és maga felé húzta őt. Légzése hörgéssé vadult, ágyéka tudatosan mozgott föl és le, egyre mélyebben hatolva az asszony szájába. Aztán kitört belőle egy majdnem állati ordítás, és testnedvei elemi erővel fecskendeztek az asszony ajkai közé, a nyelvére, a szájpadlására, majd amikor Dolores elképedve és megborzongva, erőnek erejével kitépte a fejét a férfi kezének a szorításából, az arcára. Elkerekedett szemmel, szinte megbabonázva nézte az elégedett férfi arcát, és mélyen elpirult.

Eric valóban élvezett. Nem csak testileg, hanem lelkileg is. Valóságos gyönyört jelentett számára, hogy megalázhatja Dolorest, aki eddig annyira szemérmes volt a testi kapcsolatban. A férfi nagyon jól tudta, hogy az asszony mostani ilyetén közeledését is ő váltotta ki, hetekig tartó közönyével. Számítása bevált, és önmagában gratulált magának ezért a teljesítményért. Összehasonlította Dolorest Cynthiával, és a képzeletbeli mérleg serpenyője egyértelműen a fiatalabb, szexuális téren valóságos mágusnak bizonyuló nő felé billent. Ebben a pillanatban, hogy testi szükségletei kielégítést nyertek, szinte undorodott Dolorestől, aki még mindig nem tért magához a meglepetésből és a megrökönyödésből.

- Mit vágsz ilyen álszent képet? - kérdezte keményen. - Úgy teszel, mintha nem ez volna a természetes a házastársak között. Vagy te nem így gondolod?

- Tessék? - képedt el még jobban a nő. - Nem értem, miről beszélsz, Eric. Egyáltalán nem értem. Mit akarsz ezzel bebizonyítani?

- Semmi mást, mint azt, ami vagy - felelte Eric. - Egy buta tyúk, aki még azt sem tudja, mire való a teste, és mi az igazi szex. - Észrevette, hogy Dolores arca megrándul. - Ne add az ártatlant, kicsinyem. Tudom én, amit tudok.

Az asszony alig jutott lélegzethez. Megrökönyödésében még arra sem gondolt, hogy letörölje az arcáról a férfi élvezetének a nyomát. Egyszerűen nem tudta, mivel vághatna vissza. Csak térdelt az ágy mellett, mint aki megdermedt, és a szeméből lassan folyni kezdtek a könnyek. Vállát rázta a zokogás, de hangtalanul sírt. Kezével görcsösen markolászta a lepedő gyűrött szélét, és a tekintetét nem tudta levenni a férfiról, aki még mindig győzelmesen és gunyorosan nézett rá. Csak nagysokára jött meg a hangja.

- Eric, nem tudom, mit vétettem neked. Egyszerűen nem tudom. Hűséges feleséged voltam mindig. Szerelemből mentem hozzád. És ami most történt, azt én akartam. De ahhoz nincs jogod, hogy bánts. Sem ahhoz, hogy butának nevezz. Lehet, hogy nincs annyi iskolám, mint neked, de megvan a magamhoz való eszem. - Egy pillanatra elhallgatott, és maga sem tudta, honnan szedi a bátorságot, hogy így, ilyen egyenesen beszéljen Erichez. De most már nem volt visszaút. Ha már elkezdte, végig akarta mondani. Annál is inkább, mert észrevette, hogy Eric arcáról lassan eltűnik a fölényes félmosoly, és a magabiztossága kezd meginogni. Lassú mozdulattal felállt, és most már ő nézett le a férfira. - Te sokszor megbántottál. Azzal is vádoltál, hogy Debbie nem a te lányod. Tudom, hogy szegény Jaredre gondoltál, bár sohasem mondtad ki. Hát nincs neked szemed? Nem látod, hogy teljesen rád hasonlít?

- Lárifári - legyintett Eric. - Egy kis jóindulattal mindenkiben fel lehet fedezni ilyen vagy olyan vonásokat. Azt látsz valakiben, akit és amit látni akarsz.

- És te mit, vagy kit akarsz látni benne? Hmm? Egy idegent, holott vér a véredből? És bennem kit akarsz látni? Szajhát? Mindenki rongyát? Akit tetszésed szerint megalázhatsz? Mondd! De egyenesen felelj, Eric! Mert én sohasem csaltalak meg téged! De te? Te ugyanolyan hűséges voltál hozzám, mint én hozzád? Erre felelj, Eric! - Most már hangosan kiabált, és azzal sem törődött, hogy a lányok meghallhatják az emeleti szobájukban. A végére akart járni ennek az egésznek. - Ki volt az a szőke bombázó két hete a parkolóban? Ki volt az? Erre felelj!

- Miről beszélsz, te? - próbálta elhárítani a támadást Eric. Érezte, hogy a mérleg serpenyője átlendül, és most már ő áll vesztésre ebben a párviadalban. Jogi csűrés-csavaráshoz szokott, de ahhoz nem volt eléggé jellemes, hogy nyíltan bevallja a bűnét. Pedig a jelek szerint a felesége mindenről tud. - Miféle bombázóról beszélsz? Nem ismerek semmiféle szőke nőt.

Dolores arcán megkeményedtek a vonások. Már nem sírt. Érezte, hogy a házassága ebben a pillanatban futott véglegesen zátonyra, de most már túl volt a holtponton, most már minden mindegy volt. Felkészült rá, hogy a végsőkig viszi ezt a harcot. Becsületében sértette meg ez az ember, és még csak nem is azzal, ahogyan szexuálisan viselkedett. Az csak a felszín volt, a látszat. Eric ürügyet keresett arra, hogy belé kössön, hogy megalázza, de arra nem gondolt, hogy a fegyver, amit Doloresre fog, visszafelé is elsülhet. Az asszony kiegyenesedett, fejét hátra vetette, és a tekintete, amelyik eddig mindig csak aggódó szeretetet tudott sugározni a férje felé, megtelt megvetéssel.

- Azt nem teszem szóvá, hogy hülyének nézel, Eric. De ha vaknak is tartasz, abba már nem megyek belé. Juttassam eszedbe? Nos, tessék. Szürke, nyitott Porsche, a rendszáma AZY-615H. A nő platinaszőke, valószínűleg oxigénezi a haját. Hiú kis liba, de a teste az tényleg szép, már amennyit láttam belőle. Te biztosan minden porcikáját ismered. Légy boldog ezzel az ismerettel, Eric. Nem irigyli tőled senki. De egy dolgot vegyél tudomásul: egyetlen napot sem maradok többé veled. Még nem tudom, hol fogok lakni, de majd csak találok egy olcsó albérletet a kórház közelében. Sokszor az orrom alá dörgölted, hogy te tartasz el, az én

fizetésem arra sem elég, hogy innen beutazzak a munkába és vissza. Hát legyen. Szegény lány voltam, mielőtt megismertelek, hozzászoktam, hogy nélkülözzek. Ki fogom bírni ezután is. De a lányoknak mindenük meglesz, ebben biztos lehetsz. Ha napi két műszakot kell elvállalnom, akkor is meglesz mindenük. De neked megjósolok valamit, Eric. Rosszul fogod végezni. Oda fogsz jutni, ahová Quintano, az a gazember. Mert te sem vagy jobb nála. Amikor börtönbe került, neked az volt a legnagyobb gondod, hogyan mosd tisztára magad. És engem használtál fel arra, hogy meglágyítsd a bíró és az esküdtek szívét. Milyen megható dolog… A fiatal, eltévelyedett, de voltaképpen ártatlan ügyvéd, akit otthon a fiatal felesége vár, egy kislánnyal. Gratulálok. Arra jó voltam, hogy a vállamon mássz ki a bajból. De arra már nem, hogy becsületes maradj.

Eric megkövülten hallgatta végig Dolores szavait. Egyetlen pillanatig arra gondolt, hogy felpattan, és megveri az asszonyt, de tudta, hogy nem volna képes rá. Csak nézte a nőt, és ebben a pillanatban ébredt rá, hogy mennyit veszíthet, ha Dolores tényleg komolyan gondolja, amit az előbb mondott. Nézte a még mindig szép és csinos nőt, és elkezdett félni. De ahhoz sem volt eléggé bátor, hogy a félelmét legyőzze, és megpróbálja kibékíteni. Csak hevert tehetetlenül az ágyon, és az asszony úgy látta, teljesen összezsugorodik. Nem csak kielégített nemi szerve, hanem maga az ember is. Ez a látvány erőt adott Doloresnek. Paradox módon éppen most, hogy a házassága tönkrement, életében először érezte magát győztesnek. Kihúzta magát, megfordult, és kiment a fürdőszobába, hogy még egyszer lefürödjön, és lemossa magáról ennek az estének még az emlékét is.

Már fel volt öltözve, amikor Eric rászánta magát, hogy utána menjen. A fürdőszoba ajtajában ütköztek egymásba.

- Te… tényleg el akarsz most menni? - kérdezte a férfi minden meggyőződés nélkül.

- Miért, mit gondoltál? - vágott vissza Dolores. - Hogy mindenki olyan jellemtelen, mint te? Igen, most akarok elmenni. És a lányokat is viszem magammal. A ház a tied, azt csinálsz vele, amit akarsz, és azt hívsz ide, akit jólesik.

- Dolores - mondta halkan, engesztelően Eric. - Kérlek, ne csinálj butaságot. Gané alak voltam, beismerem.

- Csak voltál? - vonta fel a szemöldökét az asszony, és a férfi most látta csak igazán, mekkora változáson ment keresztül Dolores az elmúlt félórában. Már nem ugyanaz a gyengéd, szelíd nő volt, aki azelőtt. - Nem, Eric, te sosem fogsz megváltozni. És ne gondold, hogy azért megyek el, mert a számba és az arcomra élveztél. Azt még elviseltem volna, ha tudom, hogy szeretsz, ha tudom, hogy becsületes vagy. Abban az egyben volt igazad, hogy házastársak között ez természetes. De csak akkor, ha mindketten egyenrangúak, és kölcsönösen tisztelik egymást. Hiszen én kezdeményeztem. Azt hiszed, én nem tudom, milyen az igazi, felszabadult szerelem? Tudom. De ami köztünk volt az utóbbi időben, az már távolról sem volt szerelem. Még házasságnak sem nevezhető, csak névleg. Engedj, ne állj az utamba, még össze kell csomagolnom, és a lányokat is fel kell öltöztetnem.

- Legalább reggelig várj, Dolores - kérlelte a férfi - és addig beszéljük meg. Ígérem, meg fogok változni.

Az asszony szemében kegyetlen fény villant, amint rápillantott.

- Te, megváltozni? Hamarabb válik édesvízzé a Nagy Sós Tó. És erről nincs is mit beszélnünk többet. Majd beszélj az ügyvédemmel, az legalább egyenrangú ellenfeled lesz.

Dolores még aznap éjjel elment otthonról a lányaival együtt. Az öreg Volvo úgy meg volt pakolva, mint annak idején a nyugatra igyekvő telepesek ekhós szekerei. Minden ruháját, és a

három lány holmijait beszuszakolta a kocsiba, aztán búcsú nélkül ült be a volán mögé, és türelmetlenül várta, hogy az álmos, megszeppent gyerekek elbúcsúzzanak az apjuktól. Egy olcsó motelben húzódtak meg, és másnap, mielőtt munkába ment, még elvitte Deborah-t, Katherine-t és Judyt az iskolába, aztán sietett a Millcreek kórházba.

Mark Lubinsky bosszúsan tette le az újságot, és Cliffre nézett. A repülőtér falatozójában ültek mindketten, és tulajdonképpen a napi teendőket akarták megvitatni, de az idős férfit nem hagyta nyugodni, amit a lapban olvasott.

- Nem tudom… - mondta tűnődve, és a szivarcsutkáját morzsolgatta. - Nagyon nem tetszik nekem, ami a Közel-Keleten történik. Azt hiszem, jól tettem, hogy akkor eljöttem onnan. Izrael már nem ugyanaz, ami volt, és soha többé nem is lesz.

- Miből gondolod? - kérdezte Cliff, és cigarettára gyújtott. Intett Nancy anyónak, hogy főzzön egy erős kávét. - Szerintem éppen most lenne itt az alkalom, hogy azzá váljon, aminek ti, a te generációd, terveztétek. Békét akartatok, Rabin[233] most éppen ezen fáradozik. Vagy nem?

- De igen - fintorgott Mark - békét akartunk. Csak ehhez máris késő. Látom, nem érted. Az egész még hatvanhétben kezdődött, amikor elfoglaltuk Ciszjordániát, és a Gázai Övezetet. Katonai megszállás volt, szükséges rossz. A terrorcselekmények megfékezését volt hivatott szolgálni. Csak az akkori politikai vezetés elkövetett két súlyos hibát. Az első az volt, hogy nem gondoltak az ottani arab lakosságra. Azoknak megélhetés kellett, hát elkezdtek Izraelbe járni dolgozni. Még ez sem lett volna nagy probléma, ha velük együtt nem szivárognak be nemkívánatos elemek is az országba. Láthatod, mik történnek mostanában. Ilyen még sohasem volt. Nancy drága, adjon már egy sört! - szólt a pincérnőnek, aki azonnal benyúlt a hűtőpultba, és két doboz Millert vett ki onnan. Cliff is odapillantott, és tagadólag rázta meg a fejét. - Látom, erősen tartod magad, fiam - bólintott elismerően Lubinsky.

- Megfogadtam valamit, Mark - felelte Cliff. - Legközelebb akkor fogok megint alkoholt inni, ha újra megnősülök. De mivel erre nem sok esély van, hát úgy néz ki, hogy életem végéig absztinens maradok.

- Ne mondj nagyot, Cliff - intette az idősebb férfi. - Még nem tudhatod, mit rejt a jövőd. Én sem hittem, hogy újra házasember lesz belőlem, aztán most mégis az vagyok. És nem is bánom.

Cliff idegesen gyújtott rá, és hosszan eljátszott a gyufával, aztán a barátjára emelte a tekintetét.

- Mark, mi volna, ha folytatnád a mesédet, ahelyett, hogy az én jövőmet boncolgatnád? Hagyj engem békében ezzel a marhasággal. És különben is, érdekel, hogy szerinted mi volt a második hiba.

- Ahogy akarod - vonta meg a vállát Mark. - Nem erőszak a disznótor. De emlékezz majd vissza arra, amit mondtam. - Ő is elővett egy szivart, és rágyújtott. - A második hiba még az elsőnél is nagyobb volt. Majdnem bűn. Odaköltöztettek az elfoglalt területekre egy rakás zsidó telepest. Egy részük ideológiai okokból ment oda, mert azon a vidéken egy csomó történelmi-vallási hely van, amely szent a zsidóknak. Mások bedőltek a jutányos árnak, aminek a fejében telekhez juthattak, és felépíthették a házaikat. És most több tízezren élnek ott, az ellenséges területen, a hadsereg egységeinek kell védeni, oltalmazni őket, jószerivel csak konvojokban

---

[233] Yitzhak Rabin (1922-1995) izraeli miniszterelnök

közlekedhetnek a kocsijaikkal, a gyermekeiket páncélozott autóbuszok hozzák-viszik az iskolába. És a települések körül szögesdrót kerítés húzódik, mintha gettóban élnének. Ezeket nehéz vagy lehetetlen lesz onnan kitelepíteni. Az ő szemszögükből így is van rendjén, hiszen a gyermekeik már ott születtek. De hogy Izrael nem fog tudni békét kötni az arabokkal, az hétszentség. És akkor, ha ki is erőszakolnak valamiféle álbékét, egy csomó zsidó ott fog maradni arab hatalom alatt. Mennyivel jobb ez, mint ami Európában történt a háború előtt?

Cliff megcsóválta a fejét. Eddig nem sokat izgatta Izrael sorsa, csak érdekes hírként olvasta, vagy nézte a tévében az ott történő eseményeket. De Mark fejtegetése egészen más színben tüntette föl előtte a kérdést. Igazat kellett adnia a társának.

- Valamit azért nem értek, Mark - mondta elgondolkodva. - Egyiptommal már régóta tart a béke, és most Jordániával is megkötötték a békét. Azok is arabok, nem?

- Fiam, arab és arab között nagy a különbség - magyarázta Lubinsky. - Egyiptom visszakapta a Sinai-félszigetet, ez volt a béke ára. És az a béke hideg. Éppen csak hogy egy árnyalattal több, mint egy egyszerű tűzszüneti szerződés. Attól, hogy nagykövetek ülnek a másik ország fővárosában, az egyiptomi nép még ugyanúgy utálja a zsidókat, mint azelőtt. Pusztán azért, mert generációkon keresztül ezt oltották belé. A jordánoknak meg más érdekeik vannak. Nekik tengeri kikötő kell, mert a gazdaságuk majdnem a nullával egyenlő. Hatvanhétben is csak kényszerből léptek be a háborúba, hetvenháromban részt sem vettek benne, sőt Husszein titokban Jeruzsálembe utazott, és figyelmeztette Goldát, hogy a szírek és az egyiptomiak támadni fognak. Csak éppen senki sem vette komolyan.

- Állj - emelte fel a kezét Cliff. - Azt mondod, tengeri kikötő. Ha jól tudom, Jordániának ott van Aqaba, a Vörös Tengernél. Az nem elég?

- Ne röhögtess már, Cliff - vigyorodott el Mark. - Persze, hogy ott van Aqaba, és vele szemben Eilat. Két köpőcsésze. Azt hiszed, ha Izraelnek nem volna két nagy kikötője a Földközi-tengernél, megélne? Egy frászt. A Vörös Tenger zsákutca. Ha valakinek nincs ott dolga, eszébe sem jut, hogy behajózzon oda. És azt se felejtsd el, hogy ha Egyiptomban egyszer visszatér a nasszeri hatalom, akkor lőttek az egész hajózásnak ott. Mubarak[234] egyelőre „jól ül", mert Amerika támogatja. De az egész Közel-Kelet egyetlen hatalmas puskaporos hordó, elég egy szikra, és az egész lángba borul.

- Hmm. A fene se érti ezt. - Cliff nehézkesen felállt az asztaltól. - Én hazamegyek most, Mark. Megígértem anyámnak, hogy ma nem maradok el, segítenem kell neki. Amúgy is be van fogva alaposan a négy gyerekkel.

- Oké, fiam, menj csak - nyújtotta a kezét Lubinsky, és hossza nézett a barátja után. Látta a görnyedt hátát, a tétova lépteit, és hirtelen nagyon megsajnálta Cliffet. „Ennek a srácnak asszonyra van szüksége. Minél hamarabb." - gondolta részvéttel.

Még elüldögélt egy ideig az asztal mellett, és újra kézbe vette az újságot. Iménti mérge elszállt ugyan, de a helyébe mély keserűség költözött. A széthúzás eddig sosem látott méreteket öltött volt hazájában, a jobboldal nyíltan támadta Rabin miniszterelnököt, és voltak, akik árulónak bélyegezték. Voltak, akik nagy hangon követelték az „oslói bűnösök[235]" felelősségre vonását. Egy tüntetés során, amelyet a jobboldal szervezett, valaki arra vetemedett, hogy SS-egyenruhában ábrázolja Rabint egy hatalmas plakáton. Ez önmagában nem lett volna annyira bűn,

---

[234] Hoszni Mubarak, egyiptomi elnök. Anwar el-Szadat meggyilkolása után került hatalomra, azelőtt alelnök volt

[235] Az oslói békekonferencia eredményeként született meg a Palesztin Autonómia

mint inkább túlkapás. Viszont igenis bűn volt, hogy a jobboldal vezetői beleegyezőleg szemet hunytak a dolog fölött, és ezzel hallgatólagosan beleegyeztek abba, hogy a feszültség eddig sosem tapasztalt szintre emelkedjen. Mark szinte a zsigereiben érezte, hogy Izraelben hamarosan olyan események fognak történni, amilyenekre eddig soha nem volt példa, és amelyek gyökeresen meg fogják változtatni nem csak az ország, de az egész régió arculatát is.

Az idén sokáig tartott az ősz. Még október legvégén is aránylag meleg volt, a környező hegyek erdői példátlan szépségben pompáztak. A szivárvány minden színe ott volt a láthatatlan festő palettáján, és Mark, aki sohasem volt szentimentális alkat, most megértette, mit jelent Moon Lake varázsa annak, aki itt született, itt vált felnőtté, itt él, amióta az eszét tudja. Cliff élete mélyen ebben a környezetben gyökerezett, és talán éppen ezért nem tudta mindmáig túltenni magát a közel három évvel ezelőtti lelki sérülésen. Jessica elvesztése a férfi számára olyan volt, mintha valamelyik végtagját amputálták volna. Gloria remek érzékkel vette észre ezt, és igyekezett Cliffet mindig eltávolítani a szerinte öngyilkos magánytól. Amikor csak tehette, meghívta a férfit magukhoz, semleges, de annál érdekesebb témákról beszélgetett vele, és közben aggódva figyelte Cliff arcát, kézmozdulatait. Alice is kitett magáért, végtelenül kedves volt a férfival, és Gloria egy adott pillanatban attól tartott, hogy nemkívánt kapcsolat alakul ki a két, korban egymáshoz nem illő ember között. De Cliff egyáltalán nem gondolt ilyesmire. Szinte lányaként szerette Alice-t, türelmesen magyarázott neki, amikor a lány érdeklődött valami iránt. Alice-t nagyon érdekelte a történelem, Cliffnek pedig kifogyhatatlan történetei voltak.

Egyvalamitől azonban óvakodott a férfi. Azóta a tragikus Karácsony óta senki ember fiát nem engedett a Remetelak közelébe sem. Úgy érezte, a kis ház, a hozzá fűződő emlékekkel együtt, egyedül az ő szentélye, az ő birtoka. Örökre elmúlt az az idő, amikor a család és Markék közös hétvégéket töltöttek a Remetelakban, bejárták a környékét, és jól érezték magukat egymás társaságában. Cliff kizárólag egyedül ment a kis házhoz minden második hónapban, teliholdas éjszakákon, és magányosan emlékezett. Nem tudott, de talán nem is akart elszakadni a szeretett asszony fájdalmas emlékétől. Gloria minden igyekezete, hogy kivonja Cliffet ebből, meddőnek bizonyult.

- Ne erőlködj - mondta neki egyszer Mark. - A fiúnak nincs bátorsága szembenézni a valósággal, és te, akármilyen ügyes vagy is, legfeljebb tompítani tudod az érzéseit. Megszűntetni nem. Arra csak egy olyan asszony volna képes, aki lélekben legalábbis megközelíti Jessicát. Cliff mindaddig nem fog tudni kiszakadni a felesége bűvköréből, amíg újra bele nem szeret valakibe. Ez meg, talán egyetértesz velem, egyelőre lehetetlenebb, mint az, hogy az ember a Marsra utazzon. Amíg a barátunk bezárkózik a gyászába, addig senkinek sincs esélye rá, hogy kiragadja onnan.

- Tudom, drágám - felelte nyugodtan az asszony - de azért nem egykönnyen nyugszom bele ebbe. Nem tudom ölbetett kézzel nézni, hogy Cliff tönkremegy. Két év alatt többet öregedett, mint más tíz év alatt. Néha az az érzésem, hogy a barátod nem is ember, hanem öngyilkos cet, amely szánt szándékkal veti ki magát a partra, a biztos pusztulásba. Ezt szeretném megelőzni, ha lehet.

- Ahhoz, hogy ezt megelőzd, Gloria, sokkal többre volna szükség, mint beszélgetésekre - tűnődött Lubinsky. - Ehhez arra volna szükség, hogy Cliff maga akarja az életet, és elfogadja végre azt a tényt, hogy ami megtörtént, azon senki sem tud változtatni. Azt hiszem, nagyon lassan, nagyon apró lépésekkel, de közeledik efelé. Abbahagyta az ivást, színjózan.

- Kedvesem, a józanság néha veszélyesebb lehet az alkoholmámornál - ellenkezett Gloria. - Statisztikák egész légiója bizonyítja, hogy az öngyilkosok döntő többsége józanul vetett véget

az életének. A részegség nem csak tompít, hanem kikristályosítja az életösztönt is. Hidd el, tudom, mit beszélek.

Mark tudta, de tehetetlennek érezte magát. Ő mindössze annyit tehetett, hogy okos odafigyeléssel érzékelje barátja lelki hullámzását, és amikor úgy ítélte meg, hogy itt a megfelelő pillanat, befolyásolja azt. A munkában igyekezett olyan feladatokkal ellátni Cliffet, amelyek teljes odafigyelést igényeltek, a magánéletébe viszont csak nagyon nehezen tudott beleszólni. Ezt már Gloriára és Alice-re kellett bíznia, és közben elismernie, hogy egy nő sokkal jobban tud hatni egy Cliff-féle férfira, mint egy másik férfi, még akkor is, ha szoros barátság fűzi össze őket.

Szombaton, november negyedikén este Cliff ismét hivatalos volt Markékhoz. Gloria meglepetést készített a férfi számára. Egy régi barátnőjét, bizonyos Claire Spencert meghívta Moon Lake-be, és szerette volna, ha a két magányos ember összebarátkozik. Claire is özvegy volt, ráadásul, Cliffel szemben, neki még gyermeke sem volt. Korban is egymáshoz illettek, talán két év volt közöttük. Gloria mindent elkövetett azért, hogy a találkozás és a megismerkedés zökkenőmentes és semleges legyen mindkét ember számára. A barátnője szempontjából tudta, hogy sikerrel járhat, Claire okos nő volt, a chicagói *Michigan Daily* szerkesztője, de Cliff miatt aggódott, mert Claire meglehetősen hasonlított Jessicára. Az asszony attól félt, hogy Cliffet, amint meglátja a nőt, meg fogja rázni ez a hasonlatosság.

Fölösleges volt azonban aggódnia. A férfi, legalábbis látszólag, nagyon felszabadultan viselkedett, és mire végeztek a vacsorával, érdekes beszélgetés alakult ki közöttük. Közben fél szemmel a tévét lesték, ahol éppen hírmagazin ment a *CNN*-en.

- Claire - szólalt meg Cliff - én nem vagyok nagy politikai szakértő. Bár Mark barátom és kedves felesége azt tartják rólam, hogy igen. Istenem, tévedni emberi dolog - nevette el magát kissé borúsan. - Szeretném tudni, mi a maga véleménye a Közel-Keletről. Mark már teletöltötte a fejemet a saját nézeteivel, de megvallom, én egy kukkot sem értek belőle.

- Nem is csodálom, Cliff - mosolygott az asszony. - Szerintem még azok sem értik teljesen, akik ott születtek, és egész életüket ott töltötték. De mi érdekli egészen pontosan?

- Megmondom - felelte a férfi, és elgondolkodva cigarettára gyújtott. - A Közel-Kelet szinte olyanná vált Amerika számára, mintha itt volna, a hátsó udvarunkban. Annyit én is felfogok a dologból, hogy Izrael az egyetlen ország abban a régióban, amelyben a mindenkori amerikai kormányzat megbízhat, hogy ellensúlyozza az arab nézeteket. De mi van akkor, ha magában Izraelben inog meg a politikai stabilitás?

- Hmm, kényes kérdés - tűnődött Claire. - Nem hiszem, hogy egyértelműen lehet rá válaszolni. Ha - tegyük fel - Izraelben annyira meginogna a maga által említett politikai stabilitás, hogy ez közvetlenül veszélyeztetné Amerika érdekeit, szerintem az elnök kieszközölné, hogy ha csapatok nem is, de megfigyelők kerüljenek abba az országba. És akkor megint ott volnánk, ahol Vietnamban voltunk. Egyszer már megégettük magunkat a libanoni polgárháborúval. Még egy ilyen melléfogás nem kell. Clinton elnök nagyon jól tudja ezt, de ragaszkodik ahhoz, hogy Izrael erősebb maradjon katonailag is, gazdaságilag is, mint a környező arab országok. Amíg ezt a minőségbeli különbséget fenn lehet tartani, addig nincs közvetlen veszély. De amint megbomlik a finom egyensúly, Amerikának lépnie kell. Egyfelől ott van Izrael, mint „előretolt bástya”, másfelől viszont ott annak az olajtermelő arab országok, amelyek csak arra várnak, hogy megszorongathassák nem csak Amerika, hanem az egész civilizált világ nyakát, ahogyan hetvenhárom után is tették. És szerintem ebben rejlik az igazi veszély. Nem annyira a kőolaj miatt, mint inkább amiatt, hogy a szélsőséges muzulmán erők ebben látják majd az igazolást a saját elméletükre. És akkor óhatatlanul kitör egy az egész világot átfogó harc az

iszlám és a Nyugat között. Elképzelni sem lehet, mi lenne egy ilyen vallási háborúnak a kimenetele.

- Érdekes, amit mondasz - vetette közbe Gloria. - Én még sohasem gondoltam végig ebből a szemszögből a dolgot, pedig Mark majdnem szóról szóra ugyanezt magyarázza.

- Mert így van - mondta Lubinsky. - Ott éltem, láttam mindent. Azt is, amit más nem látott.

Éjfél is elmúlt már, de a társaság még egyáltalán nem volt fáradt. A kellemes, érdekes vita tovább gyűrűzött, mindenki kifejtette a véleményét, és közben még mindig fél szemmel a *CNN*-t figyelték. Két óra előtt Cliff úgy érezte, Claire-ben okos partnerre talált, és magában azt fontolgatta, vajon az asszony mit szólna hozzá, ha időnként meglátogatná Chicagóban.

És ekkor a hírmagazin műsorvezetője megszakította az adást, és olyan hírt közölt, ami megdermesztette mindnyájukat. Egy Tel Avivban tartott nagygyűlésen valaki lelőtte Yitzhak Rabin miniszterelnököt. A politikus röviddel a kórházba szállítás után meghalt.

- Ecce homo - mondta keserűen Mark. - Itt van az, amitől féltünk. Jól ismertem Rabint, remek ember volt, és kiváló katona. Kár érte. De még inkább kár az országért, mert megkockáztatom, hogy ez a merénylet csak első fecske volt egy sorozatban. Csak Isten a megmondhatója, hová fognak még fajulni a dolgok Izraelben. És az egész világon.

Eric Waltham még mindig nem tudott napirendre térni afölött, hogy a felesége otthagyta. Férfiúi büszkesége szenvedett csorbát, még akkor is, ha ezt nem fogalmazta meg magában, és közben tudta, hogy az asszony távozása jogos volt. De nem is annyira ez bántotta, mint inkább az, hogy Dolores távozásával szinte egy lavina indult meg, és az üzleti tevékenysége is elkezdett sántítani. Egyre nehezebben tudta fenntartani a látszatot, hogy minden a legnagyobb rendben van, és éppen Cynthia volt az, aki ezt észrevette rajta. A nő szerette, ha kényeztetik, szerette a drága ajándékokat, és minden kétséget kizáróan értésére adta Ericnek, hogy továbbra is elvárja tőle mindezt. Az ügyvéd igyekezett úgy tenni, mintha semmi sem történt volna, közben viszont rettegett tőle, hogy ha továbbra is így mennek a dolgok, rövid úton elveszíti egész vagyonkáját, és vele együtt az emberi tartását is.

Még nem felejtette el Dolores jóslatát, hogy ugyanúgy fogja végezni, mint egykori főnöke, Roy Quintano. Akármennyire kapálózott is a kegyetlen igazság ellen, a lelke mélyén tudta, Doloresnek volt igaza, amikor azt mondta neki, hogy az ő vállára támaszkodva sikerült megmenekülnie a börtöntől, amikor Quintanót elkapták és elítélték. Nyíltan nem merte vállalni az igazságot, de amikor egyedül volt, igenis érezte, hogy az élete a semmi felé rohan. Néhányszor megpróbálta megkeresni Dolorest, tudta, hogy hol lakik, de az asszony nem akart szóba állni vele. Még akkor is, amikor a lányokat látogatta meg, Dolores hideg és rideg távolságot tartott, és a férfi érezte, hogy ez az ő bűne. De annyira azért nem ébredt benne föl az emberség, hogy megpróbáljon töredelmesen bocsánatot kérni Dolorestől.

Pedig az asszony egy ideig ezt várta tőle. Még mindig szerette a férjét, és talán neki nagyobb kín volt a kapcsolatuk ilyetén megszakadása, mint Ericnek. Ismerte jól a férfi jellemét, és tudta, hogy nem várhat tőle olyasmit, amire az képtelen. De kész lett volna megbocsátani neki, ha látta volna a közeledést Eric részéről. Mivel azonban ez nem következett be, fél évvel az után az emlékezetes szombat este után beadta a válókeresetet. Közben egy eléggé olcsó, és kényelmesen berendezett bérlakást talált a Millcreek kórház közvetlen közelében, és ugyanabban a lakónegyedben remek iskola is működött. A lányok számára is kényelmes megoldás volt, hogy nem kellett hajnalban kelniük, és tanítás után hamar hazaértek. Több lett a szabadidejük, tanulni is, szórakozni is jobban ráértek, mint fél évvel azelőtt.

Doloresnek sem volt mindegy, mennyit jár az öreg Volvóval. Költséges dolog volt autót tartania, de nem akart teljesen lemondani róla, mert a hétvégéit okosan és szórakoztatóan akarta megszervezni. De hét közben már nem kellett annyit furikáznia a kocsival, és ezt hamarosan megérezte pénzben is. A munkahelyét gyalog is elérte, még jól is esett neki, ha oda-vissza sétálhatott, és kiszellőztethette a fejéből a napi gondokat. Csak egyvalami zavarta, és ez a teljes magány volt. Esténként, ha a lányok már aludni mentek, magára maradt, és az egyetlen szórakozása a tévén kívül az olvasás maradt.

Az asszony szeretett olvasni, és igényes olvasó volt. Tudatosan kerülte az olcsó ponyvát, ami egyáltalán nem elégítette ki a tudásszomját. Alacsonyrendűnek érezte volna, ha szirupos szerelmi történeteket kell olvasnia, amelyekben minden szép és jó, és elkerülhetetlen a happy end. A saját élete volt az ellenbizonyíték erre. Nem hitt benne, hogy az ember élete könnyedén megváltozhat egy olyan trauma elviselése után, amilyen a szakítása volt Eric-kel.

Munkából hazafelé menet mindig szerét ejtette, hogy legalább megálljon az előtt a könyvesbolt előtt, amely két saroknyira volt a lakásától, és elgyönyörködjön a reklámozott könyvekben. Az üzlet tulajdonosa egy idős férfi volt, akivel néha szeretett elbeszélgetni. Andrew Lloyd volt a neve, és nemrégiben elmesélte Doloresnek, hogy annak idején tengerészgyalogos volt Vietnamban. Tíz évvel lehetett öregebb az asszonynál. Ahányszor a nő nem csak bámészkodni állt meg a bolt előtt, hanem rászánta magát arra, hogy be is menjen, még ha nem is vásárolt semmit, legalább félórát beszélgettek, és Doloresnek egy idő után feltűnt, hogy igenis szüksége van ezekre a csevegésekre.

Andrew Lloyd agglegény volt, magányosan élt a bolt mögötti lakásában, és a könyveken kívül egyetlen szenvedélye volt: az utazás. Elmesélte Doloresnek, hogy Vietnam után az első dolga volt olyan helyre menni, ahol semmi sem emlékezteti a csak nem olyan rég otthagyott pokolra. Svédországba utazott, ahol senkit sem ismert, és kerek egy hónapig kóborolt a skandináv országban. Emlékekkel és egy rakás fényképpel gazdagabban tért vissza az Egyesült Államokba, és Salt Lake Cityben telepedett le, noha New Hampshire-i volt eredetileg.

- Távol akartam lenni attól a világtól, amelyet a bevonulásom előtt otthagytam - magyarázta egyszer, egy csésze kávé mellett. - Tíz évet húztam le Indokínában, sokkal többet, mint mások. Nevezze ezt akár szerencsének, akár az ellenkezőjének, teljesen mindegy. Megúsztam nagyobb sebesülés nélkül, nem estem fogságba, miközben körülöttem úgy hullottak a bajtársaim, mint ősszel a legyek. Épségben hazatérhettem, de egyvalamit elvesztettem. Jobban mondva, VALAKIT. A menyasszonyomnak nem volt türelme kivárni, amíg hazatérek, és hozzáment a legjobb barátomhoz, akinek volt annyi szerencséje, hogy az egész háború alatt itthon maradt, mint a Nemzeti Gárda tisztje. Ezért is akartam eltávolodni New Hampshire-től. Úgy éreztem, fölösleges luxus annak kitennem magam, hogy állandóan velük találkozzam. Lehet, hogy ezt gyávaságként írja majd a számlámra, de menekülni könnyebb volt, mint szembenézni velük.

- Nem ítélhetem el, Andrew - mondta Dolores szelíden - hiszen én is elmenekültem a saját múltam elől. Hogy ez a fajta menekülés mennyire nevezhető gyávaságnak, azon kár vitatkozni. Szerintem nem az, sőt. Az nevezhető gyávának, aki minden ilyen csapás ellenére sem képes szakítani az addigi életével, és továbbra is szenvedésre ítéli önmagát. Vagy a gyermekeit. Mi lett volna a lányaimmal, ha nekem akkor nincs elég merszem hátat fordítani a férjemnek? Hogyan éltünk volna továbbra is ugyanazon fedél alatt, ha a közös életnek még a látszatát sem tudtuk volna fenntartani? Sehogyan sem. Így is szenvedtek, de hamar túltették magukat a megrázkódtatáson, és mostanra már kiegyensúlyozott az életük. Nekem ez a legfontosabb.

- Igaza lehet, Dolores - felelte a férfi elgondolkodva. - Ezt így még sohasem gondoltam végig. De kettőnk között óriási különbség van. Nem csak korban, hanem abban is, hogy nekem nincsenek gyermekeim, akiknek az érdeke ezt diktálta volna. Én a magam feje után mentem mindig, és ha ezt önzésnek lehet is nevezni, nem volt más választásom.

Dolores éppen hazafelé ballagott a munkából. Ma rövid műszakja volt, délben végzett, és ki akarta használni az alig hűvös, napos őszt. Vagyis tulajdonképpen nem kihasználni akarta, hanem az utolsó pillanatáig kiélvezni. Közeledett a hétvége, és azt tervezte, hogy elmegy kirándulni a lányokkal az Uintahba. Ott még nem nagyon járt, alig ismerte azt a vidéket. Titkon azt tervezgette, hogy erre a hétvégi kirándulásra meghívja Andrew-t is.

Szokása szerint, amikor a könyvesbolthoz ért, először a kirakat előtt állt meg, és kényelmesen nézegette a kiállított köteteket. A tekintete megakadt egy közepesen vastag könyvön. Valami Barbara Mitchell írta, a címe *Honnan indultunk, hová érkeztünk* volt. Maga a cím nem sokat sugallt Doloresnek, és azt sem tudta eldönteni, látta-e azelőtt a könyvet a kirakatban, vagy sem. Kíváncsivá tette a dolog, és belépett a könyvkereskedésbe.

- Á, Dolores! - üdvözölte Andrew vidáman. - Bocsásson meg, egy pillanat alatt végzek ezzel az úrral, és akkor a maga rendelkezésére állok. Foglaljon addig helyet.

- Csak semmi sietség - felelte nevetve az asszony - ráérek.

Elhelyezkedett a sarokban, a bőrrel bevont kis pamlagon, amely előtt egy régi, faragott asztalka állt. Szerette ezt a sarkot, bensőséges hangulatot kölcsönzött a boltnak. Itt szoktak beszélgetni a férfival, egy csésze kávé vagy tea mellett. Amint letelepedett, Dolores szeme azonnal megakadt az asztalon heverő egyik köteten, amely ugyanaz volt, mint amit az imént látott a kirakatban. Kézbe vette, belelapozott, és csakhamar teljesen elfeledkezett mindenről, ami körülvette. A könyv érdekesnek mutatkozott. Családregénynek is lehetett volna nevezni, de inkább volt kordokumentum, hiszen az írónő nem egy idegen család történetét írta le benne, hanem a sajátjáét. Dolores egyre jobban elmélyedt az olvasásban, és azt sem vette észre, amikor Andrew Lloyd melléje telepedett.

- Látom, tetszik magának - bökött a férfi a könyvre. - Nem csodálom, ez már a második kiadás. Az elsőt úgy elkapkodták, mint a cukrot. Egy hét alatt egyetlen példányom sem maradt.

- Igen, nagyon tetszik - felelte szórakozottan a nő. - Tudja, nekem valahonnan nagyon ismerős ez a Mitchell név. Csak nem tudom, hová tegyem. Maga mit tud róluk?

- Sok mindent. Van türelme végighallgatni a mesémet?

- Hát persze! - nevette el magát Dolores. - Különben is szeretem, ha mesél. Nos, halljuk - helyezte magát kényelembe, hátát a pamlag támlájának támasztva.

A férfi gyengéden elvette tőle a könyvet, megpörgette az ujjaival a lapokat, és kibámult a kirakat ablakán keresztül az utcára. Látszott rajta, hogy nem tudja, hogyan kezdje el a mondókáját. Aztán ismét Doloresre pillantott, és nyugodt, mesélő hangon kezdett beszélni.

- Magyar család. Pilóták, legalábbis Robert Mitchell az volt, és az a fia is, Cliff. Cliffel együtt szolgáltam Vietnamban. Illetve, bocsánat, pontatlan vagyok. Én a saigoni amerikai nagykövetségen szolgáltam, ő pedig egy közeli repülőtámaszponton. Amikor minden összeomlott, ő volt az utolsó pilóta, akinek még sikerült helikopterrel felszállnia a követség tetejéről. Én is azon a gépen voltam, két katonámmal, és még vagy tíz civillel együtt. Laoszban szálltunk le, valahol a nagy semmi kellős közepén, mert a helikopter találatot kapott. Utána szem elől tévesztettem Cliffet, azt mondják, eltűnt. Csak jóval később került haza.

- Várjon csak, Andrew - emelte fel a kezét Dolores - ne olyan gyorsan. Azt mondta az imént, ennek a Cliffnek az apját Robert Mitchellnek hívták. Róla mit tud?

- Jó pár évvel ezelőtt meghalt - felelte Lloyd. - Beteg volt, és balesetet is szenvedett. De miért olyan fontos ez magának, Dolores?

- Mert úgy rémlik, mintha ismertem volna. Ha nem csal az emlékezetem, éppen szolgálatos voltam a traumatológián, amikor egyszer behoztak egy Robert Mitchell nevű idős férfit. Valahonnan… Nem tudom, honnan. Nem is volt fontos akkor. Neki is balesete volt, ha jól emlékszem, egy kocsival nekihajtott valami betonfalnak. Összevissza volt törve szegény, szinte egyetlen ép csontja sem maradt.

- Akkor helyben vagyunk, ugyanarról az emberről beszélünk - bólintott a férfi. - Moon Lake-ből hozták be, ő volt annak idején az Edwin Cole repülőtér parancsnoka és a *Dakota Wings Air Charter* repülővállalat tulajdonosa. Moon Lake egy festői szépségű tó, az Uintahban. Mellette két kisváros van, az egyik Resort, ahol a síközpont létesült még az ötvenes években. Járt már ott, Dolores? Érdemes megnézni. Mindössze százhatvan mérföld ide.

Az asszony elnevette magát.

- Ha tudná, hogy éppen arrafelé akartam kirándulni a hétvégén! És ha elmondom, hogy magát is meg akartam hívni, elhiszi? Mindenesetre, ezt a könyvet megveszem.

- Azt már nem, kedves Dolores - ingatta a fejét Lloyd. - A könyvet magának ajándékozom, cserébe a meghívásáért, amit szívesen el is fogadok, ha nem zavarom meg a jelenlétemmel magát és a lányait. Lehet, hogy nem leszek olyan kellemes társaság nekik, mint magának.

A nő elkomolyodott, kezét a férfi kezére tette.

- Andrew - mondta halkan - azt hiszem, itt az ideje, hogy magamra is gondoljak. A lányaim hárman vannak, nekik jó társaságuk van mindig. De nekem nincs. Kérem, ígérje meg, hogy velünk jön.

Andrew Lloyd mélyen a szemébe nézett, és komolyan bólintott.

- Rendben van, Dolores. Megígérem.

Közeledett az atlantai olimpia ideje, és Cliff ismét kezdte úgy érezni, hogy lassan, nagyon lassan vissza tud térni a valóság talajára. A vállalat munkája megszaporodott, rengeteg sürgős megrendeléssel kellett megküzdeni. Mark örömmel nézte barátja visszaemelkedését a szomorúság és a gyász mélységeiből, de jól érzékelte azt is, hogy ez még nem a folyamat legvége. Tudta, hogy Cliffnek még sok időre lesz szüksége ahhoz, hogy teljesen tudjon szakítani Jessica emlékével. Illetve, azt tudta, hogy ez a szakítás sohasem lesz teljes és végérvényes, még akkor sem, ha a véletlen úgy hozná, hogy a férfi találjon magának egy megfelelő társat. Ő maga sem tudta elfelejteni Hannát és Yonit. A természet lehetetlen feladat elé állította az embert ezzel. A lélekbe bevésődött emlékek, maga a veszteség fájdalma, csak csökkenni tudtak, végérvényesen eltűnni sohasem.

Valóságos légifolyosót létesítettek Moon Lake és Georgia állam között. Amióta kiesett a keleti részleg, az Edwin Cole repülőtér lett a *Dakota Wings Air Charter* egyetlen bázisa, és ez néha szinte megoldhatatlan logisztikai problémák elé állította a két társat. Nem volt elegendő hely az árúk tárolására, ezért arra kényszerültek, hogy a lehető legprecízebben oldják meg a tranzitforgalmat. Röviden ez azt jelentette, hogy a beérkezés és a továbbítás közötti időnek minimálisnak kellett lennie, és ha nem ugyanaz a gép szállította tovább a szállítmányt, akkor az átrakodást villámgyorsan kellett megoldani. Eleinte sántítva ment a dolog, gyakran

megtörtént, hogy gondot okozott az átrakodás. Nem volt elég gép, nem volt elég személyzet. Sürgősen be kellett szerezni a legmodernebb villás emelőtargoncákat, és Cliffnek elég fejtörést okozott, amíg elérte a *Caterpillar*[236] megfelelő személyét, akivel érdemben tudott tárgyalni.

Nem a pénz volt a legfőbb akadály, hanem a minél gyorsabb szállítás, ha nem akarta, hogy az Edwin Cole megbénuljon. Cliff személyesen utazott az Illinois állambeli Peoriába, ahol a mamutvállalat fő telephelye volt. Mark szorgalmazta ezt, egyrészt, mert azt akarta, hogy barátja kiszakadjon végre ebből a környezetből, ahol minden Jessicára emlékeztette, másrészt, mert szerette volna látni, hogyan boldogul a férfi egyedül olyan területen, amivel azelőtt nemigen foglalkozott. A vállalaton belül Lubinsky volt a kereskedelmi mágus, és Cliff mindig vakon bízott ebben az érzékében. De végtére is, akármennyire társak voltak, mégiscsak Cliff volt a vállalat főnöke.

- Ne menj bele az első ajánlatba, fiam - oktatta Mark. - Ismerem a *Cat*[237] stílusát, annak idején az izraeli légierő kötelékében is volt dolgom velük. Nagy előszeretettel akarják rásózni a megrendelőre a raktáron maradt régebbi gépeket. Gyakorlatilag ez nem lenne nagy hátrány nekünk, de ha már befektetünk, miért ne kapjuk meg a legmodernebb gépeket? Amit most megvásárolunk, annak tíz-tizenöt év múlva is megbízhatóan kell működnie, anélkül, hogy elavulna. Érted?

- Persze, hogy értem - felelte Cliff. - Ne félj, majd alaposan kinyitom a szemem. Persze, sokkal jobb volna, ha te intéznéd ezt, vagy ha velem jönnél, de ha már úgy döntöttél, hogy bedobsz a mély vízbe, nem fogok belefulladni.

- Csináld csak te magad - vigyorgott a hórihorgas férfi, elmaradhatatlan szivarját rágva.

Cliff egy kerek hétig volt távol, és ez alatt az idő alatt úgy érezte, majdnem annyit tudott intézni, mint ha Mark lett volna ott a helyében. Talán életében először foglalkozott komolyabban egy üzlet megkötésével, és amikor végre összegezték a dolgokat Alec MacGuire-vel, a *Caterpillar* kereskedelmi igazgatójával, elégtételt érzett. Annál is inkább, mert MacGuire egyáltalán nem volt egy könnyen kezelhető ember. Oroszlánként védte a saját érdekeit, és erélyesen próbálta meggyőzni Cliffet arról, hogy egy régebbi kiadású gép is ugyanolyan jó szolgálatot tehet, mint a legmodernebb. Cliff viszont nem engedett, és a végén megegyezésre jutottak. Az utolsó este MacGuire meghívta Cliffet egy vacsorára, és most már egészen más hangnemben beszélgettek.

- Megvallom őszintén - mosolygott a középkorú, kissé elhízott férfi a szemüvege mögül - azt hittem, könnyű dolgom lesz magával. Tévedtem, és egyáltalán nem bánom a tévedésemet. Tulajdonképpen öröm olyasvalakivel tárgyalni, aki tudja, mit akar, és nem hagyja eltéríteni magát az eredeti szándékától. Nálunk hagyomány az üzletkötésnek ez a módja, és ne higgye, hogy ezáltal át akarjuk verni a megrendelőt. Csak megpróbáljuk a magunk érdekeit védeni.

- Megértem, Alec - felelte Cliff - de engem ugyanaz motivált. Ha most beszerezzük a megfelelő gépeket, nem valószínű, hogy a közeljövőben újabb megrendelésre kerülne sor. A szervízelés éppen elegendő, de akkor már azt akarom, hogy a gépparkom a lehető legmodernebb és legsokoldalúbb legyen. Hogy minden jelenlegi vagy jövőbeli igényemet kielégíthesse anélkül, hogy két vagy öt év múlva újabb fejtörést okozna. Ha a kapcsolatunk

---

[236] Traktorokat, különféle céljárműveket és anyagmozgatásra alkalmas gépeket gyártó amerikai nagyvállalat

[237] A fent említett cég rövidített neve

megmarad, márpedig feltételezem, hogy megmarad, akkor úgyis korszerűsítünk majd, de azt fokozatosan.

- Igaza van, Cliff. Ezért is mondtam, hogy értékelem, ha valaki tud távlatokban gondolkodni, és minden lépését megtervezi. Higgye el nekem, ritka adottság ez. Mondja - hunyorgott vidáman - nem csörgedezik a maga ereiben zsidó vér?

- De bizony! - nevette el magát Cliff. - És emellett az üzlettársam és barátom színzsidó. Tőle tanultam meg mindazt, amit magam nem tudtam az üzletről azelőtt.

- Aha, így már tökéletesen érthető minden - nyugtázta MacGuire.

Az első anyagmozgató gépek már egy héttel a tárgyalás után megérkeztek Moon Lake-be, és a további szállítmányokra sem kellett sokáig várni. A *Cat* arról is gondoskodott, hogy egy hat tagú műszaki csoportot küldjön Utahba, amely csoport tagjai egyrészt üzembe helyezték a gépeket, másrészt kioktatták a kezelő személyzetet a használatukra. A további szervizmunkát a cég Salt Lake City-i kirendeltsége vállalta magára. Mire lényegében megindult az atlantai szállítások sorozata, minden gördülékenyen működött, mint egy jól megolajozott gépezet, és Cliff nagyon büszke volt sajátmagára, amiért ilyen jól „vizsgázott". Mark nem győzött tréfálkozni vele, és közben elégedetten figyelte a barátját. Jól tette, hogy így intézte a dolgot; a sikerélmény kiszakította Cliffet az apátiájából.

A repülőtéren ismét nagyüzem volt, heti hét napot repültek a pilóták, és felváltva, turnusokban kapták meg az őket megillető két szabadnapot. Cliff maga is sokat repült, csak ahhoz ragaszkodott, hogy a hétvégéit a gyerekeivel tölthesse, és továbbra is kijárjon a megszokott ütemben a Remetelakhoz. Lassan, nagyon lassan kezdett ráébredni, hogy a gyász már nem annyira fájdalmas, mint eleinte volt. Lassan négy év telt el azóta, és Jessica emléke inkább nosztalgiával töltötte el, mint fájdalommal.

Gyakran ácsorgott órák hosszat a sír előtt, vagy leült mellé egy szikladarabra, és ilyenkor gondolatban beszélgetett Jessicával. Még mindig nem hitt a lélekvándorlásban, sem a túlvilágban, de elvesztett felesége közelében hajlamos volt arra, hogy úgy érezze, az asszony lelke még mindig ott lebeg körülötte, és minden lépését figyeli. Ilyenkor, ha magányosan üldögélt a sír mellett, megengedte magának, hogy könnyezzen. Érezte, tudta, hogy a könnyek jelentik azt a biztonsági szelepet, amelyen keresztül a lelke megszabadul a feszültségtől, és eljutott arra a pontra is, hogy egy-egy ilyen átkönnyezett alkony után már nyugodtan és mélyen tudott aludni a kis ház magányában. Itt töltött ideje nagy részében Cliff azon töprengett, vajon hogyan folytatódott volna az életük, ha Jessicát nem éri az a végzetes baleset. Nehéz volt elképzelnie a folytatást, mert a kegyetlen valóság mindig visszarántotta a földre, és egy idő után felhagyott ezekkel a gondolatokkal. Inkább a gyerekekre összpontosított, akik most már eléggé nagyok voltak, és kiforrófélben lévő jellemüket már csak nagyon rövid ideig lehetett alakítani.

Henry volt a legérettebb közöttük, és nem csak korban. A gondolkodása néha egy harminc éves férfit is megszégyenített volna, logikusan és mindenre odafigyelve ítélt és tervezett. Már nagyon korán elhatározta, hogy jogász lesz. Szeretett olvasni, tájékozódni a nagyvilág eseményeiben, és Cliff néha elcsodálkozott azon, ha Henry Markkal és Gloriával beszélgetett, vitatkozott. Az asszony meg is jegyezte egyszer, hogy a fiú rendkívül intelligens, és ha ellen tud állni az ilyen korú fiatalokat fenyegető túlkapásoknak, akkor kiegyensúlyozott, komoly felnőtt lesz belőle. Húsz éves volt, az érettségi után egy évig otthon maradt, és Cliffnek segített, ahol csak tudott, hogy össze tudja szedni a szükséges pénzt a tanulmányaihoz. Büszke fiatalember volt, hallani sem akart arról, hogy az apja fizesse a tandíját. Tavaly sikeresen felvételizett a *UCLA* jogi fakultására, és mostanában csak nagyon ritkán jött haza. Szinte állandóan Los

Angelesben tartózkodott. A tanulás mellett korrepetálást vállalt, és mivel spanyolul is jól beszélt, nagy segítségére volt a Mexikóból ösztöndíjjal érkezett diákoknak.

Más téren ugyan, de George szakasztott mása volt a bátyjának. Ugyanúgy már gyermekkorától kezdve tudta, hogy mi akar lenni, mint Henry, de ő a repülést választotta hivatásául. Cliff kissé bosszankodott ugyan, amikor George kijelentette, hogy hivatásos pilóta akar lenni, de aztán megnyugodott, amikor megtudta, hogy kisebbik fia egyúttal mérnöki tanulmányokat is akar folytatni. Az alapfokú pilótavizsgája megvolt, és a légierő elfogadta a jelentkezését. Ugyanakkor pedig feliratkozott az *MIT*[238] repülőmérnöki szakára, amelyet levelezőként kívánt elvégezni. Jelenlegi állomáshelye San Diego volt, és rendszerint a bátyjával együtt érkezett haza látogatóba.

Janice, a nagyobbik lány nem ostromolt semmilyen nagy célt. Még egy éve volt hátra az érettségiig, de egyáltalán nem nyilatkozott, mi a célja az életben. Ezzel szemben, amikor csak tehette, kint őgyelgett a repülőtéren, és nagyon hamar beletanult az adminisztráció minden rejtelmébe. A nyári szünidőkben, de néha télen, vagy tavasszal is, komoly munkát végzett, és amikor Cliff egyszer megkérdezte, mit akar majd csinálni felnőttként, a lány teljesen magától értetődően válaszolt.

- Neked akarok segíteni, apa. Mark bácsi már öreg, nem sokáig tudja folytatni a mostani munkáját. Nekem meg tetszik mindez. Hadd csináljam.

És Cliff hagyta.

Maggie, a család „hercegnője” még csak tizenöt éves volt. Korához képest fejlett, gyönyörű fiatal lány volt, és Cliff néha aggodalommal figyelte, amint a nála sokkal idősebb fiúk méhekként rajzanak az édesanyja vonásait és természetét öröklött lány körül. Féltette Maggie-t, nehogy rossz társaságba keveredjen, és ezzel elrontsa az egész életét. De a lányt nem kellett félteni. Soha senkit nem engedett annyira közel magához, hogy abból bármilyen helyrehozhatatlan bonyodalom adódott volna. Egyszerűen élvezte az életet, és imádott a nagyanyjával a konyhában mesterkedni, vagy vásárolni. Barbara valósággal rajongott legkisebb unokájáért, és igyekezett mindenre megtanítani, amit csak tudott.

Cliff roppant büszke volt a gyermekeire. Úgy érezte, bennük valósulhat meg mindaz, ami neki nem sikerült az életben, amiről hanyagsága vagy balszerencséje miatt le kellett mondania. Nem volt az a fajta apa, aki állandóan prédikációkkal untatja a gyermekeit, de azért nem is engedte túlságosan szabadjára őket. És a gyerekek, csodák csodájára, megérezték, hol van az az alig észrevehető határ, amelyet semmi szín alatt nem szabad túllépniük. Ezzel a tulajdonságával Cliff elnyerte mind Barbara, a tapasztalt pedagógus, mind pedig Gloria, a nem kevésbé gyakorlott pszichológus elismerését. Pedig, amit tett, azt nem tudatosan tette. Egyszerűen az ösztöneire hallgatott. És azok nem csalták meg.

Barbara azt tervezte, hogy ezen a hétvégén leutazik Salt Lake Citybe, és meglátogatja Millie-t. Jószerivel arra sem emlékezett, mikor járt nála utoljára, és ha nem beszéltek volna telefonon minden héten, teljesen megszakadt volna a kapcsolata az anyatársával. Éppen a legutóbbi telefonbeszélgetés volt az, ami aggasztotta az asszonyt. Millie Farnsworth hangja elhaló és erőtlen volt, és Barbara hiába faggatta, hogy mi a baja, ő csak bizonygatta, hogy semmi az égvilágon.

---

[238] Massachusetts Institute of Technology, az Egyesült Államok egyik legrangosabb műszaki főiskolája

- Egyszerűen kimerült vagyok, Barbara - mondta nem túl határozottan Millie. - Azt hiszem, kissé túlhajtottam magam az elmúlt pár évben. Három könyvem jelent meg, írtam két forgatókönyvet, és belekezdtem egy színdarabba is. Túl nagy fába vágtam a fejszémet. Nem egy ilyen öregasszonynak való ez a hajsza, mint amilyen én vagyok.

- Ugyan már, ne tréfálj - felelte Barbara. - Fél évvel vagy csak idősebb nálam, és én még egyáltalán nem érzem magam öregnek. No nem baj, pénteken délután lemegyek hozzád, ha nem zavarlak.

- Egyáltalán nem zavarsz, Barbara - mondta Millie. - Várlak.

Pénteken délben az asszony beült a kocsijába Maggie-vel együtt. A kislány nagyon szerette a másik nagymamát is, az meg egyenesen imádta a lányt, aki annyira emlékeztette Jessicára. Néha, szórakozottságában, elfelejtette a valódi nevén szólítani, és ilyenkor Jessnek nevezte, amin a lány eleinte csodálkozott, aztán szórakoztatta a dolog. Most is alig várta, hogy megérkezzenek végre a mormon fővárosba, de Barbara gondterhelt arcát látva, kissé megszeppent.

- Mondd, nagyi - kezdte félénken - gondolod, hogy a másik nagyinak valami baja van?

- Nem tudom - felelte az idős asszony. - De a sejtelmeim nem szoktak hazudni. Majd nemsokára meglátjuk.

- És most mit sejtesz? - kérdezte aggodalmasan a lány.

- Mondom, hogy nem tudom, Maggie. Várj türelemmel.

Majdnem este volt, mire megérkeztek Salt Lake Citybe. Nemrég állhatott el az az eső, amelynek a felhőit még a fennsíkról látták, és aminek a látványától Maggie teljesen odalett. Imádott fényképezni, és szinte sehová sem ment el otthonról úgy, hogy magával ne vitte volna a Nikonját. Most is egész úton a kezében szorongatta a gépet, és ha valami érdekeset pillantott meg, csendesen kérte a nagyanyját, hogy lassítson le, vagy álljon meg.

Az utcák aszfaltja még nedves volt, és furcsán gőzölgött a lemenő nap utolsó sugarainál. Az egyre sötétedő, mélykék égen már csak néhány szürke felhőfoszlány úszott, amúgy pedig békés volt minden. Átvágtak a városon, és hamarosan megérkeztek a ház elé. Millie a bejárati ajtóban várta őket, kezét a szeme elé emelte ellenzőként, hogy a lemenő nap sugarai el ne vakítsák. Barbara első pillantásra is észrevette, hogy anyatársa lefogyott, a bőre pedig pergamenszerűen sápadt volt és a csontjaira tapadt. A tartása még egyenes volt, a ruhája rendezett, a haja hófehér, de egész lényéből valami aggasztó kisugárzás áradt.

- De jó, hogy itt vagytok végre! - mosolyodott el az asszony, és kitárta a karját. Először Barbarát ölelte meg, aztán az unokáját ragadta vállon, és kinyújtott karral tartotta maga előtt. Gyönyörködött benne. - Jó utatok volt? Gyertek be, ne ácsorogjunk itt, az udvaron.

Sarkon fordult, és elindult befelé, a lakásba. Barbara nem tudta nem észrevenni, hogy Millie Farnsworth járása mennyire bizonytalan, ingatag, mintha szédülne. Kétszer is meg kellett támasztania a kezét a tapétázott falon, mire beértek. Maggie is észrevette ezt, és zavartan nézett össze a nagyanyjával. Követték Millie-t a takarosan, bár kissé régimódian berendezett nappaliba, ahol a két egyedüli modern tárgy egy színes televízió és a számítógép volt.

Maggie, akit minden érdekelt, ami a modern világhoz tartozott, rövid terefere után otthagyta a két nagymamát, és letelepedett a számítógép elé. Játszani kezdett, aztán megnyitotta az Internetet, és azon böngészett, mialatt a két idős asszony csendesen beszélgetett az ablak melletti két fotelben ülve.

- Mondd, Millie - kezdte halkan Barbara - el tudnád mondani, mi bajod? Látszik rajtad, úgyhogy ne tagadd. És ne kíméleteskedj, mert számomra megnyugtatóbb, ha tudom, mi van veled.

A fehér hajú asszony mélán nézett Barbarára, és hosszú ideig nem szólalt meg. Aztán, ugyanolyan csendesen, mint Barbara, beszélni kezdett. A hangja nyugodt volt, de szomorú.

- Beteg vagyok, Barbara. Nagyon beteg.

- Ez látszik rajtad, és a telefonban is érzékeltem a hangodon - mondta Barbara. - De mi a baj? Tudod? Voltál orvosnál?

- Igen, voltam - mondta Millie. - És tudom, mi a bajom. Rákom van. Gyógyíthatatlan. Az orvosom nem kertelt, kereken megmondta, hogy mire számíthatok. Igaz, hogy én kértem erre. Legföljebb fél évem van hátra.

Barbara szeme elkerekedett a rémülettől, de Millie teljesen nyugodtan folytatta.

- Ne hidd, hogy pánikba estem. Tudom, hogy végem lesz hamarosan. Eleget éltem. Eleget alkottam. Amióta Philo nincs, és Jessica is elment, annyira magányos vagyok, hogy számomra a halál már megváltás lesz. Nem, ne ellenkezz, tudom, hogy mit akarsz mondani. Hogy esetleg lehet reményem, hiszen az orvostudomány nagyon sokat fejlődött. Lehet, hogy így is van, de engem nem érdekel. - Elhallgatott, és szürke szemeit Barbarán nyugtatta. Csak néhány hosszú perc után folytatta a beszédet. - Én nem akarom, hogy meghosszabbítsák az életemet. Semmilyen mesterséges úton. Ami kiszabatott nekem, azt elviselem. Az egyetlen, amit elfogadok, az a morfium, hogy ne legyenek erős fájdalmaim. Egyedül élek, nincs, aki segítsen rajtam, kórházba pedig nem akarok menni. Amíg el tudom látni magam, addig legalábbis nem. És utána is megfontolom, mert úgy sincs, aki gondomat viselné.

Barbara megrettenve hallgatta anyatársa szavait, és teljesen át tudta érezni azoknak a súlyát. Ő maga is gyakran gondolt arra, mihez kezdene, ha valamilyen súlyos, végzetes betegség kerítené hatalmába, de azt sohasem tudta átérezni, mit jelent a teljes magány, amivel Millie küzdött. Neki ott volt Cliff, ott voltak a lányok, ott volt Alice is, aki rendszeresen átjárt hozzá. De Millie-nek tényleg nem volt az égvilágon senkije, legalábbis nem elérhető távolságban. Wisconsinban élt ugyan egy unokahúga, de a fiatalasszonynak is megvolt a maga gondja-baja. Két kisgyermeke volt, a férje pedig munkanélküli lett nemrégiben. Millie sokkal büszkébb és önállóbb volt annál, semhogy odautazott volna. Annál is inkább, mert mint Barbarának is mondta, senkinek sem akart a terhére lenni a végső időszakban.

- Valamit meg akartam beszélni veled, Barbara - folytatta Millie. - Valami nagyon fontosat.

- Mondd, hallgatlak - felelt Barbara még mindig megrendülten. - Amiben csak tudok, segítek neked.

- Nem segítségről van szó, hanem teljesen másról - mondta Millie, és felállt a fotelből. A könyvszekrényhez lépett, kihúzott egy fiókot, és abból kivett egy vékony, sötétzöld dossziét. Letette kettőjük közé a kisasztalra, és kinyitotta. - Erről beszélek, Barbara. Itt vannak ennek a háznak az iratai: adásvételi szerződés, telekkönyvi kivonat, minden. És ez a lap - mutatta - a végrendeletem. Rád akarom bízni. Eredetileg Philóval együtt úgy gondoltuk, hogy a ház majd Jessicáé lesz, hiszen ő volt az egyetlen gyermekünk. Ő örökölte volna. De ő meghalt, és Philo sincs már mellettem. Azt szeretném, ha az unokáim örökölnék a házat és a telket. Rájuk bízom, mihez kezdenek vele. Ha el akarják adni, és meg akarnak osztozni a pénzen, ám legyen. Ha valamelyikük itt akarna élni, annak sincs semmilyen akadálya. Henry majd elvégzi a jogot, és ha itt akar letelepedni Utahban, és joggyakorlatot folytatni, akkor lesz hol laknia. Vagy a lányok, ha nem akarnak majd Moon Lake-ben maradni felnőtt asszonyokként. Minden

lehetőség nyitva áll. Tőled, Barbara, csak annyit kérek, hogy gondoskodj a végrendeletem érvényesítéséről. Az ügyvédem láttamozta, és jóváhagyta. A közjegyző is hitelesítette, úgyhogy jogilag teljes mértékben érvényes.

Barbara komolyan nézett anyatársára. Most már teljesen megértette. Torkát ugyan még szorongatta a tehetetlenség kitörni akaró zokogása, de erőt vett magán. Úgy érezte, ha ez a súlyosan beteg asszony ennyire józanul, megfontoltan tud szembenézni a sorsával, akkor ő sem mutatkozhat gyengébbnek nála. Némán bólintott, aztán nagyon csendesen hozzátette:

- Számíthatsz rám, Millie. Mindenben. És kérlek, ha mégis úgy éreznéd majd, hogy elkél a segítségem, ne habozz, hanem szólj. Ez nem feltétele a végrendeleted teljesítésének, hanem csak baráti, rokoni kérés részemről. Megígéred?

- EZT megígérem neked, Barbara - hagyta rá Millie. - Mármint hogy ha ÚGY érzem, hogy kell a segítség. De addig nem szólok. Magam akarok intézni mindent, amíg bírom. Utána meg már úgyis mindegy.

Barbara és Maggie szombat délutánig maradtak Salt Lake Cityben Farnsworthnénál. Másnap már az asszonyon sem látszott annyira a közelgő vég, mint egy nappal azelőtt, és Maggie, aki sok mindennel elfoglalta magát időközben, nem is sejtette, hogy két nagyanyja miről is suttogott annyit. A lánynak még nem sok alkalma volt találkozni az élet kegyetlenségével, és anyja halálát is könnyebben élte meg, mint nagyobb testvérei. Mialatt a két nagymama az ebédet készítette, és most már vidámabb dolgokról csevegett, addig ő a computerrel szórakozott. Otthon nem sok alkalma nyílt erre, hiszen az otthoni gép elsősorban az apja munkaeszköze volt.

Amikor elbúcsúztak, és Barbara és Maggie beültek a kocsiba, Millie még utánuk szólt.

- Aztán gyertek el még máskor is, ha lehet.

- Eljövünk hamarosan - mosolygott Barbara a volán mögül, és begyújtotta a motort. - Amilyen hamar csak lehet. - Önmagában pedig tudta, hogy már nem sok alkalom lesz arra, hogy találkozzanak ebben az életben.

És a sejtése beigazolódott. Egy hónappal később Millie-t mégis beszállították a kórházba, és akkor látta legeslegutoljára. Az asszony már csak önmaga valószerűtlen árnyéka volt, mint egy rosszul kinagyított fényképfelvétel. Két nappal később pedig Millicent Farnsworth, a sikeres írónő örökre eltávozott az élők sorából.

Eric Waltham egyre inkább úgy érezte, hogy végleg kicsúszik a lába alól a talaj. Sem az üzleti, sem a magánélete nem úgy alakult, ahogyan eleinte tervezte. Amióta Dolores és a lányok elköltöztek otthonról, és a maguk életét élték, nemigen találkozott velük. A lányokkal még csak-csak, de a felesége mereven elzárkózott attól, hogy négyszemközt maradjon vele. Amikor néha eljött hozzá, hogy hétvégére magával vigye a lányokat, csak a legszükségesebbeket beszélték meg, és azt is annyira semleges hangnemben, mintha vadidegenek lettek volna. Mintha nem éltek volna egymás mellett annyi esztendőn keresztül.

Az ügyvéd nagyon is tisztában volt vele, hogy mikor és hol rontotta el az életét, de csökönyösen ragaszkodott a kifelé mutató látszathoz, és nyíltan sohasem akarta beismerni, hogy önmagának köszönheti ezt a hanyatlást. Az üzleti kapcsolatai ellaposodtak, eddigi legjobb kliensei lassan elmaradoztak tőle, és alig kapott újabb megbízásokat. Mintha bélpoklos lett volna, észre kellett vennie, hogy az emberek elfordulnak tőle, és kerülik a vele való kapcsolatot. Eleinte berzenkedett ez ellen, és Dolorest vádolta azzal, hogy az asszony

terjeszthetett róla széltében-hosszában rosszat, pusztán bosszúból. Pedig Doloresnek esze ágában sem volt ilyesmit tenni. Sokkal szemérmesebb volt annál, semhogy kiteregesse a családi szennyest, és idegeneknek betekintést engedjen a kálváriája valódi okába. Még a legjobb, legbizalmasabb barátjának, Andrew Lloydnak sem mondta el, miért hagyta ott a férjét.

- Kiderült, ennyi év után, hogy nem illünk egymáshoz - ütötte el félmagyarázattal a férfi érdeklődését. - Megesett már előttünk másokkal is, nem mi vagyunk az első fecskék.

- Ne beszélj félre, Dolores - hitetlenkedett Andrew. - Azt akarod mondani, hogy ennyire egyszerű a dolog? Alig tudom elhinni.

- Miért? - bámult rá a nő. - Miért annyira furcsa számodra, ha két felnőtt egyszer csak rájön, hogy nincs tovább? Úgy teszel, mintha soha senki előttünk nem adta volna be a válópert.

- Éppen ez az, ami megbolondít - felelte komolyan a férfi. - Dolores, lehet, hogy te el sem hiszed, de jobban ismerlek már, mint gondolnád. Te katolikus vagy, és mélyen vallásos. Számodra a válás bűn, ellenkezik az elveiddel, a neveltetéseddel. Közted és Eric között olyasminek kellett történnie, ami téged arra késztetett, hogy az elveid, a meggyőződésed ellen cselekedj. Ne ijedj meg, nem firtatom. Nem foglak faggatni, bár nagyon érdekel a dolog. Ha egyszer majd méltónak találsz arra, hogy megoszd velem a titkodat, itt leszek. De nem akarom, hogy bármiféle kényszert érezz, vagy lekötelezettséget. Mellettem szabad vagy, a magad ura. Érted? - Pár pillanatig habozott, hogy vajon kimondhatja-e azt, ami régóta nyomta a lelkét. Úgy döntött, hogy nincs vesztenivalója. A kettőjük kapcsolata a feltétlen bizalmon és barátságon alapult. - Szeretlek, Dolores. Emiatt érzem kirekesztettnek magam, ha nem mondod el, mi bánt. De még a vallomásomnak sem szabad befolyásolnia téged.

Dolores könnyes szemmel nézett a férfira. Nem nagyon tudta, mit feleljen neki. Őszintén szerette Andrewt, de inkább mint barátot. Az, hogy néha, nagyon ritkán, lefeküdt vele, még nem jelentett szerelmet. Mindkettőjüknek szükségük volt erre, a test megkövetelte azt, ami megillette. De ahhoz, hogy szerelmes legyen a férfiba, sokkal jobban kellett volna ismernie. A kettőjük kapcsolata nem volt új, de nem is annyira régi, hogy határozni tudott volna. És mindezeken felül, Doloresben egyfajta gátlás dolgozott erősen. Még a látszatát is el akarta kerülni annak, hogy akár Lloyd, akár a környezete arra gondolhasson: a bonyodalmak előli menekülésében ráakaszkodott a férfira gyerekestől-mindenestől. Pedig a lányok is kedvelték a férfit, szívesen töltötték vele és anyjukkal a hétvégéiket.

- Én is szeretlek, Andrew. Tudod, hogy így van. De egyelőre nem mondhatok neked ennél többet. Légy türelmes velem, ne kényszeríts olyasmire, aminek a megtételére még nem készültem fel. - Zavartan rebbent a szeme. - Te olvastad az imént a fejemre, hogy katolikus vagyok. Igaz. Éppen emiatt tartom kissé bűnösnek a kapcsolatunkat is. Te is tudod, hogy hivatalosan még Walthamné vagyok. És még ha én is hagytam ott a férjemet, mindegy, milyen okból, Isten szemében bűnös asszony vagyok, mert amit veled együtt véghezviszek, az nem más, mint házasságtörés. - Már nem tudta visszatartani a zokogását, és tehetetlenül borult Andrew vállára. - Ó… Annyira szerencsétlen vagyok… Segíts rajtam, Andrew! Könyörgök, segíts! Ha Eric megtudja, hogyan élek, meg fogja makacsolni magát, és sohasem fog bele-egyezni a válásba! Te még nem ismered, mennyire kegyetlen gazember…

Az ügyvédnek azonban a jelen pillanatban a legkisebb gondja is nagyobb volt annál, semhogy a felesége után nyomozzon, annak az életét firtassa. Mintha nem lett volna elegendő az üzleti kudarc, ráadásul Cynthia is faképnél hagyta. Helyesebben szólva, rövid úton kitette a szűrét, értésére adva, hogy talál magának sokkal fiatalabb és gazdagabb férfit is, ha akar. Eric elképedt azon az estén, amikor a nő kereken a szemébe mondta, hogy semmire sem tartja.

- Mit tartasz te magadról, Eric? - kérdezte kihívóan. - Mit gondolsz, ha a tükörbe nézel? Azt hiszed, egy Adonisz vagy, akinek a láttára minden nő elveszíti a fejét, és alig várja, hogy meghágd? Ugyan már! Öregedő, tehetetlen pasi vagy, aki már nem is nagyon képes kielégíteni egy igazi nőt! Azt hiszed, olyan nagy szám lefeküdni veled? Ne nevettess már!

- De hát… - hebegett az elképedt férfi - mindig azt mondtad nekem, hogy még senkivel sem volt annyira jó, mint velem. Vagy hazudtál? Már semmit sem értek, Cynthia.

A nő hátravetette a fejét, és a szemében kegyetlen szikra villant.

- Igenis, hazudtam neked, Eric! Mert azt hittem, majd feleségül veszel, és jól élhetek melletted. De te még ahhoz is gyáva vagy, hogy elválj a feleségedtől. Ahhoz sem vagy eléggé férfi, hogy szembenézz önmagaddal, és vállald, amit tettél, vagy szándékoztál tenni. Gondolod, hogy nekem ilyen férfi kell? Egy nyavalyát! Gyáva söpredék vagy, és okádnom kell tőled! Takarodj ki ebből a lakásból, ne is lássalak többet! És ne is merészelj telefonálni, vagy más módon zaklatni, mert feljelentelek a rendőrségen! Úgyis börtönben volna a helyed!

Eric Waltham nem ellenkezett. A nő szavai az elevenébe találtak, de még ez sem volt elég ahhoz, hogy megváltozzon. Dúlva-fúlva, átkozódva és fenyegetőzve ment el Cynthia lakásáról, és az első drugstore-ban a sárga földig leitta magát. Utána imbolyogva sétált két óra hosszat Salt Lake City utcáin, és nem volt képes megérteni, miért fordulnak el tőle undorodva azok az emberek, akiket megszólított. El akarta panaszolni a baját valakinek, de senki sem volt kíváncsi részeg gajdolására. Alig talált vissza arra a helyre, ahol a Mercedest hagyta, és amikor végre odaért, majdnem beletörte a kulcsot a zárba, mire ki tudta nyitni a kocsi ajtaját. Annyi józanság még volt benne, hogy indulás előtt körülnézzen, nincs-e a közelben rendőr, aki láthatta, mennyire tántorogva közelítette meg az autót. Utah állam törvényei az átlagosnál is szigorúbban büntették az ittas vezetést, és ezzel teljesen tisztában volt.

Még mindig óvatosan kémlelve gyújtotta be a motort, sebességbe tette a kocsit, és elindult. Szándékosan lassan hajtott, hogy ne tűnjön fel senkinek. Eddigi rosszkedve kezdett elpárologni, maga elé vigyorgott a sötét kocsiban, és bekapcsolta a rádiót. Zenét keresett, kinyitotta az ablakot is, hogy kiszellőzzön a fejéből az erős whisky gőze. Még nem tudta eldönteni, vajon hazamenjen-e, vagy másfelé induljon. Másnapra úgysem volt beütemezve semmilyen tárgyalása, akár szabadnapot is kivehetett. Úgysem fogja senki sem keresni az irodában.

Hirtelen elhatározással a Millcreek kórház felé kanyarodott. Halványan sejtette, hogy Dolores ma éjszakás lehet, és erős vágyat érzett arra, hogy beszéljen vele. Nem tudta volna megmondani, miért érzi ezt a kényszert. Hiszen az asszony kereken elutasította a legutóbbi közeledését is. Értésére adta, hogy csak valami eget rengető esemény tudná megváltoztatni azt az irtózatot, amit iránta érez. Eric pedig tisztában volt azzal, hogy képtelen hegyeket megmozgatni, gyökeresen megváltozni, és visszahódítani Dolorest. Túl messzire ment.

Gondolataiba mélyedve, csak későn vette észre a járőrkocsit, amely a mormon templom előtti téren vesztegelt. Időközben akaratlanul is felgyorsított, és már túllépte a városban megengedett maximális sebességet. A két rendőr már messziről észrevette a közeledő Mercedest, és az egyik kiállt az úttestre, kezét magasra emelve, hogy leállítsa. Eric Waltham hirtelen a fékbe taposott, de ezzel csak annyit ért el, hogy a nemrég fellocsolt aszfalton a kocsi megfarolt, és irányíthatatlanná vált. Oldalazva, nagy sebességgel közeledett az álló rendőrautó felé, és képtelen volt megváltoztatni az irányát.

Annyit még látott, hogy a kocsi mellett álló rendőr félreugrik, és ugrás közben az oldalán lévő fegyvertok felé nyúl. A másik rendőr is fedezéket keresett, átvágtatott az úttesten, és két parkoló kocsi közé ugrott. A Mercedes ebben a pillanatban vágódott a jobb oldalával a

rendőrautó farának. Üveg és fém csörömpölt, Eric, aki sohasem szerette használni a biztonsági övet, mellkasával a volánnak csapódott.

Nem vesztette el az eszméletét, de a bordái iszonyúan fájtak. Amint megállapodott a mozgás, és elhalt a csörömpölés, a hirtelen beállt csendben meghallotta, hogy a Mercedes motorja még mindig jár. Kikémlelt jobbra, de sehol sem látta a rendőrt, aki az imént a pisztolyát igyekezett előrántani. A másik rendőr rég eltűnt a látómezejéből, és lassan kitisztuló tudatával nem emlékezett, merre látta rohanni. Most csak egyetlen egy dologra gondolt: elmenekülni innen. Minél gyorsabban, minél messzebbre. Mindegy, hogy hová, csak el innen.

Sebességbe rántotta a kart, és a gázba taposott. A nehéz Mercedest nem érte komolyabb sérülés, kerekei épek voltak, és most vadul pörögve igyekeztek megkapaszkodni a nedves úttesten. Bőgő motorral vágódott ki az útra, imbolyogva csúszkált egy ideig jobbra-balra, amíg a köpenyek megfogták a talajt, és a kocsi egyenesbe került. Mire a tér sarkához ért, már majdnem hatvan mérföldes sebességgel száguldott.

Sikerült egérutat nyernie, és az izgalom hatására teljesen kijózanodott. Most már rémülten markolta a volánt, és igyekezett minél messzebbre kerülni a baleset helyszínétől. Lemondott róla, hogy Dolorest megkeresse a kórházban, csak egyetlen dologra tudott koncentrálni: a menekülésre. És arra, hogy valahol megszabaduljon a kocsitól. Tudta, hogy a rendőrségnek nem lesz nehéz dolga előkotorni a nyilvántartásból, kinek a tulajdona a Mercedes, csak abban bízott, hogy a két rendőr, aki az életét mentette, nem tudta leolvasni a rendszámát. Majd valahol elhagyja a kocsit, vagy, ami még jobb, eltünteti. Aztán fog egy taxit, és hazaviteti magát. Utána már bottal üthetik a nyomát.

Végül, nagy vargabetűt leírva, délnek vette az útját, és csakhamar kikerült a városból. Eddig még nem kezdték üldözni, és elvigyorodott arra a gondolatra, vajon hogyan átkozódhat a két zsaru az összetört járőrkocsi mellett. Kiért a dél felé tartó autósztrádára, és még jobban felgyorsított. Már készen volt a terve, hogyan szabadul meg a bűnjeltől: Pleasant Grove-nál le fog térni az útról, és a tóba dobja a Mercedest. Ott, a kisvárosban már nem lesz nehéz dolga taxit találni, és hazavergődni Springville-be. Sőt, még jobbat talált ki. Otthonról majd felhívja a rendőrséget, és bejelenti, hogy ellopták a kocsiját. A biztosítóját is értesíti, és ha sikerül átvernie, nem csak kártérítéshez jut, hanem cserekocsihoz is, így nem lesz helyhez kötve. Ördögi tervén felvidult, és most már teljesen józannak érezte magát. Egyetlen baja volt csak: pokolian megéhezett.

A Mercedes eltüntetése annyi időt sem vett igénybe, mint a tervezés. Senki sem ólálkodott a tóparton, és Eric nyugodtan véghez vihette, amit akart. Utána visszaballagott a kisvárosba, látszólag céltalanul őgyelgett a főutcán, és azzal is szerencséje volt, hogy hamarosan feltűnt egy portyázó, utasra vadászó taxi.

Már jócskán hajnalodott, amikor Eric végre bezárta maga mögött a lakás ajtaját. Készített magának egy rántottát, utána lezuhanyozott, és mire a nap felkelt a keleti hegyvonulatok fölött, már kényelmesen elhelyezkedve, az ágyában várta, hogy elnyomja az álom.

Cliff nagyon fáradtnak érezte magát. Két napig nem volt otthon, és alig várta már, hogy hazaérkezzen Moon Lake-be. Az utóbbi időben megint sántítani kezdett a *Dakota Wings Air Charter* működése, és egy év alatt nyolc pilóta hagyta el a vállalatot. Ő is, Mark is alaposan be voltak fogva ismét, ha nem akarták kiereszteni a kezükből a gyeplőt. Cliff talán hajlott volna rá, de idősebb barátja nem akarta hagyni, hogy a vállalat tönkremenjen, és eltűnjön a süllyesztőben.

- Nem azért dolgoztam ki a belem, hogy most minden elfolyjon az ujjaink közül - morogta Lubinsky. - És neked sem mindegy, azt hiszem. Vagy igen?

- Persze, hogy nem mindegy, Mark, de mi a jóistent csináljak? Klónoztassam magam, hogy több példányban legyek jelen, a reptéren is, meg mindenütt? Már arra sem emlékszem, mikor aludtam ki magam utoljára.

- Na tessék, most meg sajnáltatod magad - vonta össze a szemöldökét a társa. - Voltunk mi már ennél komolyabb slamasztikában is, és abból is kimásztunk. Szedd össze magad, különben megharagszom.

É Cliff igyekezett is összeszedni magát. Heti hat napot repült, többet, mint a többiek, és legalább addig sem kellett a saját sorsán töprengenie. Hagyta, hogy Mark rendezze a megrendeléseket, mint azelőtt is, de ahhoz továbbra is ragaszkodott, hogy minden második hónapban, holdtöltekor, szombat-vasárnap kint lehessen a Remetelakban. Ebből az egyből nem volt hajlandó engedni, bár Barbara is, Gloria is túlzottnak tartották a gyászát. Idestova hét éve volt már, hogy Jessica meghalt abban a balesetben, és a férfit mégsem tudta megvigasztalni semmi. Az sem nyugtatta meg, hogy időközben Mike Forrester börtönbe került, és jó ideig nem is fog kiszabadulni onnan. Nem volt hajlandó elmenni a tárgyalására sem, ahová tanúként idézték meg. Azzal indokolta meg, hogy Jessica életét már úgysem adhatja vissza senki az égvilágon, neki meg semmi kedve hozzá, hogy szemtől szembe lássa azt a gyilkost. Helyette Mark ment el Salt Lake Citybe, és elintézte azt is, hogy Cliffet ne bírságolják meg állampolgári kötelezettsége elmulasztása miatt. Az ilyesmit nagyon szigorúan vette Utah állam törvényhozása.

A Remetelakban töltött kínlódások mellett Cliffnek egyetlen szenvedélye maradt: a computer. Most már eléggé értett hozzá, és az eredeti gép helyett egy egész tucat vadonatúj *IBM*[239] szolgálta a repülőteret és a vállalatot. Ebből egy gép Mark lakásában volt elhelyezve, egy pedig Cliff szobájában, hogy bármikor be tudjon lépni a hálózatba, és ellenőrizni tudja, ami éppen érdekli. Fokozatosan ismerte ki a gép minden fortélyát, és egyre jobban érdekelte az is, ami nem tartozott szorosan a munkájához. Lassan megtette az első lépéseket az Interneten is, bár félve keresgélt rajta, mert mindenfelől azt hallotta, hogy néha vírusok kezdenek terjedni a világhálón, amelyek megbéníthatják a gépeket.

Maggie mutatta meg neki, mit jelent egy chat. A lánynak eléggé kiterjedt ismeretségi köre volt szerte az Egyesült Államokban, de külföldön is, akikkel rendszeresen levelezett, vagy beszélgetett.

- Apa, neked sem fog megártani, ha hozzád hasonló korú embereket ismersz meg. Próbálkozz, nem harap a gép.

- De ugye nem is robban, ha valamit rosszul nyomok meg? - kérdezte nevetve Cliff. - Nem szeretnék a levegőbe repülni, ahhoz itt vannak a gépeim.

- Jaj, apa, hogy lehetsz pilóta létedre ennyire gyáva és értetlen? - kacagta a lány. - Persze, hogy nem robban fel! Nem pokolgép ez! Csak bátorság. Bele fogsz jönni, mint kiskutya az ugatásba - idézte nagyanyja kedvenc mondását.

És Cliff ismerkedni kezdett az Internet nyújtotta lehetőségekkel. Mire ősz lett, már értett hozzá annyira, hogy ki tudta szűrni, melyek azok a honlapok, amelyeken nem érdemes keresgélnie, vagy melyek azok a csatornák, amelyeken ha megfeszül, akkor sem találhat

---

[239] International Business Machines, az Egyesült Államok vezető számítógépgyártó vállalata

korban és érdeklődésben hozzá illő beszélgető partnereket. Viszont, legnagyobb örömére, felfedezte, hogy szülei távoli hazájában, Magyarországon is ismerik már a világhálót, és óvatosan elkezdte keresni a magyar emberek társaságát.

Jól jött neki az is, hogy annak idején Barbara megtanította a magyar helyesírás egyáltalán nem könnyű szabályaira. Folyékonyan írt-olvasott magyarul, csak az zavarta néha, hogy a gépén nincsenek ékezetek. De azért nagy kedvvel beszélgetett néha órákig magyarországi nőkkel és férfiakkal, akik a társadalom legkülönbözőbb rétegeit képviselték. Újdonsült barátai között volt MALÉV-repülésirányító, akivel szakmai dolgokról társalgott, volt akadémikus, akivel alig találta meg a közös nyelvet, volt sporttanár, akit roppant módon érdekelt Moon Lake Resort, volt könyvelő, aki csak a számok világában érezte jól magát, volt újságíró, akit minden érdekelt, ami a tengeren túl történt. Cliff egyre inkább úgy érezte, hogy az ezredforduló közeledtével a világ mindinkább összeszűkül, elérhetővé válik, és a földrajzi távolságokat egyszerűen és gyorsan leküzdi a technika. Ez még mindig csodálattal töltötte el, hiszen ahhoz volt szokva, hogy órákig repüljön ég és föld között, ha egyik helyről el akart érni a másikra. Mennyivel könnyebb volt kapcsolatot teremteni távol élő emberekkel, érdeklődni, hogy vannak, mivel foglalkoznak, és ha nagyon kíváncsi volt valamire, csak megkeresni az adott vidék térképét, és kiböngészni róla a legapróbb települést is.

Rövidesen már állandó társasága volt az Interneten. És közben észrevett egy nagyon fontos mozzanatot, ami azelőtt elkerülte a figyelmét. A partnereinek a döntő többsége egyedülálló, magányos ember volt. Voltak özvegyek is, mint jómaga, és szép számmal voltak olyanok is, akiknek ilyen vagy olyan okból zátonyra futott a házassága, és inkább a válást választották, mint a további kínlódást egy minden tartalomtól megfosztott, meddő párkapcsolatban. Nők és férfiak vegyesen választották a könnyebbnek egyáltalán nem nevezhető utat, hiszen legtöbbjüknek még kiskorú gyermeke volt, akit sokkal nehezebb volt egyedül nevelni, mint ép családi keretek között. A túlzott anyagi jólét egyáltalán nem jellemezte sem Magyarországot, sem pedig Cliff partnereit. Maga az Internet eléggé drága szórakozás volt még Közép-Európában, de ugyanakkor úgy tűnt, megéri azoknak, akiket megismert.

Rendszerint alig várta már, hogy este legyen végre, és leülhessen a gép elé. Eleinte nehezen számította ki az időeltolódást Utah és Magyarország között, aztán később már egészen természetes volt, hogy amikor Moon Lake-ben közeledik az éjszaka, Magyarországon még javában dolgoznak az emberek. Partnerei között többségben voltak azok, akik még nem engedhették meg maguknak egy saját gép beszerzését, és ezek az emberek inkább a munkahelyükről léptek be a hálóra. Nem volt könnyű feladat kicselezni a főnökök árgus szemét, és gyakran megesett, hogy Cliff hirtelen ott maradt egyes egyedül, mert valahol az óceán túlsó partján a társának sürgősen ki kellett lépnie, ha nem akart veszekedést. Cliff természetesen megértette ezt, és nem vette zokon, ha az, akivel éppen beszélgetett, egyik pillanatról a másikra eltűnt, és nem válaszolt többé.

Egyik legkedvesebb új ismerőse egy miskolci nő volt, Kádár Erzsébet. Nagyon hamar össze-barátkoztak, és a nő elmondta neki, hogy tulajdonképpen nem is Miskolcon lakik, csak ott dolgozik. Hejőcsabán volt háza, onnan járt be minden nap a városba, ahol egy gimnázium adminisztrátora volt. Kisfia, a tizenhárom éves Lóránt szintén Miskolcra járt iskolába, és naponta elhaladtak a kis helyi repülőtér mellett. Amikor Erzsébet megtudta, hogy Cliff pilóta, elmesélte, hogy Lóránt is nagyon érdeklődik a repülőgépek iránt, mindene a repülés, és hogy elhatározta, ha nagy lesz, pilóta lesz ő is.

- Tudod, a fiam nagy előszeretettel gyűjti a repülőgépek fényképeit, már két teli albummal büszkélkedik - mesélte egy alkalommal Erzsébet. - És nagyon szeret barkácsolni is, amikor csak tehetem, veszek neki olyan összeragaszthatós kis műanyag modelleket, amiket aztán ő állít össze. Csak hát… Eléggé drága mulatság.

- Nem baj, majd én küldök neki, ha megadod a címedet - felelte Cliff. - Itt garasokba kerül az ilyesmi. És én megértem Lórántot, mert gyermekkoromban én is rajongtam a repülőgépekért. Ezen nőttem fel, az apám is pilóta volt. És a kisebbik fiam is az.

- Érdekes - írta Erzsébet. - Ez úgy hangzik, mint egy dinasztia.

Hónapokon keresztül leveleztek, beszélgettek a chaten, és Cliff egyre inkább érezte, hogy az asszony közel került hozzá lelkileg. Jessica halála óta sohasem érzett ehhez hasonlót. De félt attól, hogy őszintén bevallja, nem csak Erzsébetnek, de saját magának is, hogy lassacskán ez az érzés több, mint barátság. A távolság túl nagy volt ahhoz, hogy bízzon a tartósságban. Még akkor is így érzett, amikor egy alkalommal Erzsébet megkérdezte tőle, nem akar-e haza-látogatni.

- Nem tudom - írta akkor gondterhelten Cliff. - Sok a munkám. Nem szívesen hagyom itt, mert nincs, aki helyettem csinálja. És itt van a két lányom is, meg a nyolcvannégy éves anyám. Egyelőre nem merek távoli utazásokra gondolni. Talán majd egy-két év múlva.

- Kár - felelte kissé csalódottan Erzsébet. - Szerettelek volna személyesen is megismerni.

Már csak néhány nap volt hátra a huszadik századból. Dolores úgy érezte, ha sikerül átlépnie a következő évezredbe, azzal egy csapásra meg fog változni az egész élete. Hiába próbálta megmagyarázni önmagának, hogy maga a dátum semmit sem jelent, csupán egy egyezmé-nyesen elfogadott határt, amely előtt és után a napok ugyanolyan rendben követik egymást, mintha ez a dátum nem is létezne. Valamiféle határvonalat érzett közeledni, amelytől nagyon sokat remélt. Különösképpen amióta a lányai önállók lettek, és szakított Andrew-val, egyre nehezebben viselte el a magányt.

Az a szakítás sem volt tulajdonképpen szakítás, hiszen nem vesztek össze, még a véleményük is ugyanaz maradt az élet fontosabb kérdéseiről, mint azelőtt. Egyszerűen csak úgy érezték mindketten egy adott pillanatban, hogy ez a kapcsolat már nem tud fejlődni, új dimenzióba lépni. Sokkal jobban tisztelték egymást, semhogy erőltessék, és ezáltal traumát okozzanak a másiknak. Lassan elmaradoztak azok az éjszakák, amikor Dolores ott maradt Andrew-nál, és a férfi is egyre ritkábban felejtkezett nála éjszakára. Hétvégi közös programjaik is megritkultak, mind ritkábban mentek kirándulni.

- Azt hiszem, én nem vagyok alkalmas egy hosszú távú, tartós kapcsolatra - mondta nemrégiben Andrew. - Túl régóta élek egyedül, képtelen vagyok alkalmazkodni másokhoz. Nem kell ezért megharagudnod, Dolores. Vén legény vagyok már.

- Ugyan már - legyintett a nő - dehogyis vagy vén. És azt sem fogadom el, hogy benned van a hiba. Talán sokkal inkább bennem. Amióta külön élek Erictől, megszakadt bennem valami, már nem vagyok ugyanaz, aki azelőtt voltam. Tudod… Néha arra gondolok, hogy talán neki volt igaza bizonyos dolgokban. Hogy nem vagyok ugyanolyan nő, mint mások. Hogy kevesebbet érek másoknál. És ha így tekintem a dolgot, akkor talán az sem csoda, hogy azóta te vagy az első férfi, akivel tartósan együtt voltam. - Elmélázott egy pillanatra, nem merte folytatni, pedig tudta, hogy most van itt az igazság órája, és nem szabad visszatartani a szavakat. Ki kell mondani azokat. - Ha már így nézzük a dolgot, akkor én sem vagyok már

alkalmas tartós kapcsolatra. Házasságra meg még annyira sem. És különben is, hivatalosan még mindig Eric felesége vagyok.

Voltaképpen semmire sem jutottak, csak egy hallgatólagos megegyezésre. Ennek értelmében mindketten visszatértek előző életformájukhoz, nyitva hagyván az utat egy esetleges újabb összemelegedés előtt, amiben azonban egyikük sem bízott igazán. Lloyd volt az, akinek könnyebben ment a visszavonulás, hiszen azelőtt mindig magányosan élt. De Dolores igencsak megszenvedte a szakítást, és néha kegyetlenül kínlódott. Kifelé nem mutatta ugyan, de belül igenis érezte, hogy örökre elmúlt belőle a fiatalos lendület. Kétségbe vonta, hogy lesz-e valaha még alkalma valakit igazán szeretni.

Hogy nála fiatalabb munkatársnőit mentesítse, az asszony magára vállalta, hogy Karácsony után tíz napig egyhuzamban éjszakázik, beleértve a Szilvesztert is. Neki is sokkal könnyebb volt így elviselni az egyedüllétet, és szinte egész nap aludt. Étvágya sem nagyon volt, kissé lefogyott, a szeme alatt szürke karikák jelentek meg. Éjszakánként pedig, ha éppen nem volt dolga a műtőben, vagy a betegágyak mellett, akkor a nővérszoba computere előtt ült, és óvatosan, tapogatózva ismerkedett egy számára teljesen új világgal, aminek a neve Internet volt.

Kolléganői már eléggé gyakorlottak voltak ebben, de Dolores csak most tette meg az első lépéseket ebben a teljesen új környezetben, és még nagyon sok mindent nem értett. Nem mintha arra törekedett volna, hogy valaha is szakértője legyen a megabyte-oknak és más efféle elvont fogalmaknak, de a természetéből fakadóan minden érdekelte, ami új volt. Szerette érteni azt, amivel foglalkozik.

Eleinte csak kötésmintákra vadászott, vagy étel- és süteményrecepteket gyűjtött a hálón. Jó háziasszony volt, szerette rendben tartani a lakását, a ruhatárát, és ha a lányok ellátogattak hozzá, szerette jó falatokkal megvendégelni őket. De később rájött, hogy céltalanul keresi az efféle dolgokat. Ugyan miért kössön? Neki magának elég pulóvere volt télire, és lassacskán már türelme sem volt órák hosszat a kötőtűkkel bíbelődni. A főzést is hamar letudta, kevéssel is beérte, és egyáltalán nem volt torkos. Ha a napi kalóriamennyiségről volt szó, teljesen mindegy volt, hogy milyen alakban fogyasztja azt el. Ehelyett elkezdett érdeklődni a chatek iránt, amelyekről nagyon sokat hallott már a munkatársnőitől.

Az emberek mindig is érdekelték Dolorest. Szeretett belelátni a lelkükbe, segíteni nekik jó szóval, ha tehette. Arra nem vállalkozott, hogy tanácsokat osztogasson, nem érezte magát annyira okosnak, hogy ezt megtegye, de a véleményét kérték valamilyen problémában, azzal szívesen szolgált anélkül, hogy tévedhetetlennek mutatta vagy vallotta volna magát.

Egy ideje felfigyelt egy férfira, akinek a nevét nem jegyezte meg, de aki rendszeresen ott volt az egyik chaten, ahová ő is gyakran belépett. A szövegéről ítélve nem tudta megállapítani, kiféle-miféle lehet, csak azt tudta róla, hogy amerikai, és azt, hogy szellemes, néha jó humorú, egyébként azonban zárkózott ember. Néhány hét leforgása után már többé-kevésbé tudatosan kereste az ismeretlen nevét a listán, és ha nem látta ott, csalódott volt. Ha viszont sikerült összetalálkozniuk, és a beszélgetés is kialakult, akkor kellemes, üdítő órákat töltöttek együtt a monitor vibráló fényében.

Ma este azonban Dolores nem érzett semmiféle vonzást a netben. Egykedvűen végezte el az esti teendőit, és arra készült, hogy a nagyvizit után visszahúzódik a szobájába, és lepihen. Olvasni akart addig, amíg el nem nyomja az álom, utána pedig, ha reggelig nem lesz semmiféle előre nem látott baleset, akkor aludni akart. Bármennyire is úgy tartotta, hogy hozzá tud szokni az állandó éjszakai műszakhoz, a szervezete ellenkezni kezdett.

Már éppen végzett a dolgával, és a folyosón a nővérszoba felé tartott, amikor hangos szóváltásra figyelt fel. Veszekedés hangjait hallotta visszhangozva, de képtelen volt megállapítani, honnan jönnek, csak azt észlelte, hogy egyre közelebbről. Amint befordult a folyosó sarkán, megpillantotta Ericet, amint a biztonsági őrrel felesel. Doloresnek a földbe gyökerezett a lába a látványtól.

A valaha mindig elegáns, ápolt külsejű férfit mintha egy csatornából szalasztották volna. A ruhája gyűrött volt és foltos, a cipője csupa sár, az arcát pedig legalább egyhetes borosta éktelenítette. Egészében véve züllött, elhanyagolt ember benyomását tette. Nagyon régóta nem találkoztak, az asszony nem is tudta, mi történik mostanában a férjével. Látogatásokra már nem került sor, amióta a lányok nagykorúak lettek, és Eric teljesen eltűnt. Most, hogy itt, és ilyen körülmények között látta viszont, az asszonyt elfogta valamiféle lelkiismeretfurdalás. Mintha ő tehetett volna arról, hogy Eric ennyire leépült.

- Mit keresel te itt? - kérdezte bosszúsan, és közelebb lépett. A biztonsági őr elképedve nézett a csinos asszonyra.

- Ne haragudjon, Mrs. Waltham, nem tudtam, hogy ismeri ezt az alakot. Azt állítja, hogy a maga férje, és erőnek erejével beszélni akart magával.

- Akkor hagyja békén - felelte Dolores. - Tényleg a férjem.

- Na látja? - kiáltott győzelmesen a toprongyos ember, és az őr arca előtt hadonászott piszkos, ápolatlan körmű kezeivel. A leheletéből ítélve az utóbbi két hétben egyetlen napig sem lehetett józan. - Vegye tudomásul, hogy egy Eric Waltham sohasem hazudik!

- Jól van, gyere már innen - vonszolta magával az asszony egy félreeső sarok felé, és kényszerítette, hogy leüljön egy padra. - Minek arénázol itt? Ez kórház, nem kocsma. Mit akarsz itt, Eric?

A férfit mintha egyetlen szempillantás alatt kicserélték volna. Arcáról eltűnt a részegség jellegzetes kifejezése, a szemében pedig ravasz fény villant. Teljesen józan hangon válaszolt.

- Nézz rám, Dolores. Mit látsz?

- Egy kocsmatölteléket látok, Eric - felelte türelmetlenül az asszony. - Egy részeg csavargót, aki nem átallott betörni ide, ahol emberek akarnak meggyógyulni. Talán abbahagynád a találós kérdéseidet, és végre felelnél arra, amit kérdeztem. Mit akarsz tőlem?

- Szeretnék visszaköltözni hozzád - felelte Eric meglepően halkan, és hosszú idő óta először tűnt úgy Doloresnek, mintha valamiféle bűnbánatot vélne felfedezni a férjén. - Teljesen le vagyok égve. Nincs munkám, a házból kilakoltattak. Valóban csavargó vagyok. Senkim és semmim nincs, csak te.

Az asszony érezte, hogy lassan felforr benne az indulat. Akármilyen szelíd természetű volt is, ez az arcátlanság kihozta a sodrából.

- És ki kért meg arra, hogy úgy viselkedj velem? - kérdezte fojtott hangon, de rettentő mérgesen. - Elfelejtetted, hogy én költöztem el tőled? Elfelejtetted, hogy mi volt annak az előzménye? Elfelejtetted, hogy nem kellettem neked, egy sokkal fiatalabb nő miatt? Vagy talán azt felejtetted el, hogy egyes egyedül kellett ellátnom a lányaidat, amikor a legnehezebb volt, és még csak a válásba sem akartál beleegyezni? Mit képzelsz te magadról, Eric? Meddig akarod még feszíteni a húrt?

A férfi türelmesen végighallgatta a monológot, egyetlen mozdulatot sem tett, csak merőn nézett az asszony szemébe. Amikor látta, hogy Dolores abbahagyta, elég bátornak érezte magát, hogy szóljon, sőt úgy vette észre, hogy az asszony kétségbeesése miatt ő van jobb helyzetben.

- Minden igaz, kedvesem - mondta békítően.

- Nem vagyok a kedvesed, Eric! - kiáltotta Dolores. - MÁR nem vagyok az! Soha többé nem is leszek! - Idegesen kotorászott a köpenye zsebében a pénztárcája után, amit mindig magánál hordott. - Azt mondod, le vagy égve? Akkor nesze, fogd! Itt van száz, nem is, kétszáz dollár, tedd el, és takarodj ki innen, mert hívom a biztonságiakat, és kirúgatlak!

- Nem addig van az, Dolores - mondta szenvtelen hangon Eric, mintha nem is hallotta volna az asszony szavait. - A törvény előtt még a hitvesem vagy. Kötelességed segíteni rajtam. Nincs hol aludnom, tél van. Azt akarod, hogy megbetegedjek, elpusztuljak? Ennyire nem lehetsz szívtelen. Nem ilyennek ismertelek meg.

A nő tehetetlenül kapkodott levegő után. Amit ez az ember megengedett magának, az túlment minden határon. Ekkora pimaszsággal még sohasem került szembe. Csak nagyon nehezen nyerte vissza az önuralmát, de akkor úgy érezte, most azonnal megfojtja ezt a gengsztert, aki sajnos valóban a férje.

- Nincs veled szemben semmiféle kötelességem, Eric. Ezt egyszer és mindenkorra vésd az eszedbe. Tudomásul vettem, hogy nem akarsz elválni. Ám legyen. De abba a lakásba, ahol élek, a büdös életben nem fogod betenni a lábad, megértetted? És arról ne is álmodj, hogy valaha is visszafogadlak. Köztünk vége mindennek. Ezt jobb, ha nem felejted el többé. Most az egyszer segítek neked, tedd el azt a pénzt. Nesze, adok még száz dollárt, de többé sem látni nem akarlak, sem hallani nem akarok felőled.

- Hát pedig az nehéz lesz, kedvesem, merthogy egy városban élünk - felelte vigyorogva Eric. - Hegy a heggyel találkozik, azt mondják az indiánok. Akkor ember az emberrel is találkozhat.

- Hogy te milyen bölcs vagy - sziszegte gyűlölettel Dolores. - Megáll az eszem. A pofátlanságodról nem is beszélve. Hát jó. Te akartad. Ha még egyszer meglátlak itt, feljelentelek. A többi meg nem érdekel. Én ebből a városból nem költözöm el. Ha te akarsz, menj, amerre látsz. De ne kerülj a szemem elé még egyszer, mert nagyon megjárod. - Ezzel felállt a padról, és lerázta magáról a férfi kezét, aki vissza akarta tartani. - Tűnj el, de azonnal.

Elsietett a nővérszoba felé, és betapasztotta a fülét, hogy ne is hallja, ha Eric még mondana valamit ezek után. Ám a férfi csak állt, és nézett utána, az arcán pedig gonosz mosoly vibrált.

Dolores bezárta maga mögött az ajtót, és zokogni kezdett. Tehetetlennek, kisemmizettnek érezte magát, és azt sem tudta, mit fog tenni, ha Eric még egyszer megjelenik itt, és molesztálja. Azt nem hallhatta, hogy az ajtó túlsó oldalán a férfi, mielőtt távozik, megáll egy pillanatra, és a fülét a deszkára tapasztva, befelé fülel.

Nagyon nehezen tudott megnyugodni, de az olvasástól teljesen elment a kedve. Ehelyett bekapcsolta a computert, és amint a gép felfutott, szinte eszét vesztve kereste meg azt a chatet, ahol azzal az ismeretlen férfival szokott beszélgetni. Nagyon remélte, hogy most is ott találja.

Ott volt. Dolores majdnem felkiáltott örömében, amikor meglátta a nevét.

- Helló, azt hittem, ma már nem is látlak - írta a férfi.

- Nem sok híja volt - felelte Dolores. - Ma éjjel olvasni akartam, meg pihenni. De valaki felzaklatott, és úgy éreztem, ha nem találkozom veled, megőrülök. Csak egyet kérek ma tőled - folytatta magánbeszélgetésként úgy, hogy a többi résztvevő ne láthassa. Ezt a trükköt csak pár napja tanulta meg.

- És mi legyen az? - kérdezte a férfi ugyanúgy. Mindig elfogadta Dolores kéréseit, és az asszonynak nem is volt olyan sok kérése. - Mondd csak, megteszem.

A nő habozott pár pillanatig, mielőtt rászánta magát, hogy feltegye azt a kérdést, ami régóta izgatta.

- Csak annyit szeretnék, ha megmondanád, ki vagy. Úgy értem, az igazi nevedet. Ha nem túl nagy kérés.

Végtelennek tűnő pillanatokig kellett várnia, amíg megjelent a képernyőn a férfi válasza.

- Nem nagy kérés. Cliff vagyok. Clifford Mitchell, Moon Lake-ből.

- Köszönöm, Cliff - írta az asszony könnybe lábadó szemmel. - Szeretlek az őszinteségedért.

Negyedik rész

Fordulópont 2001 szeptember

Akkor még nem mertem reménykedni, pedig ha most visszagondolok, minden jel arra mutatott, hogy megváltozik az életem. Még mindig túlságosan elevenen élt bennem Jessica emléke. Féltem. Nagyon féltem, hogy Dolores is még egy lesz a kudarcok sorában. Sem őt, sem magamat nem akartam megbántani, inkább gyáván megtartottam a három lépés távolságot - ameddig lehetett. Dolores utólag mesélte, hogy akkor nagyon sajnált. Olyan voltam, szerinte, mint egy szégyenlős kisfiú, aki nem meri megmondani, mi bántja, aki fél bevallani, hogy mit érez. És azt is ő mondta, hogy akkor megérezte: a sajnálattal csak elriasztana. Ő is félt. Nagyon.

Van úgy, hogy két ember, egymástól teljesen függetlenül, szinte azonos megpróbáltatásokon megy keresztül. Nem mibenlétükben azonosak ezek a megpróbáltatások, hanem a lélekre gyakorolt hatásukban. Én özvegy maradtam, négy gyerekkel. Dolores szakított a férjével és az addigi életformájával, és három lányt kellett egyedül felnevelnie. Ha jól belegondolok, neki talán sokkal nehezebb volt, hiszen az ápolónői fizetése nem sokra futotta, és mellette nem állt valaki, aki a házi teendőknek eleget tegyen, mint anyám. És mégis egyenes gerinccel tudott szembenézni a bajokkal. Akkor is tiszteltem ezért a tulajdonságáért, és most is tisztelem érte.

Ismeretségünk legelején nagyon félénken és óvatosan közeledtünk egymáshoz. Volt úgy, nem is egyszer, hogy hosszú percekig nem írtunk egyetlen szót sem, aztán később kiderült, hogy mindketten csak meresztettük a szemünket a monitorra, és ébren álmodtunk. Megpróbáltuk elképzelni azt a másik emberi lényt, aki a vonal túlsó végén ül. Nehéz volt, majdnem lehetetlen. A leírt szó nem helyettesítheti sem a hangot, sem a tekintetet. És mégis BESZÉLTÜNK egymáshoz. Sok mindent elmondtunk, sok mindent feltártunk, és Dolores megszégyenítően nyílt volt, míg én, még mindig a félénkségembe kapaszkodva, sokáig nem mertem megmondani neki a nevemet sem. Amikor nyíltan megkért rá, elszégyelltem magam. Azt mondtam magamnak: „Cliff, ez a nő bízik benned. Te pedig az ujjad mögé bújsz, és még annyira sem érdemesíted, hogy elmondd neki, hogy hívnak, hol laksz. Ez nem eljárás."

Elcsodálkoztam, amikor ezek után elkezdte sorolni, mi mindent tud rólam. Kiderült, hogy olvasta anya könyvét, és elméletileg legalábbis, de jól ismerte a családunk egész történetét. Utólag bevallotta, hogy egy kicsit félt: valami imposztor lehetek esetleg, aki idegen tollakkal ékeskedik, és másnak adja ki magát, mint aki valójában. Megkérdeztem, mi győzte meg az ellenkezőjéről. „Semmi különös, csak a megérzésem" - felelte egyszerűen. „Te nem lehetsz csaló. Kizárt dolog."

Tavasz végéig óvakodtunk attól, hogy találkozzunk. Mindketten kerülgettük a témát, és pontosan tudtuk, hogy a másik is érzi ezt, de nem akartuk megtörni ezt a varázst. Talán attól tartottunk, hogy a másik csalódni fog. Nem tudom, az ilyesmit lehetetlen logikusan megmagyarázni. Május közepe táján egy este azt mondta, szabaddá tudja tenni a hétvégéjét, és szeretné, ha meglátogatnám. Megint felülkerekedett bennem a félsz, és arra kértem, adjon néhány nap haladékot, hogy gondolkozzam rajta. Máig sem tudom, mit gondolhatott akkor rólam. Sohasem mondta el. Ezt az egyet nem. De amikor pár nappal később azt mondtam, rendben, találkozzunk, örült, és egyáltalán nem volt sértődött.

Egyetlen kérésem volt csak: találkozzunk Salt Lake Cityben, de ne menjünk hozzá. Nem tudom, miért nem akartam. Azt ajánlottam, hogy menjünk egy motelbe, töltsük ott a hétvégét. Beleegyezett. Talán neki is könnyebb volt így. „Semleges pályán" közelebbről megismerni a másikat.

Azt a találkozást nem fogom elfelejteni. És azt sem tudnám megmondani, akkor kezdődött-e közöttünk a szerelem, vagy már sokkal előbb is bennünk lappangott. Egy dolog biztos: pontosan olyannak ismertem meg, amilyennek képzeltem. Ő restelkedve vallotta be utólag, már a motelszobában, hogy félt a találkozástól. Rettegett attól, hogy esetleg másra számítok, mint amit - helyesebben AKIT - megtalálok. Fölösleges volt ettől félnie, mert bennem is ugyanez dolgozott teljes erővel.

Mint két oktalan gyermek, úgy tettük meg az első lépéseket. Késő éjszakáig beszélgettünk, szinte egymás szájából kapkodtuk a szót, hiszen annyi mindent el kellett mondanunk egymásnak, amire az Interneten sohasem volt elég idő. Hajnali négy felé járt, és még mindig beszéltünk, az ágy tetején törökülésben ülve, és egymás kezét fogva. Ha most visszagondolok arra az éjszakára, azt sem tudnám megmondani, milyen színű volt a tapéta a szobában, vagy milyen volt alattunk az ágytakaró. Csak a szemére, a tekintetére emlékszem. Arra a nedvesen meleg csillogásra, ahogyan a tekintete az enyémbe kapcsolódott, mintha még két kéz kapaszkodna másik két kézbe. És a végén, amikor mindketten egyszerre éreztük, hogy már nem bírjuk tovább, legyűr a fáradtság, teljesen természetesen vetkőztünk le, minden szégyenérzet nélkül, és bújtunk be a kellemesen hűvös ágyba.

Nem szeretkeztünk azon az éjszakán. Csak öleltük, dédelgettük, álomba ringattuk egymást. De amikor felébredtünk, már mindketten éreztük, hogy egymáshoz tartozunk. Örökre.

Mark eleinte aggódva figyelte Cliff fokozatos változását. Túlságosan gyorsnak tartotta, de arról nem tudhatott, hogy a férfi és Dolores kapcsolata mióta csírázik titokban. Csak azt vette észre, ami látható volt: a barátja szinte egyik napról a másikra emelkedett ki az utóbbi kilenc év búskomorságából. Külsejében nem volt nagy a változás, de Cliff szeme egészen másként csillogott, a figyelme pedig újra mindenre kiterjedt. Érdekelni kezdte minden, ami fölött azelőtt elsiklott. Lubinskyt elképesztette ez a száznyolcvan fokos fordulat. Nem is rejtette véka alá a véleményét.

- Te aztán meg tudod lepni az embert, Cliff - jegyezte meg kajánul vigyorogva. - Kíváncsi vagyok arra a nőre, aki téged ennyire át tudott idomítani, méghozzá ilyen hamar. Bemutatod nekem is? - kacsintott Cliffre.

- Persze, hogy bemutatom, amint eljön az ideje - nevetett vissza Cliff. - De addig is légy türelemmel. Egyelőre még korai.

- Csak nem félsz attól, hogy lecsapom a kezedről azt a nőt? - tettette tréfásan a meglepettet Mark. - Ha ez a helyzet, akkor rossz helyen kopogtatsz.

- Még mit nem! Csak még én magam sem tudom, hányadán is állunk.

Cliff valóban nem tudta. Jó volt együtt lenni Doloresszel, és igyekezett is annyiszor szabaddá tenni magát, ahányszor csak lehetett, de valami aggasztotta ebben a kapcsolatban. Néha szüksége lett volna nagyobb közelségre. Lelki közelségre vágyott, és ez jelenleg még váratott magára. Persze, ha jobban utána gondolt, akkor megértette az okát is. Mindketten sérültek voltak lelkileg, és ha bíztak is a másikban, azért még félénken viselkedtek. Sok olyan gátlás munkált bennük, amelynek a legyőzéséhez egyelőre még nem futotta az erejükből. És volt egy körülmény, amely különösen zavarta Cliffet. Dolores még mindig nem akarta, hogy otthon, a lakásában látogassa meg. Igaz, ő sem hívta még meg a nőt magához. Úgy érezte, amíg csak idegen helyeken találkozgatnak titkon, addig nem is nyílhatnak meg lejesen egymás előtt.

A férfi már régóta játszott a gondolattal, hogy eladja a Remetelakot. Ennyi esztendő múltán is nyomasztotta, hogy ott, abban a kis házban annyira boldog volt Jessicával, és most ugyanott

annyira árvának, számkivetettnek érzi magát. Úgy gondolta, elég volt a gyászból, az önmarcangolásból. Ha valóban kell neki Dolores, akkor kell, hogy legyen benne annyi erő, hogy el tudjon szakadni a múltjától. Talán éppen ez az a láthatatlan akadály, amelyet át kell lépnie. Az asszony sohasem éreztette vele, hogy neheztelne az emlékeire. De ahányszor szóba került a múlt, Cliff mindig észrevett Doloresen egyfajta csendes, ki nem mondott keserűséget.

Ő maga is elcsodálkozott, amikor hirdetni kezdte a házat, és jelentkezett az első érdeklődő. Ez volt egyike azoknak a ritka alkalmaknak, amikor nem hétvégén ment ki a Remetelakhoz, és nem is éjszakázott ott. A reménybeli vevő alaposan megnézett mindent, látszott rajta, hogy ért hozzá, de ugyanakkor lerítt róla az is, hogy kemény ellenfél, és nem lesz könnyű megegyezni vele. Nem mintha Cliff túl sokat kért volna a házért. Kész volt olcsón eladni, csak amikor a vevő azt kezdte firtatni, kié az a sír a ház mellett, akkor eszmélt rá Cliff, hogy amit tervez, az egyenlő a hűtlenséggel. Hirtelen beléhasított a gondolat, hogy esetleg többé sohasem láthatja Jessica sírját. Ezt nem merte vállalni.

- Ne haragudjon, Mr. Harper - szólt hirtelen - meggondoltam magam. Mégsem adom el a házat.

Harper rábámult, és magában valószínűleg azt gondolta, hogy ez a férfi minden bizonnyal megháborodott. De nem szólt egy szót sem, csak vállat vont, és beszállt a kocsijába. Még csak meg sem kérdezte Cliffet, nem akarja-e, hogy visszavigye Moon Lake-be. Elporzott az erdei úton, és Cliff nem is látta többé.

Aznap alkonyatig ott maradt a Remetelaknál, és gondolkodott. Többször is körüljárta a házat, felidézte magában gyermekkora élményeit, azokat a napokat, amelyeket a szüleivel, Fürge Sassal és Jimmel töltött itt. Felidézte a meghitt éjszakákat Jessicával, és most már nem is bánta, hogy mégis megtartotta a házat. Estefelé telefonált Janice-nek, hogy jöjjön érte, és amíg a lányt várta, ismét a sírhoz ment. Megállt a fejfa mellett, és hosszan nézte.

- Meg kell bocsátanod nekem, Jess… - suttogta maga elé. - Szabadon kell engednünk egymást, kedvesem. Nem vagyok erős ember, és ha tovább hordom ezt a keresztet, belepusztulok… Van valaki, akinek talán fontos vagyok. Ha létezel valahol, akkor biztosan látod… Engedd, hogy őt szeressem, kérlek… Téged sem foglak elfelejteni soha, de élni szeretnék végre...

Akkor döntötte el, hogy legközelebb elhozza Dolorest a Remetelakba.

Augusztus második felében szinte semmi dolga nem akadt. A *Dakota Wings Air Charter* forgalma ismét megcsappant, és Cliff most már komolyan kezdett aggódni. Félt, hogy most az egyszer menthetetlenül kicsúszik a kezéből az irányítás, hiszen még Mark dörzsöltsége sem sokat segített. Csak abban reménykedett, hogy ez a hullámvölgy nem egyéb a szokásos nyár végi pangásnál, és az ősz majd ismét fellendíti a vállalatot. Janice is ezzel biztatta, és megsúgta az apjának, hogy George, amikor legutóbb otthon járt, elárulta neki, hogy ki akar lépni a légierő kötelékéből, és haza akar jönni.

- Neked akar segíteni, apa - mondta a lány komolyan. - Mark is megöregedett már, nem lehet elvárni tőle, hogy ugyanolyan energiával dolgozzon, mint azelőtt. És te sem vagy már fiatal.

- Ez igaz, kislányom - felelte töprengve Cliff - de ezért George-nak még nem kellene feladnia a biztos megélhetését. Ahogyan jelenleg áll a helyzet, ha ő hazajön, el kellene bocsájtanom valakit, mert így is alig tudom fizetni a embereimet. De hát George felnőtt, nem szólhatok bele a dolgába. És végtére is, a vállalat az övé is.

- Ne izgulj, apa, nem most azonnal akar leszerelni. Csak tervezgeti.

Augusztus legvégén végre befutott a megmentő megrendelés. Egy kaliforniai gépgyár keresett komoly és megbízható szállítóvállalatot, és az Interneten hirdetett pályázatot. Janice vette észre egy nap a hirdetést, és anélkül, hogy szólt volna az apjának, bejelentkezett. Nagyjából tisztában volt mindennel, amire szüksége lehetett, így árajánlatot is tett, aztán el is feledkezett az egészről. Csak akkor figyelt föl ismét a dologra, amikor egy e-mail érkezett az illető cégtől, amelyben tudatták a *Dakota Wings Air Charter* vezetőségével, hogy elnyerte a szerződést. A lány ujjongva mutatta meg Cliffnek az üzenetet, és izgatottan várta, hogy a férfi mit fog szólni ehhez. Cliff eleinte semmit sem értett az egészből, és értetlenül bámult a lányára.

- És most mi a teendő? - kérdezte. Mark éppen akkor lépett be az irodába, és azonnal kapcsolt.

- Az, hogy most valamelyikünk odautazik tárgyalni - felelte Janice helyett. - Te mész, vagy én? Döntsd el.

Végül Mark utazott, és két nap múlva vigyorogva érkezett vissza. Úgy ment minden, mint a karikacsapás. A gépgyár, mint kiderült, automatizált raktárakhoz gyártott berendezéseket, és a maga nemében egyedülálló volt a piacon. A világ minden tájára szállított ilyen szerkezeteket, amelyeket egy központi számítógép segítségével szinte akármire lehetett használni. Megfelelő konténerekkel ömlesztett árút lehetett tárolni, a berendezés nagyobbik változata viszont akár emeletes parkolónak is alkalmas volt.

- Gratulálok, Cliff, remek lányod van - mondta Lubinsky, miután töviről hegyire mindent elmesélt a társának. - Ezzel a szerződéssel kint vagyunk a vízből. És sikerült azt is elérnem, hogy opciót kapjunk a hosszabbításra. Egyelőre egy évre biztosítva van a munkánk.

A következő hét elejétől már meg is indultak a szállítások, és a légivállalat ismét úgy tűnt, hogy sínen van. Cliff úgy érezte, végre fellélegezhet, bár ez nem az ő érdeme volt. Büszke volt Janice tettére, és nem győzte dicsérni a lányt, aki viszont szerényen nevetgélt.

- Apa, ez csak természetes. Én is részese vagyok ennek, nem? Láttam, mennyi a gondod, és azt is láttam, hogy egyedül, de még Markkal együtt sem bírod megoldani a problémákat. Nincs ebben semmi rendkívüli, csak azt tettem, amit tennem kellett.

Szeptember első hetében Cliffnek lélegezni is alig volt ideje. Harmadikán reggel Clevelandbe repült, másnap este érkezett haza. Egy nap pihenés után ötödikén Detroitba vitt egy másik szállítmányt a General Motors részére. És már kilátásban volt a következő út, Európába. Szeptember tizenegyedikén hajnalban kellett indulnia, a cél Párizs volt. A férfi szinte meg is feledkezett a magánéletéről, és elszégyellte magát, amikor hatodikán este megcsörrent a telefonja. Dolores hívta, és a férfi egy kis szemrehányást vélt felfedezni az asszony hangjában.

- Már azt hittem, elfelejtettél - mondta csendesen a nő. - Nem látlak a Neten, nem telefonálsz, azt sem tudtam, mi van veled. Megbántottalak valamivel?

- Nem, nem bántottál meg - felelte zavartan. - Bocsáss meg. Csak éppen azt sem tudom, hol áll a fejem. - Elmesélte Doloresnek az új megbízást, minden részletre kiterjedően, és azt sem hallgatta el, hogy a következő hétfőn az óceánon túlra repül. - Éppen arra gondoltam, hogy ezen a hétvégén kicsit hosszabb pihenőt engedélyeznék magamnak. Szabaddá tudod tenni magad holnaptól?

- Persze - örvendezett Dolores. - Van néhány szabadnapom, akkor vehetem ki, amikor akarom. Mi a terved?

- Hadd legyen ez az én meglepetésem - nevetett Cliff. - Holnap délben érted megyek.

Nem akarta előre elárulni az asszonynak, hogy mi foglalkoztatja már napok óta. Úgy tervezte, hogy felhozza ide, Moon Lake-be, és ha lesz elég bátorsága és lelkiereje, akkor a Remetelakban fogják tölteni a hosszú hétvégét. Akkor vert gyökeret benne ez az ötlet, amikor elijesztette Harpert. Dolores volt az egyetlen, akivel meg tudta volna osztani azt a magányt. Bár még mindig tartott tőle, hogy a kis erdei ház magánya, a hozzá fűződő emlékek lerohanják majd, és ez esetleg végzetes hatással lehet a kapcsolatukra. De ugyanakkor azt is világosan tudta, hogy ha most nem próbál meg szakítani a múltból ittragadt félelmeivel, végleg elveszíti a reményt, hogy még egyszer teljes életet élhessen. Ezt a kockázatot nem merte vállalni. Most már kettőjükért is felelősséggel tartozott, ezzel teljesen tisztában volt.

Cliff alig tudott aludni ezen az éjszakán. Álmai zavarosak voltak, ébrenlétei pedig álomszerűek. Mintha egy sosem látott film kockái peregtek volna a szeme előtt, olyan képsorokat látott, amik még sohasem estek meg vele, de a tudatában érezte, hogy MEGESHETNEK MÉG. Mintegy előrevetítette a várható hétvégét Doloresszel. Elképzelte, hogyan fogja majd kézenfogva bevezetni a Remetelakba, hogyan mesél majd neki csendesen mindenről, ami vele történt ebben a házban. Elképzelte, miként fog reagálni az asszony, hogyan fog válaszolgatni neki, hogyan fog csillogni a szeme, milyen lesz a keze érintése a bőrén. Beleborzongott. Most és itt, ebben a sötét szobában, ahol már annyi éve élt egyedül, biztos volt benne, hogy az az érzelem, ami Doloreshez fűzi, sokkal több, mint felületes ismeretség, sokkal több, mint kaland.

Csak hajnal felé sikerült mély álomba merülnie, és amikor - érzése szerint percek múlva - megszólalt az ébresztőóra, fáradtan nyitotta ki a szemét. Zúgott a feje, azt sem tudta, hol van. Kábán nézett az órára, és csak nagyon nehezen értette meg, hogy ma péntek van. Ma nem kellett repülnie, tulajdonképpen semmi dolga nem volt, mégis felkelt, és megitta a szokásos méregerős kávéját. Elhatározta, hogy kimegy a repülőtérre, utánanéz egy-két dolognak. Itthon képtelen lett volna agyonütni az idejét késő délelőttig, amikor el akart indulni Salt Lake Citybe.

A konyhában Barbarával találkozott.

- Miért keltél fel ilyen korán, kisfiam? - kérdezte az idős asszony. - Tudtommal ma semmi dolgod. Vagy megváltozott valami?

- Nem, anya, nem változott meg semmi - ölelte magához az anyját - csak képtelen vagyok megmaradni itthon. Mehetnékem van.

Barbara elnéző mosollyal nézett a férfira. Cliff gyerekkora óta ilyen izgága volt, sohasem tudott türelmesen várni valamire. Tudott a kapcsolatról Cliff és Dolores között, és ha felidézte magában a régi fiút, a fiatal Cliffordot, akkor emlékeznie kellett rá, hogy akkor is ilyen volt, amikor elkezdett komolyan udvarolni Jessicának. Most azt remélte, hogy az az ismeretlen nő képes lesz kiragadni a fiát a sokéves gyász karmaiból, és új életerőt ad majd neki. Semmi mást nem várt már az élettől. De azt még látni akarta, hogy az egyetlen fia ismét él.

- Tudom, hogy mehetnéked van, Cliff - mondta még mindig mosolyogva. - Így is van ez rendjén. Aztán majd ejtsd szerét, hogy nekem is bemutasd azt a Dolorest. Rendben? Kíváncsi vagyok rá.

A férfi alig várta, hogy kint legyen már a házból. Percek alatt a repülőtérre ért, ahol a szokásos reggeli nyüzsgés fogadta. Két gép éppen felszálláshoz készülődött, a hangárokban kemény munka folyt, egy helikopter most érkezett valahonnan. Cliff bement az irodába, átnézte a repülési diagrammokat, aztán felment az irányítótoronyba, és elbeszélgetett az ügyeletessel. Közben ötpercenként nézte az óráját, és úgy tűnt neki, az idő csak cammog. Mikor lesz már tíz óra? Ezt az időpontot tűzte ki maga elé, akkor akart elindulni. És még csak alig múlt fél

kilenc. Fogalma sem volt, mivel fogja agyonütni az idejét. Nem volt kedve semmihez, pedig máskor szívesen leragadt valahol, akár egy hajtómű javításába szállva be, akár egy indulásra készülő gép ellenőrzésébe. Most pedig egyre csak arra gondolt, vajon mit csinálhat éppen Dolores. Készülődik-e a hétvégére? Vásárolni ment? Telefonon beszél valamelyik lányával? Vagy éppen csak leült kényelmesen, és olvas? Tudta, hogy az asszony szeret olvasni.

Szinte fellélegzett, amikor csipogott a karórája. Sietve indult kifelé, és az ajtóban majdnem beleütközött Markba.

- Na, csak ne olyan hevesen, fiam! - nevette el magát az idős férfi. - Az ember azt hinné, hogy kerget valaki.

- Hááááát… Majdnem! - vigyorgott Cliff.

- Látom - húzta el a száját Lubinsky. - Olyan vagy, mint akit besóztak. Csak vigyázz magadra az úton. Egyetlen nő sem ér annyit, hogy otthagyd érte a fogad valamilyen balesetben.

Cliff összerándult erre a szóra. Nem félt, de hirtelen előjöttek az emlékei. Nem tudott haragudni a barátjára, aki semmi mást nem tett, csak óvni akarta. Most kényszerítette magát arra, hogy lelassítsa a mozdulatait, hogy megfontoltan cselekedjen. Marknak igaza volt, legalábbis annyiban, hogy semmi értelme fölöslegesen veszélybe sodorni magát.

Pedig hej, de szerette volna tövig nyomni a gázpedált! Szándékosan nem ment helikopterrel, hanem a terepjárójával. Ki akarta élvezni az együttlét minden pillanatát, csak ennek az volt a hátránya, hogy lassabban ért oda Salt Lake Citybe. Amint áthaladt az Uintah jól ismert tájain, azon töprengett, vajon Doloresnek milyen élmény lesz mindezt látni. Vele együtt látni, megbeszélni a benyomásokat.

Több, mint két és fél órába telt megtenni a százhatvan mérföldet. Amikor lefékezett Dolores lakása előtt, az asszony már készen várta a kapuban. Cliff kiszállt, és betette a csomagokat a kocsi hátsó részébe, aztán besegítette a nőt.

- Köszönöm, Cliff - mondta Dolores gyengéden, és belesimított a férfi szakállába. - Ugye, most sem árulod el, hová viszel?

- Nem, még nem árulom el - rázta meg a fejét a férfi. - De hamarosan megtudod.

Hűvös hajnali szellő szökött be a félig nyitott ablakon a még mindig sötét szobába. Cliff nyitott szemmel feküdt a takaró alatt, jobb karjával magához ölelve az asszonyt. A forró, enyhén remegő test szorosan hozzá simult, ő meg csak hallgatta az alvó nő nyugodt, egyenletes lélegzetvételét. Homályos emlékképek kavarogtak előtte a fekete háttéren, felidézve az elmúlt éjszaka minden vérpezsdítő pillanatát.

Cliff nem emlékezett ilyen gyönyörre, és most kissé restellte bevallani magának, hogy még Jessicával sem volt ilyen jó szeretkezni. Dolores odaadó és szenvedélyes volt, kissé titokzatos és egy egészen keveset szemérmes, de amikor a vágy már ellenállhatatlanul lüktetett benne, minden gátlása a semmibe veszett, és úgy adta át magát a férfi kényeztetésének, mintha az élete függött volna tőle. És ő nem fukarkodott a kényeztetéssel. Kezei remegve járták végig a nő testét, ajkaival mohón kereste Dolores érzékeny pontjait, és amikor az időnként mélyen felsóhajtott, úgy érezte, az ő tüdeje telik meg éltető, ózondús levegővel. Az egész szobát belengte az asszony illata, egy megnevezhetetlen, kissé fanyar, nagyon erotikus illat, amely testének minden pórusából áradt részegítőn. Olyan volt, mint egy, a dzsungel rejtekén titkon nyíló orchidea. Az előtérből halványan beszűrődő fényben a nő szeme sejtelmesen és nedvesen csillogott, néha pedig teljesen eltűnt hosszú, sűrű szempillái árnyékában.

Cliff szándékosan halogatta azt a pillanatot, amikor lassan, fokozatosan beléhatolhatott. Úgy érezte, nem szabad elsietnie semmit, mert ez a pillanat, ha nem tér is vissza, csak első lesz egy hosszú sorozatban. Hirtelen semmi sem volt sürgős többé, ízlelni akarta a jelen perc szépségét, konokul kizárva magából a MAJD ígéretét. Dolores karjai szorosan fonták át, teste a testének feszült, fogaival néha akaratlanul is fájdalmat okozott az ajkán, a vállán, a nyakán, hogy aztán megszeppenve csókolgassa ugyanazt a helyet, mintha vissza akarta volna vonni az okozott fájdalmat. Aztán, miután mindketten többször is elértek arra a csúcsra, amely olyan kevés embernek adatott meg, fáradtan és elégedetten ölelték át egymást, és lassan elmerültek az álom mélységeiben.

Később Cliff felébredt, és attól a pillanattól kezdve képtelen volt visszaaludni. Általában rossz alvó volt, napközben idegesítette, ha előtte való éjszaka keveset pihent, de most jóleső melegség járta át. Kéjesen elnyújtózott a könnyű takaró alatt, magához ölelte Dolorest, aki álmában is hozzá bújt, az ölébe kuporodott, mintegy védelmet keresve. A férfi boldog volt, hogy így dédelgetheti és óvhatja. Kicsinek, törékenynek, védtelennek érezte a nőt, a szíve megtelt szeretettel, ha a sűrű félhomályban oldalt pillantva, ránézett. „Istenem”- gondolta, és egy kemény gombóc kúszott fel a torkába, amitől majdnem elsírta magát - „hát mégis megadatott nekem még egyszer nagyon szeretni?” Hihetetlen volt ez az érzés, és Cliff csak attól félt, nehogy elveszítse Dolorest. Hiszen tudta, hogy hivatalosan még mindig férjnél van, és arra is emlékezett, milyen undok és arrogáns ember Eric Waltham. „Harcolni fogok érte” - döntötte el magában. „Nem engedhetem meg magamnak, hogy lemondjak róla. Az átlagembernek egyszer az életében adatik meg nagy szerelem. Sokaknak egyszer sem. Nekem pedig ő a második. És valószínűleg az utolsó is.”

Már halványan virradt odakint, amikor Dolores mélyet sóhajtott, és kinyitotta a szemét. Tökéletes érzékével tudta, hogy Cliff ébren van mellette, pedig még oda sem pillantott.

- Nem alszol? - kérdezte halkan, és belecsókolt a férfi vállgödrébe.

- Nem bírok - felelte ugyanolyan csendesen Cliff. - Felébredtem már régen. És gondolkodtam. Mindenfélén járattam az eszem.

- Elmondod nekem is? - könyökölt fel Dolores, és a szabad kezével végigsimította a férfi homlokát.

- Nehéz lesz… Összefüggéstelenül csapongtak a gondolataim, összevissza. Rád gondoltam. Meg magamra. Kettőnkre. - Ő is oldalt fordult, félkönyékre emelkedett, és az egyre erősödő fényben mélyen a nő szemébe nézett. - Mondd, Dolores, szeretsz te engem? Úgy értem - dadogta a szavakat keresve - jelentek-e neked többet, mint futó kalandot? Jelentek-e neked annyit, hogy tudj tervezni, a jövőre gondolni?

Az asszony nem válaszolt azonnal. Szemei benedvesedtek, látszott rajta, hogy a könnyekkel küzd. Merőn nézte a férfit, egyet sem pillantott, aztán lassan bólintott.

- Igen, Cliff. - A hangja most nagyon mély volt. - Igen. Mondhatnám úgy is, hogy csak távlatokban tudok gondolkodni. A legközelebbi jövő lesz a legnehezebb. Még le kell küzdenem magamban egy csomó gátlást. A neveltetésem gátlásait. Nem azt, hogy ne szeretkezzek veled, mert annak úgysem tudok ellenállni. De ha visszaemlékszel… Ismeretségünk legelején nagyon féltem. Tudod… Katolikus vagyok. Ezt már sokszor és sokan a fejemre olvasták… Egyelőre még van férjem, legalábbis papíron. Hogy éppen hol kószál, miben töri azt a gonosz fejét, sosem tudhatom. De úgy érzem, még valaminek, valami nagyon visszataszítónak kell történnie közte és köztem ahhoz, hogy el tudjam taszítani magamtól végleg.

Cliff pontosan tudta, mire céloz Dolores. Nem is olyan régen mesélte el neki azt a kínos jelenetet, a kórházban. Ha arra gondolt, hogy az a gazember most még a szegénységével is visszaél, csak hogy zsarolni tudja ezt a kedves, szeretetre méltó, védtelen asszonyt, felforrt benne az indulat. És ha nem lett volna törvénytisztelő polgár, már rég tett volna valamit, csak hogy Dolorest egyszer s mindenkorra megszabadítsa Eric Waltham láthatatlan karmaiból. Érezte, hogy amíg a férfi él, vagy amíg szabadon garázdálkodik, addig a gonoszsága mindig utolérheti Dolorest, és megkeserítheti az életét.

- Mondom, csak távlatokban tudok gondolkodni - folytatta kis szünet után a nő. - És ezekért a távlatokért áldozatokra is képes vagyok. Cliff… Én világéletemben szegény voltam. Nincs semmi másom, csak a hivatásom, a két kezem, a lelkem… A lányaim már felnőttek. A maguk urai. Nem vágyom sokra, Cliff… Tudom, hogy hozzám képest te mérhetetlenül gazdag vagy. De ha a kettőnk közös jövőjére gondolok, akkor csak egy vágyam van: itt élni, csendesen és boldogan, ebben a kis házban. Veled. Ápolni a lelked sebeit, és közben tudni, hogy te is vigyázol az én lelkemre… Nem kell nekem több az életben. Nem kell csillogás, vagyon… Rövid ideig részem volt benne, és mintha bitoroltam volna, most megfizetek érte…

Képtelen volt folytatni, elsírta magát. Cliff megilletődve nézte, simogatta, aztán magához vonta, és gyengéden lecsókolta a szeméről a könnyeket. Ölelte, ringatta az asszonyt, legszívesebben azonnal felkerekedett volna, hogy felkutassa Eric Walthamet, és egy életre elvegye a kedvét attól, hogy még Dolores után koslasson. Most érezte csak igazán, milyen sokat jelent neki a nő.

És Dolores, mintha csak megérezte volna az ő gondolatait, félénken kérdezte:

- Cliff… Elfogadsz engem ilyennek, amilyen vagyok? Nem követelek túl sokat tőled?

- Nem, Dolores. Nem követelsz túl sokat. - Cliff szerette volna, ha a hangja melegebben cseng, de képtelen volt uralkodni fölötte. Csak mondta, amit mondania kellett, a szavak önmaguktól tolultak a nyelvére, és közben tudta, hogy az asszony nem csak a fülével, de a szívével is érzékeli azokat. - Talán nem is tudnálak szeretni, ha nem éppen ilyen volnál. Nem tudom ezt jobban elmagyarázni, Dolores… Sosem voltam a szavak embere. De annyit tudok, hogy te adtad vissza az életbe vetett hitemet. Szeretlek. Olyannak, amilyen vagy. Így vagy tökéletes. És ami tőlem telik, meg fogom tenni azért, hogy boldog légy mellettem. Ha nem mindjárt sikerül, szólj… Megígéred? Figyelmeztess, ha nem olyan vagyok, amilyennek te akarsz látni…

A nő némán bólintott, aztán lassan, nagyon lassan közeledett a férfihoz. Ajkuk összeforrt, karjuk egyre szenvedélyesebben ölelte, szorította a másikat, testük szinte egybeolvadt, és amikor kint megcsillant a kelő nap első sugara a harmaton, mindketten elakadó lélegzettel, forrón érkeztek ismét a csúcsra.

Cliff hajnali ötkor szállt fel az Edwin Cole repülőtérről az egyik *Boeing 757*-essel. Úgy számolt, hogy négy óra alatt eléri New Yorkot, és vagy a *JFK*-n, vagy a *La Guardián* száll le tankolni, mielőtt nekilendül az Atlanti Óceánnak, útban Franciaország felé. Minden attól függött, mennyire nagy a forgalom a két repülőtéren. Kedd volt, szeptember tizenegyedike, és a férfi úgy szállt ma fel, hogy tudta: valaki hazavárja. Dolores betelefonált a Millcreek kórházba, és meghosszabbította a szabadságát. Mindketten úgy érezték, mérföldkő ez az életükben.

Ilyenkor, hét elején eléggé nagy forgalomra lehetett számítani mindkét repülőtéren. Cliff csak azon izgult, hogy ne kelljen fölöslegesen köröznie, míg megkapja a leszállási engedélyt. Az egész repülésben ezt utálta a legjobban. Nem félt a szélsőséges időjárástól sem, bátran repült

bárhová, de ha egy repülőtér fölött kellett köröznie, attól a gutaütés kerülgette. Csak égette hiába a drága kerozint, koptatta a hajtóműveket. Lázadozott ez ellen, pedig tudta, hogy néha nincs más választás. A földi személyzet így is erejét megfeszítve dolgozik, hogy senkit se érjen baleset, és minden gép lehetőleg betarthassa a kitűzött menetidőt. Tapasztalatból tudta, hiszen néha ő volt az ügyeletes a toronyban, és bár a Moon Lake-i repülőtér összehasonlíthatatlanul kisebb forgalmú volt a mostani célállomásánál, azért néha ő is megizzadt munka közben.

Az Ohio államelbeli Columbus fölött volt a gép, nagyjából egy órányi út volt még hátra New Yorkig. A kétezer mérföldes út háromnegyede már mögöttük volt. Dave Miller, a másodpilóta, akivel Cliff mindig szívesen repült együtt, a kezét dörzsölte.

- Még egy óra, és ott vagyunk a Nagy Almában. Lehet fogadásokat kötni: egyből leszállunk, vagy keringünk. Nos? Ki mire teszi le a garast? Cliff?

- A fene tudja. Majd, ha már Harrisburg fölött leszünk, ráállhatunk a New York-i irányításra, és akkor többet tudhatunk.

- Aha, óvatos duhaj vagy, mi? - vigyorgott Dave. - Matt?

- Tudod, hogy én akkor sem fogadok, ha száz százalékosan biztos vagyok a nyereményben - felelte Matt Stevens, a navigátor. - Másutt keress verebet, Dave.

Miller elfintorította az orrát.

- Á, így nem érdekes az egész. Mi van, fiúk, féltek egy kis kockázattól? Na, gyerünk! Nem kell milliókba fogadni, elég lesz tíz dollár. Én azt mondom, hogy keringeni fogunk, mint a veszett fene.

Cliff nevetve fordult hátra Stevenshez.

- Láttál már ilyen őrült fogadás-mániást? Csodálom, hogy repül, és nem Las Vegasban keveri a kártyát. Mondd, Dave, nem volt az őseid között brit alattvaló? Azok imádnak mindenre fogadni.

- Dehogy nem volt! - nevetett a másodpilóta. - Csakhogy azok még a *Mayflower*[240] fedélzetén érkeztek ide!

- Na, akkor már leszokhattál volna a fogadásokról. Hanem lassan ideje lesz, hogy átálljunk New York frekvenciájára.

Matt csavargatott valamit a rádió gombjain, és feszülten figyelt. Aztán ő is elvigyorodott.

- Na, azt hiszem, mégis Dave-nek lesz igaza. Kezdődik a hacacáré. Akkora forgalom lesz itt nemsokára, mint a Broadway-n. Körülbelül a mi körzetünkben. Két *United Airlines* gép, két *American Airlines.* Három Los Angelesbe, egy San Franciscóba. Tíz perc az eltérés a felszállások között.

- Honnan indultak? - kérdezte Cliff, és a térképet figyelte. Nemigen szerette a keleti partvidék forgalmát, de most nem volt mit tennie.

- Azonnal mondom - felelte Matt, és beleszólt a mikrofonba. Ugyanakkor kihangosította a beérkező rádióforgalmazást. - New York, itt *Dakota Wings 113*-as, honnan indult a négy gép? Vétel.

---

[240] 1620-ban ez a hajó hozta Angliából az első 102 telepest az Újvilágba

- *Dakota Wings 113*, közlöm az adatokat: *United Airlines 175*, felszállt Boston Loganből hét óra ötvennyolckor Los Angeles felé, *American Airlines 11* felszállt Boston Loganből hét óra ötvenkilenckor, szintén Los Angeles felé, *United Airlines 93* felszállt nyolc óra három perckor Newarkból San Francisco felé, *American Airlines 77* felszállt Washington Dulles-ről nyolc óra tízkor Los Angeles felé. Kissé zsúfolt lesz a körzetetek. Vétel.

- Sejtem, New York, köszönjük. Tartjuk az irányt és a magasságot, háromnegyed órán belül leszállunk. Vége.

- Sok szerencsét, *Dakota Wings 113*, vége.

Cliff csak hallgatta az adást, és kellemetlen érzése támadt. Nem tudta volna megnevezni, mi zavarta meg, de érezte, hogy az előtte álló órában valami szokatlan fog történni. Vagy talán nem is szokatlan, hanem annál is súlyosabb. Rég tudta magáról, hogy a megérzései rendszerint beigazolódnak, és azóta a végzetes december óta, amikor Jessica meghalt, rettegett a megérzésektől. Akkor volt nyugodt, ha nem érzett semmit. Most viszont valami belső feszültség fejlődött ki benne, és nem tudta az okát.

Már csak félóra maradt a leszállásig, és Cliff kikapcsolta a robotpilótát. Most már ő maga irányította a gépet, állandó kapcsolatban maradva a földi irányítással. Korrigálta az irányt és a magasságot, amint azt a pillanatnyi helyzet diktálta, hogy ne kerüljön veszélybe az egyre sűrűsödő légiforgalomban. Már nagyon várta, hogy földet érjen a *JFK*-n, megpihenjen, és aztán nekivágjon az Atlanti Óceánnak. Szeretett volna minél hamarabb túl lenni ezen az úton, és visszatérni Moon Lake-be.

Minden rutinszerűen zajlott egészen addig a pillanatig, amikor a földi irányítás hirtelen mintha megkergült volna. Cliff eleinte semmit sem értett, pedig gyakorlott pilóta volt, és látott-hallott már néhány furcsaságot pályája során. De ilyennel még sosem szembesült. Hogy is van ez? Jól hallotta? Az a négy gép, amelyről olyan részletes információt kapott, most egyszerre csak a figyelem középpontjába került. Eltérítették őket? Mind a négyet EGYSZERRE? Lehetséges-e egyáltalán ilyesmi Amerikában?

Úgy tűnt, igen. Lehetséges. Mind a négy gép letért a kijelölt repülési irányról, és anélkül, hogy értesítették volna a földi irányítást, most visszafelé repültek, kelet felé. Ha csak egy vagy két gép került volna hasonló helyzetbe, akárki véletlennek tekinthette volna az esetet. De semmiféle hír nem jött magáról a gépek fedélzetéről. Nem jelentettek műszaki zavart, sem másfajta veszélyt, ami megindokolta volna a pályamódosítást és a visszafordulást. A három férfi hitetlenkedve pillantott egymásra, és Cliff a másodpilótához fordult.

- Na, te mindentudó. Most mondd meg, mi a fene folyik itt. Mert ilyet még nem pipáltam, amióta szárnyam nőtt.

- Azt hiszed, tudom? - vonta meg a vállát Dave. - Ez az egész nekem is kínaiul van. De majd csak megtudjuk hamarosan.

Az éter tele volt egyre izgatottabb beszéddel, a New York-i torony pillanatonként közölt ellentmondó utasításokat, és Cliff már egyáltalán nem értett semmit. Idegesen szólt bele a mikrofonba.

- New York torony, itt *Dakota Wings 113*, kérek utasítást, hogy mit csináljak. Közel vagyok a reptérhez, az üzemanyagom fogytán. Tranzitban vagyok Párizs felé, futóművem kint, magasságom hatszáz, sebességem kétszázötven. Mit tegyek? Vétel.

- *Dakota Wings 113*, maradjon a megadott magasságon, és körözzön, mindjárt lehozzuk. Egy kis zűrzavar van itt a visszatérő gépekkel. Vétel.

- Értettem, New York torony, de meddig keringjek? Vétel.

- Mit tudom én! - A repülésirányító hangja idegesen csengett, szinte ordított a mikrofonba. - Maradjon, ahol van, egy gép most zuhant rá a *World Trade Center* északi tornyára! Várakozzon egyelőre, azonnal kap utasítást!

A *Boeing* legénysége nem akart hinni a fülének. Hogy is volt ez? Miféle játék folyik itt, a fülük hallatára, majdnem a szemük láttára? Már feltűnt előttük a repülőtér mozaiklapja, távolabb New York kőrengetege látszott. Cliff akaratlanul is körülnézett, Manhattan irányába vizslatva, hátha lát valami szokatlant. És azonnal észre is vette. Nem lehetett eltéveszteni az ikertornyokat, annyira jellegzetes részei voltak a New York-i panorámának. Igen, az északi épület, amelynek a tetején innen is jól kivehető volt a magas tévétorony, vastag fekete füstöt okádott. Az enyhe északnyugati szélben ez a füst, mint valami kegyetlen zászló, úgy terült el hosszan.

- Úristen - nyögte Matt, aki szintén észrevette a lángoló tornyot. - Nem szeretnék azoknak a szerencsétleneknek a bőrében lenni most. De hogy lehet egy pilóta ennyire vak? Nem látta, hogy ott van előtte a torony?

Cliff nem válaszolt. Túlságosan lefoglalta a manőverezés, annál is inkább, mert szinte a semmiből termett a gép mellett két *F16*-os harci gép. A bal oldali gép pilótája egészen közel merészkedett a hatalmas *Boeing*-hez, és félreérthetetlen mozdulattal mutatta, hogy azonnal szálljanak le. Cliff maga sem akart mást. Minél hamarabb szilárd talajt akart érezni a talpa alatt, és tisztába jönni mindazzal, ami körülötte folyt.

Majdnem vaktában szállt le. A torony utasításait nem lehetett komolyan venni, ha azokra hagyatkozik, egyidőben három különböző, egymásnak ellentétes dolgot kellett volna csinálnia. Nem volt dühös a földiekre, át tudta érezni a helyzet különlegességét, és azt is tudta, hogy senki az égvilágon nem tudna most egyértelmű, világos utasításokat osztogatni. Hiszen nem ő volt az egyedüli érkező. A világ egyik legforgalmasabb repülőtere most egy merőben ismeretlen helyzettel kellett, hogy szembenézzen. Egy gép, így vagy úgy, már lent volt. De mi van a másik hárommal? Ha eggyel megeshetett az elképzelhetetlen, akkor most már gyakorlatilag minden lehetséges.

Amint a gép lefékezett a parkolásra kijelölt területen, Cliff újabb furcsaságra lett figyelmes. Egyenruhás-sisakos, állig felfegyverkezett katonák, a Nemzeti Gárda osztaga vette körül a gépet, mint a többi alig érkezett gépet is ezen a tájékon. A kisteherautó a lépcsővel azonnal beállt a *Boeing* mellé, és a három férfi kiszállt. Kilenc óra múlt négy perccel.

A katonák nem voltak ellenségesek, de határozottan azt a benyomást keltették, hogy mindenkire gyanakszanak. Az osztagot vezető tiszt kurtán intett Cliffnek és társainak, hogy igyekezzenek befelé, az épületbe. Nem is kellett sok biztatás, amúgy is oda siettek. Cliff most mindent megadott volna azért, hogy végre valaki megmagyarázza neki, mi az ördög folyik itt. Gyakorlat volna? Ahhoz túlságosan fekete volt a füst, amit a torony eregetett.

A repülőtéri épület zsongott a rengeteg, ide-oda rohangáló ember hangjától. Az egyik sarokban egy tévékészülék működött, magasan egy oszlopra szerelve. Előtte legalább ötvenen tolongtak, egymás szavába vágva, hadonászva, a látványt kommentálva. Cliff és társai is odaálltak a csoport mögé, és kíváncsian nyújtogatták a nyakukat a televízió felé, amelyen a füstölgő torony látszott, de amelynek a hangját nem lehetett kivenni a pokoli lármában.

Cliff később nem tudta volna megmondani, mikor is fedezte fel a második gépet. Valami sötét mozgást vélt felfedezni a képernyő szélén, és önkéntelenül odakapta a tekintetét. Aztán úgy érezte, megfagy az ereiben a vér. Az alakjáról felismerte, hogy egy ugyanolyan *Boeing 757*-es,

mint az övé. A gép valamivel a magasság kétharmada alatt repült, egyenesen a déli torony felé, és mire Cliff végiggondolta, hogy mit is lát, már neki is csapódott az épületnek. Egyetlen pillanatig semmi más nem látszott, csak valami ezüstös hullás, valószínűleg a szétrobbant ablakok üvege a napsütésben, aztán óriási villanás következett, és egy félelmetes, feketésvörös tűzgömb lövellt ki a toronyból.

- Te jó isten… - hallotta maga mellett Matt elcsukló hangját, és érezte, hogy a férfi görcsösen belekapaszkodik a könyökébe. - Te jószagú isten… Valaki nagyon elszámította magát itt.

- Elszámította magát? - szólt hátra egy vöröses hajú pilóta, vaskos ír akcentussal. - Szó sincs itt elszámításról, apafej! Ekkorát nem lehet tévedni, méghozzá negyedóra alatt kétszer! Valakik eltökélték, hogy pár ezer emberből hamburgert csinálnak! A nyakamat teszem rá, hogy amit most láttunk, nem baleset, hanem terrortámadás!

Mint egy megbolydult méhkas, a televízió előtt tolongó embercsoport hullámzott és mozgott és egymás szavába vágott. Cliff érezte, hogy a tagjai egyre nehezebbek lesznek. Mintha valami láthatatlan, óriási súly nehezedett volna rá. El tudta képzelni, mit érezhettek azok az ártatlan emberek, akik a gépeken ültek, és mit érezhettek azok, akik az ablakokon véletlenül kipillantva, meglátták, még egy utolsó pillanat-töredékig, a feléjük repülő végzetet. Rémítő és egyben lenyűgöző volt a látvány. A két ikertorony, szinte egymással versenyezve, okádta a füstöt.

Az ismeretlen operatőr ráközelített az épületekre, és ekkor mindenki elhallgatott a tévé előtt. Csak egy elnyújtott, nyüszítő sóhaj hallatszott, amint a képernyőn lefelé zuhanó, kezükkel-lábukkal kétségbeesetten kapálódzó emberek tűntek fel. Olyanok, akik inkább vállalták, hogy szörnyet haljanak, de nem akartak az elharapódzó lángok között elpusztulni. Egy villanásnyira egy férfi és egy nő tűnt fel, kézenfogva, mintha csak sétálni indultak volna, aztán azonnal el is nyelte őket a mélység.

Cliff émelygett a látottaktól. Itt már semmi kétség nem volt. Terror szedte az áldozatait a szemük láttára. A férfi undorodva fordult el a televíziótól, és önkéntelenül is előszedte a mobiltelefonját. Bekapcsolta, aztán bambán meredt a kijelzőre, mert a szokott logó helyett most semmi sem látszott ott. Úgy látszik, szünetelt a mobilszolgálat. És ki tudja, még mi minden szünetelt most, amikor emberek ezrei futottak versenyt az életükért a halállal.

Dolores későn ébredt ma reggel. Már hajnalban egyszer ébren volt, amikor Cliff elment. Utána visszaaludt még, és most nehezen, álomittasan nyitotta ki a szemét. Az órára pillantott. Háromnegyed nyolc volt az idő, és beszámítva az egy órás időeltolódást, az asszony tudta, hogy Cliff hamarosan leszáll New Yorkban. Előző este a férfi sokat magyarázott és mesélt neki, és Dolores, akit sohasem érdekelt különösebben a repülés, élvezettel és kíváncsian hallgatta. Most úgy érezte, mintha világéletében mindig is Cliff mellett lett volna, és figyelemmel kísérte volna annak minden útját.

Furcsának érezte ezt a mostani helyzetet. Elsősorban azért, mert itt ébredt, Moon Lake-ben, Cliff hálószobájában. Idegen lakás, idegen környezet vette körül, de érdekes módon mégsem érezte teljesen idegennek. A férfi tapintatosan és kedvesen mutatta be az anyjának és Janice-nek, és a két nő láthatóan szeretettel és barátsággal fogadta Dolorest. Mintha sohasem lett volna ismeretlen előttük ez a szép, kreolbőrű nő, aki szemmel láthatólag nagyon szerette Cliffet. Mi sem volt természetesebb, mint hogy felajánlják neki, maradjon itt arra a pár napra, amíg a szabadsága tartott még, és amíg a férfi visszatér Európából. Valamiféle meg-könnyebbülést érzett emiatt. Legalább Cliff oldaláról megszűnt az a hallgatólagos, ám annál félelmetesebb érzés, hogy ő, Dolores Waltham, tulajdonképpen betolakodó, házasságtörő.

Most már a saját érzéseit is más fényben kezdte látni, és tudta, hamarosan eljön az az idő is, amikor majd dönteni tud a további sorsáról. Ezt a döntést, ha komolyak voltak a szándékai - márpedig komolyak voltak - nem odázhatta el a végtelenségig. Igenis, összeszedi az erejét és a bátorságát, és ha kell, Cliff tanácsát fogadja meg: elutazik Renóba, és rövid úton elválik Erictől.

Lusta mozdulatokkal kelt fel az ágyból, és kissé elrestellte magát emiatt. Világéletében korán kelt, sokat dolgozott, és most úgy érezte, ezzel a henyéléssel meghazudtolja önmagát, az elveit. De annyira jól esett még egy pillanatig beszívni az ágynemű illatát, amely ugyanaz volt, mint Cliff illata, egy icipicit az ő sajátjával keveredve… Jó volt visszagondolni az elmúlt, kissé rövidre sikerült éjszakára, arra a mérhetetlen vágyra és kéjre, amit egymás iránt éreztek, és amit egymásnak nyújtottak. Ami néhány évvel ezelőtt visszataszító volt és mocskos, azt most természetesnek érezte. És sajnálta a férfit, ezt a kedves, kisfiús óriást, hogy olyan hamar el kellett aludnia, amikor ő még kényeztette volna. De hát hajnalban kellett kelnie, mennie kellett abba a messzi országba, hiszen ettől függött a keresete.

Felkelt, magára kapta a köntösét, kinyitotta az ablakot, aztán kiment a szobából, és lassan leballagott a lépcsőn a földszintre. Barbara már a konyhában volt, kávét főzött és kenyeret pirított.

- Jó reggelt - mondta halkan Dolores.

- Neked is, lányom - felelte mosolyogva az idős asszony. - Jól aludtál? Mindjárt készen lesz a reggeli. Ugyan, kapcsold már be a tévét, szeretem reggelenként nézni, hogy mi történik a nagyvilágban.

Dolores odanyúlt a hosszú asztal végén álló kisméretű készülékhez, és bekapcsolta. Leült vele szemben az asztal túlsó végére, de azonnal fel is pattant, és bocsánatkérőn pillantott Barbarára.

- Jaj, elnézést kérek - mondta zavartan. - Úgy viselkedem itt, mint egy hercegnő, ahelyett, hogy segítenék neked. Nem akarok én vendég lenni. Mit tegyek?

- Nem is vagy vendég, Dolores - válaszolta kedvesen Barbara. - Annál te sokkal több vagy, legalábbis Cliff számára. Na, nem kell elpirulni, lányom. Így van ez rendjén. Szeretitek egymást, és emellett minden más meggondolás gyermekes kicsinyesség. Tudod - mondta egy árnyalatnyival halkabban - tulajdonképpen hálával tartozom neked.

- Ugyan már, hálával? - szabadkozott szégyenlősen Dolores. - Már miért tartoznál te nekem hálával?

- Egyszerűen azért, mert visszaadtad a fiamnak az életkedvét. Amióta téged ismer, azóta teljesen megváltozott. Újra tud örülni, újra tud lelkesedni, újra tud remélni. Csodát műveltél ezzel az elkeseredett emberrel. Nagyon szerette a feleségét… És azt hiszem, a mai napig önmagát vádolja a haláláért, hogy akkor nem volt erélyesebb vele. Gondolom, elmesélte neked, hogyan halt meg Jessica.

Dolores bólintott. Ismerte az egész történetet.

- Amikor észrevettem, hogy Cliff kezd megváltozni, azonnal tudtam, hogy olyan nőre bukkant, aki legalábbis egyenrangú Jessicával - folytatta az öregasszony, és az asztalra tette a reggelivel megrakott tálcát. - Tapasztalt anya vagyok, és ismerem Cliffnek minden rezdülését. Tudom, mikor szomorú és mikor boldog, tudom, mikor hajtja valami, és mikor veszíti el a reményét, az akaratát. Azonnal tudtam, hogy te vagy neki. Nem személy szerint te, Dolores, hanem te, a NŐ. És nagyon örültem. Sírtam örömömben. Mert azonnal tudtam, hogy attól a

pillanattól kezdve a fiam életének ismét van értelme. Tudod… Nagyon sokszor féltettem Cliffet. Önmagától féltettem. Néha eszelős volt. Rettegtem, hogy megháborodott. De most már újra a régi. És ezt neked köszönhetem, Dolores. Szeresd őt nagyon, és ne is gondolj semmi másra. Sem a konvenciókra, sem a világ szájára. Felnőttek vagytok mindketten, és őt is, téged is megtaposott már az élet. Megérdemlitek egymást.

Dolores nem tudta, mit feleljen. Meghatotta ennek az idős nőnek az őszinte vallomása, az a szeretet, ami nem csak a szavaiból, de a tekintetéből, egész lényéből is áradt. Most már valóban nem érezte sem terhesnek, sem lehetetlennek a kettőjük kapcsolatát. Elfogadta olyannak, amilyen volt, és boldognak érezte magát.

- Köszönöm - mondta csendesen, könnyektől fátyolos hangon. - Köszönöm neked, Barbara. Cliffet köszönöm neked.

Az elmúlt percekben egyikük sem ügyelt arra, ami a tévében ment, és most, hogy még ott visszhangoztak bennük az imént kimondott szavak, kissé szórakozottan pillantottak a képernyőre. Egyszerre dermedtek meg mindketten, és azt sem vették észre, hogy közben Janice is belépett a konyhába. Valószínűtlen képsorok villogtak a kis tévén, és a lány azonnal odalépett, és felhangosította a készüléket. Eleinte egyikük sem értette, miről van szó, és Barbarában olyasfajta érzés kezdett motoszkálni, mint sok évtizeddel ezelőtt, amikor a rádióban Orson Welles rádiójátékát hallgatták Bobbal, a Világok harcát.

De ez nem rádiójáték volt, még csak nem is tévéjáték. Egyáltalán nem volt játék, hanem kegyetlen valóság. A *CNN* műsorvezetője drámai hangon magyarázta a nézőknek a *World Trade Center* ellen elkövetett kettős merényletet, és azt is, hogy még két repülőgép tartózkodik a levegőben, egyelőre ismeretlen irány felé repülve. Senki sem tudhatta, mi lesz a következő célpont, és hogy ott mi fog történni, de a borzalmas képsorokból következtetve, nem volt nehéz kitalálni, hogy az ismeretlen, arc nélküli terroristák olyan helyeket jelöltek ki, ahol lehetőleg nagyon sok ember tartózkodik egyszerre. Gyilkosok voltak ezek, vérszomjas, skrupulusoktól teljesen mentes gyilkosok, akiknek senki és semmi nem számított.

- Istenem - suttogta Janice, és a másik két nő azonnal tudta, hogy Cliffre gondol. Ugyanekkor csengeni kezdett a telefon, és a lány felkapta a kagylót.

- Igen? Én vagyok, Mark. Micsoda??? - kiáltotta a kagylóba, aztán eltartotta magától, mint valami mocskot, és a másik két nő felé fordult. - Mark most mondja, amit a tévé még nem mondott be: a harmadik gép a Pentagonra zuhant. És becslések szerint a negyedik, amely még a levegőben van, a Fehér Házat vette célba. És sehol sem találják. Vajon apa rendben van? - Újra a füléhez emelte a kagylót. - Mark, ne haragudj, de ezt még meg kell emésztenünk. Apáról tudsz valamit? Aha… Értem. Jó, gyere, várunk. - Ezzel letette. - Perceken belül itt lesz.

Közben a tévé is átkapcsolt Washingtonba, és a kamera a Pentagon jellegzetes épületét mutatta, amelynek nyugati szárnyából ugyanolyan sűrű, fekete füst emelkedett az égnek, mint a két toronyból. Lángok csaptak fel időnként a romok közül, emberek szaladgáltak összevissza az épület előtti téren, tűzoltóautók igyekeztek minél jobban megközelíteni a tűzvészt, hogy megküzdjenek a lángokkal, hogy mentsék, ami még menthető. Kintről fékcsikorgás hallatszott, Lubinsky érkezhetett meg.

A nyurga férfi most egyáltalán nem hasonlított jól ismert önmagára. Arca gondterhelt volt, és még a szivarját is elhagyta valahol. A három nő úgy nézett rá, mint valami megváltóra, Mark pedig feszengett a tekintetek keresztüzében.

- Nem sokat tudok én sem - huppant le egy üres székre - csak annyit, hogy az egész Egyesült Államok fölött lezárták a légteret. Hivatalos csatornán közölték percekkel ezelőtt. Hogy Cliff gépével mi lehet, fogalmam sincs. Nem telefonált?

- Eddig még nem - felelte Barbara. - Remélem, nincs veszélyben…

- Hát nem tudom - ráncolta a homlokát Mark. - Minden emberi számítás szerint a földön kell lennie. Hogy nem vele történt a dolog, az biztos. Bemondták a járatok számát. Csak egyet nem értek: hol a pokolban van ilyenkor a légierő meg a légelhárítás? Bár az is igaz, hogy mi nem vagyunk oroszok. Csak azok lőnek le utasszállító gépeket. De hogy Cliff mikor folytathatja az útját Európába, azt most még Bush elnök sem tudná megmondani. Úristen, odanézzetek! - kiáltott fel, és a tévére mutatott.

Hatalmas porfelhőt verve, a szemük láttára omlott össze a déli torony. Mint egy kártyavár. Mint egy katasztrófafilm díszlete. És mind a négyen határozottan érezték, hogy ettől a pillanattól kezdve, Amerika már nem az többé, ami volt. Dolores rémülten nézett hol a tévére, hol erre a férfira, akiről Cliff olyan sokat mesélt már neki. Pokoli félelem szállta meg. Őt, aki még sosem ült repülőgépen. Aki csak hírből, elbeszélésekből tudta, hányféle veszély leselkedik azokra a vakmerő emberekre, akik a gépekre bízzák magukat. Most pedig kézzel fogható közelségbe kerültek ezek a veszélyek, fenyegetések, és az a férfi, akit ő szeretett, ezeknek a borzalmas eseményeknek a közvetlen közelében tartózkodott.

Az események pedig kegyetlen egymásutánban követték egymást, mintha megindult volna egy megállíthatatlan lavina, amely minden útjában álló akadályt elsodor, tönkrezúz. A kamerák felváltva mutatták a még álló északi tornyot, a Pentagont, a manhattani utcákat, ahol kétségbeesett emberek rohangáltak fejvesztve, a tűzoltókat, akik erejükön fölül igyekeztek dolgozni és lehetőleg mindenkit kimenteni a veszélyzónából, és Rudy Giulianit is, New York polgármesterét, aki teljesen természetesnek tartotta, hogy mindenütt ott legyen, ahol úgy érezte, hogy szükség lehet rá. A középkorú férfi keresetlen szavakkal beszélt, egyáltalán nem pózolt, mint általában a politikusok, akik egyenesen örülnek egy katasztrófának, ha az emelheti a nézettségüket és a népszerűségüket. Giulianinak nem volt szüksége reklámra. A tettei, a cselekedetei kivívták neki a lakosság rokonszenvét.

Közben egyre folyt a találgatás, vajon hol lehet a negyedik gép. A *United Airlines* 93-as járatát, amely Newarkból szállt fel San Francisco felé, egyszerűen eltűnt. A kamerák többször is mutatták a Fehér Házat, a kommentátor pedig arról számolt be, hogy a környéken repülőgépzúgást lehetett észlelni. Csak utólag derült ki a tévedés: a zúgás a légierő harci gépeitől eredt, amelyek a körzetben cirkáltak. De hát tudott dolog, hogy ilyen szélsőséges helyzetekben a felajzott képzelet kegyetlen játékot tud űzni az emberekkel. Bush elnök már rég nem volt a Pennsylvania Avenue 1600-ban. Egész stábjával, tanácsadóival együtt ő is eltűnt, vagyis helyesebben ismeretlen helyen tartózkodott. Nem félelemből, hanem alapos meggondolás alapján. Válságban volt az Egyesült Államok, és válságos helyzetekben a mindenkori elnöknek kötelessége óvakodni, hogy szükség esetén meghozhassa a megfelelő döntéseket.

Mark és a három nő feszülten figyelte a tévé híreit. Mindnyájan úgy érezték, most több évre előre ömlesztve kapják az információkat. Többek között az is felmerült, hogy az egész terrortámadást egy muzulmán szervezet tervezte és hajtotta végre. Nem nevezték meg konkrétan a szervezetet, de sejteni engedték, hogy a szörnyű események mozgatója valahol a Közép-Keleten rejtőzik, és onnan irányítja ördögi színjátékát. Mark szkeptikusan ingatta a fejét.

- Hiszi a piszi - morogta. - Kiskutya legyek, ha ezt egy rongyos terrorszervezet hajtotta végre. Nem tudom elhinni. Azok a keleti gengszterek sok mindenre képesek, de szervezni nem tudnak. Legalábbis ilyesmit nem.

- Mire gondolsz? - képedt el Barbara.

- Egyelőre túl keveset tudok ahhoz, hogy bármire is gondoljak - válaszolta Lubinsky. - Nem az én feladatom találgatni. Különben sincs sok közöm ehhez. De van egy sejtésem. És túl öreg róka vagyok ahhoz, hogy ne legyen igaz. Majd kiderül.

A kamera ismét a *World Trade Center*-t mutatta. A még álló északi torony körül csak úgy nyüzsögtek a tűzoltók és a mentősök. Időnként egy-egy sebesültre közelített rá a kép, csupa vér, piszkos emberekre, akiket sikerült aránylag épségben kihozni az égő toronyból. Szörnyű látvány volt. Ők négyen szinte a saját testükön érezték a sérültek fájdalmát. Dolores meredten nézte a tévét, és szinte lélegezni is elfelejtett. Soha életében nem látott, de még elképzelni sem tudott ehhez hasonló rémes képsort. És akkor hirtelen megingott a torony, mintha egy láthatatlan kéz megfricskázta volna, egy pillanatig még állt teljes magasságában, aztán lassan, mint egy fordítva kilőtt rakéta, önmagába omlott. Ahol az imént még a torony állt, most átláthatatlan füst- és porfelhő gomolygott fenyegetőn, ellepte a környező épületeket, elsötétítette a napot, maga alá temette Manhattant. Doloresből egy sikoly szakadt fel.

- Azt hiszem, én most visszamegyek a reptérre - állt fel Mark. - Igaz, nincs sok dolgom most ott sem, mert teljes repülési tilalom van mindenütt, de úgy érzem, ott a helyem. Barbara - fordult az öregasszonyhoz, aki szintén felállt, hogy kikísérje - maradjatok itthon. Amint megtudok valamit Cliffről, azonnal ideszólok. És ne aggódjatok túlságosan - vigyorodott el ma először - csalánba nem üt a mennykő.

Cliff néha hosszú pillanatokig úgy érezte magát, mint annak idején Laoszban, amikor a Curtiss házaspár erdei klinikáján találta magát, és nem tudta, honnan csöppent oda. Ez az egész nap, úgy ahogy volt, teljesen valószínűtlennek tűnt számára. Nem tudta elfogadni, amit pedig a saját szemével látott, a saját fülével hallott. Elképzelhetetlennek tartotta, hogy a civilizált világ szívében ilyesmi megeshet. Már tizenegy óra is elmúlt, a sokat keresett negyedik gépről időközben kiderült, hogy a pennsylvaniai Shanksville mellett lezuhant. A Fehér Házat fenyegető veszély elmúlt, legalábbis egyelőre, de ugyanakkor olyan hírek keltek szárnyra, hogy Washingtonban bombariadó van. Állítólag gépkocsikba, sőt kamionokba rejtett pokolgépeket fedeztek fel, amelyek a főváros különböző pontjain voltak hivatottak felrobbanni, és minél nagyobb pusztítást véghez vinni. „Úristen” - gondolta magában Cliff - „még csak ez hiányzott.”

Nem fért a fejébe, hogyan eshetett meg mindez. Sem ő, sem a társai nem voltak képesek erre logikus magyarázatot találni. Valahol, úgy tűnt, hiányzik egy láncszem, ami nélkül lehetetlen megfejteni a talányt. Kinek állhatott érdekében ekkora tömeggyilkosságot végrehajtani? Ugyan ki lehetett ennyire embertelen? Hiszen a két torony egyedül nagyjából ötvenezer embernek nyújtott munkahelyet, ami megfelelt egy kisváros lakosságának. Igaz, hogy kora reggel volt, a munkaidő kezdete, de még így is jó pár ezren lehettek az épületekben. Akiket a szerencse - mondjuk ki, a vakszerencse - az alsóbb emeletekre juttatott, azok ki tudtak menekülni. De mi lett azokkal, akik feljebb voltak, sőt a tűzvész fölött? Azoknak a sorsa a biztos halál volt. Vajon hány család vált egyik pillanatról a másikra csonkává? Vajon hány reménység pusztult el egyetlen pillanat alatt, anélkül, hogy a legkisebb esélyt is kapta volna a sorstól?

Cliff hirtelen úgy érezte, beleőrül, ha nem tud azonnal hazatelefonálni. A mobilja még mindig használhatatlan volt, hiába kapcsolgatta ki és be. Egyszerűen nem működött a hálózat. Ide-oda ténfergett a csarnokban, egy nyilvános telefonkészüléket keresett, de ahányat talált, mind működésképtelen volt. Fél New York telefonhálózata kiesett a katasztrófa következtében. A férfi visszatért Matthez és Dave-hez, és most már céltalanul pillantgatott a tévé képernyőjére. A történtek után már semmi sem lehetett annyira érdekes, legfeljebb egy nukleáris töltet robbanása. Cliff úgy érezte, ezzel a másfél órával egy életre elég borzalmat látott.

- Látom, be vagy sózva - mondta Matt, amint Cliff megállt mellette. - Telefonálni akarsz, igaz?

- Aha - bólintott a férfi. - De egyetlen átkozott telefon sem működik. Egyszerűen nem tudom, mit tegyek.

- Talán kérezkedj be a biztonságiakhoz - tanácsolta Matt. - Gondolom, az ő hálózatuk nem robbant le. Elvégre nem vagy idegen, egy légivállalat főpilótája vagy, és egy repülőtér parancsnoka.

- Jó ötlet! - mosolyodott el Cliff, és sarkon fordult. Keresztül furakodott a lassan ritkuló tömegen, és elindult a csarnok keleti széle felé, ahol emlékezete szerint a biztonsági szolgálat szobájának kellett lennie. Nem is kellett sokáig keresgélnie az ajtót: ott volt, rögtön a folyosó elején. Egyetlen pillanatig habozott csupán, hogy bekopogjon-e, vagy sem, aztán megrándította a vállát. Nem volt vesztenivalója. Legfeljebb ráripakodnak, ami valószínű volt ebben az őrültekházában.

Egyet kopogott, és meg sem várta a választ, hanem benyitott az ajtón. Az irodában vágni lehetett a cigarettafüstöt. Négy férfi tartózkodott bent, ezek közül hárman éppen a telefonba ordítottak. Ha nem lettek volna ennyire tragikusak a körülmények, Cliff elnevette volna magát. Úgy festett az egész, mint egy rosszul rendezett tévéfilm, amelynek egyetlen célja kifigurázni a rendőrség tehetetlenségét. A negyedik férfi éppen háttal állt az ajtónak, és az egyik monitort figyelte. Alacsony termetű, izmos alak volt, farmernadrágban és kockás ingben. Zömök testén megfeszült a ruha, és ahogy megmozdult, Cliffnek az volt a benyomása, hogy ismeri valahonnan.

Nem is tévedett. A férfi megfordult, és Cliff azonnal tudta azt is, honnan ismeri. Közelebb lépett hozzá.

- Jobb napunk is volt már, igaz, Gene? - nyújtotta a kezét.

- A igaz - felelte tompa hangon Kozesznyk, és gyanakodva nézte az előtte álló férfit. - De honnan ismer maga engem? És egyáltalán, mit keres itt, a biztonsági szobában?

Cliff ráeszmélt, hogy az FBI-nyomozó nemigen jöhetett rá, ki is ő, hiszen sok év telt el az utolsó találkozásuk óta, és ő közben szakállt növesztett.

- Emlékszik még Moon Lake-re? Cliff Mitchell vagyok, a *Dakota Wings Air Charter* tulajdonosa és vezérpilótája. A Moon Lake-i Edwin Cole repülőtér parancsnoka. Maga járt nálunk jó pár évvel ezelőtt, egy Carla Fontaine nevű rendőrnővel együtt. Na, nem ugrik be? A *Q Air*-ügyben nyomoztak.

Kozesznyk elképedt arcára széles vigyor ült ki. A ráncain, a szemén látszott, hogy ma ez az első oka nevetni. Megrázta Cliff kezét.

- Persze, hogy emlékszem! - Őszinte volt az öröme, mintha egy régi barátot hozott volna elé a véletlen. - De magával mi történt? Mi ez a remete-álarc? Ha jól emlékszem, akkor nem volt szakálla. Vagy tévedek?

- Nem, Gene, nem téved. - Cliff hangja komolyra váltott. - 1992-ben meghalt a feleségem. Azóta viselek szakállt.

- Sajnálom - mondta halk részvéttel Kozesznyk. - Peter, ne vinnyogj úgy abba a telefonba, az ember a saját hangját sem hallja. Miben segíthetek, Cliff?

- Csak szeretnék hazatelefonálni, ha lehet. Megnyugtatni az otthoniakat, mert biztosan látták, ami itt ma történt, és megmondani nekik, hogy semmi bajom. Persze, csak ha lehet. Nem akarok zavarni ebben az amúgy is kerge helyzetben.

Az FBI-nyomozó újra elmosolyodott.

- Nem zavar, Cliff. Ez csak természetes. Fél New Yorkban nem működik a telefon. Peter, tedd már le, amúgy sem segíthetsz sokat. És gyógyuljon már be a szád - szólt rá az egyik társára. - Ja, Carla Fontaine - fordult ismét Cliff felé. - Majd ha látom, megmondom neki, hogy láttam magát. Csak érjek haza ebből a pokolból.

Cliff csodálkozva bámult Kozesznykre.

- Ja, hát honnan is tudhatná - nevette el magát a férfi. - Carla a feleségem lett. És van egy aranyos kis boszorkányunk is, Megan. Három éves. Olyan szép, mint az anyja. És olyan okos, mint az apja - vigyorgott Gene. - Vénségemre lettem családapa. Még most sem szoktam teljesen bele. Tudja, Carláért aggódom kicsit, Manhattanben teljesít szolgálatot. És ahogyan ismerem az izgága természetét, biztosan ott lézeng a romok körül.

- Gratulálok, Gene - mondta Cliff. - Szívből gratulálok. És ha egyszer vége lesz ennek az őrültségnek, hagyjanak itt csapot-papot, és jöjjenek el hozzánk Moon Lake-be vakációra.

Már semmi újat nem tudott mondani a televízió. A három nő csak tehetetlenségből ragadt még mindig a képernyőre, és Janice csak nagysokára eszmélt rá, hogy neki voltaképpen már rég a repülőtéren volna a helye. Elment zuhanyozni, és negyedóra múlva már felöltözve állt a konyhában.

- Nagymama, én indulok. Ha tehetem, a reptérről megpróbálom elérni apát. Ti ketten meg vigyázzatok magatokra, ha nem muszáj, ne nagyon menjetek ma ki a házból.

- Jól van, csillagom - simogatta meg Barbara az unokáját. - Menj csak, mi ketten majd elleszünk itthon.

A lány kiment a házból, és pillanatok múlva hallatszott a távolodó motorberregés. Janice, lány létére, egy ócska, valaha jobb napokat látott Harley Davidson motorkerékpárral járt kora tavasztól késő őszig. Barbara szeretettel nézett utána az ablakon keresztül, aztán Dolores felé fordult.

- Imádnivaló ez a lány. Pontosan olyan a természete, mint az apjáé. Kissé félénk, kissé zárkózott, de amit csinál, azt szívvel-lélekkel csinálja. Tudod, néha arra gondolok, hogy Cliff és Mark együttvéve nem érnek annyit a reptéren, mint Janice. És ezt ők is tudják. Általában nem nagyon tűrnek meg nőket a reptéren, azt mondják, az a férfiak szentélye. De Janice-nek nem lehet ellenállni. És tényleg érti a dolgát. Az egész adminisztrációt ő végzi. Néha annyit dolgozik, mint hat másik ember együttvéve, és meg sem látszik rajta, hogy kifáradna. Csak egy dolog nem tetszik nekem - sóhajtotta az öregasszony. - Janice nem hajlandó senkivel sem járni. Túl fiatal még ahhoz, hogy magára maradjon. Nem érdeklik a fiúk, pedig akadna egy-két komolyabb fiatalember, aki szívesen udvarolna neki. Nem tudom, mire vár… Néha attól félek, hogy… Szóval, tudod.

- Á, nem hinném - felelte Dolores, aki pontosan tudta, mire céloz Barbara. - Nem mindenki egyforma. Vannak, akik korán hagyják bekötni a fejüket. És vannak olyan nők, akik sokáig maradnak önállóak, függetlenek. Ez még nem feltétlenül jelenti azt, hogy ferde hajlamaik volnának. Hidd el, van némi tapasztalatom ebben, látok én sok mindent. Janice-nek is el fog jönni az ideje.

- Lehet, hogy igazad van - tűnődött Barbara. - Mindenesetre furcsa, hogy Maggie, aki majd két évvel fiatalabb nála, már komoly kapcsolatot alakított ki. Nem is lakik itthon, hanem Resort-ban, a barátjánál. Nem nagyon tetszik ez sem nekem, de hát… Nem szólhatok bele. Talán így is van ez rendjén… Modern világban élünk, ma már más normák uralkodnak, mint hatvan-hetven évvel ezelőtt, amikor én voltam fiatal lány. Csak hát… Néha berzenkedem ellene.

Dolores mosolyogva nézett az öregasszonyra. Nagyon mélyen a szívébe zárta. Hálás volt neki mindenért, elsősorban azért, hogy a Cliffhez fűződő, egyelőre nem túl rendezett kapcsolatát annyira természetesen fogadta. És titkon azért is hálás volt Barbarának, mert annak idején egyáltalán megszülte azt a kisfiút, akiből mostanra ez a férfi lett. Csak most, hogy belülről látta a Mitchell család életét, azt a nem látványos, hanem inkább titkolt, de annál erősebb szeretetet, amely ezeket az embereket összekötötte, csak most tudta a saját helyzetét is reálisabban értékelni.

Elmélkedéséből a telefon csengése szakította ki kegyetlen hirtelenséggel. Egyetlen szem-pillantás alatt megtört, eltűnt az iménti látszatnyugalom, és az asszony visszazökkent a kétségek világába. Tulajdonképpen várta a csengést, egész idő alatt, most mégis megijedt tőle. Nem volt ereje felpattanni a székről, és tehetetlenül figyelte, amint Barbara odatipeg a falon lógó készülékhez, és leakasztja, majd a füléhez illeszti a kagylót. Aztán rájött, hogy hiába is sietett volna: ő MÉG nem volt teljesen itthon ebben a házban. Egy telefonhívás csak a legvégső esetben szólhatott neki a Mitchell-házban. Elszégyellte magát.

- Igen? - szólalt meg Barbara, és az arcán látszott, hogy feszülten figyel a dróton keresztül érkező szavakra. - Cliff, te vagy az? Hála Istennek, csakhogy jelentkeztél! Semmi bajod? Igen, itt van. Adjam? - Kezével lefedte a mikrofont, és Doloresre tekintett. - Gyere, lányom. Cliff beszélni akar veled.

A nő szédelegve tette meg azt a néhány lépést az asztaltól a telefonig. Álmában sem merte volna remélni, hogy ez fog történni, pedig ezért imádkozott attól a pillanattól kezdve, amikor az első torony összeomlott. Érezte, hogy könnyek szöknek a szemébe, és a keze olyan gyenge, hogy majdnem elejti a kagylót.

- Cliff… - szólt bele alig hallhatóan - nincs semmi baj? Annyira aggódtam érted… Láttam azokat a borzalmakat…

- Tudom, kedvesem - hangzott a kagylóból a férfi megnyugtató hangja. - Nekem semmi bajom, és a gépnek sem. Egyelőre a fölhöz vagyunk kötve, senki sem tudja, mikor oldják fel a repülési tilalmat. De mindenképpen Párizsba kell jutnunk. Te jól vagy?

- Most, hogy a hangodat hallom, már igen - felelte Dolores, és a szeme sarkából Barbarára pillantott. Az öregasszony szeretettel nézte, és sűrűn pislogott. Őt is szemmel láthatólag meg-hatotta ez az intim jelenet. - Mondd, mikor jöhetsz haza? Nagyon hiányzol, Cliff… - A hangja elcsuklott. Képtelen volt folytatni.

A kellemesen búgó férfihang szinte érezhetően simogatta a sokezer mérföldes távolságon keresztül.

- Még nem tudom, Dolores. Becslésem szerint egy hét is eltelhet, ahogy most kinéz a dolog. De ne aggódj, nagyon vigyázok magamra. És ha visszatérek, gondom lesz egy-két dologra. Mit szólnál majd egy kiruccanáshoz Renóba?

Dolores erősen küzdött, hogy el ne zokogja magát. Úgy bólintott, mintha Cliff onnan, New Yorkból is láthatta volna a feje mozdulatát.

- Jó… Benne vagyok! Rád bízom magam, Cliff… Teljesen rád…

Aztán már nem tudott szólni. Még a férfi búcsúszavaira sem bírt felelni. Gépiesen akasztotta vissza a kagylót, és némán, gyermekes tehetetlenséggel tűrte, hogy Barbara, aki közben mellé lépett, átölelje, és ringatva nyugtatgassa.

Kétségbeesés 2002

Alig volt türelmem kivárni, hogy vége legyen az útnak. Amikor leszálltunk Le Bourget-n, még azt is nehezen tudtam kivárni, amíg a francia vámhatóság ellenőrzi a szállítmány menetleveleit, és megkezdődhet a kirakodás. Percekkel azután, hogy a vámtiszt beütötte az utolsó pecsétet és odafirkantotta olvashatatlan aláírását a megfelelő helyre, úgy otthagytam Mattet és Dave-et, mintha nem is együtt érkeztünk volna. Rendes fiúk… Még csak nem is nagyon vigyorogtak azon, hogy megint be vagyok sózva. Nem kellett külön megbeszélnünk semmit, tudták, hol találhatnak meg. Visszafelé alig volt rakományunk, és várni sem kellett volna rá, akár azonnal fel is szállhattunk volna, de előre leszögeztük, hogy Párizs megér két nap pihenőt. Kicsit körül akartunk nézni a Fény Városában, kiszellőztetni a fejünkből a New York-i tragédiát. Kicsit el akartunk vegyülni a párizsiak között, élvezni, még kívülállóként is, az ő töretlen életörömüket.

Nekem személy szerint külön programom volt. Még magammal sem nagyon tárgyaltam meg a dolgot, csak mentem az orrom után. Halványan emlékeztem rá, hogy a Boulevard Saint Michel közelében láttam egyszer egy kicsi, eldugott ékszerüzletet. Évekkel ezelőtt volt ez, abban sem voltam biztos, hogy létezik-e még. Bíztam benne, hogy igen, ismerve a franciák, és különösen a párizsiak ragaszkodását a régi, patinás kis boltokhoz. Nem is tudom, miért éppen erre a boltra emlékeztem, hiszen a francia főváros bővelkedik ilyenekben. Talán az a csendes környék, a hársfák, a közeli bisztróból halkan kihallatszó harmonikazene fogott meg ennyire. Annyira jellegzetesen, szinte giccsesen párizsi volt. Mondom, az emlékeim meglehetősen halványak voltak, de arra határozottan emlékeztem, hogy a parányi kirakatban akkor, sok éve, láttam egy gyönyörű brilliánsgyűrűt. Arra fájt a fogam nagyon.

Mialatt a taxis szóáradatát hallgattam, egyre azon töprengtem, vajon ott van-e még. Nevetséges. Hiszen azóta a tulaj tönkremehetett, eladhatta azt a gyűrűt, felfrissíthette a készletét. Az is lehet, hogy összekeverem a dolgokat, és nem pontos az emlékem. Akkor lesz nagy felsülés, ha odaérkezem nagy mellénnyel, és az ékszerbolt helyett egy háztartási cikkeket árusító üzletet találok. Akkor aztán vehetem a nyakamba Párizst, és kereshetek egy olyan gyűrűt, amilyet elképzeltem.

A sofőrnek be nem állt a szája. El volt ragadtatva tőle, hogy az anyanyelvén szólítottam meg, és amikor megtudta, hogy amerikai vagyok, annál inkább imponáltam neki. Köztudott, hogy honfitársaim többsége fanyelvű, az angolon kívül nehezen emészt meg más nyelvet, és ha igen, akkor is jenki tájszólásban ejti ki a szavakat, a helybéliek nagy mulatságára, akik szeretnek a bunkó jenkik rovására szórakozni. Én nem vagyok példa. Jó nyelvérzékkel áldott meg az anyatermészet, és anyám is gondoskodott róla, hogy gyümölcsöztessem a tehetségemet. Már kiskoromban megtanított németül, és később is segített, amikor az iskolában franciául és spanyolul tanultam. Talán nem beszélem tökéletesen ezeket a nyelveket, az angolon és a magyaron kívül sosem tanultam meg alaposan egyiket sem. De elboldogulok bárhol, és a helybélieknek fel sem tűnik, hogy nem vagyok közülük való.

Már fájt a fejem a sok karattyolástól, és mire megérkeztünk a Boulevard Saint Michelre, akár vizsgázhattam volna a sofőr családfájából. Gyorsan intettem az ürgének, hogy álljon meg, kifizettem a fuvart, tíz dollár borravalót is hagytam nála, és azon imádkoztam, hogy a hátralévő időben, amennyit még Párizsban töltök, ne akadjak össze még véletlenül sem ezzel a szószátyár alakkal. Megálltam a járda szélén, rágyújtottam, és hosszan néztem a Peugeot után, míg végleg eltűnt a hatalmas forgalomban. Csak aztán pillantottam körül, és vigyorogva

gratuláltam magamnak a jó memóriámért: pontosan velem szemben nyílt az a csendes kis mellékutca, amelyre emlékeztem. Elindultam, és úgy negyven lépés után újra gratuláltam magamnak. A kis ékszerbolt pontosan olyan volt, ahogyan emlékeztem rá, sőt azt a gyűrűt is ugyanott találtam, a kirakat bal oldalán.

Azt hiszem, a tulaj máig törheti a fejét, ki lehetett az az őrült amerikai, aki forgószélként tört be a parányi boltba, és nagy hangon követelte azt a bizonyos gyűrűt. Szelíden megpróbált rábeszélni, hogy legalább nézzem meg a kínálatát, „istenemre, az a hölgy, mert ugye, a menyasszonyának lesz? szebbet érdemel annál a szerény kis ékszernél". Amikor látta, milyen megveszekedett öszvérrel van dolga, megvonta a vállát, kinyitotta a régimódi kirakat belső ablakát, benyúlt, és kivette onnan a már megfakult tokot. Háromszáz dollárom bánta a nyakasságomat, mert a pasas is megmakacsolta magát. Csak egy új tokért külön harminc dollárt zsebelt be. Egye fene, ez már nem osztott és nem szorzott. Lelki szemeim előtt megjelent Dolores vékony keze, finom ujjai, és elképzeltem rajta a gyűrűt. Amint visszafelé ballagtam a körút felé, legszívesebben ugrálni kezdtem volna örömömben, mint egy tökéletlen gyerek.

A sarkon úgy ugrottam be egy hársfa mögé, mint akit fél Párizs alvilága kerget. Sejthettem volna, hogy szómenéses sofőröm a környéken portyázik. És amilyen szemfülesek ezek a párizsi volánmatadorok, még az őrült forgalomban is észrevett volna. Még egyszer nem volt idegem végighallgatni a litániáját. Megvártam, amíg a poros Peugeot, nyakát tekergető vezetőjével együtt ismét eltűnik lejjebb, és leintettem egy Renault-t. Egy szótagos szavakkal adtam értésére a mogorva sofőrnek, hogy hol a szállodám, aztán behúzódtam a kocsi sarkába, és úgy tettem, mintha elszunyókálnék. Gondolom, kifelé nem mutathattam valami bizalomgerjesztő képet, mert a pasas többször is gyanakvóan nézett meg a visszapillantó tükörben. Belül azonban majd szétvetett a jókedv. Sikerült. Elértem azt, amit akartam. Ebben a pillanatban nem éreztem lehetetlennek semmit. Ha akarom - gondoltam - akár az Eiffel-tornyot, vagy a Sacré Coeur fehér márvány kupoláját, vagy a Diadalívet is megvehetem Doloresnek nászajándékul. Mert biztos voltam benne, hogy igent fog mondani.

De vajon tényleg igent mond majd?

Még gyűrűztek a szeptember tizenegyediki borzalmas események utóhatásai. Országszerte megszigorították a biztonsági rendszabályokat, a repülőtereken olyan ellenőrzés folyt, mint még soha azelőtt. Cliff nem kis bosszúságára, az Edwin Cole repülőtérre is kivezényeltek egy különleges osztagot, bár itt alig volt utasforgalom. Egy csapásra mindenki gyanússá vált. Tulajdonképpen természetes volt, hogy a történtek után senki sem mert kockáztatni, de Cliff nem értette, hogyan volt lehetséges maga a négy gép eltérítése. Úgy érezte, valakik valahol hatalmas bakot lőttek, és ennek több ezer ártatlan ember fizette meg az árát.

Nehéz volt elhinni a sajtó magyarázatait. Tulajdonképpen gyerekes dolog volt azt állítani, hogy a *World Trade Center* puszta léte is kihívás volt azoknak, akik a globalizáció ellen küzdöttek. Más lehetett itt a probléma, de a híradások csak ködösítettek. Szinte naponta kelt szárnyra egy-egy újabb elmélet, hogy kik, és főképpen miért választották éppen a két ikertornyot célpontul. Bush elnök pedig jó érzékkel lovagolta meg a közvélemény felháborodását, és drámai hangon kijelentette, hogy ez a nap a „galádság napja" volt. Szinte szóról szóra ugyanazt mondta, mint annak idején Roosevelt elnök, a Pearl Harbort ért japán támadás után. Tulajdonképpen nem volt nehéz párhuzamot vonni a két esemény közé, bár ebben az a veszély rejlett, hogy a felajzott kedélyek a végén megfékezhetetlenek lesznek.

Szinte a kezdettől fogva az volt az általános vélemény, hogy muzulmán terroristák hajtották végre a támadást. Sőt, a tragikus nap végére egyesek azt is tudni vélték, hogy az egész akciót Oszama bin Laden, az Afganisztánban tanyázó, yemeni születésű szaúdi milliárdos tervelte ki, pénzelte és koordinálta.

- A fene se hiszi ezt el - morgott Mark Lubinsky. - Hogy tudna ilyet az a kaporszakállú, eszelős bandita? Azt hiszem, megint egy nagy melléfogásnak vagyunk a tanúi, mint már annyiszor. Persze, Bushnak jól jön egy ilyen bűnbak. Csakhogy attól tartok, ennek háború lesz a vége, és még az sem biztos, hogy a végén elkapják a pasast. Afganisztán nem a Fifth Avenue. Ha most odamegy a hadseregünk, az egész arab világ fel fog hördülni, hogy ez nem más, mint keresztes hadjárat az iszlám ellen.

- És akkor szerinted mi a teendő? - kérdezte Cliff. - Ha most nem tesz semmit az elnök, akkor holnap-holnapután megint történhet egy ehhez hasonló dolog. Vagy még ennél is súlyosabb. Tudhatod, hogy nem vagyok oda a háborúért, nem azért mondom. Öt hosszú évet húztam le Vietnamban. De az sem lehetséges, hogy ölbetett kézzel figyeljük, amint ezek a gengszterek megint gyilkolnak.

- Nahát, éppen ez az. Nem is kell ölbetett kézzel lesni, hogy újra lecsapjanak valahol. De az egészet kétféleképpen lehet megcsinálni. Az egyik út az alaposan meggondolt és előkészített akció. A másik pedig egy hűbelebalázs-hadművelet, amely több kárt okozhat, mint amennyi hasznot hajt. - A férfi idegesen rágcsálta a szivarját. - De tulajdonképpen miért is törjük mi ezen a fejünket? Ott van erre az elnök, Powell meg Rumsfeld. Mi azért fizetjük becsülettel az adónkat, hogy ők, szintén becsülettel, elvégezzék a saját feladatukat. Na, lássuk, miből élünk meg.

Késő délutánig tárgyalták a vállalat dolgait. Elég sok volt mostanában a munka, és még szaporodhatott is, mivel a szeptember tizenegyediki események óta a nagy repülővállalatok sorra kerültek kutyaszorítóba. A szeptemberi események olyan gondokat vetettek fel, amilyenekkel azelőtt senkinek sem kellett szembenéznie. Biztonság lett a játék neve, mindenek felett biztonság. Ez természetesen hatalmas költségtöbbletet jelentett a vállalatoknak, amit még súlyosbított az utazó közönség megcsappanása. Bevételek hiányában a légitársaságok fölöslegesen gondolkodtak a biztonság növelésén. A *Dakota Wings Air Charter*-t ez kevéssé érintette, mivel nem személy-, hanem áruszállításra specializálódott. Cliff, mindezek ellenére, aggódott, hogy miként fog alakulni a továbbiakban a cég sorsa. Tisztában volt vele, hogy ebben a hatalmas, egységes rendszerben, senkit sem kerül el az általános depresszió.

A washingtoni kormányzat is tehetetlen volt. Nem talált választ a sok kérdésre, és képtelen volt fellendíteni a belföldi gazdaságot, amelyen szintén meglátszottak az események következményei. A pénzügyi élet azonnal reagált, a New York-i tőzsde hatalmas veszteségeket könyvelhetett el. Elkezdődött egy láncreakció, amelynek senki sem tudta megjósolni sem a folytatását, sem a kimenetelét. Annál is inkább, mert háborús szelek kezdtek fújni ismét. Bush elnök eltökélte, hogy alaposan megbünteti az afgán tálib rendszert, amiért menedéket nyújtott az al-Quaeda szervezetnek, és szemet hunyt afölött, hogy bin Laden terroristái az ország területén rejtőzködnek, és onnan kivitelezik a cselekményeiket.

Egyes körökben felmerült a kérdés: vajon ez nem jelenti-e a nyugati, fejlett világ hadüzenetét az iszlám ellen? Kényes kérdés volt ez, hiszen nem csak az Egyesült Államokban, hanem Nyugat-Európában is rengeteg bevándorló élt, olyan emberek, akik az arab államokból kerültek a sokkal jobb életfeltételekkel kecsegtető, gazdag országokba. Ha a politikusok el akarták kerülni a látszatát is annak, hogy megnyirbálják az állampolgári jogokat - hiszen ezeknek a bevándorlóknak a többsége hivatalos úton érkezett új hazájába, és ott annak rendje

és módja szerint letelepedett - akkor fennállt annak a veszélye, hogy a biztonság hatalmas csorbát szenved. Ezt a kockázatot pedig senki sem merte vállalni. A demokrácia hitele és hírneve forgott kockán, nem beszélve arról, hogy a fejlett Nyugaton élő muzulmánok között szép számmal voltak száműzöttek is, akiket hazájuk annak idején kitoloncolt, vagy addig üldözött, amíg az emberek jobbnak látták elmenekülni, ha nem akartak áldozatul esni totalitárius rezsimjeiknek.

Úgy nézett ki, patthelyzet alakul ki, főleg amiatt, hogy a NATO-n belül Franciaország nyíltan ellenzékbe vonult. Persze, aki vette a fáradságot, hogy elemezze a helyzetet, az előtt nyílt titok volt, hogy Párizs főleg a területén élő több millió algériai, marokkói és tunéziai muzulmántól rettegett. Chirac elnök vezetése nem volt felkészülve arra, hogy nyílt sisakkal felvegye a harcot az esetleg fellázadó arabok ellen. Arra sem volt elég ereje, hogy a fontosabb intézményeket biztosítsa. Ennek következtében ismét kiéleződött a régi brit-francia ellentét, mert Tony Blair miniszterelnök magától értetődően Bush mellé állt. Németországban Schröder kancellár ingadozott, hogy kit támogasson, de inkább hajlott a francia szomszéd véleménye felé. Délen Olaszország volt a terroristaellenes koalíció bástyája, Silvio Berlusconi miniszterelnök is Bush politikája mellett tette le a garast, dacára a belső ellenvéleményeknek.

És mindennek a tetejébe, az ENSZ vonakodott tőle, hogy a beleegyezését adja egy széleskörű katonai akció elindításához. Kofi Annan főtitkár ismételten hangoztatta, hogy a terror elfogadhatatlan dolog a modern világban, azonban nem akart beleegyezni abba, hogy egy főleg amerikai és brit katonákból álló haderőnek mandátumot adjon arra, hogy felkutassák és kifüstöljék Afganisztánból bin Laden szervezetét. A nemzetközi szervezet egyre inkább az olajban gazdag arab országok befolyása alá került.

Cliffnek mindez magas volt, és jórészt érthetetlen. Egyszerű természete lázadozott a terror ellen, de az a tapasztalat, amit Vietnamban szerzett, ellenkező előjellel esett latba nála. Nem akarta bevallani magának, hogy tulajdonképpen George-ot félti, aki, mint a légierő pilótája, veszélybe kerülhetett, ha a Közép-Keletre vezénylik. Nem számított, hogy a fiatalember állomáshelye San Diego, és nem valamelyik repülőgép-anyahajó. A Pentagon bármikor olyan döntést hozhatott, amely esetleg a hátországban szolgálatot teljesítő katonákat is mozgósíthatta. És Cliff elborzadt attól a lehetőségtől, hogy az apja és a saját életvonala után a fiának is részt kelljen vennie egy bizonytalan kimenetelű katonai akcióban.

Mark nagyon jól tudta, mi rágja a lelkét fiatalabb barátja, de nem tudott segíteni rajta. Legfeljebb magyarázhatott, Cliff logikájára apellálhatott, elmondhatta neki, hányszor került Izraelben olyan helyzetbe, amely ellenkezett a meggyőződésével.

- Fiam, aki katona, annak nincs szabad akarata. George maga választotta ezt a hivatást, és tedd a kezed a szívedre: valld be, hogy ebben te is ludas vagy. Kiskorától kezdve belé oltottad a repülés, mint hivatás, szeretetét. Erre tette fel az életét. A fiad felnőtt ember, önként és szabad akaratából vállalta mind a dicsőséget, mind a kockázatot. Vagy nem?

- Igazad van, Mark - hagyta rá Cliff. - De ez még nem változtat a tényen, hogy én vagyok az apja, és amennyire lehet, szeretném veszélyen kívül látni. No jól van - mondta fáradtan, és feltápászkodott az asztal mellől - azt hiszem, ezt úgysem tudjuk mi eldönteni. Gyere, igyunk meg egy sört a kantinban, aztán menjünk haza. Téged is vár Gloria.

Dolores alig várta, hogy eljöjjön a hétvége. Letelt a szabadsága, visszatért a munkájához, bár talán életében először nem sok kedvet érzett hozzá. Most fájdalmasan nehéznek érezte Cliff hiányát. Feldúlt volt, mert az utóbbi napokban többször is látta Ericet a kórház vagy a lakása körül ólálkodni, és érezte, hogy a férfi akar valamit tőle. Hónapok óta nem találkozott, nem

beszélt vele, és ha nem is akarta bevallani magának, rettegett a kiszámíthatatlan, részeges embertől. Nem fizikailag félt tőle, hanem szellemileg. Tudta, hogy Eric mire képes, ha aljas szándékait érvényre akarja juttatni. Azt is tudta, hogy csak ideig-óráig képes elrejtőzni a férje elől, hiszen Waltham akkor csaphat le rá, amikor jónak látja. Azzal is tisztában volt, hogy a férfi pontosan kiszámított terv szerint közelít hozzá, abban a tudatban, hogy magamutogatása, időnkénti feltűnése lelki válságba sodorja Dolorest.

Az asszony félt. Alig várta, hogy teljen az idő, és Cliff végre felszabaduljon annyira a kötelezettségei alól, hogy elutazhassanak Renóba. A nevadai város hírneves volt abban, hogy az ott működő ügyvédek minden külön akadékoskodás nélkül nyélbe üthetik a legbonyolultabb válópereket is, és Doloresnek semmi más vágya nem volt, mint megszabadulni ettől a házasságtól, amely már nem is volt házasság. Rég nem volt az, csak papíron. De Cliff egyelőre be volt fogva, mint egy igavonó állat, és még a hétvégéit is nehezen tudta szabaddá tenni. Hétköznap pedig annyira fáradt volt, hogy esténként már csak félórákat volt képes a számítógép előtt ülve vele beszélgetni. Dolores félt is, de Cliffet is féltette. Látta rajta az egyre nagyobb kimerültséget, és rettegett, hogy a férfi össze ne roppanjon.

Az egyedüli vigasza a mindennapos telefon volt. Cliff egyetlen alkalmat sem mulasztott el, hogy felhívja. Kedvesen, megnyugtatóan beszélt vele, erőt kölcsönzött neki, és biztatta, hogy hamarosan jobbra fordul majd mindkettőjük élete.

- Kedvesem, nem szabad csüggedni - mondta éppen tegnap este. - Tudod, hogy nem szoktam kérkedni a magam bajával, életével, de nézz meg engem. A pokolból tértem vissza, kétszer is. Ha volt is olyan idő, amikor nem ragaszkodtam az életemhez, nem hittem a jövőmben, az az idő már rég elmúlt. Most már tudom, mit kell cselekednem. És azt is tudom, ki mellett akarom leélni a maradék életemet.

Amikor Cliff visszatért Franciaországból, az első hétvégét ismét a Remetelakban töltötték, kettesben. A férfi akkor eljegyezte, annak rendje és módja szerint, és Dolores azóta is hitetlenkedve nézegette a bal kezét díszítő, csodálatos gyűrűt. Természetesen igent mondott Cliffnek, hiszen semmi másra nem vágyott, csak arra, hogy a felesége lehessen. Néha meg is feledkezett róla, hogy hivatalosan még Mrs. Eric Waltham a neve. Cliffet mindenkinél jobban szerette, és a lányainak is elmesélte, mire készül. Deborah helyeselte, Katherine közömbös volt, Judy viszont lelkesedett Cliffért, és azért is, hogy az édesanyja ezzel a férfival kösse össze az életét.

Erre a hétvégére Dolores szokatlan dolgot tervezett. Mindeddig még sohasem látta vendégül Cliffet a saját kis lakásában, valahogyan idegenkedett ettől. Egyfajta belső ellenállás dolgozott benne, pedig ennek semmi értelme nem volt, hiszen ebben a lakásban ő sohasem élt Eric-kel. Mégis gátlásos volt, ha arra került volna a sor, hogy Cliff itt látogassa meg, és itt töltse vele az éjszakát, esetleg kettőt. Most azonban elhatározta, hogy kettőjük érdekében félreteszi ezt a céltalan félelmet, és igenis mindent el fog követni azért, hogy a férfi, akit szeret, jól érezze magát nála. És nem csak jól, hanem OTTHON is. Bevásárolt, kitakarított, egyik kolléganőjével, akiben jobban bízott, megtárgyalta, mit érdemes készítenie egy hangulatos, intim vacsorához. Még egy új ruhát is megengedett magának.

Úgy beszélték volt meg, hogy Cliff pénteken délután érkezik Salt Lake Citybe autóval. Doloresnek nem kellett szombaton dolgoznia, a kolléganője átvállalta tőle az ügyeletet a kórházban. A terv az volt, hogy valahol a város központjában találkoznak, mintegy megjátszva, hogy csak alig ismerkedtek meg. Nevetnie kellett, ha arra gondolt, hogy Cliffben mennyi gyermeki játékosság rejlik. El akartak menni kicsit sétálni, beülni egy cukrászdába, inni egy kávét, és csak sötétedéskor szándékoztak hazajönni ide. Doloresnek tetszett a dolog,

lelkesen készült rá, és még a fodrászhoz is elment, pedig a frizurája mindig rendezett volt. Azonban felébredt benne a természetes női hiúság, és nagyon akart tetszeni Cliffnek.

Csodálatos tavasz volt idén. Doloresnek az volt az érzése, mintha ismét húszéves lenne, és előtte állna az egész élet. Ez a szerelem, amely Cliffhez kötötte, gyökeresen megváltoztatta az életét. A múltbeli szenvedéseket már szinte csak külső szemlélőként idézte fel magában, mintha nem is az ő életében történtek volna meg. Örülni tudott, remélni tudott. Magányos pillanataiban néha arra gondolt, milyen jó volna, ha teherbe eshetne Clifftől. Tudta, hogy ennek nagyon kicsi a valószínűsége, és azt is tudta, hogy mindketten túl idősek már ahhoz, hogy egy gyermeket fel tudjanak nevelni. De azért jólesett eljátszani a gondolattal: milyen lehetne az ő gyermekük? Azonban elhessegette magától ezt a gondolatot. Nem akarta belelovalni magát egy túlságosan bizonytalan dologba, aztán fájdalmasan csalódni.

Végre-valahára péntek lett. Mielőtt reggel elindult volna a kórházba, Dolores elégedetten vette számba az egész hetes előkészületek eredményét. A lakás rendben volt, ő csinos, a vacsora nagyjából készen. Az asszony boldog izgalommal várta a kora délutáni találkozást Cliffel, és elhatározta, hogy attól a pillanattól kezdve semmit sem tervez meg előre. Hagyni fogja, hogy az események természetesen jöjjenek egymás után, bízott a spontaneitásban. Még egyszer körülnézett a lakásban, aztán vidáman dúdolva elindult.

Az első kellemetlenség közvetlenül a ház előtt érte. Mint derült égből a villámcsapás, amint kilépett a kapun, Ericbe ütközött.

- Nocsak, kisanyám - vigyorgott rá a férfi. - De csinoska vagy ma. Valami különleges alkalom? Vagy csak nekem akartál tetszeni? Ugye, tudtad, hogy ma találkozunk? - Eric erőszakosan belékarolt, Dolores pedig irtózva próbált megszabadulni tőle.

- Hagyj békén, Eric - kérlelte csendesen, mert nem akart cirkuszt az utcán. - Tudod nagyon jól, hogy semmi közünk egymáshoz. Miért nem akarod ezt megérteni?

- Mi az, hogy semmi közünk egymáshoz? - háborodott fel Eric, és keményen megszorította Dolores karját. - Igenis, van közünk egymáshoz. A feleségem vagy, ha nem tudnád. És az is maradsz - sziszegte kegyetlenül. Ekkor vette észre az asszony kezén a brilliánsgyűrűt. - Nafene. Tán csak nem akadt egy jó bolond, akinek elcsavartad a fejét? Hmm. Ebből talán üzlet is lehet, kedvesem. Mert ne gondold, hogy mindig megszabadulhatsz tőlem, és kiszúrhatod a szemem rongyos háromszáz dollárral. Legalább gazdag az a pasas?

Doloresnek sírni lett volna kedve. Minden boldogsága, minden örömteli várakozása szertefoszlott. Lázadozott az ellen, hogy Cliffet belekeverje a maga bajába. Nagyon keveset mesélt neki Ericről és viselt dolgairól, de persze azt nem tudhatta, hogy Cliff sokkal többet tud, mint amennyit elmond. Tehetetlenségében most eleredtek a könnyei, de ugyanakkor valami kegyetlen dac is támadt benne. Szembefordult a részeg, mocskos emberrel, és gyűlölettől izzó szemekkel vágta a képébe:

- Eric, jól figyelj rám, mert többet nem mondom. Ha nem kopsz le, feljelentelek. És ha nem hagysz fel a zsarolással, nagyon megégetheted magad. Nem fogom tovább tűrni a disznóságaidat, érted? Többet egyetlen centet sem fogsz látni tőlem, még akkor sem, ha az orrom előtt halsz éhen! Te bandita! Te ocsmány, kegyetlen, szégyentelen bandita! Meddig akarod még tönkretenni az életemet?

- Addig, kisanyám, amíg magad is ide nem süllyedsz! - fröcsögte Eric magából kikelve. - Mit képzelsz magadról, te? Ki vagy te tulajdonképpen? A Szűzanya? Egy frászt, Dolores! Közönséges mexikói ribanc vagy, vedd tudomásul! És teszek róla, hogy megemlegess! Nem fogod elfelejteni, kihez tartozol! - Hirtelen meghunyászkodott, mert a sarkon egy rendőrkocsi fordult

be, és a lecsúszott ügyvéd még nem felejtette el, hogy Utah állam törvényei szigorúan megtorolják a nyilvános molesztálást. Úgy tett, mintha minden a legnagyobb rendben volna, de a szeme sarkából lopva figyelte a kocsit, amint lassan elhaladt mellettük. Nem akarta bevallani, de félt, hogy Dolores int a rendőröknek. - Majd még találkozunk, kisanyám - mondta nagyon halkan, és eleresztette Dolores fájó karját, amit eddig satuként szorongatott. Még egy ocsmány vigyort küldött a síró nő felé, aztán sarkon fordult, és elsietett.

Dolores úgy érezte, alig tud megállni a lábán. Szédelegve támaszkodott a ház falához, és egy hosszú pillanatig azon gondolkodott, hogy ma inkább nem megy dolgozni, hanem hazamegy, és telefonon beteget jelent. Rosszul volt. És kegyetlenül hiányzott neki Cliff. De azt előre eltökélte magában, hogy még véletlenül sem fog szólni neki Eric mai megjelenéséről. Ezt a háborút egymaga akarta megvívni.

Végül úgy döntött, mégis bemegy a kórházba. Tudta, hogy most semleges közegre van szüksége ahhoz, hogy kiverhesse a fejéből ezt az incidenst. Embereket akart látni, még ha betegek is, és a kolléganőit, az orvosokat, akik mindig kedvesek és tisztességesek voltak vele. Délutánra, mire Cliff megérkezik, el akarta temetni magában ezt a szégyenteljes jelenetet, nem akarta, hogy ez megmérgezze az együttlétüket.

Nagyon nehezen, nagyon lassan nyugodott csak meg, és már majdnem ebédidő volt, amikor újra tudott mosolyogni. Keményen dolgozott egész nap, asszisztált két nehéz műtétnél is, pedig nem volt beosztva a csapatba. Le akarta foglalni magát, ki akarta iktatni az agyából és a lelkéből a megaláztatást, a keserűséget, a tehetetlen kiszolgáltatottságot. Enni alig evett valamit délben, nem volt étvágya, és amikor kiment a mosdóba, megijedt a saját tükörképétől. Hasonmása karikás, beesett szemmel nézett vissza rá. „Úristen, hát ennyire meglátszik rajtam minden?” - gondolta keserűen, és egy pillanatig arra gondolt, talán jobb volna, ha ma nem találkozna Cliffel. De a lelke azonnal lázadozni kezdett a gondolat ellen. Dolores tudta, hogy éppen arra van szüksége, amit a férfi tud nyújtani neki. Enélkül elpusztulna, megőrülne.

Mire a végéhez ért a műszakja, nagyjából összeszedte magát. Hazamenetel előtt bezárkózott a nővérszoba mosdójába, és hosszú percekig masszírozta az arcát, hogy visszatérjen a rendes színe. Irtózott a rúzstól, de most enyhén bekente vele az ajkát. Amikor úgy ítélte meg, hogy most már emberibb a külseje, mélyet sóhajtott, és még egyszer a tükörképére pillantott. „Most légy erős, Dolores. Szükséged lesz rá.”

Félt kilépni a kórház kapuján, mert attól tartott, hogy Eric megint ott ólálkodik a közelben, és talán folytatni akarja a reggel elkezdett kínzást. Szerencséjére a férfi sehol sem volt látható, így valamivel nyugodtabban indult el a buszmegálló felé, hogy beutazzon a központba. Az órájára pillantott: még háromnegyed órája volt a találkozásig.

Cliff erőltetett nyugalommal vezetett. Belül remegett, egyrészt a vágytól, hogy újra a karjába zárhassa Dolorest, másrészt attól, hogy valami kellemetlen, rossz megérzés kezdett gyökeret verni benne. Még mindig berzenkedett az okkult tudományok ellen, konokul nem akart hinni benne, hogy létezhetnek megérzések, de a kellemetlen belső remegés nem akart feloldódni benne. Nem tudott volna számot adni róla, mitől fél. Semmilyen reális veszély nem fenyegette, a gyomra mégis összeszorult az idegességtől.

Megpróbálta lefoglalni a gondolatait. Zenét keresett a rádióban, de hamar letett róla. Ehelyett kényszerítette magát arra, hogy a *Hummer* motorzúgását hallgassa. Nemrégiben vette ezt a bivalyerős terepjárót, és élvezte vezetni. Öröm volt tudatában lenni a sok száz lóerőnek, amely fölött uralkodott, és annak, hogy jóformán semmilyen akadály nem volt leküzdhetetlen ezzel a járművel. Alig várta, hogy ismét rendelkezzen elég szabadidővel, és Dolresszel együtt

elkalandozhassanak úttalan utakon, minél távolabb az emberi civilizációtól és főleg a gonoszságtól.

Szinte megkönnyebbülten lélegzett fel, amikor a hegyi út lassan kisimult alatta, és megérkezett a városba. Nemigen szerette Salt Lake Cityt, és meg sem tudta volna indokolni, miért idegenkedik tőle. Talán amiatt, hogy egész életét a civilizáció és a szűz természet határmezsgyéjén töltötte. Moon Lake volt számára az ideális élettér, és most, hogy tudta, Dolores hamarosan végleg az övé lesz, azt akarta, hogy mindketten otthon érezhessék magukat a hegyek és az erdők világában. Még nem tudta, az asszony vajon nem fog-e ragaszkodni a városi élethez, a munkahelyéhez. Arról hallani sem akart azonban, hogy a nő utazgasson. Elég volt neki, ami Jessicával történt egy évtizeddel korábban. Még egyszer nem akarta átélni sem az izgalmakat, sem a kétségbeesést.

Markkal már beszélgetett erről. Az idős férfinak volt egy egészen használható ötlete: a hegyimentő-egységben elkelt volna egy tapasztalt, gyakorlott személy, akinek nem idegen a törött csontok ápolása. És ugyan ki lett volna erre alkalmasabb, mint éppen Dolores? Cliff elképedve bámult a barátjára, és magában bosszankodott, hogy ez az ötlet nem az ő fejében született meg. Tényleg ez a legjobb megoldás!

Mire bekanyarodott a mormon templom mögötti kis térre, teljesen elfelejtette korábbi szorongató izgalmát. Korán volt még, bő tíz perce maradt a randevúig, és most azon tanakodott, hogy hol vehetne egy csokor virágot Doloresnek. Mindenképpen kedveskedni akart az asszonynak. Nagyon várta már, hogy együtt lehessenek.

A tér sarkán felfedezett egy mozgó virágárust. Fiatal, egyetemistának látszó lány volt, farmerben és zöld pulóverben. Előtte, vödrökben, szebbnél szebb csokrok kínálták magukat. Cliff leállította a kocsit, és kiszállt. Odalépett a lányhoz, aki azonnal kedvesen rámosolygott.

- Mivel szolgálhatok, uram? - hunyorított meglehetősen vastag szemüvege mögül, és megrázta a fejét. Két varkocsba font szalmaszőke haja ide-oda röpdösött a feje körül.

- Egy csokor szegfűt kérnék, kislány. Mivel tartozom? - mutatott a férfi a kiválasztott virágra.

- Öt dollár, uram - felelte a lány. - Becsomagoljam?

- Kérném - mondta Cliff, és az órájára pillantott, majd körülnézett. Doloresnek lassan meg kellett jelennie már. Kifizette a virágot, és visszaindult a terepjáróhoz.

Nagyot dobbant a szíve, amikor a távolabbi sarkon meglátta Dolorest. Az imént már kinyitotta a *Hummer* ajtaját, de most ismét becsapta, és gyalog indult elébe. A nő is észrevette Cliffet, elmosolyodott, és meggyorsította a lépteit. A végén már majdnem szaladt. Kipirulva, kissé zihálva állt meg előtte. Le nem tudta venni a szemét Cliffről és a csokorról. Két apró kis könnycsepp csillant meg a szeme sarkában.

- Ó… - sóhajtotta halkan - milyen figyelmes vagy… Köszönöm, szívem.

- Á, nincs mit - mosolygott kissé félszegen Cliff, és átnyújtotta a csokrot. - Örülök, hogy örömet szerezhettem neked. Örülök neked, Dolores.

Szavak nélkül is megértették egymást. A kezük önkéntelenül is egymásba kulcsolódott, összeigazították a lépteiket, és elindultak a néhány lépésnyire parkoló kocsi felé. A férfi előzékenyen kinyitotta az ajtót, és megvárta, amíg az asszony beszáll. De Dolores egyszerre elsápadt, és Cliff válla mellett a férfi háta mögé nézett elkerekedett szemmel. Amaz észrevette a nő hirtelen ijedelmét, és megfordult, hogy lássa az okát is.

Életében nem látott még ilyen toprongyos embert, mint aki most előtte állt. Nem ismerte föl, csak azt észlelte, hogy a gondozatlan, mocskos ember majdnem teljesen részeg, és tántorogva, ápolatlan, fekete körmű kezét nyújtva, Dolores felé közeledik. Megdermedt. Ki lehet ez a pasas?

- Már megint mit keresel itt? - kérdezte az asszony fojtott hangon. - Nem voltam eléggé világos ma reggel?

- Dehogyis nem - dünnyögte vigyorogva a piszkos ember. - Nagyon is világosan beszéltél. Csak azt hiszem - csuklott egyet - te nem értettél meg engem, kisanyám. Mi ketten összetartozunk örökre. Nem fogsz csak úgy eldobni, mint egy rongyot. Abból nem eszel, még ha itt is van most melletted a pasid. Ugye, milyen jó bőr az én kis Doloresem? - kacsintott Cliffre, aki csak most kezdett kapcsolni.

- Ez az ember a férjed? - kérdezte hirtelen megkeseredett szájízzel Cliff. - Maga Eric Waltham? - fordult most a részeg felé.

- Igen, fiacskám, az vagyok - válaszolta nyeglén Waltham. - *Doktor* Eric Waltham vagyok, ha éppen tudni akarod. A jogtudományok doktora. És mellesleg ennek a nőnek a törvényes férje, úgyhogy tágulj innen. Te meg velem jössz most azonnal - fogta volna meg Dolores kezét, de Cliff már nem volt képes türtőztetni magát. Megragadta Waltham vállát, és maga felé penderítette.

- Na ide figyelj, te mocsadék - sziszegte gyűlölettel. - Ha azonnal el nem ereszted Dolorest, szétverlek. Megértetted? Addig ütlek, amíg szuszogsz. Te gazember, emlékszem már rád. Te próbáltad romba dönteni a vállalatomat évekkel ezelőtt. Te, meg az a rohadt gazdád, Quintano. Itt az ideje, hogy utána menj a sittre. Tűnj el a szemem elől, és ha még egyszer húsz lépésnél közelebbre merészkedsz Doloreshez, az lesz az utolsó napod ezen a földön. Megértetted? MEGÉRTETTED??? - tette hozzá ordítva.

Eric Waltham nem akart tágítani, és Dolores képtelen volt megítélni, hogy a részegség miatt, vagy pedig jól meggondolt dacból. Rettegett attól, hogy Cliff végleg elveszíti a hidegvérét, és bajba kerül emiatt a gazember miatt. De nem mert és nem tudott közbelépni, mert valahol a lelke mélyén szinte várta, hogy végre valaki alaposan móresre tanítsa ezt az embert. Cliff nem akart botrányt, nem akart verekedést, de el volt szánva rá, hogy nem enged ennek a szemtelen, részeg disznónak.

- Nos, még itt vagy? - ripakodott rá olyan halkan, ahogyan csak tudott. - Indíts, és el ne feledd, amit mondtam. Kerüld el Dolorest, és jobban tennéd, ha még Utahból is eltűnnél. Mert még egyszer nem leszek kíméletes veled. Tűnés!

- Aha, a pilóta úr kezdi elveszíteni a híres hidegvérét, mi? - nyegléskedett Waltham, de a következő szó a torkára forrt. Cliff ismét megragadta, és az öklével az arcába csapott. Egyetlen egy ütést, de ebben az ütésben benne olt minden gyűlölete, minden keserűsége. Akkora erővel ütött, hogy belefájdultak az ujjai. Aztán elengedte a részeg férfit, és megvetően figyelte, amint lassan összecsuklik a járdán.

Dolores rémülten nézte a jelenetet. Nagyon félt. Már nem Erictől, hanem attól, hogy a férfinak, akit szeret, baja eshet emiatt. Tehetetlenül hagyta, hogy Cliff átölelje, és besegítse a kocsiba. Csak ült ott, maga elé meredve, és potyogtak a könnyei.

- Ezt nem kellett volna, kedvesem… - mondta halkan, amikor a férfi is beült mellé. - Most majd teleordítja a várost, és amilyen aljas, még neked lesz kellemetlenséged belőle.

- Nem érdekel, Dolores, nem félek - vonta meg a vállát Cliff. - A te *volt* férjed tehet nekem egy szívességet. És ígérem, hogy többé nem fog zaklatni téged. Mától fogva nem.

- De hiszen… *még mindig* a férjem, Cliff! - kerekedett el az asszony szeme. - Mindaddig, amíg el nem váltam tőle, úgy bánthat, ahogyan akar!

- Csakhogy elválsz tőle, Dolores - mondta most már higgadtabban Cliff, és elindította a terepjárót. - Mutasd az utat, szívem. Merre laksz? A többit majd elmagyarázom neked útközben.

Dolores úgy érezte, nincs is ébren. Még mindig nem akarta elhinni, hogy ennyire egyszerűen, és mégis gyökeresen megváltozott az élete. Az utóbbi három hét úgy telt el, mint egy álom, és alig tudta felidézni magában a történteket. Még nem volt bátorsága maradéktalanul örülni mindannak, amibe belecsöppent, attól félt, hogy mégis álom az egész, ami után egy szomorú ébredés következik, és neki muszáj lesz visszacsöppennie a valóság kilátástalanságába.

Azon az emlékezetes péntek délutánon eldőlt a sorsa egy életre. Cliff, miután kiadta a mérgét, azon igyekezett, hogy őt bátorítsa, és gyengéden, de mégis erélyesen vette kézbe az irányítást. Az eltervezett hétvégéből semmi sem lett, legalábbis nem úgy, ahogyan Dolores várta. Amikor beléptek a kis lakásba, a férfi szorosan magához ölelte az asszonyt, simogatta, dédelgette, és Dolores azt hitte, most azonnal a magáévá fogja tenni. Pedig Cliff csak azt akarta, hogy ő teljesen lecsillapodjon, és képes legyen gondolkodni.

- Figyelj rám, Dolores - magyarázta halkan, szelíden a férfi. - Ez így nem élet. Sem neked, sem nekem. Mennél jobban megismerjük egymást, annál kevésbé bírjuk ki a várakozást két találkozás között. Mondd… Muszáj nekünk kínlódnunk? Köztelező neked állandóan attól rettegni, hogy az a részeg gazember újra megjelenik, és ki tudja, mit csinál veled? Bele akarsz rokkanni ebbe? Mert én nem akarom. Nekem szükségem van rád, Dolores. Így, ahogy vagy, és MOST AZONNAL.

- Igazad van, szívem, de hát mit tegyek? - sóhajtott a nő, aki még mindig nem értette, hová akar kilyukadni Cliff. - Hiszen ideköt a munkám…

- Kedvesem, csak addig, amíg te is akarod, hogy idekössön. Hát rabszolga vagy te? Röghöz kötött jobbágy, aki a földesura akarata ellenére nem költözhet el akárhová? Dolores, a huszonegyedik században élünk! Csomagolj össze. Telefonálj be a kórházba, mondd azt, hogy beteg vagy. Ne törődj semmivel. Elviszlek innen, szívem. HAZAVISZLEK. Annyi befolyásom még van a vállalatnál - mosolygott huncutul - hogy én is szabaddá tehessem magam, amennyire kell. Elmegyünk Renóba. Nyélbe ütjük a válásodat, és többé nem térsz vissza ide. Akarod? - Letérdelt az asszony elé, magához ölelte annak a csípőjét, és reménykedve nézett fel rá.

Dolores tétován matatott a férfi őszülő hajában. Eleredt a könnye, az arcára a fájdalom és a reménykedés keveréke ült ki. Nagyon lassan bólintott.

- Igen, Cliff… Akarom. Téged akarlak, amióta ismerlek… Azt teszem, amit tanácsolsz. Nincs is sok holmim, szegény vagyok - vonta meg a vállát. - Azt hiszem, minden vagyonom belefér abba a két kopott bőröndbe, ott - mutatott a régimódi szekrény tetejére.

Gépiesen tette, amit tennie kellett, és amikor két órával később a kocsiban ültek, és Moon Lake felé hajtottak, el sem akarta hinni, hogy ilyen gyorsan, ilyen könnyen ott tudta hagyni az otthonát. Cliff még elszaladt egy szupermarketbe, vett néhány hermetikusan záródó műanyag dobozt, amibe az asszony belecsomagolta az oly gondosan elkészített ünnepi vacsorát. Voltaképpen miért is ne? Indulás előtt még felhívta Deborah-t, és röviden elmondta neki, hogy mit

tesz éppen. A lánya helyeselte, és elvállalta, hogy értesíti a húgait is, ne keressék az anyjukat a régi címen, és ne ijedjenek meg, hogy eltűnt.

Amit Cliff mondott neki a tervéről, azt egyenesen csodálatosnak tartotta. A lelke mélyén mindig is ilyen munkára vágyott. De eddig sohasem nyílt rá lehetősége, hogy az álmát meg is valósítsa. Voltaképpen az egész életét egyetlen egyszer merte a kezébe venni, amikor sok évvel ezelőtt otthagyta Ericet Springville-ben. Azóta csak álmodozni, vágyakozni mert, azt is csak félve, de tenni nem volt ereje. Egy ilyen trauma és egy ilyen ember kellett ehhez, mint Cliff, hogy ki tudjon szakadni az apatikus tehetetlenségből, és ismét a maga ura lehessen.

Renóban nem tudtak mindent azonnal elintézni, hiszen hétvége volt, de annyit elértek, hogy egy idősödő ügyvéd meghallgatta őket. Tapasztalt ember létére jócskán ingatta a fejét, amikor meghallotta Dolores kálváriáját, és már csak azért is elvállalta az ügyet, mert annak idején Quintano és Waltham nem kevés bosszúságot okoztak neki.

- Ha ők nincsenek, és nem tesznek keresztbe nekem, most talán a Harvardon vagy a Yale-en lennék tanár. Így meg csak kétes zugügyvéd lehetek, aki egymásra unt emberek válópereit intézi. Sosem szoktam beleártani magam a dolgukba, ha válni akarnak, hát váljanak. Én meg ebből élek. De bevallom őszintén, ilyen sztorit még nem hallottam. Legyen nyugodt, asszonyom, becsületesen és gyorsan elintézem a maga ügyét.

Az ígéretét be is tartotta, és tíz nappal a látogatás után ajánlott levélben küldte el az aláírandó iratokat. Dolores úgy érezte, mintha a víz alól emelkedne fel, és újra tudna szabadon lélegezni. Egyik este, a hálószoba meghitt magányában kuncogva súgta Cliffnek:

- Tudod, szívem, amikor elvittél Renóba, azt hittem, szörnyet halok a félelemtől. Soha azelőtt nem repültem. És most azon is túl vagyok, meg majdnem az első házasságomon is. Szeretlek, Cliff. Nagyon szeretlek. És amikor csak akarod, a feleséged leszek. Tulajdonképpen máris az vagyok… - sóhajtotta ábrándosan, és hagyta, hogy a férfi kényeztesse, dédelgesse a testét és a lelkét.

Az aláírt iratok visszaküldésétől számított újabb egy hét múlva értesítést kaptak Douglas Mortimertől, hogy szíveskedjenek megjelenni nála, a válás kimondása végett. Izgatottan készültek az útra, és amikor megérkeztek, az ügyvéd nevetve fogadta őket.

- Tulajdonképpen akár el is küldhettem volna a hivatalos végzést, nem kötelező a személyes megjelenés. De magukat látni akartam. Nem minden nap adatik meg nekem egy ilyen ügy. Kedvemet leltem benne. Most csak azt sajnálom, hogy nem vagyok pap vagy békebíró, mert azonnal össze is eskettem volna magukat. Vigyázzanak egymásra, és legyenek nagyon boldogok. - Vidáman tette hozzá: - És lehetőleg a maguk családjából nem szeretnék látni senkit ebben az irodában.

Mortimer arról is gondoskodott, hogy a Salt Lake City-i rendőrség megkapja a hivatalos végzés másolatát. Az már rajtuk múlott, hogyan kutatják fel Eric Walthamet, és milyen körülmények között tudatják vele, hogy ismét legényember.

Billy Clayton izgatott volt. Talán életében nem volt ennyire izgatott, mint ezen a késő nyári reggelen. Hat éve élt Moon Lake Resortban, ebből az utóbbi négy esztendőben a seriff helyettese volt. És az utolsó három évben boldogan, bár néha elégedetlenül élt együtt Maggie-vel. Elégedetlensége abból eredt, hogy szerette volna már véglegesíteni, hivatalossá tenni a kapcsolatukat, ám a lány, kedvesen ugyan, de mindig kitért a döntés elől.

- Hová sietsz, Billy? - nevetett rá. - Előttünk az egész élet.

- Miről beszélsz, te szőke boszorkány? - nevetett vissza Clayton. - Szeretlek. És azt akarom, hogy a feleségem legyél. Miért olyan nehéz ezt megérteni?

- Nem nehéz, Billy. De még túl fiatalnak érzem magam ehhez. És mi van akkor, ha egy fél év, vagy egy év múlva valamelyikünk úgy érzi, hogy elkapkodta? Akkor válunk? Na nem!

Billy mélyet sóhajtott, és sokadszor is ráhagyta a lányra. Érezte, hogy Maggie igazán ragaszkodik hozzá, nem kételkedett abban, hogy kitart mellette, de valóban azt szerette volna, ha a lányt végre Mrs. Claytonnak neveznék. Bár abban is biztos volt, hogy Maggie élete végéig Maggie fog maradni Resort minden lakójának.

Most azonban minden oka megvolt az örömre is, az izgalomra is. A lány végre beleegyezett - egyelőre az eljegyzésbe. Már ez is nagy előrelépés volt Billy számára, annál is inkább, mert időközben leendő apósa is megtalálta a maga párját. Szeretett néha elbeszélgetni Cliff Mitchellel. Tisztelte a pilótát, aki sohasem éreztette vele, hogy ő többet érne másnál. Annak ellenére, hogy egész Moon Lake leggazdagabb embere volt, Cliff mindig szerényen, természetesen viselkedett, és néha egészen okos tanácsokat tudott adni a fiatalembernek. Főleg, ha Maggie-ről volt szó.

Augusztus utolsó előtti szombatjára tervezték a nagy eseményt. Nem lehetett hamarább, mert még egy csomó elintéznivaló maradt, és későbbre sem, mert az eljegyzésen jelen akart lenni James Swifteagle, Cliff féltestvére is. Őt pedig szigorú életrend kötötte, amióta az Anchorage-i Alaszkai Egyetem rektorhelyettese lett. Billy, aki lelkes amatőr néprajzkutató volt, nagyon tisztelte az idős indián férfit, akinek eddig minden megjelent könyvét elolvasta. Clifftől tudta, milyen körülmények között vált Jim a testvérévé, és a fiatal rendőr Mitchellt is mélyen tisztelte. Ő maga szegény detroiti családból származott, apja valaha a General Motors előmunkása volt, de egy üzemi balesetben elvesztette az egyik lábát, és attól kezdve a család nyomorba süllyedt. Billynek egy öccse és két húga volt, anyja betegeskedett, és a fiatalember, miután leszolgált öt évet a különleges kommandóban, megpályázta Moon Lake seriff-helyettesi posztját. Aránylag jól keresett, és ezzel segíteni tudta a családját.

Lassan közeledett az örömteli nap, és Billy már alig tudta, hol áll a feje. Az ünnepséget természetesen a Mitchell-házban akarták megtartani, oda vártak minden vendéget: Henryt, George-ot, a Clayton családot, és a többi meghívottat. Barbara kívánsága volt ez, nagyon szerette volna ő maga ellátni a háziasszony teendőit az unokája eljegyzésén. Cliff hiába próbálta lebeszélni erről, az öregasszony hajthatatlan maradt.

- Ej, fiam, hát hány ilyen eseményben lesz még részem életemben? - méltatlankodott Barbara. - Nagyon öreg vagyok már, Cliff. Jövőre, ha megérem, kilencven éves leszek. Még bírom a strapát, és Dolores is megígérte, hogy segíteni fog. Igaz, lányom? - pillantott az asszonyra, aki mosolyogva helyeselt. - Mellesleg, fiam, gondoskodhatnál róla, hogy ne csak nagymama lehessek, hanem újra anyós is. He? Mikor veszed már el Dolorest?

A két szerelmes egymásra kacsintott. Csak ők ketten tudták a titkot: Maggie eljegyzésének alkalmából ők is be akarták jelenteni, hogy hivatalosan egybekelnek. De ez volt az ünnep meglepetése, egyelőre nem akarták elárulni senkinek. Csak Mark és Gloria tudott róla.

Két nappal a várva várt szombat előtt elromlott az időjárás. Az első zivatar akkor zúdult le Moon Lake-re, amikor George gépe leszállt az Edwin Cole repülőtéren. Los Angelesben bérelt egy *Cessna* sportgépet, és azzal érkezett haza. Csurom vizesen, de vidáman esett be az irodába.

- Na, jó kis kalamajkát okoztál - ölelte meg az apja. - Nagyanyád ki fog térni a hitéből, ha szombatig nem javul meg az idő. Az a nagy álma, hogy a kertben rendezzük meg az eljegyzést.

- A nagyinak igaza is van - rázta meg az üstökét George - a házban úgysem férne el ennyi vendég. De az időjárásról nem tehetek. Az egész nyugati parton szakad az eső. Olyan viharban szálltam fel, hogy alig láttam az orromig. Van egy forró kávétok dugiban?

- Nesze - állt fel Mark, és a fiú kezébe nyomott egy üres csészét, aztán megtöltötte gőzölgő kávéval. - Konyak nincs benne, apád száműzte a szeszt a reptér területéről. Mi újság, mikor szerelsz le?

George leült az egyik üres székre, hörpölt egyet a kávéjából, és komolyan nézett Lubinskyre.

- Még nem tudom, de minél hamarabb szeretnék. Jó volna már itthon lenni.

Pénteken az asszonyok az utolsó előkészületeket tették annak érdekében, hogy az ünnepség valóban felejthetetlen legyen. Mark elrepült Detroitba az egyik *Learjet*-tel, hogy elhozza Claytonékat, Cliffnek pedig elég dolga akadt a reptéren, meg amúgy sem akart otthon lábatlankodni. Útnak indította Petrescut, akinek Seattle-be kellett repülnie. Nem nagyon tetszett neki a román pilóta arca. Sápadt volt, beesett, és alig tudta leplezni, hogy valami baja van. Egyszerűen nem volt hajlandó orvoshoz menni. Bár Cliff még az utolsó pillanatban is habozott, vajon eleressze-e a férfit, Petrescu erősködött, hogy minden rendben van, nem kell aggódnia.

- Oké, te akartad, Grigore fiam, de ha összetöröd a gépemet, ne is kerülj a szemem elé.

Késő délután egy kicsit kisütött a nap, és Cliff úgy remélte, ezzel véget is ér az esőzés. Befejezte az aznapi teendőit, összepakolta az iratait, még beszélt az ügyeletes repülésirányítóval, aztán beült a *Hummer*-be, és George-zsal együtt hazament. Alig várta, hogy otthon legyen végre. Soha azelőtt nem szerette annyira a házat, mint azóta, hogy Dolores itt lakott vele. Örült annak is, hogy Barbara teljesen természetesnek fogadta el a nő jelenlétét, sőt látszott is rajta, mennyire szereti leendő menyét. Jó érzés volt ez.

Mire hazaért, jószerivel ki is szellőztette a fejéből a nap gondjait. Kajánul mosolygott a fiára.

- Te nem akarsz meglepni minket valamivel? Vagy netalán valakivel?

- Hogyne, apa - nevetett vissza a fiatalember. - Majd, ha leszerelek, elkötöm Miss Lizzie-t, és hazahozom. Hadd legyen egy modern harci gép is ezen a támaszponton. - George így nevezte az *F18*-ast, amin repült. - Nincs nekem egyelőre senkim, apa. Eddig nem nagyon volt időm udvarolgatni, de ne félj, arra is sor kerül.

Henry érkezett meg utolsóként. Makacsul ragaszkodott ahhoz, hogy Los Angelesből a saját kocsijával utazzon Moon Lake-ig, mert szerinte az autóvezetés üdítő hatással van az emberre. Cliff nem is akart ellenkezni a fiával, bár többször is felajánlotta neki, hogy érte repül, ha Henry nagyritkán rászánta magát, hogy haza jöjjön. Minden alkalommal elutasítás lett a sorsa.

Ma azonban szokatlanul későn toppant be a szülői házba. Évek óta most először látszott az arcán a kimerültség. A család más rég megvacsorázott, amikor Henry megérkezett.

- Valami baj volt útközben? - kérdezte Cliff. - Általában korábban szoktál itt lenni.

- Igazad van, apa, ne haragudj - felelte a fiatalember. - De olyan ítéletidő tombol az egész nyugati partvidéken, hogy az ember alig lát keresztül a szélvédőn. Nagyon lassan tudtam csak haladni. Nem akartam bajt. Így is rengeteg balesetet láttam.

- Szó sincs haragról, fiam - nyugtatta meg Cliff. - Csak aggódtunk, hogy hol lehetsz.

Barbara kárpótlásul hatalmas adag túróscsuszával vendégelte meg nagyobbik unokáját, aki élthalt a magyar konyha minden finomságáért, és a csuszát különösen szerette.

Fél tizenegy volt, lassan mindenki elfáradt, és visszavonult pihenni. Cliff még fent maradt egy kicsit, hogy utánanézzen egy-két üzleti ügyének a számítógépen. Dolores mellette maradt mindvégig.

- Nem vagy álmos, kedvesem? - kérdezte Cliff, amikor észrevette, hogy az asszony elnyom egy ásítást. - Menj nyugodtan aludni, én is nemsokára jövök.

- Inkább veled maradnék még, ha nem zavarlak - felelte szelíden Dolores. - Öröm nekem nézni, ahogyan dolgozol. Ilyenkor úgy nézel ki, mint egy nagyra nőtt kisfiú, ráncolod a homlokod, erőlteted magad, hogy gondolkozz, és annyira szeretnék segíteni neked. - Felállt, és a férfi mellé lépett. Hozzá simul, és beletúrt a hajába. - Szeretek veled lenni, Cliff. Még akkor is, ha semmi hasznomat nem látod.

A férfi átölelte az asszony derekát, és szeretettel nézett fel a szép arcra. Ebben a pillanatban úgy érezte, mintha soha senki más nem lett volna mellette, csak Dolores. És ez a teljes összetartozás egyre újabb és újabb értelmet nyert kettőjük között, mintegy előre vetítve a közös jövő harmóniáját. Ilyen életre vágyott mindig.

Ebben a pillanatban követelőző csöngéssel szólalt meg a telefon. A hirtelen jött, éles hang egy szempillantás alatt megtörte az iménti pillanat varázsát, és Dolores, aki közelebb volt a készülékhez, felvette a kagylót.

- Itt Clifford Mitchell háza. Jó estét. Kit keres, uram? - Feszülten figyelt, aztán Cliffre nézett. - Egy pillanat, uram, adom. - Tenyerével befogta a kagylót, és a férfinak nyújtotta. - Téged keresnek, szívem, Seattle-ből.

A férfi átvette a telefont.

- Igen, itt Clifford Mitchell. Személyesen. - Összehunyorította a szemét. - Hogy mondod, Oliver? Ja, értem. Egy pillanat, hadd gondolkozzam. Meglátom, mit tehetek. - Ő is eltartotta magától a kagylót, és elfedte a mikrofont, mint az előbb Dolores. - Baj van, szívem. Petrescut beszállították a kórházba. Perforálódott vakbéllel. A másodpilóta nem jöhet egyedül vissza, és nem tudja, mit tegyen. Legkésőbb holnap délutánra vissza kell érnie Moon Lake-be. Mit tanácsolsz, Dolores? Mit tegyek? Mark nincs itthon, másra meg nem akarom bízni a dolgot.

- Ezek szerint repülnöd kell? - kérdezte alig leplezett csalódással az asszony. - Hát, ha nincs más megoldás, akkor menj, Cliff. Biztos, hogy holnap délutánra visszaérsz?

- Biztos csak akkor lehetek, ha már visszaértem, szerelmem. De igyekezni fogok.

Már rég elmúlt az az időpont, amikor Cliffnek, minden számítás szerint, haza kellett volna érkezne. De sem ő nem volt sehol, sem pedig telefonhívás nem érkezett. Dolores már nem tudta, mit képzeljen, mire gondoljon. És nem csak ő volt ilyen kellemetlen helyzetben, hanem az egész család is. Kint szinte szünet nélkül tombolt a zivatar, villám villámot ért, és a szél megbolondult a völgyben.

Billy aggódva nézte Maggie-t, akin tisztán meglátszott, hogy most két dolog miatt aggódik nagyon. Egyrészt féltette az apját, másrészt pedig sajnálta, hogy egy előre nem látott ok miatt el kell halasztania az eljegyzését. Önmagának sem merte bevallani, hogy az utóbbi miatt volt csalódottabb. Tudta Cliffről, hogy tapasztalt, megfontolt pilóta, akit nehezen érhet baj.

George volt az első, aki logikusan kezdett gondolkodni.

- Álljon meg a menet, emberek - mondta hangosan, miután hosszú percekig töprengett valamin. - Ha csak ide-oda járkálunk itt, a házban, azzal még semmire sem megyünk. Először is meg kellene tudnunk, vajon apa odaérkezett-e Seattle-be, vagy sem. Hány kórház van abban a városban?

- Ha jól emlékszem, három vagy négy - felelte Jim. - Kettőnek tudom is a számát. Oda kell telefonálni, igazad van. - Már nyúlt is a készülékért. - Hogy is hívják azt a pilótát?

- Grigore Petrescu a neve - felelte Janice, aki mindenkit ismert a vállalatnál. - Hívd azt a két kórházat, amelyiknek a számát tudod, addig én a másik vonalon megérdeklődöm a másik két kórház számát is - mondta, és átsietett az irodába.

Az első három helyen nem is hallottak ilyen nevű betegről. A negyedik, legkisebb kórházban találtak rá Petrescura és Oliver Garretre, a másodpilótájára. Oliver nem is látta még Cliffet, és beszélni sem beszélt vele az előző este óta. Mitchell egyszerűen eltűnt útközben. De vajon hol, és miért? Mi okozhatta az eltűnését?

George most már komolyan aggódott. Telefonált San Franciscóba, a kaliforniai Meteorológiai Társasághoz, és megérdeklődte, milyenek voltak a légköri viszonyok az elmúlt huszonnégy órában a Moon Lake-et Seattle-lel összekötő vonal mentén. A válasz, amit kapott, egyáltalán nem volt biztató. Mindvégig szinte szüntelenül vihar dúlt azon a vidéken, és a legerősebb viharzóna Oregon állam fölött volt. Ezután sorra felhívta a Boise-i, salemi, portlandi és Seattle-i repülőterek irányítótornyait, és érdeklődött, nem kaptak-e segélyhívást a *Dakota Wings Air Charter* egyik *Bell206*-os, *N72052*-tes lajstromszámú helikopterének a pilótájától. A hír, amit hallott, egyáltalán nem volt biztató. Az említett helikopter bajba került valahol a Blue Mountains fölött, és kényszerleszállást kellett végrehajtania.

- Biztos, hogy kényszerleszállást mondott, Tacoma torony? - kiáltott George a kagylóba. - Nem tévedett?

Nem, a repülésirányítás vezetője nem tévedett. Kitartott amellett, hogy Cliff helikoptere kényszerleszállást hajtott végre, és azóta semmi hír róla. Amikor George megkérdezte tőle, miért nem indítottak senkit abba a körzetbe, hogy megkeresse a bajba jutott pilótát, a főnök bosszúsan felelt:

- Mert nem ettem meszet, fiatalember. Van magának fogalma arról, milyen idő van errefelé? Épp hogy szikladarabok nem potyognak az égből. Az is bolond, aki ilyen időjárásban kidugja az orrát, nemhogy az, aki repül. A mi repülőterünk is le van zárva, nincs landolás, nincs felszállás.

George csalódottan tette le a kagylót. Tanácstalanul nézett körül a társaságon, és a tekintete Doloresen állapodott meg. Pontosan tudta, mi zajlik le most az asszony lelkében. Sajnálta nagyon, ugyanakkor dühös volt a tehetetlensége miatt. Pedig lassan már körvonalazódni kezdett benne, mit fog most tenni. Kisietett a nappaliból, és egy perc múlva egy térképpel tért vissza. Kiterítette az asztalra, és rábökött.

- Apa csak itt, ezen a vidéken tűnhetett el - mutatta az ujjával a Blue Mountains tömbjét. - Eléggé jól ismerem azt a vidéket, szinte áthatolhatatlan erdő borítja. Valóságos dzsungel. És talán ez a szerencsénk.

- Mire gondolsz, George? - kérdezte Jim.

- Arra, amit apa mesélt. A te nagyapádról, Fürge Sasról, meg a tanításairól. És arra is, hogy apa megjárta Vietnamot. Hacsak nem történt komolyabb baja, amikor földet ért, képes a túlélésre egy őserdőben. Erre alapozok. És én most elindulok megkeresni apát. Janice, telefonálj ki a reptérre, hogy készítsék fel a nagy *Sikorsky*-t, azzal megyek. Ki akar velem tartani?

Barbara ijedten kapta a szája elé a kezét.

- Istenem, nehogy még neked is bajod essen! Nem volna jó még várni?

- Mire várjak, nagymama? - vágott vissza a fiatal pilóta. - Látod, hogy mindenki behúzza a fülét-farkát, és nem tesznek semmit! Fel akarom kutatni apát, ha addig élek is. És élve - vagy holtan, de inkább élve - haza akarom hozni. Nos, ki tart velem?

Jim megmozdult. A feleségére nézett, majd az anyjára, aztán Doloresre, és felállt a székéről.

- Én veled megyek, George. És azt hiszem - pillantott ismét Doloresre - ő is velünk jön. Igaz?

Az asszony némán bólintott, aztán lehajtotta a fejét. Amikor ismét felemelte, a szeme könnyes volt.

- Igen, megyek - mondta halkan, rekedten. - Irtózom a repüléstől, de nem tehetek mást. És… Gyakorlatom van a baleseti sérülések ellátásában. Hasznomat vehetitek. És hát… Szeretnék én lenni az első, aki megpillantja Cliffet…

Nem tudott többet szólni. És senki más sem a lakásban. Csak Janice tért vissza sietve, hogy megmondja: a hatalmas helikopter útra készen áll az Edwin Cole repülőtéren.

Remetelak

Sokszor törtem már a fejem azon: mit jelent az áldozat. Mit jelent, ha az egyik ember áldozatot hoz a másikért. Függetlenül attól, hogy az illető rokona, családtagja-e, vagy csak ismerőse. Nem sokra jutottam, akármennyit gondolkodtam is. Az áldozat oly sokféle lehet, annyira finoman árnyalt, hogy egy nálam sokkal műveltebb ember is nehezen tudná megfogalmazni.

Itt van az, amit George fiam tett értem. Amikor mindenki lemondott rólam, ő akkor sem tette. Ragaszkodott hozzá, hogy ugyanolyan kockázatot vállaljon, mint én, ugyanolyan nehéz körülmények között repüljön, mint én, ráadásul egy olyan géppel, amit alig ismert. Nem akarta elfogadni, hogy a „hivatásosak" a kisujjukat sem mozdították.

Itt van aztán Jim. A bátyám. Az az ember, akit évek hosszú során keresztül példaképemnek éreztem. Akihez hasonlítani akartam. Aki a higgadtságával, a kevés szavával tűnt ki mindig a családban. Neki nem sok gyakorlata volt a repülésben, viszont annál jobban ismerte az árhatolhatatlan erdőket. Nagyapánktól - mert Fürge Sast én is annak tekintettem - olyan sokat tanult meg a természetről, amennyit sok más ember még az akadémián sem tud megtanulni. Jim számára is természetes volt, hogy elrepül a Kék Hegységbe, az ismeretlenbe, hogy felkutasson.

És végül itt van Dolores. Ez az áldott asszony, akinek az élete eggyé vált az én életemmel. Ő, aki valóban rettegett mindentől, ami repül, akkor úgy érezte, George és Jim mellett a helye. És valóban komolyan gondolta, hogy elsőnek akar megpillantani. Annyira akarta, hogy az akarata valósággá vált, majdnem megszégyenítve a hivatásos pilótát és a született indiánt. Két olyan embert, akinek a látása minden emberi számítás szerint sokkal élesebb kellett, hogy legyen az átlagnál. Az övénél mindenképpen.

Csakhogy az ember rendszerint figyelmen kívül hagy egy tagadhatatlan tényt. Történetesen azt, hogy a szeretet, a szerelem megacélozza a szíveket, kiélesíti az érzékeket. És ha egy ember nagyon szeret valakit, képes a legnagyobb áldozatra is az érdekében. Hányszor hallhattuk már: „Őérte képes volnék odaadni a fél karomat, az életemet is…" Szólam, legyintünk, és napirendre térünk afölött, hogy ez így van rendjén egy regényben, vagy a mozivásznon. Az életben - és erre is hajlamosak vagyunk - szerintünk más normák uralkodnak.

Az rendjén van, hogy egy szülő feláldozza magát a gyermekéért. Még a fordítottja is. Testvérek között sem ritka az áldozathozatal. De akárhogyan nézem is, Jim vér szerint nem a testvérem. Bár az is igaz, hogy ami kettőnket összeköt, lehet annyira erős, ha nem erősebb, mint a vérrokonság.

Dolores utólag elmesélte nekem, mennyire rettegett, amikor a helikopter felszállt vele, és nekilendült az esős, viharos éjszakának. Majd az eszét vesztette rémületében. „Egyetlen dolog tartotta bennem az erőt" - mesélte. „Az a tudat, hogy érted repülök. Azért, hogy megmentselek, Cliff."

Azt hiszem, egy élet kevés lesz ahhoz, hogy Dolores iránt érzett hálámat lerójam. Pedig tudom, hogy a szerelemben nincs, vagy csak nagyon kevés helye van a hálának. Itt másról van szó.

Arról, hogy mi ketten összetartozunk.

Arról, hogy egy életre szövetséget kötöttünk, és ennek a szövetségnek az értelmében szeretetet, megértést, az otthon biztonságát nyújtjuk egymásnak.

És végül arról is, hogy sem Doloresnek, sem nekem, nincs senki más az életben, akit szeretni és tisztelni tudnánk. Amúgy szívből, istenigazából.

Jessica szelleme, ha még lebeg valahol, most már megnyugodhat. A lehető legjobb kezekben hagyta a sorsomat.

Három nap és három éjjel keresték Cliff nyomát hárman. Akkor, az első éjszakán, amikor úgy szakadt az eső, nem sok értelme volt a keresésnek, de George ragaszkodott hozzá, hogy legalább a levegőből felderítse a terepet. Nem sokat segítettek a hatalmas helikopter erős fényszórói sem, és George nem is mert túl alacsonyra szállni, nehogy váratlan veszélybe kerüljön. Annyit tudott csak elérni, hogy egy tisztáson elég helyet talált, és letette a nehéz gépet. Fogalma sem volt, hol lehetnek. De itt akart éjszakázni, hogy kora reggel ismét elindulhasson az apja után.

Hideg volt, a levegő nyirkos. Egyikük sem készült fel arra, hogy a vadon közepén töltse az éjszakát, és a helikopter utastere nem zárt tökéletesen. A vad szél itt is, ott is befújt. A villámok kékes fénye földöntúli, rémítő hangulatot teremtett. A három ember annyira összebújt, amennyire csak lehetett, hogy meg ne fagyjanak.

- Vajon életben van még apa? - kérdezte nagysokára George. - Egyáltalán, mi okozhatta a zavart a gépén? Hiszen mindig mindent annyira gondosan ellenőriz… Nem értem.

- Én sem értem, fiam - mondta Jim elgondolkodva. - Ismerem jól apádat, alapos ember. Szerintem sem műszaki hiba, sem emberi mulasztás nem lehetett a kényszerleszállás oka. Lehet, hogy erős viharba került, talán villámcsapás érte a gépét. Más magyarázatot nem találok. Hogy életben van-e még? Azt csak Manitu tudhatja. Reméljük, igen.

Az asszony sokáig nem szólalt meg. Egész testében reszketett, és nem csak a hidegtől. Amint a két férfi beszédét hallgatta, az énje lázadozni kezdett. Hogyan is feltételezhetik ezek ketten itt, hogy Cliff esetleg már nem él? Ilyen nem történhet meg vele! Érezte, hogy a férfi, akit minden idegszálával szeret, igenis él valahol, ebben a vadonban, de segítségre van szüksége. Minden más gondolatot elhessegetett magától, csak erre összpontosított. Tudta, hogy az első csüggedő gondolat egyben Cliff végét is jelentheti. Egész lényével az ellenkezőjére gondolt: Cliff él, és ha meg is sérült, nem veszélyes az állapota. És Ő FOGJA MEGTALÁLNI, nem más.

- Én biztos vagyok benne, hogy rábukkanunk hamarosan - mondta nagysokára, és igen halkan. Inkább csak önmagának mondta, azt hitte, a két férfi már elaludt mellette.

Jim oldalt pillantott, és a majdnem teljes sötétségben is látni vélte Dolores szemeinek a csillogását.

- Csodállak a hitedért - mondta szelíden. - Az öcsém boldog ember lehet, hogy ilyen asszonyt talált, mint amilyen te vagy. Ugye, nagyon szereted?

- Arra nincs emberi kifejezés, Jim - felelte az asszony. - Cliff nekem több, mint szerelmem. Jóbarátom is. Társam mindenben. Védelmezőm, akit néha nekem kell védelmeznem. - Mostanra már teljesen levetkőzte a félelmeit és a szégyenérzetét, és nyíltan mert beszélni a legbensőbb érzéseiről. Itt pedig, ebben a nyálkásan hideg éjszakában, nem idegenek között volt. - Tudjátok… Gyakran figyelem Cliffet álmában. Nyugtalanul alszik. Nem merem faggatni, mert sejtem, hogy olyan rémálmok gyötrik, amikről még éberen sem szívesen beszél.

Talán Vietnam, talán édesanyád halála az - fordult George felé - ami még mindig nem hagyja nyugodni, ami megkeseríti az életét. Nem akarom faggatni, mert érzem, hogy ezzel csak még nagyobb bajt okoznék. Inkább megvárom, hogy ő maga nyíljon meg, ha akar, és legyen annyi bátorsága, hogy elmondja a baját. Hogy szembenézzen vele, hogy leküzdje örökre. Tudom, hogy nem könnyű feladat…

A két férfi nem válaszolt. Ilyen szavakra nem lehet válasz, csak gondolat. És ezek a gondolatok ott keringtek a három aggódó ember körül, mindnyájan egyformán észlelték őket, egyformán tudták, mit jelentenek.

Másnap még alig virradt, amikor George bekapcsolta az indítót, és felpörgette a hajtóműveket. Az óriási rotor, mint egy özönvíz előtti, gigantikus szitakötő szárnyai, egyre gyorsabban kavarta a levegőt, az időközben megszelídült eső cseppjeit, a tavalyról ittmaradt avart. Mialatt a gép bemelegedett, Jim kávét főzött egy kis villanyfőzővel, és megkínálta George-ot és Dolorest. Aztán felszálltak, hogy ismét elkezdjék - most már nappali fényben - az őserdő pásztázását.

Valahol rá kellett bukkanniuk a gépre, vagy a roncsaira. Egy *Bell206*-os nem olyan kicsi tárgy, hogy csak egyszerűen elnyelje a föld. És akárhol pottyant is le, megtörhette annyira az erdő egyhangúságát, hogy megtalálják. George, térképpel a térdén, módszeresen repült a vadon fölött, hogy lehetőleg egyetlen szelvényt se hagyjon ki belőle. A távolságok hatalmasak voltak, de nem leküzdhetetlenek.

Szerencséjükre, az időjárás is kezdett magához térni. A felhők lassan felszakadoztak, az eső teljesen elállt, csak a kellemetlen szél tette minduntalan próbára a fiatal pilótát. Néha úgy tűnt, egyszerre fúj minden irányból, mintegy feltéve magában, hogy móresre tanítja ezeket a betolakodókat. Mintha el akarta volna kergetni őket a környékről is, hogy megtarthassa magának kiszemelt áldozatát.

Délben pihenőre volt szükség, és a helikoptert is fel kellett tölteni üzemanyaggal. George nyugat felé repült, és egy órai repülés után egy kis katonai repülőtéren landolt. Most nem viselt egyenruhát, de az irataival tudta igazolni magát, és amikor a reptér parancsnoka megtudta, mi járatban vannak, azonnal kiadta az utasítást a gép feltankolására. Sebtében egy kis meleg ebédet is bekaptak a támaszpont étkezdéjében, ami igazán a legjobbkor jött.

Mielőtt beszálltak volna az újra felkészített helikopterbe, a parancsnok egy csomaggal lépett hozzájuk.

- Fogják, itt van három vízhatlan kezeslábas, és három jó bakancs is. A legkisebb méret talán jó lesz a hölgynek - vigyorgott félénken - minek fagynának meg kint, az erdőben? Oda nem ilyen városi ruhában szokás menni. És ha újra kell tankolni, vagy bármi más probléma adódik, szóljanak ide rádión, és szálljanak le nyugodtan.

A nap hátralévő részében már nem sokra jutottak. Időközben a levegő felmelegedett, és a napokig tartó esőzés párája szinte áthatolhatatlan felhőként emelkedett fel az erdők fölé. Naplementéig még keringtek, de nem sokat lehetett látni. Mihelyt sötétedni kezdett, George visszafelé vette a repülési irányt, afelé a tisztás felé, ahol előző éjszaka tanyáztak. Leszállt, és mindhárman gémberedetten támolyogtak ki a helikopterből. Valóban melegebb lett, mint huszonnégy órával korábban, így legalább attól nem kellett tartaniuk, hogy megint fázni fognak éjszaka.

A vacsorát is a kis repülőtér parancsnokának köszönhették. A csomagban, amit kaptak, a ruhákon kívül volt még egy termosz forró kávé, szendvicsek, és néhány palack ásványvíz is.

Keveset ettek, a többit eltették reggelre, aztán még sétáltak egy keveset a környéken, gondolván, hátha mégis fölfedeznek valamit, ami eddig elkerülte a figyelmüket.

- Nem értem - morogta George. - Minden emberi számítás szerint apának erre kellett repülnie. Egy helikopterrel az ember nem manőverezik összevissza, és ez a tisztás nagyjából azon az egyenesen található, amely Moon Lake-et összeköti Seattle-lel. Ennyire letérítette volna a vihar erről a vonalról? Akkor ítéletnapig kereshetjük…

- Meg fogjuk találni apádat - mondta Dolores. - Érzem. Hiszek benne.

- Úgy legyen - tette hozzá Jim, és visszafelé indult, a helikopter felé. A másik két ember tétován követte. Alig láttak már, az éjszaka egyre közeledett.

Körülbelül fél úton lehettek a gép felé, amikor George hirtelen megtorpant, és lehajolt. Valami érdekeset fedezhetett fel a földön, mert feszülten figyelt, mielőtt a kezét kinyújtotta volna, hogy megtapogassa, amit látott. Valamilyen tárgyat vett fel, aztán szaladni kezdett Dolores és Jim után, akik észrevették, hogy a fiatalember lemaradt, és a helikoptertől pár lépésnyire várakoztak rá.

George sietett, de a tekintete állandóan a földet pásztázta, mintha még keresne valamit. Ismét megtorpant, szinte hasra vágta magát a talajon, aztán felemelkedett, és zihálva érkezett két társa mellé.

- Találtál valamit? - kérdezte Jim, és kíváncsian nézett a fiatalemberre. George felelet helyett kinyújtotta a kezét. Nyitott tenyerében egy sárga-kék színezetű, körülbelül három hüvelyk széles és hat hüvelyk hosszú tárgyat tartott.

- Tudjátok, mi ez? - kérdezte azután. Jim is, Dolores is megvonták a vállukat. Fogalmuk sem volt, mit tarthat a kezében George. - Megmondom. A helikopter nyomaték-kiegyenlítő légcsavarjának egyik darabja. Nézzetek csak oda - mutatott a *Sikorsky* fara felé - ugyanaz a szín. És ez azt jelenti, hogy apa elrepült itt, de a gépe akkor már sérült volt. Lehet, hogy le akart szállni, de elvétette, és a farokrlégcsavar egy fának ütközött. Amott pedig - mutatott arra a helyre, ahol másodszor megállat - egy olajfoltot találtam. Hidraulika-olaj. Tehát a *Bell* mindenképpen sérült volt, amikor itt elhaladt. És mivel ilyen állapotban nem juthatott messze, azt hiszem, apa itt lehet, valahol a közelben. Legfeljebb tíz mérföldes körön belül. Illetve… - tette hozzá tétován - a gép roncsának mindenképpen itt kell lennie valahol. Reggel többet fogunk tudni, remélem.

Ezen az éjszakán szinte le sem hunyták a szemüket. Kevés szó esett a három elcsigázott, majdnem reményvesztett ember között, mindhárman a saját gondolataikkal voltak elfoglalva, és azon töprengtek, vajon megtalálják-e másnap Cliffet. George eltervezte, hogy már kora reggel felszáll, de egyedül. Tankolni akart, addig Dolores és Jim körülnézhettek a környéken, és utána módszeresen, koncentrikus körökben akarta felkutatni a tisztás körzetét, egyre távolodva, hogy lehetőleg semmit se hagyjon figyelmen kívül.

Az első, aki megpillantotta a roncsot, Jim volt. George melletti üléséből feszülten figyelte az alant elsuhanó fakoronákat, és egy rést, megszakadást keresett, olyasmit, amit nem vihar okozott. Annyira tisztában volt a repüléssel, hogy tudja: ha egy helikopter kényszerleszállást hajt végre, alaposan megnyirbálja a fákat. Olyan nyomot hagy, amit nem lehet más folyamatossági hiánnyal összekeverni.

Már majdnem két órája köröztek szüntelenül, mindinkább távolodva a tisztástól, amikor a férfi hirtelen megragadta George könyökét, és egy bizonyos pontra mutatott.

- Nézz csak oda! - kiáltotta izgatottan. - Ott, annak a szakadéknak a peremén! Azt hiszem, ott lehet a roncs! Látod azokat a fakoronákat? Mintha láncfűrésszel nyesték volna le őket.

- Tényleg ott lehet! - kiabált vissza a pilóta a hangos zakatolás közepette. - De hogy szálljak én itt le? Egy tenyérnyi sima helyet sem látok.

Végül, úgy két mérföldnyire keletre talált egy akkora szabad területet, ahol éppen csak le tudta tenni a gépet anélkül, hogy ugyanúgy járt volna, mint Cliff. A környező fák olyan szorosan vették körül az aprócska tisztást, hogy szinte lehetetlennek tűnt leszállni a hatalmas géppel. George tudatosan vállalta a kockázatot, mert okvetlenül meg akarta nézni azt a helyet. Innen könnyebben meg tudták közelíteni a roncsot, ha valóban ott nyugodott, a fák között. Éjszakai táborhelyükről csak félnapi gyaloglással tudtak volna odajutni.

Amint elhallgatott a légcsavarok zaja, szinte földöntúli csend ereszkedett az erdőre. Dolores lépett ki elsőnek a szilárd talajra, és várakozni sem volt türelme. Azonnal elindult abba az irányba, ahol a roncsot sejtette. A két férfi szaporán követte, nem akarták szem elől téveszteni az asszonyt.

- De hogyan kerülhetett ennyire keletre Cliff? - kérdezte Jim lihegve, amint George mellett ügetett. - Ez a hely nagyon messze esik a légvonaltól.

- Nincs ebben semmi különös - felelte George. - Nem lehetett tájékozódni abban a viharban, ráadásul éjszaka volt. És a szél is nyugat felől fújt. Egy irányíthatatlan helikopter olyan, mint egy vitorláshajó kormány nélkül. Arra repül, amerre a szél sodorja. És addig repül, ameddig a pilóta kézben tudja tartani. Nem csoda, hogy tegnap nem láttuk meg, nekem eszembe sem jutott volna errefelé keresni.

Félóra múlva már ott voltak annak a meredek sziklafalnak a tövében, ahol becslésük szerint a roncsnak lennie kellett. Menet közben kissé eltértek déli irányba, most pedig visszafelé kellett gyalogolniuk északnak. Újabb tíz perccel később megtorpantak. Éppen az orruk előtt volt a *Bell* szétesett roncsa. A karcsú farokrész leszakadt a géptörzsről, és félig egy fenyőfán csüngött. Maga a géptörzs. Rotorjától megfosztva, ott hevert kissé féloldalra dőlve, és nevetségesen nézett ki. Olyan volt, mint egy potrohától megfosztott szitakötő. Tűz nyoma nem látszott sem a farkon, sem a törzsön.

Dolores izgatottan lépett a gép maradványa mellé, és benézett a törött szélvédőn keresztül, aztán visszafordult a két férfi felé.

- Cliff nincs itt… - mondta alig hallhatóan. - A pilótafülke teljesen üres. Szerintetek ez jót jelent, vagy rosszat?

- Inkább jót - vélte George. - Azt jelenti, hogy apa életben volt azután is, hogy a gépe a fölhöz csapódott. Nézd a biztonsági öveket. Szabályszerűen a helyükön vannak. A fülke alig sérült meg, lehetetlen, hogy apa kiesett volna belőle.

- Igazad van, fiam - szólalt meg Jim, aki eddig a talajt fürkészte a roncs körül. - Nézzetek csak ide, lábnyomokat találtam. Arrafelé vezetnek - mutatott délnyugati irányba. - És mivel tudtommal Cliff egyedül volt a gépen, csakis az ő nyomai lehetnek. Nem juthatott túl messzire - mutatott most a földre - nézzétek. Biztosan megsérült, ha nem is súlyosan. De itt megbotlott, térdre esett Tisztán látszik, ahogyan még a kezével is megkapaszkodott, aztán újra felállt, és elindult ugyanabba az irányba.

- Akkor nekünk is arra kell mennünk - mondta Dolores. - Jaj, csak életben találjuk még…

Nem sok vesztegetni való idejük volt itt, a roncs mellett. Most már legalább annyit tudtak, hogy Cliff élve került ki a balesetből, de azt nem tudhatták, mennyire sérült meg. Muszáj volt

megtalálni őt, mielőtt túl késő lett volna. Dolores azon töprengett menet közben, hogy vajon milyen balsors üldözi a vőlegényét, hiszen Cliff elmesélte neki, hogyan menekült meg Laoszban, és most tessék: a látszat szerint másodszor is megtörténik vele ugyanaz. Összeszorult a szíve, ha arra gondolt, milyen kevésen múlik néha egy ember élete. Természetesen, a hivatása révén gyakran szembesült ezzel, de akkor mindig idegen emberekről volt szó. Most pedig arról a férfiról, akiről nem akart lemondani semmiképpen.

Késő délutánig meneteltek a sűrű erdőben, kerülgetve az aljnövényzet kuszaságát, a viharok által kidöntött fatörzseket, a szétszórt sziklákat. Lassan esteledni kezdett, de a nyomok egyre folytatódtak, és semmi jele nem volt annak, hogy a gazdájuk valahol a közelben volna. Jim nem akarta szem elől téveszteni a nyomokat, egyre erősebb tempót diktált, és két társa néha már alig bírt lépést tartani vele.

Patakhoz értek. Ez jó is volt, meg rossz is. Egyrészt azt jelentette, hogy Cliff is elért idáig, és legalább a szomját csillapíthatta, másrészt nem lehetett tudni, hogy a nyomok folytatódnak-e a másik parton. A patak sekély és gyors sodrású volt, de eléggé széles ahhoz, hogy az egyre gyengülő fényben látni lehessen a túlsó part részleteit. Jim belegázolt a vízbe, és hamarosan a másik partra ért. Ott lehajolt, és vizsgálni kezdte a talajt. Egy ideig görnyedten járt fel-alá, aztán kiegyenesedett, és intett két társának. Dolores és George, mit sem törődve a jéghideg vízzel, amely a bakancsaikba hatolt, szintén átkeltek a patakon, és csatlakoztak az indiánhoz.

Már majdnem teljesen besötétedett, és George azon gondolkodott, érdemes-e visszatérniük a helikopterhez, vagy ajánlatosabb-e itt éjszakázni, a szabad ég alatt. Önmagát nem féltette és nem is kímélte, de Dolores miatt aggódott. Az asszony teljesen el volt csigázva az izgalomtól és a megfeszített meneteléstől. Jim tapasztalt erdőjáró volt, őmiatta nem kellett aggódnia.

Letelepedtek két egymásra dőlt fenyőtörzs alatt, és Jim kis tábortüzet gyújtott, hogy legalább melegedhessenek egy kicsit. Nem volt kedvük beszélgetni, némán kuporogtak a földön, és a lángok játékát bámulták szomorúan. Az éjszaka egyre sűrűbb árnyakkal ölelte körül őket, és a reménység is mind messzebbre került. Dolores már alig bírt hinni benne, hogy élve viszontlátja Cliffet.

Hirtelen úgy érezte, mozognia kell. Ha itt marad ülve, a tűz mellett, kővé válik, mint Lót felesége a szodomai úton. Felállt, megmozgatta elgémberedett tagjait, és lassú léptekkel elindult távolabbra. A két férfi csak felnézett, gondolták, hogy az asszony könnyíteni akar magán, és azért vonul félre. Aztán felkapták a fejüket, amikor Dolores éleset sikoltott néhány lépésnyivel távolabbról, mint ahol legutóbb látták.

- Gyertek azonnal ide! Itt van Cliff!!!

Talán még sohasem volt olyan öröm a Mitchell-házban, mint azon az estén. Barbara nyíltan sírt, Doloresszel együtt, a lányok szeme sem maradt száraz, és még a két fiatalember is meghatottan nézte, amint az apjuk kimerülten, de szemmel láthatólag boldogan öleli át a két asszonyt.

- Sajnálom, hogy ekkora bonyodalmat okoztam nektek - mondta Cliff. - Nem kellett volna elrepülnöm akkor, azon az estén. Most emiatt borult fel minden. A te eljegyzésed is, Maggie - pillantott kissé bűnbánóan a kisebbik lányára.

- Jaj, apa, ez nem gond, Billy megértő - nyugtatta meg a lány. - Az a fő, hogy végre itthon vagy. Hogy nem történt semmi komolyabb bajod. A többi nem érdekes.

- Dehogynem érdekes, lányom - ellenkezett Cliff. - Minden érdekes. Most, hogy túl vagyok ezen a megpróbáltatáson, amely nem csak engem ért, hanem mindnyájunkat, rájöttem, hol hibáztam el az életemet. Túlságosan fontos volt nekem a munka. Az, hogy én magam oldjak meg minden problémát, és ne bízzam másra. Laoszban is emiatt vesztem majdnem el. Nyugodtan megmondhattam volna annak a tisztnek, hogy keressen helyettem más szabad pilótát, mert volt miből válogatnia. És most is. - Mélyet szippantott a cigarettájából. - Nyugodtan elküldhettem volna másvalakit ahelyett, hogy én szállok fel. Illetve, nem is kellett volna. Petrescu nem hibás azért, hogy kilyukadt a vakbele. És az a szállítmány is várhatott volna, ha van annyi türelmem, hogy kivárjam legalább a reggelt. - Elhallgatott, és a körülötte állókra szegezte a tekintetét. - Hűbelebalázs voltam. Mint mindig. Anya, te tudod, milyen a természetem. És most már te is tudod, Dolores. Azon gondolkodom, vajon elfogadsz-e így is?

Az asszony képtelen volt válaszolni, csak némán bólintott. Nedves tekintete elárulta, hogy mit érez ebben a pillanatban. Igen. Kellett neki ez az ember, minden látszólagos vagy valós hibájával együtt, mert EMBER volt. Ember egy olyan világban, amelyből kiveszni látszott az emberség, a segítőkészség, a barátság, és mindenek felett a szeretet. Nem is tudta volna elképzelni másként az életét, mint itt és így: Cliffel.

George törte meg a hosszúra nyúlt csendet.

- Apa, mondani akarok valamit neked. Most, ez alatt a pár nap alatt döntésre jutottam. Leszerelek. Nem fog egyik napról a másikra sikerülni, körülbelül az év végéig még a légierőnél kell maradnom. De haza akarok jönni, és beállni a vállalatba. Segíteni akarok. Amennyit csak lehet. És azt szeretném, ha ezek után jobban kímélnéd magad, apa. Rád még szükség van, és nem jó kihívni a sorsot magad ellen. Tudod, addig jár a korsó a kútra, amíg el nem törik. Nagymama tanított erre az igazságra. Neked mostantól más feladatod is lesz. Boldoggá kell tenned valakit, akinek többet jelentesz, mint gondolnád.

- Talán igazad van, fiam - felelte Cliff. - Ilyen gondolatok jártak a fejemben, mialatt abban az erdőben bolyongtam. Lehet a repülés a legszebb hivatás, de semmit sem ér, ha miatta valaki boldogtalan lesz. Te tudod, mit lehet, és mit nem. Haza várlak. Meglesz a helyed a vállalatnál. Ne feledd, te már a harmadik generáció vagy a *Dakota Wings Air Charter*-ben. A harmadik Mitchell, aki repül. És tudod, a nemesség kötelez. Én pedig… Majd csak megtalálom a nyugalmamat. Ha nem itt, akkor ott - mutatott az ablakon túlra, ahol a tó túlsó partján a Remetelak állt a fenyők között. - Talán az lesz a leghelyesebb, ha oda költözünk, nem gondolod? - pillantott az asszonyára. - Lehet, hogy az a ház majd meggyógyít végleg. Most már nem rettegek tőle.

Epilógus

Már nem kell a kezemet nyújtogatnom, ha tudni akarom, hol végződöm én, és hol kezdődik a fal, vagy a külvilág. Már nem vagyok egyedül. Leomlottak azok a válaszfalak, amelyek egy adott időpontban meg akartak fojtani, meg akartak bénítani.

Dolores itt alszik mellettem. Kintről nem sok hang szűrődik be a szobába. A vastag hó minden mesterséges zajt elnyel. Csak néha roppan egy-egy faág a fagy szorításában. A tó jege fölött halvány köd ül. Alig látni innen, a Remetelakból a repülőtér fényeit.

Látni és érezni - ezt már megtanultam - két különböző dolog. Néha az ember a szemével érez, de a lelkével lát. És erre is ez a páratlan asszony tanított meg. Boldognak tudhatom magam, mert ő itt van mellettem, és boldog. A kettőnk élete most már egy élet.

Nagyon nehéz és fáradságos út vezetett idáig. Ötvenöt évesen elmondhatom, hogy megérte végigmenni ennek az útnak minden állomásán. Ha magam köré tekintek, azt látom, amit apám valaha rég elkezdett, és amit, több-kevesebb sikerrel, én tudtam tovább vinni. A légivállalat szolidan működik, nincs okunk panaszra. Engem pedig nem zavar az a tény, hogy már nem vagyok a vezérpilótája. Elég nekem a haszonélvezet, és az, hogy néhanapján elvihetem az egyik gépet vagy helikoptert, ha világot akarok látni.

Dolores megértő, és semmi kivetnivalót nem talál ebben. Nemigen tart velem, ha repülök: mindeddig nem tudta legyőzni a viszolygását a levegőben. De nem is szükséges. Most már itt az ideje, hogy szárazföldi emberré váljak.

Minden okom megvan az örömre.

És anyámnak is.

Maggie jövő tavaszra várja a kisbabát. Anyám még mindig nem akarja elhinni, hogy a kilencvenedik születésnapjára egy dédunokát kap ajándékba.

Igaz, én sem hiszem el, hogy nagyapa leszek hamarosan. Méghozzá kétszeres nagyapa, mert Deborah is teherben van. Dolores pedig fiatalosabb, mint valaha.

Te pedig, Jessica, most már nyugodtan alhatsz erdei sírod mélyén. Itt vagy mellettünk, felügyelhetsz ránk. Talán mindig is ezt akartad… Nem tudom.

Erre csak akkor kapom majd meg a választ, amikor én is ott fogok nyugodni.

De addig még sok dolgom van ebben a világban.

--*

Isten adjon erőt ahhoz, hogy minden feladatomat emberséggel elvégezhessem.

Vége

Izrael, 2002 október - 2003 június